

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 06335

DER BRIS HADOSHE

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

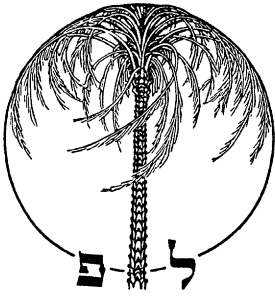
Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

דער ברית חדשה

„הנה זמנים באים באים וְהָיָה וְכָרַתִּי אֶת־בְּרִית יִשְׂרָאֵל
וְאֶת־בְּרִית יְהוּדָה בְּרִית חֲדָשָׁה— יִרְמִיָּה ל"א, ל.

זע, טעג קומען, זאגט גאָט, און איך וועל שליסן
מיט דעם הויז פון ישׂראל, און מיט דעם הויז
פון יהודה, אַ נייעם בונד— ירמיה לא, 30.

The New Testament

Translated by
HENRY EINSBRUCH, D.D.

Second Edition

The Lewis and Harriet Lederer Foundation
1503 East Baltimore Street Baltimore 31, Maryland

דער
ברית חדשה

איבערזעצט פון
ד.ר. חיים איינשפרוך

צווייטע אויפלאגע

דער לייבוש און חיה לעדערער פאָנד

תש"כ באַלטימאָר 1959

Copyright, 1941, 1959, by
HENRY EINSBRUCH
in the United States

Copyright in Great Britain, Canada, and in all countries which are members of the International Copyright Union and which are signatory to the Copyright Conventions of Montevideo, Mexico, Rio de Janeiro, Buenos Aires and Habana.

אלע רעכט האלט דער אַרױסגעבער פֿאַר זיך. דער ייִדישער טעקסט,
אין די קוונט פֿאַרצירונגען וואָס גייען אַרײַן אין דעם בוך, דאַרפֿן
ניט איבערגעדרוקט ווערן אָן דער שרײַפטלעכער דערלױבעניש פֿון
דעם אַרױסגעבער.

All rights to the Yiddish text reserved, including the rights to the art arrangement, as well as to original art work. No part of this book may be reprinted or reproduced in any form without permission in writing from the publisher, except by reviewers who may quote brief passages in reviews to be printed in magazines and newspapers.

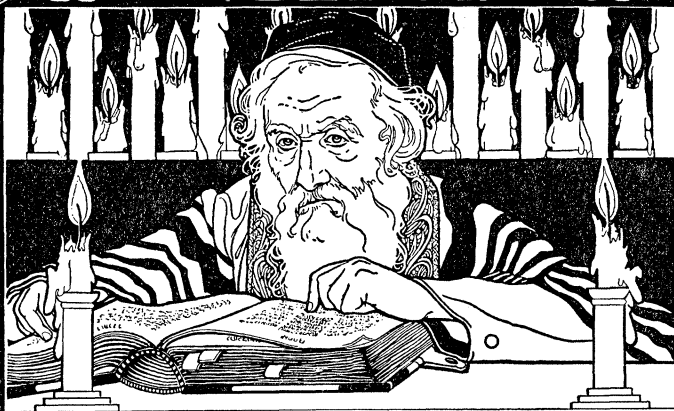
Printed in U. S. A.

דער סדר פון די ספרים

פון דעם

ברית חדשה

זייט			
1	די בשורה לויט מתיא		
71	די בשורה לויט מארקוס		
115	די בשורה לויט לוקאס		
191	די בשורה לויט יוחנן		
248	די מעשים פון די שליחים		
325	די בריוו פון פאָולוס השליח צו די רוימער		
356	צו די קאָרינטער א		
385	צו די קאָרינטער ב		
405	צו די גאלאטער		
416	צו די עפעזער		
426	צו די פיליפער		
434	צו די קאלאָסער		
441	צו די טעסאלאָניקער א		
447	צו די טעסאלאָניקער ב		
451	צו טימאָטעאוסן א		
458	צו טימאָטעאוסן ב		
464	צו טיטוסן		
468	צו פילעמאָנען		
470	דער בריוו צו די יידן		
495	דער בריוו פון יעקבן		
503	דער בריוו פון פעטרוס השליח א		
511	דער בריוו פון פעטרוס השליח ב		
517	דער בריוו פון יוחנן השליח א		
525	דער בריוו פון יוחנן השליח ב		
526	דער בריוו פון יוחנן השליח ג		
527	דער בריוו פון יהודהן		
530	די התגלות פון יוחנן		

די בשורה לויט מתניא

א דאָס איז דאָס ספר פון דעם? חוס פון ישיוע המשיח,
דעם זון פון דודן, דעם זון פון אברהמען.

² אברהם האָט געבוירן יצחקן, און יצחק האָט געבוירן
יעקבן, און יעקב האָט געבוירן יהודהן און זיינע ברידער,
³ און יהודה האָט געבוירן פֿרען און נרחן פון תמרן, און
פֿרען האָט געבוירן חצונען, און חצונען האָט געבוירן
רמען, ⁴ און רם האָט געבוירן עמנדבן, און עמנדב האָט
געבוירן נחשונען, און נחשונען האָט געבוירן שלמונען, ⁵ און
שלמונען האָט געבוירן בועזן פון רחבן, און בועז האָט
געבוירן עובדן פון רותן, און עובד האָט געבוירן ישין,
⁶ און ישי האָט געבוירן דעם מלך דוד.

און דוד האָט געבוירן שלמהן פון דעם ווייב פון אוריה,
⁷ און שלמה האָט געבוירן רחבעמען, און רחבעמען האָט
געבוירן אביהן, און אביה האָט געבוירן אָסאָן, ⁸ און אָסאָ
האָט געבוירן יהושפטן, און יהושפט האָט געבוירן יהורמען,
און יהורם האָט געבוירן עזריהן, ⁹ און עזריה האָט געבוירן

יִתְמַעַן, און יִתֵּם הָאָט געבוירן אָחֻז, און אָחֻז הָאָט געבוירן חֻזְקָהוֹן, ¹⁰ און חֻזְקָהוֹ הָאָט געבוירן מְנַשֶּׁה, און מְנַשֶּׁה הָאָט געבוירן אָמוֹנֵעַן, און אָמוֹן הָאָט געבוירן יֵאֲשֶׁהוֹן, ¹¹ און יֵאֲשֶׁהוֹ הָאָט געבוירן יְכַנְהוֹן און זיינע ברידער, צו דער צייט פון גְּלוֹת־בָּבֶל.

¹² און נאָך גְּלוֹת־בָּבֶל הָאָט יְכַנְהוֹ געבוירן שְׁאֵלְתִי־אֵלָן, און שְׁאֵלְתִי־אֵלָ הָאָט געבוירן זְרוּבָבֶל, ¹³ און זְרוּבָבֶל הָאָט געבוירן אֲבִיהוֹדָן, און אֲבִיהוֹדָ הָאָט געבוירן אֶלְיָקִימֵעַן, און אֶלְיָקִימֵעַן הָאָט געבוירן עֲזֹרָה, ¹⁴ און עֲזֹרָה הָאָט געבוירן צְדֹקָן, און צְדֹקָן הָאָט געבוירן יְכִינֵעַן, און יְכִינֵעַן הָאָט געבוירן אֲלִיהוֹדָן, ¹⁵ און אֲלִיהוֹדָ הָאָט געבוירן אֶלְעָזָר, און אֶלְעָזָר הָאָט געבוירן מְתַנְעַן, און מְתַנְעַן הָאָט געבוירן יַעֲקֹב, ¹⁶ און יַעֲקֹב הָאָט געבוירן יוֹסֵפֶן, דעם מאַן פון מְרִימֵעַן, וואָס פון איר איז געבוירן געוואָרן יֵשׁוּעַ, וואָס ווערט גערופן מְשִׁיחַ.

¹⁷ און אזוי זענען אַלע דורות פון אַבְרָהָמֵעַן ביז דָּוִד פּעֲרָצָן דורות, און פון דָּוִד ביז גְּלוֹת־בָּבֶל פּעֲרָצָן דורות, און פון גְּלוֹת־בָּבֶל ביז מְשִׁיחַן פּעֲרָצָן דורות.

¹⁸ און די געבורט פון יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ איז געווען אויף אַזאַ אופן: בעת זיין מוטער מְרִימֵס איז געווען פֶּאָרְקֵנֶסֶט צו יוֹסֵפֶן, און איידער זיי זענען זיך צוזאַמענגעקומען, איז זי געפונען געוואָרן מעִוְבָּרֶת פון דעם רוֹחַ־הַקֹּדֶשׁ. ¹⁹ און אזוי ווי יוֹסֵף איר מאַן איז געווען אַ צְדִיק, הָאָט ער זי ניט געוואָלט אָפֶן מִבֵּיִישׁ זיין, ניערט געטראַכט זי אָפּצוֹלְאָוֹן שטילערהייט. ²⁰ און ווי ער הָאָט זיך דאָס איבערגעלייגט, ערשט אַ מְלֶאֶךְ פון גאָט הָאָט זיך באַוויזן צו אים אין אַ חֵלֶום, און געוואָגט: יוֹסֵף בְּנֵי־דָוִד, הָאָבֶן נִיט קיין מוֹרָא צו נעמען מְרִימֵס, דיין ווייב, וואָרים דאָס, וואָס איז באַשאַפֶן אין איר, איז פון דעם רוֹחַ־הַקֹּדֶשׁ; ²¹ און זי וועט געבערן אַ זון, און דו זאָלסט רופן זיין נאָמען יֵשׁוּעַ, וואָרים ער וועט מְצִיל זיין זיין פּאָלֶק פון זייערע זינד. ²² און דאָס אַלץ איז געשען, כּדֵי עַם זאָל מִקִּיָּם ווערן וואָס סע איז געוואָגט געוואָרן פון גאָט דורך דעם נְבִיא:

²³ אָט וועט די יונגפֿרוי טראַגעדיק ווערן, און געבערן אַ זון,

און מע וועט רופן זיין נאָמען עִמְנוּאֵל, *

וואָס איז טײַטש: גאָט איז מיט אונדז. ²⁴ און ווען יוֹסֵף איז אויפגעשטאַנען פון

שלאָף, האָט ער געטאָן אַזוי ווי דער מלאַך פון גאָט האָט אים געבאַטן; און ער האָט גענומען צו זיך זיין ווייב, ²⁵אַבער ער האָט זי ניט דערקענט, ביז זי האָט געבוירן אַ זון; און ער האָט גערופן זיין נאָמען ישׁוע.

ר און בעת ישׁוע איז געבוירן געוואָרן אין בֵּית־לְחֶם פון יהודה, אין די טעג פון דעם מלך הורדוס, ערשט חֲכָמִים פון מזרח זענען געקומען קיין ירושלים, און האָבן געזאָגט: ²וואו איז דער מלך פון די ייִדן, וואָס איז געבוירן געוואָרן? וואָרים מיר האָבן געזען זיין שטערן אין מזרח, און זענען געקומען זיך בוקן צו אים. ³און בעת דער מלך הורדוס האָט דאָס געהערט, האָט ער זיך דערשראָקן, און גאַנץ ירושלים מיט אים; ⁴און ער האָט פאַרזאַמלט אַלע ראַשי־כְּהֻנִּים און סופרים פון דעם פּאַלַק, און האָט זיי געפרעגט, וואו דער מָשִׁיחַ דאַרף געבוירן ווערן. ⁵האָבן זיי צו אים געזאָגט: אין בֵּית־לְחֶם פון יהודה, וואָרים אַזוי שטייט געשריבן דורך דעם נביא:

⁶און דו בֵּית־לְחֶם, לאַנד פון יהודה,

ביסט ניט די קלענסטע צווישן די טויזנטער פון יהודה;

וואָרים פון דיר וועט אַרויסקומען אַ געוועלטיקער,

וואָס וועט פיטערן מיין פּאַלַק ישׁראֵל.

⁷דעמאָלט האָט הורדוס שטילערהייט גערופן די חֲכָמִים, און האָט ביי זיי אויסגעפאַרשט אין וואָסער צייט דער שטערן האָט זיך באַוווּן; ⁸און ער האָט זיי געשיקט קיין בֵּית־לְחֶם, און געזאָגט: גייט און פאַרשט אויס גענוי בנוגע דעם קינד, און אַז איר וועט עס געפינען, לאָזט מיר וויסן, פּדי איך זאָל אויך קאָנען קומען זיך בוקן צו אים. ⁹און ווי זיי האָבן אויסגעהערט דעם מלך, זענען זיי אַוועקגעגאַנגען; ערשט דער שטערן, וואָס זיי האָבן געזען אין מזרח, איז זיי פאַרויסגעגאַנגען, ביז ער איז געקומען און האָט זיך אָפּגעשטעלט איבער דעם אָרט, וואו דאָס קינד איז געווען. ¹⁰און אַז זיי האָבן געזען דעם שטערן, האָבן זיי זיך געפרייט מיט זייער אַ גרויסער שמחה; ¹¹און בעת זיי זענען אַרײַנגעגאַנגען אין הויז אַרײַן, האָבן זיי געזען דאָס קינד מיט מרְמֵען זיין מוטער, און זיי זענען אַנידערגעפאַלן, און האָבן זיך צו אים געבוקט; און זיי האָבן געעפנט זייערע אוצרות, און האָבן גענעענט פאַר אים מתנות: גאָלד און ווײַרעך און מירע. ¹²און נאָכדעם ווי זיי זענען

* מיכה ה, 1.

געוואָרנט געוואָרן אין אַ חלום, אָו זיי זאָלן זיך ניט אומקערן צו הורדוסן, זענען זיי אַוועקגעגאַנגען צו זייער אייגענעם לאַנד מיט אַן אַנדערן וועג.
 13 און בעת זיי זענען אַוועקגעגאַנגען, ערשט אַ מלאַך פון גאַט האָט זיך באַוויון צו יוספּן אין אַ חלום, און געזאָגט: שטיי אויף, און נעם דאָס קינד און זיין מוטער, און אַנטרין קיין מצרים, און זיי דאָרטן, ביז איך וועל דיר זאָגן; וואָרים הורדוס וועט זוכן דאָס קינד, פּדי עס אומצוברענגען. 14 און ער איז אויפגעשטאַנען און האָט גענומען דאָס קינד און זיין מוטער ביינאַכט, און איז אַוועקגעגאַנגען קיין מצרים; 15 און ער איז דאָרטן געווען ביז דעם טויט פון הורדוסן, פּדי עס זאָל מקוים ווערן, וואָס סע איז געזאָגט געוואָרן פון גאַט דורך דעם נביא: פון מצרים האָב איך גערופן מיין זון.^א
 16 און ווען הורדוס האָט געזען, אָו ער איז פון די חכמים אויסגעשפּעט געוואָרן, איז ער זייער דערצערנט געוואָרן, און ער האָט געשיקט אויסהרגענען אַלע ינגלעך אין בית־לחם און אין אַלע אירע געמאַרקן, פון צוויי יאָר אַלט און יונגער, לויט דער צייט, וואָס ער האָט גענוי אויסגעפּאַרשט ביי די חכמים. 17 דעמאָלט איז מקוים געוואָרן וואָס סע איז געזאָגט געוואָרן דורך ירמיה הנביא:

18 אַ קול איז געהערט געוואָרן אין רָמָה,

געוויין און גרויס יאַמער,

רַחל וויינט אויף אירע קינדער;

און זי לאָזט זיך ניט טרייסטן,

וואָרים זיי זענען מער ניטאַב.

19 און בעת הורדוס איז געשטאַרבן, האָט אַ מלאַך פון גאַט זיך באַוויון אין אַ חלום צו יוספּן אין מצרים, 20 און געזאָגט: שטיי אויף, און נעם דאָס קינד און זיין מוטער, און גיי קיין אַרץ־ישׂראֵל; וואָרים די, וואָס האָבן געזוכט דאָס לעבן פון דעם קינד, זענען טויט. 21 און ער איז אויפגעשטאַנען און האָט גענומען דאָס קינד און זיין מוטער, און איז געקומען קיין אַרץ־ישׂראֵל. 22 אָבער ווען ער האָט געהערט, אָו אַרכעלאָוס געוועלט־יקט אין יהודה אויפן אָרט פון זיין פּאַטער הורדוס, האָט ער מורא געהאַט אַהין צו גיין; און נאָכדעם ווי ער איז געוואָרנט געוואָרן אין אַ חלום, איז ער אַוועק אין די קאַנטן פון גליל, 23 און איז געקומען און האָט געוואוינט אין

^א הושע יא, 1. = ירמיה לא, 15.

אָ שטאַט, וואָס האָט געהייסן נַצְרַת, פּדי עס זאָל מקוים ווערן וואָס סע איז געזאָגט געוואָרן דורך די נביאים, אָז ער זאָל גערופן ווערן נַצרי.
 אין יענע טעג איז געקומען יוֹחָנָן הַמַּטְבִּיל, און האָט גערופן אין דער
 מדבר פון יהודה, אזוי צו זאָגן: ² טויט תשובה, וואָרים דאָס מַלְכוּת־שָׁמַיִם
 האָט זיך דערנענטערט. ³ וואָרים דאָס איז ער, פון וועמען ישעיה הנביא
 האָט געזאָגט:

אָ קול רופט אין דער מדבר;
 מאכט גרייט דעם וועג פון גאָט,
 גלייכט אויס זיינע שטעגן.*

⁴ און יוֹחָנָן האָט געטראָגן אַ מַלְבוּש פון קעמל־האַר, און אַ לעדערנעם גאַרטל
 אַרום זיינע לענדן; און זיין שפייז איז געווען הייזערדיקן און ווילדער האַנדיק.
⁵ דעמאָלט איז צו אים אַרויסגעגאַנגען ירושלים, און גאַנץ יהודה, און די גאַנצע
 געגנט פון ירדן; ⁶ און זיי זענען פון אים געטובלט געוואָרן אין ירדן, און האָבן
 זיך מתנודה געווען אויף זייערע זינד.

⁷ אָבער אָז ער האָט געזען אַ סך פון די פרושים און צדוקים קומען צו
 דער טבילה, האָט ער צו זיי געזאָגט: איר שפראַך פון שלאַנגען! ווער האָט
 אייך געוואָרנט צו אַנטרינען פון דעם אַנקומענדיקן צאָרן? ⁸ ברענגט דעריבער
 פירות, וואָס זענען ראַיי פאַר תשובה, ⁹ און רעדט אייך ניט איין, אזוי צו זאָגן:
 אַבְרָהָם איז אונדזער פאָטער; וואָרים איך זאָג אייך: גאָט קאָן פון די דאָזיקע
 שטיינער אויפשטעלן קינדער פאַר אַבְרָהָם. ¹⁰ און אַט ליגט שוין די האַק ביים
 וואַרצל פון די ביימער; דעריבער, יעדער בוים, וואָס ברענגט ניט אַרויס קיין
 גוטע פירות, ווערט אָפּגעהאַקט און אַרײַנגעוואָרפן אין פייער אַרײַן.

¹¹ איך טובל אייך מיט וואָסער צו תשובה, אָבער דער, וואָס קומט נאָך
 מיר, איז מעכטיקער פון מיר, און זיינע שייך בין איך ניט ראַיי צו טראָגן; ער
 וועט אייך טובלען מיט דעם רוח־הַקֹּדֶש און מיט פייער. ¹² זיין ווינטשויל איז
 אין זיין האַנט, און ער וועט גוט אויסרייניקן זיין שייער; און זיין ווייץ וועט
 ער איינזאַמלען אין שפייכלער אַרײַן, אָבער די פליעווע וועט ער פאַרברענען
 מיט אַן אוימפאַרלעשלעכן פייער.

¹³ דעמאָלט איז ישוע געקומען פון גליל צום ירדן, צו יוֹחָנָן, פדי פון
 אים געטובלט צו ווערן. ¹⁴ אָבער יוֹחָנָן האָט אים פאַרווערט, און געזאָגט:

איך וואָלט באַדאַרפט פון דיר געטובלט ווערן, און דו קומסט גאַר צו מיר? ¹⁵ אָבער יִשוּעַ האָט אים געענטפערט: לֹאֹז זיין; וואַרים אַזוי געשיקט זיך פֿאַר אונדו מקיים צו זיין יעדע גערעכטיקייט. דעמאָלט האָט ער אים געלאָזט. ¹⁶ און בעת יִשוּעַ איז געטובלט געוואָרן, איז ער תּיכּף אַרויסגעקומען פון דעם וואַסער, און אָט האָט זיך דער הימל געשפּאַלטן פֿאַר אים, און ער האָט געזען דעם גייסט פון גאָט אַראָפּנידערן ווי אַ טויב, און קומען אויף אים; ¹⁷ און זע, אַ קול איז אַרויס פון הימל, אַזוי צו זאָגן: דאָס איז מיין געליבטער זון, וואָס איז מיר וואוילגעפעלן.

ד דעמאָלט איז יִשוּעַ געפירט געוואָרן פון דעם גייסט אין דער מדבר אַריין, כּדי געפרוּאוּט צו ווערן פון דעם שָטן. ² און אַז ער האָט געפּאַסט פּערציק טעג און פּערציק נעכט, איז ער דערנאָך הונגעריק געוואָרן. ³ און דער מַנּוּסָה האָט גענעענט, און האָט צו אים געזאָגט: אויב דו ביסט דער בְּנֵי־אֱלֹהִים, באַפעל, אַז די דאָזיקע שטיינער זאָלן ווערן ברויט. ⁴ אָבער ער האָט געענטפערט: סע שטייט געשריבן:

ניט פון ברויט אַליין לעבט דער מענטש,

נייערט פון יעדן וואָרט, וואָס קומט אַרויס פון גאַטס מויל א.

⁵ דעמאָלט האָט דער שָטן אים גענומען אין דער הייליקער שטאָט אַריין, און האָט אים אַוועקגעשטעלט אויף דעם שפּיץ־טורעם פון בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, ⁶ און צו אים געזאָגט: אויב דו ביסט דער בְּנֵי־אֱלֹהִים, וואַרף דיך אַראָפּ; וואַרים סע שטייט געשריבן:

זיינע מלאכים וועט ער באַפעלן וועגן דיר,

און אויף די הענט וועלן זיי דיך טראָגן,

טאַמער וועסטו דיר אַנשלאָגן אַן אַ שטיין דיין פּוס ב.

⁷ און יִשוּעַ האָט צו אים געזאָגט: סע שטייט אויך געשריבן: דו זאָלסט ניט פּרוּאוּן גאָט דיין האַרן. ⁸ און דער שָטן האָט אים נאָכאַמאָל גענומען אויף זייער אַ הויכן באַרג, און האָט אים געוויזן אַלע מלוכות פון דער וועלט, און זייער פּראַכט; ⁹ און ער האָט צו אים געזאָגט: אָט־דאָס אַלץ וועל איך דיר געבן, אויב דו וועסט אַנידערפּאַלן און דיך בוקן צו מיר. ¹⁰ דעמאָלט האָט יִשוּעַ צו אים געזאָגט: טראָג דיך אָפּ, שָטן! וואַרים סע שטייט געשריבן:

* דברים ח, 3. ב תהלים צא, 11, 12. ד דברים ו, 16.

דו זאָלסט דיך בוקן צו גאָט דיין האַר,
און אים אַליין זאָלסטו דינען.¹¹
דעמאָלט האָט אים דער שַטן פאַרלאָזט; און זע, מלאַכים האָבן גענעענט,
און האָבן אים באַדינט.

¹² און בעת ער האָט געהערט, אָו יוֹחַנָן איז איבערגעענטפערט געוואָרן,
האָט ער אוועקגעצויגן קיין גְלִיל¹³; און ביים פאַרלאָזן נצִרְתָּ, איז ער
געקומען און האָט געוואוינט אין כפר־נחום, וואָס איז ביים ים, אין דעם געביט
פון זבולון און נפתלי,¹⁴ כדי עס זאָל מקוים ווערן וואָס סע איז געזאָגט געוואָרן
פון ישעיה הנביא:

¹⁵ דאָס לאַנד זבולון און דאָס לאַנד נפתלי,

קעגן דעם ים, אין עבר־הַיַרְדֵּן,

גְלִיל פון די אומות.

¹⁶ דאָס פאָלק, וואָס איז געזעסן אין דער פינצטער,

האָט געזען אַ גרויס ליכט;

און די, וואָס זענען געזעסן אין דעם לאַנד פון שאָטן פון טויט,

פאַר זיי איז אויפגעגאַנגען אַ ליכט.

¹⁷ פון דעמאָלט אָן האָט ישוע אָנגעהויבן צו רופן, און זאָגן: טוט תשובה,
וואָרים דאָס מלכות־שמים האָט זיך דערנענטערט.

¹⁸ און בעת ער איז געגאַנגען ביים ים פון גליל, האָט ער געזען צוויי

ברידער, שמעון, וואָס ווערט גערופן פעטרוס, און אַנדריי זיין ברודער, ווי
זיי פאַרוואַרפן אַ נעץ אין ים אַריין; וואָרים זיי זענען געווען פישערס.

¹⁹ און ער האָט צו זיי געזאָגט: גייט מיר נאָך, און איך וועל אייך מאַכן
פאַר פישערס פון מענטשן.²⁰ און זיי האָבן תיכף פאַרלאָזט די נעצן, און

זענען אים נאָכגעגאַנגען.²¹ און אַז ער איז פון דאָרטן ווייטער געגאַנגען,
האָט ער געזען צוויי אַנדערע ברידער, יעקב בן־זבדי, און זיין ברודער

יוֹחַנָן, אין דער שיף מיט זייער פאָטער, פאַרריכטן זייערע נעצן, און
ער האָט זיי גערופן.²² און זיי האָבן תיכף פאַרלאָזט די שיף און זייער

פאָטער, און זענען אים נאָכגעגאַנגען.

²³ און ישוע איז אַרומגעגאַנגען אין גאַנץ גליל, און האָט געלערנט אין

זייערע בתי־כנסיות, און אָנגעזאָגט די בשורה פון דעם מלכות, און האָט

¹¹ דברים ו, 13. ¹² ישעיה ח, 23; ט, 1.

געהיילט אַלערליי קראַנקהייטן און שלאַפֿקייטן צווישן דעם פּאָלק. ²⁴ און זיין שם האָט זיך פאַרשפּרייט אין גאַנץ סיריע, און מען האָט צו אים געבראַכט אַלע, וואָס זענען געווען קראַנק, געפלאַגט פון פאַרשידענע חולאַרֶן און ווייטיקן, באַזעסענע פון בייזע גייסטער, פּאַליקע, און געליימטע, און ער האָט זיי געהיילט. ²⁵ און סע איז אים נאָכגעגאַנגען אַ גרויסער הַמון מענטשן פון גליל, און דעקאַפּאָליס, און ירוּשָׁלַיִם, און יהודה, און פון עַבְרָה־רְדָן.

ו און בעת ער האָט געווען דאָס פּאָלק, איז ער אַרויפגעגאַנגען אויף דעם באַרג, און אַז ער האָט זיך אַנדערגעזעצט, האָבן גענעענט צו אים זיינע תּלמידים. ² און ער האָט געעפנט זיין מויל און האָט זיי געלערנט, אַזוי צו זאָגן: ³ וואויל איז די, וואָס זענען אַרעם אין גייסט, וואָרים זייערס איז דאָס מלכות־שָׁמַיִם.

⁴ וואויל איז די, וואָס טרויערן, וואָרים זיי וועלן געטרייסט ווערן.

⁵ וואויל איז די ענווים, וואָרים זיי וועלן רשענען די ערד.

⁶ וואויל איז די, וואָס הונגערן און דאַרשטן נאָך גערעכטיקייט, וואָרים

זיי וועלן געזעטיקט ווערן.

⁷ וואויל איז די בעל־רַחֲמִים, וואָרים אויף זיי וועט מען זיך מַרְחֵם זיין.

⁸ וואויל איז די לויטערע אין האַרצן, וואָרים זיי וועלן זען גאָט.

⁹ וואויל איז די רודפֿי־שָׁלוֹם, וואָרים זיי וועלן אָנגערופן ווערן זיין פון גאָט.

¹⁰ וואויל איז די, וואָס ווערן גערודפֿט פּונוועגן גערעכטיקייט, וואָרים

זייערס איז דאָס מלכות־שָׁמַיִם.

¹¹ וואויל איז אייך, אויב מען וועט אייך מְבוּה זיין, און אייך רודפֿן, און

רעדן אויף אייך פּאַלש אַלדאָס־בייז צוליב מיר. ¹² פרייט אייך און זייט מלא־

שְׂמֵחָה, וואָרים גרויס איז אייער שִׁכְר אין הימל, ווייל אַזוי האָבן זיי גערודפֿט

די נביאים, וואָס זענען געווען פאַר אייך.

¹³ איר זענט דאָס זאַלץ פון דער ערד; אויב אָבער זאַלץ פאַרלירט דעם

טעם, מיט וואָס זאַל מען עס ווירצן? סע טויג מער אויף גאַרניט, סיידן

צרויסגעוואָרפֿן צו ווערן און צעטראַטן צו ווערן פון מענטשן.

¹⁴ איר זענט דאָס ליכט פון דער וועלט. אַ שטאָט וואָס ליגט אויף

אַ באַרג קאָן ניט זיין פאַרבאָרגן. ¹⁵ מען צינדט אויך ניט אָן אַ ליכט, פדי

עס צו שטעלן אונטער אַ מעסטל, נייערט אין אַ לייכטער; און סע לייכט

פאַר אַלע, וואָס זענען אין הויז. ¹⁶ אַזוי אויך זאַלט איר לאָזן שיינען אייער

ליכט פאר די מענטשן, פדי זיי זאלן זען אייערע גוטע מעשים, און לויבן אייער פאטער אין הימל.

¹⁷ מיינט ניט, און איך בין געקומען מבטל צו זיין די תורה, אדער די נביאים; איך בין ניט געקומען מבטל זיין, נייערט מקיים צו זיין. ¹⁸ וואָריס פאָרוואָר, איך זאָג אייך, ביז הימל און ערד וועלן פאָרגיין, וועט קיין איין יוד אָדער קוצוּשְׁל־יוד פון דער תורה ניט פאָרגיין, ביז אַלצדינג וועט מקיים ווערן. ¹⁹ דעריבער, ווער סע וועט עובר זיין אויף איינער פון די דאָזיקע מינדסטע מצוות, און וועט לערנען אזוי די מענטשן, וועט גערופן ווערן דער מינדסטער אין דעם מלכות־שמים; ווער אָבער סע וועט זיי טאָן און לערנען, וועט גערופן ווערן גרויס אין דעם מלכות־שמים. ²⁰ וואָריס איך זאָג אייך, אויב אייער צדקות וועט ניט זיין בעסער פון דער צדקות פון די סופרים און פרושים, וועט איר באַינאָפן ניט אַרײַנקומען אין דעם מלכות־שמים.

²¹ איר האָט געהערט, און עס איז געזאָגט געוואָרן צו די קדמונים: דו זאָלסט ניט הרגענען. און ווער סע וועט הרגענען, וועט זיין חייב פאר דעם בֵּית־דין. ²² אָבער איך זאָג אייך, און יעדער איינער, וואָס טוט צערענען אויף זיין ברודער, וועט זיין חייב פאר דעם בֵּית־דין; און ווער סע וועט זאָגן צו זיין ברודער: רִיקָא, וועט זיין חייב פאר דעם סנהדרין; און ווער סע וועט זאָגן: דו שוטה, וועט זיין אין סכנה פאר דעם פייער פון גיהנום. ²³ דעריבער, אויב דו ביסט מקריב דיין קרבן אויף דעם מוֹבַת, און דאָרט דערמאָנסטו דיך, און דיין ברודער האָט עפעס קעגן דיר, ²⁴ זאָלסטו איבערלאָזן דיין קרבן פאר דעם מוֹבַת, און גיי בעט דיך קודם איבער מיט דיין ברודער, און דערנאָך קום און זיי מקריב דיין קרבן. ²⁵ פאָרגלייך דיך תִּיכּף מיט דיין קעגנער, כְּל־זִמָּן דו ביסט מיט אים אין וועג, טאָמער וועט דיך דיין קעגנער איבערענטפערן צום שופט, און דער שופט צום שוטר, און דו וועסט אַרײַנגעוואָרפן ווערן אין דער תּפִּיסה אַרײַן. ²⁶ יאָ, איך זאָג דיר, דו וועסט פון דאָרטן ניט אַרויסקומען, ביז דו וועסט האָבן באַצאָלט די לעצטע פרוטה.

²⁷ איר האָט געהערט, און עס איז געזאָגט געוואָרן: דו זאָלסט ניט מונה זיין. ²⁸ אָבער איך זאָג אייך, און יעדער איינער, וואָס קוקט אויף אַ פרוי צו

* שמות כ, 13; דברים ה, 17.

גלוסטן נאך איר, האָט שוין מִנְה געווען אין זיין האַרצן. ²⁹ און אויב דיין רעכט אויג מאַכט דיך שטרויכלען, רייס עס אַרויס, און וואַרף עס אַוועק פֿון דיר; וואַרים סע איז בעסער פֿאַר דיר, אַז דו זאָלסט פֿאַרלירן איינעם פֿון דייןע אַברים, איידער דיין גאַנצער גוף זאָל אַרײַנגעוואַרפֿן ווערן אין גיהנום. ³⁰ און אויב דיין רעכטע האַנט מאַכט דיך שטרויכלען, האַק זי אָפֿ, און וואַרף זי אַוועק פֿון דיר; וואַרים סע איז בעסער פֿאַר דיר, אַז דו זאָלסט פֿאַרלירן איינעם פֿון דייןע אַברים, איידער דיין גאַנצער גוף זאָל אַרײַנגעוואַרפֿן ווערן אין גיהנום.

³¹ עס איז אויך געזאָגט געוואָרן: ווער סע שייַדט זיך פֿון זיין ווייב, זאָל איר געבן אַ גַט. ³² אָבער איך זאָג אייך, אַז יעדער איינער, וואָס שייַדט זיך פֿון זיין ווייב, סיידן פֿונדענען זנות, מאַכט ער זי פֿאַר אַ זונה; און ווער סע האָט חתונה מיט אַ גרושה, איז אַ נואַף.

³³ ווידער האָט איר געהערט, אַז סע איז געזאָגט געוואָרן צו די קדמונים: דו זאָלסט ניט שווערן פֿאַלש, נייערט זאָלסט מקיים זיין דייןע שבועות צו גאָט. ³⁴ אָבער איך זאָג אייך: שווערט ניט בַּכָּלֶל, ניט ביים הימל, ווייל ער איז דער טראַן פֿון גאָט, ³⁵ ניט ביי דער ערד, ווייל זי איז זיין פֿוסבענקל, ניט ביי ירושָׁלַיִם, ווייל זי איז די שטאָט פֿון דעם גרויסן מֶלֶךְ. ³⁶ אויך זאָלסטו ניט שווערן ביי דיין קאָפֿ, וואַרים דו קאָנסט קיין איינציקע האָר ניט מאַכן ווייס, אָדער שוואַרץ. ³⁷ נייערט זאָל אייער וואַרט זיין יאָ, יאָ; גיין, גיין; און וואָס עס איז איבעריק, איז פֿון דעם ניט־גוטן.

³⁸ איר האָט געהערט, אַז עס איז געזאָגט געוואָרן: אַן אויג פֿאַר אַן אויג, און אַ צאָן פֿאַר אַ צאָן. ³⁹ אָבער איך זאָג אייך, שטעלט אייך ניט אַנטקעגן דעם, וואָס איז שלעכט; נייערט ווער סע שלאָגט דיך אויף דער רעכטער באַק, שטעל אים אונטער אויך די אַנדערע; ⁴⁰ און וויל זיך ווער מיט דיר לאַדן, כּדי אַוועקצונעמען דיין העמד, לאַז אים אויך נעמען דיין מאַנטל; ⁴¹ און ווער סע וועט דיך גיטן צו גיין איין מייל, גיי מיט אים צוויי. ⁴² גיב דעם, וואָס בעט ביי דיר, און פֿון דעם, וואָס וויל ביי דיר לײַען, קער דיך ניט אָפֿ.

⁴³ איר האָט געהערט, אַז עס איז געזאָגט געוואָרן: דו זאָלסט ליב האָבן דיין חבֿר, און פֿיינט האָבן דיין שוואַ. ⁴⁴ אָבער איך זאָג אייך: האָט ליב אייערע

א דברים כד, 1. ב שמות כ, 7; במדבר ל, 3. ג שמות כא, 24.

שונאים, און בעט פאַר די, וואָס רודפן אייך; ⁴⁵ כדי איר זאָלט זיין קינדער פון אייער פאָטער אין הימל; וואָרים ער לאָזט אויפגיין זיין זון אויף שלעכטע און גוטע, און שיקט רעגן אויף גערעכטע און אומגערעכטע. ⁴⁶ וואָרים אויב איר האָט ליב די, וואָס האָבן אייך ליב, וואָסער שכר האָט איר? טוען דען ניט די מוכסים אויך אזוי? ⁴⁷ און אויב איר גריסט נאָר אייערע ברידער, וואָס טוט איר דאָ אויף? טוען דען ניט די גוים אויך אזוי? ⁴⁸ איר, דעריבער, זאָלט זיין תמים, פונקט ווי אייער הימלישער פאָטער איז תמים.

היט אייך, אז איר זאָלט ניט טאָן אייער צדקות פאַר מענטשן, כדי זיי זאָלן דאָס זען; וואָרים דעמאָלט וועט איר ניט האָבן קיין שכר ביי אייער פאָטער אין הימל.

² דעריבער, בעת דו טוסט צדקה, זאָלסטו פאַר דיר ניט בלאָזן מיט אַ שופר, ווי די חונפים טוען אין די בתי־בנסיות און אויף די גאסן, כדי זיי זאָלן קריגן פּבוד פון מענטשן. יא, איך זאָג אייך, זיי האָבן שוין זייער שכר. ³ נייערט ווען דו טוסט צדקה, זאָל דיין לינקע האַנט ניט וויסן וואָס דיין רעכטע האַנט טוט, ⁴ כדי דיין צדקה זאָל זיין בסתר; און דיין פאָטער, וואָס זעט אין פאַרבאָרגעניש, וועט דיר פאַרגעלטן.

⁵ און בעת איר זענט מתפלל, זאָלט איר ניט זיין ווי די חונפים; וואָרים זיי האָבן ליב צו שטיין און מתפלל זיין אין די בתי־בנסיות און אויף די עק גאסן, כדי מענטשן זאָלן זיי זען. יא, איך זאָג אייך, זיי האָבן שוין זייער שכר. ⁶ און בעת דו ביסט מתפלל, גיי אַריין אין דיין אינעווייניקסטן חדר, און פאַרשליס די טיר, און זיי מתפלל צו דיין פאָטער, וואָס זעט אין פאַרבאָרגעניש; און דיין פאָטער, וואָס זעט אין פאַרבאָרגעניש, וועט דיר פאַרגעלטן.

⁷ און בעת איר זענט מתפלל, זאָלט איר ניט נוצן קיין אומזיסטע איבערזונגען, ווי די גוים טוען; וואָרים זיי מיינען, אז זיי וועלן דערהערט ווערן דורך זייער רעדן אַ סך. ⁸ זייט דעריבער ניט גלייך צו זיי; וואָרים אייער פאָטער ווייסט, וואָס איר דאַרפט, נאָך איידער איר בעט אים.

⁹ דעריבער זאָלט איר מתפלל זיין אויף אַזאַ אופן:

אונדזער פאָטער, וואָס ביסט אין הימל,

געהייליקט זאָל ווערן דיין נאָמען.

¹⁰ זאָל קומען דיין מלכות,

זאָל דיין רצון געטאָן ווערן
 אויף דער ערד, אַזוויי ער ווערט געטאָן אין הימל.
¹¹ גיב אונדז היינט אונדזער טעגלעך ברויט;
¹² און זיי אונדז מוחל אונדזערע שוילדיקייטן,
 ווי מיר זענען אויך מוחל אונדזערע בעלי-חובות;
¹³ און ברענג אונדז ניט צו קיין נסיון,
 נייערט זיי אונדז מציל פון דעם שלעכטן.
 וואָרים דיר געהערט די מלוכה, און די גבורה,
 און דער פֿבוד, אויף אייביק. אָמֵן.

¹⁴ וואָרים אויב איר וועט מוחל זיין די מענטשן זייערע חטאים, וועט אייער פֿאָטער אין הימל אויך אייך מוחל זיין; ¹⁵ נאָר אויב איר וועט די מענטשן ניט מוחל זיין זייערע חטאים, וועט אייער פֿאָטער אויך אייערע חטאים ניט מוחל זיין.

¹⁶ און בעת איר פֿאָסט, מאַכט ניט קיין וויער פֿנים, ווי די חונפים, ווייל זיי פֿאַרקרימען זייערע פֿנימער, כדי מענטשן זאָלן זען ווי זיי פֿאַסטן. יאָ, איך זאָג אייך, זיי האָבן שוין זייער שִׁכָּר. ¹⁷ דו אָבער, בעת דו פֿאַסט, זאָלסטו זאָלבן דיין קאָפּ און וואַשן דיין פֿנים, ¹⁸ כדי מענטשן זאָלן ניט זען ווי דו פֿאַסט, נייערט דיין פֿאָטער, וואָס איז אין פֿאַרבאָרגעניש, און דיין פֿאָטער, וואָס זעט אין פֿאַרבאָרגעניש, וועט דיר פֿאַרגעלטן.

¹⁹ זאַמלט אייך ניט אָן קיין אַוצרות אויף דער ערד, וואו מאָיל און זשאַווער פֿאַרזערן, און וואו גנבים גראָבן זיך אונטער און גנבענען, ²⁰ נייערט זאַמלט אייך אָן אַוצרות אין הימל, וואו ניט קיין מאָיל, און ניט קיין זשאַווער פֿאַרזערן, און וואו גנבים טוען זיך ניט אונטערגראָבן און גנבענען; ²¹ וואָרים וואו ס'איז דיין אַוצר, דאָרט וועט אויך זיין דיין האַרץ.

²² דאָס ליכט פון דעם גוף איז דאָס אויג. דעריבער, אויב דיין אויג איז גאַנץ, וועט דיין גאַנצער גוף זיין לויטער ליכטיקייט; ²³ אויב אָבער דיין אויג איז שלעכט, וועט דיין גאַנצער גוף זיין לויטער פינצטערניש. דעריבער, אויב דאָס ליכט, וואָס איז אין דיר, איז פינצטערניש, ווי גרויס איז די פינצטערניש! ²⁴ קיינער קאָן ניט דינען קיין צוויי האַרן; וואָרים אָדער ער וועט איינעם פיינט האָבן, און ליב האָבן דעם אַנדערן, אָדער ער וועט זיך האַלטן אָן איינעם, און פֿאַראַכטן דעם אַנדערן. איר קאָנט ניט דינען גאָט און מָמוֹן.

²⁵ דעריבער זאג איך אייך: זארגט ניט פאַר אייער לעבן, וואָס איר זאָלט עסן, אָדער וואָס איר זאָלט טרינקען, אויך ניט פאַר אייער גוף, וואָס איר זאָלט אַנטאָן. איז ניט דאָס לעבן בילכער פון דעם עסן, און דער גוף – פון דעם מלבוש? ²⁶ קוקט אויף די פייגל פון הימל: ניט זיי זייען, ניט זיי שניידן, זיי זאמלען אויך ניט איין אין שפייכלערס, און אייער הימלישער פאָטער טוט זיי שפייזן. זענט איר ניט ווערט אַ סך מער פון זיי? ²⁷ און ווער פון אייך קאָן דורך דאָגהן צוגעבן איין אייל צו דער מאָס פון זיין לעבן? ²⁸ און וואָס דאָגהט איר וועגן קליידונג? באַטראַכט די ליליעס פון דעם פעלד, ווי זיי וואַקסן; ניט זיי האַרעווען, ניט זיי שפּינען. ²⁹ און איך זאָג אייך, אַז אַפילו שלמה אין זיין גאַנצער פּראַכט איז ניט געווען באַקליידט ווי איינע פון זיי. ³⁰ בָּכֵן, אויב גאָט טוט אַזוי באַקליידן דאָס גראַז פון דעם פעלד, וואָס היינט איז עס דאָ, און מאַרגן ווערט עס אַרײַנגעוואַרפן אין אויוון, אַ פּשיטא שוין אייך, אַ איר קליין-גלויביקע? ³¹ דעריבער זאָלט איר ניט זאָרגן, און זאָגן: וואָס זאָלן מיר עסן? אָדער: וואָס זאָלן מיר טרינקען? אָדער: וואָס זאָלן מיר אַנטאָן? ³² ווייל אָט-דאָס אַלץ באַגערן די גוים; אייער הימלישער פאָטער ווייסט, אַז איר דאַרפט דאָס אַלץ האָבן. ³³ נייערט זוכט קודם זיין מלכות, און זיין צדקות, און דאָס אַלץ וועט אייך צוגעגעבן ווערן. ³⁴ זייט דעריבער ניט באַזאָרגט פאַר דעם מאַרגן; וואָרים דער מאַרגן וועט פאַר זיך אַליין זאָרגן. גענוג איז פאַר דעם טאָג זיין אייגענע פּלאַג.

משפט ניט, כּדי איר זאָלט ניט געמשפט ווערן. ² וואָרים מיט דעם משפט, וואָס איר טוט משפטן, וועט איר געמשפט ווערן, און מיט דער מאָס, וואָס איר טוט מעסטן, וועט אייך געמאַסטן ווערן. ³ און פאַרוואָס זעסטו דאָס שפּענדל אין דיין ברודערס אויג, אָבער דעם קלאַץ אין דיין אייגן אויג זעסטו ניט? ⁴ אָדער ווי קענסטו זאָגן צו דיין ברודער: לאַמיך אַרויסנעמען דאָס שפּענדל פון דיין אויג, ווען אַט איז אַ קלאַץ אין דיין אייגן אויג? ⁵ דו חונף, נעם קודם אַרויס דעם קלאַץ פון דיין אייגן אויג, און דערנאָך וועסטו זען קלאַר ווי אַרויסצונעמען דאָס שפּענדל פון דיין ברודערס אויג.

⁶ גיט ניט וואָס ס'איז הייליק צו הינט, און וואַרפט ניט אייערע פּערל פאַר סוּזרים, ווייל זיי קענען זיי נאָך צעטרעטן מיט זייערע פיס, און זיך אויסדרייען און אייך צערייסן.

⁷ בעט, און סע וועט אייך געגעבן ווערן; זוכט, און איר וועט געפינען;

קלאַפּט אָן, און סע וועט פאַר אייך געעפנט ווערן. ⁸ וואָרים יעדער איינער, וואָס בעט, וועט באַקומען, און דער וואָס זוכט, וועט געפינען, און פאַר דעם וואָס קלאַפּט אָן, וועט מען אויפמאַכן. ⁹ אָדער וואו איז דער מענטש צווישן אייך, וואָס אויב זיין זון זאל אים בעטן ברויט, וועט ער אים געבן אַ שטיין? ¹⁰ אָדער אויב ער זאל אים בעטן אַ פיש, וועט ער אים געבן אַ שלאַנג? ¹¹ מהדאָך איר, וואָס זענט שלעכט, פאַרשטייט ווי צו געבן גוטע מַתְנוּוֹת צו אייערע קינדער, וויפל-זשע מער וועט אייער פאַטער אין הימל געבן גוטס צו די, וואָס בעטן אים? ¹² בכּוּן, אַלץ וואָס איר ווילט, אַז מענטשן זאָלן טאָן צו אייך, זאָלט איר אויך טאָן צו זיי; וואָרים דאָס איז די תּוֹרָה און די נביאים.

¹³ גייט אַרײַן דורך דעם ענגן טויער; וואָרים געראָם איז דער טויער, און ברייט דער וועג, וואָס פירט צו פאַרדאַרבונג, און אַ סך זענען די, וואָס קומען אַרײַן דורך אים. ¹⁴ אָבער ענג איז דער טויער, און שמאַל דער וועג, וואָס פירט צום לעבן, און ווינציק זענען די, וואָס געפינען אים.

¹⁵ היט אייך פאַר פאַלשע נביאים, וואָס קומען צו אייך אין שאַפּענע קליידער, אָבער אינעווייניק זענען זיי פאַרצוקנדיקע וועלף. ¹⁶ לויט זייערע פֿירות וועט איר זיי דערקענען. קלויבט מען דען וויינטרויבן פון דערנער, אָדער פייגן פון שטעכלקעס? ¹⁷ אַזוי טראַגט אויך יעדער גוטער בוים גוטע פֿירות, אָבער דער פאַרדאַרבענער בוים טראַגט שלעכטע פֿירות. ¹⁸ אַ גוטער בוים קאָן ניט אַרויסגעבן קיין שלעכטע פֿירות, און אַ פאַרדאַרבענער בוים קאָן ניט אַרויסגעבן קיין גוטע פֿירות. ¹⁹ יעדער בוים, וואָס טראַגט ניט קיין גוטע פֿירות, ווערט אָפּגעהאַקט, און אַרײַנגעוואָרפן אין פייער. ²⁰ דעריבער וועט איר זיי דערקענען לויט זייערע פֿירות.

²¹ ניט יעדער איינער, וואָס זאָגט צו מיר: האַר, האַר, וועט אַרײַנקומען אין דעם מַלְכוּת־שָׁמַיִם, נייערט דער, וואָס טוט דעם רַצוֹן פון מײַן פאַטער אין הימל. ²² אין יענעם טאָג וועלן אַ סך צו מיר זאָגן: האַר, האַר, האַר, מיר ניט נביאות געזאָגט אין דיין נאָמען, און אין דיין נאָמען אַרויסגעטריבן ביזע גייסטער, און אין דיין נאָמען געטאָן אַ סך וואונדער? ²³ און דעמאָלט וועל איך זיי דערקלערן: איך האָב אייך קיינמאַל ניט געקענט; גייט אַוועק פון מיר, איר, וואָס טוט אומרעכט.

²⁴ דעריבער, יעדער איינער, וואָס הערט די דאָזיקע רייד מיינע און טוט

זיי, וועט זיין געגליכן צו אַ קלוגן מענטשן, וואָס האָט געבויט זיין הויז אויף דעם פעלזן.²⁵ און דער רעגן איז געפאלן, און די שטראָמען זענען געקומען, און די ווינטן האָבן געבלאָזן און געשטורעמט אויף דעם הויז, און סע איז ניט איינגעפאלן, וואָרים סע איז געווען געגרונטפּעסטיקט אויף דעם פעלזן.²⁶ און יעדער איינער, וואָס הערט די דאָזיקע רייד מיינע, און טוט זיי ניט, וועט זיין געגליכן צו אַ נאַרישן מענטשן, וואָס האָט געבויט זיין הויז אויף זאַמד;²⁷ און דער רעגן איז געפאלן, און די שטראָמען זענען געקומען, און די ווינטן האָבן געבלאָזן און געשטורעמט אויף יענעם הויז, און סע איז איינגעפאלן; און דאָס פאלן דערפון איז געווען גרויס.

²⁸ און עס איז געווען, בעת ישוע האָט פאַרענדיקט די דאָזיקע רייד, האָבן זיך די מענטשן געחידושט איבער זיין תורה.²⁹ וואָרים ער האָט זיי געלערנט ווי איינער וואָס האָט רשות, און ניט ווי זייערע סופרים.

ח און בעת ער איז אַראָפּגעקומען פון דעם באָרג, איז אים נאָכגעגאַנגען אַ גרויסער עולם.² און אָט איז צו אים געקומען אַ מצורע, וואָס האָט זיך צו אים געבוקט, און געזאָגט: האַר, אויב דו ווילסט, קאָנסטו מיך מאַכן ריין.³ און ער האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און האָט אים אָנגערירט, און געזאָגט: איך וויל; זיי ריין. און ער איז תיכף גערייניקט געוואָרן פון זיין צָרעת.⁴ און ישוע האָט צו אים געזאָגט: זע, דערצייל עס קיינעם ניט, נייערט גיי און ווייז דיך פאַרן פּהן, און זיי מקריב דעם קרבן, וואָס משה האָט געבאַטן, פאַר אַן עֲדוֹת צו זיי.⁵

⁵ און ווי ער איז אַריינגעקומען קיין כּפּר־נְחֻם, האָט צו אים גענעענט אַ הויפטמאַן, וואָס האָט אים געבעטן, ⁶ און געזאָגט: האַר, מיין באַדינער ליגט געליימט אין הויז, און ליידיט מוֹרְאֵדִיק.⁷ האָט ער צו אים געזאָגט: איך וועל קומען און אים היילן.⁸ און דער הויפטמאַן האָט אים געענטפּערט: האַר, איך בין ניט ווערט, אָז דו זאָלסט קומען אונטער מיין דאָך; נייערט זאָג נאָר דאָס וואָרט, און מיין באַדינער וועט געהיילט ווערן.⁹ וואָרים אויך איך בין אַ מענטש, געשטעלט אונטער באַפעל־מאַכט, און האָב אונטער מיר חיל; און איך זאָג צו דעם: גיי! און ער גייט; און צו אַן אַנדערן: קום! און ער קומט; און צו מיין קנעכט: טו דאָס! און ער טוט עס.¹⁰ און אַז ישוע האָט דאָס געהערט, האָט ער זיך געחידושט, און געזאָגט צו די, וואָס זענען

* ויקרא יג, 49; יד, 2-32.

אים נאָכגעגאַנגען: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ניט אַפילו אין ישׂראל האָב איך אָנגעטראָפּן אזאַ אַמיונה.¹¹ און איך זאָג אייך: אַ סך וועלן קומען פון מזרח און מערב, און וועלן זיך אַנדערזעצן מיט אַבְרָהָם, און יצחק, און יעקב, אין דעם מלכות־שָׁמַיִם,¹² בעת די זין פון דעם מלכות וועט מען אַרויסוואַרפּן אין דער דרויסנדיקער פינצטערניש; דאָרט וועט זיין געוויין און דאָס קריצן פון ציין.¹³ און ישׁוע האָט געזאָגט צום הויפטמאַן: גיי דײַן וועג; ווי דײַן אַמיונה, אזוי זאָל דיר געשען. און דער באַדינער איז געהיילט געוואָרן אין יענער שעה.

¹⁴ און בעת ישׁוע איז אַרײַנגעקומען אין דעם הויז אַרײַן פון פעטרוסן, האָט ער געזען זיין שוויגער ליגן קראַנק אויף פיבער;¹⁵ און ער האָט באַרירט איר האַנט, און דאָס פיבער האָט זי אָפּגעלאָזט; און זי איז אויפגעשטאַנען, און האָט אים באַדינט.¹⁶ און אַז דער אַוונט האָט זיך געניגט, האָבן זיי געבראַכט צו אים אַ סך באַזעסענע פון ביזע גייסטער; און ער האָט אַרויסגעטריבן די גייסטער מיט אַ וואָרט, און האָט געהיילט אַלע, וואָס זענען געווען קראַנק;¹⁷ פּדי עס זאָל מקוים ווערן, וואָס ישׁעיה הנביא האָט געזאָגט:

ער האָט אויף זיך גענומען אונדזערע קראַנקהייטן,

און געטראָגן אונדזערע ווייטיקן.¹⁸

¹⁸ און בעת ישׁוע האָט געזען אַ גרויסן עולם אַרום זיך, האָט ער באַפוילן אַריבערצושיפּן זיך אויף יענער זייט ים.¹⁹ און אַט איז צו אים געקומען אַ סופּר, וואָס האָט געזאָגט: רַבִּי, איך וועל דיר נאָכגיין וואוּהין דו וועסט גיין.²⁰ האָט ישׁוע צו אים געזאָגט: די פּוקסן האָבן הײַלן, און די פייגל פון הימל האָבן נעסטן, אָבער דער בּוֹנֵאֲדָם האָט ניט וואוּ זיין קאַפּ אַנדערצולייגן.²¹ און אַן אַנדערער פון די תּלמידים האָט צו אים געזאָגט: האַר, דערלויב מיר קודם צו גיין און מקבר זיין מיין פאָטער.²² אָבער ישׁוע האָט צו אים געזאָגט: גיי מיר נאָך, און זאָלן די מַתִּים מקבר זיין זייערע אייגענע מַתִּים.

²³ און ווען ער איז אַרײַן אין דער שיף, זענען זיינע תּלמידים אים נאָכגעגאַנגען.²⁴ און אַט האָט זיך אויפּגעהויבן אַ גרויסער שטורעם אויפּן ים, אזוי, אַז די שיף איז געוואָרן פאַרפלייצט פון די כּוואַליעס; אָבער

ער איז געשלאָפֿן. ²⁵ און זיי ווענען צווגעגאָנגען, און האָבן אים אויפגעוועקט, און געזאָגט: האַר, ראַטעווע, מיר גייען אונטער! ²⁶ האָט ער צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס שרעקט איר אייך, אָ איר קלייך־גלויביקע? דערנאָך איז ער אויפֿ־געשטאַנען, און האָט אָנגעשריגן אויף די ווינטן און אויף דעם ים; און סע איז געוואָרן אַ גרויסע שטילקייט. ²⁷ און די מענטשן ווענען נשתומם געוואָרן, און האָבן געזאָגט: וואָס איז דאָס פאַר אַ מין מענטש, אָ אפילו די ווינטן און דער ים געהאַרכן אים?

²⁸ און ווען ער איז געקומען אויף דער אַנדערער זייט, אין דעם לאַנד פון די גִּדְרִיִּים, האָבן אים באַגעגנט צוויי באַזעסענע, וואָס זענען אַרויס־געקומען פון צווישן די קברִים, און וואָס זענען געווען זייער ווילד, אַזוי, אָ קיינער האָט נישט געקענט פאַרבֿיגין יענעם אָרט. ²⁹ און זע, זיי האָבן געשריגן, און געזאָגט: וואָס האָבן מיר צו טאָן מיט דיר, דו כֹּה־אֱלֹהִים? ביסטו אַהערגעקומען אונדו צו פֿיניקן פאַר דער צייט? ³⁰ און פון דערווייטן פון זיי האָט זיך געפאַשעט אַ גרויסע סטאַדע תּוֹרִים. ³¹ און די בייע גייסטער האָבן אים געבעטן: אויב דו טרייבסט אונדו אַרויס, שיק אונדו אַרײַן אין דער סטאַדע תּוֹרִים. ³² האָט ער צו זיי געזאָגט: גיט. און זיי ווענען אַרויסגעקומען, און ווענען אַרײַן אין די תּוֹרִים. ערשט די גאַנצע סטאַדע האָט זיך אַראָפּגעלאָזט פון דעם שיפּע אין ים אַרײַן, און זענען אומגעקומען אין די וואַסערן. ³³ און די פאַסטעכער ווענען אַנטלאָפֿן, און זענען געקומען אין דער שטאָט אַרײַן, און האָבן דערצײלט אַלצדינג, און אויך וואָס סע איז געשען מיט די באַזעסענע. ³⁴ און זע, די גאַנצע שטאָט איז אַרויסגעגאַנגען באַגעגענען יִשׁוּען; און ווען זיי האָבן אים געזען, האָבן זיי אים געבעטן, אָ ער זאָל פאַרלאָזן זייערע געמאַרקן.

ח און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין אַ שיפּ, און איז אַריבערגעפאַרן, און איז אָנגעקומען אין זיין אייגענער שטאָט אַרײַן. ² און אָט האָט מען צו אים געבראַכט אַ געליימטן, וואָס איז געלעגן אויף אַ געלעגער; און אַז יִשׁוּע האָט געזען זייער אַמונה, האָט ער געזאָגט צום געליימטן: זיי געטרייסט, מיין זון; דייע זינד ווענען דיר פאַרגעבן געוואָרן. ³ און זע, עטלעכע פון די סופרים האָבן צו זיך געזאָגט: דער דאָזיקער מענטש לעסטערט. ⁴ אָבער יִשׁוּע האָט פאַרשטאַנען זייערע מחשבות, און האָט געזאָגט: פאַרוואָס טראַכט איר שלעכטס אין אייערע הערצער? ⁵ וואָרים וואָס איז גרינגער, צו זאָגן: דייע זינד ווענען

דיר פאָרגעבן, אָדער צו זאָגן: שטיי אויף, און גיי? ⁶ אָבער פדי איר וואָלט וויסן, אַז דער בְּנֵי־אָדָם האָט רשות אויף דער ערד מוחל צו זיין זינד – האָט ער געזאָגט צום געליימטן – שטיי אויף, און נעם דיין געלעגער, און גיי אַהיים. ⁷ און ער איז אויפגעשטאַנען און איז אַהיימגעגאַנגען. ⁸ און אַז דאָס פּאַלק האָט דאָס געווען, האָבן זיי זיך געפּאַרכטן, און האָבן געלויבט גאָט, וואָס האָט געגעבן אַזאַ מאַכט צו מענטשן.

⁹ און ווי ישוע איז פון דאָרטן אַוועקגעגאַנגען, האָט ער געווען אַ מענטשן, וואָס האָט געהייסן מתנא, זיצן אויפן צאָל-אַמט. און ער האָט צו אים געזאָגט: גיי מיר נאָך. און ער איז אויפגעשטאַנען, און איז אים נאָכגעגאַנגען.

¹⁰ און עס איז געווען, בעת ער איז געוועסן אין הויז ביים טיש, ערשט אַ סך מוכסים און זינדיקע זענען געקומען, און האָבן זיך אַנידערגעזעצט מיט ישוען און זיינע תלמידים. ¹¹ און אַז די פרושים האָבן דאָס געווען, האָבן זיי געזאָגט צו זיינע תלמידים: פאַרוואָס עסט אייער רבי מיט מוכסים און זינדיקע? ¹² און אַז ער האָט דאָס געהערט, האָט ער געזאָגט: די, וואָס זענען געוונט, נייטיקן זיך ניט אין קיין רופא, נייערט די, וואָס זענען קראַנק. ¹³ איר אָבער גייט און לערנט וואָס דאָס טוט מיינען: חסד באַגער איך, און ניט קיין קרָבנות*. וואַרים איך בין ניט געקומען רופן די צדיקים, נייערט די זינדיקע.

¹⁴ דעמאָלט האָבן געזעענט צו אים די תלמידים פון יוחנן, און האָבן געזאָגט: פאַרוואָס טוען מיר און די פרושים אָפט פאַסטן, און זיינע תלמידים פאַסטן ניט? ¹⁵ האָט ישוע צו זיי געזאָגט: קענען די מחותנים טרויערן, פּל־זמן דער חתן איז מיט זיי? סע וועלן אָבער קומען טעג, ווען דער חתן וועט אַוועקגענומען ווערן פון זיי, און דעמאָלט וועלן זיי פאַסטן. ¹⁶ און קיינער לייגט ניט אַ לאַטע פון ניט-אינגעלאַפענעם טוך אויף אַן אַלט מלבוש; ווייל די לאַטע רייסט זיך אָפּ פון דעם מלבוש, און סע ווערט נאָך אַן ערגערער ריס. ¹⁷ מע טוט אויך ניט אַרײַנגיסן קיין נייעם וויין אין אַלטע לאַגלען; אַנדערש צעפלאַצן די לאַגלען, און דער וויין טוט זיך צעגיסן, און די לאַגלען גייען פאַרלוירן. נייערט נייעם וויין גיסט מען אַריין אין נייע לאַגלען, און ביידע זענען באַוואָרנט.

¹⁸ בשעת ער האָט אַזוי צו זיי גערעדט, איז געקומען אַ שר, און האָט

* הושע ו, 6.

זיך פאַר אים געבוקט, און געזאָגט: מיין טאַכטער איז אַקאַרשט געשטאַרבן; קום, און לייג אַרויף אויף איר דיין האַנט, וועט זי לעבן. ¹⁹ און ישוע איז אויפגעשטאַנען, און איז אים נאַכגעגאַנגען מיט זיינע תלמידים. ²⁰ און זע, אַ פרוי, וואָס האָט צוועלף יאָר געליטן פון אַ בלוטפלוס, האָט געזעענט הינטער אים און האָט אָנגערירט די פּנפות פון זיין מלבוש; ²¹ וואָרים זי האָט ביי זיך געטראַכט: אויב איך וועל נאָר אָנרירן זיין מלבוש, וועל איך ווערן געזונט. ²² און ישוע האָט זיך אויסגעדרייט, און אַז ער האָט זי געזען, האָט ער געזאָגט: זיי געטרייסט, טאַכטער מיינע; דיין אָמונה האָט דיר געהאַלפן. און די פרוי איז געזונט געוואָרן פון יענער שַערה אָן. ²³ און אַז ישוע איז אַריינגעקומען אין דעם שַרס הויז אַריין, און געזען די פּלייטשפּילער, און דעם טומלדיקן עולם, ²⁴ האָט ער געזאָגט: גייט אַרויס; וואָרים דאָס מיידל איז ניט געשטאַרבן, נייערט טוט שלאָפן. און זיי האָבן אים גוט אויסגעלאַכט. ²⁵ אָבער אַז מען האָט דעם עולם אַרויסגעשיקט, איז ער אַריינגעגאַנגען, און האָט זי אָנגענומען ביי דער האַנט, און דאָס מיידל איז אויפגעשטאַנען. ²⁶ און די ידעיה וועגן דעם האָט זיך פאַרשפּרייט אין יענעם גאַנצן לאַנד.

²⁷ און ווי ישוע איז פון דאָרטן אַוועקגעגאַנגען, זענען אים נאַכגעגאַנגען צוויי בלינדע, וואָס האָבן געשריגן, און געזאָגט: דערבאַרעם דיך אויף אונדו, בן־דוד. ²⁸ און אַז ער איז אַריינגעקומען אין דעם הויז אַריין, האָבן די בלינדע געזעענט צו אים; און ישוע האָט צו זיי געזאָגט: גלויבט איר, אַז איך בין בפּוח דאָס צו טאָן? האָבן זיי צו אים געזאָגט: יאָ, האַר. ²⁹ דעמאָלט האָט ער באַרירט זייערע אויגן, און געזאָגט: לויט ווי אייער אָמונה, אַזוי זאָל אייך געשען. ³⁰ און זייערע אויגן זענען געעפנט געוואָרן. און ישוע האָט זיי שטרענג באַפוילן, און געזאָגט: זעט אַז קיינער זאָל עס ניט וויסן. ³¹ אָבער זיי זענען אַרויסגעגאַנגען, און האָבן פאַרשפּרייט זיין שם אין יענעם גאַנצן לאַנד.

³² און ווי זיי זענען אַרויסגעגאַנגען, האָט מען צו אים געבראַכט אַ שטומען, וואָס איז געווען באַזעסן פון אַ ביידן גייסט. ³³ און אַז דער בייזער גייסט איז אַרויסגעטריבן געוואָרן, האָט דער שטומער גערעדט; און דאָס פּאַלק האָט זיך געחידושט, און געזאָגט: אַזוינס איז נאָך קיינמאָל ניט געזען געוואָרן אין ישׂראל. ³⁴ אָבער די פּרושים האָבן געזאָגט: דורך דעם שַר פון די בייזע גייסטער טרייבט ער אַרויס בייזע גייסטער.

³⁵ און ישוע איז אַרומגעגאַנגען איבער אַלע שטעדט און דערפער, האָט געלערנט אין זייערע בִּתְּרֵיכֵינֵסוֹת, און אָנגעזאָגט די בשורה פון דעם מַלְכוּת, און געהיילט יעדע מין קראַנקהייט און יעדן מין ווייטיק. ³⁶ און אַז ער האָט געזען דאָס פּאָלק, האָט אים אָנגענומען אַ רַחֲמֹנוֹת אויף זיי, ווייל זיי זענען געווען פאַרשמאַכט און צעזיט, ווי שאָף וואָס האָבן ניט קיין פּאַסטעך. ³⁷ דעמאָלט האָט ער געזאָגט צו זיינע תּלְמִידִים: דער שניט איז באַמט גרויס, אָבער די אַרבעטער זענען ווינציק; ³⁸ בעט דעריבער דעם האַר פון דעם שניט, אַז ער זאָל אַרויסשיקן אַרבעטער צו זיין שניט.

¶ און ער האָט גערופן צו זיך זיינע צוועלף תּלְמִידִים, און האָט זיי געגעבן שליטה איבער אומריינע גייסטער, זיי אַרויסצוטרִיבן, און צו היילן יעדע מין קראַנקהייט און יעדן מין ווייטיק.

² און דאָס זענען די נעמען פון די צוועלף שליחים: דער ערשטער, שַׁמְעוֹן, וואָס ווערט גערופן פעטרוס, און אַנדריי זיין ברודער; יַעֲקֹב בְּרִנְדָבָי, און יוֹחָנָן זיין ברודער; ³ פִּילִיפּוֹס און בֵּרְתֵלְמִי; תּוֹמָא און מַתְיָא, דער מוכס; יַעֲקֹב בְּרִתְחַלְפִי און תָּדִי; ⁴ שַׁמְעוֹן דער קַנְאִי, און יהודה אִישֶׁקְרִיֹת, וואָס האָט אים אויך פאַרראָטן.

⁵ די דאָזיקע צוועלף האָט ישוע פּונאַנדערגעשיקט, און האָט זיי געבאַטן, אַזוי צו זאָגן: גייט ניט אויף קיין וועג פון די גוים, און קומט ניט אַרײַן אין אַ שטאָט פון די שומרונים, ⁶ גייערט גייט ליבערשט צו די פאַרלוירענע שאָף פון דעם בֵּית־יִשְׂרָאֵל. ⁷ און בעת איר גייט, רופט אויס, און זאָגט: דאָס מַלְכוּת־שָׁמַיִם איז נאָענט. ⁸ היילט די קראַנקע, זייט מַחֲיֵה־מֵתִים, רייניקט די מצוֹרְעִים, טרייבט אַרויס בייזע גייסטער; בחינם האָט איר מקבל געווען, בחינם זאָלט איר געבן. ⁹ נעמט ניט קיין גאַלד, אָדער זילבער, אָדער קופער אין אייערע גאַרטלען, ¹⁰ ניט קיין רײַזעזאַק אויפן וועג, ניט קיין צוויי רעק, ניט קיין שיך, ניט קיין שטעקן; וואָרים דער אַרבעטאַרער איז ווערט זיין עסן. ¹¹ און אין וואָסער שטאָט אָדער דאָרף איר וועט אַרײַנקומען, פאַרשט אויס ווער ס'איז דערין ווערט, און דאָרט פאַרבלײַבט, ביז איר גייט ווייטער. ¹² און ווי איר קומט אַרײַן אין דעם הויז, גריסט עס. ¹³ און אויב דאָס הויז איז זוכה, זאָל אייער שלום קומען אויף אים; נאָר אויב סע איז ניט זוכה, זאָל אייער שלום זיך אומקערן צו אייך. ¹⁴ און ווער סע וועט אייך ניט אויפנעמען, אָדער אויסהערן אייערע רייד, זאָלט איר

אָפטרעסלען דעם שטויב פון אייערע פיס בעת איר גייט אַרויס פון יענעם
 הויז אָדער שטאָט. ¹⁵ פאַרוואָר, איך זאָג אייך, דעם לאַנד פון סדום און
 עמֹרָה וועט אַ סך גרינגער זיין אין יום־הדין, ווי פאַר יענער שטאָט.
¹⁶ זעט, איך שיק אייך אַרויס ווי שאָף צווישן וועלף; זייט דעריבער קלוג
 ווי שלאַנגען, און תּמִימוֹתֶיךָ ווי טויבן. ¹⁷ היט אייך אָבער פאַר מענטשן;
 וואָרים זיי וועלן אייך איבערענטפערן צום סנה־דרין, און אין זייערע בְּתֵי-
 כְּנִסִּיּוֹת וועלן זיי אייך שמייִסן; ¹⁸ יאָ, אויך פאַר מושלים און מלְכִים וועט מען
 אייך ברענגען פון מײַנע־טוועגן, פאַר אַן עֲדוֹת צו זיי און פאַר די גוֹיִם.
¹⁹ און בעת זיי טוען אייך איבערענטפערן, דאַגהט ניט וואָס איר זאָלט זאָגן,
 אָדער וואָס איר זאָלט רעדן; וואָרים סע וועט אייך אין יענער שְׁעָה געגעבן
 ווערן, וואָס איר זאָלט רעדן. ²⁰ וואָרים ניט איר זענט עס די, וואָס רעדן,
 נייערט דער גייסט פון אייער פּאָטער, וואָס טוט רעדן דורך אייך. ²¹ און
 ברודער וועט ברודער איבערענטפערן צום טויט, און פּאָטער זיין קינד, און
 קינדער וועלן אויפשטיין קעגן עלטערן, און זיי טייטן; ²² און איר וועט זיין
 פאַרהאַסט פון אַלעמען פון מײַן נאַמע־וועגן; אָבער דער, וואָס וועט אויס-
 האַלטן ביזן סוף, וועט ניצול ווערן. ²³ און ווען זיי טוען אייך רודפן אין דער
 שטאָט, אַנטלויפט אין דער אַנדערער; וואָרים פאַרוואָר, איך זאָג אייך, איר
 וועט ניט האָבן דורכגעאַנגען די שטעט פון ישׂראֵל, ביז דער בָּן־אָדָם וועט
 קומען.

²⁴ אַ תּלְמִיד שטייט ניט העכער פון זיין רִבִּין, און אַ קנעכט איבער זיין
 האָר; ²⁵ גענוג איז פאַר דעם תּלְמִיד ער זאָל זיין ווי זיין רִבִּי, און דער
 קנעכט ווי זיין האָר. אויב זיי האָבן דעם בְּעַל־הַבַּיִת גערופן בְּעַל־זוּב, אַ
 פּשִׁיטא שוין זיין הויזגעזינד? ²⁶ בְּכֵן, האָט ניט קיין מורא פאַר זיי; וואָרים עס
 איז גאַרניט פאַרהוילן, וואָס וועט ניט אַנטפלעקט ווערן, און פאַרבאַרגן, וואָס
 וועט ניט באַקאַנט ווערן. ²⁷ וואָס איך זאָג אייך אין דער פּינצטערניש, רעדט
 אין דער ליכטיקייט; און וואָס איר הערט אויפן אויער, מאַכט באַקאַנט פון
 די דעכער. ²⁸ און האָט ניט קיין מורא פאַר די, וואָס טייטן דעם גוף, נאָר
 קאַנען ניט טייטן די נשְׁמָה; נייערט האָט ליבערשט מורא פאַר אים, וואָס קאַן
 אומברענגען סיי נשְׁמָה, סיי גוף אין גיה־נוֹם. ²⁹ פאַרקויפט מע דען ניט צוויי
 פייגעלעך פאַר אַ פרוטהע? און דאָך פאַלט קיין איינס פון זיי ניט אויף דער
 ערד אָן אייער פּאָטערס רַצוֹן. ³⁰ ביי אייך זענען אַפּילו די האָר אויף דעם

קאָפּ אַלע געציילט. ³¹ דערפאַר האָט ניט קיין מורא; איר זענט מער ווערט ווי אַ סך פייגעלעך. ³² דעריבער, יעדער איינער, וואָס וועט מיך באַקענען פאַר מענטשן, דעם וועל איך אויך באַקענען פאַר מיין פּאָטער אין הימל. ³³ ווער אָבער סע וועט מיך פאַרלייקענען פאַר מענטשן, דעם וועל איך אויך פאַרלייקענען פאַר מיין פּאָטער אין הימל.

³⁴ מיינט ניט, אַז איך בין געקומען ברענגען שְׁלוֹם אויף דער ערד; איך בין ניט געקומען ברענגען שְׁלוֹם, נייערט אַ שווערד. ³⁵ וואָרים איך בין געקומען פונאַנדערשיידן אַ מענטשן פון זיין פּאָטער, און אַ טאַכטער פון איר מוטער, און אַ שנור פון איר שוויגער; ³⁶ און אַ מענטשנס שונאים וועלן זיין זיין אייגן הויזגעזינדא. ³⁷ דער, וואָס האָט ליב פּאָטער אָדער מוטער מער ווי מיך, איז מיך ניט ווערט; און דער, וואָס האָט ליב זון, אָדער טאַכטער מער ווי מיך, איז מיך ניט ווערט. ³⁸ און דער, וואָס נעמט ניט זיין צלָב און טוט מיר נאַכגיין, איז מיך ניט ווערט. ³⁹ דער, וואָס געפינט זיין לעבן, וועט עס פאַרלירן; און דער, וואָס פאַרלירט זיין לעבן פון מיינעטוועגן, וועט עס געפינען.

⁴⁰ דער, וואָס נעמט אייך אויף, נעמט מיך אויף, און דער, וואָס טוט אייך אויפנעמען, נעמט אויף דעם, וואָס האָט מיך געשיקט. ⁴¹ דער, וואָס טוט אויפנעמען אַ נביא אין דעם נאָמען פון אַ נביא, וועט באַקומען אַ נביאס שִׁכָּר; און דער, וואָס טוט אויפנעמען אַ צדיק אין דעם נאָמען פון אַ צדיק, וועט באַקומען אַ צדיקס שִׁכָּר. ⁴² און דער, וואָס וועט בלויז געבן צו טרינקען אַ בעכער קאַלט וואַסער איינעם פון די דאָזיקע מינדסטע, אין דעם נאָמען פון אַ תּלמיד, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ער וועט ניט אָנווערן זיין שִׁכָּר.

און עס איז געווען, בעת ישוע האָט געענדיקט צו באַפעלן זיינע צוועלף תּלמידים, איז ער פון דאָרטן אַוועקגעגאַנגען לערנען און דרשענען אין זייערע שטעט.

² און ווען יוחנן האָט געהערט אין דער תּפּיסה די מעשים פון דעם מָשִׁיחַ, האָט ער געשיקט דורך זיינע תּלמידים, ³ און אים געלאָוט זאָגן: ביסטו דער, וואָס דאַרף קומען, אָדער זאָלן מיר וואַרטן אויף אַן אַנדערן? ⁴ און ישוע האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: גייט און דערציילט יוחנן וואָס איר הערט און זעט: ⁵ די בלינדע קריגן זייער ראַיה, די לאַמע גייען, די מצוֹרְעִים ווערן גערייניקט, די טויבע הערן, די טויטע שטייען אויף תּחַיִּית-

המתים, און פאר די אַרעמע ווערט געדרשנט די בשורה-טובה. ⁶ און וואויל איז דעם, וואָס וועט זיך ניט שטרויכלען אָן מיר.

⁷ און ווי זיי זענען אוועקגעגאנגען, האָט ישׁוע אָנגעהויבן צו רעדן צום פּאָלק וועגן יוֹחָנָן: וואָס זענט איר אַרויסגעגאנגען זען אין דער מדבר? אַ טראַשטישנע שאַקלען זיך מיטן ווינט? ⁸ וואָס דען זענט איר אַרויסגעגאנגען זען? אַ מענטשן אָנגעטאַן אין פיינע מלבושים? זעט, די וואָס טראַגן פיינע מלבושים זענען אין הייזער פון מלכים. ⁹ אָדער צוליב וואָס זענט איר אַרויס-געגאנגען? צו זען אַ נביא? יא, איך זאָג אייך, אַ סך מערער ווי אַ נביא.¹⁰ דאָס איז ער, פון וועמען סע שטייט געשריבן:

זע, איך שיק מיין שליח פאר דיין פנים,

וואָס וועט אָנגרייטן דיין וועג פאר דיר א.

¹¹ פאַרוואָר, איך זאָג אייך, צווישן די, וואָס זענען געבוירן געוואָרן פון ווייבער, איז ניט אויפגעשטאַנען קיין גרעסערער ווי יוֹחָנָן המטביל; פונדעסט-וועגן איז דער קלענסטער אין דעם מלכות-שמים גרעסער פון אים. ¹² און זינט די טעג פון יוֹחָנָן המטביל אָן ביז איצט, לייט דאָס מלכות-שמים געוואַלט, און די מענטשן פון געוואַלט נעמען עס מיט גבורה. ¹³ וואָרים אַלע נביאים און די תורה האָבן נביאות געזאָגט ביז יוֹחָנָן. ¹⁴ און אויב איר ווילט עס אָננעמען, איז ער אַלְיָהוּ, וואָס דאַרף קומען. ¹⁵ דער, וואָס האָט אויערן, זאָל הערן.

¹⁶ צו וועמען אָבער זאָל איך גלייכן דעם דאָזיקן דור? ער איז גלייך

צו קינדער, וואָס זיצן אויף די מאַרקפלעצער און רופן צו זייערע חברים:

¹⁷ מיר האָבן געשפילט פאַר אייך, און איר האָט ניט געטאַנצט;

מיר האָבן געקלאָגט, און איר האָט ניט געטרויערט.

¹⁸ וואָרים יוֹחָנָן איז געקומען, און ער האָט ניט געגעסן און ניט געטרונקען, און זיי זאָגן: אַ בייזער גייסט איז אין אים; ¹⁹ דער קנאַך איז געקומען, ער עסט און טרינקט, און זיי זאָגן: זעט, אַ מענטש אַ וויל-וסובא, אַ פריינט פון מוכסים און זינדיקע! און די חכמה איז גערעכטפאַרטיקט דורך אירע מעשים.

²⁰ דעמאָלט האָט ער אָנגעהויבן צו שטראַפן די שטעט, אין וועלכע דאָס

רוב פון זיינע וואונדער זענען געטאָן געוואָרן, ווייל זיי האָבן ניט תשובה געטאָן.

²¹ וויי צו דיר, כּוּרְזִין! וויי צו דיר, בֵּית־צִיָּדָה! וואָרים אויב די וואונדער, וואָס זענען געטאָן געוואָרן אין אייך, וואָלטן געטאָן געוואָרן אין צור און אין צידון, וואָלטן זיי שוין לאַנג תּוֹשֵׁבֵה־גֵּעֲטָאָן אין זאַק און אַש. ²² אָבער איך זאָג אייך, אין יום־הַדִּין וועט זיין גרינגער פֿאַר צור און צידון ווי פֿאַר אייך. ²³ און דו, כּפֿר־נְחוּם, אַזש צום הימל וועסטו דיר דערהייבן? אין שאול־תּחִתִּיה וועסטו אַרְאָפּנידערן. וואָרים אויב די וואונדער, וואָס זענען אין דיר געטאָן געוואָרן, וואָלטן געטאָן געוואָרן אין סדום, וואָלט זי פֿאַרבליבן ביזן היינטיקן טאָג. ²⁴ אָבער איך זאָג אייך, דעם לאַנד פֿון סדום וועט זיין גרינגער אין יום־הַדִּין ווי דיר.

²⁵ אין יענער צייט האָט ישׁוע אויסגערופֿן, און געזאָגט: איך דאַנק דיר, פּאָטער, האָר פֿון הימל און ערד, וואָס דו האָסט דאָס פֿאַרהוילן פֿון די חֲכָמִים און פֿאַרשטענדיקע, און עס אַנטפלעקט פֿאַר עופּעלעך; ²⁶ יאָ, פּאָטער, אַזוי איז געווען דיין רִצוֹן. ²⁷ אַלְצִינִג איז מיר איבערגעענטפּערט געוואָרן פֿון מיין פּאָטער; און קיינער קען ניט דעם זין, אַחוץ דער פּאָטער; און קיינער קען ניט דעם פּאָטער, אַחוץ דער זון, און דער, צו וועמען דער זון וויל אים אַנטפלעקן. ²⁸ קומט צו מיר, איר אַלע, וואָס האָרעוועט און זענט שווער באַלאָדן, און איך וועל אייך געבן רו. ²⁹ נעמט אויף אייך מיין עוּל, און לערנט פֿון מיר; וואָרים איך בין עניוּתדיק און נידעריק אין געמיט, און איר וועט געפֿינען רו פֿאַר אייערע נשׁוּמוֹת. ³⁰ וואָרים מיין עוּל איז גרינג, און מיין מִשָּׂא איז לֵיכֶט.

ו אין יענער צייט איז ישׁוע אין אַ שַׁבַּת געגאַנגען דורך תּבּוּאָה־פּעלדער; און זיינע תּלְמִידִים זענען געווען הונגעריק, און האָבן אָנגעהויבן צו רייסן זאַנגען און עסן. ² אָבער אַז די פּרוּשִׁים האָבן דאָס געווען, האָבן זיי צו אים געזאָגט: זע, דייע תּלְמִידִים טוען דאָס, וואָס מען טאָר ניט טאָן אום שַׁבַּת. ³ אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: האָט איר ניט געלייענט וואָס דוד האָט געטאָן, בעת ער איז געווען הונגעריק, און די, וואָס זענען געווען מיט אים? ⁴ ווי ער איז אַרְיִנגעגאַנגען אין דעם הויז פֿון גאַט, און האָט געגעסן דאָס לֶחֶם־הַפֶּנִּים, וואָס ער האָט ניט געטאָרט עסן, און אויך ניט די, וואָס זענען געווען מיט אים, נייערט נאָר די פֿהנים אַליין? ⁵ אָדער האָט איר ניט געלייענט אין דער תּוֹרָה, אַז די פֿהנים זענען מִחַלְּל שַׁבַּת אין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, און דאָך

^a שמואל א' כא, 7; ויקרא כד, 9. ^b במדבר כח, 9.

זענען זיי ניט חייב? ⁶ אָבער איך זאָג אייך, אַ גרעסערער פון בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ
איז דאָ פֿאַראַן. ⁷ און אויב איר וואָלט פֿאַרשטאַנען, וואָס דאָס מיינט: חֶסֶד
באַגער איך און ניט קיין קרִבּוּנוֹת⁸, וואָלט איר ניט פֿאַרמֶשֶׁפֶט די אומשולדיקע;
⁸ וואָרים דער בְּרִיאַדָם איז האָר איבער דעם שַׁבַּת.

⁹ און ער האָט אָפּגעקערט פון דאָרטן, און איז אַרײַנגעגאַנגען אין זייער
בֵּית־הַכִּנּוּסֶת. ¹⁰ און אָט איז דאָרט געווען אַ מענטש מיט אַ פֿאַרדאָרטער האַנט.
און זיי האָבן אים געפרעגט: מעג מען היילן אום שַׁבַּת? פֿדי זיי זאָלן אים
קענען פֿאַרמסרן. ¹¹ האָט ער צו זיי געזאָגט: וואָסער מענטש צווישן אייך,
וואָס פֿאַרמאַגט אַ שאַף, און אויב זי זאָל שַׁבַּת אַרײַנפֿאַלן אין אַ גרוב, צי וועט
ער זי ניט אָננעמען און אַרויסשלעפּן? ¹² בְּכֵן, וויפֿל מער איז אַ מענטש ווערט
פון אַ שאַף! דעריבער מעג מען שַׁבַּת טאָן גוטס. ¹³ דערנאָך האָט ער געזאָגט
צום מענטשן: שטרעק אויס דיין האַנט. און ער האָט זי אויסגעשטרעקט, און
זי איז געוונט געוואָרן, ווי די אַנדערע. ¹⁴ און די פֿרושים זענען אַרויסגעגאַנגען,
און האָבן זיך קעגן אים אַן עצה געהאַלטן, ווי אים אומצוברענגען.

¹⁵ און אַז ישׁוֹע האָט דאָס באַמערקט, האָט ער אָפּגעקערט פון דאָרטן.
און אַ סך זענען אים נאָכגעגאַנגען, און ער האָט זיי אַלע געהיילט, ¹⁶ און זיי
באַפוילן אים ניט מגִלָּה צו זיין, ¹⁷ פֿדי עס זאָל מקיים ווערן, וואָס סע איז
געזאָגט געוואָרן פון ישׁעײָה הַנָּבִיא:

¹⁸ אָט איז מיין קנעכט, וועמען איך האָב אויסדערעוויילט,

מיין געליבטער, וואָס איז מיר וואוילגעפעלן.

איך וועל אַרויפֿטאָן מיין גייסט אויף אים;

אַ משפֿט צו די פעלקער וועט ער אַרויסלאָזן.

¹⁹ ער וועט ניט שרייען, און ניט הילכן,

אויך וועט מען ניט הערן זיין קוֹל אין די גאַסן.

²⁰ אַן אײַנגעבויגן שטעקל וועט ער ניט צעברעכן,

און אַ רײַכערדיקן קנויט וועט ער ניט פֿאַרלעען,

ביז ער וועט אַרויסברענגען דעם משפֿט צום נַחֲחוּן;

²¹ און אויף זיין נאָמען וועלן די פעלקער האַפֿן.

²² דעמאָלט האָט מען צו אים געבראַכט אַ בלינד־שטומען, וואָס איז

געווען באַזעסן פון אַ בייזן גייסט, און ער האָט אים געהיילט, אַזוי, אַז דער

שטומער האָט גערעדט און געזען. ²³ און דאָס גאַנצע פּאַלק האָט זיך געפּיידוּשט, און געזאָגט: זאָל דאָס זיין דער בּוֹדוֹד? ²⁴ אָבער אָו די פּרוּשים האָבן דאָס געהערט, האָבן זיי געזאָגט: ער טרײַבט אַרויס בייזע גייסטער נאָר דורך בּעל־זובּ, דעם שַׁר פּון די בייזע גייסטער. ²⁵ און פּאַרשטײַענדיק זייערע מחשבות, האָט ער צו זיי געזאָגט: יעדע מלוכה, וואָס איז צעטיילט קעגן זיך אַליין, ווערט חָרוּב; און יעדע שטאַט אָדער הויז, וואָס איז צעטיילט קעגן זיך אַליין, וועט נישט האָבן קיין קיום. ²⁶ און אויב דער שַׁטן טוט אַרויס־טרייבן דעם שַׁטן, איז ער צעטיילט קעגן זיך אַליין, טאָ וויאָזוי קאָן זיין מלוכה האָבן אַ קיום? ²⁷ און אויב איך טרײַב אַרויס בייזע גייסטער דורך בּעל־זובּ, דורך וועמען טוען אייערע זין זיי אַרויסטרייבן? דעריבער זאָלן זיי זיין אייערע ריכטער. ²⁸ טרײַב איך אָבער אַרויס בייזע גייסטער דורך דעם גייסט פּון גאָט, טאָ האָט גענעענט צו אייך דאָס מלכות פּון גאָט. ²⁹ אָדער וויאָזוי קאָן איינער אַרײַנקומען אין הויז אַרײַן פּון דעם גיבּור, און דערנאָך ערשט רויבן זיינע זאַכן, אויב ער בינדט נישט קודם דעם גיבּור, און דערנאָך ערשט קאָן ער באַרויבן זיין הויז. ³⁰ ווער סע איז נישט מיט מיר, איז קעגן מיר, און ווער סע זאַמלט נישט איין מיט מיר, צעשפּרייט. ³¹ דעריבער זאָג איך אייך, יעדע זינד און לעסטערונג וועט פּאַרגעבן ווערן די מענטשן, אָבער די לעסטערונג קעגן דעם גייסט וועט נישט פּאַרגעבן ווערן. ³² און ווער סע וועט רעדן אַ וואָרט קעגן דעם בּוֹדוֹד, וועט מען עס אים מוחל זיין, ווער אָבער סע וועט רעדן קעגן דעם רוח־הַקּוֹדֶשׁ, דעם וועט מען עס נישט מוחל זיין, נישט אויף דער וועלט און נישט אויף יענער וועלט.

³³ אָדער מאַכט דעם בוים גוט, און זיינע פּירות גוט, אָדער מאַכט דעם בוים שלעכט, און זיינע פּירות שלעכט; וואָרים דעם בוים דערקענט מען לויט זיינע פּירות. ³⁴ איר אָפּשטאַם פּון שלאַנגען! ווי קאַנט איר רעדן גוטס, ווען איר זענט שלעכט? וואָרים פּון וואָס דאָס האַרץ איז פּול, רעדט דאָס מויל. ³⁵ דער גוטער מענטש טוט אַרויסברענגען פּון זיין גוטן אוצר גוטס; און דער שלעכטער מענטש טוט אַרויסברענגען פּון זיין שלעכטן אוצר שלעכטס. ³⁶ איך זאָג אייך, אַז פּאַר יעדן פּוסטן וואָרט, וואָס מענטשן רעדן, וועלן זיי מוזן אָפּגעבן חשבון אין יום־הַדִּין; ³⁷ וואָרים לויט דייןע רייד וועסטו גערעכטפּאַרטיקט ווערן, און לויט דייןע רייד וועסטו פּאַרמשפט ווערן. ³⁸ דעמאָלט האָבן עטלעכע פּון די סופּרים און פּרוּשים צו אים געזאָגט:

רבי, מיר וואָלטן וועלן זען אַ צייכן פון דיר. ³⁹ אָבער ער האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: אַ שלעכטער און נאָפדיקער דור זוכט אַ צייכן, אָבער סע וועט אים קיין צייכן ניט געגעבן ווערן, סיידן דער צייכן פון יוֹנָה הַנְּבִיא. ⁴⁰ ווייל אַזוי ווי יוֹנָה איז דריי טעג און דריי נעכט געווען אין דעם אינגעוויינד פון דעם וואָלפֿיש, אַזוי וועט דער בֶּן־אָדָם זיין דריי טעג און דריי נעכט אין דעם האַרץ פון דער ערד. ⁴¹ די מענטשן פון נִינְוָה וועלן אויפשטיין צום משפּט מיט דעם דאָזיקן דור, און וועלן אים פאַרמשפּטן; וואָרים זיי האָבן תשובה געטאָן אויף דעם רופן פון יוֹנָה, און דאָ איז פאַראַן אַ גרעסערער פון יוֹנָה. ⁴² די מלכה פון תִּימָן וועט אויפשטיין צום משפּט מיט דעם דאָזיקן דור, און אים פאַרמשפּטן; וואָרים זי איז געקומען פון עק וועלט צו הערן די תּכּמה פון שלמה; און דאָ איז פאַראַן אַ גרעסערער פון שלמה.

⁴³ און בעת דער אומריינער גייסט גייט אַרויס פון אַ מענטשן, וואַנדערט ער אַרום אין טרוקענע ערטער, און זוכט אַ מקום־מנוחה; און אַז ער געפינט אים ניט, ⁴⁴ דעמאָלט זאָגט ער: איך וועל מיך אומקערן אין מיין הויז אַריין, פּונוואַנען איך בין אַרויסגעגאַנגען. און בעת ער קומט, געפינט ער עס לידיק, אויסגעקערט, און אויסגעפּוצט. ⁴⁵ דערנאָך גייט ער, און נעמט צו זיך זיבן אַנדערע רוחות, נאָך ערגערע פון אים אַליין, און זיי גייען אַריין און וואוינען דאָרט; און דער סוף פון יענעם מענטשן ווערט ערגער ווי דער אָנהייב. פּונקט אַזוי וועט אויך זיין מיט דעם דאָזיקן שלעכטן דור.

⁴⁶ און בשעת ער האָט נאָך גערעדט צום פּאָלק, ערשט זיין מוטער און זיינע ברידער זענען געשטאַנען אין דרויסן, און האָבן געוואָלט מיט אים רעדן. ⁴⁷ און איינער האָט צו אים געזאָגט: זע, דיין מוטער און דייןע ברידער שטייען אין דרויסן און ווילן מיט דיר רעדן. ⁴⁸ אָבער ער האָט געענטפערט, און געזאָגט צו דעם, וואָס האָט אים דאָס געזאָגט: ווער איז מיין מוטער, און ווער זענען מייןע ברידער? ⁴⁹ און ער האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט אויף זיינע תּלמידים, און געזאָגט: אַט איז מיין מוטער און מייןע ברידער! ⁵⁰ וואָרים ווער סע וועט טאָן דעם רַצון פון מיין פּאָטער אין הימל, איז מיין ברודער, און שוועסטער, און מוטער.

¶ אין יענעם טאָג איז ישׁוּעַ אַרויסגעגאַנגען פון דעם הויז און האָט זיך געזעצט ביים ים. ² און סע האָט זיך פאַרזאַמלט אַרום אים אַ גרויסער עולם, אַזוי, אַז ער איז אַריינגעגאַנגען אין אַ שיף, און האָט זיך אַנדערגעזעצט:

און דאָס גאַנצע פּאָלק איז געשטאַנען ביים ברעג. ³ און ער האָט צו זיי גערעדט אַ סך מיט משלים, און געזאָגט: זעט, דער זייער איז אַרויסגעגאַנגען זייען. ⁴ און בעת ער האָט געזויט, איז טייל זריעה געפאַלן ביים וועג, און די פייגל זענען געקומען און האָבן זי פאַרצערט. ⁵ און אַנדערע איז געפאַלן אויף פעלזיק לאַנד, וואו זי האָט ניט געהאַט קיין סך ערד; און זי האָט פּיכף אויפגעשפּראַצט, ווייל זי האָט ניט געהאַט קיין טיפקייט פון ערד; ⁶ און אַז די זון איז אויפגעגאַנגען, איז זי פאַרטריקנט געוואָרן, און מחמת זי האָט ניט געהאַט קיין וואַרצלען, איז זי פאַרוועלקט געוואָרן. ⁷ און אַנדערע איז געפאַלן צווישן דערנער, און די דערנער זענען אויפגעוואַקסן און האָבן זי דערשטיקט. ⁸ און אַנדערע איז געפאַלן אויף גוטער ערד, און האָט אַרויסגעגעבן תבואה, טייל הונדערטפאַך, טייל זעכציק, טייל דרייסיקפאַך. ⁹ דער, וואָס האָט אויערן, זאָל הערן.

¹⁰ און די תלמידים האָבן גענעענט, און האָבן צו אים געזאָגט: פאַרוואָס רעדסטו צו זיי מיט משלים? ¹¹ האָט ער געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: איך איז געגעבן געוואָרן צו פאַרשטיין די סודות פון דעם מלכות־שמים, אָבער צו זיי איז דאָס ניט געגעבן געוואָרן. ¹² וואָרים דער, וואָס האָט, דעם וועט געגעבן ווערן, און ער וועט האָבן בשפּע; אָבער דער, וואָס האָט ניט, פון דעם וועט אַוועקגענומען ווערן אַפילו דאָס, וואָס ער האָט. ¹³ דעריבער רעד איך צו זיי מיט משלים, ווייל הגם זיי זעען, זעען זיי ניט; און הגם זיי הערן, הערן זיי ניט, און טוען אויך ניט פאַרשטיין. ¹⁴ און אויף זיי איז מקוים געוואָרן די נבואה פון ישעיה, וואָס זאָגט:

הערן וועט איר הערן, און ניט פאַרשטיין,

און זען וועט איר זען, און דאָך ניט זען.

¹⁵ וואָרים פעט איז דאָס האַרץ פון דעם דאָזיקן פּאָלק,

און זייערע אויערן שווער צו הערן,

און זייערע אויגן האָבן זיי פאַרמאַכט,

טאַמער וועלן זיי זען מיט זייערע אויגן,

און הערן מיט זייערע אויערן,

און פאַרשטיין מיט זייער האַרץ,

און זיך אומקערן איך זאָל זיי היילן א.

¹⁶ אָבער וואויל איז צו אייערע אויגן, ווייל זיי זעען, און אייערע אויערן, ווייל זיי הערן. ¹⁷ וואָרים פאַרוואָר, איך זאָג אייך, אַז אַ סך נביאים און צדיקים האָבן באַגערט צו זען וואָס איר זעט, און האָבן עס ניט געזען, און צו הערן וואָס איר הערט, און האָבן עס ניט געהערט.

¹⁸ הערט דעריבער איר דאָס מַשַׁל מיט דעם זייער. ¹⁹ איטלעכער וואָס הערט דאָס וואָרט פון דעם מַלְכוּת און פאַרשטייט עס ניט, קומט דער ניט-גוטער און רויבט צו דאָס, וואָס איז פאַרווייט געוואָרן אין זיין האַרץ; דאָס איז דער, וואָס איז פאַרווייט געוואָרן ביים וועג. ²⁰ און דאָס, וואָס איז פאַרווייט געוואָרן אויף פעלויק לאַנד, דאָס איז דער, וואָס הערט דאָס וואָרט און נעמט עס תּיכּף אויף מיט שְׂמַחָה; ²¹ אָבער אַזוי ווי ער האָט ניט קיין וואָרצל אין זיך, פאַרבלייבט ער נאָר אויף אַ ווייל; און ווי נאָר סע קומען אָן לייזן און רדיפות צוליב דעם וואָרט, ווערט ער תּיכּף געשטרויכלט. ²² און דאָס, וואָס איז פאַרווייט געוואָרן צווישן דערנער, דאָס איז דער, וועס הערט דאָס וואָרט, און די דאַגות פון דער וועלט און די אָפּנאַרעריי פון עֲשִׁירוּת דערשטיקן דאָס וואָרט, און עס איז אומפרוכפּערדיק. ²³ און דאָס, וואָס איז פאַרווייט געוואָרן אויף גוטער ערד, דאָס איז דער, וואָס הערט דאָס וואָרט און פאַרשטייט עס; דער, פאַרוואָר, טראַגט פִּירוּת, און ברענגט אַרויס, טייל הונדערטפאַך, טייל זעכציק, און טייל דרייסיקפאַך.

²⁴ אַן אַנדער מַשַׁל האָט ער געבראַכט פאַר זיי, אַזוי צו זאָגן: דאָס מַלְכוּת-שָׁמַיִם איז געגליכן צו אַ מענטשן, וואָס האָט פאַרווייט גוטע זריעה אין זיין פעלד. ²⁵ און בעת די מענטשן זענען געשלאָפּן, איז געקומען זיין שוּנאַ און האָט פאַרווייט ווילד-גראָו צווישן דעם ווייץ, און איז אַוועקגעגאַנגען. ²⁶ און ווען די זריעה האָט אויפגעשפּראַצט און געטראַגן פּרוּכט, דעמאָלט האָט זיך אויך באַוויזן דאָס ווילד-גראָו. ²⁷ זענען געקומען די קנעכט פון דעם בעל-הבַּיִת, און האָבן צו אים געזאָגט: האַר, האַסטו ניט געזיט גוטע זריעה אין דיין פעלד? פּונוואָנען-זשע נעמט זיך אויף אים ווילד-גראָו? ²⁸ האָט ער צו זיי געזאָגט: אַ שוּנאַ האָט דאָס געטאַן. האָבן די קנעכט צו אים געזאָגט: ווילסטו אָפּשר, אַז מיר זאָלן גיין און זיי צונויפקלייבן? ²⁹ האָט ער געזאָגט: ניין, טאַמער וועט איר, בשעת איר וועט צונויפקלייבן דאָס ווילד-גראָו, אויך אויסוואַרצלען מיט זיי דעם ווייץ. ³⁰ לאַזט זיי ביידע וואַקסן צוזאַמען ביז שניט-צייט; און אין דער צייט פון שניט וועל איך זאָגן צו די שניטער:

קלייבט צונויף קודם דאָס ווילד־גראָז און בינדט עס אין גארבן, כדי עס צו פאַרברענען; אָבער דעם ווייץ זאַמלט איין אין מיין שנייער אַרין.

³¹ אַן אַנדער מִשְׁלַל הָאָט ער געבראַכט פאַר זיי, אַזוי צו זאָגן: דאָס מַלְכוּת־שְׁמַיִם איז געגליכן צו זענעפט־זריעה, וואָס אַ מענטש האָט גענומען און פאַרווייט אין זיין פעלד. ³² און הַגֵּם סע איז קלענער פון אַלע זאַמען, וואַקסט עס אָבער אויס, איז עס גרעסער פון אַלע קרייטעכצער, און ווערט אַ בוים, אַזוי, אַז די פייגל פון הימל קומען און נעסטן אין זיינע צווייגן.

³³ אַן אַנדער מִשְׁלַל הָאָט ער זיי דערציילט: דאָס מַלְכוּת־שְׁמַיִם איז געגליכן צו זויערטיג, וואָס אַ פרוי האָט גענומען און אַרײַנגעטאַן אין דריי מאָס מעל, ביז עס איז אינגאַנצן פאַרווערט געוואָרן.

³⁴ דאָס אַלץ האָט ישׁוע גערעדט מיט מַשְׁלִים פאַרן פּאָלק; און אָן אַ מִשְׁלַל הָאָט ער ניט גערעדט צו זיי. ³⁵ כדי עס זאָל מקוים ווערן וואָס סע איז געזאָגט געוואָרן דורך דעם נביא:

איך וועל עפענען מיין מויל מיט מַשְׁלִים,

און רעדן רעטענישן פון פאַרצייטן.

³⁶ דערנאָך האָט ער אָפּגעלאָזט דאָס פּאָלק, און איז אַרײַנגעגאַנגען אין הויז אַרײַן. און זיינע תּלמידים האָבן געזעענט, און האָבן צו אים געזאָגט: דערקלער אונדז דאָס מִשְׁלַל מיט דעם ווילד־גראָז פון פעלד. ³⁷ און ער האָט געענטפערט: דער, וואָס זײַט די גוטע זריעה, איז דער בְּנֵי־אָדָם; ³⁸ און דאָס פעלד איז די וועלט, און די גוטע זריעה זענען די זין פון דעם מַלְכוּת; און דאָס ווילד־גראָז זענען די זין פון דעם נִיט־גוטן; ³⁹ און דער שונא, וואָס האָט עס פאַרווייט, איז דער שָׂטָן; און די שניט־צייט איז דער סוף פון דער וועלט, און די שניטער זענען מַלְאָכִים. ⁴⁰ דעריבער, אַזוי ווי דאָס ווילד־גראָז ווערט צונויפגעקליבן און פאַרברענט אין פייער, אַזוי וועט עס זיין ביים סוף פון דער וועלט. ⁴¹ דער בְּנֵי־אָדָם וועט אַרויסשיקן זיינע מַלְאָכִים, און זיי וועלן צונויפקלייבן פון זיין מַלְכוּת אַלע שטרויכלונגען און אומרעכט־טויער, ⁴² און זיי אַרײַנוואַרפן אין דעם אויוון פון פייער; דאָרט וועט זיין געוויין און דאָס קריצן פון ציין. ⁴³ דעמאָלט וועלן די צדיקים שיינען ווי די זון אין דעם מַלְכוּת פון זייער פּאָטער. דער, וואָס האָט אויערן, זאָל הערן.

⁴⁴ דאָס מלכות־שָׁמַיִם איז געגליכן צו אַן אוצר פאַרבאָרגן אין פעלד, וואָס אַ מענטש האָט געפונען און פאַרבאָרגן; און פאַר שמחה גייט ער און פאַרקויפט אַלץ, וואָס ער האָט, און קויפט דאָס פעלד.

⁴⁵ און ווידער איז דאָס מלכות־שָׁמַיִם געגליכן צו אַ סוחר, וואָס זוכט שיינע פערל. ⁴⁶ און אַז ער האָט געפונען איין פערל פון גרויסן ווערט, איז ער געגאנגען און האָט פאַרקויפט אַלץ, וואָס ער האָט געהאַט, און האָט זי געקויפט.

⁴⁷ און ווידער איז דאָס מלכות־שָׁמַיִם געגליכן צו אַ נעץ, וואָס מען האָט געוואָרפן אין ים אַריין, און וואָס האָט איינגעזאַמלט פאַרשידענע מינים; ⁴⁸ און ווען זי איז פול געוואָרן, האָט מען זי אַרויסגעצויגן אויפן ברעג, און זיך אַנידערגעזעצט, און די גוטע צוויפגעקליבן אין פֿלים, און די שלעכטע אַוועקגעוואָרפן. ⁴⁹ אַזוי וועט עס זיין ביים סוף פון דער וועלט. די מלאַכים וועלן אַרויסגיין און אָפשיידן די רשעים פון צווישן די צדיקים, ⁵⁰ און זיי אַרײַנוואָרפן אין דעם אויוון פון פייער; דאָרטן וועט זיין געוויין און דאָס קריצן פון ציין.

⁵¹ האָט איר דאָס אַלץ פאַרשטאַנען? זאָגן זיי צו אים: יאָ. ⁵² און ער האָט צו זיי געזאָגט: דעריבער איז יעדער סופר, וואָס איז געוואָרן אַ תלמיד פון דעם מלכות־שָׁמַיִם, געגליכן צו אַ בעל־הבית, וואָס טוט אַרויסברענגען פון זיין אוצר נייעס און אַלטס.

⁵³ און עס איז געווען, אַז ישוע האָט געענדיקט די דאָזיקע משָׁלִים, איז ער אַוועקגעגאַנגען פון דאָרטן. ⁵⁴ און ער איז געקומען אין זיין אייגן לאַנד אַריין, און האָט זיי געלערנט אין זייער בֵּית־הכְּנֶסֶת, אַזוי, אַז זיי האָבן זיך געחידושט, און געזאָגט: פינאָנען נעמט זיך צו אים די דאָזיקע תְּכֵמָה און די וואונדער? ⁵⁵ איז דאָס ניט דעם סטאַליערס זון? און הייסט ניט זיין מוטער מַרְיָם, און זיינע ברידער יַעֲקֹב, און יוֹסֵף, און שְׁמֵעוֹן, און יהודה? ⁵⁶ און זענען ניט זיינע שוועסטער אַלע מיט אונדז? פּוּנוּאַנען נעמט זיך דאָס אַלץ צו אים? ⁵⁷ און זיי זענען געשטרויכלט געוואָרן אין אים. און ישוע האָט צו זיי געזאָגט: אַ נְבִיא איז ניט אָן פְּבוֹד, סײַדן אין זיין אייגן לאַנד, און אין זיין אייגן הויז. ⁵⁸ און ער האָט דאָרט ניט געטאָן קיין סך וואונדער, מַחֲמַת זייער אומגלויבן.

י אין יענער צייט האָט הורדוס, דער טעטראַרך, געהערט די ידיעה וועגן יִשׁוּען,² און ער האָט געזאָגט צו זיינע באַדינער: דאָס איז יוֹחָנָן המַטבִּיל; ער איז אויפגעשטאַנען תּחִיַת־הַמֵּתִים, און דעריבער אַרבעטן אין אים די דאָזיקע פּוֹחֹת.³ וואָרים הורדוס האָט געכאַפּט יוֹחָנָן, און האָט אים געבונדן און אַרײַנגעזעצט אין דער תּפִּיסָה אַרײַן, צוליב הורודיָה, דאָס ווייב פון זיין ברודער פּיליפּוס;⁴ מחמת יוֹחָנָן האָט אים געזאָגט: עס איז דיר ניט דערלויבט וי צו האָבן.⁵ און ער האָט בְּדַעָה געהאַט אים צו טײַטן, נאָר ער האָט מורא געהאַט פאַר דעם פּאָלק, ווייל זיי האָבן אים געהאַלטן פאַר אַ נְבִיאַ.⁶ אָבער בעת עס איז געקומען הורדוסעס געבוירנשאַג, האָט הורודיָהס טאָכטער געטאַנצט פאַר די געסט, און זי איז הורדוסן געפעלן געוואָרן.⁷ דערפאַר האָט ער איר צוגעזאָגט מיט אַ שבועָה, איר צו געבן, וואָס נאָר זי וועט פאַרלאַנגען.⁸ און זייענדיק אַנגערעדט פון איר מוטער, האָט זי געזאָגט: גיב מיר דאָ אויף אַ שיסל דעם קאַפּ פון יוֹחָנָן המַטבִּיל.⁹ און דער מלך איז טרויעריק געוואָרן, אָבער צוליב זיינע שבועות און די געסט, האָט ער באַפוילן, אַז דאָס זאָל איר געגעבן ווערן.¹⁰ און ער האָט געשיקט און געקעפט יוֹחָנָן אין דער תּפִּיסָה.¹¹ און זיין קאַפּ האָט מען געבראַכט אויף אַ שיסל, און מ'האַט אים געגעבן דעם מיידל, און זי האָט אים געבראַכט צו איר מוטער.¹² און זיינע תּלמידים האָבן גענעענט, און האָבן גענומען דעם גוף, און האָבן אים מקבר געווען; און זיי זענען געגאַנגען און האָבן עס דערציילט יִשׁוּען.

¹³ און בעת יִשׁוּע האָט דאָס געהערט, האָט ער זיך פון דאָרטן צוריקגעצויגן אין אַ שׂיף, אין אַ וויסטן אָרט אַלײַן. און אַז דאָס פּאָלק האָט עס געהערט, זענען זיי אים נאָכגעגאַנגען פון די שטעט צו פּוּס.¹⁴ און בעת ער איז אַרויסגעקומען און האָט געזען דעם גרויסן המון מענטשן, האָט אים אַנגענומען אַ רחמנות אויף זיי, און ער האָט געהיילט זייערע קראַנקע.¹⁵ און אַז דער אַוונט איז צוגעפּאַלן, האָבן צו אים גענעענט זיינע תּלמידים, און געזאָגט: דאָס אָרט איז וויסט, און דער טאָג איז שוין פאַרביי; לאַז אָפּ דעם עולם, כּדי זיי זאָלן קענען גיין אין די דערפער, און קויפן פאַר זיך שפּײַז.¹⁶ אָבער יִשׁוּע האָט צו זיי געזאָגט: זיי באַדאַרפן ניט אַוועקגיין; גיט איר זיי צו עסן.¹⁷ האָבן זיי צו אים געזאָגט: מיר האָבן דאָ בלויז פינף לאָבן ברויט און צוויי פּיש.¹⁸ האָט ער געזאָגט: ברענגט זיי אַהער צו מיר.¹⁹ און ער האָט

געהייסן דעם עולם זיך אנדערועצן אויפן גראָז; און ער האָט גענומען די פינף לאַבן ברויט און די צוויי פּיש, און האָט אויפגעהויבן זיינע אויגן צום הימל און האָט אַ ברכה געמאַכט, און ער האָט אָפּגעבראַכן פון דעם ברויט און עס דערלאַנגט צו די תּלמידים, און די תּלמידים האָבן עס געגעבן דעם פּאַלק.²⁰ און זיי האָבן אַלע געגעסן צו דער זאַט; און זיי האָבן צונויפגענומען פון די איבערגעבליבענע ברעקלעך, צוועלף פּולע קערב.²¹ און די, וואָס האָבן געגעסן, זענען געווען אַרום פינף טויזנט מאַן, אַחוץ ווייבער און קינדער.

²² און ער האָט תּיכּף באַפוילן די תּלמידים אַרײַנצוגיין אין דער שיף, און אַריבערפּאַרן פּריער פּאַר אים אויף דער אַנדערער זייט, ביז ער וועט אַפּלאַזן דאָס פּאַלק.²³ און נאָכדעם ווי ער האָט אוועקגעשיקט דאָס פּאַלק, איז ער אַליין אַרויפגעגאַנגען אויף דעם באַרג, פּדי מתּפלל צו זיין; און אַז דער אַוונט איז צוגעפּאַלן, איז ער דאָרטן געווען איינער אַליין.²⁴ און די שיף איז שוין געווען אין מיטן ים, און די כּוואַליעס האָבן זי געשלידערט, ווייל דער ווינט איז געווען איר אַנטקעגן.²⁵ און אין דער פּערטער נאַכטוואַך איז ער געקומען צו זיי, גייענדיק אויפן ים.²⁶ און ווי די תּלמידים האָבן אים געזען גיין אויפן ים, האָבן זיי זיך דערשראָקן, און געזאָגט: ס'איז א רוח! און זיי האָבן זיך צעשריגן פּאַר פּחד.²⁷ און תּיכּף האָט זיך ישׁוע אָפּגערופּן צו זיי, און געזאָגט: זייט געשטאַרקט, דאָס בין איך; האָט ניט קיין מורא.

²⁸ און פּעטרוס האָט אים געענטפּערט: האַר, אויב דו ביסט עס, באַפעל מיר צו קומען צו דיר איבערן וואַסער. ²⁹ האָט ער געזאָגט: קום! און פּעטרוס איז אַרויס פון דער שיף, און איז געגאַנגען איבערן וואַסער צו קומען צו ישׁוען.³⁰ אָבער ווען ער האָט געזען, אַז דער ווינט איז שטאַרק, האָט ער מורא באַקומען; און ווי ער האָט אָנגעהויבן צו זינקען, האָט ער אויסגעשריגן: האַר, ראַטעווע מיך! ³¹ און ישׁוע האָט תּיכּף אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און האָט אים אָנגעכאַפט, און צו אים געזאָגט: אַ דו קליין־גלויביקער, הַלמאי האַסטו געצווייפּלט? ³² און ווי זיי זענען אַרײַנגעגאַנגען אין דער שיף, האָט זיך דער ווינט געשטילט.³³ און די, וואָס זענען געווען אין דער שיף, האָבן זיך געבוקט צו אים, און געזאָגט: פּאַרוואַר, דו ביסט דער בּן־אַלהים!³⁴ און זיי זענען אַריבערגעפּאַרן, און זענען געקומען צום לאַנד גניסר.³⁵ און ווי נאָר די מענטשן פון יענעם אָרט האָבן אים דערקענט, האָבן זיי

געשיקט אין דער גאנצער ארומיקער געגנט, און האָבן צו אים געבראַכט אַלע, וואָס זענען געווען קראַנק; ³⁶ און זיי האָבן אים געבעטן, אַז ער זאָל זיי לאָזן בלויז אַנרירן די כּנפּורת פּון זיין בּגד; און אַלע, וואָס האָבן אים אַנגערירט, זענען געזונט געוואָרן.

טו דעמאָלט זענען צו זשוען געקומען פּרוּשים און סופּרים פּון ירוּשָׁלַיִם, און האָבן געזאָגט: ² פּאַרוואָס זענען דייע תּלמידים עובר אויף דער מסורה פּון די זקנים? וואָרים זיי מאַכן ניט קיין נטילת־יָדִים, בעת זיי עסן ברויט. ³ און ער האָט געענטפּערט, און צו זיי געזאָגט: הלמאי זענט איר אויך עובר אויף גאָטס געבאָט צוליב אייער דין? ⁴ וואָרים גאָט האָט געזאָגט: גיב אָפּ כּבוד דיין פּאָטער און דיין מוטער, און דער, וואָס שעלט פּאָטער, אָדער מוטער, זאָל טייטן געטייט ווערן. ⁵ אָבער איר זאָגט: ווער סע זאָגט צו זיין פּאָטער, אָדער מוטער: אַ קרבן איז דאָס, וואָס דו וואָלטסט געקאָנט הנאה האָבן פּון מיר, דער איז מער ניט מחויב צו אַכפּערן זיין פּאָטער, אָדער מוטער. ⁶ און דערמיט האָט איר מַבְטֵל געווען גאָטס וואָרט צוליב אייער דין. ⁷ איר חונפים! גוט האָט ישׁעיה אויף אייך נביאות געזאָגט, בעת ער האָט געזאָגט:

⁸ דאָס דאָזיקע פּאָלק גיט מיר אָפּ כּבוד מיט זיינע ליפּן,

אָבער זיין האַרץ איז ווייט פּון מיר;

⁹ און אומזיסט טוען זיי מיר דינען,

מיט לערנען איינגעחורטע מצוות פּון מענטשן ב.

¹⁰ און ער האָט צו זיך גערופן דאָס פּאָלק, און האָט צו זיי געזאָגט: הערט, און פּאַרשטייט: ¹¹ ניט דאָס, וואָס גייט אַריין אין מויל, איז מטמא דעם מענטשן, נייערט דאָס, וואָס קומט אַרויס פּון מויל, אָט־דאָס איז מטמא דעם מענטשן. ¹² דעמאָלט האָבן גענעזענט די תּלמידים, און האָבן צו אים געזאָגט: ווייסטו, אַז די פּרוּשים האָבן זיך געפּילט געטראָפּן, ווען זיי האָבן דאָס געהערט? ¹³ אָבער ער האָט געענטפּערט, און געזאָגט: יעדע פּלאַנץ, וואָס מיינ פּאָטער אין הימל האָט ניט געפּלאַנצט, וועט אויסגעוואָרצלט ווערן. ¹⁴ לאָזט זיי גיין; זיי זענען בלינדע פּירער פּון בלינדע. און אויב אַ בלינדער פּירט אַ בלינדן, פּאָלן זיי ביידע אַריין אין אַ גרוב. ¹⁵ האָט פעטרוס געענטפּערט, און צו אים געזאָגט: באַשׂייד אונדו דאָס מַשֵׁל. ¹⁶ און ער האָט געזאָגט: האָט

* שמות כ, 12; כא, 17. ב ישעיה כט, 13.

איר נאך אַלץ ניט קיין שְׂכַל? ¹⁷ פאַרשטייט איר ניט, אַז אַלץ, וואָס קומט אין מויל אַרײַן, גײט אין מאַגן, און ווערט אַרויסגעוואָרפֿן אין בײַת־הַכּוֹסֵא? ¹⁸ אָבער דאָס, וואָס גײט אַרויס פֿון מויל, קומט פֿון האַרצן, און דאָס מאַכט מטמא דעם מענטשן. ¹⁹ וואָרים פֿון האַרצן קומען אַרויס בײַזע מַחֲשָׁבוֹת, רִצִּיחָה, נִיאוּף, זנות, גַּנְבָה, פּאַלשע עֲדוֹת, און לעסטערונג. ²⁰ אָט דאָס איז מטמא דעם מענטשן; אָבער צו עסן אָן אַ נטילת־יָדַים איז ניט מטמא דעם מענטשן.

²¹ און יִשׁוּעַ איז אַרויסגעגאַנגען פֿון דאָרטן, און איז געקומען אין די קאַנטן פֿון צור און צידון. ²² און אָט איז אַ כְּנַעֲנִישֵׁע פֿרוי אַרויסגעקומען פֿון יענע געמאַרקן, און האָט געשריגן: האָב רַחֲמָנוֹת אויף מיר, האַר, בְּנִדְוֹד! מײַן טאַכטער ווערט ביטער געפֿלאַגט פֿון אַ בײַזן גײסט. ²³ אָבער ער האָט איר ניט געענטפֿערט קיין וואָרט. און זײַנע תּלְמִידִים האָבן גענעענט, און אים געבעטן: שיק זי אַוועק, ווייל זי שרײַט אונדז נאָך. ²⁴ אָבער ער האָט געענטפֿערט, און געזאָגט: איך בין נאָר געשיקט געוואָרן צו די פּאַרלײרענע שאַף פֿון דעם בײַת יִשְׂרָאֵל. ²⁵ אָבער זי האָט גענעענט, און האָט זיך געבוקט פֿאַר אים, און געזאָגט: האַר, העלף מיר! ²⁶ און ער האָט געענטפֿערט, און געזאָגט: עס איז ניט רעכט צו נעמען דאָס ברויט פֿון די קינדער און עס וואָרפֿן פֿאַר די הינט. ²⁷ אָבער זי האָט געזאָגט: יאָ, האַר; אויך די הינט עסן די ברעקלעך, וואָס פֿאַלן אַראָפֿ פֿון דעם טיש פֿון זײַרע האַרן. ²⁸ דעמאָלט האָט יִשׁוּעַ געענטפֿערט, און צו איר געזאָגט: אַ אַשָׁה, גרויס איז דיין אַמונה! זאָל דיר זײַן אַזוי ווי דו ווילסט. און איר טאַכטער איז געהיילט געוואָרן אין יענער שָׁעָה.

²⁹ און יִשׁוּעַ איז פֿון דאָרטן אַוועקגעגאַנגען, און האָט זיך דערנענטערט צום ים פֿון גָלִיל; און ער איז אַרויפֿגעגאַנגען אויף דעם באַרג, און האָט זיך דאָרטן אַנידערגעזעצט. ³⁰ און אָט איז צו אים געקומען אַ גרויסער המון מענטשן, וואָס האָט געהאַט מיט זיך לאַמע, בלינדע, שטומע, געמומטע, און אַ סך אַנדערע, און זײַ האָבן ווי אַנידערגעלייגט פֿאַר זײַנע פּיס, און ער האָט זײַ געהיילט, ³¹ אַזוי, אַז דאָס פּאַלק האָט זיך געחידושט, בעת זײַ האָבן געזען די שטומע רעדן, די געמומטע געזונט, די לאַמע גיין, און די בלינדע זען; און זײַ האָבן געלויבט דעם גאָט פֿון יִשְׂרָאֵל.

³² און יִשׁוּעַ האָט צו זיך גערופן זײַנע תּלְמִידִים, און געזאָגט: עס איז

מיר אַ רחמנות אויפן פּאָלק, וואָרים זיי זענען מיט מיר שוין דריי טעג, און האָבן ניט וואָס צו עסן; און איך וויל זיי ניט אוועקשיקן הונגעריק, טאָמער וועלן זיי חלשן אויפן וועג. ³³ האָבן די תלמידים צו אים געזאָגט: פון וואָנען זאָלן מיר נעמען אויפיל ברויט אין דער מדבר, פדי צו זעטיקן אַזאַ גרויסן עולם? ³⁴ האָט ישוע צו זיי געזאָגט: וויפל לאָבן ברויט האָט איר? זאָגן זיי: זיבן, און עטלעכע קליינע פישלעך. ³⁵ און ער האָט געהייסן דעם עולם זיך אַנידערזעצן אויף דער ערד, ³⁶ און האָט גענומען די זיבן ברויט און די פיש, און נאָכדעם ווי ער האָט אַ ברכה געמאַכט, האָט ער זיי איבערגעבראַכן, און דערלאָנגט די תלמידים, און די תלמידים דעם פּאָלק. ³⁷ און זיי האָבן אַלע געגעסן און זענען זאָט געוואָרן; און זיי האָבן צונויפגעקליבן פון די איבערגעבליבענע ברעקלעך, זיבן פולע קערב. ³⁸ און די, וואָס האָבן געגעסן, זענען געווען פיר טויזנט מאַן, אַחוץ ווייבער און קינדער. ³⁹ און ער האָט אָפגעלאָזט דאָס פּאָלק, און איז אַריינגעגאַנגען אין אַ שיף, און איז געקומען אין די געמאַרקן פון מַגדון.

מז און די פרושים און צדוקים האָבן געזעענט, און פדי אים צו פרוואון, האָבן זיי פאַרלאָנגט פון אים, אַז ער זאָל זיי ווייזן אַ צייכן פון הימל. ² אָבער ער האָט געזענטפערט, און צו זיי געזאָגט: אין אַוונט זאָגט איר: סע וועט זיין אַ שיין וועטער, ווייל דער הימל איז רויט. ³ און אין דער פריי: היינט וועט זיין שטורעמדיק, ווייל דער הימל איז רויט און פאַרוואַלקנט. דאָס אויסזען פון הימל ווייסט איר ווי צו טייטשן, אָבער ניט די צייכנס פון די צייטן. ⁴ אַ שלעכטער און נאָפדיקער דור באַגערט אַ צייכן, און ס'וועט אים קיין שום צייכן ניט געגעבן ווערן, סיידן דעם צייכן פון יוֹהַן. און ער האָט זיי פאַרלאָזט און איז אַוועקגעגאַנגען.

⁵ און בעת די תלמידים זענען געקומען אויף דער אַנדערער זייט ים, האָבן זיי פאַרגעסן מיטצונעמען ברויט. ⁶ און ישוע האָט צו זיי געזאָגט: גיט אַכטונג, און היט זיך פאַר דעם זייערטייג פון די פרושים און צדוקים. ⁷ און זיי האָבן זיך געאַמפערט, און געזאָגט: מיר האָבן ניט מיטגענומען קיין ברויט. ⁸ און ישוע האָט דאָס באַמערקט, און געזאָגט: אַ איר קליינגלויביקע, וואָס אַמפערט איר אייך, וואָס איר האָט ניט קיין ברויט? ⁹ צי פאַרשטייט איר נאָך אַלץ ניט, און געדענקט איר ניט די פינף ברויט פאַר די פינף טויזנט, און וויפל קערב איר האָט צונויפגענומען? ¹⁰ אויך ניט די זיבן ברויט פאַר די פיר

טויונט, און וויפל קערב איר האָט צונויפגענומען? ¹¹ ווי קומט עס, וואָס איר פאַרשטייט ניט, אָז איך האָב צו אייך גערעדט ניט וועגן ברויט, נייערט אָז איר זאָלט זיך היטן פאַרן וויערטייג פון די פרושים און צדוקים. ¹² דעמאָלט האָבן זיי פאַרשטאַנען, אָז ער האָט זיי ניט געהייסן זיך היטן פאַרן וויערטייג פון ברויט, נייערט פאַר דער לערנונג פון די פרושים און צדוקים.

¹³ און בעת ישוע איז געקומען אין דעם געביט פון קיסריה פון פיליפוס, האָט ער געפרעגט זיינע תלמידים: ווער, זאָגן די מענטשן, איז דער בן-אדם? ¹⁴ און זיי האָבן געזאָגט: טייל זאָגן, יוחנן המטביל; אנדערע, אַלְהוּ; און אנדערע ווידער, רמזיהו; אָדער איינער פון די נביאים. ¹⁵ זאָגט ער צו זיי: איר אָבער, ווער זאָגט איר, בין איך? ¹⁶ האָט שמעון פעטרוס געענטפערט: דו ביסט דער משיח, דער זון פון דעם לעבעדיקן גאָט. ¹⁷ און ישוע האָט געענטפערט, און צו אים געזאָגט: וואויל איז דיר, שמעון בן-יונה! וואָרים ניט קיין בשר-ודם האָט דיר דאָס אַנטפלעקט, נייערט מיין פאַטער אין הימל. ¹⁸ און איך זאָג דיר, אָז דו ביסט פעטרוס, און אויף דעם דאָזיקן פעלז וועל איך בויען מיין קהילה, און די טויערן פון שאול וועלן זי ניט גובר זיין. ¹⁹ און איך וועל דיר געבן די שליסלען פון דעם מלכות-שמים, און וואָס דו וועסט אַסרן אויף דער ערד, וועט זיין געאַסרט אין הימל; און וואָס דו וועסט מתיר זיין אויף דער ערד, וועט זיין מותר אין הימל. ²⁰ דערנאָך האָט ער באַפוילן די תלמידים, זיי זאָלן קיינעם ניט דערציילן, אָז ער איז דער משיח. ²¹ פון דעמאָלט אָן האָט ישוע אָנגעהויבן צו ווייזן זיינע תלמידים, אָז ער מוז גיין קיין ירושלים, און ליידן אַ סך פון די זקנים און ראַש-כהנים און סופרים, און געטייט ווערן, און אויף דעם דריטן טאָג ווידער אויפשטיין. ²² און פעטרוס האָט אים גענומען אָן אַ זייט, און האָט אָנגעהויבן אים צו מוסרן, און זאָגן: חסדוק-לילה, האַר! אַזוינס זאָל דיר קיינמאָל ניט געשען. ²³ אָבער ער האָט זיך אויסגעדרייט, און געזאָגט צו פעטרוס: קער אָפּ פון מיר, שטן! דו ביסט פאַר מיר אַ שטרויכלונג; וואָרים דיך אַרט ניט, וואָס איז שייך גאָט, נייערט דאָס, וואָס איז שייך מענטשן.

²⁴ דערנאָך האָט ישוע געזאָגט צו זיינע תלמידים: וויל ווער מיר נאָכגיין, זאָל ער זיך אַליין פאַרלייקענען, און נעמען אויף זיך זיין צלב, און מיר נאָכגיין. ²⁵ וואָרים ווער סע וויל מציל זיין זיין לעבן, וועט עס פאַרלירן; און ווער סע וועט פאַרלירן זיין לעבן פון מינעטוועגן, וועט עס געפינען.

²⁶ וואַריים וואָסער נוצן האָט דער מענטש, ווען ער זאָל געווינען די גאַנצע וועלט, און פאַרלייזן זיין לעבן? אָדער וואָס פאַר אַן אויסלייז קאָן אַ מענטש געבן פאַר זיין לעבן? ²⁷ וואַריים דער בָּנְאָדָם וועט קומען אין דער פּראַכט פון זיין פּאָטער מיט זיינע מלאַכים, און דעמאָלט וועט ער פאַרגעלטן יעדן איינעם לויט נאָך זיינע מעשים. ²⁸ פאַרוואָר, איך זאָג אייך, פאַראַן עטלעכע פון די, וואָס שטייען דאָ, וואָס וועלן ניט פאַרווכן דעם טעם פון טויט, ביז זיי וועלן זען דעם בָּנְאָדָם קומען אין זיין מלכות.

י און זעקס טעג שפּעטער האָט ישׁוּעַ מיט זיך גענומען פעטרוסן, און יעקבן, און יוֹחָנָן זיין ברודער, און האָט זיי אַליין אַרויפגעבראַכט אויף אַ הויכן באַרג. ² און ער איז פאַר זיי פאַרענדערט געוואָרן, און זיין פּנים האָט געשיינט ווי די זון, און זיינע מלבושים זענען געוואָרן ווייס ווי דאָס ליכט. ³ און זע, משה און אַלְהֵהוּ האָבן זיך צו זיי אַנטפלעקט, און האָבן גערעדט מיט אים. ⁴ און פעטרוס האָט זיך אָפּגערויפן, און געזאָגט צו ישׁוּעַ: האַר, עס איז גוט פאַר אונדז דאָ צו זיין; אויב די ווילסט, וועל איך דאָ מאַכן דריי ביידלעך, פאַר דיר, איינס פאַר משה, און איינס פאַר אַלְהֵהוּ. ⁵ און בשעת ער האָט נאָך גערעדט, האָט אַ ליכטיקער וואַלקן זיי פאַרשאַטנט; און אַ קול פון דעם וואַלקן אַרויס האָט געזאָגט: דאָס איז מיין באַליבטער זון, וואָס איז מיר וואוילגעפעלן; אים זאָלט איר הערן. ⁶ און אַז די תּלמידים האָבן דאָס געהערט, זענען זיי געפאַלן אויף זייער פּנים, און האָבן שטאַרק מורא געהאַט. ⁷ און ישׁוּעַ האָט געזעענט און האָט זיי אָנגערירט, און געזאָגט: שטייט אויף, און האָט ניט קיין מורא. ⁸ און אַז זיי האָבן אויפגעהויבן זייערע אויגן, האָבן זיי קיינעם ניט געזען, אַחוץ ישׁוּעַ אַליין.

⁹ און ווען זיי האָבן אַראָפּגענידערט פון דעם באַרג, האָט זיי ישׁוּעַ באַפוילן: דערציילט קיינעם ניט פון דער זעאונג, ביז דער בָּנְאָדָם וועט אויפשטיין תּחַת־הַמַּתִּים. ¹⁰ און זיינע תּלמידים האָבן אים געפרעגט: פאַרוואָס זאָגן די סופרים, אַז צויערשט דאַרף אַלְהֵהוּ קומען? ¹¹ און ער האָט געענטפערט, און געזאָגט: אַנדאָי וועט אַלְהֵהוּ קומען, און ווידער אַלץ אויפריכטן; ¹² אָבער איך זאָג אייך, אַז אַלְהֵהוּ איז שוין געקומען, און זיי האָבן אים ניט דערקענט, נייערט האָבן מיט אים געטאָן, וואָס זיי האָבן געוואַלט. פּונקט אַזוי וועט דער בָּנְאָדָם אויך לייזן פון זיי. ¹³ דעמאָלט האָבן די תּלמידים פאַרשאַטענען, אַז ער האָט צו זיי גערעדט פון יוֹחָנָן הַמַּטביל.

¹⁴ און בעת זיי זענען געקומען צום פּאָלק, האָט צו אים געזעענט אַ מענטש, וואָס איז פאַר אים געפּאָלן אויף די קני, ¹⁵ און געזאָגט: האָר, דערבאַרעם דיך אויף מיין זון, וואָרים ער איז אַ חולה־נופּל, און ליידיט שטאַרק; און אַ סך מאָל פּאַלט ער אין פּייער, און אַ סך מאָל אין וואַסער אַריין. ¹⁶ און איך האָב אים געבראַכט צו דיניע תּלמידים, און זיי האָבן אים ניט געקאַנט היילן. ¹⁷ און ישוע האָט געזעענפּערט: אַ אומגלויביקער און פאַרקרומטער דור, ווי לאַנג נאָך זאָל איך זיין מיט אַיך? ווי לאַנג נאָך זאָל איך זיין פאַרטראָגן? ברענגט אים אַהער צו מיר. ¹⁸ און ישוע האָט זינגל איז געהיילט געוואָרן אין יענער שעה.

¹⁹ דעמאָלט האָבן געזעענט די תּלמידים צו ישוען, בעת זיי זענען געווען אַליין, און האָבן געזאָגט: פאַרוואָס האָבן מיר אים ניט געקאַנט אַרויסטרייבן? ²⁰ האָט ער צו זיי געזאָגט: מחמת איר האָט ניט קיין אַמונה. וואָרים פאַרוואָר, איך זאָג אַיך, אויב איר וואָלט געהאַט אַמונה אַזוי גרויס ווי אַ קערנדל פון זענעפט־זריעה, וואָלט איר געקאַנט זאָגן צו דעם דאָזיקן באַרג: טראָג דיך אַריבער פון דאַנען אַהין, און ער וואָלט זיך אַריבערגעטראָגן; און קיין זאך וואָלט פאַר אַיך ניט געווען אוממעגלעך. ²¹ דער דאָזיקער מין אָבער גייט ניט אַרויס, סיידין דורך תּפילה טאָן און פאַסטן.

²² און בשעת זיי האָבן זיך אויפּגעהאַלטן אין גליל, האָט ישוע צו זיי געזאָגט: דער בן־בְּאָדָם וועט איבערגעזענפּערט ווערן אין די הענט פון מענטשן, ²³ און זיי וועלן אים טייטן, און דעם דריטן טאָג וועט ער אויפשטיין תּחַת־הַמַּתים; און זיי האָבן זיך שטאַרק מצער געווען.

²⁴ און אַז זיי זענען געקומען קיין כּפּר־נְחוּם, זענען די אַינמאַנער פון דעם מַחֲצִית־הַשְּׁקֶל צוגעגאַנגען צו פעטרוסן, און האָבן געזאָגט: צאָלט ניט אַייער רבי דעם מַחֲצִית־הַשְּׁקֶל? ²⁵ האָט ער געזאָגט: יאָ. און ווען ער איז אַריינגעקומען אין הויז, האָט ישוע קודם צו אים גערעדט, אַזוי צו זאָגן: וואָס מיינסטו, שמעון? די מלכים פון דער ערד, פון וועמען נעמען זיי מָכֶס, אָדער מָס? פון זייערע זין, אָדער פון פרעמדע? ²⁶ און אַז ער האָט געזאָגט: פון פרעמדע, האָט ישוע צו אים געזאָגט: אַזוי זענען די זין פריי. ²⁷ אָבער כּדי מיר זאָלן ניט זיין קיין מיכשול פאַר זיי, גיי צום ים, און פאַרוואַרף אַ ווענטקע, און נעם דעם ערשטן פּיש, וואָס וועט אַרויסקומען, און אַז דו וועסט עפענען

זיין מויל, וועסטו געפינען אַ שְׁקל; דעם נעם, און גיב אים זיי פֿאַר מיר און פֿאַר דיר.

ית אין יענער צייט האָבן די תּלמידים גענעענט צו יִשׁוּעַן, און האָבן געזאָגט: ווער איז אייגנטלעך דער גרעסטער אין דעם מַלְכוּת־שָׁמַיִם? ² און ער האָט צו זיך גערופֿן אַ קינד, און האָט עס אַוועקגעשטעלט צווישן זיי, ³ און געזאָגט: פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך, סיידן איר וועט תּשׁוּבָה טאָן און ווערן ווי קינדער, וועט איר ניט אַרײַנקומען אין דעם מַלְכוּת־שָׁמַיִם. ⁴ בְּכֵן, דער, וואָס וועט זיך דערנידעריקן ווי דאָס דאָזיקע קינד, איז דער גרעסטער אין דעם מַלְכוּת־שָׁמַיִם. ⁵ און דער, וואָס וועט אויפנעמען אַזאַ קינד אין מיין נאָמען, נעמט מיך אויף; ⁶ אָבער דער, וואָס וועט מאַכן שטרויכלען איינעם פֿון די דאָזיקע קליינע, וואָס גלויבן אין מיר, פֿאַר דעם וואָלט בעסער געווען, אַז אַ גרויסער מײַלשטיין וואָלט אָנגעהאַנגען געוואָרן אויף זיין האַלדז, און ער וואָלט דערטרונקען געוואָרן אין דער טיפּעניש פֿון זײַם.

⁷ וויי צו דער וועלט מַחמת שטרויכלונגען! און הַגֵּם זיי מוזן קומען—וויי אָבער צו דעם מענטשן, דורך וועמען די שטרויכלונג טוט קומען! ⁸ און אויב דיין האַנט, אָדער דיין פֿוס מאַכט דיך שטרויכלען, האַק אים אָפּ און וואָרף אים אַוועק פֿון דיר; עס איז בעסער פֿאַר דיר אַרײַנצוקומען אין לעבן געמומט, אָדער לאָם, איידער צו האָבן צוויי הענט און צוויי פֿיס און אַרײַנגעוואָרפֿן ווערן אין אייביקן פֿייער. ⁹ און אויב דיין אויג מאַכט דיך שטרויכלען, רייס עס אַרויס און וואָרף עס אַוועק פֿון דיר; עס איז בעסער פֿאַר דיר אַרײַנצוקומען אין לעבן מיט איין אויג, איידער צו האָבן צוויי אויגן און אַרײַנגעוואָרפֿן ווערן אין פֿייער פֿון גיהנום.

¹⁰ זעט, אַז איר זאָלט ניט פֿאַראַכטן קיין איינעם פֿון די דאָזיקע קליינע; וואָרים איך זאָג אייך, אַז וויערע מלאַכים אין הימל זעען תּמיד דאָס פֿנים פֿון מיין פֿאַטער אין הימל. ¹¹ וואָרים דער בָּן־אָדָם איז געקומען מְצִיל צו זיין דאָס פֿאַרלירענע. ¹² ווי מיינט איר? אויב אַ מענטש האָט הונדערט שאַף, און איינע פֿון זיי פֿאַרבלאָנדזשעט, צי וועט ער ניט איבערלאָזן די נײַך־אויבניציק אויף די בערג, און גיין זוכן די פֿאַרבלאָנדזשעטע? ¹³ און ווען ער געפינט זיי, פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך, ער פֿרייט זיך איבער איר מער ווי איבער די נײַך־אויבניציק, וואָס האָבן ניט פֿאַרבלאָנדזשעט. ¹⁴ אַזוי איז אויך

ניט דער רצון פון אייער פאָטער אין הימל, אָו איינס פון די דאָזיקע קליינע זאָל פאַרלוירן גיין.

¹⁵ אויב דיין ברודער זינדיקט קעגן דיר, גיי און שטראַף אים צווישן דיר און אים אַליין. הערט ער דיך, האָסטו געוואונען דיין ברודער; ¹⁶ הערט ער דיך אָבער ניט, טאָ נעם דיר נאָך איינעם אָדער צוויי, כדי דורך דעם מויל פון צוויי, אָדער דריי עדות, זאָל יעדע זאָך באַשטעטיקט ווערן. ¹⁷ און אויב ער וויל זיי ניט הערן, דערצייל עס קהל; און וויל ער אויך קהל ניט הערן, זאָל ער דיר זיין ווי דער גוי און דער מוכס. ¹⁸ פאַרוואָר, איך זאָג אייך, אַלץ, וואָס איר וועט אַסרן אויף דער ערד, וועט זיין געאַסרט אין הימל; און אַלץ, וואָס איר וועט מתיר זיין אויף דער ערד, וועט זיין מותר אין הימל. ¹⁹ און ווידער זאָג איך אייך, אויב צוויי פון אייך וועלן מסכים זיין אויף דער ערד עפעס אַ זאָך, פּונוועגן וואָס זיי וועלן בעטן, וועט עס פאַר זיי געטאָן ווערן פון מיין פאָטער אין הימל. ²⁰ וואָרים וואו צוויי, אָדער דריי זענען פאַרוואַמלט אין מיין נאָמען, דאָרט בין איך צווישן זיי.

²¹ דעמאָלט האָט פעטרוס גענעענט, און צו אים געזאָגט: האָר, וויפל מאָל דאָרף איך מוחל זיין מיין ברודער, וואָס זינדיקט קעגן מיר? ביז זיבן מאָל? ²² זאָגט ישוע צו אים: איך זאָג דיר ניט, ביז זיבן מאָל, ניערט ביז זיבעציק מאָל זיבן.

²³ דעריבער איז דאָס מלכות שמיים געגליכן צו אַ מלך, וואָס האָט געוואַלט מאַכן אַ חשבון מיט זיינע קנעכט. ²⁴ און אַז ער האָט אָנגעהויבן צו חשבונען, האָט מען צו אים געבראַכט איינעם, וואָס איז אים שולדיק געווען צען טויזנט טאַלאַנטן. ²⁵ אָבער אַזוי ווי ער האָט ניט געקאַנט באַצאָלן, האָט זיין האָר באַפוילן, אים צו פאַרקויפן מיט זיין ווייב און קינדער, און אַלץ, וואָס ער האָט געהאַט, און באַצאָלונג זאָל געמאַכט ווערן. ²⁶ איז דער קנעכט אַנידערגעפאַלן און האָט זיך פאַר אים געבוקט, און געזאָגט: האָר, האָב מיט מיר געדולד, און איך וועל דיר אַלץ באַצאָלן. ²⁷ און דער האָר האָט רחמנות באַקומען אויף יענעם קנעכט, האָט אים פריי געלאָזט, און אים מוחל געווען דעם חוב. ²⁸ און ווי יענער קנעכט איז אַרויסגעגאַנגען, האָט ער אָנגעטראָפן איינעם פון זיינע מיטקנעכט, וואָס איז אים שולדיק געווען הונדערט דינרים; און ער האָט אים אָנגעכאַפט ביים האַלדז, און געזאָגט:

באַצאַל וואָס דו ביסט מיר שולדיק. ²⁹ און זיין מיטקנעכט איז אַנדערגעפאַלן און האָט אים געבעטן: האָב מיט מיר געדולד, און איך וועל דיר באַצאַלן. ³⁰ אָבער ער האָט ניט געוואָלט, נייערט איז געגאַנגען און האָט אים אַרײַנגעוואָרפן אין דער תּפּיסה אַרײַן, בײַ ער וועט האָבן באַצאַלט דעם חובּ. ³¹ און אַז זײַנע מיטקנעכט האָבן געזען, וואָס עס איז געשען, האָבן זײ זיך שטאַרק מצער געווען, און זײ זענען געקומען און האָבן דערציילט זײַער האַר אַלץ, וואָס עס איז געשען. ³² דעמאָלט האָט זײַן האַר אים גערופן צו זיך, און צו אים געזאָגט: דו שלעכטער קנעכט! איך האָב דיר מוחל געווען דעם גאַנצן חוב, ווייל דו האָסט מיך געבעטן; ³³ צי האָסטו ניט באַדאַרפט רחמנות האָבן אויך אויף דיין מיטקנעכט, ווי איך האָב רחמנות געהאַט אויף דיר? ³⁴ און זײַן האַר איז אין פּעס געוואָרן, און האָט אים איבערגעענטפערט צו די פּײַניקער, בײַז ער וועט באַצאַלן דעם גאַנצן חוב. ³⁵ פּונקט אַזוי וועט אויך מיין פּאָטער אין הימל טאָן צו אײַלעכען פּון אײַך, אויב איר וועט ניט מוחל זײַן אײַער ברודער פּון גאַנצן האַרצן.

י און עס איז געווען, בעת ישוע האָט געענדיקט די דאָזיקע רײד, האָט ער אַוועקגעצויגן פּון גליל, און איז געקומען אין די געמאַרקן פּון יהודה אין אַבר־הַיַרדן. ² און אַ גרויסער עולם איז אים נאָכגעגאַנגען, און ער האָט זײ דאַרטן געהײלט.

³ און עס האָבן גענעענט צו אים פּרושים, כּדי אים צו פּרואוון, און זײ האָבן געזאָגט: מעג מען זיך גטן מיט דעם ווייב צוליב יעדער סײַבה? ⁴ און ער האָט געענטפערט: האָט איר ניט געלייענט, אַז אין אָנהײב האָט זײ דער באַשעפּער באַשאַפּן נָכר און נִקְבָּה, ⁵ און געזאָגט: דעריבער זאָל אַ מענטש פּאַרלאָזן זײַן פּאָטער און מוטער, און זיך באַהעפּטן אָן זײַן ווייב, און בײדע זאָלן ווערן אײַן לײב. ⁶ אַזוי זענען זײ שוין מער ניט צוויי, נײערט אײַן לײב. דעריבער, וואָס גאָט האָט באַהאַפּטן, זאָל אַ מענטש ניט פּונאַנדערשײדן. ⁷ זאָגן זײ צו אים: טאָ פאַרוואָס האָט משה געבאָטן צו געבן איר אַ גַט, און זי אַוועקשיקן? ⁸ האָט ער צו זײ געזאָגט: צוליב אײַער האַרט־האַרציקייט האָט אײַך משה דערלויבט אַפּצוגטן אײַערע ווייבער; אָבער פּון אָנהײב איז דאָס ניט אַזוי געווען. ⁹ און איך זאָג אײַך, ווער סע גַט זיך

* בראשית א, 27. † בראשית ב, 24. ‡ דברים כד, 1.

מיט זיין ווייב, אחויף צוליב זנות, און וועט חתונה האָבן מיט אַן אנדערער, איז אַ נואף. און דער, וואָס האָט חתונה מיט אַ גרושה, איז אַ נואף.
 10 זאָגן צו אים די תלמידים: אויב דער ענין פון מאַן און ווייב איז אַזוי, איז ניט פּראַי חתונה צו האָבן. 11 האָט ער צו זיי געזאָגט: ניט אַלע קענען משיג זיין דאָס דאָזיקע וואָרט, סיידן די, צו וועמען עס איז געגעבן געוואָרן. 12 וואָרים סע זענען פאַראַן סריסים, וואָס זענען אַזוי געבוירן געוואָרן פון זייער מוטערס טראַכט; און סע זענען פאַראַן סריסים, וואָס מענטשן האָבן זיי מסרס געווען; און פאַראַן סריסים, וואָס האָבן זיך אַליין מסרס געווען צוליב דעם מלכות־שמים. דער, וואָס קאָן דאָס משיג זיין, זאָל עס משיג זיין.

13 דעמאָלט האָט מען צו אים געבראַכט קינדער, כדי ער זאָל אויף זיי אַרויפלייגן זיינע הענט און מתפלל זיין. און די תלמידים האָבן זיך אויף זיי אָנגעבייזערט. 14 אָבער ישוע האָט געזאָגט: לאַזט די קינדער קומען צו מיר, און פאַרווערט זיי ניט; ווייל צו אַזעלכע געהערט דאָס מלכות־שמים. 15 און ער האָט אויף זיי אַרויפגעלייגט זיינע הענט, און האָט אָפּגעקערט פון דאָרטן. 16 און אַט האָט איינער געזעענט, און צו אים געזאָגט: רבי, וואָס פאַראַ גוטס זאָל איך טאָן, כדי צו האָבן אייביק לעבן? 17 האָט ער צו אים געזאָגט: פאַרוואָס פרעגסטו מיך בנוגע דעם, וואָס איז גוט? גוט איז נאָר איינער, גאָט. און אויב דו ווילסט אַרײַנקומען אין לעבן, היט די מצוות. 18 זאָגט ער צו אים: וועלכע? און ישוע האָט געזאָגט: דו זאָלסט ניט טייטן, דו זאָלסט ניט מונה זיין, דו זאָלסט ניט גנבענען, דו זאָלסט ניט פאַלש־עדות זאָגן, 19 האָלט בכבוד דיין פאָטער און מוטער, און דו זאָלסט ליב האָבן דיין חבר ווי דיך אַליין. 20 זאָגט צו אים דער יונגערמאַן: דאָס אַלץ האָב איך אָפּגעהיט; וואָס נאָך פעלט מיר? 21 האָט ישוע צו אים געזאָגט: אויב דו ווילסט זיין גאָנץ, גיי און פאַרקויף אַלץ, וואָס דו פאַרמאָגסט, און גיב עס די אַרעמע, און דו וועסט האָבן אַן אוצר אין הימל; און קום און גיי מיר נאָך. 22 אָבער אַז דער יונגערמאַן האָט דאָס געהערט, איז ער אַוועקגעגאַנגען אַ דער־שלאָגענער; וואָרים ער האָט געהאַט אַ סך גיטער.

23 און ישוע האָט געזאָגט צו זיינע תלמידים: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, עס איז שווער פאַר אַן עושר אַרײַנצוקומען אין דעם מלכות־שמים. 24 און

* שמות כ, 12. † ויקרא יט, 18.

ווידער זאָג איך אייך, עס איז לייכטער פאַר אַ קעמל דורכצוגיין דורך אַ לעכל פון אַ נאָדל, ווי פאַר אַן עושר אַרײַנצוקומען אין דעם מלכות פון גאָט.²⁵ און אַז די תלמידים האָבן דאָס געהערט, האָבן זיי זיך שטאַרק געחידוּשט, און געזאָגט: טאָ ווער קאָן ניצול ווערן? ²⁶ און ישוע האָט אויף זיי געקוקט, און געזאָגט: ביי מענטשן איז עס אוממעגלעך, אָבער ביי גאָט איז אַלצדינג מעגלעך. ²⁷ דעמאָלט האָט פעטרוס אים געענטפערט: זע, מיר האָבן אַלץ פאַרלאָזט און זענען דיר נאָכגעגאַנגען; וואָס וועלן מיר האָבן דערפאַר? ²⁸ האָט ישוע צו זיי געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, אַז איר, וואָס זענט מיר נאָכגעגאַנגען, וועט אין דער נײַער וועלט, בעת דער גאָנצער וועט זיין אויף זיין פּסאָה־פּבּוד, אויך זיצן אויף צוועלף טראָנען און משפטן די צוועלף שבטים פון ישׂראל. ²⁹ און יעדער איינער, וואָס האָט פאַרלאָזט הייזער, אָדער ברידער, אָדער שוועסטער, אָדער פאָטער, אָדער מוטער, אָדער קינדער, אָדער פּעלדער, פון מיין נאָמענוועגן, וועט באַקומען פּפּל־פּפּלים, און ירשענען דאָס אייביקע לעבן. ³⁰ אָבער אַ סך, וואָס זענען ערשטע, וועלן זיין לעצטע, און די לעצטע – ערשטע.

וואַרים דאָס מלכות־שמיים איז געגליכן צו אַ פּעל־הַבַּיִת, וואָס איז אַרויסגעגאַנגען אין דער פּרי דינגען אַרבעטער פאַר זיין וויינגאַרטן.
² און אַז ער האָט זיך באַדונגען מיט די אַרבעטער פאַר אַ דינר אַ טאָג, האָט ער זיי געשיקט אין זיין וויינגאַרטן אַרײַן. ³ און ווען ער איז אַרויס־געגאַנגען אַרום דער דריטער שעה, האָט ער געזען אַנדערע שטיין ליידיק אויפן מאַרק, ⁴ און ער האָט צו זיי געזאָגט: גייט אויך איר אין וויינגאַרטן אַרײַן, און איך וועל אייך געבן, וואָס איז רעכט. זענען זיי געגאַנגען. ⁵ און אַרום דער זעקסטער און נײַנטער שעה איז ער ווידער אַרויסגעגאַנגען, און האָט דאָס אייגענע געטאָן. ⁶ און אַרום דער עלפטער שעה איז ער ווידער אַרויסגעגאַנגען, און האָט אָנגעטראָפּן אַנדערע שטיין, און ער האָט צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס שטייט איר דאָ ליידיק דעם גאַנצן טאָג? ⁷ האָבן זיי צו אים געזאָגט: מַחמת קיינער האָט אונדז ניט געדונגען. זאָגט ער צו זיי: גייט אויך איר אין וויינגאַרטן אַרײַן. ⁸ און ווען עס איז געוואָרן אַוונט, האָט דער האַר פון דעם וויינגאַרטן געזאָגט צו זיין פאַרוואַלטער: רוף די אַרבעטער, און באַצאַל זיי זייער שָכֵר: הייב אָן פון די לעצטע ביז צו די ערשטע. ⁹ און אַז די געדונגענע פון דער עלפטער שעה זענען געקומען, האָט יעדער

באַקומען אַ דינר. ¹⁰ און ווען די ערשטע זענען געקומען, האָבן זיי געמיינט, אָו זיי וועלן באַקומען מער; און זיי האָבן אויך באַקומען יעדער אַ דינר. ¹¹ און בשעת זיי האָבן דאָס באַקומען, האָבן זיי געמורמלט קעגן דעם בעל-הבית, ¹² און האָבן געזאָגט: אָט די לעצטע האָבן געאַרבעט בלויז איין שעה, און דו מאַכסט זיי גלייך מיט אונדו, וואָס האָבן געטראָגן די משא פון דעם טאָג און די ברענענדיקע היץ. ¹³ אָבער ער האָט געענטפערט, און געזאָגט צו איינעם פון זיי: פריינט, איך טו דיר ניט קיין עוולד; האָסטו דיך ניט באַדונגען מיט מיר פאַר אַ דינר? ¹⁴ נעם דיר דיינס, און גי; איך וויל אָט דעם לעצטן געבן אַזויפיל וויפל דיר. ¹⁵ קאָן איך ניט טאָן מיט מיין אייגנס, וואָס איך וויל? אָדער קאָן דיין אויג ניט פאַרטראָגן, וואָס איך בין גוט? ¹⁶ אַזוי וועלן די לעצטע זיין ערשטע, און די ערשטע – לעצט.

¹⁷ און בעת ישוע איז אַרויפגעגאַנגען קיין ירושלים, האָט ער גענומען די צוועלף תלמידים אָן אַ זייט, און אויפן וועג האָט ער צו זיי געזאָגט: ¹⁸ זעט, מיר גייען אַרויף קיין ירושלים, און דער נָך-אָדום וועט איבערגעענטפערט ווערן צו די ראַשי-כהנים און די סופרים; און זיי וועלן אים פאַרמשפּטן צום טויט, ¹⁹ און אים איבערענטפערן צו די גוים אויף שפּאַט, און כּדי געשמין און געקרייציקט צו ווערן, און אויפן דריטן טאָג וועט ער ווידער אויפשטיין. ²⁰ דעמאָלט האָט געזעענט צו אים די מוטער פון זבדיס קינדער מיט אירע זין, און זי האָט זיך געבוקט פאַר אים, און גענומען ביי אים עפעס בעטן. ²¹ האָט ער צו איר געזאָגט: וואָס איז דיין בַקשה? האָט זי צו אים געזאָגט: באַפעל, אָו די דאָזיקע ביידע זין מײנע זאָלן זיצן, איינער צו דיין רעכטער און איינער צו דיין לינקער האַנט, אין דיין מלכות. ²² האָט ישוע געענטפערט, און געזאָגט: איר ווייסט ניט וואָס איר ווילט. צי קאָנט איר טרינקען דעם כּוס, וואָס איך וועל טרינקען? זאָגן זיי צו אים: מיר קאָנען. ²³ זאָגט ער צו זיי: מײן כּוס וועט איר טאַקע טרינקען, אָבער זיצן צו מײן רעכטער, אָדער לינקער האַנט, איז ניט מײנס צו געבן; דאָס איז פאַר די, פאַר וועמען עס איז אָנגעברײט געוואָרן פון מײן פּאָטער. ²⁴ און אָו די צען האָבן דאָס געהערט, האָט עס זיי פאַרדראָסן אויף די צוויי ברידער. ²⁵ און ישוע האָט זיי צוגערופן צו זיך, און געזאָגט: ווייסן ווייסט איר, אָו די שָרים פון די גוים הערשן איבער זיי, און זייערע גדולים געוועלטיקן איבער זיי. ²⁶ ניט אַזוי זאָל עס אָבער זיין צווישן אייך; נײערט ווער סע וויל ווערן גרויס

צווישן אייך, זאל זיין אייער באדינער, ²⁷ און ווער סע וויל זיין ערשט צווישן אייך, זאל זיין אייער קנעכט; ²⁸ פונקט ווי דער בן־אדם איז ניט געקומען באדינט צו ווערן, נייערט צו באדינען, און צו געבן זיין לעבן אן אויסלייז פאר א סך.

²⁹ און בעת זיי זענען ארויסגעגאנגען פון יריחו, איז אים נאכגעגאנגען א גרויסער המון מענטשן. ³⁰ און אט זענען צוויי בלינדע געזעסן ביים וועג, און אז זיי האבן געהערט, אז ישוע גייט פארביי, האבן זיי אויסגעשריגן, און געזאגט: האר, האב רחמנות אויף אונדז, בן־דוד! ³¹ און דער עולם האט אויף זיי אנגעשריגן, אז זיי זאלן שטילשווייגן. אבער זיי האבן נאך מער געשריגן: האר, האב רחמנות אויף אונדז, בן־דוד! ³² און ישוע האט זיך אפגעשטעלט, און זיי צוגערופן, און געזאגט: וואס ווילט איר, איך זאל טאן פאר אייך? ³³ האבן זיי צו אים געזאגט: האר, אז אונדזערע אויגן זאלן געעפנט ווערן. ³⁴ און ישוע האט זיך דערבארעמט איבער זיי, און בארירט זייערע אויגן, און תיכף האבן זיי צוריק באקומען זייער ראייה, און זענען אים נאכגעגאנגען.

כא און בעת זיי האבן געזעענט קיין ירושלים, און זענען געקומען קיין בית־פגלי, ביים הר־הזיתים, האט ישוע געשיקט צוויי תלמידים, ² און האט צו זיי געזאגט: גייט אין דארף אריין אנטקעגנאיבער אייך, און תיכף וועט איר געפינען אן אייזל צוגעבונדן, און א יונג אייזעלע מיט איר; בינדט זיי אָפּ, און ברענגט זיי צו מיר. ³ און אויב עמיצער וועט אייך עפעס זאגן, טאָ זאָגט: דער האר נייטיקט זיך אין זיי; און ער וועט זיי גלייך שיקן. ⁴ און דאָס איז געשען, פדי עס זאל מקוים ווערן, וואָס סע איז געזאָגט געוואָרן דורך דעם נביא:

⁵ זאָגט דער טאָכטער פון ציון,

זע, דיין מלך קומט צו דיר,

אן עָנוּ, און רייט אויף אן אייזל,

און אויף אן אייזעלע, דאָס יונגע פון אן אייזל א.

⁶ און די תלמידים זענען געגאנגען, און האבן געטאן אזוי ווי ישוע האט זיי באפוילן; ⁷ און האבן געבראכט דאָס אייזל מיט דעם אייזעלע, און האבן

אויף זיי אַרױפגעלייגט זייערע מַלבושים, און ער האָט זיך אויף זיי אַרױפ־געזעצט. ⁸ און אַ סך פון דעם פּאָלק האָבן אויסגעשפּרייט זייערע מַלבושים אויפן וועג, און אַנדערע האָבן אָפּגעשניטן צווייגן פון די ביימער, און האָבן זיי אויסגעשפּרייט אויפן וועג. ⁹ און דאָס פּאָלק, וואָס איז געגאַנגען פּאַרויס, און די, וואָס זענען אים נאָכגעגאַנגען, האָבן געשריגן: הוּשע־נָא דעם בְּנ־דָוִד! בְּרוּך הֵבֵא אִין דעם נאָמען פון גאָט! הוּשע־נָא אִין דער הייך! ¹⁰ און אַז ער איז אַרױנגעקומען קיין ירוּשָׁלַיִם, האָט די גאַנצע שטאָט געטומלט, און געזאָגט: ווער איז דאָס? ¹¹ און דאָס פּאָלק האָט געזאָגט: דאָס איז דער נְבִיא יֵשׁוּע פון נַצְרֶת, אִין גָּלִיל.

¹² און יֵשׁוּע איז אַרױנגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ אַרױן, און האָט אַרױסגעטריבן אַלע, וואָס האָבן פּאַרקויפט און געקויפט אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, און האָט איבערגעקערט די טישן פון די טלפנים, און די בענק פון די טויבן־פּאַרקויפער. ¹³ און ער האָט צו זיי געזאָגט: סע שטייט געשריבן: מײן הויז זאָל גערופן ווערן אַ הויז פון תּפִּילָה; אָבער איר האָט עס געמאַכט אַ הייל פון גוֹלִיִּים.*

¹⁴ און די בלינדע און די לאָמע זענען צו אים געקומען אין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, און ער האָט זיי געהיילט. ¹⁵ און אַז די ראַש־כּהֲנִים און סופרים האָבן געזען די וואונדער וואָס ער האָט געטאָן, און די קינדער שרייען אין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ: הוּשע־נָא דעם בְּנ־דָוִד! האָט עס זיי פּאַרדראָסן; ¹⁶ און זיי האָבן צו אים געזאָגט: הערסטו, וואָס זיי זאָגן? און יֵשׁוּע האָט צו זיי געזאָגט: יאָ, האָט איר קיינמאָל ניט געלייענט:

פון דעם מויל פון קליינע קינדער און זינגעוודיקע

האַסטו געגרונטפּעסטיקט לויב־?

¹⁷ און ער האָט זיי פּאַרלאָזט, און איז פון דער שטאָט אַרױסגעגאַנגען קיין בֵּית־הֵינִי, און האָט דאָרטן איבערגענעכטיקט.

¹⁸ און אַז ער האָט זיך אין דער פּרי אומגעקערט אין דער שטאָט אַרױן, איז ער געווען הונגעריק. ¹⁹ און זעענדיק אַ פּייגנבוים ביים וועג, איז ער צו אים צוגעגאַנגען, און האָט אויף אים גאַרניט געפונען, אַחוץ בלעטער. און ער האָט צו אים געזאָגט: פון איצט אָן זאָל שוין אויף דיר מער קיינמאָל ניט וואַקסן קיין פִּירוֹת! און תּיכּף איז דער פּייגנבוים פּאַרוועלקט געוואָרן.

* ישעיה נב, 7; ירמיה ז, 11. = תהלים ת, 3.

²⁰ און אז די תלמידים האָבן דאָס געזען, האָבן זיי זיך געחידוּשט, און געזאָגט: וויאָזוי איז דער פּייגנבוים אַזוי גיך פאַרוועלקט געוואָרן? ²¹ און ישוע האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָ: איך, אויב איר האָט אַמונה, און טוט ניט צווייפלען, וועט איר ניט נאָר טאָן דאָס, וואָס ס'איז געטאָן געוואָרן מיטן פּייגנבוים, נייערט אויב איר זאָלט אַפילו זאָגן צו דעם דאָזיקן באַרג: הייב דיך אויף און וואַרף דיך אין ים אַריין, וועט עס געשען. ²² און אַלצדינג, וואָס איר וועט זיך אויסבעטן ביים תפילה טאָן, וועט איר באַקומען, אויב איר האָט אַמונה.

²³ און אז ער איז געקומען אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ אַריין, זענען די ראַשֵׁי־כֹהֲנִים און די זקנים פון דעם פּאָלק צו אים צוגעגאַנגען, בשעת ער האָט געלערנט, און האָבן געזאָגט: מיט וועמעס רשות טוסטו דאָס אַלץ? און ווער האָט דיר געגעבן דאָס דאָזיקע רשות? ²⁴ האָט ישוע געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: איך וועל אייך אויך פרעגן אַ קשיא, און אויב איר וועט מיר ענטפערן, וועל איך אייך אויך זאָגן, מיט וועמעס רשות איך טו דאָס אַלץ. ²⁵ די טבילה, פון יוֹחָנָן, פון וואַנען איז זי געווען? פון הימל, אָדער פון מענטשן? און זיי האָבן זיך געשלאָגן מיט דער דעה, און געזאָגט: אויב מיר וועלן זאָגן: פון הימל, וועט ער צו אונדז זאָגן: פאַרוואָס האָט איר אים ניט געגלויבט? ²⁶ וועלן מיר אָבער זאָגן: פון מענטשן, האָבן מיר מורא פאַרן פּאָלק; וואָרים אַלע האַלטן יוֹחָנָן פאַר אַ נביא. ²⁷ און זיי האָבן געענטפערט ישוען: מיר ווייסן ניט. האָט ער צו זיי געזאָגט: אויב אַזוי, וועל איך אייך אויך ניט זאָגן מיט וועמעס רשות איך טו דאָס.

²⁸ וואָס דענקט איר? אַ מענטש האָט געהאַט צוויי זין; און ער איז געקומען צום ערשטן, און האָט געזאָגט: מיין זון, גיי אַרבעט היינט אין ווינגאַרטן. ²⁹ האָט ער געענטפערט: איך וויל ניט; אָבער נאָכדעם האָט ער תּוֹרָה געהאַט, און איז געגאַנגען. ³⁰ און ער איז געקומען צום צווייטן, און האָט אויך אַזוי געזאָגט. און ער האָט געענטפערט: איך גיי, האָר; און איז ניט געגאַנגען. ³¹ ווער פון די ביידע האָט געטאָן דעם רצון פון זיין פאָטער? זאָגן זיי: דער ערשטער. זאָגט ישוע צו זיי: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, די מוכסים און די זונות וועלן פרייער פאַר אייך אַרײַנקומען אין דעם מלכות פון גאָט. ³² וואָרים יוֹחָנָן איז צו אייך געקומען מיטן וועג פון גערעכטיקייט, און איר האָט אים ניט געגלויבט, אָבער די מוכסים און די זונות האָבן אים יאָ געגלויבט; און הַגֵּם

איר האָט עס געווען, האָט איר אָפּילו דערנאָך ניט חרטה געהאַט, כדי אים צו גלויבן.

³³הערט אַן אַנדער מִשְׁל: געווען איז אַ בעל־הַבַּיִת, וואָס האָט געפּלאַנצט אַ וויינגאַרטן, און האָט אים אַרומגעצאַמט, און אויסגעגראָבן אין אים אַ קעלטער, און געבויט אַ טורעם, און ער האָט אים פאַרדונגען צו וויינגערטנער, און איז אַוועק אין אַן אַנדער לאַנד אַריין. ³⁴און אַז סע איז געקומען דער זמן פון פִּירוֹת, האָט ער געשיקט זיינע קנעכט צו די וויינגערטנער, אָפּצונעמען זיינע פִּירוֹת; ³⁵און די וויינגערטנער האָבן גענומען זיינע קנעכט, און איינעם האָבן זיי געשלאָגן, אַן אַנדערן געטייט, און נאָך אַן אַנדערן פאַרשטיינט. ³⁶און ער האָט ווידער אַמאַל געשיקט אַנדערע קנעכט, מער ווי פֿריער; און זיי האָבן מיט זיי אויך אַזוי געטאָן. ³⁷דערנאָך האָט ער צו זיי געשיקט זיין זון, און געזאָגט: זיי וועלן דָרֶךְ־אֶרֶץ האָבן פֿאַר מיין זון. ³⁸און אַז די וויינגערטנער האָבן דערזען דעם זון, האָבן זיי געזאָגט צווישן זיך: דאָס איז דער יוֹרֶשׁ; קומט, לאָמיר אים הרגענען, און צונעמען זיין ירושה. ³⁹און זיי האָבן אים גענומען און אַרויסגעוואָרפֿן פֿון דעם וויינגאַרטן, און האָבן אים געהרגעט. ⁴⁰בְּכֵן, אַז דער האַר פֿון דעם וויינגאַרטן וועט קומען, וואָס וועט ער טאָן מיט יענע וויינגערטנער? ⁴¹זאָגן זיי צו אים: ער וועט יענע רשעים אומברענגען אויף אַ מוֹרְאֲדִיקֵן אױפֿן, און פֿאַרדינגען דעם וויינגאַרטן צו אַנדערע וויינגערטנער, וואָס וועלן אים אָפּגעבן די פִּירוֹת צו זייער צייט. ⁴²און יֵשׁוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: האָט איר קיינמאַל ניט געלייענט דעם פֿסוק:

דער שטיין, וואָס די בוימיינסטער האָבן פֿאַרוואָרפֿן,

איז געוואָרן צום ווינקלשטיין;

פֿון גאָט איז דאָס געשען,

און עס איז וואונדערלעך אין אונדזערע אויגן?»?

⁴³דעריבער זאָג איך אייך: דאָס מַלְכוּת פֿון גאָט וועט פֿון אייך אַוועקגענומען ווערן, און געגעבן ווערן צו אַ פֿאַלק, וואָס וועט אַרויסברענגען זיינע פִּירוֹת. ⁴⁴און דער, וואָס וועט פֿאַלן אויף דעם דאָזיקן שטיין, וועט זיך צעשלאָגן; אָבער אויף וועמען ער וועט פֿאַלן, דעם וועט ער צעמאַלן.

⁴⁵און ווען די ראַש־כֹּהֲנִים און די פֿרושים האָבן געהערט זיינע מִשְׁלִים,

האָבן זיי זיך משעֶר געווען, אַז ער האָט גערעדט וועגן זיי. ⁴⁶און הַגִּם זיי

האָבן געזוכט אים צו כאַפּן, האָבן זיי אָבער מורא געהאַט פאַרן פּאַלק, וואָרים מען האָט אים געהאַלטן פאַר אַ נביא.

נאָך יִשׁוּעַ האָט ווידער צו זיי גערעדט מיט משלים, אַזוי צו זאָגן: ² דאָס מלכות־שמים איז געגליכן צו אַ מלך, וואָס האָט חתונה געמאַכט זיין זון, ³ און ער האָט אַרויסגעשיקט זיינע קנעכט צו רופן די, וואָס זענען געווען פאַרבעטן אויף דער חתונה; אָבער זיי האָבן ניט געוואָלט קומען. ⁴ האָט ער נאָכאַמאָל אַרויסגעשיקט אַנדערע קנעכט, און געזאָגט: זאָגט די, וואָס זענען געבעטן; זעט, מיין סעודה איז שוין אָנגעגרייט; מיינע אָקסן און מיינע פעטע רינדער זענען שוין געשאַכטן, און אַלצדינג איז גרייט; קומט צו דער חתונה. ⁵ אָבער זיי האָט דאָס ניט געאַרט, און זענען זיך געגאַנגען, ווער צו זיין פעלד, און ווער צו זיין מסחר; ⁶ און די איבעריקע האָבן גענומען זיינע קנעכט, און האָבן זיי מיאוס באַהאַנדלט, און געטייט. ⁷ און דער מלך איז אין פּעס געוואָרן, און האָט געשיקט זיינע חלוצים, און אומגעבראַכט יענע רוצחים, און פאַרברענט זייער שטאָט. ⁸ דערנאָך האָט ער געזאָגט צו זיינע קנעכט: די חתונה איז גרייט, אָבער די, וואָס זענען געווען פאַרבעטן, זענען ניט ווערט געווען. ⁹ גייט דעריבער אויף די שוויד־וועגן, און וויפּל איר וועט טרעפּן, פאַרבעט אויף דער חתונה. ¹⁰ זענען די קנעכט אַרויסגעגאַנגען אויף די וועגן, און האָבן איינגעזאַמלט אַלע, וועמען זיי האָבן באַגעגנט, סיי שלעכטע און גוטע; און די חתונה איז געוואָרן פּול מיט געסט.

¹¹ און אַז דער מלך איז אַרײַנגעקומען אַנקוקן די געסט, האָט ער דאָרטן געזען אַ מענטשן, וואָס האָט ניט געטראָגן קיין חתונה־מלבוש. ¹² און ער האָט צו אים געזאָגט: פריינט, וויאָזוי ביסטו אָהער אַרײַנגעקומען אָן אַ חתונה־מלבוש? און ער איז געבליבן אָן לשון. ¹³ דעמאָלט האָט דער מלך געזאָגט צו זיינע קנעכט: בינדט אים הענט און פיס, און וואַרפט אים אַרויס אין דער דרויסנדיקער פינצטערניש; דאָרט וועט זיין געוויין און דאָס קריצן פון ציין. ¹⁴ וואָרים אַ סך זענען גערופן געוואָרן, אָבער ווינציק אויסדערוויילט.

¹⁵ דעמאָלט זענען די פרושים געגאַנגען און האָבן זיך אָן עצה געהאַלטן, וויאָזוי אים צו כאַפּן ביי זיינע רייד. ¹⁶ און זיי האָבן צו אים געשיקט זייערע תלמידים, מיט די הורדוס־לייט, אַזוי צו זאָגן: רבי, מיר ווייסן, אַז דו ביסט וואַרהאַפטיק, און אַז דו לערנסט באַמת דעם וועג פון גאָט; און דיך אַרט ניט קיינער, וואָרים דו ביסט קיינעם ניט נושא־פנים. ¹⁷ בכּן, זאָג אונדז

וואָס די מיינסט. דאָרף מען געבן שטייער דעם קיסר, אָדער ניט? ¹⁸ יִשׁוּעַ האָט אָבער דערקענט זייער רשעות, און געזאָגט: פאַרוואָס פּרוּואוּט איר מיך אויס, איר חונפּים? ¹⁹ ווייט מיר דאָס שטייער-געלט. האָבן זיי אים געבראַכט אַ דינר. ²⁰ און יִשׁוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: וועמעס איז דאָס דאָזיקע בילד און די אויפשריפט? ²¹ זאָגן זיי: דעם קיסרס. דעמאָלט האָט ער צו זיי געזאָגט: גיט דעריבער דעם קיסר דאָס, וואָס איז דעם קיסרס, און צו גאָט דאָס, וואָס איז גאָטס. ²² און אַז זיי האָבן דאָס געהערט, זענען זיי נשתומם געוואָרן; און זיי האָבן אים אָפּגעלאָזט און זענען אוועקגעגאַנגען.

²³ אין יענעם טאָג זענען צו אים געקומען צדוקים, וואָס זאָגן, אַז ס'איז ניטאָ קיין תּחִיַת־הַמֵּתִים; און זיי האָבן אים געפרעגט, ²⁴ אַזוי צו זאָגן: רבי, מוֹשֶׁה האָט געזאָגט: אויב אַ מענטש שטאַרבט, וואָס לאָזט ניט איבער נאָך זיך קיין קינדער, זאָל זיין ברודער נעמען זיין ווייב, און אויפשטעלן זאָמען פאַר זיין ברודער. ²⁵ געווען זענען ביי אונדז זיבן ברידער. דער ערשטער האָט חתונה געהאַט, און איז געשטאַרבן, און אַזוי ווי ער האָט ניט געהאַט קיין זאָמען, האָט ער איבערגעלאָזט זיין ווייב פאַר זיין ברודער. ²⁶ און אַזוי איז אויך געווען מיטן צווייטן, און דעם דריטן, ביזן זיבעטן. ²⁷ און צום סוף, נאָך אַלע, איז געשטאַרבן דאָס ווייב. ²⁸ בכּן, ביי תּחִיַת־הַמֵּתִים, וועמעס ווייב פון די זיבן וועט זי זיין? וואָרים זיי אַלע האָבן זי געהאַט.

²⁹ און יִשׁוּעַ האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: איר מאַכט אַ טעות, ווייל איר קענט ניט די כתב־הַקּוּדֶשׁ, און אויך ניט די מאַכט פון גאָט. ³⁰ וואָרים ביי תּחִיַת־הַמֵּתִים האָבן זיי ניט חתונה, און מע טוט זיי אויך ניט חתונה מאַכן, נייערט זיי זענען ווי די מלאַכים אין הימל. ³¹ און וואָס שייך תּחִיַת־הַמֵּתִים, האָט איר ניט געלייענט, וואָס איז צו אייך געזאָגט געוואָרן פון גאָט: ³² איך בין דער גאָט פון אַבְרָהָם, און דער גאָט פון יצחק, און דער גאָט פון יעקב? ער איז ניט דער גאָט פון טויטע, נייערט פון לעבעדיקע. ³³ און אַז דאָס פאַלק האָט דאָס געהערט, זענען זיי נשתומם געוואָרן איבער זיין תּוֹרָה. ³⁴ און בעת די פּרוּשִׁים האָבן געהערט, אַז ער האָט די צדוקים געמאַכט שוויגן, האָבן זיי זיך פאַרזאַמלט אינאיינעם. ³⁵ און איינער פון זיי, אַ תּלְמִיד־חֵם, האָט אים געפרעגט אַ שאלה, פּדי אים צו פּרוּוואון: ³⁶ רבי, וועלכע איז די גרעסטע מצווה אין דער תּוֹרָה? ³⁷ האָט ער צו אים געזאָגט: דו זאָלסט

* דברים כה, 5, 6. ב שמות ג, 6.

ליב האָבן גאָט דיין האַר מיט דיין גאַנצן האַרצן, און מיט דיין גאַנצער נשמה, און מיט דיין גאַנצן פאַרשטאַנד.³⁸ דאָס איז די גרעסטע און די ערשטע מצווה.³⁹ און אַ צווייטע איז ענלעך צו איר: דו זאָלסט ליב האָבן דיין חבר ווי דיך אַליין.⁴⁰ אויף די דאָזיקע צוויי מצוות הענגט די גאַנצע תורה און די נביאים.

⁴¹ און בעת די פרושים זענען געווען פאַרזאַמלט אינאיינעם, האָט זיי ישוע געפרעגט אַ קשיא, אַזוי צו זאָגן:⁴² וואָס דענקט איר וועגן דעם משיח? וועמעס זון איז ער? זאָגן זיי צו אים: דער בן־דוד.⁴³ זאָגט ער צו זיי: טאָ ווי קומט עס, וואָס דוד רופט אים אין גייסט האַר, בעת ער זאָגט:

⁴⁴ גאָט האָט געזאָגט צו מיין האַר,

ועץ דיך ביי מיין רעכטער האַנט,

ביז איך וועל מאַכן דייע פיינט פאַר דיין פוסבענקל?

⁴⁵ בַּכֵּן, אויב דוד רופט אים אָן האַר, וויאָזוי איז ער זיין זון? ⁴⁶ און קיינער האָט אים ניט געקענט ענטפערן קיין וואָרט, און פון יענעם טאָג אָן האָט זיך שוין מער קיינער ניט דערלויבט אים צו פרעגן קיין קשיות.

נ דעמאָלט האָט ישוע גערעדט צום פאָלק און צו זיינע תלמידים: ² די סופרים און די פרושים זיצן אויף משהס שטיל;³ דעריבער, אַלץ וואָס זיי באַפעלן אייך, זאָלט איר אָפּהיטן און טאָן, אָבער טוט ניט נאָך זייערע מעשים; וואָרים זיי זאָגן, און טוען ניט. ⁴ זיי בינדן שווערע משאות, וואָס זענען שווער צו דערטראַגן, און לייגן זיי אַרויף אויף די אַקסלען פון מענטשן; אָבער זיי אַליין רירן ניט צו קיין פינגער צו זיי. ⁵ און אַלע זייערע מעשים טוען זיי נאָר, כדי מענטשן זאָלן זיי זען. וואָרים זיי מאַכן ברייט זייערע תפילין און לאַנג די ציצית; ⁶ און האָבן ליב דעם אויבן־אַן אויף סעדודות, און די חשובסטע שטאַט אין די בְּתֵי־כִנְסוּיֹת, ⁷ און מען זאָל זיי אָפּגעבן שְׁלוֹם אין די מאַרקפלעצער, און מענטשן זאָלן זיי רופן: רַבִּי. ⁸ אָבער איר זאָלט זיך ניט לאָזן רופן רַבִּי, וואָרים איינער איז אייער רַבִּי, און איר אַלע זענט ברידער. ⁹ און רופט קיינעם ניט אויף דער ערד אייער פאָטער, וואָרים איינער איז אייער פאָטער, וואָס איז אין הימל. ¹⁰ איר זאָלט זיך אויך ניט לאָזן רופן לערער, וואָרים איינער איז אייער לערער—דער משיח. ¹¹ און דער גרעסטער צווישן אייך זאָל זיין אייער באַדינער; ¹² און ווער סע וועט

* דברים ו, 5. † ויקרא יט, 18. ‡ תהלים קי, 1.

זיך אַליין דערהייכן, וועט דערנידעריקט ווערן; און ווער סע וועט זיך אַליין דערנידעריקן, וועט ווערן דערהייכט.

¹³ אָבער וויי צו אייך, סופרים און פרושים, איר חונפים! וואָרים איר פאַרשליסט דאָס מלכות־שמים פאַר מענטשן; ניט איר אַליין גייט אַריין, און ניט איר לאַזט אַריינגיין די, וואָס ווילן אַריינקומען.

¹⁴ וויי צו אייך, סופרים און פרושים, איר חונפים! וואָרים איר שלינגט איין די הייווער פון אַלמנות, און פלומרשט דאוונט איר לאַנג; דערפאַר וועט איר קריגן אַ האַרבערן פּסָק.

¹⁵ וויי צו אייך, סופרים און פרושים, איר חונפים! וואָרים איר פאַרט אויס ים און יבֿשה צו מאַכן איינעם פאַר אַ גַר; און ווען ער ווערט עס שוין, מאַכט איר אים פאַר אַ בן־גיהנום, צוויי מאָל ערגער פון אייך.

¹⁶ וויי צו אייך, איר בלינדע פירער, וואָס זאָגט: ווער סע שווערט ביים היכל, איז עס גאַרניט; אָבער ווער סע שווערט ביים גאַלד פון היכל, איז חייב. ¹⁷ איר נאַראַנים און בלינדע! וואָרים וואָס איז גרעסער: דאָס גאַלד, אָדער דער היכל, וואָס הייליקט דאָס גאַלד? ¹⁸ און: ווער סע שווערט ביים מוֹזֶבֶת, דאָס איז גאַרניט; אָבער ווער סע שווערט ביים קרבן, וואָס איז אויף אים, איז חייב. ¹⁹ איר בלינדע! וואָרים וואָס איז גרעסער, דער קרבן, אָדער דער מוֹזֶבֶת, וואָס הייליקט דעם קרבן? ²⁰ דעריבער, דער, וואָס שווערט ביים מוֹזֶבֶת, שווערט ביי אים, און ביי אַלץ, וואָס איז אויף אים. ²¹ און דער, וואָס שווערט ביים היכל, שווערט ביי אים, און ביי דעם, וואָס וואוינט אין אים. ²² און דער, וואָס שווערט ביים הימל, שווערט ביי דעם טראָן פון גאָט, און ביי דעם, וואָס זיצט אויף אים.

²³ וויי צו אייך, סופרים און פרושים, איר חונפים! וואָרים איר גיט מעשר פון מינעטע און אַניז און קימל, און האָט ניט מקיים געווען די מער קשובערע זאַכן פון דער תורה: משפט, און חסד, און אַמונה; די דאָזיקע האָט איר באַדאַרפט טאָן, און די אַנדערע אויך ניט אויסלאָזן. ²⁴ איר בלינדע פירער, איר זייעט דורך אַ פליגעלע, און שלינגט איין אַ קעמל! ²⁵ וויי צו אייך, סופרים און פרושים, איר חונפים! וואָרים איר רייניקט דעם בעכער און די שיסל פון אויסנווייניק, אָבער אינעווייניק זענען זיי פול מיט גוֹיִלָה און עוֹלָה. ²⁶ דו בלינדער פרושי! רייניק קודם דעם בעכער און די שיסל פון אינעווייניק, פדי זיי זאָלן אויך ווערן ריין פון אויסנווייניק.

²⁷ וויי צו אייך, סופרים און פרושים, איר חונפים! וואָרים איר זענט געגליכן צו געקאלכטע קברים, וואָס אויסערלעך זעען זיי אויס שיין, אָבער אינעווייניק זעען זיי פול מיט ביינער פון מתים, און מיט יעדער טומאה. ²⁸ פונקט אזוי זעט איר אויסערלעך אויס ווי צדיקים פאַר מענטשן, אָבער אינעווייניק זענט איר פול מיט חניפה און שלעכטס.

²⁹ וויי צו אייך, סופרים און פרושים, איר חונפים! וואָרים איר בויט די קברים פון די נביאים, און באַצירט די מצבות פון די צדיקים, ³⁰ און זאָגט: אויב מיר וואָלטן געלעבט אין די טעג פון אונדזערע אָבות, וואָלטן מיר ניט געהאַט קיין חלק מיט זיי אין דעם בלוט פון די נביאים. ³¹ דערמיט זאָגט איר אויף זיך אליין ידות, אַז איר זענט די קינדער פון די, וואָס האָבן געהרגעט די נביאים. ³² דעריבער, מאַכט פול די מאָס פון אייערע אָבות. ³³ איר שלאַנגען, שפּראַץ פון עקדישן, וויאָזוי וועט איר אַנטרינען פון דעם משפט פון גיהנום? ³⁴ דעריבער שיק איך צו אייך נביאים, און חכמים, און סופרים; עטלעכע פון זיי וועט איר טייטן, און קרייזיקן; און עטלעכע פון זיי וועט איר שמייסן אין אייערע פּת־כַּסִּיוֹת, און רודפן פון שטאַט צו שטאַט, ³⁵ כדי אויף אייך זאל קומען דאָס גאַנצע רעכטפאַרטיקע בלוט, וואָס איז פאַרגאַסן געוואָרן אויף דער ערד, פון דעם בלוט פון הַבַּלְה־הַצַּדִּיק, ביז דעם בלוט פון זכריה בְּבֶרֶכְיָה, וועמען איר האָט געטייט צווישן דעם היכל און מזבֿח. ³⁶ פאַרוואָר, איך זאָג אייך, דאָס אַלץ וועט קומען אויף דעם דאָזיקן דור.

³⁷ אַ ירושלים, ירושלים, וואָס הרגעסט די נביאים, און פאַרשטיינסט די, וואָס זענען געשיקט צו דיר! וויפל מאָל האָב איך געוואָלט איינזאַמלען דייע קינדער, ווי אַ הון זאַמלט איין אירע הינדלעך אונטער אירע פליגל, און איר האָט ניט געוואָלט! ³⁸ זעט, אייער הויז וועט אייך בלייבן חרוב. ³⁹ וואָרים איך זאָג אייך, פון איצט אָן וועט איר מיך מער ניט זען, ביז איר וועט זאָגן: ברוך הַבָּא אין דעם נאָמען פון גאָט ב.

נד און ישוע איז ארויס פון דעם בית־המקדש, און האָט גענומען אוועק גיין, און זיינע תלמידים האָבן צו אים געזעענט, כדי אים צו ווייזן די בוננים פון דעם בית־המקדש. ² אָבער ער האָט געזענטפערט, און צו זיי

* בראשית ד, 8; דברי הנמים ב' כד, 21. = תהלים קיח, 26.

געזאגט: זעט איר דאָס אַלץ? פאַרוואָר, איך זאָג אייך, סע וועט דאָ נישט בלייבן אַ שטיין אויף אַ שטיין, וואָס וועט נישט אַראָפּגעוואָרפן ווערן.

³ און ווען ער איז געזעסן אויף דעם הַר הַיְיִתִּים, האָבן געזעענט צו אים זיינע תּלמידים, בעת זיי זענען געווען אַליין, און האָבן געזאָגט: זאָג אונדז, ווען וועט דאָס געשען, און וואָס וועט זיין דער סִימן פון דיין קומען, און פון דעם קֶץ פון דער וועלט? ⁴ און ישׁוּעַ האָט געענטפּערט, און צו זיי געזאָגט: זעט, אַז קיינער זאָל אייך נישט פאַרפירן. ⁵ וואָרים אַ סך וועלן קומען אין מיין נאָמען, און זאָגן: איך בין דער מָשיחַ, און וועלן אַ סך פאַרפירן. ⁶ און איר וועט הערן פון מַלְחָמוֹת, און שמועות פון מַלְחָמוֹת, נאָר איר זאָלט זיך נישט שרעקן; וואָרים דאָס אַלץ מוז קומען, אָבער דער קֶץ איז דאָס נישט. ⁷ וואָרים אומה וועט אויפשטיין קעגן אומה, און מלוכה קעגן מלוכה, און סע וועלן זיין הונגער און ערדציטערנישן אין פאַרשידענע ערטער. ⁸ אָבער דאָס אַלץ איז בלויז דער אָנהייב פון די וויינען.

⁹ דעמאָלט וועלן זיי אייך איבערענטפערן צו פייניקונג, און אייך טייטן; און איר וועט זיין געהאַסט פון אַלע אומות פון מיין נאָמענוועגן. ¹⁰ און דעמאָלט וועלן אַ סך געשטרויכלט ווערן, און פאַרראָטן איינער דעם אַנדערן, און פיינט האָבן איינער דעם אַנדערן. ¹¹ און אַ סך פאַלשע נביאים וועלן אויפשטיין, און וועלן אַ סך פאַרפירן. ¹² און ווייל דאָס רשעות וועט זיך פאַרמערן, וועט די ליבשאַפט ביי דעם רוֹב אָפּגעקילט ווערן. ¹³ אָבער דער, וואָס וועט אויסהאַלטן ביזן סוף, וועט ניצול ווערן. ¹⁴ און די דאָזיקע בשׁוּרָה פון דעם מַלְכוּת וועט אָנגעזאָגט ווערן אין דער גאַנצער וועלט, פאַר אַן עֲדוּת צו אַלע אומות; און דערנאָך וועט קומען דער קֶץ.

¹⁵ דעריבער, ווען איר וועט זען די אומווערדיקייט פון דער פאַרוויסטונג, וואָס פון איר רעדט דְּנִיּאָל הַנְּבִיאִים, שטיין אין מְקוֹם־קָדוֹשׁ (זאָל דער, וואָס טוט ליינענען, פאַרשטיין), ¹⁶ דעמאָלט זאָלן די, וואָס זענען אין יהודה, אַנטריינען אין די בערג; ¹⁷ זאָל דער, וואָס איז אויפן דאָך, נישט אַראָפּגיין נעמען עפעס פון זיין הויז; ¹⁸ און זאָל דער, וואָס איז אין פעלד, זיך נישט אומקערן צו נעמען זיין מאָנטל. ¹⁹ אָבער וויי איז צו די, וואָס זענען מעוּבְרָת, און וואָס גיבן צו זייגן אין יענע טעג! ²⁰ און בעט, אַז אייער אַנטרינונג זאָל נישט זיין אין ווינטער, אָדער אין אַ שבת. ²¹ וואָרים דעמאָלט וועט זיין אַ גרויסע צָרָה, אַזאַ, וואָס

אין נאך ניש געווען פון אנהייב וועלט ביז איצט, און וועט שוין מער ניש זיין.²² און וואָלטן יענע טעג ניש פאַרקירצט געוואָרן, וואָלט קיין שום בַּשֶׁר־וְדָם ניש געוואָרן; ניערט צוליב די אויסדערוויילטע וועלן יענע טעג פאַרקירצט ווערן.²³ אויב סע וועט דעמאָלט ווער צו אייך זאָגן: אָט אין דער מְשִׁיחָה! אָדער: דאָרטן איז ער! זאָלט איר עס ניש גלויבן.²⁴ וואָרים סע וועלן אויפשטיין פאַלשע משיחים, און פאַלשע נביאים, וואָס וועלן באַווייזן גרויסע צייכנס און וואונדער, כדי צו פאַרפירן, אויב מעגלעך, אפילו די סאַמע אויסדערוויילטע.²⁵ זעט, איך האָב עס אייך פאַרויסגעזאָגט.²⁶ דעריבער, אויב זיי וועלן צו אייך זאָגן: זעט, ער איז אין דער מדבר, זאָלט איר ניש אַרויסגיין; זעט, ער איז אין די קאַמערן, זאָלט איר עס ניש גלויבן.²⁷ וואָרים ווי דער בליץ קומט אַרויס פון מזרח און לייכט ביזן מערב, אַזוי וועט זיין דאָס קומען פון דעם בְּנֵי־אָדָם.²⁸ אַזאוי ס'איז די נבילה, דאָרט וועלן זיך די אַדלערס פאַרזאַמלען.

²⁹ און תִּכְפֹּף נאָך דער צרה פון יענע טעג וועט די זון פינצטער ווערן, און די לבנה וועט ניש געבן איר ליכט, און די שטערן וועלן פאַלן פון הימל, און די תְּלֹלוֹת פון הימל וועלן אויפגעטרייסלט ווערן.³⁰ און דעמאָלט וועט זיך באַווייזן דער צייכן פון דעם בְּנֵי־אָדָם אין הימל, און אַלע מְשִׁפְּחוֹת פון דער ערד וועלן קלאַנגן, און זיי וועלן זען דעם בְּנֵי־אָדָם קומען אויף די וואַלקנס פון הימל מיט גבורה און גרויס כּוֹד.³¹ און ער וועט אַרויסשיקן זיינע מלאַכים מיט אַ שטאַרקן קול פון אַ שופר, און זיי וועלן צונויפזאַמלען זיינע אויסדערוויילטע פון די פיר ווינטן, פון איין עק הימל ביזן אַנדערן.

³² נעמט זיך אַראָפּ אַ מִשַׁל פון דעם פּינגבּוֹים: ווען זיין צווייג ווערט זאַפטיק און גיט אַרויס בלעטער, דעמאָלט ווייסט איר, אַז דער זומער איז נאָענט.³³ אַזוי אויך איר, ווען איר וועט דאָס אַלץ זען, טאָ ווייסט, אַז ער איז נאָענט ביי דער טיר.³⁴ פאַרוואָר, איך זאָג אייך, דער דאָזיקער דור וועט ניש פאַרגיין, ביז דאָס אַלץ וועט געשען.³⁵ הימל און ערד וועלן פאַרגיין, אָבער מיינע רייד וועלן קיינמאָל ניש פאַרגיין.

³⁶ און פון יענעם טאָג און שעה ווייסט קיינער ניש, אפילו ניש די מלאַכים אין הימל, אויך ניש דער זון, ניערט נאָר דער פאַטער אליין.³⁷ און ווי עס איז געווען אין די טעג פון נח, אַזוי וועט זיין דאָס קומען פון דעם בְּנֵי־אָדָם.³⁸ וואָרים ווי אין יענע טעג פאַרן מבול האָבן זיי געגעסן און געטרונקען,

חתונה געהאט, און חתונה געמאכט, ביזן טאָג ווען נח איז אַרײַנגעגאַנגען און דער תּיבה, ³⁹ און זיי האָבן ניט געוואוסט, ביז דער מבול איז געקומען, און האָט זיי אַלע אָפּגעמעקט; פּונקט אַזוי וועט זיין דאָס קומען פון דעם בְּךָ אָדָם. ⁴⁰ דעמאָלט וועלן צוויי זיין אין פעלד; איינער וועט אַוועקגענומען ווערן, און דער אַנדערער וועט איבערגעלאָזט ווערן. ⁴¹ צוויי ווייבער וועלן מאַלן מיט דעם מילשטיין; איינע וועט אַוועקגענומען ווערן, און די אַנדערע וועט איבערגעלאָזט ווערן. ⁴² דעריבער וואַכט, וואַרים איר ווייסט ניט אין וואַסער טאָג אייער האַר טוט קומען. ⁴³ אָבער דאָס זאָלט איר וויסן, אַז אויב דער בַּעל־הַבַּיִת וואָלט געוואוסט אין וואַסער נאַכטוואַך דער גנב וועט קומען, וואָלט ער געווען געוואַכט און ניט צוגעלאָזט, אַז זיין הויז זאָל אײַנגעבראַכן ווערן. ⁴⁴ דעריבער זאָלט איר אויך זיין גרייט; וואַרים דער בְּךָ אָדָם וועט קומען אין אַ שעה, אויף וועלכער איר ריכט זיך ניט.

⁴⁵ ווער איז אָבער דער געטרייער און קלוגער קנעכט, וועמען זיין האַר האָט געזעצט איבער זיין הויזגעזינד, צו געבן זיי זייער שפּייז אין דער רעכטער צייט? ⁴⁶ וואויל איז יענעם קנעכט, וואָס בעת זיין האַר וועט קומען, וועט ער אים טרעפן טאָן אַזוי. ⁴⁷ פאַרוואַר, איך זאָג אייך, ער וועט אים זעצן איבער אַלע זיינע גיטער. ⁴⁸ אויב אָבער יענער שלעכטער קנעכט וועט זאָגן אין זיין האַרץ: מײַן האַר זאַמט זיך, ⁴⁹ און ער וועט אָנהייבן שלאָגן זיינע מיטקנעכט, און עסן און טרינקען מיט שיכורים, ⁵⁰ דעמאָלט וועט דער האַר פון יענעם קנעכט קומען אין אַ טאָג, אויף וועלכן ער ריכט זיך ניט, און אין אַ שעה, פון וואָס ער ווייסט ניט; ⁵¹ און ער וועט אים צעממיתן, און באַשטימען זיין חֶלֶק מיט די חוֹנפים; דאָרט וועט זיין געוויין און דאָס קריצן מיט די צײַן.

כה דעמאָלט וועט דאָס מלכות־שמים זיין געגליכן צו צען יונגפרויען, וואָס האָבן גענומען זייערע לאַמפּן און זענען אַרויסגעגאַנגען מקבל־פּנים זיין דעם חתן. ² פינף פון זיי זענען געווען נאַריש, און פינף קלוג. ³ וואַרים די נאַרישע האָבן גענומען זייערע לאַמפּן, און ניט מיטגענומען מיט זיך קיין אײַל; ⁴ די קלוגע אָבער האָבן גענומען אײַל אין זייערע פּלים, צוזאַמען מיט זייערע לאַמפּן. ⁵ און הײַז ווי דער חתן האָט זיך פאַרזאַמט, האָבן זיי אַלע געדרימלט און זענען אײַנגעשלאָפּן. ⁶ אָבער אַרום האַלבער נאַכט האָט זיך דערהערט אַ געשרײַ: אַט איז דער חתן; גייט אים אַנטקעגן! ⁷ דעמאָלט האָבן זיך אַלע יונגפרויען אויפגעכאַפּט, און האָבן צורעכט געמאַכט זייערע לאַמפּן.

⁸ און די נאַרישע האָבן געזאָגט צו די קלוגע: גיט אונדז פון אייער אייל, ווייל אונדזערע לאַמפן גייען אויס. ⁹ אָבער די קלוגע האָבן געענטפערט: ניין, טאָמער וועט נישט זיין גענוג פאַר אונדז און פאַר אייך; גייט ליבערשט צו די קרעמער, און קויפט אייך. ¹⁰ און בעת זיי ווענען אַוועקגעגאַנגען קויפן, איז אָנגעקומען דער חתן; און די, וואָס זענען געווען גרייט, זענען אַרײַנגעגאַנגען מיט אים צו דער חתונה, און די טיר איז פאַרשלאָסן געוואָרן. ¹¹ דערנאָך זענען אויך געקומען די אַנדערע יונגפרויען, און האָבן געזאָגט: האָר, האָר, עפן אויף פאַר אונדז. ¹² אָבער ער האָט געענטפערט: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, איך קען אייך נישט. ¹³ דעריבער וואַכט, ווייל איר קענט נישט דעם טאָג, אָדער די שעה! ¹⁴ וואָרים עס איז אַזוי ווי אַ מענטש, וואָס האָט געוואַלט אַוועקפאַרן, און ער האָט גערופן זיינע קנעכט, און האָט זיי איבערגעגעבן זיין פאַרמעגן. ¹⁵ און איינעם האָט ער געגעבן פינף טאַלאַנטן, אַן אַנדערן צוויי, און אַן אַנדערן איינעם, אַיעדן לויט זיין באַזונדערער פּעאַיקייט, און דערנאָך איז ער אַוועקגעפאַרן. ¹⁶ און דער, וואָס האָט באַקומען די פינף טאַלאַנטן, איז תּיכּף אַוועקגעגאַנגען און האָט מיט זיי געהאַנדלט, און פאַרדינט אַנדערע פינף טאַלאַנטן. ¹⁷ און אויך דער, וואָס האָט באַקומען צוויי, האָט פאַרדינט אַנדערע צוויי. ¹⁸ און דער, וואָס האָט באַקומען איינעם, איז געגאַנגען און האָט געמאַכט אַ גרוב אין דער ערד, און פאַרבאָרגן זיין האָרס געלט. ¹⁹ און נאָך אַ לענגערער צייט האָט זיך דער האָר פון יענע קנעכט צוריק געקערט, און געמאַכט מיט זיי אַ חשבון. ²⁰ און גענענט האָט דער, וואָס האָט באַקומען פינף טאַלאַנטן, און געבראַכט פינף אַנדערע טאַלאַנטן, און געזאָגט: האָר, דו האָסט מיר איבערגעגעבן פינף טאַלאַנטן; זע, איך האָב פאַרדינט אַנדערע פינף טאַלאַנטן. ²¹ האָט זיין האָר צו אים געזאָגט: האָסט גוט געטאָן, גוטער און געטרייער קנעכט; דו ביסט געווען געטריי איבער ווייניק, וועל איך דיך זעצן איבער אַ סך; קום אַריין צו דער שְׂמחה פון דיין האָר! ²² און גענענט האָט דער, וואָס האָט באַקומען צוויי טאַלאַנטן, און געזאָגט: האָר, דו האָסט מיר איבערגעגעבן צוויי טאַלאַנטן; זע, איך האָב פאַרדינט אַנדערע צוויי טאַלאַנטן. ²³ האָט זיין האָר צו אים געזאָגט: האָסט גוט געטאָן, גוטער און געטרייער קנעכט; דו ביסט געווען געטריי איבער ווייניק, וועל איך דיך זעצן איבער אַ סך; קום אַריין צו דער שְׂמחה פון דיין האָר! ²⁴ און גענענט האָט אויך דער, וואָס האָט באַקומען איין

טאלאנט, און געזאגט: האַר, איך האָב געוואוסט, אַז דו ביסט אַ האַרטער מענטש, און טוסט שניידן, וואו דו האָסט ניט געווייט, און זאַמלסט איין, וואו דו האָסט ניט פאַרשפּרייט; ²⁵ און ווייל איך האָב מורא געהאַט, בין איך געגאַנגען און האָב פאַרבאַרגן דיין טאלאנט אין דער ערד; אַט האָסטו דיר דיינס. ²⁶ און זיין האַר האָט געענטפערט, און צו אים געזאָגט: דו שלעכטער און פּוילער קנעכט! האָסט געוואוסט, אַז איך שנייד, וואו איך האָב ניט געווייט, און זאַמל איין, וואו איך האָב ניט פאַרשפּרייט; ²⁷ דערפאַר האָסטו געדאַרפט איינלייגן מיין געלט ביי די חלפּנים, און ביי מיין צוריק־קומען, וואָלט איך אָפּגענומען דאָס מייניקע מיט פּראָצענט. ²⁸ נעמט דעריבער צו ביי אים דעם טאלאנט, און גיט דאָס דעם, וואָס האָט די צען טאלאנטן. ²⁹ וואָרים איטלעכער, וואָס האָט, דעם וועט געגעבן ווערן, און ער וועט האָבן בּשפּע; אָבער דער, וואָס האָט ניט, פּון דעם וועט אויך דאָס, וואָס ער האָט, צוגענומען ווערן. ³⁰ און וואָרפט אַרויס דעם אומניצלעכן קנעכט אין דער דרויסנדיקער פינצטערניש; דאָרט וועט זיין געוויין און דאָס קריצן פּון ציין.

³¹ און בעת דער בּן־אָדם וועט קומען אין זיין כּבוד, און אַלע מלאַכים מיט אים, דעמאָלט וועט ער זיך זעצן אויף זיין כּסא־הַכּבוד. ³² און פאַר אים וועלן איינגעזאַמלט ווערן אַלע אומות, און ער וועט זיי אָפּשיידן איינס פּון דעם אַנדערן, פּונקט ווי אַ פּאַסטעך שייַדט אָפּ די שאָף פּון די ציגן, ³³ און ער וועט שטעלן די שאָף ביי זיין רעכטער האַנט, און די ציגן, ביי זיין לינקער. ³⁴ דערנאָך וועט דער מלך זאָגן צו די ביי זיין רעכטער האַנט: קומט, איר געבענטשטע פּון מיין פּאַטער, ירשנט דאָס מלכות, וואָס איז פאַר אייך אָנגעברייט זינט די וועלט איז באַשאַפּן געוואָרן. ³⁵ וואָרים איך בין געווען הונגעריק, און איר האָט מיר געגעבן צו עסן; איך בין געווען דאָרשטיק, און איר האָט מיר געגעבן צו טרינקען; איך בין געווען אַן אורח, און איר האָט מיך מְכַנֶּס־אורח געווען; ³⁶ איך בין געווען נאַקעט, און איר האָט מיך באַקלייט; איך בין געווען קראַנק, און איר האָט מיך מְבַקֶּר־חולה געווען; איך בין געווען אין תּפִּיס־ה, און איר זענט געקומען צו מיר. ³⁷ דעמאָלט וועלן די צדיקים אים ענטפערן, און זאָגן: האַר, ווען האָבן מיר דיך געזען הונגעריק, און האָבן דיך געשפּייזט, אָדער דאָרשטיק, און האָבן דיר געגעבן צו טרינקען? ³⁸ און ווען האָבן מיר דיך געזען אַן אורח, און

האָבן דיך מְכַנִּיס-אורח געווען? אָדער נאָקעט, און האָבן דיך באַקליידט?³⁹ און ווען האָבן מיר דיך געזען קראַנק, אָדער אין תּפִּיסה, און זענען צו דיר געקומען? ⁴⁰ און דער מַלְך וועט ענטפערן, און צו זיי זאָגן: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, וואָס איר האָט געטאָן פאַר איינעם פון די דאָזיקע מינדסטע ברידער מיינע, האָט איר געטאָן פאַר מיר. ⁴¹ דערנאָך וועט ער אויך זאָגן צו די ביי זיין לינקער האַנט: קערט אָפּ פון מיר, איר פאַרשאַלטענע, אין אייביקן פייער אַרײַן, וואָס איז אָנגעברייט פאַר דעם שָׁטן און זיינע מלאַכים! ⁴² וואָרים איך בין געווען הונגעריק, און איר האָט מיר ניט געגעבן צו עסן; איך בין געווען דאָרשטיק, און איר האָט מיר ניט געגעבן צו טרינקען; ⁴³ איך בין געווען אַן אורח, און איר האָט מיך ניט מְכַנִּיס-אורח געווען; נאָקעט, און איר האָט מיך ניט באַקליידט; קראַנק, און אין תּפִּיסה, און איר זענט צו מיר ניט געקומען. ⁴⁴ דעמאָלט וועלן זיי אויך ענטפערן, אין זאָגן: האַר, ווען האָבן מיר דיך געזען הונגעריק, אָדער דאָרשטיק, אָדער אַן אורח, אָדער נאָקעט, אָדער קראַנק, אָדער אין תּפִּיסה, און האָבן דיך ניט באַדינט? ⁴⁵ דעמאָלט וועט ער זיי ענטפערן: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, וואָס איר האָט ניט געטאָן פאַר איינעם פון די דאָזיקע מינדסטע, האָט איר אויך ניט געטאָן פאַר מיר. ⁴⁶ און די דאָזיקע וועלן אוועקגיין צו אייביקער שטראַף, אָבער די צדיקים צום אייביקן לעבן.

ב און עס איז געווען, בעת ישוע האָט פאַרענדיקט די דאָזיקע אַלע רייד, האָט ער געזאָגט צו זיינע תּלמידים: ² איר וויסט, אַז אין צוויי טעג אַרום איז פֿסח, און דער בֶּן-אָדָם וועט איבערגעענטפערט ווערן געקרייציקט צו ווערן.

³ דעמאָלט האָבן זיך פאַרזאַמלט די ראַשֵׁי-כֹהֲנִים, און די זקנים פון פּאָלֶק, אין הויף פון דעם כּהֵן-גָּדוֹל, וואָס האָט געהייסן קיפּאָ, ⁴ און זיי האָבן זיך אַן עצה געהאַלטן, וויאָזוי צו כאַפֵּן ישוען מיט כּיטרעקייט, און אים טייטן. ⁵ אָבער זיי האָבן געזאָגט: ניט אום יום-טוֹב, פּדי סע זאָל ניט אַרויסרופן אַ מהומה צווישן דעם פּאָלֶק.

⁶ און בעת ישוע איז געווען אין בֵּית-הַיְיָ, אין הויז פון שמעון דעם מצורע, ⁷ האָט געזעענט צו אים אַ פּרוּי, וואָס האָט געהאַט אַן אַלאַבאַסטער קריגל מיט זייערן זאַלבאָאָיִל, און זי האָט אים אויסגעגאַסן אויף זיין

קאָפּ, בעת ער איז געווען ביים טיש.⁸ און אז די תלמידים האָבן דאָס געזען, האָט עס זיי פאַרדראָסן, און האָבן געזאָגט: הלמאי אזאָ אויסברענגונג? ⁹ מע האָט דאָך דאָס געקענט פאַרקויפן פאַר אַ סך געלט, און עס געבן צו די אַרעמעלייט.¹⁰ אָבער אז ישוע האָט דאָס באַמערקט, האָט ער צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס זענט איר מצער די פרוי? זי האָט דאָך געטאָן מיט מיר אַ חסד.¹¹ וואָרים די אַרעמעלייט האָט איר תמיד מיט זיך, אָבער מיך וועט איר תמיד ניט האָבן.¹² און דאָס, וואָס זי האָט אויסגעגאָסן דעם זאלבאָלי אויף מיין לייב, האָט זי עס געטאָן מיך אָנצוברייטן צו קבורה.¹³ פאַרוואָר, איך זאָג אייך, וואו נאָר די דאָזיקע בשורה טובה וועט אָנגעזאָגט ווערן אין דער גאַנצער וועלט, וועט אויך דאָס, וואָס זי האָט געטאָן, דערמאָנט ווערן איר צום אַנדענק.

¹⁴ דעמאָלט איז איינער פון די צוועלף, וואָס האָט געהייסן יהודה אישקריית, אוועקגעגאַנגען צו די ראַשי־כּהנים,¹⁵ און האָט געזאָגט: וואָס זענט איר גרייט מיר צו געבן, אויב איך וועל אים אייך איבערענטפערן? און זיי האָבן אים אָפּגעוואויגן דרייסיק זילבערשטיק.¹⁶ און פון דעמאָלט אָן האָט ער געזוכט אַ געלעגנהייט אים צו פאַרראָטן.

¹⁷ און דעם ערשטן טאָג פון חגיהמצות האָבן געזעענט די תלמידים צו ישוען, און האָבן געזאָגט: וואו ווילסטו, אז מיר זאָלן דיר אָנברייטן צו עסן דעם קרבן־פּסח? ¹⁸ האָט ער געזאָגט: גייט אין דער שטאָט אַריין צו דעם און דעם, און זאָגט אים: דער רבי זאָגט: מיין צייט איז נאָענט; איך וועל האַלטן פּסח מיט מייער תלמידים ביי דיר.¹⁹ און די תלמידים האָבן געטאָן ווי ישוע האָט זיי געהייסן, און זיי האָבן אָנגעברייט דעם קרבן־פּסח.

²⁰ און אז ס'איז געוואָרן אַוונט, האָט ער זיך געזעצט צום טיש מיט די צוועלף תלמידים;²¹ און בשעת דעם עסן האָט ער געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, איינער פון אייך וועט מיך פאַרראָטן.²² און זיי האָבן זיך זייער מצער געווען, און איינער נאָך דעם אַנדערן האָט גענומען צו אים זאָגן: בין איך דאָס, האָר? ²³ און ער האָט געענטפערט, און געזאָגט: דער, וואָס האָט איינגעטונקען זיין האַנט מיט מיר אין דער שישל, וועט מיך פאַרראָטן.²⁴ יאָ, דער בן־אָדאָם גייט אוועק, אזוי ווי סע שטייט געשריבן וועגן אים; אָבער וויי צו דעם מענטשן, דורך וועמען דער בן־אָדאָם ווערט פאַרראָטן! בעסער וואָלט פאַר יענעם מענטשן געווען, אויב ער וואָלט ניט געבוירן

געוואָרן. ²⁵ און יהודה, וואָס האָט אים פאַרראַטן, האָט געזאָגט: בין איך עס, רבי? האָט ער צו אים געזאָגט: דו האָסט עס געזאָגט. ²⁶ און בעת זיי האָבן געגעסן, האָט ישוע גענומען אַ מצה, און האָט אַ ברֵכה געמאַכט, און זי צעבראַכן, און געגעבן די תּלמידים, און געזאָגט: נעמט, עסט; דאָס איז מיין ליב. ²⁷ און ער האָט גענומען דעם כּוּס, און האָט אַ ברֵכה געמאַכט, און אים זיי געגעבן, און געזאָגט: טרינקט אַלע פּון אים, ²⁸ וואָרים דאָס איז מיין בלוט פּון דעם נייעם בונד, וואָס ווערט פאַרגאַסן פאַר אַ סך פּונוועגן דער פאַרגעבונג פּון זינד. ²⁹ און איך זאָג אייך: איך וועל מער ניט טרינקען פּון דער פּרוּכט פּון דעם ווינשטאַק, ביז יענעם טאַג, ווען איך וועל אים טרינקען אויפּסנייט מיט אייך אין דעם מלכות פּון מיין פּאָטער.

³⁰ און נאָכדעם ווי זיי האָבן אָפּגעוונגען הַלל, זענען זיי אַרויסגעגאַנגען צום הַר הַצִּיּוֹנִיִּים. ³¹ דעמאָלט האָט ישוע צו זיי געזאָגט: איר אַלע וועט די נאַכט אָן מיר געשטרויכלט ווערן; וואָרים סע שטייט געשריבן: איך וועל שלאָגן דעם פּאַסטער,

און די שאָף פּון דער סטאַדע וועלן צעשפּרייט ווערן.

³² אָבער נאָך מיין אויפשטיין תּחַיֵּת הַמַּתִּים, וועל איך אייך פאַרויסגיין קיין גליל. ³³ האָט פעטרוס זיך אָפּגערוּפּן, און צו אים געזאָגט: אויב אַפּילו אַלע זאָלן אָן דיר געשטרויכלט ווערן, וועל איך אָבער קיינמאַל ניט געשטרויכלט ווערן. ³⁴ און ישוע האָט צו אים געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג דיר, אַז היינטיקע נאַכט נאָך, איידער דער האָן וועט קרייזען, וועסטו מיך דריי מאַל פאַרלייקענען. ³⁵ האָט פעטרוס צו אים געזאָגט: אויב אַפּילו איך זאָל מוזן מיט דיר שטאַרבן, וועל איך דיך דאָך ניט פאַרלייקענען. און אַווי האָבן אייך געזאָגט אַלע תּלמידים.

³⁶ דערנאָך איז ישוע מיט זיי געקומען אויף אַ פּלאַץ, וואָס האָט געהייסן גַת־שַׁמְנִי, און ער האָט געזאָגט צו זיינע תּלמידים: זעצט אייך דאָ אַנידער, ביז איך גיי צו אַהין מַתְפַּלל זיין. ³⁷ און ער האָט מיט זיך גענומען פעטרוסן און ביידע זיין פּון זבדני, און האָט אָנגעהויבן זיך מצער צו זיין און איז געווען שטאַרק טרויעריק. ³⁸ און ער האָט צו זיי געזאָגט: אויף מיין נשמה איז מיר זייער ביטער, אַזש צום טויט; בלייבט דאָ, און וואַכט מיט מיר.

³⁹ און ער איז אָפּגעגאַנגען אַביסל ווייטער, און איז געפאַלן אויף זיין פּנים, און האָט מתפּלל געווען: פּאָטער מיינער, אויב דאָס איז מעגלעך, זאָל דער דאָזיקער כּוס פאַר מיר פאַרמיטן ווערן; דאָך ניט ווי איך וויל, נייערט ווי דו ווילסט. ⁴⁰ און ער איז געקומען צו די תּלמידים, און האָט זיי געפונען שלאָפּנדיק; און ער האָט געזאָגט צו פעטרוסן: האָט איר ניט געקאָנט וואַכן מיט מיר איין שְׁעוּדָה? ⁴¹ וואַכט און זייט מתפּלל, כּדי איר זאָלט ניט קומען צו קיין נסיון; דער גייסט איז טאַקע וויליק, אָבער דאָס פּלייש איז שוואַך. ⁴² און ער איז אַ צווייט מאַל ווידער אַוועקגעגאַנגען, און האָט מתפּלל געווען, אַזוי צו זאָגן: פּאָטער מיינער, אויב דער דאָזיקער כּוס קאָן ניט פאַרמיטן ווערן, סיידן איך טו אים טרינקען, זאָל דיין רַצון געשען. ⁴³ און ער איז געקומען און האָט זיי ווידער געפונען שלאָפּנדיק, וואָרים זייערע אויגן זענען געווען שווער. ⁴⁴ און ער האָט זיי געלאָזן און איז אַוועקגעגאַנגען, און האָט אַ דריט מאַל מתפּלל געווען, און איבערגעחורט די זעלבע ווערטער. ⁴⁵ דערנאָך איז ער געקומען צו די תּלמידים, און האָט צו זיי געזאָגט: טוט איר נאָך אַלץ שלאָפּן און רוען? זעט, די שְׁעָה איז געקומען, און דער בָּן־אָדָם ווערט איבערגעזענטפּערט אין די הענט פון די זינדיקע. ⁴⁶ שטייט אויף, לאַמיר גיין; אַט קומט מיין קסור אָן.

⁴⁷ און ווי ער האָט נאָך גערעדט, איז אָנגעקומען יהודה, איינער פון די צוועלף, און מיט אים אַ גרויסער המון מיט שווערדן און שטעקנס, פון די ראַשי־כּהנים און זקנים פון דעם פּאָלק. ⁴⁸ און דער קסור האָט זיי געגעבן אַ סימן, און געזאָגט: וועמען איך וועל אַ קוש טאָן, דער איז עס; נעמט אים. ⁴⁹ און ער איז גלייך צוגעגאַנגען צו ישׁוען, און האָט געזאָגט: שָׁלוֹם, רַבִּי! און האָט אים געקושט. ⁵⁰ און ישׁוע האָט צו אים געזאָגט: פּריינט, צויליב וואָס ביסטו געקומען? דעמאָלט האָבן זיי געזעענט און אַרויפגעלייגט זייערע הענט אויף ישׁוען, און האָבן אים גענומען. ⁵¹ ערשט איינער פון די, וואָס זענען געווען מיט ישׁוען, האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט און אַרויסגעצויגן זיין שווערד, און האָט געשלאָגן דעם כּהן־גדולס קנעכט, און אים אָפּגעהאַקט אָן אויער. ⁵² דעמאָלט האָט ישׁוע צו אים געזאָגט: שטעק צוריק אַריין דיין שווערד אין דער שייך; וואָרים אַלע, וואָס נעמען די שווערד, וועלן אומקומען דורך דער שווערד. ⁵³ צי מיינסטו, אַז איך וואָלט ניט געקאָנט בעטן מיין פּאָטער, ער זאָל מיר טאַקע איצט שיקן מער

ווי צוועלף מַחנות מַלְאָכִים? ⁵⁴ אָבער וויאָווי וואָלטן די כַּתְבֵי־הַקֹּדֶשׁ מִקֻּיִם געוואָרן, ווען סע מוז אַזוי זיין? ⁵⁵ אין יענער שְׁעָה האָט יֵשׁוּעַ געזאָגט צום המוֹן: זענט איר אַרױסגעקומען ווי קעגן אַ גוֹלן, מיך צו נעמען מיט שווערד און שטעקנס? טאַג־טעגלעך בין איך געזעסן אין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ און האָב געלערנט, און איר האָט מיך ניט גענומען. ⁵⁶ אָבער דאָס אַלץ איז געשען, פֿדי די רייד פֿון די נבִיאִים וואָלן מִקֻּיִם ווערן. דעמאָלט האָבן אים אַלע תּלְמִידִים פֿאַרלאָזט, און זענען אַנטרוּנען.

⁵⁷ און די, וואָס האָבן גענומען יֵשׁוּעַ, האָבן אים אַוועקגעפֿירט צו קַיפָא, דעם כַּהֲנ־גְדוֹל, וואו די סופרים און זקנים זענען געווען פֿאַרנאָמלט. ⁵⁸ און פֿעטרוס איז אים נאָכגעגאַנגען פֿון דער ווייטנס, ביזן הויף פֿון כַּהֲנ־גְדוֹל, און ער איז אַרױנגעגאַנגען און האָט זיך געזעצט מיט די באַדינער, צו זען וואָס דער סוף וועט זיין. ⁵⁹ און די ראַש־כַּהֲנִיִּם און דער גאַנצער סַנְהֶדְרִין האָבן געזוכט פֿאַלשע עֲדוֹת קעגן יֵשׁוּעַ, פֿדי אים צו קענען טייטן; ⁶⁰ און זיי האָבן ניט געפֿונען, כאָטש אַ סך פֿאַלשע עֲדוֹת זענען געקומען צו גיין. צום סוף זענען געקומען צוויי, ⁶¹ און האָבן געזאָגט: דער דאָזיקער האָט געזאָגט: איך בין בִּיכּוֹלֵת אַיַנצואוואַרפֿן דעם היכל פֿון גאָט, און אים אויפבויען אין דריי טעג. ⁶² און דער כַּהֲנ־גְדוֹל איז אויפגעשטאַנען און האָט צו אים געזאָגט: דו ענטפֿערסט גאַרניט? וואָס באַטייט וייער עֲדוֹת וואָגן קעגן דיר? ⁶³ אָבער יֵשׁוּעַ האָט געשוויגן. און דער כַּהֲנ־גְדוֹל האָט צו אים געזאָגט: איך באַשווער דיך ביי דעם לעבעדיקן גאָט, אָ דו וואָלט אונדו וואָגן, צי דו ביסט דער מְשִׁיחַ, דער בְּנֵי־אֱלֹהִים. ⁶⁴ האָט יֵשׁוּעַ צו אים געזאָגט: דו האָסט עס געזאָגט. און וואָגן וואָגן איך אייך, אָ פֿון איצט אָן וועט איר זען דעם בְּנֵי־אֱדָם ויצן ביי דער רעכטער האַנט פֿון דער גבורה, און קומען אויף די וואָלקנס פֿון הימל. ⁶⁵ דעמאָלט האָט דער כַּהֲנ־גְדוֹל צעריסן זיינע בַּגְדִים, און געזאָגט: ער האָט געלעסטערט; צו וואָס דאַרפֿן מיר נאָך עֲדוֹת? אָט האָט איר אַליין געהערט די לעסטערונג. ⁶⁶ וואָס איז אייער דֵּעָה? און זיי האָבן געענטפֿערט: ער איז חַיִּיב מִיתְּרָה! ⁶⁷ דעמאָלט האָבן זיי אים אָנגעשפּיגן אין פֿנים, און אים געשלאָגן מיט די פּוּיסטן, און אַנדערע האָבן אים געפּאַשט, ⁶⁸ און געזאָגט: וואָג נבִיאוֹת, דו מְשִׁיחַ! ווער איז עס, וואָס האָט דיך געשלאָגן?

⁶⁹ און פֿעטרוס איז געזעסן דרויסן אין הויף. און אַ דינסטמידל איז

צו אים צוגעגאנגען, און האָט געזאָגט: אויך דו ביסט געווען מיט ישוען, דעם גלילער. ⁷⁰ אָבער ער האָט געלייקנט פאַר זיי אַלע, און געזאָגט: איך פאַרשטיי ניט, וואָס דו זאָגסט. ⁷¹ און בעת ער איז אַרויסגעגאַנגען אין דעם פאַרהויף, האָט אים אַן אַנדערע געזען, און זי האָט געזאָגט צו די, וואָס זענען דאָרטן געווען: דער דאָזיקער איז אויך געווען מיט ישוע הנוצרי. ⁷² און ער האָט ווידער געלייקנט מיט אַ שבועה: איך קען ניט דעם מענטשן. ⁷³ און שפעטער אַביסל זענען צוגעגאַנגען די, וואָס זענען דאָרטן געשטאַנען, און האָבן געזאָגט צו פעטרוסן: פאַרוואָר, דו ביסט אויך איינער פון זיי; וואָרים דיין לשון גיט דיך אַרויס. ⁷⁴ דעמאָלט האָט ער אָנגעהויבן צו שעלטן און זיך צו שווערן: איך קען ניט דעם מענטשן. און תיכף האָט דער האָן געקרייט. ⁷⁵ און פעטרוס האָט זיך דערמאַנט דאָס וואָרט, וואָס ישוע האָט געזאָגט: נאָך איידער דער האָן וועט קרייזען, וועסטו מיך דריי מאָל פאַרלייקענען. און ער איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט זיך ביטער צעווייגט. און אַז סע איז געוואָרן טאָג, האָבן אַלע ראַשי־פּהנים און די זקנים פון דעם פּאָלך זיך אַן עצה געהאַלטן קעגן ישוען, אים צו טייטן. ² און זיי האָבן אים געבוּדן, און האָבן אים אַוועקגעפירט און איבערגעענטפערט צו פּילאַטוסן, דעם פּראָקוראַטאָר.

³ און אַז יהודה, דער מְסֹר, האָט געזען אַז ער איז פאַרמשפּט געוואָרן, האָט ער תּרְטוּה באַקומען, און ער האָט צוריק געבראַכט די דרייסיק זילבערשטיק צו די ראַשי־פּהנים און די זקנים, ⁴ און האָט געזאָגט: איך האָב געזינדיקט, מחמת איך האָב פאַרראָטן אומשולדיק בלוט. אָבער זיי האָבן געזאָגט: וואָס גייט דאָס אונדו אָן? דאָס איז דיין עסק. ⁵ און ער האָט אַ שלייַדער געטאָן די זילבערשטיק אין היכל אַריין, און האָט אָפּגעקערט; און ער איז אַוועקגעגאַנגען און האָט זיך אויפּגעהאַנגען. ⁶ און די ראַשי־פּהנים האָבן גענומען די זילבערשטיק, און געזאָגט: מע טאָר זיי ניט אַרײַנגלייגן אין דער שאַצקאַמער, מחמת דאָס איז בלוט־געלט. ⁷ און זיי האָבן זיך אַן עצה געהאַלטן, און האָבן דערמיט געקויפט דעם טעפּערס פעלד, דאָרט מקבר צו זיין גרים. ⁸ דעריבער ווערט דאָס פעלד גערופן דאָס פעלד פון בלוט ביזן היינטיקן טאָג. ⁹ דעמאָלט איז מקוים געוואָרן, וואָס סע איז געזאָגט געוואָרן דורך ירמיה הנביא: און זיי האָבן גענומען דרייסיק זילבערשטיק, דעם פרייז פון דעם, וואָס איז געשאַצט געוואָרן, וועמען די בני־ישׂראל

הָאָבִן גַּעֲשָׂאֲצֵט, ¹⁰ און זיי הָאָבִן זיי געגעבן פֿאַר דעם טעפּערס פעלד, ווי גאַט הָאָט מיר געבאַטן א.

¹¹ און ישוע איז געשטאַנען פֿאַר דעם פּראָקוראַטאָר, און דער פּראָקוראַטאָר הָאָט אים געפּרעגט: ביסטו דער מלך פון די יידן? הָאָט ישוע צו אים געזאָגט: דו זאָגסט עס. ¹² און אַז ער איז פון די ראַשי־כּהנים און די זקנים אָנגעקלאָגט געוואָרן, הָאָט ער גאַרניט געענטפּערט. ¹³ דעמאָלט הָאָט פּילאַטוס צו אים געזאָגט: הערסטו ניט, וואָס זיי זאָגן אַלץ קעגן דיר? ¹⁴ און ער הָאָט ניט געענטפּערט אַפּילו אַ וואָרט, אַזוי, אַז דער פּראָקוראַטאָר הָאָט זיך זייער געחידושט.

¹⁵ און אויף יום־טוב איז ביים פּראָקוראַטאָר געווען אַ מנהג פריי צו לאָזן פֿאַר דעם פּאַלק אַ געפּאַנגענעם, וועמען זיי הָאָבִן נאָר געוואָלט. ¹⁶ און גראָד דעמאָלט הָאָבִן זיי געהאַט אַ באַקענטן געפּאַנגענעם, וואָס הָאָט געהייסן בֶּר־אַבָּא. ¹⁷ און ווי זיי זענען אַזוי געווען פּאַרזאַמלט, הָאָט פּילאַטוס צו זיי געזאָגט: וועמען ווילט איר, אַז איך זאָל אייך באַפרייען, בֶּר־אַבָּאן, אָדער ישוען, וועמען מען רופט מְשִׁיחַ? ¹⁸ וואָרים ער הָאָט געוואוסט, אַז צוליב קנאה הָאָבִן זיי אים איבערגעענטפּערט. ¹⁹ און בשעת ער איז געזעסן אויף דעם כּסֵּא־הַמִּשְׁפֵּט, הָאָט זיין ווייב אים געלאָזט זאָגן: הָאָב גאַרניט צו טאָן מיט דעם דאָזיקן צדיק, וואָרים איך הָאָב היינט אַ סך געליטן אין אַ חלום פון זיינעטוועגן. ²⁰ אָבער די ראַשי־כּהנים און די זקנים הָאָבִן איבערגערעדט דעם המון, אַז זיי זאָלן פּאַרלאַנגען בֶּר־אַבָּאן, און לאָזן אומברענגען ישוען. ²¹ און דער פּראָקוראַטאָר הָאָט זיך אָפּגערופן, און צו זיי געזאָגט: וועמען פון די ביידע ווילט איר, אַז איך זאָל אייך באַפרייען? הָאָבִן זיי געזאָגט: בֶּר־אַבָּאן. ²² הָאָט פּילאַטוס צו זיי געזאָגט: וואָס זאָל איך אָבער טאָן מיט ישוען, וועמען מען רופט מְשִׁיחַ? הָאָבִן זיי אַלע געזאָגט: זאָל ער געקרייציקט ווערן. ²³ און ער הָאָט געזאָגט: פּאַרוואָס, וואָס פּאַראַ שלעכטס הָאָט ער געטאָן? אָבער זיי הָאָבִן נאָך העכער געשריגן: זאָל ער געקרייציקט ווערן.

²⁴ און בעת פּילאַטוס הָאָט געזען, אַז ער קאָן גאַרניט פועלן, נייערט אַז די מהומה ווערט נאָך גרעסער, הָאָט ער גענומען וואַסער און הָאָט זיך געוואָשן די הענט פֿאַר דעם פּאַלק, און געזאָגט: איך בין ריין פון דעם

דאָזיקן צדיקס בלוט; איר זעט. ²⁵ און דאָס גאַנצע פּאַלק האָט געענטפערט: זיין בלוט זאָל קומען אויף אינדז און אינדזערע קינדער! ²⁶ דעמאָלט האָט ער זיי באַפרייט בראַבאָן, און ישוען האָט ער געלאָזט שמייסן, און אים איבערגעענטפערט געקרייציקט צו ווערן.

²⁷ דערנאָך האָבן די זעלנער פון דעם פּראָקראַטאַר גענומען ישוען אין געריכטהויף אַרײַן, און האָבן פאַרואַמלט אַרום אים דאָס גאַנצע תּײַל. ²⁸ און זיי האָבן אים אויסגעטאַן, און אַרױפגעלייגט אויף אים אַ פּורפּור מאַנטל, ²⁹ און האָבן אויסגעפלאַכטן אַ קרוין פון דערנער, און זי אַרױפגעזעצט אויף זיין קאָפּ, און האָבן אים געגעבן אַ רויט אין זיין רעכטער האַנט. און זיי האָבן פאַר אים געקויט, און פון אים אָפּגעשפּעט, און געזאַגט: שלום דיר, ייִדישער מלך! ³⁰ און זיי האָבן אויף אים געשפּיגן, און גענומען די רויט און האָבן אים געשלאָגן איבערן קאָפּ. ³¹ און נאָכדעם ווי זיי האָבן פון אים אָפּגעשפּעט, האָבן זיי פון אים אַראָפּגענומען דעם מאַנטל, און אים אָנגעטאַן זיינע מלבושים, און האָבן אים אַוועקגעפירט געקרייציקט צו ווערן.

³² און ווי זיי זענען אַרױסגעקומען, האָבן זיי אָנגעטראָפּן אַ מאַן פון קורײַני, מיטן נאָמען שמעון; אים האָבן זיי געײַט צו טראָגן זיין צלב. ³³ און אַז זיי זענען געקומען צו דעם פּלאַץ, וואָס האָט געהייסן גלגלתיא, דאָס מײַנט: דער שאַרבן־פּלאַץ, ³⁴ האָבן זיי אים געגעבן צו טרינקען וויין געמישט מיט גאַל; און אַז ער האָט דאָס פאַרוזכט, האָט ער עס ניט געוואָלט טרינקן. ³⁵ און נאָכדעם ווי זיי האָבן אים געקרייציקט, האָבן זיי צווישן זיך צעטיילט זיינע מלבושים, וואַרפּנדיק גורל; ³⁶ דערנאָך האָבן זיי זיך אַנדערגעזעצט און האָבן אים געהיטן. ³⁷ און איבער זיין קאָפּ האָבן זיי אַוועקגעשטעלט די געשריבענע באַשולדיקונג קעגן אים: דאָס איז ישוע, דער מלך פון די ייִדן. ³⁸ דעמאָלט זענען מיט אים געקרייציקט געוואָרן צוויי גוֹלנים, איינער ביי דער רעכטער און איינער ביי דער לינקער האַנט. ³⁹ און די פאַרבייגייער האָבן אים געלעסטערט, און געשאַקלט מיט זייערע קעפּ, ⁴⁰ און געזאַגט: דו, וואָס צעשטערסט דעם היכל, און טויסט אים אויפבויען אין דריי טעג, זיי דיך אַליין מציל! אויב דו ביסט דער מלך־גוֹלנים, קום אַראָפּ פון דעם צלב. ⁴¹ און אַזוי האָבן אויך די ראַשי־כּהנים מיט די סופרים און זקנים פון אים אָפּגעשפּעט, און געזאַגט: ⁴² אַנדערע האָט ער מציל געווען, זיך אַליין קאָן ער ניט מציל זיין. דער מלך פון ישׂראֵל איז ער! זאָל ער נאָר

אַרְאָפּקומען פון דעם צלב, און מיר וועלן גלויבן אין אים. ⁴³ ער האָט זיך פאַרלאָזט אויף גאָט; זאָל ער אים איצט מציל זיין, אויב ער באַגערט אים; וואָרים ער האָט געזאָגט: איך בין דער בן־דָאָלֶהִים. ⁴⁴ און די גוֹלָנים, וואָס זענען מיט אים געקרייציקט געוואָרן, האָבן אים אויך געלעסטערט אויף דעם אייגענעם אופן.

⁴⁵ און פון דער זעקסטער שעה אָן איז געווען אַ פינצטערניש איבער דעם גאַנצן לאַנד, ביז דער ניינטער שעה. ⁴⁶ און אַרום דער ניינטער שעה האָט ישׁוּעַ געשריגן מיט אַ הויך קול: אֱלֹהִי, אֱלֹהִי, לָמָּה שְׁבַקְתָּנִי? דאָס מיינט: מײַן גאָט, מײַן גאָט, פאַרוואָס האָסטו מיך פאַרלאָזן? ⁴⁷ און עטלעכע פון די, וואָס זענען דערביי געשטאַנען, און האָבן עס געהערט, האָבן געזאָגט: ער רופט אַלֶּהוּן. ⁴⁸ און איינער פון זיי איז תִּיבֵּף געלאָפֵּן און האָט גענומען אַ שוואַם, און האָט אים אָנגעפילט מיט עסיק, און אים אַרויפגעטאָן אויף אַ שטעקן, און האָט אים געגעבן צו טרינקען. ⁴⁹ אָבער די איבעריקע האָבן געזאָגט: וואָרט, לאַמיר זען, צי אַלֶּהוּ וועט קומען אים מציל זיין. ⁵⁰ און ישׁוּעַ האָט נאָכאַמאָל געשריגן מיט אַ הויך קול, און האָט אויסגעהויכט זיין נשמה.

⁵¹ און אָט האָט זיך דאָס פֿרוֹכֶרֶת פון דעם היכל צעריסן אין צווייען, פון אויבן ביז אַראָפּ; און די ערד האָט געציטערט, און די פעלזן האָבן זיך געשפּאַלטן; ⁵² און די קברים האָבן זיך געעפנט, און אַ סך גופים פון די קדושים, וואָס זענען איינגעשלאָפֵּן, זענען אויפגעשטאַנען, ⁵³ און אַרויסקומענדיק פון די קברים נאָך זיין תּחִיַת־הַמֵּתִים, זענען זיי אַרײַנגעגאַנגען אין דער הייליקער שטאָט אַרײַן, און האָבן זיך באַוויזן צו אַ סך. ⁵⁴ און דער הויפטמאַן, און די, וואָס האָבן מיט אים געהיטן ישׁוּעַ, בעת זיי האָבן געזען די ערד־ציטערניש, און וואָס סע איז געשען, האָבן זיי שטאַרק מורא באַקומען, און האָבן געזאָגט: פאַרוואָר, ער איז געווען דער בן־דָאָלֶהִים!

⁵⁵ און דאָרט זענען אויך געווען אַ סך פרויען, וואָס האָבן זיך צוגעקוקט פון דער ווייטנס, וואָס זענען ישׁוּעַ נאָכגעגאַנגען פון גְּלִיל, און האָבן אים באַדינט. ⁵⁶ צווישן זיי איז געווען מַרְיָם פון מגְּדָלָה, און מַרְיָם די מוטער פון יַעֲקֹב און יוֹסֵף, און די מוטער פון יבֵּדִים קינדער.

⁵⁷ און אַז סע איז געוואָרן אָונט, איז געקומען אַן עושר פון רַמְתַּיִם, וואָס האָט געהייסן יוֹסֵף, וואָס איז אויך געווען אַ תּלְמִיד פון ישׁוּעַ. ⁵⁸ און

ער איז געגאנגען צו פילאטוסן, און האָט געבעטן דעם גוף פון ישוען. און פילאטוס האָט באַפוילן, מען זאָל אים אים געבן.⁵⁹ און יוסף האָט גענומען דעם גוף, און האָט אים איינגעוויקלט אין לייונטע תכריכים,⁶⁰ און האָט אים אַרײַנגעלייגט אין זיין אייגענעם נייעם קבר, וואָס ער האָט געלאָזט אויסהאַקן אין אַ פעלזן; און ער האָט צוגעקײקלט אַ גרויסן שטיין צו דער טיר פון דעם קבר, און איז אַוועקגעגאַנגען.⁶¹ און מַרְיָם פון מגדלָה, און די אַנדערע מַרְיָם, זענען דאָרטן געווען, קעגנאיבער דעם קבר.

⁶² און אויף מאַרגן, נאָך עַרְב־שֶׁבֶת, האָבן זיך די ראַש־יְהוֹנָתָן און די פרושים פאַרזאַמלט בײַ פילאטוסן,⁶³ און האָבן געזאָגט: אונדזער האָר, מיר געדענקען, אַז יענער אָפּנאַרער האָט געזאָגט, בעת ער האָט נאָך געלעבט: נאָך דריי טעג וועל איך אויפשטיין תּוֹחַת־הַמָּתִים.⁶⁴ באַפּעל דעריבער, אַז דער קבר זאָל באַוואָרנט ווערן ביז דעם דריטן טאָג, טאַמער וועלן זיינע תּלְמִידִים קומען און אים אַרויסגנבענען, און זאָגן דעם פאַלק, אַז ער איז אויפגעשטאַנען תּוֹחַת־הַמָּתִים, און דעמאָלט וועט דער לעצטער ליגן זיין ערגער ווי דער ערשטער.⁶⁵ האָט פילאטוס צו זיי געזאָגט: אַט האָט איר אַ וואַך; גייט, און באַוואָרנט עס ווי נאָר איר קענט.⁶⁶ זענען זיי געגאַנגען און האָבן באַוואָרנט דעם קבר, און פאַרחתמעט דעם שטיין, און אַוועקגעשטעלט אַ וואַך.

כח און נאָך מוצא־יְשֵׁבֶת, בעת עס האָט אָנגעהויבן צו טאָגן אויף דעם ערשטן טאָג פון דער וואַך, איז מַרְיָם פון מגדלָה, און די אַנדערע מַרְיָם, געקומען זען דעם קבר.² און אַט איז געשען אַ גרויס ערדציטערניש; וואָרים אַ מלאַך פון גאָט האָט אַראָפּגענידערט פון הימל, און ער האָט גענענט און אַוועקגעקײקלט דעם שטיין, און האָט זיך אויף אים געוועזט.³ זײַן אויסזען איז געווען ווי אַ בליץ, און זײַן געוואַנט ווייס ווי שניי.⁴ און פון פּחד פאַר אים האָבן די שומרים געציטערט, און זענען געוואָרן ווי מתיים.⁵ און דער מלאַך האָט זיך אָפּגערוּפּן צו די פרויען: האָט ניט קיין מורא; וואָרים איך ווייס, אַז איר זוכט ישוען, וואָס איז געקרייציקט געוואָרן.⁶ ער איז דאָ נישט; וואָרים ער איז אויפגעשטאַנען, אַזוי ווי ער האָט געזאָגט. קומט, זעט דאָס אָרט, וואו דער האָר איז געלעגן.⁷ און גייט געשווינד און זאָגט זיינע תּלְמִידִים, אַז ער איז אויפגעשטאַנען תּוֹחַת־הַמָּתִים. און אַט גייט ער אייך פאַרויס קיין גליל; דאָרט וועט איר אים זען. זעט, איך האָב עס

איך אָנגעזאָגט. ⁸ און זיי זענען געשווינד אַוועק פון דעם קבר מיט מורא און גרויס שמחה, און זענען געלאָפן מוֹדִיע זיין זיינע תלמידים. ⁹ ערשט ישוע האָט זיי באַגעגנט, און געזאָגט: שְׁלוֹם-עֲלֵיכֶם! און זיי האָבן געזעענט און אים אַרומגענומען ביי זיינע פיס, און האָבן זיך געבוקט צו אים. ¹⁰ דעמאָלט האָט ישוע צו זיי געזאָגט: האָט ניט קיין מורא; גייט און זאָגט צו מיינע ברידער, אַז זיי זאָלן גיין קיין גָלִיל, און דאָרט וועלן זיי מיך זען.

¹¹ און בעת זיי זענען אַוועקגעגאַנגען, ערשט עטלעכע פון דער וואַך זענען געקומען אין דער שטאָט אַרִיין, און האָבן דערציילט די ראַשי־פֿהנים אַלצדינג, וואָס ס'איז געשען. ¹² און נאָכדעם ווי זיי האָבן זיך פאַרזאַמלט מיט די זקנים, האָבן זיי זיך אָן עצה געהאַלטן, און געגעבן אַ סך געלט די זעלנער, ¹³ און געזאָגט: איר זאָלט זאָגן, אַז זיינע תלמידים זענען געקומען ביינאַכט און האָבן אים אַוועקגעגנבעט, בעת מיר זענען געשלאָפן. ¹⁴ און אויב דאָס וועט דערגיין צום פראַקוראַטאָרס אויערן, וועלן מיר אים איבער־רעדן, און איר וועט ניט האָבן וואָס זיך צו זאָרגן. ¹⁵ און זיי האָבן גענומען דאָס געלט, און האָבן געטאָן ווי מע האָט מיט זיי אַינגעחזרט; און די דאָזיקע שמועה האָט זיך פאַרשפּרייט צווישן ייִדן ביזן היינטיקן טאָג.

¹⁶ און די עלף תלמידים זענען געגאַנגען קיין גָלִיל, צום באַרג־צו, וואו ישוע האָט זיי באַפוילן. ¹⁷ און אַז זיי האָבן אים דערזען, האָבן זיי זיך געבוקט פאַר אים; אָבער עטלעכע זענען געווען מסופק. ¹⁸ און ישוע האָט געזעענט און האָט צו זיי גערעדט, אַזוי צו זאָגן: מיר איז געגעבן געוואָרן די גאַנצע מאַכט אין הימל און אויף דער ערד. ¹⁹ גייט דעריבער און שטעלט אויף תלמידים פון אַלע אומות, און טובלט זיי אין דעם נאָמען פון דעם פאָטער, און פון דעם זון, און פון דעם רוֹח־הקוֹדֶש, ²⁰ און לערנט זיי אָפצוהיטן אַלצדינג, וואָס איך האָב אייך געבאַטן. און אָט בין איך מיט אייך אַלע טעג, ביז צום סוף פון דער וועלט.

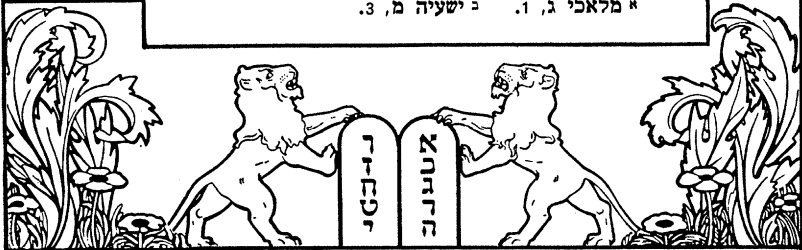
די בשורה לויט מאַרקום

דער אָנהייב פון דער בשורה פון ישוע
הַמְּשִׁיחַ, דעם בְּנֵי־אֱלֹהִים. ² אַזוי ווי סע
שטייט געשריבן אין די נביאים:

זע, איך שיק מיין שליח פאַר דיין פנים,
וואָס וועט אָנברייטן דיין וועג;³
אַ קול רופט אין דער מדבר:
מאַכט גרייט דעם וועג פון גאָט,
גלייכט אויס זיינע שטעגן.⁴

⁴ יִחְזַק הַמְּטָבִיל אִיו גַּעקומען אין דער מדבר,
און האָט אָנגעזאָגט די טבילה פון תשובה פאַר
דער פאַרגעפונג פון זינד. ⁵ און דאָס גאַנצע
לאַנד יהודה, און אַלע באַוואוינער פון ירושלים
זענען צו אים אַרויסגעגאַנגען; און זיי זענען פון
אים געטובלט געוואָרן אין דעם טייך ירדן, און
האַבן זיך מתוודה געווען אויף זייערע זינד. ⁶ און
יִחְזַק האָט געטראָגן אַ מלבוש פון קעמל־האַר,
און אַ לעדערנעם גאַרטל אַרום זיינע לענדן,
און געגעסן האָט ער הַיִּישַׁעֲרִיקִין און ווילדן
האַניק. ⁷ און ער האָט גערופן, אַזוי צו זאָגן:
נאָך מיר קומט דער, וואָס איז מעכטיקער פון
מיר, און איך בין נישט ראוי זיך איינצובייגן פאַר

¹ מלאכי ג, 1. ² ישעיה מ, 3.

אים און אים אויפבינדן די רימענדלעך פון זיינע שיך. ⁸ איך האָב אייך געטובלט מיט וואַסער, אָבער ער וועט אייך טובלען מיט דעם רוח־הקודש. ⁹ און עס איז געווען אין יענע טעג, אַז ישוע איז געקומען פון נַצְרַת אין גָלִיל, און איז געטובלט געוואָרן פון יוֹחָנָן אין יַרְדֵּן. ¹⁰ און ווי נאָר ער איז אַרויסגעקומען פון דעם וואַסער, האָט ער געזען דעם הימל זיך שפּאַלטן, און דעם גייסט אַראָפּשוועבן ווי אַ טויב אויף אים; ¹¹ און אַ קול איז אַרויס פון הימל: דו ביסט מיין געליבטער זון; אין דיר איז מיין וואוילגעפעלן. ¹² און תּיכּף האָט אים דער גייסט געטריבן אין דער מדבר אַרײַן. ¹³ און ער איז געווען אין דער מדבר פּערצײק טעג, געפרוּאווט פון דעם שטן; און ער איז געווען מיט ווילדע חיות, און מלאַכים האָבן אים באַדינט. ¹⁴ און נאָכדעם ווי יוֹחָנָן איז איבערגעענטפּערט געוואָרן, איז ישוע געקומען קיין גָלִיל, און האָט אָנגעזאָגט די בשורה פון גאָט, ¹⁵ אַזוי צו זאָגן: די צײַט איז מקוּיִם געוואָרן, און דאָס מלכות פון גאָט האָט זיך דערנענטערט; טוט תּשובּה, און גלױבט אין דער בשורה. ¹⁶ און גײענדיק ביים ים פון גָלִיל, האָט ער געזען שמעוּנען און אַנדריִיען, שמעוּנס ברודער, פּאַרוואַרפן אַ נעץ אין ים אַרײַן; וואָרים זײ זענען געווען פישערס. ¹⁷ און ישוע האָט צו זײ געזאָגט: גײט מיר נאָך, און איך וועל אייך מאַכן פאַר פישערס פון מענטשן. ¹⁸ און זײ האָבן תּיכּף פאַרלאָזט די נעצן, און זענען אים נאָכגעגאַנגען. ¹⁹ און אַז ער איז אַביסל ווייטער געגאַנגען, האָט ער געזען יעקב בֶּן־זבּדי, און יוֹחָנָן זײַן ברודער, וואָס זענען געווען אין דער שיף, און האָבן פאַרראַכטן די נעצן. ²⁰ און ער האָט זײ תּיכּף גערופּן; און זײ האָבן איבערגעלאָזט זײער פּאָטער זבּדי אין דער שיף מיט די געדונגענע אַרבעטער, און זענען אים נאָכגעגאַנגען. ²¹ און זײ זענען געקומען קיין כּפּר־נְחוּם; און שבת איז ער תּיכּף אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הכּנֶסֶת אַרײַן, און האָט געלערנט. ²² און זײ זענען נשתּוּמם געוואָרן איבער זײַן תּוֹרָה, וואָרים ער האָט זײ געלערנט ווי איינער וואָס האָט רשות, און ניט ווי די סופּרים. ²³ און גראַד איז אין זײער בֵּית־הכּנֶסֶת געווען אַ מענטש מיט אַן אומרײנעם גײסט; ²⁴ און ער האָט אויסגעשריגן: וואָס ווילסטו פון אונדז, ישוע הנוצרי? ביסטו געקומען אונדז צו פאַרטיליקן? איך ווייס ווער דו ביסט: דער הייליקער פון גאָט. ²⁵ אָבער ישוע האָט אויף אים אָנגעשריגן, און געזאָגט: שוײג, און גײ אַרויס פון אים! ²⁶ און דער

אומריינער גייסט האָט אים געריסן, און געשריגן מיט אַ הויך קול, און איז אַרויס פון אים.²⁷ און זיי זענען אַלע נְשׁוּמִים געוואָרן, און איינער האָט דעם אַנדערן געפרעגט: וואָס איז דאָס? אַ נייע תּוֹרָה! מיט מאַכט באַפעלט ער אַפילו די אומריינע גייסטער, און זיי געהאַרכן אים.²⁸ און זיין שם האָט זיך תּיכּף פאַרשפּרייט אין דער גאַנצער געגנט פון גליל.

²⁹ און בעת זיי זענען אַרויסגעגאַנגען פון דעם בֵּית־הַפְּנוּת, זענען זיי אַריינגעגאַנגען אין דעם הויז פון שמעון און אַנדריי, מיט יעקבן און יוֹחָנָן.³⁰ און שמעון שוויגער איז געלעגן קראַנק אויף פיבער, און זיי האָבן אים תּיכּף דערציילט וועגן איר.³¹ און ער איז צוגעגאַנגען און האָט זי אָנגענומען ביי דער האַנט, און זי אויפגעהויבן; און דאָס פיבער האָט זי אָפּגעלאָזט, און זי האָט זיי באַדינט.

³² און קעגן אַוונט, בעת די זון איז אונטערגעגאַנגען, האָבן זיי צו אים געבראַכט אַלע, וואָס זענען געווען קראַנק און באַזעסן פון ביזע גייסטער.³³ און די גאַנצע שטאָט האָט זיך פאַרזאַמלט ביי דער טיר.³⁴ און ער האָט געהיילט אַ סך, וואָס האָבן געליטן פון אַלערליי חולאַתן, און האָט אַרויסגעטריבן אַ סך ביזע גייסטער; און ער האָט די ביזע גייסטער ניט געלאָזט רעדן, מַחמת זיי האָבן אים געקענט.

³⁵ און אין דער פרי, אַ היפשע צייט נאָך פאַרטאָג, איז ער אויפגעשטאַנען און איז אַרויסגעגאַנגען אין אַ וויסטן אַרט, און האָט דאָרטן מַתְפַּלֵּל געווען.³⁶ און שמעון און די, וואָס זענען מיט אים געווען, האָבן אים אַרומגעזוכט; ³⁷ און אַז זיי האָבן אים געפונען, האָבן זיי צו אים געזאָגט: אַלע זוכן דיך.³⁸ און ער האָט צו זיי געזאָגט: לאַמיר גיין ערגעץ־אַנדערש, אין די שכנישע שטעט אַריין, פדי איך זאָל אויך דאָרטן דאָרטן דאָרטן דאָרטן; וואָרים צוליב דעם בין איך אַרויסגעגאַנגען.³⁹ און ער האָט געדרשנט אין זייערע בְּתֵי־כְּנִסוֹת אין גאַנץ גליל, און האָט אַרויסגעטריבן ביזע גייסטער.

⁴⁰ און עס איז צו אים געקומען אַ מצורע, וואָס איז פאַר אים געפאַלן אויף די קני, און האָט אים געבעטן, אַזוי צו זאָגן: אויב דו ווילסט, קאָנסטו מיך מאַכן ריין.⁴¹ און יִשׁוּע האָט אויף אים רַחֲמַנוּת באַקומען, און האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און האָט אים אָנגערירט, און געזאָגט: איך וויל; זיי ריין.⁴² און תּיכּף האָט זיך דאָס צָרעַת אָפּגעטאַן פון אים, און ער איז געוואָרן ריין.⁴³ און ער האָט אים שטרענג באַפוילן, און אים געהייסן גלייך

גיין, ⁴⁴ און האָט צו אים געזאָגט: זע, זאָלסט עס קיינעם ניט דערציילן; נייערט גיי און ווייז דייך פאַרן פּהן, און זיי מַקריב פאַר דיין רייניקונג וואָס משה האָט געבאַטן, פאַר אַן עֲדוּת צו זיי.⁴⁵ אָבער ער איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט עס גענומען שטאַרק באַקאַנט מאַכן, און די זאַך אומעטום צו פאַרשפּרייטן, אַזוי, אַז ישׁוּע האָט מער ניט געקאַנט פּריי אַרײַנקומען אין אַ שטאָט אַרײַן, נייערט איז געבליבן דרויסן אין וויסטע ערטער; און זיי זענען צו אים געקומען פון אומעטום.

ב און נאָך עטלעכע טעג איז ער ווידער געקומען קיין כּפּר־נְחוּם, און מען האָט זיך דערוואוסט, אַז ער איז אין דער היים.² און אַ סך האָבן זיך פאַרזאַמלט, ביז סע איז מער ניט געווען קיין פּלאַץ, ניט צומאַל פאַר דער טיר; און ער האָט גערעדט צו זיי דאָס וואָרט.³ און זיי זענען געקומען, און האָבן צו אים געבראַכט אַ געליימטן, וועמען פיר מענטשן האָבן געטראָגן.⁴ און אַזוויי זיי האָבן ניט געקאַנט צוקומען צו אים צוליב דעם עולם, האָבן זיי אויפגעדעקט דעם דאַך איבער אים; און נאָכדעם ווי זיי האָבן געמאַכט אַן עפענונג, האָבן זיי אַראָפּגעלאָזט דאָס געלעגער, אויף וועלכן דער געליימטער איז געלעגן.⁵ און אַז ישׁוּע האָט געווען זייער אַמונה, האָט ער געזאָגט צום געליימטן: מיין זון, דיינע זינד זענען דיר פאַרגעבן געוואָרן.⁶ און דאָרטן זענען געזעסן עטלעכע סוּפּרים, וואָס האָבן געטראַכט אין זייערע הערצער:⁷ פאַרוואָס רעדט ער אַזוינס? ער לעסטערט! ווער קאָן מוחל זיין זינד, אַחוץ גאָט אַליין?⁸ און ישׁוּע האָט תּיכּף פאַרשטאַנען אין זיין גייסט וועגן וואָס זיי טראַכטן, און ער האָט צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס טראַכט איר אַזוינס אין אייערע הערצער?⁹ וואָס איז גרינגער, צו זאָגן צום געליימטן: דיינע זינד זענען דיר פאַרגעבן געוואָרן; אָדער צו זאָגן: שטיי אויף, נעם דיין געלעגער און גיי?¹⁰ אָבער כּדי איר זאָלט וויסן, אַז דער כּן־אָד־ם האָט רשות אויף דער ערד מוחל צו זיין זינד—האָט ער געזאָגט צום געליימטן—¹¹ איך זאָג דיר, שטיי אויף, און נעם דיין געלעגער, און גיי אַהיים.¹² און ער איז אויפגעשטאַנען, און האָט תּיכּף גענומען זיין געלעגער, און איז אַרויסגעגאַנגען פון פאַר זיי אַלע; אַזוי, אַז אַלע זענען נשתּוּם געוואָרן, און האָבן געלויבט גאָט, און געזאָגט: אַזוינס האָבן מיר נאָך קיינמאַל ניט געווען.

¹ ויקרא יג, 49; יד, 2—32.

¹³ און ער איז ווידער אַרויסגעגאַנגען צום ים; און דאָס גאַנצע פּאַלך איז צו אים געקומען, און ער האָט זיי געלערנט. ¹⁴ און בעת ער איז פאַרבייגעגאַנגען, האָט ער געזען לוי בן-חלפּי זיצן אויפן צאַל-אַמט, און ער האָט צו אים געזאָגט: גיי מיר נאָך. און ער איז אויפגעשטאַנען און איז אים נאָכגעגאַנגען.

¹⁵ און עס איז געווען, בעת ער איז געזעסן ביים טיש אין זיין הויז, האָבן אַ סך מוכסים און זינדיקע זיך אַנידערגעזעצט מיט ישוען און זיינע תּלמידים; וואָרים אַ סך פון זיי זענען אים נאָכגעגאַנגען. ¹⁶ און ווען די סופרים פון די פרושים האָבן געזען, אָז ער עסט מיט זינדיקע און מיט מוכסים, האָבן זיי געזאָגט צו זיינע תּלמידים: פאַרוואָס עסט ער און טרינקט מיט מוכסים און זינדיקע? ¹⁷ און אַז ישוע האָט דאָס געהערט, האָט ער צו זיי געזאָגט: די וואָס זענען געזונט, גייטיקן זיך נישט אין קיין רופּא, גייערט די, וואָס זענען קראַנק; איך בין נישט געקומען צו רופן די צדיקים, גייערט די זינדיקע.

¹⁸ און די תּלמידים פון יוחנן און פון די פרושים פלעגן פּאַסטן; און זיי זענען געקומען און האָבן צו אים געזאָגט: פאַרוואָס טוען יוחננס תּלמידים און די תּלמידים פון די פרושים פּאַסטן, און דייןע תּלמידים פּאַסטן נישט? ¹⁹ האָט ישוע צו זיי געזאָגט: קענען די מחותנים פּאַסטן, בשעת דער חתן איז מיט זיי? בלזמן דער חתן איז צווישן זיי, קענען זיי נישט פּאַסטן. ²⁰ סע וועלן אָבער קומען טעג, ווען דער חתן וועט אַוועקגענומען ווערן פון זיי, און דעמאָלט וועלן זיי פּאַסטן אין יענעם טאָג. ²¹ און קיינער גייט נישט אַ לאַטע פון נישט-איינגעלאַפענעם טוך אויף אַן אַלט מלבוש; אויב יא, רייסט זיך די לאַטע אָפּ, די גייע פון דעם אַלטן, און סע ווערט נאָך אַן ערגערער ריס. ²² און קיינער גיסט נישט אַריין קיין גייעם וויין אין אַלטע לאַגלען; ווייל דער וויין צעפּלאַצט די לאַגלען, און דער וויין גייט פאַרלוירן, און אויך די לאַגלען; גייערט וויין גיסט מען אַריין אין גייע לאַגלען.

²³ און עס איז געווען, אָז ער איז אין אַ שבת געגאַנגען דורך תּבואה-פעלדער, און זיינע תּלמידים האָבן אָנגעהויבן צו רייסן זאַנען אויף דעם וועג. ²⁴ און די פרושים האָבן צו אים געזאָגט: זע, הַלמאי טוען זיי אום שבת, וואָס מען טאָר נישט? ²⁵ האָט ער צו זיי געזאָגט: האָט איר קיינמאָל נישט געלייענט וואָס דאָרט האָט געטאָן, בעת ער איז געווען אין גויט און האָט געליטן הונגער, ער און די מענטשן וואָס זענען געווען מיט אים? ²⁶ ווי ער

איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם הויז פון גאַט, בעת אַבִּיְתָר איז געווען פֿהן־גְּדוּל, און האָט געגעסן דאָס לֶחֶם־הַפֶּנִּים, וואָס קיינער טאָר ניט עסן, אַחוץ די פֿהנים, און ער האָט אויך געגעבן צו די, וואָס זענען געווען מיט אים? ²⁷ און ער האָט צו זיי געזאָגט: דער שַׁבַּת איז געשאַפֿן געוואָרן פֿאַר דעם מענטשן, און ניט דער מענטש פֿאַר דעם שַׁבַּת. ²⁸ דערײַבער איז דער בֶּן־אָדָם אויך האָר איבער דעם שַׁבַּת.

און ער איז ווידער אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַכֹּנֶסֶת, און דאָרט איז געווען אַ מענטש, וואָס האָט געהאַט אַ פֿאַרדאַרטע האַנט. ² און זיי האָבן אים נאָכגעקוקט, צי וועט ער אים היילן אום שַׁבַּת, פֿדי צו קענען מאַכן אויף אים אַ מסירה. ³ און ער האָט געזאָגט צו דעם מענטשן מיט דער פֿאַרדאַרטער האַנט: שטעל דיך אין דער מיט. ⁴ און ער האָט צו זיי געזאָגט: מעג מען שַׁבַּת טאָן גוטס, אָדער שלעכטס, מִצִּיל זיין אַ נֶפֶשׁ, אָדער טייטן? אָבער זיי האָבן געשוויגן. ⁵ און ער האָט זיך אַרומגעקוקט אויף זיי מיט צאָרן, און האָט זיך מִצֵּר געווען איבער זייער האַרטהאַרציקייט, און געזאָגט צו דעם מענטשן: שטרעק אויס דיין האַנט. און ער האָט זי אויסגעשטרעקט, און זיין האַנט איז געזונט געוואָרן. ⁶ און די פֿרושים זענען אַרויסגעגאַנגען, און האָבן זיך תִּיכַף אָן עֵצָה געהאַלטן מיט די הורדוס־לֵיִיט קעגן אים, ווי אים אומצוברענגען.

⁷ און ישׁוע איז אַוועק מיט זיינע תּלמידים צום ים, און אַ גרויסער עולם איז אים נאָכגעגאַנגען פֿון גָּלִיל, און פֿון יהודה, ⁸ און פֿון ירוּשָׁלַיִם, און פֿון אַדוּם, און פֿון עֵבֶר־הַיַּרְדֵּן, און פֿון אַרום צוּר און צִידוֹן איז אַ גרויסער עולם צו אים געקומען, בעת זיי האָבן געהערט וואָס ער האָט געטאָן. ⁹ און ער האָט געזאָגט צו זיינע תּלמידים, מען זאָל אים אָנגרייטן אַ שיפל צוליב דעם פֿאַלק, פֿדי מען זאָל אים ניט דריקן. ¹⁰ וואָרים ער האָט געהיילט אַ סך, און אַלע, וואָס האָבן געליטן, האָבן זיך געשפּאַרט צו אים, פֿדי אים אָנצורירן. ¹¹ און ווי נאָר די אומריינע גייסטער האָבן אים דערוען, זענען זיי פֿאַר אים אַנדערגעפּאַלן, און האָבן געשריגן: דו ביסט דער בֶּן־אֱלֹהִים! ¹² און ער האָט זיי שטרענג באַפוילן, אַז זיי זאָלן אים ניט מַגְלָה זיין.

¹³ און ער איז אַרויפגעגאַנגען אויף דעם באַרג, און האָט גערופן צו זיך וועמען ער האָט געוואָלט; און זיי זענען צו אים געקומען. ¹⁴ און ער

האָט באַשטימט צוועלף, אָז זיי זאָלן זיין מיט אים, כּדי זיי זאָלן אָנוואַגן די בשורה וואו ער וועט זיי שיקן, ¹⁵ און זאָלן האָבן שליטה אַרויסצוטרייבן ביזע גייסטער. ¹⁶ און שמעונען האָט ער אַ נאָמען געגעבן פעטרוס, ¹⁷ און יעקב בן־זבדי, און יוחנן, יעקבס ברודער, האָט ער אַ נאָמען געגעבן בן־גוש, וואָס מיינט, זין פון דונער. ¹⁸ און אַנדרייען, און פּיליפּוסן, און בּר־תּלמי, און מתנא, און תּומא, און יעקב בן־חלפּי, און תּדי, און שמעון דעם קנאי, ¹⁹ און יהודה אִיש־קריות, וואָס האָט אים פּאַראַטן.

²⁰ און ער איז אַהיימגעקומען. און דאָס פּאַלק איז זיך ווידער צוזאַמען־געקומען, אזוי, אָז זיי האָבן צומאַל ניט געקאָנט עסן קיין ברויט. ²¹ און ווען זיינע קרובים האָבן דאָס געהערט, זענען זיי אַרויסגעגאַנגען, כּדי אים צו כאַפּן, וואָרים זיי האָבן געזאָגט: ער איז ניט ביי זיך. ²² און די סופרים, וואָס זענען אַראָפּגעקומען פון ירושלים, האָבן געזאָגט: בּע־לזבוב איז אין אים, און, דורך דעם שׂר פון די ביזע גייסטער טרייבט ער אַרויס ביזע גייסטער. ²³ און ער האָט זיי גערופן צו זיך, און האָט גערעדט צו זיי מיט משלים: וויאזוי קאָן דער שטן אַרויסטרייבן דעם שטן? ²⁴ און אויב אַ מלוכה איז צעטיילט קעגן זיך אַליין, קאָן יענע מלוכה ניט האָבן קיין קיום. ²⁵ און אויב אַ הויז איז צעטיילט קעגן זיך אַליין, וועט דאָס דאָויקע הויז ניט האָבן קיין קיום. ²⁶ און אויב שטן שטייט אויף קעגן זיך אַליין, און איז צעטיילט, קאָן ער ניט האָבן קיין קיום, גייערט האָט אַ סוף. ²⁷ און קיינער קאָן ניט אַרײַנקומען אין הויז אַרײַן פון דעם גיבור און רויבן זיינע זאַכן, סײַדן ער בינדט קודם דעם גיבור, און ערשט דעמאָלט קאָן ער באַרױבן זיין הויז.

²⁸ יא, איך זאָג אייך: אַלע זינד וועט מען מוחל זיין די מענטשןקינדער, און אויך די לעסטערונגען, מיט וועלכע זיי וועלן לעסטערן. ²⁹ אָבער ווער סע וועט לעסטערן קעגן דעם רוח־הקודש, פאַר אים איז מער ניטאָ קיין מחילה, ווייל ער האָט זיך אויף אייביק פּאַרזינדיקט; ³⁰ וואָרים זיי האָבן געזאָגט: ער האָט אַן אומריינעם גייסט.

³¹ און זיין מוטער און זיינע ברידער זענען געקומען, און שטייענדיק אין דרויסן האָבן זיי אים געשיקט רופן. ³² און אַן עולם איז געזעסן אַרום אים; און מע האָט צו אים געזאָגט: דיין מוטער און דייןע ברידער זענען אין דרויסן, און זוכן דיך. ³³ האָט ער געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: ווער איז מיין מוטער און מיינע ברידער? ³⁴ און אַרומקוקנדיק זיך אויף די, וואָס זענען

אַרום אים געזעסן, האָט ער געזאָגט: אָט איז מיין מוטער און מיין ברידער!³⁵ וואָרים ווער סע וועט טאָן דעם רצון פון גאָט, דער דאָזיקער איז מיין ברודער, און שוועסטער, און מוטער.

און ער האָט ווידער אָנגעהויבן צו לערנען ביים ים. און סע האָט זיך פאַרזאַמלט אַרום אים אַ גרויסער עולם, אַזוי, אַז ער איז אַריינגעגאַנגען אין אַ שיף, און האָט זיך געזעצט אויפן ים; און דאָס גאַנצע פּאָלק איז געשטאַנען אויף דער יבֿשה ביים ים.² און ער האָט זיי געלערנט אַ סך זאַכן דורך משלים, און האָט צו זיי געזאָגט אין זיין לערנונג:³ הערט און פאַרנעמט: דער זייער איז אַרויסגעגאַנגען זייען;⁴ און בעת ער האָט געזיט, איז טייל זריעה געפאַלן ביים וועג, און די פייגל זענען געקומען און האָבן זי פאַרזערט.⁵ און אַנדערע איז געפאַלן אויף פעלזיק לאַנד, וואו זי האָט ניט געהאַט קיין סך ערד; און זי האָט תיכף אויפגעשפּראַצט, ווייל זי האָט ניט געהאַט קיין טיפּיקייט פון ערד;⁶ און אַז די זון איז אויפגעגאַנגען, איז זי פאַרטריקנט געוואָרן, און מַחמת זי האָט ניט געהאַט קיין וואַרצלען, איז זי פאַרוועלקט געוואָרן.⁷ און אַנדערע איז געפאַלן צווישן דערנער, און די דערנער זענען אויפגעוואַקסן און האָבן זי דערשטיקט, און קיין תבואה איז ניט אַרויסגעקומען.⁸ און אַנדערע איז געפאַלן אויף גוטער ערד, און האָט אַרויסגעגעבן תבואה, איז געוואַקסן און האָט זיך פאַרמערט, און האָט אַרויסגעבראַכט דרייסיקפאַך, און זעכציקפאַך, און הונדערטפאַך.⁹ און ער האָט געזאָגט: דער, וואָס האָט אויערן צו הערן, זאָל הערן.

¹⁰ און בעת ער איז געווען אַליין, האָבן די, וואָס זענען מיט אים געווען, צוזאַמען מיט די צוועלף, אים געפרעגט פּונוועגן די משלים.¹¹ און ער האָט צו זיי געזאָגט: אייך איז געגעבן געוואָרן צו פאַרשטיין דעם סוד פון דעם מלכות פון גאָט, אָבער פאַר די, וואָס זענען אין דרויסן, איז אַלץ דורך משלים, כדי

¹² זען זאָלן זיי זען, און דאָך ניט זען;

און הערן זאָלן זיי הערן, און ניט פאַרשטיין;

טאַמער וועלן זיי זיך אומקערן,

און סע וועט זיי פאַרגעבן ווערן.¹³

¹³ און ער האָט צו זיי געזאָגט: אויב איר פאַרשטייט ניט דאָס דאָזיקע מַשַׁל,

טאָ וויאָזוי וועט איר פאַרשטיין אַלע משלים? ¹⁴ דער זייער טויט זייען דאָס וואָרט. ¹⁵ און דאָס זענען די ביים וועג, וואו דאָס וואָרט איז פאַרווייט געוואָרן; און בעת זיי הערן עס, קומט תּיכּף דער שָטן, און נעמט צו דאָס וואָרט, וואָס איז אין זיי פאַרווייט געוואָרן. ¹⁶ און אזוי אויך די, וואָס זענען געזיט אויף פעלזיק לאַנד, בעת זיי הערן דאָס וואָרט, נעמען זיי עס תּיכּף אויף מיט שְמחה; ¹⁷ און אזוי ווי זיי האָבן ניט קיין וואָרצלען אין זיך, געווערן זיי נאָר אַ ווייל; דערנאָך, אַז סע קומען לידן, אָדער רדיפות צוליב דעם וואָרט, ווערן זיי תּיכּף געשטרויכלט. ¹⁸ און דאָס, וואָס איז פאַרווייט צווישן דערנער, דאָס זענען די, וואָס האָבן געהערט דאָס וואָרט, ¹⁹ נאָר די ראַגות פון דער וועלט, און די אָפּנאַרעריי פון עשירות, און די תּאוות צו אַנדערע זאַכן קומען אַריין, און דערשטיקן דאָס וואָרט, און עס בלייבט אומפרוכטבאַר. ²⁰ און דאָס, וואָס איז פאַרווייט געוואָרן אויף גוטער ערד, דאָס זענען די, וואָס הערן דאָס וואָרט, און זענען עס מקבל, און גיבן אַרויס תּבואה, דרייסיקפאַך, און זעכציקפאַך, און הונדערטפאַך.

²¹ און ער האָט צו זיי געזאָגט: ברענגט מע דען אַריין אַ ליכט, כדי עס צו שטעלן אונטער אַ מעסטל, אָדער אונטערן בעט, און ניט אין אַ לייכטער? ²² וואָרים עס איז גאַרניט פאַרהוילן, וואָס וועט ניט אַנטפלעקט ווערן. און עס איז גאַרניט פאַרבאָרגן, וואָס וועט ניט באַקאַנט ווערן. ²³ דער, וואָס האָט אויערן צו הערן, זאָל הערן! ²⁴ און ער האָט צו זיי געזאָגט: פאַרנעמט וואָס איר הערט; מיט דער מאַס, וואָס איר טוט מעסטן, וועט אייך געמאַסטן ווערן, און מע וועט אייך נאָך עפעס צולייגן. ²⁵ וואָרים דער, וואָס האָט, דעם וועט געגעבן ווערן; און דער, וואָס האָט ניט, פון אים וועט אַוועק גענומען ווערן אפילו דאָס, וואָס ער האָט.

²⁶ און ער האָט געזאָגט: דאָס מלכות פון גאָט איז געגליכן צו אַ מענטשן, וואָס טוט וואַרפן זריעה אויף דער ערד, ²⁷ און ער זאָל שלאָפן און אויפשטיין בינאַכט און בייטאָג, און די זריעה שפּראַצט אויס און וואַקסט אויף, אָן זיין וויסן. ²⁸ וואָרים די ערד ברענגט אַרויס תּבואה פון זיך אַליין; קודם דאָס בלעטל, דערנאָך די זאַנג, דערנאָך דעם פולן קערן אין דער זאַנג. ²⁹ און ווען די תּבואה ווערט צייטיק, נעמט ער גלייך דאָס שניידמעסער, וואָרים געקומען איז די שניט-צייט.

³⁰ און ער האָט געזאָגט: מיט וואָס זאָלן מיר פאַרגלייכן דאָס מלכות.

פון גאַט? אָדער מיט וואָסער מָשֶׁל זאָלן מיר עס דערקלערן? ³¹ עס איז ווי זענעפט־רײַעה, וואָס בשעת סע ווערט פאַרזײט אין דער ערד, איז עס די קלענסטע פון אַלע ערד־רײַעות; ³² אָבער אַז עס איז שוין פאַרזײט, וואָקסט עס אויס און ווערט גרעסער פון אַלע קרײַטעכצער, און גיט אַרויס גרויסע צווייגן, אַזוי, אַז די פייגל פון הימל קאָנען רוען אין זיין שאַטן.

³³ און מיט אַ סך אַזוינע מְשָׁלִים האָט ער גערעדט צו זיי דאָס וואָרט, אויף ווי ווייט זיי זענען געווען בִּיכּוּלֹת צו פאַרנעמען; ³⁴ און אָן אַ מְשָׁל האָט ער צו זיי נישט גערעדט; אָבער ווען ער איז געווען אַליין מיט זיינע תּלְמִידִים, האָט ער זיי אַלץ פאַרטײַטשט.

³⁵ אין יענעם טאָג, בעת עס איז געוואָרן אָונט, האָט ער צו זיי געזאָגט: לאַמיר אַרײַבערפאַרן אויף דער אַנדערער זײַט. ³⁶ און אַז ער האָט אָפּגעלאָזט דעם עולם, האָבן זיי אים מיטגענומען אין דער שיף, אַזוויי ער איז געווען; און מיט אים זענען געווען נאָך אַנדערע שיפן. ³⁷ און אַ גרויסער שטורעמווינט האָט זיך אויפגעהויבן, און די כּוּוּאַלִיעס האָבן אָנגעשלאָגן אָן דער שיף, אַזוי, אַז די שיף האָט גענומען ווערן פּוּל. ³⁸ און ער איז געווען אין הינטערשטן טײַל, און איז געשלאָפּן אויף דעם קישן; און זיי האָבן אים אויפגעוועקט, און האָבן צו אים געזאָגט: רַבִּי, אַרט דײַך נישט וואָס מיר גייען אונטער? ³⁹ און ער איז אויפגעשטאַנען, און האָט אָנגעשריגן אויף דעם ווינט, און געזאָגט צום ים: שוויג, זיי שטיל! און דער ווינט האָט אויפגעהערט, און עס איז געוואָרן אַ גרויסע שטילקײַט. ⁴⁰ און ער האָט צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס זענט איר אַזוי שרעקעוודיק? האָט איר נישט קיין אָמוּנָה? ⁴¹ און זיי האָבן שטאַרק מורא באַקומען, און האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: ווער אייגנטלעך איז ער, וואָס אַפּילו דער ווינט און דער ים געהאַרען אים?

ו און זיי זענען געקומען אויף דער אַנדערער זײַט ים, אין דעם לאַנד פון די גַדְרִיִּים. ² און בעת ער איז אַרויסגעקומען פון דער שיף, איז אים תּיִכּף פון צווישן די קַבְרִים אַנטקעגנגעקומען אַ מענטש מיט אָן אומרײַעם גײסט, ³ וואָס האָט געוואוינט צווישן די קַבְרִים; און קיינער האָט אים מער נישט געקענט בינדן, נישט צומאַל מיט אַ קײט; ⁴ ווייל מע האָט אים אָפּט געבונדן מיט אייזנס און מיט קײטן, אָבער ער האָט די קײטן פּונאַנדער־געריסן, און די אייזנס האָט ער צעבראַכן אויף שטיקער; און קיינער איז נישט געווען בכּוּח אים צו צאַמען. ⁵ און טאָג און נאַכט איז ער פּסֹדֵר געווען

צווישן די קברים און אויף די בערג, און האָט געשריגן און זיך געניווקט מיט שטיינער. ⁶ און ווען ער האָט פון דערווייטנס געזען ישוען, איז ער צוגעלאָפן און זיך געבוקט פאַר אים, ⁷ און אויסשרייַענדיק מיט אַ הויך קול, האָט ער געזאָגט: וואָס האָסטו צו מיר, ישוע, דו כּוֹנֵן עֲלֵינוּ? איך באַשווער דיך ביי גאָט, זאָלסט מיר ניט פּיניקן. ⁸ וואָרים ער האָט צו אים געזאָגט: גיי אַרויס פון דעם מענטשן, דו אומריינער גייסט! ⁹ און ער האָט אים געפרעגט: וואָס איז דיין נאָמען? האָט ער צו אים געזאָגט: מיין נאָמען איז מַחנֵה; וואָרים מיר זענען אַ סך. ¹⁰ און ער האָט אים שטאַרק געבעטן, אָו ער זאָל זיי ניט אַרויסקוקן פון דעם לאַנד. ¹¹ און דאָרטן ביים באַרג האָט זיך געפאַשעט אַ גרויסע סטאַדע תּוֹרִים; ¹² און זיי האָבן אים געבעטן: שיק אונדז צו די תּוֹרִים, כּדי מיר זאָלן אין זיי אַרײַן. ¹³ און ער האָט זיי געגעבן דערלויבעניש. און די אומריינע גייסטער זענען אַרויס, און זענען אַרײַן אין די תּוֹרִים; און די סטאַדע, אָן ערך פון צוויי טויזנט, האָט זיך אַראָפּגעלאָזט פון דעם שיפּוע אין ים אַרײַן, און זענען דערטרונקען געוואָרן אין דעם ים. ¹⁴ און די פּאַסטעכער זענען געלאָפן און האָבן עס דערציילט אין דער שטאָט און אין דאָרף. און זיי זענען אַרויסגעגאַנגען זען וואָס דאָ איז געשען. ¹⁵ און זיי זענען געקומען צו ישוען, און האָבן געזען דעם באַזעסענעם זיצן דאָרט, אָנגעטאָן און ביים קלאָרן שכל, טאַקע דער, וואָס האָט געהאַט די מַחנֵה; און זיי האָבן מורא באַקומען ¹⁶ און די, וואָס האָבן עס געזען, האָבן דערציילט וואָס עס איז געשען מיט דעם באַזעסענעם, און מיט די תּוֹרִים. ¹⁷ און זיי האָבן אים געבעטן, אָו ער זאָל פאַרלאָזן זייערע גרעניצן. ¹⁸ און בעת ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין דער שיף, האָט אים דער, וואָס איז געווען באַזעסן, געבעטן, אָו ער זאָל מעגן זיין מיט אים. ¹⁹ און ער האָט אים ניט געלאָזט, ניערט האָט צו אים געזאָגט: גיי אַהיים צו דייןע פּריינט, און דערצייל זיי, וואָס גאַט האָט מיט דיר געטאָן, און ווי ער האָט זיך דערבאַרעמט איבער דיר. ²⁰ און ער איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט גענומען פאַרשפּרייטן אין דעקאַפּאָליס אַלק, וואָס ישוע האָט פאַר אים געטאָן; און זיי האָבן זיך אַלע געחידושט.

²¹ און בעת ישוע האָט זיך ווידער אַריבערגעשיפט אויף דער אַנדערער זייט, האָט זיך צו אים פאַרזאַמלט אַ סך פּאָלק; און ער איז געווען ביים ים. ²² און איינער פון די גבאים פון דעם בית־הכנסת, וואָס האָט געהייסן יאיר,

איז צו אים געקומען. און אַז ער האָט אים געזען, איז ער געפאלן צו זיינע פיס, ²³ און ער האָט אים שטאַרק געבעטן, און געזאָגט: מיין טעכטערל האַלט ביים שטאַרבן; קום, און לייג אַרויף דיינע הענט אויף איר, כדי זי זאָל געראַטעוועט ווערן, און לעבן. ²⁴ און ער איז מיט אים געגאַנגען; און אַ גרויסער עולם איז אים נאָכגעגאַנגען, און האָט אים געדערענגט.

²⁵ און אַ פרוי, וואָס האָט צוועלף יאָר געהאַט אַ בלוטפלוס, ²⁶ און וואָס האָט זיך פיל אָנגעליטן פון אַ סך רופאים, און האָט אויסגעגעבן אַלץ וואָס זי האָט פאַרמאַגט, און האָט זיך דאָך נישט געבעסערט, נייערט עס איז איר נאָך ערגער געוואָרן; ²⁷ בעת זי האָט געהערט פונוועגן ישוען, איז זי געקומען צווישן דעם פּאָלק פון הינטן, און האָט אָנגערירט זיין מלבוש. ²⁸ וואָרים זי האָט געזאָגט: אויב איך וועל נאָר אַנרירן זיינע מלבושים, וועל איך געהאַלפן ווערן. ²⁹ און תיכף איז דער קוואַל פון איר בלוט פאַרטריקנט געוואָרן; און זי האָט דערפילט אין איר ליב, אַז זי איז געהיילט געוואָרן פון איר פּלאַג. ³⁰ און באַתוֹרְגַע האָט ישוע דערפילט אין זיך, אַז גבורה איז פון אים אַרויסגעגאַנגען, און ער האָט זיך אויסגעדרייט צווישן דעם פּאָלק, און געזאָגט: ווער האָט באַרירט מיינע מלבושים? ³¹ און זיינע תלמידים האָבן צו אים געזאָגט: דו ועסט ווי דאָס פּאָלק דריקט דיך, זאָסטו גאָר: ווער האָט מיך באַרירט? ³² און ער האָט זיך אַרומגעקוקט, כדי צו זען ווער סע האָט דאָס געטאָן. ³³ אָבער די פרוי האָט מורא באַקומען און האָט געציטערט, מַחמת זי האָט געוואוסט וואָס סע איז מיט איר געשען, און זי האָט געזעענט און איז פאַר אים אַנידערגעפאלן, און האָט אים דערציילט דעם גאַנצן אַמת. ³⁴ און ער האָט צו איר געזאָגט: טאָכטער, דיין אַמונה האָט דיר געהאַלפן; גיי בשלום, און ווער געהיילט פון דיין פּלאַג.

³⁵ און בשערת ער האָט נאָך גערעדט, איז מען געקומען פון דעם גבאי פון בֵּית־הַכְּנֶסֶת, און געזאָגט: דיין טאָכטער איז געשטאַרבן; צו וואָס ביסטו נאָך מַטְרִיחַ דעם רֵבִין? ³⁶ און אַז ישוע האָט געהערט, וואָס זיי האָבן געזאָגט, האָט ער זיך אָפּגערוּפֶן צום גבאי פון בֵּית־הַכְּנֶסֶת: האָב נישט קיין מורא; האָב נאָר בטחון! ³⁷ און ער האָט קיינעם נישט געלאָזט מיטגיין, אַחוץ פעטרוסן, יעקבן, און יוֹחָנָן, יעקבס ברודער. ³⁸ און ווי זיי זענען צוגעקומען צום הויז פון דעם גבאי פון בֵּית־הַכְּנֶסֶת, האָט ער געזען די מהומה, און די פיל וויינער און קלאַגער. ³⁹ און ער איז אַריינגעגאַנגען, און האָט צו זיי

געזאָגט: וואָס ליאַרעמט איר און וויינט? דאָס קינד איז ניט געשטאַרבן, נייערט טוט שלאָפן.⁴⁰ און זיי האָבן אים גוט אויסגעלאַכט. און ער האָט זיי אַלעמען אַרויסגעטריבן, און האָט גענומען מיט זיך דעם פּאַטער און די מוטער און די, וואָס זענען געווען מיט אים, און איז אַרײַנגעגאַנגען וואו דאָס קינד איז געווען.⁴¹ און ער האָט אָנגענומען דאָס קינד ביי דער האַנט, און האָט צו איר געזאָגט: טליתא קומי; וואָס איז טײַטש: מיידל, איך זאָג דיר, שטיי אויף.⁴² און דאָס מיידל איז תיפף אויפגעשטאַנען, און האָט גענומען גיין; און זי איז אַלט געווען צוועלף יאָר. און זיי זענען פאַרחידושט געוואָרן מיט אַ גרויס חידוש.⁴³ און ער האָט זיי שטרענג באַפוילן, אַז קינער זאָל ניט וויסן דערפון; און ער האָט געהייסן, מע זאָל איר געבן עפעס צו עסן.

און ער איז אַוועקגעגאַנגען פון דאָרטן, און איז געקומען אין זיין אייגן לאַנד אַרײַן; און זיינע תלמידים זענען אים נאָכגעגאַנגען.² אין שבת האָט ער אָנגעהויבן צו לערנען אין דעם בֵּית־הַפְּנֹת, און אַ סך, וואָס האָבן אים געהערט, האָבן זיך געחידושט, און געזאָגט: פּוּנּוּאַנען נעמט זיך דאָס צו אים? און וואָס איז דאָס פאַר אַ חכמה, וואָס איז אים געגעבן געוואָרן, אַז אַזעלכע וואונדער זאָלן געשען דורך זיינע הענט! ³ איז דאָס ניט דער סטאַליער, דער זון פון מרִים, און דער ברודער פון יעקב, און יוסי, און יהודה, און שמעון? און זענען ניט זיינע שוועסטער דאָ מיט אונדז? און זיי זענען געשטרויכלט געוואָרן אין אים.⁴ און ישוע האָט צו זיי געזאָגט: אַ נביא איז ניט אָן פּבּוד, סידן אין זיין אייגן לאַנד, און צווישן זיינע קרובים, און אין זיין אייגן הויז.⁵ און ער האָט דאָרט ניט געקאָנט טאָן קיין וואונדער, אַחוץ וואָס ער האָט אַרויפגעלייגט זיינע הענט אויף עטלעכע קראַנקע, און האָט זיי געהיילט.⁶ און ער האָט זיך געחידושט איבער זייער אומגלויבן.

און ער איז אַרומגעגאַנגען אין די דערפער און האָט געלערנט.⁷ און ער האָט גערופן צו זיך די צוועלף, און האָט זיי גענומען אַרויסשיקן זאַלבעצווייט, און האָט זיי געגעבן שלִיטה איבער אומריינע גייסטער;⁸ און ער האָט זיי געבאַטן, אַז זיי זאָלן גאָרניט מיטנעמען אויפן וועג, אַחוץ אַ שטעקן; ניט קיין ברויט, ניט קיין רייזעזאַק, ניט קיין געלט אין גאַרטל;⁹ נייערט צו טראָגן סאַנדאַלן, און ניט צו גיין אָנגעטאַן אין צוויי רעק.¹⁰ און ער האָט צו זיי געזאָגט: אין וואָס פאַר אַ הויז איר וועט אַרײַנקומען, דאָרט פאַרבלייבט,

בין איר גייט ווייטער. ¹¹ און דאָס אָרט, וואָס וועט אייך נישט אויפנעמען, און זיך נישט צוהערן צו אייך, זאָלט איר פון דאָרטן אַרויסגיין און אָפּטרייסלען דעם שטויב פון אייערע פיס, פאַר אַן עֲדוּת צו זיי. ¹² און זיי זענען אַרויסגעגאַנגען און האָבן גערופן צו תשובה; ¹³ און האָבן אַרויסגעטריבן אַ סך בייזע גייסטער, און געזאָלט אַ סך קראַנקע מיט אייל, און זיי געהיילט.

¹⁴ און דער מלך הורדוס האָט דערפון געהערט, ווייל זיין שם איז געוואָרן באַקאַנט. און ער האָט געזאָגט: יוֹחָנָן הַמַּטבִּיל איז אויפגעשטאַנען תּחִיל־הַמַּתִּים, און דעריבער אַרבעטן אין אים די דאָזיקע כּוֹחוֹת. ¹⁵ אָבער אַנדערע האָבן געזאָגט: עס איז אַלְיָהוּ. און ווידער אַנדערע האָבן געזאָגט: ס'איז אַ נביא, פּוֹנֵקט ווי איינער פון די נביאים. ¹⁶ און אַז הורדוס האָט עס געהערט, האָט ער געזאָגט: יוֹחָנָן, וועמען איך האָב געקעפט, איז אויפ־געשטאַנען. ¹⁷ וואָרים הורדוס האָט געשיקט און געלאָזט כאַפּן יוֹחָנָן, און האָט אים געבונדן אין דער תּפִּיסה צוליב הורודיה, דאָס ווייב פון זיין ברודער פּילפּוס, ווייל ער האָט מיט איר חתונה געהאַט. ¹⁸ וואָרים יוֹחָנָן האָט געזאָגט צו הורדוסן: עס איז דיר נישט דערלויבט צו האָבן דיין ברודערס ווייב. ¹⁹ און הורודיה האָט אים פיינט באַקומען, און אים געוואָלט טייטן, אָבער זי האָט עס נישט געקענט טאָן. ²⁰ וואָרים הורדוס האָט מורא געהאַט פאַר יוֹחָנָן, ווייל ער האָט געוואוסט, אַז ער איז אַ צדיק און אַ הייליקער מאַן, און ער האָט אים אָפּגעהיט. און בעת ער פלעגט אים הערן, איז ער שטאַרק צעמישט געוואָרן; פונדעסטוועגן האָט ער אים גערן געהערט. ²¹ און אַז עס איז געקומען אַ פּאַסיקער טאָג, בעת הורדוס האָט צו זיין געבוירנטאָג געמאַכט אַ סעודה פאַר זיינע האַרן, און קריגפירער, און די תּשובּסטע מענטשן פון גליל, ²² איז הורודיהס טאָכטער אַרײַנגעקומען און האָט געטאַנצט, און זי איז הורדוסן געפעלן געוואָרן, און אויך זיינע געסט. און דער מלך האָט געזאָגט צום מיידל: פאַרלאַנג פון מיר, וואָס די ווילסט, און איך וועל עס דיר געבן. ²³ און ער האָט איר געשוואוירן: וואָס נאָר די וועסט פון מיר פאַרלאַנגען, וועל איך דיר געבן, ביז אַ האַלב פון מיין מלוכה. ²⁴ און זי איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט געזאָגט צו איר מוטער: וואָס זאָל איך פאַרלאַנגען? האָט זי געזאָגט: דעם קאָפּ פון יוֹחָנָן הַמַּטבִּיל. ²⁵ און זי איז תּיכּף אַרײַנגעגאַנגען צום מלך, און האָט געזאָגט: איך פאַרלאַנג, די זאָלסט מיר גלייך געבן אויף אַ שיסל דעם קאָפּ פון יוֹחָנָן הַמַּטבִּיל. ²⁶ און דער מלך האָט זיך שטאַרק מצער־

געווען, אָבער צוליב די שבועות און די געסט, האָט ער איר נישט געוואָלט אָפּזאָגן.²⁷ און דער מַלך האָט תּיכּף געשיקט אַ לייב־זעכטער, און האָט אים באַפוילן צו ברענגען זיין קאַפּ; און ער איז געגאַנגען און האָט אים געקעפט אין דער תּפּיסה,²⁸ און געבראַכט זיין קאַפּ אויף אַ שיסל און האָט אים געגעבן דעם מיידל, און דאָס מיידל האָט אים געגעבן צו איר מוטער.²⁹ און אַז זיינע תּלמידים האָבן דאָס געהערט, זענען זיי געקומען און האָבן גענומען זיין גוף, און האָבן אים אַרײַנגעלייגט אין אַ קבר.

³⁰ און די שלײַחים האָבן זיך פּאַרזאַמלט ביי יִשׁוּען, און האָבן אים דערציילט אַלצדינג, וואָס זיי האָבן געטאָן, און וואָס זיי האָבן געלערנט.³¹ און ער האָט צו זיי געזאָגט: קומט און ציט אייך צוריק אין אַ וויסט אָרט, און רוט אייך אויס אַביסל. וואָרים אַ סך האָבן געהאַלטן אין קומען און גיין, אַזוי, אַז זיי האָבן צומאַל נישט געהאַט קיין צייט צו עסן.³² און זיי האָבן זיך אַוועקגעלאָזט מיט אַ שײף אין אַ וויסט אָרט אַליין.³³ און מען האָט זיי געזען אַוועקגיין, און אַ סך האָבן זיי דערקענט, און זיי זענען זיך צונויפגעלאָפּן צופּוס פּון אַלע שטעט, און זענען דאָרטן אָנגעקומען פּריער פּאַר זיי.

³⁴ און בעת ער איז אַרויסגעקומען און געזען דעם גרויסן עולם, האָט אים אָנגענומען אַ רחמנורוֹ אויף זיי, ווייל זיי זענען געווען ווי שאָף אָן אַ פּאַסטעך; און ער האָט מיט זיי אַ סך געלערנט.³⁵ און אַזוי ווי סע איז שוין געוואָרן שפּעט, זענען צו אים געקומען זיינע תּלמידים, און האָבן געזאָגט: דאָס אָרט איז וויסט, און עס איז שוין שפּעט;³⁶ לאַז זיי אָפּ, כדי זיי זאָלן קענען גיין אין די אַרומיקע דערפער און מקומות, און זיך קויפּן עפעס צו עסן.³⁷ אָבער ער האָט געענטפּערט, און צו זיי געזאָגט: גיט איר זיי צו עסן. האָבן זיי צו אים געזאָגט: זאָלן מיר גיין קויפּן ברויט פּאַר צוויי הונדערט דינרים, און זיי געבן צו עסן?³⁸ אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: וויפל ברויט האָט איר? נו, גייט און זעט. און אַז זיי זענען עס דערגאַנגען, האָבן זיי געזאָגט: פינף, און צוויי פּיש.³⁹ און ער האָט זיי אַלע געהייסן זיך אַנידערזעצן פּיתוחוֹוֹ אויפּן גרינעם גראָז.⁴⁰ און זיי האָבן זיך אַנידערגעזעצט אין שורות, צו הונדערט, און צו פּופּציק.⁴¹ און ער האָט גענומען די פינף ברויט און די צוויי פּיש, און האָט אויפּגעהויבן זיינע אויגן צום הימל און האָט אַ בּרַכָּה געמאַכט, און ער האָט אָפּגעבראַכן פּון דעם ברויט און עס דערלאָנגט די תּלמידים, צו גרייטן פּאַר זיי; און אויך די צוויי פּיש האָט ער צעטיילט

צווישן זיי. ⁴² און זיי האָבן אַלע געגעסן צו דער זאַט, ⁴³ און זיי האָבן צונויפגענומען פון די איבערגעבליבענע ברעקלעך, צוועלף פולע קערב, און אויך פון די פיש. ⁴⁴ און די, וואָס האָבן געגעסן פון דעם ברויט, זענען געווען פינף טויזנט מאַן.

⁴⁵ און ער האָט תּיכּף גענייט זיינע תּלמידים אַרײַנצוגיין אין דער שיף, און אַריבערצופאַרן פּריער פאַר אים אויף דער אַנדערער זײט, קײן בײַרט צײַד, ביז ער וועט אָפּלאָזן דאָס פּאַלק. ⁴⁶ און נאָכדעם ווי ער האָט זיך מיט זיי אָפּגעזעגנט, איז ער אַרויפגעגאַנגען אויפן באַרג מתּפלל צו זײן. ⁴⁷ און אַז סע איז געוואָרן אַוונט, איז די שיף געווען אין מיטן ים, און ער גיפּא אויף דער יבּשה. ⁴⁸ און זעענדיק ווי זיי מאַטערן זיך ביים רודערן-וואַרים דער ווינט איז געווען אַנטקעגן זיי-איז ער צו זיי געקומען אַרום דער פּערטער נאַכטוואַך, גײענדיק אויפן ים. און ער האָט זיי געוואָלט פאַרבייגיין, ⁴⁹ און ווי זיי האָבן אים געזען גיין אויפן ים, האָבן זיי געמײנט, אַז דאָס איז אַ גײסט, און האָבן זיך צעשריגן; ⁵⁰ וואַרים זיי האָבן אים אַלע געזען, און האָבן זיך דערשראָקן. און תּיכּף האָט ער גערעדט מיט זיי, און צו זיי געזאָגט: זײט געטרייט, דאָס בין איך; האָט ניט קײן מורד. ⁵¹ און ער איז צו זיי אין דער שיף אַרײַנגעגאַנגען, און דער ווינט האָט אויפּגעהערט. און זיי האָבן זיך שטאַרק געחידושט; ⁵² וואַרים זיי האָבן ניט פאַרשטאַנען בנוגע דעם ברויט, מחמת זײער האַרץ איז געווען פאַרהאַרטעוועט.

⁵³ און בעת זיי זענען אַריבערגעפאַרן, זענען זיי געקומען צום לאַנד גײסר, און האָבן זיך דערנענטערט צום ברעג. ⁵⁴ און אַז זיי זענען אַרויס-געקומען פון דער שיף, האָט מען אים תּיכּף דערקענט, ⁵⁵ און זיי זענען אַרויפגעלאָפּן אין דער גאַנצער געגנט, און האָבן גענומען ברענגען די קראַנקע אויף זײערע געלעגערס, וואוהין זיי האָבן געהערט, אַז ער געפּינט זיך. ⁵⁶ און אומעטום וואו ער איז געקומען, אין די דערפער, שטעט אַדער מקומות, האָט מען די קראַנקע אַוועקגעלייגט אויפן מאַרק, און אים געבעטן, צו מעגן כאַטש אַנרירן די פּנפות פון זײן בּגד. און אַלע, וואָס האָבן אים אַנגערירט, זענען געהאַלפּן געוואָרן.

און סע האָבן זיך בײ אים פאַרזאַמלט די פּרושים, און עטלעכע פון די סופרים, וואָס זענען געקומען פון ירושלים, ² און זיי האָבן געזען,

אַז עטלעכע פון זיינע תּלמידים עסן ברויט מיט טמא, דאָס הייסט, מיט אומגעוואָשענע הענט. ³ (וואָרים די פּרושים, און אַלע יידן עסן ניט, סיידן זיי וואָשן זיך די הענט, וואָרים זיי האַלטן די מסורה פון די זקנים; ⁴ און ווען זיי קומען פון מאַרקפּלאַץ, עסן זיי ניט, קל-זמן זיי וואָשן זיך ניט; און אַ סך אַנדערע זאָכן האָבן זיי איבערגענומען מקיים צו זיין: דאָס טובלען פון בעכערס, און טעפּ, און קופּערנע פּלים.) ⁵ און די פּרושים און די סופרים האָבן אים געפּרעגט: פאַרוואָס זענען זיך דיינע תּלמידים ניט נוהג לויט דער מסורה פון די זקנים, נייערט זיי עסן ברויט מיט טמא הענט? ⁶ און ער האָט צו זיי געזאָגט: גוט האָט ישׁעיה אויף אייך חונפים נביאות געזאָגט, ווי סע שטייט געשריבן:

דאָס דאָזיקע פּאַלק גיט מיר אָפּ קבּוד מיט זיינע ליפּן,

אַבער זיין האַרץ איז ווייט פון מיר.

⁷ און אומזיסט טוען זיי מיך דינען,

מיט לערנען איינגעחזרטע מצוות פון מענטשן.א.

⁸ איר פאַרלאָזט דאָס געבאָט פון גאָט, און האַלט זיך ביי דער מסורה פון מענטשן.

⁹ און ער האָט צו זיי געזאָגט: אַיי האָט איר מבטל געווען גאָטס געבאָט, זיך צו קענען האַלטן ביי אייער מסורה! ¹⁰ וואָרים משה האָט געזאָגט: גיב אָפּ קבּוד דיין פּאָטער און דיין מוטער; און דער, וואָס שעלט פּאָטער, אַדער מוטער, זאָל טייטן געטייט ווערן; ¹¹ אַבער איר זאָגט: אויב איינער וועט זאָגן צו זיין פּאָטער, אַדער מוטער: אַ קרבן איז דאָס, וואָס דו וואָלטסט געקענט הנאה האָבן פון מיר, דאָס הייסט, עס איז אַ גדר צו גאָט; ¹² דעמאָלט לאָזט איר אים שוין מער גאַרניט טאָן פאַר זיין פּאָטער, אַדער מוטער; ¹³ און דערמיט מאַכט איר בּטל גאָטס וואָרט צוליב אייער אָנגענומענער מסורה. און אזוי אַשטייגער זענט איר זיך פיל מאָל נוהג.

¹⁴ און ער האָט צו זיך ווידער גערופן דאָס פּאַלק, און האָט צו זיי געזאָגט: הערט מיך אויס, איר אַלע, און פאַרשטייט: ¹⁵ ניט דאָס, וואָס קומט אַריין אין אַ מענטשן פון דרויסן, קאָן אים מטמא זיין; נייערט דאָס, וואָס קומט אַרויס פון אים, אָט דאָס איז מטמא דעם מענטשן. ¹⁶ דער, וואָס האָט אויערן צו הערן, זאָל הערן. ¹⁷ און בשעת ער האָט פאַרלאָזט דאָס פּאַלק,

³ ישׁעיה כט, 13. ⁴ שמות כ, 12; כא, 17.

און איז אַרײַנגעגאַנגען אין הויז אַרײַן, האָבן זײַנע תּלמידים אים געפּרעגט וועגן דעם מָשֶׁל.¹⁸ און ער האָט צו זיי געזאָגט: זענט איר אויך אָן שְׂכָל? פּאַרשטייט איר ניט, אָז אַלץ, וואָס קומט אַרײַן אין דעם מענטשן פּון דרויסן, קאָן אים ניט מַטְמָא זײַן? ¹⁹ וואָרים סע גייט ניט אין זײַן האַרץ אַרײַן, נײַערט אין מאַגן, און פּון דאָרטן אין בֵּית־הַפִּיּסָא אַרײַן. (אָט אַזוי האָט ער אַלע שפּײַזן רײַן געמאַכט.) ²⁰ און ער האָט געזאָגט: דאָס, וואָס קומט אַרויס פּון דעם מענטשן, דאָס איז מַטְמָא דעם מענטשן. ²¹ וואָרים פּון אײַנע־ווייניק, פּון דעם מענטשנס האַרץ, קומען אַרויס בײַזע מַחֲשָׁבוֹת, זנות, גַּבְהָה, רִצְיָחָה, ²² נִיאוּף, זשעדנעקייט, רִשְׁעוּת, באַטרוג, תּאוּוה, עֵינ־הַרְעָה, לעסטערונג, גאַווה, שטות. ²³ אָט דאָס גאַנצע שלעכטס קומט אַרויס פּון אײַנעווייניק, און איז מַטְמָא דעם מענטשן.

²⁴ און ער איז אויפגעשטאַנען פּון דאָרטן און איז אַוועקגעגאַנגען אין די קאַנטן פּון צור און צידון. און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין אַ הויז, און האָט ניט געוואָלט, ס'זאָל ווער וויסן פּון דעם; אָבער ער האָט ניט געקאַנט בלייבן פאַרבאָרגן. ²⁵ וואָרים תּיכּף האָט אַ פּרוי, וועמעס טעכטערל האָט געהאַט אָן אומרײַנעם גײסט, געהערט וועגן אים, און זי איז געקומען און איז אים געפּאַלן צו די פּיס. ²⁶ און די פּרוי איז געווען אַ יוֹנִית, פּון סײַרִיש־פעניקישן אָפּשטאַם. און זי האָט אים געבעטן, אָז ער זאָל אַרויסטרייבן דעם בײַזן גײסט פּון איר טאַכטער. ²⁷ און ער האָט צו איר געזאָגט: זאָלן קודם די קינדער זאָט ווערן, וואָרים עס איז ניט רעכט צו נעמען דאָס ברויט פּון די קינדער, און עס וואַרפן פאַר די הינט. ²⁸ אָבער זי האָט אים געענטפּערט: יאָ, האַר; אויך די הינט אונטערן טיש עסן די ברעקלעך פּון די קינדער. ²⁹ און ער האָט צו איר געזאָגט: צוליב דעם דאָזיקן וואָרט, גיי דײַן וועג; דער בײַזער גײסט איז אַרויס פּון דײַן טאַכטער. ³⁰ און זי איז אַהײַמגעגאַנגען, און האָט דאָס קינד געפונען ליגן אויפן בעט, און דער בײַזער גײסט איז פּון איר געווען אַרויסגעגאַנגען.

³¹ און ער איז ווידער אַרויסגעגאַנגען פּון די געמאַרקן פּון צור, און איז געגאַנגען דורך צידון צום ים פּון גליל, דורך די געמאַרקן פּון דעקאַפּאָליס. ³² און מען האָט צו אים געבראַכט אַ טויבן, וואָס האָט געשטאַמלט; און זיי האָבן אים געבעטן, אָז ער זאָל אַרויפלייגן אויף אים זײַן האַנט. ³³ און ער האָט אים אַוועקגענומען אָן אַ זײט פּון דעם פּאַלק, און האָט אַרײַנגעלייגט

זיינע פינגער אין זיינע אויערן, און האָט אַ שפּיי געטאָן און אָנגערירט זיין צונג; ³⁴ און אויפהייבנדיק זיינע אויגן צום הימל, האָט ער אַ זיפּן געטאָן, און צו אים געזאָגט: אַפּתּח, וואָס איז טײַטש: עפּן דיך אויף! ³⁵ און זיינע אויערן האָבן זיך געעפנט, און דער באַנד פון זיין צונג איז געוואָרן לויז, און ער האָט גערעדט גלאַט. ³⁶ און ער האָט זיי באַפוילן, אַז זיי זאָלן עס קיינעם ניט דערציילן; אָבער וואָס מער ער האָט זיי פאַרווערט, אַלץ מער האָבן זיי עס באַקאנט געמאַכט. ³⁷ און זיי האָבן זיך שטאַרק געחידושת, און געזאָגט: אַלצדינג האָט ער גוט געטאָן; ער מאַכט אַפילו די טויבע הערן, און די שטומע רעדן.

ח אין יענע טעג, בעת סע האָט זיך ווידער פאַרזאַמלט אַ גרויסער עולם, און זיי האָבן ניט געהאַט וואָס צו עסן, האָט ער גערופן צו זיך זיינע תּלמידים, און האָט צו זיי געזאָגט: ² עס איז מיר אַ רחמנות אויפן פּאָלק, וואָרים זיי זענען מיט מיר שוין דריי טעג, און האָבן ניט וואָס צו עסן. ³ און אויב איך זאָל זיי אַהיימשיקן אומגעגעסן, וועלן זיי נאָך תּלשן אויפן וועג; און טייל פון זיי קומען אויך פון ווייט. ⁴ און זיינע תּלמידים האָבן אים געענטפערט: פון וואָנען קאָן מען זיי דאָ אין דער מדבר זעטיקן מיט ברויט? ⁵ האָט ער זיי געפרעגט: וויפל לאָבן ברויט האָט איר? האָבן זיי געזאָגט: זיבן. ⁶ און ער האָט געהייסן דעם עולם זיך אַנידערזעצן אויף דער ערד; און ער האָט גענומען די זיבן ברויט און האָט אַ ברכה געמאַכט, און ער האָט זיי איבערגעבראַכן, און געגעבן זיינע תּלמידים, צו גרייטן פאַר זיי. און זיי האָבן עס דערלאָנגט דעם עולם. ⁷ און זיי האָבן אויך געהאַט עטלעכע קליינע פּישלעך; און נאָכדעם ווי ער האָט איבער זיי אַ ברכה געמאַכט, האָט ער געהייסן, מע זאָל אויך זיי דערלאָנגען. ⁸ און זיי האָבן געגעסן, און זענען זאָט געוואָרן; און זיי האָבן צונויפגעקליבן פון די איבערגעבליבענע ברעקלעך, זיבן קערב. ⁹ און זיי זענען געווען אַן ערך פון פיר טויזנט מענטשן. און ער האָט זיי אַוועקגעשיקט; ¹⁰ און תּיבף איז ער אַריין אין אַ שיף מיט זיינע תּלמידים, און איז אָנגעקומען אין די קאַנטן פון דלמנותא. ¹¹ און די פרושים זענען אַרויסגעקומען, און האָבן אָנגעהויבן מיט אים אַ וויכוח, און פאַרלאָנגט פון אים אַ צייכן פון הימל, כדי אים צו פרוואון. ¹² און ער האָט טיף אָפגעזיפצט אין זיין געמיט, און געזאָגט: פאַרוואָס זוכט

דער דאָזיקער דור אַ צייכן? פאַרוואָר, איך זאָג אייך, דעם דאָזיקן דור וועט ניט געגעבן ווערן קיין שום צייכן. ¹³ און ער האָט זיי פאַרלאָזט, און איז ווידער אַרײַנגעגאַנגען אין דער שיף, און איז אַריבערגעפאַרן אויף דער אַנדערער זייט.

¹⁴ און זיי האָבן פאַרגעסן מיטצונעמען ברויט, און האָבן ניט געהאַט מער ווי איין ברויט אין דער שיף. ¹⁵ און ער האָט זיי געוואָרנט: גיט אַכטונג, און היט אייך פאַר דעם ווערטייג פון די פרושים און פאַר דעם ווערטייג פון הורדוסן. ¹⁶ און זיי האָבן זיך געאַמפערט איינער מיטן אַנדערן, און געזאָגט: מיר האָבן ניט קיין ברויט. ¹⁷ און ישוע האָט עס באַמערקט, און צו זיי געזאָגט: וואָס אַמפערט איר אייך, וואָס איר האָט ניט קיין ברויט? צי קאָנט איר נאָך אַלץ ניט מערקן און פאַרשטיין? איז אייער האַרץ פאַרהאַרטעוועט? ¹⁸ איר האָט אויגן און זעט ניט, און איר האָט אויערן, און הערט ניט? און געדענקט איר ניט, ¹⁹ בעת איך האָב צעבראַכן די פינף ברויט פאַר די פינף טויזנט, וויפל פילע קערב מיט ברעקלעך האָט איר צונויפגעקליבן? זאָגן זיי צו אים: צוועלף. ²⁰ און בעת איך האָב צעבראַכן די זיבן פאַר די פיר טויזנט, וויפל פילע קערב מיט ברעקלעך האָט איר צונויפגעקליבן? זאָגן זיי צו אים: זיבן. ²¹ האָט ער צו זיי געזאָגט: טאָ פאַרוואָס פאַרשטייט איר ניט? ²² און זיי זענען געקומען קיין בֵּית־צֵידָה. און מען האָט צו אים געבראַכט אַ בלינדן, און אים געבעטן, אַז ער זאָל אים אָנרירן. ²³ און ער האָט אָנגענומען דעם בלינדן ביי דער האַנט, און האָט אים אַרויסגעפירט פון דאָרף; און אַז ער האָט אַ שפיי געטאָן אויף זיינע אויגן, האָט ער אַרויפ־געלייגט זיינע הענט אויף אים, און אים געפרעגט: זעסטו עפעס? ²⁴ און ער האָט אַ קוק געגעבן, און געזאָגט: איך זע מענטשן, ווי ביימער זע איך זיי אַרומגיין. ²⁵ דערנאָך האָט ער ווידער אַרויפגעלייגט די הענט אויף זיינע אויגן; און ער האָט שאַרף געקוקט, און איז געהיילט געוואָרן, און האָט אַלץ געזען קלאַר. ²⁶ און ער האָט אים אַהיימגעשיקט, און געזאָגט: גיי אַפילו אין דאָרף ניט אַריין.

²⁷ און ישוע איז אַרויסגעגאַנגען מיט זיינע תלמידים אין די דערפער פון קיסריה פון פּיליפּוס; און אויפן וועג האָט ער געפרעגט זיינע תלמידים: ווער, זאָגן די מענטשן, בין איך? ²⁸ האָבן זיי אים געענטפערט: יוֹחָנָן הַמַּטבִּיל; און אַנדערע, אַלְיָהוּ; און אַנדערע ווידער, אַז איינער פון די נבִיאִים.

²⁹ האָט ער זיי געפרעגט: איר אָבער, ווער זאָגט איר, בין איך? און פעטרוס האָט געענטפערט, און צו אים געזאָגט: דו ביסט דער מָשיחַ! ³⁰ און ער האָט זיי אָנגעזאָגט, אָו זיי זאָלן קיינעם ניט דערציילן וועגן אים.

³¹ און ער האָט מיט זיי אָנגעהויבן צו לערנען, אָו דער בָּן-אָדָם מוז לייַדן אַ סך, און פאַרוואָרפן ווערן פון די זקנים, און די ראַשי-כֹּהֲנִים, און די סופרים, און געטייט ווערן, און נאָך דריי טעג וועט ער ווידער אויפשטיין. ³² און ער האָט דערפון אָפן גערעדט. און פעטרוס האָט אים גענומען, און האָט אים אָנגעהויבן צו מוסרן. ³³ אָבער ער האָט זיך אויסגעדרייט, און קוקנדיק אויף זיינע תלמידים, האָט ער אויסגעמוסרט פעטרוסן, און געזאָגט: קער אָפּ פון מיר, שָׁטן! וואָרים דיך אַרט ניט, וואָס איז שייך גאָט, ניערט וואָס איז שייך מענטשן.

³⁴ און ער האָט צו זיך גערופן דאָס פּאַלק אינאיינעם מיט זיינע תלמידים, און האָט צו זיי געזאָגט: וויל מיר ווער נאָכגיין, זאָל ער זיך אַליין פאַרלייקענען, און נעמען אויף זיך זיין צלָב, און מיר נאָכגיין. ³⁵ וואָרים ווער סע וויל מצייל זיין זיין לעבן, וועט עס פאַרלירן; און ווער סע וועט פאַרלירן זיין לעבן פון מיינעטוועגן און צוליב דער בשורה, וועט עס מצייל זיין. ³⁶ וואָרים וואָס נוצט עס דעם מענטשן, ווען ער זאָל געווינען די גאַנצע וועלט, און פאַרלירן זיין לעבן? ³⁷ אָדער וואָס פאַר אַן אויסלייז קאָן אַ מענטש געבן פאַר זיין לעבן? ³⁸ וואָרים ווער סע וועט זיך שעמען מיט מיר און מיט מיינע רייד אין דעם דאָזיקן נאָפּדיקן און זינדיקן דור, וועט דער בָּן-אָדָם זיך אויך שעמען מיט אים, בעת ער וועט קומען אין דער הערלעכקייט פון זיין פּאַטער מיט די הייליקע מלאַכים.

ו און ער האָט צו זיי געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, פאַראַן עטלעכע פון די, וואָס שטייען דאָ, וואָס וועלן ניט פאַרווכן דעם טעם פון טויט, ביז זיי וועלן זען דאָס מלכות פון גאָט אָנקומען מיט מאַכט.

² און זעקס טעג שפעטער האָט ישׁוּעַ גענומען מיט זיך פעטרוסן, און זעלבן, און יוֹחָנָן, און האָט זיי אַרויפגעבראַכט אַליין מיט זיך אויף אַ הויכן באַרג; און ער איז פאַר זיי פאַרענדערט געוואָרן. ³ און זיינע מלבושים זענען געוואָרן שטראַלנדיק, אַזוי ווייס, אַז קיין פאַרבער אויף דער ערד וואָלט זיי ניט געקאָנט ווייסער מאַכן. ⁴ און אַלְיָהוּ מיט משהן האָבן זיך

אַנטפלעקט צו זיי, און האָבן גערעדט מיט ישוען. ⁵ און פעטרוס האָט זיך אָפגערוּפן צו ישוען: רַבִּי, עס איז גוט פאַר אונדז דאָ צו זיין; לאָמיר מאַכן דריי בייַדלעך, איינס פאַר דיר, און איינס פאַר משהֿן, און איינס פאַר אַלְהֵהוּן. ⁶ וואָרים ער האָט ניט געוואוסט, וואָס צו זאָגן, אַזוי דערשראָקן זענען זיי געווען. ⁷ און געקומען איז אַ וואַלקן, און האָט זיי פאַרשאַטנט, און אַ קול איז אַרויס פון דעם וואַלקן: דאָס איז מיין געליבטער זון; אים זאָלט איר הערן. ⁸ און אַז זיי האָבן זיך פּלוצים אַרומגעקוקט, האָבן זיי קיינעם ניט געזען, אַחוץ ישוען אַליין.

⁹ און בעת זיי האָבן אַראָפּגענידערט פון דעם באַרג, האָט ער זיי באַפוילן, אַז זיי זאָלן קיינעם ניט דערציילן, וואָס זיי האָבן געזען, ביז דער קְנֵאָדִם וועט אויפֿשטיין תּחַת־הַמַּתִּים. ¹⁰ און זיי האָבן אויפּגעכאַפּט דאָס וואָרט, און האָבן זיך געישובט צווישן זיך, וואָס תּחַת־הַמַּתִּים זאָל באַטייטן. ¹¹ און זיי האָבן אים געפּרעגט: פאַרוואָס זאָגן די סופּרים, אַז קודם דאַרף קומען אַלְהֵהוּ? ¹² האָט ער צו זיי געזאָגט: אַנוּדאי קומט קודם אַלְהֵהוּ, און טוט אַלץ אויפּריכטן; און ווי סע שטייט געשריבן וועגן דעם קְנֵאָדִם, אַז ער מוז אַ סך לייַדן, און ווערן פאַרשטויסן. ¹³ אָבער איך זאָג אייך, אַז אַלְהֵהוּ איז שוין געקומען, און זיי האָבן מיט אים געטאָן וואָס זיי האָבן געוואָלט, אַזוי ווי סע שטייט געשריבן וועגן אים.

¹⁴ און בעת זיי זענען געקומען צו די תּלְמִידִים, האָבן זיי געזען אַ גרויסן עולם אַרום זיי, און סופּרים האָבן זיך מיט זיי מתוּכַפּת געווען. ¹⁵ און אַז די מענטשן האָבן אים דערזען, זענען זיי נשתוּמם געוואָרן, און האָבן זיך אַ לאָז געטאָן צו אים, און אים אָפּגעגעבן שְׁלוֹם. ¹⁶ און ער האָט זיי געפּרעגט: וועגן וואָס זענט איר זיך מתוּכַפּרִי מיט זיי? ¹⁷ און איינער פון דעם פּאָלק האָט אים געענטפּערט: רַבִּי, איך האָב געבראַכט צו דיר מיין זון, וואָס האָט אַ שוּממען גייסט; ¹⁸ און וואו נאָר ער כאַפּט אים אָן, וואַרפט ער אים אַהין און אַהער; און ער שוימט און קרייצט מיט די צייַן, און ווערט פאַרשטאַרט; און איך האָב געזאָגט צו דינע תּלְמִידִים, אַז זיי זאָלן אים אַרויסטרייבן, אָבער זיי זענען ניט געווען ביכול־תּ. ¹⁹ און ער האָט זיי געענטפּערט: אַז אומגלויביקער דור, ווי לאַנג נאָך זאָל איך זיין מיט אייך? ווי לאַנג נאָך זאָל איך אייך פאַרטראַגן? ברענגט אים אַהער צו מיר. ²⁰ און זיי האָבן אים געבראַכט צו אים; און ווי ער האָט אים דערזען, האָט דער גייסט פּלוצים

גענומען אים רייסן; און ער איז אַנדערגעפּאַלן אויף דער ערד, און האָט זיך שויםענדיק געוואָלגערט.²¹ און ער האָט געפרעגט זיין פּאָטער: ווי לאַנג איז עס, זינט דאָס איז צו אים געקומען? האָט ער געזאָגט: פון קינדווייז אָן.²² און אָפּט וואָרפט ער אים אין פּייער און אין וואַסער אַרײַן, כּדי אים אומצוברענגען. אָבער אויב דו קענסט עפעס טאָן, האָב אויף אונדז רחמנות, און העלף אונדז.²³ און ישוע האָט צו אים געזאָגט: אויב דו קענסט?—אַלץ איז מעגלעך פאַר דעם, וואָס גלויבט.²⁴ און תּיכּף האָט דער פּאָטער פון דעם יינגל אויסגעשריגן, און געזאָגט: איך גלויב; העלף מיין אומגלויבן!²⁵ און ווען ישוע האָט געזען, אָ דאָס פּאַלק לויפט זיך צונויף, האָט ער אָנגעשריגן אויף דעם אומריינעם גייסט, און צו אים געזאָגט: דו שטומער און טויבער גייסט, איך באַפעל דיר, זאָלסט אַרויס פון אים, און מער קיינמאָל אין אים ניט אַרײַנגיין.²⁶ און נאָך אַ סך שרײַעניש, און גרויס רײַעניש, איז ער פון אים אַרויס; און דאָס יינגל איז געוואָרן ווי אַ מַת, אַווי, אַז אַ סך האָבן געזאָגט: ער איז געשטאַרבן.²⁷ אָבער ישוע האָט אים אָנגענומען ביי דער האַנט, און האָט אים אויפגעהויבן, און ער איז אויפגעשטאַנען.²⁸ און ווען ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין הויז אַרײַן, האָבן אים זײנע תּלמידים געפרעגט, בעת זיי זענען געווען אַלײַן: פאַרוואָס האָבן מיר אים ניט געקענט אַרויסטרייבן? האָט ער צו זיי געזאָגט: דער דאָזיקער מין גייט ניט אַרויס, סײַדן דורך תּפּילה טאָן.

³⁰ און זיי זענען פון דאָרטן אַוועק, און זענען דורכגעגאַנגען דורך גליל; און ער האָט ניט געוואָלט, אָז עמיצער זאָל עס וויסן.³¹ וואָרים ער האָט געלערנט זײנע תּלמידים, און צו זיי געזאָגט: דער כּן־אָדָם וועט איבער־געענטפערט ווערן אין די הענט פון מענטשן, און זיי וועלן אים טייטן; און דריי טעג נאָכן טויט וועט ער ווידער אויפשטיין.³² אָבער זיי האָבן ניט פאַרשטאַנען, וואָס ער האָט געזאָגט, און האָבן מורא געהאַט אים צו פרעגן.

³³ און זיי זענען געקומען קיין כּפּר־נְחום; און בעת ער איז געווען אין הויז, האָט ער זיי געפרעגט: וועגן וואָס האָט איר אייך געאַמפּערט אויפן וועג? אָבער זיי האָבן געשוויגן; ווייל אויפן וועג האָט איינער מיטן אַנדערן זיך געאַמפּערט, ווער עס איז דער גרעסטער צווישן זיי.³⁵ און ער האָט זיך אַנדערגעזעצט, און גערופן די צוועלף, און האָט צו זיי געזאָגט: דער, וואָס וויל זיין דער ערשטער, זאָל זיין דער לעצטער פון אַלע, און אַ באַדינער

פון אלע. ³⁶ און ער האָט גענומען אַ קינד, און האָט עס אַוועקגעשטעלט אין זייער מיט; און נעמענדיק עס אין זיינע אַרעמס, האָט ער צו זיי געזאָגט: ³⁷ ווער סע וועט אויפנעמען אַזאַ קינד אין מיין נאָמען, טוט מיך אויפנעמען; און ווער סע נעמט מיך אויף, נעמט אויף ניט מיך, נייערט אים, וואָס האָט מיך געשיקט.

³⁸ האָט יוֹחָנָן צו אים געזאָגט: רַבִּי, מיר האָבן געזען איינעם אַרויסטרייבן בייזע גייסטער אין דיין נאָמען; און מיר האָבן אים פאַרווערט, וואָרים ער איז אונדז ניט נאָכגעגאַנגען. ³⁹ און ישׁוּעַ האָט געזאָגט: פאַרווערט אים ניט; וואָרים קיינער קאָן ניט טאָן קיין וואונדער אין מיין נאָמען, און באַלד רעדן שלעכטס אויף מיר. ⁴⁰ וואָרים דער, וואָס איז ניט קעגן אונדז, איז פאַר אונדז. ⁴¹ וואָרים ווער סע וועט אייך געבן צו טרינקען אַ בעכער וואַסער, מִתַּמַּת איר געהערט צום מָשִׁיחַ, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ער וועט ניט אַנווערן זיין שִׁכְרָה. ⁴² און ווער סע וועט מאַכן שטרויכלען איינעם פון די דאָזיקע קליינע, וואָס גלויבן אין מיר, פאַר דעם וואָלט בעסער געווען, אַז אַ גרויסער מילשטיין וואָלט אָנגעהאַנגען געוואָרן אויף זיין האַלדז, און ער וואָלט אַרײַנגעוואָרפן געוואָרן אין ים אַרײַן.

⁴³ און אויב דיין האַנט מאַכט דיך שטרויכלען, האַק זי אָפּ; עס איז בעסער פאַר דיר אַרײַנצוקומען אין לעבן געמומט, איידער מיט דייע ביידע הענט אַרײַנגעוואָרפן צו ווערן אין גיהנום, אין דעם אומפאַרלעשלעכן פייער, ⁴⁴ וואו זייער וואָרעם שטאַרבט ניט, און דאָס פייער ווערט ניט פאַרלאָשן א. ⁴⁵ און אויב דיין פוס מאַכט דיך שטרויכלען, האַק אים אָפּ; עס איז בעסער פאַר דיר אַרײַנצוקומען אין לעבן לאָם, איידער מיט ביידע פיס אַרײַנגעוואָרפן צו ווערן אין גיהנום, ⁴⁶ וואו זייער וואָרעם שטאַרבט ניט, און דאָס פייער ווערט ניט פאַרלאָשן. ⁴⁷ און אויב דיין אויג מאַכט דיך שטרויכלען, רייס עס אַרויס; עס איז בעסער פאַר דיר אַרײַנצוקומען אין דעם מַלְכוּת פון גאָט מיט איין אויג, איידער מיט ביידע אויגן אַרײַנגעוואָרפן צו ווערן אין גיהנום, ⁴⁸ וואו זייער וואָרעם שטאַרבט ניט, און דאָס פייער ווערט ניט פאַרלאָשן. ⁴⁹ וואָרים יעדער איינער וועט געזאַלצן ווערן מיט פייער. ⁵⁰ זאַלץ איז גוט; אויב אָבער זאַלץ פאַרלירט דעם טעם, מיט וואָס וועט איר עס ווירצן? האָט זאַלץ אין זיך, און לעבט בשלום איינער מיטן אַנדערן.

און ער איז אויפגעשטאנען פון דאָרטן, און איז געקומען אין די געמארקן פון יהודה און עבר-היַרְדן, און אַ גרויסער המון מענטשן האָט זיך ווידער אַרום אים פאַרזאַמלט. און ווי זיין שטייגער, האָט ער ווידער מיט זיי געלערנט.² און פרושים האָבן גענעענט, און פדי אים צו פרוואון, האָבן זיי אים געפרעגט: צי מעג אַ מאַן זיך גַטן מיט זיין ווייב? ³ האָט ער זיי געענטפערט: וואָס האָט אייך משה געבאַטן? ⁴ האָבן זיי געזאָגט: משה האָט אונדז דערלויבט צו שרייבן אַ גַט, און זי אַוועקשיקן.⁵ אָבער ישוע האָט צו זיי געזאָגט: צוליב אייער האַרטאַרציקייט האָט ער אייך פירגעשריבן דאָס דאָזיקע געבאַט. ⁶ אָבער אין אָנהייב פון דער באַשאַפונג האָט זיי גאָט באַשאַפן זָכר און נקבה.⁷ דעריבער זאָל אַ מאַן פאַרלאָזן זיין פאָטער און מוטער, און זיך באַהעפטן אָן זיין ווייב, ⁸ און ביידע זאָלן ווערן איין ליב. אזוי זענען זיי שוין מער ניט צוויי, נייערט איין ליב.⁹ דעריבער, וואָס גאָט האָט באַהאַפטן, זאָל אַ מענטש ניט פּונאַדערשיידן.

¹⁰ און אין איין הויז האָבן אים די תלמידים ווידער געפרעגט וועגן דעם דאָזיקן ענין. ¹¹ און ער האָט צו זיי געזאָגט: ווער סע גַט זיך מיט זיין ווייב, און האָט חתונה מיט אַן אַנדערער, איז אַ נואַף. ¹² און אויב זי גופא גַט זיך מיט איר מאַן, און האָט חתונה מיט אַן אַנדערן, איז זי אַ נאָפּטע.¹³ און זיי האָבן צו אים געבראַכט קינדער, פדי ער זאָל זיי אָנרירן; אָבער די תלמידים האָבן זיך אויף זיי אָנגעבייזערט. ¹⁴ און אַז ישוע האָט דאָס געזען, האָט עס אים פאַרדראָסן, און ער האָט צו זיי געזאָגט: לאַזט די קינדער קומען צו מיר, און פאַרווערט זיי ניט; ווייל צו אַזעלכע געהערט דאָס מלכות פון גאָט. ¹⁵ פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ווער סע וועט ניט מקבל זיין דאָס מלכות פון גאָט ווי אַ קינד, דער וועט דערין ניט אַרײַנקומען. ¹⁶ און ער האָט זיי גענומען אין זיינע אַרעמס, און האָט זיי געבענטשט, און אַרויפגעלייגט זיינע הענט אויף זיי.

¹⁷ און בעת ער האָט זיך געלאָזט אין וועג אַרײַן, איז צו אים צוגעלאָפן איינער, וואָס איז פאַר אים געפאַלן אויפן פּנים, און האָט אים געפרעגט: רבי גוטער, וואָס זאָל איך טאָן, פדי צו ירשענען אייביק לעבן? ¹⁸ און ישוע האָט צו אים געזאָגט: פאַרוואָס רופסטו מיך גוטער? קיינער איז ניט גוט, חוץ גאָט אַליין. ¹⁹ דו קענסט די מצוות: דו זאָלסט ניט טייטן, דו

¹ דברים כד, 1-4. ² בראשית א, 27; ה, 2. ³ בראשית ב, 24.

זאָלסט ניט מַנְהַ זיין, דו זאָלסט ניט גַנְבֵעֵנען, דו זאָלסט ניט פּאַלש עֲדוֹת־זאָגן, דו זאָלסט ניט באַרױבן, גיב אָפּ פֶּבּוֹד דיין פּאַטער און מוטער א. ²⁰ און ער האָט צו אים געזאָגט: רַבִּי, דאָס אַלץ האָב איך אָפּגעהיט פון מיין יוגנט אָן. ²¹ און ישוע האָט אים אָנגעקוקט, און אים ליב באַקומען, און האָט צו אים געזאָגט: איין זאָך פּעלט דיר נאָך; גיי, פאַרקויף וואָס דו פאַרמאַגסט, און גיב עס די אַרעמע, וועסטוּ האָבן אַן אוצר אין הימל. און קום, און גיי מיר נאָך. ²² ביי די רייד האָט זיך זיין פֿנים פאַרכמאַרעט, און ער איז אַוועקגעגאַנגען אַ דערשלאָגענער, מַחמת ער האָט געהאַט אַ סך גיטער.

²³ און ישוע האָט זיך אַרומגעקוקט, און געזאָגט צו זיינע תּלמידים: ווי שווער איז פאַר די, וואָס האָבן עֲשִׁירוֹת, אַרײַנצוקומען אין דעם מַלְכוּת פון גאָט! ²⁴ און די תּלמידים האָבן זיך געחִידוּשט איבער זיינע רייד. און ישוע האָט זיך ווידער אָפּגערוּפֿן, און צו זיי געזאָגט: קינדער, ווי שווער איז פאַר די, וואָס פאַרויכערן זיך אין עֲשִׁירוֹת, אַרײַנצוקומען אין דעם מַלְכוּת פון גאָט! ²⁵ עס איז לײַכטער פאַר אַ קעמל דורכצוגיין דורך אַ לעכל פון אַ נאָדל, ווי פאַר אַן עושר אַרײַנצוקומען אין דעם מַלְכוּת פון גאָט. ²⁶ און זיי זענען שטאַרק נִשְׁתּוֹמֵם געוואָרן, און האָבן צו אים געזאָגט: טאָ ווער קאָן נִיצוֹל ווערן? ²⁷ און ישוע האָט אויף זיי געקוקט, און געזאָגט: ביי מענטשן איז עס אוממעגלעך, אָבער ניט ביי גאָט; וואָרים אַלץ איז מעגלעך ביי גאָט. ²⁸ האָט פּעטרוס גענומען צו אים זאָגן: זע, מיר האָבן אַלץ פאַרלאָזט, און זענען דיר נאָכגעגאַנגען. ²⁹ האָט ישוע געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, נִיטאַ קיינער, וואָס האָט פאַרלאָזט הויז, אָדער ברידער, אָדער שוועסטער, אָדער מוטער, אָדער פּאַטער, אָדער קינדער, אָדער פעלדער, פון מײַנעטוועגן און צוליב דער בשׁוּרָה, ³⁰ וואָס וועט ניט באַקומען הונדערט מאָל מער אין דער איצטיקער צייט, הייזער, און ברידער, און שוועסטער, און מוטערס, און קינדער, און פעלדער, אינאיינעם מיט רדיפות, און אויף יענער וועלט, אייביק לעבן. ³¹ אָבער אַ סך, וואָס זענען ערשטע, וועלן זיין לעצטע, און די לעצטע – ערשטע.

³² און זיי זענען געווען אין וועג, און זענען אַרױפּגעגאַנגען קיין ירוּשָׁלַיִם, און ישוע איז געגאַנגען פאַרויס פאַר זיי; און זיי זענען געווען פאַרְחִידוּשט,

און די, וואָס זענען אים נאַכגעגאַנגען, האָבן מורא געהאַט. און ער האָט ווידער גענומען די צוועלף, און האָט זיי אָנגעהויבן צו דערציילן, וואָס מיט אים וועט זיך טרעפן; ³³ און ער האָט געזאָגט: זעט, מיר גייען אַרויף קיין ירושלים; און דער בָּן־אָדָם וועט איבערגעענטפערט ווערן צו די ראָשי־פֿהנים און די סופרים, און זיי וועלן אים פאַרמשפטן צום טויט, און אים איבערענטפערן צו די גוים. ³⁴ און זיי וועלן אים פאַרשפּאַטן, און שפּייען אויף אים, און אים שמייסן, און טייטן; און אויפן דריטן טאָג וועט ער ווידער אויפשטיין.

³⁵ און זעלב און יוחנן, ובדים זין, זענען צוגעגאַנגען צו אים, און האָבן געזאָגט: רבי, מיר ווילן, אַז דו זאָלסט פאַר אונדו טאָן, וואָס מיר וועלן דיך בעטן. ³⁶ האָט ער צו זיי געזאָגט: וואָס ווילט איר, אַז איך זאָל טאָן פאַר אייך? ³⁷ האָבן זיי צו אים געזאָגט: באַוויליק אונדו צו זיצן, איינער צו דיין רעכטער, און איינער צו דיין לינקער האַנט, אין דיין הערלעכקייט. ³⁸ אָבער יִשׁוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: איר וויסט ניט וואָס איר ווילט. צי קאָנט איר טרינקען דעם פּוֹס, וואָס איך טו טרינקען, אָדער געטובלֶט צו ווערן מיט דער טבילה, וואָס איך ווער געטובלֶט? ³⁹ האָבן זיי צו אים געזאָגט: מיר קאָנען. און יִשׁוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: דעם פּוֹס, וואָס איך טרינק, וועט איר טרינקען; און מיט דער טבילה, וואָס איך ווער געטובלֶט, וועט איר אויך געטובלֶט ווערן; ⁴⁰ אָבער זיצן צו מיין רעכטער אָדער לינקער האַנט, איז ניט מיינס צו געבן, דאָס איז פאַר די, פאַר וועמען עס איז אָנגעברייט געוואָרן. ⁴¹ און אַז די צען האָבן דאָס געהערט, האָט עס זיי פאַרדראָסן אויף זעלבן און יוחנן. ⁴² און יִשׁוּעַ האָט זיי צוגערופן צו זיך, און געזאָגט: וויסן וויסט איר, אַז די שָׂרִים פּוֹן די גוים הערשן איבער זיי, און זייערע גדולים געוועלטיקן איבער זיי. ⁴³ ניט אַזוי זאָל עס אָבער זיין צווישן אייך; נייערט ווער סע וויל ווערן גרויס צווישן אייך, זאָל זיין אייער באַדינער, ⁴⁴ און ווער סע וויל זיין ערשט צווישן אייך, זאָל זיין אייער אַלעמענס קנעכט. ⁴⁵ וואָרים דער בָּן־אָדָם איז אויך ניט געקומען באַדינט צו ווערן, נייערט צו באַדינען, און צו געבן זיין לעבן אַן אויסלייז פאַר אַ סך.

⁴⁶ און זיי זענען געקומען קיין יריחו; און בעת ער האָט פאַרלאָזט יריחו מיט זיינע תלמידים און מיט אַ גרויסן המון מענטשן, איז טימס זון, ברטימי, אַ בלינדער בעטלער, געזעסן ביים וועג. ⁴⁷ און ווען ער האָט

געהערט, אָו עס איז ישוע הנוצרי, וואָס גייט פאַרביי, האָט ער גענומען שרייען: ישוע, בְּנֵי־דָוִד, האָב רחמנות אויף מיר! ⁴⁸ און אַ סך האָבן זיך אויף אים אָנגעבייזערט, ער זאָל שווייגן. אָבער ער האָט נאָך העכער געשריגן: בְּנֵי־דָוִד, האָב רחמנות אויף מיר! ⁴⁹ און ישוע האָט זיך אָפגעשטעלט, און געזאָגט: רופט אים צו; און זיי האָבן גערופן דעם בלינדן, און צו אים געזאָגט: זיי געטרייסט; שטיי אויף, ער רופט דיך. ⁵⁰ און ער האָט אַראָפגעוואָרפן זיין מאַנטל, און איז אויפגעשפרונגען, און האָט גענעענט צו ישוען. ⁵¹ און ישוע האָט צו אים געזאָגט: וואָס ווילסטו, אָו איך זאָל טאָן פאַר דיר? און דער בלינדער האָט צו אים געזאָגט: רבוני, כ'וויל מיין ראיה! ⁵² און ישוע האָט צו אים געזאָגט: גיי, דיין אַמונה האָט דיר געהאַלפן. און באוטרֶגט האָט ער צוריק באַקומען זיין ראיה, און איז אים נאָכגעגאַנגען אויפן וועג.

י און בעת זיי האָבן גענעענט קיין ירושלים, קיין בֵּית־פֶּגִי און בֵּית־היני, ביים הַר־הַיְהוּדִים, האָט ער געשיקט צוויי פון זיינע תלמידים, ² און צו זיי געזאָגט: גייט אין דאָרף אַרײַן אַנטקעגנאיבער אייך. און תּיכּף ווי איר וועט אַרײַנקומען, וועט איר געפינען צוגעבונדן אַ יונג אייזל, אויף וועלכן קיינער איז נאָך ניט געזעסן; בינדט עס אָפּ, און ברענגט עס אָהער. ³ און אויב עמיצער וועט צו אייך זאָגן: פאַרוואָס טוט איר דאָס? זאָלט איר זאָגן: דער האַר דאָרף עס האָבן, און ער וועט עס תּיכּף צוריקשיקן. ⁴ און זיי זענען געגאַנגען, און האָבן געפונען אַ יונג אייזל צוגעבונדן ביי אַ טיר אין דרויסן ביים וועג; און זיי האָבן עס אָפגעבונדן. ⁵ און עטלעכע פון די, וואָס זענען דאָרט געשטאַנען, האָבן צו זיי געזאָגט: וואָס טוט איר, וואָס איר בינדט אָפּ דאָס אייזעלע? ⁶ און זיי האָבן צו זיי געזאָגט, וואָס ישוע האָט זיי געהייסן; און זיי האָבן זיי געלאָזט גיין. ⁷ און זיי האָבן געבראַכט דאָס אייזל צו ישוען, און האָבן דערויף אַרויפגעלייגט זייערע מלבושים, און ער האָט זיך אויף זיי אַרויפגעזעצט. ⁸ און אַ סך האָבן אויסגעשפרייט זייערע מלבושים אויפן וועג, און אַנדערע צווייגן, וואָס זיי האָבן אָפגעשניטן אויף די פעלדער. ⁹ און די, וואָס זענען געגאַנגען פאַרויס, און די, וואָס זענען נאָכגעגאַנגען, האָבן געשריגן: הושע־נא! ברוך הַבָּא אין דעם נאָמען פון גאָט! ¹⁰ געבענטשט איז דאָס מלכות פון אונדזער פאָטער דָוִד, וואָס טוט קומען! הושע־נא אין דער הייך!

¹¹ און ער איז אַרײַנגעקומען קיין ירושלים, און איז געגאַנגען אין בֵּית־

הַמְקַדֵּשׁ אַרְיִין, און נאָכדעם ווי ער האָט זיך אויף אַלץ אַרומגעקוקט, און מַחֲמַת עֵס איז שוין געווען שפּעט, איז ער אַרויסגעגאַנגען קיין בֵּית־הֵינִי מיט די צוועלף.

¹² און אויף מאָרגן, בעת זיי זענען אַרויסגעקומען פון בֵּית־הֵינִי, איז ער געווען הונגעריק. ¹³ און זענענדיק פון דערווייטנס אַ פּייגנבוים מיט בלעטער, איז ער צוגעגאַנגען זען, אָפּשער וועט ער אויף אים עפעס געפינען. און אַז ער האָט זיך דערנענטערט צו אים, האָט ער גאַרניט געפונען, אַחוץ בלעטער; וואָרים עס איז נאָך ניט געווען די צייט פון פּייגן. ¹⁴ און ער האָט צו אים געזאָגט: זאָל שוין קיינער מער קיינמאַל ניט עסן קיין פֿירות פון דיר. און זיינע תּלמידים האָבן עס געהערט.

¹⁵ און זיי זענען געקומען קיין ירוּשָׁלַיִם. און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַמְקַדֵּשׁ אַרְיִין, און האָט גענומען אַרויסטרייבן די, וואָס האָבן פאַרקויפט און געקויפט אין בֵּית־הַמְקַדֵּשׁ, און האָט איבערגעקערט די טישן פון די חלפּנים, און די בענק פון די טויבן־פאַרקויפער. ¹⁶ און ער האָט קיינעם ניט געלאָזט דורכטראָגן קיין פּלי דורך דעם בֵּית־הַמְקַדֵּשׁ. ¹⁷ און ער האָט געלערנט, און צו זיי געזאָגט: שטייט דען ניט געשריבן: מײן הויז זאָל גערופן ווערן אַ הויז פון תּפִּילָה פאַר אַלע אומות? איר אָבער האָט עס געמאַכט אַ הייל פון גוֹלִיִּים. ¹⁸ און די ראַש־כּהֲנִים און די סופרים האָבן דאָס געהערט, און זיי האָבן געזוכט וויאָזוי אים אומצוברענגען; וואָרים זיי האָבן פאַר אים מורא געהאַט, מַחֲמַת דאָס גאַנצע פּאָלק האָט זיך געחידושט איבער זיין לערנונג. ¹⁹ און יעדן אָוונט איז ער אַרויסגעגאַנגען פון דער שטאָט. ²⁰ און ווען זיי זענען פאַרבייגעגאַנגען אין דער פּרי, האָבן זיי געזען, אַז דער פּייגנבוים איז פאַרוועלקט געוואָרן ביז די וואַרצלען. ²¹ און פעטרוס האָט זיך דערמאַנט, און צו אים געזאָגט: רַבִּי, זע! דער פּייגנבוים, וואָס דו האָסט פאַרשאַלטן, איז פאַרוועלקט געוואָרן. ²² און יֵשׁוּעַ האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: האָט אַמונה אין גאָט. ²³ פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ווער סע וועט זאָגן צו דעם דאָזיקן באָרג: הייב דיך אויף און וואַרף דיך אין ים אַרְיִין, און ער וועט ניט צווייפלען אין זיין האַרץ, נײערט וועט גלויבן אין דעם, וואָס ער זאָגט, וועט עס געשען פאַר אים. ²⁴ דעריבער זאָג איך אייך, אַלץ, וואָס איר וועט בעטן און פאַרלאַנגען, גלויבט אַז איר האָט עס שוין, און

* ישעיה נב, 7; ירמיה ז, 11.

איר וועט עס האָבן. ²⁵ און ווען איר שטעלט זיך מתפלל צו זיין, זייט מוחל, אויב איר האָט עפעס קעגן עמיצן, כדי אייער פאָטער אין הימל זאָל אויך אייך מוחל זיין אייערע חטאים. ²⁶ אָבער אויב איר וועט ניט מוחל זיין, וועט אייער פאָטער אין הימל אויך אייערע חטאים ניט מוחל זיין.

²⁷ און זיי זענען ווידער געקומען קיין ירושלים. און בעת ער איז אַרומגעגאַנגען אין דעם בית־המקדש, זענען צו אים צוגעגאַנגען די ראַשי־פּהנים, און די סופרים, און די זקנים, ²⁸ און זיי האָבן צו אים געזאָגט: מיט וועמעס רשות טוטסטו דאָס אַלץ? און ווער האָט דיר געגעבן רשות, דאָס דאָזיקע צו טאָן? ²⁹ און ישוע האָט צו זיי געזאָגט: איך וויל אייך אויך פרעגן אַ קשיא; נו, ענטפערט מיר, און איך וועל אייך זאָגן מיט וועמעס רשות איך טו דאָס אַלץ. ³⁰ איז די טבילה פון יוחנן געווען פון הימל, אָדער פון מענטשן? נו, ענטפערט מיר. ³¹ און זיי האָבן זיך געשלאָגן מיט דער דעה, און געזאָגט: אויב מיר וועלן זאָגן: פון הימל, וועט ער זאָגן: פאַרוואָס האָט איר אים ניט געגלויבט? ³² וועלן מיר אָבער זאָגן: פון מענטשן—האָבן זיי מורא געהאַט פאַרן פאָלק, וואָרים אַלע האָבן געהאַלטן יוחנן פאַר אַן אַמתן נביא. ³³ און זיי האָבן געענטפערט ישוען: מיר ווייסן ניט. האָט ישוע צו זיי געזאָגט: אויב אַזוי, זאָג איך אייך אויך ניט מיט וועמעס רשות איך טו דאָס.

ו און ער האָט אָנגעהויבן צו רעדן צו זיי מיט משלים. אַ מענטש האָט געפלאַנצט אַ ווינגאַרטן, און האָט אים אַרומגעזאַמט, און אויסגעראָבן אַ קעלטער, און געבויט אַ טורעם, און ער האָט אים פאַרדונגען צו ווינגערטנער, און איז אַוועק אין אַן אַנדער לאַנד אַריין. ² און צו דער רעכטער צייט, האָט ער געשיקט צו די ווינגערטנער אַ קנעכט, כדי אָפצונעמען ביי די ווינגערטנער די פירות פון דעם ווינגאַרטן. ³ און זיי האָבן אים גענומען, און האָבן אים געשלאָגן, און אים אַוועקגעשיקט ליידיק. ⁴ און ער האָט נאָכאַמאָל צו זיי געשיקט אַן אַנדערן קנעכט; און דעם האָבן זיי צעניזוקט דעם קאָפּ, און אים געמיין באַהאַנדלט. ⁵ און ער האָט געשיקט אַן אַנדערן, און דעם האָבן זיי געהרגעט; און אַזוי אויך מיט אַ סך אַנדערע, עטלעכע האָבן זיי צעשלאָגן, און עטלעכע געהרגעט. ⁶ און ער האָט נאָך געהאַט אַ באַליבטן בֶּן־יחיד; אים האָט ער צום סוף צו זיי געשיקט, און געזאָגט: זיי וועלן דִּרְךָ־אֶרֶץ האָבן פאַר מיין זון. ⁷ אָבער יענע ווינגערטנער האָבן צווישן זיך געזאָגט: דאָס איז דער יוֹרשׁ; קומט, לאַמיר אים הרגענען,

און די ירושה וועט זיין אונדזערע! ⁸ און זיי האָבן אים גענומען, און אים געהרגעט, און האָבן אים אַרויסגעוואָרפן פון דעם ווינגאַרטן. ⁹ בכּן, וואָס וועט דער האָר פון דעם ווינגאַרטן טאָן? ער וועט קומען און אומברענגען די ווינגערטנער, און געבן דעם ווינגאַרטן צו אַנדערע. ¹⁰ האָט איר ניט געלייענט דעם דאָזיקן פּסוק:

דער שטיין, וואָס די בוימינסטער האָבן פאַרוואָרפן,

איז געוואָרן צום ווינקלשטיין;

¹¹ פון גאָט איז דאָס געשען,

און עס איז וואונדערלעך אין אונדזערע אויגן? א

¹² און זיי האָבן געזוכט אים צו כאַפּן, אָבער זיי האָבן מורא געהאַט פאַרן פּאָלק, וואָרים זיי האָבן זיך משַׁעַר געווען, אַז דאָס מְשַׁל האָט ער גערעדט קעגן זיי; און זיי האָבן אים פאַרלאָזט און זענען אוועקגעגאַנגען.

¹³ און זיי האָבן צו אים געשיקט עטלעכע פון די פרושים מיט די הורדוס-

לײַט, כּדי אים צו כאַפּן ביים רעדן. ¹⁴ און זיי זענען געקומען, און האָבן

צו אים געזאָגט: רַבִּי, מיר ווייסן, אַז דו ביסט וואָרהאַפטיק, און דיך אַרט

ניט קיינער; וואָרים דו ביסט קיינעם ניט נושאַ-פּנים, נייערט לערנסט באַמת

דעם וועג פון גאָט. דאַרף מען געבן שטייער דעם קיסר, אָדער ניט? ¹⁵ זאָלן

מיר געבן, אָדער ניט געבן? ער אָבער האָט דערקענט זייער חגיפּרה, און

האָט צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס פּרוּאוּט איר מיך אויס? ברענגט מיר אַ דינר,

כּדי איך זאָל אים זען. ¹⁶ און אַז זיי האָבן אים געבראַכט, האָט ער צו זיי

געזאָגט: וועמעס איז דאָס דאָזיקע בילד און די אויפּשריפט? און זיי האָבן

צו אים געזאָגט: דעם קיסרס. ¹⁷ האָט ישׁוע צו זיי געזאָגט: גיט דעם קיסר

דאָס, וואָס איז דעם קיסרס, און צו גאָט דאָס, וואָס איז גאָטס. און זיי

האָבן זיך איבער אים שטאַרק געחידושט.

¹⁸ און עס זענען צו אים געקומען צדוקים, וואָס זאָגן, אַז ס'איז ניטאָ

קיין תּחִית־הַמַּתִּים; און זיי האָבן אים געפרעגט, אַזוי צו זאָגן: ¹⁹ רַבִּי, משה

האָט אונדז פירגעשריבן, אַז אויב סע שטאַרבט איינעם אַ ברודער, און לאָזט

איבער נאָך זיך אַ ווייב, אָבער קיין קינד לאָזט ער ניט, אַזוי זאָל זיין ברודער

נעמען זיין ווייב און אויפשטעלן זאַמען פאַר זיין ברודער. ²⁰ עס זענען

געווען זיבן ברידער; און דער ערשטער האָט גענומען אַ ווייב, און אַז ער

א תהלים קיח 22, 23. ב דברים כה, 5, 6.

איז געשטאַרבן, האָט ער ניט געלאָזט קיין זאַמען. ²¹ און דער צווייטער האָט זי גענומען, און איז געשטאַרבן, און האָט ניט געלאָזט נאָך זיך קיין זאַמען; און אַזוי אויך דער דריטער. ²² און די זיבן האָבן ניט געלאָזט קיין זאַמען. און צום סוף, נאָך אַלע, איז אויך די פּרוי געשטאַרבן. ²³ בכּן, ביי תּחִיַּת־הַמֵּתִים, וועמעס ווייב וועט זי זיין? וואָרים אַלע זיבן האָבן זי געהאַט פאַר אַ ווייב.

²⁴ און ישׁוע האָט צו זיי געזאָגט: מאַכט איר ניט אָפּשר אַ טָעות צוליב דעם, וואָס איר קענט ניט די תּוֹרָה, און ניט די מאַכט פּון גאָט? ²⁵ וואָרים ביי תּחִיַּת־הַמֵּתִים האָט מען ניט חתונה, און מע טוט אויך ניט חתונה מאַכן, נייערט זיי זענען ווי די מלאַכים אין הימל. ²⁶ און וואָס איז שׁיִיך תּחִיַּת־הַמֵּתִים, האָט איר ניט געלייענט אין תּוֹרַת־מֹשֶׁה, אין דעם אָרט בנוגע דעם סנה, ווי גאָט האָט צו אים גערעדט, אַזוי צו זאָגן: איך בין דער גאָט פּון אַבְרָהָם, און דער גאָט פּון יַצְחָק, און דער גאָט פּון יַעֲקֹב. ²⁷ ער איז ניט דער גאָט פּון טויטע, נייערט פּון לעבעדיקע; איר זענט זיך שטאַרק טועה.

²⁸ און איינער פּון די סופּרים, וואָס האָט זיך צוגעהערט צו זייער וויכוח, האָט געזעענט, און וויל ער האָט געוואוסט, אָו ער האָט זי גוט געזעענפּערט, האָט ער אים געפרעגט: וואָס איז די ערשטע פּון אַלע מצוות? ²⁹ האָט ישׁוע געזעענפּערט: די ערשטע מצווה איז: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, יְהוָה אֶחָד; ³⁰ און דו זאָלסט ליב האָבן גאָט דיין האַר מיט דיין גאַנצן האַרצן, און מיט דיין גאַנצער נשְׁמָדָה, און מיט דיין גאַנצן פאַרשטאַנד, און מיט דיין גאַנצן כּוֹחַ. ³¹ און די צווייטע איז די: דו זאָלסט ליב האָבן דיין חבּר ווי דיך אַליין. ניטאָ קיין גרעסערע מצווה ווי די דאָזיקע. ³² און דער סופּר האָט צו אים געזאָגט: אַמת, רַבִּי, דו האַסט ריכטיק געזאָגט, גאָט איז איינער, און אָו עס איז ניטאָ קיין אַנדערער אַחוץ אים; ³³ און אים ליב האָבן מיטן גאַנצן האַרצן, און מיטן גאַנצן פאַרשטאַנד, און מיטן גאַנצן כּוֹחַ, און ליב האָבן דעם חבּר ווי זיך אַליין, איז אַ סך מער ווי אַלע עולות און זבֻּחִים. ³⁴ און בעת ישׁוע האָט געזען, אָו ער האָט שְׁכַלְדִּיק געזעענפּערט, האָט ער צו אים געזאָגט: דו ביסט ניט ווייט פּון דעם מלכות פּון גאָט. און מער האָט זיך שוין קיינער ניט דערלויבט אים צו שטעלן קיין קשיא.

³⁵ און בעת ישׁוע האָט געלערנט אין דעם בית־הַמִּקְדָּשׁ, האָט ער זיך

* שמות ג, 2, 6. † דברים 1, 4, 5. ‡ ויקרא יט, 18.

אָפּגערוּפּן, און געזאָגט: ווי קומט עס, וואָס די סופרים זאָגן, אָ דער מְשִׁיחַ
איז דער בְּנֵי־דָוִד? ³⁶ דָּוִד אַלײַן האָט געזאָגט דורך דעם ריח־הַקּוֹדֶשׁ:

גאָט האָט געזאָגט צו מיין האַר:

זעץ דײַך בײַ מיין רעכטער האַנט,

ביז איך וועל מאַכן דײַנע פײַנט פאַר דײַן פּוּסבּענקל ³⁷.

³⁷ בְּכֵן, אויב דָּוִד אַלײַן רופט אים אָן האַר, וויאָזוי איז ער זײַן זײַן? און דאָס
רוב פון דעם פּאָלק האָט זיך צו אים צוגעהערט מיט חֶשֶׁק.

³⁸ און אין זײַן לערננג האָט ער געזאָגט: היט אייך פאַר די סופרים,

וואָס האָבן ליב צו גײַן אין לאַנגע טליתים, און מע זאָל זײ אָפּגעבן שְׁלוֹם

אין די מאַרקפלעצער, ³⁹ און די חשובסטע שטאָט אין די בְּתֵר־כְּנִסְיֹת, און

דעם אויבן־אָן אויף סעודות; ⁴⁰ זײ, וואָס שלינגען אײַן די הייזער פון אַלמנות,

און טוען פּלומרשט דאָווענען לאַנג-זײ וועלן שײַן קריגן אַ האַרבערן פּסוק.

⁴¹ און ער האָט זיך אַנְדער־געזעצט קעגנאײַבער דער שאַצקאַמער, און

האָט געזען ווי דאָס פּאָלק וואַרפט אַרײַן געלט אין דעם שאַצקאַסטן.

און אַ סך רײכע האָבן פיל אַרײַנגעוואַרפן. ⁴² און עס איז געקומען אַן

אַרעמע אַלמנה, און זי האָט אַרײַנגעוואַרפן צוויי מַטְבְּעוֹת, וואָס באַטרעפן

אַ פּרוטה. ⁴³ און ער האָט גערופן צו זיך זײנע תּלמידים, און האָט צו זײ

געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, די דאָזיקע אַרעמע אַלמנה האָט מער

אַרײַנגעוואַרפן ווי די אַלע, וואָס האָבן אין דעם שאַצקאַסטן אַרײַנגעוואַרפן.

⁴⁴ וואָרים זײ אַלע האָבן געטאָן אַרײַנוואַרפן פון דעם, וואָס זײ האָבן געהאַט

איבעריק, אָבער זי האָט פון איר אַרעמקײט אַרײַנגעוואַרפן אַלץ, וואָס זי

האָט געהאַט, איר גאַנצע מַחְיָה.

און בעת ער איז אַרויסגעגאַנגען פון דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, האָט אײַנער

פון זײנע תּלמידים צו אים געזאָגט: רַבִּי, זע, וואָסערע מִינִים שטיינער,

און וואָסערע מִינִים בְּנִינִים! ² און יֵשׁוּעַ האָט צו אים געזאָגט: דו זעסט די

דאָזיקע גרויסע בְּנִינִים? סע וועט דאָ נײַט איבערבליבן אַ שטיין אויף אַן

אַנדערן, וואָס וועט נײַט אַראָפּגעוואַרפן ווערן.

³ און בעת ער איז געזעסן אויף דעם הַר־הַיְהוּדִים, אַנטקעגנאײַבער דעם

בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, האָבן פּעטרוס און יַעֲקֹב און יוֹחָנָן און אַנְדֵרְיָי אים געפּרעגט,

בעת זײ זענען געווען אַלײַן: ⁴ זאָג אונדז, ווען וועט דאָס געשען, און וואָס

איז דער סימן, אַז דאָס אַלץ וועט מקיים ווערן? ⁵ און ישוע האָט זיך אָפגערוּפן, און צו זיי געזאָגט: גיט אַכטונג, אַז קיינער זאָל אייך ניט פאַרפירן. ⁶ אַ סך וועלן קומען אין מיין נאָמען, און זאָגן: איך בין עס! און וועלן אַ סך פאַרפירן. ⁷ און בעת איר וועט הערן פון מלחמות און שמועות פון מלחמות, איז שרעקט אייך ניט; וואָרים דאָס אַלץ מוז געשען, אָבער דער קיץ איז דאָס נאָך ניט. ⁸ וואָרים אומה וועט אויפשטיין קעגן אומה, און מלוכה קעגן מלוכה; און אין פאַרשידענע ערטער וועלן זיין ערדציטערנישן, און הונגערויט; אָבער דאָס אַלץ איז בלויז דער אָנהייב פון ווייזן. ⁹ גיט אָבער אַכטונג אויף זיך; ווייל זיי וועלן אייך איבערענטפערן צום סנהדרין; און אייך שטייט אין די בתי־כנסיות, און פאַר מושלים און מלכים וועט איר שטיין פון מינעטוועגן, פאַר אַן עדות צו זיי. ¹⁰ און די בשורה מוז קודם געדרשנט ווערן פאַר אַלע אומות. ¹¹ און בעת זיי וועלן אייך פירן צום משפט, און טוען אייך איבערענטפערן, זאָלט איר פריער ניט דאָהן וואָס איר זאָלט רעדן; נייערט וואָס סע וועט אייך געגעבן ווערן אין יענער שעה, דאָס רעדט; וואָרים ניט איר זענט עס, וואָס טוט רעדן, נייערט דער ריסק־קודש. ¹² און ברודער וועט ברודער איבערענטפערן צום טויט, און פאָטער זיין קינד, און קינדער וועלן אויפשטיין קעגן עלטערן, און גורם זיין, זיי זאָלן געטייט ווערן. ¹³ און איר וועט זיין פאַרהאַט פון אַלעמען פון מיין נאָמען־וועגן; אָבער דער, וואָס וועט אויסהאַלטן ביזן סוף, וועט ניצול ווערן. ¹⁴ און בערן איר וועט זען די אומווערדיקייט פון דער פאַרוויסטונג שטיין, וואו זי באַדאַרף ניט שטיין * (זאָל דער, וואָס טוט לייענען, פאַרשטיין), דעמאָלט זאָלן די, וואָס זענען אין יהודה, אַנטרינען אין די בערג. ¹⁵ זאָל דער, וואָס איז אויפן דאַך, ניט אַראָפגיין, און אַריינגיין עפעס אַרויסצונעמען פון זיין הויז; ¹⁶ און זאָל דער, וואָס איז אין פעלד, זיך ניט אומקערן צו נעמען זיין מאַנטל. ¹⁷ אָבער וויי איז צו די וואָס זענען מערבֿרת, און וואָס גיבן צו זייגן אין יענע טעג! ¹⁸ און זייט מתפלל, אַז דאָס זאָל ניט זיין אין ווינטער. ¹⁹ וואָרים יענע טעג וועלן זיין אַן עת־צרה, אַזא, וואָס איר גלייכן איז ניט געווען זינט דעם אָנהייב פון באַשאַף, וואָס גאָט האָט באַשאַפן, ביז איצט, און וועט אויך מער ניט זיין. ²⁰ און וואָלט גאָט ניט פאַרקירצט די טעג, זאָלט קיין שום בְּשֵׁר־וָדָם ניט ניצול געוואָרן; נייערט צוליב די אויסדער־

* דינאל ט, 27; יא, 31; יב, 11.

וויילטע, וועמען ער האָט אויסדערוויילט, האָט ער פאַרקירצט די טעג.
²¹ אויב סע וועט דעמאָלט עמיצער צו אייך זאָגן: אָט איז דער משיח! אָדער:
 דאָרטן איז ער! זאָלט איר עס ניט גלויבן. ²² וואָרים סע וועלן אויפשטיין
 פאַלשע משיחים, און פאַלשע נביאים, און זיי וועלן באַווייזן צייכנס און
 וואונדער, כדי צו פאַרפירן, אויב מעגלעך, אפילו די סאַמע אויסדערוויילטע.
²³ איר אָבער גיט אַכטונג; זעט, איך האָב אייך אַלץ פאַרויסגעזאָגט.

²⁴ אָבער אין יענע טעג, נאָך יענער צָרה, וועט די זון פינצטער ווערן,
 און די לְבָנָה וועט ניט געבן איר ליכט, ²⁵ און די שטערן וועלן פאַלן פון
 הימל, און די חַלּוֹת פון הימל וועלן אויפגעטרייטלט ווערן. ²⁶ און דעמאָלט
 וועלן זיי זען דעם בְּנֵי־אָדָם קומען אויף די וואַלקנס מיט גבורה און גרויס
 כְּבוֹד. ²⁷ און דעמאָלט וועט ער אַרויסשיקן זיינע מלאַכים, און צונויפואַמלען
 זיינע אויסדערוויילטע פון די פיר ווינטן, פון עק ערד ביז עק הימל.

²⁸ און לערנט פון דעם פּיִגְמוֹבּוּים זיין מִשְׁלָל: בעת זיין צווייג ווערט
 זאַפטיק, און גיט אַרויס בלעטער, דעמאָלט ווייסט איר, אַז זומער איז נאָענט.
²⁹ אזוי אויך איר, ווען איר וועט זען אַז דאָס האַלט ביים קומען, טאָ ווייסט,
 אַז ער איז נאָענט ביי דער טיר. ³⁰ פאַרוואָר, איך זאָג אייך, דער דאָזיקער
 דור וועט ניט פאַרגיין, ביז דאָס אַלץ וועט געשען. ³¹ הימל און ערד וועלן
 פאַרגיין, אָבער מיינע רייד וועלן ניט פאַרגיין. ³² נאָר פון יענעם טאָג,
 אָדער יענער שָׁעָה ווייסט קיינער ניט, ניט אפילו די מלאַכים אין הימל, אויך
 ניט דער זון, נייערט נאָר דער פּאַטער.

³³ גיט אַכטונג, וואַכט און זייט מתפַּלֵּל; וואָרים איר ווייסט ניט, ווען
 די צייט קומט אָן. ³⁴ עס איז געגליכן צו אַ מענטשן, וואָס איז אַוועק אין
 אַן אַנדער לאַנד אַריין, און וואָס האָט איבערגעלאָזט זיין הויז אין רשות פון
 זיינע קנעכט, יעדן איינעם זיין אַרבעט, און האָט באַפוילן דעם שוֹמֵר צו
 שטיין אויף דער וואַך. ³⁵ דעריבער וואַכט, וואָרים איר ווייסט ניט, ווען דער
 בַּעל־הַבַּיִת וועט קומען, צי אין אַוונט, אָדער ביינאַכט, אָדער ווען דער האָן
 וועט קרייַען, אָדער אין דער פּרי; ³⁶ טאַמער וועט ער פּלוֹצִים אָנקומען און
 אייך געפינען שלאָפנדיק. ³⁷ און וואָס איך זאָג אייך, זאָג איך צו אַלעמען:
 וואַכט!

י און עס איז געווען צוויי טעג פאַר פּסח און חג־הַמַּצּוֹת. און די
 ראַש־יְהוּדִים און די סופרים האָבן געזוכט וויאָזוי אים צו כאַפֵּן מיט:

כיטרעקייט, און אים טייטן. ² אָבער זיי האָבן געזאָגט: ניט אום יום־טוב, כדי סע זאָל ניט אַרויסרופן אַ מהומה צווישן דעם פּאָלק.

³ און בשעת ער איז געווען אין בית־היני, און איז געזעסן ביים טיש אין דעם הויז פון שמעון דעם מצורע, איז געקומען אַ פרוי, וואָס האָט געהאַט אַן אַלאַבאַסטער קריגל מיט זייער טייערן זאַלבאַאָיל פון ריינער גאַרד; און זי האָט צעבראַכן דאָס קריגל, און עס אויסגעגאַסן אויף זיין קאַפּ. ⁴ און דאָרטן זענען געווען עטלעכע, וואָס האָבן געזאָגט מיט פאַרדראָס: הַלמאי די דאָזיקע אויסברענגונג פון דעם זאַלבאַאָיל? ⁵ מע האָט דאָך דעם זאַלבאַאָיל געקענט פאַרקויפן פאַר מער ווי דריי הונדערט דינאַרים, און עס געבן צו די אַרעמעלייט; און זיי האָבן געמורמלט קעגן איר. ⁶ אָבער ישוע האָט געזאָגט: לאַזט זי געמאַך; פאַרוואָס זענט איר זי מצער? זי האָט מיט מיר געטאָן אַ חֶסֶד. ⁷ וואָרים די אַרעמעלייט האָט איר תּמיד מיט זיך, און ווען נאָר איר ווילט, קאָנט איר זיי טאָן גוטס; מיך אָבער וועט איר תּמיד גיט האָבן. ⁸ זי האָט געטאָן וואָס זי האָט געקאָנט; זי האָט געזאַלבט מיין לייב פאַרויס צו קבורה. ⁹ און פאַרוואָר, איך זאָג אייך, וואו נאָר די בשורה־טובה וועט געדרשנט ווערן אין דער גאַנצער וועלט, וועט אויך דאָס, וואָס זי האָט געטאָן, דערציילט ווערן איר צום אַנדענק.

¹⁰ און יהודה איש־קריות, איינער פון די צוועלף, איז אַוועקגעגאַנגען צו די ראַשי־כּהנים, כדי אים צו פאַרראָטן צו זיי. ¹¹ און אַז זיי האָבן דאָס געהערט, זענען זיי געוואָרן מלא־שמחה, און האָבן אים צוגעזאָגט צו געבן געלט. און ער האָט געזוכט אַ פּאַסיקע געלעגנהייט אים צו פאַרראָטן.

¹² און אין דעם ערשטן טאָג פון חג־המצות, בעת מע שעכט דעם קרבן־פּסח, האָבן זיינע תּלמידים צו אים געזאָגט: וואו ווילסטו, אַז מיר זאָלן גיין און אָנברייטן, כדי דו זאָלסט קענען עסן דעם קרבן־פּסח? ¹³ און ער האָט געשיקט צוויי פון זיינע תּלמידים, און האָט צו זיי געזאָגט: גייט אין דער שטאָט אַריין, און דאָרט וועט אייך באַגעגענען אַ מענטש, וואָס טראַגט אַ קרוג מיט וואַסער; גייט אים נאָך. ¹⁴ און וואו ער וועט אַרמינגיין, זאָלט איר זאָגן צום בעל־הבית: דער רבי לאָזט דיר זאָגן; וואו איז מיין גאַסט־ציעער, וואו איך זאָל עסן דעם קרבן־פּסח מיט מיינע תּלמידים? ¹⁵ און ער וועט אייך ווייזן אַ גרויסע אויבערשטע שטוב, אַ פאַרטיק אָנגעברייטע; און דאָרטן גרייט צו פאַר אונדז. ¹⁶ און די תּלמידים זענען געגאַנגען, און זענען אָנגעקומען

אין דער שטאָט אַרײַן, און האָבן געפונען אַזוי ווי ער האָט געזאָגט; און זײ האָבן אָנגעברײט דעם קרבֿן־פֿסח.

¹⁷ און אַז עס איז געוואָרן אַוונט, איז ער געקומען צוגײן מיט די צוועלף. ¹⁸ און בעת זײ זענען געזעסן און האָבן געגעסן, האָט ישׁוּע געזאָגט: פֿאַרוואָר, איך זאָג אײך, אײנער פֿון אײך וועט מיך פֿאַרראָטן, טאַקע דער, וואָס עסט מיט מיר. ¹⁹ און זײ האָבן זיך שטאַרק מצער געווען, און אײנער נאָכן אַנדערן האָט גענומען צו אים זאָגן: בין איך דאָס? ²⁰ און ער האָט צו זײ געזאָגט: אײנער פֿון די צוועלף, דער, וואָס טונקט אײן מיט מיר אין דער שיסל. ²¹ יאָ, דער פֿן־אַדעם גײט אַוועק, אַזוי ווי סע שטייט געשריבן וועגן אים; אָבער ווי צו יענעם מענטשן דורך וועמען דער פֿן־אַדעם ווערט פֿאַרראָטן. בעסער וואָלט פֿאַר יענעם מענטשן געווען, אויב ער וואָלט ניט געבוירן געוואָרן.

²² און בשעת זײ האָבן געגעסן, האָט ער גענומען מצור־ה, און האָט אַ ברכה געמאַכט, און זי צעבראַכן און זײ געגעבן, און געזאָגט: נעמט; דאָס איז מיין לײב. ²³ און ער האָט גענומען אַ כּוֹס, און האָט אַ ברכה געמאַכט, און אים זײ געגעבן, און זײ האָבן אַלע פֿון אים געטרונקען. ²⁴ און ער האָט צו זײ געזאָגט: דאָס איז מיין בלוט פֿון דעם נײעם בונד, וואָס ווערט פֿאַרבאָסן פֿאַר אַ סך. ²⁵ פֿאַרוואָר, איך זאָג אײך: איך וועל מער ניט טרינקען פֿון דער פֿרוכט פֿון דעם ווײַנשטאַק, ביז יענעם טאַג, ווען איך וועל אים טרינקען אויפֿסײַן אין דעם מלכות פֿון גאָט.

²⁶ און אַז זײ האָבן אָפּגעזונגען הַלֵּל, זענען זײ אַרויסגעגאַנגען צו דעם הַר־הַיְהוּדִים. ²⁷ און ישׁוּע האָט צו זײ געזאָגט: איר אַלע וועט געשטרויכלט ווערן, וואָרעם סע שטייט געשריבן:

איך וועל שלאָגן דעם פֿאַסטעך,

און די שאָף וועלן צעשפּרײט ווערן.

²⁸ אָבער נאָך מיין אויפשטיין, וועל איך אײך פֿאַרויסגיין קיין גליל. ²⁹ האָט פֿעטרוס צו אים געזאָגט: אויב אַפילו אַלע זאָלן געשטרויכלט ווערן, וועל איך דאָך ניט. ³⁰ און ישׁוּע האָט צו אים געזאָגט: פֿאַרוואָר, איך זאָג דיר, אַז היינטיקע נאַכט נאָך, אײדער דער האָן וועט צוויי מאָל קרײַען, וועסטו מיך דריי מאָל פֿאַרלײקענען. ³¹ אָבער ער האָט גערעדט אַ צעפלאַמטער: אויב

* ירמיה לא, 30. † זכריה יג, 7.

אַפילו איך מוז שטאַרבן מיט דיר, וועל איך דײַך דאָך נישט פאַרלייקענען; און אזוי האָבן זיי אַלע געזאָגט.

³² און זיי זענען געקומען אויף אַ פּלאַץ, וואָס האָט געהייסן גת־שֶׁמֶן; און ער האָט געזאָגט צו זיינע תּלמידים: זעצט אייך דאָ אַנידער, בעת איך בין מתפּלל. ³³ און ער האָט מיט זיך גענומען פעטרוסן, און יעקבן, און יוחנן, און ער האָט אָנגעהויבן זיך מצער צו זיין, און איז געווען שטאַרק טרויעריק. ³⁴ און ער האָט צו זיי געזאָגט: אויף מיין נשמה איז מיר זייער ביטער, אַזש צום טויט; בלייבט דאָ, און וואַכט. ³⁵ און ער איז אָפּגעגאַנגען אַביסל ווייטער, און איז געפאַלן אויף דער ערד, און האָט מתפּלל געווען, אַז אויב מעגלעך, זאָל די שְׁעָה אים פאַראיבערגיין. ³⁶ און ער האָט געזאָגט: אַבָּא, פּאָטער, אַלץ איז מעגלעך ביי דיר; נעם צו דעם דאָזיקן כּוֹס פּון מיר; דאָך נישט ווי איך וויל, נייערט ווי דו ווילסט. ³⁷ און ער איז געקומען און האָט זיי געפונען שלאָפנדיק, און ער האָט געזאָגט צו פעטרוסן: שָׁמְעוּן, דו שלאָפסט? האָסטו נישט געקאָנט וואַכן איין שְׁעָה? ³⁸ וואַכט און זייט מתפּלל, כּדי איר זאָלט נישט קומען צו קיין נסיון. דער גייסט איז טאַקע וויליק, אָבער דאָס פּלייש איז שוואַך. ³⁹ און ער איז ווידער אַוועקגעגאַנגען און האָט מתפּלל געווען, און האָט איבערגעזעצט די זעלבע ווערטער. ⁴⁰ און ער איז ווידער געקומען, און האָט זיי געפונען שלאָפנדיק, וואָרים זייערע אויגן זענען געווען שווער; און זיי האָבן נישט געוואוסט וואָס אים צו ענטפערן. ⁴¹ און ער איז געקומען צום דריטן מאַל, און האָט צו זיי געזאָגט: טוט איר נאָך אַלץ שלאָפן און רוען? עס איז גענוג; די שְׁעָה איז געקומען; זעט, דער בָּנְאָדָם ווערט איבערגעזעטפערט אין די הענט פּון די זינדיקע. ⁴² שטייט אויף, לאַמיר גיין; אַט קומט מיין מְסוּר אָן.

⁴³ און תּיכּף, בשעת ער האָט נאָך גערעדט, איז אָנגעקומען יהודה, איינער פּון די צוועלף, און מיט אים אַ גרויסער המון מיט שווערדן און מיט שטעקנס, פּון די ראַשי־כּהנים, און די סופרים, און די זקנים. ⁴⁴ און דער מְסוּר האָט זיי געגעבן אַ סימן, און געזאָגט: וועמען איך וועל אַ קוש טאָן, דער איז עס; נעמט אים, און פירט אים אַ זיכערן אַוועק. ⁴⁵ און אַז ער איז געקומען, איז ער גלייך צו אים צוגעגאַנגען, און געזאָגט: רַבּי! און האָט אים געקושט. ⁴⁶ און זיי האָבן אַרויפגעלייגט זייערע הענט אויף אים, און האָבן אים גענומען. ⁴⁷ אָבער איינער פּון די, וואָס זענען דערבײַ געשטאַנען, האָט אַרויסגעצויגן

זיין שווערד, און האָט געשלאָגן דעם פּה־גְדוֹלָם קנעכט, און אים אָפּגעזאַקט אָן אויער. ⁴⁸ און ישׁוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: זענט איר אַרױסגעקומען ווי קעגן אַ גוֹלן, מיט שווערדן און שטעקנס מיך צו כאַפֿן? ⁴⁹ טאַג־טעגלעך בין איך געווען מיט אייך אין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ און האָב געלערנט, און איר האָט מיך נישט גענומען. אָבער די פּת־הַקִּיּוֹדֶשׁ מוזן אויף אַזאַ אופן מקוים ווערן. ⁵⁰ און זיי האָבן אים אַלע פּאַרלאָזט און זענען אַנטרוינען.

⁵¹ און איינער אַ יונגערמאַן איז אים נאַכגעגאַנגען, וואָס האָט געטראָגן אַ לײוונט געוואַנט איבערן נאַקעטן לײב, און אים האָבן זיי געכאַפט; ⁵² אָבער ער האָט געלאָזן דאָס לײוונט געוואַנט, און איז אַנטרוינען אַ נאַקעטער.

⁵³ און זיי האָבן ישׁוּעַן אַוועקגעפירט צום פּה־גְדוֹלָם; און סע האָבן זיך ביי אים פּאַרזאַמלט אַלע ראַש־כּהֲנִים, און די זקנים, און די סופרים. ⁵⁴ און פּעטרוס איז אים נאַכגעגאַנגען פון דערווייטן, ביז אינעווייניק אין הויף אַרײַן פון דעם פּה־גְדוֹלָם; און ער האָט זיך געזעצט מיט די באַדינער, און האָט זיך געוואַרעמט ביים פּײַער. ⁵⁵ און די ראַש־כּהֲנִים און דער גאַנצער סנהדרין האָבן געזוכט עֲדוֹת קעגן ישׁוּעַן, כּדי אים צו טײַטן; און האָבן נישט געפונען.

⁵⁶ וואָרײַם אַ סך האָבן קעגן אים פּאַלש עֲדוֹת געזאָגט, אָבער זייער עֲדוֹת־זאָגן האָט נישט געשטימט. ⁵⁷ און עטלעכע זענען אויפגעשטאַנען, וואָס האָבן אָפּגעלייגט פּאַלש עֲדוֹת קעגן אים, און האָבן געזאָגט: ⁵⁸ מיר האָבן אים געהערט זאָגן: איך וועל חָרוּב מאַכן דעם דאַוויקן הײַכל, וואָס איז געמאַכט מיט הענט, און אין דריי טעג וועל איך אויפבויען אַן אַנדערן, וואָס איז נישט געמאַכט מיט קײַן הענט. ⁵⁹ און אפילו אין דעם האָט זייער עֲדוֹת־זאָגן נישט געשטימט. ⁶⁰ און

דער פּה־גְדוֹלָם איז אויפגעשטאַנען צווישן זיי, און האָט געפרעגט ישׁוּעַן: דו ענטפּערט גאַרניט? וואָס מײַנט דאָס, וואָס די דאַוויקע זאָגן עֲדוֹת קעגן דיר? ⁶¹ אָבער ער האָט געשוויגן, און האָט גאַרניט געענטפּערט. און דער פּה־גְדוֹלָם האָט אים ווידער געפרעגט: ביסטו דער מָשִׁיחַ, דער זון פון דעם געבענשטן? ⁶² און ישׁוּעַ האָט געזאָגט: איך בין; און זען וועט איר דעם בֶּן־אָדָם זײַן ביי דער רעכטער האַנט פון דער גבורה, און קומען מיט די וואַלקנס פון הימל. ⁶³ און דער פּה־גְדוֹלָם האָט צערײַסן זיינע בָּגְדִים, און געזאָגט: צו וואָס דאַרפן מיר נאָך עֲדוֹר? ⁶⁴ אָט האָט איר געהערט די לעסטערונג; וואָס איז אייער דְּעָה? און זיי האָבן אים אַלע פּאַרמשפּט: ער איז חַיִּב־מִיתָה. ⁶⁵ און עטלעכע האָבן גענומען אויף אים שפּײַען, און אים

פאַרהילט דאָס פֿנים, און אים געשלאָגן מיט די פּויסטן, און געטאַן זאָגן צו אים: זאָג נביאות! און די באַדינער האָבן אים באַגעגנט מיט קלעפּ. ⁶⁶ און בשעת פּעטרוס איז געווען אונטן אין הויף, איז צוגעגאַנגען איינע פון די דינסטן פון דעם פּהן-גדול; ⁶⁷ און אזוי האָט געזען פּעטרוסן וואַרעמען זיך, האָט זי געקוקט אויף אים, און געזאָגט: דו ביסט אויך געווען מיט ישוע הנוצרי. ⁶⁸ אָבער ער האָט געלייקנט, און געזאָגט: ניט איך ווייס, ניט איך פאַרשטיי, וואָס דו זאָגסט. און ער איז אַרויסגעגאַנגען אין דעם פאַרהויף, און דער האָן האָט געקרייט. ⁶⁹ און די דינסט האָט אים געזען, און האָט ווידער אָנגעהויבן זאָגן צו די, וואָס זענען געשטאַנען דערביי: ער איז אויך איינער פון זיי. ⁷⁰ אָבער ער האָט עס ווידער געלייקנט. און אין אַ וויילע אַרום האָבן די, וואָס זענען דאָרט געשטאַנען, ווידער געזאָגט צו פּעטרוסן: פאַרוואָר, דו ביסט איינער פון זיי; וואָרים דו ביסט אַ גלילער. ⁷¹ און ער האָט אָנגעהויבן זיך צו שעלטן און צו שווערן: איך קען ניט דעם מענטשן פון וועמען איר רעדט. ⁷² און תיכף האָט דער האָן געקרייט צום צווייטן מאָל. און פּעטרוס האָט זיך דערמאַנט דאָס וואָרט, וואָס ישוע האָט צו אים געזאָגט: אידער דער האָן וועט צוויי מאָל קרייזן, וועסטו מיך דריי מאָל פאַרלייקענען. און אזוי ער האָט זיך דערין דערמאַנט, האָט ער זיך צעוויינט.

טו און תיכף אין דער פרי האָבן די ראַשי־פּהנים, מיט די זקנים און סופרים, און דער גאַנצער סנהדרין זיך אָן עצה געהאַלטן, און זיי האָבן געבונדן ישוען, און האָבן אים אַוועקגעפירט און אים איבערגעענטפערט צו פּילאַטוסן. ² און פּילאַטוס האָט אים געפרעגט: ביסטו דער מלך פון די יידן? האָט ער אים געענטפערט: דו זאָגסט עס. ³ און די ראַשי־פּהנים האָבן אים באַשולדיקט אין אַ סך זאַכן. ⁴ און פּילאַטוס האָט אים נאָכאַמאָל געפרעגט: דו ענטפערסט גאַרניט? זע וואָס זיי טוען דיר פּירוואָרפן. ⁵ אָבער ישוע האָט מער גאַרניט געענטפערט, אַזוי, אַז פּילאַטוס האָט זיך געחידושט. ⁶ און אויף יום־טוב פלעגט ער זיי פּריילאָזן אַ געפאַנגענעם, וועמען זיי האָבן נאָר געוואָלט. ⁷ און דאָ איז געווען איינער, וואָס האָט געהייסן בראַבא, וואָס איז געווען געפאַנגען מיט מורדים, וואָס זענען באַגאַנגען אַ רציחה בעת דעם אויפשטאַנד. ⁸ און דער קאָמון איז אַרויפגעגאַנגען און האָט אים גענומען בעטן, אַז ער זאָל טאָן ווי ער איז געווען געוואוינט פאַר

זיי צו טאָן. ⁹ און פּילאַטוס האָט זיי געענטפּערט: ווילט איר, אָו איך זאָל אייך באַפּרייען דעם מלך פון די יידן? ¹⁰ וואָרים ער האָט דערקענט, אָו די ראַשי־פּהנים האָבן אים איבערגעענטפּערט צוליב קנאה. ¹¹ אָבער די ראַשי־פּהנים האָבן אויפּגערייצט דעם המון, אָו ער זאָל זיי ליבערשט באַפּרייען בּר־אַבּאָן. ¹² און פּילאַטוס האָט נאָכאַמאָל צו זיי געזאָגט: און וואָס זאָל איך טאָן מיט אים, וועמען איר רופּט: מלך פון די יידן? ¹³ האָבן זיי ווידער אויסגעשריגן: קרייציק אים. ¹⁴ און פּילאַטוס האָט צו זיי געזאָגט: פּאַרוואָס, וואָסער שלעכטס האָט ער געטאָן? אָבער זיי האָבן נאָך שטאַרקער געשריגן: קרייציק אים. ¹⁵ און אַזוי ווי פּילאַטוס האָט געוואָלט צוליב טאָן דעם המון, האָט ער זיי באַפּרייט בּר־אַבּאָן, און ישוען האָט ער געלאָזט שמיסן, און אים איבערגעענטפּערט געקרייציקט צו ווערן.

¹⁶ און די זעלנער האָבן אים אַוועקגעפירט אין דעם הויף אַריין פון דעם בּית־המשפט, און האָבן צונויפּגערויפן דאָס גאַנצע חיל. ¹⁷ און זיי האָבן אים אָנגעטאָן אַ פּורפור מאַנטל און האָבן אויסגעפּלאַטשן אַ קרוין פון דערנער, און האָבן זי אים אָנגעטאָן. ¹⁸ און זיי האָבן אים גענומען באַגריסן: שָלוֹם, מלך פון די יידן! ¹⁹ און זיי האָבן אים געשלאָגן איבערן קאָפּ מיט אַ רויט, און געשפיגן אויף אים, און זענען געפּאַלן פּורעיס, און האָבן זיך געבוקט צו אים. ²⁰ און נאָכדעם ווי זיי האָבן פון אים אָפּגעשפּעט, האָבן זיי פון אים אַראַפּגענומען דעם פּורפור מאַנטל, און אים אָנגעטאָן זיינע מלבושים. און זיי האָבן אים אַרויסגעפירט געקרייציקט צו ווערן.

²¹ און זיי האָבן געצוואַנגען איינעם אַ פּאַרבּיגייער, שמעון פון קוריני, וואָס איז געקומען פון פעלד, דעם פּאַטער פון אַלכסנדר און רופּוס, צו טראָגן זיין צלָב. ²² און זיי האָבן אים געבראַכט צו אַ פּלאַץ, וואָס האָט געהייסן גלגלָתָא, דאָס הייסט: דער שאַרבן־פּלאַץ. ²³ און זיי האָבן אים געגעבן וויין געמישט מיט מירע; אָבער ער האָט אים ניט גענומען. ²⁴ און זיי האָבן אים געקרייציקט, און האָבן צווישן זיך צעטיילט זיינע מלבושים, וואַרפּנדיק גורל אויף זיי, וואָס יעדער זאָל נעמען. ²⁵ און עס איז געווען די דריטע שעה, בעת זיי האָבן אים געקרייציקט. ²⁶ און אויף דער אויפּשריפט פון זיין באַשולדיקונג איז געווען געשריבן: דער מלך פון די יידן. ²⁷ און צוואַמען מיט אים האָבן זיי געקרייציקט צוויי גוֹלָנים, איינעם צו זיין רעכטער, און איינעם צו זיין לינקער האַנט. ²⁸ און עס איז מקוים געוואָרן דער פּסוק,

וואָס זאָגט: ער איז פאַררעכנט געוואָרן מיט פאַרברעכער א.²⁹ און די פאַרבייגייער האָבן אים געלעסטערט, און האָבן געשאַקלט מיט זייערע קעפּ, און געזאָגט: אָ, דו, וואָס צעשטערסט דעם היכל, און טוסט אים אויפבויען אין דריי טעג,³⁰ זיי דיר אַליין מציל, און קום אַראָפּ פון דעם צלב.³¹ און אזוי האָבן אויך די ראַשי־פּהנים מיט די סופרים פון אים אָפּגעשפּעט, און געזאָגט: אַנדערע האָט ער מציל געווען, זיך אַליין קאָן ער ניט מציל זיין.³² דער מְשִׁיחַ, דער מלך פון ישׂראל איז ער! זאָל ער איצט אַראָפּקומען פון דעם צלב, אָו מיר זאָלן זען און גלויבן. און אויך די, וואָס זענען מיט אים געקרייציקט געוואָרן, האָבן אים מבוה געווען.

³³ און בעת עס איז געקומען די זעקסטע שעה, איז געוואָרן אַ פינצטערניש איבער דעם גאַנצן לאַנד, ביז דער ניינטער שעה.³⁴ און אין דער ניינטער שעה האָט ישׁוע געשריגן מיט אַ הויך קול: אַלְהֵי, אַלְהֵי, לְמָה שְׁבַקְתָּנִי? וואָס באַטײט: מײן גאָט, מײן גאָט, פאַרוואָס האָסטו מיך פאַרלאָזן?³⁵ און עטלעכע פון די, וואָס זענען דערביי געשטאַנען, און האָבן עס געהערט, האָבן געזאָגט: זע, ער רופט אַלְהֵינוּ.³⁶ און איינער איז געלאָפּן, און האָט אָנגעפילט אַ שוואַם מיט עסיק, און האָט אים אַרויפגעטאָן אויף אַ שטעקן, און אים געגעבן צו טרינקען, און געזאָגט: לאַזט נאָר, לאַמיר זען, צו אַלְהֵינוּ וועט קומען אים אַראָפּנעמען.³⁷ און ישׁוע האָט אַרויסגעלאָזט אַ הויך קול, און האָט אויסגעהויכט די נשמה.³⁸ און דאָס פּרוֹכַת פון דעם היכל איז צעריסן געוואָרן אין צווייען, פון אויבן ביז אַראָפּ.³⁹ און אַז דער הויפטמאַן, וואָס איז געשטאַנען קעגנאיבער אים, האָט געזען, אָו ער האָט אויסגעהויכט די נשמה, האָט ער געזאָגט: דער דאָזיקער מענטש איז באַמת געווען דער בן־אַלְהֵים!⁴⁰ און דאָרט זענען אויך געווען פרויען, וואָס האָבן זיך צוגעקוקט פון דער ווייטנס; צווישן זיי מרים פון מגדלָה, און מרים די מוטער פון יעקב הקטן, און פון יוסי, און שלומית,⁴¹ וואָס זענען אים נאָכגעגאַנגען, בעת ער איז געווען אין גליל, און האָבן אים באַדינט; און אויך אַ סך אַנדערע פרויען, וואָס האָבן מיט אים עולה־רגל געווען קיין ירושלים.

⁴² און אַז עס איז שוין געוואָרן אַוונט, און ווייל עס איז געווען דער טאָג פון צוברייטונג, דאָס הייסט, ערב־שבת,⁴³ האָט יוסף פון קַמְתִּים, אַ קשובער בעל־יועץ, וואָס האָט אַליין אויך געוואַרט אויף דעם מלכות פון גאָט, זיך

אַנגעטאָן אַ כּוּחַ און איז אַרײַנגעגאַנגען צו פּילאַטוס, און האָט געבעטן דעם גוף פּון ישׂען. ⁴⁴ און פּילאַטוס האָט זיך געזיידוּשט, וואָס ער איז שוין טויט, און ער האָט געלאָזט רופן דעם הויפטמאַן, און האָט אים געפרעגט, צי ער איז שוין לאַנג טויט. ⁴⁵ און אָו ער איז דאָס געוואָר געוואָרן פּון דעם הויפטמאַן, האָט ער באַוויליקט דעם גוף פאַר יוספּן. ⁴⁶ און ער האָט געקויפט לייונטע תּכריכים, און האָט אים אַראָפּגענומען און אײַנגעוויקלט אין די תּכריכים, און אים אַרײַנגעלייגט אין אַ קבר, וואָס איז געווען אויסגעהאַקט אין אַ פעלדן; און ער האָט צוגעקייקלט אַ שטיין צו דער טיר פּון קבר. ⁴⁷ און מרְיָם פּון מגְדָלָה, און מרְיָם, די מוטער פּון יוסין, האָבן געזען, וואו מע האָט אים געלייגט.

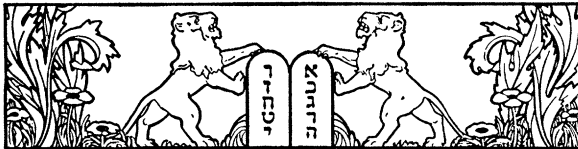
טו און אָו דער שבת איז אַריבער, האָבן מרְיָם פּון מגְדָלָה, און מרְיָם, די מוטער פּון יעקבן און שלומית, געקויפט בשמים, כדי זיי זאָלן קענען קומען און אים זאָלן. ² און באַגינען פּון דעם ערשטן טאָג פּון דער וואָך, זענען זיי געקומען צום קבר, בעת די זון איז אויפגעגאַנגען. ³ און זיי האָבן איינע צו דער אַנדערער געזאָגט: ווער וועט אונדז אוועקקייקלען דעם שטיין פאַר דער טיר פּון קבר? ⁴ און בעת זיי האָבן אויפגעהויבן זייערע אויגן, האָבן זיי געזען, אָו דער שטיין איז אוועקגעקייקלט, הגם ער איז געווען זייער גרויס. ⁵ און אָו זיי זענען אַרײַנגעגאַנגען אין דעם קבר, האָבן זיי געזען אַ יונגמאַן זיצן ביי דער רעכטער זייט, אַנגעקליידט אין אַ ווייס געוואָנט; און זיי האָבן זיך דערשראָקן. ⁶ אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: שרעקט אייך ניט; איר זוכט ישׂען פּון נאָרְת, וואָס איז געקרייציקט געוואָרן. ער איז אויפגעשטאַנען, ער איז דאָ ניטאָ; זעט דאָס אָרט, וואו זיי האָבן אים געלייגט. ⁷ אָבער גייט, און זאָגט זיינע תּלמידים און פעטרוסן, אָו ער גייט אייך פאַרויס קיין גליל; דאָרט וועט איר אים זען, ווי ער האָט אייך געזאָגט. ⁸ און זיי זענען אַרויסגעגאַנגען און האָבן גענומען לויפן פּון קבר; וואָרים אַ ציטערניש און אַ פּחד איז זיי באַפּאַלן; און פּון מורא האָבן זיי קיינעם גאַרניט דערציילט.

⁹ און אָו ער איז אויפגעשטאַנען באַגינען אויף דעם ערשטן טאָג פּון דער וואָך, האָט ער זיך קודם באַוווּן צו מרְיָם פּון מגְדָלָה, פּון וועמען ער האָט אַרויסגעטריבן זיבן בייע גייטער. ¹⁰ און זי איז געגאַנגען און האָט עס דערציילט צו די, וואָס זענען מיט אים געווען, און וואָס האָבן פאַראַבלט

געוויינט. ¹¹ און הַגֵּם זיי האָבן געהערט, אָו ער לעבט, און אָו ער איז פון איר געזען געוואָרן, האָבן זיי עס ניט געגלויבט.

¹² נאָכדעם האָט ער זיך באַוויזן אין אַן אַנדער געשטאַלט צו צוויי פון זיי, בעת זיי זענען געגאַנגען אין פעלד אַרײַן. ¹³ און זיי זענען געגאַנגען און האָבן עס דערצײלט צו די איבעריקע; און אויך זיי האָבן זיי ניט געגלויבט. ¹⁴ און דערנאָך האָט ער זיך באַוויזן צו די עלף גופא, בעת זיי זענען געזעסן ביים טיש; און ער האָט זיי פירגעהאַלטן זייער אומגלויביקייט און האַרטקייט פון האַרצן, וואָרים זיי האָבן ניט געגלויבט די, וואָס האָבן אים געזען נאָכדעם ווי ער איז אויפגעשטאַנען. ¹⁵ און ער האָט צו זיי געזאָגט: גייט אין דער גאַנצער וועלט, און זאָגט אָן די בשׁוּרדֶה צו דער גאַנצער באַשאַפונג. ¹⁶ דער, וואָס גלויבט און ווערט געטובלט, וועט נײַצול ווערן; דער אָבער, וואָס גלויבט ניט, וועט פאַרמשפּט ווערן. ¹⁷ און די דאָזיקע סײַמנים וועלן באַגלייטן די, וואָס גלויבן: אין מיין נאָמען וועלן זיי אַרויסטרייבן ביזע גייסטער; זיי וועלן רעדן מיט נייע לשונות; ¹⁸ זיי וועלן אויפהייבן שלאַנגען, און אויב זיי וועלן טרינקען סם־הַמָּוֹת, וועט עס זיי ניט שאַטן; זיי וועלן אַרויפלייגן זייערע הענט אויף קראַנקע, און זיי וועלן ווערן געזונט.

¹⁹ און נאָכדעם ווי דער האַר יֵשׁוּעַ האָט צו זיי גערעדט, איז ער אַרויפגענומען געוואָרן אין הימל אַרײַן, און האָט זיך אַנידערגעזעצט צו דער רעכטער האַנט פון גאָט. ²⁰ און זיי זענען אַרויסגעגאַנגען, און האָבן אומעטום געדרשנט, און דער האַר האָט געווירקט מיט זיי, און האָט באַשטעטיקט דאָס וואָרט דורך די צײַכנס, וואָס האָבן זיי באַגלייט. אָמן.

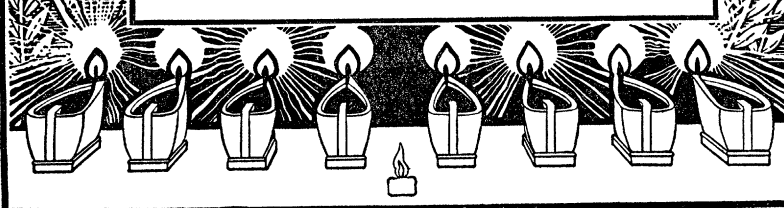

די בשורה לויט לוקאס

אזוי ווי א סך האָבן זיך אונטערגענומען צו באַשרייבן די געשיכטע פון יענע געשעענישן, וואָס זענען צווישן אונדז באַגלויבט, ² פונקט ווי זיי זענען אונדז איבערגעענטפערט געוואָרן פון די, וואָס זענען פון אָנהייב אָן געווען אויגן־עדות און באַדינער פון דעם וואָרט. ³ האָב איך עס אויך געהאַלטן פאַר רעכט, נאָכדעם ווי איך האָב פון אָנהייב אָן אַלצדינג גענוי נאָכגעפאַרשט, צו שרייבן אין אַ סדר דיר, אַ אידלסטער טעאַפּילוס, ⁴ כדי דו זאָלסט וויסן דעם אַמת פון דעם, אין וואָס דו ביסט געלערנט געוואָרן.

⁵ עס איז געווען אין די טעג פון הורדוסן, דעם מלך פון יהודה, איינער אַ כהן מיטן נאָמען זכריה, פון דעם משמר פון אַבִּיה; און ער האָט געהאַט אַ ווייב פון די טעכטער פון אַהרן, וואָס האָט געהייסן אַלישבע. ⁶ און ביידע זענען געווען רעכט־פאַרטיק פאַר גאָט, און זענען געגאַנגען ערלעך אין אַלע מצוות און חוקים פון גאָט. ⁷ אָבער זיי האָבן נישט געהאַט קיין קינד, וואָרים אַלישבע איז געווען אַן עקרה, און ביידע זענען געווען שוין גוט באַיאָרנט.

⁸ און עס איז געווען, בעת ער האָט אויסגעפירט

די עבודה פאר גאָט אין דעם סדר פון זיין משמר, ⁹ לויט דעם מנהג פון דער פהנה, איז געווען זיין גורל אַרײַנצוגיין אין דעם היכל פון גאָט און רײַכערן קטורת. ¹⁰ און די גאַנצע עדה פון דעם פאָלק האָט מתפלל געווען דרויסן אין דער שעה פון קטורת. ¹¹ ערשט אַ מלאך פון גאָט האָט זיך באַווזן צו אים, וואָס איז געשטאַנען אויף דער רעכטער זייט פון דעם קטורת־מוֹבִיט. ¹² און אַז זכריה האָט אים דערוען, האָט ער זיך דערשראָקן, און אַ פחד איז געפאַלן אויף אים. ¹³ אָבער דער מלאך האָט צו אים געזאָגט: האָב ניט קיין מורא, זכריה; וואָרים דיין תפילה איז דערהערט געוואָרן, און דיין ווייב אַלישבע וועט דיר געבערן אַ זון, און דו זאָלסט רופן זיין נאָמען יִחְזָקָן.

¹⁴ פרייד און נחת וועסטו פון אים האָבן; און אַ סך וועלן זיך פרייען איבער זיין געבורט. ¹⁵ וואָרים ער וועט זיין גרויס פאַר גאָט, און וויין און שטאַרקן געטראַנק וועט ער ניט טרינקען; און ער וועט זיין פול מיט דעם רוים־הַקֹּדֶשׁ, גלייך פון זיין מוטערס טראַכט. ¹⁶ און אַ סך פון די קינדער פון ישׂראל וועט ער אומקערן צו גאָט, זייער האַר. ¹⁷ און ער וועט גיין פאַר אים אין דעם גייסט און גבורה פון אַלְיָהוּן, אומצוקערן די הערצער פון די פּאָטערס צו די קינדער, און די ווידערשפעניקע צו דער פאַרשטענדיקייט פון די צדיקים, כדי אויפצושטעלן אַ צוגעגרייט פאָלק פאַר גאָט.

¹⁸ און זכריה האָט געזאָגט צו דעם מלאך: ווי אַזוי וועל איך דאָס דערקענען? וואָרים איך בין אַ זָקן, און מיין ווייב גוט באַיאַרנט. ¹⁹ און דער מלאך האָט געענטפערט, און צו אים געזאָגט: איך בין גַבְרִיאֵל, וואָס שטייט פאַר גאָט, און איך בין געשיקט געוואָרן צו רעדן צו דיר, און צו ברענגען דיר די דאָזיקע בשורה. ²⁰ און אָט וועסטו זיין שטום און ניט קענען רעדן, ביז דעם טאָג, ווען דאָס וועט געשען, וואָרים דו האָסט ניט געגלויבט מינע רייד, וואָס וועלן מקוים ווערן אין זייער צייט. ²¹ און דאָס פאָלק האָט געוואַרט אויף זכריהן, און זיי האָבן זיך געחידושט, וואָס ער זאָמט זיך אין דעם היכל. ²² און אַז ער איז אַרויסגעקומען, האָט ער ניט געקענט רעדן צו זיי; און זיי האָבן זיך משער געווען, אַז ער האָט געזען אַ זעאונג אין דעם היכל; און ער האָט געמאַכט צייכנס צו זיי, און איז פאַרבליבן שטום. ²³ און עס איז געווען, אַז די טעג פון זיין עבודה האָבן זיך געענדיקט, האָט ער זיך אומגעקערט אַהיים.

²⁴ און נאך די דאזיקע טעג איז אַלישבע זיין ווייב פאַרגאַנגען אין טראַגן, און זי האָט זיך פאַרבאָרגן פינף חַדָּשִׁים, און האָט געזאָגט: ²⁵ אַזוי האָט גאַט געטאַן צו מיר אין די טעג, בעת ער האָט אויף מיר געקוקט, אַוועקצונעמען מיין חרפה פון צווישן מענטשן.

²⁶ און אין דעם זעקסטן חודש איז דער מלאך גבריאָל געשיקט געוואָרן פון גאַט אין אַ שטאָט פון גליל, וואָס האָט געהייסן נצֶרֶת, ²⁷ צו אַ יונגפֿרוי, וואָס איז געווען פאַרקנסט צו אַ מאַן מיטן נאָמען יוסף, פון בית־דוד; און די יונגפֿרוי האָט געהייסן מרְיָם. ²⁸ און ער איז צו איר אַרײַנגעקומען, און האָט געזאָגט: שָׁלוֹם דיר, דו לײַטזעליקע, גאַט איז מיט דיר. ²⁹ אָבער זי האָט זיך זייער דערשראָקן איבער דעם וואָרט, און האָט ביי זיך געטראַכט, וואָסער מין גרוס קאָן דאָס זײַן? ³⁰ און דער מלאך האָט צו איר געזאָגט: האָב נישט קיין מורא, מרְיָם, וואָרים דו האָסט געפונען חן ביי גאַט. ³¹ און זע, דו וועסט מעיבֶרֶת ווערן, און געבערן אַ זון, און דו זאָלסט רופן זיין נאָמען ישׁוּעַ. ³² ער וועט זיין גרויס, און וועט גערופן ווערן דער זון פון דעם אייבערשטן; און גאַט, דער האַר, וועט אים געבן דעם טראַגן פון זיין פּאַטער דוד; ³³ און ער וועט קיניגן איבער דעם הויז פון יַעקב אויף אייביק; און צו זיין מלוכה וועט נישט זיין קיין סוף.

³⁴ און מרְיָם האָט געזאָגט צום מלאך: וויאַזוי וועט דאָס זײַן, אַז איך קען נישט קיין מאַן? ³⁵ און דער מלאך האָט צו איר געזאָגט: דער רוּח־הַקּוֹדֶשׁ וועט קומען אויף דיר, און די קראַפט פון דעם אייבערשטן וועט דיך באַדעקן; דעריבער וועט אויך דאָס, וואָס ווערט געבוירן, אָנגערופן ווערן הייליק, דער בְּרִיאַלְהִים. ³⁶ און זע, אַלישבע דיין קרובֿה, אויך זי איז טראַגנדיק מיט אַ זון אויף איר עלטער; און דאָס איז דער זעקסטער חודש ביי איר, וואָס איז גערופן געוואָרן עֶקְרָה. ³⁷ וואָרים ביי גאַט איז קיין זאַך נישט אוממעגלעך. ³⁸ און מרְיָם האָט געזאָגט: אָט בין איך, די דינסט פון גאַט; זאָל מיט מיר געשען לויט דיין וואָרט. און דער מלאך איז פון איר אַוועקגעגאַנגען.

³⁹ און מרְיָם איז אויפגעשטאַנען אין יענע טעג, און איז געשווינד געגאַנגען אין דעם באַרגיקן לאַנד, צו אַ שטאָט אין יהודה; ⁴⁰ און זי איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם הויז פון זכַרְיָהוּ, און האָט באַגריסט אַלישבען. ⁴¹ און עס איז געווען, בעת אַלישבע האָט געהערט די גריסונג פון מרְיָמען, איז דאָס קינד

געשפרונגען אין איר לײַב; און אַלישבע איז געוואָרן פּוּל מיט דעם רוּחַ-
הַקּוֹדֶשׁ; ⁴² און זי האָט אויפגעהויבן איר קוּל מיט אַ הויך געשרײ, און
געזאָגט: געבענטשט ביסטו צווישן ווייבער, און געבענטשט איז די פּרוכט
פון דיין לײַב! ⁴³ און פאַרוואָס איז דאָס מיר באַשערט, אָז די מוטער פון
מיין האַר זאָל קומען צו מיר? ⁴⁴ וואָרים זע, ווי נאָר דאָס קוּל פון דיין
באַגריסונג האָט דערגרייכט מינע אויערן, איז דאָס קינד געשפרונגען פון
שמחה אין מיין לײַב. ⁴⁵ און געבענטשט איז זי, וואָס האָט געגלויבט, וואָרים
סע וועט מקוים ווערן דאָס, וואָס איז צו איר גערעדט געוואָרן פון גאָט.
⁴⁶ און מַרְיָם האָט געזאָגט:

מיין נַפֶּשׁ טוט דערהייכן גאָט,

⁴⁷ און סע פּרייט זיך מיין גייסט אין גאָט, מיין גוּאָל,

⁴⁸ וואָרים ער האָט געקוקט אויף דער נידעריקייט פון זיין דינסט,

וואָרים זע, פון איצט אָן וועלן מיך אַלע דורות רופן געבענטשטע.

⁴⁹ ווייל גרויסע זאכן האָט דער מעכטיקער אָן מיר געטאָן;

און הייליק איז זיין נאָמען.

⁵⁰ און זיין באַרעמהאַרציקייט איז אויף דור-דורות

צו די, וואָס פאַרכטן זיך פאַר אים.

⁵¹ ער האָט געוויזן גבורות מיט זיין אָרעם,

און צעשפּרייט די האַפּערדיקע אין די מַחֲשָׁבוֹת פון זייער האַרץ.

⁵² ער האָט אַראָפּגעוואָרפן די מעכטיקע פון זייערע טראַגען,

און האָט דערהויבן די פון נידעריקן שטאַנד.

⁵³ די הונגעריקע האָט ער אָנגעפילט מיט גוטס,

און די רייכע האָט ער אַוועקגעשיקט ליידיק.

⁵⁴ געהאַלפן האָט ער זיין קנעכט יִשְׂרָאֵל,

און זיך געטאָן דערמאָנען זיין באַרעמהאַרציקייט,

⁵⁵ ווי ער האָט גערעדט צו אינדזערע אָבות,

צו אַבְרָהָם און צו זיין זאָמען אויף אייביק.

⁵⁶ און מַרְיָם איז געבליבן מיט איר אַרום דריי טַגִּים, און האָט זיך

אומגעקערט אַהיים.

⁵⁷ און אַלישבעס צייט איז געוואָרן פול, אָז זי זאָל געלעגן ווערן;

און זי האָט געבוירן אַ זון. ⁵⁸ און אירע שְׂכִינִים און קרובים האָבן געהערט,

אַז גאַט האָט מיט איר געטאַן גרויס חסד, און זיי האָבן זיך געפרייט מיט איר.⁵⁹ און עס איז געווען אויפן אַכטן טאָג, איז מען געקומען מל זיין דאָס קינד; און זיי האָבן אים געוואָלט אַ נאָמען געבן זכריה, נאָך זיין פאָטערס נאָמען.⁶⁰ און זיין מוטער האָט זיך אָפּגערוּפּן: ניין, גייערט יחזקן זאָל מען אים רופּן.⁶¹ און זיי האָבן צו איר געזאָגט: קיינער ניט פון דיין משפּחה הייסט אַזוי.⁶² און זיי האָבן געמאַכט צייכנס צו זיין פאָטער, ווי ער האָט בּדעָה אים צו רופּן.⁶³ און ער האָט פּאַרלאַנגט אַ שרייב־טאַוּל, און האָט אויפגעשריבן: זיין נאָמען איז יחזקן. און זיי האָבן זיך אַלע געחידושט.⁶⁴ און זיין מויל און זיין צונג האָבן זיך מיטאַמאָל אויפגעמאַכט, און ער האָט גענומען רעדן און לויבן גאָט.⁶⁵ און אַ פּחד איז געפאַלן אויף אַלע זייערע שכנים; און אין גאַנצן באַרג־לאַנד פון יהודה האָט מען גערעדט וועגן די דאָזיקע זאַכן.⁶⁶ און אַלע, וואָס האָבן דאָס געהערט, האָבן עס זיך גענומען צום האַרצן, און געזאָגט: וואָס וועט דאָס זיין פאַר אַ קינד? וואַרים די האַנט פון גאָט איז געווען מיט אים.

⁶⁷ און זיין פאָטער זכריה איז געוואָרן פול מיט דעם רוים־הקודש, און האָט נביאות געזאָגט, אַזוי צו זאָגן:

⁶⁸ געלויבט איז גאָט, דער גאָט פון ישׂראֵל!

וואַרים ער האָט געדענקט און געשיקט אַ ישועה פאַר זיין פאָלק, און האָט אויפגעשטעלט פאַר אונדז אַ האַרן פון ישועה

אין דעם הויז פון זיין קנעכט דוד,

⁷⁰ ווי ער האָט גערעדט דורך דעם מויל פון זיינע הייליקע נביאים פון פאַרצייטן,

⁷¹ רעטונג פון אונדזערע שונאים,

און פון דער האַנט פון אַלע, וואָס האָבן אונדז פיינט.

⁷² צו טאָן חסד מיט אונדזערע אַבות,

און צו געדענקען זיין הייליקן בונד;

⁷³ די שבועה, וואָס ער האָט געשוואוירן צו אַבְרָהָם אָבינו,

⁷⁴ אונדז מציל צו זיין פון דער האַנט פון אונדזערע שונאים,

און דינען אים אָן פּחד,

⁷⁵ אין קדושה און גערעכטיקייט פאַר אים אַלע אונדזערע טעג.

⁷⁶ און דו, קינד, וועסט גערופּן ווערן: נביא פון דעם אייבערשטן;

וואַרים די וועסט גיין פאַר גאַט אָנצוברייטן זיינע וועגן,
 77 צו געבן פאַרשטענדיקייט פון ישועה פאַר זיין פּאָל
 דורך דער פאַרגעבונג פון זייערע זינד,
 78 צוליב דער באַרעמהאַרציקייט פון אונדזער גאַט,
 מיט וואָס דער פּרימאַרגן וועט אויפגיין אויף אונדז פון דער הייד,
 79 צו ליכטן אויף די, וואָס זיצן אין חושך און אין שאַטן פון טויט;
 צו פירן אונדזערע טריט אין דעם וועג פון שלום.
 80 און דאָס קינד איז געוואַקסן, און איז געוואָרן שטאַרק אין דעם גייסט,
 און איז געווען אין מדבֿריות ביז דעם טאַג, ווען ער האָט זיך אַנטפלעקט
 צו ישׂראל.

ר און עס איז געווען אין יענע טעג, אַז אַ באַפעל איז אַרויסגעגאַנגען
 פון קיסר אויגוסטוס, אַז די גאַנצע וועלט זאָל געציילט ווערן. 2 דאָס
 איז געווען די ערשטע ציילונג, בעת קורניניוס איז געווען פּראָקוראַטאָר פון
 סיריע. 3 און אַלע זענען געגאַנגען זיך איינשרייבן, יעדער איינער אין זיין
 אייגענער שטאַט. 4 און יוסף איז אויך אַרויפגעגאַנגען פון גליל, פון דער
 שטאַט נַצְרַת, קיין יהודה, צו דער שטאַט פון דָוֶד, וואָס הייסט בֵּית-לֶחֶם,
 וואַרים ער איז געווען פון דָוֶדס הויז און משפּחה; 5 צו פאַרשרייבן זיך מיט
 מרְיָמָען, וואָס איז געווען פאַרקאַנט צו אים, בעת זי איז געווען מעוּבֶרֶת.
 6 און עס איז געווען, בעת זיי זענען דאָרט געווען, זענען געוואָרן פול די
 טעג, אַז זי זאָל געבערן. 7 און זי האָט געבוירן איר זון דעם בכור, און
 האָט אים איינגעוויקלט אין ווינדעלעך, און אים אַריינגעלייגט אין אַ קאַריטע,
 וואַרים עס איז פאַר זיי ניט געווען קיין פּלאַץ אין דער אַכסניא.

8 און עס זענען געווען פאַסטעכער אין יענער געגנט אין פעלד, וואָס
 האָבן אַכטונג געגעבן ביינאַכט אויף זייער סטאַדע. 9 און אַ מלאַך פון גאַט
 האָט זיך צו זיי באַוויזן, און די הערלעכקייט פון גאַט האָט געליכטן אַרום
 זיי; און זיי האָבן זיך שטאַרק דערשראַקן. 10 און דער מלאַך האָט צו זיי
 געזאָגט: האָט ניט קיין מורא; וואַרים אַט ברענג איך אייך אַ גוטע בשורה
 פון אַ גרויסער שְׂמחה, וואָס וועט זיין פאַר דעם גאַנצן פּאָל; 11 וואַרים
 היינט איז אייך געבוירן געוואָרן אין דער שטאַט פון דָוֶד אַ גוֹאֵל, וואָס
 איז מְשִׁיחַ, דער האַר. 12 און דאָס איז אַ צייכן פאַר אייך: איר וועט געפינען
 אַ קינד איינגעוויקלט אין ווינדעלעך, און ליגן אין אַ קאַריטע. 13 און פּלוצים

איז מיט דעם מלאך געווען א מחנה פון הימלישן חיל, וואָס האָבן געלויבט גאָט, און געזאָגט:

¹⁴ כְּבוֹד צו גאָט אין דער הייך,

און אויף דער ערד שלום צווישן מענטשן,

וואָס אין זיי איז זיין וואוילגעפעלן.

¹⁵ און עס איז געווען, ווי די מלאכים זענען פון זיי אַוועק אין הימל אַרײַן, האָבן די פּאַסטעכער געזאָגט איינער צום אַנדערן: לאָמיר איצט גיין קיין בֵּית־לֶחֶם, און וען די זאַך, וואָס איז געשען, פון וואָס גאָט האָט אונדו צו וויסן געטאָן. ¹⁶ און זיי זענען געקומען געשווינד, און האָבן געפונען מַרְיָמֶען און יוֹסֵפֿ, און דאָס קינד ליגן אין דער קאַריטע. ¹⁷ און אַז זיי האָבן עס געזען, האָבן זיי באַקאַנט געמאַכט דאָס וואָרט, וואָס איז צו זיי גערעדט געוואָרן וועגן דעם דאָזיקן קינד. ¹⁸ און אַלע, וואָס האָבן דאָס געהערט, האָבן זיך געוואונדערט וועגן דעם, וואָס די פּאַסטעכער האָבן דערציילט. ¹⁹ אָבער מַרְיָם האָט אָפּגעהיט די דאָזיקע אַלע רייד, און האָט געטראַכט וועגן זיי אין איר האַרץ. ²⁰ און די פּאַסטעכער האָבן זיך אומגעקערט, און האָבן אָפּגעגעבן כְּבוֹד און געלויבט גאָט פאַר אַלץ, וואָס זיי האָבן געהערט און געזען, אַזוי ווי עס איז צו זיי גערעדט געוואָרן.

²¹ און אַז עס זענען געוואָרן פול אַכט טעג אים מל צו זיין, האָט מען אים אַ נאָמען געגעבן ישׁוּעַ, ווי דער מלאך האָט אים גערופן, איידער ער איז אויפגענומען געוואָרן אין דער מוטערטראַכט.

²² און בעת עס זענען געוואָרן פול די טעג פון זייער רײַניקונג, לויט תּוֹרַת מֹשֶׁה, האָבן זיי אים אַרויפגעבראַכט קיין ירוּשָׁלַיִם, אים צו שטעלן פאַר גאָט — ²³ ווי סע שטייט געשריבן אין דער תּוֹרָה פון גאָט: יעדער זָכֵר, וואָס עפנט די מוטערטראַכט, זאָל גערופן ווערן הייליק צו גאָט ב — ²⁴ און צו גענענען אַ קרבן, לויט ווי סע איז געזאָגט געוואָרן אין דער תּוֹרָה: פון גאָט: אַ פאַר טורטלוטיבן, אָדער צוויי יונגע טויבן. ²⁵ און זע, עס איז געווען אַ מענטש אין ירוּשָׁלַיִם, וואָס האָט געהייסן שָׁמְעוֹן, און דער דאָזיקער מענטש איז געווען רעכטפאַרטיק און פרום, און ער האָט געוואָרט אויף דער נחמה פון ישׂראֵל; און דער רוים־הקודש האָט גערוט אויף אים. ²⁶ און אים איז אַנטפלעקט געוואָרן דורך דעם רוים־הקודש, אַז ער וועט ניט זען

* ויקרא יב, 8—2. ב שמות יג, 2, 12.

דעם טויט, איידער ער וועט האָבן געזען דעם מָשיח פון גאָט. ²⁷ און ער איז געקומען דורך דעם גייסט אין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ אַרײַן; און בעת די עלטערן האָבן אַרײַנגעבראַכט דאָס קינד ישׁוע, צו טאָן מיט אים לויט דעם דין פון דער תּוֹרָה, ²⁸ האָט ער אים גענומען אין זיינע אַרעמס, און געלויבט גאָט, און געזאָגט:

²⁹ אַצײַנד טוסטו אָפּלאָן דיין קנעכט, אָ גאָט,

לויט דיין וואָרט, בשָׁלוֹם;

³⁰ וואָרים מיינע אויגן האָבן געזען דיין ישׁועה,

³¹ וואָס דו האָסט אָנגעברייט פאַר אַלע פעלקער;

³² אַ ליכט צו באַלײַכטן די אומות,

און דער כּבוֹד פון דיין פּאָלק ישׂראֵל.

³³ און זיין פּאָטער און זיין מוטער האָבן זיך געוואונדערט איבער דעם, וואָס איז געזאָגט געוואָרן וועגן אים; ³⁴ און שמעון האָט זיי געבענטשט, און האָט געזאָגט צו מרְיָמען, זיין מוטער: זע, ער איז באַשטימט פאַר דעם פּאָלן און דעם אויפשטיין פאַר אַ סך אין ישׂראֵל; און פאַר אַ צײַכן, וואָס מע וועט רעדן אַנטקעגן – ³⁵ און אַ שווערד וועט דורכשטעכן דיין אייגענע זעל – כּדי סע זאָלן אַנטפלעקט ווערן די מַחשבות פון אַ סך הערצער.

³⁶ און עס איז געווען איינע אַ נביאה, חַנָּה בֵּת־פּנוּאֵל, פון שְׁבַט אָשֵׁר; זי איז געווען אין הויכן עלטער, און האָט געלעבט מיט איר מאַן זיבן יאָר פון איר מיידלשאַפט, ³⁷ און איז געווען אַן אַלמָנָה פיר און אַכציק יאָר. און זי האָט ניט אָפּגעטרעטן פון דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, און האָט געדינט גאָט מיט תּעֲנִיתִים און תּפִּילוֹת טאָג און נאַכט. ³⁸ און גראָד אין יענער שעה איז זי אָנגעקומען, און האָט גענומען לויבן גאָט, און רעדן וועגן אים פאַר אַלע, וואָס האָבן געוואָרט אויף דער גאולה פון ירוּשָׁלַיִם.

³⁹ און נאָכדעם ווי זיי האָבן מקיים געווען אַלצדינג, לויט דער תּוֹרָה פון גאָט, האָבן זיי זיך אומגעקערט קיין גָלִיל, צו זייער אייגענער שטאָט נַצְרֶת. ⁴⁰ און דאָס קינד איז געוואָקסן און איז געוואָרן שטאַרק, פול מיט חֵכְמָה, און דער חַן פון גאָט האָט גערוט אויף אים.

⁴¹ און זיינע עלטערן פלעגן עולה־רַגֵּל זיין יעדעס יאָר קיין ירוּשָׁלַיִם אויף דעם יוֹם־טוֹב פֶּסַח. ⁴² און ווען ער איז אַלט געווען צוועלף יאָר, האָבן זיי עולה־רַגֵּל געווען לויט דעם דין. ⁴³ און אַז דער יוֹם־טוֹב האָט

זיך געענדיקט, און זיי האָבן זיך אומגעקערט אַהיים, איז דאָס ייִנגל ישוע איבערגעבליבן אין ירושלים; און זיינע עלטערן האָבן עס נישט געוואוסט.⁴⁴ און אזוי ווי זיי האָבן געמיינט, אָז ער איז מיט די עולי־רגל, זענען זיי אָפּגעגאַנגען אַ טאָג גאַנג, און האָבן אים געזוכט צווישן זייערע קרובים און באַקאַנטע.⁴⁵ און אָז זיי האָבן אים נישט געפונען, האָבן זיי זיך אומגעקערט קיין ירושלים, און האָבן אים געזוכט.⁴⁶ און עס איז געווען, אין דריי טעג אַרום, האָבן זיי אים געפונען אין בית־המקדש זיצן צווישן די תלמידי־חכמים, ווי ער האָט זיך צוגעהערט און זיי געפרעגט קשיורר.⁴⁷ און אַלע, וואָס האָבן אים געהערט, האָבן זיך שטאַרק געחידושט איבער זיין שכל און זיינע תשובות.⁴⁸ און בעת זיי האָבן אים געזען, זענען זיי נשתומם געוואָרן; און זיין מוטער האָט צו אים געזאָגט: וון, פאַרוואָס האָסטו אונדז אַזוינס געטאַן? זע, דיין פאַטער און איך האָבן דיך געזוכט מיט צער.⁴⁹ און ער האָט צו זיי געזאָגט: הַלְמַאי האָט איר מיך געזוכט? צי האָט איר נישט געוואוסט, אָז איך מוז זיין אין מיין פאַטערס הויז? ⁵⁰ און זיי האָבן נישט פאַרשטאַנען דאָס וואָרט, וואָס ער האָט צו זיי גערעדט.⁵¹ און ער האָט מיט זיי אַראָפּגענידערט, און איז געקומען קיין נצרת; און ער איז זיי געווען אונטערטעניק; און זיין מוטער האָט אָפּגעהיט די דאָזיקע אַלע רייד אין איר האַרץ.

⁵² און ישוע איז געוואקסן אין חכמה, און אין געשטאַלט, און אין חן

בײַ גאָט און בײַ לײט.

און אין דעם פופצנטן יאָר פון קיסר טיבעריוס מלוכה, בעת פּאָנטיוס פּילאַטוס איז געווען פּראָקוראַטאָר פון יהודה, און הורדוס איז געווען טעטראַרך פון גליל, און זיין ברודער פּיליפּוס טעטראַרך פון דער געגנט איטוריע און טרכונא, און לוסאַניוס טעטראַרך פון אַבילין,² בעת חנן און קיפּא זענען געווען פּהנים־גדולים, איז געקומען דאָס וואָרט פון גאָט צו יוחנן בן־זכריה אין דער מדבר.³ און ער איז געקומען אין דער גאַנצער געגנט פון ירדן, און האָט גערשנט די טבילה פון תשובה פאַר דער פאַרגעבונג פון זינד.⁴ ווי סע שטייט געשריבן אין דעם ספר פון די רייד פון ישעיה הנביא:

אַ קול רופט אין דער מדבר,

מאַכט גרייט דעם וועג פון גאָט,

גלייכט אויס זיינע שטעגן.

⁵ יעדער טאָל זאָל דערהויבן ווערן,

און יעדער באַרג און הייך זאָלן דערנידעריקט ווערן;

און דאָס קרומע זאָל ווערן גלייך,

און די באַרגקייטן אַ פּלויזן.

⁶ און אַלע ליבער זאָלן זען די ישועה, פון גאָט א.

⁷ און ער האָט דעריבער געזאָגט צום פּאָלק, וואָס איז אַרויסגעגאַנגען

פון אים געטובלט צו ווערן; איר שפּראַך פון שלאַנגען! ווער האָט אייך

געוואָרנט צו אַנטרינען פון דעם אָנקומענדיקן צאָרן? ⁸ ברענגט דעריבער

פּירות, וואָס זענען ראַוי פאַר תּשובּה, און רעדט אייך ניט איין: אַבְרָהָם

איז אונדזער פּאָטער; וואָרים איך זאָג אייך, גאָט קאָן פון די דאָזיקע שטיינער

אויפשטעלן קינדער פאַר אַבְרָהָמען. ⁹ און אַט ליגט שוין די האַק ביים וואַרצל

פון די ביימער; דעריבער, יעדער בוים, וואָס ברענגט ניט אַרויס קיין גוטע

פּירות, ווערט אָפּגעהאַקט און אַריינגעוואָרפן אין פייער אַריין.

¹⁰ און דאָס פּאָלק האָט אים געפרעגט: וואָס אייגנטלעך זאָלן מיר טאָן?

¹¹ האָט ער געענטפּערט, און צו זיי געזאָגט: דער, וואָס האָט צוויי רעק, זאָל

זיך טיילן מיט דעם, וואָס האָט גאַרניט; און דער, וואָס האָט שפּיז, זאָל

אויך אַזוי טאָן. ¹² און עס זענען אויך געקומען מוכסים געטובלט צו ווערן,

און זיי האָבן צו אים געזאָגט: רַבּי, וואָס זאָלן מיר טאָן? ¹³ האָט ער צו זיי

געזאָגט: פּאָדערט ניט מער וואָס איז פאַר אייך באַשטימט. ¹⁴ און אויך ועלנער

האָבן אים געפרעגט, אַזוי צו זאָגן: און מיר, וואָס זאָלן מיר טאָן? האָט ער

צו זיי געזאָגט: איר זאָלט קיינעם ניט פּלאַגן און באַרויבן, און זייט צופּרידן

מיט אייער לויזן.

¹⁵ און בעת דאָס פּאָלק איז געווען אין אַ שטימונג פון דערוואַרטונג,

און אַלע האָבן געטראַכט אין זייערע הערצער וועגן יוֹחָנָן, צי איז ער ניט

אָפּשר דער מָשיחַ, ¹⁶ האָט יוֹחָנָן זיי געענטפּערט, און געזאָגט: איך טובל אייך

מיט וואַסער; סע קומט אָבער אַ שטאַרקערער פון מיר, וועמען איך בין

ניט ראַוי אויפצובינדן די רימענדלעך פון זיינע שיך; ער וועט אייך טובלען

מיט דעם רוח־הקודש און מיט פייער. ¹⁷ זיין ווינטשוּיפּל איז אין זיין האַנט,

און ער וועט גוט אויסרייניקן זיין שׂייער, און איינזאַמלען דעם ווייזן אין

זיין שפייכלער אריין, אָבער די פליעווע וועט ער פאַרברענען מיט אַן אומפאַרלעשלעכן פייער.

¹⁸ און אויף אזאָ זאָפן, און מיט אַ סך אַנדערע וואָרענונגען האָט ער אָנגעזאָגט די גוטע בשורה פאַר דעם פּאָלק. ¹⁹ אָבער דער טעטראַרך, הורדוס, ווייל ער איז פון אים געמוסרט געוואָרן צוליב הורדידה, זיין ברודערס ווייב, און פאַר דעם גאַנצן רשעות, וואָס הורדוס האָט געטאָן, ²⁰ האָט צו דעם נאָך צוגעגעבן דאָס, וואָס ער האָט פאַרשפּאַרט יוֹהַנָן אין דער תּפִּיסה.

²¹ און עס איז געווען, בעת דאָס גאַנצע פּאָלק איז געטובלט געוואָרן, און ישׁוע איז אויך געטובלט געוואָרן, און האָט מתפלל געווען, האָט דער הימל זיך געשפּאַלטן, ²² און דער ריח־הקודש האָט אַראָפּגענידערט אויף אים אין אַ ליב־לעכער געשטאַלט, ווי אַ טוב, און אַ קול איז אַרויס פון הימל: דו ביסט מיין געליבטער זון; אין דיר איז מיין וואוילגעפעלן.

²³ און ישׁוע, בעת ער האָט אָנגעהויבן זיין שליחות, איז אַלט געווען אַרום דרייסיק יאָר, און ער איז געווען, ווי מען האָט געמיינט, דער זון פון יוסף בן־עֵלִי, ²⁴ דער זון פון מִתְתָן, דער זון פון לִוִי, דער זון פון מִלְכִי, דער זון פון גִּינִי, דער זון פון יוֹסֵפֶן, ²⁵ דער זון פון מִתְתָהוֹן, דער זון פון אַמוֹצֵן, דער זון פון נְחומֵען, דער זון פון חֶסְלִי, דער זון פון נְגִינִי, ²⁶ דער זון פון מִתְתָן, דער זון פון מִתְתָהוֹן, דער זון פון שְׁמַעִי, דער זון פון יוֹסֵפֶן, דער זון פון יוֹדָה, ²⁷ דער זון פון יוֹחָנָן, דער זון פון רִישָׁאן, דער זון פון ורוֹבְבֵלֵען, דער זון פון שְׂאֵלְתֵי־אֵלֶן, דער זון פון גִּרְיִן, ²⁸ דער זון פון מִלְכִי, דער זון פון אַדִּין, דער זון פון קוֹסְמֵען, דער זון פון אַלְמוֹדָמֵען, דער זון פון יֶרֶן, ²⁹ דער זון פון ישׁוען, דער זון פון אַלִיעֶזֶר, דער זון פון יוֹרִימֵען, דער זון פון מִתְתָן, דער זון פון לִוִי, ³⁰ דער זון פון שְׁמַעוֹנֵען, דער זון פון יהודה, דער זון פון יוֹסֵפֶן, דער זון פון יוֹנָמֵען, דער זון פון אַלְקִימֵען, ³¹ דער זון פון מִלְיָאן, דער זון פון מִינָאן, דער זון פון מִתְתָהוֹן, דער זון פון נְתַנֵּען, דער זון פון דָּוִד, ³² דער זון פון ישׁי, דער זון פון עוֹבְדֵן, דער זון פון בּוֹצְעוֹן, דער זון פון שְׁלֹמוֹנֵען, דער זון פון נְחֻשׁוֹנֵען, ³³ דער זון פון עֲמִינָדָב, דער זון פון אַרְמֵען, דער זון פון חֲצֹרֹנֵען, דער זון פון פֶּרְצֵן, דער זון פון יהודה, ³⁴ דער זון פון יַעֲקֹב, דער זון פון יִצְחָק, דער זון פון אַבְרָהָמֵען, דער זון פון תְּרָח, דער זון פון נְחוֹר, ³⁵ דער זון פון שְׂרׁוּג, דער זון פון רְעוּן, דער

וזן פון פֿלָגן, דער זון פון עֶבְרֹן, דער זון פון שְׁלֹחַן, ³⁶ דער זון פון קִינְנֵעוֹן, דער זון פון אַרְפַּכְשָׁדָן, דער זון פון שְׁמֵעוֹן, דער זון פון נֹחַן, דער זון פון לָמְכַן, ³⁷ דער זון פון מִתוֹשְׁלָחַן, דער זון פון חֲנוּכַן, דער זון פון יֶרֶדֶן, דער זון פון מִהֶלְלֵאֵלֶן, דער זון פון קִינְנֵעוֹן, ³⁸ דער זון פון אָנוֹשׁן, דער זון פון שֵׁת, דער זון פון אֲדָמֵעוֹן, דער זון פון גָאָט.

ד און יֵשׁוּעַ, פֿול מיט דעם רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, הָאָט זיך אומגעקערט פון דעם יֶרֶדֶן, און איז געפֿירט געוואָרן דורך דעם גייסט ² פֿערציק טעג אין דער מִדְבָּר, געפרוואווט פון דעם שָׁטֵן. און ער הָאָט גאָרניט געגעסן אין יענע טעג; און בעת זיי הָאָבן זיך געענדיקט, איז ער געווען הונגעריק. ³ און דער שָׁטֵן הָאָט צו אים געזאָגט: אויב דו ביסט דער בְּרִיאַלְהִים, באַפעל דעם דאָזיקן שטיין, אָז ער זאָל ווערן ברויט. ⁴ און יֵשׁוּעַ הָאָט אים געענטפֿערט: סע שטייט געשריבן: ניט פון ברויט אַליין לעבט דער מענטש. ⁵ און דער שָׁטֵן הָאָט אים אַרױפֿגעפֿירט, און הָאָט אים געוויון אין אַ רָגַע אַלע מליכות פון דער וועלט, ⁶ און הָאָט צו אים געזאָגט: דיר וועל איך געבן די דאָזיקע גאַנצע מַמְשָׁלָה און איר פֿראַכט, וואָרים מיר איז זי איבערגעגעבן געוואָרן, און איך גיב זי וועמען איך וויל. ⁷ דעריבער, אויב דו וועסט דיך בוקן פֿאַר מיר, וועט דאָס אינגאַנצן זיין דיינס. ⁸ און יֵשׁוּעַ הָאָט אים געענטפֿערט: סע שטייט געשריבן:

זאַלסט דיך בוקן צו גאָט דײַן האַר,

און אים אַליין זאַלסטו דינען.ב.

⁹ און ער הָאָט אים געפֿירט קיין ירוּשָׁלַיִם, און הָאָט אים אַוועקגעשטעלט אויף דעם טורעם פון דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, און הָאָט צו אים געזאָגט: אויב דו ביסט דער בְּרִיאַלְהִים, וואָרף דיך אַראָפּ פון דאַנען; ¹⁰ וואָרים סע שטייט געשריבן:

זײַנע מַלְאָכִים וועט ער באַפעלן וועגן דיר, דיך צו היטן;

¹¹ און אויף די הענט וועלן זיי דיך טראָגן,

טאַמער וועסטו דיר אָנשלאָגן אָן אַ שטיין דײַן פּוּסִי.

¹² און יֵשׁוּעַ הָאָט אים געענטפֿערט: עס איז געזאָגט געוואָרן:

זאַלסט ניט פּרוּאוּן גאָט דײַן האַר.ד.

^a דברים ח, 3. ^b דברים ו, 13. ^c תהלים צא, 11, 12. ^d דברים ו, 16.

¹³ און אז דער שטן האָט געענדיקט יעדן נסיון, האָט ער אים אָפּגעלאָזט אויף אַ צייט.

¹⁴ און ישוע האָט זיך אומגעקערט אין דער מאַכט פון דעם גייסט קיין גליל; און די ידיעה וועגן אים האָט זיך פאַרשפרייט אין דער גאַנצער געגנט. ¹⁵ און ער האָט געלערנט אין זייערע בתי־כנסיות, און אַלע האָבן אים אָפּגעגעבן כבוד.

¹⁶ און ער איז געקומען קיין נצרת, וואו ער איז אויפגעצויגן געוואָרן; און ווי זיין מנהג, איז ער שבת אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בית־הכנסת אַרײַן, און ער איז אויפגעשטאַנען צום לייענען. ¹⁷ און מען האָט אים דערלאָנגט דאָס ספר פון ישעיה הנביא. און ער האָט געעפנט דאָס ספר, און האָט געפונען דאָס אָרט, וואו עס איז געשטאַנען געשריבן:

¹⁸ דער גייסט פון גאָט איז אויף מיר,

וואָרים ער האָט מיך געזאַלבת מבשר צו זיין גוטע בשורות פאַר די אַרעמע.

ער האָט מיך געשיקט אויסצורופן פרייהייט פאַר די געפאַנגענע,

מאַכן זעענדיק די בלינדע,

און צו באַפרייען די, וואָס זענען צעשטויסן,

¹⁹ און אויסצורופן דאָס באַוויליקטע יאָר פון גאָט א.

²⁰ און ער האָט צונויפגעוויקלט דאָס ספר, און האָט עס צוריקגעגעבן דעם חזן, און האָט זיך אַנידערגעזעצט; און די אויגן פון אַלעמען אין דעם בית־הכנסת זענען געווען באַהעפט אָן אים. ²¹ און ער האָט אָנגעהויבן צו זיי צו זאָגן: היינט איז דער דאָזיקער פֿסוק מקיים געוואָרן אין אייערע אויערן.

²² און אַלע זענען אים געווען עדות, און האָבן באַוואונדערט די ליטזעליקע רייד, וואָס זענען אַרויסגעגאַנגען פון זיין מויל; און זיי האָבן געזאָגט: איז דאָס ניט יוספס זון? ²³ און ער האָט צו זיי געזאָגט: אַנודאי וועט איר מיר זאָגן דאָס דאָזיקע מְשָל: רופא, הייל דיך אַליין; וואָס מיר האָבן געהערט ס'איז געטאָן געוואָרן אין כפר־נחום, טו אויך אין דיין געבורישטאָט. ²⁴ און ער האָט געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, קיין נביא איז ניט אָנגענומען אין זיין אייגן לאַנד. ²⁵ אויף אַן אַמת, זאָג איך אייך, אַ סך אַלמנות זענען געווען אין ישׂראל אין די טעג פון אַלְהוּן, בעת דער הימל איז געווען פאַרשלאָסן

דריי יאָר און זעקס חדשים, און עס איז געקומען אַ גרויסער הונגער איבערן גאַנצן לאַנד; ²⁶ און צו קיינער פון זיי איז אַלְהוּ ניט געשיקט געוואָרן, אַחוץ קיין צָרְפַּת, וואָס איז אין צִדוֹן, צו אַ פּרוּי אַן אַלְמָנָה.²⁷ און אַ סך מצוֹרְעִים זענען געווען אין יִשְׂרָאֵל אין דער צייט פון אַלִישֶׁע הַנְּבִיא; און קיינער פון זיי איז ניט גערייניקט געוואָרן, אַחוץ נַעֲמָן דער אַרְמִי.²⁸ און אַלע אין דעם בֵּית־הַכְּנֶסֶת זענען געוואָרן פול מיט צאַרן, בעת זיי האָבן דאָס געהערט.²⁹ און זיי זענען אויפגעשטאַנען, און האָבן אים אַרויסגעוואָרפן פון דער שטאַט, און אים געפירט צום ראַנד פון דעם באַרג, אויף וואָס זייער שטאַט איז געווען געבויט, כדי אים אַראָפּצואוואָרפן.³⁰ אָבער ער איז דורכגעגאַנגען אין דער מיט צווישן זיי, און איז אַוועקגעגאַנגען.

³¹ און ער האָט אַראָפּגענידערט קיין כּפּר־נְחוֹם, אַ שטאַט אין גָּלִיל. און ער האָט מיט זיי געלערנט אַלע שַׁבָּת; ³² און זיי זענען נְשַׁתּוּמִים געוואָרן פון זיין תּוֹרָה, וואָרים זיין וואָרט האָט געהאַט מאַכט.³³ און אין דעם בֵּית־הַכְּנֶסֶת איז געווען אַ מענטש, וואָס האָט געהאַט אַ גייסט פון אַן אומריינעם רוּחַ, און ער האָט אויסגעשריגן אויף אַ הויך קוֹל: ³⁴ אַ, וואָס האָבן מיר צו טאָן מיט דיר, יֵשׁוּעַ הַנּוֹצְרִי? ביסטו געקומען אונדז צו פּאַרטיליקן? איך ווייס ווער דו ביסט: דער הייליקער פון גאָט.³⁵ אָבער יֵשׁוּעַ האָט אויף אים אָנגעשריגן, און געזאָגט: שוויג, און גיי אַרויס פון אים! און דער ביזער גייסט האָט אים אַנידערגעוואָרפן אין זייער מיט, און איז פון אים אַרויס, ניט טוענדיק אים קיין בייז.³⁶ און אַן אַימה איז געפאַלן אויף אַלעמען, און איינער האָט צום אַנדערן געזאָגט: וואָס איז דאָס פאַר אַ וואָרט, וואָס ער געבִיט מיט רשות און כּוֹח די אומריינע גייטער, און זיי גייען אַרויס?³⁷ און די יְדִיעָה וועגן אים האָט זיך פאַרשפּרייט אין דער גאַנצער אַרומיקער געגנט.

³⁸ און ער האָט זיך אויפגעהויבן און איז אַרויס פון דעם בֵּית־הַכְּנֶסֶת, און איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם הויז פון שמעוֹנען. און שמעוֹנס שוויגער האָט געליטן פון אַ גרויס פיבער, און זיי האָבן אים געבעטן פאַר אירעטוועגן.³⁹ און ער איז צוגעגאַנגען, און האָט זיך איינגעבויגן איבער איר, און האָט אָנגעשריגן דאָס פיבער, און עס האָט זי אָפּגעלאָזט; און זי איז תִּיכּף אויפגעשטאַנען און האָט זיי באַדינט.

^a מלכים א' יז, 1, 16-8; יח, 1. ^b מלכים ב' ה, 14-1.

⁴⁰ און בעת די זון איז אונטערגעגאנגען, האָבן אַלע, וואָס האָבן געהאַט קראַנקע מיט פּאַרשידענע חולאַתן, זיי געבראַכט צו אים; און ער האָט אַרױפגעלייגט זיינע הענט אויף יעדן איינעם פון זיי, און האָט זיי געהיילט. ⁴¹ און אויך ביזע גייסטער זענען אַרויס פון אַ סך, וואָס האָבן אויסגעשריגן, און געזאָגט: דו ביסט דער בן־אַלהים. און ער האָט אויף זיי אָנגעשריגן, און זיי ניט געלאָזט רעדן, ווייל זיי האָבן געוואוסט, אַז ער איז דער מָשיח. ⁴² און אַז ס'איז געוואָרן טאָג, איז ער אויפגעשטאַנען און איז אַוועק אין אַ וויסט אַרט. און דאָס פּאָלק האָט אים געזוכט, און איז געקומען צו אים, און אים געוואָלט פאַרהאַלטן, אַז ער זאָל ניט אַוועקגיין פון זיי; ⁴³ אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: איך מוז אָנוואַגן די גוטע בשורה פון גאָטס מלכות אויך אין די אַנדערע שטעט, וואָרים צוליב דעם בין איך געשיקט געוואָרן. ⁴⁴ און ער האָט געדרשנט אין די בְּתֵי־כְנִסוֹת פון יהודה.

ח און עס איז געווען, בעת דאָס פּאָלק האָט זיך געדרענגט אַרום אים, כּדי צו הערן דאָס וואָרט פון גאָט, איז ער געשטאַנען ביים **ב** גיכער. ² און ער האָט געזען צוויי שיפלעך שטיין ביים **ב**, און די פישערס זענען פון זיי אַרויסגעגאַנגען, און האָבן געוואָשן זייערע נעצן. ³ און ער איז אַרױפגעגאַנגען אין איינעם פון די שיפלעך, וואָס האָט געהערט צו שמעוֹנען, אין האָט אים געבעטן, אָפצורוקן זיך אַביסל פון דער בִּישׁה. און ער האָט זיך אַנידערגעזעצט, און האָט געלערנט דאָס פּאָלק פון דעם שיפל אַרויס. ⁴ און אַז ער האָט אויפגעהערט רעדן, האָט ער געזאָגט צו שמעוֹנען: פאַר אָפ, וואו עס איז טיף, און לאָזט אַראָפּ אייערע נעצן צום פאַנג. ⁵ און שמעון האָט געענטפערט: האַר, מיר האָבן זיך געמיט אַ גאַנצע נאַכט, און האָבן גאַרניט געכאַפט; אָבער אויף דיין וואָרט וועל איך אַראָפּלאָזן די נעצן. ⁶ און אַז זיי האָבן דאָס געטאָן, האָבן זיי געכאַפט זייער אַ סך פיש; און זייערע נעצן האָבן זיך גענומען רייסן; ⁷ און זיי האָבן געוואונקען צו זייערע חבֵּרים אין דעם אַנדערן שיפל, אַז זיי זאָלן קומען און זיי העלפן. און זיי זענען געקומען און האָבן אָנגעפילט די ביידע שיפלעך, אַזוי, אַז זיי האָבן אָנגעהויבן צו זינקען. ⁸ און אַז שמעון פּעטרוס האָט דאָס געזען, איז ער געפאַלן יִשׁוען צו די פיס, און געזאָגט: האַר, גיי אַוועק פון מיר, וואָרים איך בין אַ זינדיקער מענטש. ⁹ וואָרים אַ שרעק איז אים באַפאַלן, און אַלע, וואָס זענען געווען

מיט אים ביים פישפאנג, וואָס זיי האָבן געפאָנגען; ¹⁰ און אזוי זענען אורך געווען יעקב און יוחנן, ובדיוס זין, וואָס זענען געווען שמעוֹנס חֲבָרִים. און ישוע האָט געזאָגט צו שמעוֹנען: האָב ניט קיין מוֹרָא; פון איצט אָן וועסטו פאָנגען מענטשן. ¹¹ און אז זיי האָבן געבראַכט זייערע שיפלעך צו דער יְבֵשָׁה, האָבן זיי אַלץ איבערגעלאָזט, און זענען אים נאָכגעגאַנגען.

¹² און בעת ער איז געווען אין איינער פון די שטעט, איז דאָרטן געווען אַ מענטש לויטער צָרעֶת; און אז ער האָט דערזען ישוען, איז ער געפאלן אויף זיין פֶּנים, און האָט אים געבעטן: האַר, אויב דו ווילסט, קאָנסטו מיך מאַכן ריין. ¹³ און ער האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און האָט אים אָנגערירט, און געזאָגט: איך וויל; זיי ריין. און תִּיכֶּף האָט זיך דאָס צָרעֶת אָפּגעטאָן פון אים. ¹⁴ און ער האָט אים באַפוילן, ער זאָל עס קיינעם ניט דערציילן; נייערט גיי און ווייז דיך פאַרן כְּהֵן, און זיי מקריב פאַר דיין רייניקונג, אזוי ווי משה, האָט געבאַטן, פאַר אַן עֲדוּת צו זיי א. ¹⁵ און די ידיעה וועגן אים האָט זיך נאָך מער פאַרשפּרייט, און אַ גרויסער עולם איז זיך צונויפגעקומען, אים צו הערן, און געהיילט צו ווערן פון זייערע קראַנקהייטן. ¹⁶ ער אָבער האָט זיך צוריקגעצויגן אין די מְדַבְּרִיּוֹת, און האָט מתפַּלֵּל געווען.

¹⁷ און עס איז געווען אין איינעם פון יענע טעג, בעת ער האָט געלערנט, אז עס זענען דאָרטן געוועסן פּרוּשִׁים און לומדי־תּוֹרָה, וואָס זענען געקומען פון אַלע שטעט פון גָּלִיל, און יהודה, און ירוּשָׁלַיִם, און די מאַכט פון גאָט איז געווען מיט אים, צו קענען היילן. ¹⁸ און אַט האָבן מענטשן געבראַכט אויף אַ בעט אַ מאַן, וואָס איז געווען געליימט; און זיי האָבן געזוכט אים אַרײַנצוברענגען און אים אַוועקצולייגן פאַר אים. ¹⁹ און אזוי ווי זיי האָבן ניט געקענט געפינען קיין וועג ווי אים אַרײַנצוברענגען, צוליב דעם עולם, זענען זיי אַרויפגעגאַנגען אויפן דאָך, און האָבן אים אַראָפּגעלאָזט מיט זיין געלעגער דורך די דאַכציגל אין דער מיט פאַר ישוען. ²⁰ און אז ער האָט געזען זייער אַמִּוּנָה, האָט ער געזאָגט: מענטש, דייע זינד זענען דיר פאַרגעבן געוואָרן. ²¹ און די סופרים און די פּרוּשִׁים האָבן אָנגעהויבן נאָכצוטראַכטן, און האָבן געזאָגט: ווער איז דער דאָזיקער, וואָס רעדט לעסטערונגען? ווער קאָן מוחל זיין זינד, אַחוץ גאָט אַליין? ²² אָבער ישוע האָט פאַרשטאַנען

זייערע מַחֲשֹׁבוֹת, און האָט צו זיי געזאָגט: וואָס טראַכט איר אין אייערע הערצער? ²³ וואָס איז גרינגער, צו זאָגן: דייע זינד זענען דיר פאַרגעבן געוואָרן, אָדער צו זאָגן: שטיי אויף און גיי? ²⁴ נאָר פּדי איר זאָלט וויסן, אַז דער פּן־אָדָם האָט רשות אויף דער ערד מוחל צו זיין זינד (האָט ער געזאָגט צום געליימטן): איך זאָג דיר, שטיי אויף, און נעם דיין געלעגער, און גיי אַהיים. ²⁵ און ער איז תּיכּף פאַר זיי אויפגעשטאַנען, און האָט גענומען דאָס געלעגער, אויף וועלכן ער איז געלעגן, און איז אַוועק אַהיים, לויבנדיק גאָט. ²⁶ און זיי זענען אַלע נְבָהל און נְשׁתּוּמִם געוואָרן, און האָבן געלויבט גאָט, און זיך זייער געפאַרכטן, און געזאָגט: וואונדערלעכע זאַכן האָבן מיר היינט געזען.

²⁷ און נאָכדעם איז ער אַרויסגעגאַנגען, און האָט געזען אַ מוֹכּס, וואָס האָט געהייסן לוי, זיצן אויפן צאַל־אַמט, און ער האָט צו אים געזאָגט: גיי מיר נאָך. ²⁸ און ער האָט אַלץ איבערגעלאָזט, און איז אויפגעשטאַנען און איז אים נאָכגעגאַנגען.

²⁹ און לוי האָט אים געמאַכט אַ גרויסע סעודה אין זיין הויז; און אַ גרויסער עולם פון מוֹכּסִים און אויך אַנדערע זענען מיט זיי געזעסן ביים טיש. ³⁰ און די פּרוּשִׁים און זייערע סופּרים האָבן געמורמלט קעגן זיינע תּלמידים, און האָבן געזאָגט: פאַרוואָס עסט איר און טרינקט מיט מוֹכּסִים און זינדיקע? ³¹ און ישׁוּע האָט געענטפּערט, און צו זיי געזאָגט: די, וואָס זענען געזונט, נייטיקן זיך ניט אין קיין רופּא, נייערט די, וואָס זענען קראַנק. ³² איך בין ניט געקומען רופן די צדיקים, נייערט די זינדיקע צו תּשובּה.

³³ און זיי האָבן צו אים געזאָגט: די תּלמידים פון יוֹהָנָן פּאַסטן אָפט און טוען תּפּילה, און אַזוי טוען אויך די תּלמידים פון די פּרוּשִׁים, אָבער דייע עסן און טרינקען. ³⁴ און ישׁוּע האָט צו זיי געזאָגט: קאָנט איר לאָזן די מחוּתּנים פּאַסטן, בשעת דער חַתּן איז מיט זיי? ³⁵ סע וועלן אָבער קומען טעג, ווען דער חַתּן וועט אַוועקגענומען ווערן פון זיי, און דעמאָלט וועלן זיי פּאַסטן אין יענע טעג. ³⁶ און ער האָט זיי אויך דערציילט אַ מְשַׁל: קיינער רייסט ניט אָפּ אַ שטיק פון אַ נייעם מלבוש, און טוט עס אַרויף אויף אַן אַלטן מלבוש; אויב יאָ, וועט ער צערײסן דאָס נייע, און אויך דאָס שטיק פון דעם נייעם וועט זיך ניט פּאַסן צום אַלטן. ³⁷ און קיינער טוט ניט אַרײן קיין נייעם וויין אין אַלטע לאָגלען; אַנדערש וועט דער נייער וויין צעפּלאַצן די

לאַגלען, און וועט זיך צעגיסן, און די לאַגלען וועלן גיין פאַרלוירן.³⁸ נייערע
 נייעם וויין מוז מען אַרײַנגיסן אין נייע לאַגלען.³⁹ און קיינער, וואָס האָט
 געטרונקען אַלטן וויין, וויל נייעם; וואָרים ער זאָגט: דער אַלטער איז גוט.
 און עס איז געווען אויפן צווייטן שבת פון ספּירַת־הַעֲמֻר, אַז ער איז
 געגאַנגען דורך תּבוּאה־פּעלדער; און זיינע תּלְמִידִים האָבן אָפּגעריסן
 זאַנגען, און זיי צעריבן מיט זייערע הענט און געגעסן.² און עטלעכע פון
 די פּרוּשים האָבן געזאָגט: פאַרוואָס טוט איר דאָס, וואָס מען טאָר ניט טאָן
 אום שבת? און ישׁוּעַ האָט געענטפּערט, און צו זיי געזאָגט: האָט איר ניט
 געלייענט, וואָס דוד האָט געטאָן, בעת ער איז געווען הונגעריק, ער, און
 די, וואָס זענען געווען מיט אים;⁴ ווי ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם הויז
 פון גאָט, און האָט גענומען און געגעסן דאָס לֶחֶם־הַפּנים, וואָס קיינער ניט
 נאָר די כּהנים האָבן געמעגט עסן, און האָט אויך געגעבן צו די, וואָס זענען
 געווען מיט אים? און ער האָט צו זיי געזאָגט: דער בָּן־דָּאָם איז האַר
 איבער דעם שבת.

⁶ און עס איז געווען אין אַן אַנדערן שבת, אַז ער איז אַרײַנגעגאַנגען
 אין אַ בֵּית־הַכְּנֹסֶת, און האָט געלערנט; און דאָרטן איז געווען אַ מענטש,
 וואָס זיין רעכטע האַנט איז געווען פאַרדאַרט.⁷ און די סופּרים און די
 פּרוּשים האָבן אים נאָכגעקוקט, צו זען אויב ער וועט אים היילן אום שבת,
 כּדי אים צו קענען פאַרמסרן.⁸ אָבער ער האָט פאַרשטאַנען זייערע מחשבות,
 און האָט געזאָגט צו דעם מענטשן, וואָס זיין האַנט איז געווען פאַרדאַרט:
 שטיי אויף, און שטעל דיך אין דער מיט. און ער איז אויפגעשטאַנען און
 האָט זיך אַוועקגעשטעלט.⁹ און ישׁוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: איך פרעג אייך:
 מעג מען שברַת טאָן גוטס, אָדער שלעכטס? ראַטעווען אַ נַפּשׁ, אָדער
 אומברענגען? און ער האָט זיך אַרומגעקוקט אויף זיי אַלע, און האָט צו
 אים געזאָגט: שטרעק אויס דיין האַנט. און ער האָט אַזוי געטאָן, און זיין
 האַנט איז געזונט געוואָרן.¹¹ און זיי זענען געוואָרן פּויל מיט גרימצאָרן, און
 האָבן זיך פאַראַטן איינער מיטן אַנדערן, וואָס זיי זאָלן טאָן צו ישׁוען.

¹² און עס איז געווען אין די דאָזיקע טעג, אַז ער איז אַרויסגעגאַנגען
 אין די בערג מַתְּפֵלֶל צו זיין; און ער האָט פאַרברענגט די גאַנצע נאַכט
 אין תּפִּילה טאָן צו גאָט.¹³ און בשעת עס איז געוואָרן טאָג, האָט ער גערויפן

² שמואל א' כא, 1-7; ויקרא כד, 9.

זיינע תלמידים, און האָט פון זיי אויסדערוויילט צוועלף, וועמען ער האָט אָנגערופן שליחים: ¹⁴ שמעוֹנען, וועמען ער האָט אַ נאָמען געגעבן פעטרוס, און אַנדריי זיין ברודער, און יַעקבן און יוֹחָנָן, און פיליפּוס און בַר־תְּלַמַּי, ¹⁵ און מַתְאֵן און תּוֹמָאן, און יַעקב בֶּן־חַלְפַי, און שמעוֹנען, וועמען מען האָט גערופן קנאי, ¹⁶ און יהודה בֶּן־יעקב, און יהודה אִיש־קִרְיֹת, וואָס איז געוואָרן דער קָסוֹר.

¹⁷ און ער האָט מיט זיי אַראָפּגענידערט, און איז געשטאַנען אויף אַ פּלאַצן פּלאַץ, און אַ גרויסער עולם פון זיינע תלמידים, און אַ סך פּאָלק פון גאַנץ יהודה און ירוּשָׁלַיִם, און דעם ים־באַרטן פון צור און צידון, זענען געקומען אים הערן, און געהיילט צו ווערן פון זייערע חולאַתן. ¹⁸ און די, וואָס זענען געווען געפּלאַגט פון אומריינע גייסטער, זענען געהיילט געוואָרן. ¹⁹ און דאָס גאַנצע פּאָלק האָט געזוכט אים אָנצורירן, וואָרים פון אים איז אַרויסגעגאַנגען אַ כּוֹחַ, און האָט זיי אַלעמען געהיילט.

²⁰ און ער האָט אויפּגעהויבן זיינע אויגן אויף זיינע תלמידים, און האָט געזאָגט:

וואויל איז אייך אַרעמע, וואָרים דאָס מלכות פון גאָט איז אייערס. ²¹ וואויל איז אייך, וואָס טוט איצט הונגערן, וואָרים איר וועט ווערן געזעטיקט.

וואויל איז אייך, וואָס טוט איצט וויינען, וואָרים איר וועט לאַכן. ²² וואויל איז אייך, ווען מענטשטן וועלן אייך פיינט האַבן, און אייך פאַרשטויסן און מבייש זיין, און פאַרוואַרפן אייער נאָמען ווי עפעס שלעכטס פּונוועגן דעם בֶּן־אָדָם. ²³ פרייט אייך אין יענעם טאָג, און שפּרינגט פאַר שְׂמֵחָה; וואָרים זעט, אייער שִׁכְרַיִם איז גרויס אין הימל, וואָרים פּונקט אַזוי האָבן זייערע עלטערן געטאָן מיט די נביאים. ²⁴ אָבער וויי צו אייך, וואָס זענט רייך, וואָרים איר האָט שוין געקריגן אייער טרייסט.

²⁵ וויי צו אייך, וואָס זענט איצט זאַט, וואָרים איר וועט הונגערן. וויי צו אייך, וואָס טוט איצט לאַכן, וואָרים איר וועט טרויערן און וויינען.

²⁶ וויי צו אייך, ווען אַלע מענטשן וועלן רעדן גוטס פּונוועגן אייך, וואָרים אַזוי האָבן זייערע עלטערן געטאָן מיט די פּאַלשע נביאים.

²⁷ אָבער אייך, וואָס טוט זיך צוהערן, זאָג איך: האָט ליב אייערע שוואַים, טוט גוטס צו די, וואָס האָבן אייך פּיינט, ²⁸ בענטשט די, וואָס שעלטן אייך, און זייט מתפלל פאַר די, וואָס זענען אייך מבוה. ²⁹ דער, וואָס שלאָגט דיך אויף דער באַק, גיב אים אויך די אַנדערע; און פון דעם, וואָס נעמט צו דיין מאַנטל, זאָלסטו אויך דיין ראַק פון אים ניט צוריקהאַלטן. ³⁰ גיב יעדן, וואָס בעט ביי דיר; און פון אים, וואָס נעמט צו דאָס דייניקע, פאַדער עס ניט צוריק. ³¹ און אזוי ווי איר ווילט, אָ מענטשן זאָלן טאָן צו אייך, זאָלט איר אויך טאָן צו זיי.

³² און אויב איר האָט ליב די, וואָס האָבן אייך ליב, וואָסער דאַנק קומט אייך? וואָרים אַפילו זינדיקע האָבן ליב די, וואָס האָבן זיי ליב. ³³ און אויב איר טוט גוטס מיט די, וואָס טוען אייך גוטס, וואָסער דאַנק קומט אייך? אַפילו די זינדיקע טוען אויך דאָס זעלבע. ³⁴ און אויב איר לייט די, פון וועמען איר האַפט צוריק צו באַקומען, וואָסער דאַנק קומט אייך? אַפילו זינדיקע לייען אויס צו זינדיקע, כדי צוריק צו באַקומען ווידער אַזויפיל. ³⁵ האָט אָבער ליב אייערע שוואַים, און טוט גוטס, און לייט, און דערוואַרט ניט עפעס צוריק; און אייער שכל וועט זיין גרויס, און איר וועט זיין קינדער פון דעם אייבערשטן; וואָרים ער איז גוט צו די אומדאַנקבאַרע און שלעכטע. ³⁶ זייט באַרעמהאַרציק, אַזוי ווי אייער פאַטער איז באַרעמהאַרציק.

³⁷ משפט ניט, און איר וועט ניט געמשפט ווערן; פאַרמשפט ניט, און איר וועט ניט פאַרמשפט ווערן; זייט מוחל, און מע וועט אייך מוחל זיין; ³⁸ גיט, און סע וועט אייך געגעבן ווערן; אַ גוטע, איינגעדריקטע, צונויפגעטרעסלטע, און איבערגיסנדיקע מאָס וועט מען אייך געבן אין אייער שויס אַריין. וואָרים מיט דער מאָס, וואָס איר טוט מעסטן, וועט אייך צוריק געמאַסטן ווערן.

³⁹ און ער האָט זיי אויך דערציילט אַ מְשָׁל: קאָן אַ בלינדער פירן אַ בלינדן? וועלן זיי דען ניט ביידע אַרײַנפאלן אין אַ גרוב? ⁴⁰ אַ תלמיד שטייט ניט העכער פון זיין רבין, אָבער איטלעכער, וואָס דערגרייכט שלימות, וועט זיין ווי זיין רבי. ⁴¹ און פאַרוואָס זעסטו דאָס שפענדל אין דיין ברודערס אויג, אָבער דעם קלאַץ אין דיין אייגן אויג זעסטו ניט? ⁴² אָדער ווי קענסטו זאָגן צו דיין ברודער: ברודער, לאַמיר אַרויסנעמען דאָס שפענדל פון דיין אויג, און אַליין זעסטו ניט דעם קלאַץ אין דיין אייגן אויג? דו חונף, נעם

קודם אַרויס דעם קלאַץ פון דיין אייגן אויג, און דערנאָך וועסטו זען קלאַר אַרויסצונעמען דאָס שפענדל, וואָס איז אין דיין ברודערס אויג.
 43 וואָרים אַ גוטער בוים טראַגט ניט קיין שלעכטע פֿירות, און אַ פֿאַרדאַרבענער בוים טראַגט ניט קיין גוטע פֿירות; 44 איטלעכן בוים דערקענט מען לויט זיינע אייגענע פֿירות; וואָרים פון דערנער קלייבט מען ניט קיין פֿייגן, אויך קלייבט מען ניט קיין טרויבן פון אַ דאַרנקוסט. 45 דער גוטער מענטש ברענגט אַרויס פון דעם גוטן אוצר פון זיין האַרץ גוטס, און דער שלעכטער מענטש ברענגט אַרויס פון זיין שלעכטן אוצר שלעכטס; וואָרים פון וואָס דאָס האַרץ איז פול, דערפון רעדט דאָס מויל.

46 און פֿאַרוואָס רופט איר מיך: האַר, האַר, און טוט ניט וואָס איך זאָג? 47 איטלעכער, וואָס קומט צו מיר, און הערט מיינע רייד און טוט זיי, וועל איך אייך ווייזן צו וועמען ער איז געגליכן: 48 ער איז געגליכן צו אַ מענטשן, וואָס בויט אַ הויז, און וואָס האָט געלאָזט טיף גראַבן, און לייגן דעם פונדאָמענט אויף אַ פעלן; און בשעת עס איז געקומען אַ פֿאַרפלייצונג, האָט דער שטראָם געשלאָגן קעגן יענעם הויז, און האָט עס ניט געקאָנט צעטרעסלען, וואָרים עס איז געווען גוט געבויט. 49 אָבער דער, וואָס הערט און טוט ניט, איז ווי אַ מענטש, וואָס האָט געבויט אַ הויז אויף דער ערד, אָן אַ פונדאָמענט; וואָס קעגן אים האָט געשלאָגן דער שטראָם, און עס איז תִּיכף איינגעפֿאַלן, און דער חורבן פון יענעם הויז איז געווען גרויס.

נאָכדעם ווי ער האָט געענדיקט אַלע זיינע רייד אין די אויערן פון דעם פֿאָלק, איז ער אַרײַנגעגאַנגען קיין כפֿר־נחום.

2 און איינער אַ הויפטמאַן האָט געהאַט אַ קנעכט, וואָס איז געווען טייער, און וואָס איז געווען קראַנק און האָט געהאַלטן ביים שטאַרבן. 3 און אַז ער האָט געהערט וועגן ישׁוען, האָט ער צו אים געשיקט זקנים פון די ייִדן, און האָט אים געבעטן, אַז ער זאָל קומען און היילן זיין קנעכט. 4 און אַז זיי זענען געקומען צו ישׁוען, האָבן זיי אים זייער געבעטן, און געזאָגט: ער איז ווערט, אַז דו זאָלסט דאָס טאָן פֿאַר אים. 5 וואָרים ער האָט ליב אונדזער פֿאָלק, און האָט אַפילו אַליין אונדז אויפגעבויט אונדזער בית־הכִּנְסֵת. 6 און ישׁוע איז מיט זיי געגאַנגען. און בעת ער איז געווען שוין ניט ווייט פון דעם הויז, האָט דער הויפטמאַן געשיקט צו אים פֿריינט, אים אַזוי צו זאָגן: האַר, זיי דיך ניט מִטְרִים; וואָרים איך בין ניט ווערט, אַז דו זאָלסט

קומען אונטער מיין דאך.⁷ דעריבער האָב איך מיך אַליין אויך ניט געהאַלטן פאַר ראוי צו דיר צו קומען. נייערט זאָג נאָר דאָס וואָרט, און מיין קנעכט וועט געהיילט ווערן.⁸ וואָרים אויך איך בין אַ מענטש, געשטעלט אונטער באַפעל־מאַכט, און האָב אונטער מיר חיל; און איך זאָג צו דעם: גיי! און ער גייט, און צו אַן אַנדערן: קום! און ער קומט. און צו מיין קנעכט: טו דאָס! און ער טוט עס.⁹ און אַו ישוע האָט דאָס געהערט, האָט ער זיך געוואונדערט איבער אים, און האָט זיך אויסגעדרייט און געזאָגט צום פּאָלק, וואָס איז אים נאָכגעגאַנגען: איך זאָג אייך, אַפילו אין ישׂראל האָב איך ניט געפונען אַזאַ אַמונה.¹⁰ און ווען די שלוחים האָבן זיך אומגעקערט אַהיים, האָבן זיי געפונען דעם קנעכט געזונט.

¹¹ און עס איז געווען גלייך נאָכדעם, אַז ער איז געגאַנגען אין אַ שטאָט אַריין מיטן נאָמען נָעין, און זיינע תּלמידים זענען געגאַנגען מיט אים, און אַ סך פּאָלק.¹² און ווי ער האָט זיך דערנענטערט צום טויער פון דער שטאָט, ערשט מען האָט אַרויסגעטראָגן אַ טויטן, אַ בַּד־יחיד ביי זיין מוטער, און זי איז געווען אַן אַלמנה; און אַ סך מענטשן פון דער שטאָט זענען געווען מיט איר.¹³ און אַז דער האַר האָט זי געזען, האָט ער אויף איר רחמנות געהאַט, און צו איר געזאָגט: וויין ניט.¹⁴ און ער איז צוגעגאַנגען און האָט אָנגערירט די מִיטה; און די נושאים זענען געבליבן שטיין. און ער האָט געזאָגט: יונגערמאַן, איך זאָג דיר, שטיי אויף.¹⁵ און דער טויטער האָט זיך אויפגעזעצט, און האָט אָנגעהויבן צו רעדן. און ער האָט אים געגעבן צו זיין מוטער.¹⁶ און אַ פּחד האָט זיי אַלע אָנגענומען; און זיי האָבן געלויבט גאָט, און געזאָגט: אַ גרויסער נְבִיא איז אויפגעשטאַנען צווישן אונדו! און, גאָט האָט געדענקט אָן זיין פּאָלק!¹⁷ און די דאָזיקע יִדִיעה וועגן אים איז אַרויסגעגאַנגען אין גאַנץ יהודה, און אין דער גאַנצער געגנט.

¹⁸ און די תּלמידים האָבן דערציילט יוֹחָנָן פון די דאָזיקע אַלע זאַכן. ¹⁹ און יוֹחָנָן האָט גערופן צו זיך צוויי פון זיינע תּלמידים, און האָט זיי געשיקט צו דעם האַר, אַזוי צו זאָגן: ביסטו דער, וואָס דאַרף קומען, אָדער זאָלן מיר וואַרטן אויף אַן אַנדערן? ²⁰ און אַז די מענטשן זענען געקומען צו אים, האָבן זיי געזאָגט: יוֹחָנָן הַמַּטבִּיל האָט אונדו געשיקט צו דיר, אַזוי צו זאָגן: ביסטו דער, וואָס דאַרף קומען, אָדער זאָלן מיר וואַרטן אויף אַן אַנדערן? ²¹ אין יענער שעה האָט ער געהיילט אַ סך פון חולאַתן און פון פּלאַגן און

פון ביזע גייסטער, און א סך, וואָס זענען געווען בלינד, האָט ער געשאַנקען די ראַיה. ²² און ער האָט זיי געענטפערט: גייט און דערציילט יוֹחָנָן, וואָס איר האָט געזען און געהערט: די בלינדע קריגן זייער ראַיה, די לאַמע גייען, די מצוֹרְעִים ווערן גערייניקט, די טויבע הערן, די טויטע שטייען אויף, און פֿאַר די אַרעמע ווערט געדרשנט די בשורה־טובה. ²³ און וואויל איז דעם, וואָס וועט זיך ניט שטרויכלען אין מיר.

²⁴ און אַז די שלִיחִים פון יוֹחָנָן זענען אַוועקגעגאַנגען, האָט ער אָנגעהויבן צו רעדן צום פּאָלָק וועגן יוֹחָנָן: וואָס זענט איר אַרויסגעגאַנגען זען אין דער מדבֿר? אַ טראַשטשינע שאַקלען זיך מיטן ווינט? ²⁵ וואָס דען זענט איר אַרויסגעגאַנגען זען? אַ מענטשן אָנגעטאַן אין פיינע מלבושים? זעט, די וואָס זענען הערלעך געקליידט, און לעבן פֿיין, זענען אין פּאַלאַצן פון מלכים. ²⁶ אָבער וואָס דען זענט איר אַרויסגעגאַנגען זען? אַ נביא? יאָ, איך זאָג אייך, אַ סך מערער ווי אַ נביא. ²⁷ דאָס איז ער, פון וועמען סע שטייט געשריבן: זע, איך שיק מיין שלִיח פֿאַר דיין פֿנים, וואָס וועט אָנגרייטן דיין וועג פֿאַר דיר א.

²⁸ איך זאָג אייך, צווישן די, וואָס זענען געבוירן געוואָרן פון ווייבער, איז ניטאָ קיין גרעסערער ווי יוֹחָנָן, דאָך איז דער קלענסטער אין דעם מלכות פון גאָט גרעסער פון אים. ²⁹ (און דאָס גאַנצע פּאָלָק, בעת זיי האָבן דאָס געהערט, און די מוכסים, האָבן גערעכטפּאַרטיקט גאָט, וואַרים זיי האָבן זיך געלאָזט טובלען מיט דער טבילה פון יוֹחָנָן; ³⁰ אָבער די פרושים און די חכמים האָבן אָפּגעוואָרפּן די צצה פון גאָט, וואַרים זיי האָבן זיך פון אים ניט געלאָזט טובלען.)

³¹ צו וועמען אָבער זאָל איך גלייכן די מענטשן פון דעם דאָזיקן דור? צו וועמען זענען זיי ענלעך? ³² זיי זענען גלייך ווי קינדער, וואָס זיצן אויף דעם מאַרקפּלאַץ, און רופן איינער צום אנדערן:

מיר האָבן געשפּילט פֿאַר אייך, און איר האָט ניט געטאַנצט;

מיר האָבן געקלאָגט, און איר האָט ניט געוויינט.

³³ וואַרים יוֹחָנָן הַמַּטבִּיל איז געקומען, און האָט ניט געגעסן קיין ברויט, און ניט געטרונקען קיין וויין, און איר זאָגט: ער האָט אַ בייזן גייסט. ³⁴ דער כּוֹרְאָדִם איז געקומען, ער עסט און טרינקט, און איר זאָגט: זעט, אַ מענטש

אָ ווֹלֵל וסֹבֵב, אַ פֿרײַנט פֿון מוֹכְסִים און חוֹטָאִים! ³⁵ און די תְּכַמְרֵה אײַז גערעכטפֿאַרטיקט פֿון אַלע אירע קינדער.

³⁶ און אײַנער פֿון די פֿרושים האָט אים געבעטן, אָו ער זאָל עסן מיט אים, און ער אײַז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם פֿרושים הויז, און האָט זיך געזעצט צום טיש. ³⁷ און זע, דאָרט אײַז געווען אַ זינדיקע אָשה אין דער שטאָט, און אָו זי אײַז געוואָרן געוואָרן, אָו ער זיצט ביים טיש אין דעם פֿרושים הויז, האָט זי געבראַכט אַן אַלאַבאַסטער קריגל מיט זאַלבאַײַל, ³⁸ און האָט זיך געשטעלט הינטן בײַ זײַנע פֿיס אַ וויינענדיקע, און האָט אָנגעהויבן באַנעצן זײַנע פֿיס מיט אירע טרערן, און האָט זײ אָפּגעווישט מיט די האָר פֿון איר קאָפּ, און געקוישט זײַנע פֿיס, און זײ געזאַלבט מיט דעם זאַלבאַײַל. ³⁹ און בעת דער פֿרושי, וואָס האָט אים פֿאַרבעטן, האָט דאָס געזען, האָט ער צו זיך געזאָגט: וואָלט ער געווען אַ נביא, וואָלט ער דערקענט ווער און וואָס פֿאַר אַ מין אָשה דאָס אײַז, וואָס רירט אים אָן, אָו זי אײַז אַ זינדיקע. ⁴⁰ און יִשׁוּע האָט געענטפֿערט, און צו אים געזאָגט: שָׁמְעוּן, איך האָב דיר עפֿעס צו זאָגן. און ער האָט געענטפֿערט: וואָס, רַבִּי. ⁴¹ אײַנער אַ מְלוּוָה, האָט געהאַט צוויי בַּעֲלֵי־חֻבּוֹת; אײַנער אײַז אים שולדיק געווען פינף הונדערט דינאַרִים, און דער אַנדערער פּוֹפְצִיק. ⁴² און אַזוי ווי זײ האָבן נישט געהאַט מיט וואָס צו באַצאָלן, האָט ער זײ בײַדן מוחל געווען. ווער פֿון זײ וועט אים דעריבער מער ליב האָבן? ⁴³ האָט שָׁמְעוּן געענטפֿערט: דער, רעכנן איך, וועמען ער האָט מוחל געווען צום מײַנסטן. און ער האָט צו אים געזאָגט: דו האָסט ריכטיק געמֶשֶׁפֶט. ⁴⁴ און ער האָט זיך אויסגעדרײַט צו דער אָשה, און געזאָגט צו שָׁמְעוּנען: דו זעסט די דאָזיקע אָשה? איך בין אַרײַנגעקומען אין דײַן הויז, און קײַן וואָסער פֿאַר מײַנע פֿיס האָסטו מיר נישט געגעבן, זי אָבער האָט באַנעצט מײַנע פֿיס מיט אירע טרערן, און האָט זײ אָפּגעווישט מיט אירע האָר. ⁴⁵ דו האָסט מיר נישט געגעבן קײַן קויש; זי אָבער, זינט איך בין אַרײַנגעקומען, האָט נישט אויפֿגעהערט צו קוישן מײַנע פֿיס. ⁴⁶ דו האָסט נישט געזאַלבט מײַן קאָפּ מיט אײַל; אָבער זי האָט געזאַלבט מײַנע פֿיס מיט זאַלבאַײַל. ⁴⁷ דעריבער זאָג איך דיר: אירע זינד, וואָס זענען אַ סך, זענען פֿאַרגעבן געוואָרן, וואָרײַם זי האָט אַ סך ליב געהאַט; אָבער וועמען ווייניק ווערט פֿאַרגעבן, דער דאָזיקער האָט ליב ווייניק. ⁴⁸ און ער האָט צו איר געזאָגט: דײַנע זינד זענען דיר פֿאַרגעבן געוואָרן. ⁴⁹ און די, וואָס זענען

געזעסן מיט אים ביים טיש, האָבן גענומען זאָגן צווישן זיך: ווער איז ער, וואָס ער פאַרגיט אפילו זינד? ⁵⁰ און ער האָט געזאָגט צו דער אַשה: דיין אַמונה האָט דיך מציל געווען; גיי בשלום.

ח און עס איז געווען תּיכּף נאָכדעם, אָז ער איז געגאַנגען דורך שטעט און דערפער, און האָט געדרשנט און אָנגעזאָגט די גוטע בשורה פון דעם מלכות פון גאָט. און די צוועלף זענען מיט אים געווען, ² און אויך עטלעכע פרויען, וואָס זענען געהיילט געוואָרן פון ביזנע גייסטער און קראַנקהייטן: מרְיָם, וועמען מען האָט גערופן מַגְדָּלִית, פון וועמען זיבן ביזנע גייסטער זענען אַרויס, ³ און יוֹחָנָה, דאָס ווייב פון כּוֹנָאן, אַ פאַרוואַלטער ביי הורדוס, און שוֹשָׁנָה, און אַ סך אַנדערע, וואָס האָבן זיי געדינט מיט זייער האַב און גוטס.

⁴ און בעת אַ סך פּאָלק איז זיך צוזאַמענגעקומען, און זיי זענען געקומען צו אים פון יעדער שטאָט, האָט ער גערעדט מיט אַ מְשָׁל: ⁵ דער זייער איז אַרויסגעגאַנגען צו פאַרווייען זיין זריעה; און בעת ער האָט געזיט, איז טייל געפאַלן ביים וועג, און איז צערטעטן געוואָרן, און די פייגל פון הימל האָבן זי פאַרצערט. ⁶ און אַנדערע איז געפאַלן אויף דעם פעלון; און תּיכּף ווי זי איז אויפגעגאַנגען, איז זי פאַרוועלקט געוואָרן, מחמת זי האָט ניט געהאַט קיין פייכטקייט. ⁷ און אַנדערע איז געפאַלן צווישן דערנער, און די דערנער זענען געוואַקסן מיט איר, און האָבן זי דערשטיקט. ⁸ און אַנדערע איז געפאַלן אויף גוטער ערד, און איז געוואַקסן, און האָט אַרויסגעבראַכט פרויכט הונדערטפאַך. בעת ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער אויסגערופן: דער, וואָס האָט אויערן צו הערן, זאָל הערן.

⁹ און אַז זיינע תּלמידים האָבן אים געפרעגט, וואָס דאָס דאָזיקע מְשָׁל קאָן מיינען, ¹⁰ האָט ער געזאָגט: אייך איז געגעבן געוואָרן צו פאַרשטיין די סודות פון דעם מלכות פון גאָט, אָבער פאַר די איבעריקע— אין משלים, כדי זיי זאָלן זען און דאָך גיט זען, און הערן און דאָך ניט פאַרשטיין. ¹¹ און דאָס מיינט דאָס מְשָׁל: די זריעה איז דאָס וואָרט פון גאָט. ¹² און יענע ביים וועג זענען די, וואָס האָבן עס געהערט, דערנאָך קומט דער שטן, און נעמט אוועק דאָס וואָרט פון זייער האַרץ, כדי זיי זאָלן ניט גלויבן און געראַטעוועט ווערן. ¹³ און יענע אויף דעם פעלון, זענען די, וואָס בשעת זיי הערן, נעמען זיי אַן דאָס וואָרט מיט שמחה; זיי האָבן אָבער ניט קיין וואַרצל, און גלויבן

א וויילע, און פאלן אָפּ אין צייט פון נסיון. ¹⁴ און דאָס, וואָס איז געפאלן צווישן דערנער, דאָס זענען די, וואָס האָבן געהערט, און בשעת זיי גייען אַוועק, ווערן זיי דערשטיקט פון די דאָגות און עֶשֶׂירוֹת און פֶּענוּגים פון לעבן, און זייער פרוכט ווערט ניט צייטיק. ¹⁵ און דאָס אויף דער גוטער ערד, דאָס זענען די, וואָס האַלטן פעסט דאָס וואָרט, וואָס זיי האָבן געהערט, אין אַן ערלעך און גוט האַרץ, און ברענגען אַרויס פרוכט מיט געדולדיקייט. ¹⁶ און קיינער, וואָס האָט אָנגעצונדן אַ ליכט, פאַרדעקט עס מיט אַ כֶּלִי, אָדער שטעלט עס אונטער אַ בעט; נייערט ער שטעלט עס אין אַ לייכטער, פּדי די, וואָס קומען אַריין, זאָלן קענען זען דאָס ליכט. ¹⁷ וואָרים עס איז גאַרניט פאַרהוילן, וואָס וועט ניט ווערן אַנטפלעקט, און סע איז גאַרניט פאַרבאָרגן, וואָס וועט ניט ווערן באַקאַנט און דערזען דאָס ליכט. ¹⁸ דעריבער גיט אַכטונג וויאָזוי איר הערט; וואָרים ווער סע האָט, דעם וועט געגעבן ווערן, און ווער סע האָט ניט, פון אים וועט אַוועקגענומען ווערן אַפילו דאָס, וואָס ער מיינט ער האָט.

¹⁹ און עס זענען צו אים געקומען זיין מוטער און זיינע ברידער, און זיי האָבן ניט געקאַנט צוקומען צו אים צוליב דעם עולם. ²⁰ און מען האָט אים געזאָגט: דיין מוטער און דיין ברידער שטייען אין דרויסן און ווילן דיך זען. ²¹ אָבער ער האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: מיין מוטער און מיין ברידער זענען די דאָזיקע, וואָס הערן דאָס וואָרט פון גאָט, און טוען עס. ²² און עס איז געווען אין איינעם פון יענע טעג, אַז ער און זיינע תלמידים זענען אַריינגעגאַנגען אין אַ שיף, און ער האָט צו זיי געזאָגט: לאָמיר אַריבער-פאַרן אויף דער אַנדערער זייט ים, און זיי זענען אַרויסגעפאַרן. ²³ און בעת זיי זענען געפאַרן, איז ער אַיינגעשלאָפן. און אַ שטורעמוינט האָט זיך אַראָפּגעלאָזט אויפן ים; און זיי זענען פאַרפלייצט געוואָרן, און זענען געווען אין סכָנה. ²⁴ און זיי זענען צוגעגאַנגען, און האָבן אים אויפגעוועקט, און געזאָגט: האַר, האַר, מיר גייען אונטער! און ער איז אויפגעשטאַנען, און האָט אָנגעשריגן אויף דעם ווינט און די שטורעמדיקע כּוואַליעס; און זיי האָבן זיך געלייגט, און עס איז געוואָרן אַ שטילקייט. ²⁵ און ער האָט צו זיי געזאָגט: וואו איז אייער אַמונדה? און זיי האָבן מורא געהאַט און זיך געהיידוּשט, און האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: ווער אייגנטלעך איז ער, וואָס ער באַפעלט אַפילו ווינט און וואַסער, און זיי געהאַרען אים?

²⁶ און זיי זענען אָנגעקומען אין דעם לאַנד פון די גֵּדְרִים, וואָס איז קעגנאיבער גֵּלִיל. ²⁷ און בעת ער איז אַרויסגעקומען אויף דער יבֵּשָׁה, איז אים אָנטקעגן געקומען אַ מענטש פון דער שטאָט, וואָס האָט געהאַט ביזע גייסטער; פֿאַר אַ לאַנגע צייט האָט ער ניט געטראָגן קיין קליידער, און האָט זיך ניט אויפגעהאַלטן אין קיין הויז, נייערט צווישן די קברִים. ²⁸ און אַז ער האָט דערזען ישׁוּעַ, האָט ער אויסגעשריגן, און איז פֿאַר אים אַנדערגעפֿאַלן, און האָט מיט אַ הויך קול געזאָגט: וואָס האָסטו צו מיר, ישׁוּעַ, דו זון פון דעם אייבערשטן? איך בעט דיך, פֿייניק מיך ניט. ²⁹ וואָרים ער האָט באַפוילן דעם אומריינעם גייסט אַרויסצוקומען פון דעם מענטשן. (וואָרים אַ סך מאָל האָט ער אים אָנגעכאַפט; און מען האָט אים געהאַלטן אונטער שמירה, און אים געבונדן מיט קייטן און מיט שטריק, אָבער ער האָט פונאָדערגעריסן די שטריק, און איז געטריבן געוואָרן פון דעם ביזן גייסט אין די מדְבָרוֹת אַרײַן.) ³⁰ און ישׁוּעַ האָט אים געפרעגט: וואָס איז דיין נאָמען? האָט ער געזאָגט: מחנה; וואָרים אַ סך ביזע גייסטער זענען אַריין אים אים. ³¹ און זיי האָבן אים געבעטן, אַז ער זאָל זיי ניט באַפעלן צו נידערן אין דעם תּהוֹם אַרײַן. ³² און דאָרטן אויפן באַרג האָט זיך געפֿאַשט אַ גרויסע סטאַדע חַיִּים; און זיי האָבן אים געבעטן, אַז ער זאָל זיי געבן דערלויבעניש אין זיי אַרײַנצוגיין. און ער האָט זיי געגעבן דערלויבעניש. ³³ און די ביזע גייסטער זענען אַרויסגעקומען פון דעם מענטשן, און זענען אַריין אין די חַיִּים; און די סטאַדע האָט זיך אַראָפּגעלאָזט פון דעם שיפּוע אין ים אַרײַן, און זענען דערטרונקען געוואָרן.

³⁴ און אַז די פֿאַסטעכער האָבן געזען, וואָס עס איז געשען, זענען זיי אַנטלאָפֿן, און האָבן עס דערציילט אין דער שטאָט און אין די דערפער. ³⁵ און זיי זענען אַרויסגעגאַנגען זען וואָס עס איז געשען; און זיי זענען געקומען צו ישׁוּעַ, און האָבן געפונען דעם מענטשן, פון וועמען די ביזע גייסטער זענען אַרויס, זיצן ביי די פֿיס פון ישׁוּעַ, אָנגעטאָן און ביים קלאָרן שכל, און זיי האָבן מורא באַקומען. ³⁶ און די, וואָס האָבן עס געזען, האָבן דערציילט וויאָזוי דער באַזעסענער איז געהיילט געוואָרן. ³⁷ און האָס גאַנצע פֿאַלק רונדאַרום פון דעם לאַנד פון די גֵּדְרִים האָט אים געבעטן, אַז ער זאָל פון זיי אַוועקציען; וואָרים עס איז זיי באַפֿאַלן אַ גרויסע מורא. און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין אַ שיף, און האָט זיך אומגעקערט. ³⁸ און דער מענטש,

פון וועמען די ביזע גייסטער זענען אַרויס, האָט אים געבעטן, אַז ער זאָל מעגן פאַרבלייבן מיט אים; אָבער ער האָט אים אַוועקגעשיקט, און געזאָגט: ³⁹ קער דיך אום אַהיים, און דערצייל וואָס גאָט האָט מיט דיר געטאָן. און ער איז געגאַנגען, און האָט דערציילט אין דער גאַנצער שטאָט, וואָס ישׁוע האָט מיט אים געטאָן.

⁴⁰ און אַז ישׁוע האָט זיך אומגעקערט, האָט דאָס פּאָלק אים מקבל־פּנים געווען; וואָרים זיי האָבן אַלע געוואָרט אויף אים. ⁴¹ און אָט איז געקומען אַ מענטש מיטן נאָמען יאָיר, וואָס איז געווען אַ גבאי פון דעם בֵּית־הכֹּנֶסֶת; און ער איז אַנדערגעפּאָלן צו ישׁועס פּיס, און האָט אים געבעטן, צו קומען אין זיין הויז אַריין; ⁴² וואָרים ער האָט געהאַט אַ בֵּת־יחידה, אין עלטער פון אַרום צוועלף יאָר, און זי האָט געהאַלטן ביים שטאַרבן. און בעת ער איז אַהינגעגאַנגען, האָט זיך דאָס פּאָלק געדערענגט אַרום אים.

⁴³ און אַ פּרוי, וואָס האָט צוועלף יאָר געהאַט אַ בלוטפלוס, און וואָס האָט אויסגעגעבן איר גאַנץ פאַרמעגן אויף רופּאים, און קיינער האָט זי נישט געקענט היילן, ⁴⁴ האָט גענעענט הינטער אים, און האָט אָנגערירט די כּנפות פון זיין מלבוש, און תּיכּף האָט איר בלוטפלוס זיך אָפּגעשטעלט. ⁴⁵ און ישׁוע האָט געזאָגט: ווער האָט מיך אָנגערירט? און אַז אַלע האָבן געלייקנט, האָט פעטרוס געזאָגט: האָר, דאָס פּאָלק דריקט און דרענגט דיך! ⁴⁶ אָבער ישׁוע האָט געזאָגט: עמיצער האָט מיך אָנגערירט; וואָרים איך האָב דערפּילט, אַז אַ גבורה איז פון מיר אַרויסגעגאַנגען. ⁴⁷ און בעת די פּרוי האָט געזען, אַז זי איז נישט געבליבן פאַרבאָרגן, איז זי געקומען אַ ציטערדיקע און איז פאַר אים אַנדערגעפּאָלן, און האָט דערציילט פאַר דעם גאַנצן פּאָלק, פאַרוואָס זי האָט אים אָנגערירט, און ווי זי איז תּיכּף געהיילט געוואָרן. ⁴⁸ און ער האָט צו איר געזאָגט: טאַכטער, דיין אָמונה האָט דיר געהאַלפּן; גיי בשׁלום.

⁴⁹ בשעת ער האָט נאָך גערעדט, איז געקומען איינער פון דעם גבאים הויז, און האָט געזאָגט: דיין טאַכטער איז געשטאַרבן; זיי נישט מטרײַח דעם רבּין. ⁵⁰ און אַז ישׁוע האָט דאָס געהערט, האָט ער צו אים געזאָגט: האָב נישט קיין מורא; האָב נאָר אָמונה, און זי וועט געראַטעוועט ווערן. ⁵¹ און אַז ער איז צוגעקומען צום הויז, האָט ער קיינעם נישט געלאָזט אַרײַנגיין מיט אים, אַחוץ פעטרוסן, און יוֹחָנָן, און יעקבן, און דעם פּאָטער און די מוטער

פון דעם מיידל. ⁵² און אלע האָבן זי געטאָן באַוויינען און באַקלאַנגן; אָבער ער האָט געזאָגט: וויינט ניט; וואַרים זי איז ניט געשטאַרבן, נייערט זי טוט שלאָפן. ⁵³ און זיי האָבן אים גוט אויסגעלאַכט, ווייל זיי האָבן געוואוסט, אַז זי איז טויט. ⁵⁴ אָבער ער האָט זי אָנגענומען ביי דער האַנט, און געזאָגט: קינד, שטיי אויף. ⁵⁵ און איר גייסט האָט זיך צוריקגעקערט, און זי איז תּיכּף אויפגעשטאַנען; און ער האָט געהייסן, מע זאָל איר געבן עפעס צו עסן. ⁵⁶ און אירע עלטערן זענען נשתּוּמם געוואָרן; אָבער ער האָט זיי באַפוילן, אַז זיי זאָלן קיינעם ניט דערציילן, וואָס עס איז געשען.

ו און ער האָט צוזאַמענגערופן די צוועלף, און האָט זיי געגעבן מאַכט און שלֵיטה איבער אַלע בייזע גייסטער, און צו היילן קראַנקהייטן. ² און ער האָט זיי אַרויסגעשיקט אָנצוואַנגן דאָס מלְכוּרַת פּוֹן גאָט, און צו היילן. ³ און ער האָט צו זיי געזאָגט: נעמט גאַרניט מיט אויפן וועג, ניט קיין שטעקן, ניט קיין ריזעטאַש, ניט קיין ברויט, ניט קיין געלט; און האָט אויך ניט קיין צוויי רעק. ⁴ און אין וואָסער הויז איר וועט אַרײַנקומען, דאָרטן פאַרבלייבט, און פון דאָרטן גייט ווייטער. ⁵ און וואו מען וועט אייך ניט אויפנעמען, זאָלט איר פאַרלאָזן יענע שטאָט, און אַפטרעסלען דעם שטויב פון אייערע פיס פאַר אַן יְדוּת קעגן זיי. ⁶ און זיי האָבן אָפגעקערט, און זענען געגאַנגען איבער די דערפער, און האָבן מבשר געווען די בשׁוּרְדָה און אומעטום געהיילט.

⁷ און הורדוס, דער טעטראַרך, האָט געהערט פון אַלץ, וואָס עס איז געטאָן געוואָרן, און ער איז שטאַרק באַזאָרגט געווען, וואַרים טייל האָבן געזאָגט, אַז יוֹחָנָן איז אויפגעשטאַנען תּחַיִת־הַמַּתִּים, ⁸ און אַנדערע, אַז אַלְהֵיהוּ האָט זיך באַוויזן; און ווידער אַנדערע, אַז איינער פון די אַלטע נביאים איז אויפגעשטאַנען. ⁹ און הורדוס האָט געזאָגט: יוֹחָנָן האָב איך געלאָזט אָפּהאַקן דעם קאַפּ; אָבער ווער איז דער דאָזיקער, פון וועמען איך הער אַזוינע זאַכן? און ער האָט אים באַגערט צו זען.

¹⁰ און די שליחים האָבן זיך אומגעקערט, און האָבן אים דערציילט, וואָס זיי האָבן געטאָן. און ער האָט זיי גענומען, און האָט אָפגעקערט אַליין צו אַ שטאָט, וואָס האָט געהייסן בֵּית־צִיְדָה. ¹¹ און אַז דאָס פּאַלֶק האָט דאָס באַמערקט, זענען זיי אים נאָכגעגאַנגען; און ער האָט זיי אויפגענומען, און האָט צו זיי גערעדט פון דעם מלְכוּרַת פּוֹן גאָט, און די, וואָס האָבן זיך

גענייטיקט אין אַ רפואה, האָט ער געהיילט. ¹² און דער טאָג האָט זיך אָנגעהויבן צו נייגן; און די צוועלף האָבן גענעענט, און צו אים געזאָגט: לאָז אָפּ דאָס פּאָלק, כדי זיי זאָלן קענען גיין אין די אַרומיקע דערפער און פעלדער איבערצונעכטיקן און צו קריגן שפייז; וואָרים מיר זענען דאָ אין אַ וויסטן אָרט. ¹³ אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: גיט איר זיי צו עסן. האָבן זיי געזאָגט: מיר האָבן ניט מער ווי פינף לאַבנס און צוויי פיש – סיידן מיר זאָלן גיין און קויפן שפייז פאַר דעם דאָזיקן גאַנצן פּאָלק. ¹⁴ (וואָרים זיי זענען געווען אַרום פינף טויזנט מאַן.) און ער האָט געזאָגט צו זיינע תּלמידים: זעצט זיי אויס אין פּיתות, אַרום פּופציק אין יעדער. ¹⁵ און זיי האָבן אַווי געטאָן, און האָבן אַלעמען אויסגעזעצט. ¹⁶ און ער האָט גענומען די פינף לאַבנס און די צוויי פיש, און האָט אויפגעהויבן זיינע אויגן צום הימל, און האָט אַ ברכה געמאַכט און פון זיי אָפּגעבראַכן, און זיי געגעבן די תּלמידים, צו גרייטן פאַר דעם פּאָלק. ¹⁷ און זיי האָבן אַלע געגעסן צו דער זאַט; און זיי האָבן צונויפגענומען פון די איבערגעבליבענע ברעקלעך, צוועלף קערב.

¹⁸ און עס איז געווען, בעת ער האָט אַליין מתפּלל געווען, זענען די תּלמידים געווען מיט אים; און ער האָט זיי געפרעגט: ווער, זאָגט דאָס פּאָלק, בין איך? ¹⁹ און זיי האָבן געענטפערט, און געזאָגט: יוֹהָנָן הַמַּטבּיל; אָבער אַנדערע זאָגן: אַלְיָהוּ; און אַנדערע, אַז איינער פון די אַלטע נביאים איז אויפגעשטאַנען. ²⁰ האָט ער צו זיי געזאָגט: איר אָבער, ווער זאָגט איר, בין איך? און פעטרוס האָט געענטפערט: דער מָשיח פון גאָט. ²¹ און ער האָט זיי באַפוילן און געבאַטן, אַז זיי זאָלן עס קיינעם ניט דערציילן. ²² און געזאָגט: דער כּוֹנָאָדִם מוז ליידן אַ סך, און פאַרוואָרפן ווערן פון די זקנים און ראַשי־כּהנים און סופרים, און געטייט ווערן, און אויף דעם דריטן טאָג ווידער אויפשטיין.

²³ און ער האָט געזאָגט צו אַלעמען: וויל מיר ווער נאָכגיין, זאָל ער זיך אַליין פאַרלייקענען, און נעמען אויף זיך פון טאָג צו טאָג זיין צלב, און מיר נאָכגיין. ²⁴ וואָרים ווער סע וויל מצייל זיין זיין לעבן, וועט עס פאַרלירן; און ווער סע וועט פאַרלירן זיין לעבן פון מיינעטוועגן, וועט עס מצייל זיין. ²⁵ וואָרים וואָס נוצט עס דעם מענטשן, ווען ער זאָל געווינען די גאַנצע וועלט, און פאַרלירן אָדער פאַרדאַרבן זיך אַליין? ²⁶ וואָרים ווער סע וועט זיך שעמען מיט מיר און מיט מיינע רייד, וועט דער כּוֹנָאָדִם זיך שעמען

מיט אים, בעת ער וועט קומען אין זיין פֿבוד, און אין דעם פֿבוד פון זיין פֿאָטער און די הייליקע מלאכים.²⁷ פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך, פֿאַראַן עטלעכע פון די, וואָס שטייען דאָ, וואָס וועלן ניט פֿאַרווייזן דעם טעם פון טויט, ביז זיי וועלן זען דאָס מלכות פון גאָט.

²⁸ און עס איז געווען אַרום אַכט טעג נאָך די דאָזיקע רייז, אַז ער האָט גענומען מיט זיך פעטרוסן, און יוֹהָנָן, און יַעֲקֹב, און איז אַרויפֿגעגאַנגען אויף דעם באַרג מִתְּפִלָּל צו זיין.²⁹ און בעת ער האָט מִתְּפִלָּל געווען, האָט זיך דאָס אויסזען פון זיין פֿנים פֿאַרענדערט, און זיינע מלבושים זענען געוואָרן שטראַלנדיק ווייס.³⁰ און אָט האָבן צוויי מענטשן גערעדט מיט אים, משה און אֱלִיָּהוּ,³¹ וואָס האָבן זיך אַנטפלעקט אין הערלעכקייט, און האָבן גערעדט פון זיין פֿטירה, וואָס ער האָט געדאַרפט ממלא זיין אין ירוּשָׁלַיִם.³² און פעטרוס און די, וואָס זענען געווען מיט אים, זענען באַפֿאַלן געוואָרן פון אַ שווערן שלאָף; און בעת זיי האָבן זיך אויפֿגעכאַפט, האָבן זיי געזען זיין הערלעכקייט און די צוויי מענטשן, וואָס זענען געשטאַנען לעבן אים.³³ און עס איז געווען, בעת זיי האָבן זיך גענומען פון אים שייִדן, האָט פעטרוס געזאָגט צו יִשׁוּעַ: האַר, עס איז גוט פֿאַר אונדו דאָ צו זיין; לאַמיר מאַכן דריי בייִדלעך, איינס פֿאַר דיר, איינס פֿאַר משהן, און איינס פֿאַר אֱלִיָּהוּ; אָבער ער האָט ניט געוואוסט, וואָס ער רעדט.³⁴ און בשעת ער האָט דאָס געזאָגט, איז געקומען אַ וואַלקן און האָט זיי פֿאַרשאַטנט; און זיי האָבן זיך געפֿאַרכטן, בעת זיי זענען אַרײַנגעקומען אין דעם וואַלקן.³⁵ און אַ קול איז אַרויס פון דעם וואַלקן, אַזוי צו זאָגן: דאָס איז מיין זון, מיין אויסדערוויילטער, אים זאָלט איר הערן.³⁶ און בעת דאָס קול האָט זיך געהערט, האָט זיך יִשׁוּעַ געפֿונען אַליין. און זיי האָבן געשוויגן, און האָבן קיינעם ניט אין יענע טעג דערציילט דאָס, וואָס זיי האָבן געזען.

³⁷ און עס איז געווען אויפֿן אַנדערן טאָג, בעת זיי האָבן אַראָפֿגענידערט פון דעם באַרג, האָט אים באַגעגנט אַ גרויסער עולם.³⁸ און אָט האָט איינער פון פֿאַלק געשריגן, און געזאָגט: רַבִּי, איך בעט דיך אַ קוק צו טאָן אויף מיין זון, וואָרים ער איז מיין איינציק קינד;³⁹ און זע, אַ רוּחַ כאַפֿט אים אָן, און ער שרייט פֿלוצים אויס; און ער רייסט אים, ביז ער שוימט, און ער ווייכט פון אים שווער, און טוט אים שטאַרק צעניזוקן.⁴⁰ און איך האָב געבעטן דייןע תּלמידים, אַז זיי זאָלן אים אַרויסטרייבן, און זיי האָבן

ניט געקענט. ⁴¹ און ישוע האָט געענטפערט, און געזאָגט: אָ, אומגלויביקער און פאַרקרומטער דור, ווי לאַנג נאָך זאָל איך זיין מיט אייך, און אייך פאַרטראַגן? ברענג אַהער דיין זון. ⁴² און ווי נאָר ער האָט געטאָן גענענען, האָט אים דער בייזער גייסט אַנדערגעוואָרפן, און אים מוֹרָאָדיק געריסן. אָבער ישוע האָט אָנגעשריגן אויף דעם אומריינעם גייסט, און געהיילט דאָס יינגל, און אים צוריקגעגעבן זיין פּאַטער. ⁴³ און זיי זענען אַלע נְשׂוּמָם געוואָרן פון דער גרויסקייט פון גאָט.

און בשעת אַלע האָבן זיך געוואונדערט אויף אַלץ, וואָס ער האָט געטאָן, האָט ער געזאָגט צו זיינע תּלמידים: ⁴⁴ טוט די דאָזיקע רייד אַריין אין אייערע אויערן; וואָרים דער כּוֹדֵם וועט איבערגעענטפערט ווערן אין די הענט פון מענטשן. ⁴⁵ אָבער זיי האָבן ניט פאַרשטאַנען דאָס דאָזיקע וואָרט, און עס איז געווען פאַרהיילן פון זיי, כדי זיי זאָלן עס ניט באַנעמען; און זיי האָבן מורא געהאַט אים צו פּרעגן וועגן דעם דאָזיקן וואָרט.

⁴⁶ און עס איז אויפגעאַנגען אַ מחשבה צווישן זיי, ווער פון זיי עס איז דער גרעסטער. ⁴⁷ און בעת ישוע האָט דערקענט די מחשבה פון זייער האַרץ, האָט ער גענומען אַ קינד, און עס אַוועקגעשטעלט לעבן זיך, ⁴⁸ און האָט צו זיי געזאָגט: ווער סע וועט אויפנעמען דאָס דאָזיקע קינד אין מיין נאָמען, נעמט מיך אויף; און ווער סע וועט מיך אויפנעמען, נעמט אויף דעם, וואָס האָט מיך געשיקט; וואָרים דער, וואָס איז דער קלענסטער צווישן אייך אַלע, דער דאָזיקער איז גרויס.

⁴⁹ און יוחנן האָט געענטפערט: האַר, מיר האָבן געזען איינעם אַרויס-טרייבן בייזע גייסטער אין דיין נאָמען, און מיר האָבן אים פאַרווערט, מַחמת ער גייט אונדז ניט נאָך. ⁵⁰ אָבער ישוע האָט צו אים געזאָגט: פאַרווערט אים ניט; וואָרים דער, וואָס איז ניט קעגן אייך, איז פאַר אייך.

⁵¹ און עס איז געווען, בעת די טעג האָבן זיך שוין דערנענטערט, אַז ער זאָל אַרויפגענומען ווערן, האָט ער אַנטשלאָסן געווענדט זיין פּנים צו גיין קיין ירושלים, ⁵² און ער האָט געשיקט שליחים פאַרויס פאַר אים, וואָס זענען געאַנגען און זענען אַריינגעקומען אין אַ דאָרף פון די שומרונים, כדי פאַר אים אָנצוגרייטן. ⁵³ און זיי האָבן אים ניט אויפגענומען, מַחמת זיין פּנים איז געווען געווענדט צו גיין קיין ירושלים. ⁵⁴ און בעת זיינע תּלמידים יעקב און יוחנן האָבן דאָס געזען, האָבן זיי געזאָגט: האַר, ווילסטו, מיר זאָלן

באפעלן אַ פייער זאָל אַראָפּנידערן פון הימל, און זיי פאַרצערן? ⁵⁵ אָבער ער האָט זיך אויסגעדרייט, און האָט זיי פירגעהאַלטן. ⁵⁶ און זיי זענען געגאַנגען אין אַן אַנדער דאָרף אַריין.

⁵⁷ און בעת זיי זענען געגאַנגען אויפן וועג, האָט איינער צו אים געזאָגט: איך וועל דיר נאָכגיין וואוהין נאָר דו וועסט גיין. ⁵⁸ האָט ישוע צו אים געזאָגט: די פוקסן האָבן היילן, און די פייגל פון הימל האָבן נעסטן, אָבער דער בן־אָדם האָט ניט וואו זיין קאָפּ אַנידערצולייגן. ⁵⁹ און צו אַן אַנדערן האָט ער געזאָגט: גיי מיר נאָך. אָבער יענער האָט געזאָגט: האָר, דערלויב מיר קודם צו גיין און מקבר זיין מיין פאָטער. ⁶⁰ אָבער ער האָט צו אים געזאָגט: לאָז די מִתּים מקבר זיין זייערע אייגענע מִתּים; און דו גיי און זאָג אומעטום אַן דאָס מלכות פון גאָט. ⁶¹ און אַן אַנדערער האָט געזאָגט: איך וועל דיר נאָכגיין, האָר; נאָר דערלויב מיר קודם זיך צו געזעגענען מיט מייע בנ־בֵּית. ⁶² אָבער ישוע האָט צו אים געזאָגט: דער, וואָס לייגט צו אַ האָנט צום אַקער, און קוקט אויף צוריק, טויג ניט פאַר דעם מלכות פון גאָט.

¶ און נאָכדעם האָט דער האָר באַשטימט זיבעציק אַנדערע, און האָט זיי געשיקט זאָלבעצווײַט פאַרויס פאַר אים אין יעדער שטאָט און אָרט, וואוהין ער האָט בְּדַעָה געהאַט צו קומען. ² און ער האָט צו זיי געזאָגט: דער שניט איז גרויס, אָבער די אַרבעטער זענען ווינציק; בעט דעריבער דעם האָר פון דעם שניט, אַז ער זאָל אַרויסשיקן אַרבעטער צו זיין שניט. ³ גייט; אָט שיק איך אייך אַרויס ווי לעמער צווישן וועלף. ⁴ טראָגט ניט קיין בייטל, ניט קיין ריזעטאַש, ניט קיין שיך; גריסט קיינעם ניט אונטערוועגנס. ⁵ און אין וואָסער הויז איר וועט אַרײַנקומען, זאָגט קודם: זאָל זיין שְׁלוֹם צו דעם דאָזיקן הויז. ⁶ און אויב דאָרטן וועט זיין אַ בן־שְׁלוֹם, וועט אייער שְׁלוֹם רוען אויף אים; נאָר אויב ניט, וועט ער זיך ווידער אומקערן צו אייך. ⁷ און פאַרבלייבט אין יענעם הויז, עסט און טרינקט וואָס זיי גיבן, וואָרים דער אַרבעטער איז ווערט זיין לוי; גייט ניט פון הויז צו הויז. ⁸ און אין וואָסער שטאָט איר קומט אַריין, און זיי נעמען אייך אויף, עסט וואָס מע גרייט פאַר אייך; ⁹ און היילט די קראַנקע, וואָס געפינען זיך אין איר, און זאָגט צו זיי: דאָס מלכות פון גאָט האָט צו אייך געזעענט. ¹⁰ און אין וואָסער שטאָט איר וועט אַרײַנקומען, און זיי וועלן אייך ניט אויפנעמען, טאָ גייט אַרויס אויף אירע גאַסן, און זאָגט: ¹¹ אַפּילו דעם שטויב פון אייער שטאָט, וואָס קלעפט

אויף אונדזערע פיס, ווישן מיר אָפּ קעגן אייך; דאָך וויסן זאָלט איר וויסן, אַז דאָס מלכות פון גאָט האָט גענעענט. ¹² אייך זאָג אייך: סע וועט אין יענעם טאָג אַ סך גרינגער זיין פאַר סדום, ווי פאַר יענער שטאָט.

¹³ וויי צו דיר, כּוֹרוּזין! וויי צו דיר, בֵּית־צִיּוֹן! וואָרים אויב די וואונדער, וואָס זענען געטאָן געוואָרן אין אייך, וואָלטן געטאָן געוואָרן אין צור און אין צידון, וואָלטן זיי שוין לאַנג געזעסן אין זאָק און אַש, און תשובה געטאָן. ¹⁴ אין יום־הדין וועט זיין גרינגער פאַר צור און צידון ווי פאַר אייך. ¹⁵ און דו, כּפּוֹר־נחום, אַזש צום הימל וועסטו דיך דערהייבן? אין שאול־תּחתייה וועסטו אַראָפּנידערן. ¹⁶ דער, וואָס הערט אייך, טוט מיך הערן; און דער, וואָס פאַרוואַרפט אייך, טוט מיך פאַרוואַרפּן; און דער, וואָס פאַרוואַרפט מיך, טוט פאַרוואַרפּן אים, וואָס האָט מיך געשיקט.

¹⁷ און די זיבעציק האָבן זיך אומגעקערט מיט שְׂמחה, און געזאָגט: האַר, אָפּילו די בייזע גייסטער זענען אונדז אונטערטעניק אין דיין נאָמען! ¹⁸ און ער האָט צו זיי געזאָגט: איך האָב געזען דעם שָׁטן פּאַלן ווי אַ בליץ פון הימל. ¹⁹ זעט, איך האָב אייך געגעבן שליטה צו טרעטן אויף שלאַנגען און עקדישן, און איבער דער גאַנצער גבורה פון דעם שוואַ; און קיין שום זאָך וועט אייך ניט שאַטן. ²⁰ אָבער פרייט אייך ניט איבער דעם, וואָס די גייסטער זענען אייך אונטערטעניק, נייערט פרייט אייך, וואָס אייערע נעמען זענען פאַרשריבן אין הימל.

²¹ און גראָד אין יענער שְׁעָה האָט ער זיך געפרייט אין דעם ריח־הקוֹדֶשׁ, און האָט געזאָגט: איך דאַנק דיר, פּאָטער, האַר פון הימל און ערד, וואָס דו האָסט דאָס פאַרהוילן פון די חַכְמִים און פאַרשטענדיקע, און עס אַנטפלעקט פאַר עופּעלעך; יאָ, פּאָטער, אַזוי איז געווען דיין רַצוֹן. ²² אַלצדינג איז מיר איבערגעענטפּערט געוואָרן פון מיין פּאָטער; און קיינער ווייסט ניט, ווער דער זון איז, אַחוץ דער פּאָטער; און ווער דער פּאָטער איז, אַחוץ דער זון, און דער, צו וועמען דער זון וויל אים אַנטפלעקן. ²³ און ער האָט זיך געווענדט צו די תּלְמִידִים אַלְיֵן, און געזאָגט: וואויל איז די אויגן, וואָס זעען, וואָס איר זעט! ²⁴ וואָרים איך זאָג אייך, אַז אַ סך נְבִיאִים און מלְכִים האָבן באַגערט צו זען, וואָס איר זעט, און האָבן עס ניט געזען, און צו הערן, וואָס איר הערט, און האָבן עס ניט געהערט.

²⁵ און איינער אַ תּלְמִיד־חֹכֵם איז אויפגעשטאַנען, כּדי אים צו פּרוּאוּן,

און האָט געזאָגט: רַבִּי, וואָס זאָל איך טאָן, צו יִרשענען אייביק לעבן? ²⁶ האָט ער צו אים געזאָגט: וואָס שטייט געשריבן אין דער תּוֹרָה? וויאָזוי לייענסטו? ²⁷ און ער האָט געענטפּערט, און געזאָגט: דו זאָלסט ליב האָבן גאָט דיין האָר מיט דיין גאַנצן האַרצן, און מיט דיין גאַנצער נשְׁמָה, און מיט דיין גאַנצן כּוֹחַ, און מיט דיין גאַנצן פּאַרשטאַנד; און דיין חֵבֶר ווי דײַך אַליין א. ²⁸ און ער האָט צו אים געזאָגט: דו האָסט ריכטיק געענטפּערט; דאָס טו, און דו וועסט לעבן.

²⁹ אָבער אַזוי ווי ער האָט זיך געוואָלט אַליין רעכטפאַרטיקן, האָט ער געזאָגט צו יִשׁוּען: און ווער איז מיין חֵבֶר? ³⁰ און יִשׁוּע האָט געענטפּערט: איינער אַ מענטש האָט אַראָפּגענידערט פון ירוּשָׁלַיִם קיין יִרְחוֹ, און איז אַרײַנגעפאַלן צווישן גוֹלָנִים, וואָס האָבן אים אויסגעטאָן און צעשלאָגן, און זענען אוועקגעגאַנגען, און אים געלאָזט אַ האַלב טויטן. ³¹ און עס האָט זיך גראָד געטראָפּן, אַז אַ פֿהן האָט אַראָפּגענידערט יענעם וועג; און אַז ער האָט אים געזען, איז ער אַריבערגעגאַנגען אויף דער אַנדערער זײַט; ³² און אַזוי אויך אַ לױ, בעת ער איז פאַרבייגעגאַנגען יענעם אָרט און אים געזען, איז ער אַריבערגעגאַנגען אויף דער אַנדערער זײַט. ³³ אָבער איינער אַ שומרוֹנִי, בעת ער האָט גערייזט, איז געקומען וואו ער איז געווען; און אַז ער האָט אים געזען, האָט אים אָנגענומען אַ רחֻמָנוּת, ³⁴ און ער איז צוגעגאַנגען צו אים, און האָט פאַרבונדן זײַנע וואונדן, און אַרויפגעגאַסן אויף זײ אײַל און וויין, און ער האָט אים אַרויפגעזעצט אויף זײַן אייגענער בִּהְמָה, און האָט אים געבראַכט אין אַן אַכטניא אַרײַן, און האָט פאַר אים געזאָרגט. ³⁵ און אויף מאָרגן האָט ער אַרויסגענומען צוויי דינֵרִים, און האָט זײ געגעבן דעם בַּעל־אַכטניא, און געזאָגט: גיב אַכטונג אויף אים, און וויפל מער דו וועסט אויסגעבן, וועל איך דיר באַצאָלן, ווען איך וועל צוריקקומען. ³⁶ ווער פון די דאָזיקע דרײַ, מײנסטו, האָט זיך אַרויסגעוויזן פאַר אַ חֵבֶר צו אים, וואָס איז אַרײַנגעפאַלן צווישן די גוֹלָנִים? ³⁷ האָט ער געזאָגט: דער, וואָס האָט אויף אים רחֻמָנוּת געהאַט. און יִשׁוּע האָט צו אים געזאָגט: גײ, און טו דו אויך אַזוי.

³⁸ און עס איז געווען, בעת זײ זענען געגאַנגען אין וועג, איז ער געקומען אין איינעם אַ דאָרף אַרײַן; און אַ פּרוי מיטן נאָמען מֶרְתָּא האָט אים אויפ־

גענומען אין איר הויז. ³⁹ און זי האָט געהאַט אַ שוועסטער, וואָס האָט געהייסן מַרְיָם, וואָס האָט זיך געוועזן צו דעם האַרס פּיס, און האָט זיך צוגעהערט צו זיין תּוֹרָה. ⁴⁰ מַרְתָּא איז אָבער געווען פּאַרנומען מיט דעם פּיל באַדינען; און זי איז צוגעגאַנגען, און האָט געזאָגט: האַר, טוט דיך נישט אַרן, וואָס מיין שוועסטער האָט מיך איבערגעלאָזן צו דינען אַליין? זאָג איר דעריבער, אַז זי זאָל מיר העלפּן. ⁴¹ און דער האַר האָט געענטפּערט, און צו איר געזאָגט: מַרְתָּא, מַרְתָּא, דו זאָרסט און דאַגהסט זיך איבער אַ סך זאַכן; ⁴² איין זאַך איז אָבער נייטיק, און מַרְיָם האָט זיך אויסדערוויילט דעם גוטן חֵלֶק, וואָס וועט פּון איר נישט אַוועקגענומען ווערן.

י און עס איז געווען, בעת ער האָט אין איינעם אַן אַרְט מתפלל געווען, האָט איינער פּון זיינע תּלמידים צו אים געזאָגט, בשעת ער האָט פּאַרענדיקט: האַר, לערן אונדז מתפלל צו זיין, אַזוי ווי יוֹחָנָן האָט געלערנט זיינע תּלמידים. ² און ער האָט צו זיי געזאָגט: בעת איר זענט מתפלל, זאָלט איר זאָגן:

פּאָטער, געהייליקט זאָל ווערן דיין נאָמען. זאָל קומען דיין מלכות. ³ גיב אונדז יעדן טאָג אונדזער טעגלעך ברויט; ⁴ און זיי אונדז מוחל אונדזערע זינד, וואָרים מיר אַליין זענען אויך מוחל יעדן איינעם, וואָס האָט זיך קעגן אונדז פּאַרשולדיקט; און ברענג אונדז נישט צו קיין נסיון. ⁵ און ער האָט צו זיי געזאָגט: ווער פּון אייך, וואָס האָט אַ פּריינט, און ער זאָל קומען צו אים אין האַלבער נאַכט, און זאָגן: פּריינט, אַנטלִי מיר דריי לאַבן ברויט, ⁶ וואָרים מיינער אַ פּריינט איז צו מיר געקומען פּון וועג, און איך האָב נישט וואָס צו גרייטן פּאַר אים; ⁷ און יענער וועט ענטפּערן פּון אינעווייניק: זיי מיך נישט מַטְרִית; די טיר איז שוין פּאַרשלאָסן, און מיינע קינדער זענען מיט מיר אין בעט; איך קאָן נישט אויפשטיין און דיר געבן. ⁸ איך זאָג אייך, כאַטש ער וועט נישט אויפשטיין און אים געבן, ווייל ער איז זיין פּריינט, וועט ער אָבער אויפשטיין צוליב זיין צודרינגלעכקייט, און אים געבן וואָס ער נייטיקט זיך. ⁹ און איך זאָג אייך: בעט, און סע וועט אייך געגעבן ווערן; זוכט, און איר וועט געפינען; קלאַפט אָן, און סע וועט פּאַר אייך געעפּנט ווערן. ¹⁰ וואָרים יעדער איינער, וואָס בעט, וועט באַקומען; און דער, וואָס זוכט, וועט געפינען; און פּאַר דעם, וואָס קלאַפט אָן, פּאַר אים

וועט געעפנט ווערן. ¹¹ און ווער פון אייך, וואָס איז אַ פּאָטער, און זיין זון זאָל אים בעטן אַ ברויט, וועט ער אים געבן אַ שטיין? אָדער אַ פּיש, און אַנשטאָט אַ פּיש, וועט ער אים געבן אַ שלאַנג? ¹² אָדער אויב ער זאָל בעטן אָן אײַ, וועט ער אים געבן אַן עקדיש? ¹³ מה־דאָך איר, וואָס זענט שלעכט, פּאַרשטייט ווי צו געבן גוטע מַתְנוּת אייערע קינדער, וויפל־זשע מער וועט דער פּאָטער פון הימל געבן דעם רוֹח־הַקּוֹדֶשׁ צו די, וואָס בעטן אים?

¹⁴ און ער האָט אַרויסגעטריבן אַ ביזן גייסט, וואָס איז געווען שטום; און עס איז געווען, בעת דער ביזער גייסט איז אַרויסגעגאַנגען, האָט דער שטומער גערעדט; און דאָס פּאַלק איז נְשׂתוּמָם געוואָרן. ¹⁵ אָבער עטלעכע צווישן זיי האָבן געזאָגט: ער טרייבט אַרויס ביזע גייסטער דורך בַּעֲל־זָבוּב, דעם שַׁר פון די ביזע גייסטער. ¹⁶ און אַנדערע האָבן אים געפרואוּט, און באַגערט פון אים אַ צייכן פון הימל. ¹⁷ און פּאַרשטייענדיק זייערע מַחֲשָׁבוֹת, האָט ער צו זיי געזאָגט: יעדע מלּוּכָה, וואָס איז צעטיילט קעגן זיך אַליין, ווערט חָרוּב; און אַ הוּיז פּאַלט אויף אַ הוּיז. ¹⁸ און אויב שְׁטַן איז אויך צעטיילט קעגן זיך אַליין, וויאָזוי קאָן זיין מלּוּכָה האָבן אַ קיום? מַחַמַּת איר זאָגט, אַז איך טרייב אַרויס ביזע גייסטער דורך בַּעֲל־זָבוּב. ¹⁹ און אויב איך טרייב אַרויס ביזע גייסטער דורך בַּעֲל־זָבוּב, דורך וועמען טוען אייערע זין זיי אַרויסטרייבן? דעריבער זאָלן זיי זיין אייערע שופּטים. ²⁰ טרייב איך אָבער אַרויס ביזע גייסטער דורך דעם פינגער פון גאָט, אַזוי האָט גענעענט צו אייך דאָס מלּכּוֹת פון גאָט. ²¹ ווען דער גיבור, אינגאַנצן באַוואָפּנט, באַוואַכט זיין אייגן הויף, איז זיין האָב־אוי־גוטס אין פּרידן; ²² נאָר אויב אַ שטאַרקערער פון אים קומט איבער אים און איז אים מַנְצָח, אַזוי נעמט ער פון אים אַוועק זיין גאַנצע באַוואָפּענונג, אויף וואָס ער האָט זיך פּאַרזיכערט, און צעטיילט זיין זאַקרויב. ²³ ווער סע איז ניט מיט מיר, איז קעגן מיר; און ווער סע זאַמלט ניט איין מיט מיר, צעשפּרייט.

²⁴ ווען דער אומרייער גייסט גייט אַרויס פון אַ מענטשן, וואַנדערט ער אַרום אין טרוקענע ערטער, און זוכט אַ מְקוֹם־מְנוּחָה; און אַז ער געפינט אים ניט, זאָגט ער: איך וועל מיך אומקערן אין מיין הוּיז אַריין, פּונדוואַנען איך בין אַרויסגעגאַנגען. ²⁵ און בעת ער קומט, געפינט ער עס אויסגעקערט און אויסגעפּוצט. ²⁶ דעמאָלט גייט ער, און נעמט זיבן אַנדערע גייסטער,

נאך ערגערע פון אים אַליין, און זיי גייען אַריין און וואוינען דאָרט; און דער סוף פון יענעם מענטשן ווערט ערגער ווי דער אָנהייב.

²⁷ און בעת ער האָט דאָס געזאָגט, האָט איינע אַ פרוי פון דעם פּאָלק אויפגעהויבן איר קול, און האָט צו אים געזאָגט: וואויל איז דעם לייב, וואָס האָט דיך געטראָגן, און די בריסט, וואָס דו האָסט געוויגן! ²⁸ אָבער ער האָט געזאָגט: וואוילער איז די, וואָס הערן דאָס וואָרט פון גאָט, און היטן עס.

²⁹ און בעת דאָס פּאָלק האָט זיך פאַרוואַמלט אַרום אים, האָט ער אָנגעהויבן צו זאָגן: דער דאָזיקער דור איז אַ שלעכטער דור; ער פאַרלאַנגט אַ צייכן, און סע וועט אים קיין צייכן ניט געגעבן ווערן, סיידין דעם צייכן פון יִוְנָה. ³⁰ ווייל אַזוי ווי יִוְנָה איז געוואָרן אַ צייכן פאַר די מענטשן פון יִנְיָוָה, אַזוי וועט אויך דער בֶּן-אָדָם זיין פאַר דעם דאָזיקן דור. ³¹ די מַלְכָּה פון תִּימָן וועט אויפשטיין צום מִשְׁפַּט מיט די מענטשן פון דעם דאָזיקן דור, און וועט זיי פאַרמִשְׁפֵּטן; וואָרים זי איז געקומען פון עק וועלט צו הערן די חֲכָמָה פון שלמהן, און אָט איז פאַראַן אַ גרעסערער ווי שלמה. ³² די מענטשן פון יִנְיָוָה וועלן אויפשטיין צום מִשְׁפַּט מיט דעם דאָזיקן דור, און וועלן אים פאַרמִשְׁפֵּטן; וואָרים זיי האָבן תְּשׁוּבָה געטאָן אויף דעם רופן פון יִוְנָה, און אָט איז פאַראַן אַ גרעסערער ווי יִוְנָה.

³³ קיינער צינדט ניט אָן אַ ליכט און שטעלט עס אין אַ ווינקל, און אויך ניט אונטער אַ מעסטל, ניערט אין אַ לייכטער, כדי די, וואָס קומען אַריין, זאָלן קענען זען דאָס ליכט. ³⁴ דאָס ליכט פון דעם גוף איז דיין אויב; אויב דיין אויב איז גאַנץ, איז אויך דיין גאַנצער גוף לויטער ליכטיקייט; נאָר אויב עס איז שלעכט, איז אויך דיין גאַנצער גוף לויטער פינצטערניש. ³⁵ דערביבער גיב אַכטונג, אַז דאָס ליכט, וואָס איז אין דיר, זאָל ניט זיין פינצטערניש. ³⁶ אויב דיין גאַנצער גוף איז לויטער ליכטיקייט, און האָט ניט קיין פינצטערן טייל, וועט ער זיין אינגאַנצן פול מיט ליכטיקייט, ווי בעת דאָס ליכט מיט זיין שטראַל טוט דיך באַלײַכטן.

³⁷ און בעת ער האָט גערעדט, האָט אַ פרוישי אים פאַרבעטן צו עסן מיט אים; און ער איז אַרײַנגעגאַנגען, און האָט זיך געזעצט צום טיש. ³⁸ און דער פרוישי האָט זיך געחידושט, ווען ער האָט געזען, אַז ער האָט זיך קודם

ניט געוואָשן פאַרן עסן. ³⁹ און דער האַר האָט צו אים געזאָגט: איר פרושים רייניקט דעם בעכער און די שיסל פון אויסווייניק, אָבער אינעווייניק זענען זיי פול מיט גיילה און רשעות. ⁴⁰ איר נאַראַנים! האָט ניט דער, וואָס האָט געמאַכט דאָס אויסווייניקע, אויך געמאַכט דאָס אינעווייניקע? ⁴¹ גיט בעסער צדקה פון דעם וואָס איז דריינען, און אָט וועט אַלצדינג זיין ריין פאַר אייך. ⁴² אָבער וויי צו אייך, פרושים! וואָרים איר גיט מעשר פון מיענטע און רוטע און אַלערליי קרייטעכצער, און זענט עובר אויף גערעכטיקייט און דער ליבשאַפט צו גאָט; די דאָזיקע האָט איר באַדאַרפט טאָן, און די אַנדערע אויך ניט אויסלאָזן. ⁴³ וויי צו אייך, פרושים! וואָרים איר האָט ליב דעם אויבנאָן אין די בַּת־פִּינְסוֹת, און אַז מע זאָל אייך אָפּגעבן שָׁלוֹם אין די מאַרקפלעצער. ⁴⁴ וויי צו אייך! וואָרים איר זענט ווי קבָרים, וואָס מע דערקענט ניט, און די מענטשן, וואָס גייען איבער זיי, ווייסן עס ניט.

⁴⁵ און איינער אַ בעל־תּוֹרָה האָט געענטפּערט, און צו אים געזאָגט: רַבִּי, מיט דיינע רייד ביסטו אויך אונדז מבייש. ⁴⁶ האָט ער געזאָגט: וויי אויך צו אייך, בעל־תּוֹרָה! וואָרים איר לאַדט אָן מענטשן מיט מְשֹׁאוֹת, וואָס זענען שווער צו דערטראַגן, און איר אַליין רירט זיך ניט צו מיט קיין איינעם פון אייערע פינגער צו די מְשֹׁאוֹת. ⁴⁷ וויי צו אייך! וואָרים איר בוית די קבָרים פון די נביאים, און אייערע אָבות האָבן זיי דערהרגעט. ⁴⁸ מיט דעם זענט איר עֲדוֹת און אויך מְסֻפִּים אויף די מעשים פון אייערע אָבות; וואָרים זיי האָבן זיי געהרגעט, און איר בוית זייערע קבָרים. ⁴⁹ דעריבער האָט אויך די תּוֹכְמָה פון גאָט געזאָגט: איך וועל שיקן צו זיי נביאים און שליחים; עטלעכע פון זיי וועלן זיי הרגענען און רודֶפֶן, ⁵⁰ כדי דאָס בלוט פון אַלע נביאים, וואָס איז פאַרגאַסן געוואָרן זינט די וועלט איז געגרוּנְט־פּעסטיקט געוואָרן, זאָל געפּאָדערט ווערן פון דעם דאָזיקן דור, ⁵¹ פון דעם בלוט פון הַבַּיִת, בִּזו דעם בלוט פון זכָרְיָה, וואָס איז אומגעקומען צווישן דעם מוֹזֶבֶת און דעם קדש־קֹדֶשִׁים. יאָ, איך זאָג אייך, סע וועט געפּאָדערט ווערן פון דעם דאָזיקן דור. ⁵² וויי צו אייך, בעל־תּוֹרָה! וואָרים איר האָט אַוועקגענומען דעם שליסל פון וויסן; איר אַליין זענט ניט אַרײַנגעקומען, און די, וואָס האָבן געוואָלט אַרײַנקומען, האָט איר געשטערט.

⁵³ און בעת ער איז פון דאָרטן אַרויסגעגאַנגען, האָבן די סופרים און

* דברי הימים ב' כד, 21.

די פרושים אָנגעהויבן צו אים שטאַרק צושטיין, און אים דערצערנט צו רעדן וועגן אַ סך זאַכן; ⁵⁴ און זיי האָבן געלאָקערט אויף אים, כדי עפעס צו כאַפן פון זיין מויל.

¶ בשעת־מעשה האָבן זיך אַ סך טויזנטער פון דעם פּאָלק פאַרזאַמלט אינאיינעם, אַזוי, אַז זיי האָבן געטראַטן איינער אויפן אנדערן, און ער האָט קודם־פֿל אָנגעהויבן צו זאָגן צו זיינע תּלמידים: היט אייך פאַר דעם זויערטייג פון די פרושים, וואָס איז חניפּה. ² עס איז גאַרניט פאַרהוילן, וואָס וועט ניט אַנטפּלעקט ווערן, און פאַרבאָרגן, וואָס וועט ניט באַקאַנט ווערן. ³ דעריבער, אַלץ, וואָס איר האָט געזאָגט אין דער פינצטערניש, וועט געהערט ווערן אין דער ליכטיקייט, און וואָס איר האָט גערעדט אויפן אויער אין די אינעווייניקסטע קאַמערן, וועט באַקאַנט געמאַכט ווערן פון די דעכער.

⁴ און איך זאָג אייך, מיינע פריינט: האָט ניט קיין מורא פאַר די, וואָס טייטן דעם גוף, און נאָכדעם זענען זיי ניט בכוח עפעס מער צו טאָן. ⁵ איך וועל אייך אָבער וואַרענען פאַר וועמען איר זאָלט מורא האָבן: האָט מורא פאַר אים, וואָס נאָכדעם ווי ער האָט געטייט, האָט מאַכט אַרײַנצואוואַרפן אין גיהנום אַרײַן; יאָ, איך זאָג אייך, פאַר אים זאָלט איר מורא האָבן! ⁶ פאַרקויפט מע דען ניט פינף פייגעלעך פאַר צוויי פרוטות? און קיין איינס פון זיי ווערט ניט פאַרגעסן פאַר גאָט. ⁷ יאָ, אַפילו די האָר פון אייער קאָפּ זענען אַלע געציילט. האָט ניט קיין מורא; איר זענט מער ווערט ווי אַ סך פייגעלעך.

⁸ און איך זאָג אייך, יעדער איינער, וואָס וועט מיך באַקענען פאַר מענטשן, אים וועט אויך דער בן־אָדָם באַקענען פאַר די מלאַכים פון גאָט. ⁹ אָבער דער, וואָס וועט מיך פאַרלייקענען פאַר מענטשן, וועט פאַרלייקנט ווערן פאַר די מלאַכים פון גאָט. ¹⁰ און יעדער איינער, וואָס וועט רעדן אַ וואָרט קעגן דעם בן־אָדָם, וועט מען עס אים מוחל זיין; אָבער דער, וואָס וועט לעסטערן קעגן דעם רוח־הקודש, דעם וועט מען עס ניט מוחל זיין. ¹¹ און בעת זיי ברענגען אייך אין די בְּתֵי־כִנְסוֹת אָדער פאַר די פאַרשטייער און געוועלטיקער, זאָלט איר ניט דאַגֶרֶן וויאזוי, אָדער וואָס איר זאָלט ענטפערן, אָדער וואָס איר זאָלט זאָגן; ¹² וואָרים דער רוח־הקודש וועט אייך לערנען פונקט אין יעדער שעה, וואָס איר דאַרפט זאָגן.

¹³ און איינער פון דעם פאלק האָט צו אים געזאָגט: רבי, באַפעל מיין ברודער, אַז ער זאָל זיך טיילן מיט מיר מיט דער ירושה. ¹⁴ אָבער ער האָט צו אים געזאָגט: מענטש איינער, ווער האָט מיך געמאַכט פאַר אַ שופט, אָדער אַ צעטיילער איבער אייך? ¹⁵ און ער האָט צו זיי געזאָגט: גיט אַכטונג, און היט אייך פון יעדער זשעדנעקייט; וואָרים אַ מענטשנס לעבן הענגט ניט אָפּ אין דער שפּע פון דעם, וואָס ער פאַרמאַגט. ¹⁶ און ער האָט אויפגעהויבן פאַר זיי אַ משל, אַזוי צו זאָגן: דאָס לאַנד פון איינעם אָן עושר האָט אַרויסגעבראַכט בַשפּע; ¹⁷ און ער האָט געטראַכט ביי זיך: וואָס זאָל איך טאָן? וואָרים איך האָב ניט וואו מיינע פירות איינצוזאַמלען. ¹⁸ און ער האָט געזאָגט: אָט דאָס וועל איך טאָן: איך וועל אַרונטעררייסן מיינע שייַערן און בויען גרעסערע; און דאָרטן וועל איך איינזאַמלען מיין גאַנצע תבואה און מיין האָב־און־גוטס. ¹⁹ און איך וועל זאָגן צו מיין נשמה: נשמה, מיינע, דו האָסט אַ סך האָב־און־גוטס איינגעזאַמלט אויף פיל יאָרן; נעם זיך צייט, עס, טרינק, און לאָז דיר וואוילגיין. ²⁰ אָבער גאָט האָט צו אים געזאָגט: דו נאַר! היינט נאַכט ווערט געפאַדערט פון דיר דיין נשמה; און די זאַכן, וואָס דו האָסט אָנגעגרייט, וועמעס וועלן זיי זיין? ²¹ אַזוי איז דער, וואָס זאַמלט זיך אָן אוצרות, און איז ניט רייך אין גאָט.

²² און ער האָט געזאָגט צו זיינע תלמידים: דעריבער זאָג איך אייך, זאָרגט ניט פאַר אייער לעבן, וואָס איר זאָלט עסן; אויך ניט פאַר אייער גוף, וואָס איר זאָלט אַנטאָן. ²³ וואָרים דאָס לעבן איז מער ווי די שפייז, און דער גוף—מער ווי דאָס מלבוש. ²⁴ באַטראַכט די ראַבן: ניט זיי זייען, ניט זיי שניידן, זיי האָבן אויך ניט קיין שפייכלערס, אָדער שייַערן, און גאָט טוט זיי שפייזן. וויפל מער זענט איר ווערט פון די פייגל! ²⁵ און ווער פון אייך קאָן דורך דאָגהן צוגעבן אַן אייל צו דער מאָס פון זיין לעבן? ²⁶ בַּכּן, אויב איר זענט ניט מסוגל צו טאָן אפילו דאָס מינדסטע, פאַרוואָס דאָגהט איר אייך וועגן דעם איבעריקן? ²⁷ באַטראַכט די ליליעס, ווי זיי וואַקסן: ניט זיי האָרעווען, ניט זיי שפיינען. און איך זאָג אייך, אַז אפילו שלמה אין זיין גאַנצער פראַכט איז ניט געווען באַקליידט ווי איינע פון זיי. ²⁸ בַּכּן, אויב גאָט טוט אַזוי באַקליידן דאָס גראַז פון דעם פעלד, וואָס היינט איז עס דאָ, און מאַרגן ווערט עס אַריינגעוואָרפן אין אויוון, אַ פּשיטא שוין אייך, אַ איר קליין־גלויביקע? ²⁹ און זוכט אויך ניט וואָס איר זאָלט עסן, און וואָס

איר זאָלט טרינקען, און זייט אויך ניט באַאומרואיקט אין געמיט. ³⁰ וואַרים אַט־דאָס אַלץ באַגערן די אומות־העולם; אייער פּאָטער ווייסט, אַז איר נייטיקט זיך אין די דאָזיקע זאַכן. ³¹ דער־יבער פּאַרשט זיין מַלכות, און דאָס אַלץ וועט אייך צוגעגעבן ווערן.

³² האָב ניט קיין מורא, קליינע סטאַדע; וואַרים עס איז אייער פּאָטערס גוטער רַצון, אייך צו געבן דאָס מַלכות. ³³ פּאַרקויפט וואָס איר האָט, און גיט צדקה; מאַכט פאַר זיך בייטלען, וואָס ווערן ניט אַלט, און אַן אוצר אין הימל, וואָס ווערט ניט געמינערט, וואו קיין גנב קאָן ניט צוקומען, און אַ מילב קאָן ניט פּאַרדאַרבן. ³⁴ וואַרים וואו ס'איז אייער אוצר, דאָרט וועט אויך זיין אייער האַרץ.

³⁵ זאָלן אייערע לענדן זיין אָנגעגורט, און אייערע ליכט זאָלן ברענען. ³⁶ און זייט גלייך צו מענטשן, וואָס וואַרטן אויף זייער האַר, ווען ער וועט זיך אומקערן פון דער חתונה, כדי ווען ער וועט קומען און אָנקלאַפּן, זאָלן זיי אים קענען תּיכּף עפענען. ³⁷ וואויל איז יענע קנעכט, וועמען דער האַר וועט געפינען וואַכנדיק בעת ער קומט; פּאַרוואָר, איך זאָג אייך, ער וועט זיך אָנגורטן, און זיי ועצן צום טיש, און צוגיין און זיי באַדינען. ³⁸ און אויב ער וועט קומען אין דער צווייטער נאַכטוואַך, אָדער אין דער דריטער, און זיי טרעפּן אַזוי, וואויל איז יענע קנעכט. ³⁹ דאָס אָבער זאָלט איר וויסן, אַז אויב דער בעל־הבית וואָלט געוואוסט, אין וואָסער שעה דער גנב וועט קומען, וואָלט ער געוואַכט און ניט דערלאָוט, אַז זיין הויז זאָל איינגעבראַכן ווערן. ⁴⁰ איר מוזט אויך זיין גרייט, וואַרים דער בּן־אָדָם וועט קומען אין אַ שעה, אויף וועלכער איר ריכט זיך ניט.

⁴¹ און פעטרוס האָט געזאָגט: האַר, זאָסטו דאָס דאָזיקע מַשל פאַר אונדו, אָדער אויך פאַר אַלעמען? ⁴² און דער האַר האָט געזאָגט: ווער איז אָבער דער געטרייער און קלוגער אויפּווער, וועמען זיין האַר וועט ועצן איבער זיין הויזגעזינד, צו געבן זיי זייער חֶלֶק שפּייז אין דער רעכטער צייט? ⁴³ וואויל איז יענעם קנעכט, וואָס ווען זיין האַר וועט קומען, וועט ער אים טרעפּן טאָן אַזוי. ⁴⁴ פּאַרוואָר, איך זאָג אייך, ער וועט אים ועצן איבער אַלע זיינע גיטער. ⁴⁵ נאָר אויב יענער קנעכט וועט זאָגן אין זיין האַרץ: מײן האַר פּאַרוואַמט צו קומען, און ער וועט אָנהייבן צו שלאָגן די קנעכט און

די דינסטן, און צו עסן און טרינקען און שיכורן, ⁴⁶ דעמאָלט וועט דער האָר פון יענעם קנעכט קומען אין אַ טאָג, אויף וועלכן ער ריכט זיך ניט, און אין אַ שעה, פון וואָס ער ווייסט ניט, און וועט אים צעממיתן, און באַשטימען זיין חָלָק מיט די אומגעטרייע. ⁴⁷ און יענער קנעכט, וואָס האָט פאַרשטאַנען זיין האַרס רַצוֹן, און האָט ניט צוגעגרייט, און אויך ניט געטאַן לויט זיין רַצוֹן, וועט קריגן אַ סך שמיץ. ⁴⁸ דער אָבער, וואָס האָט ניט פאַרשטאַנען, און האָט געטאַן דאָס, פאַר וועלכן ער איז ווערט שמיץ, וועט געשלאַגן ווערן מיט ווינציק שמיץ. און וועמען אַ סך ווערט געגעבן, פון אים וועט מען פאַדערן אַ סך; און וועמען מען האָט אַ סך אָנפאַרטויט, פון דעם וועט מען פאַרלאַנגען נאָך מער.

⁴⁹ איך בין געקומען צו וואַרפן אַ פייער איבער דער ערד; און ווי וואָלט איך וועלן, אַז עס זאָל שוין זיין אָנגעצונדן! ⁵⁰ איך דאַרף אָבער געטובלט ווערן מיט אַ טבילה; און ווי ענג איז מיר, ביז זי וועט ממלא ווערן! ⁵¹ צי מיינט איר, אַז איך בין געקומען ברענגען שלום אויף דער ערד? ניין, זאָג איך אייך, נייערט אַ סך מער צעטיילונג. ⁵² וואַרים פון איצט אָן וועלן פינף אין איין הויז זיין צעטיילט: דריי קעגן צוויי, און צוויי קעגן דריי. ⁵³ פּאָטער וועט זיין צעטיילט קעגן זיין, און זון קעגן פּאָטער, מוטער קעגן טאָכטער, און טאָכטער קעגן מוטער, שוויגער קעגן שוור, און שוור קעגן שוויגער א.

⁵⁴ און ער האָט אויך געזאָגט צום פּאָלק: בעת איר זעט אַ וואָלקן אויפֿ-גיין אין מערב, זאָגט איר תּיכּף: סע קומט אָן אַ רעגן; און אזוי געשעט עס. ⁵⁵ און בעת איר זעט אַ דרום־זייט בלאָזן, זאָגט איר: סע וועט זיין אַ היץ; און סע געשעט. ⁵⁶ איר חונפים! איר ווייסט ווי צו פאַרטייטשן דאָס פּנים פון דער ערד און פון הימל; אָבער פאַרוואָס פאַרשטייט איר ניט ווי צו טייטשן די היינטיקע צייט?

⁵⁷ און פאַרוואָס טוט איר אַליין ניט משפטן, וואָס עס איז רעכט? ⁵⁸ וואַרים בעת דו גייסט מיט דיין קעגנער פאַר דעם שופט, באַמי דיך מיט אים דורכצוקומען, בעת דו ביסט נאָך מיט אים אין וועג, טאָמער וועט ער דיך שלעפן צום שופט, און דער שופט וועט דיך איבערענטפערן צום שוטר, און דער שוטר וועט דיך אַרײַנוואַרפן אין דער תּפּיסה אַרײַן. ⁵⁹ איך זאָג

דיר, דו וועסט פון דאָרטן ניט אַרויסגיין, ביז דו וועסט האָבן באַזאַלט די סאַמע לעצטע פּרוּטה.

און גראָד דעמאָלט זענען דאָרטן געווען עטלעכע, וואָס האָבן אים דערציילט פון די גלילער, וועמעס בלוט פּילאַטוס האָט אויסגעמישט מיט זייערע קרבנורט.² און ער האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: צי מיינט איר, אַז יענע גלילער זענען געווען גרעסערע חוטאים פון אַלע גלילער, מחמת זיי האָבן אַווינס געליטן? ³ ניין, זאָג איך אייך; און אויב איר וועט ניט תשובה טאָן, וועט איר אַלע אַזוי אומקומען. ⁴ אַדער יענע אַכצן, אויף וועמען דער טורעם פון שילוח איז געפאַלן און האָט זיי דערהרגעט, צי מיינט איר, אַז זיי זענען געווען שולדיקער פון אַלע מענטשן, וואָס וואוינען אין ירושלים? ⁵ ניין, זאָג איך אייך; און אויב איר וועט ניט תשובה טאָן, וועט איר אַלע אַזוי אומקומען.

⁶ און ער האָט דערציילט דאָס דאָזיקע מִשַׁל: אַ מענטש האָט פאַר-פלאַנצט אַ פּיינגבוים אין זיין ווינגאַרטן; און ער איז געקומען זוכן אויף אים פירות, און האָט ניט געפונען קיין איינע. ⁷ און ער האָט געזאָגט צום ווינגערטנער: זע, שוין דריי יאָר ווי איך קום זוכן פירות אויף דעם דאָזיקן פּיינגבוים, און געפין ניט קיין איינע. האַק אים אָפּ; צו וואָס זאָל ער נאָך פאַרדאַרבן די ערד? ⁸ און ער האָט אים געענטפערט: האַר, לאָז אים נאָך היינטיקס יאָר, ביז איך וועל אים אַרומגראָבן און באַמיסטיקן. ⁹ אָפּשר וועט ער איבער-אַיאָר טראָגן פירות; אויב ניט, וועסטו אים לאָזן אָפּהאַקן. ¹⁰ און ער האָט אין אַ שבת געלערנט אין איינעם פון די בְּתֵי-כְנִסְיֹת. ¹¹ און דאָרטן איז געווען אַ פּרוּי, וואָס האָט אַכצן יאָר געהאַט אַ קרענקלעכן גייסט; און זי איז געווען צוזאַמענגעבוּיגן, און האָט זיך באַיך-אָפּן ניט געקאַנט אויסגלייכן. ¹² און אַז ישׁוּעַ האָט זי געזען, האָט ער זי צוגערופּן, און צו איר געזאָגט: אַשר, דו ביסט פּריי פון דיין קראַנקהייט. ¹³ און ער האָט אַרויפגעלייגט אויף איר זיינע הענט, און זי איז תּיבָּה געוואָרן גלייך, און האָט געלויבט גאָט. ¹⁴ און דער פּרִינס פון דעם בֵּית-הַכְּנִסְתַּי איז אין כּעַס געוואָרן, מחמת ישׁוּעַ האָט געהיילט אים שבת, און ער האָט געזאָגט צום פּאַלק: זעקס טעג זענען פאַראַן אין וועלכע מע מעג אַרבעטן; קומט דעריבער אין זיי און לאָזט זיך היילן, אָבער ניט אום שַׁבַּת. ¹⁵ און דער האַר האָט אים געענטפערט: איר חונפים! טוט ניט יעדער איינער פון

איך אָפּבײַנדן שבת זיין אָקס, אָדער זיין אייזל פון דער קאַריטע, און פירט אים אָנצוטרינקען? ¹⁶ און צי דאַרף נישט די דאָזיקע אָשה, וואָס איז אַ בת־אבְּרָהָם, און וועמען דער שָׂטן האָט געבונדן שוין אַכצן יאָר, אָפּגעבונדן ווערן פון דעם דאָזיקן באַנד אום שבת? ¹⁷ און בעת ער האָט דאָס געזאָגט, זענען אַלע זיינע קעגנער פאַרשעמט געוואָרן; און דאָס גאַנצע פּאָלק האָט זיך געפּרייט איבער די אַלע וואונדערלעכע מַעֲשִׂים, וואָס זענען דורך אים געטאָן געוואָרן.

¹⁸ און ער האָט דעריבער געזאָגט: צו וואָס איז דאָס מַלְכוּת פון גאָט ענלעך? און מיט וואָס זאָל איך עס פאַרגלייכן? ¹⁹ עס איז געגליכן צו אַ קערנדל פון זענעפט־וֹרֵיעָה, וואָס אַ מענטש האָט גענומען און געווייט אין זיין גאַרטן; און עס איז געוואַקסן און איז געוואָרן אַ בוים, און די פייגל פון הימל האָבן זיך געמאַכט נעסטן אין זיינע צווייגן.

²⁰ און ער האָט ווידער אַמאָל געזאָגט: צו וואָס זאָל איך פאַרגלייכן דאָס מַלְכוּת פון גאָט? ²¹ עס איז געגליכן צו זויערטייג, וואָס אַ פרוי האָט גענומען און אַרײַנגעטאָן אין דריי מאָס מעל, ביז עס איז אינגאַנצן פאַרווערט געוואָרן.

²² און ער איז געגאַנגען איבער שטעט און דערפער, און האָט געלערנט, און האָט עולה־רַגַל געווען קיין ירוּשָׁלַיִם. ²³ און איינער האָט צו אים געזאָגט: האָר, זענען עס נאָר עטלעכע, וואָס וועלן ניצול ווערן? אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: ²⁴ באַמיט אייך אַרײַנצוקומען דורך דעם ענגן טויער, וואָרים איך זאָג אייך, אַ סך וועלן זוכן אַרײַנצוקומען, און וועלן נישט קאָנען. ²⁵ האָט זיך דער בַּעַל־הַבַּיִת איינמאַל אויפגעהויבן און פאַרשלאָסן די טיר, און איר וועט אָנהייבן צו שטיין אין דרויסן, און קלאַפּן אין דער טיר, און זאָגן: האָר, עפּן אונדז אויף! און ער וועט אייך ענטפערן: איך ווייס נישט פּונוואַנען איר זענט. ²⁶ דעמאָלט וועט איר אָנהייבן צו זאָגן: מיר האָבן געגעסן און געטרונקען פאַר דיר, און דו האָסט געלערנט אין אונדזערע גאַסן. ²⁷ און ער וועט ענטפערן: איך זאָג אייך, איך ווייס נישט פּונוואַנען איר זענט; קערט אָפּ פון מיר, איר טויער פון אומרעכט! ²⁸ דאָרט וועט זיין געוויין און דאָס קריצן פון ציין, בעת איר וועט זען אבְּרָהָם, און יַצְחָק, און יַעֲקֹב, און אַלע נביאים אין דעם מַלְכוּת פון גאָט, און איר אַלײַן אַרויסגעוואָרפענע אין דרויסן. ²⁹ און זיי וועלן קומען פון מזרח און מערב, פון צפון און דרום, און וועלן זיך אַנידערזעצן

אין דעם מלכות פון גאָט. ³⁰ און זע, עס זענען פאַראַן לעצטע, וואָס וועלן זיין ערשטע, און פאַראַן זענען ערשטע, וואָס וועלן זיין לעצטע. ³¹ פּוּנְקט אין יענער שְׁעָה זענען געקומען עטלעכע פּרוּשִׁים, און האָבן צו אים געזאָגט: גיי און דערווייטער דורך פּוּנְדאַנען, וואָרים הורדוס וויל דורך הרגענען. ³² און ער האָט צו זיי געזאָגט: גייט און זאָגט יענעם פּוּקס: אָט טרייב איך אַרויס בייזע גייסטער און טו רפואות היינט און מאָרגן, און דעם דריטן טאָג קום איך צום סוף. ³³ איך מוז אָבער גיין מיין וועג היינט און מאָרגן און איבערמאָרגן; וואָרים עס קאָן נישט זיין, אַז אַ נביא זאָל אומקומען מחוץ ירושלים. ³⁴ אַ ירושלים, ירושלים, וואָס הרגעסט די נביאים, און פאַרשטיינסט די, וואָס זענען געשיקט צו דיר! וויפל מאָל האָב איך געוואָלט אינוואַמלען דייןע קינדער, ווי אַ הון זאַמלט איין אירע הינדלעך אונטער אירע פליגל, און איר האָט נישט געוואָלט! ³⁵ זעט, אייער הויז וועט איך בלייבן חרוב! און איך זאָג אייך, איר וועט מיך מער נישט זען, ביז איר וועט זאָגן: ברוך הָבָא אין דעם נאָמען פון גאָט!

י און עס איז געווען, בעת ער איז אין אַ שבת אַרײַנגעזאָנגען אין דעם הויז פון איינעם פון די ראַשי־הַפּרוּשִׁים צו עסן ברויט, האָבן זיי געלאַקערט אויף אים. ² און אָט איז פאַר אים געשטאַנען א מענטש, וואָס האָט געהאַט אַ וואָסער־געשוויללעכץ. ³ און יֵשׁוּעַ האָט גערעדט צו די חֲכָמִים און פּרוּשִׁים, אַזוי צו זאָגן: מעג מען היילן אים שבת, אָדער נישט? ⁴ אָבער זיי האָבן געשוויגן. און ער האָט אים גענומען און אים געהיילט, און האָט אים אָפּגעלאָזט. ⁵ און ער האָט צו זיי געזאָגט: ווען עמיצן פון אייך זאָל טרעפן, אַז אַן אייזל אָדער אַן אָקס זאָל אַרײַנפאַלן אין אַ ברוינעם, צי וועט ער אים נישט תּיכּף אַרויסציען אים שבת? ⁶ און זיי האָבן אים נישט געקאָנט ענטפערן אויף דערויף.

⁷ און ער האָט געזאָגט אַ מִשַׁל צו יענע, וואָס זענען געווען פאַרבּעטן, בעת ער האָט געווען, ווי זיי האָבן זיך אויסגעקליבן די בּכּוּדִיקע פּלעצער; און ער האָט צו זיי געזאָגט: ⁸ ווען עמיצער וועט דורך פאַרבּעטן אויף אַ חתונה, זאָלסטו דורך נישט זעצן אויבן־אָן, ווייל טאָמער וועט אַ מער חָשׁוּבֵער ווי דו פון אים פאַרבּעטן ווערן; ⁹ און דער, וואָס האָט דורך און אים פאַרבּעטן, וועט קומען און זאָגן צו דיר: מאַך פּלאַץ פאַר דעם דאָיקן מענטשן, און דעמאָלט וועסטו מיט בּוֹזוֹן פאַרנעמען דעם לעצטן פּלאַץ. ¹⁰ ניייערט ווען

דו ווערט פארבעטן, גיי און זען דיך אויף דעם לעצטן פלאץ; כדי ווען דער, וואָס האָט דיך פאַרבעטן, וועט קומען, זאָל ער קענען זאָגן צו דיר: פריינט, גיי אַרויף-צורצו העכער; דעמאָלט וועסטו האָבן פֿבוד פֿאַר אַלע, וואָס זיצן ביים טיש מיט דיר.¹¹ וואָרים יעדער איינער, וואָס וועט זיך אַליין דערהייכן, וועט דערנידעריקט ווערן; און ווער סע וועט זיך אַליין דערנידעריקן, וועט ווערן דערהייכט.

¹² און ער האָט אויך געזאָגט צו דעם, וואָס האָט אים פאַרבעטן: בעת דו מאַכסט אַ מיטאָג אָדער אַן אָוונט-סעודה, זאָלסטו ניט פאַרבעטן דיינע פריינט, אָדער דיינע ברידער, אָדער דיינע קרובים, אָדער רייכע שכנים, ווייל טאַמער וועלן זיי דיך פאַרבעטן צוריק, און דאָס וועט דיר זיין אַ פאַרגעלטונג.¹³ נייערט בעת דו מאַכסט אַ סעודה, פאַרבעט די אַרעמע, די געמומטע, די לאַמע, און די בלינדע.¹⁴ און דו וועסט זיין געבענטשט, מחמת זיי האָבן ניט מיט וואָס דיר צו פאַרגעלטן; וואָרים דו וועסט ווערן פאַרגעלט, בעת די צדיקים וועלן אויפשטיין תּחַיִת-הַמַּתִּים.

¹⁵ און ווען איינער פון די, וואָס זענען מיט אים געזעסן ביים טיש, האָט דאָס געהערט, האָט ער געזאָגט: וואויל איז דעם, וואָס וועט עסן ברויט אין דעם מלכות פון גאָט! ¹⁶ אָבער ער האָט צו אים געזאָגט: איינער אַ מענטש האָט געמאַכט אַ גרויסע סעודה, און האָט פאַרבעטן אַ סך; ¹⁷ און ער האָט אַרויסגעשיקט זיין קנעכט אין דער צייט פון דער סעודה, צו זאָגן די, וואָס זענען פאַרבעטן געוואָרן: קומט, ווייל אַלצדינג איז שוין אָנגעגרייט.¹⁸ און זיי האָבן זיך אַלע מיטאַמאַל אָנגעהויבן צו אַנטשולדיקן. דער ערשטער האָט צו אים געזאָגט: איך האָב געקויפט אַ פעלד, און איך מוז עס נייטיק גיין זען; איך בעט דיך, זיי מיר מוחל.¹⁹ און אַן אַנדערער האָט געזאָגט: איך האָב געקויפט פינף יאָך אַקסן, און איך גיי זיי אויספרוואון; איך בעט דיך, זיי מיר מוחל.²⁰ און אַן אַנדערער האָט געזאָגט: איך האָב גענומען אַ ווייב, און איך קאָן דעריבער ניט קומען.²¹ און דער קנעכט איז געקומען, און האָט דאָס אַלץ דערציילט צו זיין האַר. דעמאָלט איז דער בעל-הבית אין פֿעס געוואָרן, און האָט געזאָגט צו זיין קנעכט: גיי גיך אַרויס אויף די גאַסן און שטענן פון דער שטאָט, און ברענג אַהער די אַרעמע און געמומטע און די בלינדע און לאַמע.²² און דער קנעכט האָט געזאָגט: האַר, וואָס דו האָסט באַפוילן, איז געטאָן געוואָרן, און דאָך איז נאָך פאַראַן פלאַץ.²³ און

דער האַר האָט געזאָגט צו דעם קנעכט: גיי אַרויס אויף די שליאַכן און צוימען, און גייט זיי אַרײַנצוקומען, כדי מיין הויז זאָל ווערן פול. ²⁴ וואַרים איך זאָג אייך, אַז קיינער פון יענע לייט, וואָס זענען פאַרבעטן געוואָרן, וועט פאַרויכן פון מיין סעודה.

²⁵ און אַ גרויסער עולם איז מיט אים געגאַנגען; און ער האָט זיך אויס- געדרייט, און האָט צו זיי געזאָגט: ²⁶ דער, וואָס קומט צו מיר, און האַסט גיט זיין פאַטער, און מוטער, און ווייב, און קינדער, און ברידער, און שוועסטער, און דערצו אויך זיין אייגן לעבן, קאָן ער גיט זיין מיין תלמיד. ²⁷ און ווער סע טוט גיט טראָגן זיין אייגענעם צלב, און גייט מיר נאָך, קאָן גיט זיין מיין תלמיד. ²⁸ וואַרים ווער פון אייך, וואָס וויל בויען אַ טורעם, וועט זיך גיט קודם אַנדערזעצן און אויסרעכענען די הוצאות, צי ער האָט גענוג צו פאַרענדיקן אים? ²⁹ ווייל טאַמער, ווען ער וועט האָבן געלייגט דעם פונדאַמענט, און גיט קאָנען פאַרענדיקן, און אַלע, וואָס וועלן עס זען, וועלן אים נעמען אויסלאַכן, ³⁰ און זאָגן: דער דאָזיקער מענטש האָט אָנגעהויבן צו בויען, און האָט גיט געקאָנט פאַרענדיקן. ³¹ אָדער וועלכער מלך, וואָס גייט אַרויס פירן מלחמה מיט אַן אַנדערן מלך, וועט זיך גיט קודם אַנדערזעצן און זיך מײַעץ זיין, צי קאָן ער מיט צען טויזנט באַגעגענען דעם, וואָס קומט אים אַנטקעגן מיט צוואַנציג טויזנט? ³² אויב גיט, שיקט ער שלוחים, בעת יענער איז נאָך ווייט, און בעט שלום-באַדינגונגען. ³³ אַזוי אויך איטלעכער פון אייך, וואָס זאָגט זיך גיט אָפּ פון אַלץ, וואָס ער האָט, קאָן ער גיט זיין מיין תלמיד.

³⁴ זאַלץ איז טאַקע גוט, נאָר אויב זאַלץ פאַרלירט דעם טעם, מיט וואָס זאַל מען עס ווירצן? ³⁵ סע טויג גיט פאַר דער ערד, און אויך גיט פאַר דעם מיסט; מען וואַרפט עס אַרויס. דער, וואָס האָט אויערן צו הערן, זאַל הערן.

מ און אַלע מוכסים און זינדיקע האָבן גענעענט צו אים, כדי אים צו הערן. ² און די פרושים און די סופרים האָבן געמורמלט, און געזאָגט: דער דאָזיקער נעמט אויף זינדיקע, און עסט מיט זיי.

³ און ער האָט גערעדט צו זיי דאָס דאָזיקע מָשָׁל: ⁴ וואָסער מענטש צווישן אייך, וואָס האָט הונדערט שאַף, און ער פאַרלירט איינע פון זיי, וועט גיט איבערלאָזן די נײַן-און-נײַנציג אין דער מדבר, און נאָכגיין נאָך דער,

וואָס איז פאַרלוירן, ביז ער געפינט זי? ⁵ און אַז ער געפינט זי, לייגט ער זי אַרויף אויף זיינע אַקסלען, און פרייט זיך. ⁶ און בעת ער קומט אַהיים, רופט ער צונויף זיינע פריינט, און די שכנים, און זאָגט צו זיי: פרייט אייך מיט מיר, וואָרים איך האָב געפונען מיין שאָף, וואָס איז פאַרלוירן געגאַנגען. ⁷ פונקט אַזוי, זאָג איך אייך, וועט זיין אַ שמחה אין הימל איבער איין חוטא, וואָס טוט תשובה, מער ווי איבער ניין-און-ניינציק צדיקים, וואָס דאַרפן ניט תשובה טאָן.

⁸ אַדער וועלכע פרוי, וואָס האָט צען זילבערשטיק, און זי פאַרלירט איין שטיק, טוט ניט אָנצינדן אַ ליכט, און אויסקערן דאָס הויז און זוכט גוט, ביז זי געפינט עס? ⁹ און אַז זי געפינט עס, רופט זי צונויף אירע פריינט און שכנים, און זאָגט: פרייט אייך מיט מיר, ווייל איך האָב געפונען דאָס שטיק זילבער, וואָס איך האָב פאַרלוירן. ¹⁰ פונקט אַזוי, זאָג איך אייך, איז אַ שמחה פאַר די מלאַכים פון גאָט איבער איין חוטא, וואָס טוט תשובה.

¹¹ און ער האָט געזאָגט: איינער אַ מענטש האָט געהאַט צוויי זין; ¹² און דער ינגערער פון זיי האָט געזאָגט צום פאָטער: פאָטער, גיב מיר דעם חלק פאַרמעגן, וואָס פאַלט אויס אויף מיר. און ער האָט צעטיילט צווישן זיי די נחלה. ¹³ און אין עטלעכע טעג ארום, האָט דער ינגערער זון אַלץ צונויפגענומען, און איז אַוועקגעפאַרן אין אַ ווייטער מדינה, און דאַרט האָט ער געפטרט זיין פאַרמעגן דורך אַ פאַרשייט לעבן. ¹⁴ און אַז ער האָט אַלץ פאַרשווענדט, איז געקומען אַ שטאַרקער הונגער אין יענער מדינה, און ער האָט זיך באַהעפט אָן איינעם פון די תושבים אין יענער מדינה, און ער האָט אים געשיקט אין זיינע פעלדער אַריין פאַשען חזירים. ¹⁶ און ער וואָלט גערן געווען אָנגעפילט זיין מאָגן מיט די שויטן, וואָס די חזירים האָבן געגעסן, אָבער קיינער האָט זיי אים ניט געגעבן. ¹⁷ און אַז ער איז געקומען צו זיך, האָט ער געזאָגט: וויפל לוי-אַרבעטער האָבן ביי מיין פאָטער ברויט בשפּע, און איך גיי דאָ אויס פאַר הונגער! ¹⁸ איך וועל אויפשטיין און גיין צו מיין פאָטער, און וועל צו אים זאָגן: פאָטער, איך האָב געזינדיקט קעגן הימל און פאַר דיר; ¹⁹ איך בין מער ניט ווערט גערופן צו ווערן דיין זון; מאַך מיך ווי איינעם פון די זיינע לוי-אַרבעטער. ²⁰ און ער איז אויפגעשטאַנען, און האָט גענומען גיין צו זיין פאָטער. און בעת ער איז נאָך געווען גאַנץ ווייט, האָט אים זיין פאָטער געזען,

און ער האָט זיך דערבאַרעמט, און ער איז געלאָפֿן, און איז אים געפֿאַלן אויפֿן האַלדו, און האָט אים געקוישט. ²¹ און דער זון האָט צו אים געזאָגט: פֿאַטער, איך האָב געזינדיקט קעגן הימל און פֿאַר דיר; איך בין מער ניט ווערט גערופן צו ווערן דיין זון. ²² אָבער דער פֿאַטער האָט געזאָגט צו זיינע קנעכט: ברענגט גיך אַרויס דאָס בעסטע מַלבוש, און טוט עס אים אָן. און טוט אָן אַ רינג אויף זיין האַנט, און שייך אויף זיינע פֿיס; ²³ און ברענגט דאָס פעטע קאַלב, און שעכט עס, און לאָמיר עסן און זיך משֶׁמֶח זיין. ²⁴ וואַרים דער דאָזיקער זון מיינער איז געווען טויט, און איז ווידער לעבעדיק; ער איז געווען פֿאַרלוירן, און איז געפונען געוואָרן. און זיי האָבן זיך אָנגעהויבן משֶׁמֶח צו זיין.

²⁵ און זיין עלטערער זון איז געווען אין פעלד, און בעת ער איז געקומען און זיך דערנענטערט צום הויז, האָט ער געהערט שפּילן און טאַנצן. ²⁶ און ער האָט צוגערופן איינעם פֿון די קנעכט, און האָט אים געפרעגט, וואָס דאָס קאָן באַטייטן. ²⁷ האָט ער צו אים געזאָגט: דיין ברודער איז געקומען, און דיין פֿאַטער האָט געשאַכטן דאָס פעטע קאַלב, מַחמת ער האָט זיך אומגעקערט צו אים בשָׁלוֹם. ²⁸ אָבער דאָס האָט אים שטאַרק פֿאַרדראָסן, און ער האָט ניט געוואָלט אַרײַנגיין. און זיין פֿאַטער איז אַרויסגעקומען, און האָט אים געבעטן, ²⁹ אָבער ער האָט געענטפּערט זיין פֿאַטער: זע, שוין אַזויפּיל יאָרן טו איך דיר דינען, און איך האָב קיינמאַל ניט עובר געווען דייןס אַ געבאַט; און דאָך האָסטו מיר נאָך קיינמאַל ניט געגעבן אַ ציקעלע, פּדי איך זאָל מיך משֶׁמֶח זיין מיט מיינע פֿריינט. ³⁰ אָבער ווי נאָר דער דאָזיקער זון דייער איז געקומען, וואָס האָט פֿאַרצערט דיין נחלה מיט זונות, האָסטו געשאַכטן פֿאַר אים דאָס פעטע קאַלב. ³¹ און ער האָט צו אים געזאָגט: זון, דו ביסט תּמיד מיט מיר, און אַלץ, וואָס איז מײַנס, איז דייןס. ³² עס איז געווען רעכט זיך משֶׁמֶח צו זיין און זיך צו פֿרייען, ווייל דער דאָזיקער ברודער דייער איז געווען טויט, און איז ווידער לעבעדיק; ער איז געווען פֿאַרלוירן, און איז געפונען געוואָרן.

מז און ער האָט אויך געזאָגט צו זיינע תּלמידים: עס איז געווען איינער אָן עושר, וואָס האָט געהאַט אַ פֿאַרוואַלטער, און מען האָט אים געמסרט, אַז ער פֿאַרמאָלעוועט זיין פֿאַרמעגן. ² און ער האָט אים גערופן, און צו אים געזאָגט: וואָס איז דאָס, וואָס איך הער וועגן דיר? גיב אָפּ חשבון

איבער דיין פארוואלטונג, וואָרים דו קאָנסט לענגער ניט זיין קיין פארוואלטער.
³ און דער פארוואלטער האָט צו זיך געזאָגט: וואָס זאָל איך טאָן, וואָרים
 מיין האָר נעמט צו ביי מיר די פארוואלטשאַפט? גראָבן קאָן איך ניט, און
 בעטלען שעם איך מיר. ⁴ איך ווייס שוין וואָס צו טאָן, כדי זיי זאָלן מיר
 אויפנעמען אין זייערע הייזער, ווען איך וועל אַראָפּגעזעצט ווערן פון דער
 פארוואלטשאַפט. ⁵ און ער האָט גערופן צו זיך יעדן איינעם פון זיין האָרט
 בעלי־חובות, און האָט געזאָגט צו דעם ערשטן: וויפל ביסטו שולדיק דעם
 האָר מיינעם? ⁶ האָט ער געזאָגט: הונדערט מאָס אייל. און ער האָט צו אים
 געזאָגט: נעם דיין שטר־חוב, און זעץ דיר שנעל אַנדער, און שרייב אָן
 פופציק. ⁷ דערנאָך האָט ער געזאָגט צו אַן אַנדערן: און וויפל ביסטו שולדיק?
 האָט ער געזאָגט: הונדערט מאָס ווייץ. זאָגט ער צו אים: נעם דיין שטר־
 חוב, און שרייב אָן אַכציק. ⁸ און דער האָר האָט געליבט דעם אומגעזעכטן
 פארוואלטער, ווייל ער האָט קלוג געהאַנדלט; וואָרים די קינדער פון דער
 דאָזיקער וועלט זענען קליגער אין זייער דור, ווי די קינדער פון ליכט.
⁹ און איך זאָג אייך: מאַכט אייך פריינט מיט דעם מָמוֹן פון אומגעזעכטיקייט,
 כדי, ווען סע וועט זיך אויסלאָזן, זאָלן זיי אייך אויפנעמען אין די אייביקע
 וואוינונגען.

¹⁰ דער, וואָס איז געטריי אין דעם מינדסטן, איז אויך געטריי אין אַ
 סך; און דער, וואָס איז אומגעזעכט אין דעם מינדסטן, איז אויך אומגעזעכט
 אין אַ סך. ¹¹ דעריבער, אויב איר זענט ניט געווען געטריי אין דעם אומגעזעכטן
 מָמוֹן, ווער וועט אייך אָנפאַרטרויען דאָס אָמתע עשירות? ¹² און אויב איר
 זענט ניט געווען געטריי מיט אַן אַנדערנס האַב־און־גוטס, ווער וועט אייך
 געבן דאָס אייעריקע? ¹³ אַ קנעכט קאָן ניט דינען קיין צוויי האָרן; וואָרים
 אָדער ער וועט איינעם פיינט האַבן, און ליב האַבן דעם אַנדערן, אָדער
 ער וועט זיך האַלטן אָן איינעם, און פאַראַכטן דעם אַנדערן. איר קאָנסט
 ניט דינען גאָט און מָמוֹן.

¹⁴ און די פרושים, וואָס זענען געווען ליבהאָבער פון געלט, האַבן
 דאָס אַלץ געהערט, און זיי האַבן אים אויסגעלאַכט. ¹⁵ און ער האָט צו זיי
 געזאָגט: איר זענט דאָס די, וואָס טוען זיך אַליין רעכטפאַרטיקן פאַר מענטשן,
 אָבער גאָט קען אייערע הערצער; וואָרים דאָס, וואָס איז דערהויבן צווישן
 מענטשן, איז אַן אומווערדיקייט פאַר גאָט.

¹⁶ די תורה און די נביאים זענען געווען ביו יוחנן; פון דעמאלט אָן ווערט געדרשנט די בשורה פון דעם מלכות פון גאָט, און יעדער איינער דרינגט אַרײַן דערין מיט געוואָלט. ¹⁷ אָבער עס איז ליכטער פאַר הימל און ערד צו פאַרגײַן, איידער פאַר אײַן שטריכל פון דער תורה בַּטל צו ווערן. ¹⁸ יעדער איינער, וואָס גַט זיך מיט זײַן ווייב און האָט חתונה מיט אַן אַנדערער, איז מוֹנָה; און ווער סע האָט חתונה מיט אַ גרושה, איז אַ נואֶף. ¹⁹ און עס איז געווען איינער אַן עושר, וואָס האָט זיך געקליידט אין פּורפּור און פּײַנע לײוונט, און האָט געלעבט אין תּענוג און אין וואוילטאָג אַלע טעג. ²⁰ און איינער אַן אַרעמאָן, וואָס האָט געהייסן אַלעָנר, איז געלעגן בײַ זײַן טויער, פּול מיט געשווירן, ²¹ און ער האָט געגאַרט זיך צו זעטיקן מיט דעם, וואָס איז אַראָפּגעפּאַלן פון דעם עושרס טיש; יאָ, אַפּילו די הינט זענען געקומען און האָבן געלעקט זײַנע געשווירן. ²² און עס איז געווען, אַז דער אַרעמאָן איז געשטאַרבן, און ער איז אַוועקגעטראָגן געוואָרן פון די מלאַכים אין אַבְרָהָם שױס אַרײַן. און דער עושר איז אויך געשטאַרבן, און מען האָט אים מקבר געווען. ²³ און אין שאול, זײַענדיק אין יסורים, האָט ער אויפּגעהויבן זײַנע אויגן, און ער האָט געווען אַבְרָהָמען פּונדערװײַטנס, און אַלעָזרן אין זײַן שױס. ²⁴ און ער האָט געשריגן: פּאַטער אַבְרָהָם, דערבאַרעם דיך אויף מיר, און שיק אַלעָזרן, אַז ער זאָל אײַנטונקען דעם שפּײַץ פון זײַן פּינגער אין וואַסער, און קילן מײַן צונג; וואָרים איך לײד יסורים אין דעם דאָזיקן פּלאַם. ²⁵ און אַבְרָהָם האָט געזאָגט: זון, דערמאָן דיך, אַז דו האָסט באַקומען דיין גוטס בײַ דיין לעבן, און אַלעָזר בלוזי שלעכטס; אָבער איצטערט ווערט ער דאָ געטרייסט, און דו ווערסט געפּײַניקט. ²⁶ און חוץ דעם אַלעמען, שטייט צווישן אונדו און אייך אַ גרויסער תּהוֹם, פּדי די, וואָס וואָלטן וועלן אַריבערגײַן פּונדאַנען צו אייך, זאָלן ניט קענען, און פּדי קײַנער זאָל ניט אַריבערגײַן פון דאָרטן צו אונדו. ²⁷ און ער האָט געזאָגט: איך בעט דיך דעריבער, פּאַטער, אַז דו זאָלסט אים שיקן צו מײַן פּאַטערס הויז, ²⁸ וואָרים איך האָב פּינף ברידער, פּדי ער זאָל זיי וואַרענען, טאַמער וועלן זיי אויך קומען אין דעם דאָזיקן פּלאַץ פון יסורים. ²⁹ אָבער אַבְרָהָם האָט געזאָגט: זיי האָבן משהן אין די נביאים; זאָלן זיי זיי הערן. ³⁰ און ער האָט געזאָגט: נײַן, פּאַטער אַבְרָהָם; נײַערט אויב איינער פון די טױטע זאָל קומען צו זיי, וועלן זיי תּשובּה טאָן. ³¹ האָט ער צו אים געזאָגט:

אויב זיי הערן זיך ניט צו צו משהן און די נביאים, וועלן זיי אויך ניט גלויבן, אויב איינער זאל אויפשטיין פון די טויטע.

ף און ער האָט געזאָגט צו זיינע תלמידים: עס איז אוממעגלעך, אָז עס זאָלן ניט קומען קיין שטרויכלונגען; אָבער וויי צו יענעם, דורך וועמען זיי קומען! ² סע וואָלט פאַר אים בעסער געווען, אָז אַ מילשטיין וואָלט אָנגעהאַנגען געוואָרן אַרום זיין האַלדו, און ער וואָלט אַרײַנגעוואָרפן געוואָרן אין ים אַרײַן, איידער צו מאַכן שטרויכלען איינעם פון די דאָזיקע קליינע. ³ גיט אַכטונג אויף זיך; אויב דיין ברודער זינדיקט, שטראַף אים; און אויב ער האָט תּרטה, זיי אים מוחל. ⁴ און אויב ער זינדיקט קעגן דיר זיבן מאָל אין טאָג, און ער ווענדט זיך צו דיר זיבן מאָל, און זאָגט: איך האָב תּרטה, זאָלסטו אים מוחל זיין.

⁵ און די שליחים האָבן געזאָגט צו דעם האַר: פאַרמער אונדזער אָמונה. ⁶ און דער האַר האָט געזאָגט: אויב איר וואָלט געהאַט אָמונה אַזוי גרויס ווי אַ קערנדל פון זענעפט־וריעה, וואָלט איר געקאָנט זאָגן צו דעם דאָזיקן מוילבערבוים: ווער אויסגעוואָרצלט, און פאַרפלאַנץ דיך אין ים, און ער וואָלט אייך געפאַלגט.

⁷ ווער פון אייך, וואָס האָט אַ קנעכט צום אַקערן, אָדער צו היטן שאַף, וועט צו אים זאָגן ווען ער קומט פון פעלד: קום תּיכּף אַהער, און זעץ דיך צום טיש? ⁸ צי וועט ער ניט גיכער זאָגן צו אים: גרייט מיר אָן עפעס צו עסן, און גורט דיך אָן, און באַדין מיך, ביז איך וועל האָבן געגעסן און געטרונקען; און דערנאָך וועסטו עסן און טרינקען? ⁹ צי טוט ער דאַנקען דעם קנעכט, ווייל ער האָט געטאָן, וואָס איז אים געבאַטן געוואָרן? ¹⁰ פּונקט אַזוי אויך מיט אייך, אָז איר וועט האָבן געטאָן די אַלע זאַכן, וואָס זענען אייך געבאַטן געוואָרן, זאָגט: מיר זענען אומנוצלעכע קנעכט; מיר האָבן בלויז געטאָן אונדזער חוב.

¹¹ און בעת ער איז געווען אויף דעם וועג קיין ירושלים, איז ער דורכגעגאַנגען דורך די געמאַרקן פון שומרון און גליל. ¹² און אָז ער איז אַרײַנגעקומען אין איינעם אַ דאָרף, האָבן אים באַגעגנט צען מצוֹרְעִים, וואָס זענען געשטאַנען פונדערווייטנס, ¹³ און זיי האָבן אויפגעהויבן זייערע קולות, און האָבן געזאָגט: ישוע, האַר, דערבאַרעם דיך אויף אונדז. ¹⁴ און אָז ער האָט זיי געזען, האָט ער צו זיי געזאָגט: גייט און ווייט זיך פאַר די פּהַגִּים.

און עס איז געווען, בעת זיי זענען געגאנגען, זענען זיי גערייניקט געוואָרן.¹⁵ און איינער פון זיי, בעת ער האָט געזען, אָז ער איז געהיילט געוואָרן, האָט זיך אומגעקערט, און מיט אַ הויך קול געלויבט גאָט; ¹⁶ און ער איז געפאלן אויף זיין פנים צו זיינע פיס, און האָט אים געדאַנקט. און ער איז געווען אַ שומרני.¹⁷ און ישוע האָט זיך אָפגערוּפן: זענען ניט צען גערייניקט געוואָרן? אָבער וואו זענען די ניין?¹⁸ צי האָט זיך ניט געפונען קיינער, וואָס האָט זיך אומגעקערט אָפצוגעבן כבוד צו גאָט, אחוץ דער דאָזיקער פרעמדער?¹⁹ און ער האָט צו אים געזאָגט: שטיי אויף און גיי; דיין אָמונה האָט דיר געהאַלפן.²⁰ און אַז די פרושים האָבן אים געפרעגט, ווען דאָס מלכות פון גאָט וועט קומען, האָט ער זיי געענטפערט: דאָס מלכות פון גאָט קומט ניט אויף אַ זעענדיקן אופן;²¹ מע וועט אויך ניט זאָגן: אָט איז עס! אָדער: דאָרטן! וואַרים זע, דאָס מלכות פון גאָט איז אין אייך.

²² און ער האָט געזאָגט צו די תלמידים: סע וועלן קומען טעג, ווען איר וועט באַגערן צו זען איינעם פון די טעג פון דעם בן־אָדם, און איר וועט אים ניט זען.²³ און מע וועט צו אייך זאָגן: אָט דאָרט! אָט דאָ! גייט ניט אַהין, און לויפט זיי ניט נאָך.²⁴ וואַרים אַזוי ווי דער בליץ שיינט אויף אין איין עק הימל און באַלייכט דעם אַנדערן עק הימל, אַזוי וועט דער בן־אָדם זיין אין זיין טאָג.²⁵ אָבער קודם מוז ער אַ סך ליידן, און פאַרוואַרפן ווערן פון דעם דאָזיקן דור.²⁶ און ווי עס איז געווען אין די טעג פון נחן, אַזוי וועט עס אויך זיין אין די טעג פון דעם בן־אָדם.²⁷ זיי האָבן געגעסן, און געטרונקען, חתונה געהאַט און חתונה געמאַכט, ביזן טאָג ווען נח איז אַרײַנגעגאַנגען אין דער תיבה אַרײַן, און דער מבול איז געקומען, און האָט זיי אַלע פאַרטיליקט.²⁸ פונקט אַזוי ווי עס איז געווען אין די טעג פון לוטן: זיי האָבן געגעסן, און געטרונקען, זיי האָבן געקויפט, און פאַרקויפט, זיי האָבן געפלאַנצט, און געבויט;²⁹ אָבער אין דעם טאָג, ווען לוט איז אַרויס־געגאַנגען פון סדום, האָט עס גערעגנט מיט פייער און שוועבל פון הימל, און האָט זיי אַלע פאַרטיליקט;³⁰ פונקט אַזוי וועט עס זיין אין דעם טאָג, ווען דער בן־אָדם וועט אַנטפלעקט ווערן.³¹ אין יענעם טאָג זאָל דער, וואָס איז אויפן דאָך און זיינע פלים זענען אין הויז, ניט אַראַפגיין זיי אַוועקצונעמען; און זאָל דער, וואָס איז אין פעלד, זיך ניט אומקערן צוריק.³² געדענקט לוטס ווייב.³³ דער, וואָס וויל מציל זיין זיין לעבן, וועט עס פאַרלירן; און

ווער סע וועט עס פאַרלירן, וועט עס דערהאַלטן. ³⁴ איך זאָג אייך, אין יענער נאַכט וועלן צוויי זיין אויף איין בעט; איינער וועט אַוועקגענומען ווערן, און דער אַנדערער וועט איבערגעלאָזט ווערן. ³⁵ צוויי ווייבער וועלן מאַלן צוזאַמען; איינע וועט אַוועקגענומען ווערן, און די אַנדערע וועט איבערגעלאָזט ווערן. ³⁶ צוויי וועלן זיין אין פעלד; איינער וועט אַוועקגענומען ווערן, און דער אַנדערער וועט איבערגעלאָזט ווערן. ³⁷ און זיי האָבן צו אים געזאָגט: וואו, האָר? און ער האָט צו זיי געזאָגט: אַוואו ס'איז די נבלה, דאָרט וועלן זיך די אַדלערס פאַרזאַמלען.

יח און ער האָט זיי דעריבער דערציילט אַ משל, אַז זיי זאָלן תמיד מתפלל זיין, און ניט מיד ווערן. ² און ער האָט געזאָגט: אין איינער אַ שטאָט איז געווען אַ שופט, וואָס האָט ניט מורא געהאַט פאַר גאָט, און ניט נושאַ פנים געווען קיין מענטשן. ³ און אין יענער שטאָט איז געווען אַן אַלמנה, וואָס איז אָפט געקומען צו אים, און האָט געזאָגט: נעם זיך אָן פאַר מיר קעגן מיין שונא. ⁴ און ער האָט אַ צייטלאַנג ניט געוואָלט; נאָר דערנאָך האָט ער זיך באַרעכנט: כאָטש איך האָב ניט קיין מורא פאַר גאָט, און בין ניט נושאַ פנים קיין מענטשן, ⁵ דאָך, ווייל די דאָזיקע אַלמנה איז מיך מַטריח, וועל איך מיך אָננעמען פאַר איר, וואָרים זי וועט מיך פאַרמאַטערן מיט איר שטענדיקן קומען. ⁶ און דער האָר האָט געזאָגט: הערט וואָס דער אומגערעכטער שופט זאָגט. ⁷ און צי וועט גאָט זיך ניט אָננעמען פאַר זיינע אויסדערוויילטע, וואָס רופן צו אים טאָג און נאַכט, און ער איז געדולדיק מיט זיי? ⁸ איך זאָג אייך, אַז ער וועט זיך גיך אָננעמען פאַר זיי. און בעת דער בָּנאָדעם וועט קומען, צי וועט ער דען געפינען אַמונה אויף דער ערד? ⁹ און ער האָט אויך געזאָגט דאָס דאָזיקע משל צו עטלעכע, וואָס זענען געווען זיכער ביי זיך, אַז זיי זענען צדיקים, און אַלע אַנדערע האָבן זיי געמאַכט צו גאַרנישט: ¹⁰ צוויי מענטשן זענען אַרויפגעגאַנגען אין דעם בית־המקדש אַריין מתפלל צו זיין; איינער אַ פרושי און דער אַנדערער אַ מוכס. ¹¹ דער פרושי איז געשטאַנען און האָט אַזוי אין זיך מתפלל געווען: גאָט, איך דאַנק דיר, וואָס איך בין ניט ווי די איבעריקע מענטשן: רויבער, אומגערעכטע, נוֹאֹפִים, אַדער אַפילו ווי דער דאָזיקער מוכס. ¹² איך פאַסט צוויי מאל אין דער וואָך, און גיב מעשר פון אַלץ, וואָס איך קריג. ¹³ אָבער דער מוכס איז געשטאַנען פונדערווייטנס, און האָט צומאַל ניט געוואָלט אויפהייבן זיינע

אויגן צום הימל, נייערט האָט זיך געשלאָגן אין האַרצן, און געזאָגט: גאָט, דערבאַרעם דיך אויף מיר, אַ חוּטא! ¹⁴ איך זאָג אייך, דער דאָזיקער האָט אַראָפּגענידערט צו זיין הויז מער גערעכטפאַרטיקט ווי יענער; וואַרים יעדער איינער, וואָס דערהייכט זיך אַליין, וועט דערנידעריקט ווערן; און ווער סע דערנידעריקט זיך אַליין, וועט דערהייכט ווערן.

¹⁵ און זיי האָבן אויך געבראַכט צו אים קליינע קינדער, פּדי ער זאָל זיי אַנרירן; און אַז די תּלמידים האָבן דאָס געזען, האָבן זיי זיך אויף זיי אָנגעבייזערט. ¹⁶ אָבער ישׁוע האָט זיי צוגערופן צו זיך, און געזאָגט: לאַזט די קינדער קומען צו מיר, און פאַרווערט זיי ניט; ווייל צו אַעלכע געהערט דאָס מלכות פון גאָט. ¹⁷ פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ווער סע וועט ניט מקבל זיין דאָס מלכות פון גאָט ווי אַ קינד, דער וועט באַן-אופּן ניט אַרײַנקומען אַהין.

¹⁸ און איינער אַ שר האָט אים געפרעגט, אַזוי צו זאָגן: רבי גוטער, וואָס זאָל איך טאָן, פּדי צו ירשענען אייביק לעבן? ¹⁹ און ישׁוע האָט צו אים געזאָגט: פאַרוואָס רופּסטו מיך גוטער? קיינער איז ניט גוט, אַחוץ גאָט אַליין. ²⁰ דו קענסט די מצוות: דו זאָלסט ניט מוּנה זיין, דו זאָלסט ניט הַרגענען, דו זאָלסט ניט גנבענען, דו זאָלסט ניט פאַלש עדות-זאָגן, האַלט בּכבוד דיין פּאָטער און מוּטער א. ²¹ און ער האָט געזאָגט: דאָס אַלץ האָב איך אָפּגעהיט פון מיין יוגנט אָן. ²² און אַז ישׁוע האָט דאָס געהערט, האָט ער צו אים געזאָגט: נאָך איין זאַך פעלט דיר: פאַרקויף אַלץ, וואָס דו האָסט, און טייל עס פּונאַנדער צו די אַרעמע, און דו וועסט האָבן אַן אוצר אין הימל; און קום, און גיי מיר נאָך. ²³ און אַז ער האָט דאָס געהערט, איז ער געוואָרן שטאַרק טרויעריק; וואַרים ער איז געווען זייער רייך. ²⁴ און ישׁוע האָט אים אָנגעקוקט, און געזאָגט: ווי שווער איז עס פאַר די, וואָס האָבן עשירות, אַרײַנצוקומען אין דעם מלכות פון גאָט! ²⁵ עס איז לײַכטער פאַר אַ קעמל דורכצוגיין דורך אַ לעכל פון אַ נאָדל, ווי פאַר אַן עושר אַרײַנצוקומען אין דעם מלכות פון גאָט. ²⁶ און די, וואָס האָבן דאָס געהערט, האָבן געזאָגט: טאָ ווער קאָן גינצול ווערן? ²⁷ און ער האָט געזאָגט: דאָס, וואָס איז בײַ מענטשן ניט מעגלעך, איז מעגלעך בײַ גאָט. ²⁸ און פעטרוס האָט געזאָגט: זע, מיר האָבן געלאָזן אונדזער אייגנס, און זענען דיר נאָכגעגאַנגען. ²⁹ האָט ער צו זיי געזאָגט:

פארוואַר, איך זאָג אייך, ניטאַ קיינער, וואָס האָט פאַרלאָזן הויז, אָדער ווייב, אָדער ברידער, אָדער עלטערן, אָדער קינדער צוליב דעם מלכות פון גאָט, ³⁰ אָז ער זאָל ניט באַקומען פּפּל־פּפּלִים אין דער איצטיקער צייט, און אויף יענער וועלט, אייביק לעבן.

³¹ און ער האָט גענומען צו זיך די צוועלף, און האָט צו זיי געזאָגט: זעט, מיר גייען אַרויף קיין ירוּשָׁלַיִם, און אַלצדינג, וואָס איז געשריבן געוואָרן דורך די נביאים וועגן דעם בְּנ־אָדָם, וועט מקוים ווערן. ³² וואָרים ער וועט איבערגעענטפערט ווערן צו די גוים, און וועט אויסגעשפעט, און פאַרשעמט, און פאַרשפיגן ווערן. ³³ און זיי וועלן אים געבן מלכות, און אים טייטן; און דעם דריטן טאָג וועט ער ווידער אויפשטיין. ³⁴ און זיי האָבן גאָרניט פאַרשטאַנען פון די דאָזיקע זאַכן; און דאָס דאָזיקע וואָרט איז געווען פאַרהוילן פון זיי, און זיי האָבן ניט באַנומען, וואָס עס איז צו זיי געזאָגט געוואָרן.

³⁵ און עס איז געווען, בעת ער האָט זיך דערנענטערט צו יְרִיחוֹ, איז איינער אַ בלינדער געזעסן ביים וועג, און האָט געבעטלט. ³⁶ און אָז ער האָט געהערט דאָס פּאָלק פאַרבייגיין, האָט ער זיך נאָכגעפרעגט, וואָס דאָס באַטייט. ³⁷ און מען האָט אים געזאָגט, אָז יְשׁוּעַ הַנוֹצְרִי גייט פאַרביי. ³⁸ און ער האָט געשריגן: יְשׁוּעַ, בְּנ־דָוִד, האָב רחמנות אויף מיר! ³⁹ און די, וואָס זענען געגאַנגען פאַרויס, האָבן אויף אים אָנגעשריגן, אָז ער זאָל שווייגן. אָבער ער האָט נאָך העכער געשריגן: בְּנ־דָוִד, האָב רחמנות אויף מיר! ⁴⁰ און יְשׁוּעַ האָט זיך אָפּגעשטעלט, און האָט באַפוילן, מען זאָל אים ברענגען צו אים; און אָז ער האָט זיך דערנענטערט, האָט ער אים געפרעגט: ⁴¹ וואָס ווילסטו, אָז איך זאָל טאָן פאַר דיר? האָט ער געזאָגט: האַר, אָז איך זאָל קענען קריגן מיין ראַיה. ⁴² און יְשׁוּעַ האָט צו אים געזאָגט: באַקום דיין ראַיה. דיין אָמונה האָט דיר געהאַלפן. ⁴³ און ער האָט תּיכּף באַקומען זיין ראַיה, און איז אים נאָכגעגאַנגען, און האָט געלויבט גאָט; און דאָס גאַנצע פּאָלק, אָז זיי האָבן דאָס געווען, האָבן אָפּגעגעבן גאָט אַ לויב.

י און ער איז אַרײַנגעקומען און איז דורכגעגאַנגען דורך יְרִיחוֹ. ² און אָט איז דאָרטן געווען אַ מענטש מיטן נאָמען נָפִי, וואָס איז געווען פון די ראַשי־הַמּוֹכִסִים, און ער איז געווען אַן עוֹשֵׁר. ³ און ער האָט באַגערט צו זען יְשׁוּעַ, ווער ער איז, און האָט עס ניט געקאַנט צוליב דעם עולם, מַחמת

ער איז געווען קליין אין וואוקס. ⁴ און ער איז געלאָפֿן פֿאַרויס, און האָט אַרויפגעקלעטערט אויף אַ פֿינגער, כּדי אים צו זען; וואָרים ער האָט באַדאַרפֿט פֿאַרבייגיין יענעם וועג. ⁵ און אַז ישׁוע איז געקומען צו דעם פּלאַץ, האָט ער אַרויפגעקוקט, און צו אים געזאָגט: זְכִי, אייל דיך, און קום אַראָפּ, ווייל היינט מוז איך איינשטיין אין דיין הויז. ⁶ און ער איז שנעל אַרונטערגעקומען, און האָט אים אויפגענומען מיט שמתה. ⁷ און אַז זיי האָבן דאָס געזען, האָבן זיי אַלע געמורמלט: צו אַ חוטא איז ער אַרײַנגעגאַנגען איבערצוועכטיקן! ⁸ און זְכִי האָט זיך אויפגעשטעלט, און געזאָגט צו דעם האַר: זע, האַר, די העלפט פון מיין פֿאַרמעגן גיב איך די אַרעמע; און אויב איך האָב פון עמיצן עפעס באַגולט, וועל איך אים אומקערן פירפֿאַך. ⁹ און ישׁוע האָט צו אים געזאָגט: היינט איז געקומען אַ ישׁועה אויף דעם דאָזיקן הויז, ווייל ער איז אויך אַ כְּנֵאֲבָרָהם. ¹⁰ וואָרים דער כְּנֵאֲדָם איז געקומען זוכן און מציל צו זיין דאָס, וואָס איז געווען פֿאַרלוירן.

¹¹ און בעת זיי האָבן דאָס געהערט, האָט ער זיי ווידער דערציילט אַ מָשֶׁל, מחמת ער איז געווען נאָענט פון ירושלים, און זיי האָבן געמיינט, אַז דאָס מַלְכוּת פון גאָט דאַרף אינגיכן אַנטפלעקט ווערן. ¹² ער האָט דעריבער געזאָגט: איינער אַן איינלמאַן איז אַוועק אין אַ ווייטן לאַנד אַרײַן, צו קריגן פֿאַר זיך אַ מלוכה, און זיך אומצוקערן. ¹³ און ער האָט גערופן צען פון זיינע קנעכט, און האָט זיי געגעבן צען מָנִים, און צו זיי געזאָגט: האַנדלט מיט דעם ביז איך וועל צוריקקומען. ¹⁴ אָבער זיינע שטאַטלייט האָבן אים פֿיינט געהאַט, און האָבן נאָכגעשיקט נאָך אים שלוחים, אַזוי צו זאָגן: מיר ווילן ניט, אַז דער דאָזיקער זאָל הערשן איבער אונדו. ¹⁵ און עס איז געווען, נאָכדעם ווי ער האָט איבערגענומען די מלוכה, און האָט זיך צוריק געקערט, האָט ער באַפוילן צו רופן די קנעכט, וועמען ער האָט געגעבן דאָס געלט, כּדי אויסצוגעפינען וואָס איטלעכער האָט פֿאַרדינט אין זיין מִסְחָר. ¹⁶ און דער ערשטער איז געקומען פֿאַר אים, און האָט געזאָגט: האַר, דיין מָנָה האָט אַרײַנגעבראַכט נאָך צען מָנִים. ¹⁷ און ער האָט צו אים געזאָגט: האָסט גוט געטאַן, דו גוטער קנעכט! ווייל דו ביסט געווען געטריי איבער ווייניק, זאָלסטו האָבן רשות איבער צען שטעט. ¹⁸ און דער צווייטער איז געקומען, און האָט געזאָגט: דיין מָנָה, האַר, האָט אַרײַנגעבראַכט פינף מָנִים. ¹⁹ און ער האָט אויך צו אים געזאָגט: זיי דו אויך איבער פינף שטעט. ²⁰ און

אן אנדערער איז געקומען, און האָט געזאָגט: האָר, אָט איז דיין מָנה, וואָס איך האָב געהאַט באַהאַלטן אין אַ טיכל; ²¹ וואָרים איך האָב מורא געהאַט פאַר דיר, מַחמת דו ביסט אַ שטרענגער מענטש; דו נעמסט, וואָס דו האָסט ניט אַנידערגעלייגט, און שניידסט דאָס, וואָס דו האָסט ניט געזייט. ²² האָט ער צו אים געזאָגט: לויט דיין אייגן מויל וועל איך דיך משפטן, דו שלעכטער קנעכט! דו האָסט געוואוסט, אַז איך בין אַ שטרענגער מענטש, אַז איך נעם, וואָס איך האָב ניט אַנידערגעלייגט, און שנייד, וואָס איך האָב ניט געזייט. ²³ טאָ פאַרוואָס האָסטו ניט אַרײַנגעגעבן מיין געלט אין דער באַנק, און בײַ מיין צוריקקומען, וואָלט איך עס באַקומען מיט פּראַצענט? ²⁴ און ער האָט געזאָגט צו די, וואָס זענען געשטאַנען דערביי: נעמט צו בײַ אים די מָנה, און גיט עס דעם, וואָס האָט די צען מָנים. ²⁵ און זײ האָבן צו אים געזאָגט: האָר, ער האָט צען מָנים! ²⁶ איך זאָג אייך, דער, וואָס האָט, דעם וועט געגעבן ווערן; פון דעם אָבער, וואָס האָט ניט, פון אים וועט אַוועקגענומען ווערן אַפילו דאָס, וואָס ער האָט. ²⁷ און יענע, מייע שונאים, וואָס האָבן ניט געוואָלט, אַז איך זאָל הערשן איבער זײ, ברענגט זײ אַהער און הרגעט זײ פאַר מייע אויגן.

²⁸ און נאָכדעם ווי ער האָט דאָס געזאָגט, איז ער געגאַנגען פאַרויס, און האָט עולה־רגל געווען קיין ירושלים. ²⁹ און עס איז געווען, בעת ער האָט זיך דערנענטערט קיין בֵּית־פֶּגִי און בֵּית־הַיְנִי, ביים באַרג וואָס הייסט הַר־הַיְתִים, האָט ער געשיקט צוויי פון זיינע תּלמידים, ³⁰ און געזאָגט: גייט אין דאָרף אַרײַן אַנטקעגנאיבער אייך, און בעת איר וועט אַרײַנקומען, וועט איר געפינען אַן אייזל צוגעבונדן, אויף וועלכן קיינער איז נאָך ניט געזעסן; בינדט עס אָפּ, און ברענגט עס אַהער. ³¹ און אויב עמיצער וועט אייך פרעגן: פאַרוואָס בינדט איר עס אָפּ? זאָלט איר אַזוי זאָגן: דער האָר דאָרף עס האָבן. ³² און די שליחים זענען געגאַנגען, און האָבן געפונען פּונקט ווי ער האָט צו זיי געזאָגט. ³³ און בעת זיי האָבן אָפּגעבונדן דאָס אייזל, האָבן זיינע בַּעֲלֵי־בַתִּים צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס בינדט איר אָפּ דאָס אייזל? ³⁴ און זיי האָבן געזאָגט: דער האָר דאָרף עס האָבן. ³⁵ און זיי האָבן עס געבראַכט צו יִשׁוּען, און האָבן אַרויפגעוואָרפן זייערע מַלְבוּשִׁים אויף דעם אייזל, און האָבן יִשׁוּען אַרויפגעזעצט דערויף. ³⁶ און בעת ער איז געגאַנגען, האָבן זיי אויסגעשפּרייט זייערע מַלְבוּשִׁים אויפן וועג. ³⁷ און ווי ער האָט זיך

דערנענטערט צום אַראָפּגאַנג פון דעם הַר־הַגִּיתִים, האָט דער גאַנצער עולם תּלמידים אָנגעהויבן צו פּרייען זיך און לויבן גאָט מיט אַ הויך קול פאַר אַלע וואונדערלעכע מעשים, וואָס זיי האָבן געזען, ³⁸ און האָבן געזאָגט: געבענטשט איז דער מַלְך, וואָס קומט אין דעם נאָמען פון גאָט! שְׁלוֹם אין הימל, און כְּבוֹד אין דער הייך! ³⁹ און עטלעכע פון די פּרושים פון צווישן דעם פּאָלק האָבן צו אים געזאָגט: רַבִּי, שְׂרִי אָן אויף דיינע תּלמידים. ⁴⁰ און ער האָט געענטפּערט: איך זאָג אייך, אַז אויב די דאָזיקע וועלן שווייגן, וועלן די שטיינער שרייען.

⁴¹ און בעת ער האָט זיך דערנענטערט, האָט ער געזען די שטאָט, און האָט זיך צעוויינט איבער איר, ⁴² און געזאָגט: הַלוֹאִי וואָלטסטו געוואוסט אין דעם היינטיקן טאָג דאָס, וואָס קער זיך אָן צו דיין שְׁלוֹם! איצט איז דאָס אָבער פאַרהוילן פון דיינע אויגן. ⁴³ וואָרים סע וועלן קומען אויף דיר טעג, ווען דיינע שוואַרצן וועלן אויפשיטן אַ וואָל אַרום דיר, און דיר אַרומרינגלען, און דיר באַלאַגערן פון אַלע זייטן; ⁴⁴ און וועלן דיך שמעטערן צו דער ערד, און דיינע קינדער צווישן דיר, און ניט לאָזן אין דיר איין שטיין אויפן אַנדערן; מַחמת דו האָסט ניט דערקענט די צייט, ווען דו ביסט געדענקט געוואָרן. ⁴⁵ און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ אַרײַן, און האָט גענומען אַרויסטרייבן די, וואָס האָבן פאַרקויפט, ⁴⁶ און האָט צו זיי געזאָגט: סע שטייט געשריבן: מײן הויז זאָל זײן אַ הויז פון תּפִּילה, אָבער איר האָט עס געמאַכט אַ הייל פון גוֹלִים א.

⁴⁷ און ער האָט טאָג־טעגלעך געלערנט אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. און די ראַש־כּהֲנִים, און די סופרים, און די עלצטע פון פּאָלק האָבן געווכט אים אומצוברענגען. ⁴⁸ און זיי האָבן ניט געוואוסט וואָס צו טאָן, וואָרים דאָס גאַנצע פּאָלק האָט זיך באַהעפט אָן אים, און זיך צו אים צוגעהערט.

ר און עס איז געווען אין איינעם פון די טעג, בעת ער האָט געלערנט דאָס פּאָלק אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, און האָט מבשר געווען די בשורה, האָבן צו אים גענענט די ראַש־כּהֲנִים און די סופרים מיט די זקנים, ² און זיי האָבן צו אים געזאָגט: זאָג אונדו, מיט וועמעס רשות טוסטו דאָס אַלץ, אָדער ווער איז דאָס דער, וואָס האָט דיר געגעבן דאָס דאָזיקע רשור?

³ און ער האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: איך וועל אייך אויך פּרעגן אַ קשיא; נו, זאָגט מיר: ⁴ די טבילה פון יוֹחָנָן, איז זי געווען פון הימל, אָדער פון מענטשן? ⁵ און זיי האָבן זיך געשלאָגן מיט דער דעה, און געזאָגט: אויב מיר וועלן זאָגן: פון הימל, וועט ער זאָגן: פאַרוואָס האָט איר אים נישט געגלויבט? ⁶ וועלן מיר אָבער זאָגן: פון מענטשן, וועט אונדז דאָס גאַנצע פּאָלק פאַרשטיינען; וואָרים זיי זענען איבערצייגט, אַז יוֹחָנָן איז געווען אַ נביא. ⁷ און זיי האָבן געענטפערט, אַז זיי ווייסן נישט פּונדאָנען. ⁸ האָט ישוע צו זיי געזאָגט: אויב אַזוי, וועל איך אייך אויך נישט זאָגן מיט וועמעס רשות איך טו דאָס.

⁹ און ער האָט אָנגעהויבן רעדן צום פּאָלק דאָס דאָזיקע מָשֶׁל: אַ מענטש האָט געפּלאַנצט אַ וויינגאַרטן, און האָט אים פאַרדונגען צו וויינגערטנער, און איז אַוועק אין אַן אַנדער לאַנד אַריין אויף אַ לאַנגער צייט. ¹⁰ און צו דער באַשטימטער צייט, האָט ער געשיקט צו די וויינגערטנער אַ קנעכט, אַז זיי זאָלן אים געבן פון די פירות פון דעם וויינגאַרטן; אָבער די וויינגערטנער האָבן אים געשלאָגן, און אים אַוועקגעשיקט ליידיק. ¹¹ און ער האָט געשיקט אַן אַנדערן קנעכט; און אויך אים האָבן זיי געשלאָגן, און האָבן אים מבוה געווען, און אים אַוועקגעשיקט ליידיק. ¹² און ער האָט געשיקט נאָך אַ דריטן; און אים האָבן זיי צעניוקט, און אַרויסגעוואָרפן. ¹³ און דער האַר פון דעם וויינגאַרטן האָט געזאָגט: וואָס זאָל איך טאָן? איך וועל שיקן מיין באַליבטן זון; אָפּשר וועלן זיי דָרד-אַרץ האָבן פאַר אים. ¹⁴ אָבער ווען די וויינגערטנער האָבן אים דערוען, האָבן זיי זיך מַיַעץ געווען איינער מיט דעם אַנדערן, און געזאָגט: דאָס איז דער יוֹרֶש; לאַמיר אים הרגענען, פּדי די ירושה זאָל זיין אונדזערע. ¹⁵ און זיי האָבן אים אַרויסגעוואָרפן פון דעם וויינגאַרטן, און האָבן אים געהרגעט. בכֵּן, וואָס וועט דער האַר פון דעם וויינגאַרטן טאָן צו זיי? ¹⁶ ער וועט קומען און אומברענגען יענע וויינגערטנער, און דעם וויינגאַרטן געבן צו אַנדערע. און אַז זיי האָבן דאָס געהערט, האָבן זיי געזאָגט: חסד־חֲלִילָה! ¹⁷ אָבער ער האָט אויף זיי געקוקט, און געזאָגט: וואָס דען מיינט דאָס, וואָס סע שטייט געשריבן:

דער שטיין, וואָס די בויםיינסטער האָבן פאַרוואָרפן,
איז געוואָרן צום ווינקלשטיין?*

* תהלים קיח, 22.

¹⁸ יעדער איינער, וואָס וועט פּאַלן אויף יענעם שטיין, וועט זיך צעשלאָגן; אָבער אויף וועמען ער וועט פּאַלן, דעם וועט ער צעמאַלן.

¹⁹ און די סופרים און די ראַשי־פּהנים האָבן גראָד אין יענער שְׁעוּר־געזוכט צו לייגן אויף אים אַ האַנט, אָבער זיי האָבן מורא געהאַט פאַר דעם פּאַלק; וואַרים זיי האָבן פאַרשטאַנען, אַז דאָס דאָזיקע מְשַׁל האַט ער גערעדט אויף זיי. ²⁰ און זיי האָבן אים נאָכגעקוקט, און האָבן געשיקט לוייערער, וואָס האָבן זיך פאַרשטעלט פאַר פרומע לייט, פּדי אים צו כאַפּן ביי זיינע רייד, און אים איבערענטפערן צו דער מאַכט און אין רשות פון דעם פּראָקוראַטאָר. ²¹ און זיי האָבן אים געפרעגט: רַבִּי, מיר ווייסן, אַז דו רעדסט און לערנסט רעכטפאַרטיק, און ביסט קיינעם נישט נושא־פּנים, נייערט לערנסט באַמת דעם וועג פון גאָט. ²² דאַרפן מיר געבן שטייער דעם קיסר, אָדער נישט. ²³ אָבער ער האַט דערקענט זייער כּיטרעקייט, און האַט צו זיי געזאָגט: ²⁴ ווייזט מיר אַ דינר. וועמעס בילד און אויפשריפט איז דאָס? און זיי האָבן געזאָגט: דעם קיסרס. ²⁵ האַט ער צו זיי געזאָגט: גיט דעריבער דעם קיסר דאָס, וואָס איז דעם קיסרס, און צו גאָט דאָס, וואָס איז גאָטס. ²⁶ און זיי האָבן אים נישט געקענט כאַפּן מיט קיין וואָרט פאַר דעם פּאַלק; און זיי זענען פאַרחידושט געוואָרן פון זיין ענטפער, און האָבן געשוויגן.

²⁷ און סע האָבן גענענט עטלעכע פון די צדוקים, וואָס זאָגן, אַז ס'איז נישטאָ קיין תּחִלַּת־הַמַּתִּים, ²⁸ און זיי האָבן אים געפרעגט, אַזוי צו זאָגן: רַבִּי, משה האַט אונדז פירגעשריבן, אַז אויב איינעם אַ ברודער וועט שטאַרבן, וואָס האַט אַ ווייב, און קיין קינדער האַט ער נישט, זאָל זיין ברודער נעמען דאָס ווייב, און אויפשטעלן זאַמען פאַר זיין ברודער א. ²⁹ און אַט זענען געווען זיבן ברידער; און דער ערשטער האַט גענומען אַ ווייב, און איז געשטאַרבן, און קיין קינדער האַט ער נישט געהאַט; ³⁰ און דער צווייטער ³¹ און דער דריטער האָבן זי גענומען, און אַזוי האָבן אויך די זיבן נישט געלאָזט קיין קינדער, און זענען געשטאַרבן. ³² צולעצט איז אויך די פּרוי געשטאַרבן. ³³ היינט, ביי תּחִלַּת־הַמַּתִּים, וועמעס ווייב וועט זי דעריבער זיין? וואַרים די זיבן האָבן זי געהאַט פאַר אַ ווייב.

³⁴ און ישׁוע האַט צו זיי געזאָגט: די קינדער פון דער דאָזיקער וועלט האָבן חתונה, און מע מאַכט זיי חתונה; ³⁵ אָבער די, וואָס זענען זוכה צו

עולם-הבא און תּחנת־המתים, האָבן גיט חתונה, און מע מאַכט זיי גיט חתונה;³⁶ וואָרים זיי קענען מער גיט שטאַרבן, מחמת זיי זענען גלייך צו מלאַכים, און זענען קינדער פון גאָט, ווייל זיי זענען קינדער פון תּחנת־המתים.³⁷ און אַז די טויטע וועלן אויפשטיין, האָט אַפילו משה מרְמו געווען ביים סנה, בעת ער רופט גאָט דעם גאָט פון אַבְרָהָם, און דעם גאָט פון יצחק, און דעם גאָט פון יעקב א.³⁸ און גאָט איז גיט דער גאָט פון טויטע, גייערט פון לעבעדיקע; וואָרים אַלע לעבן פאַר אים.³⁹ און עטלעכע פון די סופרים האָבן געענטפערט: רבי, דו האָסט וואויל גערעדט.⁴⁰ וואָרים זיי האָבן זיך מער גיט דערלויבט אים עפעס צו פרעגן.

⁴¹ און ער האָט צו זיי געזאָגט: ווי קומט עס, וואָס מען זאָגט, אַז דער משיח איז דודס זון?⁴² וואָרים דוד אליין האָט געזאָגט אין דעם ספר תהלים: גאָט האָט געזאָגט צו מיין האַר:

וּזְעֵךְ דָּיֵךְ בִּי מִיַּיִן רַעֲכָטֶעֶר הָאָנֶט,

⁴³ ביז איך וועל מאַכן דייןע פיינט פאַר דיין פוסבענקל ב.

⁴⁴ און אויב דוד רופט אים אָן האַר, וויאָזוי איז ער זיין זון?

⁴⁵ און בעת דאָס גאַנצע פּאַלק האָט זיך צוגעהערט, האָט ער געזאָגט צו זיינע תּלמידים: ⁴⁶ היט אייך פאַר די סופרים, וואָס האָבן ליב צו גיין אין לאַנגע טליתים, און האָבן ליב מע זאָל זיי אָפגעבן שְׁלוֹם אין די מאַרקפלעצער, און די חשובסטע שטאָט אין די בְּתִיכְנִסְיוֹרָה, און דעם אויבן-אָן אויף סעודות; ⁴⁷ זיי, וואָס שלינגען איין די הייזער פון אַלמנות, און טוען פלומרשט דאווענען לאַנג. זיי וועלן שוין קריגן אַ האַרבערן פּסק.

כא און ער האָט זיך אַרומגעקוקט, און האָט געווען ווי די רייכע וואָרפן אַריין זייערע נדבות אין דעם שאַצקאַסטן;² און ער האָט אויך געווען ווי אַן אַרעמע אַלמנה האָט אַהין אַרײַנגעוואָרפן צוויי פרוטות.³ און ער האָט געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, די דאָזיקע אַרעמע אַלמנה האָט מער אַרײַנגעוואָרפן ווי זיי אַלע;⁴ וואָרים זיי אַלע האָבן מנדב געווען פון דעם, וואָס זיי האָבן געהאַט איבעריק, אָבער זי האָט פון איר גויט אַרײַנגעוואָרפן אַלץ, וואָס זי האָט געהאַט צום לעבן.

⁵ און בעת עטלעכע האָבן גערעדט פון בִּירְת־הַמֶּקְדָּשׁ, אַז ער איז באַשײַנט מיט טייערע שטיינער און מיט מתנות, האָט ער געזאָגט: ⁶ וואָס שייך

די דאָזיקע זאַכן, וואָס איר זעט, וועלן קומען טעג, וואָס אין זיי וועט דאָ ניט בלייבן אַ שטיין אויף אַ שטיין, וואָס וועט ניט אַראָפּגעוואָרפן ווערן. ⁷ און זיי האָבן אים געפרעגט: רבי, ווען וועט דאָס זיין? און וואָס וועט זיין דער סימן, ווען דאָס וועט געשען? ⁸ און ער האָט געזאָגט: זעט, אַז מע זאָל אייך ניט פאַרפירן; וואָרים אַ סך וועלן קומען אין מיין נאָמען, און זאָגן: איך בין עס! און: די צייט האָט גענעענט! גייט זיי ניט נאָך. ⁹ און בעת איר וועט הערן פון מלחמות און מהומות, זאָלט איר זיך ניט שרעקן; וואָרים דאָס אַלץ מוז קודם געשען; אָבער דער קיץ איז דאָס נאָך ניט.

¹⁰ דערנאָך האָט ער צו זיי געזאָגט: אומה וועט אויפשטיין קעגן אומה, און מלוכה קעגן מלוכה; ¹¹ און סע וועלן זיין גרויסע ערדציטערנישן, און אין פאַרשידענע ערטער הונגער און מגפות, און סע וועלן זיין שרעקן און גרויסע צייכנס פון הימל. ¹² אָבער קודם-כָּל וועלן זיי לייגן זייערע הענט אויף אייך, און אייך רודפן, און אייך איבערענטפערן צו די פּת־פּנסיות און תּפֿיסות, און אייך ברענגען פאַר מלכים און מושלים פון מיין נאָמענוועגן. ¹³ און דאָס וועט אייך זיין פאַר אַן עדות. ¹⁴ בכּן, נעמט דאָס אייך צום האַרצן, ניט צו דאָגהן פאַרויס וויאזוי צו ענטפערן; ¹⁵ וואָרים איך וועל אייך געבן אַ מויל און חכמה, וואָס אַלע אייערע קעגנער וועלן ניט קענען ביישטיין, אָדער פאַרלייקענען. ¹⁶ איר וועט אַפילו איבערגעענטפערט ווערן פון עלטערן, און ברידער, און קרובים, און פריינט; און טייל פון אייך וועלן זיי טייטן. ¹⁷ און איר וועט זיין פאַרהאַסט פון אַלעמען פון מיין נאָמענוועגן. ¹⁸ עס וועט אייך אָבער אַ האָר פון אייער קאָפּ ניט פאַרלוירן גיין. ¹⁹ דורך אייער געדולדיקייט וועט איר געווינען אייער לעבן.

²⁰ און בעת איר וועט זען ירושלים אַרומגערינגלט מיט חילות, זאָלט איר וויסן, אַז איר חורבן איז נאָענט. ²¹ דעמאָלט זאָלן די, וואָס זענען אין יהודה, אַנטרינען אין די בערג; און די, וואָס זענען אין איר מיט, זאָלן אַרויס-גיין, און די, וואָס זענען אויפן לאַנד, זאָלן ניט אַרײַנגיין אין איר. ²² וואָרים דאָס זענען טעג פון נקמה, פּדי אַלצדינג, וואָס סע שטייט געשריבן, זאָל ממלא ווערן. ²³ וויי איז צו די, וואָס זענען מערבֿרט, און וואָס גיבן צו זייגן אין יענע טעג! וואָרים סע וועט זיין אַ גרויסע צָרה אין דעם לאַנד און אַ צאָרן אויף דעם דאָזיקן פּאָלק. ²⁴ און זיי וועלן פּאַלן דורך דער שאַרף פון דער שווערד, און וועלן געפירט ווערן געפּאַנגען צווישן אַלע אומורז;

און ירושלים וועט צעטרעטן ווערן פון די גוים, און די צייטן פון די גוים וועלן דערפילט ווערן.

²⁵ און סע וועלן זיין צייכנס אין דער זון, און לבנה, און שטערן, און אויף דער ערד צרות אויף פעלקער, אין שרעק פאר דעם רוישן פון ים און די כוואליעס; ²⁶ מענטשן וועלן חלשן פאר אימה און דערווארטונג פון דעם, וואָס דאָרף קומען אויף דער וועלט; וואָרים די פּוּחות פון הימל וועלן אויפגעטרייסלט ווערן. ²⁷ און דעמאלט וועלן זיי זען דעם בן־אָדָם קומען אויף אַ וואָלקן מיט גבורה און גרויס פּבּוד. ²⁸ און בעת די דאָזיקע זאָכן וועלן אָנהייבן מקוים צו ווערן, גלייכט אייך אויס, און הייבט אויף אייערע קעפּ, מַחמת אייער גאולה דערנענטערט זיך.

²⁹ און ער האָט זיי דערציילט אַ מִשְׁרָ: קוקט אויף דעם פּייגנבוים, און אויף אַלע ביימער; ³⁰ בעת זיי טוען שוין אַרויסשפּראַצן, ועט איר עס און איר ווייסט פון זיך אַליין, אַז דער זומער איז שוין נאַענט. ³¹ אַזוי אויך איר, ווען איר וועט דאָס אַלץ זען געשען, זאָלט איר וויסן, אַז דאָס מלכות פון גאָט איז נאַענט. ³² פאַרוואָר, איך זאָג אייך, דער דאָזיקער דוֹר וועט ניט פאַרגיין, ביז דאָס אַלץ וועט געשען. ³³ הימל און ערד וועלן פאַרגיין, אָבער מיינע רייד וועלן קיינמאַל ניט פאַרגיין.

³⁴ גיט אָבער אַכטונג אויף זיך, טאַמער וועלן אייערע הערצער באַשווערט ווערן מיט איבערעסן זיך, און שיכרות, און מיט דאָגות פון דעם דאָזיקן לעבן, און יענער טאָג וועט פּלוצים קומען אויף אייך ווי אַ נעץ; ³⁵ וואָרים אַזוי וועט ער קומען אויף אַלע, וואָס וואוינען אויף דעם פּנימ פון דער גאַנצער ערד. ³⁶ דערבער זייט וואָך אין יעדער צייט, און זייט מתפלל, אַז איר זאָלט זיך קענען שטאַרקן צו אַנטרייען פון אַלצדינג, וואָס דאָרף געשען, און צו שטיין פאַר דעם בן־אָדָם.

³⁷ און בייטאָג האָט ער געלערנט אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, און ביינאַכט איז ער אַרויסגעגאַנגען, און האָט איבערגעגעבן קיט אויפן באַרג, וואָס הייסט הַר־הַצִּיּוֹנִים. ³⁸ און דאָס גאַנצע פּאָלק האָט זיך געפּעדערט צו אים אין דער פּרי אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, פּדי אים צו הערן.

נב און סע האָט גענעענט דער חג־הַמַּצּוֹת, וואָס ווערט גערופן פּסח. ² און די ראַשי־פּהנים און די סופּרים האָבן געזוכט וויאָזוי אים אומצוברענגען; וואָרים זיי האָבן מורא געהאַט פאַר דעם פּאָלק.

³ און דער שָׁטן איז אַרײַן אין יהודה, וואָס איז גערופן געוואָרן אײַש קרײַז, וואָס איז געווען פֿון דער צאָל פֿון די צוועלף; ⁴ און ער איז אַוועק געגאַנגען, און האָט זיך צונויפֿגערעדט מיט די ראַש־פֿהנים און שָׂרים, וויאָזוי ער זאָל אים קענען איבערענטפֿערן צו זײ. ⁵ און זײ האָבן זיך געפֿרײט, און האָבן אָפֿגעמאַכט צו געבן אים געלט. ⁶ און ער האָט מַספֿים געווען, און האָט געווכט אַ געלעגנהײט אים איבערצוענטפֿערן צו זײ, נײַט אין די אויגן פֿון דעם פֿאַלק.

⁷ און סע איז געקומען דער טאָג פֿון תּג־הַמַּצּוֹת, וואָס אין אים מוז מען מִקְרִיב זײַן דעם קֶרְבַּן־פֶּסַח. ⁸ און ער האָט געשיקט פֿעטרוסן און יוֹחָנָן, און האָט געזאָגט: גײט און גרײט אָן פֿאַר אונדז דעם קֶרְבַּן־פֶּסַח, כּדִּי מִיר זאָלן אים עסן. ⁹ און זײ האָבן צו אים געזאָגט: וואו ווילסטו, אָ מִיר זאָלן אים אָנגרײטן? ¹⁰ האָט ער צו זײ געזאָגט: זעט, בעת איר וועט אַרײַנקומען אין דער שטאָט אַרײַן, וועט אײך באַגעגענען אַ מאַן, וואָס טראָגט אַ קרוג מיט וואַסער; גײט אים נאָך אין דעם הויז אַרײַן, וואו ער וועט אַרײַנגײן. ¹¹ און איר זאָלט זאָגן צו דעם בַּעֲל־הַבַּיִת: דער רַבִּי לָאָזַת דִּיר זאָגן: וואו איז דאָס גאַסט־צִימֶער, וואו איך וועל עסן דעם קֶרְבַּן־פֶּסַח מיט מײַנע תּלְמִידִים? ¹² און ער וועט אײך ווייזן אַ גרויסע אויבערשטע שטוב, אַ פֿאַרטיק אָנגעגרייטע; דאָרטן זאָלט איר אָנגרײטן. ¹³ און זײ זענען געגאַנגען, און האָבן געפֿונען אַזױ ווי ער האָט צו זײ געזאָגט; און זײ האָבן אָנגעגרייט דעם קֶרְבַּן־פֶּסַח.

¹⁴ און אַז די שְׁעָה האָט גענעענט, האָט ער זיך אַנידערגעזעצט, און די שלִיחים מיט אים. ¹⁵ און ער האָט צו זײ געזאָגט: מיט באַגער האָב איך באַגערט צו עסן מיט אײך דעם דאָזיקן קֶרְבַּן־פֶּסַח, אײדער איך טו לײַדן; ¹⁶ וואָרים איך זאָג אײך, איך וועל אים מער נײַט עסן, בײַז ער וועט ממֵלֵא ווערן אין דעם מלְכוּת פֿון גאָט. ¹⁷ און ער האָט גענומען אַ כּוֹס, און אַז ער האָט אַ בִּרְכָה געמאַכט, האָט ער געזאָגט: נעמט אים, און צעטיילט אים צווישן זיך; ¹⁸ וואָרים איך זאָג אײך, איך וועל מער נײַט טרײַנקען פֿון דער פֿרוכט פֿון דעם ווײַנשטאַק, בײַז סע וועט קומען דאָס מלְכוּת פֿון גאָט. ¹⁹ און ער האָט גענומען מִצָה, און האָט אַ בִּרְכָה געמאַכט, און זי צעבראַכן און געגעבן צו זײ, און געזאָגט: דאָס איז מײַן לײַב, וואָס ווערט געגעבן פֿאַר אײך; טוט דאָס אין מײַן אָנדענק. ²⁰ און אויף אַזאַ אופן דעם

כּוּס נאָך דער סעודת, אַזוי צו זאָגן: דער דאָזיקער כּוּס איז דער נייער בונד אין מיין בלוט, וואָס ווערט פאַרגאַסן פאַר אייך. ²¹ דאָך זע, די האַנט פון מיין כּוּס איז מיט מיר אויפן טיש. ²² יאָ, דער כּוּס אַדאַם גייט, ווי סע איז באַשטימט געוואָרן; אָבער וויי צו יענעם מענטשן, דורך וועמען ער ווערט פאַרראַטן! ²³ און זיי האָבן אָנגעהויבן צו פאַרשטן צווישן זיך, ווער קאָן עס זיין דער, וואָס וועט טאָן די דאָזיקע זאַך.

²⁴ און סע האָט זיך אויך אויפגעהויבן אַ מחלוקה צווישן זיי, ווער פון זיי דאַרף פאַררעכנט ווערן פאַר דעם גרעסטן. ²⁵ און ער האָט צו זיי געזאָגט: די מלכים פון די גוים הערשן איבער זיי; און די, וואָס האָבן שליטה איבער זיי, ווערן גערופן בעלי־חַסָד. ²⁶ איר אָבער זאָלט ניט זיין אַזוי; נייערט דער גרעסטער צווישן אייך, זאָל ווערן ווי דער יינגערער, און דער עלטסטער, ווי דער, וואָס טוט דינען. ²⁷ וואָרים ווער איז גרעסער, דער וואָס זיצט ביים טיש, אָדער דער, וואָס באַדינט? צי איז ניט דער, וואָס זיצט ביים טיש? אָבער איך בין אין אייער מיט ווי דער, וואָס באַדינט. ²⁸ און איר זענט די, וואָס זענען געשטאַנען מיט מיר אין מייער נסיונות; ²⁹ און איך באַשטימט פאַר אייך אַ מלוכה, פונקט ווי מיין פאַטער האָט באַשטימט פאַר מיר, ³⁰ כדי איר זאָלט עסן און טרינקען ביי מיין טיש אין מיין מלכות, און זיצן אויף טראָנען און משפּטן די צוועלף שבטים פון ישׂראל.

³¹ שמעון, שמעון, זע, דער שטן האָט אייך באַגערט צו קריגן, כדי אייך צו קענען זיפן ווי ווייך; ³² אָבער איך האָב מתפלל געווען, אַז דיין אַמונה זאָל זיך ניט אויסלאָזן; און דו, בעת דו וועסט תשובה טאָן, זאָלסטו שטאַרקן דייער ברידער. ³³ און ער האָט צו אים געזאָגט: האַר, איך בין גרייט צו גיין מיט דיר אין געפענקעניש, און אפילו צום טויט. ³⁴ האָט ער געזאָגט: איך זאָג דיר, פעטרוס, דער האָן וועט היינט ניט קרייזען, איידער דו וועסט דריי מאָל לייקענען, אַז דו קענסט מיך.

³⁵ און ער האָט צו זיי געזאָגט: בעת איך האָב אייך אַרויסגעשיקט אַן אַ בייטל, און ריזעזאַק, און שיך, האָט אייך עפעס געפעלט? האָבן זיי געזאָגט: גאַרניט. ³⁶ און ער האָט צו זיי געזאָגט: איצט אָבער, דער, וואָס האָט אַ בייטל, לאַז ער אים נעמען, און אַזוי אויך דעם ריזעזאַק. און דער, וואָס האָט ניט קיין שווערד, זאָל פאַרקויפן זיין מאַנטל, און זיך אים קויפן. ³⁷ וואָרים איך זאָג אייך, אַז דאָס, וואָס סע שטייט געשריבן,

מזו אין מיר ממלא ווערן: און ער איז געציילט געוואָרן מיט פאַרברעכער א; וואָרים דאָס, וואָס איז נוגע מיר, קומט צו אַ סוף. ³⁸ און זיי האָבן געזאָגט: האָר, זע, דאָ זענען צוויי שווערדן. און ער האָט צו זיי געזאָגט: דאָס איז גענוג.

³⁹ און ער איז אַרויסגעקומען, און איז געגאַנגען, ווי זיין מנהג איז געווען, צום הַר־הַיְוִתִּים; און די תּלְמִידִים זענען אים אויך נאָכגעגאַנגען. ⁴⁰ און אַז ער איז געקומען אויפן פּלאַץ, האָט ער צו זיי געזאָגט: זייט מִתְפַּלֵּל, אַז איר זאָלט ניט קומען צו קיין נסיון. ⁴¹ און ער האָט זיך אָפּגעשיידט פון זיי אַרום אַ וואָרף פון אַ שטיין, און איז געפאַלן פּוֹרעִים, און ער האָט מִתְפַּלֵּל געווען, ⁴² אַזוי צו זאָגן: פּאָטער, אויב דו ווילסט, טו אָפּ פון מיר דעם דאָוּקן כּוֹס; דאָך ניט מיין רצון, ניערט דינער זאָל געשען. ⁴³ און אַ מלאך פון הימל האָט זיך צו אים באַוויזן, און האָט אים געשטאַרקט. ⁴⁴ און בעת ער האָט זיך געראַנגלט מיטן טויט, האָט ער מיט מער פּוֹנוּה מִתְפַּלֵּל געווען; און זיין שווייס איז געוואָרן ווי גרויסע טראָפּנס בלוט, וואָס זענען אַראָפּגעפאַלן אויף דער ערד. ⁴⁵ און אַז ער איז אויפגעשטאַנען פון זיין תּפִּיל־הַטָּאָן, איז ער געקומען צו די תּלְמִידִים, און האָט זיי געפונען שלאָפן פון צער, ⁴⁶ און ער האָט צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס שלאָפט איר? שטייט אויף און זייט מִתְפַּלֵּל, אַז איר זאָלט ניט קומען צו קיין נסיון.

⁴⁷ בשעת ער האָט נאָך גערעדט, איז אָנגעקומען אַ המון, און יענער פון די צוועלף, וואָס האָט געהייסן יהודה, איז געגאַנגען פאַרויס פאַר זיי. און ער האָט געזעענט צו יִשׁוּעַן, אים צו קושן; ⁴⁸ אָבער יִשׁוּעַ האָט צו אים געזאָגט: יהודה, ענטפערסטו איבער דעם כּוֹן־אָדָם מיט אַ קוש? ⁴⁹ און בעת די, וואָס זענען געווען אַרום אים, האָבן געזען וואָס דאָ גייט ווערן, האָבן זיי געזאָגט: האָר, זאָלן מיר שלאָגן מיט דער שווערד? ⁵⁰ און איינער פון זיי האָט געשלאָגן דעם פּוֹהַן־גְּדוֹלָם קנעכט, און האָט אים אָפּגעהאַקט זיין רעכטן אויער. ⁵¹ אָבער יִשׁוּעַ האָט געזאָגט: גענוג, לאָזט אָפּ! און ער האָט באַרירט זיין אויער, און האָט אים געהיילט. ⁵² און יִשׁוּעַ האָט געזאָגט צו די ראָשֵׁי־כּהֲנִים און פּוֹרִים פון דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, און צו די זקנים, וואָס זענען געקומען קעגן אים: זענט איר אַרויסגעקומען ווי קעגן אַ גוֹרָן, מיט שווערדן און שטעקנס? ⁵³ בעת איך בין מיט אייך געווען טאָג־טעגלעך אין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ,

הָאָט איר ניט אויסגעשטרעקט קיין האַנט קעגן מיר. אָבער דאָס איז אייער שָׁעָה, און די מאַכט פון דער פינצטערניש.

⁵⁴ און זיי האָבן אים גענומען, און האָבן אים אַוועקגעפירט, און אים געבראַכט אין דעם פּה־גְדוּלָס הויז אַרײַן. און פעטרוס איז נאָכגעגאַנגען פון דער ווײַטנס; ⁵⁵ און אַז זיי האָבן אָנגעצונדן אַ פּײַער אינמיטן הויף, און זיך אַנידערגעזעצט צוואַמען, האָט זיך פעטרוס אַנידערגעזעצט צווישן זיי. ⁵⁶ און איינע אַ דינסט האָט אים געזען ויצן ביים פּײַער, און האָט אויף אים שאַרף געקוקט, און געזאָגט: אויך דער מאַן איז געווען מיט אים. ⁵⁷ אָבער ער האָט געלייקנט, און געזאָגט: אַשׁה, איך קען אים ניט. ⁵⁸ און אַ ביסל שפּעטער האָט אים אַן אַנדערער געזען, און געזאָגט: דו ביסט אויך איינער פון זיי. אָבער פעטרוס האָט געזאָגט: מענטש, איך בין עס ניט. ⁵⁹ און עפעס אין אַ שָׁעָה אַרום האָט אַן אַנדערער פאַרויכערט, און געזאָגט: אויף נאַמנות, אויך ער איז געווען מיט אים, וואַרים ער איז אַ גְלִילֵער. ⁶⁰ אָבער פעטרוס האָט געזאָגט: מענטש, איך ווייס ניט וואָס דו זאָגסט. און תּיכּף, בשעת ער האָט נאָך גערעדט, האָט דער האַן געקרייט. ⁶¹ און דער האַר האָט זיך אויסגעדרייט, און האָט געקוקט אויף פעטרוסן. און פעטרוס האָט זיך דערמאָנט דאָס וואָרט פון דעם האַר, ווי ער האָט צו אים געזאָגט: איידער דער האַן וועט היינט קרייען, וועסטו מיך דריי מאָל פאַרלייקענען. ⁶² און ער איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט זיך ביטער צעוויינט.

⁶³ און די מענטשן, וואָס האָבן געהאַלטן ישׁוען, האָבן פון אים אָפֿ־געשפּעט און אים געשלאָגן. ⁶⁴ און זיי האָבן אים פאַרדעקט די אויגן, און אים געפרעגט: זאָג נביאות, ווער איז דער, וואָס האָט דיך געשלאָגן? ⁶⁵ און נאָך אַ סך אַנדערע זאָכן האָבן זיי גערעדט קעגן אים, און אים געלעסטערט. ⁶⁶ און ווי נאָר עס איז געוואָרן טאָג, האָבן זיך פאַרזאַמלט די זקנים פון פּאָלק, אינאיינעם מיט די ראַשי־פּהנים און סופרים; און זיי האָבן אים אַוועקגעפירט אין זייער סנה־דרין, און האָבן געזאָגט: ⁶⁷ אויב דו ביסט דער מְשִׁיחַ, זאָג עס אונדו. אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: אויב איך וועל אייך זאָגן, וועט איר ניט גלויבן; ⁶⁸ און אויב איך וועל אייך פרעגן, וועט איר ניט ענטפערן. ⁶⁹ אָבער פון איצט אָן וועט דער בָּן־אָדָם ויצן ביי דער רעכטער האַנט פון גאָטס גבורה. ⁷⁰ און זיי האָבן אַלע געזאָגט: ביסטו דען דער בָּן־אֱלֹהִים? האָט ער צו זיי געזאָגט: איר זאָגט, אַז איך בין. ⁷¹ און זיי האָבן

געזאגט: וואָס דאַרפן מיר נאָך מער עֲדוּת? וואַרים מיר האָבן עס אַליין געהערט פון זיין אייגן מויל.

נאון זייער גאַנץ קהלל איז אויפגעשטאַנען, און האָבן אים געבראַכט פאַר פּילאַטוס.² און זיי האָבן אים אָנגעהויבן צו באַשולדיקן, אַזוי צו זאָגן: מיר האָבן געפונען, אַז דער דאָזיקער מענטש פאַרפירט אונדזער פאַלק, און פאַרווערט צו געבן מַס דעם קיסר, און טוט זאָגן, אַז ער איז דער מלך־הַמֶּשִׁיחַ.³ און פּילאַטוס האָט אים געפרעגט: ביסטו דער מלך פון די יידן? און ער האָט אים געענטפערט: דו זאָגסט עס.⁴ און פּילאַטוס האָט געזאָגט צו די ראַש־פּהָנִים און דעם פאַלק: איך געפין נישט קיין שולד אין דעם דאָזיקן מענטשן.⁵ אָבער זיי זענען נאָך מער צוגעשטאַנען, און האָבן געזאָגט: ער העצט אויף דאָס פאַלק, מיט זיין לערנען אין גאַנץ יהודה, אָנהייבנדיק פון גליל ביו דאַנען.

⁶ און אַז פּילאַטוס האָט דאָס געהערט, האָט ער געפרעגט, צי דער מענטש איז אַ גלילער.⁷ און ווען ער איז געוואָר געוואָרן, אַז ער איז פון הורדוסעס ממשלה, האָט ער אים געשיקט צו הורדוסן, וואָס איז גראַד אין יענע טעג געווען אין ירושלים.⁸ און ווען הורדוס האָט געזען זשוען, האָט ער זיך זייער געפרייט, וואַרים שוין אַ לאַנגע צייט, אַז ער האָט אים באַגערט צו זען, מַחמת ער האָט געהערט וועגן אים, און ער האָט געהאַפט צו זען עפעס אַ נס דורך אים.⁹ און ער האָט אים גענומען אַ סך אויספרעגן; אָבער ער האָט אים גאַרניט געענטפערט.¹⁰ און די ראַש־פּהָנִים און די סופרים זענען געשטאַנען, און האָבן אים שווער באַשולדיקט.¹¹ און הורדוס מיט זיינע זעלנער האָבן אים געמאַכט צו גאַרנישט, און אים אויסגעלאַכט, און אַנטווענדיק אים אין פרעכטיקע קליידער, האָט ער אים צוריקגעשיקט צו פּילאַטוסן.¹² און הורדוס און פּילאַטוס זענען יענעם טאַג געוואָרן פריינט איינער מיטן אַנדערן, וואַרים פריער זענען זיי געווען פאַרפּינט צווישן זיך.

¹³ און פּילאַטוס האָט צוזאַמענגערופן די ראַש־פּהָנִים, און די שָׂרִים, און דאָס פאַלק,¹⁴ און האָט צו זיי געזאָגט: איר האָט צו מיר געבראַכט דעם דאָזיקן מענטשן, ווי איינעם, וואָס פאַרפירט דאָס פאַלק; און נאָכדעם ווי איך האָב אים אויסגעפאַרשט פאַר אייך, ערשט, איך האָב נישט געפונען קיין שולד אין דעם מענטשן בנוגע יענע זאַכן, אין וואָס איר באַשולדיקט אים.

¹⁵ ניין, אויך ניט הורדוס, וואָרים ער האָט אים צוריקגעשיקט צו אונדז; און אָט האָט ער גאַרניט געטאָן, ער זאָל ווערט זיין דעם טויט. ¹⁶ איך וועל אים דעריבער באַשטרעפֿן, און אים לאָזן פֿריי.

¹⁷ און ער האָט פֿאַר זיי געמוזט באַפֿרייען איינעם אויף יום־טובֿ. ¹⁸ און זיי האָבן אַלע אינאיינעם אויסגעשריגן: אַוועק מיט דעם דאַויקן, און באַפֿריי אונדז בראַבאַן. ¹⁹ און יענער איז צוליב עפעס אַ מרידה אין דער שטאָט, און פֿאַר אַ רציחה, אַרײַנגעוואָרפֿן געוואָרן אין דער תּפֿיסה אַרײַן. ²⁰ און פֿילאַטוס האָט צו זיי ווידער גערעדט, און האָט באַגערט צו באַפֿרייען יִשׁוּען; ²¹ נאָר זיי האָבן געשריגן: קרייציק, קרייציק אים! ²² און ער האָט צום דריטן מאָל צו זיי געזאָגט: פֿאַרוואָס, וואָסער שלעכטס האָט ער געטאָן? איך האָב אין אים ניט געפונען קיין חטא, וואָס זאָל ווערט זיין דעם טויט; איך וועל אים דעריבער באַשטרעפֿן און אים לאָזן פֿריי. ²³ אָבער זיי זענען צו אים צוגעשטאַנען, און מיט הויכע געשרייען האָבן זיי פֿאַרלאַנגט, אַז ער זאָל געקרייציקט ווערן. און זייערע קולות האָבן גובר געווען. ²⁴ און פֿילאַטוס האָט אַרויסגעגעבן אַ פֿסק, אַז זייער פֿאַרלאַנג זאָל געטאָן ווערן. ²⁵ און ער האָט באַפֿרייט דעם, וואָס איז אַרײַנגעוואָרפֿן געוואָרן אין דער תּפֿיסה אַרײַן פֿאַר מרידה און רציחה, וועמען זיי האָבן פֿאַרלאַנגט; און יִשׁוּען האָט ער איבערגעענטפֿערט לויט זייער ווילן.

²⁶ און בעת זיי האָבן אים אַוועקגעפֿירט, האָבן זיי געכאַפט איינעם, שמעון פון קוריני, וואָס איז געקומען פון דעם פעלד, און האָבן אויף אים אַרויפגעלייגט דעם צלב, אים נאַכצוטרעגן יִשׁוּען. ²⁷ און עס איז אים נאַכגעגאַנגען אַ גרויסער המון פון דעם פּאָלק, און פון פרויען, וואָס האָבן אים באַוויינט און באַקלאַנגט. ²⁸ און יִשׁוּע האָט זיך געווענדט צו זיי, און געזאָגט: טעכטער פון ירושָׁלַיִם, וויינט ניט איבער מיר, נייערט וויינט אויף זיך אַליין, און פֿאַר אייערע קינדער. ²⁹ וואָרים אָט קומען טעג, אין וועלכע מע וועט זאָגן: וואויל איז די עֲקָרוֹת, און די ליַיַבער, וואָס האָבן קיינמאָל ניט געטראָגן, און די בריסט, וואָס האָבן קיינמאָל ניט געגעבן צו זיגן! ³⁰ דעמאָלט וועלן זיי נעמען זאָגן צו די בערג: פֿאַלט אויף אונדז, און צו די הייכן: דעקט אונדז צו. ³¹ ווייל אויב מען טוט אַוויינס דעם גרינעם בוים, וואָס וועט מען שוין טאָן צום טרוקענעם?

³² און אויך צוויי אַנדערע, וואָס זענען געווען רשעים, זענען געפֿירט

געוואָרן מיט אים געטייט צו ווערן.³³ און אָז זיי זענען געקומען צו דעם פּלאַץ, וואָס איז גערופן געוואָרן גִלְגֵּלְתָּא, האָבן זיי אים דאָרט געקרייציקט, און די רשעים, איינעם צו דער רעכטער האַנט און דעם אַנדערן צו דער לינקער.³⁴ און ישוע האָט געזאָגט: פּאָטער, זיי זיי מוחל; וואָרים זיי ווייסן ניט וואָס זיי טוען! און ביים צעטיילן זיינע קליידער צווישן זיך, האָבן זיי געוואָרפן גורל.³⁵ און דאָס פּאַלק איז געשטאַנען און האָט צוגעקוקט; און די שָׂרִים האָבן פון אים אָפּגעשפּעט, און געזאָגט: אַנדערע האָט ער מְצִיר־געווען; זאָל ער זיך אַליין מְצִיר זיין, אויב ער איז דער מְשִׁיחַ־אַלֵּהִים, זיין אויסדערוויילטער!³⁶ און אויך די זעלנער האָבן אים אויסגעלאַכט, און האָבן גענעענט און אים געגעבן עסיק,³⁷ און געזאָגט: אויב דו ביסט דער מֶלֶךְ פון די יִידן, זיי דיך אַליין מְצִיר.³⁸ און איבער אים איז אויך געווען אַן אויפּשריפט: דאָס איז דער מֶלֶךְ פון די יִידן.

³⁹ און איינער פון די רשעים, וואָס איז געהאַנגען געוואָרן, האָט אים געלעסטערט, אַזוי צו זאָגן: צי ביסטו ניט דער מְשִׁיחַ? זיי מְצִיר דיך און אונדו.⁴⁰ און דער אַנדערער האָט אים אויסגעמוסט, און געזאָגט: צי האָסטו אַפִּילו ניט מורא פאַר גאָט, וואָס דו טוסט ליידן דיזעלבע שטראַף? ⁴¹ און מיר אַנודאי לויטן משפט; וואָרים מיר קריגן דעם שַׁכָּר, וואָס אונדזערע מַעֲשִׂים זענען ווערט געווען; דער דאָזיקער אָבער האָט ניט געטאָן קיין שום שלעכטס.⁴² און ער האָט געזאָגט: ישוע, געדענק מיך, ווען דו וועסט קומען אין דיין מלכות אַרײַן.⁴³ און ער האָט צו אים געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג דיר, היינט וועסטו זיין מיט מיר אין גן־עֵדן.

⁴⁴ און עס איז שוין געווען אַרום דער זעקסטער שעה, און אַ פינצטערניש איז געקומען איבער דעם גאַנצן לאַנד, ביז דער גיינטער שעה.⁴⁵ און די זון איז פינצטער געוואָרן; און דאָס פֶּרוֹכָרֶת פון דעם היכל איז צעריסן געוואָרן אין צווייען.⁴⁶ און ישוע האָט געשריגן מיט אַ הויך קול, און האָט געזאָגט: פּאָטער, אין דיין הענט גיב איך איבער מיין גייסט! און בעת ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער אויסגעהויכט זיין נשמה.⁴⁷ און אַז דער הויפטמאַן האָט געזען וואָס עס איז געשען, האָט ער אָפּגעגעבן כּוֹבֵד צו גאָט, און האָט געזאָגט: פאַרוואָר, דער דאָזיקער מענטש איז געווען אַ צַדִּיק.⁴⁸ און בעת דאָס גאַנצע פּאַלק, וואָס איז זיך צונויפגעקומען, האָט געזען וואָס ס'איז געשען, האָבן זיי זיך אומגעקערט און געשלאָגן זיך אין האַרצן.⁴⁹ און אַלע

זיינע באַקאַנטע, און די פרויען, וואָס זענען מיטגעגאַנגען מיט אים פון גליל, זענען געשטאַנען פון דערווייטנס און האָבן דאָס צוגעזען.
⁵⁰ און אָט איז געווען אַ מענטש, וואָס האָט געהייסן יוסף, פון דער ייִדישער שטאָט רָמְתִּים. ער איז געווען אַ בַּעל־יועץ, אַ גוטער און רעכטפֿאַרטיקער מענטש, ⁵¹ וואָס האָט ניט מסכים געווען מיט זייער עצה, אָדער מיט זייערע מעשים, און וואָס האָט געוואָרט אויף דעם מלכות פון באָט. ⁵² דער דאָזיקער איז געגאַנגען צו פּילאַטוסן, און האָט געבעטן דעם גוף פון ישוען. ⁵³ און ער האָט אים אַראָפּגענומען, און האָט אים איינגעוויקלט אין לייונטע תּכריכים, און האָט אים אַריינגעלייגט אין אַ קבר, וואָס איז געווען אויסגעהאַקט אין אַ פעלון, און אין וועלכן קיינער איז נאָך קיינמאָל ניט געלעגן. ⁵⁴ און עס איז געווען עַרְב־שבת, און דער שבת האָט געזעענט. ⁵⁵ און די פרויען, וואָס זענען געקומען מיט אים פון גליל, זענען נאָכגעגאַנגען, און האָבן באַקוקט דעם קבר, און וויאָווי זיין גוף איז געלייגט געוואָרן; ⁵⁶ און זיי האָבן זיך אומגעקערט, און האָבן אָנגעברייט בשמים און זאַלבאייִלן. און שבת האָבן זיי גערוט לויט דעם דין.

נד און באַגינען פון דעם ערשטן טאָג פון דער וואָך, זענען זיי געקומען צום קבר, און האָבן געבראַכט די בשמים, וואָס זיי האָבן אָנגעברייט. ² און זיי האָבן געפונען דעם שטיין אַוועקגעקליקלט פון דעם קבר, ³ און ווען זיי זענען אַריינגעגאַנגען, האָבן זיי ניט געפונען דעם גוף פון דעם האַר ישוע. ⁴ און עס איז געווען, בשעת זיי זענען אַווי געווען צעטומלט פונדען דעם, ערשט צוויי מענטשן זענען געשטאַנען לעבן זיי אין שטראַלנדיקע קליידער; ⁵ און אַ שרעק איז זיי באַפאַלן, און זיי האָבן אַראָפּגענייגט זייערע פֿנימער צו דער ערד, און די מענטשן האָבן צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס זוכט איר דעם לעבעדיקן צווישן די טויטע? ⁶ ער איז דאָ ניטאָ, נייערט איז אויפגעשטאַנען. דערמאָנט זיך ווי ער האָט גערעדט צו אייך, בעת ער איז נאָך געווען אין גליל, ⁷ און האָט געזאָגט, אַז דער בָּן־אָדָם מוז איבערגעענטפערט ווערן אין די הענט פון זינדיקע מענטשן, און געקרייציקט ווערן, און דעם דריטן טאָג ווידער אויפשטיין. ⁸ און זיי האָבן זיך דערמאָנט זיינע רייד, ⁹ און האָבן זיך אומגעקערט פון דעם קבר, און האָבן דאָס אַלץ דערציילט צו די עלף, און צו אַלע איבעריקע. ¹⁰ און דאָס זענען עס די, וואָס האָבן דערציילט די

שליחים די דאָויקע זאכן: מרִים פון מגדֵּלָה, און יוֹחָנָה, און מרִים, די מוטער פון יעֶקבֿן, און די אַנדערע פרויען צווישן זיי.¹¹ און די דאָויקע רייד האָבן אויסגעזען אין זייערע אויגן ווי פוסטע רייד, און זיי האָבן זיי ניט געגלויבט.¹² און פעטרוס איז אויפגעשטאַנען, און איז געלאָפֿן צום קָבר; און אַז ער האָט זיך אַינגעבויגן און אַרײַנגעקוקט, האָט ער געזען די פֿכריכים אַליין; און ער האָט זיך אומגעקערט אַהיים, און האָט זיך געחידוּשט איבער דעם, וואָס עס איז געשען.

¹³ און זע, צוויי פון זיי זענען גראָד יענעם טאָג געגאַנגען צו אַ דאָרף וואָס האָט געהייסן עֶמָאוס, וואָס איז געווען זעכציק פעלד־אַקער פון ירוּשָׁלַיִם.¹⁴ און זיי האָבן געשמועסט איינער מיט דעם אַנדערן וועגן דעם, וואָס האָט זיך געטראָפֿן.¹⁵ און עס איז געווען, בשעת זיי האָבן געשמועסט און זיך אינאיינעם מפֿלפל געווען, אַז ישׁוּעַ אַליין האָט געזעענט, און איז מיט זיי געגאַנגען.¹⁶ אָבער זייערע אויגן זענען געווען פֿאַרשטעלט, פֿדי זיי זאָלן אים ניט דערקענען.¹⁷ און ער האָט צו זיי געזאָגט: וואָסערע גערעדערייען זענען דאָס, וואָס איר פירט איינער מיט דעם אַנדערן בעת איר גייט? און זיי זענען שטיין געבליבן, און האָבן אויסגעזען אומעטיק.¹⁸ און איינער פון זיי, מיטן נאָמען קלעאָפּאַס, האָט אים געענטפערט: ביסטו דער איינציקער, וואָס טוט זיך אויפהאַלטן אין ירוּשָׁלַיִם, און טוסט ניט וויסן די געשעענישן, וואָס זענען דאָרטן געשען אין די דאָויקע טעג?¹⁹ און ער האָט צו זיי געזאָגט: וואָסערע געשעענישן? האָבן זיי צו אים געזאָגט: פּונוועגן ישׁוּעַ הַנוֹצְרִי, וואָס איז געווען אַ נְבִיא, מעכטיק אין מעשים און אין וואָרט, פֿאַר גאָט און דעם גאַנצן פֿאָלק,²⁰ און וויאזוי אונדזערע ראָש־כֹּהֲנִים און שְׂרִיִם האָבן אים איבערגעענטפערט פֿאַרשפּט צו ווערן צום טויט, און אים געקרייציקט.²¹ אָבער מיר האָבן געהאַפּט, אַז ער איז דאָס דער, וואָס האָט געזאָלט אויסלייזן ישׂראֵל. יאָ, און חוצדעם אַלעמען, איז היינט שוין דער דריטער טאָג, פון זינט דאָס איז געשען.²² דערצו נאָך האָבן עטלעכע פרויען פון אונדזער קְבֵרָה אונדז איבערראַשט; זיי זענען אין דער פרי געווען ביים קָבר,²³ און ווען זיי האָבן ניט געפונען זיין גוף, זענען זיי געקומען און האָבן געזאָגט, אַז זיי האָבן אויך געזען אַ זעאונג פון מַלְאָכִים, וואָס האָבן געזאָגט, אַז ער לעבט.²⁴ און עטלעכע פון די אונדזעריקע זענען געגאַנגען צום קָבר, און האָבן אים געפונען פּונקט אזוי ווי די פרויען האָבן געזאָגט; אָבער אים

האָבן זיי ניט געזען. ²⁵ און ער האָט צו זיי געזאָגט: אַ נאַרישע מענטשן, און שווער־האַרציקע צו גלויבן אין אַלץ, וואָס די נביאים האָבן גערעדט! ²⁶ צי האָט ניט דער מָשִׁיחַ געדאַרפט ליידן די דאָזיקע זאַכן, און אַרײַנקומען אין זיין הערלעכקייט? ²⁷ און ער האָט אָנגעהויבן פֿון משהן און אַלע נביאים, און האָט זיי פֿאַרטייטשט אין אַלע שריפטן די זאַכן וועגן אים גופא.

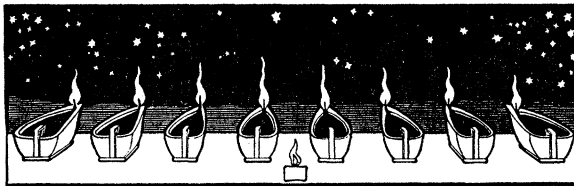
²⁸ און זיי האָבן זיך דערנענטערט צו דעם דאָרף, וואוהין זיי זענען געגאַנגען; און ער האָט זיך געמאַכט, ווי ער וואָלט וועלן גיין ווייטער. ²⁹ און זיי האָבן אים געבעטן, אַזוי צו זאָגן: פֿאַרבלייב מיט אונדז, וואָרים עס איז קעגן אַוונט, און דער טאָג האָט זיך שוין גענייגט. און ער איז אַרײַנגעגאַנגען צו פֿאַרבלייבן מיט זיי. ³⁰ און עס איז געווען, בעת ער איז מיט זיי געוועסן ביים טיש, האָט ער גענומען מַצה און אַ בֶּרֶכָה געמאַכט, און ער האָט זי צעבראַכן און זיי געגעבן. ³¹ און זייערע אויגן זענען געעפֿנט געוואָרן, און זיי האָבן אים דערקענט; און ער איז פֿאַרשוואַנדן פֿאַר זייערע אויגן. ³² און זיי האָבן איינער צום אַנדערן געזאָגט: האָט אונדזער האַרץ ניט געברענט אין אונדז, בִּשְׁעַת עַר האָט צו אונדז גערעדט אויפֿן וועג, און פֿאַר אונדז געעפֿנט די כַּתְּבֵי־הַקֹּדֶשׁ? ³³ און זיי זענען אויפֿגעשטאַנען גלייך אין יענער שְׁעָה, און האָבן זיך אומגעקערט קיין ירוּשָׁלַיִם; און האָבן געפֿונען די עלף פֿאַרזאַמלט אינאיינעם, און די וואָס זענען מיט זיי געווען, ³⁴ וואָס האָבן געזאָגט: דער האַר איז באַמת אויפֿגעשטאַנען, און האָט זיך באַוווּזן צו שִׁמְעוּנען! ³⁵ און זיי האָבן איבערגעחזרט, וואָס סע האָט זיך געטראָפֿן אויפֿן וועג, און וויאָזוי ער איז פֿון זיי דערקענט געוואָרן ביים צעברעכן די מַצה.

³⁶ און בעת זיי האָבן גערעדט וועגן די דאָזיקע זאַכן, איז ער אַליין געשטאַנען אין דער מיט צווישן זיי, און האָט צו זיי געזאָגט: שְׁלוֹם־עֲלֵיכֶם! ³⁷ אָבער זיי האָבן זיך דערשראָקן און מוֹדָא געהאַט, און געמיינט, אַז זיי זעען אַ גייסט. ³⁸ און ער האָט צו זיי געזאָגט: וואָס זענט איר דערשראָקן, און פֿאַרוואָס דערוועקן זיך מַחֲשָׁבוֹת אין אייער האַרצן? ³⁹ זעט מיינע הענט און מיינע פֿיס, אַז דאָס בין איך אַליין; רירט מיך אָן און זעט; וואָרים אַ גייסט האָט ניט קיין פֿלייש און ביינער, ווי איר זעט, איך האָב. ⁴⁰ און בעת ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער זיי געוווּזן זיינע הענט און זיינע פֿיס. ⁴¹ און בִּשְׁעַת זיי האָבן נאָך אַלץ ניט געגלויבט פֿאַר שִׁמְחָה, און האָבן זיך געחידושט, האָט ער צו זיי געזאָגט: האָט איר דאָ עפֿעס צו עסן? ⁴² און זיי האָבן אים

געגעבן א שטיקל געבראָטן פּיש. ⁴³ און ער האָט עס גענומען, און האָט עס געגעסן פאַר זייערע אויגן.

⁴⁴ און ער האָט צו זיי געזאָגט: דאָס זענען מייע רייד, וואָס איך האָב צו אייך גערעדט, בשעת איך בין נאָך געווען מיט אייך, אַז אַלץ מוז מקיים ווערן, וואָס סע שטייט געשריבן וועגן מיר אין תּוֹרַת־מֹשֶׁה, און די נבִּיאִים, און תּהִלִּים. ⁴⁵ דערנאָך האָט ער געעפנט זייער פאַרשטאַנד, כּדי זיי זאָלן פאַרשטיין די כּתבֵי־הַקּוֹדֶשׁ, ⁴⁶ און ער האָט צו זיי געזאָגט: אַזוי שטייט געשריבן, אַז דער מָשִׁיחַ זאָל לייַדן, און דעם דריטן טאָג ווידער אויפשטיין תּחַיֵּת־הַמָּתִים; ⁴⁷ און אַז תּשובּה און פאַרגעבונג פון זינד זאָלן געדרשנט ווערן אין זיין נאָמען צו אַלע אומות, אָנהייבנדיק פון ירוּשָׁלַיִם. ⁴⁸ איר זענט עֲדוֹרַת פון די דאָזיקע זאַכן. ⁴⁹ און אַט שיק איך אַרויס אויף אייך די הַבְּטָחָה פון מיין פּאָטער; און איר זאָלט פאַרבלייבן אין דער שטאָט, ביז איר וועט באַקליידט ווערן מיט מאַכט פון אויבן.

⁵⁰ און ער האָט זיי אַרויסגעפירט ביז אַנטקעגנאַיבער בֵּית־הַיְיָ, און ער האָט אויפגעהויבן זיינע הענט, און האָט זיי געבענטשט. ⁵¹ און עס איז געווען, בשעת ער האָט זיי געבענטשט, האָט ער זיך אָפּגעשיידט פון זיי, און איז אַרויפגענומען געוואָרן אין הימל אַרײַן. ⁵² און זיי האָבן זיך געבוקט צו אים, און האָבן זיך אומגעקערט קיין ירוּשָׁלַיִם מיט גרויס שְׂמֵחָה, ⁵³ און זיי זענען שטענדיק געווען אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, און האָבן געלויבט גאָט.

די בשורה לויט יוחנן

אין אָנהייב איז געווען דאָס וואָרט, און דאָס וואָרט איז געווען ביי גאָט, און דאָס וואָרט איז געווען גאָט. ² דאָס דאָזיקע איז געווען אין אָנהייב ביי גאָט. ³ אַלצדינג איז דורך אים געוואָרן, און אָן אים איז גאַרניט געוואָרן, וואָס ס'איז געוואָרן. ⁴ אין אים איז געווען לעבן, און דאָס לעבן איז געווען דאָס ליכט פון די מענטשן. ⁵ און דאָס ליכט שיינט אין דער פּינצטערניש; און די פּינצטערניש האָט עס נישט גובר געווען. ⁶ עס איז געווען אַ מענטש, וואָס איז געווען געשיקט פון גאָט, און וואָס האָט געהייסן יוחנן. ⁷ דער דאָזיקער איז געקומען פאַר אַן עֲדוּת, אָדער אַז ער זאָל עֲדוּת־זאָגן פּוּנוּעגן דעם ליכט, פּדוּ אַלע זאָלן דורך אים גלויבן. ⁸ ער איז נישט געווען דאָס ליכט, ניערט איז געקומען, אָדער אַז ער זאָל עֲדוּת־זאָגן פּוּנוּעגן דעם ליכט. ⁹ דאָס אָמֶתע ליכט, וואָס באַלייכט איטלעכען מענטשן, האָט גענומען קומען אין דער וועלט אַרײַן. ¹⁰ ער איז געווען אין דער וועלט, און די וועלט איז דורך אים געוואָרן, אָבער די וועלט האָט אים נישט געקענט. ¹¹ ער איז געקומען צו

דעם זײַניקן, און זײַנע אייגענע האָבן אים ניט אויפגענומען. ¹² אָבער וויפל סע האָבן אים יאָ אויפגענומען, ווי האָט ער געגעבן מאַכט צו ווערן קינדער פון גאָט, טאַקע די, וואָס האָבן געגלויבט אין זײַן נאָמען; ¹³ וואָס זענען געבוירן געוואָרן ניט פון בלוט, אויך ניט פון דעם באַגער פון פלייש, אויך ניט פון דער פֿאווע פון אַ מאַן, נײַערט פון גאָט.

¹⁴ און דאָס וואָרט איז געוואָרן פלייש, און האָט געוואוינט צווישן אונדז, און מיר האָבן געזען זײַן קבֿוד, אַ קבֿוד פון אַ קֶן־יְחִיד בײַ זײַן פֿאַטער, פֿול מיט חֶסֶד און אָמת. ¹⁵ יִחְנֵן האָט פֿונדעגן אים עֲדוֹת געזאָגט, און גערופן: דאָס איז געווען דער, פון וועמען איך האָב געזאָגט: דער, וואָס קומט נאָך מיר, איז געווען פֿאַר מיר; וואָרים ער איז געווען פֿריער פון מיר. ¹⁶ און פון זײַן פֿולקײט האָבן מיר אַלע מקבל געווען, חֶסֶד אויף חֶסֶד.

¹⁷ וואָרים די תּוֹרָה איז געגעבן געוואָרן דורך מִשְׁהָ; חֶסֶד און אָמֶרֶת זענען געקומען דורך יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ. ¹⁸ קײַנער האָט קײַנמאָל ניט געזען גאָט; דער קֶן־יְחִיד, וואָס איז אין דעם שוים פון דעם פֿאַטער, ער האָט אים באַקאַנט געמאַכט.

¹⁹ און דאָס איז דאָס עֲדוֹת פון יִחְנֵן, בעת די ייִדן האָבן צו אים געשיקט כֹּהֲנִים און לְוִיִּים פון ירוּשָׁלַיִם, אים צו פרעגן: ווער ביסטו? ²⁰ און ער האָט מודה געווען, און האָט ניט פֿאַרלייקנט, נאָר האָט מודה געווען: איך בין ניט דער מָשִׁיחַ. ²¹ און זײ האָבן אים געפרעגט: וואָס דען? ביסטו אַלְיָהוּ? האָט ער געזאָגט: איך בין עס ניט. ביסטו דער נְבִיא־אֱלֹהִים? און ער האָט געענטפֿערט: נײַן. ²² דעמאָלט האָבן זײ צו אים געזאָגט: ווער־זשע ביסטו? פֿדי מיר זאָלן קענען געבן אַן ענטפֿער צו די, וואָס האָבן אונדז געשיקט. וואָס זאָגסטו פון דיר אַלײַן? ²³ האָט ער געזאָגט: איך בין אַ קוֹל פֿון אײַנעם, וואָס רופט אין דער מדבר: מאַכט גלײַך דעם וועג פון גאָט, אַזוי ווי יֵשׁוּעַ הַנְּבִיאִי האָט געזאָגט.

²⁴ און די שלוחים זענען געווען פון די פֿרושים, ²⁵ און זײ האָבן אים געפרעגט: טאָ פֿאַרוואָס טאַבלסטו, אויב דו ביסט ניט דער מָשִׁיחַ, און ניט אַלְיָהוּ, און ניט דער נְבִיא־אֱלֹהִים? ²⁶ האָט יִחְנֵן זײ געענטפֿערט: איך טוֹבֵל מיט וואַסער; אין דער מיט פון אײַך שטייט אָבער אײַנער, וועמען איר קענט ניט, ²⁷ טאַקע דער, וואָס קומט נאָך מיר, און וועמעס רימענדל פון זײַן

שוך איך בין ניט ראוי אויפצובינדן. ²⁸ דאָס דאָזיקע איז געשען אין בית-עניה, אין עבר־הירדן, וואו יחזקן האָט געטובלט.

²⁹ אויף מאָרגן האָט ער געזען ישוען קומען צו אים, און ער האָט געזאָגט: זע, דאָס לאַם פון גאָט, וואָס נעמט אַוועק די זינד פון דער וועלט! ³⁰ דאָס איז דער, פון וועמען איך האָב געזאָגט: נאָך מיר קומט איינער, וואָס איז געווען פאַר מיר, וואָרים ער איז געווען פריער פון מיר. ³¹ און איך האָב אים ניט געקענט; אָבער פדי ער זאָל נתגלה ווערן צו ישׂראל, דערפאַר בין איך געקומען טובלען מיט וואַסער. ³² און יחזקן האָט עָדורט געזאָגט: איך האָב געזען דעם גייסט אַראָפּנידערן ווי אַ טויב פון הימל, און ער האָט גערוט אויף אים. ³³ און איך האָב אים ניט געקענט; אָבער דער, וואָס האָט מיך געשיקט צו טובלען מיט וואַסער, האָט צו מיר געזאָגט: אויף וועמען דו וועסט זען אַראָפּנידערן דעם גייסט, און רוען אויף אים, דער דאָזיקער איז עס, וואָס טוט טובלען מיט דעם רוח־הקודש. ³⁴ און איך האָב געזען, און האָב עֵדות געזאָגט, אַז דער דאָזיקער איז דער בן־אַלֶּהִים.

³⁵ אויף מאָרגן איז יחזקן ווידער געשטאַנען מיט צוויי פון זיינע תלמידים; און אַז ער האָט געזען ישוען פאַרבײַגיין, האָט ער געזאָגט: זע, דאָס לאַם פון גאָט! ³⁷ און די צוויי תלמידים האָבן אים געהערט רעדן, און זיי זענען נאָכגעגאַנגען ישוען. ³⁸ און ישוע האָט זיך אויסגעדרײט, און האָט זיי געזען נאָכגיין, און צו זיי געזאָגט: וואָס זוכט איר? האָבן זיי צו אים געזאָגט: רבי-וואָס מיינט צו זאָגן, לערער-וואו וואוינסטו? ³⁹ זאָגט ער צו זיי: קומט, און איר וועט זען. זענען זיי געגאַנגען און האָבן געזען, וואו ער איז איינגעשטאַנען. און זיי זענען געבליבן מיט אים יענעם טאָג, וואָרים עס איז געווען אַרום דער צענטער שעה. ⁴⁰ איינער פון די צוויי, וואָס האָט געהערט יחזקן רעדן, און איז אים נאָכגעגאַנגען, איז געווען אַנדריי, דער ברודער פון שמעון פעטרוס. ⁴¹ ער האָט צוערשט געפונען זיין אייגענעם ברודער שמעון, און האָט צו אים געזאָגט: מיר האָבן געפונען דעם מָשִׁיחַ, וואָס איז טײַטש: געזאַלבוטער. ⁴² און ער האָט אים געבראַכט צו ישוען. און ישוע האָט אים אָנגעקוקט, און געזאָגט: דו ביסט שמעון בן־יונה; דו זאָלסט גערופן ווערן פֿיפּא, וואָס איז טײַטש: פעלונשטיין.

⁴³ אויף מאָרגן האָט ישוע בְּדעה געהאַט צו גיין קיין גליל, און ער האָט געפונען פיליפּוס, און צו אים געזאָגט: גיי מיר נאָך. ⁴⁴ און פיליפּוס

איז געווען פון בית־צידדו, פון דער שטאָט פון אַנדרייען און פעטרוסן.⁴⁶ און פיליפּוס טרעפט אָן נתנאל, און זאָגט צו אים: מיר האָבן געפונען דעם, פון וועמען משה האָט געשריבן אין דער תורה, און די נביאים, ישוע בן־יוסף, פון נצרת.⁴⁶ און נתנאל האָט צו אים געזאָגט: צי קען עפעס גוטס אַרויסקומען פון נצרת? זאָגט צו אים פיליפּוס: קום און זע.⁴⁷ און אַז ישוע האָט געזען נתנאל קומען צו אים, האָט ער וועגן אים געזאָגט: אָט איז אָן אַמתער בן־ישׂראל, אין וועמען ס'איז ניטאָ קיין פאַלשקייט.⁴⁸ זאָגט צו אים נתנאל: פּונוואַנען קענסטו מיך? און ישוע האָט געענטפערט, און צו אים געזאָגט: איידער פיליפּוס האָט דיך גערופן, בעת דו ביסט נאָך געווען אונטער דעם פּייגנבוים, האָב איך דיך געזען.⁴⁹ האָט נתנאל אים געענטפערט: רבי, דו ביסט דער בן־אַלהים; דו ביסט דער מלך פון ישׂראל! ⁵⁰ און ישוע האָט געענטפערט, און צו אים געזאָגט: דו גלויבסט, ווייל איך האָב דיר געזאָגט, איך האָב דיך געזען אונטער דעם פּייגנבוים? זען וועסטו זען גרעסערע זאכן איידער די דאָזיקע.⁵¹ און ער האָט צו אים געזאָגט: פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, איר וועט זען דעם הימל אָפן, און די מלאַכים פון גאָט אַרויפגיין און אַראָפּנידערן אויף דעם בן־אַדם.

ב און דעם דריטן טאָג איז געווען אַ חתונה אין קָנָה פון גליל, און ישועס מוטער איז דאָרט געווען;² און אויך ישוע איז געווען פאַרבעטן צו דער חתונה, מיט זיינע תלמידים.³ און בעת דער וויין האָט זיך אויסגעלאָזט, האָט ישועס מוטער צו אים געזאָגט: זיי האָבן ניט קיין וויין.⁴ און ישוע האָט צו איר געזאָגט: אַשה, וואָס האָב איך מיט דיר צו טאָן? מיין שעה איז נאָך ניט געקומען.⁵ זאָגט זיין מוטער צו די באַדינער: וואָס נאָר ער וועט אייך זאָגן, דאָס טוט.⁶ און דאָרטן זענען געשטאַנען זעקס שטייערנע וואַסער־קרִיגן, לויט דעם ייִדישן מנהג פון רייניקן, און וואָס יעדערער האָט געהאַלטן צוויי אָדער דריי עמער.⁷ און ישוע האָט צו זיי געזאָגט: פילט אָן די וואַסער־קרִיגן מיט וואַסער. און זיי האָבן זיי אָנגעפילט ביזן ראַנד.⁸ און ער האָט צו זיי געזאָגט: איצט שעפט אָן, און טראָגט עס צו דעם סאַרווער פון דער סעודה. און זיי האָבן עס צוגעטראָגן.⁹ און אַז דער סאַרווער פון דער סעודה האָט פאַרוזכט דאָס וואַסער, וואָס איז געוואָרן וויין, און ניט געוואוסט פּונוואַנען עס איז געקומען—די באַדינער אָבער האָבן געוואוסט, מחמת זיי האָבן אָנגעשעפט דאָס וואַסער—האָט דער סאַרווער פון דער סעודה גערופן

דעם חתן, ¹⁰און צו אים געזאגט: יעדער איינער שטעלט קודם דעם גוטן וויין, און בעת מע האָט זיך גוט אָנגעטרונקען, ערשט דעמאָלט דעם ערגערן; דו אָבער האָסט דעם גוטן וויין געהאַלטן ביז אַצינד. ¹¹דעם דאָזיקן אָנהייב פון זיינע וואונדער האָט ישוע געטאָן אין קְנָה פון גְלִיל, און האָט אַנטפלעקט זיין פְּבוֹד; און זיינע תְּלִמִידִים האָבן געגלויבט אין אים.

¹²נאָך דעם האָט ער אַראָפּגענידערט קיין כּפּר־נְחוּם, מיט זיין מוטער, און זיינע ברִידער, און זיינע תְּלִמִידִים; און זיי זענען דאָרטן פּאַרבליבן עטלעכע טעג.

¹³און דער ייִדישער יוֹם־טוֹב פֿסח האָט גענעענט, און ישוע האָט עולה־רַגל געווען קיין ירוּשָׁלַיִם. ¹⁴און אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ האָט ער געפּונען יענע, וואָס האָבן פּאַרקויפט אָקסן און שאַף און טויבן, און די חֲלָפְנִים זיצן. ¹⁵און ער האָט געמאַכט אַ קאַנטשיק פון שטריק, און האָט אַלעמען אַרויס־געטריבן פון דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, צוואַמען מיט די שאַף און די אָקסן; און ער האָט אויסגעשיט דאָס געלט פון די חֲלָפְנִים, און איבערגעקערט זייערע טישן. ¹⁶און צו די, וואָס האָבן פּאַרקויפט טויבן, האָט ער געזאָגט: נעמט דאָס צו פון דאָנען; מאַכט ניט מײַן פּאַטערס הויז אַ הויז פון מסחר. ¹⁷זיינע תְּלִמִידִים האָבן זיך דערמאָנט, אַז סע שטייט געשריבן: די קנאה פון דיין הויז האָט מיך פּאַרצערט. ¹⁸און די ייִדן האָבן אים געענטפּערט, און געזאָגט: וואָסער צייכן טוסטו אונדז וויין, אַז דו טוסט די דאָזיקע זאַכן? ¹⁹האָט ישוע געענטפּערט, און צו זיי געזאָגט: צעשטערט דעם דאָזיקן הֵיכַל, און אין דריי טעג וועל איך אים אויפשטעלן. ²⁰די ייִדן האָבן דעריבער געזאָגט: זעקס־און־פּערציק יאָר איז דער דאָזיקער הֵיכַל געבויט געוואָרן, און דו וועסט אים אויפשטעלן אין דריי טעג? ²¹ער אָבער האָט גערעדט פון דעם הֵיכַל פון זיין גוף. ²²בְּכֵן, ווען ער איז אויפגעשטאַנען תּחַת־הַמַּתִּים, האָבן זיך זיינע תְּלִמִידִים דערמאָנט, אַז ער האָט דאָס דאָזיקע געזאָגט, און זיי האָבן געגלויבט די פּתְּבִיהֶקְדָּשׁ, און אין די רייד, וואָס ישוע האָט גערעדט.

²³און בעת ער איז געווען אין ירוּשָׁלַיִם איבער דעם יוֹם־טוֹב פֿסח, האָבן אַ סך געגלויבט אין זיין נאָמען, זעענדיק זיינע וואונדער, וואָס ער האָט געטאָן. ²⁴אָבער ישוע האָט זיך ניט אָנפּאַרטרויט אין זיי, וואָרעם ער האָט געקענט אַלע מענטשן, ²⁵און מַחַמַת ער האָט זיך ניט גענייטיקט, אַז עמיצער

זָאָל עֲדוֹת זָאָגן פּוֹנוּעֵגן דעם מענטשן; וואָרים ער אַליין האָט געוואויסט, וואָס ס'איז געווען אין דעם מענטשן.

און עס איז געווען אַ מענטש פון די פּרושים, וואָס האָט געהייסן **נְקִדְמוֹן**, אַ שׂר פון די ייִדן. ² דער דאָזיקער איז צו אים געקומען ביינאַכט, און האָט צו אים געזאָגט: רַבִּי, מיר ווייסן, אָ דו ביסט אַ לערער, וואָס איז געקומען פון גאַט; וואָרים קיינער קאָן ניט טאָן די דאָזיקע וואונדער, וואָס דו טויסט, סידן גאַט איז מיט אים. ³ האָט ישׁוע געענטפערט, און צו אים געזאָגט: פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג דיר, סידן איינער ווערט געבוירן אויפסני, קאָן ער ניט זען דאָס מַלְכוּת פון גאַט. ⁴ זאָגט צו אים נְקִדְמוֹן: וויאָזוי קאָן אַ מענטש געבוירן ווערן, ווען ער איז אַ זָקן? קאָן ער אַרײַנקומען אַ צווייט מאַל אין זיין מוטערס טראַכט, און געבוירן ווערן? ⁵ האָט ישׁוע געענטפערט: פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג דיר, סידן איינער ווערט געבוירן פון וואַסער און דעם גייסט, קאָן ער ניט אַרײַנקומען אין דעם מַלְכוּת פון גאַט. ⁶ דאָס, וואָס איז געבוירן פון דעם פלייש, איז פלייש; און דאָס, וואָס איז געבוירן פון דעם גייסט, איז גייסט. ⁷ חֲדִידוֹש דײַך ניט, וואָס איך האָב דיר געזאָגט: איר מוזט געבוירן ווערן אויפסני. ⁸ דער ווינט בלאָזט וואו ער וויל, און דו הערסט זיין קול, אָבער דו ווייסט ניט פּוֹנוּזאַנען ער קומט, און וואוהין ער גייט; אַזוי איז יעדער איינער, וואָס איז געבוירן פון דעם גייסט. ⁹ האָט נְקִדְמוֹן צו אים געזאָגט: וויאָזוי קאָן דאָס זיין? ¹⁰ און ישׁוע האָט געענטפערט, און צו אים געזאָגט: דו ביסט אַ לערער פון ישׂראֵל, און דאָס פאַרשטייטו ניט? ¹¹ פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג דיר: מיר רעדן דאָס, וואָס מיר ווייסן, און זאָגן עֲדוֹת פּוֹנוּעֵגן דעם, וואָס מיר האָבן געזען; און איר נעמט ניט אָן אונדער עֲדוֹת. ¹² אויב איך האָב צו אייך גערעדט פּוֹנוּעֵגן ערדישע זאַכן, און איר גלויבט ניט, וויאָזוי וועט איר גלויבן, אויב איך זאָל צו אייך רעדן פּוֹנוּעֵגן הימלישע זאַכן? ¹³ און קיינער איז ניט אַרױפגעגאַנגען אין הימל אַרײַן, נייערט דער, וואָס האָט אַראָפגענידערט פון הימל, דער בְּנֵי־אָדָם, וואָס איז אין הימל. ¹⁴ און אַזוי ווי משה האָט אויפגעהויבן די שלאַנג אין דער מדבר, פונקט אַזוי מוז דער בְּנֵי־אָדָם אויפגעהויבן ווערן, ¹⁵ כדי יעדער איינער, וואָס גלויבט אין אים, זאָל האָבן אייביק לעבן.

¹⁶ וואָרים גאָט האָט אַזוי ליב געהאַט די וועלט, אַז ער האָט געגעבן זיין גָן־עֵדֶן, פֿדי יעדער איינער, וואָס גלויבט אין אים, זאָל ניט פֿאַרלוירן ווערן, נייערט האָבן אייביק לעבן. ¹⁷ וואָרים גאָט האָט ניט געשיקט דעם זון אין דער וועלט אַרײַן צו משפטן די וועלט, נייערט אַז די וועלט זאָל געראַטעוועט ווערן דורך אים. ¹⁸ דער, וואָס גלויבט אין אים, ווערט ניט געמשפט; דער, וואָס גלויבט ניט, איז שוין געמשפט געוואָרן, מחמת ער האָט ניט געגלויבט אין דעם נאָמען פֿון דעם גָן־עֵדֶן פֿון גאָט. ¹⁹ און דאָס איז דער משפט, וואָס דאָס ליכט איז געקומען אין דער וועלט אַרײַן, און מענטשן האָבן ליב געהאַט די פינצטערניש ליבערשט ווי דאָס ליכט; וואָרים זייערע מעשים זענען געווען שלעכט. ²⁰ וואָרים יעדער איינער, וואָס טוט שלעכטס, האָט פֿינט דאָס ליכט, און קומט ניט צו דעם ליכט, פֿדי זיינע מעשים זאָלן ניט אויסגעפֿונען ווערן. ²¹ נייערט דער, וואָס טוט דעם אַמת, קומט צו דעם ליכט, פֿדי זיינע מעשים זאָלן אַנטפלעקט ווערן, אַז זיי זענען געטאָן געוואָרן אין גאָט.

²² נאָך דעם איז ישׁוע געקומען מיט זיינע תּלמידים אין דעם לאַנד יהודה; און ער איז דאָרט פֿאַרבליבן מיט זיי, און האָט טובל געווען. ²³ און אויך יחזן האָט טובל געווען אין עֵינוֹן, נאָענט פֿון שְׁלֹם, מחמת עס איז דאָרטן געווען אַ סך וואַסער; און זיי זענען געקומען און האָבן זיך געלאָזט טובל זיין. ²⁴ וואָרים יחזן איז נאָך ניט געווען אַרײַנגעוואָרפֿן אין דער תּפֿיסה. ²⁵ און עס האָט זיך אויפֿגעהויבן אַ מחלוקה צווישן די תּלמידים פֿון יחזן און אַ יִדֵן וועגן רייניקונג. ²⁶ און זיי זענען געקומען צו יחזן, און האָבן צו אים געזאָגט: רַבִּי, דער, וואָס איז ביי דיר געווען אין עֵבֶר־הַיַּרְדֵּן, און אויף וועמען דו האַסט עֲדוֹת געזאָגט, זע, דער דאָזיקער טובלט, און אַלע קומען צו אים. ²⁷ האָט יחזן געענטפֿערט, און געזאָגט: אַ מענטש קאָן זיך גאַרניט נעמען, סײַדן עס איז אים געגעבן געוואָרן פֿון הימל. ²⁸ איר אַליין זענט מײַנע עֲדוֹת, אַז איך האָב געזאָגט: איך בין ניט דער מְשִׁיחַ, נייערט אַז איך בין געשיקט געוואָרן פֿאַרויס פֿאַר אים. ²⁹ דער, וואָס האָט די פֿלה, איז דער קָתָן; און דער פֿריינט פֿון דעם קָתָן, וואָס שטייט און הערט זיך צו צו אים, איז זיך שטאַרק משַׁמֵּחַ איבער דעם קָתָן קול; די דאָזיקע שְׂמַחָה מײַנע איז איצט פֿול. ³⁰ ער מוז וואַקסן, איך אָבער מוז ווערן קלענער. ³¹ דער, וואָס קומט פֿון אויבן, איז איבער אַלעמען; דער, וואָס איז

פון דער ערד, איז פון דער ערד, און פון דער ערד טוט ער רעדן; דער, וואָס קומט פון הימל, איז איבער אַלעמען. ³² וואָס ער האָט געזען און געהערט, וועגן דעם זאָגט ער עֲדוֹת, און קיינער נעמט ניט אָן זיין עֲדוֹת; ³³ דער, וואָס האָט אָנגענומען זיין עֲדוֹת, האָט צוגעלייגט זיין סְתִימָה, אָו גאָט איז אָמת. ³⁴ וואָרים דער, וועמען גאָט האָט געשיקט, טוט רעדן די רייד פון גאָט; וואָרים ער גיט ניט דעם גייסט מיט אַ מאָס. ³⁵ דער פּאָטער האָט ליב דעם זון, און האָט אַלצדינג געגעבן אין זיין האַנט אַריין. ³⁶ דער, וואָס גלויבט אין דעם זון, האָט אייביק לעבן; דער אָבער, וואָס געהאָרט ניט דעם זון, וועט ניט זען קיין לעבן, נייערט דער צאָרן פון גאָט טוט רוען אויף אים.

און בעת דער האָר האָט זיך דערוואוסט, אָו די פּרושים האָבן געהערט, אָו יֵשׁוּעַ מאַכט און איז טובל מער תּלמידים ווי יוֹחָנָן—² הגם יֵשׁוּעַ אַליין האָט ניט געטובלט, נייערט זיינע תּלמידים—³ האָט ער פּאַרלאָזט יהודה, און איז ווידער אַוועקגעגאַנגען קיין גליל. ⁴ און ער האָט געמוזט דורכגיין דורך שומרון. ⁵ און ער איז געקומען אין אַ שטאָט פון שומרון, וואָס האָט געהייסן סוכר, נאָענט צו דעם שטיק פעלד, וואָס יַעקב האָט געגעבן צו זיין זון יוסף. ⁶ און יַעקבס ברונעם איז דאָרט געווען. און אזוי ווי יֵשׁוּעַ איז געווען מיד פון וועג, האָט ער זיך אַנידערגעזעצט ביי דעם ברונעם; עס איז געווען אַרום דער זעקסטער שעה.

⁷ און געקומען איז אַ פרוי פון שומרון צו שעפן וואָסער. זאָגט יֵשׁוּעַ צו איר: גיב מיר צו טרינקען. ⁸ וואָרים זיינע תּלמידים זענען אַוועקגעגאַנגען אין דער שטאָט אַריין צו קויפן שפייז. ⁹ און די שומרונישע פרוי האָט צו אים געזאָגט: ווי קומט עס, וואָס דו, וואָס ביסט אַ ייד, בעטסט צו טרינקען ביי מיר, אַ שומרוניר? וואָרים יידן האָבן ניט געהאַט קיין מַגע־זמשא מיט שומרונים. ¹⁰ האָט יֵשׁוּעַ איר געענטפערט: אויב דו וואָלטסט געוואוסט די מַתְנֵה פון גאָט, און ווער דאָס איז, וואָס זאָגט צו דיר: גיב מיר צו טרינקען, וואָלטסטו געווען געבעטן ביי אים, און ער וואָלט דיר געווען געגעבן לעבעדיק וואָסער. ¹¹ זאָגט צו אים די פרוי: האָר, דו האָסט ניט מיט וואָס אָנצושעפן, און דער ברונעם איז טיף; פּונוואָנען האָסטו דאָס לעבעדיקע וואָסער? ¹² צי ביסטו גרעסער פון יַעקב אָבינו, וואָס האָט אוינדו געגעבן דעם ברונעם, און האָט פון אים אַליין געטרינקען, און זיינע זין, און זיינע בַּהֲמוֹת? ¹³ האָט יֵשׁוּעַ געענטפערט, און צו איר געזאָגט: יעדער איינער, וואָס טרינקט פון דעם

דאָוּקן וואַסער, וועט ווידער זיין דאָרשטיק. ¹⁴ אָבער דער, וואָס טוט טרינקען פון דעם וואַסער, וואָס איך וועל אים געבן, וועט קיינמאָל מער ניט דאָרשטיק זיין; נייערט דאָס וואַסער, וואָס איך וועל אים געבן, וועט ווערן אין אים אַ וואַסער־קוואַל, וואָס קוואַלט אַרויף צום אייביקן לעבן. ¹⁵ זאָגט צו אים די פרוי: האַר, גיב מיר דאָס דאָוּקע וואַסער, כּדי איך זאָל ניט דאָרשטן, און ניט דאָרפן קומען אַהער צו שעפּן. ¹⁶ זאָגט ישׁוע צו איר: גיי, רוף דיין מאַן, און קום אַהער. ¹⁷ האָט די פרוי געענטפּערט, און געזאָגט: איך האָב ניט קיין מאַן. זאָגט ישׁוע צו איר: דו האָסט ריכטיק געזאָגט: איך האָב ניט קיין מאַן; ¹⁸ וואָרים דו האָסט געהאַט פינף מענער; און דער, וועמען דו האָסט איצט, איז ניט דיין מאַן; דאָס האָסטו אַמת געזאָגט. ¹⁹ זאָגט צו אים די פרוי: האַר, איך זע, אַז דו ביסט אַ נביאָ. ²⁰ אונדזערע אַבות האָבן תּפּילה געטאָן אויף דעם דאָוּקן באַרג; און איר זאָגט, אַז אין ירוּשָׁלַיִם איז דער מָקוּם, וואו מע דאַרף תּפּילה טאָן. ²¹ זאָגט ישׁוע צו איר: אַשה, גלויב מיר, סע קומט די שָׁעה, וואָס ניט אויף דעם דאָוּקן באַרג, אויך ניט אין ירוּשָׁלַיִם וועט איר תּפּילה טאָן צום פּאָטער. ²² איר טוט תּפּילה צו דעם, וועמען איר קענט ניט; מיר טוען תּפּילה צו דעם, וועמען מיר קענען; וואָרים די ישׁועה איז פון די ייִדן. ²³ אָבער סע קומט די שָׁעה, און אַט איז זי, ווען די אָמתע מתּפּללים וועלן תּפּילה טאָן צום פּאָטער אין גייסט און אַמת; וואָרים אַזוינע טוט דער פּאָטער באַגערן זאָלן זיין זיינע מתּפּללים. ²⁴ זאָגט איז גייסט; און די, וואָס טוען תּפּילה צו אים, מוזן תּפּילה טאָן אין גייסט און אַמת. ²⁵ זאָגט די פרוי צו אים: איך ווייס, אַז מְשִׁיחַ וועט קומען, (דער, וואָס הייסט געזאַלבעטער); ווען ער וועט קומען, וועט ער אונדז באַשׂידן אַלצדינג. ²⁶ זאָגט ישׁוע צו איר: איך, וואָס רעד צו דיר, בין עס טאַקע ער. ²⁷ אינצווישן זענען אַנגעקומען זיינע תּלמידים; און זיי האָבן זיך געחידושט, וואָס ער רעדט מיט אַ פרוי. דאָך האָט קיינער ניט געזאָגט: וואָס ווילסטו? אָדער: פאַרוואָס רעדסטו מיט איר? ²⁸ און די פרוי האָט איבערגעלאָזט דעם וואַסער־קרוג, און איז אַוועק אין שטאַט אַריין, און געזאָגט צו די מענטשן: ²⁹ קומט, זעט אַ מענטשן, וואָס האָט מיר געזאָגט אַלצדינג, וואָס איך האָב געטאָן; זאָל דאָס זיין דער מְשִׁיחַ? ³⁰ זענען זיי אַרויסגעגאַנגען פון דער שטאַט, און זענען געקומען צו אים. ³¹ בשַׁעֲת־מַעֲשֵׂה הָאָבֵן אים די תּלמידים געבעטן, אַזוי צו זאָגן: רַבִּי, עס. ³² אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: איך האָב אַ שפּיז

צו עסן, פון וואָס איר ווייסט ניט. ³³ די תּלמידים האָבן דעריבער געזאָגט איינער צום אַנדערן: צי האָט אים עמיצער געבראַכט עפעס צו עסן? ³⁴ זאָגט ישׁוע צו זיי: מײן שפּײז איז צו טאָן דעם רַצון פון אים, וואָס האָט מיך געשיקט, און צו פאַרענדיקן זײן ווערק. ³⁵ זאָגט איר ניט: עס זענען נאָך פיר חַדשים, און דערנאָך קומט דער שניט? איך זאָג אייך, הייבט אויף אייערע אויגן, און קוקט אויף די פעלדער, וואָס זענען שוין ווייס צום שניט. ³⁶ דער, וואָס שניידט, איז מקבל שֶכֶר, און זאַמלט איין פירות צום אייביקן לעבן, כדי דער, וואָס זײט, און דער, וואָס שניידט, זאָלן זיך אינאיינעם משַמַח זײן. ³⁷ וואָרים דאָ פאַסט זיך דאָס משל: איינער זײט, און אַן אַנדערער שניידט. ³⁸ איך האָב אייך געשיקט צו שניידן דאָס, אויף וואָס איר האָט זיך ניט געמיט; אַנדערע האָבן זיך געמיט, און איר זענט אין זייער מוֹ אַרײַנגעקומען. ³⁹ און פון יענער שטאָט האָבן אַ סך פון די שומרונים געגלויבט אין אים, צוליב דעם וואָרט פון דער פרוי, וואָס האָט עדות געזאָגט: ער האָט מיר געזאָגט אַלצדינג, וואָס איך האָב געטאָן. ⁴⁰ און אַז די שומרונים זענען צו אים געקומען, האָבן זיי אים געבעטן צו פאַרבלייבן מיט זיי; און ער איז דאָרט פאַרבליבן צוויי טעג. ⁴¹ און נאָך אַ סך האָבן געגלויבט צוליב זײן וואָרט; ⁴² און זיי האָבן געזאָגט צו דער פרוי: איצט גלויבן מיר, ניט צוליב דייער רײד, וואָרים מיר אַליין האָבן געהערט, און ווייסן, אַז דאָס איז באַמת דער גואַל פון דער וועלט.

⁴³ און נאָך די צוויי טעג איז ער פון דאָרטן אַוועקגעגאַנגען קיין גליל. ⁴⁴ וואָרים ישׁוע אַליין האָט עדות געזאָגט, אַז אַ נביא האָט ניט קיין פּבּוד אין זײן אייגן לאַנד. ⁴⁵ און אַז ער איז געקומען קיין גליל, האָבן אים די גלילער מקבל־פנים געווען, ווייל זיי האָבן געזען אַלץ, וואָס ער האָט געטאָן אין ירושלים אויף יום־טוב; וואָרים אויך זיי האָבן עולה־רגל געווען אויף יום־טוב.

⁴⁶ און ער איז ווידער אַמאָל געקומען קיין קְנֵה אין גליל, וואו ער האָט געמאַכט דאָס וואָסער צו וויין. און דאָרט איז געווען איינער אַן איינלמאַן, וועמעס זון איז געווען קראַנק אין כּפּר־נְחוּם. ⁴⁷ בעת ער האָט געהערט, אַז ישׁוע איז אַרויסגעקומען פון יהודה קיין גליל, איז ער געגאַנגען און האָט אים געבעטן, אַז ער זאָל אַראָפּנידערן און היילן זײן זון; וואָרים ער האָט געהאַלטן ביים שטאַרבן. ⁴⁸ און ישׁוע האָט צו אים געזאָגט: סידן איר זעט

אותות און מופתים, וועט איר ניט גלויבן! ⁴⁹ זאגט צו אים דער איידלמאן: האר, קום אראפ, איידער מיין קינד שטארבט. ⁵⁰ זאגט ישוע צו אים: גיי; דיין זון לעבט! און דער מענטש האט געגלויבט דאס ווארט, וואס ישוע האט צו אים גערעדט, און ער איז געגאנגען זיין וועג. ⁵¹ און בעת ער האט אראפגענידערט, האבן אים באגעגנט זיינע קנעכט, און געזאגט, אז זיין זון לעבט. ⁵² און ער האט געפארשט ביי זיי די שעה, ווען ער האט זיך אָנגעהויבן צו בעסערן. האבן זיי צו אים געזאגט: נעכטן אין דער זיבעטער שעה האט דאס פיבער אים אָפגעלאָזט. ⁵³ און דער פאָטער האט פארשטאנען, אז דאס איז געווען אין יענער שעה, אין וועלכער ישוע האט צו אים געזאגט: דיין זון לעבט! און ער האט אַליין געגלויבט, און זיין גאַנץ הויז. ⁵⁴ דאס דאָזיקע איז שוין דאָס צווייטע וואונדער, וואס ישוע האט געטאָן ביי זיין אַרויסקומען פון יהודה קיין גליל.

ו און נאָך דעם איז געווען יום־טוב ביי ייִדן; און ישוע האט עולה־רגל געווען קיין ירושלים.

² און אין ירושלים ביים שער־הצאן איז פאראן אַ טייך, וואס הייסט אויף לשון־קודש בית־חסדא, און וואס האט פינף פּאַלישן. ³ אין די דאָזיקע איז געלעגן אַן עולם פון קראַנקע, בלינדע, הינקענדיקע, אויסגעצערטע, וואס האבן געווארט, אז דאָס וואַסער זאָל זיך באַוועגן. ⁴ וואָרים אַ מלאך פון גאָט פלעגט פון צייט־צו־צייט אַראָפנידערן אין דעם טייך אַריין, און באַוועגן דאָס וואַסער; און דער, וואָס איז צוערשט אַרײַנגעגאַנגען, נאָכדעם ווי דאָס וואַסער איז באַוואויגן געוואָרן, איז געוואָרן געזונט, פון וואַסער קראַנקהייט ער האט נאָר געליטן. ⁵ אין דאָרט איז געווען אַ מענטש, וואָס איז קראַנק געווען אַכט־און־דרייסיק יאָר. ⁶ און אַז ישוע האט אים געזען, און האט פארשטאנען, אז ער ליגט שוין אַזוי אַ לאַנגע צייט, האט ער צו אים געזאָגט: דו ווילסט געזונט ווערן? ⁷ האט אים דער חולה געענטפערט: האר, איך האָב ניט קיינעם, וואָס זאָל מיך אַרײַנטאָן אין טייך אַריין, בעת דאָס וואַסער באַוועגט זיך; איידער איך קום אָן, גייט אַן אַנדערער אַראָפ פאַר מיר. ⁸ זאָגט צו אים ישוע: שטיי אויף, נעם דיין געלעגער, און גיי. ⁹ און תיכף איז דער מענטש געזונט געוואָרן, און האט גענומען זיין געלעגער און איז געגאַנגען.

¹⁰ און יענער טאָג איז געווען שבת. און די ייִדן האבן געזאָגט צו דעם,

וואָס איז געהיילט געוואָרן: עס איז שבת, און עס איז דיר ניט דערלויבט צו טראָגן דיין געלעגער. ¹¹ אָבער ער האָט זיי געענטפערט: דער, וואָס האָט מיך געזונט געמאַכט, האָט צו מיר געזאָגט: נעם דיין געלעגער, און גיי. האָבן זיי אים געפערענט: ¹² ווער איז דער מענטש, וואָס האָט צו דיר געזאָגט: נעם דיין געלעגער, און גיי? ¹³ אָבער דער, וואָס איז געהיילט געוואָרן, האָט ניט געוואוסט, ווער דאָס איז געווען; וואָרים ישׁוע האָט אָפגעקערט, ווייל אָן עולם איז געווען אויף יענעם אָרט. ¹⁴ דערנאָך האָט אים ישׁוע געפונען אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, און האָט צו אים געזאָגט: זע, דו ביסט געוואָרן געזונט; זינדיק ניט מער, ווייל טאָמער וועט דיך באַפאַלן אָן ערגערע זאָך. ¹⁵ און דער מענטש איז אַוועקגעגאַנגען, און האָט דערציילט די יִדן, אַז דאָס איז געווען ישׁוע, וואָס האָט אים געזונט געמאַכט. ¹⁶ און צוליב דעם האָבן די יִדן גערוֹד־פֶּט ישׁוען, מַחמת ער האָט אַזוינס געטאָן אום שבת. ¹⁷ אָבער ישׁוע האָט זיי געענטפערט: מיין פּאָטער אַרבעט ביו איצט, און איך אַרבעט אויך. ¹⁸ און טאַקע צוליב דעם האָבן די יִדן נאָך מער געזוכט אים צו טייטן, מַחמת ער האָט ניט נאָר מַחֲל־שבת געווען, נייערט האָט אויך אָנגערופן גאָט זיין פּאָטער, און זיך געמאַכט גלייך מיט גאָט. ¹⁹ ישׁוע האָט זיי דעריבער געענטפערט, און געזאָגט: פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, דער זון קאָן פון זיך אַליין גאַרניט טאָן, סיידן דאָס, וואָס ער זעט דעם פּאָטער טאָן; וואָרים דאָס, וואָס ער טוט, דאָס טוט אויך אויף דעם זעלבן אופן דער זון. ²⁰ וואָרים דער פּאָטער האָט ליב דעם זון, און ווייזט אים אַלצדינג, וואָס ער טוט אַליין; און גרעסערע מעשים ווי די דאָזיקע וועט ער אים ווייזן, כּדי איר זאָלט נִשְׁתּוּמם ווערן. ²¹ וואָרים אַזוי ווי דער פּאָטער איז מַחֲיֵה־מֵתִים און גיט זיי לעבן, פונקט אַזוי מאַכט אויך דער זון לעבעדיק, וועמען ער וויל. ²² וואָרים דער פּאָטער מִשְׁפֵּט קיינעם ניט, נייערט האָט דעם גאַנצן מִשְׁפֵּט איבערגעגעבן דעם זון, ²³ כּדי אַלע זאָלן אָפגעבן כּבוד דעם זון, פונקט ווי זיי גיבן אָפ כּבוד דעם פּאָטער. דער, וואָס גיט ניט אָפ קיין כּבוד דעם זון, גיט ניט אָפ קיין כּבוד דעם פּאָטער, וואָס האָט אים געשיקט. ²⁴ פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך: דער, וואָס הערט מיין וואָרט, און גלויבט דעם, וואָס האָט מיך געשיקט, האָט אייביק לעבן, און קומט ניט צום מִשְׁפֵּט, נייערט איז אַריבערגעגאַנגען פון דעם טויט אין לעבן אַריין.

²⁵ פֿאַרוואַר, פֿאַרוואַר, איך זאָג אייך: סע גענעענט די שעה, און אָט איז זי, ווען די מַתִּים וועלן הערן דאָס קוֹל פֿון דעם בְּנֵי־אֱלֹהִים, און די, וואָס הערן, וועלן לעבן. ²⁶ וואַרים ווי דער פֿאַטער האָט לעבן אין זיך אַליין, פֿונקט אַזוי האָט ער אויך געגעבן דעם זון צו האַבן לעבן אין זיך אַליין; ²⁷ און ער האָט אים געגעבן רשות צו טאָן מִשְׁפֵּט, מַחֲמַת עַר איז דער בְּנֵי־אָדָם. ²⁸ וואונדערט אייך ניט אויף דעם; וואַרים סע גענעענט די שעה, אין וועלכער אַלע, וואָס זענען אין די קבֿרים, וועלן הערן זיין קול, ²⁹ און וועלן אַרויסקומען; די, וואָס האַבן געטאָן גוטס, צו דער אויפשטייאונג פֿון לעבן, און די, וואָס האַבן געטאָן שלעכטס, צו דער אויפשטייאונג פֿון מִשְׁפֵּט.

³⁰ איך קאָן גאַרניט טאָן פֿון מיר אַליין; ווי איך הער, אַזוי מִשְׁפֵּט איך; און מײַן מִשְׁפֵּט איז גערעכט, מַחֲמַת איך זיך ניט מײַן אייגענעם רַצוֹן, נײַערט דעם רַצוֹן פֿון דעם, וואָס האָט מיך געשיקט. ³¹ אויב איך זאָג עֲדוֹת אויף מיר אַליין, איז מײַן עֲדוֹת ניט אַמת. ³² פֿאַראַן אַן אַנדערער, וואָס זאָגט עֲדוֹת וועגן מיר; און איך ווייס, אַז דאָס עֲדוֹת, וואָס ער איז מַעִיר אויף מיר, איז אַמת. ³³ איר האָט געשיקט צו יִחְנָן, און ער האָט עֲדוֹת געזאָגט פֿאַר דעם אַמת. ³⁴ איך אָבער נעם ניט אָן דאָס עֲדוֹת זאָגן פֿון אַ מענטשן; נײַערט איך זאָג דאָס, כּדִּי איר זאָלט געראַטעוועט ווערן. ³⁵ ער איז געווען אַ ליכט, וואָס האָט געברענט און געשײַנט, און איר זענט געווען גרייט זיך מִשְׁמַח צו זיין אַ צײַט אין זיין ליכט. ³⁶ אָבער איך האָב אַן עֲדוֹת, וואָס איז גרעסער איידער יִחְנָנס; וואַרים די מַעֲשִׂים, וואָס דער פֿאַטער האָט מיר געגעבן מִמֶּלֶא צו זיין, טאַקע די מַעֲשִׂים, וואָס איך טו, זאָגן עֲדוֹת אויף מיר, אַז דער פֿאַטער האָט מיך געשיקט. ³⁷ און דער פֿאַטער, וואָס האָט מיך געשיקט, האָט עֲדוֹת געזאָגט אויף מיר. איר האָט אויך צומאַל ניט געהערט זיין קול, און אויך ניט געזען זיין געשטאַלט. ³⁸ און זיין וואָרט טוט ניט רוען אין אייך, וואַרים וועמען ער האָט געשיקט, דעם גלויבט איר ניט. ³⁹ איר פֿאַרשט די כּתְּבֵי־הַקּוּדֶשׁ, מַחֲמַת איר מײַנט, אַז אין זיי האָט איר אייביק לעבן; און זיי זענען עס, וואָס זאָגן עֲדוֹת אויף מיר; ⁴⁰ און איר ווילט ניט קומען צו מיר, כּדִּי איר זאָלט האַבן לעבן. ⁴¹ איך נעם ניט אָן קײַן פֿבור פֿון מענטשן; ⁴² איך קען אייך, איר וואָס האָט ניט אין זיך די ליבשאַפט פֿון גאָט. ⁴³ איך בין געקומען אין מײַן פֿאַטערס נאָמען, און איר זענט מיך

ניט מקבל; אויב אָן אַנדערער וועט קומען אין זיין אייגענעם נאָמען, אים וועט איר מקבל זיין. ⁴⁴ וויאָזוי קאָנט איר גלויבן, וואָס נעמט אָן קבֿוד איינער פֿון דעם אַנדערן, און דעם קבֿוד, וואָס קומט פֿון דעם איינציקן גאָט, זוכט איר ניט? ⁴⁵ מיינט ניט, אָו איך וועל אייך פֿאַרקלאָגן פֿאַר דעם פֿאַטער; פֿאַראַן איז איינער, וואָס טוט אייך פֿאַרקלאָגן, משה, אויף וועמען איר פֿאַרלאָזט אייך. ⁴⁶ וואָרים וואָלט איר געגלויבט משהן, וואָלט איר מיר געגלויבט, מַחמת ער האָט געשריבן פֿונעען מיר. ⁴⁷ אויב אָבער איר גלויבט ניט זיינע פֿתובים, וויאָזוי וועט איר גלויבן מיינע רייד?

דערנאָך איז ישוע אַריבער אויף דער אַנדערער זייט פֿון דעם ים־הַגָּליל, וואָס ביי טבריה. ² און אַ גרויסער עולם איז אים נאָכגעגאַנגען, מַחמת זיי האָבן געזען די וואונדער, וואָס ער האָט געטאָן מיט די קראַנקע. ³ און ישוע איז אַרויפגעגאַנגען אויף דעם באַרג, און האָט זיך דאַרטן אַנדערגעזעצט מיט זיינע תּלמידים. ⁴ און עס איז געווען נאָענט צום ייִדישן יום־טוב פֿסח. ⁵ און בעת ישוע האָט אויפגעהויבן זיינע אויגן, און געזען, אָו אַ גרויסער עולם דערנענטערט זיך צו אים, האָט ער געזאָגט צו פּיליפּוס: פֿונאַנען זאָלן מיר קויפֿן ברויט, פֿדי די דאָזיקע זאָלן האָבן וואָס צו עסן? ⁶ און דאָס האָט ער געזאָגט, אים צו פֿרוואוּן; וואָרים ער אַליין האָט געוואוסט, וואָס ער וועט טאָן. ⁷ האָט אים פּיליפּוס געענטפֿערט: פֿאַר צוויי הונדערט דינרים ברויט וועט פֿאַר זיי ניט זיין גענוג, אָו יעדער איינער זאָל כאָטש קריגן אַביסל. ⁸ זאָגט צו אים איינער פֿון זיינע תּלמידים, אַנדריי, דער ברודער פֿון שמעון פֿעטרוס: ⁹ פֿאַראַן דאָ אַ ייִנגל, וואָס האָט פינף גערשטן־ברויטן און צוויי פּיש; אָבער וואָס איז דאָס פֿאַר אַזויפיל ¹⁰ האָט ישוע געזאָגט: הייסט די מענטשן זיך אַנדערזעצן. און עס איז געווען אַ סך גראָו אויף יענעם פּלאַץ. און די מענטשן האָבן זיך אַנדערגעזעצט, אַרום פינף טויזנט אין צאָל. ¹¹ און ישוע האָט גענומען די ברויטן, און אָו ער האָט אַ בֿרַכָּה געמאַכט, האָט ער זיי פֿונאַנדערגעטיילט צו די, וואָס זענען געווען אויסגעזעצט; און אַזוי אויך פֿון די פּיש, וויפֿל זיי האָבן געוואָלט. ¹² און אָו זיי זענען געוואָרן זאַט, האָט ער געזאָגט צו זיינע תּלמידים: זאַמלט צונויף די איבערגעבליבענע ברעקלעך, אָו ס'זאָל גאַרניט פֿאַרלירן גיין. ¹³ און זיי האָבן זיי צונויפגענומען, און האָבן אָנגעפֿילט צוועלף קערב מיט ברעקלעך פֿון די פינף גערשטן־ברויטן, וואָס זענען איבערגעבליבן פֿון די, וואָס האָבן

געגעסן. ¹⁴ און בעת די מענטשן האָבן געזען דאָס וואונדער, וואָס ער האָט געטאָן, האָבן זיי געזאָגט: דאָס איז באַמט דער נביא, וואָס דאַרף קומען אויף דער וועלט.

¹⁵ און בעת ישוע האָט באַמערקט, אַז זיי האָבן בַדְעָה צו קומען און אים נעמען מיט געוואָלט, פֿדי אים צו מאַכן פֿאַר אַ מַלְך, האָט ער זיך ווידער צוריקגעצויגן אַליין אויף דעם באַרג.

¹⁶ און אַז עס איז געוואָרן אַוונט, האָבן זיינע תּלמידים אַראָפּגענידערט צום ים, ¹⁷ און זיי זענען אַרײַנגעגאַנגען אין אַ שיף אַרײַן, און זענען אַריבער-געפֿאַרן דעם ים קיין כּפֿר־נחום. און עס איז שוין געווען פינצטער, און ישוע איז נאָך ניט געהאַט געקומען צו זיי. ¹⁸ און דער ים האָט זיך אויפּגעהויבן, ווייל אַ גרויסער ווינט האָט געבלאָזן. ¹⁹ און נאָכדעם ווי זיי זענען אָפּגעפֿאַרן אַן עֶרֶך פֿון פּינף־אויף־צוואַנציק, אָדער דרייסיק סטאַדיעס, האָבן זיי געזען ישוען גיין אויפֿן ים, און זיך דערנענטערן צו דער שיף. און זיי האָבן מורא געהאַט. ²⁰ אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: דאָס בין איך; האָט ניט קיין מורא. ²¹ און זיי האָבן אים געוואָלט אַרײַנעמען אין דער שיף אַרײַן; און די שיף האָט זיך תּיכּף דערנענטערט צום לאַנד, וואוהין זיי זענען געפֿאַרן.

²² אויף מאַרגן האָט דאָס פֿאַלק, וואָס איז געשטאַנען אויף דער אַנדערער זייט ים, געזען, אַז דאָרטן איז ניט געווען קיין אַנדערע שיף אויסער איינער, און אַז ישוע איז ניט אַרײַנגעגאַנגען מיט זיינע תּלמידים אין דער שיף אַרײַן, נייערט, אַז זיינע תּלמידים זענען אַוועקגעפֿאַרן אַליין. ²³ עס זענען אָבער אַנגעקומען אַנדערע שיפֿן פֿון טבריה, נאָענט צו דעם פּלאַץ, וואו זיי האָבן געגעסן דאָס ברויט, נאָכדעם ווי דער האַר האָט אַ בְּרִכָּה געמאַכט; ²⁴ און ווען דאָס פֿאַלק האָט געזען, אַז ישוע איז דאָרט ניטאָ, און אויך ניט זיינע תּלמידים, זענען זיי אַרײַן אין די שיפֿן, און זענען געפֿאַרן קיין כּפֿר־נחום, און האָבן געזוכט ישוען.

²⁵ און אַז זיי האָבן אים געפונען אויף יענער זייט ים, האָבן זיי צו אים געזאָגט: רַבּי, ווען ביסטו אַהערגעקומען? ²⁶ האָט ישוע זיי געענטפֿערט, און געזאָגט: פֿאַרוואָר, פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך, איר זוכט מיך, ניט מחמת איר האָט געזען די וואונדער, נייערט ווייל איר האָט געגעסן פֿון די ברויטן, און זענט זאָט געוואָרן. ²⁷ מיט אייך ניט פֿאַר דער שפּיז, וואָס גייט פֿאַרלוירן, נייערט פֿאַר דער שפּיז, וואָס פֿאַרבלײַבט פֿאַר דעם אייביקן לעבן, וואָס

דער פֿן־אָדֶם וועט אייך געבן; וואַרים אויף אים האָט גאָט, דער פּאָטער, אַרויפגעלייגט זיין חתימה. ²⁸ און זיי האָבן צו אים געזאָגט: וואָס זאָלן מיר טאָן, פּדי צו טאָן די מעשים פון גאָט? ²⁹ האָט ישׁוע געענטפּערט, און צו זיי געזאָגט: דאָס איז דאָס ווערק פון גאָט, אָו איר זאָלט גלויבן אין אים, וועמען ער האָט געשיקט. ³⁰ און זיי האָבן צו אים געזאָגט: וואָס טוסטו דען פאַר אַ צייכן, אָו מיר זאָלן זען, און דיר גלויבן? וואָס טוסטו אויף? ³¹ אונדזערע אַבות האָבן געגעסן מן אין דער מדבר; ווי סע שטייט געשריבן: ער האָט זיי געגעבן צו עסן ברויט פון הימל. ³² האָט ישׁוע צו זיי געזאָגט: פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ניט משה האָט אייך געגעבן ברויט פון הימל, נייערט מיין פּאָטער גיט אייך דאָס אַמתע ברויט פון הימל. ³³ וואַרים דאָס ברויט פון גאָט איז דאָס, וואָס קומט אַראָפּ פון הימל, און גיט לעבן צו דער וועלט. ³⁴ האָבן זיי צו אים געזאָגט: האָר, גיב אונדז תּמיד דאָס דאָזיקע ברויט.

³⁵ און ישׁוע האָט צו זיי געזאָגט: איך בין דאָס ברויט פון לעבן; דער, וואָס קומט צו מיר, וועט קיינמאָל ניט הונגעריק זיין, און דער, וואָס גלויבט אין מיר, וועט קיינמאָל ניט זיין דאָרשטיק. ³⁶ אָבער איך האָב אייך געזאָגט, אָו איר האָט מיך געזען, און דאָך האָט איר ניט געגלויבט. ³⁷ אַצ־לדינג, וואָס דער פּאָטער גיט מיר, וועט קומען צו מיר; און דעם, וואָס קומט צו מיר, אים וועל איך פּאָן־אָפּן ניט אַרויסוואַרפּן. ³⁸ וואַרים איך בין אַראָפּגעקומען פון הימל, ניט צו טאָן מיין אייגענעם רָצון, נייערט דעם רָצון פון אים, וואָס האָט מיך געשיקט. ³⁹ און דאָס איז דער רָצון פון אים, וואָס האָט מיך געשיקט, אָו פון דעם אַלעמען, וואָס ער האָט מיר געגעבן, זאָל איך גאַרניט פאַרלירן, נייערט איך זאָל עס אויפשטעלן אין דעם לעצטן טאָג. ⁴⁰ וואַרים דאָס איז דער רָצון פון מיין פּאָטער, אָו יעדער איינער, וואָס זעט דעם זון, און טוט גלויבן אין אים, זאָל האָבן אייביק לעבן; און איך וועל אים אויפשטעלן אין דעם לעצטן טאָג.

⁴¹ די יידן האָבן דעריבער געמורמלט קעגן אים, מחמת ער האָט געזאָגט: איך בין דאָס ברויט, וואָס איז אַראָפּגעקומען פון הימל. ⁴² און זיי האָבן געזאָגט: איז ניט דער דאָזיקער ישׁוע פּן־יוסף, וועמעס פּאָטער און מוטער מיר קענען? וויאָזוי טוט ער איצט זאָגן: איך בין אַראָפּגעקומען פון

הימל? ⁴³האָט ישׁוע געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: מורמלט ניט צווישן זיך. ⁴⁴קיינער קאָן ניט קומען צו מיר, סיידן דער פּאָטער, וואָס האָט מיך געשיקט, ציט אים; און איך וועל אים אויפשטעלן אין דעם לעצטן טאָג. ⁴⁵סע שטייט געשריבן אין די נביאים: און זיי וועלן אַלע זיין געלערנט פון גאָט א. יעדער איינער, וואָס האָט געהערט און געלערנט פון דעם פּאָטער, טוט קומען צו מיר. ⁴⁶ניט, וואָס עמיצער האָט געזען דעם פּאָטער, אַחוץ דער, וואָס איז פון גאָט, ער האָט געזען דעם פּאָטער. ⁴⁷פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, דער, וואָס גלויבט אין מיר, האָט אייביק לעבן. ⁴⁸איך בין דאָס ברויט פון לעבן. ⁴⁹אייערע אַבות האָבן געגעסן מן אין דער מדבר, און זענען געשטאַרבן. ⁵⁰דאָס דאָזיקע איז דאָס ברויט, וואָס קומט אַראָפּ פון הימל, כּדי איינער זאָל עסן דערפון, און ניט שטאַרבן. ⁵¹איך בין דאָס לעבעדיקע ברויט, וואָס איז אַראָפּגעקומען פון הימל; אויב עמיצער וועט עסן פון דעם דאָזיקן ברויט, וועט ער לעבן אויף אייביק; און דאָס ברויט, וואָס איך וועל געבן פאַר דעם לעבן פון דער וועלט, איז מיין פלייש.

⁵²די יידן האָבן זיך דעריבער געאַמפערט איינער מיט דעם אַנדערן, אַזוי צו זאָגן: וויאַזוי קען ער אונדו געבן זיין פלייש צו עסן? ⁵³ישׁוע האָט דעריבער צו זיי געזאָגט: פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, אויב איר וועט ניט עסן דאָס פלייש פון דעם בָּן-אָדָם, און טרינקען זיין בלוט, האָט איר ניט קיין לעבן אין זיך. ⁵⁴דער, וואָס טוט עסן מיין פלייש, און טרינקען מיין בלוט, האָט אייביק לעבן; און איך וועל אים אויפשטעלן אין דעם לעצטן טאָג. ⁵⁵וואָרים מיין פלייש איז אַמֶּתע שפּייז, און מיין בלוט איז אַמֶּתער געטראַנק. ⁵⁶דער, וואָס טוט עסן מיין פלייש, און טרינקען מיין בלוט, רויט אין מיר, און איך אין אים. ⁵⁷אַזווי דער לעבעדיקער פּאָטער האָט מיך געשיקט, און איך לעב פּונוועגן דעם פּאָטער, אַזוי וועט דער, וואָס טוט מיך עסן, אויך לעבן פון מינעטוועגן. ⁵⁸דאָס דאָזיקע איז דאָס ברויט, וואָס איז אַראָפּגעקומען פון הימל; ניט ווי אייערע אַבור-האַבן געגעסן, און זענען געשטאַרבן; דער, וואָס טוט עסן דאָס דאָזיקע ברויט, וועט לעבן אויף אייביק. ⁵⁹דאָס דאָזיקע האָט ער געזאָגט אין דעם בֵּית-הַכִּנּוֹסֶת, בעת ער האָט געלערנט אין כּפּר-נְחוּם.

⁶⁰ און א סך פון זיינע תלמידים, בעת ווי האָבן דאָס געהערט, האָבן געזאָגט: דאָס איז אַ האַרב וואָרט; ווער קאָן דאָס הערן? ⁶¹ יִשׁוּעַ האָט אָבער פאַרשטאַנען אין זיך, אַז וויינע תלמידים האָבן געמורמלט דערביי, האָט ער צו זיי געזאָגט: טוט דאָס אייך גורם זיין צו שטרויכלען? ⁶² און וואָס, אויב איר זאָלט זען דעם בן־אָדָם אַרויפגיין, וואו ער איז פריער געווען? ⁶³ דער גייסט איז דאָס, וואָס גיט לעבן; דאָס פלייש נוצט צו גאַרניט; די רייד, וואָס איך האָב גערעדט צו אייך, זענען גייסט און לעבן. ⁶⁴ אָבער פאַראַן עטלעכע צווישן אייך, וואָס גלויבן ניט. וואָרים יִשׁוּעַ האָט געוואוסט פון אָנהייב אָן, ווער דאָס זענען די, וואָס האָבן ניט געגלויבט, און ווער עס וועט אים איבערענטפערן. ⁶⁵ און ער האָט געזאָגט: דערפאַר האָב איך צו אייך געזאָגט, אַז קיינער קאָן ניט קומען צו מיר, סיידן דאָס איז אים באַשערט געוואָרן פון דעם פאַטער.

⁶⁶ פון דעמאָלט אָן האָבן זיך אַ סך פון זיינע תלמידים צוריקגעצויגן, און זענען מער מיט אים ניט געגאַנגען. ⁶⁷ יִשׁוּעַ האָט דעריבער געזאָגט צו די צוועלף: ווילט איר אויך אַוועקגיין? ⁶⁸ און שמעון פּעטרוס האָט אים געענטפערט: האַר, צו וועמען זאָלן מיר גיין? דו האָסט די רייד פון אייביקן לעבן. ⁶⁹ און מיר האָבן געגלויבט, און ווייסן, אַז דו ביסט דער הייליקער פון גאָט. ⁷⁰ האָט יִשׁוּעַ זיי געענטפערט: האָב איך ניט אייך, די צוועלף, אויסדערוויילט, און איינער פון אייך איז אַ שָׁטן? ⁷¹ און ער האָט גערעדט פון יהודה בן־שמעון אַיש־קריות, וואָרים ער איז דאָס געווען דער, וואָס האָט אים געזאָלט איבערענטפערן, הַגַּם איינער פון די צוועלף.

און נאָכדעם איז יִשׁוּעַ אַרומגעגאַנגען אין גליל; וואָרים ער האָט ניט געוואָלט אַרומגיין אין יהודה, מַחַמַת די ייִדן האָבן געזוכט אים צו טייטן. ² און דער ייִדישער יוֹם־טוֹב סוכוֹת האָט זיך דערנענטערט. ³ זיינע ברידער האָבן דעריבער צו אים געזאָגט: קער אָפּ פונדאַנען און גיי קיין יהודה, כּדי דינע תלמידים זאָלן אויך זען די מַעֲשִׂים, וואָס דו טוּסט. ⁴ וואָרים קיינער טוט ניט קיין שום זאַך בּסֵתֶר, אויב ער באַגערט אָפּן באַקאַנט צו זיין. אויב דו טוּסט די דאָזיקע זאַכן, אַנטפלעק דיך פאַר דער וועלט. ⁵ וואָרים אַפילו זיינע ברידער האָבן ניט געגלויבט אין אים. ⁶ יִשׁוּעַ האָט דעריבער צו זיי געזאָגט: מיינ צייט איז נאָך ניט געקומען, אָבער אייער צייט איז אַלעמאָל גרייט. ⁷ די וועלט קאָן אייך ניט פיינט האָבן; מיך אָבער האָט זי פיינט,

מחמת איך זאָג עֲדוֹת אויף איר, אָז אירע מַעֲשִׂים זענען שלעכט. ⁸ גייט, זייט עולה־רגל אויף יום־טוב; איך טו ניט עולה־רגל זיין אויף דעם דאָזיקן יום־טוב, מחמת מיין צייט איז נאָך ניט ממלא געוואָרן. ⁹ און בעת ער האָט דאָס געזאָגט, איז ער געבליבן אין גליל.

¹⁰ און נאָכדעם ווי זיינע ברידער האָבן עולה־רגל געווען אויף יום־טוב, האָט ער אויך עולה־רגל געווען, ניט אָפן, נייערט בסתר. ¹¹ און יום־טוב האָבן אים די ייִדן געזוכט, און געזאָגט: וואו איז ער? ¹² און עס איז געווען וועגן אים אַ סך געמורמל צווישן דעם פּאָלק; טייל האָבן געזאָגט: ער איז אַ גיטער מענטש; אַנדערע האָבן געזאָגט: ניין, ער פאַרפירט דאָס פּאָלק. ¹³ דאָך האָט קיינער ניט גערעדט אָפן וועגן אים, אויס מורא פאַר די ייִדן. ¹⁴ און בעת עס איז שוין געווען אין מיטן פון דעם יום־טוב, איז ישוע

אַרויפגעגאַנגען אין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ אַרײַן, און האָט געלערנט. ¹⁵ און די ייִדן האָבן זיך געחידושט, און געזאָגט: וויאָזוי קאָן דער דאָזיקער מענטש אַ ספּר, אָז ער האָט קיינמאַל ניט געלערנט? ¹⁶ ישוע האָט זיי דעריבער געענטפערט, און געזאָגט: מיין תּוֹרָה איז ניט מיינע, נייערט דעמס, וואָס האָט מיך געשיקט. ¹⁷ אויב עמיצער איז וויליק צו טאָן זיין רצון, וועט ער וויסן פון דער לערנונג, צי זי איז פון גאָט, אָדער צי איך רעד פון מיר אליין. ¹⁸ דער, וואָס רעדט פון זיך אליין, זוכט זיין אייגענעם פּבּוד; דער אָבער, וואָס זוכט דעם פּבּוד פון דעם, וואָס האָט אים געשיקט, דער דאָזיקער איז וואָרהאַפטיק, און קיין אומגערעכטיקייט איז אין אים ניטאָ. ¹⁹ האָט אייך משה ניט געגעבן די תּוֹרָה? און דאָך האַלט קיינער ניט פון אייך די תּוֹרָה. פאַרוואָס זוכט איר מיך צו טייטן? ²⁰ און דער המון האָט אים געענטפערט: דו האָסט אַ בייזן גייסט; ווער זוכט דיך צו טייטן? ²¹ האָט ישוע געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: איך האָב געטאָן איין זאך, און איר אַלע חידושט זיך דעריבער. ²² משה האָט אייך געגעבן מצוֹת־מִילָה (ניט, ווייל עס איז פון משהן, נייערט פון די אַבּוֹת), און איר זענט שבת מל אַ מענטשן. ²³ בכּוֹן, אויב מען איז מל אַ מענטשן אום שבת, כּדי ניט עובר צו זיין אויף תּוֹרַת־מִשֶׁה, פאַרוואָס צערנט איר אויף מיר, וואָס איך האָב שבת אַ גאַנצן מענטשן געזונט געמאַכט? ²⁴ משפּט ניט לפּנים, נייערט משפּט אַ רעכטפאַרטיקן משפּט.

²⁵ און עטלעכע ירוּשָׁלַיִמער האָבן געזאָגט: איז דאָס ניט דער, וועמען זיי זוכן צו טייטן? ²⁶ אָט רעדט ער אָפן, און זיי זאָגן אים גאַרניט. זאָל

עס זיין, אָו די שְׁרִים ווייסן באַמת, אָו דאָס איז דער מְשִׁים? ²⁷ מיר ווייסן פּוּנוּאַנען ער איז; אָבער ווען מְשִׁים וועט קומען, וועט קיינער ניט ווייסן פּוּנוּאַנען ער איז. ²⁸ יְשׁוּעַ האָט דעריבער אויסגערוּפּן אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, בעת ער האָט געלערנט, און געזאָגט: איר קענט מיך, און איר ווייסט פּוּנוּאַנען איך בין? איך בין אָבער ניט געקומען פון מיר אַליין, נייערט דער, וואָס האָט מיך געשיקט, איז וואָרהאַפטיק, און אים קענט איר ניט. ²⁹ איך קען אים, מחמת איך בין פון אים, און ער האָט מיך געשיקט. ³⁰ זיי האָבן דעריבער געזוכט אים צו כאַפּן; נאָר קיינער האָט ניט געלייגט קיין האַנט אויף אים, מחמת זיין שְׁעָה איז נאָך ניט געהאַט געקומען. ³¹ אָבער אַ סך פון דעם פּאָלק האָבן געגלויבט אין אים, און זיי האָבן געזאָגט: ווען מְשִׁים וועט קומען, וועט ער דען טאָן מער וואונדער, ווי דער דאָזיקער האָט געטאָן?

³² און די פּרוּשים האָבן געהערט, ווי דאָס פּאָלק רעדט אַזוינס וועגן אים, און די ראַש־יְהוּדִים און די פּרוּשים האָבן אַרויסגעשיקט באַדינער אים צו כאַפּן. ³³ יְשׁוּעַ האָט דעריבער געזאָגט: נאָך אַ קליינע וויילע בין איך מיט אייך, דערנאָך גיי איך צו אים, וואָס האָט מיך געשיקט; ³⁴ איר וועט מיך זוכן, און וועט מיך ניט געפינען; און וואו איך בין, קאָנט איר ניט קומען. ³⁵ האָבן די ייִדן געזאָגט איינער צום אַנדערן: וואוהיין רעכנט ער צו גיין, וואָס מיר וועלן אים ניט געפינען? וועט ער אָפּשר גיין צו די צעווייטע צווישן די גריכן, און לערנען די גריכן? ³⁶ וואָס מיינט דאָס וואָרט, וואָס ער האָט געזאָגט: איר וועט מיך זוכן און ניט געפינען; און וואו איך בין, קאָנט איר ניט קומען?

³⁷ און אין דעם לעצטן טאָג, דעם גרויסן טאָג פּוּנעם יוֹם־טוֹב, איז יְשׁוּעַ געשטאַנען, און האָט אויסגערוּפּן: אויב עמיצער איז דאָרשטיק, זאָל ער קומען צו מיר און טרינקען. ³⁸ דער, וואָס גלויבט אין מיר, וועלן פון זיין לייב, לויט ווי דער פּסוק זאָגט, פּליסן טייכן פון לעבעדיק וואַסער. ³⁹ און דאָס האָט ער גערעדט פון דעם גייסט, וואָס די, וואָס גלויבן אין אים, האָבן באַדאַרפט מקבל זיין; וואָרים דער רוּח־הַקּוֹדֶשׁ איז נאָך ניט געהאַט געגעבן געוואָרן, מחמת יְשׁוּעַ איז נאָך ניט געווען פאַרהערלעכט. ⁴⁰ און טייל פון דעם פּאָלק, בעת זיי האָבן געהערט די דאָזיקע רייד, האָבן געזאָגט:

דער דאָזיקער איז באַמט דער נְבִיאַ. ⁴¹ אַנדערע האָבן געזאָגט: דאָס איז דער מְשִׁיחַ. אַנדערע ווידער האָבן געזאָגט: וואָס, צי טוט דער מְשִׁיחַ אַרויס-קומען פון גליל? ⁴² האָבן ניט די כתב־הַקֹּדֶשׁ געזאָגט, אָ דער מְשִׁיחַ קומט פון דעם זאַמען פון יְרוּדן, און פון בֵּית־לְחֶם, די שטאָט, פון וואָנען דָּוִד איז געווען? ⁴³ און עס האָט זיך אויפגעהויבן וועגן אים אַ מַחְלוּקָה ביים פּאָלק. ⁴⁴ און טייל פון זיי האָבן אים געוואָלט כאַפֿן; נאָר קיינער האָט אויף אים ניט געלייגט קיין האַנט.

⁴⁵ און די באַדינער זענען דער־יבער געקומען צו די ראַש־פְּהֵנִים און די פּרוּשִׁים; און יענע האָבן צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס האָט איר אים ניט געבראַכט? ⁴⁶ האָבן די באַדינער געענטפּערט: ס'האָט נאָך קיינמאַל קיין מענטש אַווי ניט גערעדט, ווי דער דאָזיקער מענטש! ⁴⁷ האָבן די פּרוּשִׁים זיי געענטפּערט: זענט איר אויך פאַרפירט געוואָרן? ⁴⁸ צי האָט עמיצער פון די שָׂרִים, אָדער פון די פּרוּשִׁים, געגלויבט אין אים? ⁴⁹ אָבער דער דאָזיקער האָט עמיצער פון די פּרוּשִׁים, וואָס קען ניט די תּוֹרָה, איז פאַרשאַלטן. ⁵⁰ זאָגט צו זיי נְקִדְמוֹן, דער, וואָס איז צו אים פריער געקומען, הַגֵּם ער איז געווען איינער פון זיי: ⁵¹ מִשְׁפֵּט דען אונדזער תּוֹרָה אַ מענטשן, איידער זי הערט קודם פון אים אַלִיין, און מע ווייסט וואָס ער טוט? ⁵² האָבן זיי געענטפּערט, און צו אים געזאָגט: ביסטו אויך פון גליל? פאַרש, און זע, אָ פון גליל שטייט ניט אויף קיין נְבִיאַ. ⁵³ און אַיטלעכער איז זיך אַהיימגעגאַנגען.

ח (און ישוע איז געגאַנגען צו דעם הֵרֹדֵנוֹתִים. ² אָבער אין דער פּרי איז ער ווידער געקומען אין דעם בֵּיר־הַמִּקְדָּשׁ אַרִיין, און דאָס גאַנצע פּאָלק איז געקומען צו אים; און ער האָט זיך אַנִידֶר־געזעצט, און האָט זיי געלערנט. ³ און די סופרים און די פּרוּשִׁים האָבן געבראַכט אַ פּרוּי, וואָס מען האָט געכאַפט ביי זנות; און זיי האָבן זי אַוועקגעשטעלט אין דער מיט, ⁴ און האָבן צו אים געזאָגט: רַבִּי, די דאָזיקע אַשָּׁה איז געכאַפט געוואָרן ביי זנות, טאַקע בשעת מעשה. ⁵ אין דער תּוֹרָה האָט אונדז משה געבאַטן, אַווינע צו פאַרשטיינען; וואָס זאָגסטו דערצו? ⁶ און דאָס האָבן זיי געזאָגט, אים צו פּרוּאוון, כּדִי זיי זאָלן עפעס האָבן וועגן וואָס אים צו פאַרקלאַגן. אָבער ישוע האָט זיך אַינגעבויגן, און געשריבן מיטן פינגער אויף דער ערד. ⁷ און אַווינע זיי האָבן געהאַלטן אין פּרעגן ווייטער, האָט ער זיך אויפגעהויבן, און האָט צו זיי געזאָגט: דער צווישן אייך, וואָס איז אַן אַ זינד, זאָל זיין דער

ערשטער צו וואָרפן אויף איר אַ שטיין. ⁸ און ער האָט זיך ווידער איינגעבויגן, און געשריבן אויף דער ערד. ⁹ און אַז זיי האָבן דאָס געהערט, זענען זיי אַרויסגעגאַנגען איינער נאָכן אַנדערן, אָנהייבנדיק פון דעם עלטסטן, ביזן לעצטן; און ישׁוע איז געבליבן אַליין, און די פרוי איז געשטאַנען אין דער מיט. ¹⁰ און ישׁוע האָט זיך אויפגעהויבן, און האָט צו איר געזאָגט: אַשה, וואו זענען זיי? האָט דיר קיינער ניט פאַרמשפּט? ¹¹ און זי האָט געזאָגט: קיינער ניט, האָר. האָט ישׁוע צו איר געזאָגט: אויך איך טו דיר ניט פאַרמשפּט; גיי, און פון איצט אָן זינדיק ניט מער.)

¹² און ישׁוע האָט צו זיי ווידער גערעדט, אַזוי צו זאָגן: איך בין דאָס ליכט פון דער וועלט; דער, וואָס גייט מיר נאָך, וועט קיינמאָל ניט גיין אין דער פינצטערניש, ניערט וועט האָבן דאָס ליכט פון לעבן. ¹³ די פרושים האָבן דעריבער צו אים געזאָגט: דו זאָגסט עֲדוֹת פּוֹנוּעֶגן דיר אַליין; דיין עֲדוֹת איז ניט אַמת. ¹⁴ און ישׁוע האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: אויב אַפילו איך זאָג עֲדוֹת פּוֹנוּעֶגן מיר אַליין, איז מיין עֲדוֹת זאָגן אַמת, וואָרים איך ווייס פּוֹנוּזאַנען איך בין געקומען, און וואוהין איך גיי; איר אָבער ווייסט ניט פּוֹנוּזאַנען איך קום, אָדער וואוהין איך גיי. ¹⁵ איר טוט משפּטן לויט דעם פלייש; איך משפּט קיינעם ניט. ¹⁶ און אויב אַפילו איך טו משפּטן, איז מיין משפּט אַמת; וואָרים איך בין ניט אַליין, ניערט איך און דער פּאָטער, וואָס האָט מיך געשיקט. ¹⁷ און אויך אין דער תּוֹרָה שטייט געשריבן, אַז דאָס עֲדוֹת זאָגן פון צוויי מענטשן איז אַמת. ¹⁸ איך זאָג עֲדוֹת פּוֹנוּעֶגן מיר אַליין, און דער פּאָטער, וואָס האָט מיך געשיקט, זאָגט אויך עֲדוֹת פּוֹנוּעֶגן מיר. ¹⁹ זיי האָבן דעריבער צו אים געזאָגט: וואו איז דיין פּאָטער? און ישׁוע האָט געענטפערט: איר קענט ניט מיר, און ניט מיין פּאָטער; אויב איר וואָלט מיר געקענט, וואָלט איר אויך געקענט מיין פּאָטער. ²⁰ די דאָזיקע רייד האָט ער געזאָגט אין דער שאַצקאַמער, בעת ער האָט געלערנט אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ; און קיינער האָט אים ניט גענומען, מַחֲמַת זיין שְׁעָה איז נאָך ניט געהאַט געקומען.

²¹ ער האָט דעריבער ווידער צו זיי געזאָגט: איך גיי אַוועק, און איר וועט מיר זוכן; אָבער איר וועט שטאַרבן אין אייערע זינד; וואוהין איך גיי, קענט איר ניט קומען. ²² האָבן די ייִדן דעריבער געזאָגט: וויל ער זיך אָפּשר

טייטן, מחמת ער זאָגט: וואוהין איך גיי, קענט איר ניט קומען? ²⁸ און ער האָט צו זיי געזאָגט: איר זענט פון אונטן, איך בין פון אויבן; איר זענט פון דער וועלט; איך בין ניט פון דער וועלט. ²⁴ דערפאַר האָב איך צו אייך געזאָגט, אַז איר וועט שטאַרבן אין אייערע זינד. וואָרים סיידן איר וועט גלויבן, אַז איך בין ער, וועט איר שטאַרבן אין אייערע זינד. ²⁵ האָבן זיי צו אים געזאָגט: ווער ביסטו? און ישוע האָט צו זיי געזאָגט: טאַקע דאָס, וואָס איך האָב אייך געזאָגט פון אָנהייב אָן. ²⁶ איך האָב אַ סך צו רעדן פונדען אייך, און צו משפטן; אָבער דער, וואָס האָט מיך געשיקט, איז אַמת; און דאָס, וואָס איך האָב פון אים געהערט, דאָס רעד איך צו דער וועלט. ²⁷ נאָר זיי האָבן ניט פאַרשטאַנען, אַז ער האָט צו זיי גערעדט פון דעם פאַטער. ²⁸ ישוע האָט דעריבער געזאָגט: בעת איר וועט האָבן דערהויבן דעם בָּן אָדום, דעמאָלט וועט איר וויסן, אַז איך בין ער, און אַז איך טו גאַרניט פון מיר אַליין, ניערט ווי דער פאַטער האָט מיך געלערנט, אַזוי רעד איך. ²⁹ און דער, וואָס האָט מיך געשיקט, איז מיט מיר; ער האָט מיך ניט געלאָזן אַליין; וואָרים איך טו תּמיד דאָס, וואָס אים איז וואוילגעפעלן. ³⁰ בעת ער האָט דאָס געזאָגט, האָבן אַ סך געגלויבט אין אים.

³¹ ישוע האָט דעריבער געזאָגט צו יענע יידן, וואָס האָבן אין אים געגלויבט: אויב איר וועט בלייבן ביי מיין וואָרט, זענט איר באַמת מייער תּלמידים, ³² און איר וועט קענען דעם אַמת, און דער אַמת וועט אייך מאַכן פריי. ³³ האָבן זיי אים געענטפערט: מיר זענען אַבְרָהָם זאַמען, און זענען נאָך קיינמאָל ניט געווען פאַרקנעכט צו קיין מענטשן; וויאָזוי טויסטו זאָגן: איר וועט ווערן פריי?

³⁴ און ישוע האָט זיי געענטפערט: פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך: יעדער איינער, וואָס באַגייט אַ זינד, איז דער קנעכט פון זינד. ³⁵ און דער קנעכט פאַרבלייבט ניט אין דעם הויז אויף אייביק; דער זון פאַרבלייבט אויף אייביק. ³⁶ דעריבער, אויב דער זון וועט אייך מאַכן פריי, וועט איר באַמת זיין פריי. ³⁷ איך ווייס, אַז איר זענט אַבְרָהָם זאַמען; אָבער איר זוכט מיך צו טייטן, מחמת מיין וואָרט געפינט ניט קיין פּלאַץ ביי אייך. ³⁸ איך רעד דאָס, וואָס איך האָב געזען ביי מיין פאַטער, און איר טוט אויך דאָס, וואָס איר האָט געהערט פון אייער פאַטער.

³⁹ און זיי האָבן געענטפערט, און צו אים געזאָגט: אַבְרָהָם איז אונדזער

פאָטער. זאָגט ישוע צו זיי: ווען איר וואָלט געווען אַברָהאַם קינדער, וואָלט איר געטאָן די מעשים פון אַברָהאַמען. ⁴⁰ אָבער איר זוכט מיך איצט צו טייטן, אַ מענטשן, וואָס האָט אייך געזאָגט דעם אַמת, וועלכן איך האָב געהערט פון גאָט; דאָס האָט אַברָהאַם ניט געטאָן. ⁴¹ איר טוט די מעשים פון אייער פאָטער. האָבן זיי צו אים געזאָגט: מיר זענען ניט געבוירן געוואָרן דורך זנות; מיר האָבן איין פאָטער, גאָט. ⁴² האָט ישוע צו זיי געזאָגט: ווען גאָט וואָלט געווען אייער פאָטער, וואָלט איר מיך ליב געהאַט, וואָרים איך בין אַרויסגעקומען און בין געקומען פון גאָט; וואָרים ניט פון מיר אַליין בין איך געקומען, נייערט ער האָט מיך געשיקט. ⁴³ פאַרוואָס טוט איר ניט פאַרשטיין מיין לשון? דערפאַר ווייל איר קאַנט ניט הערן מיין וואָרט. ⁴⁴ איר זענט פון אייער פאָטער, דעם שטן, און די תּאווּת פון אייער פאָטער—דאָס איז אייער רצון צו טאָן. ער איז געווען אַ רוצח פון אַנהייב אָן, און איז ניט געשטאַנען אין דעם אַמת, מַחמת עס איז אין אים ניטאָ קיין אַמת. בשעת ער רעדט אַ ליגן, רעדט ער לויט זיין אייגענער טבע, וואָרים ער איז אַ שקרן, און דער פאָטער פון שקר. ⁴⁵ אָבער ווייל איך זאָג דעם אַמת, גלויבט איר מיר ניט. ⁴⁶ ווער פון אייך טוט מיך באַשולדיקן אין אַ זינד? אויב איך זאָג אַמת, פאַרוואָס גלויבט איר מיר ניט? ⁴⁷ דער, וואָס איז פון גאָט, טוט הערן די רייד פון גאָט; דעריבער הערט איר זיי ניט, מַחמת איר זענט ניט פון גאָט. ⁴⁸ האָבן די יידן געענטפערט, און צו אים געזאָגט: צי זאָגן מיר ניט מיט רעכט, אַז דו ביסט אַ שומרוני, און האָסט אַ ביזן גייסט? ⁴⁹ און ישוע האָט געענטפערט: איך האָב ניט קיין ביזן גייסט, נייערט איך גיב אַפּ קבּוד מיין פאָטער, און איר זענט מיך מבוה. ⁵⁰ אָבער איך זוך ניט מיין אייגענעם קבּוד; פאַראַן איינער, וואָס טוט אים זוכן און משפטן. ⁵¹ פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, אויב איינער היט אַפּ מיין וואָרט, וועט ער קיינמאָל ניט זען קיין טויט. ⁵² האָבן די יידן צו אים געזאָגט: איצט ווייסן מיר, אַז דו האָסט אַ ביזן גייסט. אַברָהאַם איז געשטאַרבן, און די נביאים; און דו זאָגסט: אויב איינער היט אַפּ מיין וואָרט, וועט ער קיינמאָל ניט פאַרוזכן פון טויט. ⁵³ ביסטו גרעסער פון אַברָהאַם אָבינו, וואָס איז געשטאַרבן? און די נביאים זענען געשטאַרבן; פאַר וועמען מאַכסטו דיך אַליין? ⁵⁴ און ישוע האָט געענטפערט: אויב איך גיב מיר אַליין אַפּ קבּוד, איז מיין קבּוד גאַרניט; עס איז מיין פאָטער, וואָס גיט מיר אַפּ קבּוד, פון וועמען איר זאָגט, אַז

ער איז אייער גאָט. ⁵⁵ און איר האָט אים ניט געקענט; אָבער איך קען אים. און אויב איך וואָלט זאָגן: איך קען אים ניט, וואָלט איך זיין אַ ליגענער גלייך צו אייך; אָבער איך קען אים, און היט אָפּ זיין וואָרט. ⁵⁶ אייער פּאָטער אַבְרָהָם האָט זיך געפרייט צו זען מיין טאָג; און ער האָט אים געזען, און זיך מַשְׁמַח געווען. ⁵⁷ די יידן האָבן דעריבער געזאָגט צו אים: דו ביסט נאָך ניט אַלט קיין פּופציק יאָר, און דו האָסט געזען אַבְרָהָם? ⁵⁸ און יֵשׁוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, איידער אַבְרָהָם איז געווען, בין איך. ⁵⁹ זיי האָבן דעריבער אויפגעהויבן שטיינער צו וואַרפֿן אויף אים; אָבער יֵשׁוּעַ האָט זיך פאַרבאָרגן, און איז אַרויסגעגאַנגען פֿון דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ.

ו און בעת ער איז פאַרביגעגאַנגען, האָט ער געזען אַ מענטשן, וואָס איז געווען בלינד פֿון זיין געבורט אָן. ² און זיינע תּלמידים האָבן אים געפרעגט: רַבִּי, ווער האָט געזינדיקט, דער דאָזיקער מענטש, אָדער זיינע עלטערן, וואָס ער איז געבוירן געוואָרן בלינד? ³ האָט יֵשׁוּעַ געענטפּערט: ניט ער האָט געזינדיקט, און ניט זיינע עלטערן, ניערט כּדי די מַעֲשִׂים פֿון גאָט זאָלן אין אים אַנטפּלעקט ווערן. ⁴ מיר מוזן טאָן די מַעֲשִׂים פֿון אים, וואָס האָט מיך געשיקט, כּל־זִמָּן עס איז טאָג; סע קומט אָן די נאַכט, ווען קיינער קאָן ניט אַרבעטן. ⁵ כּל־זִמָּן איך בין אין דער וועלט, בין איך דאָס ליכט פֿון דער וועלט. ⁶ בעת ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער אויסגעשפּיגן אויף דער ערד, און געמאַכט אַ לייט פֿון דעם שפּייַעכץ, און האָט אים באַשמירט די אויגן מיט דעם לייט, ⁷ און צו אים געזאָגט: גיי, וואַש דיך אין דעם טייך שילוח, וואָס איז טייטש: געשיקטער. ער איז דעריבער געגאַנגען, און האָט זיך געוואָשן, און איז צוריקגעקומען זעעוודיק. ⁸ די שכנים, און די, וואָס האָבן אים פּריער געזען, בעת ער איז געווען אַ בעטלער, האָבן געזאָגט: איז דאָס ניט דער, וואָס איז געזעסן און האָט געבעטלט? ⁹ אַנדערע האָבן געזאָגט: ער איז עס; אַנדערע ווידער האָבן געזאָגט: ניין, נאָר ער איז ענלעך צו אים. און ער האָט געזאָגט: איך בין עס. ¹⁰ האָבן זיי צו אים געזאָגט: וויאָזוי זענען דייןע אויגן געעפנט געוואָרן? ¹¹ און ער האָט געענטפּערט: דער מענטש, וואָס ווערט גערופן יֵשׁוּעַ, האָט געמאַכט אַ לייט, און האָט באַשמירט מייןע אויגן, און האָט צו מיר געזאָגט: גיי צום שילוח, און וואַש דיך; און איך בין געגאַנגען און האָב מיך געוואָשן, און איך האָב

געקריגן מײן ראַיה. ¹² און זײ האָבן צו אים געזאָגט: וואו איז ער? האָט ער געזאָגט: איך ווײס נײט.

¹³ און זײ האָבן געבראַכט צו די פּרוּשים דעם, וואָס איז פּריער געווען בלינד. ¹⁴ און עס איז געווען שבת אין יענעם טאָג, ווען ישׁוע האָט געמאַכט דאָס לײם, און געעפנט זײנע אויגן. ¹⁵ און די פּרוּשים האָבן אים ווידער געפּרעגט, וויאַזוי ער האָט געקריגן זײן ראַיה. און ער האָט צו זײ געזאָגט: ער האָט אַרויפגעלייגט לײם אויף די אויגן, און איך האָב מיך געוואָשן, און איך זע. ¹⁶ און עטלעכע פון די פּרוּשים האָבן געזאָגט: דער דאָזיקער מענטש איז נײט פון גאָט, מַחמת ער היט נײט אָפּ שבת. נאָר אַנדערע האָבן געזאָגט: וויאַזוי קאָן אַ מענטש, וואָס איז אַ זינדיקער, טאָן אַזעלכע וואונדער? און סע זענען געווען צווישן זײ חילוקי־דעות. ¹⁷ און זײ האָבן נאָכאַמאָל געזאָגט צום בלינדן: וואָס זאָסטו פּונוועגן אים, מַחמת ער האָט דיר געעפנט דינע אויגן? האָט ער געזאָגט: ער איז אַ נְבִיא.

¹⁸ אָבער די ייִדן האָבן נײט געוואָלט גלויבן, אַז ער איז געווען בלינד, און האָט געקריגן זײן ראַיה, ביז זײ האָבן גערופן די עלטערן פון דעם, וואָס האָט געקריגן זײן ראַיה, ¹⁹ און האָבן זײ געפּרעגט: איז דאָס אייער זון, פון וועמען איר זאָגט, אַז ער איז געבוירן געוואָרן בלינד? וויאַזוי טוט ער איצט זען? ²⁰ און זײנע עלטערן האָבן געענטפּערט: מיר ווײסן, אַז דאָס איז אונדזער זון, און אַז ער איז געבוירן געוואָרן בלינד; ²¹ נאָר וויאַזוי ער טוט איצטער זען, ווײסן מיר נײט; אָדער ווער סע האָט אים געעפנט די אויגן, ווײסן מיר נײט. פּרעגט אים; ער איז שוין אַ בְּרִדְעַת, זאָל ער רעדן פאַר זיך אַלײן. ²² דאָס האָבן זײנע עלטערן געזאָגט, מַחמת זײ האָבן מוֹרֵא געהאַט פאַר די ייִדן, וואָרים די ייִדן האָבן שוין געהאַט אָפּגעמאַכט, אַז אויב עמיצער וועט אים אָנערקענען פאַר דעם מְשִׁיחַ, זאָל מען אים אויסשליסן פון קהל. ²³ דערײבער האָבן זײנע עלטערן געזאָגט: ער איז אַ בְּרִדְעַת, פּרעגט אים.

²⁴ און זײ האָבן גערופן אַ צווייט מאָל דעם מענטשן, וואָס איז געווען בלינד, און האָבן צו אים געזאָגט: גיב אָפּ כּבוד צו גאָט; מיר ווײסן, אַז דער דאָזיקער מענטש איז אַ זינדיקער. ²⁵ האָט ער געענטפּערט: צי ער איז אַ זינדיקער, ווײס איך נײט; איין זאָך ווײס איך, אַז איך בין געווען בלינד, און איצט זע איך. ²⁶ האָבן זײ דערײבער צו אים געזאָגט: וואָס האָט ער דיר

געטאָן? וויאָזוי האָט ער געעפנט דייע אויגן? ²⁷ האָט ער זיי געענטפערט: איך האָב עס אייך שוין געזאָגט, און איר האָט ניט געוואָלט הערן; צו וואָס ווילט איר דאָס נאָכאַמאָל הערן? צי ווילט איר אויך ווערן זיינע תּלמידים? ²⁸ און זיי האָבן אים געזידלט, און געזאָגט: דו ביסט זיין תּלמיד; מיר אָבער זענען משהס תּלמידים. ²⁹ מיר ווייסן, אָ גאָט האָט גערעדט צו משה; נאָר וואָס שייך דעם דאָזיקן מענטשן, ווייסן מיר ניט פּונוואַנען ער איז. ³⁰ און דער מענטש האָט געענטפערט: אין דעם איז דאָס חידוש, וואָס איר ווייסט ניט פּונוואַנען ער איז, און מיר האָט ער געעפנט מיינע אויגן. ³¹ מיר ווייסן, אָ גאָט טוט ניט הערן קיין זינדיקע; נייערט אויב איינער איז אַ יראשמים, און טוט זיין רצון, דעם דאָזיקן הערט ער. ³² זינט די וועלט שטייט, איז נאָך ניט געהערט געוואָרן, אָ עמיצער זאָל האָבן געעפנט די אויגן פון אַ מענטשן, וואָס איז געבוירן געוואָרן בלינד. ³³ ווען דער דאָזיקער וואָלט ניט געווען פון גאָט, וואָלט ער גאָרניט געקאָנט טאָן. ³⁴ און זיי האָבן געענטפערט, און צו אים געזאָגט: דו ביסט אינגאַנצן געבוירן געוואָרן אין זינד, און אונדז טוסטו לערנען? און זיי האָבן אים אַרויסגעוואָרפן.

³⁵ און ישוע האָט געהערט, אָ זיי האָבן אים אַרויסגעוואָרפן; און ער האָט אים געפונען, און געזאָגט: גלויבסטו אין דעם יְהוָה? ³⁶ האָט ער געענטפערט, און געזאָגט: און ווער איז ער, האָר, אָ איך זאָל קענען גלויבן אין אים. ³⁷ האָט ישוע צו אים געזאָגט: דו האָסט אים געזען, און דאָס איז ער, וואָס טוט רעדן מיט דיר. ³⁸ האָט ער געזאָגט: האָר, איך גלויב; און ער האָט זיך געבוקט פאַר אים. ³⁹ און ישוע האָט געזאָגט: פּונוועגן משפט בין איך געקומען אין דער דאָזיקער וועלט אַריין, כדי די, וואָס זעען ניט, זאָלן קענען זען, און כדי די, וואָס זעען, זאָלן ווערן בלינד. ⁴⁰ און עטלעכע פון די פּרושים, וואָס זענען געווען מיט אים, האָבן דאָס געהערט, און זיי האָבן צו אים געזאָגט: זענען מיר אויך בלינד? ⁴¹ האָט ישוע צו זיי געזאָגט: ווען איר וואָלט געווען בלינד, וואָלט איר ניט געהאַט קיין זינד; אָבער איצט זאָגט איר: מיר זעען; דערפאַר בלייבט אייער זינד.

¶ פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, דער, וואָס גייט ניט אַריין דורך דער טיר אין דעם שאַפּעגעהפט, נייערט קלעטערט אַריין אויף אַן אַנדערן אָפן, יענער איז אַ גב און אַ גולן. ² אָבער דער, וואָס גייט אַריין דורך

דער טיר, איז דער פאסטעך פון די שאף. ³ פאר אים טוט עפענען דער טיר-היטער, און די שאף הערן זיין קול, און ער רופט זיינע אייגענע שאף ביים נאמען, און פירט זיי ארויס. ⁴ און אז ער האט ארויסגעלאזן אלע זיינע אייגענע, גייט ער פארויס פאר זיי, און די שאף גייען אים נאך, ווייל זיי קענען זיין קול. ⁵ און א פרעמדן וועלן זיי ניט נאכגיין, נייערט וועלן פון אים אנטריינען, ווייל זיי קענען ניט דאס קול פון פרעמדע. ⁶ דאס דאזיקע משל האט ישוע גערעדט צו זיי, אבער זיי האבן ניט פארשטאנען, וואס ער האט צו זיי געזאגט.

⁷ ישוע האט דעריבער נאכאמאל צו זיי געזאגט: פארוואר, פארוואר, איך זאג אייך, איך בין די טיר פון די שאף. ⁸ אלע, וואס זענען געקומען פאר מיר, זענען גנבים און גולנים; אבער די שאף האבן זיך צו זיי ניט צוגעהערט. ⁹ איך בין די טיר; אויב עמיצער טוט דורך מיר אריינגיין, וועט ער ניצול ווערן, און וועט אריינגיין און ארויסגיין, און געפינען פיסערונג. ¹⁰ דער גנב קומט נאר, כדי ער זאל גנבענען, און הרגענען, און אומברענגען. איך בין געקומען, כדי זיי זאלן האבן לעבן, און עס האבן בשפע. ¹¹ איך בין דער גוטער פאסטעך. דער גוטער פאסטעך איז מקריב זיין לעבן פאר די שאף. ¹² דער, וואס איז א געדונגענער, וואס איז ניט קיין פאסטעך, און צו וועמען די שאף געהערן ניט, זעט קומען דעם וואלף, און ער לאזט איבער די שאף און אנטלויפט; און דער וואלף כאפט זיי, און צעטרייבט זיי. ¹³ ער אנטלויפט, מחמת ער איז א געדונגענער, און דאגהט ניט פאר די שאף. ¹⁴ איך בין דער גוטער פאסטעך; און איך קען מיינע אייגענע, און מיינע אייגענע קענען מיר, ¹⁵ פונקט ווי דער פאטער טוט מיר קענען, און איך קען דעם פאטער; און איך בין מקריב מייין לעבן פאר די שאף. ¹⁶ און איך האב נאך אנדערע שאף, וואס זענען ניט פון דעם דאזיקן געהעפט; אויך זיי מוז איך ברענגען, און זיי וועלן הערן מיין קול; און סע וועט ווערן איין סטאדע, און איין פאסטעך. ¹⁷ דעריבער טוט דער פאטער מיר ליב האבן, מחמת איך בין מקריב מייין לעבן, כדי איך זאל עס נעמען נאכאמאל. ¹⁸ קיינער טוט עס ביי מיר ניט צונעמען, נייערט איך בין עס מקריב אליין. איך האב מאכט עס אנדערצולייגן, און איך האב מאכט עס ווידעראמאל צו נעמען. דאס דאזיקע געבאט האב איך מקבל געווען פון מייין פאטער. ¹⁹ און סע האבן זיך ווידער אויפגעהויבן חילוקי-דעות צווישן די יידן

איבער די דאזיקע רייד. ²⁰ און א סך פון זיי האָבן געזאָגט: ער האָט אַ ביידן גייסט, און איז משוגע; פאַרוואָס הערט איר אים? ²¹ אַנדערע האָבן געזאָגט: דאָס זענען ניט די רייד פון איינעם, וואָס האָט אַ ביידן גייסט; קאָן אַ ביידער גייסט עפענען די אויגן פון בלינדע?

²² און עס איז געווען חנוכה אין ירושלים. ²³ און עס איז געווען ווינטער; און ישוע איז אַרומגעגאַנגען אין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, אין שלמהס פּאַליש. ²⁴ און די יידן האָבן אים אַרומגערינגלט, און האָבן צו אים געזאָגט: ווילאַנג וועסטו אונדז האַלטן אין שפּאַנונג? אויב דו ביסט דער מָשִׁיחַ, זאָג עס אונדז בפּירוש. ²⁵ האָט ישוע זיי געענטפּערט: איך האָב אייך געזאָגט, און איר גלויבט ניט. די מעשים, וואָס איך טו אין מיין פּאָטערס נאָמען, זיי זאָגן עדות אויף מיר. ²⁶ אָבער איר גלויבט ניט, מַחמת איר זענט ניט פון מיינע שאַף. ²⁷ מיינע שאַף הערן מיין קול, און איך קען זיי, און זיי גייען מיר נאָך. ²⁸ און איך גיב זיי אייביק לעבן, און זיי וועלן קיינמאַל ניט אומקומען, און קיינער וועט זיי ניט אַרויסרייסן פון מיין האַנט. ²⁹ מיין פּאָטער, וואָס האָט זיי מיר געגעבן, איז גרעסער פון אַלע, און קיינער קאָן זיי ניט אַרויסרייסן פון מיין פּאָטערס האַנט. ³⁰ איך און דער פּאָטער זענען איינס.

³¹ די יידן האָבן ווידער אויפּגעהויבן שטיינער אים צו פאַרשטיינען. ³² און ישוע האָט צו זיי געזאָגט: אַ סך מעשים־טובים האָב איך אייך געוויזן פון דעם פּאָטער; פאַר וועלכע פון זיי טוט איר מיר פאַרשטיינען? ³³ האָבן די יידן אים געענטפּערט: פאַר קיין מעשים־טובים פאַרשטיינען מיר דיך ניט, נייערט פּונוועגן לעסטערונג; און מַחמת דו, וואָס ביסט אַ מענטש, מאַכסט דיך פאַר גאָט. ³⁴ האָט ישוע זיי געענטפּערט: שטייט דען ניט געשריבן אין אייער תּוֹרָה: איך האָב געזאָגט: איר זענט געטער? ³⁵ בְּכֵן, אויב ער האָט זיי אָנגערופן געטער, צו וועמען דאָס וואָרט פון גאָט איז געקומען (און דאָס, וואָס שטייט געשריבן, קאָן ניט בְּטֵל ווערן), ³⁶ זאָגט איר אויף אים, וועמען דער פּאָטער האָט געהייליקט און געשיקט אין דער וועלט אַרײַן: דו לעסטערסט, מַחמת איך האָב געזאָגט: איך בין דער בְּנֵי־אֱלֹהִים? ³⁷ אויב איך טו ניט די מעשים פון מיין פּאָטער, טאָ גלויבט מיר ניט; ³⁸ נאָך אויב איך טו זיי, הֲגַם איר גלויבט מיר ניט, גלויבט די מעשים, פּדי איר זאָלט וויסן און פאַרשטיין, אַז דער פּאָטער איז אין מיר, און איך אין דעם

פֿאַטער. ³⁹ און זיי האָבן אים נאָכאַמאָל געזוכט צו כאַפֿן, נאָר ער איז אַנטרונען פֿון זייער האַנט.

⁴⁰ און ער איז ווידער אַוועקגעגאַנגען אין עבֿרֿהֿרֿדן, אין דעם אָרט, וואו יִוֿחַנָּן האָט אין אָנהייב טובֿל געווען, און ער איז דאָרטן פֿאַרבליבן. ⁴¹ און אַ סך זענען צו אים געקומען, און האָבן געזאָגט: יִוֿחַנָּן האָט ניט געטאָן קיין שום צייכן, אָבער אַלצדינג, וואָס יִוֿחַנָּן האָט גערעדט פֿון דעם דאָזיקן מענטשן, איז געווען אַמת. ⁴² און אַ סך האָבן אין אים דאָרט געגלויבט.

י און איינער אַ מענטש איז געווען קראַנק, אַלעָוֿר פֿון בֿית־הֵינִי, פֿון דעם דאָרף פֿון מֵרְיָמֶען און איר שוועסטער מֵרְתָא. ² און געווען איז דאָס מֵרִים, וואָס האָט געזאָלבט דעם האַר מיט זאַלבאָיִל, און האָט געווישט זיינע פֿיס מיט אירע האַר, וועמעס ברודער אַלעָוֿר איז געווען קראַנק. ³ די שוועסטער האָבן דעריבער געשיקט צו אים, אַזוי צו זאָגן: האַר, זע, דער, וועמען דו האָסט ליב, איז קראַנק. ⁴ און ווען ישׁוּעַ האָט דאָס געהערט, האָט ער געזאָגט: די דאָזיקע קראַנקייט איז ניט צום טויט, נײַערט צום פֿבוד פֿון גאָט, כּדי דער פֿן־אַלֵּהִים זאָל דורכדעם פֿאַרעלעכט ווערן.

⁵ און ישׁוּעַ האָט ליב געהאַט מֵרְתָא און איר שוועסטער און אַלעָוֿרן. ⁶ און בשׁעת ער האָט געהערט, אַז ער איז קראַנק, איז ער פֿאַרבליבן נאָך צוויי טעג אין דעם אָרט, וואו ער איז געווען. ⁷ דערנאָך ערשט האָט ער געזאָגט צו די תּלְמִידִים: לאַמִּיר ווידער גיין קיין יהודה. ⁸ זאָגן צו אים די תּלְמִידִים: רַבִּי, אָט ערשט האָבן די יִידן דִּיך געזוכט צו פֿאַרשטיינען, און דו גייסט ווידער אַהין? ⁹ האָט ישׁוּעַ געענטפֿערט: צי האָט ניט דער טאָג צוועלף שעה? אויב איינער גייט בייטאָג, שטרויכלט ער ניט, מַחַמַת ער זעט דאָס ליכט פֿון דער דאָזיקער וועלט. ¹⁰ נאָר אויב איינער גייט ביינאָכט, שטרויכלט ער, מַחַמַת דאָס ליכט איז ניט אין אים. ¹¹ אַזוי האָט ער גערעדט, און נאָכדעם האָט ער צו זיי געזאָגט: אונדזער פֿריינט אַלעָוֿר איז אײַנגעשלאָפֿן; אָבער איך גיי, כּדי איך זאָל אים אויפֿוועקן פֿון שלאָף. ¹² האָבן די תּלְמִידִים צו אים געזאָגט: האַר, אויב ער איז אײַנגעשלאָפֿן, וועט ער געזונט ווערן. ¹³ און ישׁוּעַ האָט גערעדט פֿון זיין טויט, אָבער זיי האָבן געמיינט, אַז ער רעדט פֿון אַפֿרוען זיך אין שלאָף. ¹⁴ דעמאָלט האָט ישׁוּעַ זיי בִּפְרוּשׁ געזאָגט: אַלעָוֿר איז געשטאַרבן; ¹⁵ און איך פֿריי מיך פֿון אײַערטוועגן, וואָס איך בין דאָרטן

ניש געווען, כדי איר וואָלט גלויבן; אָבער לאַמיר גיין צו אים. ¹⁶ דעמאָלט האָט תּוֹמָאָה, וועמען מען האָט גערופן: דער צווילינג, געזאָגט צו זיינע תּבָרִים-תּלמידים: לאַמיר אויך גיין, כדי מיר וואָלן שטאַרבן מיט אים.

¹⁷ און אַז ישׁוּעַ איז געקומען, האָט ער געפּונען, אַז ער איז שוין געווען אין קבר פיר טעג. ¹⁸ און בֵּית-הַיְיָ איז געווען נאָענט פון ירוּשָׁלַיִם, אַרום פּוּפְצֵן סטאַדיעס ווייט. ¹⁹ און אַ סך ייִדן זענען געקומען צו מֶרְתָּא און מֶרְיָמָה, זיי מנחם-אַבְל ויין פּוּנוּעֵגן זייער ברודער. ²⁰ און בעת מֶרְתָּא האָט געהערט, אַז ישׁוּעַ קומט אָן, איז זי אים אַנטקעגנגעגאַנגען; אָבער מרְיָם איז געבליבן זיצן אין הויז. ²¹ און מֶרְתָּא האָט געזאָגט צו ישׁוּעַ: האַר, ווען דו וואָלטסט דאָ געווען, וואָלט מיין ברודער נישט געשטאַרבן. ²² און אפילו איצט ווייס איך, אַז וואָס נאָר דו וועסט בעטן ביי גאָט, וועט דיר גאָט געבן.

²³ וואָגט ישׁוּעַ צו איר: דיין ברודער וועט צוריק אויפשטיין. ²⁴ וואָגט צו אים מֶרְתָּא: איך ווייס, אַז ער וועט ווידער אויפשטיין ביי תּחִית-הַמֵּתִים אין דעם לעצטן טאָג. ²⁵ האָט ישׁוּעַ צו איר געזאָגט: איך בין די אויפשטייאונג, און דאָס לעבן. דער, וואָס גלויבט אין מיר, הָגם ער שטאַרבט, וועט לעבן.

²⁶ און ווער סע טוט לעבן און גלויבן אין מיר, וועט קיינמאָל נישט שטאַרבן. צי גלויבסטו דאָס? ²⁷ וואָגט זי צו אים: יאָ, האַר; איך גלויב, אַז דו ביסט דער מָשִׁיחַ, דער בְּנֵי-אֱלֹהִים, דער, וואָס דאַרף קומען אין דער וועלט אַריין.

²⁸ און אַז זי האָט דאָס געזאָגט, איז זי געגאַנגען און האָט גערופן מֶרְיָמָה איר שוועסטער, און האָט צו איר שטילערהייט געזאָגט: דער רבי איז דאָ, און טוט דיך רופן. ²⁹ און ווי זי האָט דאָס געהערט, האָט זי זיך גיך אויפגעהויבן, און איז צו אים געגאַנגען. ³⁰ און ישׁוּעַ איז נאָך נישט געהאַט געקומען אין דאַרף אַריין, נייערט איז נאָך געווען אין דעם אָרט, וואו מֶרְתָּא האָט אים באַגעגנט. ³¹ און די ייִדן, וואָס זענען געווען מיט איר אין דעם הויז, און האָבן זי מנחם-אַבְל געווען, האָבן געזען אַז מרְיָם האָט זיך גיך אויפגעהויבן און איז אַרויסגעגאַנגען, זענען זיי איר נאָכגעגאַנגען, ווייל זיי האָבן געמיינט, אַז זי גייט צום קבר, כדי דאַרטן צו ווינען. ³² און בעת מרְיָם איז אַנגעקומען וואו ישׁוּעַ איז געווען, און האָט אים געזען, איז זי אַנידערגעפאַלן צו זיינע פיס, און האָט צו אים געזאָגט: האַר, אויב דו וואָלטסט דאָ געווען, וואָלט מיין ברודער נישט געשטאַרבן. ³³ און בעת ישׁוּעַ האָט זי געזען ווינען, און די ייִדן, וואָס זענען מיט איר געקומען, האָבן

אויך געטאָן וויינען, האָט ער אָפּגעזיפּצט אין זיין גייסט, און האָט זיך מצער געווען,³⁴ און געזאָגט: וואו האָט איר אים געלייגט? זאָגן זיי צו אים: האָר, קום און זע. ³⁵ און ישוע האָט געוויינט. ³⁶ די יידן האָבן דעריבער געזאָגט: זעט ווי ער האָט אים ליב געהאַט! ³⁷ אָבער טייל פון זיי האָבן געזאָגט: וואָלט ער, וואָס האָט געעפנט די אויגן פון דעם בלינדן, ניט געקאָנט מאַכן, אָו אויך ער זאָל ניט שטאַרבן?

³⁸ און ישוע האָט ווידער אַמאָל אָפּגעזיפּצט אין זיך, און איז געקומען צום קבר; און עס איז געווען אַ הייל, און אַ שטיין איז געלעגן אויף איר. ³⁹ און ישוע האָט געזאָגט: נעמט אַוועק דעם שטיין. זאָגט צו אים מַרְתָּא, די שוועסטער פון דעם בְּרִמְיָן: האָר, עס שפירט זיך שוין פון אים אַ ריח, וואָרים ער איז שוין טויט פיר טעג. ⁴⁰ זאָגט צו איר ישוע: האָב איך דיר ניט געזאָגט, אָו אויב דו וועסט גלויבן, וועסטו זען דעם קבור פון גאָט? ⁴¹ און זיי האָבן אַוועקגענומען דעם שטיין. און ישוע האָט אויפגעהויבן זיינע אויגן, און האָט געזאָגט: פאַטער, איך דאַנק דיר, וואָס דו האָסט מיך געהערט. ⁴² איך האָב געוואוסט, אָו דו טויסט מיך תּמִיד הערן; דאָך פּונוועגן דעם פּאַלק, וואָס שטייט אַרום, האָב איך דאָס געזאָגט, כּדי זיי זאָלן גלויבן, אָו דו האָסט מיך געשיקט. ⁴³ און אָו ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער גערופן מיט אַ הויך קול: אַלעוֹר, קום אַרויס. ⁴⁴ און דער טויטער איז אַרויסגעקומען, אַרומגעוויקלט הענט און פיס מיט תּכּרִיכִים, און זיין פּנים איז געווען פאַרבונדן מיט אַ טיכל. און ישוע האָט צו זיי געזאָגט: בינדט אים אויף, און לאָזט אים גיין.

⁴⁵ און אַ סך פון די יידן, וואָס זענען געקומען צו מְרִימָען און האָבן געזען וואָס ער האָט געטאָן, האָבן געגלויבט אין אים. ⁴⁶ אָבער עטלעכע פון זיי זענען אַוועקגעגאַנגען צו די פּרוּשִׁים, און האָבן זיי דערציילט, וואָס ישוע האָט געטאָן. ⁴⁷ די ראַשי־כּהֲנִים און די פּרוּשִׁים האָבן דעריבער פאַרזאַמלט דעם סְנֵה־דִּרְיִן, און האָבן געזאָגט: וואָס זאָלן מיר טאָן? וואָרים דער דאָזיקער מענטש טוט אַ סך נסים. ⁴⁸ אויב מיר לאָזן אים אַזוי אַליין, וועלן אַלע גלויבן אין אים, און די רוימער וועלן קומען און אַוועקנעמען אונדזער לאַנד און פּאַלק. ⁴⁹ אָבער איינער פון זיי, קַיפּא, דער כּהֵן־גְּדוֹל אין יענעם יאָר, האָט צו זיי געזאָגט: איר ווייסט בּחֲרָם גאַרניט, ⁵⁰ און איר טוט אויך ניט באַרעכענען, אָו עס איז גלייכער, אָו איין מענטש

וְאֵל שְׂטָרְבֵן פֶּאָר דַּעַם פֶּאָלְק, אִידער דאָס גאַנצע פֶּאָלְק וְאֵל אומקומען.
 51 און דאָס האָט ער געזאָגט ניט פון זיך אַליין, נײַערט ווייל ער איז אין
 יענעם יאָר געווען פֿהן־גֶּדוּל, האָט ער גביאות געזאָגט, אָז ישׁוּע וועט שְׂטָרְבֵן
 פֶּאָר דַּעַם פֶּאָלְק, 52 און ניט נאָר פֶּאָר דַּעַם פֶּאָלְק אַליין, נײַערט כּדי ער
 וְאֵל צונויפּזאַמלען אינאיינעם די קינדער פון גאָט, וואָס זענען צעזײַט און
 צעשפּרײַט. 53 און פון יענעם טאָג אָן האָבן זיי זיך צוזאַם געהאַלטן, ווי אים
 צו טײַטן.

54 ישׁוּע איז דעריבער מער ניט אַרומגעגאַנגען אָפּן צווישן די ייִדן,
 נײַערט האָט אָפּגעקערט פון דאָרטן אין אַ געגנט נאָענט צו דער מדבר,
 אין אַ שְׂטאַט, וואָס האָט געהייסן עֶפְרַיִם; און דאָרט איז ער פֶּאַרְבֿליבן
 מיט די תּלְמִידִים. 55 און עס איז געווען נאָענט פון דעם ייִדישן יום־טוב
 פֶּסח, און אַ סך פון איבער דעם לאַנד האָבן אויף פֶּסח עולה־רגל געווען
 קיין ירוּשָׁלַיִם, כּדי זיך צו הייליקן. 56 און זיי האָבן געזוכט ישׁוּע, און
 האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן, בעת זיי זענען געשטאַנען אין דעם בֵּית־
 הַמִּקְדָּשׁ: ווי רעכנט איר? ער וועט ניט קומען אויף יום־טוב? 57 און די
 ראַש־כֹּהֲנִים און די פּרוּשִׁים האָבן אַרויסגעגעבן אַ באַפֶּעל, אָז אויב
 עמיצער ווייסט וואו ער איז, וְאֵל ער עס צו וויסן געבן, כּדי זיי זאָלן
 אים קענען כאַפֵּן.

י און זעקס טעג פֶּאַר פֶּסַח איז ישׁוּע געקומען קיין בֵּית־הַיְנִי, וואו
 אַלְעָזָר איז געווען, וועמען ישׁוּע האָט מְחִי־מַתִּים געווען. 2 און זיי
 האָבן פֶּאַר אים דאָרטן געמאַכט אַ סעודה; און מֶרְתָּא האָט באַדינט, און
 אַלְעָזָר איז געווען איינער פון די, וואָס זענען געזעסן מיט אים ביים טיש.
 3 און מֶרְתָּא האָט גענומען אַ פּוּנֵט זייערן זאַלבאָיִל פון לויטערן נאָרד,
 און האָט געזאַלֶבֶט די פיס פון ישׁוּע, און אָפּגעווישט זיינע פיס מיט אירע
 האָר; און דאָס הויז איז געוואָרן פול מיט דעם ריח פון דעם זאַלבאָיִל.
 4 אָבער יהודה אִישִׁיקְרִיּוֹת, איינער פון זיינע תּלְמִידִים, וואָס האָט אים
 געזאַלט איבערענטפּערן, האָט געזאָגט: 5 פֶּאַרוואָס האָט מען דעם דאָזיקן
 זאַלבאָיִל ניט פֶּאַרקויפּט פֶּאַר דריי הונדערט דינאַר, און דאָס געגעבן
 צו די אַרעמעלייט? 6 און דאָס האָט ער געזאָגט, ניט מַחֲמַת ער האָט געדאַקֶהט
 פֶּאַר די אַרעמעלייט, נײַערט ווייל ער איז געווען אַ גַּנֵב, און אַזוויי ער
 האָט געהאַט דעם בייטל, פלעגט ער אַרויסנעמען וואָס מען האָט דרינען

אַרײַנגעלייגט. ⁷ יִשׁוּעַ הָאָט דעריבער געזאָגט: לאַזט זי געמאַך, זאָל זי עס האַלטן פֿאַר דעם טאָג פֿון מײַן קבורה. ⁸ וואָרים די אַרעמעלייט האָט איר תּמיד מיט זיך, אָבער מיך האָט איר ניט תּמיד.

⁹ און אַ גרויסער עולם ייִדן האָט זיך דערוואוסט, אַז ער איז דאָרטן; און זיי זענען געקומען, ניט נאָר פֿון יִשׁוּעס וועגן, נײַערט אויך פֿדי צו זען אַלעזרן, וועמען ער האָט מַחֲיֵה־מֵתִים געווען. ¹⁰ און די ראַש־כּהֲנִים האָבן זיך מײַעץ געווען, אַפּילו אַלעזרן אויך צו טײַטן, ¹¹ מַחַמַת אַ סך ייִדן זענען פֿון זײַנעטוועגן אַוועקגעגאַנגען, און האָבן געגלויבט אין יִשׁוּען.

¹² אויף מאָרגן, בעת אַ סך פּאָלק, וואָס איז געקומען אויף יוֹם־טוֹב, האָט געהערט, אַז יִשׁוּעַ קומט אָן קײַן ירוּשָׁלַיִם, ¹³ האָבן זיי גענומען צווייגן פֿון פּאַלמענבײַמער, און זענען אַרויסגעגאַנגען אים מִקְבַּל־פְּנֵי־יָם, און האָבן אויסגעשריגן: הוֹשַׁע־נָא! בְּרוּךְ הִבָּא אין דעם נאָמען פֿון גאָט, מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל! ¹⁴ און יִשׁוּעַ האָט געפֿונען אַ יונג אייזל, און האָט זיך אויף אים אַרויפגעזעצט, ווי סע שטייט געשריבן:

¹⁵ האָב ניט קײַן מוֹרָא, טאַכטער פֿון צײַן!

זע, דײַן מֶלֶךְ קומט,

רײַטנדיק אויף אַ יונגן אייזל. *

¹⁶ זײַנע תּלמידים האָבן דאָס לכתחילה ניט פֿאַרשטאַנען; אָבער נאָכדעם ווי יִשׁוּעַ איז פֿאַרהערלעכט געוואָרן, האָבן זיי זיך דערמאַנט, אַז אַזוי איז וועגן אים געשריבן געוואָרן, און אַזוי האָבן זיי אויך צו אים געטאָן. ¹⁷ און דאָס פּאָלק, וואָס איז געווען מיט אים, בעת ער האָט אַלעזרן אַרויסגערופן פֿון דעם קבר, און אים מַחֲיֵה־מֵתִים געווען, האָט דערויף עֲדוֹת געזאָגט. ¹⁸ און דעריבער איז אים אויך דאָס פּאָלק אַנטקעגנגעגאַנגען, ווייל זיי האָבן געהערט, אַז ער האָט געטאָן דאָס דאָזיקע וואונדער. ¹⁹ די פֿרושים האָבן דעריבער געזאָגט איינער צום אַנדערן: איר זעט, אַז איר קאַנט גאָרניט פֿועלן, וואָרים אַט גײַט אים די גאַנצע וועלט נאָך.

²⁰ און צווישן יענע, וואָס האָבן עולה־רַגל געווען אויף יוֹם־טוֹב תּפִּילָה צו טאָן, זענען אויך געווען עטלעכע גריכן. ²¹ און די דאָזיקע זענען דעריבער געקומען צו פּיליפּוסן, וואָס איז געווען פֿון בֵּית־צִיּוֹדָה אין גָלִיל, און האָבן אים געבעטן, אַזוי צו זאָגן: האָר, מײַר וואַלטן וועלן זען יִשׁוּען. ²² און פּיליפּוס

איז געגאנגען און האָט עס דערציילט אַנדרייען, און אַנדריי און פּיליפּוס זענען געגאנגען, און האָבן עס דערציילט ישוען. ²³ און ישוע האָט זיי געענטפערט: די שעה האָט גענעענט, און דער בן-אָדָם זאָל פאַרהערלעכט ווערן. ²⁴ פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, סייַדן דער קערן ווייץ פאַלט אין דער ערד אַריין און שטאַרבט, פאַרבלייבט ער פאַר זיך אַליין; נאָר אויב ער שטאַרבט, טראָגט ער אַ סך פּירות. ²⁵ דער, וואָס האָט ליב זיין לעבן, פאַרלירט עס; און דער, וואָס האָט פּיינט זיין לעבן אין דער דאָזיקער וועלט, וועט עס באַוואַרענען צום אייביקן לעבן. ²⁶ אויב עמיצער דינט מיר, לאָז ער מיר נאָכגיין; און וואו איך בין, דאָרט וועט אויך זיין מיין באַדינער. אויב עמיצער דינט מיר, וועט אים דער פּאָטער אָנטאָן קבּוד.

²⁷ איצט איז מיין נשמה זיך מצער; און וואָס זאָל איך זאָגן? פּאָטער, זיי מייך מציל פון דער דאָזיקער שעה? ניין, צוליב דער דאָזיקער סביבה בין איך געקומען צו אַט-דער שעה. ²⁸ פּאָטער, אַכפּער דיין נאָמען. און עס איז געקומען אַ קול פון הימל אַרויס: איך האָב אים געאַכפּערט, און וועל אים ווידער אַמאָל אַכפּערן. ²⁹ און דאָס פּאָלק, וואָס איז דערביי געשטאַנען און האָט עס געהערט, האָט געזאָגט, און עס האָט געדונערט; אַנדערע האָבן געזאָגט: אַ מלאַך האָט גערעדט צו אים. ³⁰ און ישוע האָט געענטפערט, און געזאָגט: דאָס דאָזיקע קול איז ניט געקומען פון מינעטוועגן, נייערט פון אייערטוועגן. ³¹ איצט איז דער מִשפּט איבער דער דאָזיקער וועלט; איצט וועט דער שַׁר פון דער דאָזיקער וועלט אַרויסגעוואָרפן ווערן. ³² און איך, בעת איך וועל אויפגעהויבן ווערן פון דער ערד, וועל איך צוציען צו זיך אַלע מענטשן. ³³ דאָס האָט ער געזאָגט, פּדי מַרְמוּ צו זיין, מיט וואָסער מין טויט ער וועט שטאַרבן. ³⁴ דאָס פּאָלק האָט אים דעריבער געענטפערט: מיר האָבן געהערט פון דער תּוֹרָה, און דער מִשְׁיָח באַשטייט אויף אייביק; און וויאָזוי זאָגסטו: דער בן-אָדָם מוז אויפגעהויבן ווערן? ווער איז דאָס דער דאָזיקער בן-אָדָם? ³⁵ האָט ישוע צו זיי געזאָגט: נאָך אַ קליינע וויילע איז דאָס ליכט צווישן אייך. גייט, פּל־זִמֶן איר האָט דאָס ליכט, פּדי די פינצטערניש זאָל אייך ניט באַפּאַלן; און דער, וואָס גייט אין דער פינצטערניש, ווייסט ניט וואוהין ער גייט. ³⁶ פּל־זִמֶן איר האָט דאָס ליכט, גלויבט אין דעם ליכט, פּדי איר זאָלט ווערן קינדער פון ליכט.

בעת ישוע האט דאָס געזאָגט, איז ער אַוועקגעגאַנגען, און האָט זיך פאַרבאַרגן פון זיי. ³⁷ אָבער כאַטש ער האָט געטאָן אַוויפיל וואַנדער פאַר זייערע אויגן, האָבן זיי דאָך נישט געגלויבט אין אים, ³⁸ כדי דאָס וואָרט פון ישעיה הנביא זאָל מקוים ווערן, וואָס ער האָט געזאָגט:

האַר, ווער האָט געגלויבט אונדזער הערונג?

און פאַר וועמען איז דער אַרעם פון גאַט אַנטפלעקט געוואָרן? ³⁹

³⁹ צוליב דעם האָבן זיי נישט געקאָנט גלויבן, וואָרים ישעיה האָט ווידער געזאָגט:

⁴⁰ ער האָט געמאַכט בלינד זייערע אויגן,

און פאַרהאַרטעוועט זייער האַרץ,

טאַמער וועלן זיי זען מיט זייערע אויגן,

און באַנעמען מיט זייער האַרץ,

און תשובה טאָן,

און איך זאָל זיי היילן ב.

⁴¹ אַט־דאָס האָט ישעיה געזאָגט, מַחמת ער האָט געזען זיין כְּבוֹד, און ער האָט גערעדט וועגן אים. ⁴² פונדעסטוועגן האָבן אַ סך פון די שָׂרִים געגלויבט אין אים, אָבער צוליב די פרושים האָבן זיי דאָס נישט מוֹדֵה געווען, כדי זיי זאָלן נישט אויסגעשלאָסן ווערן פון קהל; ⁴³ וואָרים זיי האָבן ליב געהאַט דעם כְּבוֹד פון מענטשן מערער, ווי דעם כְּבוֹד פון גאָט.

⁴⁴ און ישוע האָט אויסגערופן, און געזאָגט: דער, וואָס טוט גלויבן אין

מיר, גלויבט נישט אין מיר, נייערט אין דעם, וואָס האָט מיך געשיקט. ⁴⁵ און

דער, וואָס זעט מיך, טוט זען דעם, וואָס האָט מיך געשיקט. ⁴⁶ איך בין

געקומען פאַר אַ ליכט אין דער וועלט אַרײַן, כדי דער, וואָס טוט גלויבן

אין מיר, זאָל נישט בלייבן אין דער פינצטערניש. ⁴⁷ און אויב עמיצער הערט

מינע רייד, און היט זיי נישט, מַשפּט איך אים נישט; וואָרים איך בין געקומען נישט

צו מַשפּטן די וועלט, נייערט מַציל צו זיין די וועלט. ⁴⁸ דער, וואָס פאַרוואַרפט

מיך און איז נישט מקבל מינע רייד, האָט איינעם, וואָס טוט אים מַשפּטן;

דאָס וואָרט, וואָס איך האָב גערעדט, דאָס דאָוויקע וועט אים מַשפּטן אין

דעם לעצטן טאַג. ⁴⁹ וואָרים איך האָב גערעדט נישט פון מיר אַליין, נייערט

דער פאַטער, וואָס האָט מיך געשיקט, האָט מיר געגעבן אַ געבאָט, וואָס

איך זאָל זאָגן, און וואָס איך זאָל רעדן. ⁵⁰ און איך ווייס, אַז זיין געבאָט

א ישעיה נב, 1. ב ישעיה ו, 9, 10.

איז אייביק לעבן. דעריבער, די רייד, וואָס איך רעד, רעד איך אַזוי ווי דער פּאָטער האָט מיר געבאַטן.

יג און פאַר דעם יום־טוב פּסח האָט ישׁוע געוואוסט, אַז זיין שְׁעָרָה איז געקומען, אַז ער זאָל אַוועקגיין פון דער דאָזיקער וועלט צום פּאָטער; און ער, וואָס האָט ליב געהאַט זיינע אייגענע אין דער וועלט, האָט זיי ליב געהאַט ביו צום סוף.² און בשעת דער סעודה, ווען דער שְׁטן האָט שוין אַרײַנגעגעבן אין האַרצן אַרײַן פון יהודה בְּן־שִׁמְעוֹן אִיש־קַרְיֹת, אים איבערציענטפערן,³ הגם ישׁוע האָט געוואוסט, אַז דער פּאָטער האָט אים איבערגעגעבן אַלצדינג אין זיינע הענט אַרײַן, און אַז ער איז געקומען פון גאַט, און טוט גיין צו גאַט,⁴ איז ער אויפגעשטאַנען פון טיש, און האָט אויסגעטאַן זיינע מַלְבוּשִׁים, און האָט גענומען אַ האַנטוך און האָט זיך אַרומגעאַרטלט.⁵ דערנאָך האָט ער אַרײַנגעגאַסן וואָסער אין דעם בעקן, און האָט אָנגעהויבן צו וואַשן די פיס פון די תּלְמִידִים, און זיי אָפּצוואווישן מיט דעם האַנטוך, מיט וועלכן ער איז געווען אַרומגעאַרטלט.⁶ און ער איז געקומען צו שְׁמֵעוֹן פּעטרוס; זאָגט ער צו אים: האַר, דו טוסט וואַשן מיינע פיס? ⁷ און ישׁוע האָט געענטפערט: וואָס איך טו, פאַרשטיסטו ניט אַצינדערט, אָבער שפּעטער וועסטו פאַרשטיין.⁸ און פּעטרוס האָט צו אים געזאָגט: דו זאָלסט מיר קיינמאַל ניט וואַשן מיינע פיס. האָט ישׁוע אים געענטפערט: אויב איך וואַש דיך ניט, האָסטו ניט מיט מיר קיין תּלְק.⁹ זאָגט צו אים שְׁמֵעוֹן פּעטרוס: האַר, ניט נאָר מיינע פיס, נייערט אויך מיינע הענט און מיין קאָפּ! ¹⁰ און ישׁוע האָט צו אים געזאָגט: דער, וואָס האָט זיך געבאָדן, נייטיקט זיך ניט צו וואַשן, אַחוץ זיינע פיס, מַחמת ער איז אינגאַנצן ריין; און איר זענט ריין, אָבער ניט אַלע.¹¹ וואָרים ער האָט געוואוסט, ווער סע האָט אים געזאָלט איבערענטפערן; דעריבער האָט ער געזאָגט: איר זענט ניט אַלע ריין.

¹² און נאָכדעם ווי ער האָט געוואַשן זייערע פיס, און אָנגעטאַן זיינע מַלְבוּשִׁים, האָט ער זיך ווידער אַנידערגעזעצט, און צו זיי געזאָגט: פאַרשטייט איר, וואָס איך האָב צו אייך געטאַן? ¹³ איר רופט מיך רַבִּי און האַר; און איר זענט גערעכט, וואָרים איך בין דאָס.¹⁴ בְּכֵן, אויב איר, אייער האַר און רַבִּי, האָב געוואַשן אייערע פיס, זענט איר אויך מחויב צו וואַשן איינער דעם אַנדערנס פיס.¹⁵ וואָרים איך האָב אייך געגעבן אַ ביישפּיל, כּדי איר

זאָלט טאָן, ווי איך האָב צו אייך געטאָן. ¹⁶ פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג
 אייך, אַ קנעכט איז ניט גרעסער פון זיין האַר; אויך איז אַ שליח־ ניט
 גרעסער פון דעם, וואָס האָט אים געשיקט. ¹⁷ אויב איר ווייסט די דאָזיקע
 זאַכן, איז וואויל אייך, אויב איר טוט זיי. ¹⁸ איך רעד ניט פון אייך אַלע;
 איך ווייס וועמען איך האָב אויסדערוויילט; נאָר פדי דער פֿסוק זאָל מקיים
 ווערן: דער, וואָס עסט מיין ברויט, האָט אויפגעוויבן קעגן מיר זיין טריט א.
¹⁹ איך זאָג עס אייך איצט, אידער סע געשעט, פדי ווען סע וועט געשען,
 זאָלט איר גלויבן, אַז איך בין עס. ²⁰ פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך,
 דער, וואָס איז מקבל וועמען איך שיק, איז מיך מקבל; און דער, וואָס
 איז מיך מקבל, איז מקבל דעם, וואָס האָט מיך געשיקט.

²¹ בעת ישוע האָט דאָס געזאָגט, האָט ער זיך מצער געווען אין דעם
 גייסט, און האָט עדרות געזאָגט: פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, אַז
 איינער פון אייך וועט מיך פאַרראָטן. ²² די תלמידים האָבן געקוקט איינער
 אויף דעם אַנדערן, און זענען געווען ניט זיכער פון וועמען ער האָט גערעדט.
²³ און ביים טיש האָט זיך איינער פון זיינע תלמידים, וועמען ישוע האָט ליב
 געהאַט, אָנגעלענט אויף ישועס ברוסט. ²⁴ און שמעון פעטרוס האָט צו אים
 אַ וואונק געטאָן, און געזאָגט: זאָג אונדז, ווער איז עס, פון וועמען ער
 רעדט דאָס. ²⁵ און בעת ער איז אַזוי געליגן אָנגעלענט אויף ישועס ברוסט,
 האָט ער צו אים געזאָגט: האַר, ווער איז עס? ²⁶ האָט ישוע געענטפערט:
 דאָס איז דער, פאַר וועמען איך וועל איינטונקען דעם ביסן, און דאָס אים
 געבן. און אַז ער האָט איינגעטונקען דעם ביסן, האָט ער אים גענומען
 און געגעבן צו יהודה בן־שמעון איש־קריות. ²⁷ און נאָך דעם ביסן, איז
 דער שטן אין אים אַריין, און ישוע האָט צו אים געזאָגט: וואָס דו טוסט,
 טו געשווינד. ²⁸ און קיינער ביים טיש האָט ניט פאַרשטאַנען, צוליב וואָס
 ער האָט דאָס צו אים געזאָגט. ²⁹ וואָרים עטלעכע האָבן געמיינט, אַז אַזוי
 ווי יהודה האָט געהאַט דעם בייטל, האָט ישוע צו אים געזאָגט: קוּיף איין
 וואָס מיר האָבן נייטיק אויף יום־טוב; אָדער, אַז ער זאָל עפעס געבן די
 אַרעמעלייט. ³⁰ און נאָכדעם ווי ער האָט גענומען דעם ביסן, איז ער תיכף
 אַרויסגעגאַנגען; און עס איז געווען נאַכט.

³¹ און בעת ער איז אַרויסגעגאַנגען, האָט ישוע געזאָגט: איצט איז דער

בְּדָאָדָם גַּעֲכַפְעֵרְט, און גַּאָט איז גַּעֲכַפְעֵרְט אין אים.³² און אויב גַּאָט איז גַּעֲכַפְעֵרְט אין אים, וועט אים אויך גַּאָט אַכְפֵּרֵן אין זיך, און טאַקע תִּיבֶּה וועט ער אים אַכְפֵּרֵן.³³ קינדער מיינע, נאָך אַבִּיסֵל בין איך מיט אייך. איר וועט מיך זוכן; און ווי איך האָב געזאָגט צו די יִדְן, אַזוי זאָג איך אייך איצט: וואוהין איך גיי, קענט איר ניט קומען.³⁴ אַ ניי געבאַט גיב איך אייך, אַז איר זאָלט ליב האָבן איינער דעם אַנדערן; אַזוי איך האָב אייך ליב געהאַט, אַזוי זאָלט איר אויך ליב האָבן איינער דעם אַנדערן.³⁵ דורך דעם וועלן אַלע דערקענען, אַז איר זענט מיינע תְּלַמִּידִים, אויב איר וועט האָבן ליבשאַפט איינער צו דעם אַנדערן.

³⁶ זאָגט צו אים שַׁמְעוֹן פֶּעטְרוֹס: האַר, וואוהין גייסטו? און ישׁוּעַ האָט געענטפֿערט: וואוהין איך גיי, קענסטו מיר ניט נאָכגיין אַצינד; אָבער שפּעטער־צו וועסטו נאָכגיין.³⁷ זאָגט צו אים פֶּעטְרוֹס: האַר, פֿאַרוואָס קאָן איך דיר איצט ניט נאָכגיין? איך וועל מײַן לעבן פֿאַר דיר אַוועקלייגן.³⁸ האָט ישׁוּעַ געענטפֿערט: דיין לעבן ווילסטו פֿאַר מיר אַוועקלייגן? פֿאַרוואָר, פֿאַרוואָר, איך זאָג דיר: נאָך איידער דער האַזן וועט קרײַען, וועסטו מיך דריי מאָל פֿאַרלייקענען.

יד זאָל זיך אייער האַרץ ניט מַצֵּער זיין; גלויבט אין גאַט, און גלויבט אויך אין מיר.² אין מײַן פֿאַטערס הויז זענען פֿאַראַן אַ סך וואוינוגען; אויב סע וואָלט אַזוי ניט געווען, וואָלט איך עס אייך געווען געזאָגט; וואָרים איך גיי אָנברייטן פֿאַר אייך אַן אָרט.³ און בעת איך וועל גיין און אָנברייטן אַן אָרט פֿאַר אייך, וועל איך ווידער קומען, און אייך נעמען צו מיר, פֿדי וואו איך בין, זאָלט איר אויך זיין.⁴ און וואוהין איך גיי, ווייסט איר, און איר קענט דעם וועג.⁵ זאָגט צו אים תּוֹמָא: האַר, מיר ווייסן ניט וואוהין דו גייסט; וויאזוי זאָלן מיר וויסן דעם וועג? זאָגט צו אים ישׁוּעַ: איך בין דער וועג, און דער אַמת, און דאָס לעבן; קיינער קומט ניט צו דעם פֿאַטער, סיידן דורך מיר.⁷ אויב איר וואָלט מיך געקענט, וואָלט איר אויך געקענט מײַן פֿאַטער; פֿון איצט אָן קענט איר אים, און האָט אים געזען.

⁸ זאָגט צו אים פֿיליפּוס: האַר, ווייז אונדז דעם פֿאַטער, און סע וועט זיין פֿאַר אונדז גענוג.⁹ זאָגט צו אים ישׁוּעַ: אַזאַ לאַנגע צייט בין איך געווען מיט אייך, און דו, פֿיליפּוס, טוסט מיך ניט קענען? דער, וואָס האָט מיך געזען, האָט געזען דעם פֿאַטער; וויאזוי קענסטו זאָגן: ווייז אונדז דעם

פּאָטער? ¹⁰ צי גלויבסטו ניט, אָו איך בין אין דעם פּאָטער, און דער פּאָטער אין מיר? די רייד, וואָס איך זאָג אייך, רעד איך ניט פון מיר אַליין; נייערט דער פּאָטער, וואָס וואוינט אין מיר, טוט זיינע מעשים. ¹¹ גלויבט מיר, אָו איך בין אין דעם פּאָטער, און דער פּאָטער אין מיר; אויב ניט, טאָ גלויבט מיר צוליב די מעשים אַליין.

¹² פּאַרוואָר, פּאַרוואָר, איך זאָג אייך, דער, וואָס גלויבט אין מיר, וועט אויך טאָן די מעשים, וואָס איך טו. און גרעסערע מעשים ווי די דאָזיקע וועט ער טאָן, מחמת איך גיי צו דעם פּאָטער. ¹³ און וואָס איר וועט בעטן אין מיין נאָמען, דאָס וועל איך טאָן, פּדי דער פּאָטער זאָל געאַכפערט ווערן אין דעם זון. ¹⁴ אויב איר וועט מיך עפעס בעטן אין מיין נאָמען, וועל איך עס טאָן.

¹⁵ אויב איר האָט מיך ליב, וועט איר אָפהיטן מייע מצוות. ¹⁶ און איך וועל בעטן דעם פּאָטער, און ער וועט אייך געבן אַן אַנדערן טרייסטער, פּדי ער זאָל זיין מיט אייך אויף אייביק, ¹⁷ טאָקע דעם גייסט פון אַמרט, וועמען די וועלט קען ניט משיג זיין, וואָרים זי טוט אים ניט זען, און קען אים אויך ניט. איר קענט אים; וואָרים ער רוט ביי אייך, און וועט זיין אין אייך.

¹⁸ איך וועל אייך ניט לאָן יתומים; איך וועל קומען צו אייך. ¹⁹ נאָך אַ קליינע וויילע, און די וועלט וועט מיך מער ניט זען, איר אָבער וועט מיך זען; מחמת איך לעב, וועט איר אויך לעבן. ²⁰ אין יענעם טאָג וועט איר וויסן, אָו איך בין אין מיין פּאָטער, און איר אין מיר, און איך אין אייך. ²¹ דער, וואָס האָט מייע מצוות, און טוט זיי האַלטן, דער איז עס, וואָס האָט מיך ליב; און דער, וואָס האָט מיך ליב, וועט זיין געליבט פון מיין פּאָטער, און איך וועל אים ליב האַבן, און וועל מיך צו אים אַנטפלעקן. ²² זאָגט צו אים יהודה (ניט איש־קריות): האַר, ווי קומט עס, וואָס דו וועסט דיך אַנטפלעקן צו אונדז, און ניט צו דער וועלט? ²³ האָט ישוע געענטפערט, און צו אים געזאָגט: אויב עמיצער האָט מיך ליב, וועט ער האַלטן מיין וואָרט, און מיין פּאָטער וועט אים ליב האַבן, און מיר וועלן קומען צו אים, און מאַכן ביי אים אונדזער וואוינונג. ²⁴ דער, וואָס האָט מיך ניט ליב, טוט ניט האַלטן מייע רייד; און דאָס וואָרט, וואָס איר הערט, איז ניט מיין, נייערט דעם פּאָטערס, וואָס האָט מיך געשיקט.

²⁶ דאָס האָב איך גערעדט צו אייך, פֿל־זמן איך בין נאָך מיט אייך. אָבער דער טרייסטער, דער רוח־הקודש, וועמען דער פּאָטער וועט שיקן אין מיין נאָמען, ער וועט אייך לערנען אַלצדינג, און אייך דערמאָנען אין אַלץ, וואָס איך האָב אייך געזאָגט. ²⁷ שְׁלוֹם לָאֵז איך איבער מיט אייך; מיין שְׁלוֹם גיב איך אייך; ניט ווי סע גיט די וועלט, גיב איך אייך. זאָל זיך אייער האַרץ ניט מצער זיין, און זאָל עס אויך ניט מורא האָבן. ²⁸ איר האָט געהערט, ווי איך האָב צו אייך געזאָגט: איך גיי אַוועק, און איך וועל קומען צו אייך. אויב איר וואָלט מיך ליב געהאַט, וואָלט איר אייך געפּרייט, מַחמת איך גיי צו דעם פּאָטער; וואָרים דער פּאָטער איז גרעסער פון מיר. ²⁹ און איצט האָב איך עס אייך געזאָגט, איידער סע געשעט, פּדי, ווען סע וועט געשען, זאָלט איר גלויבן. ³⁰ איך וועל מער ניט רעדן מיט אייך קיין סך; וואָרים דער שר פון דער וועלט קומט אָן. און ער האָט גאַרניט אין מיר; ³¹ נאָר פּדי די וועלט זאָל וויסן, אַז איך האָב ליב דעם פּאָטער, און ווי דער פּאָטער האָט מיר געבאַטן, אַזוי טו איך. שטייט אויף, און לאָמיר גיין פּונדאָנען.

טו איך בין דער אַמֶרער וויינשטאָק, און מיין פּאָטער איז דער וויינ־ גערטנער. ² יעדן צווייג אין מיר, וואָס טראָגט ניט קיין פֿירות, נעמט ער אַוועק; און יעדן, וואָס טראָגט פֿירות, רייניקט ער, פּדי ער זאָל טראָגן מער פֿירות. ³ איר זענט שוין ריין, דורך דעם וואָרט, וואָס איך האָב צו אייך גערעדט. ⁴ בלייבט אין מיר, און איך אין אייך. אַזווייז דער צווייג קאָן ניט טראָגן קיין פֿירות פון זיך אַליין, סיידן ער בלייבט אין דעם וויינשטאָק, אַזוי קאָנט איר אויך ניט, סיידן איר בלייבט אין מיר. ⁵ איך בין דער וויינשטאָק, איר זענט די צווייגן. דער, וואָס בלייבט אין מיר, און איך אין אים, טראָגט אַ סך פֿירות; וואָרים אָן מיר קאָנט איר גאַרניט טאָן. ⁶ אויב עמיצער בלייבט ניט אין מיר, ווערט ער אַרויסגעוואָרפן ווי אַ צווייג, און פּאַרדארט; און מען זאָמלט זיי אין און מען וואָרפט זיי אין פייער אַריין, און זיי ווערן פּאַרברענט. ⁷ אויב איר בלייבט אין מיר, און מיינע רייד בלייבן אין אייך, מענט איר בעטן וואָס איר ווילט, און סע וועט אייך געטאָן ווערן. ⁸ אין דעם איז מיין פּאָטער געאַכפּערט, אַז איר זאָלט טראָגן אַ סך פֿירות, און זיין מיינע תּלמידים. ⁹ אַזווייז דער פּאָטער האָט מיך ליב געהאַט, אַזוי האָב איך אייך ליב געהאַט; בלייבט אין מיין ליבשאַפט. ¹⁰ אויב איר וועט האַלטן

מיינע מצוות, וועט איר בלייבן אין מיין ליבשאפט, פונקט ווי איך האָב געהאַלטן מיין פּאָטערס מצוות, און בלייב אין זיין ליבשאפט. ¹¹ דאָס האָב איך צו אייך גערעדט, כדי מיין שמחה זאָל זיין אין אייך, און אייער שמחה זאָל ווערן פול.

¹² דאָס דאָזיקע איז מיין געבאַט, אָ איר זאָלט ליב האָבן איינער דעם אַנדערן, אַזוויי איך האָב אייך ליב געהאַט. ¹³ קיין גרעסערע ליבשאפט האָט נישט קיין מענטש ווי די דאָזיקע, וואָס אַ מענטש איז מקריב זיין לעבן פאַר זיינע פריינט. ¹⁴ איר זענט מיינע פריינט, אויב איר טוט דאָס, וואָס איך באַפעל אייך. ¹⁵ איך טו אייך מער נישט רופן קיין קנעכט; וואָרים דער קנעכט ווייסט נישט וואָס זיין האַר טוט; נייערט איך האָב אייך גערופן פריינט, וואָרים אַלצדינג, וואָס איך האָב געהערט פון מיין פּאָטער, האָב איך אייך געגעבן צו וויסן. ¹⁶ נישט איר האָט מיך אויסדערוויילט, נייערט איך האָב אייך אויסדערוויילט, און האָב אייך באַשטימט, אָ איר זאָלט גיין און טראָגן פּירות, און אָ אייערע פּירות זאָלן פאַרבלייבן; כדי וואָס איר וועט בעטן דעם פּאָטער אין מיין נאָמען, זאָל ער אייך געבן. ¹⁷ דאָס באַפעל איך אייך, כדי איר זאָלט ליב האָבן איינער דעם אַנדערן.

¹⁸ אויב די וועלט האָט אייך פיינט, טאָ ווייסט, אָ זי האָט מיך פיינט געהאַט, איידער זי האָט אייך פיינט געהאַט. ¹⁹ ווען איר וואָלט געווען פון דער וועלט, וואָלט די וועלט ליב געהאַט דאָס איריקע; נאָר אַזוי ווי איר זענט נישט פון דער וועלט, נייערט איך האָב אייך אויסדערוויילט פון דער וועלט, דערפאַר האָט אייך די וועלט פיינט. ²⁰ געדענקט דאָס וואָרט, וואָס איך האָב אייך געזאָגט: אַ קנעכט איז נישט גרעסער פון זיין האַר. אויב זיי האָבן מיך גערונדפּט, וועלן זיי אייך אויך רונדפּן; אויב זיי האָבן געהאַלטן מיין וואָרט, וועלן זיי אויך אייערס האַלטן. ²¹ אָבער דאָס אַלץ וועלן זיי אייך טאָן פון מיין נאָמענוועגן, מחמת זיי קענען נישט דעם, וואָס האָט מיך געשיקט. ²² אויב איך וואָלט נישט געקומען און גערעדט צו זיי, וואָלטן זיי נישט געווען געהאַט קיין זינד; איצט אָבער האָבן זיי נישט קיין שום רעכט פאַרטיקונג פאַר זייער זינד. ²³ דער, וואָס האָט מיך פיינט, טוט אויך פיינט האָבן מיין פּאָטער. ²⁴ ווען איך וואָלט נישט געווען געטאָן צווישן זיי די מעשים, וואָס קיין שום אַנדערער האָט נישט געטאָן, וואָלטן זיי נישט געווען געהאַט קיין זינד; אָבער איצט האָבן זיי געזען, און האָבן פיינט געהאַט סיי

מיך און סיי מיין פאָטער. ²⁵ נאָר סע זאָל מקיים ווערן דאָס וואָרט, וואָס שטייט געשריבן אין זייער תורה: זיי האָבן מיך אומויסט געהאַט א. ²⁶ אָבער בעת דער טרייסטער וועט קומען, וועמען איך וועל שיקן צו אייך פון דעם פאָטער, דעם גייסט פון אַמת, וואָס קומט אַרויס פון דעם פאָטער, וועט ער עֲדוֹת זאָגן פּוּנוּעֵגן מיר. ²⁷ און איך איר זענט עֲדוֹת, מַחֲמַת איר זענט געווען מיט מיר פון אָנהייב אָן.

מז דאָס האָב איך צו אייך גערעדט, כדי איר זאָלט ניט געבראַכט ווערן צו קיין מיכשול. ² זיי וועלן אייך אויסשליסן פון קהל; יא, סע קומט אָן די שעה, ווען יעדער איינער, וואָס וועט אייך הרגענען, וועט מיינען, אַז ער דינט גאָט דערמיט. ³ און דאָס וועלן זיי טאָן, מַחֲמַת זיי האָבן ניט געקענט דעם פאָטער, און ניט מיר. ⁴ און דאָס האָב איך גערעדט צו אייך, כדי, ווען זייער שעה וועט קומען, זאָלט איר געדענקען, אַז איך האָב אייך דאָס געזאָגט.

אין אָנהייב האָב איך עס אייך ניט געזאָגט, מַחֲמַת איך בין געווען מיט אייך. ⁵ אָבער איצט גיי איך צו אים, וואָס האָט מיך געשיקט; און קיינער פון אייך פרעגט מיך ניט: וואוהין גייסטו? ⁶ אָבער ווייל איך האָב דאָס גערעדט צו אייך, האָט צער אָנגעפילט אייער האַרץ. ⁷ איך זאָג אייך אָבער דעם אַמת, עס איז גוט פאַר אייך, וואָס איך גיי אַוועק; וואָרים אויב איך גיי ניט אַוועק, וועט דער טרייסטער ניט קומען צו אייך; נאָר אויב איך גיי, וועל איך אים שיקן צו אייך. ⁸ און אַז ער וועט קומען, וועט ער איבערצייגן די וועלט וועגן זינד, און וועגן רעכטפאַרטיקייט, און וועגן מַשפּט: ⁹ וועגן זינד, מַחֲמַת זיי גלויבן ניט אין מיר; ¹⁰ וועגן רעכטפאַרטיקייט, מַחֲמַת איך גיי צו דעם פאָטער, און איר וועט מיך מער ניט זען; ¹¹ וועגן מַשפּט, מַחֲמַת דער שר פון דער דאָזיקער וועלט איז געמַשפּט געוואָרן.

¹² איך האָב אייך נאָך אַ סך זאַכן צו זאָגן, נאָר איר קענט זיי איצט ניט פאַרטראָגן. ¹³ אָבער בעת דער גייסט פון אַמת וועט קומען, וועט ער אייך אַרײַנפירן אין דעם גאַנצן אַמַר; וואָרים ער וועט ניט רעדן פון זיך אַליין, נייערט וואָס ער וועט הערן, וועט ער רעדן; און ער וועט אייך אָנזאָגן דאָס, וואָס דאַרף ערשט קומען. ¹⁴ ער וועט מיך פאַרהערלעכן, ווייל ער וועט נעמען פון מיינעם, און וועט עס אייך דערקלערן. ¹⁵ אַלצדינג,

וואָס דער פּאָטער האָט, איז מיינס; דעריבער האָב איך געזאָגט, אָו ער וועט נעמען פון דעם, וואָס איז מיין, און וועט עס אייך דערקלערן.

¹⁶ נאָך אַ קליינע וויילע, און איר זעט מיך ניט מער; און ווידער אַ קליינע וויילע, און איר וועט מיך זען. ¹⁷ האָבן עטלעכע פון זיינע תּלמידים געזאָגט איינער צום אַנדערן: וואָס איז דאָס, וואָס ער זאָגט צו אונדו: נאָך אַ קליינע וויילע, און איר זעט מיך ניט; און ווידער אַ קליינע וויילע, און איר וועט מיך זען? און: איך גיי צו דעם פּאָטער? ¹⁸ זיי האָבן דעריבער געזאָגט: וואָס איז דאָס, וואָס ער זאָגט: אַ קליינע וויילע? מיר פּאַרשטייען ניט, וואָס ער זאָגט. ¹⁹ ישׁוע האָט באַמערקט, אַז זיי ווילן אים עפעס פּרעגן, און ער האָט צו זיי געזאָגט: טוט איר פּאַרשטן צווישן זיך וועגן דעם, וואָס איך האָב געזאָגט: נאָך אַ קליינע וויילע, און איר זעט מיך ניט, און ווידער אַ קליינע וויילע, און איר וועט מיך זען? ²⁰ פּאַרוואָר, פּאַרוואָר, איך זאָג אייך: איר וועט וויינען און קלאָגן, אָבער די וועלט וועט זיך פּרייען; איר וועט זיין טרויעריק, אָבער אייער טרויער וועט פּאַרקערט ווערן צו פּרייד.

²¹ אַ פּרוי, בעת זי גייט צו קינד, איז אומעטיק, מַחמת איר שׁערה, האָט געזעענט; אָבער נאָכדעם ווי זי האָט געבוירן דאָס קינד, געדענקט זי ניט מער די יסורים פּונוועגן דער שְׂמחה, וואָס אַ מענטש איז געבוירן געוואָרן אויף דער וועלט. ²² און אַזוי האָט איר אויך איצטער צער, אָבער איך וועל אייך ווידער זען, און אייער האַרץ וועט זיך פּרייען, און אייער שְׂמחה וועט קיינער ניט אַוועקנעמען ביי אייך. ²³ און אין יענעם טאָג וועט איר מיך ניט פּרעגן קיין קשיות. פּאַרוואָר, פּאַרוואָר, איך זאָג אייך, אויב איר וועט עפעס בעטן ביי דעם פּאָטער, וועט ער עס אייך געבן אין מיין נאָמען. ²⁴ לַעֲת־עֵתָהּ האָט איר גאַרניט געבעטן אין מיין נאָמען; בעט, און איר וועט באַקומען, פּדי אייער שְׂמחה זאָל זיין פּול.

²⁵ די דאָזיקע זאָכן האָב איך גערעדט צו אייך אין משָׁלִים; סע קומט אָן די שְׁעָה, ווען איך וועל מער ניט רעדן צו אייך אין משָׁלִים, נייערט איך וועל אייך זאָגן אָפּן פּונוועגן דעם פּאָטער. ²⁶ אין יענעם טאָג וועט איר בעטן אין מיין נאָמען; און איך זאָג אייך ניט, אַז איך וועל בעטן דעם פּאָטער פּונוועגן אייך, ²⁷ וואָרים דער פּאָטער אַליין האָט אייך ליב, מַחמת איר האָט מיך ליב געהאַט, און האָט געגלויבט, אַז איך בין אַרויסגעקומען פון דעם פּאָטער. ²⁸ איך בין אַרויסגעקומען פון דעם פּאָטער, און בין געקומען

אין דער וועלט אַרײַן; און ווידער פאַרלאָזן אײַך די וועלט, און גײ צו דעם פּאַטער. ²⁹ און זײנע תּלמידים האָבן געוואָגט: זע, אײצט רעדסטו אָפּן, און געברויכט גײט קײן מַשׁל. ³⁰ אײצט ווײסן מײר, אָז דו ווײסט אַלצדײנג, און דאַרפסט גײט, אָז עמײצער זאָל דײך פּרעגן; דורכדעם גלױבן מײר, אָז דו בײסט אַרויסגעקומען פון גאָט. ³¹ האָט יֵשׁוּע זײ געענטפּערט: אײצט גלױבט אײך? ³² סײ טוט קומען די שעה, יאָ, זײ האָט געזעענט, און אײך וועט ווערן צעשפּרײט, אײטלעכער צו זײנע אײגענע, און מײך וועט אײך לאָזן אַלײן; אָבער אײך בײן גײט אַלײן, מַחמת דער פּאַטער אײז מיט מײר. ³³ דאָס האָב אײך גערעדט צו אײך, כּדײ אין מײר זאָלט אײך האָבן שְׁלוֹם. אין דער וועלט האָט אײך צרות; אָבער זײט געטריסט, אײך האָב מַנצח געווען די וועלט.

יחזנן דאָס האָט יֵשׁוּע גערעדט, און ער האָט אויפגעוויבן זײנע אויגן צום הימל, און געוואָגט: פּאַטער, די שעה האָט געזעענט, אַכפּער דײן זון, כּדײ דער זון זאָל דײך אַכפּערן; ² אַזױווי דו האָסט אײם געגעבן רשות אײבער יעדן באַשעפּעניש, כּדײ ער זאָל געבן אײביק לעבן צו אַלע, וועמען דו האָסט אײם געגעבן. ³ און דאָס אײז דאָס אײביקע לעבן, אָז זײ זאָלן קענען דײך, דעם אײנציק אַמְתן גאָט, און יֵשׁוּע הַמְּשִׁיחַ, וועמען דו האָסט געשיקט. ⁴ אײך האָב דײך געאַכפּערט אויף דער ערד, מיט דעם וואָס אײך האָב פאַרענדיקט דאָס ווערק, וואָס דו האָסט מײר געגעבן צו טאָן. ⁵ און אײצט, פּאַטער, אַכפּער דו מײך בײ דײר, מיט דעם כּבוד, וואָס אײך האָב געהאַט בײ דײר, אײדער די וועלט אײז געוואָרן.

⁶ אײך האָב אַנטפּלעקט דײן נאָמען צו די מענטשן, וואָס דו האָסט מײר געגעבן פון דער וועלט; זײ זענען געווען דײנע, און דו האָסט זײ מײר געגעבן; און זײ האָבן געהײט דײן וואָרט. ⁷ אײצט ווײסן זײ, אָז אַלצדײנג, וואָס דו האָסט מײר געגעבן, אײז פון דײר; ⁸ וואָרײם די רײד, וואָס דו האָסט מײר געגעבן, האָב אײך זײ געגעבן; און זײ האָבן זײ מקבל געווען, און האָבן דערקענט אויף אַן אַמְת, אָז אײך קום אַרויס פון דײר, און זײ האָבן געגלױבט, אָז דו האָסט מײך געשיקט.

⁹ אײך בעט פאַר זײ; אײך בעט גײט פאַר דער וועלט, נײערט פאַר יענע, וואָס דו האָסט מײר געגעבן, וואָרײם זײ זענען דײנע; ¹⁰ און אַלצדײנג, וואָס אײז מײנס, אײז דײנס, און דײנס אײז מײנס, און אײך בײן געאַכפּערט אין זײ.

¹¹ אין איך בין ניט מער אין דער וועלט, אָבער זיי זענען אין דער וועלט, און איך קום צו דיר. הייליקער פּאָטער, באַהיט זיי אין דיין נאָמען, יענע, וואָס דו האָסט מיר געגעבן, כדי זיי זאָלן זיין איינס, אַזוויי מיר זענען איינס. ¹² כּל־זמן איך בין געווען מיט זיי, האָב איך זיי אָפּגעהיט אין דיין נאָמען, יענע, וואָס דו האָסט מיר געגעבן; און איך האָב זיי אָפּגעהיט, און קיין איינציקער פון זיי איז ניט פּאַרלוירן געגאַנגען, אויסער דער זון פון פּאַר־דאַרבונג, כדי דער פּסוק זאָל מקיים ווערן. ¹³ אָבער איצט קום איך צו דיר; און דאָס רעד איך אין דער וועלט, כדי זיי זאָלן האָבן אין זיך מיין שְׂמחה צו דער פּוּל. ¹⁴ איך האָב זיי געגעבן דיין וואָרט; און די וועלט האָט זיי פיינט געהאַט, מַחמת זיי זענען ניט פון דער וועלט, פּונקט ווי איך בין ניט פון דער וועלט. ¹⁵ איך בעט ניט, אַז דו זאָלסט זיי אַרויסנעמען פון דער וועלט, נייערט אַז דו זאָלסט זיי אויסהיטן פון דעם ביזן. ¹⁶ זיי זענען ניט פון דער וועלט, פּונקט ווי איך בין ניט פון דער וועלט. ¹⁷ הייליק זיי אין דעם אָמת; דיין וואָרט איז אָמת. ¹⁸ אַזוויי דו האָסט מיך געשיקט אין דער וועלט אַריין, פּונקט אַזוי האָב איך זיי געשיקט אין דער וועלט אַריין. ¹⁹ און פון זייער טוועגן הייליק איך מיך, כדי זיי זאָלן אויך געהייליקט זיין אין אָמת.

²⁰ און ניט נאָר פאַר די דאָזיקע אַליין טו איך בעטן, נייערט אויך פאַר יענע, וואָס וועלן גלויבן אין מיר דורך זייער וואָרט, ²¹ כדי זיי זאָלן אַלע זיין איינס; אַזוויי דו, פּאָטער, ביסט אין מיר, און איך אין דיר, אַז זיי זאָלן אויך זיין אין אונדז, כדי די וועלט זאָל גלויבן, אַז דו האָסט מיך געשיקט. ²² און דעם כּבוד, וואָס דו האָסט מיר געגעבן, האָב איך זיי געגעבן, כדי זיי זאָלן זיין איינס, אַזוויי מיר זענען איינס, ²³ איך אין זיי, און דו אין מיר, כדי זיי זאָלן ווערן שְׁלִימוּת־דיק איינס, כדי די וועלט זאָל וויסן, אַז דו האָסט מיך געשיקט, און האָסט זיי ליב געהאַט, אַזוויי דו האָסט מיך ליב געהאַט. ²⁴ פּאָטער, איך וויל, אַז אויך זיי, וועמען דו האָסט מיר געגעבן, זאָלן זיין מיט מיר, וואו איך בין, כדי זיי זאָלן קענען זען מיין כּבוד, וואָס דו האָסט מיר געגעבן, וואָרים דו האָסט מיך ליב געהאַט, נאָך פאַר דער גרונטפּעסטיקונג פון דער וועלט. ²⁵ אַ, רעכטפּאַרטיקער פּאָטער, די וועלט האָט דיך ניט געקענט, אָבער איך האָב דיך געקענט; און די דאָזיקע ווייסן, אַז דו האָסט מיך געשיקט. ²⁶ און איך האָב פאַר זיי באַקאַנט געמאַכט דיין

נאָמען, און איך וועל אים באַקאַנט מאַכן, כדי די ליבשאַפט, מיט וועלכער דו האָסט מיך ליב געהאַט, זאָל זיין אין זיי, און איך אין זיי.

יח און בעת ישוע האָט פאַרענדיקט די דאָזיקע רייד, איז ער אַרויסגעגאַנגען מיט זיינע תלמידים אַריבער דעם טייך קדרון, וואו עס איז געווען אַ גאַרטן, אין וועלכן ער איז אַריינגעגאַנגען מיט זיינע תלמידים.² און אויך יהודה, וואָס האָט אים פאַרראָטן, האָט געקענט דאָס אָרט; וואָרים ישוע איז זיך דאָרט פילמאָל צונויפגעקומען מיט זיינע תלמידים.³ און יהודה, בעת ער האָט באַקומען דאָס טייל און די באַדינער פון די ראַשי־כּהנים און די פרושים, איז אָנגעקומען אַהין מיט פאַקלען און לאַמטערנס און פּלִי־זון.⁴ און ישוע האָט געוואוסט אַלצדינג, וואָס האָט געדאַרפט קומען איבער אים, און ער איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט צו זיי געזאָגט: וועמען זוכט איר?⁵ האָבן זיי אים געענטפערט: ישוע הנוצרי. זאָגט צו זיי: איך בין עס. און יהודה, וואָס האָט אים פאַרראָטן, איז מיט זיי געשטאַנען.⁶ און בעת ער האָט צו זיי געזאָגט: איך בין עס, זענען זיי אָפּגעטרעטן הינטערוויילעכץ, און זענען געפאַלן צו דער ערד.⁷ און ער האָט זיי ווידער געפרעגט: וועמען זוכט איר? האָבן זיי געזאָגט: ישוע הנוצרי.⁸ האָט ישוע געענטפערט: איך האָב אייך געזאָגט, אַז איך בין דאָס; בַּכּן, אויב איר זוכט מיך, לאַזט די דאָזיקע גיין.⁹ כדי סע זאָל מקוים ווערן דאָס וואָרט, וואָס ער האָט גערעדט: פון יענע, וואָס דו האָסט מיר געגעבן, האָב איך נישט פאַרלוירן קיין איינציקן.¹⁰ און שמעון פעטרוס, וואָס האָט געהאַט אַ שווערד, האָט זי געצויגן, און האָט אַ זעץ געטאַן דעם כּהן־גדולס קנעכט, און אים אָפּגעהאַקט זיין רעכטן אויער. און דעם קנעכטס נאָמען איז געווען מלכוס.¹¹ און ישוע האָט געזאָגט צו פעטרוס: טו אַריין די שווערד אין דער שייד אַריין; דעם כּוס, וואָס דער פּאַטער האָט מיר געגעבן, זאָל איך אים נישט טרינקן?

¹² און דאָס טייל און דער הויפטמאַן, און די באַדינער פון די ייִדן, האָבן געכאַפט ישוע און האָבן אים געבוּנדן, און האָבן אים קודם געפירט צו כּהן, וואָרים ער איז געווען דער שווער פון כּיפּאן, וואָס איז אין יענעם יאָר געווען כּהן־גדול.¹⁴ און דאָס איז געווען כּיפּאן, וואָס האָט געגעבן די ייִדן אַן עצה, אַז עס איז גלייכער, אַז איין מענטש זאָל שטאַרבן פאַר דעם פּאַלק.

¹⁵ און שמעון פעטרוס איז נאָכגעגאַנגען ישוע, און אַזוי האָט געטאַן

אן אַנדערער תּלמיד. און דער דאָויקער תּלמיד איז געווען באַקאַנט מיט דעם פּה־גָדוֹל, און איז אַרײַנגעגאַנגען מיט ישׁוען אין דעם הויף פון דעם פּה־גָדוֹל,¹⁶ בעת פּעטרוס איז געשטאַנען אין דרויסן בײַ דער טיר. און דער אַנדערער תּלמיד, וואָס איז געווען באַקאַנט מיט דעם פּה־גָדוֹל, איז אַרויסגעגאַנגען און האָט גערעדט צו איר, וואָס האָט געהיט די טיר, און האָט אַרײַנגעבראַכט פּעטרוסן.¹⁷ און די דינסט, וואָס האָט געהיט די טיר, האָט געזאָגט צו פּעטרוסן: ביסטו נישט אויך איינער פון דעם מאַנס תּלמידים? זאָגט ער: איך בין עס נישט.¹⁸ און די קנעכט און די באַדינער זענען דאָרט געשטאַנען, און האָבן געמאַכט אַ פּייער פון קוילן, וואָרים עס איז געווען קאַלט, און זײ האָבן זיך געוואַרעמט; און פּעטרוס איז אויך געשטאַנען מיט זײ, און האָט זיך געוואַרעמט.

¹⁹ און דער פּה־גָדוֹל האָט געפּרעגט ישׁוען וועגן זײנע תּלמידים, און וועגן זײן לערנונג. ²⁰ האָט ישׁוע אים געענטפּערט: איך האָב גערעדט אָפּן פּאַר דער וועלט; איך האָב תּמיד געלערנט אין די פּת־כּוֹסוֹת, און אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וואו אַלע ייִדן קומען זיך צוואַמען, און אין פּאַרבאַרגעניש האָב איך גאָרניש גערעדט.²¹ פאַרוואָס פּרעגסטו מיך? פּרעג די, וואָס האָבן מיך געהערט, וואָס איך האָב גערעדט צו זײ; זע, זײ וויסן וואָס אַזוינס איך האָב געזאָגט.²² און אַז ער האָט דאָס געזאָגט, האָט איינער פון די באַדינער, וואָס איז געשטאַנען דערבײַ, אַ פּאַטש געגעבן ישׁוען, און געזאָגט: אַזוי ענטפּערסטו דעם פּה־גָדוֹל? ²³ האָט אים ישׁוע געענטפּערט: אויב איך האָב גערעדט שלעכטס, זאָג עדות פּונוועגן דעם שלעכטס; נאָר אויב רעכט, פאַרוואָס שלאָגסטו מיך? ²⁴ און חָנָן האָט אים געשיקט געבוודן צו קַיפּאַן, דעם פּה־גָדוֹל.

²⁵ און שמוען פּעטרוס איז געשטאַנען און האָט זיך געוואַרעמט. און זײ האָבן צו אים געזאָגט: ביסטו נישט אויך איינער פון זײנע תּלמידים? און ער האָט געלייַקנט, און געזאָגט: איך בין עס נישט.²⁶ זאָגט איינער פון דעם פּה־גָדוֹלס קנעכט, וואָס איז געווען אַ קרוב פון דעם, וועמען פּעטרוס האָט אָפּגעהאַקט דאָס אויער: האָב איך דיך נישט געזען מיט אים אין גאָרטן? ²⁷ און פּעטרוס האָט ווידער געלייַקנט; און תּיכּף האָט דער האָן געקרייט. ²⁸ און זײ האָבן ישׁוען געפירט פון קַיפּאַן אין דעם געריכטהויף אַרײַן; און עס איז געווען באַגינען. און זײ אַליין זענען נישט אַרײַנגעגאַנגען אין דעם

געריכטהויף, כדי ווי זאלן זיך ניט מטמא זיין, נייערט זאלן קענען עסן דעם קרבן־פסח.²⁹ און פילאטוס איז אַרויסגעגאַנגען צו זיי, און האָט געזאָגט: וואָסערע באַשולדיקונג ברענגט איר קעגן דעם דאָזיקן מאַן? ³⁰ האָבן זיי געענטפערט, און צו אים געזאָגט: ווען דער דאָזיקער וואָלט ניט געטאָן קיין שלעכטס, וואָלטן מיר אים ניט געווען איבערגעענטפערט צו דיר. ³¹ פילאטוס האָט דעריבער צו זיי געזאָגט: נעמט איר אים, און משפט אים לויט אייער תורה. און די יידן האָבן צו אים געזאָגט: מיר האָבן ניט קיין רשות צו טייטן אַ מענטשן; ³² (כדי סע זאָל מקיים ווערן דאָס וואָרט פון ישוען, וואָס ער האָט גערעדט, בעת ער האָט מרמז געווען מיט וואָסער מין טויט ער וועט שטאַרבן).

³³ פילאטוס איז דעריבער ווידער אַרײַנגעגאַנגען אין דעם געריכטהויף אַרײַן, און האָט גערופן ישוען, און צו אים געזאָגט: ביסטו דער מלך פון די יידן? ³⁴ און ישוע האָט געענטפערט: טוסטו דאָס זאָגן פון דיר אַליין, אָדער האָבן דיר דאָס אַנדערע געזאָגט פּונוועגן מיר? ³⁵ האָט פילאטוס געענטפערט: בין איך אַ ייד? דיין אייגן פאַלק און די ראַשי־פּהנים האָבן דיך איבערגעענטפערט צו מיר; וואָס האָסטו געטאָן? ³⁶ האָט ישוע געענטפערט: מיינ מלכות איז ניט פון דער דאָזיקער וועלט; אויב מיינ מלכות וואָלט געווען פון דער דאָזיקער וועלט, וואָלטן מיינע באַדינער געקעמפט, אָו איך זאָל ניט איבערגעענטפערט ווערן צו די יידן; איצט אָבער איז מיינ מלכות ניט פּונדאַנען. ³⁷ פילאטוס האָט דעריבער צו אים געזאָגט: הייסט עס, דו ביסט אַ מלך? און ישוע האָט געענטפערט: דו זאָגסט, אָו איך בין אַ מלך. צוליב דעם בין איך געבוירן געוואָרן, און צוליב דעם בין איך געקומען אין דער וועלט אַרײַן, כדי איך זאָל צודות זאָגן פאַר דעם אָמת. יעדער איינער, וואָס איז פון דעם אָמת, טויט הערן מיינ קול. ³⁸ זאָגט צו אים פילאטוס: וואָס איז אָמת?

און נאָכדעם ווי ער האָט דאָס געזאָגט, איז ער ווידער אַרויסגעגאַנגען צו די יידן, און האָט צו זיי געזאָגט: איך געפין ניט אין אים קיין שום שולד. ³⁹ אָבער ביי אייך איז פאַראַן אַ מנהג, אָו איך זאָל אייך פריי לאָזן איינעם אויף פסח; ווילט איר דעריבער, אָו איך זאָל אייך פריי לאָזן דעם מלך פון די יידן? ⁴⁰ זיי האָבן דעריבער ווידער אויסגעשריגן, אָווי צו זאָגן: ניט דעם דאָזיקן, נייערט בַר־אַבאָאָ! און בַר־אַבאָאָ איז געווען אַ גולן.

דעמאלט האָט פּילאַטוס גענומען יִשׁוּעַן, און האָט אים געלאָזט שמייסן. **י** ² און די ועלנער האָבן אויסגעפּלאַכטן אַ קרוין פּון דערנער, און זי אַרויפגעזעצט אויף זיין קאָפּ, און אים באַקליידט אין אַ פּורפור מאַנטל. ³ און זיי האָבן גענעענט צו אים, און געזאָגט: שָׁלוֹם דיר, מֶלֶךְ פּוֹן דִי יִידֵן! און זיי האָבן אים געפּאַטשט מיט זייערע הענט. ⁴ און פּילאַטוס איז ווידער אַרויסגעגאַנגען, און האָט צו זיי געזאָגט: אָט פיר איך אים אַרויס צו אייך, כּדי איר זאָלט וויסן, אַז איך געפּין ניט אין אים קיין שום שוּלד. ⁵ און יִשׁוּעַ איז אַרויסגעקומען, און האָט געטראָגן די קרוין פּון דערנער און דעם פּורפור מאַנטל. און פּילאַטוס האָט צו זיי געזאָגט: אָט איז דער מענטש! ⁶ און אַז די ראַשי־כּהנים און די באַדינער האָבן אים געזען, האָבן זיי אויסגעשריגן: קרייזיק אים, קרייזיק אים! זאָגט צו זיי פּילאַטוס: נעמט איר אים און קרייזיקט אים, וואָרים איך געפּין ניט אין אים קיין שום שוּלד. ⁷ האָבן אים די יִידֵן געענטפּערט: מיר האָבן אַ תּוֹרָה, און לויט דער תּוֹרָה איז ער חַיִּיב־מִיתָה, מַחֲמַת עַר הָאֵט זיך אַליין געמאַכט פֿאַר דעם כּוֹנֵן־אֱלֹהִים. ⁸ און ווען פּילאַטוס האָט דאָס געהערט, האָט ער נאָך מער מוֹרָא באַקומען, ⁹ און ער איז ווידער אַרײַנגעגאַנגען אין דעם געריכטהויף אַרײַן, און האָט געזאָגט צו יִשׁוּעַן: פּונוואַנען ביסטו? אָבער יִשׁוּעַ האָט אים ניט געגעבן קיין תּשׁוּבָה. ¹⁰ פּילאַטוס האָט דעריבער צו אים געזאָגט: צו מיר טוטטו ניט רעדן? וויסטו ניט, אַז איך האָב רשות דײַך פּריי צו לאָזן, און רשות דײַך צו קרייזיקן? ¹¹ און יִשׁוּעַ האָט אים געענטפּערט: דו וואָלטסט ניט געהאַט קיין מאַכט איבער מיר, אויב זי וואָלט דיר ניט געגעבן געוואָרן פּוֹן אויבן; דעריבער האָט דער, וואָס האָט מיך איבערגעענטפּערט צו דיר, אַ גרעסערע זינד.

¹² פּוֹן דעמאלט אָן האָט פּילאַטוס געזוכט אים פּריי צו לאָזן; אָבער די יִידֵן האָבן אויסגעשריגן, אַווי צו זאָגן: אויב דו לאָזסט פּריי דעם דאַוויקן מאַן, ביסטו ניט דעם קיסרס פּריינט; יעדער איינער, וואָס מאַכט זיך אַליין פֿאַר אַ מֶלֶךְ, איז מוֹרְד־בַּמַּלְכוּת. ¹³ און ווען פּילאַטוס האָט געהערט די דאַוויקע רייד, האָט ער אַרויסגעבראַכט יִשׁוּעַן, און האָט זיך אַנדיערגעזעצט אויף דעם כּסֵּא־הַמִּשְׁפָּט, אויף דעם פּלאַץ, וואָס הייסט די פּלאַסטערונג, און אויף לְשׁוֹן־קוֹדֶשׁ, גַּבְתָּא. ¹⁴ און עס איז געווען עַרְב־פֶּסַח, אַרום דער זעקסטער שעה. און ער האָט געזאָגט צו די יִידֵן: אָט איז אייער מֶלֶךְ! ¹⁵ און זיי

האָבן געשריגן: אַוועק מיט אים, אַוועק מיט אים, קרייזיק אים! זאָגט צו זיי פּילאַטוס: זאָל איך קרייזיקן אייער מלך? און די ראַשי־פּהנים האָבן געענטפּערט: מיר האָבן ניט קיין מלך, אַחוץ דעם קיסר. ¹⁶ דעמאָלט האָט ער אים איבערגעענטפּערט צו זיי, געקרייזיקט צו ווערן.

¹⁷ זיי האָבן דעריבער גענומען ישוען. און ער האָט אַליין געטראָגן זיין צלָב, און ער איז אַרויסגעגאַנגען צו דעם פּלאַץ, וואָס האָט געהייסן דער שײַדל־פּלאַץ, און אויף לשון־קודש הייסט ער גלגל־תּאָ. ¹⁸ דאָרטן האָבן זיי אים געקרייזיקט, און מיט אים צוויי אַנדערע, אויף יעדער זייט איינעם, און ישוען אין דער מיט. ¹⁹ און פּילאַטוס האָט אויך אָנגעשריבן אַן אויפּשריפט, און האָט זי אַרויפּגעטאַן אויף דעם צלָב; און דאָרט איז געשטאַנען: ישוע הנוצרי, דער מלך פון די יידן. ²⁰ די דאָזיקע אויפּשריפט האָבן דעריבער געלייענט אַ סך יידן, וואָרים דער פּלאַץ, וואו ישוע איז געקרייזיקט געוואָרן, איז געווען נאָענט פון דער שטאָט; און דאָס איז געווען געשריבן אויף לשון־קודש, לאַטייניש, און אין גריכיש. ²¹ און די ראַשי־פּהנים פון די יידן האָבן געזאָגט צו פּילאַטוס: שרייב ניט: דער מלך פון די יידן, נייערט אַז ער האָט געזאָגט: איך בין דער מלך פון די יידן. ²² און פּילאַטוס האָט געענטפּערט: וואָס איך האָב געשריבן, האָב איך געשריבן.

²³ און די זעלנער, בעת זיי האָבן ישוען געקרייזיקט, האָבן גענומען זיינע מלבושים און געמאַכט פיר סלָקים, פאַר יעדן זעלנער אַ סלָק, און אויך זיין ראָק. און דער ראָק איז געווען אַן אַ נאַט, געוועבט פון אויבן דורך און דורך. ²⁴ זיי האָבן דעריבער געזאָגט איינער צום אַנדערן: לאַמיר אים ניט צערייסן, נייערט וואָרפן גורל אויף אים, וועמעס ער זאָל זיין; פּדי דער פּסוק זאָל מקיים ווערן:

זיי האָבן צעטיילט מיניע בָּגדים צווישן זיך;

און איבער מיין געוואָנט האָבן זיי געוואָרפן גורל א.

²⁵ און אַזוי האָבן די זעלנער געטאַן; און ביי דעם צלָב פון ישוען זענען געשטאַנען זיין מוטער, און זיין מוטערס שוועסטער, מרים דאָס ווייב פון קלופּסן, און מרים פון מגדל־ה. ²⁶ און בעת ישוע האָט געזען זיין מוטער, און דעם תּלמיד, וועמען ער האָט ליב געהאַט, שטיין דערביי, האָט ער געזאָגט צו זיין מוטער: אַשה, אָט איז דיין זון! ²⁷ דערנאָך האָט ער געזאָגט

צו דעם תלמיד: אָט איז דיין מוטער! און פון יענער שעה אָן האָט דער תלמיד זי גענומען צו זיך.

²⁸ און נאָכדעם האָט ישוע, ווייל ער האָט געוואוסט, אָן אַלצדינג איז שוין פאַרענדיקט, און כּדי דער פּסוק זאָל מקיים ווערן, האָט ער געזאָגט: איך בין דאָרשטיק. ²⁹ און דאָרט איז געשטאַנען אַ פּלי פּול מיט עסיק; און זיי האָבן אַרויפגעטאַן אַ שוואַם פּול מיט עסיק אויף אַן אַזוב־שטענגל, און עס דערלאָנגט צו זיין מויל. ³⁰ און אַז ישוע האָט גענומען דעם עסיק, האָט ער געזאָגט: עס איז געענדיקט; און ער האָט גענייגט זיין קאַפּ, און אויסגעהויכט זיין נשמה.

³¹ און מַחמת עס איז געווען עֶרֶב־שבת, און כּדי די גופים זאָלן ניט פאַרבלײַבן אויפן צלָב איבער שבת (וואַרים יענער שבת איז געווען אַ גרויסער טאָג), האָבן די יידן געבעטן ביי פּילאַטוסן, אָז מען זאָל צעברעכן זייערע פּיס, און אַז זיי זאָלן קענען ווערן אוועקגענומען. ³² און די זעלנער זענען געקומען, און האָבן צעבראַכן די פּיס פון דעם ערשטן, און פון דעם אַנדערן, וואָס איז מיט אים געקרייציקט געוואָרן; ³³ אָבער ווען זיי זענען געקומען צו ישוען, און האָבן געזען, אָז ער איז שוין טויט, האָבן זיי ניט צעבראַכן זיינע פּיס. ³⁴ אָבער איינער פון די זעלנער האָט מיט אַ שפּיז געשטאַכן זיין זייט, און עס איז תּיכּף אַרויסגעקומען בלוט און וואַסער. ³⁵ און דער, וואָס האָט עס געזען, האָט עדות געזאָגט – אין זיין עדות זאָגן איז אַמת, און ער ווייסט, אָז ער זאָגט אַמת – כּדי אויך איר זאָלט גלויבן. ³⁶ וואַרים דאָס איז געשען, כּדי דער פּסוק זאָל מקיים ווערן: קיין ביין פון אים זאָל ניט ווערן צעבראַכן. ³⁷ און ווידער זאָגט אַן אַנדערער פּסוק: זיי וועלן קוקן אויף אים, וועמען זיי האָבן געשטאַכן.

³⁸ און נאָכדעם האָט יוסף פון קַמְתִּים, וואָס איז געווען אַ פאַרבאַרגענער תלמיד פון ישוען, אים מורא פאַר די יידן, געבעטן ביי פּילאַטוסן, אָז ער זאָל מעגן אוועקנעמען ישועס גוף, און פּילאַטוס האָט אים געגעבן דערלויבעניש. ער איז דעריבער געקומען, און האָט אוועקגענומען זיין גוף. ³⁹ און אויך נַקְדִּימוֹן, וואָס איז קודם צו אים געקומען ביינאַכט, איז געקומען און האָט געבראַכט אַ מירע פון מירע און אַלאַען, אַן עֶרֶך פון הונדערט פונט. ⁴⁰ און זיי האָבן גענומען דעם גוף פון ישוען און האָבן אים איינגעוויקלט

אין תכריכים צוזאמען מיט די בשמים, ווי עס איז דער מנהג ביי יידן מקבר צו זיין. ⁴¹ און אין דעם אָרט, וואו ער איז געקרייזיקט געוואָרן, איז געווען אַ גאַרטן, און אין דעם גאַרטן אַ נייער קבר, וואָס אין אים איז נאָך קיינער ניט געלייגט געוואָרן. ⁴² און מחמת עס איז שוין געווען ערב־שבת ביי יידן, און דער קבר איז געווען נאָענט, האָבן זיי דאָרטן אַרײַנגעלייגט ישׁוען.

און אויף דעם ערשטן טאָג פון דער וואָך, בשעת עס איז נאָך געווען טונקל, איז מרִים פון מגד־לה געקומען באַגיגען צום קבר, און האָט געזען, אַז דער שטיין איז אַוועקגענומען געוואָרן פון דעם קבר. ² און זי איז געלאָפֿן, און איז געקומען צו שמעון פעטרוסן און צו דעם אַנדערן תלמיד, וועמען ישׁוע האָט ליב געהאַט, און האָט צו זיי געזאָגט: זיי האָבן אַוועק־גענומען דעם האָר פון דעם קבר, און מיר ווייסן ניט וואו זיי האָבן אים געלייגט. ³ און פעטרוס איז אַרויסגעגאַנגען, און דער אַנדערער תלמיד, און זיי זענען געגאַנגען צום קבר. ⁴ און זיי זענען ביידע געלאָפֿן צוזאַמען, און דער אַנדערער תלמיד איז איבערגעלאָפֿן פעטרוסן, און איז אָנגעקומען פריער צום קבר. ⁵ און אַז ער האָט זיך אַינגעבויגן און אַרײַנגעקוקט, האָט ער געזען די תכריכים ליגן; אָבער ער איז ניט אַרײַנגעגאַנגען. ⁶ דערנאָך איז שמעון פעטרוס אָנגעקומען נאָך אים, און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם קבר אַרײַן; און ער האָט געזען די תכריכים ליגן, ⁷ און דאָס טיכל, וואָס איז געווען אויף זיין קאָפּ, איז ניט געלעגן מיט די תכריכים, נייערט צונויפגעוויקלט אין אַ פלאַץ באַזונדער. ⁸ און דערנאָך איז אַרײַנגעגאַנגען אויך דער אַנדערער תלמיד, וואָס איז פריער געקומען צום קבר, און ער האָט געזען, און געגלויבט. ⁹ וואָרים זיי האָבן נאָך ניט פאַרשטאַנען דעם פֿסוק, אַז ער מוז אויפשטיין תחית־המתים. ¹⁰ און די תלמידים זענען דעריבער ווידער אַוועק צו זיך אַהיים.

¹¹ אָבער מרִים איז געשטאַנען אין דרויסן ביים קבר און האָט געוויינט. און, ווי זי האָט געוויינט, האָט זי זיך אַינגעבויגן און האָט אַרײַנגעקוקט אין דעם קבר; ¹² און זי האָט געזען צוויי מלאַכים אין ווייסן זיצן, וואו דער גוף פון ישׁוען איז געלעגן, איינער צוקאָפּנס, און איינער צופּוסנס. ¹³ און זיי האָבן צו איר געזאָגט: אַשה, פאַרוואָס ווייססטו? זאָגט זי צו זיי: מחמת זיי האָבן אַוועקגענומען מיין האָר, און איך ווייס ניט, וואו זיי האָבן אים געלייגט. ¹⁴ און בעת זי האָט דאָס געזאָגט, האָט זי זיך אויסגעדרײט, און געזען ישׁוען

שטיין, אָבער זי האָט ניט געוואוסט, אַז דאָס איז ישוע. ¹⁵ זאָגט צו איר ישוע: אשה, פאַרוואָס ווינסטו? וועמען זיכסטו? און מחמת זי האָט אים אָנגענומען פאַר דעם גערטנער, האָט זי צו אים געזאָגט: האָר, אויב דו האָסט אים אַוועקגעטראָגן, זאָג מיר, וואו דו האָסט אים געלייגט, און איך וועל אים אַוועקנעמען. ¹⁶ זאָגט צו איר ישוע: מַרְיָם! און זי האָט זיך אויסגעדרייט, און צו אים געזאָגט אויף לשון־קודש: רַבּוֹנִי, וואָס מיינט צו זאָגן: לערער. ¹⁷ זאָגט ישוע צו איר: ריר מיך ניט אָן, וואָרים איך בין נאָך ניט אַרויפגעגאַנגען צו דעם פּאָטער; נייערט גיי צו מיינע ברידער, און זאָג זיי: איך גיי אַרויף צו מיין פּאָטער און אייער פּאָטער, און צו מיין גאָט און אייער גאָט. ¹⁸ און מַרְיָם פון מַגְדָּלָה איז געגאַנגען און האָט דערציילט די תּלמידים: איך האָב געזען דעם האָר; און אַז ער האָט צו איר געזאָגט די דאָזיקע זאַכן. ¹⁹ און אין אַוונט פון יענעם טאָג, דעם ערשטן טאָג פון דער וואָך, בעת די טירן זענען געווען פאַרשלאָסן, וואו די תּלמידים זענען געווען, אויס מורא פאַר די יידן, איז ישוע געקומען און איז געשטאַנען צווישן זיי, און האָט צו זיי געזאָגט: שְׁלוֹם־עֲלֵיכֶם! ²⁰ און בעת ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער זיי געוווּן זיינע הענט און זיין זייט. און די תּלמידים האָבן זיך געפּרייט, בעת זיי האָבן געזען דעם האָר. ²¹ און ישוע האָט נאָכאַמאָל צו זיי געזאָגט: שְׁלוֹם־עֲלֵיכֶם! אַזוויי דער פּאָטער האָט מיך געשיקט, פּונקט אַזוי שיק איך אייך. ²² און אַז ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער אַ הויך געטאַן אויף זיי, און צו זיי געזאָגט: זייט מקבל דעם רוּח־הַקּוֹדֶשׁ. ²³ וועמעס זינד איר זענט מוחל, פאַר די זענען זיי פאַרגעבן; וועמעס זינד איר פאַרהאַלט, זענען זיי פאַרהאַלטן. ²⁴ און תּוֹמָא, איינער פון די צוועלף, וועמען מען האָט גערופּן: דער צוויילינג, איז ניט געווען מיט זיי, בעת ישוע איז געקומען. ²⁵ די אַנדערע תּלמידים האָבן דעריבער געזאָגט צו אים: מיר האָבן געזען דעם האָר. ער אָבער האָט צו זיי געזאָגט: סיידן איך וועל זען דעם סימן פון די נעגל אין זיינע הענט, און אַרְיִינְטאַן מיין פינגער אין דעם סימן פון די נעגל, און אַרְיִינְטאַן מיין האַנט אין זיין זייט, וועל איך ניט גלויבן.

²⁶ און אין אַכט טעג אַרום זענען זיינע תּלמידים ווידער געווען אין דעם הויז, און תּוֹמָא איז געווען מיט זיי. און בעת די טירן זענען געווען פאַרשלאָסן, איז ישוע געקומען און איז געשטאַנען צווישן זיי, און האָט געזאָגט: שְׁלוֹם־עֲלֵיכֶם! ²⁷ דערנאָך האָט ער געזאָגט צו תּוֹמָא: שטרעק אויס אַהער

דיין פינגער, און זע מיינע הענט; און שטרעק אויס דיין האנט, און טו זי אריין אין מיין זייט; און זיי ניט אומגלויביק, נייערט גלויביק. ²⁸ האָט תּוֹמָא געענטפערט, און צו אים געזאָגט: מיין האָר און מיין גאַט! ²⁹ זאָגט צו אים יִשׁוּעַ: ווייל דו האָסט מיך געזען, האָסטו געגלויבט? וואויל איז די, וואָס האָבן ניט געזען, און דאָך האָבן זיי געגלויבט.

³⁰ און נאָך אַ סך אַנדערע צייכנס האָט יִשׁוּעַ געטאָן פאַר די תּלמידים, וואָס זענען ניט פאַרשריבן אין דעם דאָזיקן ספר. ³¹ אָבער די דאָזיקע זענען פאַרשריבן, כדי איר זאָלט גלויבן, אַז יִשׁוּעַ איז דער מָשִׁיחַ, דער בְּרִיאַלֵהִים, און אַז אין גלויבן זאָלט איר קענען האָבן לעבן אין זיין נאָמען.

נא און נאָכדעם האָט זיך יִשׁוּעַ ווידער אַנטפלעקט צו די תּלמידים ביי דעם ים פון טבריה; און ער האָט זיך אַנטפלעקט אויף דעם דאָזיקן אופן: ² עס זענען געווען צוזאַמען שמוען פעטרוס און תּוֹמָא, וועמען מען האָט גערופן צווילינג, און נתנאל פון קָנָה אין גליל, און ובדיס זין, און נאָך צוויי אַנדערע פון זיינע תּלמידים. ³ זאָגט שמוען פעטרוס צו זיי: איך גיי כאָפן פּיִשׁ. זאָגן זיי צו אים: מיר גייען אויך מיט דיר. און זיי זענען אַרויס-געגאַנגען און זענען אַריין אין דער שיף; און יענע נאָכט האָבן זיי גאַרניט געכאַפט.

⁴ און בעת סע האָט שוין גענומען טאָגן, איז יִשׁוּעַ געשטאַנען ביים ברעג; אָבער די תּלמידים האָבן ניט געוואוסט, אַז דאָס איז יִשׁוּעַ. ⁵ און יִשׁוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: קינדער, האָט איר עפעס צו עסן? האָבן זיי אים געענטפערט: גיין. ⁶ און ער האָט צו זיי געזאָגט: פאַרוואָרפט די נעץ אויף דער רעכטער זייט פון דער שיף, און איר וועט געפינען. זיי האָבן דעריבער פאַרוואָרפן, און האָבן זי ניט געקענט אַרויסציען צוליב די פּיִל פּיִשׁ. ⁷ און יענער תּלמיד, וועמען יִשׁוּעַ האָט ליב געהאַט, האָט געזאָגט צו פעטרוס: דאָס איז דער האָר! און אַז שמוען פעטרוס האָט געהערט, אַז דאָס איז דער האָר, האָט ער אַינגעוויקלט זיין אַיינהיל אַרום זיך—וואָרים ער איז געווען נאָקעט—און האָט זיך אַריינגעוואָרפן אין ים אַריין. ⁸ אָבער די אַנדערע תּלמידים זענען געקומען אין דער שיף, וואָרים זיי זענען געווען ניט ווייט פון דער בִּשְׁה, נייערט אַן עֶרֶךְ פון צוויי הונדערט אַיילן ווייט, און האָבן געשלעפט די נעץ פּוֹל מיט פּיִשׁ.

⁹ און אַז זיי זענען אַרויס אויף דער בִּשְׁה, האָבן זיי געזען אַ פּייער פון

קוילן, און פיש ליגן אויף אים, און מצה. ¹⁰ זאָגט צו זיי ישוע: ברענגט אָהער פון די פיש, וואָס איר האָט איצט געכאַפּט. ¹¹ און שמעון פעטרוס איז אַרױפּגעאַנגען, און האָט אַרױסגעצויגן די נעץ אויף דער יבֿשה, פּול מיט גרויסע פיש, הונדערט דריי און פּופּציק; און הָבּם עס זענען געווען אַזױפּיל, איז די נעץ ניט צערױסן געוואָרן. ¹² זאָגט צו זיי ישוע: קומט און בייסט איבער. און קיינער פון די תּלמידים האָט זיך ניט דערוועגט צו פּרעגן ביי אים: ווער ביסטו? וואָרים זיי האָבן געוואוסט, אַז דאָס איז דער האָר. ¹³ און ישוע האָט גענועענט און גענומען די מצה, און זי זיי געגעבן, און אַזױ אויך די פיש. ¹⁴ דאָס איז שוין דאָס דריטע מאָל, וואָס ישוע האָט זיך אַנטפּלעקט צו די תּלמידים, נאָכדעם ווי ער איז אויפּגעשטאַנען תּחנת־הַמַּתים.

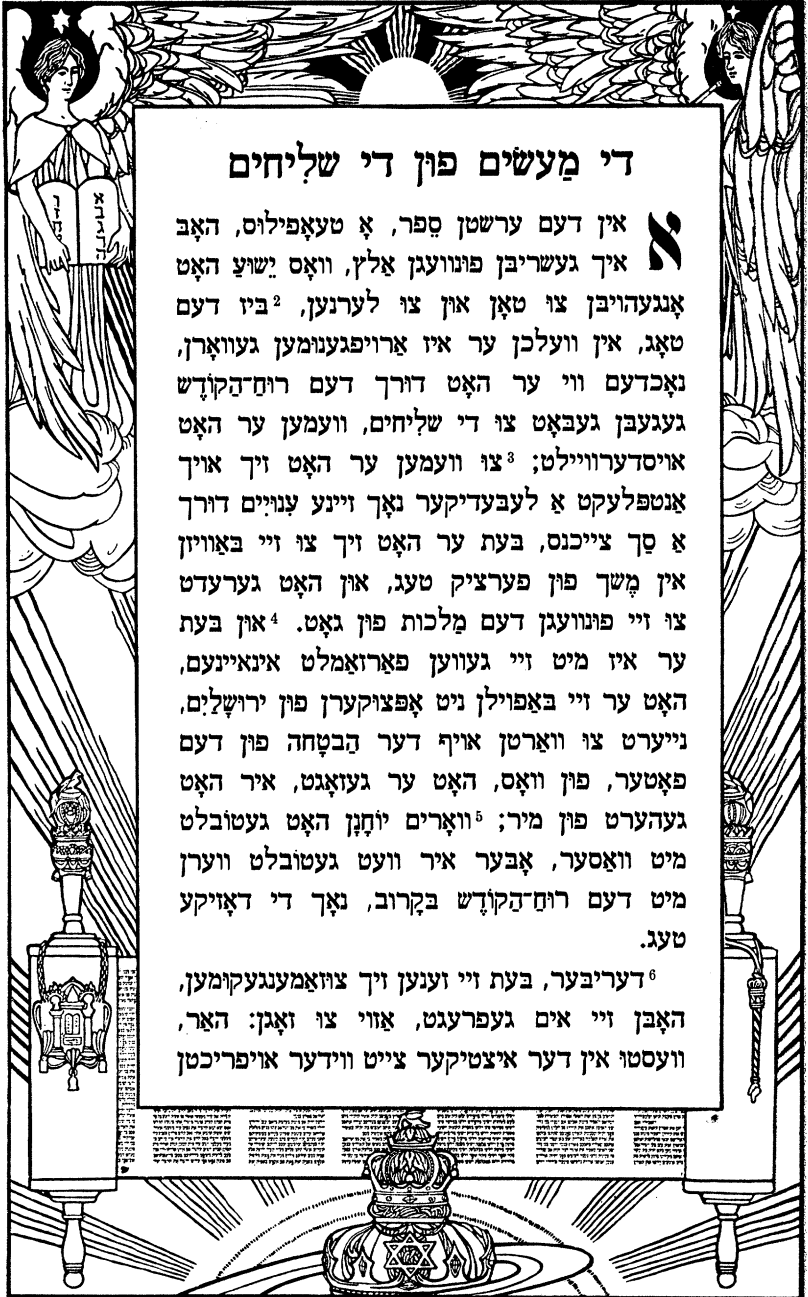
¹⁵ און אַז זיי האָבן געהאַט איבערגעביסן, זאָגט ישוע צו שמעון פעטרוס: שמעון בֿן־יוֹנָה, האָסטו מיך מערער ליב ווי די דאָזיקע? זאָגט ער צו אים יאָ, האָר; דו ווייסט, אַז איך האָב דיך ליב. זאָגט ער צו אים: פּיטער מיינע לעמער. ¹⁶ זאָגט ער ווידער צו אים אַ צווייט מאָל: שמעון בֿן־יוֹנָה, האָסטו מיך ליב? זאָגט ער צו אים: יאָ, האָר; דו ווייסט, אַז איך האָב דיך ליב. זאָגט ער צו אים: היט מיינע שאַף. ¹⁷ זאָגט ער צו אים דאָס דריטע מאָל: שמעון בֿן־יוֹנָה, האָסטו מיך ליב? פּעטרוס האָט זיך מצער געווען, מחמת ער האָט צו אים געזאָגט דאָס דריטע מאָל: האָסטו מיך ליב? און ער האָט צו אים געזאָגט: האָר, דו ווייסט אַלצדינג; דו ווייסט, אַז איך האָב דיך ליב. זאָגט צו אים ישוע: פּיטער מיינע שאַף. ¹⁸ פּאַרוואַר, פּאַרוואַר, איך זאָג דיר, בעת דו ביסט געווען יונג, האָסטו דיך אָנגעגורט, און ביסט געגאַנגען, וואוהין דו האָסט געוואָלט; אָבער בעת דו וועסט זיין אַלט, וועסטו אויסשטרעקן דינע הענט, און אַן אַנדערער וועט דיך אָנגורטן און פירן, וואוהין דו ווילסט ניט. ¹⁹ און דאָס האָט ער גערעדט, פּדי מַרְמוֹ צו זיין מיט וואָסער מין טויט ער וועט אַכפּערן גאָט. און נאָך די דאָזיקע רייד, האָט ער צו אים געזאָגט: גיי מיר נאָך.

²⁰ און פעטרוס האָט זיך אויסגעדרייט, און געזען דעם תּלמיד נאָכגיין, וועמען ישוע האָט ליב געהאַט, וואָס האָט זיך אויך ביי דער סעודה אָנגעלענט אויף זיין ברוסט, און ער האָט געזאָגט: האָר, ווער איז דער, וואָס טוט דיך איבערענטפּערן? ²¹ און אַז פעטרוס האָט אים געזען, האָט ער געזאָגט צו

ישוען: האר, און וואָס איז מכוח אים? ²² זאָגט צו אים ישוע: אויב איך וויל, אָו ער זאָל פאַרבלייבן, ביז איך קום, וואָס גייט דאָס דיך אָן? דו גיי מיר נאָך. ²³ און דאָס דאָזיקע וואָרט האָט זיך פאַרשפּרייט צווישן די ברידער, אָו יענער תּלמיד וועט ניט שטאַרבן; אָבער ישוע האָט ניט געזאָגט צו אים, אָו ער וועט ניט שטאַרבן, נייערט: אויב איך וויל, אָו ער זאָל פאַרבלייבן ביז איך קום, וואָס גייט דאָס דיך אָן?

²⁴ דאָס איז דער תּלמיד, וואָס זאָגט עדות אויף די דאָזיקע זאַכן, און וואָס האָט דאָס פאַרשריבן; און מיר ווייסן, אָו זיין עדות זאָגן איז אַמת. ²⁵ און עס זענען אויך פאַראַן אַ סך אַנדערע זאַכן, וואָס ישוע האָט געטאָן; און וואָלט מען זיי אַלע באַזונדער פאַרשריבן, מיין איך, אָו אַפילו די וועלט אַליין וואָלט ניט געקענט אַרײַנגעמען די ספּרים, וואָס וואָלטן אָנגעשריבן געוואָרן.

די מעשים פון די שליחים

אין דעם ערשטן ספר, אַ טעאָפּילוס, האָב איך געשריבן פּונוועגן אַלץ, וואָס ישׁוע האָט אָנגעהויבן צו טאָן און צו לערנען, ² ביז דעם טאָג, אין וועלכן ער איז אַרויפגענומען געוואָרן, נאָכדעם ווי ער האָט דורך דעם רוח־הקודש געגעבן געבאָט צו די שליחים, וועמען ער האָט אויסדערוויילט; ³ צו וועמען ער האָט זיך איך אַנטפלעקט אַ לעבעדיקער נאָך זיינע ענויים דורך אַ סך צייכנס, בעת ער האָט זיך צו זיי באַוווּן אין מֶשך פון פּערציק טעג, און האָט גערעדט צו זיי פּונוועגן דעם מלכות פון גאָט. ⁴ און בעת ער איז מיט זיי געווען פאַרזאַמלט אינאיינעם, האָט ער זיי באַפוילן ניט אָפּצוקערן פון ירושלים, נייערט צו וואַרטן אויף דער הבטחה פון דעם פּאָטער, פון וואָס, האָט ער געזאָגט, איר האָט געהערט פון מיר; ⁵ וואָרים יוֹחַן האָט געטובלט מיט וואַסער, אָבער איר וועט געטובלט ווערן מיט דעם רוח־הקודש בקרוב, נאָך די דאָזיקע טעג.

⁶ דעריבער, בעת זיי זענען זיך צוזאַמענגעקומען, האָבן זיי אים געפרעגט, אַזוי צו זאָגן: האַר, וועסטו אין דער איצטיקער צייט ווידער אויפריכטן

אין דעם ערשטן ספר, אַ טעאָפּילוס, האָב איך געשריבן פּונוועגן אַלץ, וואָס ישׁוע האָט אָנגעהויבן צו טאָן און צו לערנען, ביז דעם טאָג, אין וועלכן ער איז אַרויפגענומען געוואָרן, נאָכדעם ווי ער האָט דורך דעם רוח־הקודש געגעבן געבאָט צו די שליחים, וועמען ער האָט אויסדערוויילט; צו וועמען ער האָט זיך איך אַנטפלעקט אַ לעבעדיקער נאָך זיינע ענויים דורך אַ סך צייכנס, בעת ער האָט זיך צו זיי באַוווּן אין מֶשך פון פּערציק טעג, און האָט גערעדט צו זיי פּונוועגן דעם מלכות פון גאָט. און בעת ער איז מיט זיי געווען פאַרזאַמלט אינאיינעם, האָט ער זיי באַפוילן ניט אָפּצוקערן פון ירושלים, נייערט צו וואַרטן אויף דער הבטחה פון דעם פּאָטער, פון וואָס, האָט ער געזאָגט, איר האָט געהערט פון מיר; וואָרים יוֹחַן האָט געטובלט מיט וואַסער, אָבער איר וועט געטובלט ווערן מיט דעם רוח־הקודש בקרוב, נאָך די דאָזיקע טעג. דעריבער, בעת זיי זענען זיך צוזאַמענגעקומען, האָבן זיי אים געפרעגט, אַזוי צו זאָגן: האַר, וועסטו אין דער איצטיקער צייט ווידער אויפריכטן

דאָס מלכות צו ישׂראל? ⁷ און ער האָט צו זיי געזאָגט: עס איז ניט פאַר אייך צו וויסן די צייטן, אָדער זמנים, וואָס דער פּאָטער האָט באַשטימט אין זיין אייגענעם רשות. ⁸ אָבער איר וועט קריגן קראַפט, ווען דער רוים־הקוֹדֶש וועט קומען אויף אייך; און איר וועט זיין מיינע עֲדוֹת אין ירוּשָׁלַיִם, און אין גאַנץ יהודה, און אין שומרון, און ביז צום סוף פון דער ערד. ⁹ און בעת ער האָט דאָס געזאָגט, איז ער פאַר זייערע אויגן אַרויפגענומען געוואָרן; און אַ וואַלקן האָט אים צוגענומען פון זייערע אויגן. ¹⁰ און בשעת זיי האָבן געטאַן קוקן גלייך צום הימל ווי ער איז אַרויפגעגאַנגען, ערשט צוויי מענטשן זענען געשטאַנען לעבן זיי אין ווייסע קליידער, ¹¹ און האָבן געזאָגט: איר מענטשן פון גליל, פאַרוואָס שטייט איר און קוקט צום הימל? דער דאָזיקער ישׂוע, וואָס איז אַרויפגענומען געוואָרן פון אייך אין הימל אַריין, וועט קומען אויף אַזאַ אָפּן, ווי איר האָט אים געזען גיין אין הימל אַריין.

¹² דעמאָלט האָבן זיי זיך אומגעקערט קיין ירוּשָׁלַיִם פון דעם באַרג, וואָס הייסט הַר־הַצִּיּוֹנִי, וואָס איז נאָענט פון ירוּשָׁלַיִם, אַ גאַנג פון אַ תּחוֹם־שַׁבַּת. ¹³ און בעת זיי זענען אַריינגעקומען, זענען זיי אַרויפגעגאַנגען אין דעם אויבערשטן חדר אַריין, וואו זיי זענען איינגעשטאַנען: פעטרוס און יִחְזָקָן, און יַעֲקֹב און אַנְדֵרֵי, פּיליפּוס און תּוֹמָא, בֵּרְתַלְמִי און מַתְיָא, יַעֲקֹב בֶּן חֲלֵפַי, און שמעון דער קנאי, און יהודה בֶּן־יעֲקֹב. ¹⁴ די אַלע האָבן אינאיינעם כּסדר פאַרבראַכט אין תּפִּילָה טאַן, מיט די וויבער, און מַרְיָם, די מוטער פון ישׂוען, און מיט זיינע ברידער.

¹⁵ און אין די דאָזיקע טעג איז פעטרוס אויפגעשטאַנען אין דער מיט פון די ברידער (און די צאָל פון די פאַרזאַמלטע איז געווען אַן עֶרֶך פון הונדערט און צוואַנציג מענטשן), און האָט געזאָגט: ¹⁶ ברידער, עס איז געווען נייטיק אַז דער פּסוק זאָל מקוּיִם ווערן, פון וואָס דער רוים־הקוֹדֶש האָט פאַרויסגעזאָגט דורך דעם מויל פון דודן וועגן יהודה, וואָס איז געווען דער אַנפירער פון די, וואָס האָבן געפאַנגען גענומען ישׂוען; ¹⁷ וואָרים ער איז געווען געציילט צווישן אונדז, און האָט מקבל געווען זיין חֶלֶק אין דער דאָזיקער עבֹדָה. ¹⁸ און ער האָט זיך געקויפט אַ פעלד מיט דעם שֶׁכַר פון זיין רשעות; און ער איז געפאַלן אויפן קאַפּ, און האָט געפלאַצט אין צווייען,

* תהלים מא, 10.

און אַלע זיינע אינגעוויינדן זענען אויסגעגאַסן געוואָרן.¹⁹ און דאָס איז באַקאַנט געוואָרן פאַר אַלע באַוואוינער פון ירושלים, אזוי, אַז אין זייער לשון איז דאָס פעלד גערופן געוואָרן חֲקֵל־דָמָא, וואָס איז טײַטש: דאָס פעלד פון בלוט.²⁰ וואָרים סע שטייט געשריבן אין דעם ספר תהלים:

זאָל זיין ישוב ווערן פאַרוויסט,

און זאָל קיינער דערין ניט וואוינען,

און זיין אָרט זאָל אַן אַנדערער פאַרנעמען.^א

²¹ דערײַבער מוז איינער פון די מענטשן, וואָס זענען געגאַנגען מיט אונדו די גאַנצע צייט, בעת דער האַר ישוע איז אַרײַנגעגאַנגען און אַרויסגעגאַנגען צווישן אונדו,²² אָנהייבנדיק פון יחננס טבילה, ביז דעם טאָג, ווען ער איז פון אונדו אַרויפגענומען געוואָרן, — פון די דאָזיקע מוז איינער ווערן מיט אונדו אַן עדות פון זיין תחית־המתים.²³ און זיי האָבן אויפגעשטעלט צוויי: יוספן, וועמען מען האָט גערופן בַר־שַבְזַי, און וואָס האָט געהאַט דעם צונאַמען יוסטוס, און מתא.²⁴ און זיי האָבן מתפלל געווען, און געזאָגט: דו, האַר, וואָס ווייסט די הערצער פון אַלע מענטשן, ווייז אָן פון די דאָזיקע צוויי דעם, וועמען דו האָסט אויסדערוויילט²⁵ צו פאַרנעמען דעם פּלאַץ פון דער דאָזיקער עבודה און שליחות, פון וועלכער יהודה האָט אָפּגעטראָטן, פדי ער זאָל גיין צו זיין אייגענעם אָרט.²⁶ און זיי האָבן געוואָרפן גורל פּנוועגן זיי, און דער גורל איז געפאַלן אויף מתאן; און ער איז געצײלט געוואָרן מיט די עלף שליחים.

ב און בעת דער טאָג פון שבועות האָט גענעענט, זענען זיי געווען אַלע צוואַמען אין איין אָרט.² און פּלוצים איז געקומען פון הימל אַ רעש ווי דאָס יאָגן פון אַ שטאַרקן ווינט, און ער האָט אָנגעפילט דאָס גאַנצע הויז, וואו זיי זענען געזעסן.³ און עס האָבן זיך באַוויזן צו זיי צונגען אַזוויי פון פייער, וואָס האָבן זיך פּונאַדערגעטיילט, און זיי האָבן זיך געזעצט אויף יעדען איינעם פון זיי.⁴ און זיי זענען אַלע געוואָרן אָנגעפילט מיט דעם רוח־הקודש, און האָבן אָנגעהויבן צו רעדן מיט אַנדערע לשונות, ווי דער גייסט האָט זיי געגעבן צו רעדן.

⁵ און עס האָבן געוואוינט אין ירושלים יידן, יראי־שמים, פון יעדער אומה אונטערן הימל.⁶ און ווען דער דאָזיקער רעש איז געהערט געוואָרן,

^א תהלים סט, 26; קט, 8.

איז דאָס פּאַלק זיך צוזאַמענגעלאָפּן, און איז פּאַרטומלט געוואָרן, מַחמת יעדער האָט זיי געהערט רעדן אין זיין אייגענעם לָשון. ⁷ און זיי זענען אַלע נְבֵהל און נְשִׁתּוּמם געוואָרן, און האָבן געזאָגט: זענען ניט אָט־די אַלע, וואָס רעדן, גְּלִילֵעֵר? ⁸ און וויאָזוי הערן מיר זיי, איטלעכן אין אונדזער אייגענעם לָשון, אין וועלכן מיר זענען געבוירן געוואָרן? ⁹ די פון פֶּרַס און מְדִי, און עִלְמֵעֵר, און די באַוואוינער פון אַרְם־נְהָרִים, פון יהודה און קאַפּאַדאָקיע, פון פּאַנטוס און אַזיע, ¹⁰ פון פּריגייע און פּאַמפּיליע, פון מְצָרִים און די קאַנטן פון ליביע אַרום קוריני, און די געקומענע פון רוים, יִידן און גֵרִים, ¹¹ קרעטער און אַראַבער, מיר הערן זיי רעדן אין אונדזערע לשונות די וואונדערלעכע מעשים פון גאָט. ¹² און זיי זענען אַלע נְבֵהל און נְשִׁתּוּמם געוואָרן, און האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: וואָס באַטִיט דאָס דאָזיקע? ¹³ נאָר אַנדערע האָבן געשפּעט, און געזאָגט: זיי זענען פּול מיט זיסן וויין. ¹⁴ אָבער פּעטרוס האָט זיך אויפגעשטעלט מיט די עלף, און האָט אויפגעהויבן זיין קול, און צו זיי געזאָגט: מענטשן פון יהודה, און איר אַלע, וואָס וואוינט אין ירושלים, זייט וויסן אָט־וואָס, און פּאַרנעמט מינע רייד. ¹⁵ וואָרים די דאָזיקע זענען ניט שיפור, ווי איר מיינט, מַחמת עס איז ערשט די דריטע שעה פון טאָג; ¹⁶ נאָר דאָס דאָזיקע איז דאָס, וואָס עס איז געזאָגט געוואָרן דורך יואֵל הנביא:

¹⁷ און עס וועט זיין אין די לעצטע טעג, זאָגט גאָט,

וועל איך אויסגיסן מיין גייסט אויף איטלעכן באַשעפעניש,

און אייערע זין און אייערע טעכטער וועלן נביאות זאָגן,

און אייערע בַּחורים וועלן זען חזיונות,

און אייערע זקנים וועלן קלומען קלומות;

¹⁸ און אויך אויף מיינע קנעכט און אויף מיינע דינסטן

וועל איך אויסגיסן מיין גייסט אין יענע טעג;

און זיי וועלן נביאות זאָגן.

¹⁹ און איך וועל ווייזן וואונדער אויבן אין הימל,

און צייכנס אונטן אויף דער ערד,

בלוט, און פייער, און זיילן רויך.

²⁰ די זון וועט פאַרקערט ווערן אין פינצטערניש,

און די לְבָנָה אין בלוט,

איידער עס קומט אָן דער טאָג פון גאָט,
 דער גרויסער און מוֹרְאֲדִיקֶער טאָג.
²¹ און עס וועט זיין,
 אַז ווער סע וועט רופן דעם נאָמען פון גאָט,
 וועט גינצול ווערן אָ.

²² מענטשן פון ישׂראל, הערט אויס די דאָזיקע רייד: ישׁוּעַ הַנוֹצְרִי, אַ
 מענטש, באַווִּילִיקט פון גאָט פאַר אייך דורך גבורות, און וואונדער און
 צייכנס, וואָס גאָט געטאָן דורך אים אין אייער מיט, ווי איר ווייסט
 אַליין. ²³ דעם דאָזיקן ישׁוּעַ, וואָס איז איבערגענוטפערט געוואָרן דורך דער
 באַשלאָסענער עצה, און פריערדיק וויסן פון גאָט, האָט איר, דורך דער
 האַנט פון רשעים, געקרייציקט און געהרגעט. ²⁴ אָבער גאָט האָט אים
 אויפגעוועקט, נאָכדעם ווי ער האָט אויפגעלייזט די יסורים פון טויט, מחמת
 עס איז ניט געווען מעגלעך, אַז ער זאָל פון אים געהאַלטן ווערן. ²⁵ וואָרים
 דורך זאָגט פּונוועגן אים:

איך האָב תּוֹמִיד געווען גאָט פאַר מיר,
 וואָרים ער איז ביי מיין רעכטער האַנט, כּדי איך זאָל ניט פּאַלן;
²⁶ דעריבער איז מיין האַרץ געווען פּריילעך,
 און מיין צונג האָט זיך געפּרייט;

און מיין לייב וועט אויך רוען אין זיכערקייט;
²⁷ וואָרים דו וועסט ניט לאָזן מיין נפּש אין שאול,
 דו וועסט אויך ניט געבן דיין הייליקן צו זען פאַרדאַרבונג.
²⁸ דו האָסט געמאַכט וויסן פאַר מיר דעם וועג פון לעבן,
 דו וועסט מיך זאָט מאַכן מיט פּרייד פאַר דיין פּנים ב.

²⁹ ברִידער, איך קאָן אייך זאָגן אָפּן פּונוועגן דעם פּאַטער דוד, אַז
 ער איז געשטאַרבן, און מע האָט אים באַגראָבן, און זיין קבר איז מיט אונדז
 ביז אויף היינטיקן טאָג. ³⁰ אָבער אַזוי ווי ער איז געווען אַ נביא, און האָט
 געוואוסט, אַז גאָט האָט אים צוגעשוואורן מיט אַ שבועה, אַז פון דער
 פּרוכט פון זיינע לענדן וועט ער זעצן איינעם אויף זיין טראָגן, ³¹ האָט ער
 פאַרויסגעזען און גערעדט פון דעם אויפשטיין פון משיחן, אַז ער וועט ניט
 איבערגעלאָזט ווערן אין שאול, און אויך וועט זיין פלייש ניט זען קיין

א יואל ג, 1-5. ב תהלים טו, 8-11. ג תהלים פט, 4, 5; שמואל ב' ז, 12, 13.

פארדארבונג. ³² דעם דאָזיקן ישוע האָט גאָט אויפגעוועקט, פון וואָס מיר אַלע זענען עֲדוּת. ³³ דעריבער, ווייל ער איז דערהויבן צו דער רעכטער האַנט פון גאָט, און ווייל ער האָט מקבל געווען פון דעם פּאָטער די הבטחה פון דעם רויח־הַקֹּדֶשׁ, האָט ער אויסגעגאַסן דאָס, וואָס איר זעט און הערט. ³⁴ וואָרים יְוֹד איז ניט אַרויף אין הימל אַרײַן, נײַערט ער זאָגט אַליין:

גאָט האָט געזאָגט צו מיין האַר:

זעץ דיך בײַ מיין רעכטער האַנט,

³⁵ ביז איך וועל מאַכן דיײַנע פײַנט

אַ פּוסבענקל פאַר דיײַנע פּיס״.

³⁶ זאָל דעריבער דאָס גאַנצע הויז פון ישׂראל וויסן אויף זיכער, אַז גאָט האָט געמאַכט דעם דאָזיקן ישוע, וועמען איר האָט געקרייציקט, פאַר אַ האַר און מָשׁיח.

³⁷ און ווי זיי האָבן דאָס געהערט, האָט עס זיי געשטאַכן אין האַרצן, און זיי האָבן געזאָגט צו פעטרוסן און די איבעריקע פון די שְׁלִיחִים: ברידער, וואָס זאָלן מיר טאָן? ³⁸ און פעטרוס האָט צו זיי געזאָגט: טוט תשובה, און זאָל יעדער פון אייך געטובלט ווערן אין דעם נאָמען פון ישוע המָשׁיח פאַר דער פאַרגעבונג פון אייערע זינד; און איר וועט באַקומען די מָתְנָה פון דעם רויח־הַקֹּדֶשׁ. ³⁹ וואָרים פאַר אייך איז די הבטחה, און פאַר אייערע קינדער, און פאַר אַלע, וואָס זענען פון ווייטן, וואָס גאָט, אונדזער גאָט, וועט רופן צו זיך. ⁴⁰ און מיט אַ סך אַנדערע רייד האָט ער עֲדוּת געזאָגט און זיי מוהיר געווען, אַזוי צו זאָגן: זייט אייך מציל פון דעם דאָזיקן פאַרקרומטן דור. ⁴¹ און די, וואָס האָבן אָנגענומען זיין וואָרט, זענען געטובלט געוואָרן, און עס זענען צוגעקומען יענעם טאָג אַרום דריי טויזנט נפְּשׁוֹרִים. ⁴² און זיי האָבן זיך געהאַלטן פעסט אין דער לערנונג פון די שְׁלִיחִים און אין זייער חֲבֻרוֹתָא, אין דעם ברעכן פון ברויט און אין תּפִּילוֹת.

⁴³ און אַן אַימרה איז געפאַלן אויף יעדן נפש, און אַ סך צייכנס און וואונדער זענען געשען דורך די שְׁלִיחִים. ⁴⁴ און אַלע, וואָס האָבן געגלויבט, זענען געווען צוזאַמען, און האָבן אַלצדינג געהאַט בשותפות; ⁴⁵ און זיי האָבן פאַרקויפט זייער האָב און גוטס, און האָבן עס צעטיילט צו אַלעמען, לויט איטלעכנס באַדערפעניש. ⁴⁶ און פון טאָג צו טאָג זענען זיי געווען באַשטענדיק

מיט איין געמיט אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, און זיי האָבן געבראַכן ברויט אין די הייזער, און האָבן געגעסן זייער שפייז מיט פריילעכקייט און מיט אַן ערלעך האַרץ. ⁴⁷ און זיי האָבן געלויבט גאָט, און האָבן געפונען חן ביים גאַנצן פֿאָלק. און דער האַר האָט געטאָן מערן צו זיי פון טאָג צו טאָג יענע, וואָס זענען ניצול געוואָרן.

און פעטרוס און יוחָנָן זענען צוזאַמען אַרויפגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ אַרײַן צו תפילת־מנחה, אין דער נײַנטער שעה. ² און איינער אַ מענטש, וואָס איז געווען לאָם פון זיין מוטערס טראַכט אָן, איז געטראָגן געוואָרן, און מע האָט אים יעדן טאָג געלייגט ביים טויער פון דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וואָס האָט געהייסן דער שײנער טויער, צו בעטן נְדָבוֹת בײַ די, וואָס זענען אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. ³ און אַז ער האָט געזען פעטרוסן און יוחָנָן האַלטן אין אַרײַנגיין אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, האָט ער געבעטן אַ נְדָבָה. ⁴ און פעטרוס און יוחָנָן האָבן אים שאַרף אָנגעקוקט, און געוואָגט: קױק אויף אינדו. ⁵ און ער האָט זיי באַטראַכט, און געהאַפט עפעס צו באַקומען פון זיי. ⁶ אָבער פעטרוס האָט געוואָגט: זילבער און גאָלד האָב איך נישט, נאָר וואָס איך האָב, גיב איך דיר: אין דעם נאָמען פון ישוע המָשיח פון נצְרֶת, שטיי אויף און גיי. ⁷ און ער האָט אים אָנגענומען בײַ דער רעכטער האַנט, און האָט אים אויפגעשטעלט; און תִּיכַף זענען זיינע פיס און קנעכלעך געשטאַרקט געוואָרן. ⁸ און ער איז אויפגעשפרונגען און איז געשטאַנען, און האָט אָנגעהויבן צו גיין; און ער איז אַרײַנגעגאַנגען מיט זיי אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, איז געגאַנגען און געשפרונגען, און האָט געלויבט גאָט. ⁹ און דאָס גאַנצע פֿאָלק האָט אים געזען גיין און לויבן גאָט. ¹⁰ און זיי האָבן דערקענט אין אים, אַז דאָס איז דער, וואָס איז געזעסן און געבעטן נְדָבוֹת ביים שײנעם טויער פון דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ; און זיי זענען געוואָרן פול מיט שטוינען און פאַרוואנדערונג איבער דעם, וואָס מיט אים איז געשען.

¹¹ און בעת ער האָט זיך געהאַלטן אין פעטרוסן און יוחָנָן, איז זיך דאָס גאַנצע פֿאָלק צוזאַמענגעלאָפן צו זיי אין דעם פֿאַליש, וואָס האָט געהייסן שלמהס פֿאַליש, און זיי האָבן זיך שטאַרק געחידושט. ¹² און אַז פעטרוס האָט דאָס געזען, האָט ער זיך אָפגערופן צום פֿאָלק: איר מענטשן

פון ישראל, וואָס חידושט איר זיך איבער דעם דאָזיקן, אָדער וואָס קוקט איר אונדז אוי אָן, גלייך ווי מיר וואָלטן דורך אונדזער אייגענעם כּוֹר אָדער פרומקייט אים געמאַכט גיין? ¹³ דער גאָט פון אַבְרָהָם, און פון יצחק, און פון יעקב, דער גאָט פון אונדזערע אָבות האָט געאַכפּערט זיין קנעכט ישׁוע, וועמען איר האָט איבערגעענטפּערט, און פאַרלייקנט פאַר פּילאַטוסן, ווען ער האָט בְּדַעָה געהאַט אים צו לאָזן פריי. ¹⁴ איר אָבער האָט פאַרלייקנט דעם קָדוּשׁ און צדיק, און האָט געבעטן, מע זאָל אייך באַווייליקן אַ רוֹצַח, ¹⁵ און האָט געטייט דעם שַׁר פון לעבן, וועמען גאָט האָט מַחֲיֵה־מֵתִים געווען; פון וואָס מיר זענען עֲדוּת. ¹⁶ און דורך דער אָמוּנָה אין זיין נאָמען, האָט זיין נאָמען דעם דאָזיקן מענטשן, וועמען איר זעט און קענט, שטאַרק געמאַכט; און די אָמוּנָה, וואָס קומט דורך אים, האָט אים געגעבן די דאָזיקע רפּוּאָה־שְׁלִימָה פאַר אייער אַלעמענס אויגן.

¹⁷ און איצט, ברידער, איך ווייס, אַז איר האָט דאָס געטאָן אומוויסנדיק, פונקט ווי אייערע שָׁרִים. ¹⁸ אָבער וואָס גאָט האָט פאַרויסגעזאָגט דורך דעם מויל פון אַלע נביאים, אַז זיין מְשִׁיחַ וועט ליידן, האָט ער אַווי אַרום ממלא געווען. ¹⁹ דעריבער טוט תשובה, און קערט אייך אום פון אייערע וועגן, כּדי אייערע זינד זאָלן אויסגעמעקט ווערן, און עס זאָלן קומען צייטן פון דערקוויקונג פון פאַר גאָט, ²⁰ און כּדי ער זאָל שיקן דעם מְשִׁיחַ, וואָס איז פאַר אייך באַשטימט געוואָרן, ישׁוען, ²¹ וועמען דער הימל מוז מקבל זיין, ביז די צייטן, ווען סע וועט אויפגעריכט ווערן אַלצדינג, פון וואָס גאָט האָט גערעדט דורך דעם מויל פון זיינע הייליקע נביאים פון אַמאָל. ²² משה האָט אויך געזאָגט: אַ נביא וועט גאָט דיין האַר אויפשטעלן פאַר אייך פון צווישן אייערע ברידער, גלייך צו מיר; צו אים זאָלט איר זיך צוהערן אין אַלצדינג, וואָס ער וועט צו אייך רעדן. ²³ און סע וועט זיין, אַז יעדע זעל, וואָס וועט זיך ניט צוהערן צו דעם דאָזיקן נביא, וועט פאַרשניטן ווערן פון צווישן דעם פּאָלֶק. ²⁴ און אַלע נביאים פון שמואלן אָן, און די, וואָס זענען געווען נאָך אים, זיי האָבן אַלע גערעדט פון די דאָזיקע טעג. ²⁵ איר זענט די קינדער פון די נביאים, און פון דעם בונד, וואָס גאָט האָט געמאַכט מיט אייערע אָבות, בעת ער האָט געזאָגט צו אַבְרָהָמֶען: און אין דיין זאַמען וועלן זיין געבענטשט אַלע מְשִׁפּוּחֹת פון דער ערד. ²⁶ פאַר אייך קודם האָט גאָט

* דברים יח, 15, 19. † בראשית כב, 18.

אויפגעשטעלט זיין קנעכט, און אים געשיקט אייך צו בענטשן, און אָפקערן יעדן איינעם פון אייך פון אייערע שלעכטע מעשים.

און בעת זיי האָבן גערעדט צום פּאָלק, זענען אויפגעשטאַנען אויף זיי די כּהנים און דער הויפטמאַן פון דעם בית־המקדש און די צדוקים, ² וואָרים סע האָט זיי שטאַרק פּאַרדראָסן, וואָס זיי האָבן געלערנט דאָס פּאָלק, און געטאָן אָנוואַגן דורך יִשׁוּען תּחַת־המַּתִּים. ³ און זיי האָבן אויס־געשטרעקט אויף זיי זייערע הענט, און האָבן זיי אַרײַנגעזעצט אין געפענקעניש ביז מאָרגן, וואָרים עס איז שוין געווען אָוונט. ⁴ אָבער אַ סך פון די, וואָס האָבן געהערט דאָס וואָרט, האָבן געגלויבט; און די צאָל פון די מענטשן האָט געגרייכט ביז אַרום פינף טויזנט.

⁵ און עס איז געווען אויף מאָרגן, אַז זייערע שָׂרים, און זקנים, און סופרים, האָבן זיך פּאַרזאַמלט אין ירוּשָׁלַיִם, ⁶ און חָנָן, דער כּה־גְּדוֹל, איז דאָרט געווען, און קִיפּא און יוֹחָנָן און אַלְקִסנדר, און אַלע, וואָס זענען געווען פון כּה־גְּדוֹלס מִשְׁפּוּחַה. ⁷ און אַז זיי האָבן זיי אַוועקגעשטעלט אין דער מיט, האָבן זיי זיי געפרעגט: מיט וואָסער כּוֹרֵה, אָדער אין וואָסער נאָמען, האָט איר דאָס געטאָן? ⁸ דעמאָלט האָט פּעטרוס, פּוֹל מיט דעם רִיח־הַקּוֹדֶשׁ, צו זיי געזאָגט: הערט מיך אויס, איר שָׂרים פון דעם פּאָלק, און איר זקנים; ⁹ אויב מיר ווערן היינט אויסגעפּאַרשט וועגן דער טוֹבָה, וואָס מיר האָבן געטאָן דעם חוּלָה, דורך וואָס ער איז געהיילט געוואָרן, ¹⁰ זאָל דאָס זיין באַקאַנט פאַר אייך אַלע, און פאַר דעם גאַנצן פּאָלק יִשְׂרָאֵל, אַז אין דעם נאָמען פון יִשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ פון נְצִרְתּוֹ, וועמען איר האָט געקרייציקט, און וועמען גאָט האָט מַחַיֵּה־מֵתִים געווען, אַז דורך אים טוט דער דאָזיקער מענטש דאָ שטיין פאַר אייך געזונט. ¹¹ דאָס איז דער שטיין, וואָס איז פון אייך בוימינסטער פּאַרוואָרפן געוואָרן, און וואָס איז געוואָרן צום ווינקל־שטיין. ¹² און עס איז ניטאָ אין קיין שום אַנדערן קיין יִשׁוּעָה, וואָרים עס איז אויך ניטאָ אונטער דעם הימל קיין אַנדערער נאָמען, וואָס איז געגעבן געוואָרן צווישן מענטשן, וואָס אין אים זאָלן מיר געראַטעוועט ווערן.

¹³ און אַז זיי האָבן געזען די מוטיקייט פון פּעטרוסן און יוֹחָנָן, און האָבן פּאַרשטאַנען, אַז זיי זענען געווען ניט קיין געלערנטע, נייערט פּראָסטע מענטשן, זענען זיי נשׂתוּמם געוואָרן; און זיי האָבן דערקענט, אַז זיי זענען

געווען מיט ישוען.¹⁴ און בעת זיי האָבן געווען דעם מענטשן, וואָס איז געהיילט געוואָרן, שטיין מיט זיי, האָבן זיי גאַרניט געקאָנט זאָגן אַנטקעגן דעם.¹⁵ זיי האָבן זיי אָבער באַפוילן אַרויסצוגיין מחוץ דעם סנהדרין, און האָבן זיך מיט זיך געווען צווישן זיך,¹⁶ און געזאָגט: וואָס זאָלן מיר טאָן מיט די דאָזיקע מענטשן? וואָרים אָ אַ גרויסער נָס איז דורך זיי געטאָן געוואָרן, איז קלאַר פאַר אַלע, וואָס וואוינען אין ירושלים, און מיר קענען דאָס ניט פאַרלייקענען.¹⁷ אָבער כּדי דאָס זאָל זיך ניט ווייטער פאַרשפּרייטן צווישן דעם פּאָלק, לאַמיר זיי וואַרענען, פּון איצטאָן מער ניט צו רעדן צו קיינעם אין דעם דאָזיקן נאָמען.¹⁸ און זיי האָבן זיי גערופּן, און באַפוילן, בכלל ניט צו רעדן, אָדער צו לערנען אין דעם נאָמען פּון ישוען.¹⁹ אָבער פעטרוס און יוֹהָנָן האָבן זיי געענטפּערט: צי עס איז רעכט אין די אויגן פּון גאָט, מיר זאָלן אייך מער געהאָרכן ווי גאָט, משפּט איר אַליין;²⁰ וואָרים מיר קענען ניט אַנדערש, נייערט נאָר רעדן פּון דעם, וואָס מיר האָבן געווען און געהערט.²¹ און זיי האָבן זיי ווייטער געוואָרנט, און האָבן זיי אָפּגעלאָזט, ווייל זיי האָבן גאַרניט געפונען וויאָזוי זיי צו באַשטראַפּן, צוליב דעם פּאָלק; וואָרים אַלע האָבן געלויבט גאָט פאַר דעם, וואָס עס איז געשען.²² וואָרים דער מענטש, וואָס מיט אים איז געטאָן געוואָרן דער נָס פּון היילן, איז אַלט געווען מער ווי פּערציק יאָר.

²³ און אָ מען האָט זיי אָפּגעלאָזט, זענען זיי געגאַנגען צו וויערע פּריינט, און האָבן דערצייילט אַלצדינג, וואָס די ראַשי־פּהנים און די זקנים האָבן צו זיי געזאָגט.²⁴ און בעת זיי האָבן דאָס געהערט, האָבן זיי אַלע צוזאַמען אויפּגעהויבן וויער קול צו גאָט, און האָבן געזאָגט: אַ גאָט, וואָס האָסט געמאַכט דעם הימל און די ערד און דעם ים, און אַלצדינג, וואָס סע געפינט זיך אין זיי;²⁵ און וואָס דורך דעם מויל פּון אונדזער פּאָטער דוד, דיין קנעכט, האָסטו געזאָגט דורך דעם רוח־הקודש:

פאַרוואָס ליאַרעמען די פעלקער,

און די אומות טראַכטן ליידיקייטן?

²⁶ די מלכים פון דער ערד שטעלן זיך אויף,

און די פירשטן צעהן זיך אינאיינעם

קעגן גאָט און קעגן זיין געזאַלבוטן. *

²⁷ וואָרים פאַרוואָר, אין דער דאָזיקער שטאָט האָבן זיך פאַרוואַמלט קעגן דיין הייליקן קנעכט ישוע, וועמען דו האָסט געוואַלבט, הורדוס און פּאַנטיוס פּילאַטוס מיט די גוים און דיין פּאַלק ישׂראל, ²⁸ צו טאָן וואָס דיין האַנט און דיין עצה האָבן פאַרויס גוזר געווען, סע זאָל געשען. ²⁹ און איצט, האָר, קוק אויף זייערע וואַרענונגען, און באַוויליק פאַר דייןע קנעכט צו רעדן דיין וואָרט מיט דער גאַנצער מוטיקייט, ³⁰ בעת דו טוסט אויסשטרעקן דיין האַנט צו היילן, און פּדי צייכנס און וואונדער זאָלן געטאָן ווערן דורך דעם נאָמען פון דיין הייליקן קנעכט ישוע. ³¹ און נאָכדעם ווי זיי האָבן מתפּלל געווען, האָט אויפגעצײטערט דאָס אָרט, אין וועלכן זיי זענען געווען פאַר-זאַמלט; און זיי זענען אַלע געוואָרן פול מיט דעם רוח־הקודש, און זיי האָבן גערעדט דאָס וואָרט פון גאָט מיט מוטיקייט.

³² און די עדה פון די מאַמינים זענען געווען ווי פון איין האַרץ און נשמה; און קיין איינציקער פון זיי האָט ניט געזאָגט, אָז עפעס פון די זאַכן, וואָס ער האָט פאַרמאָגט, איז זיין אייגנס, נייערט זיי האָבן געהאַט אַלצדינג בשותפות. ³³ און מיט גרויס מאַכט האָבן די שליחים עדות געזאָגט אויף דעם אויפשטיין פון דעם האָר ישוע; און גרויס חסד איז געווען אויף זיי אַלע. ³⁴ און עס איז אויך ניט געווען צווישן זיי קיינער, וואָס איז געווען נויטבאַדערפטיק; וואָרים וויפל עס זענען געווען באַזיצערס פון לאַנד און הייזער, האָבן דאָס פאַרקויפט, און האָבן געבראַכט די הכנסה פון דעם, וואָס איז פאַרקויפט געוואָרן, ³⁵ און האָבן דאָס אוועקגעלייגט צו די פיס פון די שליחים; און יעדן איינעם איז פונאַנדערגעטיילט געוואָרן, לויט ווי יעטוידער האָט געהאַט.

³⁶ און יוסף, וואָס איז פון די שליחים גערופן געוואָרן מיט דעם צונאָמען בַר־נבאָ (וואָס איז טײַטש: זון פון טריסט), אַ לוי, וואָס האָט געשטאַמט פון קיפרוס, ³⁷ האָט פאַרקויפט אַ פעלד, וואָס האָט באַלאַנגט צו אים, און האָט געבראַכט דאָס געלט, און עס געלייגט צו די פיס פון די שליחים.

ה אַבער איינער אַ מאַן מיט דעם נאָמען חַנַּנְיָהּ, מיט זיין ווייב שפּירָה, האָבן פאַרקויפט אַן אַרביטיל, ² און מיט זיין ווייבס וויסן האָט ער באַהאַלטן אַ טייל פון דער הכנסה, און ער האָט געבראַכט בלויז אַ חלק, און האָט אים געלייגט צו די פיס פון די שליחים. ³ און פעטרוס האָט געזאָגט: חַנַּנְיָהּ, פאַרוואָס האָט דער שטן אָנגעפילט דיין האַרץ צו לייקענען פאַר דעם רוח־

הקודש, און צו באהאלטן א תּלָק פון דער הכנסה פון דעם פעלד? ⁴ בעת עס איז געבליבן ניט פאַרקויפט, איז עס דען ניט געווען דיין אייגנס? און נאָכדעם ווי עס איז פאַרקויפט געוואָרן, איז עס דען ניט געווען אין דיין רשות? ווי קומט עס, וואָס דו האָסט פאַרטראַכט די דאָזיקע זאָך אין דיין האַרצן? ניט פאַר מענטשן האָסטו געלייקנט, נייערט פאַר גאָט. ⁵ און אַז חַנְנִיָה האָט געהערט די דאָזיקע רייד, איז ער אַנדערגעפאַלן, און איז אויסגעגאַנגען. און אַ גרויסע אַימֶר, איז געפאַלן אויף אַלע, וואָס האָבן דאָס געהערט. ⁶ און די יונגעלייט זענען אויפגעשטאַנען און האָבן אים אַרומגעוויקלט, און זיי האָבן אים אַרויסגעטראָגן, און אים מקבר געווען. ⁷ און אין דריי שָׁעָה אַרום איז זיין ווייב אַרײַנגעקומען, און זי האָט ניט געוואוסט, וואָס דאָ איז געשען. ⁸ און פעטרוס האָט צו איר געזאָגט: זאָג מיר, צי האָט איר פאַרקויפט דאָס פעלד פאַר אַזויפיל און אַזויפיל? און זי האָט געזאָגט: יאָ, פאַר אַזויפיל און אַזויפיל. ⁹ האָט פעטרוס צו איר געזאָגט: ווי קומט עס, וואָס איר האָט אָפּגעמאַכט אינאיינעם צו פּרוּאוּן דעם גייסט פון גאָט? זע, די פּיס פון די, וואָס האָבן מקבר געווען דיין מאָן, זענען ביי דער טיר, און זיי וועלן דיך אַרויסטראָגן. ¹⁰ און זי איז פּלוצים אַנדער-געפאַלן צו זיינע פּיס, און איז אויסגעגאַנגען. און די יונגעלייט זענען אַרײַנגעקומען, און האָבן זי געפונען אַ טויטע, און זיי האָבן זי אַרויסגעטראָגן, און זי מקבר געווען לעבן איר מאָן. ¹¹ און אַ גרויסע אַימֶה איז געפאַלן אויף גאַנץ קהל, און אויף אַלע, וואָס האָבן דאָס געהערט. ¹² און דורך די הענט פון די שליחים זענען אַ סך צייכנס און וואונדער געטאָן געוואָרן צווישן דעם פּאָלק. און זיי זענען אַלע געווען צוזאַמען אין שלמהס פּאָליש. ¹³ אָבער פון די איבעריקע האָט זיך קיינער ניט דערוועגט צו באַהעפטן אין זיי; נאָר דאָס פּאָלק האָט זיי שטאַרק געשאַצט. ¹⁴ און אַ סך מאַמינים זענען צוגעשטאַנען צו דעם האַר, אַ גרויסער עולם פון מענער און פון פּרויען; ¹⁵ אַזוי, אַז זיי האָבן אַפילו די קראַנקע אַרויסגעטראָגן אין די גאַסן אַרום, און האָבן זיי געלייגט אויף בעטן און געלעגערס, פּדי, ווען פעטרוס וועט פאַרבייגיין, זאָל כאַטש זיין שאַטן פאַלן אויף עמיצן פון זיי. ¹⁶ און עס איז זיך אויך צוזאַמענגעקומען דאָס פּאָלק פון די שטעט אַרום ירוּשָׁלַיִם, און זיי האָבן געבראַכט די קראַנקע, און די, וואָס זענען געווען געפלאָגט מיט אומריינע גייסטער, און זיי זענען אַלע געהיילט געוואָרן.

¹⁷ און דער פֿהן־גֿדול איז אויפגעשטאָנען, און די אַלע, וואָס זענען געווען מיט אים, דאָס איז, די כִּיתָה פון די צדוקים, און זיי זענען געוואָרן מְלֵא קְנֵאָה, ¹⁸ און זיי האָבן געלייגט הענט אויף די שליחים, און האָבן זיי אַרײַנגעזעצט אין דער שטאַטישער תּפִּיסָה. ¹⁹ אָבער אַ מְלֵאךְ פון גאָט האָט ביינאַכט געעפנט די טירן פון דער תּפִּיסָה, און האָט זיי אַרויסגעבראַכט, און געזאָגט: ²⁰ גייט און שטעלט זיך אַוועק אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, און רעדט פֿאַר דעם פּאָלק די אַלע רייד פון דעם דאָזיקן לעבן. ²¹ און אַז זיי האָבן דאָס געהערט, זענען זיי אין דער פּרי אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, און האָבן געלערנט.

און אַז דער פֿהן־גֿדול איז געקומען, און די, וואָס זענען געווען מיט אים, האָבן זיי צונויפגערוּפֿן דעם סַנְהֶדְרִין, און אַלע זָקֵנִים פון די בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל, און האָבן געשיקט אין דער תּפִּיסָה, מען זאָל זיי ברענגען. ²² און אַז די באַדינער זענען געקומען, האָבן זיי זיי ניט געפונען אין דער תּפִּיסָה, און זיי האָבן זיך אומגעקערט, און האָבן דערציילט, ²³ אַזוי צו זאָגן: מיר האָבן געפונען די תּפִּיסָה פּעסט פֿאַרשלאָסן, און די שומרים שטיין ביי די טירן; אָבער ווען מיר האָבן זי אויפגעעפנט, האָבן מיר קיינעם ניט געפונען דרינען. ²⁴ און אַז דער הויפטמאַן פון דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ און די ראַש־כֹּהֲנִים האָבן געהערט די דאָזיקע רייד, האָבן זיי זיך שטאַרק דערשראָקן איבער זיי, און האָבן זיך געוואונדערט, וואָס פון דעם קען ווערן. ²⁵ און אָט איז געקומען איינער, און האָט זיי דערציילט: די מענטשן, וועמען איר האָט אַרײַנגעזעצט אין דער תּפִּיסָה, שטייען אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ און לערנען דאָס פּאָלק. ²⁶ דעמאָלט איז געגאַנגען דער הויפטמאַן מיט די באַדינער און האָט זיי געבראַכט, אָבער אָן געוואָלט, וואָרים זיי האָבן מורא געהאַט פֿאַר דעם פּאָלק, טאַמער וועלן זיי פֿאַרשטיינט ווערן.

²⁷ און אַז זיי האָבן זיי געבראַכט, האָבן זיי זיי אַוועקגעשטעלט פֿאַר דעם סַנְהֶדְרִין. און דער פֿהן־גֿדול האָט זיי געפרעגט, ²⁸ אַזוי צו זאָגן: מיר האָבן אייך בפֿירוּש באַפוילן, ניט צו לערנען אין דעם דאָזיקן נאָמען; און אָט האָט איר אָנגעפילט ירוּשָׁלַיִם מיט אייער לערנונג, און איר ווילט אויף אונדז ברענגען דאָס בלוט פון דעם דאָזיקן מאַן. ²⁹ אָבער פּעטרוס און די שליחים האָבן געענטפערט, און געזאָגט: מיר מוזן ליבערשט געהאַרכן

גאָט, איידער מענטשן.³⁰ דער גאָט פון אונדזערע אָבות האָט אויפגעוועקט ישוען, וועמען איר האָט אומגעבראַכט, און אויפגעהאַנגען אויף אַ בוים.³¹ אים האָט גאָט דערהייכט מיט זיין רעכטער האַנט, צו זיין אַ שר און אַ גואַל, צו געבן צו ישׂראל תשובה און פאַרגעבונג אויף די זינד.³² און מיר זענען עדות פון די דאָזיקע זאַכן, און אַזוי איז דער רוח־הקדוש, וועמען גאָט האָט געגעבן צו די, וואָס געהאָרן אים.

³³ און אַז זיי האָבן דאָס געהערט, האָט עס זיי געשניטן ביים האַרצן, און זיי האָבן בְּדעה געהאַט זיי צו הרגענען.³⁴ דעמאָלט איז אויפגעשטאַנען איינער אין דעם סנהדרין, אַ פרושי, וואָס האָט געהייסן גמליאל, אַ תלמיד־חכם, וועמען דאָס גאַנצע פּאָלק האָט געהאַלטן בְּכבוד, און האָט באַפוילן אַרויסצופירן אויף אַ וויילע די דאָזיקע לייט.³⁵ און ער האָט צו זיי געזאָגט: מענטשן פון ישׂראל, גיט אַכטונג וויאזוי איר זענט זיך נוהג מיט די דאָזיקע מענטשן.³⁶ וואָרים פאַר די דאָזיקע טעג איז אויפגעשטאַנען תודס, און האָט זיך אַרויסגעגעבן פאַר עפעס וויכטיק, אין וועמען סע האָבן זיך באַהעפט אַ צאָל מענטשן, אַן ערך פון פיר הונדערט; אָבער ער איז געהרגעט געוואָרן, און אַלע, וואָס זענען אים נאָכגעגאַנגען, זענען צעשפרייט און צונישט געוואָרן.³⁷ און נאָך אים איז אויפגעשטאַנען יהודה הגלילי, אין די טעג פון דער פאַרשרייבונג, און האָט פאַרפירט אַ סך פּאָלק נאָך זיך; אויך ער איז אומגעקומען, און אַלע, וואָס זענען אים נאָכגעגאַנגען, זענען צעשפרייט געוואָרן.³⁸ און איצט זאָג איך אייך, האַלט זיך אָפּ פון די דאָזיקע מענטשן, און לאָזט זיי געמאַך; וואָרים אויב די דאָזיקע עצה, אָדער די זאַך, איז פון מענטשן, וועט עס צונישט ווערן; ³⁹ נאָר אויב עס איז פון גאָט, וועט איר זיי נישט קענען אומברענגען. איר קאַנט זיך נאָך געפונען אין אַ מלחמה קעגן גאָט!

⁴⁰ און זיי האָבן אים געפּאָלגט, און געלאָזט רופן די שליחים, און האָבן זיי געגעבן מלכות, און זיי באַפוילן נישט צו רעדן אין דעם נאָמען פון ישוען, און האָבן זיי אָפּגעלאָזט.⁴¹ און זיי זענען אַרויסגעגאַנגען פון פאַר דעם סנהדרין, און האָבן זיך געפרייט, וואָס זיי האָבן זוכרה געווען צו ליידן אומפּבּוד צוליב דעם נאָמען.⁴² און זיי האָבן נישט אויפגעהערט אַלע טאָג אין דעם בֵּית־המקדש, און אין די הייזער, צו לערנען און אָנצוואַנגן די בשורה פון ישוע המשיח.

און אין די דאָזיקע טעג, בעת די צאָל פון די תלמידים האָט זיך געטאָן פאַרמערן, האָט זיך אויפגעהויבן אַ געמורמל מצד די גריכן אַנטקעגן די עברים, מחמת זייערע אַלמנות ווענען פאַרוואַרלאָזט געוואָרן אין דער טעגלעכער באַדערפעניש.² און די צוועלף האָבן צו זיך גערופן די עדה פון די תלמידים, און האָבן געזאָגט: עס איז ניט רעכט, אַז מיר זאָלן פאַרלאָזן דאָס וואָרט פון גאָט, און דינען ביי טישן.³ בכּן, ברידער, ויכט אויס פון צווישן אייך זיבן מענטשן, וואָס האָבן אַ גוטן שם, פּול מיט דעם רוח־הקודש און מיט חכמה, וועמען מיר זאָלן זעצן איבער דעם דאָזיקן ענין.⁴ און מיר וועלן זיך עוסק זיין אין תפילה און אין דער עבודה פון דעם וואָרט.⁵ און די דאָזיקע רייד זענען וואוילגעפעלן געוואָרן דער גאַנצער עדה, און זיי האָבן אויסדערוויילט סטעפּאַנוס, אַ מענטשן פּול מיט אַמונה און מיט דעם רוח־הקודש, און פּיליפּוס, און פּראַכאַרוס, און ניקאַנאָר, און טימאָנען, און פאַרמענאַס, און ניקאָלאָס, אַ גר פון אַנטיאַכיע.⁶ די דאָזיקע האָבן זיי געשטעלט פאַר די שליחים, און האָבן מתפלל־געווען, און האָבן אויף זיי אַרויפגעלייגט זייערע הענט.

⁷ און דאָס וואָרט פון גאָט איז געוואַקסן, און די צאָל פון די תלמידים האָט זיך שטאַרק פאַרמערט אין ירושלים; און אַ סך פון די פּהנים זענען געווען געהאַרכוואַם דער אַמונה.

⁸ און סטעפּאַנוס, פּול מיט חסד און גבורה, האָט געטאָן גרויסע צייכנס און וואונדער צווישן דעם פּאָלק.⁹ אָבער עס זענען אויפגעשטאַנען עטלעכע מענטשן פון דעם בית־הכנסת, וואָס האָט געהייסן דאָס בית־הכנסת פון די ליבערטינער, און אויך פון די קירעניער, און אַלעקסאַנדריער, פון די פון קיליקיע און אַזיע, און האָבן זיך מתנוכּם געווען מיט סטעפּאַנוס.¹⁰ און זיי האָבן ניט געקענט אַקעגנשטיין די חכמה און דעם גייסט דורך וועלכן ער האָט גערעדט.¹¹ דערנאָך האָבן זיי באַשטאַכן מענטשן, וואָס האָבן געזאָגט: מיר האָבן אים געהערט רעדן לעסטערנדיקע רייד אַנטקעגן משהן און אַנטקעגן גאָט.¹² און זיי האָבן אויפגעהעצט דאָס פּאָלק, און די זקנים, און די סופרים, און זענען געקומען אויף אים, און האָבן אים געכאַפּט, און אים געבראַכט פאַר דעם סנהדרין;¹³ און זיי האָבן אויפגעשטעלט פאַלשע עדות, וואָס האָבן געזאָגט: דער דאָזיקער מענטש הערט ניט אויף צו רעדן קעגן דעם דאָזיקן מקום־קדוש און דער תורה.¹⁴ וואָרים מיר האָבן אים געהערט

זאגן, אז דער דאָזיקער ישוע הנוצרי וועט חרוב מאַכן דאָס דאָזיקע אָרט, און וועט ענדערן די חוקים, וואָס משה האָט אַנדו איבערגעענטפערט. ¹⁶ און אַלע, וואָס זענען געזעסן אין דעם סנהדרין, האָבן באַהעפט זייערע אויגן אָן אים, און האָבן געזען זיין פנים ווי סע וואָלט געווען דאָס פנים פון אַ מלאך.

און דער פּה־גדול האָט געזאָגט: איז דאָס טאַקע אַזוי? ² און ער האָט געזאָגט:

ברידער און פּאָטערס, הערט מיך אויס. דער גאָט פון פּראַכט האָט זיך אַנטפּלעקט צו אַבְרָהָם אָבינו, בעת ער איז געווען אין אַרְם־נְהָרִים, איידער ער האָט געוואוינט אין חֶרֶן, ³ און האָט צו אים געזאָגט: גיי דיר אַרויס פון דײַן לאַנד, און פון דײַן אָפּשטאַם, און קום אין דעם לאַנד אַרײַן, וואָס איך וועל דיר ווייזן. ⁴ און ער איז אַרויסגעגאַנגען פון דעם לאַנד פון די פּשדים, און האָט זיך באַזעצט אין חֶרֶן. און נאָכדעם ווי זיין פּאָטער איז געשטאַרבן, האָט ער אים אַריבערגעפירט אין דעם דאָזיקן לאַנד אַרײַן, אין וועלכן איר וואוינט אַצינדער; ⁵ און ער האָט אים ניט געגעבן אין אים קיין אַרבטייל, ניט אַפילו אַ שפּאַן פון אַ פּוסטריט, און ער האָט מְבַטִּיחַ געווען, אז ער וועט עס אים געבן פאַר אַן אַרבטייל, און צו זיין זאַמען נאָך אים, הָבַם ער האָט ניט געהאַט קיין קינד. ⁶ און גאָט האָט אַזוי גערעדט, אז זיין זאַמען וועט וואוינען אין אַ פּרעמד לאַנד, און מע וועט זיי פאַרקנעכטן, און זיי פּיניקן פיר הונדערט יאָר. ⁷ און דאָס פּאַלק, וואָס זיי וועלן דינען, וועל איך משפטן, זאָגט גאָט; און דערנאָך וועלן זיי אַרויסגיין און מיך דינען אין דעם דאָזיקן אָרט. ⁸ און ער האָט אים געגעבן דעם בונד פון מילה. און אַזוי האָט אַבְרָהָם געבוירן יצחק, און האָט אים מל געווען דעם אַכטן טאַג; און יצחק האָט געבוירן יעקב, און יעקב די צוועלף אָבות.

⁹ און די אָבות האָבן מקנא געווען יוספן, און האָבן אים פאַרקויפט קיין מצרים; אָבער גאָט איז געווען מיט אים, ¹⁰ און האָט אים מציל געווען פון אַלע זיינע צרות, און האָט אים געגעבן חן און חַכְמָה, פאַר פּרעהן, דעם מלך פון מצרים, וואָס האָט אים געמאַכט פאַר אַ געוועלטליקער איבער מצרים און איבער זיין גאַנצן הויז. ¹¹ און עס איז געקומען אַ הונגער איבער גאַנץ מצרים און פּנען, און אַ גרויסע צָרָה; און אונדזערע אָבות האָבן ניט געפונען קיין שפּייז. ¹² אָבער אז יעקב האָט געהערט, אז עס איז דאָ תּבוּאה

אין מצרים, האָט ער אַרויסגעשיקט אונדזערע אָבות דאָס ערשטע מאָל.¹³ און ביים צווייטן מאָל האָט זיך יוסף געלאָזט דערקענען צו זיינע ברידער, און יוספס משפּחה; איז באַקענט געוואָרן פאַר פּרעהן.¹⁴ און יוסף האָט געשיקט און האָט צו זיך גערופן יעקבן זיין פאָטער, און זיין גאַנצע משפּחה, פינף און זיבעציק נפשות.¹⁵ און יעקב האָט אַראָפּגענידערט קיין מצרים, און ער איז געשטאַרבן, ער און אונדזערע שטאַמפּאַטערס.¹⁶ און זיי זענען אַריבערגעטראָגן געוואָרן קיין שְׂכֵם, און געלייגט געוואָרן אין דעם קבר, וואָס אַבְרָהָם האָט געקויפט פאַר אַ מָקוּח אין זילבער פון די זין פון חמור אין שְׂכֵם.

¹⁷ אָבער בעת סע האָט גענעענט די צייט פון דער הַבְּטוּחָה, וואָס גאָט האָט געשוואוירן צו אַבְרָהָמֵן, איז דאָס פּאַלֵק געוואַקסן און האָט זיך געמערט אין מצרים,¹⁸ ביז עס איז אויפגעשטאַנען אַן אַנדערער מֶלֶךְ איבער מצרים, וואָס האָט ניט געקענט יוספן.¹⁹ און דער דאָזיקער האָט זיך געקלייגט קעגן אונדזער שטאַם, און האָט שלעכטס געטאָן אונדזערע אָבות, און זיי גענייט אַרויסצואוואַרפן זייערע קליינע קינדער, כּדִּי זיי זאָלן ניט בלייבן לעבן.²⁰ אין יענער צייט איז געבוירן געוואָרן משה, און ער איז געווען שיין אין די אויגן פון גאָט; און ער איז גענערט געוואָרן דריי חֲדָשִׁים אין זיין פּאַטערס הויז.²¹ און בעת ער איז אַרויסגעוואַרפן געוואָרן, האָט אים פּרעהס טאַכטער גענומען, און האָט אים דערצויגן פאַר איר אייגענעם זון.²² און משה איז געווען געלערנט אין דער גאַנצער חֲכֵמָה פון די מצרים; און ער איז געווען מעכטיק אין זיינע רייד און מעשים.

²³ און ווען ער איז אַלט געוואָרן פּערציק יאָר, איז אויפגעגאַנגען אין זיין האַרצן צו געדענקען זיינע ברידער, די בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל.²⁴ און אַז ער האָט געזען איינעם פון זיי ליידן אומרעכט, האָט ער זיך פאַר אים אָנגענומען, און זיך נוקם געווען פאַר דעם געליטענעם, און האָט דערשלאָגן דעם מצרי.²⁵ און ער האָט געמיינט, אַז זיינע ברידער וועלן פאַרשטיין, אַז גאָט האָט זיי געגעבן רעטונג דורך זיין האַנט; אָבער זיי האָבן ניט פאַרשטאַנען.²⁶ און אויף דעם אַנדערן טאָג האָט ער זיך באַוווּן פאַר זיי, בעת זיי האָבן זיך געקריגט, און האָט געוואָלט שְׁלוֹם מאַכן צווישן זיי, אַזוי צו זאָגן: מענטשן, איר זענט ברידער; פאַרוואָס טוט איר אומרעכט איינער דעם אַנדערן? ²⁷ אָבער דער, וואָס האָט זיין חֵבֶר אומרעכט געטאָן, האָט אים אַוועקגעשטויסן,

און געזאגט: ווער האָט דיך געמאַכט פאַר אַ שַׁר און אַ שופט איבער אונדז?²⁸ צי ווילסטו מיך הרגענען, ווי דו האָסט נעכטן געהרגעט דעם מַצְרִי? ²⁹ און משה איז אַנטלאָפֿן איבער דעם דאָזיקן וואָרט, און איז געוואָרן אַ פּרעמדער אין דעם לאַנד מִדִּין, וואו ער האָט געבוירן צוויי זין.

³⁰ און אַז עס זענען אַריבער פּערציק יאָר, האָט זיך צו אים אַנטפלעקט אַ מלאך פון גאָט אין דער מִדְּבַר פון דעם באַרג סִינַי, אין אַ פּלאַם פּייער אין דעם סִנֵּה. ³¹ און אַז משה האָט דאָס געזען, איז ער נשתומם געוואָרן פון דער זעאונג; און בעת ער האָט געזעענט צו זען, איז געקומען דאָס קול פון גאָט: ³² איך בין דער גאָט פון דייע אַבות, דער גאָט פון אַבְרָהָם, און פון יַצְחָק, און פון יַעֲקֹב. און משה האָט געציטערט, און האָט זיך ניט דערוועגט צו קוקן. ³³ און גאָט האָט צו אים געזאָגט: טו אויס די שיך פון דייע פּיס, וואָרים דאָס אָרט, אויף וואָס דו שטייסט, איז הייליקע ערד. ³⁴ זען האָב איך געזען די פּיניקונג פון מיין פּאָלק, וואָס איז אין מַצְרַיִם, און האָב געהערט זייער זיפּצן, און איך האָב אַראָפּגענידערט, זיי אויסצולייזן; און אַצינד קום, איך וועל דיך שיקן קיין מַצְרַיִם.

³⁵ דעם דאָזיקן משה, וועמען זיי האָבן פאַרלייקנט, אַזוי צו זאָגן: ווער האָט דיך געמאַכט פאַר אַ שַׁר און אַ שופט? אים האָט גאָט געשיקט צו זיין אַ שַׁר און אַ גואַל דורך דער האַנט פון דעם מלאך, וואָס האָט זיך צו אים אַנטפלעקט אין דעם סִנֵּה. ³⁶ ער האָט זיי אַרויסגעפירט, און האָט געטאָן צייכנס און וואונדער אין מַצְרַיִם, און ביים ים סוף, און אין דער מִדְּבַר פּערציק יאָר. ³⁷ דאָס איז דער משה, וואָס האָט געזאָגט צו די בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: אַ נְבִיא וועט גאָט אויפשטעלן פאַר אייך פון צווישן אייערע ברידער, גלייך צו מיר. ³⁸ דאָס איז דער, וואָס איז געווען אין דער עֵדָה אין דער מִדְּבַר מיט דעם מלאך, וואָס האָט מיט אים גערעדט אויף דעם באַרג סִינַי, און מיט אונדזערע אַבות; און ער האָט מקבל געווען לעבעדיקע רייד, פּדי זיי אונדז צו געבן; ³⁹ צו וועמען אונדזערע אַבות האָבן זיך ניט געוואָלט צוהערן, נייערט זיי האָבן אים פאַרשטויסן פון זיך, און געקערט זייערע הערצער אויף צוריק קיין מַצְרַיִם, ⁴⁰ און געזאָגט צו אַהרֹנֶען: מאַך אונדז געטער, וואָס זאָלן גיין פאַרויס פאַר אונדז; וואָרים מיט דעם דאָזיקן משה, וואָס האָט אונדז אַרויסגעפירט פון דעם לאַנד מַצְרַיִם, ווייסן מיר ניט וואָס

מיט אים איז געוואָרן. ⁴¹ און זיי האָבן געמאַכט אין יענע טעג אַן עגל, און האָבן מקריב געווען אַ קרבן צום אָפּגאַט, און האָבן זיך געפרייט מיט די מעשים פון זייערע הענט. ⁴² און גאַט האָט זיך אָפּגעקערט, און האָט זיי איבערגעגעבן צו דינען די הימלישע קיילות, ווי סע שטייט געשריבן אין דעם ספר פון די נביאים:

האָט איר געטאַן מקריב זיין צו מיר זבחים און מנחות

פערציק יאָר אין דער מדבר, הוויז פון ישׂראל?

⁴³ און איר האָט געטראַגן דאָס געצעלט פון מולך,

און דעם שטערן פון דעם גאַט רמפן,

די געצנבילדער, וואָס איר האָט זיך געמאַכט, צו בוקן זיך פאַר זיי.

און איך וועל אייך פאַרטרייבן אויף יענער זייט פּבּל א.

⁴⁴ אונדזערע אַבות האָבן געהאַט אין דער מדבר דאָס משכן־הַעֲדוֹת,

אזויווי ער, וואָס האָט גערעדט צו משה, האָט באַפוילן אַז ער זאָל עס

מאַכן לויט דער געשטאַלט, וואָס ער האָט געזען. ⁴⁵ דאָס האָבן אויך

אונדזערע אַבור אַרײַנגעבראַכט מיט יהושען אין דעם אַרבטייל פון די

פעלקער, וואָס גאַט האָט אַרויסגעטריבן פון פאַר דעם פּנים פון אונדזערע

אַבות, ביז צו די טעג פון ירוּדן, ⁴⁶ וואָס האָט געפונען חן אין די אויגן פון

גאַט, און האָט געבעטן צו געפינען אַ וואוינאַרט פאַר דעם גאַט פון יַעקב.

⁴⁷ און שלמה האָט אים געבויט אַ הויז. ⁴⁸ אָבער דער אייבערשטער טוט ניט

וואוינען אין קיין היכלות, וואָס זענען געמאַכט מיט הענט, ווי דער נביא זאָגט:

⁴⁹ דער הימל איז מיין טראָן,

און די ערד איז מיין פּוסבענקל.

וואָס פאַר אַ הויז וועט איר מיר בויען, זאָגט גאַט,

אָדער וואו איז דאָס אַרט פון מיין רו?

⁵⁰ האָט ניט מיין האַנט געמאַכט די דאָזיקע אַלע זאַכן?

⁵¹ איר האַרטנעקיקע, אומגעמלטע אין האַרץ און אויערן, איר טוט תמיד

ווידערשפעניקן אַן דעם רוח־הַקּוֹדֶשׁ; ווי אייערע אַבות האָבן געטאַן, אזווי טוט

איר. ⁵² וועמען פון די נביאים האָבן אייערע אַבות ניט גערודפּט? און זיי

האַבן געטייט די, וואָס האָבן פאַרויס אַנגעזאָגט דאָס קומען פון דעם צדיק,

פון וועמען איר זענט אַצינד געוואָרן מוסרים און רוצחים; ⁵³ איר, וואָס

האָט מקבל געווען די תורה, ווי זי איז געגעבן געוואָרן דורך מלאַכים, און האָט זי ניט אָפּגעהיט.

⁵⁴ און אז זיי האָבן דאָס געהערט, האָט עס זיי געשניטן ביים האַרצן, און זיי האָבן געקריצט אויף אים מיט די ציין. ⁵⁵ און ער, ווייל ער איז געווען פול מיט דעם רוח־הקודש, האָט ער אַרויפגעקוקט צום הימל, און האָט געזען די פראַכט פון גאָט, און ישוען שטיין ביי דער רעכטער האַנט פון גאָט, ⁵⁶ און ער האָט געזאָגט: אָט זע איך די הימלען אָפּן, און דעם בָּנ־אָדָם שטיין ביי דער רעכטער האַנט פון גאָט. ⁵⁷ אָבער זיי האָבן אויסגעשריגן מיט אַ הויך קול, און האָבן פאַרשטאַפּט זייערע אויערן, און זיך אַ לאָז געטאָן אויף אים; ⁵⁸ און זיי האָבן אים אַרויסגעוואָרפּן פון דער שטאָט, און האָבן אים פאַרשטיינט. און די עדרות האָבן אַנדערערגעלייגט זייערע מלבושים צו די פיס פון אַ בחור, וואָס האָט געהייסן שאול. ⁵⁹ און זיי האָבן פאַרשטיינט סטעפּאַנוסן, בעת ער האָט אויסגערופּן, און געזאָגט: האַר ישוע, זיי מקבל מיין גייסט. ⁶⁰ און ער איז געפאלן אויף די קני, און האָט געשריגן מיט אַ הויך קול: גאָט, רעכנ זיי ניט צו די דאָזיקע זינד. און אז ער האָט דאָס געזאָגט, איז ער אַנטשלאָפּן געוואָרן.

ח און שאול האָט מסכים געווען צו זיין טויט. און יענעם טאָג האָט זיך אויפגעהויבן אַ גרויסע רדיפה קעגן דער קהילה אין ירושלים; און זיי זענען אַלע צעשפּרייט געוואָרן איבער דער גאַנצער געגנט פון יהודה און שומרון, אחוץ די שליחים. ² און פרומע לייט האָבן מקבר געווען סטעפּאַנוסן, און האָבן געהאַלטן אַ גרויסן הספד איבער אים. ³ שאול אָבער האָט חרוב געמאַכט די קהילה, און איז געגאַנגען פון הויז צו הויז, און האָט געטאָן שלעפּן מענער און פרויען, און האָט זיי איבערגעענטפערט אין דער תפיסה. ⁴ און די, וואָס זענען צעשפּרייט געוואָרן, זענען אַרומגעגאַנגען און האָבן מבשר געווען דאָס וואָרט. ⁵ און פיליפּוס האָט אַראָפּגענידערט צו דער שטאָט שומרון, און האָט אָנגעזאָגט פאַר זיי דעם משיח. ⁶ און דאָס פּאַלק האָט מיט איין האַרץ פאַרנומען, וואָס פיליפּוס האָט געזאָגט, בעת זיי האָבן געהערט און געזען די צייכנס, וואָס ער האָט געטאָן. ⁷ וואָרים ביי אַ סך פון יענע, וואָס האָבן געהאַט אומריינע גייסטער, זענען זיי אַרויס פון זיי, בעת זיי האָבן געשריגן מיט אַ הויך קול; און אַ סך געליימטע און לאַמע

זענען געהיילט געוואָרן. ⁸ און עס איז געווען גרויס שמחה אין יענער שטאָט. ⁹ און עס איז געווען איינער אַ מענטש מיטן נאָמען שמעון, וואָס האָט פריער געטריבן פֿישוף אין שטאָט, און האָט איבערראַשט דאָס פּאָלק פון שומרון, און זיך אַרויסגעגעבן, אַז ער איז עפעס אַ גדול. ¹⁰ און אַלע האָבן זיך צו אים צוגעהאַרכט, פון קליין ביז גרויס, און געזאָגט: דער דאָזיקער איז די קראַפט פון גאָט, וואָס ווערט גערופן גרויס. ¹¹ און זיי האָבן זיך צו אים צוגעהאַרכט, מחמת וואָס אַ לאַנגע צייט האָט ער זיי איבערראַשט מיט זיין פֿישוף. ¹² בעת זיי האָבן אָבער געגלויבט פיליפּוסן, וואָס האָט פאַר זיי אָנגעזאָגט גוטע בשורות פּונעוועגן דעם מלכות פון גאָט און דעם נאָמען פון ישוע המשיח, זענען זיי געטובלט געוואָרן, סיי מענער און פרויען. ¹³ און שמעון אליין האָט אויך געגלויבט; און אַז ער איז געטובלט געוואָרן, האָט ער זיך באַהעפט אָן פיליפּוסן. און בעת ער האָט געזען צייכנס און גרויסע וואונדער געשען, איז ער נשחומם געוואָרן.

¹⁴ און ווען די שליחים אין ירושלים האָבן געהערט, אַז שומרון האָט מקבל געווען דאָס וואָרט פון גאָט, האָבן זיי געשיקט צו זיי פעטרוסן און יוחנן. ¹⁵ און זיי האָבן אַהין אַראָפּגענידערט, און האָבן מתפלל געווען פאַר זיי, אַז זיי זאָלן מקבל זיין דעם רוח־הקודש; ¹⁶ וואָרים ביז איצט איז ער נאָך ניט געהאַט געפאַלן אויף קיינעם פון זיי, נייערט זיי זענען נאָר געטובלט געוואָרן אין דעם נאָמען פון דעם האַר ישוע. ¹⁷ דערנאָך האָבן זיי געלייגט אויף זיי זייערע הענט, און זיי האָבן מקבל געווען דעם רוח־הקודש. ¹⁸ און אַז שמעון האָט געזען, אַז דער רוח־הקודש איז געגעבן געוואָרן דורך דעם אַרויפלייגן די הענט פון די שליחים, האָט ער זיי אָנגעבאַטן געלט, ¹⁹ און געזאָגט: גיט אויך מיר די דאָזיקע מאַכט, אַז אויף וועמען איך וועל אַרויפלייגן מיינע הענט, זאָל ער מקבל זיין דעם רוח־הקודש. ²⁰ אָבער פעטרוס האָט צו אים געזאָגט: זאָל אומקומען דיין זילבער מיט דיר, מחמת דו האָסט געטראַכט צו באַקומען מיט געלט די מתנה פון גאָט. ²¹ דו האָסט ניט קיין חֶלֶק און קיין נחלה אין דער דאָזיקער זאַך, וואָרים דיין האַרץ איז ניט רעכטפאַרטיק פאַר גאָט. ²² טו דעריבער תשובה אויף דער דאָזיקער רשעות דייער, און בעט גאָט, אַפּשר וועט די מחשבה פון דיין האַרץ דיר פאַרגעבן ווערן. ²³ וואָרים איך זע, אַז דו ביסט אין דער גאַל פון ביטערניש, און אין דעם באַנד פון אומרעכט. ²⁴ און שמעון האָט געענטפערט, און געזאָגט:

זייט איר מתפלל פאר מיר צו גאָט, און ס'זאל ניט קומען אויף מיר קיין איינציקע פון די זאכן, וואָס איר האָט גערעדט.

²⁵ און נאָכדעם ווי זיי האָבן עדות געזאָגט און גערעדט דאָס וואָרט פון גאָט, האָבן זיי זיך אומגעקערט קיין ירושלים, און האָבן אָנגעזאָגט די בשורה אין אַ סך דערפער פון די שומרונים.

²⁶ און אַ מלאך פון גאָט האָט גערעדט צו פיליפוסן, אזוי צו זאָגן: שטיי אויף, און גיי קעגן ירוּס אויף דעם וועג, וואָס נידערט אַראָפּ פון ירושלים קיין ענה; דאָס איז אַ מדבר וועג. ²⁷ און ער איז אויפגעשטאַנען און איז געגאַנגען. און זע, אַ מאַן פון כוש, אַ סריס פון גרויס מאַכט ביי קאַנדאַקיע, די מלכה פון די כושים, וואָס איז געווען געזעצט איבער אַלע אירע אוצרות, איז געקומען קיין ירושלים צו בוקן זיך. ²⁸ און ער האָט זיך געטאָן שוין אומקערן, און איז געזעסן אין זיין רייטוואָגן, און געלייענט ישעיה הנביא. ²⁹ און דער גייסט האָט געזאָגט צו פיליפוסן: גענעען, און באַהעפט דיך אָן זיין רייטוואָגן. ³⁰ און פיליפוס איז צו אים צוגעלאָפּן, און האָט אים געהערט לייענען ישעיה הנביא, און האָט געזאָגט: פאַרשטייסטו וואָס דו לייענסט? ³¹ האָט ער געזאָגט: וויאזוי קאָן איך פאַרשטיין, סייידן עמיצער זאל מיר אַנווייזן. און ער האָט געבעטן פיליפוסן אַרויפצוקומען און זיך זעצן מיט אים. ³² און דאָס איז געווען דער פּסוק, וואָס ער האָט געלייענט אין דעם ספר:

ער איז געפירט געוואָרן ווי אַ שאַף צום שעכטן;

און ווי אַ לאַם פאַר זיינע שערער איז שטום,

אזוי האָט ער ניט געטאָן עפענען זיין מויל.

³³ אין זיין דערנידעריקונג איז אַוועקגענומען געוואָרן זיין משפט;

און ווער קאָן אויסדערציילן זיין דור?

וואָרים זיין לעבן איז פאַרשניטן געוואָרן פון דער ערד.

³⁴ און דער סריס האָט געזאָגט צו פיליפוסן: איך בעט דיך, פון וועמען רעדט דאָס דער נביא? פון זיך אליין, אָדער פון עמיצן אַנדערש? ³⁵ און פיליפוס האָט געעפנט זיין מויל, און האָט אָנגעהויבן פון דעם דאָזיקן פּסוק, און האָט פאַר אים מבשר געווען די גוטע בשורה פון ישוען. ³⁶ און ווי זיי זענען אזוי געגאַנגען אויף דעם וועג, זענען זיי געקומען צו אַ וואַסער, און

דער סריס האָט געוואָגט: זע, דאָ איז וואַסער; וואָס טוט מיך אָפּהאַלטן געטובלט צו ווערן? ³⁷ און פּיליפּוס האָט געוואָגט: אויב דו גלויבסט מיט דיין גאַנצן האַרצן, מעגסטו. און ער האָט געענטפּערט: איך גלויב, אָ יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ איז דער בְּרַאָלֵהִים. ³⁸ און ער האָט באַפוּילן דעם רײטוואָגן צו בלייבן שטיין, און זיי האָבן ביידע אַראָפּגענידערט אין דעם וואַסער אַרײַן, פּיליפּוס און דער סריס, און ער האָט אים געטובלט. ³⁹ און בעת זיי זענען אַרויסגעקומען פון דעם וואַסער, האָט דער גייסט פון גאָט אַוועקגענומען פּיליפּוס; און דער סריס האָט אים מער נישט געזען, און ער איז געגאַנגען אויף זיין וועג און האָט זיך געפּרייט. ⁴⁰ אָבער פּיליפּוס האָט זיך אָפּגעפּוּנען אין אַשדוד; און ער איז אַרומגעגאַנגען און האָט מבשר געווען די בשורה אין אַלע שטעט, ביז ער איז געקומען קיין קיסריה.

ח און שאול האָט נאָך ווייטער געאַטעמט מיט פּעס און רציחה קעגן די תּלמידים פון דעם האַר, און ער איז געגאַנגען צום פּהַן־גדול, ² און האָט געבעטן ביי אים בריוו צו די בְּתִרְכָּנֹסוֹת אין דְּמֶשֶׁק, פּדי אויב ער וועט געפּינען טייל, וואָס זענען פון דעם דָּרֶךְ, סיי מענער, סיי פּרויען, זאָל ער זיי קענען ברענגען געבונדן קיין ירוּשָׁלַיִם. ³ און בעת ער איז געגאַנגען, האָט ער זיך דערנענטערט צו דְּמֶשֶׁק, און פּלוּצִים האָט אַרום אים געשיינט אַ ליכט פון הימל אַרויס. ⁴ און ער איז געפּאַלן אויף דער ערד, און האָט געהערט אַ קול זאָגן צו אים: שאול, שאול, פאַרוואָס טוסטו מיך רוֹדֶפֶן? ⁵ האָט ער געוואָגט: ווער ביסטו, האַר? און ער האָט געוואָגט: איך בין יִשׁוּעַ, וועמען דו רוֹדֶפּסט. ⁶ אָבער שטיי אויף, און גיי אַרײַן אין דער שטאָט, און סע וועט דיר געוואָגט ווערן וואָס דו זאָלסט טאָן. ⁷ און די מענטשן, וואָס זענען מיט אים געגאַנגען, זענען געבליבן אָן לָשׁוֹן, בעת זיי האָבן געהערט דאָס קול, אָבער האָבן קיינעם נישט געזען. ⁸ און שאול איז אויפגעשטאַנען פון דער ערד; און בעת זיינע אויגן זענען געעפנט געוואָרן, האָט ער גאַרניט געזען. און זיי האָבן אים געפּירט ביי דער האַנט, און האָבן אים געבראַכט קיין דְּמֶשֶׁק. ⁹ און ער איז געווען דריי טעג אָן ראַיִה, און האָט נישט געגעסן, און נישט געטרונקען.

¹⁰ און עס איז געווען אין דְּמֶשֶׁק איינער אַ תּלמיד, וואָס האָט געהייסן תּנִינָה. און דער האַר האָט צו אים געוואָגט אין אַ זעאונג: תּנִינָה! און ער האָט געוואָגט: אָט בין איך, האַר. ¹¹ און דער האַר האָט צו אים געוואָגט:

שטיי אויף, און גיי צו דער גאס, וואָס מען רופט די גלייכע גאס, און פרעג אין דעם הויז פון יהודהן אויף איינעם מיטן נאָמען שאָוּל פון טאַרסוס. וואָרים זע, ער טוט מתפלל זיין; ¹² און ער האָט געזען אין דער זעאונג ווי אַ מאַן, מיטן נאָמען תנניה, טוט אַרײַנקומען און אַרױפלייגן אויף אים זיינע הענט, כדי ער זאָל קריגן זיין ראיה. ¹³ אָבער תנניה האָט געזענטפערט: האָר, איך האָב געהערט פון אַ סך וועגן דעם דאָזיקן מענטשן, וויפל רשעות ער האָט געטאָן דינע הייליקע אין ירושלים; ¹⁴ און אויך דאָ האָט ער רשות פון די ראַשי־כּהנים צו בינדן אַלע, וואָס רופן אָן דיין נאָמען. ¹⁵ און דער האָר האָט צו אים געזאָגט: גיי, וואָרים ער איז פאַר מיר אַן אויסדערוויילטע פּלי, צו טראָגן מיין נאָמען פאַר די אומות און מלכים, און פאַר די קינדער פון ישׂראל; ¹⁶ וואָרים איך וועל אים ווייזן וויפל ער מוז ליידן פון מיין נאָמענוועגן. ¹⁷ און תנניה האָט אָפּגעקערט, און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם הויז אַרײַן, און האָט אַרױפּגעלייגט אויף אים זיינע הענט, און געזאָגט: ברודער שאָוּל, דער האָר ישׂוע, וואָס האָט זיך אַנטפּלעקט צו דיר אויף דעם וועג, אויף וועלכן דו ביסט געקומען, האָט מיך געשיקט, אַז דו זאָלסט קריגן דיין ראיה, און ווערן פול מיט דעם רוֹח־הַקּוֹדֶשׁ. ¹⁸ און עס זענען תּיכּף אַראָפּגעפּאַלן פון זיינע אויגן עפעס ווי שופּן, און ער האָט באַקומען זיין ראיה. און ער איז אויפגעשטאַנען און איז געטובלט געוואָרן, ¹⁹ און האָט גענומען שפּייז און איז געשטאַרקט געוואָרן.

און ער איז געווען עטלעכע טעג מיט די תּלמידים אין דְּמֶשֶׁק. ²⁰ און ער האָט תּיכּף אין די בְּתִיב־כּוֹסִיּוֹת גענומען רשענען וועגן ישׂוען, אַז ער איז דער בְּנ־אֱלֹהִים. ²¹ און אַלע, וואָס האָבן אים געהערט, זענען נשתּומם געוואָרן, און האָבן געזאָגט: איז דאָס ניט דער, וואָס האָט אין ירושלים פאַרטיליקט די, וואָס האָבן גערופן צו דעם דאָזיקן נאָמען, און איז אויך דאָ אַהערגעקומען מיט דער אייגענער דעה, כדי ער זאָל זיי ברענגען געבונדן פאַר די ראַשי־כּהנים? ²² אָבער שאָוּל האָט זיך אַלץ מער געשטאַרקט, און האָט אָנגעמאַכט אַ בְּהֵלָה צווישן די ייִדן פון דְּמֶשֶׁק, און האָט באַווּיזן, אַז ישׂוע איז דער מְשִׁיחַ.

²³ און אַז עס זענען פאַרביי אַ סך טעג, האָבן די ייִדן זיך אָן עצה געהאַלטען, אים צו טייטן, ²⁴ אָבער זייער פאַרשווערונג איז שאָוּלן באַקאַנט געוואָרן. און זיי האָבן אויך געהיט די טויערן טאָג און נאַכט, כדי אים צו

טייטן. ²⁵ אָבער זיינע תלמידים האָבן אים גענומען ביינאַכט, און האָבן אים אַראָפּגעלאָזט פון דער מויער אין אַ קאַרב.

²⁶ און אַז ער איז געקומען קיין ירושלים, האָט ער געוואָלט צושטיין צו די תלמידים; און ווי האָבן אַלע מורא געהאַט פאַר אים, ווייל זיי האָבן ניט געגלויבט, אַז ער איז אַ תלמיד. ²⁷ אָבער בּרַנְבָּא האָט אים גענומען און האָט אים געבראַכט צו די שליחים, און האָט זיי דערציילט, וויאזוי ער האָט געזען דעם האַר אויף דעם וועג, און אַז ער האָט צו אים גערעדט, און וויאזוי ער האָט אין דַמְשֶׁק מוטיק גערעדט אין דעם נאָמען פון ישוע. ²⁸ און ער איז מיט זיי אַרײַנגעגאַנגען און אַרויסגעגאַנגען אין ירושלים, ²⁹ און האָט מוטיק געדרשנט אין דעם נאָמען פון דעם האַר, און ער האָט גערעדט און זיך מתנובֵּה געווען מיט די גריכישע יידן; אָבער זיי האָבן געטראַכט, אים צו טייטן. ³⁰ און אַז די ברידער זענען דאָס געוואָר געוואָרן, האָבן זיי אים אַראָפּגעבראַכט קיין קיסריה, און האָבן אים אַוועקגעשיקט קיין טאַרוסוס.

³¹ און די קהילה איבער גאַנץ יהודה, און גליל, און שומרון, האָט געהאַט שְׁלוֹם, און האָט זיך געבויט, און איז געגאַנגען אין דער מורא פון דעם האַר, און דורך דער נחמה פון דעם רוּח־הַקּוֹדֶשׁ האָט זי זיך געמערט.

³² און עס איז געווען, בעת פעטרוס איז געגאַנגען פון אַרט צו אַרט, האָט ער אויך אַראָפּגענידערט צו די הייליקע, וואָס האָבן געוואוינט אין לוד. ³³ און ער האָט דאָרטן געפונען איינעם אַ מענטש מיטן נאָמען ענעאַס, וואָס איז זייט אַכט יאָר געלעגן אויף זיין געלעגער; וואָרים ער איז געווען געליימט. ³⁴ און פעטרוס האָט צו אים געזאָגט: ענעאַס, ישוע המשיח טוט דיך היילן; שטיי אויף, און פאַרבעט דיין געלעגער. און ער איז תיכף אויפגעשטאַנען. ³⁵ און אַלע, וואָס האָבן געוואוינט אין לוד און אין שְׂרֹן האָבן אים געזען, און האָבן זיך געקערט צו דעם האַר.

³⁶ און עס איז געווען אין יפו איינע אַ תלמידה מיטן נאָמען טַבִּיְתָא, וואָס איז טייטש: אַ הירשין. זי איז געווען פול מיט מעשים־טובים און צדקה, וואָס זי האָט געטאָן. ³⁷ און עס איז געווען אין יענע טעג, אַז זי איז קראַנק געוואָרן און איז געשטאַרבן. און אַז זיי האָבן זי מטהר געווען, האָבן זיי זי געלייגט אין אַן אויבערשטער שטוב. ³⁸ און הַיּוֹרֵת ווי לוד איז געווען גאַנץ פון יפו, און די תלמידים האָבן געהערט, אַז פעטרוס איז דאָרטן, האָבן זיי געשיקט צו אים צוויי מענטשן און אים געבעטן: פאַרזאָם ניט צו

קומען צו אונדז.³⁹ און פעטרוס איז אויפגעשטאנען און איז מיט זיי געגאנגען. און ווען ער איז געקומען, האָבן זיי אים געבראַכט אין דער אויבערשטער שטוב. און אַלע אַלמנות זענען געשטאַנען אַרום אים און האָבן געוויינט, און אים געוויזן די רעק און מלבושים, וואָס צבֿקה האָט געמאַכט, בעת זי איז מיט זיי געווען.⁴⁰ אָבער פעטרוס האָט זיי אַלע אַרויסגעשיקט, און האָט גענייגט זיינע קני און מתפלל געווען; און ער האָט זיך געקערט צום מֶת, און געזאָגט: טְבִיתָא, שטיי אויף! און זי האָט געעפנט אירע אויגן; און אַז זי האָט געזען פעטרוסן, האָט זי זיך אויפגעזעצט.⁴¹ און ער האָט איר געגעבן זיין האַנט, און האָט זי אויפגעהויבן; און ער האָט גערופן די הייליקע און די אַלמנות, און האָט זי אַנידערגעשטעלט אַ לעבעדיקע.⁴² און דאָס איז באַקאַנט געוואָרן איבער גאַנץ יפו; און אַ סך האָבן געגלויבט אין דעם האַר.⁴³ און ער איז פאַרבליבן אַ לענגערע צייט אין יפו מיט איינעם אַ גאַרבער, שָמעון.

¶ און עס איז געווען אין קיסריה איינער אַ מענטש מיטן נאָמען קאַרנעליוס, אַ הויפטמאַן פון דעם חיל, וואָס איז גערופן געוואָרן דאָס איטאַליענישע חיל,² אַ פרומער מענטש, און אַ ירא־שמים מיט זיין גאַנצן הויזגעזינד, וואָס האָט געגעבן אַ סך צדקה דעם פּאָלק, און האָט תּמיד מתפלל געווען צו גאָט.³ ער האָט אין אַ זעאוונג קלאָר געזען, אַרום דער גייטער שעה פון טאָג, ווי אַ מלאך פון גאָט איז צו אים אַרײַנגעקומען, און האָט צו אים געזאָגט: קאַרנעליוס! און בעת ער האָט באַהעפט אָן אים זיינע אויגן, האָט ער זיך דערשראָקן, און געזאָגט: וואָס איז עס, האַר? און ער האָט צו אים געזאָגט: דיינע תּפִּילות און דיין צדקה זענען אויפגעגאַנגען פאַר אַ געדעכעניש פאַר גאָט.⁵ און איצט שיק מענטשן קיין יפו, און לאָז ברענגען שָמעוןען, וועמען מען רופט פעטרוס; ⁶ ער שטייט איין מיט איינעם אַ גאַרבער, וועמעס הויז איז ביים ים.⁷ און אַז דער מלאך, וואָס האָט גערעדט צו אים, האָט אָפּגעקערט, האָט ער גערופן צוויי פון זיינע הויזקנעכט, און אַ פרומען זעלנער פון די, וואָס האָבן אים שטענדיק באַדינט,⁸ און אַז ער האָט זיי אַלצדינג דערציילט, האָט ער זיי געשיקט קיין יפו.

⁹ און אויף מאָרגן, בעת זיי זענען געווען אויף זייער וועג, און האָבן זיך דערנענטערט צו דער שטאָט, איז פעטרוס אַרויפגעגאַנגען אויף דעם דאַך מתפלל צו זיין, אַרום דער זעקסטער שעה.¹⁰ און ער איז הונגעריק

געוואָרן, און האָט געוואָלט עסן. און בשעת מע האָט צוגעגרייט, איז ער אַרײַנגעפאַלן אין אַ טיפּן שלאָף. ¹¹ און ער האָט געזען דעם הימל אויפֿ-געעפּנט, און אַראָפּנידערן עפעס אַ פֿרײַ, ווי סײַ וואָלט געזען אַ גרויס ליילעך, אַראָפּגעלאָזט בײַ די פיר עקן אויף דער ערד; ¹² אין אים זענען געווען אַלערליי מינים פירפּיסקע חיות און שרצים פון דער ערד און פּיגל פון הימל. ¹³ און אַ קול איז געקומען צו אים: שטיי אויף, פעטרוס, שעכט און עס. ¹⁴ אָבער פעטרוס האָט געזאָגט: חֲלִילָה, האַר; וואָרים איך האָב קיינמאָל נישט געגעסן, וואָס איז געמײן און טמא. ¹⁵ און אַ קול איז צו אים ווידער געקומען אַ צווייט מאל: וואָס גאָט האָט געמאַכט רײן, מאַך דו נישט אומרײן. ¹⁶ און דאָס איז געשען דריי מאל; און די פֿלי איז תּיכּף אַרויפּגענומען געוואָרן אין הימל אַרײן.

¹⁷ און בעת פעטרוס איז אין זיך שטאַרק מבולבל געווען, וואָס די זעאוונג, וואָס ער האָט געזען, קאָן באַטײטן, ערשט די מענטשן, וואָס זענען געשיקט געוואָרן פון קאַרנעליוסן, האָבן זיך נאָכגעפרעגט אויף שמעונס הויז, און זענען געשטאַנען פאַר דעם טויער, ¹⁸ און האָבן גערופן און געפרעגט, צי שמעון, וועמען מען רופט פעטרוס, שטייט דאָרטן אײן. ¹⁹ און בער פֿעטרוס האָט נאָכגעטראַכט וועגן דער זעאוונג, האָט דער גייסט צו אים געזאָגט: זע, דריי מענטשן זוכן דיך. ²⁰ שטיי אויף און נידער אַראָפּ, און גיי מיט זיי, און צווייפל נישט; וואָרים איך האָב זיי געשיקט. ²¹ און פעטרוס האָט אַראָפּגענידערט צו די מענטשן, און האָט געזאָגט: אָט בין איך דער, וועמען איר זוכט; וואָס איז די סיבה וועגן וואָס איר זענט געקומען? ²² האָבן זיי געזאָגט: קאַרנעליוס, אַ הויפטמאַן, אַ רעכטפאַרטיקער מענטש און אַ ירא־שׁמײַם, און וואָס האָט אַ גוטן שם ביים גאַנצן ייִדישן פּאָלק, איז באַפוילן געוואָרן דורך אַ הייליקן מלאַך, דיך צו לאָזן ברענגען אין זײַן הויז אַרײן, כּדי צו הערן פון דיניע רייד. ²³ און ער האָט זיי אַרײַנגערופן און האָט זיי מְכַנִּים־אֹרַח געווען.

און אויף מאָרגן איז ער אויפגעשטאַנען און איז מיט זיי געגאַנגען, און עטלעכע פון די ברידער פון יפו האָבן אים באַגלייט. ²⁴ און אויפן אַנדערן טאָג זענען זיי אַרײַנגעקומען קײן קִיסְרִיָה. און קאַרנעליוס האָט אויף זיי געוואַרט, נאָכדעם ווי ער האָט צונויפּגערופן זײַנע קרובים און זײַנע נאָענטע פּרײַנט. ²⁵ און עס איז געווען, בעת פעטרוס איז אַרײַנגעקומען,

האָט אים קאָרנעליוס באַגענגט, און איז אַנדערגעפאלן צו זיינע פיס, און
האָט זיך געבוקט פאַר אים. ²⁶ און פעטרוס האָט אים אויפגעהויבן, און
געזאָגט: שטיי אויף; איך אַליין בין אויך אַ מענטש. ²⁷ און בעת ער האָט
מיט אים גערעדט, איז ער אַרײַנגעגאַנגען, און האָט געפונען אַ סך, וואָס
זענען זיך צוזאַמענגעקומען; ²⁸ און ער האָט צו זיי געזאָגט: איר אַליין ווייסט,
אַז עס איז אַסור פאַר איינעם, וואָס איז אַ ייד, זיך צו באַהעפטן, אָדער
אַרײַנצוקומען צו איינעם פון אַן אַנדער פּאַלק, אָבער גאָט האָט פאַר מיר
אַנטפּלעקט, אַז איך זאָל קיינעם ניט רופן געמיין, אָדער טמא. ²⁹ דעריבער
בין איך אויך געקומען און האָב ניט פאַרמיטן, ווען מען האָט געשיקט נאָך
מיר. איך פרעג דעריבער, מיט וואָסער פּונוה האָט איר געשיקט נאָך מיר?
³⁰ און קאָרנעליוס האָט געזאָגט: שוין פיר טעג אַז איך זיין און פאַסט
ביז דער איצטיקער שעה, און בעת איך האָב תּפּילה געטאַן אין דער
ניינטער שעה אין מיין הויז, ערשט אַ מענטש איז געשטאַנען פאַר מיר אין
אַ שטראַלנדיק געוואָנט, ³¹ און האָט געזאָגט: קאָרנעליוס, דיין תּפּילה איז
דערהערט געוואָרן, און דיין צדקה איז געדענקט געוואָרן פאַר גאָט. ³² שיק
דעריבער קיין יפו, און רוף צו דיר שמעווען, וועמען מען רופט פעטרוס;
ער שטייט איין אין דעם הויז פון שמעווען, אַ גאַרבער, ביים ים. ³³ איך
האָב דעריבער תּיכּף געשיקט צו דיר; און דו האָסט גוט געטאַן, וואָס דו
ביסט געקומען. און איצט זענען מיר אַלע דאָ פאַר גאָט, צו הערן אַלצדינג,
וואָס דיר איז געבאַטן געוואָרן פון גאָט.

³⁴ און פעטרוס האָט געעפנט זיין מויל, און האָט געזאָגט: איך זע
באַמת איין, אַז גאָט איז ניט קיין נושא־פּנים, ³⁵ נײַערט אין יעדן פּאַלק איז
דער, וואָס האָט מורא פאַר אים, און טוט רעכטפאַרטיקייט, באַוויליקט ביי
אים. ³⁶ דאָס וואָרט האָט ער געשיקט צו די בני־ישראֵל, און האָט מבשר
געווען גוטע בשורות פון שלום דורך ישוע המשיח (ער איז האַר פון אַלע),
³⁷ און איר אַליין ווייסט דאָס דאָזיקע וואָרט, וואָס איז אַנגעזאָגט געוואָרן
איבער גאַנץ יהודה, אַנהייבנדיק אין גליל נאָך דער טבילה, וואָס יוֹהַנָן האָט
אַנגעזאָגט: ³⁸ ווי גאָט האָט געזאָלט ישוע הנוצרי מיט דעם רוח־הקודש
און מיט גבורה; וואָס איז אַרומגעגאַנגען און האָט געטאַן גוטס, און האָט
געהיילט אַלע, וואָס זענען געווען אין דער מאַכט פון דעם שטן, וואָרים גאָט
איז מיט אים געווען. ³⁹ און מיר זענען עדות פון אַלצדינג, וואָס ער האָט

געטאָן אין דעם ייִדישן לאַנד, און אין ירוּשָׁלַיִם; וועמען זיי האָבן אויך געטייט, דורך אויפהענגען אים אויף אַ בויִם.⁴⁰ אים האָט גאָט אויפגעוועקט דעם דריטן טאָג, און האָט אים געלאָזט אַנטפלעקט ווערן;⁴¹ ניט פאַר דעם גאַנצן פּאָלק, נייערט פאַר עֲדוֹת, וואָס זענען פּאַרויס אויסדערוויילט געוואָרן פון גאָט, פאַר אונדז, וואָס האָבן מיט אים געגעסן און געטרוינקען, נאָכדעם ווי ער איז אויפגעשטאַנען תּחִית־הַמָּתִים.⁴² און ער האָט אונדז באַפוילן מבֹּשֵׁר צו זיין פאַר דעם פּאָלק, און צו זאָגן עֲדוֹת, אָז דאָס איז ער, וואָס איז באַשטימט געוואָרן פון גאָט פאַר אַ שופֿט פון די לעבעדיקע און די טויטע.⁴³ אויף אים זאָגן עֲדוֹת אַלע נְבִיאִים, אָז דורך זיין נאָמען וועט יעדער איינער, וואָס גלויבט אין אים, קריגן פאַרגעבונג אויף די זינד.

⁴⁴ בשעת פעטרוס האָט נאָך געהאַלטן אין רעדן די דאָזיקע רייד, איז דער ריח־הַקֹּדֶשׁ געפאַלן אויף אַלע, וואָס האָבן געהערט דאָס וואָרט.⁴⁵ און די פון די געמלטע, וואָס האָבן געגלויבט, און וואָס זענען געקומען מיט פעטרוסן, זענען נשׁתּוּמִם געוואָרן, מַחֲמַת וואָס אויך אויף די גוֹיִים איז אויסגעגאַסן געוואָרן די מַתְּנֵה פון דעם ריח־הַקֹּדֶשׁ;⁴⁶ וואָרים זיי האָבן זיי געהערט רעדן מיט לשׁוֹנוֹת, און לויבן גאָט. דעמאָלט האָט פעטרוס געענטפערט, און געזאָגט:⁴⁷ קאָן עמיצער פאַרווערן דאָס וואַסער, אָז די דאָזיקע זאָלן ניט געטובלט ווערן, וואָס האָבן מקבֿל געווען דעם ריח־הַקֹּדֶשׁ, פּונקט אַזוי ווי מיר?⁴⁸ און ער האָט זיי באַפוילן געטובלט צו ווערן אין דעם נאָמען פון יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ. דערנאָך האָבן זיי אים געבעטן צו פאַרבלייבן עטלעכע טעג.

י און די שליחים און די ברידער, וואָס זענען געווען אין יהודה, האָבן געהערט, אָז אויך די גוֹיִים האָבן מקבֿל געווען דאָס וואָרט פון גאָט.² און בעת פעטרוס איז אַרויפגעגאַנגען קיין ירוּשָׁלַיִם, האָבן זיך די געמלטע געקריגט מיט אים,³ און געזאָגט: דו ביסט אַרײַנגעגאַנגען צו עַרְלִים, און האָסט געגעסן מיט זיי.⁴ און פעטרוס האָט אָנגעהויבן, און האָט פאַר זיי דערקלערט דעם ענין, אַזוי צו זאָגן:⁵ איך בין געווען אין דער שטאָט יפו און האָב מתפלל געווען; און אין אַ דרימל האָב איך געזען אַ זעאוונג: עפעס אַ פֿלי האָט אַראָפּגענידערט, ווי דאָס וואָלט געווען אַ גרויס ליילעך, און עס איז אַראָפּגעלאָזט געוואָרן פון הימל ביי די פיר עקן, און סע האָט געגרייכט ביז צו מיר;⁶ און אַז איך האָב דערין אַרײַנגעקוקט, האָב

איך דאָרטן באַמערקט בהמות פון דער ערד, און ווילדע חיות און שרצים און פייגל פון הימל.⁷ און איך האָב אויך געהערט אַ קול זאָגן צו מיר: שטיי אויף, פעטרוס, שעכט און עס.⁸ אָבער איך האָב געזאָגט: קלילה, האָר; וואָרים קיין אומריינע אָדער טמא זאך איז קיינמאָל נישט אַרײַנגעקומען אין מיין מויל אַרײַן.⁹ און דאָס קול פון הימל האָט אַ צווייט מאָל געענטפערט: וואָס גאָט האָט געמאַכט רײן, זאָלסטו נישט מאַכן טמא.¹⁰ און דאָס איז געשען דריי מאָל, און אַלצדינג איז ווידער אַרױפגענומען געוואָרן אין הימל אַרײַן.¹¹ און באַזונדער געזען דריי מענטשן געשטאַנען פאַר דעם הויז, אין וועלכן מיר זענען געווען, וואָס זענען צו מיר געשיקט געוואָרן פון קיסריה.¹² און דער גייסט האָט מיר באַפוילן צו גיין מיט זיי, און נישט צו זיין אין ספק. און די דאָזיקע זעקס ברידער האָבן מיך אויך באַגלייט, און מיר זענען אַרײַנגעקומען אין דעם מענטשנס הויז אַרײַן.

¹³ און ער האָט אונדז דערציילט, וויאָזוי ער האָט געזען דעם מלאַך שטיין אין זיין הויז, און זאָגן: שיק קיין יפו, און לאָז ברענגען שמעזען, וועמען מען רופט פעטרוס,¹⁴ וואָס וועט רעדן צו דיר רייד, דורך וועלכע דו וועסט געהאַלפן ווערן, דו און דיין גאַנץ הויז.¹⁵ און אז איך האָב אָנגעהויבן צו רעדן, איז געפאלן אויף זיי דער רומ־הקודש, פונקט ווי לכתחילה אויף אונדז.¹⁶ און איך האָב מיך דערמאָנט אָן דעם וואָרט פון דעם האָר, וואָס ער האָט געזאָגט: יחנן האָט געטובלט מיט וואַסער, אָבער איר וועט געטובלט ווערן מיט דעם רומ־הקודש.¹⁷ בכּן, אויב גאָט האָט זיי געגעבן די זעלבע מתנה ווי אונדז, בעת מיר האָבן געגלייבט אין דעם האָר ישוע המשיח, ווער בין איך, איך זאָל מיך קעגנשטעלן גאָט? ¹⁸ און אז זיי האָבן דאָס געהערט, האָבן זיי שטילגעשוויגן, און האָבן געלויבט גאָט, אַזוי צו זאָגן: פאַרוואָר, אויך פאַר די גוים האָט גאָט באַוויליקט תשובה צום לעבן.

¹⁹ און די, וואָס זענען צעשפרייט געוואָרן צוליב דער רדיפה, וואָס האָט זיך אויפגעהויבן פּוננען סטעפּאַנוסן, זענען געגאַנגען אַזוי ווייט ווי פעניקיע, און קיפרוס, און אַנטיאָכיע, און האָבן צו קיינעם נישט גערעדט דאָס וואָרט, אַחוץ נאָר צו ידן.²⁰ און צווישן זיי זענען געווען מענטשן פון קיפרוס און קוריני, וואָס בעת זיי זענען געקומען קיין אַנטיאָכיע, האָבן זיי אויך גערעדט צו די גריכן, און מבשר געווען דעם האָר ישוע.²¹ און די האַנט פון גאָט איז געווען מיט זיי; און אַ גרויסע צאָל, וואָס האָט געגלייבט, האָט

זיך געקערט צו דעם האַר. ²² און די ידיעה וועגן זיי איז דערגאנגען אין די אויערן פון דער קהילה אין ירושלים, און זיי האָבן געשיקט בַּרְנָבָאָן קיין אַנטיאָכיע. ²³ און ווען ער איז אָנגעקומען, און האָט געווען דעם חֶסֶד פון גאָט, האָט ער זיך געפרייט; און ער האָט זיי אַלע אָנגעזאָגט, זיך צו באַהעפטן צום האַר מיט דעם גאַנצן האַרצן; ²⁴ וואָרים ער איז געווען אַ גוטער מענטש, און פול מיט דעם רוּח־הַקּוֹדֶשׁ און מיט אַמוּנָה. און אַ סך פּאָלק איז צוגעקומען פאַר דעם האַר. ²⁵ און ער איז אוועקגעגאַנגען קיין טאַרוסוס צו זוכן שאָולן; ²⁶ און אַז ער האָט אים געפונען, האָט ער אים געבראַכט קיין אַנטיאָכיע. און דאָרטן זענען זיי זיך צוזאַמענגעקומען אַ גאַנץ יאָר אין דער קהילה, און האָבן געלערנט אַ סך מענטשן; און עס איז געווען אין אַנטיאָכיע, אַז די תּלמידים זענען צום ערשטן מאל גערופן געוואָרן משחִים.

²⁷ און אין די דאָזיקע טעג האָבן גביאים פון ירושלים אַראָפּגענידערט קיין אַנטיאָכיע. ²⁸ און עס איז אויפגעשטאַנען איינער פון זיי מיטן נאָמען אַנאַבוס, און האָט אָנגעוויזן דורך דעם גייסט, אַז סע וועט זיין אַ גרויסער הונגער איבער דער גאַנצער וועלט; און דאָס איז געשען אין די טעג פון קלאַודיוסן. ²⁹ און די תּלמידים האָבן באַשלאָסן, יעטוועדער לויט זיין מעגלעכקייט, צו שיקן הילף צו די ברידער, וואָס האָבן געלעבט אין יהודה; ³⁰ און דאָס האָבן זיי אויך געטאָן, און האָבן עס געשיקט צו די זקנים דורך דער האַנט פון בַּרְנָבָאָן און שאָולן.

י און אַרום יענער צייט האָט דער מלך הורדוס אויסגעשטרעקט זיינע הענט צו פּייניקן עטלעכע פון דער עדה. ² און ער האָט געטייט יעקבן, דעם ברודער פון יוחנן, מיט דער שווערד. ³ און אַז ער האָט געווען, אַז דאָס איז וואוילגעפעלן געוואָרן די יידן, איז ער ווייטער געגאַנגען צו כאַפֿן אויך פעטרוסן. און דאָס זענען געווען די טעג פון תּגִּימָצוֹת. ⁴ און אַז ער האָט אים געכאַפּט, האָט ער אים אַרײַנגעזעצט אין דער תּפִּיסָה, און האָט אים איבערגעענטפערט צו פיר אַפּטיילונגען זעלנער, אים צו היטן, מיט דער דעה, נאָך פּסח אים אַרויסצוברענגען פאַר דעם פּאָלק. ⁵ פעטרוס איז דעריבער געהאַלטן געוואָרן אין דער תּפִּיסָה; אָבער די עדה האָט פאַר אים כּסדר מתפּלל געווען צו גאָט.

⁶ און בעת הורדוס איז געווען גרייט אים אַרויסצוברענגען, איז פעטרוס

יענע נאכט געשלאָפן צווישן צוויי זעלנער, געבונדן מיט צוויי קייטן; און שומריים פאַר דער טיר האָבן געהיט די תּפּיסה. ⁷ און אָט איז אַ מלאַך פון גאָט געשטאַנען לעבן אים, און אַ ליכט האָט געשיינט אין דער קאַמער; און ער האָט אַ קלאַפּ געטאָן פעטרוסן אין דער זייט, און האָט אים אויפֿ־געוועקט, און געזאָגט: שטיי אויף געשווינד. און די קייטן זענען אַראָפּגעפאַלן פון זיינע הענט. ⁸ און דער מלאַך האָט צו אים געזאָגט: גורט דיך אָן, און בינד צו דייןע סאַנדאַלן. און ער האָט אַזוי געטאָן. און ער האָט צו אים געזאָגט: היל דיך איין אין דיין מאַנטל, און גיי מיר נאָך. ⁹ און ער איז אַרויסגעגאַנגען, און איז אים נאָכגעגאַנגען; און ער האָט ניט געוואוסט, אַז ס'איז געווען אַמרת, דאָס, וואָס ס'איז געטאָן געוואָרן דורך דעם מלאַך, נייערט האָט געמיינט, אַז ער האָט געזען אַ זעאונג. ¹⁰ און נאָכדעם ווי זיי זענען דורכגעגאַנגען די ערשטע און די צווייטע וואַך, זענען זיי געקומען צו דעם אייזערנעם טויער, וואָס פירט אין דער שטאָט אַריין; און דער טויער האָט זיך געעפנט פאַר זיי פון זיך אַליין. און זיי זענען אַרויסגעגאַנגען, און זענען דורכגעגאַנגען דורך אַ גאַס; און פּלוזים האָט דער מלאַך אָפּגעקערט פון אים. ¹¹ און אַז פעטרוס איז געקומען צו זיך, האָט ער געזאָגט: איצט ווייס איך אויף אַן אַמרת, אַז גאָט האָט אַרויסגעשיקט זיין מלאַך און האָט מיר מציל געווען פון דער האַנט פון הורדוסן, און פון אַלע דערוואַרטונגען פון דעם ייִדישן פּאָלק.

¹² און בעת ער האָט איבערגעטראַכט די זאַך, איז ער געגאַנגען צו דעם הויז פון מרְיָמֶען, די מוטער פון יוֹחָנָן, וועמען מען האָט גערופן מאַרקוס, וואו אַ סך זענען געווען פאַרזאַמלט און האָבן מְתַפְּלֵל געווען. ¹³ און אַז ער האָט אָנגעקלאַפט אין דער טיר פון טויער, איז אַ דינסטמייַדל, וואָס האָט געהייסן ראָדאַ, געקומען ענטפערן. ¹⁴ און אַז זי האָט דערקענט פעטרוסעס קול, האָט זי פאַר שְׂמחה ניט געעפנט דעם טויער, נייערט איז אַרײַנגעלאָפן, און האָט דערציילט, אַז פעטרוס שטייט פאַר דעם טויער. ¹⁵ און זיי האָבן צו איר געזאָגט: דו ביסט משוגע. נאָר זי האָט פאַרויכערט, אַז אַזוי איז דאָס טאַקע. האָבן זיי געזאָגט: עס איז זיין מלאַך! ¹⁶ אָבער פעטרוס האָט ווייטער געקלאַפט; און אַז זיי האָבן געעפנט, האָבן זיי אים געזען, און זענען פאַרזיידושט געוואָרן. ¹⁷ און ער האָט צו זיי אַ מאַך געטאָן מיט דער האַנט שטילצושווייגן, און האָט זיי דערציילט ווי אַזוי דער האַר

האָט אים אַרויסגעפירט פון דער תפיסד; אַרויס, און ער האָט געזאָגט: דערצייילט דאָס יעקבן און די ברידער. און ער האָט אָפגעקערט און איז געגאַנגען צו אַן אנדער אָרט.

¹⁸ און ווי נאָר עס איז געוואָרן טאָג, איז געוואָרן אַ שטיקל בִּהְלָה־ צווישן די ועלנער: וואָס איז געוואָרן פון פעטרוסן? ¹⁹ און בעת הורדוס האָט אים געזוכט און האָט אים ניט געפונען, האָט ער געלאָזט פאַרהערן די שומרים, און האָט באַפוילן, אַז זיי זאָלן געטייט ווערן. און ער האָט אַראָפֿ־גענידערט פון יהודה קיין גְּיִסְרִיָּה, און איז דאָרטן פאַרבליבן.

²⁰ און ער איז געווען שטאַרק אין פֿעס אויף די מענטשן פון צור און צידון; און זיי זענען אַלע צוזאַמען צו אים געקומען, און אַז זיי האָבן איבערגערעדט בלאַטסוסן, דעם מלֶכֶס קאַמערהאַר, האָבן זיי געבעטן שְׁלוֹם, מַחֲמַת זייער לאַנד איז געשפּיזט געוואָרן פון דעם מלֶכֶס לאַנד. ²¹ און אין אַ באַשטימטן טאָג האָט זיך הורדוס אָנגעטאַן זיינע קייניגלעכע מלבושים, און האָט זיך געזעצט אויף דעם כִּסֵּא־הַמְּלוּכָה, און האָט געהאַלטן פאַר זיי אַ רעדע. ²² און דאָס פּאַלק האָט געשריגן: דאָס קול פון אַ גאָט איז דאָס, און ניט פון קיין מענטשן! ²³ און תִּכְפֹּף האָט אַ מלאַך פון גאָט אים געשלאָגן, מַחֲמַת ער האָט ניט געגעבן גאָט דעם פֿבוד; און ער איז צעפרעסן געוואָרן פון ווערים, און איז געשטאַרבן.

²⁴ אָבער דאָס וואָרט פון גאָט איז געוואַקסן און האָט זיך געמערט. ²⁵ און בִּרְנָבָא און שאול האָבן זיך אומגעקערט פון ירושלים, נאָכדעם ווי זיי האָבן אויסגעפירט זייער שליחות, און האָבן מיטגענומען מיט זיך יוֹחָנָן, וועמעס צונאַמען איז געווען מאַרקוס.

י און עס זענען געווען אין אַנטיאַכיע ביי דער דאָרטיקער קהילה נביאים און לערער: בִּרְנָבָא, און שמעון, וואָס איז גערופן געוואָרן ניגער, און לוקיוס פון קוריני, און מַנְחֵם, דער יוגנט־חבר פון הורדוסן, דעם טעטראַך, און שאול. ² און בעת זיי האָבן געדינט גאָט, און האָבן געפאַסט, האָט דער רויח־הַקּוֹדֶשׁ געזאָגט: שיידט אָפּ פאַר מיר בִּרְנָבָא און שאולן צו דער אַרבעט, צו וועלכער איך האָב זיי גערופן. ³ און נאָכדעם ווי זיי האָבן געפאַסט און מְתַפְּלֵל געווען, האָבן זיי אויף זיי אַרויפגעלייגט זייערע הענט, און האָבן זיי אַוועקגעשיקט.

⁴ און זיי, בעת זיי זענען אַרויסגעשיקט געוואָרן דורך דעם רויח־הַקּוֹדֶשׁ,

האָבן אַראָפּגענידערט קיין סעלוֹקיע, און פּונדאָנען זענען זיי אָפּגעפּאַרן קיין קיפּרוס.⁵ און בעת זיי זענען אָנגעקומען קיין סאַלאַמיס, האָבן זיי מִבְּשֵׁר געווען דאָס וואָרט פּון גאָט אין די בְּתִיבְּנִסוּת פּון די יִדן. און זיי האָבן אויך געהאַט יוֹחָנָן פֿאַר זייער אַרויסהעלפּער.⁶ און אַז זיי זענען דורכגע- גאַנגען דעם גאַנצן אינזל ביז פּאַפּאַס, האָבן זיי געפּונען איינעם אַ יִדן אַ מִכְשֵׁף, אַ פּאַלשן נְבִיאַ, וואָס האָט געהייסן בְּרֵי־יֵשׁוּעַ;⁷ ער איז געווען מיט דעם פּראָקאָנסול סערגיוס פּאַולוס, אַ פּאַרשטענדיקער מענטש, וואָס האָט גערופן צו זיך בְּרֵנְבָאָן און שְׂאוּלן, און האָט באַגערט צו הערן דאָס וואָרט פּון גאָט.⁸ אָבער עלימאַס, דער מִכְשֵׁף-וואָרים דאָס איז דער טײַטש פּון זיין נאָמען-האַט זיך זיי אַנטקעגנגעשטעלט, און האָט געזוכט אָפּצווייגן דעם פּראָקאָנסול פּון דער אָמונה.⁹ אָבער שְׂאוּל, וואָס איז אויך גערופן געוואָרן פּאַולוס, פּוּל מיט דעם רוֹח־הַקּוֹדֶשׁ, האָט באַהעפּט זיינע אויגן אָן אים,¹⁰ און האָט געזאָגט: דו קינד פּון שָׂטן, שוּנאַ פּון יעדער רעכט- פּאַרטיקייט, און פּוּל מיט יעדער פּאַלשקייט און פּאַרדאַרבנקייט, וועסטו ניט אויפהערן צו פּאַרדאַרבן די גלייכע וועגן פּון גאָט?¹¹ און איצט, זע, די האַנט פּון גאָט איז אויף דיר, און דו וועסט זיין בלינד, און ניט זען אַ צײַט די זון. און תִּיכַף איז אויף אים געפּאַלן אַ נעפּל און אַ פּינצטערניש; און ער איז אַרומגעגאַנגען זוכן, עמיץ זאָל אים פירן ביי דער האַנט.¹² דעמאָלט האָט דער פּראָקאָנסול געגלויבט, בעת ער האָט געזען וואָס עס איז געשען, וואָרים ער איז נשׂתוּמם געוואָרן פּון דער לערנונג פּון דעם האַר.¹³ און פּאַולוס און זיינע באַגלייטער האָבן זיך אוועקגעלאָזט מיט אַ שיף פּון פּאַפּאַס, און זענען געקומען קיין פּערגאַ אין פּאַמפּיליע. און יוֹחָנָן האָט זיך אָפּגעשיידט פּון זיי, און האָט זיך אומגעקערט קיין ירוּשָׁלַיִם.¹⁴ זיי אָבער האָבן פּאַרלאָזט פּערגאַ, און זענען געקומען קיין אַנטיאַכיע פּון פּיסידיע. און שבת זענען זיי אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַכְּנֶסֶת, און האָבן זיך אַנידערגעזעצט.¹⁵ און נאָך דעם לײַענען די תּוֹרָה און די נְבִיאִים, האָבן די גְּבָאִים צו זיי געשיקט, אַזוי צו זאָגן: ברידער, אויב איר האָט עפעס אַ מוסר-וואָרט פּאַר דעם עולם, טאָ זאָגטס.¹⁶ און פּאַולוס איז אויפגעשטאַנען, און האָט אַ מאַך געטאָן מיט דער האַנט, און געזאָגט: מענטשן פּון יִשְׂרָאֵל, און איר, וואָס האָט מוֹרָא פּאַר גאָט, הערט: דער גאָט פּון דעם דאָזיקן פּאַלק יִשְׂרָאֵל האָט אויסדערוויילט אינדערע

אָבורט, און האָט דערהויבן דאָס פּאָלק, בעת זיי זענען געווען אין דעם לאַנד מצרים, און מיט אַן אויסגעשטרעקטן אָרעם האָט ער זיי אַרויסגעצויגן פון דאָרטן.¹⁸ און אַרום פּערציק יאָר האָט ער זיי געטראָגן אין דער מדבר.¹⁹ און אַז ער האָט פּאַרטיליקט זיבן אומות אין דעם לאַנד פּנען, האָט ער זיי געגעבן זייער לאַנד פאַר אַן אַרביטיל, אויף אַרום פיר הונדערט און פּופציק יאָר.²⁰ און דערנאָך האָט ער זיי געגעבן שופּטים ביז דעם נביא שמואל.²¹ און דערנאָכדעם האָבן זיי פּאַרלאַנגט אַ מלך; און גאָט האָט זיי געגעבן שאול בן-קיש, אַ מאַן פון דעם שֶבֶט בִּנְיָמִן, אויף אַ צייט פון פּערציק יאָר.²² און אַז ער האָט אים אַראָפּגעזעצט, האָט ער אויפגעשטעלט דָוִד צו זיין זייער מלך, פּונוועגן וועמען ער האָט עֲדוּרַת געזאָגט: איך האָב געפּוּנען דָוִד בְּנִי־יִשׁׁי, אַ מאַן נאָך מִיַּן הָאַרְצֵי, וואָס וועט טאָן מִיַּן גאַנצן רַצוֹן אַ.²³ פון דעם דאָזיקן מענטשנס זאַמען האָט גאָט, לויט זיין הבטחה, געבראַכט צו יִשְׂרָאֵל אַ גוֹאֲל, יִשׁוּעַן,²⁴ נאָכדעם ווי יִחְזַן האָט פאַר זיין קומען קודם מְבַשֵּׁר געווען די טבילה פון תשובה צו דעם גאַנצן פּאָלק יִשְׂרָאֵל.²⁵ און בעת יִחְזַן האָט געהאַלטן אין ממלא זיין זיין גאַנג, האָט ער געזאָגט: וואָס מיינט איר בין איך? איך בין ניט ער. אָבער אַט קומט נאָך מיר איינער, וועמעס שיך איך בין ניט ראוי אויפצובינדן פון זיינע פיס.

²⁶ ברידער, קינדער פון דעם שטאַם פון אַבְרָהָמָען, און די צווישן אייך, וואָס האָבן מורא פאַר גאָט, צו אונדז איז געשיקט געוואָרן דאָס וואָרט פון דער דאָזיקער ישועה.²⁷ וואָרים די, וואָס וואוינען אין ירושלים, און זייערע עלטסטע, האָבן אים ניט דערקענט, און האָבן ממלא געווען די רייד פון די נביאים, וואָס ווערן געלייענט יעדן שבת, מיט דעם וואָס זיי האָבן אים פאַרמֶשֶׁט.²⁸ און הַגֵּם זיי האָבן ניט געפּוּנען אין אים קיין סיבה פאַר מִיתָה, האָבן זיי דאָך פּאַרלאַנגט פון פּילאַטוסן, אַז ער זאָל געטייט ווערן.²⁹ און אַז זיי האָבן אַלץ ממלא געווען, וואָס סע שטייט געשריבן וועגן אים, האָבן זיי אים אַראָפּגענומען פון דעם בוים, און האָבן אים אַרײַנגעלייגט אין אַ קבר.³⁰ אָבער גאָט האָט אים מַתְּיָה־מַתִּיבִים געווען,³¹ און ער האָט זיך אַ סך טעג באַוווּזן צו די, וואָס האָבן מיט אים עולה־רגל געווען פון גליל קיין ירושלים, און וואָס זענען איצט זיינע עֲדוּת פאַר דעם פּאָלק.³² און מיר

* שמואל א' יג, 14; תהלים פט, 21.

ברענגען אייך די גוטע בשורה פונוועגן דער הבטחה, וואָס איז צוגעזאָגט געוואָרן אונדזערע אַבות, ³³ און וואָס גאָט האָט מקיים געווען פאַר אונדז, זייערע קינדער, מיט דעם וואָס ער האָט אויפגעוועקט ישוען, ווי סע שטייט אויך געשריבן אין דעם צווייטן קאָפיטל תהלים:

דו ביסט מיין זון,

היינט האָב איך דיך געבוירן א.

³⁴ און בנוגע דעם, וואָס ער האָט אים מחנה־מתים געווען, מער קיינמאָל ניט אומצוקערן זיך צו פאַרדאַרבונג, האָט ער גערעדט אויף אַזאַ אופן: איך וועל אייך געבן די הייליקע און געטרייע חסדים פון דודן-ב.

³⁵ דעריבער זאָגט ער אויך אין אַן אַנדער קאָפיטל תהלים:

דו וועסט ניט לאָזן דיין הייליקן זען פאַרדאַרבונג.

³⁶ וואָרים נאָכדעם ווי דוד האָט געדינט זיין אייגענעם דור, איז ער פאַרגאַנגען, לויט נאָך דער עצה פון גאָט, און איז איינגעזאַמלט געוואָרן צו זיינע פאָטערס, און האָט געזען פאַרדאַרבונג. ³⁷ אָבער דער, וועמען גאָט האָט אויפגעוועקט, האָט ניט געזען קיין פאַרדאַרבונג. ³⁸ דעריבער זאָלט איר וויסן, ברידער, אַז דורך דעם דאָזיקן מענטשן ווערט אייך אָנגעזאָגט פאַרגעבונג פון זינד; ³⁹ און דורך אים ווערט יעדער איינער, וואָס גלויבט, גערעכט-פאַרטיקט פון אַלצדינג, פון וואָס איר וואָלט ניט געקאָנט גערעכטפאַרטיקט ווערן דורך תּוֹרַת־מִשְׁהָ. ⁴⁰ היינט אייך דעריבער, אַז סע זאָל אויף אייך ניט קומען, וואָס עס איז געזאָגט געוואָרן אין די נביאים:

⁴¹ זעט, איר פאַראַכטער, וואונדערט אייך, און קומט אום;

וואָרים איך טו אַ ווערק אין אייערע טעג,

אַ ווערק, וואָס איר וועט ניט גלויבן,

אויב עמיצער וועט עס אייך דערציילן ד.

⁴² און בעת זיי זענען אַרויסגעגאַנגען, האָבן זיי געבעטן, אַז די דאָזיקע רייד זאָלן פאַר זיי גערעדט ווערן דעם אַנדערן שבת. ⁴³ און אַז די עדה איז זיך צעגאַנגען, זענען אַ סך פון די יידן און פון די פרומע גרים נאָכגעגאַנגען פאָלוסן און בַּרְנִבָּא, וואָס האָבן צו זיי גערעדט, און זיי אָנגעזאָגט צו פאַרבלייבן אין דעם חֶסֶד פון גאָט.

⁴⁴ און אויף דעם אַנדערן שבת איז זיך כמעט די גאַנצע שטאָט צוזאַמען-

א תהלים ב, 7. ב ישעיה נה, 3. ג תהלים טו, 10. ד חבקים א, 5.

געקומען הערן דאָס וואָרט פון גאָט. ⁴⁵ אָבער ווען די ייִדן האָבן געזען דעם המון, זענען זיי געוואָרן פול מיט קנאה, און האָבן אַנטקעגנערעדט דאָס, וואָס איז גערעדט געוואָרן דורך פּאָלוסן, און האָבן געלעסטערט. ⁴⁶ און פּאָלוס און בּר־נבֿא האָבן גערעדט מוטיק, און האָבן געזאָגט: עס איז געווען נייטיק, אַז דאָס וואָרט פון גאָט זאָל קודם צו אייך גערעדט ווערן; נאָר אַזוי ווי איר פאַרשטויסט עס פון אייך, און האַלט זיך פאַר ניט ראוי אויף דעם אייביקן לעבן, קערן מיר זיך דעריבער צו די גוים. ⁴⁷ וואָרים אַזוי האָט אונדו גאָט געבאַטן:

איך האָב דיך געשטעלט פאַר אַ ליכט פון די פעלקער,

כדי דו זאָלסט זיין אַ ישועה ביז צום עק פון דער ערד.⁴⁸

⁴⁸ און אַז יענע פון די פעלקער האָבן דאָס געהערט, האָבן זיי זיך געפרייט, און האָבן געלויבט דאָס וואָרט פון גאָט; און וויפל עס זענען געווען אָנגעברייט פאַר דעם אייביקן לעבן, האָבן געגלויבט. ⁴⁹ און דאָס וואָרט פון גאָט איז פאַרשפרייט געוואָרן איבער דער גאַנצער געגנט. ⁵⁰ אָבער די ייִדן האָבן אָנגערייצט די פרומע ווייבער פון תּשובּן שטאַנד, און די עלטסטע פון דער שטאָט, און האָבן דערוועקט אַ רדיפה; קעגן פּאָלוסן און בּר־נבֿא, און זיי האָבן זיי אַרויסגעטריבן פון זייער געגנט. ⁵¹ און זיי האָבן אָפּגעטרעטלט קעגן זיי דעם שטויב פון זייערע פיס, און זענען געקומען קיין איקאָניום. ⁵² און די תּלמידים זענען געווען פול מיט שמחה און מיט דעם רוים־הקודש.

י און עס איז געווען אין איקאָניום, אַז זיי זענען אינאיינעם אַרײַנגע־גאַנגען אין דעם בֵּית־הפּנֶסֶת צו די ייִדן, און האָבן גערעדט אויף אַזאַ אַזפּן, אַז אַ גרויסער המון, סיי פון ייִדן און סיי פון גריכן, האָט געגלויבט. ² אָבער די ייִדן, וואָס האָבן ניט געגלויבט, האָבן אויפגערייצט די געמיטער פון די גוים, און האָבן זיי דערצאָרנט קעגן די ברידער. ³ זיי זענען דעריבער פאַרבליבן אַ לאַנגע צייט, און האָבן גערעדט מוטיק אין דעם נאַמען פון גאָט, וואָס האָט מעיד געווען פאַר דעם וואָרט פון זיין תּסד, מיט דעם באַוויליקן אַז צייכנס און וואונדער זאָלן געטאָן ווערן דורך זייערע הענט. ⁴ און דאָס פּאַלק פון דער שטאָט איז געווען צעטיילט; טייל האָבן געהאַלטן מיט די ייִדן, און טייל מיט די שליחים. ⁵ און בעת

עס איז געמאכט געוואָרן אַן אָנפאַל מצד די גוים און די יידן, מיט זייערע עלטסטע, זיי ביזן צו טאָן און זיי צו פאַרשטיינען, ⁶ זענען זיי פון דעם געוואָר געוואָרן, און זענען אַנטרונען צו די שטעט פון לוקאַניע: ליסטראַ און דערבע, און זייער סביבה; ⁷ און דאָרטן האָבן זיי אָנגעוואָגט די בשורה. ⁸ און אין ליסטראַע איז געזעסן איינער אַ מענטש, וואָס איז געווען שוואַך אויף זיינע פיס, אַ קאַליקע, וואָס איז קיינמאַל ניט געגאַנגען פון זיין מוטערס טראַכט אָן. ⁹ דער דאָזיקער האָט זיך צוגעהערט צו פּאָלוסן, בעת ער האָט גערעדט; און פּאָלוס האָט באַהעפט אָן אים זיינע אויגן, און געזען, אַז ער האָט אַמונה צו ווערן געזונט, ¹⁰ האָט ער געוואָגט מיט אַ הויך קול: שטעל דיך גלייך אויף זיינע פיס. און ער איז אויפגעשפרונגען און איז געגאַנגען. ¹¹ און בעת דאָס פּאַלק האָט געזען, וואָס פּאָלוס האָט געטאָן, האָבן זיי אויפגעהויבן זייער קול, און געוואָגט אין דעם לוקאַנישן לשון: די געטער האָבן אַראַפּגענידערט צו אונדז אין דער געשטאַלט פון מענטשן. ¹² און זיי האָבן גערופן בּרנבאָן צעאוס, און פּאָלוסן הערמעס, מחמת ער איז געווען דער הויפט־דענדער. ¹³ און דער פּריסטער פון צעאוס, וואָס זיין טעמפל איז געווען פאַר דער שטאָט, האָט געבראַכט אַקסן און קראַנצן צו די טויערן, און האָט געוואָלט מקריב זיין אינאיינעם מיט דעם פּאַלק. ¹⁴ אָבער ווען די שליחים בּרנבאָ און פּאָלוס האָבן פון דעם געהערט, האָבן זיי צעריסן זייערע קליידער, און זענען אַריינגעלאָפּן צווישן דעם פּאַלק, און האָבן אויסגערופן: ¹⁵ מענטשן, פאַרוואָס טוט איר דאָס? אויך מיר זענען מענטשן, מיט די זעלבע שוואַכקייטן ווי ביי אייך, און מיר ברענגען אייך גוטע בשורות, כדי איר זאָלט זיך אָפקערן פון די דאָזיקע פּוסטע זאַכן צום לעבעדיקן גאָט, וואָס האָט געמאַכט דעם הימל און די ערד און דעם ים, און אַלץ, וואָס עס איז אין זיי; ¹⁶ וואָס האָט אין די פּריערדיקע דורות געלאָזט אַלע אומות גיין אין זייערע אייגענע דרכים. ¹⁷ און דאָך האָט ער זיך ניט געלאָזט אָן צדות, מיט דעם, וואָס ער האָט געטאָן גוטס און האָט אייך געגעבן רעגן פון הימל און זעטיקע צייטן, און געטאָן אָנפילן אייערע הערצער מיט שפּיז און שְמחה. ¹⁸ און בעת זיי האָבן אַזוי גערעדט, איז זיי קיים געלונגען אָפּצוהאַלטן דאָס פּאַלק פון מקריב זיין צו זיי. ¹⁹ אָבער עס זענען אַהין אָנגעקומען יידן פון אַנטיאָכיע און איקאָניע;

* תהלים קמו, 8; ירמיה ה, 24.

און אזו זיי האָבן איבערגערעדט דאָס פּאַלק, האָבן זיי פּאַרשטיינט פּאַלּוסן, און האָבן אים אַרויסגעשלעפט פון דער שטאָט, ווייל זיי האָבן געמיינט, אז ער איז טויט. ²⁰ אָבער ווען די תּלמידים זענען געשטאַנען אַרום אים, איז ער אויפגעשטאַנען, און איז אַרײַנגעגאַנגען אין דער שטאָט; און אויף מאָרגן איז ער אַוועקגעגאַנגען מיט בּרַנבאַן קיין דערבע. ²¹ און בעת זיי האָבן אין יענער שטאָט אָנגעוואָגט די בשורה, און געמאַכט אַ סך תּלמידים, האָבן זיי זיך אומגעקערט קיין ליסטרע, און קיין איקאָניע, און קיין אַנטיאָכיע, ²² און האָבן געטאָן שטאַרקן די געמיטער פון די תּלמידים, און זיי מוהיר געווען צו האַלטן זיך אין דער אַמונה, און אז דורך אַ סך לײַדן מוזן מיר אַרײַנקומען אין דעם מלכות פון גאָט. ²³ און בעת זיי האָבן פאַר זיי געזעצט עלטסטע אין יעדער קהילה, האָבן זיי מתפלל געווען און געטאָן פּאַסטן, און האָבן זיי איבערגעענטפערט צו דעם האַר, אין וועמען זיי האָבן געגלויבט.

²⁴ און זיי זענען דורכגעגאַנגען דורך פּיסידיע, און זענען געקומען קיין פּאַמפּיליע. ²⁵ און נאַכדעם ווי זיי האָבן גערעדט דאָס וואָרט אין פּערגאַ, האָבן זיי אַראָפּגענידערט קיין אַטאַליע. ²⁶ און פּונדאַנען זענען זיי געקומען מיט אַ שיף קיין אַנטיאָכיע, פּונוואַנען זיי זענען איבערגעענטפערט געוואָרן צו דעם סָד פון גאָט פּונוועגן דעם ווערק, וואָס זיי האָבן ממלא געווען. ²⁷ און אז זיי זענען אָנגעקומען, האָבן זיי פּאַרזאַמלט די קהילה, און האָבן איבערגעחורט אַלצדינג, וואָס גאָט האָט מיט זיי געטאָן, און אז ער האָט געעפנט אַ טיר פון אַמונה פאַר די גוים. ²⁸ און זיי זענען געבליבן מיט די תּלמידים אַ לענגערע צייט.

ו און עטלעכע מענטשן האָבן אַראָפּגענידערט פון יהודה און האָבן געלערנט די ברידער: אויב איר וועט גיט געמלט ווערן פּכת משה, וועט איר גיט ניצול ווערן. ² און בעת פּאַלּוס און בּרַנבאַ האָבן מיט זיי געהאַט גרויסע חילוקידעות און אַ וויכות, האָט מען באַשלאָסן, אז פּאַלּוס און בּרַנבאַ און עטלעכע אַנדערע פון זיי, זאָלן אַרויפגיין קיין ירושלים צו די שליחים און זקנים פּונוועגן דער דאָזיקער שאלה. ³ און נאַכדעם ווי זיי זענען באַגלייט געוואָרן אויף זייער וועג פון דער קהילה, זענען זיי דורכגעגאַנגען דורך פעניקיע און דורך שומרון, און האָבן דערציילט פון דעם מגייר זיין זיך פון די גוים, און האָבן פּאַרשאַפט אַלע ברידער גרויס

פרייד.⁴ און ווען זיי זענען געקומען קיין ירושלים, זענען זיי אויפגענומען געוואָרן פון דער קהילה און פון די שליחים און די זקנים, און זיי האָבן דערציילט אַלצדינג, וואָס גאָט האָט מיט זיי געטאָן.⁵ אָבער עס זענען אויפֿ־געשטאַנען עטלעכע מאַמינים פון דער פּיטה פון די פּרוּשיס, און האָבן געזאָגט: מע מוז זיי מל זיין, און זיי באַפעלן צו האַלטן תּוֹרַת־מִשֶׁה.

⁶ און די שליחים און די זקנים זענען זיך צוזאַמענגעקומען צו באַטראַכטן דעם דאָזיקן ענין.⁷ און עס איז געווען, בעת די מחלוקה האָט זיך געשטאַרקט, איז אויפגעשטאַנען פעטרוס, און האָט צו זיי געזאָגט: ברידער, איר ווייסט, אַז מיט אַ לענגערער צייט צוריק האָט גאָט פון צווישן אייך אויסדערוויילט, אַז דורך מיין מויל זאָלן די גוים הערן דאָס וואָרט פון דער בשורה, און גלויבן.⁸ און גאָט, וואָס פאַרשטייט דאָס האַרץ, האָט זיי מַעיד געווען, מיט זיין געבן זיי דעם רוּח־הַקּוֹדֶשׁ, אַזוויי ער האָט עס געטאָן צו אונדז.⁹ און ער האָט ניט געמאַכט קיין חילוק צווישן אונדז און זיי, נייערט האָט דורך דער אָמונה גערייניקט זייערע הערצער.¹⁰ און איצט, פאַרוואָס פּראַוואַט איר גאָט, און טוט אַרויפלייגן אַ יאָך אויף דעם נאַקן פון די תּלמידים, וואָס ניט אונדזערע אָבורת און ניט מיר האָבן געקענט דערטראַגן? ¹¹ מיר גלויבן אָבער, אַז מיר וועלן ניצול ווערן דורך דעם חֶסֶד פון דעם האַר יֵשׁוּע אויף דעם ועלבן אופֿן ווי זיי.

¹² און די גאַנצע עדה האָט שטילגעשוויגן; און זיי האָבן זיך צוגעהאַרכט צו בַר־נִבְאָן און פּאַולוסן, בעת זיי האָבן דערציילט וואָסערע צייכנס און וואונדער גאָט האָט דורך זיי געטאָן צווישן די גוים.¹³ און נאָכדעם ווי זיי האָבן שטילגעשוויגן, האָט יַעֲקֹב געענטפערט, אַזוי צו זאָגן: ברידער, הערט זיך צו צו מיר: ¹⁴ שמעון האָט דערציילט, וויאָזוי גאָט האָט זיך צוערשט באַוויזן צו די אומות, אַרויסצונעמען פון צווישן זיי אַ פּאָלק פון זיין נאָמען וועגן.¹⁵ און דערמיט שטימען איין די רייד פון די נביאים, ווי סע שטייט געשריבן:

¹⁶ נאָכדעם וועל איך מיך אומקערן,

און ווידער אויפבויען דאָס איינגעפאלענע געצעלט פון יְרוּדן,

און נאָכאַמאָל אויפבויען זיינע חורבות,

און עס אויפשטעלן,

¹⁷ פּדי די איבערבלייבונג פון די מענטשן זאָל פאַרשטן גאָט,

און אלע אומות, אויף וועמען מיין נאָמען ווערט גערופן,

¹⁸ זאָגט גאָט, וואָס טוט דאָס באַקאַנט מאַכן פון פאַרצייטן אָן אַ.

¹⁹ דעריבער איז מיין משפט, אַז מיר זאָלן ניט באַלעסטיקן די, וואָס קערן זיך פון צווישן די אומות צו גאָט, ²⁰ נייערט צו שרייבן צו זיי, אַז זיי זאָלן זיך צוריקהאַלטן פון די אומווערדיקייטן פון די אָפגעטער, און פון זנות, און פון דעם, וואָס סע איז דערוואַרגן געוואָרן, און פון בלוט. ²¹ וואָרים משה האָט פון אַמאָליקע דורות אָן אין יעדער שטאָט די, וואָס דרשענען אים, בעת ער ווערט געלייענט אין די בְּתֵי-כְנִסִּיּוֹת יעדן שבת.

²² דעמאָלט איז עס וואוילגעפעלן געוואָרן די שליחים און די זקנים, מיט דער גאַנצער עדה, אויסצודערוויילן מענטשן פון צווישן זיי, און זיי צו שיקן מיט פּאָלוסן און בֶּרֶנְבָּאָן קיין אַנטיאָכיע, היינו, יהודה, וואָס איז גערופן געוואָרן בֶּרֶשָׁבָא, און סילאָן, אָנגעזענע מענטשן צווישן די ברידער. ²³ און זיי האָבן דורך זיי אַזוי געשריבן: די שליחים און די זקנים, ווי ברידער צו ברידער, וואָס זענען פון די אומות אין אַנטיאָכיע און סיריע און קיליקיע, שְׁלוֹם. ²⁴ אַזוי ווי מיר האָבן געהערט, אַז עטלעכע פון אונדזער מיט, וועמען מיר האָבן ניט געגעבן קיין באַפעל, האָבן אייך מצער געווען מיט רייד, און האָבן אייך אָנגעטאָן יסורים, ²⁵ איז עס אונדז וואוילגעפעלן געוואָרן, נאָכדעם ווי מיר זענען געקומען צו אַ באַשלוס, צו שיקן צו אייך אויס־דערוויילטע מענטשן, מיט אונדזער באַליבטן בֶּרֶנְבָּאָן און פּאָלוסן, ²⁶ מענטשן, וואָס האָבן זיך מוסר־פּש געווען פאַר דעם נאָמען פון אונדזער האַר ישוע המשיח. ²⁷ מיר האָבן דעריבער געשיקט יהודה און סילאָן, וואָס וועלן אייך דאָס אייגענע איבערגעבן פֶּה־אֶל־פֶּה. ²⁸ וואָרים עס איז וואוילגעפעלן געוואָרן דעם רוח־הקודש, און אונדז, ניט אַרויפצולייגן אויף אייך קיין גרעסערע מְשָׂא, אַחוץ די דאָזיקע נייטיקע זאַכן: ²⁹ אַז איר זאָלט אייך צוריקהאַלטן פון קרבנות, וואָס מע האָט מקריב געווען פאַר אָפגעטער, און פון בלוט, און פון זאַכן דערוואַרגענע, און פון זנות. אויב איר וועט אייך פון דעם אָפהיטן, וועט אייך זיין גוט. שְׁלוֹם צו אייך.

³⁰ און אַז מע האָט זיי אַוועקגעשיקט, האָבן זיי אַראָפגענידערט קיין אַנטיאָכיע; און נאָכדעם ווי זיי האָבן פאַרזאַמלט די עדה, האָבן זיי זיי איבערגעגעבן דעם בריוו. ³¹ און בעת זיי האָבן אים געלייענט, האָבן זיי זיך

געפרייט פונוועגן דער נחמה. ³² און יהודה און סילא, וואָס זענען אליין אויך געווען נביאים, האָבן געטרייסט די ברידער מיט אַ סך רייד, און זיי געשטאַרקט. ³³ און נאָכדעם ווי זיי האָבן דאָרטן פאַרבראַכט אַ קורצע צייט, האָבן די ברידער זיי אַוועקגעשיקט בשלום צו יענע, וואָס האָבן זיי אַרויס-געשיקט. ³⁴ און סילאָ האָט באַשלאָסן דאָרט צו בלייבן. ³⁵ און פּאָלוס און בּר־נבָא זענען פאַרבליבן אין אַנטיאַכיע, און האָבן געלערנט און אָנגעוואָגט אינאיינעם מיט אַ סך אַנדערע דאָס וואָרט פון גאָט.

³⁶ און אין עטלעכע טעג אַרום האָט פּאָלוס געוואָגט צו בּר־נבָא: לאַמיר זיך אומקערן און באַזוכן די ברידער אין יעדער שטאָט, וואו מיר האָבן אָנגעוואָגט דאָס וואָרט פון גאָט, און זען וויאזוי סע גייט זיי. ³⁷ און בּר־נבָא האָט בּדע־ר, געהאַט מיטצונעמען אויך יוֹחָנָן, וועמען מען האָט גערופן מאַרקוס. ³⁸ אָבער פּאָלוס האָט גערעכנט, אַז עס איז ניט רעכט מיטצונעמען מיט זיך דעם, וואָס האָט זיי פאַרלאָזט אין פּאַמפּיליע, און איז ניט צוגעשטאַנען מיט זיי צו דעם ווערק. ³⁹ און עס האָט זיך אויפגעהויבן אַ שאַרפּער רוֹג, אַזוי, אַז זיי האָבן זיך אָפּגעשיידט איינער פון דעם אַנדערן, און בּר־נבָא האָט גענומען מיט זיך מאַרקוס, און איז אָפּגעפּאַרן קיין קיפּרוס. ⁴⁰ אָבער פּאָלוס האָט זיך אויסדערוויילט סילאָן, און איז אַוועק-געגאַנגען, און די ברידער האָבן אים איבערגעענטפערט צו דעם חֶסֶד פון גאָט. ⁴¹ און ער איז געגאַנגען דורך סיריע און קיליקיע, און האָט געשטאַרקט די קהילות.

ז און ער איז אויך געקומען קיין דערבע און קיין ליסטראע. און אַט איז דאָרט געווען איינער אַ תּלמיד מיטן נאָמען טימאָטעאוס, דער זון פון אַ ייִדישער פרוי, וואָס האָט געגלויבט, אָבער זיין פאָטער איז געווען אַ גריך. ² דער דאָזיקער האָט געהאַט אַ גוטן שָׁם ביי די ברידער אין ליסטראע און איקאָניע. ³ און פּאָלוס האָט געוואָלט, אַז ער זאָל מיט אים מיטגיין; און ער האָט אים גענומען און האָט אים מל געווען צוליב די יידן, וואָס זענען געווען אין יענע מקומות, וואָרים זיי האָבן אַלע געוואוסט, אַז זיין פאָטער איז געווען אַ גריך. ⁴ און ווי זיי זענען דורכגעגאַנגען דורך די שטעט, האָבן זיי זיי אָנגעוואָגט צו היטן די חוקים, וואָס זענען באַשלאָסן געוואָרן פון די שליחים און זקנים אין ירושלים. ⁵ און אַזוי זענען די קהילות

געשטארקט געוואָרן אין דער אָמונה, און האָבן זיך פאַרמערט אין צאָל פון טאָג צו טאָג.

⁶ זון זיי זענען דורכגעגאַנגען דורך דער געגנט פון פריגיע און גאַלאַטיע, ווייל זיי זענען פון דעם רוח־הקודש פאַרווערט געוואָרן צו רעדן דאָס וואָרט אין אַזיע. ⁷ און אַז זיי זענען געקומען קיין מוסיע, האָבן זיי געוואָלט גיין קיין ביטוניע, נאָר דער גייסט פון ישוען האָט זיי נישט געלאָזן. ⁸ און זיי זענען פאַרבײַגעגאַנגען מוסיע, און זענען אַראָפּגעקומען קיין טראָאַס. ⁹ און אַ זעאונג האָט זיך אַנטפלעקט צו פּאָלוסן ביינאַכט: אַ מענטש פון מאַקעדאָניע איז געשטאַנען און האָט אים געבעטן, אַזוי צו זאָגן: קום אַריבער קיין מאַקעדאָניע, און העלף אונדו. ¹⁰ און אַז ער האָט געזען די זעאונג, האָבן מיר תּיכּף געזוכט אַוועקצוגיין קיין מאַקעדאָניע, וואָרים מיר האָבן געדורנגען, אַז גאָט האָט אונדו גערופן מבשר צו זיין פאַר זיי די בשורה. ¹¹ און בעת מיר זענען אָפּגעפאַרן פון טראָאַס, זענען מיר געקומען מיט אַ גלייכן וועג קיין סאַמאַטראַקיע, און אויפן אַנדערן טאָג קיין נעאַפּאָליס, ¹² און פּונדאָנען קיין פּיליפּיי, וואָס איז די הויפט־שטאָט פון דעם געביט פון מאַקעדאָניע, און אַ רוימישע קאָלאָניע. און מיר זענען געבליבן אין דער דאָזיקער שטאָט עטלעכע טעג. ¹³ און שבת זענען מיר אַרויסגעגאַנגען דורך דעם טויער צו אַ טייך, וואו מיר האָבן געמיינט עס איז געווען אַ מקום־תּפּילה; און מיר האָבן זיך אַנידערגעזעצט, און גערעדט צו די פּרויען, וואָס זענען זיך צונויפגעקומען. ¹⁴ און איינע אַ פּרוי, מיטן נאָמען לידיע, אַ קרעמערין פון פּורפּור פון דער שטאָט טיאַטירע, וואָס האָט געדינט גאָט, האָט זיך צו אונדו צוגעהערט. און גאָט האָט געעפנט איר האַרץ צו פאַרנעמען די רייז, וואָס זענען דורך פּאָלוסן גערעדט געוואָרן. ¹⁵ און אַז זי איז געטובלט געוואָרן, מיט איר בּני־בַּית, האָט זי אונדו געבעטן, אַזוי צו זאָגן: אויב איר האַלט מיך פאַר אַ מאַמּנת אין דעם האַר, טאָ קומט און שטייט איין אין מיין הויז. און זי האָט אונדו שטאַרק געבעטן.

¹⁶ און עס איז געווען, בעת מיר זענען געגאַנגען צו דעם מקום־תּפּילה, אַז אונדו האָט באַגעגנט אַ דינסטמיידל, וואָס האָט געהאַט אַ גייסט פון וואָרוואָגן, און וואָס האָט מיט איר וואָרוואָגן אַרײַנגעבראַכט אירע האַרן אַ גרויסן פאַרדינסט. ¹⁷ און זי איז נאָכגעגאַנגען פּאָלוסן און אונדו, און האָט געשריגן: אַט־די מענטשן זענען קנעכט פון דעם אַל־עליון, וואָס טוען פאַר

איך אַנזאָגן דעם וועג פון ישועה. ¹⁸ און דאָס האָט זי געטאָן אַ סך טעג. אָבער פּאָלוס האָט זיך מצער געווען, און האָט זיך אויסגעדרייט און געזאָגט צו דעם גייסט: איך באַפעל דיר אין דעם נאָמען פון ישוע המשיח אַרויסצוגיין פון איר. און ער איז אַרויס די זעלבע שעה.

¹⁹ און ווען אירע האַרן האָבן געזען, אַז די האַפּענונג אויף זייער פּאַרדינסט איז פאַרלוירן געגאַנגען, האָבן זיי געכאַפט פּאָלוסן און סילאָן, און האָבן זיי אַוועקגעשלעפט אין מאַרק אַריין פאַר די שרים. ²⁰ און אַז זיי האָבן זיי געבראַכט פאַר די ריכטער, האָבן זיי געזאָגט: די דאָזיקע מענטשן, וואָס זענען יידן, טוען אָן גרויסע צרות אונדזער שטאַט, ²¹ און פירן איין מנהגים, וואָס מיר טאָרן ניט אָננעמען, אָדער אָפהיטן, ווייל מיר זענען רוימער. ²² און דאָס פאַלק איז אינאיינעם אויפגעשטאַנען קעגן זיי; און די ריכטער האָבן פון זיי אַראָפּגעריסן די מלבושים, און באַפוילן זיי צו שמיסן מיט ריטער. ²³ און נאָכדעם ווי זיי האָבן זיי געגעבן אַ סך שמיץ, האָבן זיי זיי אַרײַנגעוואָרפן אין דער תּפיסה, און באַפוילן דעם שומר זיי גוט צו היטן; ²⁴ און אַז ער האָט געקריגן אַזאַ באַפעל, האָט ער זיי אַרײַנגעוואָרפן אין דער אינעווייניקסטער תּפיסה, און איינגעשלאָסן זייערע פיס אין קלעצער.

²⁵ אָבער קעגן האַלבער נאַכט האָבן פּאָלוס און סילאָ מתפלל געווען אין געוונגען לויבלידער צו גאָט, און די געפאַנגענע האָבן זיך צוגעהערט צו זיי. ²⁶ און פּלוזום איז געוואָרן אַ גרויס ערדציטערניש, אַזוי, אַז די יסודות פון דער תּפיסה האָבן זיך געטרייסלט; און אַלע טירן זענען תּיכף געעפנט געוואָרן, און אַלעמענס קייטן זענען לויז געוואָרן. ²⁷ און ווי דער שומר האָט זיך אויפגעכאַפט פון שלאָף, און געזען די תּפיסהטירן אָפן, האָט ער געצויגן זיין שווערד און איז געווען גרייט זיך אַליין צו טייטן, ווייל ער האָט געמיינט, אַז די געפאַנגענע זענען אַנטלאָפן. ²⁸ אָבער פּאָלוס האָט געשריגן מיט אַ הויך קול, אַזוי צו זאָגן: טו דיר ניט קיין שום שלעכטס, וואָרים מיר זענען אַלע דאָ. ²⁹ און ער האָט פאַרלאַנגט אַ ליכט, און איז אַרײַנגעשפרונגען, און אַ ציטערנדיקער איז ער אַנדערגעפאַלן פאַר פּאָלוסן און סילאָן, ³⁰ און ער האָט זיי אַרויסגעפירט, און געזאָגט: האַרן, וואָס מוז איך טאָן, כּדי געראַטעוועט צו ווערן? ³¹ און זיי האָבן געזאָגט: גלויב אין דעם האַר ישוע, און דו וועסט געראַטעוועט ווערן, דו און דיין הויז. ³² און זיי האָבן גערעדט צו אים דאָס וואָרט פון גאָט, און צו אַלע, וואָס זענען

געווען אין זיין הויז. ³³ און ער האָט זיי גענומען אין יענער שעה פון דער נאַכט, און האָט אָפּגעוואָשן זייערע שראַמען, און ער איז תּיכּף געטובּלט געוואָרן, ער און אַלע זײַניקע. ³⁴ און ער האָט זיי אַרױפּגעבראַכט צו זיך אין הויז אַרײַן, און האָט געגרייט פאַר זיי שפּײַו, און האָט זיך שטאַרק געפּרייט מיט זײַן גאַנצן הויז, ווייל ער איז געוואָרן אַ מאַמין אין גאַט. ³⁵ און בײַערט עס איז געוואָרן טאַג, האָבן די ריכטער געשיקט די שוטרײַם, אַזױ צו זאַגן: לאָז גײן יענע מענטשן. ³⁶ און דער שומר פון דער תּפּיסה האָט געמאַלדן פּאָלױסן די רײד, אַזױ צו זאַגן: די ריכטער האָבן געשיקט, אַז מע זאָל אײך לאָזן גײן; דעריבער, קומט אַרױס, און גײט בשׁלום. ³⁷ אָבער פּאָלױס האָט צו זיי געזאַגט: זיי האָבן אונדז עפּנטלעך געשלאָגן, אָן דין און מִשפּט, מענטשן, וואָס זענען רױמער, און האָבן אונדז אַרײַנגעוואָרפּן אין דער תּפּיסה; און איצט וואָרפּן זיי אונדז אַרױס בּסתר? נײַ! זאָלן זיי אַלײן קומען און אונדז אַרױספירן. ³⁸ און די שוטרײַם האָבן געמאַלדן די ריכטער די דאָזיקער רײד. און זיי האָבן זיך דערשראָקן, ווען זיי האָבן געהערט, אַז זיי זענען רױמער; ³⁹ און זיי זענען געקומען און האָבן זיי איבערגעבעטן. און זיי האָבן זיי אַרױסגעפירט, און האָבן זיי געבעטן צו פאַרלאָזן די שטאָט. ⁴⁰ און זיי זענען אַרױסגעגאַנגען פון דער תּפּיסה, און זענען אַרײַנגעגאַנגען צו לידיען; און אַז זיי האָבן געזען די ברידער, האָבן זיי זיי געטרייסט, און זענען אַוועקגעגאַנגען.

י און נאָכדעם ווי זיי זענען דורכגעגאַנגען אַמפּיפּאָליס און אַפּאָלאָניע, זענען זיי געקומען קײן טעסאַלאָניקע, וואו עס איז געווען אַ ייִדיש בּײַת־הַכּוֹסֶת. ² און ווי זײַן מְנַהֵג איז געווען, איז פּאָלױס צו זיי אַרײַנגעגאַנגען, און האָט דרײַ שְׁבֵתײַם זיך מיט זיי מְתוּכָּם געווען פון די כְּתַב־הַקּוּדֶשׁ, ³ האָט זיי געעפנט און באַוויזן, אַז דער מְשׁׁיחַ האָט געמוזט לײדן, און ווידער אויפשטײן פון די טױטע, און אַז דער דאָזיקער יִשׁוּעַ, וועמען אײך בײַן מְבַשֵּׁר פאַר אײך, איז דער מְשׁׁיחַ. ⁴ און עטלעכע פון זיי האָבן זיך געלאָזט איבערצײגן, און זענען צוגעשטאַנען צו פּאָלױסן און סילאַן; און אױך אַ סך פון די פרומע גריכן, און פון די חֲשׁוּבֵע פרויען אױך ניט קײן קלײנע צאָל. ⁵ אָבער די ייִדן האָבן זיי מְקַנאַ געווען, און האָבן גענומען מיט זיך עטלעכע פאַרדאַרבענע מאַרק־ײַנגען, און האָבן פאַרזאַמלט אַן עוֹלָם, און געמאַכט אַ גערודער אין דער שטאָט; און זיי האָבן אַרומגערינגלט דאָס הויז פון

יאָואַנען, און האָבן זיי געוואָלט אַרויסברענגען פאַר דעם פּאָלק. ⁶ און אַז זיי האָבן זיי ניט געפונען, האָבן זיי געשלעפט יאָואַנען און עטלעכע ברידער פאַר די עלטסטע פון דער שטאָט, און האָבן געשריגן: די דאָזיקע לייט, וואָס האָבן איבערגעקערט די וועלט, זענען אויך געקומען אַהער, ⁷ און יאָואַן האָט זיי אויפגענומען; און זיי אַלע ווידערשפעניקן קעגן די געזעצן פון דעם קיסר, מחמת זיי זאָגן, אַז ס'איז פאַראַן אַן אַנדערער מלך, ישוע. ⁸ און זיי האָבן דערצערנט דאָס פּאָלק און די עלטסטע פון דער שטאָט, בעת זיי האָבן דאָס געהערט. ⁹ און נאָכדעם ווי זיי האָבן גענומען אַ גוטזאָגריי פון יאָואַנען און די איבעריקע, האָבן זיי זיי אָפּגעלאָזט.

¹⁰ און די ברידער האָבן תּיכּף ביינאכט אַוועקגעשיקט פּאָלוסן און סילאָן קיין בערייע; און ווען זיי זענען אָנגעקומען אַהין, זענען זיי אַרײַנגע- גאַנגען אין דעם ייִדישן בּײַת־הַכּנֶסֶת. ¹¹ און די דאָזיקע זענען געווען איידעלער פון יענע אין טעסאַלאָניקע, וואָרים זיי האָבן מקבל געווען דאָס וואָרט מיט פּוֹנוּה, און האָבן טאַגטעגלעך געפאַרשט די פּתּ־בּײַת־הַקּוֹדֶשׁ, צי די זאַכן זענען טאַקע אַזוי. ¹² אַ סך פון זיי האָבן דעריבער געגלויבט, און אויך פון די גריכישע פרויען פון חֲשׁוֹבֵן שטאַנד, און פון מענער איז די צאָל געווען ניט קיין קליינע. ¹³ אָבער ווען די ייִדן פון טעסאַלאָניקע זענען געוואָר געוואָרן, אַז אויך אין בערייע האָט פּאָלוס אָנגעזאָגט דאָס וואָרט פון גאָט, זענען זיי אויך געקומען אַהין, און האָבן באַאומרויאיקט און אויפּגעהעצט דאָס פּאָלק. ¹⁴ און דעמאָלט האָבן די ברידער תּיכּף אַוועקגעשיקט פּאָלוסן צו גיין אַזוי ווייט ווי ביזן ים; און סילאָ און טימאָטעאוס זענען נאָך פאַרבליבן דאָרטן. ¹⁵ און די, וואָס האָבן באַגלייט פּאָלוסן, האָבן אים געבראַכט אַזוי ווייט ווי אַטען; און נאָכדעם ווי זיי האָבן באַקומען אַ באַפעל פאַר סילאָן און טימאָטעאוסן, אַז זיי זאָלן קומען צו אים וואָס גיכער, זענען זיי אַוועק געגאַנגען.

¹⁶ און בשעת פּאָלוס האָט אויף זיי געוואָרט אין אַטען, איז זיין געמיט אין אים פאַרביטערט געוואָרן, בעת ער האָט געזען די שטאָט פול מיט אָפּגעטער. ¹⁷ און ער האָט זיך מפּלפל געווען אין דעם בּײַת־הַכּנֶסֶת מיט די ייִדן און מיט די יראִישׁ־מַיִם, און אין דעם מאַרק יעדן טאַג מיט די, וואָס ער האָט באַגענט. ¹⁸ און אויך עטלעכע פון די עפיקורײַעשע און סטאַישע פּילאָואַפּן האָבן זיך מיט אים מתווכּח געווען. און טייל האָבן

געזאָגט: וואָס מיינט דער דאָזיקער פלאַפּלער צו זאָגן? אַנדערע האָבן געזאָגט: ער ווייזט אויס צו זיין אַ מבשר פון פרעמדע אָפּגעטער, — מחמת ער האָט געדרשנט וועגן ישוען און תּחית־הַמֵּתִים.¹⁹ און זיי האָבן אים גענומען, און האָבן אים געבראַכט צו דעם אַרעאָפּאָגוס, און געזאָגט: קענען מיר אָפּשר וויסן, וואָס עס איז אַזוינס די נייע לערנונג, וואָס ווערט פון דיר געלערנט? ²⁰ וואָרים דו ברענגסט עפעס מאַדנע זאַכן צו אונדזערע אויערן; מיר וואָלטן דעריבער וועלן וויסן, וואָס די דאָזיקע זאַכן באַטייטן. ²¹ און אַלע אַטענער און די פרעמדע, וואָס האָבן דאָרט געוואוינט, האָבן זייער צייט פאַרבראַכט ניט אַנדערש, ווי אין דערציילן, אָדער אין הערן עפעס אַ נייע זאַך.

²² און פּאָלוס איז געשטאַנען אין דער מיט פון דעם אַרעאָפּאָגוס, און האָט געזאָגט: מענטשן פון אַטען, אין אַלצדינג זע איך, אַז איר האָט שטאַרק מורא פאַר די געטער. ²³ וואָרים ווען איך בין פאַרבײַגעגאַנגען, און האָב באַטראַכט אייערע הייליקטימער, האָב איך אויך געפינען אַ מזבֿח מיט דער דאָזיקער אויפּשריפט: צו אַן אומבאַקאַנטן גאָט. בַּכֵּן, דאָס וואָס איר דינט אומוויסנדיקערהייט, דאָס דאָזיקע זאַג איך אייך אָן. ²⁴ גאָט, וואָס האָט געמאַכט די וועלט און אַלצדינג דערינען, ער, וואָס איז האַר פון הימל און ערד, טוט ניט וואוינען אין קיין טעמפלען, געמאַכט דורך מענטשן; ²⁵ ער ווערט אויך ניט באַדינט דורך מענטשן־הענט, גלייך ער וואָלט עפעס נייטיק געהאַט, מחמת ער אַליין גיט אַלעמען לעבן, און אַטעם, און אַלצדינג. ²⁶ און ער האָט געמאַכט פון איין בלוט יעדע מענטשלעכע אומה צו וואוינען אויף דעם גאַנצן פֿנים פון דער ערד, בעת ער האָט פעסטגעזעצט זייערע באַשטימטע צייטן, און די גרעניצן פון זייער באַוואוינאַרט, ²⁷ פּדי זיי זאָלן זוכן גאָט, אָפּשר וועלן זיי אים פילן און געפינען, הַגֵּם ער איז ניט ווייט פון יעדן איינעם פון אונדו. ²⁸ וואָרים אין אים לעבן מיר, און באַוועגן זיך, און האָבן אונדזער קיום; ווי אַפילו עטלעכע פון אייערע אייגענע דיכטער האָבן געזאָגט:

וואָרים מיר זענען אויך זיין אָפּשטאַם.

²⁹ בַּכֵּן, ווייל מיר זענען דער אָפּשטאַם פון גאָט, דאַרפן מיר ניט מיינען, אַז די גאָטהייט איז געגליכן צו גאַלד, אָדער זילבער, אָדער שטיין, וואָס איז אויסגעקריצט דורך דעם ווערק און הַשְׂגָרָה פון מענטשן. ³⁰ דעריבער

האָט גאָט פאַרזען די צייטן פון אומוויסנדיקייט, אָבער איצטער טוט ער באַפעלן אַלע מענטשן, אַז זיי זאָלן אימעטום תשובה טאָן; ²¹ ווייל ער האָט באַשטימט אַ טאָג, אין וועלכן ער וועט מִשפטן די וועלט אין רעכטפאַרטיקייט דורך דעם מענטשן, וועמען ער האָט באַשטימט, און ער האָט מבטיח געווען אַלע מענטשן, מיט דעם וואָס ער האָט אים מחַיִּה־מַתִּים געווען.

²² און ווען זיי האָבן געהערט פון תחַיִּה־מַתִּים, האָבן טייל חוֹק געמאַכט; אָבער אַנדערע האָבן געוואָגט: מיר וועלן דיך בנוֹגֵע דעם ווידער אַמאָל הערן. ²³ אזוי איז פאָלום אַרויסגעגאַנגען פון צווישן זיי. ²⁴ אָבער עטלעכע מענטשן האָבן זיך באַהעפט אָן אים, און האָבן געגלויבט; צווישן זיי איז אויך געווען דיאַניזוס דער אַרעאָפּאָגיט, און אַ פרוי מיטן נאָמען דאַמאַריס, און אַנדערע מיט זיי.

יח און נאָכדעם האָט ער אָפּגעקערט פון אַטען, און איז געקומען קיין קאַרינט. ² און ער האָט געפונען איינעם אַ יידן מיטן נאָמען עקילס, וואָס האָט געשטאַמט פון פּאַנטוס, און וואָס איז ניט לאַנג געקומען פון איטאַליע מיט זיין ווייב פּריסקילע, מַחמת קלאָודיוס האָט באַפוילן אַלע יידן צו פאַרלאָזן רוים. און ער איז געקומען צו זיי, ³ און מַחמת ער איז געווען פון דער זעלבער מלאַכה, איז ער געבליבן מיט זיי, און זיי האָבן געאַרבעט צוזאַמען, וואָרים ביי זייער מלאַכה זענען זיי געווען געצעלטנמאַכער. ⁴ און ער האָט זיך מתוֹנֵפֶת געווען אין דעם בֵּית־הַכְּנֶסֶת יעדן שַׁבָּת, און האָט איבערגעצייגט יידן און גריכן.

⁵ אָבער ווען סילאַ און טימאָטעאוס זענען אַראָפּגעקומען פון מאַקעדאָניע, האָט זיך פּאָלום שטאַרק געמיט פאַר דעם וואָרט, און האָט עדות געוואָגט פאַר די יידן, אַז ישוע איז דער מָשִׁיחַ. ⁶ און אַז זיי האָבן זיך אַנטקעגן געשטעלט און געלעסטערט, האָט ער אָפּגעטרעסלט זיין מַלְבוּש, און האָט צו זיי געוואָגט: אייער בלוט זאָל זיין אויף אייערע אייגענע קעפּ! איך בין ריין; פון איצט אָן וועל איך גיין צו די גוים. ⁷ און ער האָט אָפּגעקערט פון דאָרטן, און איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם הויז פון איינעם אַ מענטשן מיטן נאָמען טיציזוס יוסטוס, וואָס האָט געדינט גאָט, און וועמעס הויז איז געשטאַנען נאָענט צום בֵּית־הַכְּנֶסֶת. ⁸ און קריספּוס, דער גבאי פון דעם בֵּית־הַכְּנֶסֶת, מיט זיין גאַנצן הויז, האָבן געגלויבט אין דעם האָר; און אַ סך פון די קאַרינטער, בעת זיי האָבן געהערט פּאָלום, האָבן געגלויבט, און

זענען געטובלט געוואָרן.⁹ און דער האַר האָט געזאָגט צו פּאָלוסן דורך אַ זעאונג ביינאַכט: האָב ניט קיין מורא, נייערט רעד, און שווייג ניט;¹⁰ וואָרים איך בין מיט דיר, און קיינער וועט דיך ניט אַנרירן דיר שלעכטס צו טאָן; וואָרים איך האָב אַ סך פּאָלק אין דער דאָזיקער שטאָט.¹¹ און ער איז דאָרטן געזעסן אַ יאָר מיט זעקס חדשים, און האָט געלערנט צווישן זיי דאָס וואָרט פון גאָט.

¹² און בעת גאַליאַן איז געווען פּראָקאָנסול פון אַכאַיאַ, זענען די ייִדן אויפגעשטאַען אינאיינעם קעגן פּאָלוסן און האָבן אים געבראַכט פאַר דעם כּסאָהמשפט,¹³ און געזאָגט: דער דאָזיקער מאַן טוט איבעררעדן מענטשן צו דינען גאָט להיפּך דער תּוֹרָה.¹⁴ און בעת פּאָלוס האָט געוואָלט עפענען זיין מויל, האָט גאַליאַן געזאָגט צו די ייִדן: אויב דאָס וואָלט געווען אַן ענין פון אומרעכט, אָדער פון שענדלעכער רשעות, וואָלט געווען רעכט, איך זאָל האַלטן מיט אייך, אַ איר ייִדן,¹⁵ אָבער אַזוי ווי דאָס זענען שאלות איבער ווערטער און נעמען אין אייער דת, איז דאָס אייער אייגענער עסק; איך וויל ניט זיין קיין שופּט איבער די דאָזיקע זאַכן.¹⁶ און ער האָט זיי פּאַרטריבן פון דעם כּסאָהמשפט.¹⁷ און זיי האָבן אַלע געכאַפט סאָסטענעסן, דעם גבאי פון בֵּית־הַכּוֹסֶת, און האָבן אים געשלאָגן פאַר דעם כּסאָהמשפט. און גאַליאַנען האָט דאָס ווייניק וואָס געאַרט.

¹⁸ און פּאָלוס איז נאָך דאָרטן פאַרבליבן אַ סך טעג, און דערנאָך האָט ער זיך געזעגנט מיט די ברידער, און איז אַוועקגעפאַרן פון דאָרטן מיט אַ שיף קיין סיריע, און מיט אים פּריסקילע און עקילס, נאָכדעם ווי ער האָט זיך אָפּגעגאַלט זיין קאַפּ אין קענקרייע; וואָרים ער האָט גענומען אויף זיך אַ גַדֵר.¹⁹ און זיי זענען געקומען קיין עפעזוס, און ער האָט זיי דאָרטן איבערגעלאָזט; אָבער ער אַליין איז אַריינגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַכּוֹסֶת, און האָט גערעדט מיט די ייִדן.²⁰ און זיי האָבן אים געבעטן, ער זאָל ביי זיי בלייבן אַ לענגערע צייט, נאָר ער האָט ניט איינגעווייליקט;²¹ און בעת ער האָט זיך מיט זיי געזעגנט, האָט ער געזאָגט: איך וועל מיך ווידער צו אייך אומקערן, אַם רַצָה הַשָּׁם, און ער איז אָפּגעפאַרן מיט אַ שיף פון עפעזוס.

²² און אַז ער איז געקומען קיין קיסריה, איז ער אַרויפגעגאַנגען און האָט באַגריסט די קהילה, און דערנאָך האָט ער אַראָפּגענידערט קיין

אנטיאכיע. ²³ און נאָכדעם ווי ער האָט דאָרטן פאַרבראַכט אַ שטיקל צייט, האָט ער אָפּגעקערט, און איז דורכגעגאַנגען אין אַ סדר דורך דער געגנט פון גאַלאַטיע, און פּריגיע, און האָט געטאָן שטאַרקן אַלע תּלמידים. ²⁴ און איינער אַ ייד מיטן נאָמען אַפּאָלאָס, וואָס האָט געשטאַמט פון אַלעקסאַנדריע, איז געקומען קיין עפעזוס. ער איז געווען אַ געלערנטער מענטש, און גוט באַהאַונט אין די כתב־הקודש. ²⁵ דער דאָזיקער איז געווען געלערנט אין דעם וועג פון דעם האַר, און מחמת ער איז געווען פּייעריק אין גייסט, האָט ער גערעדט און געלערנט פּינקטלעך בנוגע ישוען, הגם ער האָט נאָר געקענט די טבילה פון יוחנן. ²⁶ און ער האָט אָנגעהויבן צו רעדן מוטיק אין דעם בית־הכנסת. און אַז פּריסקילע און עקילס האָבן אים געהערט, האָבן זיי אים גענומען צו זיך, און האָבן פאַר אים דערקלערט נאָך פּינקטלעכער דעם וועג פון גאָט. ²⁷ און ווען ער האָט געוואָלט גיין קיין אַכאַיאַ, האָבן אים די ברידער דערמוטיקט, און האָבן געשריבן די תּלמידים, אים מקבל־פנים צו זיין. און אַז ער איז אָנגעקומען, האָט ער אַ סך געהאַלפן די, וואָס האָבן געגלויבט דורך דעם חסד, ²⁸ וואָרים ער האָט שטאַרק בייגעקומען די יידן, און דאָס עפנטלעך, בעת ער האָט באַוויזן דורך די כתב־הקודש, אַז ישוע איז דער משיח.

י און עס איז געווען, בערת אַפּאָלאָס איז געווען אין קאַרינט, איז פּאָולוס דורכגעגאַנגען דורך דעם אויבערשטן לאַנד, און איז געקומען קיין עפעזוס, און האָט געפונען עטלעכע תּלמידים. ² און ער האָט צו זיי געזאָגט: האָט איר מקבל געווען דעם רוח־הקודש, ווען איר זענט געוואָרן מאַמינים? האָבן זיי צו אים געזאָגט: מיר האָבן אַפילו ניט געהערט, צי סע איז פאַראַן אַ רוח־הקודש. ³ און ער האָט געזאָגט: אויף וואָס דען זענט איר געטוּבלט געוואָרן? האָבן זיי געזאָגט: אויף יוחננס טבילה. ⁴ און פּאָולוס האָט געזאָגט: יוחנן האָט טובל געווען מיט דער טבילה פון תשובה, און האָט געזאָגט צום פאַלק, אַז זיי זאָלן גלויבן אין אים, וואָס דאַרף קומען נאָך אים, דאָס הייסט, אין ישוען. ⁵ און אַז זיי האָבן דאָס געהערט, האָבן זיי זיך געלאָזט טובלען אין דעם נאָמען פון דעם האַר ישוע. ⁶ און בעת פּאָולוס האָט אַרויפגעלייגט אויף זיי זיינע הענט, איז אויף זיי געקומען דער רוח־הקודש; און זיי האָבן גערעדט מיט אַנדערע לשונות, און האָבן נביאות געזאָגט. ⁷ און זיי זענען געווען אַן ערך פון צוועלף מענטשן.

⁸ און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַכְּנֶסֶת און האָט מוטיק גערעדט אין מִשְׁךְ פֿון דריי תּוֹדוֹת, און האָט זיך מִתְנוּפֵחַ געווען און איבערצייגט בנוגע דעם מלכות פֿון גאָט. ⁹ אָבער ווען עטלעכע זענען געווען פֿאַרהאַרטעוועט און האָבן ניט געגלויבט, און געטאָן רעדן שלעכטס פֿאַר דעם פֿאַלק פֿונעווען דעם וועג, האָט ער אָפּגעקערט פֿון זײ, און אָפּגעשיידט די תּלמידים, און האָט זיך יעדן טאָג מִתְנוּפֵחַ געווען אין דעם בֵּית־מִדְרַשׁ פֿון טיראַנוס. ¹⁰ און דאָס האָט זיך געצויגן אַ מִשְׁךְ פֿון צוויי יאָר, אַזוי, אַז אַלע, וואָס האָבן געוואוינט אין אַזײַע, האָבן געהערט דאָס וואָרט פֿון דעם האַר, סײַ יִדן און סײַ גריכן.

¹¹ און גאָט האָט געטאָן אויסערגעוויינלעכע וואונדער דורך די הענט פֿון פֿאַולוס, ¹² אַזוי, אַז מען האָט פֿון זײַן לײַב אַוועקגעטראָגן טיכלער, אָדער פֿאַרטיכער פֿאַר די שוואַכע, און די חולאַתן האָבן זיך אָפּגעטאָן פֿון זײ, און די בייזע גייסטער זענען אַרויסגעגאַנגען. ¹³ און עטלעכע פֿון די וואַנדערנדיקע ייִדישע אָפּשפרעכערס, האָבן גענומען אויף זיך אַנצוהופֿן דעם נאָמען פֿון דעם האַר ישׁוע איבער די, וואָס האָבן געהאַט די בייזע גייסטער, און האָבן געזאָגט: איך באַשווער אייך בײַ ישׁוע, וועמען פֿאַולוס איז מבֿשר. ¹⁴ און עס זענען געווען זיבן זין פֿון איינעם סַקְנָה, אַ ייִד פֿון די כְּהֵנִים־גְּדוֹלִים, וואָס האָבן דאָס געטאָן. ¹⁵ און דער בייזער גייסט האָט געענטפֿערט, און צו זײ געזאָגט: ישׁוען קען איך, און פֿאַולוסן קען איך, ווער אָבער זענט איר? ¹⁶ און דער מענטש, אין וועמען עס איז געווען דער בייזער גייסט, איז אויף זײ אַרויפגעשפרונגען, און האָט זײ אַלע גובר געווען, אַזוי, אַז זײ זענען אַרויסגעלאָפֿן פֿון יענעם הויז נאָקעט און צעשלאָגן. ¹⁷ און דאָס איז באַקאַנט געוואָרן צו אַלע יִדן און גריכן, וואָס האָבן געוואוינט אין עפעוס; און אַ פּחד איז אויף זײ אַלע געפֿאַלן, און דער נאָמען פֿון דעם האַר ישׁוע איז געוואָרן געגרויסט. ¹⁸ און אַ סך פֿון די, וואָס האָבן געגלויבט, זענען געקומען און האָבן זיך מִתְנוּדָה געווען, און האָבן באַקאַנט געמאַכט זייערע מעשים. ¹⁹ און אַ סך, וואָס האָבן זיך אָפּגעגעבן מיט פֿישוף, האָבן צונויפגעבראַכט זייערע ביכער, און האָבן זײ פֿאַרברענט פֿאַר אַלעמען אין די אויגן; און זײ האָבן באַרעכנט דעם ווערט דערפֿון, און האָבן געפֿונען, אַז עס האָט באַטראָפֿן פּופּציק טויזנט זילבערשטיק. ²⁰ אַט אַזוי איז דאָס וואָרט פֿון גאָט מעכטיק געוואָקסן און איז באַשטאַנען.

²¹און נאָכדעם ווי די דאָזיקע זאָכן זענען פאַרענדיקט געוואָרן, האָט פּאָלוס זיך פּירגענומען אין זיין גייסט, דורכצוגיין דורך מאַקעדאָניע און אַכאַיאַ, און צו גיין קיין ירוּשָׁלַיִם, און ער האָט געזאָגט: נאָכדעם ווי איך וועל דאָרטן זיין, מוז איך אויך זען רוים. ²²און ער האָט געשיקט קיין מאַקעדאָניע צוויי פון די, וואָס האָבן אים געהאַלפּן, טימאָטעאָס און עראַסטוס, און ער אַליין איז נאָך פאַרבליבן אַ צייט אין אַזיע.

²³און אַרום יענער צייט האָט זיך אויפּגעהויבן אַ שטיקל מהומה בנוגע דעם דָרָך. ²⁴וואַרים איינער אַ מאָן מיטן נאָמען דעמעטריוס, אַ זילבערשמיד, וואָס האָט געמאַכט זילבערנע טעמפלען פון אַרטעמיס, האָט אַרײַנגעבראַכט גוטע הַכִּסּוֹת פֿאַר די בַּעֲלֵי־מְלָאכּוֹת. ²⁵ווי האָט ער צונויפּגענומען מיט די אַרבעטער פון דעם זעלבן פּאָך, און האָט געזאָגט: מענטשן, איר ווייסט, אַז פון דער דאָזיקער מלאכה הענגט אָפּ אונדזער פֿרִינסֶה. ²⁶און איר זעט און הערט, אַז ניט נאָר אין עפעזוס אַליין, נייערט פֿמעט איבער גאַנץ אַזיע האָט דער דאָזיקער פּאָלוס איבערגערעדט און אָפּגעקערט אַ סך מענטשן, ווייל ער זאָגט, אַז דאָס זענען ניט קיין געטער, וואָס ווערן געמאַכט מיט די הענט. ²⁷און ניט נאָר איז פאַראַן אַ סכּנה, אַז די דאָזיקע מלאכה אונדזערע זאָל קריגן אַ שלעכטן שם, נייערט אַז אויך דער טעמפל פון דער גרויסער געטן אַרטעמיס זאָל בִּטל ווערן, און אַז זי זאָל אָפּילו אַראָפּגעזעצט ווערן פון איר הערלעכקייט, זי, וואָס גאַנץ אַזיע און די וועלט טוען איר דינען.

²⁸און אַז ווי האָבן דאָס געהערט, זענען זיי געוואָרן פּויל מיט צאָרן, און האָבן אויסגעשריגן: גרויס איז אַרטעמיס פון די עפעזער! ²⁹און די שטאָט איז געוואָרן פּויל מיט געטומל; און זיי האָבן אַרײַנגעשטורעמט אין טעאַטער, און האָבן מיטגעשלעפּט גאַיסן און אַריסטאָרכוסן, מאַקעדאָניער, וואָס זענען געווען פּאָלוסעס חֲבָרִים אין דער נסיעה. ³⁰און בעת פּאָלוס האָט בִּדְעָה געהאַט אַרײַנצוגיין צווישן דעם פּאָלק, האָבן די תּלמידִים אים ניט געלאָזן. ³¹און אויך עטלעכע פון די עלטסטע פון אַזיע, וואָס זענען געווען זיינע פּריינט, האָבן צו אים געשיקט, און אים געבעטן, ניט צו דערוועגן זיך צו קומען אין טעאַטער אַרײַן. ³²און טייל האָבן געשריגן איין זאָך, און אַנדערע עפעס אַנדערש; וואַרים די פּאַרזאַמלע זענען געווען אין אַ מהומה, און דער גרעסטער טייל האָט ניט געוואוסט,

צוליב וואָס זיי זענען זיך צוזאַמענגעקומען. ³³ און זיי האָבן אַרויסגעבראַכט אַלקסנדרן פון דעם המון, וועמען די יידן האָבן אַרויסגעשטעלט פאַרויס. און אַלקסנדר האָט געבעטן מיט דער האַנט, און האָט באַגערט צו האַלטן אַ פאַרטיידיקונג פאַר דעם פּאָלק. ³⁴ אָבער ווען זיי האָבן באַמערקט, אַז ער איז אַ ייד, האָבן זיי אַלע אין מֶשֶׁך פון צוויי שְׁעָרָה געשריגן ווי מיט איין קוֹל: גרויס איז אַרטעמיס פון די עפעזער! ³⁵ און אַז דער שטאָט-שריַבער האָט איינגעשטילט דאָס פּאָלק, האָט ער געזאָגט: מענטשן פון עפעזוס, וועלכער מענטש ווייס ניט, אַז די שטאָט פון די עפעזער איז די טעמפל-היטערין פון דער גרויסער אַרטעמיס, און פון דעם אָפּבילד, וואָס איז אַראָפּגעפּאַלן פון הימל? ³⁶ און הֵיזֵת ווי די דאָזיקע זאָכן קאָנען ניט אָפּגעלייַקנט ווערן, וואָלט איר באַדאַרפט צו זיין שטיל, און גאַרניט טאָן איבערגעאיילט. ³⁷ וואָרים איר האָט אַהערגעבראַכט די דאָזיקע מענטשן, וואָס זענען ניט קיין רויבערס פון קיין טעמפלען, אויך ניט קיין לעסטערער פון אונדזער געטין. ³⁸ דעריבער, אויב דעמעטריוס און די קינסטלער, וואָס זענען מיט אים, האָבן אַ טענה קעגן עמיצן, זענען די געריכטן אָפּן, און סע זענען פאַראַן פּראָקאָנסילן, לאָזן זיי פאַרקלאָגן איינער דעם אַנדערן. ³⁹ און האָט איר עפּעס אַנדערע ענינים, וועט דאָס אויסגעגלייַכט ווערן אין דער געזעצלעכער פאַרזאַמלונג. ⁴⁰ וואָרים מיר זענען אין ספּנה פאַרקלאָגט צו ווערן פאַר דער הײַנטיקער מהומה, ווייל עס איז ניטאָ קיין סיבה פאַר איר; און מיר וועלן ניט קענען אָפּגעבן קיין רעכנשאַפט פאַר דער דאָזיקער מהומה. ⁴¹ און נאָכדעם ווי ער האָט אַזוי גערעדט, האָט ער די פאַרזאַמלונג פונאַנדערגעלאָזט.

און נאָכדעם ווי די מהומה האָט זיך איינגעשטילט, האָט פּאָלוס געשיקט נאָך די תּלמידים, און אַז ער האָט זיי מוהיר געווען און זיך מיט זיי געזעגנט, האָט ער אָפּגעקערט צו גיין קיין מאַקעדאָניע. ² און בעת ער איז דורכגעגאַנגען דורך יענע געגנטן, און האָט זיי געטרייסט מיט אַ סך רייד, איז ער געקומען קיין גריכנלאַנד. ³ און נאָכדעם ווי ער האָט דאַרטן פאַרבראַכט דריי תּחשים, און אַ פאַרשווערונג איז קעגן אים געמאַכט געוואָרן מצד די יידן, בעת ער איז געווען גרייט אָפּצופאַרן מיט אַ שיף קיין סיריע, האָט ער באַשלאָסן זיך אוימצוקערן דורך מאַקעדאָניע. ⁴ און עס האָבן אים באַגלייט סאָפּאַטרוס פון באַרְיַע, דער זון פון פּירוסן; און

פון די טעסאלאניקער, אַריסטאָרכוס און סעקונדוס; און גאַיוס פון דערבע, און טימאָטעאָוס; און פון אַזיע, טיכיקוס און טראַפֿימוס.⁵ און די דאָזיקע זענען געגאַנגען פּאָרויס, און האָבן געוואָרט אויף אונדז אין טראַאַס.⁶ און נאָך פֿסח זענען מיר אָפּגעפּאָרן פון פּיליפּיי, און אין פּינף טעג אַרום זענען מיר געקומען צו זיי קיין טראַאַס, וואו מיר זענען פּאַרבליבן זיבן טעג.

⁷ און אויף דעם ערשטן טאָג פון דער וואַך, בעת מיר זענען זיך צונויפגעקומען צו ברעכן ברויט, האָט פּאָלוס גערעדט מיט זיי, ווייל ער האָט בּדעה געהאַט אויף מאַרגן אַוועקצוגיין; און ער האָט פּאַרצויגן זיין דרִשה ביז האַלבער נאַכט.⁸ און עס זענען געווען אַ סך ליכט אין דעם אויבערשטן קוּדר, וואו מיר זענען געווען פּאַרזאַמלט אינאיינעם.⁹ און איינער אַ בַּחור מיטן נאָמען יוטיכוס איז געוועסן אין דעם פּענצטער, און איז אַרײַנגעפּאַלן אין אַ טיפּן שלאָף; און בעת פּאָלוס האָט נאָך לאַנג גערעדט, איז אים שלאָף בײַגעקומען, און ער איז אַראָפּגעפּאַלן פון דעם דריטן גאָרן, און מען האָט אים אויפגעהויבן אַ טויטן.¹⁰ און פּאָלוס איז אַראָפּ געגאַנגען, און האָט זיך פּאַרבייגן איבער אים, און האָט אים אַרומגענומען, און געזאָגט: שרעקט אייך ניט, וואָרים זיין נשְׁמרה, איז אין אים.¹¹ און נאָכדעם ווי ער איז אַרויפגעגאַנגען, און האָט געבראַכן ברויט, און געגעסן, האָט ער מיט זיי גערעדט אַ לאַנגע צײַט, ביז עס איז געוואָרן טאָג, און דערנאָך איז ער אַוועקגעגאַנגען.¹² און זיי האָבן אָפּגעפּירט דאָס ייִנגל אַ לעבעדיקן, און האָבן זיך שטאַרק געטרייסט.

¹³ און מיר זענען געגאַנגען פּאָרויס צו דער שיף, און זענען אָפּגעפּאָרן קיין אַסאַס, און האָבן בּדעה געהאַט דאָרט אַרײַנצונעמען פּאָלוסן; וואָרים אַזוי האָט ער באַשלאָסן, ווייל ער האָט געוואָלט גיין צופּיס.¹⁴ און אַז ער האָט אונדז באַגעגנט אין אַסאַס, האָבן מיר אים אַרײַנגענומען, און זענען געקומען קיין מיטילענע.¹⁵ און פון דאָרטן זענען מיר אָפּגעפּאָרן, און זענען אויף דעם אַנדערן טאָג געקומען קעגנאיבער קיאָס; און דעם אַנדערן טאָג האָבן מיר געלאָנדט אין סאַמאָס; און אַ טאָג שפּעטער זענען מיר געקומען קיין מילעטוס.¹⁶ וואָרים פּאָלוס האָט באַשלאָסן פּאַרבייזופּאָרן עפעזוס, כדי ער זאָל ניט דאַרפן פּאַרברענגען קיין צײַט אין אַזיע; מחמת ער האָט זיך געאַיילט, אויף ווי ווייט מעגלעך, צו זיין אין ירוּשָׁלַיִם אויף שבועות.
¹⁷ און פון מילעטוס האָט ער געשיקט קיין עפעזוס, און האָט געלאָזט

רופן צו זיך די זקנים פון דער קהילה. ¹⁸ און אז זיי זענען צו אים געקומען, האָט ער צו זיי געזאָגט:

איר אַליין ווייסט, פון דעם ערשטן טאָג אָן, וואָס איך האָב געשטעלט אַ פּוס אין אַזוי, וויאָזוי איך האָב מיט אייך פאַרבראַכט די גאַנצע צייט, ¹⁹ בעת איך האָב געדינט דעם האַר מיט דעם גאַנצער עניוורת, און מיט טרערן, און מיט נסיונות, וואָס זענען מיך באַפאַלן דורך די פאַרשווערונגען פון די יידן; ²⁰ ווי איך האָב מיך ניט אָפּגעהאַלטן פון אַנזאָגן אייך עפעס, וואָס איז ניצלעך, און אייך געלערנט עפנטלעך, און פון הויז צו הויז, ²¹ און האָב מעיד געווען סיי פאַר יידן, סיי פאַר גריכן, פּונוועגן חשובה צו גאָט, און אַמונה צו אונדזער האַר ישוע המשיח. ²² און איצט, זעט, איך גיי געבונדן אין דעם גייסט קיין ירושלים, און איך ווייס ניט, וואָס מיך וועט דאַרטן טרעפן; ²³ אַחוץ, וואָס דער רוּח־הקודש טוט מיר עֲדוּת־זאָגן אין יעדער שטאָט, אַז קייטן און צרות וואַרטן אויף מיר. ²⁴ אָבער איך האַלט ניט מיין לעבן אַזוי טייער פאַר מיר אַליין, ווי דאָס, אַז איך זאָל קענען פאַרענדיקן מיין גאַנג, און די עובדא, וואָס איך האָב מקבל געווען פון דעם האַר ישוע, מעיד צו זיין די בשורה פּונוועגן דעם חסד פון גאָט.

²⁵ און איצט, זעט, איך ווייס, אַז איר אַלע, צווישן וועמען איך בין אַרומגעגאַנגען און האָב אָנגעזאָגט דאָס מלכות, וועט מיין פנים מער ניט זען. ²⁶ דעריבער בין איך מעיד פאַר אייך היינטיקן טאָג, אַז איך בין ריין פון אייער אַלעמענס בלוט. ²⁷ וואַרים איך האָב ניט פאַרמיטן פאַר אייך אַנזוואָגן די גאַנצע ראַטונג פון גאָט. ²⁸ גיט אַכטונג אויף זיך אַליין, און אויף דער גאַנצער סטאַדע, איבער וועלכער דער רוּח־הקודש האָט אייך געמאַכט פאַר אויפזעצער, צו פּיטערן די עדה פון גאָט, וואָס ער האָט זיך געקויפט מיט זיין אייגן בלוט. ²⁹ איך ווייס, אַז נאָך מיין אַוועקגיין, וועלן בייער וועלן אַריין צווישן אייך, און ניט שוינען די סטאַדע; ³⁰ און פון צווישן אייך אַליין וועלן אויפּשטיין מענטשן, וועס וועלן רעדן פאַרקערטע זאַכן, אָפּצוציען די תּלמידים נאָך זיך. ³¹ דעריבער, גיט אַכטונג און געדענקט, אַז אין מָשך פון דריי יאָר האָב איך ניט פאַרמיטן צו וואַרענען יעדן איינעם מיט טרערן טאָג און נאַכט. ³² און איצט לאַז איך אייך אויף גאָטס באַראַט, און צו דעם וואַרט פון זיין גאַד, וואָס איז בכוח אייך אויפצובויען, און צו געבן אייך דעם אַרבטייל צווישן אַלע די, וואָס זענען געהייליקט. ³³ איך האָב ניט

געגלוסט קיין שום מענטשנס זילבער, אָדער גאָלד, אָדער קליידונג. ³⁴ איר אַליין ווייסט, אַז די דאָזיקע הענט האָבן געדינט פאַר מייע באַדערפענישן, און פאַר די, וואָס זענען געווען מיט מיר. ³⁵ אין אַלצדינג האָב איך אייך געוויזן אַ ביישפּיל, אַז מיט אַרבעט אויף אַזאַ מין אופן, דאַרפט איר העלפן די שוואַכע, און צו געדענקען די רייד פון דעם האַר ישׁוע, וואָס ער האָט געזאָגט: ס'איז בעסער צו געבן, ווי צו נעמען.

³⁶ און נאָכדעם ווי ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער געניגט זיינע קני און מיט זיי אַלע מתפּלל געווען. ³⁷ און זיי האָבן אַלע ביטער געוויינט, און זענען געפאַלן פּאָלוסן אויפן האַלדז און האָבן אים געקושט, ³⁸ און מער פון אַלץ האָבן זיי זיך מצער געווען פּונוועגן דעם וואָרט, וואָס ער האָט געזאָגט, אַז זיי וועלן זיין פּנים מער ניט זען. און זיי האָבן אים באַגלייט אויף זיין וועג צו דער שיף.

כא און עס איז געווען, אַז נאָכדעם ווי מיר האָבן זיך אָפּגעשיידט פון זיי און זענען אַוועקגעפאַרן מיט אַ שיף, זענען מיר מיט אַ גלייכן וועג געקומען קיין קאַס, און דעם אַנדערן טאָג קיין ראָדעס, און פון דאָרטן קיין פּאַטאַראַ. ² און אזוי ווי מיר האָבן געפונען אַ שיף, וואָס איז געגאַנגען קיין פעניקיע, זענען מיר אַריינגעגאַנגען אין זענען אָפּגעפאַרן. ³ און נאָכדעם ווי מיר האָבן געזעענט און געזען קיפּרוס, און עס געלאָזן צו דער לינקער זייט, זענען מיר געפאַרן קיין סיריע, און זענען אָנגעקומען קיין צור, וואָרים דאָרטן האָט די שיף געדאַרפט אויסלאָדן איר מַשא. ⁴ און אַז מיר האָבן געפונען די תּלמידים, זענען מיר דאָרטן פאַרבליבן זיבן טעג. און זיי האָבן געזאָגט צו פּאָלוסן דורך דעם רוּח־הַקּוֹדֶשׁ, אַז ער זאָל ניט אַרויפגיין קיין ירוּשָׁלַיִם. ⁵ און עס איז געווען, אַז נאָכדעם ווי מיר האָבן פאַרפילט די טעג, האָבן מיר אַוועקגעצויגן און זענען געגאַנגען אויף אונדזער וועג; און זיי אַלע האָבן אונדז באַגלייט מיט זייערע ווייבער און קינדער, ביז מיר זענען אַרויס פון דער שטאָט. און מיר האָבן געקניט ביים ים־ברעג און מתפּלל געווען, און האָבן זיך געזענט איינער מיטן אַנדערן. ⁶ דערנאָך זענען מיר אַריינגעגאַנגען אין דער שיף, און זיי האָבן זיך אומגעקערט אַהיים.

⁷ און אַז מיר האָבן פאַרענדיקט די נסיעה פון צור, זענען מיר אָנגעקומען קיין עכו, און האָבן אָפּגעגעבן שְׁלוֹם די ברידער, און זענען

פארבליבן מיט זיי אַ טאָג. ⁸ אין אויף מאַרגן האָבן מיר אַוועקגעצויגן, און זענען געקומען קיין קיסריה, און מיר זענען אַרײַנגעגאַנגען אין דעם הויז פון פיליפוס, דעם בעל־מבשר, וואָס איז געווען איינער פון די זיבן, און זענען פאַרבליבן מיט אים. ⁹ און ער האָט געהאַט פיר טעכטער, בתולות, וואָס האָבן נביאות געזאָגט. ¹⁰ און בעת מיר זענען דאָרטן געווען עטלעכע טעג, איז אַראָפּגעקומען פון יהודה איינער אַ נביא מיטן נאָמען אַגאַבוס. ¹¹ און ער איז געקומען צו אונדז, און האָט גענומען פאָלוסעס גאַרטל, און האָט זיך געבונדן זיינע אייגענע פיס און הענט, און האָט געזאָגט: דאָס זאָגט דער רױם־הקודש: אַזוי וועלן די ייִדן אין ירושלים בינדן דעם מענטשן, וואָס האָט דעם דאָזיקן גאַרטל, און וועלן אים איבערענטפערן אין די הענט פון די גוים. ¹² און אַז מיר האָבן דאָס געהערט, האָבן מיר און די מענטשן פון יענעם אָרט אים געבעטן, ניט אַרויפצוגיין קיין ירושלים. ¹³ דעמאָלט האָט פאָלוס געענטפערט: וואָס טוט איר, וואָס איר וויינט און צעברעכט מיר מיין האַרץ? וואָרים איך בין אַנגעברייט ניט נאָר געבונדן צו ווערן, נײַערט אויך צו שטאַרבן אין ירושלים פונעוועגן דעם נאָמען פון דעם האַר ישוע. ¹⁴ און אַז ער האָט זיך ניט געלאָזט איבעררעדן, האָבן מיר אויפ־געהערט, און געזאָגט: דער רַצון פון גאָט זאָל געשען.

¹⁵ און נאָך די דאָזיקע טעג האָבן מיר גענומען אונדזערע זאַכן, און זענען אַרויפגעגאַנגען קיין ירושלים. ¹⁶ און סע זענען מיט אונדז אויך געגאַנגען עטלעכע תלמידים פון קיסריה, וואָס האָבן אונדז געפירט צו מענאַסאַנען פון קיפרוס, אַן אַלטער תלמיד, ביי וועמען מיר האָבן געזאָלט איינשטיין.

¹⁷ און אַז מיר זענען געקומען קיין ירושלים, האָבן די ברידער אונדז מקבל־פנים געווען מיט שמחה. ¹⁸ און אויף דעם אַנדערן טאָג איז פאָלוס מיט אונדז אַרײַנגעגאַנגען צו יעקבן; און אַלע זקנים זענען אַהין געקומען. ¹⁹ און נאָכדעם ווי ער האָט זיי אָפּגעגעבן שְׁלוֹם, האָט ער דערציילט באַריכות, וואָס גאָט האָט דורך זיין עובדא געטאָן צווישן די אומת־העולם. ²⁰ און בעת זיי האָבן דאָס געהערט, האָבן זיי געלויבט גאָט; און זיי האָבן צו אים געזאָגט: דו זעסט, ברודער, וויפל טויזנטער ייִדן עס זענען פאַראַן, וואָס גלויבן, און ווי זענען אַלע קנאים פאַר דער תורה; ²¹ און מע האָט זיי מוֹדִיע געווען וועגן דיר, אַז דו לערנסט אַלע ייִדן, וואָס זענען צווישן די

אומות־הָעוֹלָם, אָפֿצויקערן זיך פון משהן, מיט דעם, וואָס די זאָגסט זיי, אָז זיי זאָלן ניט מל זיין זייערע קינדער, און אויך ניט גיין נאָך די חוקים פון דער תּוֹרָה. ²² בְּכֵן, וואָס זאָלן מיר טאָן? זיי וועלן אַנּוּדאי הערן, אָז די ביסט געקומען. ²³ טו דעריבער דאָס, וואָס מיר זאָגן דיר: מיר האָבן פיר מענטשן, וואָס האָבן אַ גִּדְר אויף זיך; ²⁴ נעם די דאָזיקע און רייניק דיך מיט זיי, און נעם אויף זיך די הוֹצֵאוֹת פֿאַר זיי, אָז זיי זאָלן זיך קענען אָפּגאַלן זייערע קעפּ; און אַלע וועלן וויסן, אָז דאָס, וואָס זיי האָבן געהערט וועגן דיר, איז ניט אַמת, נייערט אָז אויך די אַליין גייסט ערלעך, און טויסט אָפּהיטן די תּוֹרָה. ²⁵ און וואָס שייך די אומות־הָעוֹלָם, וואָס האָבן גענומען גלויבן, האָבן מיר געשריבן, און גוזר געווען, אָז זיי זאָלן זיך אָפּהאַלטן פון דעם, וואָס מע האָט מְקריב געווען צו אָפּגעטער, און פון בלוט, און פון וואָס ס'איז דערוואָרגן געוואָרן, און פון זנות. ²⁶ דעמאָלט האָט פּאָלוֹס גענומען די מענטשן, און אויף דעם אַנדערן טאָג האָט ער זיך גערייניקט מיט זיי, און איז געגאַנגען אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ אַרײַן, פֿדי צו געבן צו וויסן, ווען סע וועלן דערפילט ווערן די טעג פון זייער רייניקונג, און דער קרבן וועט געבראַכט ווערן פֿאַר יעדן איינעם פון זיי.

²⁷ און נאָכדעם ווי די זיבן טעג האָבן זיך שוין געהאַט כּמעט פֿאַר־ענדיקט, האָבן די ייִדן פון אַזוי אַויפּגעהעצט דאָס גאַנצע פּאָלק, בעת זיי האָבן אים געזען אין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, און האָבן אויסגעשטרעקט זייערע הענט אויף אים, ²⁸ און האָבן געשריגן: מענטשן פון ישׂראל, העלפּט! דאָס איז דער מאַן, וואָס לערנט אַלע מענטשן אומעטום אַנטקעגן דעם פּאָלק און דער תּוֹרָה און דעם דאָזיקן פּלאַץ; און חוצדעם האָט ער אויך געבראַכט גריכן אין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ אַרײַן, און האָט מחלל געווען דעם דאָזיקן מְקוֹם־קָדוֹשׁ. ²⁹ וואָרים זיי האָבן פריער געזען מיט אים אין שטאָט טראַפּימוסן, דעם עפעזער, און האָבן געמיינט, אָז פּאָלוֹס האָט אים אַרײַנגעבראַכט אין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. ³⁰ און די גאַנצע שטאָט האָט געטוימלט, און דאָס פּאָלק איז זיך צונויפּגעלאָפּן; און זיי האָבן אָנגענומען פּאָלוֹסן, און האָבן אים אַרויסגעשלעפט פון דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ; און די טויערן זענען תּיכּף געשלאָסן געוואָרן. ³¹ און בעת זיי האָבן אים געוואָלט טייטן, איז אָנגעקומען אַ יְדִיעָה צום הויפטמאַן פון דעם רעגירמענט, אָז גאַנץ ירוּשָׁלַיִם איז אין גערודער. ³² און ער האָט תּיכּף גענומען זעלנער און הויפטלייט, און

איז אַראָפּגעלאָפּן צו זיי. און אַז זיי האָבן דערוען דעם הויפטמאַן און די זעלנער, האָבן זיי אויפּגעהערט צו שלאָגן פּאָלוסן. ³³ און דער הויפטמאַן איז צוגעגאַנגען, און האָט אים אָנגענומען, און באַפוילן מען זאָל אים בינדן מיט צוויי קייטן, און געפרעגט, ווער ער איז, און וואָס ער האָט געטאָן. ³⁴ און טייל פון צווישן דעם פּאָלק האָבן געשריגן איין זאַך, און טייל עפעס אַנדערש; און אַזוויי ער האָט צוליב דעם געטומל ניט געקענט דערגיין קיין טאָלק, האָט ער באַפוילן, אים צו ברענגען אין דער פעסטונג אַריין. ³⁵ און בעת ער איז צוגעקומען צו די טרעפּ, האָבן די זעלנער אים געטראָגן צוליב דעם צאָרן פון דעם פּאָלק; ³⁶ וואָרים דער המון פון פּאָלק איז נאָכגעגאַנגען, און האָט געשריגן: אַוועק מיט אים!

³⁷ און בעת פּאָלוס האָט געזאָלט אַריינגעבראַכט ווערן אין דער פעסטונג, האָט ער געזאָגט צום הויפטמאַן: מעג איך דיר עפעס זאָגן? און ער האָט געזאָגט: קענסטו גריכיש? ³⁸ ביסטו דען ניט דער מצרי, וואָס האָט ניט לאַנג צוריק געמאַכט אַ מרידה, און האָט אַרויסגעפירט אין דער מדבר אַריין די פיר טויזנט לייט פון די רוצחים? ³⁹ אָבער פּאָלוס האָט געזאָגט: איך בין אַ ייד פון טאַרסוס אין קיליקיע, אַ תושב פון אַן אָנגעזענער שטאָט; און איך בעט דיך, גיב מיר דערלויבעניש צו רעדן צום פּאָלק. ⁴⁰ און אַז ער האָט אים געגעבן דערלויבעניש, האָט פּאָלוס, ווי ער איז אַזוי געשטאַנען אויף די טרעפּ, אַ מאַך געטאָן מיט דער האַנט צום פּאָלק. און נאָכדעם ווי עס איז געוואָרן זייער שטיל, האָט ער גערעדט צו זיי אויף לָשון-קוֹדֶשׁ, אַזוי צו זאָגן:

נ ברידער און פּאַטערס, הערט אויס די פּאַרטיידיקונג, וואָס איך טו איצט מאַכן פאַר אייך.

² און בעת זיי האָבן געהערט, אַז ער רעדט צו זיי אויף לָשון-קוֹדֶשׁ, זענען זיי געוואָרן נאָך שטילער. און ער האָט געזאָגט: ³ איך בין אַ ייד, געבוירן אין טאַרסוס אין קיליקיע, אָבער דערצויגן אין דער דאָזיקער שטאָט, ביי די פיס פון גמליאלן, געלערנט לויט די דקדוקי-עניוּת פון דער תּוֹרָה פון אונדזערע אַבות, און בין געווען אַ קנאי פון גאָטס-זוועגן, פּונקט ווי איר אַלע זענט היינטיקן טאָג. ⁴ איך האָב גערופּט דעם דאָזיקן וועג ביי צום טויט, און האָב געבונדן און איבער-געענטפּערט צו תּפִּיסָה סיי מענער און סיי פרויען, ⁵ אַזוויי דער פּהך

גדול און דער גאנצער שטאנד פון די זקנים קענען אויף מיר עדורג-זאגן, פון וועמען איך האָב באַקומען בריוו צו די ברידער, און האָב געצויגן קיין דַמְשֶׁק צו ברענגען אויך די, וואָס זענען דאָרטן געווען, געבונדן קיין ירושלים, כדי זיי זאלן באַשטראַפט ווערן.

⁶ און עס איז געווען, בעת איך בין געווען אויף מיין נסיעה, און האָב מיך דערנענטערט צו דַמְשֶׁק, האָט אין מיטן טאָג פלוצים געשיינט אַרום מיר אַ גרויס ליכט פון הימל. ⁷ און איך בין געפאלן צו דער ערד, און האָב געהערט אַ קול זאָגן צו מיר: שאַל, שאַל, פאַרוואָס רודפסטו מיך? ⁸ און איך האָב געענטפערט: ווער ביסטו, האָר? און ער האָט צו מיר געזאָגט: איך בין ישוע הנוצרי, וועמען דו רודפסט. ⁹ און די, וואָס זענען מיט מיר געווען, האָבן געזען דאָס ליכט, נאָר זיי האָבן ניט געהערט דאָס קול, וואָס האָט צו מיר גערעדט. ¹⁰ און איך האָב געזאָגט: וואָס זאל איך טאָן, האָר? און דער האָר האָט צו מיר געזאָגט: שטיי אויף, און גיי קיין דַמְשֶׁק, און דאָרט וועט דיר געזאָגט ווערן פונגען אַלצדינג, וואָס איז באַשטימט פאַר דיר צו טאָן. ¹¹ און אַזוי ווי איך האָב ניט געקאָנט זען צוליב דעם גלאַנץ פון יענעם ליכט, בין איך געפירט געוואָרן ביי דער האַנט פון די, וואָס זענען מיט מיר געווען, און בין געקומען קיין דַמְשֶׁק.

¹² און איינער חַנַּנְיָה, אַ פרוּמער מענטש לויט דער תורה, מיט אַ גוטן שם צווישן אַלע ייִדן, וואָס האָבן דאָרטן געוואוינט, ¹³ איז געקומען צו מיר, און בעת ער איז געשטאַנען לעבן מיר, האָט ער צו מיר געזאָגט: ברודער שאַל, באַקום דיין ראַיה! און אין יענער סאַמע שעה האָב איך באַקומען מיין ראַיה און אים געזען. ¹⁴ און ער האָט געזאָגט: דער גאָט פון אונדזערע אַבות האָט דיך אויסדערוויילט צו וויסן זיין רַצון, און צו זען דעם צדיק, און צו הערן אַ קול פון זיין מויל; ¹⁵ וואָרים דו וועסט זיין פאַר אים אַן עדות פאַר אַלע מענטשן פונגען דעם, וואָס דו האָסט געזען און געהערט. ¹⁶ און איצט, פאַרוואָס זאָמסטו דיך? שטיי אויף, און ווער געטובלט, און וואַש אָפּ דייע טאַים, און רוף אָן זיין נאָמען.

¹⁷ און עס איז געווען, אַז נאָכדעם ווי איך האָב מיך אומגעקערט קיין ירושלים, און בשעת איך האָב מתפלל געווען אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, בין איך אַרײַנגעפאלן אין אַ דרימל, ¹⁸ און האָב אים געזען זאָגן צו מיר: אייל דיך, און גיי געשווינד אַרויס פון ירושלים, וואָרים זיי וועלן ניט אָננעמען

דיין עדות וועגן מיר. ¹⁹ און איך האָב געזאָגט: האַר, זיי אַליין ווייסן, אָן איך האָב איינגעזעצט אין תּפּיסה, און אין יעדן בֵּית־הַכְּנֶסֶת געגעבן מַלְקוֹת די, וואָס האָבן געגלויבט אין דיר. ²⁰ און בעת עס איז פאַרגאַסן געוואָרן דאָס בלוט פון סטעפּאַנוסן, דיין עדות, בין איך אויך געשטאַנען דערביי, און האָב מסכים געווען, און געטאָן היטן די מלבושים פון די, וואָס האָבן אים געהרגעט. ²¹ און ער האָט צו מיר געזאָגט: גיי; וואָרים איך וועל דיך אוועקשיקן ווייט פונדאַנען צו די אומות־הָעוֹלָם.

²² און זיי האָבן אים אויסגעהערט ביז צו דעם דאָזיקן וואָרט; און זיי האָבן אויפגעהויבן זייער קול, און געזאָגט: פאַרטיליקן זאָל מען אזא מענטשן פון דער ערד! וואָרים עס איז נישט כּדאי, אָן ער זאָל לעבן. ²³ און בעת זיי האָבן געליאַרעמט, און האָבן אַראָפּגעוואָרפּן זייערע מלבושים, און געשליידערט שטויב אין דער לופטן, ²⁴ האָט דער חיל־פּירער באַפוילן, אָן ער זאָל געבראַכט ווערן אין דער פעסטונג אַרײַן, און געהייסן, אָן ער זאָל אויסגעפאַרשט ווערן דורך מַלְקוֹת, כּדי ער זאָל וויסן די סִּבְרָה, פאַרוואָס זיי האָבן אַזוי געשריגן קעגן אים. ²⁵ און נאָכדעם ווי זיי האָבן אים געבוטן מיט די רימענס, האָט פּאָלוס געזאָגט צו דעם הויפטמאַן, וואָס איז דערביי געשטאַנען: צי איז עס רעכט פאַר אייך צו שמייסן אַ מענטשן, וואָס איז אַ רוימער, און נישט קיין פאַרמשפּטער? ²⁶ און אָן דער הויפטמאַן האָט דאָס געהערט, איז ער געגאַנגען צום חיל־פּירער, און האָט צו אים געזאָגט: וואָס גייסטו טאָן? וואָרים דער דאָזיקער מאַן איז אַ רוימער! ²⁷ און דער חיל־פּירער איז געקומען צו גיין, און האָט צו אים געזאָגט: זאָג מיר, ביסטו אַ רוימישער בירגער? האָט ער געזאָגט: יאָ. ²⁸ און דער חיל־פּירער האָט געענטפּערט: מיט אַ סך געלט האָב איך מיר איינגעקויפט דאָס דאָזיקע בירגער־רעכט. און פּאָלוס האָט געזאָגט: אָבער איך בין דערין געבוירן געוואָרן. ²⁹ דעמאָלט האָבן די, וואָס זענען געווען גרייט אים אויסצופאַרשטן, אים תּיכּף אָפּגעלאָזט; און אויך דער חיל־פּירער האָט מורא באַקומען, ווען ער איז געוואָרן געוואָרן, אָן ער איז אַ רוימער, און מַחמַת ער האָט אים געבוטן.

³⁰ און אויף מאַרגן, ווייל ער האָט געוואָלט דערגיין אויף זיכער פאַרוואָס ער איז פון די ייִדן אָנגעקלאָגט געוואָרן, האָט ער אים באַפּרייט, און האָט באַפוילן די ראַש־יְהוּדִים און דעם גאַנצן סְנֵה־דְרִין זיך צונויפ־

צוקומען, און האָט אַראָפּגעבראַכט פּאָלוסן און אים אַוועקגעשטעלט פאַר זיי.
נ און פּאָלוס האָט באַהעפט זיינע אויגן אויף דעם סַנְהֶדְרִין, און
 געזאָגט: ברידער, איך האָב ביז דעם היינטיקן טאָג געלעבט פאַר
 גאָט מיט אַ ריינ געוויסן.² און דער פּהַן־גְדוֹל תַּנְנִיָּה האָט באַפוֹילן די,
 וואָס זענען לעבן אים געשטאַנען, אים צו שלאָגן איבערן מויל.³ דעמאָלט
 האָט פּאָלוס צו אים געזאָגט: גאָט זאָל דיך שלאָגן, דו געקאַלכטע וואַנט!
 און דו זיצסט, מיך צו משפטן לויט דער תּוֹרָה, און באַפעלסט, מיך צו
 שלאָגן להיפך דער תּוֹרָה? און די, וואָס זענען געשטאַנען דערביי,
 האָבן געזאָגט: דו לעסטערסט גאָטס פּהַן־גְדוֹל? און פּאָלוס האָט געזאָגט:
 איך האָב ניט געוואוסט, ברידער, אַז ער איז דער פּהַן־גְדוֹל; וואַרים סע
 שטייט געשריבן: דו זאָלסט ניט רעדן שלעכטס אויף אַ נְשִׂיאַ פּון דיין
 פּאַלקאָ.

⁶ און ווען פּאָלוס האָט באַמערקט, אַז איין צד זענען צדוקים, און
 דער אַנדערער פּרושים, האָט ער אויסגערופן צו דעם סַנְהֶדְרִין: ברידער,
 איך בין אַ פּרושי, אַ כְּנֻפְרוּשִׁי; איך ווער געמשפט פּונוועגן דער האַפּענונג
 פון תּחִיַּת־הַמֵּתִים.⁷ און בעת ער האָט דאָס געזאָגט, האָט זיך אויפּגעהויבן
 אַ מַחְלוּקָה צווישן די פּרושים און די צדוקים; און די פאַרזאַמלונג איז
 געווען צעטיילט.⁸ וואַרים די צדוקים זאָגן, אַז ס'איז ניטאָ קיין תּחִיַּת־הַמֵּתִים,
 ניט קיין מלאך, ניט קיין גייסט; די פּרושים אָבער זענען מודה אין ביידע.
⁹ און סע האָט זיך אויפּגעהויבן אַ גרויס געשריי; און טייל פון די סופרים
 פון דער פּרושים־כּיִתּוּה האָבן זיך אויפּגעשטעלט, און האָבן זיך מַתְנוּכִים
 געווען, אַזוי צו זאָגן: מיר געפינען ניט קיין שום שלעכטס אין דעם דאָזיקן
 מענטשן; און וואָס איז, אויב אַ גייסט האָט גערעדט צו אים, אָדער אַ
 מלאך? ¹⁰ און אַז סע האָט זיך אויפּגעהויבן אַ גרויסע מַחְלוּקָה, האָט דער
 חִלְ-פִּירֶעַר מורא געהאַט, טאַמער וועלן זיי פּאָלוסן צערייסן אויף שטיקער,
 און ער האָט באַפוֹילן די זעלנער אַראָפּצוגיין און אים נעמען מיט געוואָלט
 פון צווישן זיי, און אים ברענגען אין דער פעסטונג אַריין.
¹¹ און אין יענער נאַכט איז דער האַר געשטאַנען לעבן אים, און האָט
 געזאָגט: זיי געשטאַרקט; וואַרים אַזווייז די האַסט יְדוּת געזאָגט פּונוועגן מיר
 אין ירושלים, אַזוי מוזסטו אויך יְדוּת זאָגן אין רוים.

¹²און אז עס איז טאָג געוואָרן, האָבן זיך די יידן צוזאַמענגענומען אינאיינעם, און האָבן זיך געבונדן מיט אַ שבועה, אַז זיי וועלן נישט עסן אָדער טרינקען, ביז זיי וועלן נישט הרגענען פּאָלוסן. ¹³און מער פון פּערציק זענען עס געווען, וואָס האָבן געמאַכט די דאָזיקע פּאַרשווערונג. ¹⁴און זיי זענען געקומען צו די ראַש־פּהנים און די זקנים, און האָבן געזאָגט: מיר האָבן זיך געבונדן מיט אַ שבועה גאַרנישט טועם צו זיין, ביז מיר וועלן נישט הרגענען פּאָלוסן. ¹⁵און דעריבער טוט איר מיט דעם סנהדרין מוֹדִיע זיין דעם חיל־פירער, אַז ער זאָל אים אַראָפּברענגען צו אייך, גלייך איר וואָלט וועלן אויספאַרשטן זיין משפט אַ סך גענויער; און מיר זענען גרייט אים צו הרגענען, נאָך איידער ער וועט זיך דערנענטערן צו אייך.

¹⁶און פּאָלוסעס שוועסטער־זון האָט געהערט פון זייער לאַקערונג, און ער האָט געזעענט, און איז אַרײַנגעגאַנגען אין דער פּעסטונג, און האָט עס דערציילט פּאָלוסן. ¹⁷און פּאָלוס האָט גערופן צו זיך איינעם פון די הויפטלייט, און האָט געזאָגט: ברענג דעם דאָזיקן בַּחור צום חיל־פירער, וואָרים ער האָט אים עפּעס צו דערציילן. ¹⁸און ער האָט אים גענומען, און האָט אים געבראַכט צום חיל־פירער, און געזאָגט: פּאָלוס, דער געפּאַנגענער, האָט מיך גערופן צו זיך, און האָט מיך געבעטן צו ברענגען דעם דאָזיקן בַּחור צו דיר, מחמת ער האָט דיר עפּעס צו דערציילן. ¹⁹און דער חיל־פירער האָט אים אָנגענומען ביי דער האַנט, און אַז ער איז מיט אים אָפּגעגאַנגען אָן אַ זייט, האָט ער אים געפרעגט: וואָס איז עס, וואָס דו האָסט מיר צו דערציילן? ²⁰און ער האָט געזאָגט: די יידן האָבן אָפּגערעדט דיך צו בעטן, אַראָפּצוברענגען מאַרגן פּאָלוסן צו דעם סנהדרין, גלייך ווי זיי וואָלטן וועלן עפּעס פּאַרשטן פּונועגן אים אַ סך גענויער. ²¹דו טו זיי דעריבער נישט נאַכגעבן; וואָרים עס לאַקערן אויף אים מער ווי פּערציק מענטשן פון זיי, וואָס האָבן זיך געבונדן מיט אַ שבועה נישט צו עסן און נישט צו טרינקען, ביז זיי וועלן אים נישט האָבן געהרגעט; און זיי זענען איצט גרייט, בעת זיי וואַרטן אויף דער הבטחה פון דיר. ²²און דער חיל־פירער האָט געלאָזט גיין דעם בַּחור, און אים באַפוילן: דערצייל נישט קיינעם, אַז דו האָסט מיר דאָס געגעבן צו וויסן. ²³און ער האָט גערופן צו זיך צוויי פון די הויפטלייט, און האָט

געזאגט: האלט אָנגעגרייט אין דער דריטער שעה פון דער נאַכט צוויי הונדערט זעלנער צו גיין אַזוי ווייט ווי ביז קיין קיסריה, און זיבעציק רייטער, און שפּינטרעגער צוויי הונדערט.²⁴ און ער האָט באַפוילן צו באַזאָרגן לאַסט בהמות, כדי אַרויפצוזעצן פּאָלוסן אויף זיי, און אים ברענגען אַ זיכערן צו פעליקסן, דעם פּראָקאָנסול.²⁵ און ער האָט געשריבן אַ בריוו, לויט דעם שטייגער:

²⁶ קלאַדיוס ליויאַס צו דעם חשובסטן פּראָקאָנסול פעליקס, שלום.
²⁷ דער דאָזיקער מאַן איז געכאַפט געוואָרן דורך די יידן, און האָט שוין געזאָלט פון זיי געטייט ווערן, ווען איך בין געקומען אויף זיי מיט די זעלנער און האָב אים אָפּגעראַטעוועט, ווייל איך בין געוואָר געוואָרן, אַז ער איז אַ רוימער.²⁸ און אַזוויי איך האָב געוואָלט וויסן די סיבה, פאַרוואָס זיי האָבן אים באַשולדיקט, האָב איך אים אַראָפּגעבראַכט צו זייער סנהדרין;²⁹ און איך האָב געפונען, אַז ער ווערט באַשולדיקט וועגן פּראָגעס פון זייער דת, און אַז עס איז ניטאָ קיין באַשולדיקונג קעגן אים, וואָס איז ווערט דעם טויט, אָדער קייטן.³⁰ און נאָכדעם ווי עס איז מיר אָנגעוויזן געוואָרן, אַז אַ פאַרשווערונג ווערט געמאַכט קעגן דעם מאַן, האָב איך אים גלייך געשיקט צו דיר, און האָב באַפוילן זיינע באַשולדיקער אַרויסצוזאָגן זיך קעגן אים פאַר דיר.

³¹ און די זעלנער האָבן גענומען פּאָלוסן, לויט ווי עס איז זיי באַפוילן געוואָרן, און האָבן אים געבראַכט ביינאַכט קיין אַנטיפאַטריס.³² און אויף מאַרגן האָבן זיי געלאָזט די רייטער גיין מיט אים, און האָבן זיך אומגעקערט צו דער פעסטונג.³³ און אַז זיי זענען געקומען קיין קיסריה, האָבן זיי איבערגעגעבן דעם פּראָקאָנסול דעם בריוו, און אויך פירגעשטעלט פאַר אים פּאָלוסן.³⁴ און נאָכדעם ווי ער האָט אים געלייענט, האָט ער געפרעגט פון וואָסער מדינה ער איז; און אַז ער האָט געהערט, אַז ער איז פון קיליקיע,³⁵ האָט ער געזאָגט: איך וועל דיך אויסהערן, ווען דייןע באַשול-דיקער וועלן אויך אַהער קומען; און ער האָט באַפוילן, אים צו האַלטן אין הוּדוּסעס בֵּית־הַמִּשְׁפָּט.

כד און אין פינף טעג אַרום האָט אַראָפּגענידערט חַנַּנְיָה דער פּהַן־גְּדוּל מיט עטלעכע זקנים, און אַ רעדנער, איינער טערטולוס; און זיי האָבן גערעדט צום פּראָקאָנסול קעגן פּאָלוסן.² און נאָכדעם ווי ער איז

גערופן געוואָרן, האָט טערטולוס אים אָנגעהויבן צו באַשולדיקן, אַזוי צו זאָגן:

פאַר דעם גרויסן שְׁלוֹם וואָס מיר טוען געניסן, האָבן מיר דיר צו פאַרדאַנקען, אין דורך דיין השְׁגָחָה זענען אַ סך אויסבעסערונגען געמאַכט געוואָרן פאַר דעם דאָזיקן פּאַלק, ³ און מיר נעמען דאָס אָן אויף אַלע אופנים און אין אַלע מקומות, קשובסטער פעליקס, מיט דער גאַנצער דאַנקבאַרקייט. ⁴ און פּדי איך זאָל דיך ניט ווייטער באַלעסטיקן, בעט איך דיך, אין דיין גרויס גוטסקייט אונדז אויסצוהערן בקיצור. ⁵ וואָרים מיר האָבן געפונען דעם דאָזיקן מענטשן פאַר אַ שעדלעכן יונג, אַן אויפרייצער פון מרידות צווישן אַלע יידן איבער דער גאַרער וועלט, און אַן אַנפירער פון דער פּיתה פון די נוצרים. ⁶ ער האָט אפילו געפרוּאוּט מחלל זיין דאָס בּית־הַמִּקְדָּשׁ, נאָר מיר האָבן אים געכאַפּט, און האָבן אים געוואָלט משפטן לויט אונדזער תּוֹרָה. ⁷ אָבער דער הויפטמאַן ליויאַס איז געקומען, און האָט אים מיט גרויס געוואָלט אַרויסגענומען פון אונדזערע הענט, און האָט באַפוילן זיינע באַשולדיקער צו קומען פאַר דיר. ⁸ פון אים וועסטו קענען געוואָר ווערן, דורך אויספאַרשטן אים אַליין, פּונוועגן די דאָזיקע אַלע זאַכן, וועגן וואָס מיר באַשולדיקן אים. ⁹ און די יידן זענען אויך צוגעשטאַנען, און האָבן פאַרויכערט, אַז אַזוי איז עס טאַקע.

¹⁰ און נאָכדעם ווי דער פּראָקאָנסול האָט צו אים אַ וואונק געטאַן צו רעדן, האָט פּאַולוס געענטפּערט:

ווייל איך ווייס, אַז דו ביסט שוין אַ סך יאָרן אַ שופּט ביי דעם דאָזיקן פּאַלק, טו איך מיך דעריבער גערן פאַרטיידיקן. ¹¹ וואָרים דו קענסט אויסגעפינען, אַז ס'איז ניט מער ווי צוועלף טעג, זינט איך האָב עולה־רַגל געווען, תּפִּילָה צו טאַן אין ירוּשָׁלַיִם. ¹² און זיי האָבן מיך ניט געפונען זיך מְתוּנְכָרִים זיין מיט עמיצן, אָדער אויפרייצן אַ הַמּוֹן, ניט אין דעם בּית־הַמִּקְדָּשׁ, ניט אין די בְּתֵי־כֹנִסוֹת, אויך ניט אין דער שטאָט. ¹³ זיי קענען דיר אויך ניט ברענגען קיין ראַיָה וועגן די זאַכן פון וועלכע זיי באַשולדיקן מיך אַצינד. ¹⁴ נאָר דאָס דאָזיקע בין איך מיך מודה פאַר דיר, אַז לויט דעם וועג, וואָס זיי רופן אָן אַ פּיתוּחַ, טו איך דינען דעם גאָט פון אונדזערע אַבות, און טו גלויבן אין אַלצדינג, וואָס סע שטייט געשריבן אין דער תּוֹרָה און אין די נבִיאִים; ¹⁵ און איך האָב בְּטָחוֹן צו גאָט, אַז סע

וועט זיין תחית-המתים, סיי פון די צדיקים און סיי פון די רשעים, וואָס זיי אליין טוען אויך אָננעמען. ¹⁶ דערביי באַמי איך מיך תמיד צו האָבן אַ ריין געוויסן פאַר גאַט און פאַר מענטשן. ¹⁷ און נאָך עטלעכע יאָר בין איך געקומען צו ברענגען פאַר מיין פּאָלק נְבוֹת און קַרְבוֹת; ¹⁸ און ביי דעם האָבן זיי מיך געפונען גערייניקט אין דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, ניט מיט קיין הַמּוֹן, אויך ניט מיט קיין געטומל; אָבער דאָרט זענען געווען עטלעכע יידן פון אַזיע, ¹⁹ וואָס וואָלטן באַדאַרפט צו זיין דאָ פאַר דיר, און מאַכן די באַשולדיקונג, אויב זיי האָבן עפעס קעגן מיר. ²⁰ אָדער וואָלן די דאָזיקע מענטשן אליין זאָגן, וואָסער צוולה זיי האָבן געפונען, ווען איך בין געשטאַנען פאַר דעם סנהדרין, ²¹ סײַדן עס זאָל זיין פאַר דעם איינעם וואָרט, וואָס איך האָב אויסגערוּפֿן, בעת איך בין געשטאַנען צווישן זיי: פּונוועגן תחית-המתים ווער איך היינט פון אייך געמשפט.

²² און פעליקס, ווייל ער האָט געהאַט מער פינקטלעכע ידִיעות פּונוועגן דעם דָרֶךְ, האָט זיי אָפּגעלייגט, און געזאָגט: בעת ליויאָס, דער קִי־פירער, וועט אַראָפּקומען, וועל איך אַנטשיידן אייער ענין. ²³ און ער האָט באַפוילן דעם הויפטמאַן, אָו ער זאָל געהאַלטן ווערן אינטער שמירה, נאָר האָבן פּרייהייט, און ניט צו פאַרווערן קיינעם פון זיינע פריינט אים צו באַדינען.

²⁴ און אין עטלעכע טעג אַרום, איז פעליקס געקומען מיט דרוסילען, זיין ווייב, וואָס איז געווען אַ בת־ישׂראל, און ער האָט געשיקט נאָך פּאָלוסן, און האָט אים אויסגעהערט וועגן דער אַמונה אין ישׂוע המשיח. ²⁵ און בעת ער האָט גערעדט וועגן צדקות, און פּרישות, און דעם יום־הדין, וואָס דאַרף קומען, האָט זיך פעליקס דערשראַקן, און געזאָגט: דו מעגסט דאָסמאָל גיין; און אָו איך וועל האָבן אַ באַקוועמערע צייט, וועל איך דיך רופן צו מיר. ²⁶ צוגלייך האָט ער אויך געהאַפט צו קריגן געלט פון פּאָלוסן, און צוליב דעם האָט ער אויך אָפט געשיקט נאָך אים, און האָט מיט אים גערעדט. ²⁷ און נאָכדעם ווי צוויי יאָר זענען אַריבער, האָט פּאַרציוס פעסטוס פּאַרנומען דאָס אָרט פון פעליקסן; און ווייל פעליקס האָט געוואָלט נושאַחן זיין ביי די יידן, האָט ער איבערגעלאָזט פּאָלוסן אין קייטן.

און בעת פעסטוס איז געקומען אין לאַנד אַריין, איז ער אין דריי טעג אַרום אַרויפגעאַנגען פון קיסריה קיין ירושלים. ² און די ראַשי-

נה

פֿהנים און די עלטסטע פון די י'דן האָבן אים מוֹדִיע געווען וועגן פּאָלויסן; און זיי האָבן אים געבעטן, ³ און פּאַרלאַנגט, אַז ער זאָל מיט זיי טאָן אַ חֶסֶד, און לאָזן דעם מאַן ברענגען קיין ירוּשָׁלַיִם, ווייל זיי האָבן געמאַכט אַ פּאַרשווערונג אים צו טייטן אויפן וועג. ⁴ און פעסטוס האָט געענטפערט, אַז פּאָלויס ווערט געהאַלטן געפּאַנגען אין קִיסְרִיָה, און אַז ער אַליין איז גרייט צו גיין אַהין בקָרוּב. ⁵ דער־יבער זאָלן די, האָט ער געזאָגט, וואָס האָבן צווישן אייך די מאַכט, אַראָפּנידערן מיט מיר, און אויב עס איז פּאַראַן עפעס אַן אומרעכט אין דעם מאַן, זאָלן זיי אים אַנקלאַגן. ⁶ און נאָכדעם ווי ער איז געבליבן צווישן זיי ניט מער ווי אַכט אָדער צען טעג, האָט ער אַראָפּגענידערט קיין קִיסְרִיָה; און אויף דעם אַנדערן טאָג האָט ער זיך געזעצט אויף דעם כְּסֵא־הַמִּשְׁפֶּט, און האָט באַפוילן, מע זאָל ברענגען פּאָלויסן. ⁷ און אַז ער איז געקומען, האָבן די י'דן, וואָס האָבן אַראָפּגענידערט פון ירוּשָׁלַיִם, אים אַרומגערינגלט, און האָבן געטאָן ברענגען קעגן אים אַ סך און שווערע קלאַגעס, וואָס זיי האָבן ניט געקענט באַווייזן. ⁸ מַחֲמַת פּאָלויס האָט אין זיין פּאַרטיידיקונג געזאָגט: ניט קעגן דעם ייִדישן דת, ניט קעגן דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, אויך ניט קעגן קיסר האָב איך מיט עפעס געזינדיקט. ⁹ און אַזוויי פעסטוס האָט געוואָלט נושאַרְחֵן זיין ביי די י'דן, האָט ער געזאָגט צו פּאָלויסן: ווילסטו אַרויפגיין קיין ירוּשָׁלַיִם, און דאָרטן געמשפּט ווערן פאַר מיר פּונוועגן די דאָזיקע זאַכן? ¹⁰ און פּאָלויס האָט געזאָגט: איך טו שטיין פאַרן קיסרס כְּסֵא־הַמִּשְׁפֶּט, וואו איך באַדאַרף געמשפּט ווערן; די י'דן האָבן איך ניט געטאָן קיין שום רָעָה, ווי אויך דו ווייסט עס זייער גוט. ¹¹ אויב איך בין טאַקע אַ רָשָׁע, און בין באַגאַנגען עפעס, וואָס פאַרדינט מיתה, זאָג איך מיך ניט אָפּ פון צו שטאַרבן; אויב אָבער ס'איז גאַרניט אַמת פון יענע זאַכן, אין וואָס די דאָזיקן באַשולדיקן מיך, קאָן קיינער מיך ניט איבערענטפערן צו זיי. איך ווענד מיך צום קיסר! ¹² דעמאָלט האָט זיך פעסטוס באַראָטן מיט די יוֹעֲצִים, און האָט געענטפערט: דו האָסט דיך געווענדט צום קיסר; צום קיסר זאָלסטו גיין. ¹³ און ווען סע זענען אַריבער עטלעכע טעג, איז געקומען דער מַלְך אַגריפּאַ און בערניקע קיין קִיסְרִיָה, און האָבן אָפּגעגעבן פעסטוסן שְׁלוֹם. ¹⁴ און אַזוויי זיי זענען דאָרטן פאַרבליבן אַ סך טעג, האָט פעסטוס פּאַר־געלייגט פאַר דעם מַלְך פּאָלויסעס מִשְׁפֶּט, אַזוי צו זאָגן: עס איז פּאַראַן

דאָ איינער אָ מאַן, וועמען פעליקס האָט איבערגעלאָזט אַ געפאַנגענעם; ¹⁵ און בעת איך בין געווען אין ירושלים, האָבן די ראַשי־פּהנים און די זקנים פון די ייִדן מיר מוֹדיע געווען פּונוועגן אים, און געבעטן אַן אורטייל קעגן אים. ¹⁶ און איך האָב זיי געענטפערט, אַז עס איז נישט דער מנהג פון די רוימער עמיצן איבערצוענטפערן, איידער דער באַשולדיקטער שטייט פאַר די באַשולדיקער פּנים־אַל־פּנים, און האָט אַ געלעגנהייט צו פאַרטיידיקן זיך בנוגע דעם ענין, וואָס ווערט געבראַכט קעגן אים. ¹⁷ דעריבער, ווען זיי זענען זיך דאָ צוזאַמענגעקומען, האָב איך מיך נישט געזאַמט, נייערט האָב אויף דעם אַנדערן טאָג זיך געזעצט אויף דעם כּסא־המשפט, און האָב באַפוילן, אַז דער מאַן זאָל געבראַכט ווערן. ¹⁸ בעת די באַשולדיקער זענען אויפגעשטאַען, האָבן זיי פּונוועגן אים נישט געבראַכט אַזוינע זאַכן, ווי איך האָב געמיינט; ¹⁹ נייערט זיי האָבן געהאַט קעגן אים טענות פּונוועגן זייער אייגענער אַמונה, און וועגן איינעם ישוע, וואָס איז געשטאַרבן, און אויף וועמען פּאָלוס זאָגט, אַז ער לעבט. ²⁰ און ווייל איך בין געווען אין ספק וויאָזוי דאָס אויסצופאַרשטן, האָב איך געפרעגט, צי וואָלט ער וועלן גיין קיין ירושלים, און דאָרטן געמשפט ווערן בנוגע די דאָזיקע זאַכן. ²¹ נאָר אַזוי פּאָלוס האָט פאַרלאַנגט, געהאַלטן צו ווערן ביז דעם פּסק־דין פון דעם מלך, האָב איך באַפוילן, אים צו האַלטן ביז איך וועל אים שיקן צום קיסר. ²² און אַגריפּאַ האָט געזאָגט צו פעסטוסן: איך אליין וואָלט אויך וועלן הערן דעם מאַן. מאַרגן, האָט ער געזאָגט, וועסטו אים הערן. ²³ און אויף מאַרגן, בערז אַגריפּאַ און בערניקע זענען געקומען מיט גרויס פאַראַד, און זענען אַריינגעגאַנגען אין דעם פּלאַץ פון פאַרהער, מיט די הויפטלייט און מיט די חשובע מענטשן פון דער שטאָט. און אויף דעם באַפעל פון פעסטוסן, איז פּאָלוס אַריינגעבראַכט געוואָרן. ²⁴ און פעסטוס האָט געזאָגט: מלך אַגריפּאַ, און אַלע מענטשן, וואָס זענען דאָ מיט אונדז, איר זעט דעם דאָזיקן מאַן, פּונוועגן וועמען דער גאַנצער המון ייִדן האָט מיך געבעטן, סיי אין ירושלים און סיי דאָ, און געטאַן שרייען, אַז ער טאָר לענגער נישט לעבן. ²⁵ איך האָב אָבער געפונען, אַז ער איז נישט באַגאַנגען גאַרניט, וואָס פאַרדינט דעם טויט; און אַזוינע ער אליין האָט זיך געווענדט צום קיסר, האָב איך באַשלאָסן, אים צו שיקן. ²⁶ און הוּיִת ווי איך האָב נישט קיין באַשטימטע זאַך צו שרייבן וועגן אים צו מיין האַר, האָב איך אים

ארויסגעבראכט פאר אייך, און באזונדער פאר דיר, מלך אגריפא, כדי נאך דער אויספארשוונג, זאל איך האבן וואס צו שרייבן.²⁷ ווארים עס זעט מיר אויס ניט שקלדיק צו שיקן א געפאנגענעם, און צוגלייך ניט אנוויזן די באשולדיקונגען קעגן אים.

נו און אגריפא האט געזאגט צו פאולוס: סע ווערט דיר דערלויבט אליין פאר דיר צו רעדן. דעמאלט האט פאולוס אויסגעשטרעקט זיין האנט, און האט אנגעהויבן זיין פארטיידיקונג:

² איך האלט מיר פאר גליקלעך, מלך אגריפא, וואס איך קאן מיר פאר דיר היינט פארטיידיקן בנוגע די אלע זאכן, אין וועלכע איך ווער באשולדיקט פון די יידן; בפרט, ווייל דו ביסט א קענער פון אלע מנהגים און שאלות ביי יידן; על-כן, בעט איך דיר, מיר געדולדיק אויסצוהערן.

⁴ מיין דרך אין לעבן, פון מיין יוגנט אן, וואס איז געווען פון אנהייב אן צווישן מיין אייגענעם פאלק און אין ירושלים, קענען אלע יידן, ⁵ און זיי ווייסן וועגן מיר פון פריער, אויב זיי וואלטן נאר וועלן צדות זאגן, אז איך האב, לויט דער שטרענגער כיתה פון אונדזער אמונה געלעבט ווי א פרושי. ⁶ און איצט שטיי איך דא געמשפט צו ווערן פנוועגן דער האפענונג אין דער הבטחה, וואס גאט האט מבטיח געווען אונדזערע אבור, ⁷ צו וועלכער אונדזערע צוועלף שבטים האפן צו דערגרייכן, אין דינען גאט מיט פונד, טאג און נאכט. און פנוועגן דער דאזיקער האפענונג בין איך באשולדיקט געווארן פון די יידן, א מלך! ⁸ פארוואס ווערט עס ביי אייך געהאלטן פאר אומגלויבלעך, אז גאט טוט מחיה-מתים זיין?

⁹ איך אליין האב געטראכט ביי מיר, אז איך דארף א סך זאכן טאן קעגן דעם נאמען פון ישוע הנוצרי. ¹⁰ און דאס דאזיקע האב איך אויך געטאן אין ירושלים; און איך האב אויך פארשפארט א סך הייליקע אין תפיסות, נאכדעם ווי איך האב באקומען רשות פון די ראשי-כהנים; און בעת מע האט זיי געהרגעט, האב איך מסכים געווען צו דעם. ¹¹ און אין אלע בתי-כנסיות האב איך זיי אפט באשטראפט, און האב זיי געצוואונגען צו לעסטערן; און ווייל איך בין געווען אויף זיי שטארק אין בעס, האב איך זיי אפילו נאכגעיאגט אין די שטעט פון חוץ-לארץ.

¹² און בעת מיין נסיעה קיין רמשק מיט דעם רשות און באפעל פון די ראשי-כהנים, ¹³ האב איך אין מיטן טאג, א מלך, געזען אויף מיין וועג

א ליכט פון הימל, ליכטיקער ווי די זון, שיינען ארום מיר און די, וואָס האָבן געמאַכט די נסיעה מיט מיר. ¹⁴ און בעת מיר זענען אַלע געפאַלן צו דער ערד, האָב איך געהערט אַ קול זאָגן צו מיר אויף לשון־קודש: שאול, שאול, פאַרוואָס רודפסטו מיך? עס איז שווער פאַר דיר זיך צו שטויסן קעגן די שטעכערס. ¹⁵ און איך האָב געזאָגט: ווער ביסטו, האָר? און דער האָר האָט געזאָגט: איך בין ישוע, וועמען דו רודפסט. ¹⁶ אָבער שטיי אויף און שטעל דיך אויף דינע פיס; וואָרים צוליב דעם האָב איך מיך אַנטפלעקט צו דיר, כדי דיך אויסצואוויילן פאַר אַ דינער און אַן עדות, סיי פון דעם, וואָס דו האָסט געזען, און סיי פון דעם, וואָס איך וועל דיך מאַכן זען פּונוועגן מיר, ¹⁷ בעת איך וועל דיך מציל זיין פון דעם פּאַלק און פון די גוים, – צו וועמען איך טו דיך שיקן, ¹⁸ צו עפענען זייערע אויגן, אַז זיי זאָלן זיך אומקערן פון דער פינצטערניש צום ליכט, און פון דער מאַכט פון דעם שטן צו גאָט, כדי זיי זאָלן קריגן פאַרגעבונג פון זינד, און אַן אַרבטייל צווישן די, וואָס זענען געהייליקט דורך אַמונה אין מיר.

¹⁹ עַל־כֵּן, אַ מַלְךְ אַגריפּאַ, האָב איך ניט ווידערשפעניקט קעגן דער הימלישער ועאונג, ²⁰ נייערט האָב אַנגעזאָגט קודם אין דַמֶשֶׁק, דערנאָך אין ירושלים, און איבער דעם גאַנצן לאַנד יהודה, און אויך צו די גוים, אַז זיי זאָלן תשובה טאָן און זיך אומקערן צו גאָט, און טאָן מעשים, וואָס זענען ראוי פאַר תשובה. ²¹ צוליב דער דאָזיקער סיבה האָבן מיך די יידן געכאַפט אין דעם בֵּית־הַמֶּקְדָּשׁ, און האָבן מיך געזוכט צו טייטן. ²² בְּכֵן, ווייל איך האָב געקריגן די הילף, וואָס איז פון גאָט, ביז היינט, שטיי איך דאָ און טו עדות־זאָגן פאַר קליין און פאַר גרויס, און זאָג גאַרניט, נייערט נאָר וואָס די נביאים און משה האָבן געזאָגט, אַז סע וועט געשען: ²³ אַז דער מָשִׁיחַ דאַרף לידן, און אַזויווי ער וועט זיין דער ערשטער אויפצושטיין תּחַיִּת־הַמֵּתִים, וועט ער אַנוואַגן ליכט, סיי פאַר דעם פּאַלק, און סיי פאַר די פעלקער.

²⁴ און בעת ער האָט אַזוי געהאַלטן זיין פאַרטיידיקונג, האָט פעסטוס געזאָגט אויף אַ הויך קול: דו ביסט משוגע, פּאַולוס; דיין גרויס געלערנטקייט טרייבט דיך צו משוגעת. ²⁵ אָבער פּאַולוס האָט געזאָגט: איך בין ניט משוגע, זייער חֲשׁוּבֵעַר פעסטוס, נייערט איך רעד דעם ניכטערן אַמת. ²⁶ וואָרים דער מַלְךְ ווייסט פּונוועגן די דאָזיקע זאַכן, און צו אים רעד איך פריי;

וואַרים איך בין איבערצייגט, אָו קיינע פון די דאָזיקע זאָכן זענען פאַרהוילן פון אים; וואַרים דאָס איז נישט געטאָן געוואָרן אין אַ ווינקל.²⁷ מלך אַגריפּאַ, גלויבסטו די נביאים? איך ווייס, אָו דו גלויבסט.²⁸ און אַגריפּאַ האָט געזאָגט צו פּאַולוסן: סע פעלט נישט קיין סך, און דו איבעררעדסט מיך צו ווערן אַ משיח! ²⁹ און פּאַולוס האָט געזאָגט: הלואַי, גאָט זאָל העלפּן, צי מיט אַ ביסל, אָדער מיט אַ סך, נישט נאָר דו אַליין, ניערט אויך אַלע, וואָס הערן מיך היינט, זאָלן ווערן אַזוינע ווי איך בין, — חוץ די דאָזיקע קייטן.

³⁰ און דער מלך איז אויפגעשטאַנען, און דער פּראָקאָנסול, און בערניקע, און די, וואָס זענען מיט זיי געזעסן; ³¹ און נאָכדעם ווי זיי האָבן זיך צוריקגעצויגן, האָבן זיי געזאָגט איינער צום אַנדערן: דער דאָזיקער מאַן האָט גאָרנישט געטאָן, וואָס פּאַרדינט מיתה, אָדער קייטן. ³² און אַגריפּאַ האָט געזאָגט צו פעסטוסן: דער דאָזיקער מאַן וואָלט געקענט באַפרייט ווערן, ווען ער וואָלט זיך נישט געווען געווענדט צום קיסר.

כ און נאָכדעם ווי עס איז באַשלאָסן געוואָרן, אָו מיר זאָלן אָפּפּאַרן קיין איטאַליע, האָבן זיי איבערגעענטפּערט פּאַולוסן און עטלעכע אַנדערע געפּאַנגענע צו אַ הויפטמאַן מיטן נאָמען יוליוס, פון דעם אָגוסטישן תּיָל.² און בעת מיר האָבן זיך אַרײַנגעזעצט אין אַ שיף פון אַדראַמיציע, וואָס איז געווען גרייט צו פּאַרן צו די מקומות אויף דעם ברעג פון אַזיע, זענען מיר אַרויסגעפּאַרן אין ים אַרײַן, און מיט אונדז איז געווען אַריסטאַרכוס, אַ מאַקעדאָניער פון טעסאַלאַניקע. ³ און דעם אַנדערן טאָג זענען מיר אָנגעקומען קיין צידון; און יוליוס האָט באַהאַנדלט פּאַולוסן פּרײַנטלעך, און האָט אים דערלויבט צו גיין צו זיינע פּרײַנט און זיך דערקוויקן. ⁴ און אָו מיר זענען אַרויסגעפּאַרן פון דאָרטן אין ים אַרײַן, זענען מיר געפּאַרן אין די סביבות פון קיפּרוס, מחמת די ווינטן זענען געווען אַנטקעגן. ⁵ און נאָכדעם ווי מיר זענען אַריבערגעפּאַרן דעם ים ביי קיליקיע און פּאַמפּיליע, זענען מיר געקומען קיין מירע אין ליקיע. ⁶ און דאָרטן האָט דער הויפטמאַן געפונען אַ שיף פון אַלעקסאַנדריע, וואָס איז געפּאַרן קיין איטאַליע; און ער האָט אונדז אַרײַנגעזעצט אין איר. ⁷ און נאָכדעם ווי מיר זענען אַ סך טעג פּאַמעלעך געפּאַרן, זענען מיר אָנגעקומען מיט שוועריקייט קעגנאיבער קנידוס, און ווייל דער ווינט האָט אונדז ווייטער

ניט געלאָזט, זענען מיר געפאָרן אין דער סביבה פון קרעטאַ, קעגנאיבער סאַלמאַנע.⁸ און אַז מיר זענען עס מיט שוועריקייט פאַרבייגעפאָרן, זענען מיר געקומען צו אַ פּלאַץ, וואָס האָט געהייסן: שיינער האַפּן, און נאָענט דערביי איז געווען די שטאָט לאַסייע.

⁹ און נאָכדעם ווי אַ היפשע צייט איז אַריבער, און די נסיעה איז איצט געווען געפערלעך, מחמת דער תּענית איז אויך שוין געווען פאַרביי, האָט פּאָלוס זיי געוואָרנט,¹⁰ און געזאָגט: מענטשן, איך זע, אַז די נסיעה וועט זיין מיט ניזוק און אַ סך הַיּוֹק, ניט נאָר פאַר דער משגל און דער שיף, נייערט אויך פאַר אונדזער לעבן.¹¹ אָבער דער הויפטמאַן האָט זיך צוגעהאַרכט מער צום שטײערמאַן און צו דעם בעל־הַבַּיִת פון דער שיף, איידער צו דעם, וואָס פּאָלוס האָט געזאָגט.¹² און ווייל דער האַפּן איז ניט געווען צוגעפּאַסט דאָרטן איבערצואווינטערן, האָבן די מערסטע געראַטן, פון דאָרטן אָפּצופּאַרן אין ים אַרײַן, אָפּשר וועט זיי וויי עס־איז געלינגען צו קומען קיין פעניקס, אַ האַפּן אין קרעטאַ, וואָס איז קעגן צפּון־מזרח און דרום־מזרח, און דאָרטן איבערצואווינטערן.

¹³ און בעת דער דרום־זוינט האָט מילד געבלאָזן, און זיי האָבן געמיינט, אַז זיי האָבן דערגרייכט זייער צוועק, האָבן זיי אויפגעהויבן דעם אַנקער און זענען געפּאַרן לעבן קרעטאַ, נאָענט ביים ברעג.¹⁴ ניט לאַנג נאָכדעם אָבער האָט אויסגעבראַכן דאָרטן אַ שטורעמוינט, וואָס ווערט גערופן יוראַקללאָן;¹⁵ און אַז די שיף איז געכאַפט געוואָרן, און האָט ניט געקענט בײַשטיין דעם ווינט, האָבן מיר זיך אים אונטערגעגעבן און זענען געטריבן געוואָרן.¹⁶ און בעת מיר זענען געלאָפּן אין דער סביבה פון אַ קליינעם אינזל מיטן נאָמען קלאָודאַ, האָבן מיר קוים מיט שוועריקייט געקענט איינהאַלטן די שיף.¹⁷ און נאָכדעם ווי זיי האָבן זי אַרויפגעצויגן, האָבן זיי גענוצט מיטלען פּדי אונטערגעגאַרטלען די שיף; און ווייל זיי האָבן מורא געהאַט, טאַמער וועלן זיי אַרויף אויף דעם זאַמד, האָבן זיי אַראָפּגעלאָזט די זעגלען, און זענען אַזוי געטריבן געוואָרן.¹⁸ און בעת מיר האָבן שווער געקעמפט מיט דעם שטורעם, האָבן זיי אויף דעם אַנדערן טאַג אַנגעהויבן אַרויסצואוואַרפן די משא פון דער שיף;¹⁹ און דעם דריטן טאַג האָבן זיי מיט זייערע אייגענע הענט אַרויסגעוואַרפן די פּלים פון דער שיף.

²⁰ און נאָך אַ סך טעג, ווען ניט די זון, און ניט די שטערן האָבן זיך

באוויזן, און אַ שטאַרקער שטורעמווינט האָט זיך פאַרלייגט אויף אונדז, האָט זיך ביי אונדז אָפּגעלאָזט יעדע האַפענונג ניצול צו ווערן. ²¹ און אזוי ווי מע האָט שוין לאַנג ניט געהאַט געגעסן, האָט זיך פּאָלויס אַוועקגעשטעלט צווישן זיי, און האָט געזאָגט: מענטשן, הַלּוֹ-אֵי וואָלט איר זיך געווען צוגעהאַרט צו מיר, און ניט געווען אַרויספאַרן פון קרעטאַ, וואָלט אונדז ניט געטראָפּן דער דאָזיקער ניווק און הַיּוּק. ²² און איצט ראָט איך אייך צו זיין פעסט און געשטאַרקט; וואָרים סע וועט ניט פאַרלוירן ווערן קיין נפש פון צווישן אייך, ניערט נאָר די שיף אַליין. ²³ וואָרים היינטיקע נאַכט איז ביי מיר געשטאַנען אַ מלאַך פון גאָט, וועמעס איך בין, און וועמען איך דיין; ²⁴ און ער האָט געזאָגט: האָב ניט קיין מוראַ, פּאָלויס, דו מוזסט שטיין פאַר דעם קיָסר; און זע, גאָט האָט דיר באַויליקט די אַלע, וואָס פאַרן מיט דיר. ²⁵ דעריבער, מענטשן, זייט פעסט און געשטאַרקט; וואָרים איך בין בטורח אין גאָט, אַז סע וועט זיין טאַקע אזוי, ווי עס איז צו מיר גערעדט געוואָרן. ²⁶ מיר מוזן אָבער פאַרוואָרפן ווערן אויף ערגעץ אַן אינול.

²⁷ און בעת ס'האָט גענעענט די פּערצנטע נאַכט, זינט מיר זענען געטריבן געוואָרן אַהער און אַהין אין דעם ים פון אַדריאַ, האָבן די שיפּסלייט דערפילט אין מיטן פון דער נאַכט, אַז זיי דערנענטערן זיך צו עפעס אַ לאַנד. ²⁸ און זיי האָבן אַראַפּגעלאָזט דאָס זינקבליי, און האָבן געפונען צוואַנציק קלאַפטער טיף; און אַ שטיקל וועג ווייטער האָבן זיי ווידער אַמאַל אַראַפּגעלאָזט דאָס זינקבליי, און האָבן געפונען פּופּצן קלאַפטער טיף. ²⁹ און ווייל זיי האָבן מוראַ געהאַט, טאַמער וועלן מיר זיך אַנשלאָגן אָן פעלן, האָבן זיי אַראַפּגעלאָזט פיר אַנקערס פון הינטער דער שיף, און האָבן געהאַפט אויף טאַג. ³⁰ און בעת די שיפּסלייט האָבן געוואָלט אַנטלויפן פון דער שיף, און האָבן שוין געהאַט אַראַפּגעלאָזט דאָס שיפל אין ים אַריין, גלייך ווי זיי וואָלטן וועלן אַראַפּלאָזן אַנקערס פון דעם פּאָדערטייל פון דער שיף, ³¹ האָט פּאָלויס געזאָגט צום הויפטמאַן און צו די זעלנער: איר וועט זיך ניט מציל זיין, סיידין די דאָזיקע וועלן פאַרבלייבן אויף דער שיף. ³² דעמאָלט האָבן די זעלנער אָפּגעשניטן די שטריק פון דעם שיפל, און האָבן עס געלאָזט אַראַפּפאַלן.

³³ און בשעת סע האָט אַנגעהויבן צו טאַגן, האָט פּאָלויס זיי אַלע

געבעטן צו נעמען עפעס עסן, און געזאגט: עס איז היינט דער פערצנטער טאָג, אַז איר וואַרט און טוט פאַסטן, און האָט גאַרניט פאַרויכט. ³⁴ עַל־כֵּן, בעט איך אייך, איר זאָלט עפעס נעמען צו עסן; ווייל דאָס איז פאַר אייער רעטונג; וואַרים קיינעם פון אייך וועט נישט פאַרלוירן גיין קיין האָר פון זיין קאָפּ. ³⁵ און נאָכדעם ווי ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער גענומען ברויט, און האָט געדאַנקט גאָט פאַר זיי אַלע, און ער האָט עס צעבראַכן און אָנגעהויבן צו עסן. ³⁶ דעמאָלט האָבן זיי זיך אַלע געשטאַרקט, און האָבן אַליין אויך גענומען עסן. ³⁷ (און מיר זענען געווען בסך־הכל אין דער שיף צוויי הונדערט זעקס און זיבעציק נפשות.) ³⁸ און אַז זיי האָבן זיך אָנגעגעסן צו דער זעט, האָבן זיי לייכטער געמאַכט די שיף, און האָבן אַרויסגעוואַרפן דעם ווייץ אין ים אַריין.

³⁹ און אַז ס'איז געוואָרן טאָג, האָבן זיי נישט דערקענט דאָס לאַנד, זיי האָבן אָבער באַמערקט אַ בוכטע מיט אַ ברעג, און זיי האָבן באַשלאָסן, אויב מעגלעך, דאָרטן צוצופירן די שיף. ⁴⁰ און אַז זיי האָבן אָפּגעשניטן די אַנקערס, האָבן זיי געלאָזט זיי אין ים, און אין דער זעלבער צייט האָבן זיי אָפּגעבונדן די שטריק פון די רודערס, און אַז זיי האָבן אַרויפגעצויגן דעם פּאָדערזעגל פאַרן ווינט, האָבן זיי זיך פאַרנומען צום ברעג צו. ⁴¹ און אַז זיי האָבן זיך אָנגעשלאָגן אויף אַן אָרט, וואו צוויי ימען באַגעגענען זיך, זענען זיי פאַרפאַרן מיט דער שיף אויף דעם באַדן; און דער פּאָדערטייל פון דער שיף האָט זיך אָנגעשטויסן און איז געבליבן אומבאוועגלעך, דער הינטערשטער טייל אָבער האָט זיך אָנגעהויבן ברעכן דורך דעם שלאָגן פון די כוואַליעס. ⁴² און די זעלנער האָבן בּדעה געהאַט צו טייטן די געפּאַנגענע, טאָמער וועט עמיצער פון זיי אַוועקשווימען און אַנטלויפן. ⁴³ אָבער דער הויפטמאַן, ווייל ער האָט געוואָלט מציל זיין פּאָלוסן, האָט זיי אָפּגעהאַלטן פון זייער דעה, און האָט באַפוילן, אַז די, וואָס קענען שווימען, זאָלן אַראָפּשפּרינגען פון דער שיף, און קודם צוקומען צו דער יבשה, ⁴⁴ און די איבעריקע, טייל אויף ברעטער, און טייל אויף אַנדערע זאַכן פון דער שיף. און אַזוי האָבן זיך אַלע געראַטעוועט אויף דער יבשה.

כת און נאָכדעם ווי מיר זענען ניצול געוואָרן, זענען מיר געוואָר געוואָרן, אַז דער אינגל הייסט מעליטע. ² און די נכרים האָבן אונדו

ארויסגעוויזן ניט קיין פשוטן חסד; וואָרים זיי האָבן אָנגעצונדן אַ פייער, און האָבן אונדז אַלע אויפגענומען צוליב דעם רעגן, וואָס האָט געהאַלטן אין אַראָפּקומען, און צוליב דער קעלט. ³ און בעת פּאָלויס האָט צונויפֿ-געזאַמלט אַ בינטל ריטלעך און האָט זיי אַרויפגעלייגט אויף דעם פייער, איז אַרויס אַ פיפּערנאָטער צוליב דער היץ, און האָט זיך אָנגעכאַפט אָן זיין האַנט. ⁴ און אַז די נַכרים האָבן דערוען דעם שַׁרץ הענגען אויף זיין האַנט, האָבן זיי איינער צום אַנדערן געזאָגט: דער דאָזיקער מאַן איז אַוודאי אַ רוֹצַח, און הגם ער האָט זיך מַציל געווען פון דעם ים, טוט אים אָבער די גערעכטיקייט ניט לאָזן לעבן. ⁵ נאָר ער האָט אָפּגעטרעסלט דעם שַׁרץ אין פייער אַריין, און ס'האַט אים גאַרניט געשאַדט. ⁶ און זיי האָבן דערוואַרט, אַז ער זאָל געשוואָלן ווערן, אָדער פּלוצים אַנידערפאַלן טויט; נאָר ווען זיי האָבן לאַנג געוואַרט און געזען, אַז אים איז קיין שום שלעכטס ניט געשען, האָבן זיי געביטן זייער מיינונג, און געזאָגט, אַז ער איז אַ גאָט. ⁷ און אין דער שַׁכּוּת פון יענעם אָרט זענען געווען לענדערזייען, וואָס האָבן געהערט צו דעם עלטסטן פון דעם אינול, וואָס האָט געהייסן פּובלוּס; ער האָט אונדז אויפגענומען, און האָט אונדז פּרִינטלעך אונטער-האַלטן דריי טעג. ⁸ און פּובלוּסנס פּאַטער איז גראַד געלעגן קראַנק אויף פיבער און לאַקסיר; און פּאָלויס איז צו אים אַרײַנגעגאַנגען, און האָט מתפלל געווען, און בעת ער האָט אַרויפגעלייגט אויף אים זיינע הענט, האָט ער אים אויסגעהיילט. ⁹ און נאָכדעם ווי דאָס איז געשען, זענען געקומען אויך די איבעריקע, וואָס האָבן אויף דעם אינול געהאַט חולאַתן, און זענען געהיילט געוואָרן. ¹⁰ זיי האָבן אונדז אויך אָנגעטאָן אַ סך פּבּוד, און ווען מיר זענען אָפּגעפאַרן, האָבן זיי אונדז פאַרוואַרגט מיט וואָס מיר האָבן זיך גענייטיקט.

¹¹ און אין דריי תּדְשִׁים אַרום זענען מיר אָפּגעפאַרן אין אַ שיף פון אַלעקסאַנדריע, וואָס האָט איבערגעווינטערט ביי דעם אינול; איר צייכן איז געווען די צוילינג־ברידער. ¹² און אַז מיר האָבן געגרייכט סיראַקוס, זענען מיר דאָרטן פאַרבליבן דריי טעג. ¹³ און פון דאָרטן האָבן מיר געמאַכט אַ קרייז און זענען אָנגעקומען קיין רעגיום; און אין אַ טאָג אַרום האָט זיך אויפגעהויבן אַ זרום־זייט, און אויף דעם אַנדערן טאָג זענען מיר אָנגעקומען קיין פּוטעאַלי. ¹⁴ דאָרטן האָבן מיר געפונען ברידער, און זענען געבעטן

געוואָרן, צו בלייבן מיט זיי זיבן טעג; און נאָכדעם זענען מיר געקומען קיין רוים. ¹⁵ און פון דאָרטן זענען די ברידער, בעת זיי האָבן געהערט פונדען אונדז, אונדז געקומען באַגעגענען אזוי ווייט ווי ביז דעם מאָרק אָפּזיס און די דריי אַכסניורט. ווען פּאָלוס האָט זיי דערזען, האָט ער געדאַנקט גאָט, און האָט זיך געשטאַרקט. ¹⁶ און ווען מיר זענען אַרײַנגעקומען קיין רוים, האָט פּאָלוס באַקומען דערלויבעניש צו וואוינען פאַר זיך, מיט דעם זעלנער, וואָס האָט אים באַוואַכט.

¹⁷ און עס איז געווען, אַז אין דריי טעג אַרום האָט ער צונויפגערוּפּן יענע, וואָס זענען געווען די עלטסטע פון די ייִדן; און אַז זיי זענען זיך צוזאַמענגעקומען, האָט ער צו זיי געזאָגט: ברידער, הַגָּם איך האָב גאַרניט געטאָן קעגן דעם פּאָלק, אָדער די מַנְהִגִּים פון אונדזערע אָבות, בין איך דאָך איבערגעענטפערט געוואָרן פון ירוּשָׁלַיִם אַ געפאַנגענער אין די הענט פון די רוימער. ¹⁸ און נאָכדעם ווי זיי האָבן מיך חוקר־דורש געווען, האָבן זיי מיך געוואַלט פריי לאָזן, מַחֲמַת עַם איז ניט געווען קעגן מיר קיין שום גרונט פאַר מִיתָה. ¹⁹ און ווען די ייִדן האָבן איינגעזעענדיג קעגן דעם, בין איך געצוואונגען געווען צו ווענדן זיך צום קיסר; ניט, ווייל איך האָב געוואַלט אין עפעס באַשולדיקן מיין פּאָלק. ²⁰ פונדען דער דאָזיקער סיבה האָב איך איך דעריבער געבעטן צו זען, און מיט אייך צו רעדן; וואָרים פונדען דער האַפּענונג פון יִשְׂרָאֵל בין איך געבונדן מיט דער דאָזיקער קייט. ²¹ און זיי האָבן צו אים געזאָגט: מיר האָבן ניט באַקומען פון יהודה קיין בריוו פונדען דיר, אויך איז קיינער ניט פון די ברידער געקומען אַהער און געטאָן מוֹדִיע זיין, אָדער רעדן עפעס שלעכטס פונדען דיר. ²² מיר ווילן אָבער הערן פון דיר, וואָס דו דענקסט; וואָרים בנִגְע דער דאָזיקער פִּיתָה, איז עס אונדז באַקאַנט, אַז אומעטום ווערט גערעדט קעגן איר. ²³ און נאָכדעם ווי זיי האָבן אים באַשטימט אַ טאַג, זענען זיי געקומען צו אים אין זיין אַכסניא אין אַ גרויסער צאַל; און ער האָט פאַר זיי דער־קלערט דעם ענין פון אין דער פרי ביז נאַכט, און האָט עֲדוֹת געזאָגט וועגן דעם מַלְכוּת־אַלֵּהִים, און זיי איבערצייגט בנִגְע יִשׁוּעַן, סיי פון תּוֹרַת־מֹשֶׁה און סיי פון די נבִּיאִים. ²⁴ און טייל האָבן געגלויבט די רייד, וואָס זענען גערעדט געוואָרן, און די אַנדערע האָבן ניט געגלויבט. ²⁵ און אזוי ווי זענען צווישן זיך ניט אייניק געווען, זענען זיי אַוועקגעגאַנגען, נאָכדעם ווי

פאָלוס האָט נאָך געזאָגט איין וואָרט: גוט האָט דער רוח־הקודש גערעדט דורך ישעיה הנביא צו אייערע אָבות:

²⁶ גיי צו דעם דאָזיקן פאָלק און זאָג:

הערן וועט איר הערן, אָבער ניט פאַרשטיין,

און זען וועט איר זען, אָבער ניט באַנעמען.

²⁷ וואָרים דאָס האַרץ פון דעם דאָזיקן פאָלק איז געוואָרן פעט,

און זייערע אויערן זענען שווער פון צו הערן,

און זייערע אויגן האָבן זיי פאַרמאַכט,

טאָמער וועלן זיי זען מיט זייערע אויגן,

און פאַרשטיין מיט זייער האַרץ, און הערן מיט זייערע אויערן,

און זיך אומקערן, און איך וועל זיי היילן».

²⁸ בָּכָן, זייט וויסן, אָו די דאָזיקע ישועה פון גאָט ווערט געשיקט צו די

אומות־הָעוֹלָם; און זיי וועלן הערן. ²⁹ און נאָכדעם ווי ער האָט דאָס געזאָגט,

זענען זיך די יידן פּוּנְאָנְדֶּרְגֶּאָנְגֶּען, און האָבן זיך אַ סך מִתְנַוֶּכֶת געווען

צווישן זיך.

³⁰ און ער איז געזעסן צוויי גאַנצע יאָר אין זיין אייגענער געדונגענער

דירה, און האָט אויפגענומען אַלע, וואָס זענען אַרײַנגעגאַנגען צו אים, ³¹ און

האָט אָנגעזאָגט דאָס מלכות פון גאָט, און געלערנט בנוגע דעם האַר ישוע

הַמְּשִׁיחַ מיט דער גאַנצער מוטיקייט, און קיינער האָט אים ניט פאַרווערט.

^a ישעיה ו, 9, 10.

דער בריוו צו די רוימער

פאָלוס, אַ קנעכט פון ישוע המשיח, באַרופן צו זיין אַ שלִיח, אויסגעשיידט פאַר דער בשורה פון גאַט, ² וואָס ער האָט מבטיח געווען פון פריער דורך זיינע נביאים אין די כתבי־הקודש, פונדען זיין זון, וואָס איז געבוירן געוואָרן פון דעם זאַמען פון דָרן, לויט נאָך דעם פלייש, ⁴ און וואָס איז באַשטימט צו זיין דער בן־אֱלֹהִים מיט שטאַרקייט, לויט נאָך דעם גייסט פון קדושה, דורך זיין אויפשטיין תחיַת־הַמֵּתִים; פון ישוע המשיח, אונדזער האַר, ⁵ דורך וועמען מיר האָבן מקבל געווען חֶסֶד און שליחות, אויפצושטעלן געהאַרצאמקייט פון אַמונה צווישן אַלע אומות, פון זיין נאַמענוועגן, ⁶ צווישן וועמען אייך איר זענט באַרופן צו זיין ישוע המשיח: ⁷ צו אַלע, וואָס זענען אין רוים, באַליבטע פון גאַט, באַרופן צו זיין הייליקע; חֶסֶד צו אייך און שלום פון גאַט, אונדזער פאַטער, און דעם האַר ישוע המשיח.

⁸ ראַשית דאַנק איך מיין גאַט דורך ישוע המשיח פאַר אייך אַלע, מחמת מע רעדט פונדען אייער אַמונה אין דער גאַנצער וועלט. ⁹ וואָרים גאַט איז מיין עֲדוּת, וועמען איך דין אין מיין גייסט דורך דער בשורה פון זיין זון, אַז איך טו אייך כַּסְדֵּר דערמאַנען, און תְּמִיד אין מיינע תְּפִלּוֹת ¹⁰ טו איך בעטן, אָפּשֵׁר וועט מיר סוּף־כָּל־סוּף באַשערט זיין צו קומען צו אייך דורך דעם

רצון פון גאָט. ¹¹ וואָרים איך גאַר אייך צו זען, כדי איך זאָל אייך קענען צוטיילן עפעס אַ גייסטיקע מתנה, כדי אייך צו שטאַרקן, ¹² דאָס הייסט, אַז איך זאָל מיט אייך אינאיינעם געטרייסט ווערן, יעדער איינער פון אונדז דורך דעם אַנדערנס אַמונה, אייערע און מיינע. ¹³ און איך וויל אַז איר זאָלט וויסן, ברידער, אַז אַ סך מאָל האָב איך בְּדעה געהאַט צו קומען צו אייך (און בין לֵעֵת־עֵתה געשטערט געוואָרן), בכדי איך זאָל אויך צווישן אייך האָבן וואָסערע פרוכט, אַזוי ווי צווישן די איבעריקע אומורז. ¹⁴ איך בין אַ בַּעל־חוב צו די גריכן און צו די נָכרים, צו די חֲכמים און צו די נאַראַנים; ¹⁵ אַזוי, אַז אויף וויפל ס'איז געווענדט אין מיר, בין איך גרייט אַנצוואַגן די בשורה אויך צו אייך, וואָס געפינט זיך אין רוים. ¹⁶ וואָרים איך שעם מיך ניט מיט דער בשורה; מחמת זי איז די שטאַרקייט פון גאָט פאַר אַ ישועה פון יעדן איינעם, וואָס גלויבט: ראשית פאַר דעם ייִד, און אויך פאַר דעם גריך. ¹⁷ וואָרים אין איר ווערט אַנט־פלעקט צדקות פון גאָט פון אַמונה צו אַמונה, ווי סע שטייט געשריבן: דער צדיק וועט לעבן דורך זיין אַמונה. ¹⁸

¹⁸ וואָרים דער גרימצאָרן פון גאָט ווערט אַנטפלעקט פון הימל אַנטקעגן דער גאַנצער רשעות און אומגערעכטיקייט פון מענטשן, וואָס שטערן דעם אַמת אין אומגערעכטיקייט. ¹⁹ מחמת דאָס, וואָס מע קען וויסן פּונוועגן גאָט, איז אַנטפלעקט אין זיי, וואָרים גאָט האָט עס אַנטפלעקט צו זיי. ²⁰ וואָרים די פאַרהוילענע זאכן פון אים, ווערן קלאַר געזען, זינט דער באַשאַפונג פון דער וועלט, ווייל זיי ווערן באַנומען דורך די זאכן, וואָס זענען געמאַכט געוואָרן, דהיינו, זיין אייביקע שטאַרקייט און געטלעכקייט, כדי זיי זאָלן זיין אָן אַ פאַרענטפערונג; ²¹ מחמת דעם, הגם זיי האָבן געקענט גאָט, האָבן זיי אים ניט געאַכפערט ווי גאָט, אַדער אים געדאַנקט, נייערט זענען געוואָרן נאַריש אין זייערע מחשבות, און זייער אומפאַרשטענדיק האַרץ איז פאַרפיניצערט געוואָרן. ²² בעת זיי האָבן זיך אַרויסגעגעבן פאַר חֲכמים, זענען זיי געוואָרן נאַראַנים, ²³ און האָבן פאַרביטן דעם קבֿוד פון דעם אומשטאַרבלעכן גאָט אויף דער געשטאַלט פון אַן אַפּבילד פון אַ שטאַר־בלעכן מענטשן, און פון פייגל, און פירפֿיסיקע חיות, און אויף ווידמונגען. ²⁴ דעריבער האָט זיי גאָט איבערגעענטפערט אין די תּאוות פון זייערע

הערצער צו טומאה, צו פאראומווערדיקן וייערע ליבער צווישן זיך אליין, ²⁵ מחמת זיי האָבן פאַרביטן דעם אָמת פון גאָט אויף אַ ליגן, און האָבן געאַכפערט און געדינט ליבערשט דעם באַשאַף, איידער דעם באַשעפער, וואָס איז געלויבט אויף אייביק. אָמֵן.

²⁶ צוליב דעם האָט זיי גאָט איבערגעענטפערט צו אומווערדיקע תּאוות; וואָרים זייערע ווייבער האָבן פאַרביטן דעם נאַטירלעכן באַדאַרף אויף דעם, וואָס איז קעגן דער טבע. ²⁷ און אַזוי אויך האָבן די מענער פאַרלאָזט דעם נאַטירלעכן באַדאַרף פון דעם ווייב, און האָבן געברענט אין זייערע תּאוות איינער צום אַנדערן; זכּרים מיט זכּרים האָבן געטאָן אומווערדיקייט, און האָבן אין זיך אליין באַקומען דעם פולן שכר פון זייער טעות.

²⁸ און אַזוי ווי זיי האָבן פאַראַכט גאָט אין זייער דערקענטעניש, האָט זיי גאָט איבערגעענטפערט דעם פאַרדאַרבענעם פאַרשטאַנד, צו טאָן דאָס, וואָס מע טאָר ניט. ²⁹ וואָרים זיי זענען פול מיט יעדער אומגערעכטיקייט, רשעות, גייעיקייט, בייזוויליקייט, פול מיט קנאה, רציחה, קריג, שקר, רמאות, פלודעריי, ³⁰ רכילות-טרייבער, שונאים פון גאָט, חוצפהדיק, גאָוהדיק, באַרימערש, פאַרטראַכטער פון רשעותדיקייטן, ווידערשפעניק קעגן עלטערן, ³¹ און פאַרשטענדעניש, בונדברעכער, ליבלאָזע, אומבאַרעמהאַרציקע; ³² וואָס הגם זיי ווייסן דעם משפט פון גאָט, אַז די, וואָס טוען אַזעלכע זאַכן, זענען תּייב-מיתה, טוען ניט נאָר דאָס זעלבע, נייערט זענען אויך מסכים מיט די, וואָס טוען דאָס.

ר דעריבער ביסטו אָן אַ פאַרענטפערונג, אַ מענטש, ווער דו זאָלסט ניט זיין, וואָס טוסט משפטן; וואָרים מיט דעם, וואָס דו משפטסט אָן אַנדערן, פאַרמשפטסטו דיך אליין, וואָרים דו, וואָס משפטסט, טוסט די זעלבע זאַכן. ² און מיר ווייסן, אַז דער משפט פון גאָט טוט באַמַרַת קומען איבער די, וואָס טוען אַזעלכע זאַכן. ³ און מיינסטו טאַקע, אַ מענטש, וואָס טוסט משפטן די, וואָס טוען אַזעלכע זאַכן, און טוסט דאָס זעלבע, אַז דו וועסט אַנטרינען דעם משפט פון גאָט? ⁴ אַדער טוסטו מבוזה זיין די עשירות פון זיין גוטסקייט, און סבלנות, און צוריקגעהאַלטנקייט, און ווייסט ניט, אַז די גוטסקייט פון גאָט טוט דיך פירן צו תּשובה? ⁵ אָבער מיט דיין האַרטנעקיק און פאַרעקשנט האַרץ זאַמלסטו אָן פאַר דיר גרימצאָרן אויף דעם טאָג פון גרימצאָרן, און די אַנטפלעקונג פון דעם גערעכטן

משפט פון גאָט, ⁶ וואָס וועט פאַרגעלטן יעדן איינעם לויט זיינע מעשים: ⁷ פאַר די, וואָס דורך געדולד און מעשים-טובים וואַרטן אויף הערלעכקייט, און פּבּוּד, און אומשטאַרבלעכקייט, אייביק לעבן; ⁸ פאַר די אָבער, וואָס זענען ווידערשפעניק און געהאַרכן ניט דעם אַמת, נייערט געהאַרכן אומגע-רעכטיקייט, וועט זיין צאַרן און גרימצאַרן, ⁹ יסורים און באַדרענגעניש אויף יעדער מענטשלעכער נשמה, וואָס טוט שלעכטס, ראַשית אויף דעם י"ד, און אויך אויף דעם גריך; ¹⁰ אָבער הערלעכקייט און פּבּוּד און שְׁלוֹם פאַר יעדן איינעם, וואָס טוט גוטס, ראַשית פאַר דעם י"ד, און אויך פאַר דעם גריך; ¹¹ וואַרים גאָט איז ניט קיין נושאַפּנים.

¹² וואַרים אַלע, וואָס האָבן געווינדיקט אָן דער תּוֹרָה, וועלן אויך פאַרלוירן ווערן אָן דער תּוֹרָה, און אַלע, וואָס האָבן געווינדיקט מיט דער תּוֹרָה, וועלן געמשפט ווערן דורך דער תּוֹרָה. ¹³ וואַרים ניט די, וואָס הערן די תּוֹרָה, זענען גערעכט פאַר גאָט, נייערט די, וואָס זענען מקייים די תּוֹרָה, וועלן זיין גערעכטפאַרטיקט. ¹⁴ בעת די אומות-הָעוֹלָם, וואָס האָבן ניט קיין תּוֹרָה, טוען בטבע וואָס די תּוֹרָה הייסט, זענען זיי, הַגֵּם זיי האָבן ניט קיין תּוֹרָה, אַ תּוֹרָה פאַר זיך אַליין, ¹⁵ מיט דעם, וואָס זיי ווייזן די טאוונג פון דער תּוֹרָה פאַרשריבן אין זייערע הערצער, און זייער געוויסן איז אויסערדעם מעיד, און זייערע מחשבות זענען איינס מיטן אַנדערן זיי מחייב, אָדער אויך מוֹכְרָה, ¹⁶ אין דעם טאַג, ווען גאָט וועט משפטן די פאַרהוילענישן פון די מענטשן, לויט מיין בשורה, דורך ישוע המשיח.

¹⁷ אויב אָבער דו טראָגסט דעם נאָמען פון אַ י"ד, און ביסט דיך סומך אויף דער תּוֹרָה, און רימסט דיך אין גאָט, ¹⁸ און פאַרשטייסט זיין רצון, און ווייסט דעם הילוק צווישן גוטס און שלעכטס, מחמת דו ביסט געלערנט אין דער תּוֹרָה, ¹⁹ און ביסט בטוח, אַז דו אַליין ביסט אַ פירער פון די בלינדע, אַ ליכט פון די, וואָס זענען אין דער פינצטערניש, ²⁰ אַן אויספעסערער פון די נאַראַנים, אַ לערער פון קליינע קינדער, וואָס האָסט די פאַרם פון וויסן און פון דעם אַמת אין דער תּוֹרָה; ²¹ בְּכֵן, דו, וואָס לערנסט אָן אַנדערן, טוסטו ניט לערנען דיך אַליין? דו, וואָס דרשנסט, זאָלסט ניט גַנְבֵנען, און אַליין גַנְבֵעסטו? ²² דו, וואָס זאָגסט, זאָלסט ניט מוֹנָה זיין, און אַליין ביסטו מוֹנָה? דו, וואָס דיך עקלען אָפּגעטער, און באַרויבסט טעמפלען? ²³ דו, וואָס רימסט דיך מיט דער תּוֹרָה, טוסט

מחלל-שם זיין, דורך דעם עובר זיין די תורה! ²⁴ וואַרים דער נאָמען פון גאָט ווערט צוליב אייך געלעסטערט צווישן די פעלקער, אַזווי סע שטייט געשריבן.

²⁵ וואַרים מילה ברענגט נוצן, אויב דו ביסט מקיים די תורה; אויב אָבער דו ביסט עובר אויף דער תורה, איז דיין מילה געוואָרן ערלה. ²⁶ בַּכֵּן, אויב דער ניט-געמלטער טוט היטן די געבאָטן פון דער תורה, צי וועט ניט זיין ערלה פאַררעכנט ווערן פאַר מילה? ²⁷ יאָ, דער וואָס איז בטבע ניט-געמלט, נאָר וואָס איז מקיים די תורה, וועט משפטן דך, וואָס מיט דעם אַת און מילה ביסטו עובר אויף דער תורה. ²⁸ וואַרים ניט דער איז אַ יִד, וואָס איז עס לפנים, און ניט דאָס איז מילה, וואָס איז דרויסן פון דעם פלייש, ²⁹ נייערט דער איז אַ יִד, וואָס איז עס אינעווייניק, און מילה איז דאָס פון דעם האַרץ, אין דעם גייסט, און ניט אין דעם אַת. זיין לויב איז ניט פון מענטשן, נייערט פון גאָט.

אויב אַזוי, וואָסער מעלה האָט דער יִד, אָדער וואָס איז דער נוצן פון מילה? ² אַ סך, אויף יעדן אָפֿן. ראשית-כֹּל, וואָס זיי זענען אָנפאַרטרויט געוואָרן מיט די נבואות פון גאָט. ³ וואַרים וואָס איז, אויב טייל זענען ניט געווען געטריי? צי זאָל זייער אומגעטריישאַפט מבטל זיין די געטריישאַפט פון גאָט? ⁴ תְּלִילָה! גיכער זאָל גאָט זיין וואָרהאַפטיק, און יעדער מענטש אַ ליגנער, ווי סע שטייט געשריבן:

כִּדִּי דו זאָלסט זיין גערעכטפאַרטיקט אין דיניע רייד,

און זאָלסט ביישטיין, בעת דו וועסט געמשפט ווערן. ⁵

⁶ אויב אָבער אונדזער אומגעטרייט ברענגט אַרויס גאָטס גערעכטיקייט, וואָס זאָלן מיר זאָגן? איז גאָט אומגעטרייט, וואָס ער משפט מיט גרימצאָרן? (איך רעד לויט דעם שטייגער פון מענטשן). ⁶ תְּלִילָה! וואַרים אויב אַזוי, ווי זאָל גאָט משפטן די וועלט? ⁷ אויב אָבער די וואָרהאַפטיקייט פון גאָט האָט זיך דורך מיין ליגן פאַרמערט פאַר זיין כְּבוֹד, פאַרוואָס ווער איך נאָך אַלץ געמשפט ווי אַ זינדיקער? ⁸ און פאַרוואָס ניט טאָן שלעכטס, בכדי עס זאָל קומען גוטס?—ווי מיר ווערן פאַרלוימדעריש באַרעדט, און ווי טייל באַהויפטן, אַז מיר זאָגן. זייער פֿסק איז גערעכט.

⁵ ישיעה נב, .6 ⁶ תהלים נא, .6

⁹ וואָס פּאַרט? צי זענען מיר בעסער ווי זיי? ניין, בשום אופן ניט; וואָרים מיר האָבן שוין פריער באַשולדיקט סיי י'דן און סיי גריכן; אַז זיי זענען אַלע אונטער דער זינד, ¹⁰ ווי סע שטייט געשריבן:

ניטאָ קיין גערעכטער, אַפילו ניט איינער;

¹¹ ניטאָ קיין פאַרשטענדיקער,

ניטאָ איינער וואָס זוכט גאָט;

¹² איטלעכער האָט אָפגעקערט, אַלע זענען זיי פאַרדאַרבן,

ניטאָ קיינער, וואָס טוט גוטס, ניט אַפילו איינער א.

¹³ אַן אָפגעער קבר איז זייער קעל,

זייער צונג מאַכן זיי גלאַט ב.

דער סם פון אַן אַטערשלאַנג איז אונטער זייערע ליפן,

¹⁴ זייער מויל איז פול מיט קללה און ביטערנישן.

¹⁵ זייערע פיס זענען פלינק צו פאַרגיסן בלוט;

¹⁶ פאַרוויסטונג און בראַך זענען אין זייערע שלאַכן,

¹⁷ און דעם וועג פון שְׁלוֹם ווייסן זיי ניט ד.

¹⁸ ניטאָ גאָטס מורא פאַר זייערע אויגן ה.

¹⁹ און מיר ווייסן, אַז וואָס נאָר די תורה זאָגט, טוט זי רעדן צו די,

וואָס זענען אונטערן עול פון דער תורה, כדי איטלעכס מויל זאָל ווערן

פאַרשטומט, און די גאַנצע וועלט זאָל זיין חייב פאַר גאָט. ²⁰ מחמת דורך

די מעשים פון דער תורה וועט קיין שום בְּשֵׁר־וּדָם ניט גערעכטפאַרטיקט

ווערן פאַר אים; וואָרים דורך דער תורה קומט דאָס וויסן פון דער זינד.

²¹ אַצינד אָבער איז אַנטפלעקט געוואָרן אַ צדקות פון גאָט אַן דער

תורה, וואָס אויף איר ווערט צדורת געזאָגט דורך דער תורה און די

נביאים, ²² דהיינו: די צדקות פון גאָט דורך אַמונה אין ישוע המשיח,

פאַר אַלע, וואָס גלויבן. וואָרים עס איז ניטאָ קיין חילוק; ²³ מחמת אַלע

האָבן געזינדיקט, און זענען געמינערט פון דעם כבוד פון גאָט, ²⁴ בעת זיי

ווערן אומזיסט גערעכטפאַרטיקט פון זיין חסד דורך דער אויסלייזונג פון

ישוע המשיח, ²⁵ וועמען גאָט האָט אַרויסגעשטעלט צו זיין אַ פאַרגעבונג

דורך אַמונה אין בלוט, צו ווייזן זיין צדקות, דורך דעם איבערהיפערן

די פריער באַגאַנגענע זינד, צוליב דער לייטזעליקייט פון גאָט, ²⁶ צו ווייזן

א תהלים יד, 1-3. ב תהלים ה, 10. ג תהלים י, 7. ד ישעיה נט, 7, 8. ה תהלים לו, 2.

זיין צדקות אין דער איצטיקער צייט; כדי ער אליין זאל זיין גערעכט און דער רעכטפארטיקער פון דעם, וואָס האָט אַמונה אין ישׁוען.
 27 בכּן, וואוּ איז דאָס רימען? עס איז אויסגעשלאָסן. דורך וואָסער מײַן חוק? פון מעשים? ניין, נייערט דורך דעם חוק פון אַמונה. 28 מיר רעכענען דעריבער, אַז אַ מענטש ווערט גערעכטפארטיקט דורך אַמונה, אָן די מעשים פון דער תּורה. 29 אָדער איז גאָט דער גאָט נאָר פון די יידן? איז ער ניט דער גאָט אויך פון די אומות־העולם? יא, אויך פון די אומות־העולם, 30 זינט גאָט איז איינער, און ער וועט רעכטפארטיקן די געמלטע פון אַמונה, און די ניט־געמלטע דורך אַמונה. 31 צי טוען מיר דען מבטל זיין דורך אַמונה די תּורה? קלילה; נייערט מיר זענען מקיים די תּורה.
ד וואָס אייגנטלעך זאלן מיר זאָגן, אַז אַבְרָהָם אָבינו האָט דערגרייכט לויט דעם פלייש? 2 וואָרים אויב אַבְרָהָם איז גערעכטפארטיקט געוואָרן דורך מעשים, האָט ער זיך געהאַט מיט וואָס צו רימען, אָבער ניט פאַר גאָט. 3 וואָרים וואָס זאָגט דער פּסוק? און אַבְרָהָם האָט געגלויבט גאָט, און עס איז אים גערעכנט געוואָרן פאַר אַ גערעכטיקייט. 4 אָבער פאַר דעם, וואָס טוט זיך מײַען, ווערט דער שכר ניט פאַררעכנט ווי אַ חסד, נייערט ווי אַ חוב. 5 און דער, וואָס טוט זיך ניט מײַען, נייערט גלויבט אין אים, וואָס רעכטפארטיקט דעם רשע, ווערט זיין אַמונה פאַררעכנט פאַר גערעכטיקייט. 6 אזוי אויך טוט דורך לויבן דעם מענטשן, וועמען גאָט טוט צורעכענען גערעכטיקייט אָן מעשים:

7 וואויל איז די, וועמעס פאַרברעכנס זענען פאַרגעבן,

און וועמעס חטאים זענען פאַרדעקט.

8 וואויל איז דעם מענטשן, וועמען גאָט טוט ניט רעכענען קיין זינד.

9 צי באַצייט זיך די דאָזיקע ברכה אויף דעם געמלטן, אָדער אויך אויף דעם ניט־געמלטן? וואָרים מיר זאָגן: אַבְרָהָמען איז זיין אַמונה פאַר־רעכנט געוואָרן פאַר אַ גערעכטיקייט. 10 וויאָזוי איז עס אים אייגנטלעך גערעכנט געוואָרן? איז עס געווען איידער, אָדער נאָכדעם ווי ער איז געמלט געוואָרן? עס איז ניט געווען נאָכדעם, נייערט איידער ער איז געמלט געוואָרן. 11 און ער האָט מקבל געווען דעם צייכן פון מילה, אַ חותם פון דער צדקורה, וואָס ער האָט געהאַט פון דער אַמונה, בעת ער

* בראשית טו, 6. ב תהלים לב, 1, 2.

איז געווען אין ערלה, בכדי ער זאל זיין דער פאטער פון אלע, וואס גלויבן, הגם זיי בלייבן אין ערלה, כדי עס זאל זיי צוגערעכנט ווערן צדקות, ¹² און דער פאטער פון געמלטע פאר די, וואס זענען ניט נאר געמלט, נייערט וואס גייען אויך אין די טריט פון דער אמונה פון אברהם אבינו, וואס ער האט געהאט בעת ער איז נאך ניט געווען געמלט.

¹³ ווארים ניט דורך דער תורה איז געקומען די הבטחה צו אברהמען, אדער צו זיין זאמען, אז ער זאל זיין יורש פון דער וועלט, נייערט דורך צדקות פון אמונה. ¹⁴ ווארים אויב די, וואס זענען פון דער תורה, זענען יורשים, ווערט די אמונה נישטיק, און די הבטחה בטל. ¹⁵ ווארים די תורה ברענגט גרימצאָרן; אָבער וואו עס איז ניטאָ קיין תורה, דאָרט איז אויך ניטאָ קיין עבירה.

¹⁶ דעריבער איז עס אויך פון אמונה, כדי עס זאל זיין דורך חסד, אזוי, אז די הבטחה זאל באשטיין פאר דעם גאנצן זאמען; ניט נאר פאר יענעם, וואס איז פון דער תורה, נייערט אויך פאר יענעם, וואס איז פון דער אמונה פון אברהמען, וואס איז דער פאטער פון אונדז אלע, ¹⁷ ווי סע שטייט געשריבן: פאר א פאטער פון א סך פעלקער האב איך דיך געמאכט— פאר גאט, וועמען ער האט געגלויבט, און וואס איז מתייהמים, און טוט אַנרויפן דאָס, וואָס איז נאָך ניטאָ, גלייך ווי עס וואָלט שוין געווען. ¹⁸ וואָס הגם ער האָט ניט געהאַט קיין האַפּענונג, האָט ער געגלויבט אין האַפּענונג, אז ער וועט ווערן אַ פּאָטער פּון אַ סך פעלקער, לויט ווי עס איז צו אים געזאָגט געוואָרן: אזוי זאל זיין דיין זאָמען. ¹⁹ און הגם ער איז ניט געווען אַפּגעשוואַכט אין אַמונה, האָט ער באַטראַכט זיין אייגן לייב שוין אזוי גוט ווי טויט, ווייל ער איז אַלט געווען אַרום הונדערט יאָר, און די טויטקייט פון שָׁרָהס מוטערטראַכט; ²⁰ און איז ניט מסופק געווען אין דער הבטחה פון גאט דורך אומגלויבן, נייערט האָט זיך געשטאַרקט אין אַמונה, און האָט אַפּגעגעבן קבּוד צו גאט, ²¹ און איז געווען בטוח, אז וואָס ער האָט מבטיח געווען, איז ער אויך ביכולת צו טאָן. ²² בכּן, איז דאָס אים אויך פאַררעכנט געוואָרן פאַר גערעכטיקייט. ²³ און ניט פון זינעטוועגן אַליין איז עס געשריבן געוואָרן, אז עס איז אים פאַררעכנט געוואָרן, ²⁴ נייערט אויך פון אונדזערטוועגן, פאַר וועמען סע וועט פאַררעכנט ווערן,

ווייל מיר גלויבן אין אים, וואָס האָט מחייה־מתים געווען ישוען, אינדזער האָר, ²⁵ וואָס איז איבערגעענטפערט געוואָרן פֿאַר אינדזערע פֿאַרברעכנס, און איז אויפגעוועקט געוואָרן פֿאַר אינדזער רעכטפֿאַרטיקונג.

ה בָּכֵן, ווייל מיר זענען גערעכטפֿאַרטיקט דורך אַמונה, האָבן מיר שְׁלוֹם מיט גאָט דורך אינדזער האָר ישוע המָשִׁיחַ, ² דורך וועמען מיר האָבן אויך באַקומען אינדזער צוגאַנג פֿון אַמונה אין דעם דאָזיקן חֶסֶד, אין וועלכן מיר שטייען, און מיר פֿרייען זיך אין דער האַפענונג פֿון דער הערלעכקייט פֿון גאָט. ³ און ניט נאָר דאָס, נייערט מיר פֿרייען זיך אויך אין אינדזערע צרות, ווייל מיר ווייסן, אַז די צרה ברענגט שטאַנדאָפֿטיקייט, ⁴ און שטאַנד־האַפֿטיקייט, צושטימיקייט, און צושטימיקייט, האַפענונג, ⁵ און האַפענונג ברענגט ניט צו שאַנד, מחמת די ליבשאַפט פֿון גאָט איז אויסגעגאַסן געוואָרן אין אינדזערע הערצער דורך דעם רוּח־הַקּוֹדֶשׁ, וואָס איז אונדז געגעבן געוואָרן.

⁶ וואָרים בעת מיר זענען נאָך געווען שוואַך, איז מָשִׁיחַ אין דער געהעריקער צייט געשטאַרבן פֿאַר די רשעים. ⁷ וואָרים זעלטן וועט איינער שטאַרבן פֿאַר אַ צדיק; פֿאַר דעם גיטן וואָלט זיך נאָך אָפֿשר עמיצער אונטערגענומען צו שטאַרבן. ⁸ גאָט האָט אָבער באַוווּזן זיין ליבשאַפט צו אונדז מיט דעם, וואָס בעת מיר זענען נאָך געווען זינדיקע, איז מָשִׁיחַ פֿאַר אונדז געשטאַרבן. ⁹ אַ פֿשיט־א שוין וועלן מיר איצט, בעת מיר זענען גערעכטפֿאַרטיקט געוואָרן דורך זיין בלוט, נִיצוּל ווערן דורך אים פֿון דעם צאָרן פֿון גאָט. ¹⁰ וואָרים אויב מיר, בעת מיר זענען געווען שוואַכ, זענען באַוויליקט געוואָרן פֿאַר גאָט דורך דעם טויט פֿון זיין זון, אַ פֿשיטא שוין, בעת מיר זענען שוין באַוויליקט געוואָרן, וועלן מיר נִיצוּל ווערן דורך זיין לעבן; ¹¹ און ניט נאָר דאָס, נייערט מיר פֿרייען זיך אויך אין גאָט דורך אינדזער האָר ישוע המָשִׁיחַ, דורך וועמען מיר האָבן איצט מקבל געווען די באַוויליקונג.

¹² בָּכֵן, אַזוויי דורך איין מענטשן איז די זינד געקומען אין דער וועלט אַריין, און טויט דורך זינד, און אַזוי איז דער טויט אַריבער צו אַלע מענטשן, ווייל אַלע האָבן געזינדיקט. ¹³ וואָרים פֿאַר מתן־תּוֹרָה איז זינד שוין געווען אויף דער וועלט, אָבער זינד ווערט ניט צוגערעכנט, בעת עס איז ניטאָ קיין תּוֹרָה. ¹⁴ דאָך האָט דער טויט געהערשט פֿון אַדמען ביז משהן

אפילו איבער די, וואָס האָבן ניט געזינדיקט אויף דעם אופן פון אַדמס
 עבירה, וואָס איז ענלעך צו אים, וואָס האָט געזאָלט קומען.
¹⁵ אָבער ניט אַזוי איז עס מיט דער מַתְנֵה, ווי מיט דער עבירה. וואָרים
 אויב דורך דער עבירה פון דעם איינעם זענען אַ סך געשטאַרבן, אַ סך
 מער האָט דער חֶסֶד פון גאָט, און די מַתְנֵה, דורך דעם חֶסֶד פון דעם
 איינעם מענטשן ישוע המשיח געטאָן זיך פאַרמערן איבער דעם רביים! ¹⁶ און
 ניט ווי דורך איינעם, וואָס האָט געזינדיקט, איז די מַתְנֵה; וואָרים דער
 משפט איז געקומען צו דער פאַראורטיילונג פון איינעם, אָבער די מַתְנֵה
 איז געקומען פון אַ סך עבירות צו רעכטפאַרטיקונג. ¹⁷ וואָרים אויב דורך
 דער עבירה פון דעם איינעם האָט דער טויט געהערשט דורך דעם איינעם,
 אַ סך מער וועלן די, וואָס זענען מקבל די שפּע פון חֶסֶד, און פון דער
 מַתְנֵה פון רעכטפאַרטיקייט, הערשן אין לעבן דורך דעם איינעם מענטשן,
 ישוע המשיח.

¹⁸ בכּן, אַזוי ווי דורך איין עבירה איז דער משפט געקומען איבער אַלע
 מענטשן, פונקט אַזוי איז די רעכטפאַרטיקייט איבערגעגאַנגען פון דעם איינעם
 צו דער רעכטפאַרטיקונג און לעבן פון אַלע מענטשן. ¹⁹ וואָרים אַזוי ווי דורך
 דער ווידערשפעניקייט פון דעם איינעם מענטשן איז דער רביים געמאַכט
 געוואָרן פאַר זינדיק, פונקט אַזוי וועט דער רביים דורך געהאַרכואַמקייט
 פון דעם איינעם ווערן גערעכט. ²⁰ און די תורה איז דערביי אַריינגעקומען,
 כדי דאָס פאַרברעכן זאָל זיך פאַרמערן; אָבער וואו די זינד האָט זיך
 געמערט, האָט זיך דער חֶסֶד נאָך מערער פאַרמערט, ²¹ כדי אַזוי ווי די
 זינד האָט געהערשט אין טויט, פונקט אַזוי זאָל דער חֶסֶד הערשן דורך
 גערעכטיקייט צום אייביקן לעבן דורך ישוע המשיח, אונדזער האַר.

בכּן, וואָס זאָלן מיר זאָגן? זאָלן מיר פאַרבלייבן אין דער זינד, כדי
 דער חֶסֶד זאָל זיך פאַרמערן? ² חלילה! מיר, וואָס זענען אָפגעשטאַרבן
 פאַר דער זינד, וויאזוי קענען מיר נאָך אין איר לעבן? ³ אַדער ווייסט
 איר ניט, אַז מיר אַלע, וואָס זענען געטובלט געוואָרן אין ישוע המשיח,
 זענען געטובלט געוואָרן אין זיין טויט? ⁴ מיר זענען דעריבער באַגראָבן
 געוואָרן מיט אים דורך דער טבילה אין דעם טויט, בכדי, פונקט ווי
 משיח איז אויפגעוועקט געוואָרן פון די טויטע דורך דעם כּבוד פון דעם
 פאָטער, אַזוי זאָלן מיר אויך גיין אין דער נייקייט פון לעבן.

⁵ וואָרים אויב מיר זענען באַהעפט געוואָרן מיט אים אין דער ענלעכ-
 קייט פון זיין טויט, וועלן מיר אויך זיין באַהעפט אין דער ענלעכקייט פון
 זיין תּחַיַת־הַמֵּתִים. ⁶ וואָרים מיר ווייסן, אָו אונדזער אַלטער מענטש איז
 מיט אים געקרייציקט געוואָרן, כּדי סע זאָל אָפּגעטאָן ווערן דער גוף
 פון זינד, און מיר זאָלן מער ניט זיין אין קנעכטשאַפט צו דער זינד.
⁷ וואָרים דער, וואָס איז געשטאַרבן, איז גערעכטפאַרטיקט פון דער זינד.
⁸ אויב אָבער מיר זענען געשטאַרבן מיט מָשִׁיחַן, גלויבן מיר, אָו מיר וועלן
 אויך לעבן מיט אים. ⁹ וואָרים מיר ווייסן, אָו נאָכדעם ווי מָשִׁיחַ איז
 אויפגעשטאַנען תּחַיַת־הַמֵּתִים, טוט ער מער ניט שטאַרבן; טויט האָט מער ניט
 קיין שליטה איבער אים. ¹⁰ וואָרים דעם טויט, וואָס ער איז געשטאַרבן,
 איז ער פאַר דער זינד געשטאַרבן אויף אייביק; אָבער דאָס לעבן, וואָס
 ער לעבט, טוט ער לעבן פאַר גאָט. ¹¹ פּונקט אַזוי זאָלט איר זיך אויך
 פאַררעכענען צו זיין טויט פאַר דער זינד, אָבער לעבעדיק פאַר גאָט אין
 יְשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ.

¹² זאָל דעריבער די זינד ניט הערשן אין אייער שטאַרבלעכן לֵיב,
 כּדי צו געהאַרכן אירע תּאוות; ¹³ גיט אויך ניט אָפּ אייערע אַברים פאַר
 דער זינד ווי כּלִּיזֵן פון אומגערעכטיקייט, נייערט גיט זיך איבער צו גאָט,
 ווי לעבעדיק געוואָרענע פון די טויטע, און אייערע אַברים ווי כּלִּיזֵן
 פון גערעכטיקייט פאַר גאָט. ¹⁴ וואָרים די זינד וועט ניט האָבן קיין שליטה
 איבער אייך, מַחמת איר זענט ניט אונטער דער תּורה, נייערט אונטער
 דעם חֶסֶד.

¹⁵ און אַצינד? זאָלן מיר זינדיקן, ווייל מיר זענען ניט אונטער דער
 תּורה, נייערט אונטער דעם חֶסֶד? חֲלִילָה! ¹⁶ צי ווייסט איר ניט, אָו צו
 וועמען איר גיט זיך איבער ווי קנעכט צו געהאַרכאָמקייט, זענט איר די
 קנעכט פון אים, וועמען איר טוט געהאַרכן, סיי דאָס איז פון דער זינד
 צום טויט, אָדער פון געהאַרכאָמקייט צו גערעכטיקייט? ¹⁷ אָבער געלויבט
 איז גאָט, אָו אַזויזוי איר זענט געווען קנעכט פון דער זינד, זענט איר אָבער
 געוואָרן געהאַרכאָם פון האַרצן צו יענער פאַרם פון לערנונג, צו וועלכער
 איר זענט איבערגעענטפערט געוואָרן. ¹⁸ און ווייל איר זענט באַפֿרייט
 געוואָרן פון דער זינד, זענט איר געוואָרן קנעכט פון גערעכטיקייט. ¹⁹ איך
 רעד לויט דעם שטייגער פון מענטשן, צוליב דער שוואַכקייט פון אייער

פלייש. וואָרים אַזוי איר האָט איבערגעגעבן אייערע אַברים פאַר קנעכט צו דער טומאה און פון רשעות צו רשעות, פונקט אַזוי זאָלט איר איצט איבערגעבן אייערע אַברים צו גערעכטיקייט פאַר קדושה.
 20 וואָרים בעת איר זענט געווען קנעכט פון דער זינד, זענט איר געווען פריי פון גערעכטיקייט. 21 בַּכֵּן, וואָסער פרוכט האָט איר דעמאָלט געהאַט פון יענע זאַכן, מיט וועלכע איר טוט זיך איצט שעמען? וואָרים דער סוף פון יענע זאַכן איז טויט. 22 אָבער איצט, בעת איר זענט באַפרייט געוואָרן פון דער זינד און זענט געוואָרן קנעכט פון גאָט, האָט איר אייער פרוכט פון קדושה, און צום סוף-אייביק לעבן. 23 וואָרים דער שַׁכַּר פון זינד איז דער טויט; אָבער די מַתָּנָה פון גאָט איז אייביק לעבן אין יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, אונדזער האַר.

אָדער ווייסט איר ניט, ברידער-וואָרים איך רעד צו מענטשן, וואָס קענען די תּוֹרָה-אַז די תּוֹרָה האָט שליטה איבער אַ מענטשן, פֿל־זמן ער לעבט? 2 וואָרים די פאַרהייראַטע פרוי איז געבונדן דורך דער תּוֹרָה צו דעם מאַן, פֿל־זמן ער לעבט; אויב אָבער דער מאַן שטאַרבט, איז זי פֿטור פון דעם דין צו דעם מאַן. 3 דעריבער, אויב זי באַהעפט זיך מיט אַן אַנדערן מאַן, פֿל־זמן איר מאַן לעבט, וועט זי אָנגערופן ווערן אַ זונה; אָבער אויב דער מאַן שטאַרבט, איז זי פריי פון דעם דין, אַזוי, אַז זי איז ניט קיין זונה, הַגֵּם זי באַהעפט זיך מיט אַן אַנדערן מאַן.

4 דעריבער, מייער ברידער, אויך איר זענט געוואָרן טויט פאַר דער תּוֹרָה דורך דעם גוף פון מְשִׁיחַן, פּדי באַהעפט צו ווערן מיט אַן אַנדערן, צו אים, וואָס איז אויפגעשטאַנען תּחִית־הַמָּתִים, בְּכַדִּי מִיר זאָלן קאַנען אַרויס־ברענגען פִּירוֹת פאַר גאָט. 5 וואָרים בעת מיר זענען געווען אין דעם פלייש, האָבן די זינדיקע תּאוֹת, וואָס זענען געווען דורך דער תּוֹרָה, געווירקט אין אונדזערע אַברים אַרויסצוברענגען פִּירוֹת פאַר דעם טויט. 6 אָבער איצט זענען מיר פריי פון דער תּוֹרָה, ווייל מיר זענען געשטאַרבן פון דעם, צו וואָס מיר זענען געווען געבונדען, אַזוי, אַז מיר דינען אין דער נַיִקִיט פון דעם גייסט, און ניט אין דער אַלטקייט פון דעם אות.

7 דעריבער, וואָס זאָלן מיר זאָגן? אַז די תּוֹרָה איז זינד? קלילה! דאָך איך וואָלט ניט געקענט קיין זינד, סיידין דורך דער תּוֹרָה; וואָרים איך וואָלט ניט געוואוסט פון קיין גלוסטקייט, ווען די תּוֹרָה וואָלט ניט געזאָגט:

דו זאלסט ניט גלוסטן א. ⁸ אָבער די זינד, ווייל זי האָט געפונען אַ סִיבה, האָט געווירקט אין מיר דורך דעם געבאַט אַלערליי גלוסטיקייטן; וואָרים אָן דער תּוֹרה איז די זינד טויט. ⁹ און איך האָב אַמאָל געלעבט אָן דער תּוֹרה, אָבער בעת דאָס געבאַט איז געקומען, האָט די זינד אויפגעלעבט, און איך בין געשטאַרבן; ¹⁰ און דאָס געבאַט, וואָס האָט געוואָלט זיין צום לעבן, האָב איך געפונען, איז פאַר מיר דער טויט. ¹¹ וואָרים די זינד, בעת זי האָט געפונען אַ סִיבה, האָט מיך דורך דעם געבאַט אָפּגענאַרט, און מיך געטייט דורך אים. ¹² אַזוי, אַז די תּוֹרה איז הייליק, און דאָס געבאַט איז הייליק, און רעכטפאַרטיק, און גוט.

¹³ צי איז דען דאָס, וואָס איז גוט, געוואָרן פאַר מיר צום טויט? ןְלִילָה! נייערט די זינד, פּדי זי זאָל קענען אַנטפלעקט ווערן פאַר אַ זינד, האָט אין מיר געווירקט דעם טויט דורך דעם גוטס, בְּכַדִּי דורך דעם געבאַט זאָל די זינד זייער זינדיק ווערן. ¹⁴ וואָרים מיר ווייסן, אַז די תּוֹרה איז רוחניוֹרָה, אָבער איך בין גלוסטיקייט, פאַרקויפט אונטער דער זינד. ¹⁵ וואָרים דאָס, וואָס איך טו, פאַרשטיי איך ניט; וואָרים ניט וואָס איך וויל, דאָס טו איך, נייערט וואָס איך האָב פיינט, דאָס טו איך. ¹⁶ אויב אָבער וואָס איך וויל ניט, דאָס טו איך, בין איך מוֹדה, אַז די תּוֹרה איז גוט. ¹⁷ און אַצינד, ניט איך בין דאָס מער, וואָס טו דאָס, נייערט די זינד, וואָס וואוינט אין מיר. ¹⁸ וואָרים איך ווייס, אַז אין מיר, דאָס הייסט, אין מיין פלייש, וואוינט ניט קיין גוטס. וואָרים דער באַגער איז אין מיר פאַראַן, אָבער צו טאָן, וואָס איז גוט, ניט. ¹⁹ וואָרים דאָס גוטע, וואָס איך וויל, טו איך ניט; נייערט דאָס ביזע, וואָס איך וויל ניט, דאָס טו איך. ²⁰ בְּכֵן, אויב איך טו דאָס, וואָס איך וויל ניט, איז דאָס מער ניט איך, וואָס טו עס, נייערט די זינד, וואָס וואוינט אין מיר.

²¹ איך געפין דעריבער דעם חוק, אַז אין מיר, וואָס וויל טאָן דאָס גוטע, איז פאַראַן דאָס ביזע. ²² וואָרים איך פריי מיך אין דער תּוֹרה פון גאָט לויט דעם אינעווייניקסטן מענטשן נאָך; ²³ איך זע אָבער אין מיניע אַברים אָן אַנדער חוק מִלְחָמה האַלטן קעגן דעם חוק פון מיין שְׂכַל, און וואָס טוט מיך ברענגען אין געפאַנגענשאַפט אונטער דעם חוק פון דער זינד, וואָס איז אין מיניע אַברים. ²⁴ אַ אומגליקלעכער מענטש וואָס איך בין!

^a שמות כ, 14; דברים ה, 18.

ווער וועט מיך מציל זיין פון דעם גוף פון דעם דאָויקן טויט? ²⁵ איך דאַנק גאָט דורך ישוע המשיח, אונדזער האַר! און דעריבער, טו איך פון מיר אַליין דינען די תורה פון גאָט מיט מיין גייסט, אָבער מיט דעם פלייש, דאָס געזעץ פון זינד.

ח עס איז דעריבער ניטאָ אַצינד קיין פאַרמשפּטונג פאַר די, וואָס זענען אין ישוע המשיח. ² וואָרים די תורה פון דעם רויס־היים אין ישוע המשיח האָט מיך באַפרייט פון דעם געזעץ פון זינד און פון טויט. ³ וואָרים וואָס די תורה האָט ניט געקענט טאָן, ווייל זי איז געווען שוואַך דורך דעם פלייש, האָט גאָט, מיט דעם שיקן זיין אייגענעם זון אין דער געשטאַלט פון זינדיקן פלייש און פונוועגן דער זינד, פאַרמשפּט די זינד אין דעם פלייש, ⁴ פדי די רעכטפאַרטיקייט פון דער תורה זאָל מקוים ווערן אין אונדו, וואָס גייען ניט לויט דעם פלייש, נייערט לויט דעם גייסט. ⁵ וואָרים די, וואָס זענען לויט דעם פלייש, טראַכטן וועגן די זאַכן פון דעם פלייש; אָבער די, וואָס זענען לויט דעם גייסט, וועגן די זאַכן פון דעם גייסט. ⁶ וואָרים דאָס טראַכטן פון דעם פלייש איז טויט, אָבער דאָס טראַכטן פון דעם גייסט איז לעבן און שְלוֹם, ⁷ מַחמַת דאָס טראַכטן פון דעם פלייש איז שְנאַה קעגן גאָט; ווייל עס איז ניט אונטערטעניק דער תורה פון גאָט, און קען עס אויך ניט זיין. ⁸ און די, וואָס זענען אין דעם פלייש, קענען גאָט ניט וואוילגעפעלן ווערן.

⁹ אָבער איר זענט ניט אין דעם פלייש, נייערט אין דעם גייסט, אויב דער גייסט פון גאָט טוט באַמַת וואוינען אין אייך. אָבער אויב עמיצער האָט ניט דעם גייסט פון מְשִׁיחֵן, דער געהערט ניט צו אים. ¹⁰ און אויב מְשִׁיחֵן איז אין אייך, איז דער גוף טויט צוליב דער זינד, אָבער דער גייסט לעבט פונוועגן דער גערעכטיקייט. ¹¹ אויב אָבער דער גייסט פון אים, וואָס האָט ישוען מַחֲיֵה־מֵתִים געווען, טוט וואוינען אין אייך, וועט דער, וואָס האָט מַחֲיֵה־מֵתִים געווען ישוע המשיח, אויך לעבעדיק מאַכן אייערע שטאַרבֿלעכע לייבער דורך זיין גייסט, וואָס טוט וואוינען אין אייך.

¹² דעריבער, ברידער, מיר זענען שולדיקע ניט דעם פלייש, צו לעבן לויט דעם פלייש— ¹³ וואָרים אויב איר לעבט לויט דעם פלייש, מוזט איר שטאַרבן, אויב אָבער איר טוט דורך דעם גייסט אָפּטייטן די מעשים פון דעם גוף, וועט איר לעבן. ¹⁴ וואָרים אַלע, וואָס ווערן געפירט דורך דעם גייסט

פון גאָט, זענען קינדער פון גאָט.¹⁵ וואָרים איר האָט ניט מקבל געווען דעם גייסט פון קנעכטשאַפט נאָך אַמאָל מורא צו האָבן, נייערט איר האָט מקבל געווען דעם גייסט פון אָנגענומענע קינדער, וואָס דורך אים רופן מיר: אַבא, פאָטער! ¹⁶ דער גייסט אַליין זאָגט עֲדוֹת מיט אונדזער גייסט, אַז מיר זענען קינדער פון גאָט.¹⁷ און אויב קינדער, זענען מיר אויך יורשים, יורשים פון גאָט, און בשותפותדיקע יורשים מיט מָשִׁיחַן, אויב מיר ליידן מיט אים, פֿדי מיר זאָלן אויך מיט אים פאַרהערלעכט ווערן.

¹⁸ וואָרים איך רעכן, אַז די ליידן פון דער היינטיקער צייט זענען ניט ווערט פאַרגלייכט צו ווערן מיט דעם קָבוֹד, וואָס וועט אונדז אַנטפלעקט ווערן.¹⁹ וואָרים די ערנסטע דערוואַרטונג פון דעם באַשאַף טוט וואַרטן אויף דער אַנטפלעקונג פון די קינדער פון גאָט.²⁰ וואָרים דער באַשאַף איז אונטערטעניק געוואָרן דער נישטיקייט, ניט פון זיין אייגענעם ווילן, נייערט דורך אים, וואָס האָט אים אונטערטעניק געמאַכט אין דער האַפענונג, ²¹ אַז דער באַשאַף אַליין וועט אויך אויסגעלייזט ווערן פון דער קנעכט־שאַפט פון פאַרדאַרבונג צו דער פֿרייהייט פון דעם קָבוֹד פון גאָטס קינדער.²² וואָרים מיר ווייסן, אַז דער גאַנצער באַשאַף אינאיינעם טוט זיפצן און וויטיקן אין פיין ביז אַצינד.²³ און ניט נאָר דאָס, נייערט אויך מיר אַליין, וואָס האָבן די בִּיכּוּרִים פון דעם גייסט, אויך מיר זיפצן אין זיך אַליין, בעת מיר וואַרטן אויף אונדזער קינדער־דעכט, אויף דער אויסלייוונג פון אונדזער גוף.²⁴ וואָרים אין דער דאָזיקער האַפענונג זענען מיר נִיצוֹל געוואָרן. אָבער אַ האַפענונג, וואָס מען זעט, איז ניט קיין האַפענונג; וואָרים ווער האַפט אויף דעם, וואָס ער זעט? ²⁵ אויב אָבער מיר האָפֿן אויף דעם, וואָס מיר זעען ניט, דעמאָלט וואַרטן מיר דערויף מיט געדולדיקייט.²⁶ און אויף דעם זעלבן געפֿונען העלפט אונדז אויך דער גייסט אין אונדזער שוואַכקייט; וואָרים מיר ווייסן ניט ווי אזוי מיר דאַרפֿן מתפַּלֵּל צו זיין, אָבער דער גייסט אַליין טוט פאַר אונדז פירשפרעכן מיט זיפצן, וואָס קענען ניט אַרויסגערעדט ווערן.²⁷ און דער, וואָס טוט פאַרשטן די הערצער, ווייסט וואָס עס איז די מחשבה פון דעם גייסט, מחמת ער טוט פירשפרעכן פאַר די הייליקע, לויט נאָך דעם רָצוֹן פון גאָט.

²⁸ און מיר ווייסן, אַז אַלצדינג טוט ווירקן צום גוטן פאַר די, וואָס האָבן ליב גאָט, טאַקע פאַר די, וואָס זענען באַרופן לויט נאָך זיין פֿונגה.

²⁹ וואָרים וועמען ער האָט פון פריער געקענט, האָט ער אויך פאַרויס-
באַשטימט צו זיין ענלעך צו דער געשטאַלט פון זיין זון, כדי ער זאָל זיין
דער בכור צווישן אַ סך ברידער. ³⁰ און וועמען ער האָט פאַרויסבאַשטימט,
די האָט ער אויך באַרופן; און וועמען ער האָט באַרופן, די האָט ער
גערעכטפאַרטיקט; און וועמען ער האָט גערעכטפאַרטיקט, די האָט ער
אויך אויך פאַרהערלעכט.

³¹ וואָס זאָלן מיר דעריבער זאָגן צו דעם? אויב גאָט איז פאַר אונדז,
ווער קאָן זיין קעגן אונדז? ³² ער, וואָס האָט ניט געשווינט זיין אייגענעם
זון, נייערט האָט אים איבערגעענטפערט פאַר אונדז אַלע, וויאָווי זאָל ער
אונדז מיט אים ניט אַלצדינג שענקען? ³³ ווער וועט מיט עפעס פאַרקלאַגן
גאָטס אויסדערוויילטע? עס איז גאָט, וואָס טוט רעכטפאַרטיקן; ³⁴ ווער איז
דער, וואָס טוט פאַרמשפטן? עס איז ישוע המשיח, וואָס איז געשטאַרבן,
יאָ, ליבערשט, וואָס איז אויפגעשטאַנען תחיית המתים, וואָס איז ביי דער
רעכטער האַנט פון גאָט, און וואָס טוט אויך פירשפרעכן פאַר אונדז. ³⁵ ווער
וועט אונדז אַפשיידן פון דער ליבשאַפט פון משיח? זאָלן צרות, אָדער
דחקות, אָדער רדיפה, אָדער הונגער, אָדער נאַקעטקייט, אָדער סכנה,
אָדער שווערד? ³⁶ אַזוויי סע שטייט געשריבן:

וואָרים פון דינעטוועגן ווערן מיר געהרגעט דעם גאַנצן טאָג,
מיר זענען פאַררעכנט געוואָרן ווי שאַף צו דער שחיטה. *

³⁷ אָבער אין דעם אַלעמען זענען מיר מער ווי באַזיגערס דורך אים, וואָס
האָט אונדז ליב געהאַט. ³⁸ וואָרים איך בין בטוח, אַז ניט דער טויט, און
ניט דאָס לעבן, ניט מלאַכים, און ניט ממשלות, ניט פאַראַנענע זאַכן, ניט
זאַכן, וואָס וועלן זיין, ניט גבורות, ³⁹ ניט הייך, ניט טיף, אויך ניט קיין
אַנדער באַשאַף, וועט אונדז קענען אַפשיידן פון דער ליבשאַפט פון גאָט,
וואָס איז אין ישוע המשיח, אונדזער האַר.

א איך זאָג דעם אַמת אין משיחן, איך זאָג קיין ליגן ניט; מיין געוויסן
איז מיר אויך מעיד אין דעם רוח הקודש, ² אַז איך האָב גרויס צער
און אַ באַשטענדיקן ווייטיק אין מיין האַרצן. ³ וואָרים איך וואָלט ליבערשט
וועלן, אַז איך אליין זאָל זיין אין תּרם פון משיחן פּונוועגן מייע ברידער,
מייע קרובים, לויט דעם פלייש, ⁴ וואָס זענען ישראלים, וואָס זיי געהערט

דאָס רעכט פון קינדער, און דער קבֿוד, און די בונדן, און מתֿ-תורה, און די עבודה, און די הבטחות; ⁵ וואָס צו זיי געהערן די אָבות, און פון וועמען סע שטאַמט מְשִׁיחַ, לויט נאָך דעם פלייש, וואָס איז איבער אַלצדינג, גאָט זאָל זיין געלויבט אויף אייביק. אָמֵן.

⁶ אָבער דאָס מיינט ניט, אַז דאָס וואָרט פון גאָט איז קְטֵל געוואָרן. וואָרים זיי זענען ניט אַלע יִשְׂרָאֵל, וואָס זענען פון יִשְׂרָאֵל, ⁷ זיי זענען אויך ניט אַלע קינדער, מַחֲמַת זיי זענען אַבְרָהָם זאַמען; נייערט: אין יִצְחָק זאָל גערופן ווערן דיין זאַמען. ⁸ דאָס הייסט: ניט די קינדער פון דעם פלייש זענען קינדער פון גאָט, נייערט די קינדער פון דער הבטחה ווערן פאַר־רעכנט פאַר דעם זאַמען. ⁹ וואָרים דאָס איז דאָס וואָרט פון דער הבטחה: צו דער דאָזיקער צייט וועל איך קומען, און שָׂרָה וועט האָבן אַ זון. ¹⁰ און ניט נאָר דאָס אַליין, נייערט אויך רבקה, בעת זי איז פאַרגאַנגען אין טראָגן פון איינעם, פון יִצְחָק אָבינו, ¹¹ און איידער די קינדער זענען נאָך געבוירן געוואָרן, און האָבן ניט געטאָן קיין גוטס אָדער בייז-פדי די פּוֹנָה פון גאָט לויט דער בתירה זאָל באַשטיין, ניט פון מעשים, נייערט דורך אים, וואָס טוט באַרוּפֿן, ¹² און עס איז צו איר געזאָגט געוואָרן: דער עלטערער וועט דינען דאָס ינגערן. ¹³ אַזוויי סע שטייט געשריבן: יַעֲקֹב הָאֵב אֶיך לֵיב געהאַט, און עֶשָׂו הָאֵב אֶיך פיינט געהאַט.

¹⁴ וואָס זאָלן מיר דעריבער זאָגן? איז פאַראַן אומרעכט ביי גאָט? קלילה! ¹⁵ וואָרים ער זאָגט צו משהן: איך וועל מיך דערבאַרעמען אויף וועמען איך דערבאַרעם מיך, און איך וועל רַחֲמֹנוֹת האָבן אויף וועמען איך האָב רַחֲמֹנוֹת. ¹⁶ דעריבער איז עס ניט געווענדט אין דעם, וואָס וויל, אויך ניט אין דעם, וואָס לויפט, נייערט אין גאָט, וואָס האָט רַחֲמֹנוֹת. ¹⁷ וואָרים דער פֿסוק זאָגט צו פֿרעהן: פּוֹנוּעֲגֵן אָט דער דאָזיקער סיבה האָב איך דיך געטאָן אויפשטעלן, פדי איך זאָל אין דיר באַווייזן מיין מאַכט, און פדי מיין נאָמען זאָל באַקאַנט ווערן אויף דער גאַנצער ערד. ¹⁸ דעריבער האָט ער רַחֲמֹנוֹת אויף וועמען ער וויל, און וועמען ער וויל-פאַרהאַרטעוועט ער.

¹⁹ דו וועסט דעריבער זאָגן צו מיר: פאַרוואָס טוט ער נאָך געפינען

א בראשית כא, 12. ב בראשית יח, 10. ג בראשית כה, 23. ד מלאכי א, 2.

ה שמות לג, 19. ו שמות ט, 16.

פעלער? וואָרים ווער קאָן ביישטיין זיין רצון? ²⁰ דערפאַר, ווער ביסטו, אָ מענטש, וואָס טוסט גאָר רעדן קעגן גאָט? זאָל די געשאַפענע זאָך זאָגן צו דעם, וואָס האָט זי געשאַפן: פאַרוואָס האָסטו מיך אַזוי געמאַכט? ²¹ אַדער, צי האָט ניט דער טעפּער קיין רעכט איבער דעם ליים, צו מאַכן פון דעם זעלבן שטיק איין פּלי צו פּבוד, און אַן אַנדערע צו אומפּבוד? ²² און וואָס, אויב גאָט, בעת ער האָט געוואַלט ווייזן זיין גרימצאָרן, און באַקאַנט מאַכן זיין מאַכט, האָט מיט אַ סך געדולדיקייט פאַרטראָגן פּלים פון גרימצאָרן, וואָס זענען געווען אַנגעברייט אויף פאַרדאַרבונג; ²³ און כדי ער זאָל באַקאַנט מאַכן די עשירות פון זיין פּבוד איבער פּלים פון רחמנות, וואָס ער האָט פון פריער אַנגעברייט צו פּבוד, ²⁴ טאַקע אונדז, וועמען ער האָט באַרופן, ניט נאָר פון די ידן אַליין, נייערט אויך פון די פעלקער? ²⁵ ווי ער טוט אויך זאָגן אין הושע:

איך וועל רופן דאָס מיין פּאַלק, וואָס איז ניט געווען מיין פּאַלק,
און געליבטע, וואָס איז ניט געווען געליבט.^a
²⁶ און סע וועט זיין, אַז אין דעם אָרט,
וואו עס איז צו זיי געזאָגט געוואָרן:
איר זענט ניט מיין פּאַלק,

וועלן זיי גערופן ווערן קינדער פון דעם לעבעדיקן גאָט. ^b

²⁷ און ישעיה רופט פּונוועגן ישׂראל:

אויב די צאָל פון די בני־ישׂראל זאָל זיין ווי דאָס זאַמד פון ים,
וועט נאָר אַן איבערבלייבונג ניצול ווערן.
²⁸ וואָרים אַ פאַרלענדעניש און אַ גור
וועט גאָט מאַכן איבער דער ערד. ^c

²⁹ און ווי ישעיה האָט פריער געזאָגט:

וואָלט גאָט פון צבאות אונדז ניט איבערגעלאָזט קיין זאַמען,
וואָלטן מיר געוואָרן ווי סדום,
און צו עמורה וואָלטן מיר געווען געגליכנד. ^d

³⁰ וואָס זאָלן מיר דעריבער זאָגן? אַז די אומת־העולם, וואָס זענען ניט נאַכגעאַנגען נאָך קיין גערעכטיקייט, האָבן דערגרייכט גערעכטיקייט, דאָס הייסט, די גערעכטיקייט, וואָס קומט פון אַמונה; ³¹ און ישׂראל, וואָס איז

^a הושע ב, 25. ^b הושע ב, 1. ^c ישעיה י, 22, 23. ^d ישעיה א, 9.

נאָכגעגאַנגען נאָך דער גערעכטיקייט פון דער תורה, האָט ניט דערגרייכט יענע תורה. ³² פאַרוואָס? מחמת זיי האָבן זי ניט געפאַרשט דורך אַמונה, נייערט דורך מעשים. זיי האָבן זיך געשטרויכלט אין דעם אַבן-נְגָה, ³³ אזוי ווי סע שטייט געשריבן:

וְע, אִיך לִיג אִין צִיּוֹן אַ שְׁטִיין פֿון שְׁטְרוֹיכֵל,
און אַ פֿעלז פֿון עֵרְגֵרוֹנֵג;

און דער, וואָס גלויבט אין אים, וועט ניט מבײש ווערן א.

ברידער, דער באַגער פון מיין האַרצן, און מיין תפילה צו גאָט פאַר ישׂראל אײז, אַז זיי זאָלן געראַטעוועט ווערן. ² וואָרים אײך זאָג זיי עֲדוֹת, אַז זיי זענען קנאים פאַר גאָט, אָבער אַן פאַרשטענדעניש. ³ וואָרים ווייל זיי קענען ניט גאָטס גערעכטיקייט, און זוכן אויפצורייכטן זייער אייגענע, האָבן זיי זיך ניט אונטערטעניג געמאַכט דער גערעכטיקייט פון גאָט. ⁴ וואָרים מְשִׁיחַ אײז דער תכלית פון דער תורה צו רעכטפאַרטיקייט פאַר יעדן איינעם, וואָס גלויבט.

⁵ וואָרים משה שרייבט, אַז דער מענטש, וואָס טוט די רעכטפאַרטיקייט פון דער תורה, וועט לעבן דורך איר. ⁶ אָבער די רעכטפאַרטיקייט פון אַמונה, זאָגט אזוי: זאָג ניט אין דיין האַרצן: ווער וועט אַרויף אויפן הימל? דאָס הייסט, אַראַפצוברענגען מְשִׁיחַן, ⁷ אָדער: ווער וועט אַראַפנידערן אין תהום אַריין? דאָס הייסט, אַרויפצוברענגען מְשִׁיחַן פון די טויטע. ⁸ נייערט וואָס זאָגט זי? דאָס וואָרט אײז דיר נאָענט, אין דיין מויל, און אין דיין האַרצן; דאָס הייסט, דאָס וואָרט פון אַמונה, וואָס מיר זענען מְבָשֶׁר; ⁹ וואָרים אויב דו וועסט מודה זיין מיט דיין מויל, אַז ישׁוּע אײז דער האַר, און גלויבן אין דיין האַרצן, אַז גאָט האָט אים מְחַיֶּה-הַמֵּתִים געווען, וועסטו ניצול ווערן. ¹⁰ וואָרים מיט דעם האַרצן גלויבט מען, פדי גערעכטפאַרטיקט צו ווערן, און מיט דעם מויל אײז מען מודה, פדי ניצול צו ווערן. ¹¹ וואָרים דער פֿסוק זאָגט: ווער סע גלויבט אין אים, וועט ניט מבײש ווערן. ¹² וואָרים ס'אײז ניטאָ קיין חילוק צווישן יײד און גרײך; וואָרים דער זעלבער האַר אײז האַר פון אַלע, און אײז רײך פאַר אַלע, וואָס רופן צו אים; ¹³ וואָרים אײטלעכער, וואָס וועט רופן דעם נאָמען פון גאָט, וועט ניצול ווערן. ¹⁴ אָבער וויאזוי זאָלן זיי רופן צו אים, אין וועמען זיי האָבן ניט געגלויבט?

^א ישעיה ח, 14; כח, 16. ^ב ויקרא יח, 5. ^ג דברים 30. ^ד ישעיה כח, 16. ^ה יואל ג, 5.

און וויאזוי זאלן זיי גלויבן אין אים, פון וועמען זיי האָבן ניט געהערט? און וויאזוי זאלן זיי הערן אָן אַ מבשר? ¹⁵ און וויאזוי זאלן זיי מבשר זיין, סיידן זיי ווערן געשיקט? אזוי ווי סע שטייט געשריבן:
ווי שיין זענען די פיס פון די, וואָס זענען מבשר שלום,
וואָס זאָגן אָן גוטס א.

¹⁶ אָבער ניט אַלע האָבן זיך צוגעהערט צו דער בשורה; וואָרים ישעיה
זאָגט: האַר, ווער האָט געגלויבט אונדזער הערונג? ¹⁷ בָּכֵן, אָמוּנָה טוט
קומען פון הערן, און הערן דורך דעם וואָרט פון מְשִׁיחַן. ¹⁸ אָבער איך זאָג:
האָבן זיי דען ניט געהערט? יאָ, אַנּוּדאי:

זייער קלאַנג איז אַרויסגעאַנגען איבער דער גאַנצער ערד,
און ביז עק וועלט זייערע ריידן.

¹⁹ און ווידער פרעג איך: האָט ישׂראל ניט פאַרשטאַנען? שוין משה זאָגט:
איך וועל אייך דערצערענען מיט קנאה אויף אַן אומפּאַלק,
און מיט אַן אומה אָן פאַרשטענדעניש וועל איך אייך דערבייזערן.
²⁰ און ישעיה שטאַרקט זיך, און זאָגט:

איך בין געפונען געוואָרן פון די, וואָס האָבן מיך ניט געזוכט;
און איך האָב מיך אַנטפלעקט צו די, וואָס האָבן ניט געפרעגט
אויף מיר ה.

²¹ אָבער אויף ישׂראל זאָגט ער: דעם גאַנצן טאָג האָב איך אויסגעשפּרייט
מיינע הענט צו אַן אומגעהאַרכואַם און ווידערשפעניק פּאַלקן.

ו איך זאָג דעריבער: האָט גאָט פאַרוואָרפן זיין פּאַלק? קליל־לָה!
וואָרים איך בין אויך אַ ישׂראֵלי, פון אַבְרָהָם זאָמען, פון דעם
שְׁבֵט בְּנֵי־מִינָן. ² גאָט האָט ניט פאַרוואָרפן זיין פּאַלק, וואָס ער האָט געקענט
פון פרייער. צי ווייסט איר ניט, וואָס דער פּסוק זאָגט וועגן אַלְד־הוּן?
וויאזוי ער טענהט מיט גאָט קעגן ישׂראלן: ³ גאָט, זיי האָבן געהרגעט דייע
נביאים, זיי האָבן צעשטערט דייע מוֹבָחוֹת, און איך בין געבליבן אַליין,
און זיי באַגערן מיינ לעבן. ⁴ אָבער וואָס זאָגט צו אים דער ענטפּער פון
גאָט: איך האָב מיר איבערגעלאָזט זיבן טויזנט מענטשן, וואָס האָבן ניט
געקניט צו בַּעַלְזָן. ⁵ פּונקט אזוי איז אויך אַצינד פאַראַן אַן איבערבלייבונג

א ישעיה נב, 7. ב ישעיה נג, 1. ג תהלים יט, 5. ד דברים לב, 21. ה ישעיה סה, 1.

ו ישעיה סה, 2. ז מלכים א' יט, 10, 14. ח מלכים א' יט, 18.

לויט דער בחירה פון חסד. ⁶ און אויב עס איז דורך חסד, איז עס ניט מער דורך מעשים; אַנדערש איז חסד ניט מער קיין חסד. ⁷ וואָס דען? דאָס, וואָס ישׂראל טוט וזכן, דאָס האָט ער ניט דער-גרייכט; נייערט די אויסדערוויילטע האָבן עס יאָ דערגרייכט, און די איבעריקע זענען פאַרהאַרטעוועט געוואָרן, ⁸ ווי סע שטייט געשריבן: גאָט האָט זיי געגעבן אַ גייסט פון באַטויבונג, אויגן, וואָס זאָלן ניט זען, און אויערן, וואָס זאָלן ניט הערן, ביז אויף דעם היינטיקן טאָג.⁹

⁹ און דוד זאָגט: זאָל זייער טיש ווערן פאַר זיי אַ פאַסטקע און אַ נעץ, און אַ שטרויכלשטיין, און אַ פאַרגעלטונג פאַר זיי; ¹⁰ זאָלן זייערע אויגן זיין פינצטער, און זיי זאָלן ניט זען, און בייג שטענדיק אַראָפּ זייער רוקן.¹¹ איך פּרעג דעריבער: האָבן זיי געטאָן שטרויכלען, כדי זיי זאָלן פּאַלן? קלילה! נייערט דורך זייער פּאַלן איז די ישועה געקומען פאַר די אומות־העולם, כדי זיי אייפּעריק צו מאַכן. ¹² און אויב זייער פּאַלן איז די עשירות פון דער וועלט, און זייער הויזק די עשירות פון די אומות־העולם, אַ פּשיטא שוין זייער פּולקייט!¹³ איך רעד טאַקע צו איך, וואָס זענט פון די אומות־העולם. בָּך, אויף אַזוי ווייט ווי איך בין אַ שליח פון די אומות־העולם, פאַרהערלעך איך מיין עובדא, ¹⁴ כדי איך זאָל אויף וואָסער עס איז אופן אויפּוועקן צו אייפּעריקייט די, וואָס זענען מיין פלייש, און מציק זיין טייל פון זיי. ¹⁵ וואָרים אויב דאָס פאַרוואָרפן פון זיי האָט געפירט צו דער איבערבעטונג פון דער וועלט, וואָס וועט שוין זייער ווידער־אויפּנעמונג זיין, אויב ניט לעבן פון די טויטע? ¹⁶ און אויב די תרומה איז הייליק, אַזוי איז אויך דאָס טייג; און אויב דער וואָרצל איז הייליק, אַזוי זענען אויך די צווייגן. ¹⁷ און אויב טייל פון די צווייגן זענען אָפּגעבראַכן געוואָרן, און דו, וואָס ביסט אַ ווילדער אַיילבערטבוים, ביסט אַרײַנגעזעצט געוואָרן צווישן זיי, און ביסט געוואָרן אַ טיילנעמער מיט זיי פון דעם וואָרצל און פון דער פעטקייט פון דעם אַיילבערטבוים, ¹⁸ טאָ רים דיך ניט קעגן די צווייגן; אויב

* ישעיה כט, 10; דברים כט, 3. † תהלים סט, 23, 24.

אָבער דו רימסט דײך, זײ וויסן, אַז נײט דו טראַגסט דעם וואַרצל, נײערט דער וואַרצל-דײך.¹⁹ דו וועסט דעריבער זאָגן: צווייגן זענען אָפגעבראַכן געוואָרן, פּדי איך זאָל אַרײנגעזעצט ווערן.²⁰ גוט; דורך זײער אומגלויבן זענען זײ אָפגעבראַכן געוואָרן, און דו טוסט שטיין דורך דער אַמונה. זײ נײט גרויס-האַלטעריש, נײערט האָב מורא. ²¹ וואַרים אויב גאָט האָט נײט געשוינט די נאַטירלעכע צווייגן, וועט ער אויך דײך נײט שווינען.²² זע דעריבער די גוטסקײט און שטרענגקײט פון גאָט: קעגן די, וואָס זענען געפאַלן, שטרענגקײט, אָבער קעגן דיר, גאָטס גוטסקײט, אויב דו וועסט בלייבן אין זײן גוטסקײט; אויב נײט, וועסטו אויך אָפגעשניטן ווערן.²³ און אויך זײ, אויב זײ וועלן נײט בלייבן אין זײער אומגלויבן, וועלן אַרײנגעזעצט ווערן; וואַרים גאָט איז בײכולר-זײ ווידער אַמאָל אַרײנצוזעצן.²⁴ וואַרים אויב דו ביסט אָפגעשניטן געוואָרן פון אַן אײלבערטבוים, וואָס איז בטבע ווילד, און ביסט אַרײנגעזעצט געוואָרן קעגן דער נאַטור אין אַ גוטן אײל-בערטבוים, אַ פּשיטא שוין ווי וועלן די דאָזיקע, וואָס זענען די נאַטירלעכע צווייגן, אַרײנגעזעצט ווערן אין זײער אייגענעם אײלבערטבוים?

²⁵ וואַרים איך וויל נײט, ברידער, פאַרהוילן פון אײך דעם דאָזיקן סוד, פּדי איר זאָלט זײך נײט האַלטן פאַר קײן חַכמים אין אײערע אייגענע אויגן, אַז אַ פאַרהאַרטונג איז געקומען אויף אַ טײל פון ישׂראל, בײז די פולקײט פון די אומות-הָעוֹלָם וועט זײן אײנגעזאַמלט; ²⁶ און אַזוי וועט גאַנץ ישׂראל נײצול ווערן, ווי סע שטייט געשריבן:

סע וועט אַרויסקומען פון צײן דער גואָל,

וואָס וועט אָפטאָן די פּשעים פון יעקבן;

²⁷ און דאָס וועט זײן מיין בונד מיט זײ,

ווען איך וועל אַוועקנעמען זײערע זינדא.

²⁸ וואָס שײך דער בשורה, זענען זײ שונאים פון אײערטוועגן, אָבער וואָס שײך דער בחירה, זענען זײ באַליבט פּונוועגן די אָבות.²⁹ וואַרים אויף די מַתְנוֹת און דער באַרופונג פון גאָט איז נײטאָ קײן תּרִטָה.³⁰ וואַרים אַזוויי איר זענט אַמאָל געווען אומגעהאַרכואַם צו גאָט, אָבער איצט האָט איר באַקומען דערבאַרעמדיקײט דורך זײער אומגעהאַרכואַמקײט,³¹ פּונוקט אַזוי זענען אויך די דאָזיקע אַצינד אומגעהאַרכואַם, פּדי דורך דער דערבאַרעמדיקײט, וואָס

¹⁹ תהלים יד, 7; ישעיה נט, 20, 21; ירמיה לא, 32, 33.

איז אייך געוויזן געוואָרן, זאָלן זיי אַצינד אויך באַקומען דערבאַרעמונג.
³² וואָרים גאָט האָט אַלעמען איינגעשלאָסן אין אומגעהאַרזאָמקייט, כדי ער
 זאָל זיך דערבאַרעמען איבער אַלע.

³³ אָ, די טיפקייט פון דער עִשירות, און חִכמה, און וויסן פון גאָט! ווי
 אומדערפאַרשטבאַר זענען זיינע מִשפּטים, און זיינע וועגן, ניט אויסצוגעפינען!
³⁴ וואָרים ווער האָט פאַרשטאַנען די מַחשבה פון גאָט?

אָדער ווער איז געווען זיין בֵּעל-זוֹעץ?

³⁵ אָדער ווער האָט אים עפעס פריער געגעבן,

און עס זאָל אים צוריק פאַרגאַלטן ווערן? א

³⁶ וואָרים פון אים, און דורך אים, און פאַר אים איז אַלצדינג. פאַר אים
 איז דער כְּבוֹד אויף אייביק. אָמֵן.

ו איך בעט אייך דעריבער, ברידער, דורך די דערבאַרעמדיקייטן פון
 גאָט, צו גענעענען אייערע לייבער אַ לעבעדיקן קרבן, הייליק,
 באַוויליקט צו גאָט, וואָס איז אייער גייסטיקע עבודדוּ. ² און זייט ניט
 געגליכן צו דער דאָזיקער וועלט, נייערט ווערט איבערגעאַנדערשט דורך
 דער באַנזיאַונג פון אייער געמיט, כדי איר זאָלט פראוואון וואָס עס איז דער
 גוטער, און באַוויליקטער, און שלִימוּתדיקער רַצוֹן פון גאָט.

³ וואָרים דורך דעם חֶסֶד, וואָס איז מיר געגעבן געוואָרן, זאָג איך
 צו יעדן איינעם צווישן אייך, ניט צו טראַכטן פון זיך אַ סך מערער, ווי
 ער באַדאַרף צו טראַכטן, נייערט צו טראַכטן איינגעהאַלטן, לויט ווי גאָט
 האָט צוגעטיילט יעדן איינעם אַ מאָס פון אָמונה. ⁴ וואָרים פונקט ווי מיר
 האָבן אַ סך אַברים אין איין גוף, און אַלע אַברים האָבן ניט די זעלבע
 עובדא, ⁵ אַזוי זענען מיר, וואָס זענען אַ סך, איין גוף אין מִשִּׁיחַן, און
 באַזונדערע אַברים איינער פון דעם אַנדערן. ⁶ און ווייל מיר האָבן מִתְנוּת,
 פאַרשידן לויט דעם חֶסֶד, וואָס איז אונדז געגעבן געוואָרן: אויב גבואה,
 לאַמיר נבִּיאוֹת זאָגן לויט דעם חֶלֶק פון אונדזער אָמונה; ⁷ אויב עבודדוּ,
 לאַמיר זיך איבערגעבן צו אונדזער עבודדוּ; דער, וואָס טוט לערנען, צו זיין
 לערנונג; ⁸ דער, וואָס טוט מוסרן, צו זיין מוסר; דער, וואָס איז מַנְדִּב, לאַז
 ער עס טאָן מיט אַ ברייטער האַנט; דער פאַרשטייער, מיט פליסיקייט;
 דער, וואָס ווייזט אַרויס דערבאַרעמדיקייט, מיט פריילעכקייט.

^a ישעיה מ, 13; איוב טו, 8; ירמיה כג, 18.

⁹ לָאָז זיין ליבשאפט אָן חַיִּיפּוּדָה, האָט פּינט דאָס, וואָס איז שלעכט, און באהעפט זיך אָן דעם, וואָס איז גוט. ¹⁰ האָט ליב איינער דעם אַנדערן מיט ברידערלעכער ליבשאפט, אין כבוד האַלט פאַר בילכער איינער דעם אַנדערן; ¹¹ אין פלייסיקייט, ניט פויל, גליאיק אין גייסט, דינענדיק גאָט; ¹² זייט פריילעך אין האַפענונג; געדולדיק אין אַ צרה; האַלט כסדר אין מתפלל זיין. ¹³ זייט מנדב פאַר די באַדערפענישן פון די הייליקע, און איבערגעגעבן צו הכנסת־אורחים.

¹⁴ בענטשט די, וואָס רודפן אייך; בענטשט, און שעלט ניט. ¹⁵ פרייט אייך מיט די, וואָס פרייען זיך, וויינט מיט די, וואָס וויינען. ¹⁶ לעבט אין אחדות איינער מיט דעם אַנדערן; טראַכט ניט פון הויכע זאָכן, נייערט לאָזט אייך אַראָפּ צו דעם, וואָס איז שפּל. האַלט אייך ניט פאַר חכמים אין אייערע אייגענע אויגן. ¹⁷ פאַרגעלט קיינעם ניט שלעכטס פאַר שלעכטס, נייערט גיט אַכטונג אויף דעם, וואָס איז בכבודיק אין די אויגן פון אַלע מענטשן. ¹⁸ אויב עס איז מעגלעך, און אויף וויפל איר זענט ביכולת, לעבט בשלום מיט אַלע מענטשן. ¹⁹ זייט אייך ניט נוקם, באַליבטע, נייערט מאַכט פלאַץ פאַר דעם גרימצאָרן פון גאָט; וואָרים סע שטייט געשריבן: נקמה געהערט צו מיר, איך וועל פאַרגעלטן, זאָגט גאָט. ²⁰ אויב אָבער דיין שוֹנָה איז הונגעריק, שפייז אים; אויב ער איז דאָרשטיק, גיב אים צו טרינקען; וואָרים מיט דעם טאָן אַווי, וועסטו אָנהויפן פייעריקע קוילן אויף זיין קאָפּ. ²¹ לָאָז דיך ניט גובר זיין פון דעם שלעכטן, נייערט זיי גובר דאָס שלעכטע מיט גוטן.

י וואָל יעדער איינער זיין אונטערטעניק צו דער העכערער מאַכט. **י** וואָרים עס איז ניטאָ קיין מאַכט, אַחוץ פון גאָט; און וואו זי איז פאַראַן, איז זי באַשטימט פון גאָט. ² בכּוּן, דער, וואָס שטעלט זיך קעגן דער מאַכט, ווידערשפעניקט דעם באַפעל פון גאָט; און די, וואָס ווידער־שפעניקן, וועלן ברענגען אויף זיך שטראַף. ³ וואָרים געוועלטיקער זענען ניט קיין פּחד פאַר די גוטע מעשים, נייערט פאַר די שלעכטע. און ווילסטו ניט מורא האָבן פאַר דער מאַכט? טו דאָס, וואָס איז גוט, און דו וועסט קריגן אַ שבח פון איר; ⁴ וואָרים זי איז דיר אַ באַדינערין פון גאָט צום גוטן. נאָר אויב דו טוסט דאָס, וואָס איז שלעכט, זאָלסטו מורא

האַבן, וואָרים זי טראָגט ניט אומויסט די שווערד. וואָרים זי איז אַ באַדינערין פון גאַט, וואָס טוט זיך נוקם זיין מיט צאָרן אָן דעם, וואָס טוט שלעכטס. ⁵איבערדעם מוז מען אונטערטעניק זיין, ניט נאָר פּונוועגן דעם צאָרן אַליין, נייערט אויך פּונוועגן דעם געוויסן. ⁶וואָרים צוליב דעם צאָלט איר אויך מַס; וואָרים זיי זענען באַדינערס פון גאַט, און גיבן זיך פּסדר אָפּ מיט דעם דאָזיקן ענין. ⁷דעריבער גיט יעדעמען, וואָס איר זענט שולדיק: מַס, צו וועמען מַס; צאָל, צו וועמען צאָל; מורא, צו וועמען מורא; פּבור, צו וועמען פּבור.

⁸זייט קיינעם גאַרניט שולדיק, אַרויף ליב צו האָבן איינער דעם אַנדערן; וואָרים דער, וואָס האָט ליב זיין חבר, האָט מקיים געווען די תּורה. ⁹וואָרים דו זאָלסט ניט מַנה זיין, דו זאָלסט ניט טייטן, דו זאָלסט ניט גנבענען, דו זאָלסט ניט גלוסטן, און אַלע אַנדערער מצוות, זענען צוזאַמענגענומען אין דעם דאָזיקן וואָרט, דהיינו: דו זאָלסט ליב האָבן דיין חבר ווי דיך אַליין. ¹⁰ליבשאַפט טוט ניט קיין שום שלעכטס דעם חבר; ליבשאַפט איז דעריבער דער קיום פון דער תּורה.

¹¹און דאָס טוט, ווייל איר וויסט די שָעה, אַז עס איז שוין צייט אויפצואוואַכן פון שלאָף; וואָרים אַצינד איז די ישועה געענטער צו אונדז, ווי ווען מיר האָבן לכתחילה געגלויבט. ¹²די נאַכט איז ווייט פאַרמיטן, און דער טאָג האָט גענענענט. לאָמיר דעריבער אָפטאָן די מַעשים פון פינצטערניש, און לאָמיר אָנטאָן די פּלייזן פון ליכט. ¹³לאָמיר גיין אָנשטענדיק ווי בייטאָג, ניט אין פרעסן און שיכרות, ניט אין צעלאָזנקייט און זנות, ניט אין מחלוקת און קנאה. ¹⁴נייערט טוט אייך אָן דעם האַר ישוע המְשִׁיחַ, און דאָהט ניט פאַר דעם פּלייש, ממלא צו זיין זיינע תּאוות.

ד נעמט אויף דעם, וואָס איז שוואַך אין דער אַמונה, אָבער ניט פּדי צו פירן וויכוחים איבער חילוקי דעות. ²איינער גלויבט, אַז ער מעג עסן אַלצדינג; אָבער דער, וואָס איז שוואַך, טוט בלויז עסן קרייטעכצער. ³זאָל דער, וואָס עסט, ניט מבטל זיין דעם, וואָס טוט ניט עסן; און זאָל דער, וואָס עסט ניט, ניט משפטן דעם, וואָס טוט עסן; וואָרים גאַט האָט אים אויפגענומען. ⁴ווער ביסטו, וואָס טוסט משפטן דעם קנעכט פון אַן

^א שמות כ, 13, 14; דברים ה, 17, 18. ^ב ויקרא יט, 18.

אנדערן? פאר זיין אייגענעם האר טוט ער שטיין, אָדער פאלן. און ער וועט בלייבן שטיין; וואָרים גאָט איז בִּיכּוּלַת אים אויפצושטעלן.

⁵ איינער טוט שאַצן איין טאָג העכער פון דעם אַנדערן; און אַנדערער טוט שאַצן יעדן טאָג באַגלייך. זאָל יעדער איינער זיין זיכער אין זיין אייגענער דעה. ⁶ דער, וואָס היט דעם טאָג, טוט אים היטן פון גאָטס וועגן; און דער, וואָס עסט, טוט עסן פון גאָטס-וועגן, און גיט גאָט אַ לויב; און דער, וואָס עסט ניט, פּוּנוּעגן גאָט טוט ער ניט עסן, און גיט גאָט אַ לויב. ⁷ וואָרים קיינער פון אונדו לעבט ניט פאַר זיך אַליין, און קיינער שטאַרבט ניט פאַר זיך אַליין. ⁸ וואָרים סיי מיר לעבן, לעבן מיר פון גאָטס-וועגן; און סיי מיר שטאַרבן, שטאַרבן מיר פון גאָטס-וועגן; בַּכּן, צי מיר לעבן, אָדער שטאַרבן, געהערן מיר צו גאָט. ⁹ וואָרים צוליב דעם איז מְשִׁיחַ געשטאַרבן און ווידער לעבעדיק געוואָרן, כּדי ער זאָל זיין האַר, סיי איבער טויטע און סיי איבער לעבעדיקע.

¹⁰ אָבער דו, פאַרוואָס טוסטו מְשַׁפֵּטן דיין ברודער? אָדער פאַרוואָס טוסטו מְבַטֵּל זיין דיין ברודער? וואָרים מיר וועלן אַלע שטיין פאַר דעם כּסא-הַמְשַׁפֵּט פון גאָט; ¹¹ וואָרים סע שטייט געשריבן:

אָזוי וואָר ווי איך לעב, זאָגט גאָט,
צו מיר וועט זיך בייגן יעדע קני,
און יעדע צונג וועט לויבן גאָט.*

¹² אָט אָזוי וועט יעדער איינער פון אונדו אָפּגעבן פון זיך חֶשְׁבוֹן פאַר גאָט.

¹³ לאָמיר דעריבער מער ניט מְשַׁפֵּטן איינער דעם אַנדערן, נייערט מְשַׁפֵּט ליבערשט דאָס, און קיינער זאָל ניט לייגן קיין מִיכְשׁוּל אין זיין ברודערס וועג, אָדער אים מאַכן פאלן. ¹⁴ איך ווייס, און בין זיכער אין דעם האַר יֵשׁוּעַ, און קיין זאך איז ניט טמא פון זיך אַליין; אַחוּץ פאַר דעם, וואָס האַלט עס פאַר טמא, פאַר דעם איז עס טמא. ¹⁵ וואָרים אויב פּוּנוּעגן שפּייז איז זיך דיין ברודער מְצַעֵר, גייסטו ניט מער אין ליבשאַפֵּט. ברענג ניט אום מיט דיין שפּייז דעם, פאַר וועמען מְשִׁיחַ איז געשטאַרבן. ¹⁶ זאָל ניט דעריבער פּוּנוּעגן אייער גוטס שלעכטס גערעדט ווערן; ¹⁷ וואָרים דאָס מַלְכוּת פון גאָט מיינט ניט עסן און טרינקען, נייערט

גערעכטיקייט, און שלום, און פרייד אין דעם רוח־הקודש.¹⁸ וואָרים דער, וואָס טוט מיט דעם דינען מְשִׁיחַ, ווערט וואוילגעפעלן פאַר גאָט, און באַוויליקט ביי מענטשן.

¹⁹ איבערדעם לאַמיר נאָכגיין נאָך זאַכן, וואָס דינען פאַר שלום, און זאַכן מיט וועלכע מיר קענען אויפבויען איינער דעם אַנדערן.²⁰ מאַך ניט קרוב דאָס ווערק פון גאָט פּונוועגן שפּייז. אַלצדינג איז ריין, דאָך איז עס שלעכט פאַר יענעם מענטשן, וואָס טוט עסן מיט ערגערניש.²¹ עס איז גוט, ניט צו עסן קיין פּלייש, ניט צו טרינקען קיין וויין, אויך ניט צו טאַן עפעס, דורך וואָס דיין ברודער טוט שטרויכלען.²² די אַמונה, וואָס דו האַסט, זאָלסטו האָבן צווישן דיר און גאָט. וואויל איז דעם, וואָס משפט זיך ניט אַליין אין דעם, וואָס ער טוט באַוויליקן.²³ אָבער דער, וואָס איז מסופק, איז פאַרמשפט, אויב ער עסט, מַחמת ער טוט עס ניט פון אַמונה; און וואָס עס איז ניט פון אַמונה, איז אַ זיגד.

מיר, וואָס זענען שטאַרק, דאַרפן טראָגן די שלאַפּקייטן פון די שוואַכע, און ניט צו וואוילגעפעלן ווערן זיך אַליין.² זאָל יעדער איינער פון אונדו פאַרשאַפן הַנָּאה זיין חבר פאַר זיין וואויל, און פאַר זיין פאַרבעסערונג.³ וואָרים מְשִׁיחַ איז זיך אַליין אויך ניט וואוילגעפעלן געווען, נייערט, ווי סע שטייט געשריבן:

די חרפות פון די, וואָס האָבן דיך געלעסטערט, זענען געפאלן אויף מיר*.

⁴ וואָרים אַלצדינג, וואָס איז פריער געשריבן געוואָרן, איז געשריבן געוואָרן פאַר אונדזער לערנונג, כדי דורך דער געדולד, און דער טרייסט פון די כתב־הקודש זאָלן מיר האָבן האַפענונג.⁵ און דער גאָט פון געדולד און פון טרייסט זאָל אייך באַוויליקן צו זיין פון דער זעלבער דעה איינער צום אַנדערן, לויט יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ;⁶ כדי איר זאָלט מיט איין האַרץ און מיט איין מויל אָפּגעבן כְּבוֹד דעם גאָט און פאַטער פון אונדזער האַר יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ.⁷ איבערדעם, זייט מקבל איינער דעם אַנדערן, אַזוי ווי מְשִׁיחַ האָט אייך מקבל געווען, פאַר דעם כְּבוֹד פון גאָט.⁸ וואָרים איך זאָג, אַז מְשִׁיחַ איז געמאַכט געוואָרן אַ באַדינער פון די געמלטע פּונוועגן דעם

* תהלים סט, 10.

אָמת פון גאָט, כּדי ער זאָל מקיים זיין די הבטחות צו די אָבות, ⁹ און כּדי די פעלקער זאָלן אָפּגעבן כּבוד צו גאָט פאַר זיין דערבאַרעמדיקייט, ווי סע שטייט געשריבן:

דעריבער וועל איך דיך לויבן צווישן די פעלקער,

און זינגען צו דיין נאָמען.¹⁰

¹⁰ און ווידער ווערט געזאָגט:

פּרייט אייך, איר אומות, מיט זיין פּאָלֶב.

¹¹ און ווידער:

לויבט גאָט, אַלע פעלקער,

גיט אַ שבּח צו אים, אַלע אומות.¹¹

¹² און ווידער זאָגט ישׁעיה:

און עס וועט זיין דער שוֹרש פון ישׁן,

און דער, וואָס שטייט אויף צו הערשן איבער די פעלקער;

צו אים וועלן די אומות האָפּן.

¹³ און דער גאָט פון האָפּענונג זאָל אייך אָנפילן מיט יעדער שְׂמחה און שְׁלוֹם דורך אייער אָמונה, כּדי איר זאָלט געדיינען אין האָפּענונג, דורך דער מאַכט פון דעם רויח־הקודש.

¹⁴ איך אַליין בין זיכער אין אייך, מינע ברידער, אַז איר אַליין

זענט פול מיט גוטסקייט, אָנגעפילט מיט יעדן וויסן, און פעאיק איינער

דעם אַנדערן מזהיר צו זיין. ¹⁵ איך האָב אייך אָבער טיילווייז געשריבן אַ

סך פּרייער, כּדי אייך ווידער צו דערמאָנען, דורך דעם חסד, וואָס איז

מיר געגעבן געוואָרן פון גאָט, ¹⁶ אַז איך זאָל זיין אַ באַדינער פון ישׁוע

הַמְשִׁיחַ פאַר די אומות־העולם, און צו דינען אין דער הייליקער עבודה פון

דער בשורה, פון גאָט, כּדי דער קרבן פון די אומות־העולם זאָל ווערן

באַוויליקט און געהייליקט דורך דעם רויח־הקודש. ¹⁷ איך האָב דעריבער

מיין רום אין ישׁוע הַמְשִׁיחַ אין זאַכן וואָס זענען שייך גאָט. ¹⁸ וואָרים איך

וועל מיך ניט דערוועגן צו רעדן פון עפעס, סיידן פון דעם, וואָס מְשִׁיחַ

האָט געטאָן דורך מיר, דורך וואָרט און טואונג, פּונוועגן דער געהאַרכ־

זאַמקייט פון די אומות־העולם, ¹⁹ אין דער מאַכט פון צייכנס און וואונדער,

אין דער מאַכט פון דעם רויח־הקודש, אַזוי, אַז פון ירושלים, און רונד אַרום

¹⁰ תהלים יח, ⁵⁰. ¹¹ דברים לב, ⁴³. ¹² תהלים קיז, ¹. ¹³ ישעיה יא, ¹⁰.

בזו צו איליריע, האָב איך אינגאַנצן אָנגעזאָגט די בשורה פון משיחן; ²⁰ יאָ, איך האָב מיר געמאַכט פאַר מיין ציל אָנצוזאָגן די בשורה, ניט דאָרטן, וואו משיח איז שוין אָנגערופן געוואָרן, כדי איך זאָל ניט בויען אויף אַן אנדערן מענטשנס יסוד, ²¹ נייערט, ווי סע שטייט געשריבן:

וואָס זיי איז ניט דערציילט געוואָרן, וועלן זיי זען,

און וואָס זיי האָבן ניט געהערט, וועלן זיי פאַרשטיין.^a

²² איבערדעם בין איך אויך געהינדערט געוואָרן אַזויפיל מאָל פון קומען צו אייך. ²³ אָבער אַצינד, ווייל איך האָב ניט מער קיין אָרט אין די דאָזיקע מקומות, און ווייל איך האָב שוין פֿמה יאָרן געבענקט צו קומען צו אייך, ²⁴ האָף איך זען בעת מיין נסיעה קיין שפּאַניע, און געבראַכט צו ווערן דורך אייך אויף מיין וועג אַהינצוצו, נאָכדעם ווי איך וועל מיך קודם האָבן אַביסל געזעטיקט מיט אייער חברותא. ²⁵ אַצינד אָבער גיי איך קיין ירושלים, צו באַדינען די הייליקע. ²⁶ וואָרים עס איז געווען דער גוטער רצון פון מאַקעדאָניע און אַכאַיאַ צו מאַכן אַ נִבְּהָה פֿאַר די אַרעמע צווישן די הייליקע אין ירושלים. ²⁷ יאָ, דאָס איז געווען זייער גוטער רצון, און זייערע פֿעליחובות זענען זיי. וואָרים אויב די אומות־העולם זענען געוואָרן שותפים פון זייערע גייסטיקע זאַכן, אַזוי זענען זיי מחויב זיי צו באַדינען אין גשמיותדיקע זאַכן. ²⁸ דעריבער, בעת איך וועל דאָס האָבן פאַרענדיקט, און פאַרחתמעט פאַר זיי די דאָזיקע פרוכט, אַזוי וועל איך דורך אייך גיין קיין שפּאַניע. ²⁹ און איך ווייס, אַז ווען איך וועל קומען צו אייך, וועל איך קומען אין דער פּולקייט פון דער בִּרְכָּה פון משיחן.

³⁰ און איצט בעט איך אייך, ברידער, דורך אונדזער האַר ישוע המשיח, און דורך דער ליבשאַפט פון דעם גייסט, אַז איר זאָלט זיך שטאַרקן אינאיינעם מיט מיר אין אייערע תּפּילות צו גאָט פאַר מינעטוועגן, ³¹ אַז איך זאָל ניצול ווערן פון די, וואָס זענען ווידערשפעניק אין יהודה, און אַז מיין באַדינונג פאַר ירושלים זאָל זיין אָנגענומען ביי די הייליקע, ³² כדי איך זאָל קענען קומען צו אייך אין פריידן דורך דעם רצון פון גאָט, און מיך מיט אייך דערקוויקן. ³³ און דער גאָט פון שלום זאָל זיין מיט אייך אַלע. אָמֵן.

^a ישעיה נב, 15.

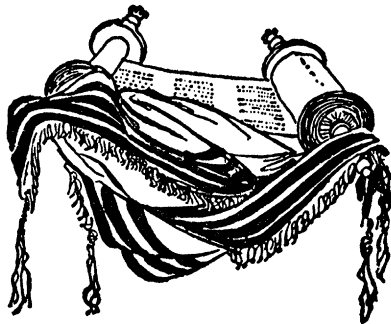
מז איך טו אייך פאַרשטעלן אונדזער שוועסטער פעבע, וואָס איז אַ באַדינערין פון דער קהילה אין קענקרייַע, ² אַז איר זאָלט זי מקבל זיין אין דעם האַר, ווי סע פאַסט זיך פאַר הייליקע, און אַז איר זאָלט איר העלפן אין וואָס נאָר זי וועט זיך באַנייטיקן אין אייך; וואָרים זי אַליין איז געווען אַ העלפערין פון אַ סך, און אויך פון מיר אַליין.

³ גריסט פריסקילע און אקילס, מיינע מיטאַרבעטער אין ישוע המשיח, ⁴ וואָס האָבן פאַר מיין לעבן אַנידערגעלייגט זייערע אייגענע העלדזער, וועמען ניט נאָר איך אַליין טו דאַנקען, נייערט אויך אַלע קהילות פון די אומות־הָעוֹלָם; ⁵ און גריסט די קהילה, וואָס איז אין זייער הויז. גריסט מיין באַליבטן עפֿיינעטוסן, וואָס איז די ערשטע פרויכט אין אַזיע פאַר משיחן. ⁶ גריסט מרִימען, וואָס האָט געשאַנקען אַ סך מי אויף אייך. ⁷ גריסט אַנדראָניקוסן און יוניאַסן, מיינע קרובים, און מיינע מיט־געפאַנגענע, וואָס זענען פון חשיבות צווישן די שליחים, און וואָס זענען אויך געווען פאַר מיר אין משיחן. ⁸ גריסט אַמפלאַטוסן, מיין באַליבטן אין דעם האַר. ⁹ גריסט אורבאַנוסן, אונדזער מיטאַרבעטער אין משיחן, און סטאַכיסן, מיין באַליבטן. ¹⁰ גריסט אַפעלעסן, דעם באַווייליקטן אין משיחן. גריסט די, וואָס זענען פון דעם הויזגעזינד פון אַריסטאַבולוסן. ¹¹ גריסט העראַד־יאַנען, מיין קרוב. גריסט די, פון דעם הויזגעזינד פון נאַרציסוסן, וואָס זענען אין דעם האַר. ¹² גריסט טריפֿינען און טריפֿאַסן, וואָס מיען זיך אין דעם האַר. גריסט פּערויס, די באַליבטע, וואָס האָט זיך אַ סך געמיט אין דעם האַר. ¹³ גריסט רופוסן, דעם אויסדערוויילטן אין דעם האַר, און זיין מוטער און מיינער. ¹⁴ גריסט אַסינקריטוסן, פּלעגאַנען, הערמעסן, פאַטראַבאַסן, הערמאַסן, און די ברידער, וואָס זענען מיט זיי. ¹⁵ גריסט פּילאַלאַגוסן און יוליען, נערעאוסן און זיין שוועסטער, און אַלימפּאַסן, און די אַלע הייליקע, וואָס זענען מיט זיי. ¹⁶ גריסט אייער דעם אַנדערן מיט אַ הייליקן קוש. אַלע קהילות פון משיחן גריסן אייך.

¹⁷ און איך בעט אייך, ברידער, אַז איר זאָלט אַכטונג געבן אויף די, וואָס מאַכן מחלוקותן און שטרױכלונגען, להיפוך צו דער לערננג, וואָס איר האָט געלערנט, און קערט אייך אָפּ פון זיי. ¹⁸ וואָרים אַזעלכע מענטשן דינען ניט משיחן, אונדזער האַר, נייערט זייער אייגענעם בויך, און דורך גלאַטע און שיינע רייד, פאַרפירן זיי דאָס האַרץ פון די אומשולדיקע.

¹⁹ וואָרים אייער געהאַרכואַמקייט איז באַקאַנט צו אַלעמען, און איך פריי מיך דעריבער איבער אייך; איך וואָלט אָבער וועלן, אַז איר זאָלט זיין קלוג וואָס שייך דעם גוטן, און תּמימותדיק וואָס שייך דעם שלעכטן. ²⁰ און דער גאָט פון שְׁלום וועט אין גיכן צעטרעטן דעם שטן אונטער אייערע פיס. דער חֶסֶד פון אונדזער האַר ישוע המָשִׁיחַ זאָל זיין מיט אייך. ²¹ טימאַטעאוס, מיין מיטאַרבעטער, טוט אייך גריסן, און לוקיוס און יאַזאַן און סאַסיפּאַטער, מייע קרובים. ²² איך, טערציזוס, וואָס שרייב דעם בריוו, גריס אייך אין דעם האַר. ²³ גאַיוס, וואָס איז מיין בעל-אַכסניא, און אויך פון דער גאַנצער קהילה, טוט אייך גריסן. עראַסטוס, דער שאַצמיינסטער פון דער שטאַט, און אונדזער ברודער קוואַרטוס, טוען אייך גריסן. ²⁴ דער חֶסֶד פון אונדזער האַר ישוע המָשִׁיחַ זאָל זיין מיט אייך אַלע. אָמֵן.

²⁵ און צו אים, וואָס איז ביכולת אייך צו שטאַרקן לויט מיין בשורה און דאָס דרשענען פון ישוע המָשִׁיחַ, לויט דער אַנטפלעקונג פון דעם סוד, וואָס איז געווען פאַרבאָרגן פון אייביקע צייטן, ²⁶ נאָר איז איצט אַנטפלעקט געוואָרן, און דורך די שריפטן פון די נביאים איז ער געוואָרן באַקאַנט צו אַלע אומות, לויט דעם באַפעל פון דעם אייביקן גאָט פאַר געהאַרכואַמקייט פון אָמונה, — ²⁷ צו דעם איינציקן קלוגן גאָט זאָל זיין כּבוֹד אויף אייביק, דורך ישוע המָשִׁיחַ. אָמֵן.

דער ערשטער בריוו צו די קאַרינטער

פאָלום, באַרופן צו זיין אַ שלִיחַ פון ישׁוע
הַמְּשִׁיחַ, דורך דעם רָצון פון גאָט, און
סאָסטענענס, אונדזער ברודער,² צו דער קהילה
פון גאָט, וואָס איז אין קאַרינט, צו די, וואָס
זענען געהייליקט אין ישׁוע הַמְּשִׁיחַ, באַרופן צו
זיין הייליקע, אינאיינעם מיט אַלע, וואָס רופן אָן
דעם נאָמען פון אונדזער האַר ישׁוע הַמְּשִׁיחַ אין
יעדן אָרט, סײַ זייער האַר און אונדזערער.³ חֶסֶד
צו אייך און שלום פון גאָט, אונדזער פאָטער,
און דעם האַר ישׁוע הַמְּשִׁיחַ.

⁴ איך דאַנק מיין גאָט אַלעמאַל פון אייערט-
וועגן, פאַר דעם חֶסֶד פון גאָט, וואָס איז אייך
געגעבן געוואָרן אין ישׁוע הַמְּשִׁיחַ,⁵ וואָס איר
זענט אין אַלצײַטג נְתַעֲשֶׂר געוואָרן אין אים, אין
יעדן וואָרט און אין יעדן וויסן,⁶ אַזױווי דאָס
עֲדוֹת פּוֹנוּעֵגן דעם מְשִׁיחַ איז אין אייך באַפּעס-
טיקט געוואָרן;⁷ אַזױ, אַז אייך פּעלֶט נײַט אין
קײַן שׁוּם מִתְּנֵה, בעת איר וואָרט אויף דער
אַנטפּלעקונג פון אונדזער האַר ישׁוע הַמְּשִׁיחַ,
⁸ וואָס וועט אייך אויך שטאַרקן ביז צום סוף,
פּדײַ איר זאָלט זיין אומשולדיק אין דעם טאָג פון

אונדזער האר ישוע המשיח. ⁹ גאט איז געטריי, וואס דורך אים זענט איר באַרופן געוואָרן צו דער חברותאשאפט פון זיין זון ישוע המשיח, אונדזער האר. ¹⁰ איך בעט אייך, ברידער, דורך דעם נאָמען פון אונדזער האר ישוע המשיח, אַז איר אַלע זאָלט רעדן דאָס זעלבע, און אַז עס זאָלן ניט זיין צווישן אייך קיין שפּאַלטונגען, נייערט אַז איר זאָלט זיין אינגאַנצן פון איין זין און פון איין מיינונג. ¹¹ וואָרים מע האָט מיר מוֹדיע געווען דורך דעם הויזגעזינד פון קלאָען וועגן אייך, אַז סע גייען אָן צווישן אייך מחלוקותן, מיינע ברידער. ¹² און איך מיין דאָס, וואָס יעדער איינער פון אייך זאָגט: איך געהער צו פּאָלוסן, און איך צו אַפּאָלאָסן, און איך צו פּיפּאָן, און איך צו מְשִׁיחַן. ¹³ איז מְשִׁיחַ צעטיילט? איז פּאָלוס געקרייזיקט געוואָרן פון אייערטוועגן? אָדער זענט איר געטובלט געוואָרן אין דעם נאָמען פון פּאָלוסן? ¹⁴ איך דאַנק גאָט, וואָס איך האָב קיינעם פון אייך ניט געטובלט, אַחוץ קריספּוסן און גאַיוסן; ¹⁵ כּדי קיינער זאָל ניט זאָגן, אַז איר זענט געטובלט געוואָרן אין מיין נאָמען. ¹⁶ (און איך האָב אויך געטובלט דאָס הויזגעזינד פון סטעפּאַנוסן; אויסערדעם, ווייס איך ניט, צי איך האָב נאָך עמיצן אַנדערש געטובלט.) ¹⁷ וואָרים מְשִׁיחַ האָט מיך ניט געשיקט צו טובלען, נייערט אַנצוואָגן די בשורה, ניט אין חכמה פון רייד, כּדי דער צלָב פון מְשִׁיחַן זאָל ניט געמאַכט ווערן צווישן.

¹⁸ וואָרים דאָס וואָרט פון דעם צלָב איז פאַר די, וואָס ווערן פאַרלוירן, נאַרישקייט; פאַר אונדז אָבער, וואָס ווערן ניצול, איז עס די מאַכט פון גאָט. ¹⁹ וואָרים סע שטייט געשריבן:

איך וועל צעשטערן די חכמה פון די חכמים,
און דעם פאַרשטאַנד פון די פאַרשטענדיקע
וועל איך בָּטל מאַכן.^א

²⁰ וואו איז דער חכם? וואו איז דער סופר? וואו איז דער בעל-זיווכות פון דער דאָזיקער וועלט? האָט גאָט ניט נאַריש געמאַכט די חכמה פון דער וועלט? ²¹ וואָרים אַזוויי די וועלט, דורך איר חכמה, האָט ניט דערקענט גאָט און זיין חכמה, איז עס גאָט וואוילגעפעלן געוואָרן, דורך דער נאַרישקייט פון דרשענען מְצִיָּל צו זיין די, וואָס גלויבן. ²² בעת יידן פאַרלאַנגען צייכנס, און גריכן זוכן חכמה, ²³ טוען מיר דרשענען מְשִׁיחַן

^א ישעיה כט, 14.

דעם געקרייציקטן, פאַר י'דן אַ שטרויכלשטיין, און פאַר גויים נאַרישקייט; ²⁴אַבער פאַר די, וואָס זענען באַרופֿן, סיי י'דן און סיי גריכן, איז מְשִׁיחַ די מאַכט פֿון גאַט, און די חֲכָמָה פֿון גאַט. ²⁵מַחֲמַת די נאַרישקייט פֿון גאַט איז קליגער פֿון מענטשן, און די שוואַכקייט פֿון גאַט איז שטאַרקער פֿון מענטשן.

²⁶וואַרים באַטראַכט אייער באַרופֿונג, ברידער, אַז ניט קיין סך חֲכָמִים לויט דעם פֿלייש, ניט קיין סך שטאַרקע, ניט קיין סך איידעלע זענען באַרופֿן געוואָרן; ²⁷נייערט גאַט האָט אויסדערוויילט די נאַרישע זאַכן פֿון דער וועלט, פֿדי מבייש צו זיין די חֲכָמִים; און גאַט האָט אויסדערוויילט די שוואַכע זאַכן פֿון דער וועלט, פֿדי מבייש צו זיין די שטאַרקע; ²⁸און די שְׁפָּרֵע זאַכן פֿון דער וועלט, און דאָס, וואָס איז פאַראַכטיקט האָט גאַט אויסדערוויילט, און דאָס, וואָס ס'איז ניטאָ, פֿדי ער זאָל בְּטֵל מאַכן די זאַכן, וואָס זענען פאַראַן, ²⁹אַזוי, אַז קיין שום בְּשֵׁר־זָדִם זאָל זיך ניט רימען פאַר גאַט. ³⁰איר אָבער זענט דורך אים אין יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, וואָס איז פאַר אונדו פֿון גאַט געמאַכט געוואָרן פאַר חֲכָמָה, און רעכטפאַרטיקייט, און קדושה, און גאולה, ³¹פֿדי, לויט ווי סע שטייט געשריבן: דער, וואָס טוט זיך רימען, זאָל זיך רימען אין גאַט.א.

ב און בעת איך בין געקומען צו אייך, ברידער, בין איך ניט געקומען מיט מליצהדיקע רייד, אָדער חֲכָמָה, אייך אַנצוואַגן דאָס עדות פֿון גאַט. ²וואַרים איך האָב מיר פירגענומען ניט צו קענען קיין שום זאך צווישן אייך, אַחוץ יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, און אים אַ געקרייציקטן. ³און איך בין געווען ביי אייך אין שוואַכקייט, און אין מורא, און אין גרויס ציטערניש; ⁴און מיין רעדן און מיין ורשענען זענען ניט געווען אין איבעררעדנדיקע רייד פֿון חֲכָמָה, נייערט אין באַוויזונג פֿון דעם גייסט און מאַכט, ⁵פֿדי אייער אַמונה זאָל ניט באַשטיין אין דער חֲכָמָה פֿון מענטשן, נייערט אין דער מאַכט פֿון גאַט.

⁶מיר אָבער רעדן חֲכָמָה צווישן די, וואָס זענען דערוואַקסן, דאָך ניט אַ חֲכָמָה פֿון דער דאָזיקער וועלט, אויך ניט פֿון די הערשער פֿון דער דאָזיקער וועלט, וואָס ווערן פאַרלוירן. ⁷נייערט מיר רעדן גאַטס חֲכָמָה בסוד, די פאַרבאַרגענע חֲכָמָה, וואָס גאַט האָט פאַרויסבאַשטימט נאָך

פון פאַרצייטן פאַר אונדזער פּבליצירונג, ⁸ וואָס קיינער פון די הערשער פון דער דאָזיקער וועלט האָט ניט פאַרשטאַנען; וואָרים וואָלטן זיי זי פאַרשטאַנען, וואָלטן זיי ניט געווען געקרייציקט דעם האָר פון הערלעכקייט. ⁹ נייערט, ווי סע שטייט געשריבן:

וואָס קיין אויג האָט ניט געזען,
און קיין אויער ניט געהערט,

און וואָס איז ניט אויפגעגאַנגען אין האַרצן פון דעם מענטשן,
וואָס גאַט האָט אָנגעברייט פאַר די, וואָס האָבן אים ליב א.

¹⁰ אָבער צו אונדז האָט זיי גאַט אַנטפלעקט דורך דעם גייסט. וואָרים דער גייסט טוט פאַרשטן אַלצדינג, אַפילו די טיפיקייטן פון גאַט.

¹¹ וואָרים ווער צווישן מענטשן ווייסט וואָס סע טוט זיך אין דעם מענטשן, אַחוץ דער גייסט פון דעם מענטשן, וואָס איז אין אים? אַזוי אויך ווייסט קיינער ניט וואָס סע איז אין גאַט, אַחוץ דער גייסט פון גאַט.

¹² מיר אָבער האָבן מקבל געווען, ניט דעם גייסט פון דער וועלט, נייערט דעם גייסט, וואָס איז פון גאַט, כדי מיר זאָלן פאַרשטיין די מַתְנוֹת, וואָס זענען אונדז געשאַנקען געוואָרן פון גאַט. ¹³ און מיר רעדן דערפון אין רייד, וואָס ניט מענטשלעכע חכמה טוט לערנען, נייערט אַזוויי דער גייסט טוט זיי לערנען, בעת מיר באַשיידן גייסטיקע זאַכן מיט גייסטיקע רייד.

¹⁴ דער נאַטירלעכער מענטש איז ניט מקבל די מַתְנוֹת פון דעם גייסט פון גאַט, וואָרים זיי זענען פאַר אים נאַרישקייט, און ער קען זיי ניט פאַרשטיין, מַחמת זיי ווערן געמשפט גייסטיק. ¹⁵ אָבער דער, וואָס איז גייסטיק, טוט משפטן אַלצדינג, און ער אַליין ווערט פון קיינעם ניט געמשפט. ¹⁶ וואָרים ווער האָט פאַרשטאַנען די מַחשבה פון גאַט, אַז ער זאָל אים לערנען? מיר אָבער האָבן די מַחשבה פון מְשִׁיחַן.

און איך, ברידער, האָב ניט געקענט רעדן צו איך ווי צו גייסטיקע, נייערט ווי צו ערדישע, ווי צו עופעלעך אין מְשִׁיחַן. ² איך האָב איך גענערט מיט מילך, ניט מיט קיין פעסטע שפייז; וואָרים איר זענט נאָך ניט מסוגל געווען צו פאַרטראַגן עס, און קענט עס אַפילו איצט אויך ניט, ³ וואָרים איר זענט נאָך ערדיש. וואָרים פֿלִזְמֵן ס'איז פאַראַן צווישן איך

^א ישעיה סד, ^ב ישעיה מ, ¹³.

קנאה און קריג, צי זענט איר ניט ערדיש, און טוט איר ניט גיין לויט דעם שטייגער פון מענטשן? ⁴ וואָרים בעת איינער וואָגט: איך געהער פאָלווסן; און אַן אנדערער: איך געהער אַפּאַלאָסן; צי זענט איר ניט פשוטע מענטשן? ⁵ וואָס איז דען אַפּאַלאָס? און וואָס איז פאָלווס? באַדינער, דורך וועמען איר זענט געקומען צו דער אַמונה, און יעדער ווי דער האַר האָט אים געגעבן. ⁶ איך האָב געפלאַנצט, אַפּאַלאָס האָט באַוואַסערט, אָבער גאָט האָט געלאָזט וואַקסן. ⁷ אַזוי, אַז ניט דער, וואָס טוט פלאַנצן, איז עפעס, אויך ניט דער, וואָס באַוואַסערט, נייערט גאָט, וואָס לאָזט עס וואַקסן. ⁸ און דער, וואָס פלאַנצט, און דער, וואָס באַוואַסערט, זענען איינס, און יעדער וועט באַקומען זיין באַזונדערן שַכר לויט זיין אייגענער אַרבעט. ⁹ וואָרים מיר זענען גאָטס מיטאַרבעטער, גאָטס ווירטשאַפט, גאָטס בנן זענט איר.

¹⁰ לויט דעם חֶסֶד פון גאָט, וואָס איז מיר געגעבן געוואָרן, האָב איך געלייגט אַ יסוד ווי אַ קלוגער בוימיינסטער, און אַן אנדערער טוט בויען אויף אים. זאָל אָבער יעדער אַכטונג געבן וויאָזוי ער טוט בויען אויף אים. ¹¹ וואָרים קיין אנדערן יסוד קאָן קיינער ניט לייגן ווי דער, וואָס איז געלייגט געוואָרן, און וואָס איז ישוע המשיח. ¹² אָבער אויב עמיצער טוט בויען אויף דעם דאָזיקן יסוד גאָלד, וילבער, טייערע שטיינער, האַלץ, היי, שטרוי, ¹³ אַזוי וועט יעדן מענטשנס אַרבעט אַנטפלעקט ווערן; וואָרים דער טאָג וועט עס קלאַר מאַכן, מחמת סע ווערט אַנטפלעקט דורך פייער, און דאָס פייער אַליין וועט באַווייזן די אַרבעט פון יעדן מענטשנס ווערק, פון וואָסער מין עס איז. ¹⁴ אויב עמיצנס ווערק, וואָס ער האָט אויף דעם געבויט, וועט פאַרבלייבן, וועט ער באַקומען אַ שַכר. ¹⁵ אויב עמיצנס ווערק וועט פאַרברענט ווערן, וועט ער ליידן שאַדן, אָבער ער אַליין וועט ניצול ווערן, דאָך אַזוי ווי דורך פייער.

¹⁶ צי ווייסט איר ניט, אַז איר זענט דער מקדש פון גאָט, און אַז דער רוח־אֱלֹהִים טוט ריען אין אייך? ¹⁷ אויב עמיצער טוט צעשטערן דעם מקדש פון גאָט, דעם וועט גאָט צעשטערן; וואָרים דער מקדש פון גאָט איז הייליק, און אַזעלכע זענט איר.

¹⁸ לאַז זיך קיינער ניט נאַרן. אויב עמיצער צווישן אייך מיינט, אַז ער איז קלוג אין דער דאָזיקער וועלט, זאָל ער ווערן אַ נאַר, כּדי ער זאָל

ווערן קלוג. ¹⁹ וואָרים די חכמה פון דער דאָזיקער וועלט איז נאַרישקייט ביי גאָט. וואָרים סע שטייט געשריבן:

ער טוט כאַפּן די חכמים אין זייער ליסטיקייט א.

²⁰ און ווידער:

גאָט ווייסט די מחשבות פון די חכמים, אַז זיי זענען נישטיק ב.

²¹ דעריבער זאָל קיינער זיך ניט רימען מיט מענטשן. וואָרים אַלצדינג איז איינערס, ²² צי דאָס איז פּאָלוס, אָדער אַפּאָלאָס, אָדער פּיפּא, אָדער די וועלט, אָדער לעבן, אָדער טויט, אָדער דאָס, וואָס איז פּאַראַן, אָדער דאָס, וואָס דאַרף קומען; אַלץ איז איינערס, ²³ און איר זענט משיחס, און משיח איז גאָטס.

ד זאָל אַ מענטש אַזוי טראַכטן פּונּוועגן אונדז, ווי פּון באַדינער פּון משיחן, און פּאַרוואַלטער פּון די סודות פּון גאָט. ² איבריגנס, פּון פּאַרוואַלטער ווערט געפּאָדערט, אַז זיי זאָלן געפּונען ווערן געטריי. ³ פּאַר מיר אָבער איז דאָס אַ קלייניקייט, אַז איך זאָל געמשיפט ווערן פּון איך, אָדער פּון אַ מענטשנס משפט. איך טו מיך אַפּילו אַליין איך ניט משיפטן. ⁴ וואָרים איך ווייס גאַרניט קעגן מיר אַליין, דאָך בין איך מיט דעם ניט גערעכטפּאַרטיקט; דער אָבער, וואָס טוט מיך משיפטן, איז דער האַר. ⁵ דעריבער משיפט גאַרניט פּאַר דער צייט, ביז דער האַר וועט קומען, וואָס וועט אויך ברענגען צום ליכט די פּאַרבאַרגענע זאַכן פּון דער פינצטערניש, און אַנטפּלעקן די טראַכטענישן פּון די הערצער; און דעמאָלט וועט יעדער איינער באַקומען זיין לויב פּון גאָט.

⁶ און דאָס, ברידער, האָב איך איבערגעטראָגן אויף מיר און אַפּאָלאָסן פּון אייערטוועגן, אַז איר זאָלט אַפּלערנען פּון אונדז, ניט איבערצוטורעטן, וואָס סע שטייט געשריבן, כדי קיינער פּון אייך זאָל זיך ניט גרויסן איינער אַנטקעגן דעם אַנדערן. ⁷ וואָרים ווער טוט דיך מאַכן צום אונטערשיידן? און וואָס האָסטו, וואָס דו האָסט ניט באַקומען? און אויב דו האָסט עס באַקומען, פּאַרוואָס טויסטו דיך רימען, גלייך ווי דו וואַלסט עס ניט געווען באַקומען?

⁸ שוין זענט איר זאָט געוואָרן? שוין זענט איר רייך געוואָרן? איר האָט דערגרייכט צו הערשאַפט אָן אונדז? הלוואַי וואַלט איר געהערשט,

* איוב ה, 13. ב תהלים צד, 11.

כדי מיר זאלן אויך קענען הערשן מיט אייך! ⁹ וואָרים איך מײן, אָו גאָט האָט אונדז, די שלײַחים, אַוועקגעשטעלט פֿאַר די מינדסטע פֿון אַלע, ווי פֿאַרמשפּטע צום טויט; וואָרים מיר זענען געמאַכט געוואָרן ווי אַ שפּיל פֿאַר דער וועלט, פֿאַר מלאַכים און מענטשן. ¹⁰ נאַראַנים זענען מיר פֿון משיח־זוועגן, אָבער איר זענט קלוג אין משיחן; מיר זענען שוואַך, אָבער איר זענט שטאַרק; איר האָט פֿבוד, אָבער מיר האָבן אומפֿבוד. ¹¹ אָט ביז צו דער איצטיקער שָעה הונגערן מיר, און דאַרשטן, און זענען נאַקעט, און ווערן געשלאַגן, און זענען זענד; ¹² און מיר מײַען זיך, און אַרבעטן מיט אונדזערע אייגענע הענט. בעת מיר ווערן געלעסטערט, בענטשן מיר; בעת גערודפֿט, דוילדן מיר; ¹³ בעת פֿאַשולדיקט, בעטן מיר; מיר זענען געמאַכט געוואָרן, און זענען איצט, ווי דער אָפּפאַל פֿון דער וועלט, דער אָפּשוים פֿון אַלצדינג.

¹⁴ ניט כדי אייך צו פֿאַרשעמען, שרייב איך דאָס, נייערט אייך מוהיר צו זיין ווי מײַנע באַליבטע קינדער. ¹⁵ וואָרים הגם איר האָט צען טויזנט דערציערס אין משיחן, האָט איר אָבער ניט קיין סך פֿאַטערס; וואָרים אין ישׁוע המשיח האָב איך אייך געוואונען דורך דער בשורה. ¹⁶ איך בעט אייך דעריבער, זײַט מײַנע נאַכפֿאלגער. ¹⁷ טאַקע צוליב דער סיבה האָב איך געשיקט צו אייך טימאָטעאָוס, וואָס איז מײַן באַליבט און געטריי קינד אין דעם האַר, אָו ער זאל אייך דערמאָנען אין מײַנע דרִכים אין משיחן, אַזוויי איך לערן זײ אומעטום אין יעדער קהילה. ¹⁸ אָבער טייל זענען אָנגעבלאָזן, גלייך איך וואָלט ניט וועלן קומען צו אייך. ¹⁹ איך וועל אָבער צו אייך פֿקרוב קומען, אַם ירצה השם, און איך וועל וויסן, ניט די רייד פֿון די, וואָס זענען אָנגעבלאָזן, נייערט זייער מאַכט. ²⁰ וואָרים דאָס מלכות פֿון גאָט באַשטייט ניט אין רייד, נייערט אין מאַכט. ²¹ וואָס ווילט איר? זאל איך קומען צו אייך מיט אַ רוט, אָדער מיט ליבשאַפּט און אַן ענינותדיקן גייסט?

ה מע הערט אומעטום, אָו ס'איז פֿאַראַן זנות צווישן אייך, און אַזאַ זנות, ווי עס איז אפילו ניטאַ צווישן די געצנדינער, אָו איינער זאל האָבן זיין פֿאַטערס ווייב. ² און איר זענט אָנגעבלאָזן! האָט איר ניט געדאַרפֿט ליבערשט טרויערן, אָו דער, וואָס איז באַאָנגען די דאָזיקע מעשה, זאל אָפּגעטאָן ווערן פֿון צווישן אייך?

³ וואָרים הגם איך בין אָפּוועזנד אין גוף, בין איך אָבער אָנוועזנד אין גייסט, און האָב שוין געמשפּט דעם, גלייך ווי איך וואָלט געווען אָנוועזנד, וואָס האָט אַזוינס געטאָן. ⁴ בעת איר זענט פאַרזאַמלט אין דעם נאָמען פון אונדזער האָר ישׁוע, און מיין גייסט איז צווישן אייך, מיט דער מאַכט פון אונדזער האָר ישׁוע, ⁵ וואָלט איר אַזאַ איינעם איבערענטפּערן צום שָטן פאַר דער פאַרדאַרבונג פון דעם פּלייש, כדי דער גייסט זאָל ניצול ווערן אין דעם טאָג פון דעם האָר ישׁוע.

⁶ אייער רימען זיך איז ניט גוט. ווייסט איר ניט, אַז אַביסל זויערטייג מאַכט זויער דאָס גאַנצע טייג? ⁷ ראַמט אויס דעם אַלטן חמץ, כדי איר זאָלט זיין אַ ניי טייג, אַזוויי איר זענט ניט געזייערט. וואָרים מְשִׁיחַ, אונדזער קרבן־פּסח, איז געשאַכטן געוואָרן. ⁸ לאַמיר דעריבער האַלטן יום־טוב, ניט מיט דעם אַלטן חמץ, אויך ניט מיט דעם חמץ פון שלעכטסקייט און רשעות, נייערט מיט די מצות פון לויטערקייט און אַמת.

⁹ איך האָב אייך געשריבן אין מיין בריוו, ניט צו חבּרן זיך מיט קיין נואפים; ¹⁰ בכלל ניט מיט די נואפים פון דער וועלט, אָדער מיט די גייציקע און גוֹלְנִים, אָדער מיט געצנדינער; וואָרים דעמאָלט וואָלט איר געמוזט אַרויסגיין פון דער וועלט. ¹¹ אָבער איך האָב אייך גיכער געשריבן, ניט צו חבּרן זיך מיט עמיצן, וואָס ווערט אָנגערופן אַ ברודער, און וואָס איז אַ נואף, אָדער גייציק, אָדער אַ געצנדינער, אָדער אַ לעסטערער, אָדער אַ שיכור, אָדער אַ גוֹלְן—מיט אַזאַ איינעם זאָלט איר אַפילו ניט עסן. ¹² וואָרים וואָס האָב איך צו טאָן מיט משפּטן די, וואָס זענען אין דרויסן? טוט איר ניט משפּטן די, וואָס זענען דרינען? ¹³ די דרויסנדיקע וועט גאָט משפּטן. ראַמט אויס דעם רשע פון צווישן אייך.

ווי דערוועגט זיך עמיצער פון אייך, בעת ער האָט אַן עסק קעגן זיין חבּר, צו גיין משפּטן זיך פאַר רשעים, און ניט פאַר די הייליקע? ² צי ווייסט איר ניט, אַז די הייליקע וועלן משפּטן די וועלט? און אויב די וועלט וועט געמשפּט ווערן דורך אייך, זענט איר ניט ראוי צו משפּטן די מינדסטע זאַכן? ³ צי ווייסט איר ניט, אַז מיר וועלן משפּטן מלאַכים? אַ פּשיטא שוין זאַכן, וואָס זענען שייך דעם דאָזיקן לעבן! ⁴ בכּן, אויב איר דאַרפט משפּטן זאַכן אין שייכות צו דעם לעבן, זעצט איר אַוועק מענטשן פון אומבאַדייטונג צו משפּטן אין דער קהילה? ⁵ איך זאָג דאָס צו אייער

שאַנד. שוין־זשע, צי געפינט זיך ניט צווישן אייך איינער אַ חכם, וואָס זאָל קאָנען אַנטשיידן צווישן זיינע ברידער, ⁶ נייערט ברודער גייט זיך לאָזן מיט ברודער, און דערצו נאָך פאַר אומגלויביקע?

⁷ עס איז שוין בכלל אַן עוולה פון אייך, וואָס איר פירט משפּטים איינער מיטן אַנדערן. פאַרוואָס ניט ליבערשט זיין באַענולטע? פאַרוואָס ניט ליבערשט זיין באַרויבטע? ⁸ יאָ, איר אַליין טוט אומרעכט, און באַרויבט, און דערצו נאָך אייערע אייגענע ברידער.

⁹ צי ווייסט איר ניט, אַז די רשעים וועלן ניט ירשענען דאָס מלכות פון גאָט? זייט ניט גענאָרט: ניט קיין נואפים, ניט קיין געצנדיגער, ניט קיין אויסגעלאַסענע, ניט קיין בעלי־תּאווה, אויך ניט די, וואָס ליגן מיט זכרים, ¹⁰ ניט קיין גנבים, ניט קיין גייציקע, ניט קיין שיפורים, ניט קיין לעסטערערס, ניט קיין גולגים, וועלן ירשענען דאָס מלכות פון גאָט. ¹¹ און אַזוינע זענען געווען טייל פון אייך; איר אָבער זענט געוואַשן געוואָרן, איר זענט געהייליקט געוואָרן, איר זענט גערעכטפאַרטיקט געוואָרן דורך דעם נאָמען פון דעם האַר יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, און דורך דעם גייסט פון אונזער גאָט.

¹² אַלצדינג איז מיר דערלויבט, דאָך ניט אַלצדינג איז נוצלעך. אַלצדינג איז מיר דערלויבט, דאָך וועל איך מײַך ניט אונטערוואַרפן אונטער דער מאַכט פון עפעס. ¹³ מאַכלים פאַרן בויך, און דער בויך פאַר מאַכלים, — און גאָט וועט פאַרלענדן סיי דאָס, און סיי די אַנדערע. דער גוף איז ניט פאַר זנות, נייערט פאַר דעם האַר, און דער האַר פאַר דעם גוף. ¹⁴ און גאָט האָט אויפגעוועקט דעם האַר, און אויך אונדז וועט ער אויפוועקן דורך זיין מאַכט. ¹⁵ צי ווייסט איר ניט, אַז אייערע גופים זענען אַברים פון מְשִׁיחַן? צי זאָל איך איצט נעמען די אַברים פון מְשִׁיחַן, און זיי מאַכן פאַר אַברים פון אַ זונה? תּלִּילָה! ¹⁶ אַדער צי ווייסט איר ניט, אַז דער, וואָס באַהעפט זיך מיט אַ זונה, איז איין לייב מיט איר? וואָרים סע שטייט געשריבן: ביידע וועלן ווערן איין לייב. ¹⁷ אָבער דער, וואָס איז באַהעפט מיט דעם האַר, איז איין גייסט מיט אים. ¹⁸ אַנטרינט פון זונר. יעדע זינד, וואָס אַ מענטש באַגייט, איז אויסער דעם גוף; דער אָבער, וואָס איז מונד, זינדיקט קעגן זיין אייגענעם גוף. ¹⁹ אַדער צי ווייסט איר ניט, אַז אייער גוף איז אַ מקדש פון דעם רויח־הַקּוֹדֶשׁ, וואָס איז אין אייך, וואָס

איר האָט פון גאַט? און איר זענט ניט אייערע אייגענע; ²⁰וואָרים איר זענט געקויפט געוואָרן מיט אַ פרייז. על-כּן, זאָלט איר אָפּגעבן כּבוד צו גאַט אין אייער לייב.

און בנוגע די זאכן, וועגן וואָס איר האָט געשריבן: עס איז גוט פאַר אַ מאַן ניט צו באַרירן קיין אַשה. ²דאָך מחמת פון זנות-וועגן, זאָל יעדער מאַן האָבן זיין אייגן ווייב, און זאָל יעדע אַשה האָבן איר אייגענעם מאַן. ³זאָל דער מאַן אָפּגעבן דעם ווייב איר חוב; און אַזוי אויך דאָס ווייב דעם מאַן. ⁴דאָס ווייב האָט ניט קיין רשות איבער איר אייגענעם לייב, נייערט דער מאַן; און אַזוי האָט אויך דער מאַן ניט קיין רשות איבער זיין אייגענעם לייב, נייערט דאָס ווייב. ⁵שיידט זיך ניט אָפּ איינער פון דעם אַנדערן, סיידן עס ווערט אָפּגעערעדט אויף אַ צייט, כדי איר זאָלט זיך קענען אָפּגעבן מיט תּפּילה, טאַן, און זייט צוריק צוזאַמען, כדי דער שטן זאָל אייך ניט ברענגען צו קיין נסיון פּונוועגן אייער ניט-צוריקגעהאַלטנקייט. ⁶און דאָס זאָג איך בּדּרָך רשות, און ניט בּדּרָך געבאַט. ⁷דאָך הלוואַי זאָלן אַלע מענטשן זיין אַזוויי איך אליין. אָבער יעדער איינער האָט זיין אייגענע מַתּנה פון גאַט, איינער אויף דעם אופּן, און אַן אַנדערער אויף יענעם.

⁸צו די אומפאַרהייראַטע, און צו די אַלמנות זאָג איך: עס איז גוט פאַר זיי, אויב זיי פאַרבלייבן אַזוויי איך. ⁹אָבער אויב זיי קענען זיך ניט צוריקהאַלטן, זאָלן זיי חתונה האָבן; וואָרים עס איז בעסער חתונה צו האָבן, איידער צו ברענען.

¹⁰צו די פאַרהייראַטע אָבער געביט איך, יאָ, ניט איך, נייערט דער האַר, אַז דאָס ווייב זאָל זיך ניט אָפּשיידן פון איר מאַן, ¹¹(טוט זי זיך אָבער אָפּשיידן, זאָל זי פאַרבלייבן אומפאַרהייראַט, אָדער זיך איבערבעטן מיט דעם מאַן), און אַז דער מאַן זאָל ניט פאַרלאָזן זיין ווייב.

¹²צו די איבעריקע אָבער זאָג איך, ניט דער האַר: אויב אַ ברודער האָט אַן אומגלויביק ווייב, און זי איז מסכים צו וואוינען מיט אים, זאָל ער זי ניט פאַרלאָזן. ¹³און דאָס ווייב, וואָס האָט אַן אומגלויביקן מאַן, און ער איז מסכים צו וואוינען מיט איר, זאָל זי איר מאַן ניט פאַרלאָזן. ¹⁴וואָרים דער אומגלויביקער מאַן ווערט געהייליקט דורך דעם ווייב, און דאָס אומגלויביקע ווייב ווערט געהייליקט דורך דעם ברודער; אַז ניט,

וואָלטן אייערע קינדער געווען טמא, נאָר אַצינד זענען זיי הייליק. ¹⁵ אויב אָבער דער אומגלויביקער וויל זיך אָפשיידן, לאָז ער זיך אָפשיידן; דער ברודער, אָדער די שוועסטער, איז ניט געבונדן אין אַזוינע פּאַלן; און גאָט האָט אונדו באַרופן צו שְׁלוֹם. ¹⁶ וואָרים וויאָזוי ווייסטו, אָ אַשה, צי דו וועסט מְציל זיין דיין ווייב? אָדער וויאָזוי ווייסטו, אָ מאַן, צי דו וועסט מְציל זיין דיין ווייב? ¹⁷ נייערט ווי דער האַר האָט צוגעטיילט יעדן מענטשן, ווי גאָט האָט יעדן באַרופן, אַזוי זאָל ער גיין. און אַזוי בין איך מתקן אין אַלע קהילות. ¹⁸ איז עמיצער באַרופן בעת אַ געמלטער, זאָל ער ניט ווערן אומגעמלט. איז עמיצער באַרופן געוואָרן אין עַרלה, זאָל ער ניט געמלט ווערן. ¹⁹ מילה איז גאַרניט, און עַרלה איז גאַרניט, נייערט דאָס היטן פון די מצוות פון גאָט. ²⁰ לאָז יעדער פאַרבלייבן אין יענער באַרופונג, אין וועלכער ער איז באַרופן געוואָרן. ²¹ ביסטו באַרופן געוואָרן אַלס קנעכט, זאָל עס דיך ניט אַרן. אויב אָבער דו קענסט ווערן פריי, באַנוץ דיך מיט דער געלעגנהייט. ²² וואָרים דער, וואָס איז באַרופן אין דעם האַר אַלס אַ קנעכט, איז דעם האַרס באַפרייטער; אַזוי אויך דער, וואָס איז געווען פריי, בעת ער איז באַרופן געוואָרן, איז מְשיחס קנעכט. ²³ איר זענט געקויפט געוואָרן מיט אַ פרייז; ווערט ניט קיין קנעכט פון קיין מענטשן. ²⁴ ברידער, לאָז יעדער איינער, אין וואָס פאַר אַ מצב ער איז באַרופן געוואָרן, פאַרבלייבן אין דעם מיט גאָט.

²⁵ און בנוגע בתולות, האָב איך ניט קיין געבאָט פון דעם האַר; איך גיב אָבער מיין מיינונג ווי איינער, וואָס האָט געפונען לייטזעליקייט ביי דעם האַר, צו זיין באַגלויבט. ²⁶ איך מיין דעריבער, אַז פּונדען דער איצטיקער עַרה, איז עס גוט פאַר אַ מענטשן צו זיין ווי ער איז. ²⁷ ביסטו צוגעבונדן צו אַ ווייב? זוך ניט צו ווערן פריי. ביסטו פריי אַ ווייב? זוך ניט קיין ווייב. ²⁸ האָסטו אָבער חתונה געהאַט, האָסטו ניט געזינדיקט; און אויב אַ בתולה האָט חתונה, האָט זי ניט געזינדיקט. אָבער אַזוינע וועלן האָבן ערות אין דעם פלייש; און איך וואָלט איך וועלן פאַרשינען. ²⁹ דאָס אָבער זאָג איך, ברידער, די צייט איז קורץ. און פון איצט אַן זאָלן יענע, וואָס האָבן ווייבער, זיין גלייך ווי זיי וואָלטן זיי ניט געהאַט; ³⁰ און יענע, וואָס וויינען, גלייך ווי זיי וואָלטן ניט געוויינט; און יענע, וואָס פרייען זיך, גלייך ווי זיי וואָלטן זיך ניט געפרייט; און יענע, וואָס קויפן, גלייך

ווי זיי וואָלטן עס ניט פאַרמאָגט; ³¹ און יענע, וואָס האָבן הנאה פון דער וועלט, גלייך ווי זיי וואָלטן זי ניט באַנוצט; וואָרים די געשטאַלט פון דער דאָזיקער וועלט טוט פאַרגיין.

³² איך וואָלט וועלן איר זאָלט זיין פריי פון דאָגות. דער, וואָס איז ניט פאַרהייראַט, זאָרגט פּונוועגן די זאַכן פון דעם האַר, וויאָזוי ער זאָל וואוילגעפעלן ווערן דעם האַר; ³³ דער אָבער, וואָס איז פאַרהייראַט, זאָרגט פּונוועגן די זאַכן פון דער וועלט, וויאָזוי ער זאָל וואוילגעפעלן ווערן זיין ווייב, ³⁴ און איז צעטיילט. אַזוי אויך די אַשה, וואָס איז ניט פאַרהייראַט, און די בתולה, זאָרגט פּונוועגן די זאַכן פון דעם האַר, כּדי זי זאָל זיין הייליק, סיי אין דעם גוף און סיי אין דעם גייסט; אָבער די, וואָס איז פאַרהייראַט, זאָרגט פּונוועגן די זאַכן פון דער וועלט, וויאָזוי זי זאָל וואוילגעפעלן ווערן איר מאַן. ³⁵ און דאָס זאָג איך פאַר אייער אייגענער טובה וועגן, און ניט צו וואַרפן אַ נעץ איבער אייך, נייערט איר זאָלט זיך פירן ווי סע געהער צו זיין, און כּדי איר זאָלט קענען דינען דעם האַר אומגעשטערט.

³⁶ אויב עמיצער מיינט, אַז ער באַנעמט זיך ניט פאַסיק קעגן זיין יונגפּרוי, בעת זי איז אַריבער איר בליאונג-צייט, און אויב סע באַדאַרף אַזוי צו זיין, זאָל ער טאָן וואָס ער וויל; ער זינדיקט ניט; לאָזן זיי חתונה האָבן. ³⁷ דער אָבער, וואָס איז פעסט אין זיין האַרצן, און האָט עס ניט נייטיק, נייערט האָט שליטה איבער זיין אייגענעם ווילן, און האָט באַשלאָסן אין זיין האַרצן צו פאַרשויען זיין אייגענע יונגפּרוי, אַזוי טוט ער רעכט. ³⁸ בּכּן, דער, וואָס מאַכט חתונה זיין יונגפּרוי, טוט גוט; און דער, וואָס מאַכט זי ניט חתונה, וועט טאָן נאָך בעסער.

³⁹ אַ ווייב איז געבונדן צו איר מאַן קל־זמן ער לעבט; אויב אָבער דער מאַן שטאַרבט, איז זי פריי חתונה צו האָבן מיט וועמען זי וויל, נייערט נאָר אין דעם האַר. ⁴⁰ לויט מיין מיינונג, איז זי אָבער גליקלעכער, אויב זי פאַרבלייבט אַזוויזוי זי איז; און איך מיין, אַז איך פאַרמאָג אויך דעם גייסט פון גאָט.

ח און בנוגע די זאַכן, וואָס מען איז מקריב צו אָפּגעטער: מיר ווייסן, אַז מיר אַלע האָבן פאַרשטענדעניש. וויסן בלאָזט אויף, אָבער ליבשאַפט טוט אויפבויען. ² אויב עמיצער מיינט, אַז ער פאַרשטייט עפעס, פאַרשטייט

ער נאָך ניט, ווי ער וואָלט באַדאַרפט פאַרשטיין. ³ נאָר אויב עמיצער האָט ליב גאָט, דער דאָזיקער ווערט דערקענט פון אים.

⁴ און וואָס שייך דעם עסן פון זאַכן, וואָס מען איז מקריב צו אָפגעטער, ווייסן מיר, אָו קיין שום אָפגאַט איז עפעס אין דער וועלט, און אָו ס'איז ניטאָ קיין גאָט, אַחוץ איינער. ⁵ וואָרים הָגם סע זענען פאַראַן אָועלכע, וואָס ווערן אָנגערופן געטער, סיי אין הימל, סיי אויף דר'ערד, - ווי עס זענען פאַראַן געטער אַ סך, און האַרן אַ סך, - דאָך פאַר אונדז איז פאַראַן איין גאָט, דער פאַטער, פון וועמען עס איז אַלצדינג, און מיר פאַר אים, און איין האַר, יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, דורך וועמען סע זענען אַלע זאַכן, און מיר דורך אים.

⁷ דאָך ניט אין אַלע מענטשן איז דאָ די פאַרשטענדעניש; נייערט טייל, וואָס זענען געוואוינט ביז איצט צו דעם אָפגאַט, עסן ווי פון אַ זאָך, וואָס מען האָט מקריב געווען צו אַן אָפגאַט; און זייער געוויסן, וואָס איז שוואַך, ווערט באַפֿלעקט. ⁸ אָבער שפייז וועט אונדז ניט באַוויליקן צו גאָט; אויך זענען מיר ניט ערגער, אויב מיר עסן ניט, אויך ניט בעסער, אויב מיר עסן יאָ. ⁹ גיט אָבער אַכטונג, אָו די דאָזיקע פֿרייהייט אייערע זאָל ניט דורך עפעס ווערן אַ מיכשול פאַר די שוואַכע. ¹⁰ וואָרים אויב עמיצער זעט דין, וואָס האָסט פאַרשטענדעניש, זיצן ביי אַ מאַלצייט אין דעם טעמפל פון אַן אָפגאַט, וועט ניט זיין געוויסן, אויב ער איז שוואַך, דער-מוטיקט ווערן צו עסן זאַכן, וואָס מען האָט מקריב געווען צו אָפגעטער? ¹¹ און דורך דיין פאַרשטענדעניש גייט דער שוואַכער ברודער פאַרלוירן, פאַר וועמען מָשִׁיחַ איז געשטאַרבן. ¹² און אָווי, בעת איר זינדיקט קעגן די ברידער, און פאַרלעצט זייער שוואַך געוויסן, זינדיקט איר קעגן מָשִׁיחַן. ¹³ איבערדעם, אויב אַ שפייז איז גוֹרָם מיין ברודער צו שטרויכלען, וועל איך קיינמאָל ניט עסן קיין פֿלייש, פֿדי איך זאָל ניט גוֹרָם זיין מיין ברודער צו שטרויכלען.

ו בין איך ניט פֿריי? בין איך ניט קיין שליר-? האָב איך ניט געוען יִשׁוּעַן, אונדזער האַר? זענט איר ניט מיין ווערק אין דעם האַר? ² אויב פאַר אַנדערע בין איך ניט קיין שליר, צום ווינציקסטן בין איך עס דאָך פאַר אייך; וואָרים דער חותם פון מיין שליחות זענט איר אין דעם האַר. ³ דאָס איז מיין רעכטפֿאַרטיקונג פאַר די, וואָס פאַרשטן מיך אויס.

4 צי האָבן מיר ניט קיין רשות צו עסן און צו טרינקען? 5 צי האָבן מיר ניט קיין רשות אַרומצופירן אַ שוועסטער פאַר אַ ווייב, אַזוי ווי די איבעריקע שלוחים, און די ברידער פון דעם האַר, און פּיפּאַ? 6 אָדער איך נאָר און בּר־נבֿא, האָבן מיר ניט קיין רשות ניט צו אַרבעטן? 7 וואָסער זעלנער טוט גאָר דינען אויף זיינע אייגענע הוצאות? ווער פּלאַנצט אַ ווינגאַרטן, און עסט ניט פון אים קיין פירות? אָדער ווער פּיטערט אַ סטאַדע, און געניסט ניט פון דער מילך פון דער סטאַדע?

8 צי טו איך רעדן די דאָזיקע זאַכן לויט דעם שטייגער פון מענטשן? אָדער צי זאָגט ניט די תּוֹרָה אויך דאָס זעלבע? 9 וואָרים סע שטייט געשריבן אין תּוֹרַת־מֹשֶׁה: זאָלסט ניט פאַרבינדן אַן אָקס דאָס מויל, בעת ער דרעשט. צי זאָרט דען גאָט פאַר אָקסן? 10 אָדער זאָגט ער דאָס פון אונדזערטוועגן בּכֶּלֶל? יאָ, פון אונדזערטוועגן איז עס געשריבן געוואָרן, וואָרים דער, וואָס אַקערט, דאַרף אַקערן מיט האַפּענונג, און דער, וואָס דרעשט, אין דער האַפּענונג צו באַקומען אַ חֶלֶק.

11 אויב מיר האָבן געווייט אין איך גייסטיקע זאַכן, איז עס אַזאַ גרויסער ענין, אויב מיר וועלן שניידן אייערע ערדישע זאַכן? 12 אויב אַנדערע האָבן אַ חֶלֶק אין דעם רעכט איבער אייך, האָבן מיר ניט אַ סך מער? דאָך האָבן מיר ניט אויסגענוצט דאָס דאָזיקע רעכט, נייערט מיר טראָגן איבער אַלצדינג, כדי מיר זאָלן ניט אַנמאַכן קיין שטערונג פאַר דער בשורה פון מִשִׁיחַ. 13 ווייסט איר ניט, אַז די, וואָס טוען די הייליקע עבודת, עסן פון די זאַכן פון דעם מקדש, און די, וואָס דינען פאַר דעם מִזְבֵּחַ, נעמען זייער חֶלֶק אין דעם מִזְבֵּחַ? 14 פּונקט אַזוי האָט אויך דער האַר מתקן געווען, אַז די, וואָס זאָגן אַן די בשורה, זאָלן לעבן פון דער בשורה.

15 איך האָב אָבער ניט אויסגענוצט קיין איינציקע פון די דאָזיקע זאַכן; און איך האָב דאָס ניט געשריבן, כדי סע זאָל אַזוי געטאָן ווערן אין מיין פאַל; וואָרים איך וואָלט ליבערשט שטאַרבן, איידער עמיצער זאָל צונישט מאַכן מיין רימען זיך. 16 וואָרים אויב איך זאָג אַן די בשורה, דאַרף איך מיך ניט רימען מיט דעם, וואָרים איך בין מחויב דאָס צו טאָן; און וויי איז מיר, אויב איך טו ניט אַנוואַגן די בשורה! 17 וואָרים אויב איך טו דאָס פון מיין אייגענעם ווילן, קריג איך אַ שְׂכָר; נאָר אויב ניט פון מיין

אייגענעם ווילן, האָב איך אַ שלִיחות, וואָס איז מיר אָנפֿאַרטרויט געוואָרן.
 18 וואָס פֿאַרט איז מיין שִׁכְרָ? דאָס: וואָס בעת איך טו אָנוואַגן די בשורה,
 זאָל איך קענען ברענגען די בשורה אָן געצאָלטס, כדי ניט אויסצונוצן מיין
 רעכט אין דער בשורה.

19 וואָרים הַגַּם איך בין פֿריי פֿון אַלע מענטשן, האָב איך מיך
 געמאַכט פֿאַר אַ באַדינער צו אַלע, כדי איך זאָל געווינען וואָס מערער.
 20 פֿאַר די יִדן בין איך געוואָרן ווי אַ יִד, כדי איך זאָל געווינען די יִדן;
 פֿאַר די, וואָס זענען אונטער דער תּוֹרָה, ווי אונטער דער תּוֹרָה, בעת אַליין
 בין איך ניט אונטער דער תּוֹרָה, כדי איך זאָל געווינען די, וואָס זענען
 אונטער דער תּוֹרָה; 21 פֿאַר די, וואָס זענען אָן אַ תּוֹרָה, ווי אָן אַ תּוֹרָה,
 בעת איך בין ניט אָן גאָטס תּוֹרָה, ניערט אונטער מְשִׁיחַס תּוֹרָה, כדי איך
 זאָל געווינען די, וואָס זענען אָן אַ תּוֹרָה. 22 פֿאַר די שוואַכע בין איך
 געוואָרן שוואַך, כדי איך זאָל געווינען די שוואַכע. איך בין געוואָרן
 אַלצדיג פֿאַר אַלע מענטשן, כדי בְּכָל־אופֿן מְצִיל צו זיין טייל פֿון זיי.
 23 און איך טו אַלצדיג פֿאַר דער בשורה־זועגן, כדי איך זאָל האָבן אַ חֶלֶק
 אין איר.

24 צי ווייסט איר ניט, אָו די, וואָס לויפֿן אין אַ וועט־לויף, לויפֿן
 אַלע, אָבער נאָר איינער באַקומט דעם פֿרייז? פֿונקט אַזוי לויפט, כדי
 איר זאָלט אים באַקומען. 25 און יעדער איינער, וואָס קעמפט אין די
 שפּילן, לעבט איינגעהאַלטן אין אַלצדיג. און זיי טוען עס כדי צו באַקומען
 אַ פֿאַרדאַרבלעכע קרוין, מיר אָבער—אָן אומפֿאַרדאַרבלעכע. 26 איך לויף
 דעריבער אַזוי, ניט ווי אומזיכער; איך קעמף ניט אַזוי ווי איינער, וואָס
 שלאָגט די לופֿט; 27 ניערט איך שלאָג מיין לֵיב, און פֿאַרקעכט אים,
 טאַמער וועל איך דורך עפעס, נאָכדעם ווי איך האָב געדרשנט פֿאַר
 אַנדערע, אַליין פֿאַרוואָרפֿן ווערן.

איך וויל אָו איר זאָלט וויסן, ברידער, אָו אונזערע אָבורט זענען
 אַלע געווען אונטער דעם וואַלקן, און אַלע זענען אַריבערגעגאַנגען
 איבער דעם ים; 2 און אַלע זענען געטובֿלט געוואָרן אויף משהן אין דעם
 וואַלקן און אין דעם ים, 3 און האָבן אַלע געגעסן די זעלבע גייסטיקע
 שפּייז, 4 און האָבן אַלע געטרונקען דעם זעלבן גייסטיקן טרונק; וואָרים זיי
 האָבן געטרונקען פֿון אַ גייסטיקן פעלזן, וואָס איז זיי נאָכגעגאַנגען, און

דער פעלז איז געווען מְשִׁיחַ. ⁵ דאָך זענען די מיינסטע פון זיי ניט וואויל-געפעלן געוואָרן גאָט; וואָרים זיי זענען אומגעקומען אין דער מדבר. ⁶ און די דאָזיקע זאָכן זענען געווען ביישפּילן פאַר אונדז, כדי מיר זאָלן ניט גלוסטן נאָך קיין שלעכטיקייטן, אַזויזוי זיי האָבן געגלוסט. ⁷ זייט אויך ניט קיין געצנדינער, ווי טייל פון זיי זענען געווען; ווי סע שטייט געשריבן: דאָס פאַלק האָט זיך אַנדערגעזעצט צו עסן און טרינקען, און זיי זענען אויפגעשטאַנען צו שפּילן זיך. ⁸ לאַמיר אויך ניט באַגיין קיין ניאוף, ווי טייל פון זיי זענען באַגאַנגען, און זענען געפאַלן אין איין טאָג דריי-און-צוואַנציק טויזנט. ⁹ לאַמיר אויך ניט אויספרוואוּן גאָט, ווי טייל פון זיי האָבן אים אויסגעפרוואוּט, און זענען אומגעקומען דורך די שלאַנגען. ¹⁰ איר זאָלט אויך ניט מורמלען, ווי טייל פון זיי האָבן געמורמלט, און זענען אומגעקומען דורך דעם משחית. ¹¹ און די דאָזיקע זאָכן זענען געשען צו זיי פאַר אַ ביישפּיל; און זיי זענען פאַרשריבן געוואָרן צו זיין אַ וואַרענונג פאַר אונדז, אויף וועמען דער סוף פון די צייטן האָט גענענט. ¹² בַּכֵּן, לאַז דער, וואָס מיינט, אַז ער שטייט, אַכטונג געבן, אַז ער זאָל ניט פאַלן. ¹³ סע האָט אייך קיין שום נסיון ניט געטראָפן, סידן אַזאָ ווי אַ מענטש קאָן פאַרטראָגן. אָבער גאָט איז געטריי, וואָס וועט ניט דערלאָזן, אַז איר זאָלט געפרוואוּט ווערן איבער אייערע כוחות; ניערט ער וועט מיט דעם נסיון אויך מאַכן אַ וועג פון אַנטרינונג, כדי איר זאָלט אים קאָנען דערטראָגן.

¹⁴ איבערדעם, מיינע באַליבטע, אַנטרינט פון געצנדינעריי. ¹⁵ איך רעד ווי צו פאַרשטענדיקע; משפט איר אַליין, וואָס איך זאָג. ¹⁶ דער כּוֹס פון ברכה, איבער וועלכן מיר מאַכן אַ ברכה, איז דאָס ניט קיין באַהעפטונג מיט דעם בלוט פון מְשִׁיחַן? די מְצָה, פון וואָס מיר ברעכן אָפּ, איז דאָס ניט קיין באַהעפטונג מיט דעם לייב פון מְשִׁיחַן? ¹⁷ און מַחמת עס איז איין מְצָה, זענען מיר, וואָס זענען אַ סך, איין לייב, וואָרים מיר אַלע האָבן אַ חֶלֶק אין דער איינער מְצָה. ¹⁸ זעט די בני-יִשְׂרָאֵל לויט דעם פלייש: צי זענען זיי, וואָס עסן די קרבנות, ניט באַהעפט מיט דעם מוֹבַח? ¹⁹ דעריבער, וואָס זאָל איך זאָגן? אַז אַ זאָך, וואָס מען האָט מקריב געווען צו אָפּגעטער האָט אַ מְשִׁיחַת, אָדער אַז אַן אָפּגאַט האָט אַ מְשִׁיחַת? ²⁰ איך זאָג גיכער,

א שמות לב, 6. ב במדבר כה, 9-1. ג במדבר כא, 5, 6. ד במדבר יד, 2, 36.

אז דאָס, וואָס די געצנדינער זענען מקריב, זענען זיי מקריב צו רוחות, און ניט צו גאָט. און איך וויל ניט, אַז איר זאָלט פירן חברותאשאפט מיט רוחות. ²¹ איר קענט ניט טרינקען דעם כּוֹס פון דעם האַר, און דעם כּוֹס פון רוחות; איר קענט ניט האָבן אַ חלק אין דעם טיש פון דעם האַר, און אין דעם טיש פון רוחות. ²² אָדער זאָלן מיר דערצערענען דעם האַר צו קנאה? זענען מיר שטאַרקער פון אים?

²³ אַלצדינג איז דערלויבט, אָבער ניט אַלצדינג איז נוצלעך. אַלצדינג איז דערלויבט, אָבער ניט אַלצדינג בויט אויף. ²⁴ זאָל קיינער ניט זוכן זיין אייגענע טובה, נייערט יעדער זיין חברס. ²⁵ אַלץ, וואָס סע ווערט פאַרקויפט אין די יאָטקעס, עסט, און פּרעגט ניט קיין שאַלה פון געוויסן וועגן; ²⁶ וואָרים די ערד געהערט גאָט, און די פּולקייט פון איר. ²⁷ און אויב איינער פון די, וואָס גלויבן ניט, פאַרבעט אייך אויף אַ סעודה, און איר האָט בּדעָה צו גיין, זאָלט איר עסן אַלץ, וואָס סע ווערט געשטעלט פאַר אייך, און פּרעגט ניט קיין שאַלה פון געוויסן וועגן. ²⁸ נאָר אויב עמיצער זאָגט צו אייך: דאָס האָט מען מקריב געווען פאַר אַ קרבן, טאָ עסט עס ניט, פון זינעטוועגן, וואָס האָט עס אָנגעוויזן, און פון געוויסן וועגן. ²⁹ איך מיין ניט דאָס אייגענע געוויסן, נייערט דעם אַנדערנס. וואָרים פאַרוואָס זאָל מיין פּרייהייט געמשפט ווערן פון אַן אַנדערנס געוויסן? ³⁰ און אויב איך געניס מיט אַ ברכה, פאַרוואָס זאָל איך באַרעדט ווערן פּונוועגן דעם, פאַר וועלכן איך מאַך אַ ברכה?

³¹ בכּן, צי איר עסט, אָדער טרינקט, אָדער וואָס נאָר איר טוט, טוט אַלץ פאַר דעם פּבוד פון גאָט. ³² גיט ניט קיין געלעגנהייט פון שטרויכלונג די יידן, אָדער די גריכן, אָדער דער קהילה פון גאָט; ³³ פּונקט ווי אויך איך באַוויליק אַלע מענטשן אין אַלצדינג, און זוך ניט מיין אייגענעם נוצן, נייערט דעם נוצן פון דעם רבים, פּדי זיי זאָלן געראַטעוועט ווערן.

ו זייט מיינע נאָכפּאָלגער, אַזוויי איך בין משיחס. ² און איך לויב די אייך, וואָס איר געדענקט מיך אין אַלצדינג, און היט אָפּ די פּקנות, אַזוויי איך האָב זיי אייך איבערגעענטפּערט. ³ איך וויל אָבער, אַז איר זאָלט וויסן, אַז דער קאָפּ פון יעדן מאַן איז משיח, און דער קאָפּ

פון יעדן ווייב איז דער מאן, און דער קאָפּ פון משיחן איז גאָט. ⁴ יעדער מאן, וואָס איז מתפלל, אָדער זאָגט נביאות, און ער האַלט פאַרדעקט זיין קאָפּ, פאַרשעמט ער זיין קאָפּ. ⁵ און יעדע אָשה, וואָס איז מתפלל, אָדער זאָגט נביאור, און איר קאָפּ איז אָפּגעדעקט, פאַרשעמט זי איר קאָפּ; וואָרים עס איז איינס און דאָס זעלבע ווי זי וואַלט געווען געגאַלט. ⁶ וואָרים אויב אַ ווייב איז ניט פאַרהילט, זאָל זי זיך אויך לאָזן אָפּשערן; נאָר אויב עס איז אַ בויזן פאַר אַ ווייב צו זיין אָפּגעשוירן, אָדער געגאַלט, זאָל זי זיין פאַרהילט.

⁷ וואָרים אַ מאן איז ניט מחויב צו האַלטן זיין קאָפּ פאַרדעקט, מחמת ער איז דאָס אָפּבילד און פּבור פון גאָט; דאָס ווייב אָבער איז דער פּבור פון דעם מאן. ⁸ (וואָרים דער מאן שטאַמט ניט פון דער אָשה, נייערט די אָשה פון דעם מאן; ⁹ אויך איז דער מאן ניט באַשאַפן געוואָרן פון דעם ווייבס־זוועגן, נייערט דאָס ווייב פון דעם מאַנס־זוועגן.) ¹⁰ עֶל־פֶּן, דאַרף אַ ווייב האָבן אַ צייכן פון אָנוועוודיקייט אויף איר קאָפּ, צוליב די מלאַכים. ¹¹ אָבער אין דעם האַר איז דאָס ווייב ניט אָן דעם מאן, אויך ניט דער מאן אָן דעם ווייב. ¹² וואָרים אויזווי דאָס ווייב שטאַמט פון דעם מאן, אויזווי שטאַמט אויך דער מאן דורך דעם ווייב; אַלצדינג אָבער שטאַמט פון גאָט. ¹³ משפט איר ביי זיך אַליין; צי איז עס שייך, אַז אַ ווייב זאָל מתפלל זיין צו גאָט ניט פאַרהילט? ¹⁴ צי טוט אפילו די טבע אַליין אייך ניט לערנען, אַז אויב אַ מאן טראָגט לאַנגע האַר, איז עס אַ חרפה פאַר אים, ¹⁵ נאָר אויב אַ ווייב טראָגט לאַנגע האַר, איז עס אַ פּבור פאַר איר? וואָרים די האַר זענען איר געגעבן געוואָרן פאַר אַ צודעק. ¹⁶ נאָר אויב עמיצער מיינט צו זיין קריגעריש, האָבן מיר ניט אַזאַ מנהג, און אויך ניט די קהילות פון גאָט.

¹⁷ בעת אָבער איך גיב אייך דעם דאָויקן באַפעל, לויב איך אייך ניט, וואָס איר קומט זיך צוזאַמען ניט פּונוועגן דעם בעסערן, נייערט פּונוועגן דעם ערגערן. ¹⁸ וואָרים קודם־פֶּל, בעת איר קומט זיך צוזאַמען אין דער קהילה, הער איך, אַז מחלוקותן זענען פאַראַן צווישן אייך; אין טיילווייז גלויב איך עס. ¹⁹ וואָרים סע מוזן אויך זיין פּיתות צווישן אייך, פּדי די, וואָס זענען באַגלייבט צווישן אייך, זאָלן קענען אַנטפלעקט ווערן. ²⁰ בַּכֶּן, בעת איר קומט זיך צוזאַמען, איז עס ניט מעגלעך צו עסן דעם

האַרס סעודה; ²¹ וואָרים בעת אייער עסן נעמט יעדער איינער פריער פאַר אַנדערע זיין אייגענע מאָלצייט; און איינער איז הונגעריק, און אַן אַנדערער איז שיכור. ²² וואָס? צי האָט איר ניט קיין הייזער, צו עסן און צו טרינקען אין זיי? אָדער צי זענט איר מבוזה די עדה פון גאָט, און זענט מבויש די, וואָס האָבן גאַרניט? וואָס זאָל איך אייך זאָגן? זאָל איך אייך לויבן? פאַר דעם לויב איך אייך ניט.

²³ וואָרים איך האָב מקבל געווען פון דעם האָר דאָס, וואָס איך האָב אויך צו אייך איבערגעגענטפערט, אַז דער האָר ישוע האָט אין דער נאַכט, אין וועלכער ער איז פאַרראָטן געוואָרן, גענומען אַ מצה, ²⁴ און נאָכדעם ווי ער האָט אַ ברכה געמאַכט, האָט ער זי צעבראַכן, און געזאַגט: דאָס איז מיין ליב, וואָס ווערט צעבראַכן פון אייערטוועגן; טוט דאָס אין מיין אַנדענק. ²⁵ און אויף אַזאַ אופן אויך דעם כּוּס, נאָך דער סעודה, אַזוי צו זאָגן: דער דאָזיקער כּוּס איז דער נייער בונד אין מיין בלוט; טוט דאָס, כּל-זמן איר טרינקט אים, אין מיין אַנדענק. ²⁶ וואָרים כּל-זמן איר עסט די מצה, און טרינקט דעם כּוּס, טוט איר אַנזאָגן דעם האָרס טויט, ביז ער קומט.

²⁷ בכּן, ווער סע וועט עסן די מצה, און טרינקען דעם כּוּס פון דעם האָר אויף אַן אומווערדיקן אופן, וועט זיך פאַרשולדיקן קעגן דעם ליב און דעם בלוט פון דעם האָר. ²⁸ נאָר לאַז אַ מענטש זיך אַליין אויספראוון, און דערנאָך זאָל ער עסן פון דער מצה און טרינקען פון דעם כּוּס. ²⁹ וואָרים דער, וואָס טוט עסן און טרינקען, עסט און טרינקט אַ פּסק אויף זיך אַליין, אויב ער מאַכט ניט קיין חילוק צווישן דעם ליב פון דעם האָר. ³⁰ איבערדעם זענען אַ סך פון צווישן אייך שוואַך און קראַנק, און ניט ווינציק שלאָפן איין. ³¹ אויב אָבער מיר טוען זיך אַליין פראוון, וועלן מיר ניט געמשפט ווערן; ³² און ווערן מיר שוין געמשפט, ווערן מיר געשטראַפט פון דעם האָר, כדי מיר זאָלן ניט פאַרמשפט ווערן מיט דער וועלט. ³³ בכּן, מיינע ברידער, בעת איר קומט זיך צוזאַמען צו עסן, וואַרט איינער אויף דעם אַנדערן. ³⁴ און אויב עמיצער איז הונגעריק, זאָל ער עסן אין דער היים, כדי אייער צונויפקומען זיך זאָל ניט ווערן קיין פאַרשולדיקונג. און דאָס איבעריקע וועל איך מתקן זיין, ווען איך וועל קומען.

ו און בנוגע גייסטיקע מתנות, ברידער, וואָלט איך ניט וועלן פאַרהוילן פון אייך קיין שום זאַך. ² איר ווייסט, אַז בעת איר זענט געווען געצאנדינער, האָט איר זיך געלאָזט פירן צו יענע שטומע אָפגעטער, וויאזוי נאָר מע האָט אייך געפירט. ³ בכּן, בין איך אייך מוֹדיע, אַז קיינער, וואָס רעדט דורך דעם גייסט פון גאָט, זאָגט: ישוע זאָל זיין פאַרשאַלטן! און קיינער קאָן ניט זאָגן: ישוע איז האַר, סיידן דורך דעם רוח־הקדוּש.

⁴ און סע זענען פאַראַן פאַרשידענע מתנות, אָבער דער זעלבער גייסט; ⁵ און סע זענען פאַראַן פאַרשידענע עבודות, אָבער דער זעלבער האַר; ⁶ און סע זענען פאַראַן פאַרשידענע אַרבעטן, אָבער דער זעלבער גאָט, וואָס ווירקט אין אַלצדינג אין אַלעמען. ⁷ נאָר יעדן איינעם איז געגעבן געוואָרן די אַנטפלעקתג פון דעם גייסט מיט דעם נוצן. ⁸ וואָרים איינעם איז געגעבן געוואָרן דורך דעם גייסט דאָס וואָרט פון חכמה, און אַן אַנדערן דאָס וואָרט פון וויסן, לויט דעם זעלבן גייסט; ⁹ אַן אַנדערן אַמונה, דורך דעם זעלבן גייסט, און אַן אַנדערן מתּוּרת פון היילן דורך דעם איינעם גייסט, ¹⁰ אַן אַנדערן צו טאָן וואונדער, און צו אַן אַנדערן נבואה, און אַן אַנדערן צו אונטערשיידן גייסטער, אַן אַנדערן פאַרשידענע מינים לשונות, און אַן אַנדערן דאָס פאַרטײַטשן פון לשונות. ¹¹ אָבער דאָס אַלץ טוט ווירקן דער איינער און דער זעלבער גייסט, וואָס פאַרטײַלט יעדן איינעם באַזונדער אַזוויי ער וויל.

¹² וואָרים אַזוויי דער גוף איז איינער, אין האָט אַ סך אַברים, און די אַלע אַברים פון דעם גוף, הַגם זיי זענען אַ סך, זענען איין גוף, אַזוי איז אויך מְשִׁיחַ. ¹³ וואָרים דורך איין גייסט זענען מיר אַלע געטובלט געוואָרן אין איין גוף, סיי ייִד אַדער גריך, סיי קנעכט אַדער פריי; און זענען אַלע אָנגעטרונקען געוואָרן מיט איין גייסט.

¹⁴ וואָרים דער גוף איז ניט איין אַבר, ניערט אַ סך. ¹⁵ אויב דער פּוס זאָל זאָגן: ווייל איך בין ניט די האַנט, געהער איך ניט צום גוף, געהערט ער דעריבער ניט צום גוף? ¹⁶ און אויב דאָס אויער זאָל זאָגן: ווייל איך בין ניט דאָס אויג, געהער איך ניט צום גוף, געהערט עס דעריבער ניט צום גוף? ¹⁷ אויב דער גאַנצער גוף וואָלט געווען אַן אויג, וואו וואָלט געווען דאָס געהער? און אויב ער וואָלט אינגאַנצן געווען געהער, וואו וואָלט געווען דער חוש־הִרִיחַ? ¹⁸ איצט אָבער האָט גאָט

געשטעלט די אַברים, יעדן איינעם פון זיי אין דעם גוף, אַזויזוי אים איז וואוילגעפעלן געוואָרן.

¹⁹ און אויב זיי וואָלטן אַלע געווען איין אַבר, וואו וואָלט געווען דער גוף? ²⁰ אַזוי אָבער זענען זיי אַ סך אַברים, נאָר איין גוף. ²¹ און דאָס אויג קען ניט זאָגן צו דער האַנט: איך נייטיק מיך ניט אין דיר, אָדער דער קאָפּ צו די פיס: איך נייטיק מיך ניט אין איך. ²² נייערט להיפך, יענע אַברים פון דעם גוף, וואָס זענען אויס צו זיין שוואַכער, זענען נייטיק. ²³ און יענע טיילן פון דעם גוף, וואָס מיר מיינען, זיי זענען ווייניקער חשוב, די דאָזיקע באַשענקען מיר מיט אַ סך מער פּבּוד; און אונדזערע מיאוסע טיילן האָבן אַ סך מער ליבלעכקייט, ²⁴ בעת אונדזערע ליבלעכע טיילן נייטיקן זיך ניט דערין. אָבער גאָט האָט דעם גוף אַזוי צונויפגעשטעלט, און געגעבן מער פּבּוד יענעם טייל, וואָס איז געווען געמינערט, ²⁵ פּדי סע זאָל ניט זיין קיין מחלוקה אין דעם גוף, נייערט, אַז די אַברים זאָלן טראָגן די זעלבע זאָרג איינער פאַר דעם אַנדערן. ²⁶ און אויב איין אַבר טוט ליידן, ליידן מיט אים מיט אַלע אַברים; אָדער ווערט איין אַבר געאַכפּערט, אַזוי פּרייען זיך מיט אים אַלע אַברים.

²⁷ אָבער איר זענט דער גוף פון משיחן, און באַזונדערע אַברים פון אים. ²⁸ און גאָט האָט טייל אויפגעשטעלט אין דער קהילה, ערשטנס שליחים, צווייטנס נביאים, דריטנס לערער, דערנאָך פאַר מופתים, דערנאָך מַתְנוֹת פון רפואות, העלפּערס, פאַרוואַלטונגען, פאַרשידענע מַינים פון לשונות. ²⁹ צי זענען אַלע שליחים? זענען אַלע נביאים? זענען אַלע לערער? באַווייזן אַלע מופתים? ³⁰ האָבן אַלע מַתְנוֹת פון רפואות? צי רעדן אַלע מיט לשונות? טוען אַלע פאַרטייטשן? ³¹ באַגערט אָבער פליסיק די גרעסערע מַתְנוֹת. און אויסערדעם ווייז איך איך אָן אַ זייער אויסגעצייכנטן וועג.

י אויב איך זאָל רעדן מיט לשונות פון מענטשן און פון מלאַכים, און האָב ניט קיין ליבשאַפט, בין איך געוואָרן ווי קלינגענדיק מעש, אָדער אַ שאַלנדיקער צימבל. ² און אויב איך האָב די מַתְנֵה פון נבואה, און ווייס אַלע סודות און אַלע חֲכָמוֹת, און אויב איך זאָל האָבן די גאַנצע אַמוּנָה, אַזוי, אַז איך זאָל קענען איבערשטעלן בערג, און האָב ניט קיין ליבשאַפט, בין איך גאַרנישט. ³ און אויב איך שענק אוועק מיין גאַנץ

פאַרמעגן, און גיב מיין לייב פאַרברענט צו ווערן, און האָב ניט קיין ליבשאַפט, טוט עס מיר גאָרניט נוצן.

⁴ ליבשאַפט טראָגט איבער אַ סך, און איז גוט; ליבשאַפט טוט ניט מקנא זיין; ליבשאַפט טוט זיך ניט רימען אַליין, און איז ניט אויפגעבלאָזן. ⁵ זי באַנעמט זיך ניט געמיין, זי זוכט ניט דאָס איריקע, זי דערצערנט זיך ניט, טראַכט ניט קיין ביז, ⁶ זי פרייט זיך ניט אין קיין צוולד, נייערט פרייט זיך מיט דעם אָמת. ⁷ אַלצדינג פאַרטראָגט זי, אַלצדינג גלויבט זי, אַלצדינג האַפט זי, אַלצדינג טראָגט זי איבער.

⁸ ליבשאַפט וועט קיינמאָל ניט אויפהערן. אויב אָבער סע זענען פאַראַן נבואות, וועלן זיי אָפגעטאָן ווערן; אויב לשונות, וועלן זיי בָטל ווערן; אויב חֲכמה, וועט זי אָפגעטאָן ווערן. ⁹ וואָרים מיר וויסן טיילווייז, און מיר זאָגן נביאות טיילווייז; ¹⁰ אָבער ווען דאָס שלִימותדיקע וועט קומען, וועט דאָס, וואָס איז טיילווייז, אָפגעטאָן ווערן.

¹¹ ווען איך בין געווען אַ קינד, האָב איך גערעדט ווי אַ קינד, האָב געפילט ווי אַ קינד, האָב געטראַכט ווי אַ קינד; איצט, אַז איך בין געוואָרן אַ מאַן, האָב איך אַוועקגעלייגט די קינדישע זאַכן. ¹² וואָרים אַצינד זעען מיר אין אַ שפּיגל, טונקל; דעמאָלט אָבער פֿנים אַל־פֿנים. אַצינד פאַרשטיי איך טיילווייז, דעמאָלט וועל איך פאַרשטיין אינגאַנצן, אַזוויי איך בין אויך אינגאַנצן פאַרשטאַנען געוואָרן. ¹³ און אַצינד פאַרבלייבט אָמונה, האַפענונג, ליבשאַפט, די דאָזיקע דריי; און דאָס גרעסטע פון זיי איז ליבשאַפט.

י יאָגט זיך נאָך ליבשאַפט, און באַגערט פלייסיק גייסטיקע מִתְנוּרָה; בעסער אָבער, אַז איר זאָלט קענען נביאות זאָגן. ² וואָרים דער, וואָס רעדט אין אַ לָשון, טוט ניט רעדן צו מענטשן, נייערט צו גאָט; וואָרים קיינער פאַרשטייט אים ניט, און ער טוט רעדן סודות אין דעם גייסט. ³ אָבער דער, וואָס זאָגט נביאות, טוט רעדן צו מענטשן פאַר זייער אויפ־בויאונג, און מוסר, און טרייסט. ⁴ דער, וואָס רעדט אין אַ לָשון, בויט זיך אַליין אויף; אָבער דער, וואָס זאָגט נביאות, בויט אויף די קהילה. ⁵ און איך וואָלט וועלן, אַז איר זאָלט אַלע רעדן אין לשונות; בעסער אָבער, אַז איר זאָלט נביאות זאָגן. און גרעסער איז דער, וואָס זאָגט נביאות, איידער דער, וואָס טוט רעדן אין לשונות, סיידן ער פאַרטײַטשט, כדי אויפצובויען די קהילה.

⁶ און אַצינד, ברידער, אויב איך זאָל צו אייך קומען און רעדן אין לשונות, וואָס וועל איך אייך נוצן, אויב איך וועל ניט רעדן צו אייך דורך דעם אופן פון אַנטפלעקונג, אָדער פון חכמה, אָדער פון נבואה, אָדער פון לערנונג? ⁷ אפילו ניט־לעבעדיקע זאכן, וואָס גיבן אַרויס אַ קלאַנג, צי אַ פלייט, אָדער אַ האַרף, אויב זיי גיבן ניט אַרויס קיין חילוק אין די קלאַנגען, וויאָזוי וועט מען וויסן וואָס סע ווערט געשפּילט אויף דער פלייט, אָדער אויף דער האַרף? ⁸ וואָרים אויב דער טרומייט גיט אַרויס אַן אומבאַשטימטן קלאַנג, ווער וועט זיך גרייטן צו מלחמה? ⁹ אַזוי אויך מיט אייך, אויב איר וועט ניט מיט דער צונג אַרויסרעדן פאַרשטענדיקע רייד, וויאָזוי וועט מען וויסן, וואָס סע ווערט גערעדט? וואָרים איר וועט רעדן אין דער לופט אַריין. ¹⁰ עס זענען אַנדאיי פאַראַן אַ סך מינים לשונות אין דער וועלט, און קיין איינע פון זיי איז ניט אַן אַ זין. ¹¹ בַּכֵּן, אויב איך פאַרשטיי ניט די באַדייטונג פון דעם לשון, וועל איך זיין פאַר דעם, וואָס טוט רעדן, אַ פּרעמדער; און דער, וואָס טוט רעדן, וועט זיין פאַר מיר אַ פּרעמדער. ¹² אַזוי אויך מיט אייך; הֵיזֵת איר זענט אייפּעריק אין גייסטיקע מַתְנוֹת, זוכט אַז איר זאָלט מַצְלִיחַ זיין אין דעם אויפבויען פון דער קהלה. ¹³ דעריבער, זאָל דער, וואָס טוט רעדן אין אַ לשון, מתפַּלֵּל זיין, אַז ער זאָל קענען פאַרטייטשן. ¹⁴ וואָרים אויב איך בין מתפַּלֵּל אין אַ לשון, איז מיין גייסט מתפַּלֵּל; מיין פאַרשטאַנד אָבער איז אומפּרוכפּערדיק. ¹⁵ בַּכֵּן, וואָס מיינט עס? איך וועל מתפַּלֵּל זיין מיט דעם גייסט, און איך וועל אויך מתפַּלֵּל זיין מיט דעם פאַרשטאַנד; איך וועל זינגען מיט דעם גייסט, און איך וועל אויך זינגען מיט דעם פאַרשטאַנד. ¹⁶ וואָרים אויב דו מאַכסט אַ בְּרָכָה מיט דעם גייסט, וויאָזוי וועט דער, וואָס פאַרנעמט דעם פּלאַץ פון דעם עַם־הָאָרֶץ, נאַכזאַגן אָמֵן ביי דיין מאַכן די בְּרָכָה, ווען ער פאַרשטייט ניט וואָס דו זאָגסט? ¹⁷ וואָרים דו מאַכסט טאַקע די בְּרָכָה ריכטיק, אָבער דער אַנדערער איז ניט באַלערנט. ¹⁸ איך דאַנק גאָט, וואָס איך רעד אין לשונות מער ווי איר אַלע. ¹⁹ דאָך אין דער קהילה וואָלט איך ליבערשט וועלן רעדן פינף ווערטער מיט מיין פאַרשטאַנד, פּדי איך זאָל אויך אַנדערע לערנען, איידער צען טויזנט ווערטער אין אַ לשון. ²⁰ ברידער, זייט ניט קיין קינדער אין פאַרשטאַנד; דאָך אין שלעכטס זייט עופּעלעך, אָבער אין פאַרשטאַנד זייט מענטשן. ²¹ אין דער תּוֹרָה שטייט

געשריבן: דורך מענטשן מיט פרעמדע לשונות און דורך פרעמדע לעפצן וועל איך רעדן צו דעם דאָזיקן פּאַלק; און אַפילו אַזוי וועלן זיי מיך ניט הערן, זאָגט גאָט א. 22 בּכּן, זענען לשונות פאַר אַ צייכן, ניט פאַר די, וואָס גלויבן, נייערט פאַר די אומגלויביקע; בעת נביאות־זאָגן איז ניט פאַר די אומגלויביקע, נייערט פאַר די, וואָס גלויבן. 23 בּכּן, אויב די גאַנצע קהילה זאָל זיך צונויפקומען אינאיינעם, און אַלע זאָלן רעדן אין לשונות, און סע קומען אַריין מענטשן עמי־האַרצים, אָדער אומגלויביקע, צי וועלן זיי ניט זאָגן, אַז איר זענט משוגע? 24 אויב אָבער אַלע זאָלן נביאות־זאָגן, און סע קומט אַריין אַן אומגלויביקער, אָדער אַן עם־האַרץ, וועט ער געמוסרט ווערן דורך אַלע, און געמשפט ווערן דורך אַלע; 25 און די פאַרבאַרגענישן פון זיין האַרץ וועלן אַנטפלעקט ווערן; און ער וועט פאַלן אויף זיין פּנים און דינען גאָט, און מודה זיין, אַז גאָט איז באַמת צווישן אייך.

26 וואָס מיינט עס דעריבער, ברידער? בעת איר קומט זיך צוזאַמען, האָט יעדער איינער אַ מזמור, אַ לערנונג, אַן אַנטפלעקונג, אַ לָשון, אַ פאַרטייטשונג. זאָל אַלצדינג געטאָן ווערן פאַר אַ באַלערנונג. 27 אויב עמיצער טוט רעדן אין אַ לָשון, זאָל עס זיין דורך צוויי, אָדער העכסטנס דריי, און איינער נאָך דעם אַנדערן, און איינער זאָל פאַרטייטשן. 28 אויב אָבער עס איז ניטאָ קיין פאַרטייטשער, זאָל מען שווייגן אין דער קהילה, און רעדן פאַר זיך אַליין און צו גאָט. 29 זאָלן צוויי אָדער דריי נביאים רעדן, און לאָזן די אַנדערע משפטן. 30 אויב אָבער אַן אַנטפלעקונג וועט קומען אויף אַן אַנדערן, וואָס זיצט דערביי, זאָל דער ערשטער שווייגן. 31 וואָרים איר אַלע קענט נביאות־זאָגן איינער נאָך דעם אַנדערן, פּדי אַלע זאָלן לערנען, און אַלע זאָלן זיין געטרייסט. 32 און די גייסטער פון די נביאים זענען אונטערטעניק צו די נביאים. 33 וואָרים גאָט איז ניט קיין גאָט פון אומאַרדענונג, נייערט פון שלום.

34 ווי אין אַלע קהילות פון די הייליקע, זאָלן די וויבער אויך שווייגן אין די קהילות; וואָרים זיי האָבן ניט קיין רשות צו רעדן, נייערט צו זיין אונטערטעניק, ווי סע זאָגט אויך די תּוֹרָה ב. 35 און אויב זיי ווילן עפעס לערנען, זאָלן זיי פּרעגן אין דער היים זייערע אייגענע מענער. וואָרים עס איז אַ תּרפּה פאַר אַ ווייב צו רעדן צווישן קהל. 36 וואָס? צי איז דאָס

א דברים כח, 49; ישעיה כח, 11, 12. = בראשית ג, 16.

וואָרט פון גאָט פון אייך אַרויסגעגאַנגען, אָדער איז עס פאַר אייך אַליין געקומען?

³⁷ אויב עמיצער מיינט, ער איז אַ נביא, אָדער אַ באַגִּיסטערטער, זאָל ער פאַרשטיין, אָ דאָס, וואָס איך שרייב צו אייך, איז אַ געבאָט פון דעם האָר. ³⁸ אויב עמיצער וויל עס ניט וויסן, זאָל ער עס ניט וויסן. ³⁹ בַּכּוּן, מיינע ברידער, באַגערט נביאות צו זאָגן, און פאַרווערט ניט צו רעדן אין לשונוֹת. ⁴⁰ נאָר זאָל אַלצדינג געטאָן ווערן אַנשטענדיק און מיט אַ סדר.

ו און איך טו אייך דערמאָנען, ברידער, די בשורה, וואָס איך האָב אייך אָנגעזאָגט, און וואָס איר האָט אויך מקבל געווען, און אין וועלכער איר שטייט, ² דורך וועלכער איר ווערט אויך געראַטעוועט, אויב איר וועט האַלטן דאָס וואָרט, וואָס איך האָב אייך אָנגעזאָגט—סיידן איר האָט געגלויבט אומזיסט.

³ וואָרים איך האָב אייך קודם־כּל איבערגעענטפערט דאָס, וואָס איך איך האָב מקבל געווען: אָ משיח איז געשטאַרבן פאַר אונדזערע זינד, לויט ווי סע שטייט געשריבן א, ⁴ און אָ ער איז באַגראָבן געוואָרן, און אָ ער איז אויפגעשטאַנען דעם דריטן טאָג, לויט ווי סע שטייט געשריבן ב, ⁵ און אָ ער האָט זיך אַנטפלעקט צו פּיפּאָן, דערנאָך צו די צוועלף. ⁶ דערנאָך האָט ער זיך אַנטפלעקט צו איבער פינף הונדערט ברידער מיטאַמאָל, און די מיינסטע פון זיי לעבן נאָך, נאָר טייל זענען אַנטשלאָפן געוואָרן. ⁷ דערנאָך האָט ער זיך אַנטפלעקט צו יַעקבן, דערנאָך צו אַלע שליחים. ⁸ און צום סוף פון אַלע, ווי צו דעם מפּיל, האָט ער זיך אויך אַנטפלעקט צו מיר. ⁹ וואָרים איך בין דער מינדסטער פון די שליחים, וואָס בין ניט ראוי גערופן צו ווערן אַ שליח, מחמת איך האָב גערודפּט די קהילה פון גאָט. ¹⁰ אָבער דורך דעם חסד פון גאָט בין איך, וואָס איך בין; און זיין חסד לגבי מיר איז ניט געווען אומזיסט, נייערט איך האָב מיך געמיט אַ סך מער ווי זיי אַלע; דאָך ניט איך, נייערט דער חסד פון גאָט, וואָס איז געווען מיט מיר. ¹¹ בַּכּוּן, צי דאָס איז איך, אָדער זיי, אַזוי דרשענען מיר, און אַזוי האָט איר געגלויבט.

¹² דעריבער, אויב פּונוועגן דעם משיח ווערט געדרשנט, אָ ער איז

אויפגעשטאַנען תּחַת־הַמַּתִּים, וויאָזוי זאָגן טייל צווישן אייך, אָו ס'איז גאָר ניטאָ קיין תּחַת־הַמַּתִּים? ¹³ און אויב עס איז ניטאָ קיין תּחַת־הַמַּתִּים, איז אויך מְשִׁיחַ ניט אויפגעשטאַנען. ¹⁴ און אויב מְשִׁיחַ איז ניט אויפגעשטאַנען, דעמאָלט איז אונדזער דרשענען אומזיסט, און אייער אָמוּנָה איז אויך אומזיסט. ¹⁵ און אויך מיר זענען פאַלשע עֲדוּת פֿון גאָט, מַחַמַּת מִיר הָאָבֵן עֲדוּת געזאָגט פֿונדען גאָט, אָו ער האָט אויפגעוועקט מְשִׁיחַן, וועמען ער האָט ניט אויפגעוועקט, אויב ס'איז אָמַת, אָו די טויטע וועלן ניט אויפשטיין. ¹⁶ וואָרים אויב די טויטע ווערן ניט אויפגעוועקט, איז מְשִׁיחַ ניט אויפגעשטאַנען; ¹⁷ און אויב מְשִׁיחַ איז ניט אויפגעשטאַנען, איז אייער אָמוּנָה אומזיסט, און איר זענט נאָך אין אייערע זינד. ¹⁸ דעמאָלט זענען אויך די, וואָס זענען אַנטשלאָפֿן געוואָרן אין מְשִׁיחַן, פֿאַרלוירענע. ¹⁹ אויב מיר הָאָבֵן נאָר אין דעם דאָזיקן לעבן געהאַפֿט אויף מְשִׁיחַן, זענען מיר מער צום באַדויערן פֿון אַלע מענטשן.

²⁰ איצט אָבער איז מְשִׁיחַ אויפגעשטאַנען פֿון די טויטע, דער ערשטער פֿון די אַנטשלאָפֿענע. ²¹ וואָרים אָזוויי דורך אַ מענטשן איז געקומען דער טויט, אָזוי איז אויך דורך אַ מענטשן געקומען תּחַת־הַמַּתִּים. ²² וואָרים ווי אין אַדמען שטאַרבן אַלע, אָזוי אויך אין מְשִׁיחַן וועלן אַלע לעבעדיק ווערן. ²³ נאָר יעדער אין זיין אייגענעם סדר: קודם־כָּל מְשִׁיחַ, דער ערשטער, דערנאָך די, וואָס געהערן מְשִׁיחַן ביי זיין קומען. ²⁴ דערנאָך קומט דער קֶזֶז, בעת ער וועט איבערענטפערן דאָס מַלְכוּת צו גאָט, דעם פֿאַטער, נאָכדעם ווי ער וועט הָאָבֵן אָפּגעשאַפֿט יעדע מְשִׁיחַ און יעדע געוועלטיקונג און מאַכט. ²⁵ וואָרים ער מוז קיניגן, ביז ער וועט הָאָבֵן געלייגט אַלע זיינע פיינט אונטער זיינע פיס. ²⁶ דעם לעצטן שוּנָה, וואָס ער וועט אומברענגען, איז דער טויט. ²⁷ וואָרים אַלצדינג האָט ער אונטערטעניק געמאַכט אונטער זיינע פיס. און ווען ער זאָגט: אַלצדינג איז אונטערטעניק אונטער אים, איז קלאָר, אָו אַחוץ דעם, וואָס האָט אַלצדינג אונטערטעניק געמאַכט אונטער אים. ²⁸ און ווען אַלצדינג וועט זיין אים אונטערטעניק, דעמאָלט וועט אויך דער זון אַליין ווערן אונטערטעניק אונטער אים, וואָס האָט אונטערטעניק געמאַכט אַלצדינג אונטער אים, כּדִּי גאָט זאָל זיין אַלץ אין אַלעמען.

²⁹ אויב ניט, וואָס זאָלן טאָן די, וואָס ווערן געטובלט פֿונדען די טויטע? אויב די טויטע וועלן בכלל־ ניט אויפשטיין, צו וואָס זאָל מען

זיך נאָך טובלען פּונוועגן זיי? ³⁰ פאַרוואָס שטעלן מיר זיך אויך אין סַכְּנָה יעדע שְׁעָה? ³¹ טעגלעך שטאַרב איך, איך פאַרוזיכער אייך דורך מיין רימען זיך אין אייך, ברידער, וואָס איך האָב אין יִשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, אונדזער האָר. ³² אויב איך האָב געקעמפט מיט ווילדע חיות אין עפעזוס לויט דעם שטייגער פון מענטשן, וואָס קומט מיר אַרויס דערפון? אויב די טויטע טוען ניט אויפשטיין, לאַמיר עסן און טרינקען, וואָרים מאַרגן שטאַרבן מיר. ³³ זייט ניט גענאָרט; שלעכטע חברותא פאַרדאַרבן גוטע מידור. ³⁴ ווערט ווידער נישטערן, ווי סע געהער צו זיין, און זינדיקט ניט; וואָרים טייל האָבן ניט קיין קענטעניש פון גאָט. צו אייער שאַנד מוז איך דאָס זאָגן. ³⁵ אָבער עמיצער וועט זאָגן: וויאָזוי וועלן די טויטע אויפשטיין? און מיט וואָסער מין לייב טוען זיי קומען? ³⁶ דו נאַר איינער! דאָס, וואָס דו אַליין טוסט זייען, ווערט ניט לעבעדיק, סיידן סע שטאַרבט. ³⁷ און דאָס, וואָס דו טוסט זייען, זייסטו ניט דעם לייב, וואָס דאַרף זיין, נייערט אַ פֿשוט קערנדל, סע קאָן זיין פון ווייץ, אָדער פון עפעס אַן אַנדער מין. ³⁸ גאָט אָבער גיט אים אַ גוף אַזויזוי אים ווערט וואוילגעפעלן, און פאַר יעדן קערן אַ לייב פון זיין מין. ³⁹ ניט יעדעס פלייש איז דאָס זעלבע פלייש; נייערט אַנדערש איז דאָס פלייש פון מענטשן, און אַנדערש דאָס פלייש פון בהמות, און אַנדערש דאָס פלייש פון פייגל, און אַנדערש פון פיש. ⁴⁰ עס זענען אויך פאַראַן הימלישע קערפערס, און קערפערס ערדישע; אָבער די הערלעכקייט פון די הימלישע איז איינס, און די הערלעכקייט פון די ערדישע איז אַן אַנדערע. ⁴¹ עס איז פאַראַן אַ הערלעכקייט פון דער זון, און אַן אַנדער הערלעכקייט פון דער לבנה, און אַן אַנדער הערלעכקייט פון די שטערן; וואָרים איין שטערן אונטערשיידט זיך פון אַן אַנדער שטערן אין הערלעכקייט.

⁴² אַזוי איז אויך מיט תּוֹחַת־הַמַּיִם. עס ווערט געזיט אין פאַרדאַרב־לעכקייט, עס שטייט אויף אין אומפאַרדאַרב־לעכקייט; ⁴³ עס ווערט געזיט אין אומפּבּוֹד, עס שטייט אויף אין פּבּוֹד; עס ווערט געזיט אין שוואַכקייט, עס שטייט אויף אין שטאַרקייט; ⁴⁴ עס ווערט געזיט אַ נאַטירלעכער לייב, עס שטייט אויף אַ גייסטיקער לייב. אויב עס איז פאַראַן אַ נאַטירלעכער לייב, איז אויך פאַראַן אַ גייסטיקער לייב. ⁴⁵ און אַזוי שטייט אויך געשריבן: דער ערשטער מענטש, אָד־הַרְאִשׁוֹן, איז געוואָרן אַ לעבעדיקע זעל, דער

לעצטער אָדעם איז געוואָרן אַ גייסט, וואָס גיט לעבן. ⁴⁶ דאָך דאָס איז ניט ערשט, וואָס איז גייסטיק, נייערט דאָס, וואָס איז נאַטירלעך, דערנאָך דאָס, וואָס איז גייסטיק. ⁴⁷ אָדעם־הַרְאָשׁוֹן איז פֿון דער ערד, ערדיש; דער צווייטער מענטש איז פֿון הימל. ⁴⁸ ווי עס איז דער ערדישער, אַזוינע זענען אויך די, וואָס זענען ערדיש; און ווי עס איז דער הימלישער, אַזוינע זענען אויך די, וואָס זענען הימליש. ⁴⁹ און אַזוויי מיר האָבן געטראָגן דאָס אָפּבילד פֿון דעם ערדישן, וועלן מיר אויך טראָגן דאָס אָפּבילד פֿון דעם הימלישן. ⁵⁰ און דאָס זאָג איך, ברידער, אַז בְּשֵׁרֵי־דָם קאָן ניט יִרְשַׁענען דאָס מַלְכוּת פֿון גאָט; אויך טוט פּאַרדאַרבלעכקייט ניט יִרְשַׁענען אומפּאַרדאַרבלעכקייט.

⁵¹ זעט, איך בין אייך מגלה אַ סוד: מיר אַלע וועלן ניט אַנטשלאָפֿן ווערן, נייערט מיר וועלן אַלע פּאַרענדערט ווערן, ⁵² אין אַ רגע, אין אַ הֶרְף־עֵינָן, ביי דעם לעצטן שופּר־בלאָז; וואָרים דער שופּר וועט שאַלן, און די טויטע וועלן אויפֿשטיין אומפּאַרדאַרבלעך, און מיר וועלן פּאַר־ענדערט ווערן. ⁵³ וואָרים דאָס דאָזיקע פּאַרדאַרבלעכע מוז זיך אַנטאָן אומפּאַרדאַרבלעכקייט, און דאָס דאָזיקע שטאַרבלעכע מוז זיך אַנטאָן אין אומשטאַרבלעכקייט. ⁵⁴ בעת אָבער דאָס דאָזיקע פּאַרדאַרבלעכע וועט זיך האָבן אַנגעטאָן אין אומפּאַרדאַרבלעכקייט, און דאָס דאָזיקע שטאַרבלעכע וועט זיך האָבן אַנגעטאָן אין אומשטאַרבלעכקייט, דעמאָלט וועט מקוים ווערן דאָס וואָרט, וואָס סע שטייט געשריבן:

דער טויט איז פּאַרשלונגען געוואָרן אין נַצְחוֹן!

⁵⁵ אַ טויט, וואו איז דיין נַצְחוֹן?

אַ טויט, וואו איז דיין שטאַך?

⁵⁶ דער שטאַך פֿון טויט איז זינד, און דער פֿוח פֿון זינד איז די תּוֹרָה. ⁵⁷ אָבער געלויבט איז גאָט, וואָס גיט אונדז דעם נַצְחוֹן דורך אונדזער האַר יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ. ⁵⁸ בְּכֵן, מינע באַליבטע ברידער, זייט געשטאַרקט, אומבאַוועגלעך, און זייט זיך תּוֹמֵד עוֹסֵק אין דעם ווערק פֿון דעם האַר, וואָרים איר ווייסט, אַז אייער מַז איז ניט אומזיסט אין דעם האַר.

און בנוגע דער זאַמלונג פּאַר די הייליקע, אַזוויי איך האָב מתקן געווען פּאַר די קהילות פֿון גאַלאַטיע, אַזוי זאָלט איר אויך טאָן. ² אין

ז

דעם ערשטן טאָג פון דער וואָך זאָל יעדער איינער פון אייך אַוועקלייגן אין אַ זייט, לויט זיין מעגלעכקייט, כדי קיין שום זאַמלונגען זאָלן ניט געמאַכט ווערן בעת איך קום.³ און אַז איך וועל אַנקומען, וועמען איר וועט געבן הסְפָמָה, די וועל איך שיקן מיט בריוו, אַוועקצופירן אייער געשענק קיין ירוּשָׁלַיִם.⁴ און אויב סע וועט זיך מיר לוינען אויך צו גיין, וועלן זיי גיין מיט מיר.

⁵ און איך וועל קומען צו אייך, נאָכדעם ווי איך וועל האָבן דורכ־געזאַנגען דורך מאַקעדאָניע. וואָרים איך גיי דורך מאַקעדאָניע;⁶ סע קאָן אָבער זיין, אַז איך וועל ביי אייך פאַרבלייבן, אָדער אַפילו ווינטערן, כדי איר זאָלט מיך אַרויסבאַגלייטן אויף מיין נסיעה, וואוהיין נאָר איך וועל גיין.⁷ וואָרים איך וואָלט ניט וועלן אייך זען אַצינד אין פאַרבייגיין; וואָרים איך פאַרהאַף צו פאַרבלייבן אַביסל מיט אייך, אויב דער האַר וועט באַוויליקן.⁸ איך וועל אָבער פאַרבלייבן אין עפעזוס ביז שבעות;⁹ וואָרים אַ גרויסע טיר און אַ סך אַרבעט איז געעפנט געוואָרן פאַר מיר, און סע זענען פאַראַן אַ סך קעגנער.

¹⁰ און אויב טימאָטעאָס וועט קומען, זעט, אַז ער זאָל זיין מיט אייך אָן מורא; וואָרים ער טוט די אַרבעט פון גאָט, אַזוי ווי איך.¹¹ זאָל אים דעריבער קיינער ניט מבזה זיין, גייערט באַגלייט אים אַרויס אויף זיין נסיעה בשלום, כדי ער זאָל צו מיר קומען, וואָרים איך וואָרט אויף אים מיט די ברידער.

¹² און בנוגע אונדזער ברודער אַפאָלאָס, האָב איך אים זייער געבעטן צו קומען צו אייך מיט די ברידער; נאָר ער האָט פֿכלל ניט געוואָלט קומען אַצינד; אָבער ער וועט קומען, ווען ער וועט האָבן אַ געלעגנהייט.¹³ וואַכט, שטייט פעסט אין דער אָמונה, זייט מענער, זייט שטאַרק!¹⁴ זאָל אַלץ, וואָס איר טוט, געטאָן ווערן אין ליבשאַפט.

¹⁵ און איך בעט אייך, ברידער, - איר קענט דאָס הויז פון סטעפּאַנאַסן, אַז ס'איז געווען די ערשטע פּרויכט פון אַכאַיאַ, און אַז זיי האָבן זיך געשטעלט צו באַדינען די הייליקע, -¹⁶ אַז אויך איר זאָלט אונטערטעניק זיין צו אַזעלכע, און צו יעדן איינעם, וואָס טוט העלפן אין דער אַרבעט און טוט זיך מיען.¹⁷ און איך פריי מיך אויף דעם קומען פון סטעפּאַנאַסן און פאַרטוינאַטוסן און אַכאַיקוסן, וואָרים דאָס, וואָס האָט געפעלט פון אייער

צד, האָבן זיי ממלא געווען.¹⁸ וואָרים זיי האָבן דערקוויקט מיין גייסט
און אייערן. גיט אָפּ אַנערקענונג צו אַועלכע מענטשן.
¹⁹ די קהילות פון אַזיע גריסן אייך. עקילס און פריסקא גריסן אייך
זייער אין דעם האַר, און אויך די קהילה, וואָס איז אין זייער הויז.²⁰ אַלע
ברידער גריסן אייך. גריסט איינער דעם אַנדערן מיט אַ הייליקן קוש.
²¹ פון מיר, פאַולוס, אַ גרויס מיט מיין אייגענער האַנט.²² אויב עמיצער
טוט ניט ליב האָבן דעם האַר, זאָל ער זיין אין חרם. מָרן אַתא! ²³ דער
חָסד פון דעם האַר יִשוע המָשיח זאָל זיין מיט אייך.²⁴ מיין ליבשאַפט
זאָל זיין מיט אייך אַלעמען אין יִשוע המָשיח. אָמן.

דער צווייטער בריוו צו די קאַרינטער

א פאַולוס, אַ שליח פון יִשוע המָשיח דורך דעם רָצון פון גאָט, און
טימאָטעאוס, אונדזער ברודער, צו גאָטס קהילה, וואָס איז אין קאַרינט,
און מיט אַלע הייליקע, וואָס זענען אין גאַנץ אַכאַיאַ: ² חָסד צו אייך און
שְׁלום פון גאָט, אונדזער פּאָטער, און דעם האַר יִשוע המָשיח.
³ געלויבט זאָל זיין דער גאָט און פּאָטער פון אונדזער האַר יִשוע
המָשיח, דער פּאָטער פון רחמים און גאָט פון יעדער נחמה,⁴ וואָס טוט
אונדז טרייסטן אין אַלע אונדזערע צרות, כדי מיר זאָלן קענען טרייסטן
די, וואָס זענען אין עפעס אַ צרה, דורך דער טרייסט, מיט וועלכער מיר
אַליין ווערן געטרייסט פון גאָט.⁵ וואָרים אַזוי ווי די לייזן פון מָשיחן

פאַרמערן זיך אויף אונדו, אַזוי אויך טוט זיך פאַרמערן אונדזער טרייסט דורך מְשִׁחָן. ⁶ און לייַדן מיר צָרוֹת, איז עס פאַר אייער טרייסט און ישועה; און ווערן מיר געטרייסט, איז עס פאַר אייער טרייסט, וואָס ווירקט אין אייך, בעת איר דערטראַגט געדולדיק די זעלבן לייַדן, וואָס מיר טוען אויך לייַדן. ⁷ און אונדזער האָפענונג פּונוועגן אייך איז שטאַרק; ווייל מיר ווייסן, אַז אַזוויי איר זענט טיילנעמער אין די לייַדן, אַזוי וועט איר אויך זיין אין דער טרייסט.

⁸ וואָרים מיר ווילן ניט, אַז איר זאָלט ניט וויסן, ברידער, פּונוועגן דער צָרה, וואָס איז אונדו באַפאַלן אין אַזוי, אַז מיר האָבן שווער געליטן איבער אונדזערע כּוֹחוֹת, אַזוי, אַז מיר האָבן זיך אַפּילו מִיֵּאֵש געווען אין לעבן. ⁹ יאָ, מיר אַליין האָבן גענומען אויף זיך דעם פּסָק פּוֹן טויט, כּדי מיר זאָלן זיך ניט פאַרלאָזן אויף זיך אַליין, נייערט אויף גאָט, וואָס איז מִתְּהַמְתִּים; ¹⁰ וואָס האָט אונדו מִצִּיל געווען פּוֹן אַזאַ גרויסן טויט, און וועט אונדו מִצִּיל זיין; אין וועמען מיר האָפּן, אַז ער וועט אונדו אויך ווייטער מִצִּיל זיין. ¹¹ און אויך איר קענט מיטעלפּן דורך אייער תּפִּילָה טאָן, כּדי פאַר דער מִתְּנָה, וואָס איז אונדו צוגעטיילט געוואָרן דורך אַ סך, זאָל דורך אַ סך אָפּגעגעבן ווערן אַ לויב פּוֹן אונדזערטוועגן.

¹² וואָרים דאָס איז אונדזער רימען זיך: די באַצייגעניש פּוֹן אונדזער געוויסן, אַז מיר האָבן זיך געפירט אין דער וועלט אין הייליקייט און ערנסטקייט פאַר גאָט, ניט אין פּליישלעכער חֲכָמָה, נייערט אין דעם חֲסֵד פּוֹן גאָט, און בּפֶּרֶט קעגן אייך. ¹³ וואָרים מיר שרייבן אייך ניט עפּעס אַנדערש, ווי נאָר וואָס איר לייענט, אָדער טוט פאַרשטיין; און איך פאַרהאַף, אַז איר וועט עס פאַרשטיין בּיוֹ צוֹם סוֹף, ¹⁴ אַזוויי איר האָט אונדו אויך געטאָן טיילווייז פאַרשטיין, אַז מיר זענען אייער רויס, אַזוויי איר זענט אויך אונדזערער, אין דעם טאָג פּוֹן אונדזער האָר ישוע.

¹⁵ און אין דער האָפענונג האָבן איך בּדַעָה געהאַט צו קומען קודם צו אייך, כּדי איר זאָלט האָבן אַ טאַפּלטע פּרייד, ¹⁶ און דורכצוגיין דורך אייך קיין מאַקעדאָניע, און פּוֹן מאַקעדאָניע ווידער אַמאָל צו קומען צו אייך, און פּוֹן אייך צו ווערן אַרויסבאַגלייט אויף מיין וועג קיין יהודה. ¹⁷ דעריבער, בעת איך האָב דאָס בּדַעָה געהאַט, צי האָבן איך אַרויסגעוויזן לייכטזיניקייט? אָדער די זאַכן, וואָס איך פּלאַן, טו איך פּלאַנען לויט

דעם פלייש, כדי ביי מיר זאל זיין דער יא, יא, און דער ניין, ניין? ¹⁸ נאָר ווי גאָט איז געטריי, אונדזער וואָרט צו אייך איז נישט יא און ניין. ¹⁹ וואָרים דער בן-אלהים, ישוע המשיח, וואָס איז צווישן אייך אָנגעזאָגט געוואָרן דורך אונדז, דורך מיר און סילוואַנסן און טימאָטעאָסן, איז נישט געווען יא און ניין, נייערט אין אים איז תמיד יא. ²⁰ וואָרים אלע הבטחות פון גאָט זענען אין אים יא; דעריבער איז אויך דורך אים דער אָמן צו דעם פּבּוּד פון גאָט דורך אונדז. ²¹ און דער, וואָס גרונטפעסטיקט אונדז מיט אייך אין משיחן, און האָט אונדז געזאָלבט, איז גאָט, ²² וואָס האָט אונדז פאַרחתמעט, און אונדז געגעבן די עֶרבות פון דעם גייסט אין אונדזערע הערצער.

²³ און איך רוף גאָט צום עֶדות פאַר מיין זעל, אַז איך האָב פאַרמיטן צו קומען קיין קאָרינט, כדי אייך צו שוינען. ²⁴ נישט, ווייל מיר האָבן ממשלה איבער אייער אָמונה, נייערט מיר זענען מיטהעלפערס פון אייער שמחה; וואָרים אין אָמונה שטייט איר פעסט.

ר און איך האָב ביי מיר אליין געטראַכט, אַז איך וועל ווידער נישט קומען צו אייך מיט עצבות. ² וואָרים אויב איך בין אייך מצער, ווער איז דאָס דער, וואָס דערפרייט מיך, אויב נישט דער, וואָס איז דורך מיר געקומען צו צער? ³ און איך האָב טאַקע געשריבן דאָס דאָזיקע, כדי ווען איך וועל קומען, זאל איך נישט האָבן צער פון די, מיט וועמען איך דאַרף מיך פרייען, ווייל איך בין זיכער אין אייך אלע, אַז מיין פרייד איז די פרייד פון אייך אלע. ⁴ וואָרים פון אַ סך צרות און האַרץ-קלעמעניש האָב איך אייך געשריבן מיט אַ סך טרערן, נישט אייך מצער צו זיין, נייערט כדי איר זאָלט פאַרשטיין די ליבשאַפט, וואָס איך האָב אַ סך מער פאַר אייך. ⁵ נאָר אויב עמיצער האָט פאַרשאַפט צער, האָט ער נישט מיר פאַרשאַפט

צער, נייערט טיילווייז אייך אלע - כדי איך זאל אייך נישט צו שווער דריקן. ⁶ פאַר אַזאָ איינעם איז גענוג די שטראַף פון דעם רביים; ⁷ אַזוי, אַז איר זאָלט אים, אַדרבה, ליבערשט מוחל זיין און טרייסטן, כדי ער זאל נישט פאַרשלונגען ווערן אין זיין גרויסן צער. ⁸ בכּן, בעט איך אייך, אַז איר זאָלט באַווייזן אייער ליבשאַפט צו אים. ⁹ וואָרים צוליב דעם האָב איך טאַקע געשריבן, כדי אייך צו פרוואון, צי איר זענט געהאַרכאָם אין אַלצדינג. ¹⁰ און וועמען איר זענט מוחל, בין איך אויך מוחל. וואָרים וואָס איך האָב מוחל געווען, אויב איך האָב עפעס מוחל געווען, האָב

איך עס מוחל געווען פון אייערטוועגן אין דעם אָנגעזיכט פון מְשִׁיחַן,¹¹ כדי דער שָׁטן זאָל ניט קריגן די אויבערהאַנט איבער אונדז; וואָרים זיינע טראַכטונגען זענען ניט פאַרהוילן פון אונדז.

¹² און בעת איך בין געקומען קיין טראַאַס פּונוועגן דער בשורה פון מְשִׁיחַן, און אַ טיר איז פאַר מיר געעפנט געוואָרן אין דעם האַר, ¹³ האָב איך ניט געהאַט קיין מנוחה אין מיין געמיט, מחמת איך האָב ניט געפונען טיטוסן, מיין ברודער; און ווען איך האָב מיך געזעגנט מיט זיי, בין איך אַוועקגעגאַנגען קיין מאַקעדאָניע.

¹⁴ אָבער געלויבט איז גאַט, וואָס גיט אונדז תּמיד דעם נַצחון אין מְשִׁיחַן, און וואָס טוט דורך אונדז אַנטפלעקן דעם ריח פון זיין חכמה אין יעדן אָרט. ¹⁵ וואָרים מיר זענען אַ געשמאַקער ריח פון מְשִׁיחַן פאַר גאַט ביי די, וואָס ווערן ניצול, און ביי די, וואָס ווערן פאַרלוירן: ¹⁶ פאַר טייל אַ ריח פון טויט צום טויט, פאַר די אַנדערע אַ ריח פון לעבן צום לעבן. און ווער איז ראוי פאַר די דאָזיקע זאַכן? ¹⁷ וואָרים מיר זענען ניט ווי דער רבים, וואָס מאַכן אַ מסחר פון גאַטס וואָרט; נייערט מיט ריינע פּונוות פאַר גאַט רעדן מיר פון גאַט אין מְשִׁיחַן.

¶ צי הייבן מיר ווידער אַמאָל-אַן צו לויבן זיך אַליין? אָדער צי באַדאַרפן מיר, ווי סע טוען אַנדערע, לויב-בריוו צו אייך, אָדער פון אייך? ² איר זענט אונדזער בריוו, פאַרשריבן אין אונדזערע הערצער, באַקענט און געלייענט פון אַלע מענטשן; ³ וואָרים עס איז קלאָר צו זען, אַז איר זענט אַ בריוו פון מְשִׁיחַן, צוגעגרייט דורך אונדז, געשריבן ניט מיט קיין טינט, נייערט מיט דעם גייסט פון דעם לעבעדיקן גאַט, ניט אין לוחרות פון שטיין, נייערט אין לוחרות, וואָס זענען הערצער פון פלייש.

⁴ און אַזאַ בַּטְחוֹן האָבן מיר דורך מְשִׁיחַן צו גאַט; ⁵ ניט מחמת מיר זענען פעאיק פון זיך אַליין צו באַטראַכטן עפעס פון אונדז אַליין, נייערט אונדזער פעאיקייט איז פון גאַט, ⁶ וואָס האָט אונדז אויך געמאַכט פאַר פעאיקע באַדינער פון אַ נייעם בונד, ניט פון דעם אות, נייערט פון דעם גייסט; וואָרים דער אות טייט, אָבער דער גייסט מאַכט לעבעדיק.

⁷ נאָר אויב די באַדינונג פון טויט, געשריבן און אויסגעקריצט אויף שטיינער, איז געקומען מיט הערלעכקייט, אַזוי, אַז די בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל האָבן ניט געקענט קוקן אויף משהס פּנים פּונוועגן דער הערלעכקייט פון זיין

פֿנים, וואָס זיין הערלעכקייט איז געווען א צייטווייליקע, ⁸ וויפל מער דאַרף שוין זיין די הערלעכקייט פון דער באַדינונג פון דעם גייסט? ⁹ וואָרים אויב די באַדינונג פון פאַרמשפטונג האָט געהאַט הערלעכקייט, אַ סך מער שטייגט איבער אין הערלעכקייט די באַדינונג פון רעכטפאַרטיקייט. ¹⁰ וואָרים דאָס, וואָס איז געמאַכט געוואָרן הערלעך, איז געמינערט געוואָרן אין הערלעכקייט, צוליב דער הערלעכקייט, וואָס שטייגט זי אַריבער. ¹¹ וואָרים אויב דאָס, וואָס פאַרגייט, איז געווען מיט הערלעכקייט, וויפל מער איז אין הערלעכקייט דאָס, וואָס טוט פאַרבלייבן.

¹² דעריבער, ווייל מיר האָבן אַזאַ האַפֿענונג, רעדן מיר מיט אַזאַ מוטיקייט, ¹³ און ניט אַוויי משה, וואָס האָט אַרױפגעטאַן אַ צודעק אויף זיין פֿנים, אַז די בני־ישׂראל זאָלן ניט קענען קוקן גלייך אויף דעם סוף פון דעם, וואָס האָט געטאַן פאַרגיין. ¹⁴ זייערע מחשבות זענען פאַרהאַרטעוועט געוואָרן; וואָרים בױ אויף דעם היינטיקן טאַג איז דער זעלבער צודעק פאַרבליבן ביים לײענען די תּוֹרָה, און ער ווערט ניט אַוועקגענומען, בױ ער ווערט אַפּגעטאַן אין מִשְׁחָן. ¹⁵ יאָ, בױ אויף היינטיקן טאַג, בשׂעֶת סע ווערט געלײענט תּוֹרַת־מִשְׁהָ, ליגט אַ צודעק אויף זייער האַרץ. ¹⁶ אָבער ווען זײ וועלן זיך אומקערן צו דעם האַר, וועט דער צודעק אַוועקגענומען ווערן. ¹⁷ און דער האַר איז דער גייסט; און וואו עס איז דער גייסט פון דעם האַר, דאָרט איז פּרײַהײט. ¹⁸ און מיר אַלע, וואָס זעען מיט ניט קיין צוגעדעקט פֿנים ווי אין אַ שפּיגל די הערלעכקייט פון דעם האַר, ווערן פאַרענדערט אין דער זעלבער ענלעכקייט פון הערלעכקייט צו הערלעכקייט, אַזוי ווי דורך דעם גייסט פון דעם האַר.

דעריבער, ווייל מיר האָבן מקבל געווען די דאָזיקע עבֹדָה פון דערבאַרעמדיקייט, ווערן מיר ניט אַפּגעשוואַכט. ² מיר האָבן זיך אַפּגעוואַגט פון די פאַרבאַרגענע זאַכן פון בושָה, ווייל מיר גייען ניט אין כיטרעקייט, אויך פעלשן מיר ניט דאָס וואָרט פון גאָט, נײַערט דורך דער אַנטפּלעקונג פון דעם אַמת פאַרלויבן מיר זיך פאַר דעם געוויסן פון יעדן מענטשן אין דעם אַנגעזיכט פון גאָט. ³ און אויב אַפּילו אונדזער בשׂוֹרָה איז פאַרהוילן, איז זי פאַרהוילן בײַ יענע, וואָס ווערן פאַרלוירן, ⁴ בײַ וועמען דער גאָט פון דער וועלט האָט פאַרבלענדט די מזוחות פון די

אומגלויביקע, כדי דאָס ליכט פון דער בשורה פון משיחס הערלעכקייט, וואָס איז דאָס אָפּבילד פון גאָט, זאָל ניט אויפגיין איבער זיי.⁵ וואָרים מיר דרשענען ניט זיך אַליין, נייערט ישוע המשיח פאַר דעם האַר, און אונדז אַליין פאַר אייערע קנעכט פון ישועס־וועגן.⁶ וואָרים עס איז גאָט, וואָס האָט געזאָגט: זאָל אַרויסשיינען ליכט פון פינצטערניש, וואָס האָט אַריינגעלויכטן אין אונדזערע הערצער, כדי צו געבן ליכט פון דער דערקענטעניש פון גאָטס הערלעכקייט אין דעם פנים פון משיחן.

⁷ מיר אָבער האָבן דעם דאָזיקן אוצר אין ערדענע פֿלים, כדי די אויסערגעוויינלעכע גרויסקייט פון דער מאַכט זאָל זיין פון גאָט און ניט פון אונדז אַליין.⁸ מיר ווערן געדריקט אויף יעדער זייט, דאָך ניט דערדריקט; צעמישט, דאָך ניט ביז ייאוש;⁹ גערונדפֿט, דאָך ניט פאַרלאָזט; אַנידער־געוואָרפֿן, דאָך ניט אומגעבראַכט;¹⁰ מיר טראָגן באַשטענדיק אַרום אין דעם לייב דאָס שטאַרבן פון ישוען, כדי אויך דאָס לעבן פון ישוען זאָל אַנטפלעקט ווערן אין אונדזער לייב.¹¹ וואָרים מיר, וואָס לעבן, זענען תמיד איבערגעענטפערט צום טויט פון ישועס־וועגן, כדי אויך דאָס לעבן פון ישוען זאָל אַנטפלעקט ווערן אין אונדזער שטאַרבלעכן לייב.¹² און דעריבער טוט דער טויט ווירקן אין אונדז, אָבער דאָס לעבן אין אייך.

¹³ און ווייל מיר האָבן דעם זעלבן גייסט פון אַמונדה, לויט ווי סע שטייט געשריבן: איך האָב געגלויבט, דערפאַר האָב איך גערעדט א, און דעריבער טוען מיר אויך גלויבן, און רעדן אַזוי,¹⁴ ווייל מיר ווייסן, אַז דער, וואָס האָט אויפגעוועקט דעם האַר ישוע, וועט אויך אונדז אויפֿוועקן מיט ישוען, און וועט אונדז אינאיינעם מיט אייך פירשטעלן פאַר אים.¹⁵ וואָרים אַלצדינג איז פון אייערטוועגן, כדי דער הָסד, וואָס ווערט פאַרטאַפֿלט דורך דעם רביים, זאָל פאַרמערן דעם שִׁבַח צום פֿבוד פון גאָט.

¹⁶ דעריבער ווערן מיר ניט אָפּגעשוואַכט; און הַגֵּם אונדזער אויסער־לעכער מענטש ווערט פאַרלענדט, ווערט אָבער אונדזער אינעווייניקסטער מענטש באַנייט פון טאָג צו טאָג.¹⁷ וואָרים אונדזער גרינגע פיין, וואָס איז נאָר אויף אַ רגע, טוט ווירקן פאַר אונדז אַ מער אויסערגעוויינלעכע געוויכטיקייט פון אייביקן פֿבוד,¹⁸ ווייל מיר קוקן ניט אויף די זאַכן, וואָס ווערן געזען, נייערט אויף די זאַכן, וואָס ווערן ניט געזען; וואָרים די זאַכן,

* תהלים קטו, 10.

וואָס ווערן געזען, זענען צייטווייליק; אָבער די זאכן, וואָס ווערן ניט געזען, זענען אייביק.

ה וואָרים מיר ווייסן, אָ אויב דאָס ערדישע הויז פון אונדזער געצעלט ווערט צעשטערט, האָבן מיר אַ בַּנִּין פון גאָט, אַ הויז, ניט געמאַכט מיט הענט, אָן אייביקס אין הימל.² וואָרים דעריבער זיפצן מיר, און בענקען באַקליידט צו ווערן מיט אונדזער וואוינאַרט, וואָס איז פון הימל; און אויב מיר וועלן אַווי זיין באַקליידט, וועלן מיר ניט געפונען ווערן נאַקעט.⁴ וואָרים מיר, וואָס זענען אין דעם דאָזיקן געצעלט, טוען זיפצן צוליב דער מַשָּׂא, ווייל מיר וואָלטן ניט וועלן זיין אויסגעטאַן, גייערט צו זיין באַקליידט, פּדי וואָס עס איז שטאַרבֿלעך זאָל פאַרשלונגען ווערן פון דעם לעבן.⁵ און דער, וואָס האָט אונדז צוגעגרייט דערצו, איז גאָט, וואָס האָט אונדז געגעבן די עֶרְבוֹת פון דעם גייסט.

⁶ מיר זענען דעריבער תּוֹמֵד גוט אויפגעלייגט און ווייסן, אָן פֿלִזֶּמֶן מיר זענען אין דער היים אין דעם לייב, זענען מיר דערווייטערט פון דעם האַר; ⁷ וואָרים מיר גייען דורך אַמוֹנָה, ניט דורך רֵאִיָה.⁸ מיר זענען גוט אויפגעלייגט, און ווילן ליבערשט זיין דערווייטערט פון דעם לייב, און אין דער היים מיט דעם האַר.⁹ דעריבער מאַכן מיר דאָס אויך פאַר אונדזער ציל, צי מיר זענען אין דער היים, אָדער דערווייטערט, אים וואוילגעפעלן צו זיין.¹⁰ וואָרים מיר מוזן אַלע אַנטפלעקט ווערן פאַר דעם פֿסֶא־הַמִּשְׁפָּט פון מִשִּׁחָן, פּדי יעדער איינער זאָל מקבל זיין דאָס, וואָס ער האָט געטאַן אין דעם לייב, סיי גוטס, אָדער שלעכטס.

¹¹ דעריבער, ווייל מיר קענען די פאַרכטיקייט פון דעם האַר, איבער- צייגן מיר מענטשן; פאַר גאָט אָבער זענען מיר אַנטפלעקט; און איך האָף, אָ מיר ווערן אויך אַנטפלעקט אין אייער געוויסן.¹² מיר לויבן זיך ניט ווידער אַמאַל פאַר אייך, גייערט טוען געבן אייך אַ געלעגנהייט פון רימען זיך אין אונדז, פּדי איר זאָלט האָבן מיט וואָס אַפּצווענטפערן די, וואָס רימען זיך לִפְנֵימִזְוֵען, און ניט אין האַרצן.¹³ וואָרים אויב מיר זענען אויסער זיך, איז דאָס פאַר גאָט; זענען מיר אָבער ביים קלאָרן שְׂכָל, איז דאָס פאַר אייך.¹⁴ וואָרים די ליבשאַפט פון מִשִּׁחָן האָלט אונדז צוריק, מַחַמַּת מיר מִשְׁפָּט אַווי, אָ אויב איינער איז געשטאַרבן פאַר אַלע, זענען דעריבער אַלע געשטאַרבן.¹⁵ און ער איז געשטאַרבן פאַר אַלע, פּדי די,

וואָס לעבן, זאָלן מער ניט לעבן פאַר זיך אַליין, נייערט פאַר אים, וואָס איז געשטאַרבן פון זייערטוועגן און איז אויפגעשטאַנען.

¹⁶ דעריבער קענען מיר פון איצטמאַל־אַן קיינעם ניט לויט דעם פלייש. און הגם מיר האָבן אויך געקענט מָשיחן לויט דעם פלייש, טוען מיר עס פון איצטמאַל־אַן ניט מער. ¹⁷ דעריבער, אויב עמיצער איז אין מָשיחן, איז ער אַ ניי באַשאַף; די אַלטע זאַכן זענען פאַרגאַנגען; זע, זיי זענען געוואָרן ניי. ¹⁸ און אַלצדינג איז פון גאָט, וואָס האָט אונדז געטאָן איבערבעטן מיט זיך דורך מָשיחן, און האָט אונדז געגעבן די עבֹד־ה פון איבערבעטונג; ¹⁹ דאָס הייסט, גאָט איז געווען אין מָשיחן און האָט איבערגעבעטן די וועלט מיט זיך, און זיי ניט צוגערעכנט זייערע עבֹירות, און האָט אונדז איבער־געענטפערט דאָס שליחות פון איבערבעטונג.

²⁰ מיר זענען דעריבער די שליחים פון מָשיחן, גלייך ווי גאָט וואָלט זיך געבעטן דורך אונדז; מיר בעטן אייך פונוועגן מָשיח־ן, טוט אייך איבערבעטן מיט גאָט. ²¹ וואָרים דעם, וואָס האָט ניט געקענט קיין זינד, האָט ער געמאַכט צו זיין אַ זינד פון אונדזערטוועגן, פדי מיר זאָלן ווערן די רעכטפאַרטיקייט פון גאָט אין אים.

און ווייל מיר מיען זיך אינאיינעם מיט אים, בעטן מיר אייך, אַז איר זאָלט ניט מקבל זיין דעם נְסֵד פון גאָט אומזיסט. ² וואָרים ער זאָגט:

אין אַ באַוויליקטער צייט האָב איך דיך דערהערט,

און אין אַ טאָג פון ישועה האָב איך דיר געהאַלפן.

אַט איצט איז די באַוויליקטע צייט; אַט איצט איז דער טאָג פון ישועה. ³ ווייל מיר גיבן ניט קיין מיכשול אין עפעס, פדי אונדזער עבֹד־ה זאָל ניט ווערן צו שאַנד; ⁴ נייערט אין אַלצדינג וויין מיר זיך אַרויס ווי באַדינער פון גאָט; אין אַ סך געדולד, אין צָרוּר, אין נויטן, אין דַחְקוֹת, ⁵ אין מַלְקוֹת, אין זיצן אין תפִּיתוֹת, אין מהומות, אין מאַונגען, אין וואַכן, אין תַּעֲנִיתִים; ⁶ אין ריניקייט, אין קענטעניש, אין פיל ליידן, אין גוטסקייט, אין דעם רינ־הִקוּדֶשׁ, אין ניט קיין צביעות־דיקער ליבשאַפט, ⁷ אין דעם וואָרט פון אַמת, אין דער גבורה פון גאָט; דורך די פּלִיזֶן פון רעכטפאַרטיקייט אין דער רעכטער האַנט און אין דער לינקער; ⁸ דורך פֶּבוֹד און אומפֶּבוֹד, דורך אַ שלעכטן שָׁם און אַ גוטן שָׁם; ווי אָפּנאַרער, און דאָך וואָרהאַפטיק;

⁹ ווי אומבאַקענטע, און דאָך אַנערקענט, ווי שטאַרבנדיקע, און זע, מיר לעבן; ווי געשטראָפּטע, און ניט געטייטע; ¹⁰ ווי פאַרטרויערטע, דאָך תּמיד זיך פּרייענדיק; ווי אַרעמע, דאָך מאַכן מיר רייך אַ סך; ווי מיר וואַלטן גאַרניט פאַרמאָגט, און דאָך ווי מיר וואַלטן פאַרמאָגט אַלצדינג.

¹¹ אונדזער מויל איז אָפּן פאַר אייך, אַ קאַרינטער; אונדזער האַרץ איז אויסגעברייטערט. ¹² אייך איז ניט ענג אין אונדז, נייערט אייך איז ענג אין אייערע אייגענע אינגעווייזן. ¹³ און פאַר אַ פאַרגעלטונג אויף אַן ענלעכן אָפּן-איך רעד ווי צו קינדער-ווערט אַליין אויך אויסגעברייטערט. ¹⁴ זייט ניט אומגלייך פאַריאַכט מיט אומגלויביקע; וואַרים וואַסער תּברשאַפט האָט רעכטפאַרטיקייט מיט אומרעכט? אָדער וואַסער שותפות האָט ליכט מיט פינצטערניש? ¹⁵ און וואַסער הסכמה האָט מְשִׁית מיט בלִיעֵלן? אָדער וואַסער תּלַק האָט אַ מאַמין מיט אַן אומגלויביקן? ¹⁶ און וואַסער אָפּמאַך האָט דער היכל פון גאָט מיט אָפּגעטער? וואַרים מיר זענען דער היכל פון דעם לעבעדיקן גאָט, אַזוי ווי גאָט האָט געזאָגט:

איך וועל וואוינען צווישן זיי, און אומגיין צווישן זיי,

און איך וועל זיין זייער גאָט, און זיי וועלן זיין מיין פּאָלקא.

¹⁷ דעריבער קומט אַרויס פון צווישן זיי,

און שיידט אייך אָפּ, זאָגט גאָט,

און באַרירט ניט קיין טמא זאך;

און איך וועל אייך אויפנעמען,

¹⁸ און וועל זיין פאַר אייך אַ פּאָטער,

און איר וועט מיר זיין זין און טעכטער,

זאָגט גאָט צבָאות.

דעריבער, ווייל מיר האָבן די דאָזיקע תּבטחות, באַליבטע, לאַמיר זיך רייניקן פון יעדער באַפּלעקונג פון פלייש און גייסט, משלים צו זיין הייליגקייט אין דער פאַרכטיקייט פון גאָט.

² עפנט אייערע הערצער פאַר אונדז; מיר האָבן קיינעם ניט געטאָן קיין עוולד, מיר האָבן קיינעם ניט פאַרדאַרבן, מיר האָבן קיינעם ניט אויסגענוצט. ³ איך זאָג עס, ניט צו פאַרמשפּן אייך; וואַרים איך האָב פּריער געזאָגט, אַז איר זענט אין אונדזערע הערצער, צו שטאַרבן צוזאַמען

¹ יחזקאל לו, 27. ² ישעיה נב, 11; ירמיה לב, 38; נא, 45; הושע ב, 1.

און צו לעבן צוזאַמען.⁴ גרויס איז מיין בטחון אין אייך; גרויס איז מיין רימען זיך פון אייערטוועגן; איך בין פיל מיט טרייסט, איך גיי איבער מיט שמחה אין אַלע אונדזערע צרות.

⁵ וואָרים אַפילו ווען מיר זענען געקומען קיין מאַקעדאָניע, האָט אונדזער לייב ניט געהאַט קיין מנוחה, נייערט מיר האָבן געליטן פון אַלע זייטן – פון דרויסן מלחמות, און אינעווייניק מורא. ⁶ אָבער גאָט, וואָס טוט טרייסטן די געפאַלענע, האָט אונדז געטרייסט דורך דעם קומען פון טיטוסן. ⁷ און ניט בלויז דורך זיין קומען, נייערט אויך דורך דער טרייסט, מיט וועלכער ער איז געטרייסט געוואָרן אין אייך, בשעת ער האָט אונדז דערציילט פון אייער גאָרן, אייער צער, אייער אייפעריקייט נאָך מיר, אַווי, אַז איך האָב מיך נאָך מער געפרייט. ⁸ וואָרים אויב אַפילו איך האָב אייך מצער געווען מיט מיין בריוו, האָב איך דערויף קיין תּרטה ניט געהאַט (הגם איך האָב יאָ תּרטה געהאַט), וואָרים איך זע, אַז יענער בריוו האָט אייך מצער געווען, הגם נאָר אויף אַ צייט. ⁹ אָבער איצט פריי איך מיך, ניט ווייל איר האָט זיך מצער געווען, נייערט ווייל איר האָט זיך מצער געווען צו תשובה. וואָרים איר האָט זיך מצער געווען אויף אַ געטלעכן אופן, כדי איר זאָלט דורך אונדז ניט ליידן קיין הויז אין קיין שום זאך. ¹⁰ וואָרים געטלעכער צער טוט גורם זיין תשובה צו ישועה, וואָס ברענגט ניט קיין תּרטה; אָבער דער צער פון דער וועלט איז גורם מיתה. ¹¹ וואָרים זעט, גראַד דאָס, וואָס איר האָט זיך מצער געווען אויף אַ געטלעכן אופן, וואָסער אייפעריקייט זי האָט געווינקט אין אייך, וואָסער רעכטפאַרטקייט פון זיך אַליין, וואָסער צאָרן, וואָסער מורא, וואָסער בענקשאַפט, וואָסער קנאה, וואָסער באַשטראַפונג! אין אַלצדינג האָט איר זיך אַרויסגעוויזן צו זיין ריין אין דעם ענין. ¹² דעריבער, הגם איך האָב אייך געשריבן, האָב איך ניט געשריבן פּונוועגן דעם, וואָס האָט געטאָן דאָס אומרעכט, אויך ניט פּונוועגן דעם, וואָס האָט געליטן דאָס אומרעכט, נייערט כדי אייער אייפעריקייט פאַר אונדז זאָל אַנטפלעקט ווערן פאַר אייך אין דעם אָנגעזיכט פון גאָט. ¹³ דעריבער זענען מיר געטרייסט געוואָרן.

און אין אונדזער טרייסט האָבן מיר זיך נאָך מער געפרייט פּונוועגן דער פרייד פון טיטוסן, מחמת זיין גייסט איז דערקוויקט געוואָרן דורך אייך אַלע. ¹⁴ וואָרים אויב איך האָב מיך אין עפעס גערימט פאַר אים

פונוועגן אייך, בין איך ניט פאַרשעמט געוואָרן; נייערט אַזוי מיר האָבן אַלץ צו אייך גערעדט אין וואַרהאַפטיקייט, אַזוי האָט זיך אויך אונדזער רימען זיך פאַר טיטוסן אַרויסגעוויזן צו זיין אַמת. ¹⁵ און זיין האַרץ גייט שטאַרק אויס צו אייך, בשַערת ער דערמאָנט זיך אין אייער אַלעמענס געהאַרכוואַמקייט, וויאָזוי איר האָט אים אויפגענומען מיט פאַרכטיקייט און ציטערניש. ¹⁶ איך פריי מיך, וואָס איך קאָן מיך אין אַלצדינג אויף אייך פאַרלאָזן.

ח און מיר לאָזן אייך וויסן, ברידער, דעם חֶסֶד פון גאָט, וואָס איז געגעבן געוואָרן צו די קהילות פון מאַקעדאָניע, ² וויאָזוי אין נסיונות פון צרות האָט זיך די שַפַּע פון זייער פרייד און זייער טיפער אַרעמקייט פאַרמערט אין דער עשירות פון זייער גוטסקייט. ³ וואָרים זיי האָבן געגעבן לויט זייער כוח, ווי איך קאָן עדות־זאָגן, און אַפילו איבער זייערע כוחות, פרייוויליק, ⁴ און האָבן אונדז שטאַרק געבעטן פונוועגן דעם חֶסֶד און די שותפותדיקייט אין דער הילף פאַר די הייליקע, ⁵ און דאָס, ניט ווי מיר האָבן געהאַפט, נייערט ראשית האָבן זיי זיך אַליין געגעבן צו דעם האַר, און צו אונדז דורך דעם רצון פון גאָט. ⁶ אויף אַזויפיל, אַז מיר האָבן געראַטן טיטוסן, אַז אַזוי ווי ער האָט פריער געמאַכט אַן אַנהייב, אַזוי זאָל ער אויך פאַרענדיקן ביי אייך דעם דאָזיקן חֶסֶד. ⁷ אָבער אַזוי ווי איר האָט געמערט אין אַלצדינג, אין אַמונה, און תורה, און קענטעניש, און אין יעדער אייפערקייט, און אין אייער ליבשאַפט צו אונדז, אַזוי זאָלט איר אויך מערן אין דעם דאָזיקן חֶסֶד.

⁸ איך רעד ניט בדרך געבאָט, נייערט כּדי צו פרוואון דורך דער אייפערקייט פון אַנדערע אויך די ערלעכקייט פון אייער ליבשאַפט. ⁹ וואָרים איר קענט דעם חֶסֶד פון אונדזער האַר ישוע המשיח, וואָס הגם ער איז געווען רייך, דאָך פון אייערטוועגן איז ער געוואָרן אַרעם, כּדי איר זאָלט דורך זיין אַרעמקייט ווערן רייך. ¹⁰ און דערין גיב איך מיין מיינונג; וואָרים דאָס איז נוצלעך פאַר אייך, וואָס זענט געווען פון די ערשטע צו מאַכן אַן אַנהייב מיט אַ יאָר צוריק, ניט נאָר צו טאָן, נייערט אויך צו וועלן. ¹¹ אַצינד אָבער פאַרענדיקט אויך די טואונג, כּדי ווי עס איז געווען די וויליקייט צו וועלן, אַזוי זאָל אויך זיין די פאַרענדיקונג לויט אייער מעגלעכקייט. ¹² וואָרים אויב די וויליקייט איז פאַראַן, ווערט

זי אָנגענומען לויט דעם, וואָס איינער פאַרמאָגט, און ניט לויט דעם, וואָס ער פאַרמאָגט ניט. ¹⁸ וואָרים איך זאָג דאָס ניט, כדי אַנדערע זאָל פאַר-ליכטערט ווערן און איר זאָלט באַדרענגט ווערן; ¹⁴ נייערט דורך גלייכקייט זאָל אייער שפּע אין דער איצטיקער צייט זיין אַ הילף פאַר זייער מאַנגל, כדי זייער שפּע זאָל אויך ווערן אַ הילף פאַר אייער מאַנגל, כדי עס זאָל זיין אַ גלייכקייט; ¹⁶ ווי סע שטייט געשריבן: דער, וואָס האָט געקליבן פיל, האָט ניט געהאַט איבעריק; און דער, וואָס האָט געקליבן ווינציק, האָט ניט געהאַט קיין מאַנגל א.

¹⁶ אָבער דאַנקען גאָט, וואָס האָט אַריינגעגעבן די זעלבע ערנסטע זאָרג פּונוועגן אייך אין דעם האַרצן פון טיטוסן. ¹⁷ וואָרים ער האָט ניט נאָר אָנגענומען אונדזער בַקשה, נייערט ווייל ער איז געווען זייער אייפּעריק, איז ער אַוועקגעגאַנגען צו אייך לויט זיין אייגענעם ווילן. ¹⁸ און מיר האָבן צוזאַמען מיט אים געשיקט דעם ברודער, וואָס זיין לויב אין דער בשורה שַמט איבער אַלע קהילות; ¹⁹ און ניט נאָר דאָס, נייערט ער איז אויך אויס-דערוויילט פון די קהילות צו ציען מיט אונדז אין דעם ענין פון דעם דאָזיקן חֶסֶד, וואָס ווערט געטאָן דורך אונדז פאַר דעם כּבוד פון דעם האַר, און צו אונדזער דערמוטיקונג. ²⁰ און מיר היטן זיך, אַז קיינער זאָל אונדז ניט באַשולדיקן אין דעם ענין פון דער דאָזיקער רייכער מַתָּנה, וואָס ווערט אויסגעפירט דורך אונדז. ²¹ וואָרים מיר זוכן ניט נאָר וואָס איז רעכט אין די אויגן פון דעם האַר, נייערט אויך אין די אויגן פון מענטשן.

²² און מיר האָבן מיט זיי געשיקט אונדזער ברודער, וועמען מיר האָבן אַ סך מאָל אויסגעפראוואוט און געפונען אייפּעריק אין אַ סך זאַכן, און וואָס איז אַצינד נאָך אַ סך אייפּעריקער, דורך זיין גרויסן בטחון אין אייך. ²³ און וואָס שייך טיטוסן, איז ער מיין שותף און מיטאַרבעטער פאַר אייערטוועגן; און וואָס שייך אונדזערע ברידער, זענען זיי שליחים פון די קהילות, און אַ כּבוד פאַר מְשִׁיחָן. ²⁴ בכּן, ווייזט זיי פאַר די קהילות דעם סִימָן פון אייער ליבשאַפט, און פון אונדזער רימען זיך פון אייערטוועגן.

 און בנוגע דער הילף פאַר די הייליקע, איז פאַר מיר איבעריק אייך צו שרייבן; ² וואָרים איך קען אייער וויליקייט, מיט וועלכער איך

רים מיך פון אייערטוועגן פאַר די מענטשן פון מאַקעדאָניע, אָו אַכאַיאַ איז שוין געווען אָנגעברייט מיט אַ יאָר צוריק; און אייער אייפעריקייט האָט אויפגעמוטערט גאָר אַ סך פון זיי. ³ אָבער איך האָב געשיקט די ברידער, כּדי אונדזער רימען זיך פּונוועגן אייך זאָל בנוגֶע דעם ניט זיין אומזיסט, כּדי, אַוויווי איך האָב געזאָגט, איר זאָלט זיין אָנגעברייט. ⁴ ווייל טאַמער וועט ווער פון די מאַקעדאָניער מיט מיר קומען, און אייך געפינען ניט אָנגעברייט, זאָלן מיר-איך וויל ניט זאָגן איר-פאַרשעמט ווערן אין דעם דאָזיקן בּטחון. ⁵ איך האָב דעריבער געהאַלטן פאַר גייטיק צו בעטן די ברידער, אָו זיי זאָלן קודם גיין צו אייך, און זאָלן צוגרייטן אייער פריער-צוגעזאָגטע נְדָבָה, כּדי זי זאָל זיין אָנגעברייט ווי אַ בְּכֹרֶה, און ניט ווי אַ גענייטע זאָך.

⁶ דאָס זאָלט איר וויסן: דער, וואָס טוט זייען קאַרגלעך, וועט אויך שניידן קאַרגלעך; און דער, וואָס טוט זייען בּשפּע, וועט אויך שניידן בּשפּע. ⁷ זאָל יעדער איינער טאָן לויט ווי ער האָט בּדעה אין זיין האַרצן; ניט פאַרדראָסיק, אָדער געצוואונגען; וואָרים גאָט האָט ליב אַ פּריילעכן נְדָבָן. ⁸ און גאָט איז בּיכולת צו פאַרמערן אייך יעדן חֶסֶד, אַווי, אָו איר זאָלט תּמיד האָבן אין אַלץ גענוג, און זאָלט זיך מערן אין יעדער גוטער טואונג, ⁹ ווי סע שטייט געשריבן:

ער האָט צעשפּרייט אומעטום, ער האָט געגעבן די אַרעמע,

זיין רעכטפאַרטיקייט באַשטייט אויף אייביק*.

¹⁰ און דער, וואָס גיט זרייער, דעם זייער, און ברויט פאַר שפּיין, וועט פאַרטאַפלען אייער זריעה, און לאָזן וואַקסן די פּרוכט פון אייער רעכט-פאַרטיקייט. ¹¹ איר וועט נְתעשר ווערן אין אַלצדינג פאַר יעדער ברייט-האַרציקייט, וואָס טוט ווירקן דורך אונדז צום לויב פון גאָט; ¹² וואָרים די אַרבעט פון דער דאָזיקער עבּודה איז ניט נאָר ממלא די באַדערפענישן פון די הייליקע, גייערט טוט זיך אויך פאַרמערן דורך פיל לויב צו גאָט. ¹³ און דורך אייער פּאַסיקייט אין דער דאָזיקער אַרבעט, לויבן זיי גאָט פאַר דער געהאַרכזאַמקייט פון אייער מודה זיין זיך אין דער בשורה פון מְשִׁיחֵן, און פאַר דער ברייט-האַרציקער ביישטייערונג פאַר זיי און פאַר אַלעמען; ¹⁴ און מיט תּפּילה פאַר אייך טוען זיי בענקען נאָך אייך,

* תהלים קיב, 9.

צוליב דעם גרויסן חסד פון גאָט אין אייך. ¹⁵ אַ לויב צו גאָט פאַר זיין מתנה, וואָס איז ניט צום איבערדערציילן.

¶ און איך, פאַלום, בין אייך אַליין מוהיר דורך דער ענינות און איידלקייט פון משיחן, איך, וואָס אין אייער קעגנוואָרט בין איך קליין צווישן אייך, אָבער פון דערווייטנס בין איך מוטיק לגבי אייך. ² איך בעט אייך, אַז ווען איך וועל זיין ביי אייך, זאָל איך ניט דאַרפן אַרויסווייזן קיין תקיפות מיט דער זיכערקייט, מיט וועלכער איך רעכן צו זיין שטרענג קעגן טייל, וואָס טראַכטן וועגן אונדז ווי מיר וואָלטן געגאַנגען לויט דעם פלייש. ³ וואָרים הָגם מיר גייען אין דעם פלייש, טוען מיר ניט פירן קיין מלחמה לויט דעם פלייש, ⁴ וואָרים די כלי־זַן פון אונדזער מלחמה־פירונג זענען ניט לויט דעם פלייש, ניערט זענען מעכטיק פאַר גאָט אַראָפּצואוואַרפן פעסטונגען. ⁵ מיר צעוואַרפן געדאַנקען, און יעדע הויכע זאַך, וואָס איז דערהויבן קעגן דער דערקענטעניש פון גאָט, און נעמען יעדע מחשבה אין געפאַנגענשאַפט צו דער געהאַרכזאַמקייט פון משיחן, ⁶ און זענען אָנגעברייט צו שטראַפן פאַר יעדער אומגעהאַרכזאַמקייט, בעת אייער געהאַרכזאַמקייט וועט זיין דערפילט.

⁷ קוקט אויף דעם, וואָס איז פאַר אייערע אויגן. אויב עמיצער איז ביי זיך זיכער, אַז ער געהערט משיחן, זאָל ער דאָס נאַכאַמאָל איבער-טראַכטן אין זיך אַליין, אַז אַזוויי ער געהערט משיחן, אַזוי געהערן אויך מיר. ⁸ וואָרים אויב אַפילו איך זאָל מיך רימען אַביסל צופיל פוננען אונדזער רשות, וואָס דער האַר האָט אונדז געגעבן פאַר אייער אויפבויהונג, און ניט פאַר אייער צעשטערונג, וועל איך ניט פאַרשעמט ווערן, ⁹ פדי איך זאָל ניט אויסזען ווי איך וואָלט אייך וועלן דערשרעקן מיט מיינע בריוו. ¹⁰ וואָרים זיינע בריוו, זאָגן זיי, זענען חשוב אין שטאַרק, אָבער ווען ער גופא איז ביי אונדז, איז ער שוואַך, און זיין רעדן איז אַן ממשות. ¹¹ זאָל אַזאַ אייער דאָס באַרעכענען, אַז וואָס מיר זענען אין וואָרט דורך בריוו, ווען מיר זענען אַפּוועזונד, זענען מיר אויך אין מעשים, ווען מיר זענען אַנוועזונד. ¹² וואָרים מיר נעמען זיך ניט אונטער צו רעכענען, אָדער צו פאַרגלייכן זיך מיט די, וואָס לויבן זיך אַליין. שוין מיט דעם, וואָס זיי מעסטן זיך מיט זיך אַליין, און פאַרגלייכן זיך מיט זיך אַליין, זענען זיי אַן פאַרשטענדעניש.

¹³ מיר אָבער וועלן זיך ניט רימען איבער אונדזער מאָס, נייערט לויט דער מאָס פון דעם גבול, וואָס גאָט האָט אונדו צוגעטיילט ווי אַ מאָס, אייך אַפילו צו דערגרייכן. ¹⁴ וואָרים מיר שטרעקן זיך ניט אויס צופיל, גלייך ווי מיר וואָלטן ניט דערגרייכט ביז צו אייך; וואָרים מיר זענען אַפילו דערגאַנגען ביז צו אייך אין דער בשורה פון מָשִׁיחַן. ¹⁵ מיר רימען זיך ניט איבער אונדזער מאָס אין אַנדערע מענטשנס מיאונגען; מיר האָפן אָבער, אַז וואָס מער אייער אָמונה וועט וואַקסן, וועלן מיר גרעסער ווערן ביי אייך לויט אונדזער גרעניץ צו ווייטערער שפּע, ¹⁶ פּדי אַנצוואַנגן די בשורה אַפילו אין די געגנטן ווייטער פון אייך, און ניט צו רימען זיך מיט דעם, וואָס איז אַנגעברייט אין דעם גבול פון אַנדערע. ¹⁷ דער אָבער, וואָס טוט זיך רימען, לאָז ער זיך רימען אין גאָט. ¹⁸ וואָרים ניט דער, וואָס לויבט זיך אַליין איז באַוויליקט, נייערט דער, וועמען גאָט טוט לויבן.

י הלוואַי וואָלט איר מיך געקענט פאַרטראַגן אין אַביסל נאַרישקייט. יא, איר טוט מיך אויך פאַרטראַגן! ² איך בין אייך מקנא מיט אַ געטלעכער קנאה; וואָרים איך האָב אייך פאַרקנסט צו אַ מאַן, פּדי איך זאָל אייך פירשטעלן ווי אַ ריינע בתולה פאַר מָשִׁיחַן. ³ איך האָב אָבער מורא, טאָמער, ווי די שלאַנג האָט מיט איר ליסטיקייט אַפגענאַרט תּוֹהֵן, אַזוי וועלן אויך אייערע מַחשבות פאַרדאַרבן ווערן פון דער תּמִימות און לויטערקייט, אין שײכות צום מָשִׁיחַן. ⁴ וואָרים אויב סע זאָל ווער קומען, און אייך אַנזאָגן אַן אַנדערן ישוען, וועמען מיר האָבן ניט געטאַן אַנזאָגן, אַדער אויב איר וועט מקבל זיין אַן אַנדערן גייסט, וואָס איר האָט ניט מקבל געווען, אַדער אַן אַנדערע בשורה, וואָס איר האָט ניט אַנגענומען, טוט איר אים גוט פאַרטראַגן. ⁵ וואָרים איך רעכן, אַז איך בין אַ האָר ניט הינטערשטעליק די סאַמע גרעסטע שליחים. ⁶ און הַגם איך בין פּראָסט אין רעדן, בין איך עס אָבער ניט אין קענטעניש; ניין, אויף יעדן אופן האָבן מיר דאָס אַנטפלעקט צו אייך אין אַלצדינג.

⁷ אַדער בין איך באַגאַנגען אַ זינד אין דערנידעריקן זיך אַליין, פּדי איר זאָלט דערהויבן ווערן, מַחמת איך האָב פאַר אייך אַנגעזאָגט אומזיסט די בשורה פון גאָט? ⁸ איך האָב גערויבט אַנדערע קהילות, בעת איך האָב

גענומען ביי זיי שכיירות, כדי איך זאל אייך דינען.⁹ און בעת איך בין געווען ביי אייך, און בין געווען נויטבאדערפטיק, בין איך קיינעם ניט געווען קיין לאסט; וואָרים די ברידער, בעת זיי זענען געקומען פון מאַקעדאָניע, האָבן געגעבן וויפל איך האָב באַדאַרפט. און איך האָב מיך אין אַלצדינג צוריקגעהאַלטן פון צו ווערן אַ לאַסט פאַר אייך, און אַזוי וועל איך מיך האַלטן.¹⁰ ווי דער אַמת פון משיחן איז אין מיר, וועט מיר קיינער ניט פאַרווערן דאָס דאָזיקע רימען זיך אין די געגנטן פון אַכאַיאַ.¹¹ פאַרוואָס? מַחמת איך האָב אייך ניט ליב? גאָט ווייסט!

¹² אָבער וואָס איך טו, דאָס וועל איך אויך טאָן, כדי איך זאל אָפּשניידן אַ געלעגנהייט פאַר די, וואָס זוכן אַ געלעגנהייט; כדי אין דעם, אין וואָס זיי רימען זיך, זאָלן זיי געפונען ווערן אַזוויי מיר.¹³ וואָרים אַזעלכע מענטשן זענען פאַלשע שליחים, פאַרפירערישע אַרבעטער, וואָס פאַרשטעלן זיך פאַר שליחים פון משיחן.¹⁴ און ניט קיין וואונדער, וואָרים אַפילו דער שטן אַליין טוט זיך פאַרשטעלן פאַר אַ מלאַך פון ליכט.¹⁵ עס איז דעריבער ניט קיין גרויסע זאָך, אויב זיינע באַדינער פאַרשטעלן זיך אויך פאַר באַדינער פון רעכטפאַרטיקייט. אָבער זייער סוף וועט זיין לויט זייערע מעשים.

¹⁶ איך זאָג נאָכאַמאָל: זאָל מיך קיינער ניט האַלטן פאַר אַ נאַר; נאַר אויב יאָ, טאָ נעמט מיך אויף ווי אַ נאַר, כדי איך זאל מיך אויך רימען אַביסל.¹⁷ דאָס, וואָס איך רעד, רעד איך ניט לויט דעם האַר, נייערט ווי אין נאַרישקייט, אין דער דאָזיקער זיכערקייט פון רימען זיך;¹⁸ ווייל אַזוי ווי אַ סך רימען זיך לויט דעם פלייש, וועל איך מיך אויך רימען.¹⁹ וואָרים איר פאַרטראַגט גערן די נאַראַנים, מַחמת איר זענט אַליין קלוג.²⁰ וואָרים איר פאַרטראַגט דאָך אַ מענטשן, אויב ער נעמט אייך אין קנעכטשאַפט, אויב ער פאַרצערט אייך, אויב ער נעמט אייך געפאַנגען, אויב ער דערהייבט זיך אַליין, אויב ער שלאַגט אייך אין פּנים.²¹ איך רעד דאָס פון בושה, גלייך ווי מיר וואָלטן געווען שוואַך.

דאָך אין וואָס נאַר עמיצער איז מוטיק-איך רעד אין נאַרישקייט - בין איך אויך מוטיק.²² זענען זיי עבריים? איך בין אויך. זענען זיי ישְׂראֵלים? איך בין אויך. זענען זיי דער זאַמען פון אַבְרָהָמען? איך בין אויך.²³ זענען זיי באַדינער פון משיחן? איך נאָך מער - איך רעד ווי

איינער אויסער זיך – אין מ'אונגען א סך מער, אין תפילות א סך מער, אין מלקות איבער דער מאַס, אין מיתות א סך. ²⁴ פון די יידן האָב איך פינף מאָל באַקומען פּערציק מלקות אָן איינעם. ²⁵ דריי מאָל בין איך געשלאָגן געוואָרן מיט ריטער, איינמאָל בין איך פאַרשטיינט געוואָרן, דריי מאָל האָב איך געליטן שיפּבראָך, אַ נאַכט און אַ טאָג בין איך געווען אין דער טיפּעניש; ²⁶ אין נסיעות אַ סך, אין סכּנות פון וואַסער, אין סכּנות פון רויבער, אין סכּנות פון מיינע לאַנדסלייט, אין סכּנות פון די גוים, אין סכּנות אין דער שטאָט, אין סכּנות אין דער מדבר, אין סכּנות אויף דעם ים, אין סכּנות צווישן פּאַלשע ברידער; ²⁷ אין מן און מאַטערניש, אין שלאָפּלאָזע נעכט, אין הונגער און דאַרשט, אין תּעניתים אַ סך, אין קעלט און נאַקעטקייט. ²⁸ און אַחוץ יענע זאַכן, וואָס זענען אויסערלעך, איז פאַראַן דאָס, וואָס דריקט אויף מיר טעגלעך, די זאָרג פאַר אַלע קהילות. ²⁹ ווער איז שלאָף, און איך בין ניט שלאָף? ווער ווערט געשטרויכלט, און איך טו ניט ברענען?

³⁰ אויב איך מוז מיך דווקא רימען, וועל איך מיך רימען פּונעוועגן דעם, וואָס האָט אַ שייכות צו מיין שלאָפּקייט. ³¹ דער גאָט און פּאַטער פון דעם האַר ישׁוע, וואָס איז געלויבט אויף אייביק, ווייסט, אַז איך זאָג ניט קיין ליגן. ³² אין דַמְשֶׁק האָט דער פּראָקאָנסול אונטער דעם מלך אַרעטאַס באַוואַכט די שטאָט פון דַמְשֶׁק, כדי מיך צו כאַפּן; ³³ און דורך אַ פענצטער בין איך אַראָפּגעלאָזט געוואָרן אין אַ קאַרב פון דער וואַנט, און איך בין אַנטרווען פון זיינע הענט.

י איך מוז מיך נייטיק רימען, הַגֵּם עס איז ניט פּאַסיק; איך וועל אָבער קומען אויף זעאונגען און אַנטפּלעקונגען פון דעם האַר. ² איך קען אַ מענטש אין מְשִׁיחַן: מיט פּערצן יאָר צוריק איז אַזאַ איינער – צי אין דעם גוף, ווייס איך ניט, צי אויסער דעם גוף, ווייס איך ניט, גאָט ווייסט – איז אַזאַ איינער אַרויפגענומען געוואָרן ביו צום דריטן הימל. ³ און איך קען אַזאַ מענטש – צי אין דעם גוף, צי אויסער דעם גוף, ווייס איך ניט; גאָט ווייסט – ⁴ וואָס איז אַרויפגענומען געוואָרן אין גַן-עֵדֶן אַריין, און ער האָט געהערט רייד, וואָס קענען ניט אַרויסגערעדט ווערן, וואָס אַ מענטש טאָר זיי ניט איבערחורן. ⁵ פּונעוועגן אַזאַ איינעם וויל איך מיך רימען, אָבער פּונעוועגן מיר אַליין וויל איך מיך ניט רימען, אַחוץ אין מיין שוואַכקייט.

⁶ וואָרים אויב איך וואָלט מיך וועלן רימען, וואָלט איך ניט זיין קיין נאַר; וואָרים איך וועל רעדן דעם אָמת. איך האָלט מיך אָבער אָפּ, טאַמער וועט מיך עמיצער פאַררעכענען פאַר מער איידער דאָס, וואָס ער זעט אין מיר, אָדער הערט פון מיר. ⁷ און פדי איך זאָל ניט צופיל דערהויבן ווערן דורך דער אויסערגעוויינלעכער גרויסקייט פון די אַנטפלעקונגען, איז מיר געגעבן געוואָרן אַ דאָרן אין דעם פלייש, אַ שליח פון דעם שָטן מיך צו שלאָגן, פדי איך זאָל ניט צופיל דערהויבן ווערן. ⁸ פונוועגן דעם האָב איך דריי מאָל געבעטן דעם האַר, אַז דאָס זאָל אָפקערן פון מיר. ⁹ און ער האָט צו מיר געזאָגט: מיין חֶסֶד איז גענוג פאַר דיר, וואָרים מיין מאַכט ווערט שלימות אין שוואַכקייט. דעריבער וועל איך מיך צום ליבסטן ליבערשט רימען אין מייע שוואַכקייטן, פדי די מאַכט פון מְשִׁיחַן זאָל רוען אויף מיר. ¹⁰ איבערדעם בין איך מיך מְשִׁיחַן אין שוואַכקייטן, אין באַליידיקונגען, אין נויטבאַדערפטיקייטן, אין רדיפות, אין סְכּוּת פון מְשִׁיחַס־וועגן; וואָרים ווען איך בין שוואַך, דעמאָלט בין איך שטאַרק.

¹¹ איך בין געוואָרן נאַריש; איר האָט מיך דערצו גענייטיקט, וואָרים איך וואָלט באַדאַרפט געלויבט צו ווערן פון אייך; וואָרים אין קיין שום זאַך בין איך ניט הינטערשטעליק די סאַמע גרעסטע שליחים, הַגֵּם איך בין גאַרניט. ¹² יאָ, די צייכנס פון אַ שליח זענען געטאָן געוואָרן צווישן אייך מיט דער גאַנצער געדילדיקייט, מיט צייכנס און וואונדער און גבורות. ¹³ וואָרים מיט וואָס זענט איר הינטערשטעליק אין פאַרגלייך מיט די איבעריקע קהילות, אחוץ וואָס איך בין ניט געוואָרן קיין לאַסט פאַר אייך? זייט מיר מוחל די דאָזיקע צוולה!

¹⁴ זעט, דאָס איז דאָס דריטע מאָל, וואָס איך בין אָנגעברייט צו קומען צו אייך; און איך וועל ניט זיין קיין לאַסט פאַר אייך, וואָרים איך זוך ניט דאָס אייעריקע, נייערט אייך. וואָרים ניט די קינדער דאַרפן זאַמלען אוצרות פאַר די עלטערן, נייערט די עלטערן פאַר די קינדער. ¹⁵ און איך וויל זייער גערן אויסברענגען און אויסגעבראַכט ווערן פאַר אייערע נפְּשׁוֹת. אויב איך האָב אייך ליב אַ סך מער, דאַרף איך דערפאַר געליבט ווערן ווינציקער? ¹⁶ נאָר זאָל עס זיין אַווי, איך בין פאַר אייך ניט געווען קיין לאַסט; נייערט, ווייל איך בין כיטרע, האָב איך אייך געפאַנגען מיט כיטרעקייט. ¹⁷ האָב איך אייך געטאָן אויסנוצן דורך עמיצן פון די,

וועמען איך האָב געשיקט צו אייך? ¹⁸ איך האָב געבעטן טיטוסן, און האָב מיטגעשיקט מיט אים דעם ברודער. צי האָט טיטוס אייך אויסגענוצט? צי זענען מיר ניט געגאנגען אין דעם זעלבן גייסט? צי זענען מיר ניט געגאנגען אין די זעלבע טריט?

¹⁹ איר מיינט די גאַנצע צייט, אָו מיר פאַרענטפערן זיך פאַר אייך? מיר רעדן פאַר גאָט אין מִשְׁחָן. אַלצדינג אָבער, באַליבטע, איז פּוּנוּעגן אייער אויפבויוונג. ²⁰ וואָרים איך האָב מורא, טאַמער וועל איך חֲלִילָה, ווען איך וועל קומען, אייך געפינען ניט אַזעלכע ווי איך וואָלט וועלן, און איר וועט מיך געפינען ניט אַזוינעם ווי איר וואָלט וועלן; טאַמער חֲלִילָה וועט דאָרט זיין קריג, קנאַר, רֹגוּ, מַחְלוּקוֹת, לְשׁוֹן־הָרַע, מורמלערייען, גאַוה, מהומות. ²¹ טאַמער, בעת איך וועל קומען, וועט מיך גאָט ווידער אַמאַל דערנידעריקן פאַר אייך, און איך וועל דאַרפן טרויערן אויף אַ סך פון די, וואָס האָבן געזינדיקט שוין פון פריער, און האָבן ניט תשובה געטאָן אויף דער אומרִיבִּיקייט און זנות און תּאוּוה, וואָס זיי זענען באַגאַנגען. דאָס איז דאָס דריטע מאָל, וואָס איך קום צו אייך. דורך דעם מויל פון צוויי, אָדער דריי עֲדוֹת, זאָל יעדע זאָך באַשטעטיקט ווערן אַ.

² איך האָב שוין פריער געזאָגט, און זאָג עס פאַרויס, ווי בעת איך בין געווען ביי אייך דאָס צווייטע מאָל, אַזוי איצט, בעת איך בין אָפּוועגונד, אָו די, וואָס האָבן פריער געזינדיקט, און אַלע איבעריקע, אָו אויב איך וועל ווידער קומען, וועל איך קיינעם ניט שוינען, ³ ווייל איר זוכט אַ באַווייז, אָו מִשִׁיחַ טויט רעדן אין מיר, וואָס איז לגבי אייך ניט שוואַך, נייערט איז מעכטיק צווישן אייך. ⁴ וואָרים הָגַם ער איז געקרייציקט געוואָרן אין שוואַכקייט, טוט ער אָבער לעבן דורך דער מאַכט פון גאָט. וואָרים איך מיר זענען שוואַך אין אים, מיר וועלן אָבער לעבן מיט אים דורך דער מאַכט פון גאָט קעגן אייך.

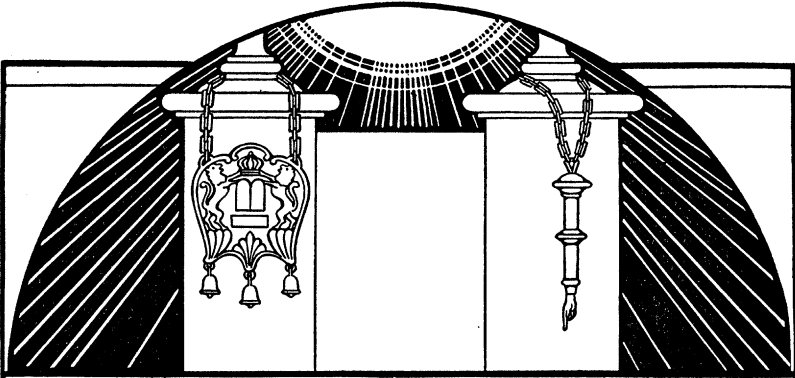
⁵ פּראַוויט אייך אויס אַליין, צי איר זענט אין דער אָמונה; פּראַוויט אייך אויס אַליין. אָדער צי ווייסט איר ניט וועגן זיך אַליין, אָו שׁוֹעַ הַמִּשְׁחָם איז אין אייך?—סיידן איר זענט פאַרוואָרפן. ⁶ איך האָף אָבער, אָו איר וועט פאַרשטיין, אָו מיר זענען ניט קיין פאַרוואָרפענע. ⁷ און מיר זענען מַחְפַּלְלֵי צו גאָט, אָו איר זאָלט ניט טאָן קיין שלעכטס; ניט פּדי מיר

זאָלן אויסזען באַוויליקטע, נייערט פּדי איר זאָלט טאָן דאָס, וואָס איז גוט, אויב אַפילו מיר זאָלן זיין ווי פאַרוואַרפענע. ⁸ וואָרים מיר קענען גאַרניט טאָן קעגן דעם אַמת, נייערט פאַר דעם אַמת. ⁹ וואָרים מיר פרייען זיך בעת מיר זענען שוואַך, און איר זענט שטאַרק. און מיר זענען אויך מתפלל, אַז איר זאָלט אויפגעריכט ווערן. ¹⁰ דעריבער שרייב איך אייך דאָס, בעת איך בין אַפּוועג, פּדי ווען איך וועל זיין ביי אייך, זאָל איך ניט דאַרפן האַנדלען שטרענג לויט דעם רשות, וואָס דער האַר האָט מיר געגעבן אויף אויפצובויען, און ניט אַרונטערצורייסן.

¹¹ צום סוף, ברידער, פרייט אייך, זייט גאַנץ, זייט געטרייסט, זייט פון איין מחשבה, לעבט בשלום; און דער גאָט פון ליבשאַפט און שְלוֹם וועט זיין מיט אייך. ¹² גריסט איינער דעם אַנדערן מיט אַ הייליקן קוש. ¹³ אַלע הייליקע גריסן אייך.

¹⁴ דער חֶסֶד פון דעם האַר יְשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, און די ליבשאַפט פון גאָט, און די חבּרוּת־אשאַפט פון דעם רוּח־הַקּוֹדֶשׁ, זאָל זיין מיט אייך אַלע.

דער בריוו צו די גאלאטער

פאָלוס, אַ שלִיחַ, ניט פון מענטשן, אויך ניט דורך אַ מענטשן, נייערט דורך ישוע המשיח, און גאָט דעם פאָטער, וואָס האָט אים מחיה־מתים געווען, ² און אַלע ברידער, וואָס זענען מיט מיר, צו די קהילות פון גאלאטיע.

³ חסד צו אייך און שלום פון גאָט, דעם פאָטער, און אונדזער האַר ישוע המשיח, ⁴ וואָס האָט זיך מקריב געווען פאַר אונדזער זינד, פדי ער זאָל אונדז מציל זיין פון דער איצטיקער שלעכטער וועלט, לויט נאָך דעם רצון פון אונדזער גאָט און פאָטער; ⁵ וועמען סע געהערט דער כבוד אויף אייביק און אייביק. אָמֵן.

⁶ איך וואונדער מיך, וואָס איר ווערט אַזוי גיך אָפגעקערט פון אים, וואָס האָט אייך באַרופן אין דעם חסד פון משיחן, צו אַן אַנדערער בשורה, ⁷ וואָס איז ניט קיין אַנדערע, נייערט עס זענען פאַראַן טייל, וואָס באַאומרויאקן אייך, און וואָס וואָלטן וועלן פאַר־דרייען די בשורה פון משיחן. ⁸ נאָר הגם מיר, אָדער אַ מלאך פון הימל, זאָלן אייך אַנוואַגן אַ בשורה, אַנדערש ווי יענע, וואָס מיר האָבן אייך אַנגעזאָגט, זאָל ער זיין אין חרם. ⁹ ווי מיר האָבן פריער געזאָגט, אַזוי זאָג איך אַצינד ווידער אַמאָל: אויב עמיצער טוט אייך אַנוואַגן אַ בשורה, אַנדערש ווי יענע, וואָס איר האָט מקבל געווען, זאָל ער זיין אין חרם.

¹⁰ וואָרים צי זוך איך אַצינד די לייטזעליקייט פון מענטשן, אָדער פון גאָט? אָדער זוך איך וואוילצוגעפעלן ווערן מענטשן? אויב איך וואָלט נאָך וועלן געפעלן ווערן מענטשן, וואָלט איך ניט געווען קיין קנעכט פון מָשִׁחָן. ¹¹ וואָרים איך בין איך מוֹדִיע, ברידער, אַז די בשורה, וואָס איז דורך מיר אָנגעזאָגט געוואָרן, איז ניט לויט אַ מענטשן. ¹² וואָרים ניט איך האָב זי מקבל געווען פון אַ מענטשן, אויך האָט מען מיך זי ניט געלערנט, נייערט געקומען איז זי צו מיר דורך אַן אַנטפלעקונג פון יִשׁוּע הַמָּשִׁיחַ. ¹³ וואָרים איר האָט געהערט פון מיין פריערדיקן לעבנסשטייגער אין דעם ייִדישן רֵת, וויאָזוי איך האָב שטאַרק גערופֿן די קהילה פון גאָט, און זי תרוב געמאַכט; ¹⁴ און איך בין געשטיגן אין דעם ייִדישן רֵת העכער פון אַ סך פון מיין דור צווישן מייע לאַנדסלייט, ווייל איך בין געווען אַ סך מער קנאי פאַר די איבערענטפערונגען פון מייע אַבות. ¹⁵ בעת אָבער עס איז וואוילגעפעלן געוואָרן גאָט, וואָס האָט מיך אויסגעשיידט פון מיין מוטערטראַכט, און האָט מיך דורך זיין חֶסֶד באַרופֿן ¹⁶ צו אַנטפלעקן אין מיר זיין זון, כּדי איך זאָל אים אָנוואַגן צווישן די פעלקער, האָב איך תּיכּף מיך ניט באַראָטן מיט קיין בְּשֵׁר־וֹדֵם; ¹⁷ אויך בין איך ניט אַרויפגעאַנגען קיין ירוּשָׁלַיִם צו די, וואָס זענען געווען שליחים פאַר מיר, נייערט איך בין אַוועקגעאַנגען קיין אַראַביע, און ווידער אַמאָל האָב איך מיך אומגעקערט קיין יְמִשְׁקָה.

¹⁸ דערנאָכדעם, אין דריי יאָר אַרום, בין איך אַרויפגעאַנגען קיין ירוּשָׁלַיִם, כּדי זיך צו זען מיט כִּיפּאָן, און בין פאַרבליבן מיט אים פּופּצן טעג. ¹⁹ און קיין אַנדערן פון די שליחים האָב איך ניט געזען, אַחוץ יַעֲקֹבן, דעם האָרס ברודער. ²⁰ און בנוגע דעם, וואָס איך שרייב אייך – פאַר גאָט זאָג איך ניט קיין ליגן. ²¹ דערנאָך בין איך געקומען אין די מקומות פון סיריע און קיליקיע. ²² און איך בין נאָך געווען אומבאַקאַנט פֿנים-אַל-פֿנים צו די קהילות פון יהודה, וואָס זענען געווען אין מָשִׁחָן. ²³ זיי האָבן נאָר געהערט זאָגן: דער, וואָס האָט אונדז פריער גערופֿן, טוט אַצינד אָנוואַגן די אַמונה, וואָס ער האָט פריער צעשטערט; ²⁴ און זיי האָבן געלויבט גאָט פון מייעטוועגן.

ב דערנאָכדעם, נאָך פּערצן יאָר בין איך ווידער אַמאָל אַרויפגעאַנגען קיין ירוּשָׁלַיִם מיט בְּרִי-יָבָאן, און האָב אויך מיטגענומען טיטוסן מיט

מיר. ² און איך בין אַרויפגעגאַנגען דורך אַן אַנטפּלעקונג, און האָב זיי פּירגעלייגט די בשורה, וואָס איך טו אַנוואַגן צווישן די אומות־הָעוֹלָם, באַזונדער אָבער פֿאַר די, וואָס זענען געווען פֿון חשיבות, פֿדי איך זאָל קלילה ניט לויפֿן, אָדער האָבן געלאָפֿן, אומזיסט. ³ און אַפּילו טיטוס, וואָס איז געווען מיט מיר, הָגם אַ גריך, איז ניט געצוואונגען געוואָרן געמלט צו ווערן. ⁴ אָבער צוליב די אַרײַנגעבראַכטע פֿאַלשע ברידער, וואָס זענען בסוד אַרײַנגעקומען אויסצושפּירן אונדזער פּרײַהייט, וואָס מיר האָבן אין יִשׁוּע הַמָּשִׁיחַ, פֿדי זיי זאָלן אונדו ברענגען צו קנעכטשאַפט, – ⁵ צו וועמען מיר האָבן זיך אויך ניט אונטערטעניק געמאַכט, אַפּילו ניט אויף אַ שָׁעָה, פֿדי דער אָמת פֿון דער בשורה זאָל פֿאַרבלײַבן מיט אייך.

⁶ פֿון יענע אָבער, וואָס זענען געווען אַנגעווען צו זיין עפעס (וואָס זיי זאָלן ניט האָבן געווען זיין, עס איז ניט מיין עסק; גאָט איז קיינעם ניט נושאַ־פֿנים) – די, זאָג איך, וואָס זענען געווען פֿון חשיבות, האָבן מיר גאַרניט צוגעטיילט; ⁷ נייערט פֿאַרקערט, בעת זיי האָבן געווען, אַז איך בין אַנפֿאַרטויט געוואָרן מיט דער בשורה פֿאַר די ניט־געמלטע, אַזוויי פּעטרוס פֿאַר די געמלטע ⁸ (וואָרים דער, וואָס האָט געוירקט אין פּעטרוסן פֿאַר דער שלִיחור־תּ פֿון די געמלטע, האָט אויך געוירקט אין מיר פֿאַר די גוים), ⁹ און בעת זיי האָבן באַמערקט דעם חֶסֶד, וואָס איז מיר געגעבן געוואָרן, האָבן יַעֲקֹב און פֿיפֿא און יוֹחָנָן, וואָס זענען געווען פֿאַררעכנט פֿאַר זײַלן, מיר און בֶּרֶנְבָּאָן געגעבן די רעכטע האַנט פֿון ברודערשאַפט, פֿדי מיר זאָלן גיין צו די גוים, און זיי צו די געמלטע; ¹⁰ נאָר זיי האָבן געוואָלט, אַז מיר זאָלן געדענקען די אַרעמע, וואָס איך האָב מיך אויך באַמײַט צו טאָן.

¹¹ בעת אָבער פֿיפֿא איז געקומען קיין אַנטיאָכיע, האָב איך מיך אים אין פֿנים אַנטקעגנגעשטעלט, מַחמת ער איז געשטאַנען פֿאַרמשפט. ¹² וואָרים איידער עטלעכע זענען געקומען פֿון יַעֲקֹבן, האָט ער געגעסן מיט די גוים; אָבער ווי נאָר זיי זענען געקומען, האָט ער זיך צוריקגעצויגן און האָט זיך אָפּגעשיידט, ווייל ער האָט מורא געהאַט פֿאַר די געמלטע. ¹³ און די איבעריקע פֿון די ייִדן האָבן זיך אויך פֿאַרשטעלט מיט אים, אַזוי, אַז אַפּילו בֶּרֶנְבָּאָ איז פֿאַרפּירט געוואָרן פֿון זייער צביעות. ¹⁴ בעת אָבער איך האָב געווען, אַז זיי גייען ניט רעכטפֿאַרטיק לויט דעם אָמת פֿון דער

בשורה, האָב איך געזאָגט צו פֿיפּאָן פֿאַר זיי אַלעמען: אויב דו, וואָס ביסט אַ ייד, לעבסט ווי סע זענען זיך נוהג די גוים, און ניט ווי די יידן, וויאָזוי צווינגסטו די גוים צו לעבן, אַזוויי יידן זענען זיך נוהג?

¹⁵ מיר, וואָס זענען יידן פון דער נאַטור, און ניט קיין זינדיקע פון די גוים, ¹⁶ ווייסן, אַז אַ מענטש ווערט ניט גערעכטפאַרטיקט דורך די מעשים פון דער תורה, נייערט דורך דער אַמונה אין ישוע המשיח, אַזוי האָבן אויך מיר געגלויבט אין ישוע המשיח, כדי מיר זאָלן גערעכטפאַרטיקט ווערן דורך אַמונה אין משיח, און ניט דורך די מעשים פון דער תורה, מחמת דורך די מעשים פון דער תורה וועט קיינער ניט גערעכטפאַרטיקט ווערן. ¹⁷ אויב אָבער מיר, בעת מיר האָבן געזוכט גערעכטפאַרטיקט צו ווערן אין משיח, זענען אַליין אויך געפונען געוואָרן זינדיקע, איז דען משיח אַ דינער פון זינד? קלילה! ¹⁸ וואָרים אויב איך טו ווידער אויפבויען דאָס, וואָס איך האָב צעשטערט, שטעל איך מיך אַרויס פֿאַר אַ בעל-עבירה. ¹⁹ וואָרים איך בין דורך דער תורה געשטאַרבן צו דער תורה, כדי איך זאָל לעבן פֿאַר גאָט. ²⁰ איך בין געקרייציקט געוואָרן מיט משיח; און דאָס איז ניט מער איך, וואָס לעב, נייערט משיח טוט לעבן אין מיר; און דאָס לעבן, וואָס איך לעב אַצינד אין דעם ליב, לעב איך באַמונה פון דעם פֿרֿאַלֿהים, וואָס האָט מיך ליב געהאַט, און האָט זיך מקריב געווען פֿאַר מיר. ²¹ איך טו ניט מבטל זיין דעם חסד פון גאָט; וואָרים אויב גערעכטיקייט איז דורך דער תורה, דעמאָלט איז משיח געשטאַרבן אומזיסט.

אָ נאַרישע גאלאָטער! ווער האָט געטאַן פֿאַרפֿישופן אייך, פֿאַר וועמעס אויגן ישוע המשיח איז אָפֿן געצייכנט געוואָרן אַ געקרייציקטער? ² נייערט דאָס וואָלט איך וועלן לערנען פון אייך: האָט איר מקבל געווען דעם גייסט דורך די מעשים פון דער תורה, אָדער דורך דער שמועה פון אַמונה? ³ צי זענט איר אַזוי נאַריש? אָנגעהויבן האָט איר אין דעם גייסט, פֿאַרענדיקט איר אַצינד אין דעם פֿלייש? ⁴ צי האָט איר אומזיסט אַזויפיל געליטן? אויב באַמת אומזיסט! ⁵ וואָרים דער, וואָס גיט אייך דעם גייסט, און טוט גבורות צווישן אייך, צי טוט ער דאָס דורך די מעשים פון דער תורה, אָדער דורך דער שמועה פון אַמונה? ⁶ אַזוויי אַבֿרהם

האָט געגלויבט אין גאָט, און עס איז אים פאַררעכנט געוואָרן פאַר אַ גערעכטיקייט.⁷

⁷אָווי זעט איר, אָ דײַ, וואָס זענען פֿון דער אַמונה, די דאָזיקע זענען קינדער פֿון אַבֿרהמען. ⁸און די תּוֹרָה, ווייל זי האָט פֿאַרויסגעזען, אָ גאָט וועט רעכטפֿאַרטיקן די גוים דורך אַמונה, האָט פֿאַרויס אָנגעזאָגט די בשׁוֹרָה צו אַבֿרהמען: אין דיר וועלן אַלע אומות זיין געבענטשט. ⁹הייסט עס דעריבער, אָ דײַ, וואָס זענען פֿון דער אַמונה, זענען געבענטשט מיט דעם מאַמין אַבֿרהם.

¹⁰וואָרים אַלע, וואָס פֿאַרלאָזן זיך אויף די מעשים פֿון דער תּוֹרָה, זענען אונטער אַ קלָלָה; וואָרים סע שטייט געשריבן: פֿאַרשאַלטן איז יעדער איינער, וואָס באַשטייט ניט אין אַלצדינג, וואָס סע שטייט געשריבן אין דעם סֵפֶר פֿון דער תּוֹרָה, צו טאָן עס. ¹¹היינט, אָ קיינער ווערט ניט גערעכטפֿאַרטיקט פֿאַר גאָט דורך דער תּוֹרָה, איז קלאָר; וואָרים: דער צדיק וועט לעבן דורך אַמונה. ¹²און די תּוֹרָה איז ניט פֿון אַמונה, נייערט: דער, וואָס טוט זי מקיים זיין, וועט לעבן אין איר. ¹³מָשִׁים האָט אונדז אויסגעלייט פֿון דער קלָלָה פֿון דער תּוֹרָה, בעת ער איז געוואָרן אַ קלָלָה פֿאַר אונדז. וואָרים סע שטייט געשריבן: פֿאַרשאַלטן איז יעדער איינער, וואָס טוט הענגען אויף אַ בויס, ¹⁴1-פֿדי אויף די אומות־הָעוֹלָם זאָל קומען די בִּרְכָה פֿון אַבֿרהמען אין יְשׁוּעַ הַמָּשִׁים, און פֿדי מיר זאָלן מקבל זיין די הבטחה פֿון דעם גייסט דורך אַמונה.

¹⁵ברידער, איך רעד לויט דעם שטייגער פֿון מענטשן: הַגֵּם עס איז נאָר אַ מענטשנס צוואַה, אויב זי איז באַשטעטיקט געוואָרן, קאָן קיינער זי ניט מבטל זיין, אָדער עפעס צוועצן צו איר. ¹⁶און צו אַבֿרהמען זענען די הבטחות געגעבן געוואָרן, און צו זיין זאָמען. ער זאָגט ניט: און צו זאָמען, ווי פֿון אַ סך, נייערט ווי פֿון איינעם: און צו דיין זאָמען, וואָס איז מָשִׁים. ¹⁷און דאָס זאָג איך: אַ בונד, וואָס איז פֿריער באַשטעטיקט געוואָרן דורך גאָט, קאָן די תּוֹרָה, וואָס איז געקומען פֿיר הונדערט און דרייסיק יאָר שפעטער, ניט בַּטֵּל מאַכן, אָווי, אָ די הבטחה זאָל קיין קיום ניט האָבן. ¹⁸וואָרים אויב די ירושה איז פֿון דער תּוֹרָה, איז זי ניט

⁷ בראשית טו, ⁶ ב בראשית יב, ³ י דברים כו, ²⁶ י דברים כו, ⁴ י ויקרא יח, ⁵

י דברים כא, ²³ י בראשית יג, ¹⁵ יז, ⁷ כב, ¹⁸ כד, ⁷

מער פון דער הבטחה; אָבער גאָט האָט זי געשענקט אַבְרָהָמֶען דורך דער הבטחה.

¹⁹ בכּן, וואָס איז די תּוֹרָה? זי איז צוגעגעבן געוואָרן פּוּנוּעגן די עבִירוֹת, ביז דער זאָמען וועט קומען, פאַר וועמען די הבטחה איז געגעבן געוואָרן; און זי איז אָנגעברייט געוואָרן דורך מלאַכים פון דער האַנט פון אַ פאַרמיטלער. ²⁰ אין אַ פאַרמיטלער איז ניט פון איינעם; גאָט אָבער איז איינער. ²¹ צי איז דען די תּוֹרָה קעגן די הבטחות פון גאָט? תּלִילָה! וואָרים אויב סע וואָלט געגעבן געוואָרן אַ תּוֹרָה, וואָס וואָלט געקענט מאַכן לעבעדיק, דעמאָלט וואָלט רעכטפאַרטיקייט באַמת געווען פון דער תּוֹרָה. ²² דער פּסוק האָט אָבער אַלצדינג פאַרשלאָסן אונטער זינד, כדי די הבטחה דורך אַמוּנָה אין יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ זאָל געגעבן ווערן צו די, וואָס גלויבן.

²³ אָבער איידער אַמוּנָה איז געקומען, זענען מיר געהאַלטן געוואָרן אין שוין אונטער דער תּוֹרָה, איינגעשלאָסן פאַר דער אַמוּנָה, וואָס האָט געדאַרפט אַנטפלעקט ווערן. ²⁴ אַזוי, אַז די תּוֹרָה איז געוואָרן אונדזער דערציער צום מְשִׁיחַ, כדי מיר זאָלן גערעכטפאַרטיקט ווערן דורך אַמוּנָה. ²⁵ אַצינד אָבער, אַז אַמוּנָה איז געקומען, זענען מיר ניט מער אונטער אַ דערציער. ²⁶ וואָרים איר אַלע זענט קינדער פון גאָט דורך אַמוּנָה אין יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ. ²⁷ וואָרים וויפל פון אייך סע זענען געטובלט געוואָרן אין מְשִׁיחַן, האָבן זיך אָנגעטאַן מְשִׁיחַן. ²⁸ ניטאָ קיין ייד אָדער גריך, ניטאָ קיין קנעכט אָדער פּרִייער, ניטאָ קיין זכּר אָדער נקבה; וואָרים איר אַלע זענט איינס אין יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ. ²⁹ אין אויב איר געהערט מְשִׁיחַן, דעמאָלט זענט איר אַבְרָהָמֶס זאָמען, יורשים לויט נאָך דער הבטחה.

אֵיך זאָג אָבער, אַז קַל־זִמְן דער יורש איז אַ קינד, אונטערשיידט ער זיך מיט גאַרניט פון אַ קנעכט, הַגֵּם ער איז האַר פון אַלץ; ² נייערט ער איז אונטער היטערס און אויפועערס ביז צו דער צייט, וואָס איז באַשטימט פון דעם פּאָטער. ³ אַזוי אויך מיר, בעת מיר זענען געווען קינדער, זענען מיר געהאַלטן געוואָרן אין קנעכטשאַפט אונטער די ערשטע יסודות פון דער וועלט. ⁴ בעת אָבער די צייט איז געוואָרן דערפילט, האָט גאָט אַרויסגעשיקט זיין זון, געבוירן פון אַ ווייב, געבוירן אונטער דער תּוֹרָה, ⁵ אַז ער זאָל אויסלייזן די, וואָס זענען געווען אונטער דער תּוֹרָה,

פדי מיר זאלן מקבל זיין דאָס רעכט פון קינדער. ⁶ און ווייל איר זענט קינדער, האָט גאָט אַרויסגעשיקט דעם גייסט פון זיין זון אין אומדזערע הערצער אַרײַן, וואָס רופט: אַבא, פּאָטער! ⁷ אַווי, אַז דו ביסט נישט מער קיין קנעכט, נײַערט אַ זון; און אויב אַ זון, טאָ אַ יורש דורך גאָט. ⁸ אָבער דעמאָלט, בעת איר האָט גאָט נישט געקענט, זענט איר געווען אין קנעכטשאַפט בײַ די, וואָס זענען אין זײַער עַצם נישט קיין געטער. ⁹ אַצײַנד אָבער, בעת איר קענט גאָט, אָדער ליבערשט, איר זענט דערקענט פון גאָט, וויאָזוי קערט איר אייך אום צוריק צו די שוואַכע און אַרעמע יסודות, צו וועלכע איר באַגערט צו זיין אין קנעכטשאַפט אויפסניי? ¹⁰ איר היט אַפּ טעג, און חַדָּשִׁים, און זמנים, און יאָרן. ¹¹ איך האָב מורא פּונוועגן אייך, טאָמער חַלִּילָה האָב איך אומזיסט אַוועקגעשאַנקען מײַ אויף אייך. ¹² איך בעט אייך, ברידער, ווערט ווי איך בין, וואָרים אויך איך בין געוואָרן ווי איר זענט. איר האָט מיר נישט געטאָן קיין שום שלעכטס; ¹³ איר וויסט, אַז מַחמת אַ שוואַכקײַט אין דעם לײַב האָב איך אָנגעזאָגט פאַר אייך די בשורה דאָס ערשטע מאָל; ¹⁴ און דאָס, וואָס איז בײַ אייך געווען אַ נסיון אין מײַן לײַב, האָט איר נישט פאַראַכט און נישט פאַרוואָרפן, נײַערט איר האָט מיך מקבל געווען ווי אַ מלאַך פון גאָט, ווי ישוע המשיח. ¹⁵ דעריבער, וואו איז יענע געבענטשטקײַט אייערע? וואָרים איך זאָג אייך עֲדוֹת, אַז אויב מעגלעך, וואָלט איר אַרויסגעריסן אייערע אויגן און זײַ מיר געגעבן. ¹⁶ צי בין איך דעריבער געוואָרן אייער שונא מיט דעם זאָגן אייך דעם אָמת? ¹⁷ זײַ באַגערן אייך אייפּעריק אויף נישט קיין גוטן אופן; יא, זײַ ווילן אייך אויסשליסן, פדי איר זאָלט זײַ באַגערן. ¹⁸ עס איז תמיד גוט אייפּעריק געזוכט צו ווערן אין אַ גוטער זאָך, און נישט נאָר בעת איך בין מיט אייך. ¹⁹ קינדער מײַנע, צוליב וועמען איך בין ווידער אַמאָל אין ווײַען, בײַ מְשִׁיחַ וועט געפורעמט ווערן אין אייך! ²⁰ איך וואָלט אָבער וועלן זײַן אָנווענד מיט אייך אַצײַנד, און צו בײַטן מײַן קול; וואָרים איך בין באַוואָרגט פּונוועגן אייך.

²¹ זאָגט מיר, איר, וואָס באַגערט צו זיין אונטער דער תורה, צי טוט איר נישט הערן די תורה? ²² וואָרים סע שטייט געשריבן, אַז אַבְרָהָם האָט געהאַט צוויי זין, איינעם פון דער דינסט, און איינעם פון דעם פרייען ווייב. ²³ אָבער דער זון פון דער דינסט איז געבוירן געוואָרן לויט דעם

פלייש, און דער זון פון דעם פרייען ווייב דורך דער הבטחה. ²⁴ די דאָויקע זאכן האָבן אין זיך אַ מָשֶׁל: וואָרים די דאָויקע ווייבער זענען צוויי בונדן; איינעם פון דעם באַרג סִינִי, וואָס געבערט קינדער פֿאַר קנעכטשאַפט, דאָס איז הַגֵּר. ²⁵ און די דאָויקע הַגֵּר איז דער באַרג סִינִי אין אַראַביע, און איז געגליכן דער איצטיקער ירוּשָׁלַיִם, וואָרים זי איז אין קנעכטשאַפט מיט אירע קינדער. ²⁶ אָבער די ירוּשָׁלַיִם שְׁלֵמֶעלָה, איז פֿריי, און זי איז אונדזער מוטער. ²⁷ וואָרים סע שטייט געשריבן:
פֿריי דיר, דו עֲקָרָה, וואָס האָסט נישט געבוירן,
שריי אויס און זינג, דו, וואָס האָסט נישט קיין ווייזן;
וואָרים מערער זענען די קינדער פון דער פֿאַרלאָזטער,
ווי פון איר, וואָס איז באַמאַנט. ^ב

²⁸ און מיר, ברידער, ווי צַחֲקָה, זענען קינדער פון דער הבטחה. ²⁹ אָבער אַזוויי דעמאָלט, האָט דער, וואָס איז געבוירן געוואָרן לויט דעם פלייש, גערופֿן דעם, וואָס איז געבוירן געוואָרן לויט דעם גייסט; אַזוי איז עס אויך אַצינד. ³⁰ אָבער וואָס זאָגט דער פֿסוק? טרייב אַרויס די דינסט און איר זון; וואָרים דער זון פון דער דינסט וועט נישט רשענען מיט דעם זון פון דעם פרייען ווייב. ³¹ דעריבער, ברידער, מיר זענען נישט קיין קינדער פון אַ דינסט, נייערט פון דעם פרייען ווייב.

ו פֿונגען פֿרייהייט האָט אונדז מִשִׁיחַ פֿריי געמאַכט; שטייט דעריבער פֿעסט, און טוט אייך נישט נאַכאַמאַל אונטערוואַרפֿן אונטער אַן עול פון קנעכטשאַפט.

² אַט איך, פֿאַלוּס, זאָג אייך, אַז אויב איר וועט זיך מִל זיין, וועט אייך מִשִׁיחַ גאַרניט נוצן. ³ יאָ, איך זאָג ווידער אַמאַל יְעֻדוֹת יעדן מענטשן, וואָס לאָזט זיך מִל זיין, אַז ער איז מחויב מקיים צו זיין די גאַנצע תּוֹרָה. ⁴ איר זענט אָפּגעשניטן פון מִשִׁיחַן, איר, וואָס ווילט גערעכטפֿאַרטיקט ווערן דורך דער תּוֹרָה; איר זענט אָפּגעפֿאַלן פון דעם חֶסֶד. ⁵ וואָרים דורך דעם גייסט, און דורך אַמוּנָה, וואָרטן מיר אויף דער האָפּענונג פון רעכט־פֿאַרטיקייט. ⁶ וואָרים אין יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ מיינט מילה גאַרניט, אויך נישט עֲרֻלָה, נייערט אַמוּנָה, וואָס טוט ווירקן דורך ליבשאַפט. ⁷ איר זענט גוט געלאָפֿן. ווער האָט אייך געשטערט, אַז איר זאָלט

^א בראשית כא, ². ^ב ישעיה נד, ¹. ^ג בראשית כא, ¹⁰.

פאלגן דעם אָמת? ⁸ די דאָזיקע איבעררעדונג איז ניט פון אים, וואָס האָט אייך באַרופֿן. ⁹ אַביסל חֶמץ מאַכט זויער דאָס גאַנצע טייג. ¹⁰ איך בין בטוח פּונוועגן אייך אין דעם האַר, אַז איר וועט ניט האָבן קיין אַנדערע דעה; דער אָבער, וואָס טוט אייך דריקן, וועט קריגן זיין פּסק, ווער דאָס זאָל ניט זיין. ¹¹ איך אָבער, ברידער, אויב איך זאָג נאָר אָן מילה, פאַרוואָס ווער איך נאָך גערודֿפֿט? דעמאָלט איז דער אָבֿנֿגָה פּוֹן דעם צלב בָּטל געוואָרן. ¹² הלוואַי זאָלן די, וואָס צערודערן אייך, נאָך גיין ווייטער פּוֹן מילה!

¹³ וואָרים איר, ברידער, זענט באַרופֿן געוואָרן צו פּרִייהייט; נוצט אָבער ניט אייער פּרִייהייט פאַר אַ געלעגנהייט פּוֹן דעם פּלייש; גייערט דורך ליבשאַפט טוט דינען אייער דעם אַנדערן. ¹⁴ וואָרים די גאַנצע תּוֹרה ווערט מקוּים אין איין וואָרט, דהיינו: דו זאָלסט ליב האָבן דיין חֶבֶר ווי זיך אַליין. ¹⁵ אויב אָבער איר בייסט און עסט אויף אייער דעם אַנדערן, גיט אַכטונג, אַז איר זאָלט ניט פאַרצערט ווערן אייער פּוֹן דעם אַנדערן.

¹⁶ איך זאָג אָבער: גייט אין דעם גייסט, און איר וועט ניט ממלא זיין די תּאוּוה פּוֹן דעם פּלייש. ¹⁷ וואָרים דאָס פּלייש טוט גלוסטן לְהִיפּוֹךְ דעם גייסט, און דער גייסט לְהִיפּוֹךְ דעם פּלייש; וואָרים די דאָזיקע זענען לְהִיפּוֹךְ אייער דעם אַנדערן, פּדי איר זאָלט ניט טאָן די זאַכן, וואָס איר וואָלט וועלן. ¹⁸ אויב אָבער איר ווערט געפירט פּוֹן דעם גייסט, זענט איר ניט אונטער דער תּוֹרה. ¹⁹ און די מַעשִׂים פּוֹן דעם פּלייש זענען אַנטפּלעקט, און זיי זענען: זנות, טומאה, תּאוּוה, ²⁰ עבֿדֿה־זָרָה, כּיִשוּף, שְׁנֵאוּה, קריג, אייפּערזוכט, פֶּעס, אייגן־ליבע, מַחֲלוּקוֹת, כּיִתוּת, ²¹ קנאה, שיכּרוּת, פּרעסערייען, און כּדוּמה. פּונוועגן דעם טו איך אייך וואָרענען פאַרויס, אַזוּיווי איך האָב אייך שוין פּריער געוואָרנט, אַז די, וואָס טוען אַזוּינע זאַכן, וועלן ניט יִרְשַׁענען דאָס מַלְכוּת פּוֹן גאָט. ²² אָבער די פּרוכט פּוֹן דעם גייסט איז ליבשאַפט, פּרייד, שְׁלוֹם, סְבֻלּוֹת, פּרִינטלעכקייט, גוטסקייט, געטריישאַפט, ²³ עֲנִיווּת, צוריקגעהאַלטנקייט; קעגן אַזעלכע איז ניטאָ קיין תּוֹרה. ²⁴ און די, וואָס געהערן צו יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, האָבן געקרייזיקט דאָס פּלייש מיט זייערע גלוסטיקייטן און די תּאוּוה דערפּוֹן.

²⁵ אויב מיר לעבן דורך דעם גייסט, לאָמיר אויך גיין אין דעם גייסט. ²⁶ לאָמיר ניט לויפן נאָך פוסטן פֿבוד, צו דערצערענען איינער דעם אַנדערן, און מקנא זיין איינער דעם אַנדערן.

ברידער, אויב אפילו אַ מענטש וועט געכאַפט ווערן אין עפעס אַן עבירה, זאָלט איר, וואָס זענט גייסטיקע, אַזאָ איינעם צוריקשטעלן אין אַ גייסט פון איידלקייט. גיב אַכטונג אויף דיר אַליין, טאַמער וועסטו אויך געבראַכט ווערן צו אַ נסיון. ² טראָגט איינער דעם אַנדערנס לאַסטן, און אַזוי אַרום זייט מקיים די תורה פון משיחן. ³ וואָרים אויב עמיצער רעכנט זיך צו זיין עפעס, בעת ער איז גאַרניט, נאַרט ער זיך אַליין אַפ. ⁴ זאָל אָבער יעדער מענטש אויספראוון זיין אייגענע טואונג, און דערנאָך זאָל ער קריגן זיין לויב אין שייכות מיט זיך אַליין, און ניט פון אַן אַנדערן. ⁵ וואָרים יעדער איינער וועט טראָגן זיין אייגענע משא.

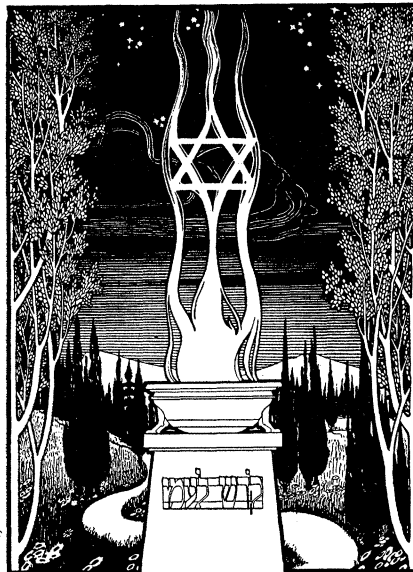
⁶ זאָל דער, וואָס ווערט געלערנט אין דעם וואָרט, זיך טיילן פון אַלעמגוטן מיט דעם, וואָס לערנט אים. ⁷ זייט ניט גענאַרט; גאַט לאַזט זיך ניט אויסשפעטן. וואָרים וואָס נאָר אַ מענטש טוט זייען, דאָס וועט ער אויך שניידן. ⁸ וואָרים דער, וואָס טוט זייען פאַר זיין אייגענעם פלייש, וועט שניידן פון דעם פלייש פאַרדאַרבונג; דער אָבער, וואָס טוט זייען פאַר דעם גייסט, וועט שניידן פון דעם גייסט אייביק לעבן. ⁹ און לאָמיר ניט ווערן מיד אין טאָן גוטס; וואָרים אין דער געהעריקער צייט וועלן מיר שניידן, אויב מיר וועלן ניט אָפגעשוואַכט ווערן. ¹⁰ און דעריבער, פֿל-זמן מיר האָבן אַ געלעגנהייט, לאָמיר טאָן גוטס צו אַלע מענטשן, און בפרט צו די, וואָס זענען פון דעם הויזגעזינד פון דער אַמונה.

¹¹ זעט מיט וואָסערע גרויסע אוֹתוֹרוֹת איך שרייב אייך מיט מיין אייגענער האַנט. ¹² אַלע, וואָס באַגערן צו באַשנייען זיך אין דעם פלייש, טוען אייך צווינגען געמלט צו ווערן, כדי נאָר זיי זאָלן ניט גערודפֿט ווערן צוליב דעם צלָב פון משיחן. ¹³ וואָרים אפילו די געמלטע אַליין היטן ניט אַפ די תורה; זיי ווילן נאָר, אַז איר זאָלט זיך מל זיין, כדי זיי זאָלן זיך רימען אין אייער פלייש. ¹⁴ אָבער איך חלילה וויל מיך ניט רימען. אַחוץ אין דעם צלָב פון אונדזער האַר ישוע המשיח, דורך וועמען די וועלט איז געקרייציקט געוואָרן פאַר מיר, און איך פאַר דער וועלט. ¹⁵ וואָרים ניט מילה מיינט עפעס, אויך ניט ערלה, נייערט אַ ניי באַשאַף. ¹⁶ און וויפל

סע וועלן גיין מיט דעם כלל, זאל אויף זיי זיין שלום, און חסד, און אויף דעם ישראל פון גאט.

¹⁷ פון איצטמאל-אן זאל מיך קיינער ניט מטריח זיין; וואָרים איך טראָג אין מיין לייב די סימנים פון ישוען.

¹⁸ דער חסד פון אונדזער האַר ישוע המשיח זאל זיין מיט אייער גייסט, ברידער. אָמן.

דער בריוו צו די עפעזער

פאָלויס, אַ שליח פון ישוע המשיח דורך דעם רצון פון גאָט, צו די הייליקע, וואָס זענען אין עפעזוס, און די גלויביקע אין ישוע המשיח.² חֲסֵד צו אייך און שלום פון גאָט, אונדזער פאָטער, און דעם האַר ישוע המשיח.

³ געלויבט זאָל זיין דער גאָט און פאָטער פון אונדזער האַר ישוע המשיח, וואָס האָט אונדז געבענטשט מיט יעדער גייסטיקער ברכה אין די הימלישע מקומות אין משיחן.⁴ אַזוויי ער האָט אונדז אויסדערוויילט אין אים, אידער די וועלט איז געגרינטעפטיקט געוואָרן, אַז מיר זאָלן זיין הייליק און אָן אַ מום פאַר אים אין ליבשאַפט;⁵ בעת ער האָט אונדז פאַרויסבאַשטימט צו זיין קינדער פאַר אים דורך ישוע המשיח, לויט דעם וואוילגעפעלן פון זיין רצון,⁶ צום לויב פון דעם פֿבור פון זיין חֲסֵד, מיט וואָס ער האָט אונדז פריי באַשאַנקען אין דעם באַליבטן.

⁷ אין אים האָבן מיר די ישועה דורך זיין בלוט, די פאַרגעבונג פון אונדזערע זינד, לויט דער צשירות פון זיין חֲסֵד,⁸ וואָס ער האָט פאַרמערט פאַר אונדז אין יעדער חכמה און פאַרשטענדיקייט,⁹ און האָט אַנטפלעקט פאַר אונדז דעם סוד פון

זיין רצון, לויט זיין וואוילגעפעלן, וואָס ער האָט אין אים באַשלאָסן ¹⁰ פאַר אַ דורכפירונג אין דער פּולקייט פון די צייטן, אינצוזאַמלען אין מְשִׁיחַן אַלצדינג, וואָס איז אין די הימלען, און וואָס איז אויף דער ערד. ¹¹ אין אים, אין וועמען אויך מיר זענען געוואָרן יורשים, ווייל מיר זענען פאַרויס באַשטימט געוואָרן לויט דער פּוננה פון אים, וואָס טוט אַלצדינג לויט דער עצה פון זיין רצון; ¹² כּדי מיר זאָלן זיין צום לויב פון זיין פּבּוּד, מיר, וואָס האָבן פּריער געהאַפט אין מְשִׁיחַן. ¹³ אין וועמען אויך איר, בעת איר האָט געהערט דאָס וואָרט פון דעם אַמת, די בשורה פון אייער ישועה, און מחמת איר האָט געגלויבט אין אים, זענט איר פאַרחתמעט געוואָרן מיט דעם רוּח־הַקּוֹדֶשׁ פון דער הַבְּטָחָה, ¹⁴ וואָס איז אַן עֲרֹבֹת פון אונדזער אַרַבְטִייל, פאַר דער אויסלייונג פון זיין אייגענעם האָב, צום לויב פון זיין פּבּוּד.

¹⁵ צוליב דער דאָזיקער סיבה, בעת איך האָב געהערט פון אייער אָמוּנָה, אין דעם האָר יִשׁוּע, און פון דער ליבשאַפט צו אַלע הייליקע, ¹⁶ הער איך ניט אויף אַפּצוגעבן אַ שֶׁבַח פאַר איר, בעת איך דערמאָן אייך אין מיינע תּפִּילוֹת, ¹⁷ אַז דער גאָט פון אונדזער האָר יִשׁוּע הַמְּשִׁיחַ, דער פּאָטער פון הערלעכקייט, זאָל אייך געבן אַ גייסט פון חֲכָמָה און אַנטפּלעקונג אין דער דערקענטעניש פון אים, ¹⁸ און אַז ער זאָל ליכטיק מאַכן די אויגן פון אייער האָרץ, כּדי איר זאָלט פאַרשטיין וואָס עס איז די האַפּענונג פון זיין רופּן, וואָס איז די עֲשִׁירוֹת פון דער הערלעכקייט פון זיין נַחֲלָה, אין די הייליקע, ¹⁹ און וואָס איז די אומפאַרגלייכלעכע גרויסקייט פון זיין מאַכט לגבי אונדז, וואָס גלויבן, לויט יענער ווירקונג פון דער קראַפט פון זיין שטאַרקייט, ²⁰ וואָס ער האָט געווירקט אין מְשִׁיחַן, בעת ער האָט אים מַחִימֵתִים געווען, און האָט אים געזעצט צו זיין רעכטער האַנט אין די הימלישע מקומות, ²¹ העכער איבער יעדער מְשָׁלָה, און שליטה, און מאַכט, און מלוכה, און יעדן נאָמען, וואָס ווערט אַנגערופּן, ניט נאָר אין דער וועלט, ניערט אויך אויף יענער וועלט. ²² און אַלצדינג האָט ער אונטערטעניק געמאַכט אונטער זיינע פּיס, און האָט אים געמאַכט פאַר דעם ראָש איבער אַלצדינג אין דער קהילה, ²³ וואָס איז זיין לִיב, די פּולקייט פון אים, וואָס פּילט אָן אַלץ אין אַלעמען.

און אייך האָט ער לעבעדיק געמאַכט, בעת איר זענט געווען טויט דורך אייערע עבירות און זינד, ² אין וועלכע איר זענט אַמאָל געגאַנגען לויט דעם סדר פון דער דאָזיקער וועלט, לויט דעם שר פון די כוחות פון דער לופט, פון דעם גייסט, וואָס ווירקט אַצינד אין די קינדער פון ווידערשפעניקייט. ³ צווישן וועמען אויך מיר אַלע האָבן אַמאָל געלעבט אין די תּאוות פון אונדזער פלייש, בעת מיר האָבן געטאָן די באַגערן פון דעם לייב און פון דעם פאַרשטאַנד, און זענען געווען בטבע קינדער פון גרימצאַרן, אַזוויי די איבעריקע. ⁴ נאָר גאָט, וואָס איז רייך אין דערבאַרעמדיקייט, האָט צוליב זיין גרויסער ליבשאַפט, מיט וועלכער ער האָט אונדז ליב געהאַט, ⁵ אַפילו בעת מיר זענען געווען טויט דורך אונדזערע עבירות, האָט אונדז לעבעדיק געמאַכט אינאיינעם מיט משיחון (דורך חסד זענט איר ניצול געוואָרן), ⁶ און האָט אונדז אויפגעוועקט מיט אים, און אונדז געטאָן זעצן אין די הימלישע מקומות, אין ישוע המשיח, ⁷ פדי אין די דורות, וואָס קומען, זאָל ער באַווייזן די אומפאַרגלייכלעכע עשירות פון זיין חסד אין גוטסקייט לגבי אונדז אין ישוע המשיח. ⁸ וואָרים מיט חסד זענט איר ניצול געוואָרן דורך דער אַמונה; און דאָס ניט פון אייך אַליין, עס איז די מַתנה פון גאָט - ⁹ ניט פון מעשים, פדי קיינער זאָל זיך ניט רימען. ¹⁰ וואָרים מיר זענען זיין ווערק, געשאַפן אין ישוע המשיח פון מעשים-טובים וועגן, וואָס גאָט האָט פון פריער אָנגעברייט, פדי מיר זאָלן גיין אין זיי.

¹¹ געדענקט דעריבער, אַז איר, גוים אין דעם פלייש, זענט אַמאָל גערופן געוואָרן ערלייב פון יענע, וואָס ווערן גערופן געמלטע אין דעם פלייש, דורכגעפירט מיט הענט, ¹² אַז איר זענט אין יענער צייט געווען אָפגעשיידט פון משיחן, פאַרפרעמדט פון דעם בירגער־רעכט פון ישׂראל, און פרעמדע פון די בונדן פון דער הבטחה, אָן אַ האַפענונג און אָן גאָט אין דער וועלט. ¹³ איצט אָבער, אין ישוע המשיח, זענט איר, וואָס זענט אַמאָל געווען ווייט, געבראַכט געוואָרן נאָענט דורך דעם בלוט פון משיחן. ¹⁴ וואָרים ער איז אונדזער שְׁלוֹם, וואָס האָט פון ביידע געמאַכט איינס, און האָט איינגעוואָרפן די צווישנוואַנט פון דער מחיצה, ¹⁵ און האָט בְּטֵל געמאַכט אין זיין פלייש די שְׁנאה, די תּוֹרָה פון מצוות און חוקים, פדי ער זאָל באַשאַפן אין זיך פון די צוויי איין נייעם מענטשן, און אויף אַזאַ

אופן מאַכן שלום; ¹⁶ און זאָל באַוויליקן ביידע צו גאָט אין איין לייב דורך דעם צלב, מיט וואָס ער האָט געטייט די שָנאה. ¹⁷ און ער איז געקומען און האָט מבשר געווען שלום צו אייך, וואָס זענט געווען ווייט, און שלום צו די, וואָס זענען געווען נאָענט. ¹⁸ וואָרים דורך אים האָבן מיר ביידע אונדזער צוטריט אין איין גייסט צו דעם פּאָטער. ¹⁹ דעריבער זענט איר ניט מער קיין גרים און צוגעקומענע, נייערט איר זענט תּושבים מיט די הייליקע, און פון דעם הויזגעזינד פון גאָט, ²⁰ געבויט אויף דעם יסוד פון די שליחים און נביאים, פון וואָס ישוע המשיח אליין איז דער ווינקלשטיין; ²¹ אין וועמען דער גאַנצער בנין איז צוזאַמענגעבויט, און וואַקסט אויס אין אַ הייליקן מקדש אין דעם האַר; ²² אין וועמען אויך איר זענט אויפגעבויט פאַר אַ וואוינאַרט פון גאָט אין דעם גייסט.

צוליב דעם בין איך, פּאָלוס, דער געפאַנגענער פון ישוע המשיח פאַר אייך, וואָס זענט פון צווישן די אומות־העולם – ² אויב איר האָט געהערט פון דער אויסטיילונג פון דעם חסד פון גאָט, וואָס איז מיר געגעבן געוואָרן פון אייערטוועגן, ³ וויאזוי דורך התגלות איז מיר באַקענט געוואָרן דער סוד, ווי איך האָב אייך שוין פריער געשריבן בקיצור. ⁴ בעת איר וועט דאָס לייענען, וועט איר קענען באַנעמען מיין פאַרשטענדעניש אין דעם סוד פון משיחן, ⁵ וואָס איז אין אַנדערע דורות ניט באַקענט געוואָרן פאַר די מענטשנקינדער, ווי דאָס איז אַצינד אַנטפלעקט געוואָרן פאַר זיינע הייליקע שליחים און נביאים אין דעם גייסט; ⁶ דאָס הייסט, אַז די אומות־העולם זענען מיט־יורשים, גלידער פון דעם אייגענעם לייב, און טיילנעמער פון דער הבטחה אין ישוע המשיח דורך דער בשרה, ⁷ פון וועלכער איך בין געמאַכט געוואָרן אַ באַדינער, לויט דער מתנה פון דעם חסד, וואָס איז מיר געגעבן געוואָרן פון גאָט, לויט דער ווירקונג פון זיין מאַכט. ⁸ צו מיר, וואָס כּבין דער מינדסטער פון אַלע הייליקע, איז דער דאָזיקער חסד געגעבן געוואָרן, אַנצוואַגן פאַר די אומות־העולם די אומדערפאַרשטבאַרע עשירות פון משיחן, ⁹ און צו מאַכן אַלעמען זען וואָס עס איז דער רעיון פון דעם סוד, וואָס איז דורות־לאַנג געווען פאַרהוילן אין גאָט, וואָס האָט באַשאַפן אַלצדינג; ¹⁰ פּדי דורך דער קהילה זאָל אַצינד באַקענט געמאַכט ווערן צו די הערשאַפטן און ממשלות אין די

הימלישע מקומות די פילפאכע חכמה פון גאָט, ¹¹ לויט דער אייביקער פֿוננה, וואָס ער האָט באַשלאָסן אין יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, אונדזער האַר, ¹² אין וועמען מיר האָבן מוטיקייט און צוטריט מיט זיכערקייט דורך אונדזער אָמונה אין אים. ¹³ דעריבער בעט איך אייך, אָו איר זאָלט ניט שלאָף ווערן איבער מיינע צרות פֿונדעגן אייך, וואָס זענען אייער לויב.

¹⁴ צוליב דעם בייג איך מיינע קני פֿאַר דעם פֿאַטער, ¹⁵ פֿון וועמען אַלע משפּחות אין הימל און אויף דער ערד ווערן אָנגערופֿן, ¹⁶ אָו ער זאָל אייך באַוויליקן, לויט דער עשירות פֿון זיין פֿבוד, אָו איר זאָלט געשטאַרקט ווערן מיט מאַכט דורך זיין גייסט אין דעם אינעוואַניקסטן מענטשן, ¹⁷ און אָו משיח זאָל רוען אין אייערע הערצער דורך אָמונה, כּדי אָו איר, וואָס זענט אייגעוואַרצלט און געגרוטפּעסטיקט אין ליבשאַפט, ¹⁸ זאָלט קענען באַנעמען מיט אַלע הייליקע וואָס עס איז די ברייט, און לענג, און הייך, און טיפקייט, ¹⁹ און צו פֿאַרשטיין די ליבשאַפט פֿון משיח, וואָס שטייגט איבער קענטעניש, כּדי איר זאָלט ווערן פֿול מיט דער גאַנצער פֿולקייט פֿון גאָט.

²⁰ און פֿאַר אים, וואָס איז ביכולת צו טאָן אַ סך מער ווי אַלץ, וואָס מיר בעטן, אָדער טראַכטן, לויט דעם כּוח, וואָס ווירקט אין אונדז, ²¹ פֿאַר אים זאָל זיין דער פֿבוד אין דער קהילה, און אין יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, ביז צו אַלע דורות אויף אייביק און אייביק. אָמֵן.

דעריבער בעט איך אייך, דער געפֿאַנגענער אין דעם האַר, צו גיין ווערדיק אין דעם באַרוף, מיט וועלכן איר זענט באַרופֿן געוואָרן, ² מיט יעדער הכּנעה און עניוּת, מיט געדולדיקייט צו פֿאַרטאָגן אייער דעם אַנדערן אין ליבשאַפט, ³ און פֿלייסט אייך אַפּצוהיטן די אַחֲדוּת פֿון דעם גייסט אין דעם בונד פֿון שְׁלוֹם. ⁴ עס איז פֿאַראַן איין גוף, און איין גייסט, אַזוויי איר זענט אויך באַרופֿן געוואָרן אין איין האַפּענונג פֿון אייער באַרוף, ⁵ איין האַר, איין אָמונה, איין טבֿילה, ⁶ איין גאָט און פֿאַטער פֿון אַלצדינג, וואָס איז איבער אַלץ, און דורך אַלץ, און אין אַלץ. ⁷ נאָר יעדן איינעם פֿון אונדז איז דער חֶסֶד געגעבן געוואָרן לויט דער מאָס פֿון דער מִתְּנָה פֿון משיח. ⁸ דעריבער זאָגט ער:

בעת ער איז אַרויפגעאַנגען אין דער הייך,

האָט ער געפֿאַנגען אַ געפֿאַנג,

און געגעבן מתנות צו מענטשן א.

⁹ בכך, דאָס דאָזיקע: ער איז אַרויפגעגאַנגען, וואָס מיינט עס דען אַנדערש, ווי אָו ער האָט אויך אַראָפּגענידערט אין די אונטערשטע טיילן פון דער ערד? ¹⁰ דער, וואָס האָט אַראָפּגענידערט, איז אויך דער דאָזיקער, וואָס איז אַרויפגעשטיגן הויך איבער אַלע הימלען, פּדי ער זאָל ממלא זיין אַלצדינג. ¹¹ און ער האָט טייל געמאַכט פאַר שליחים, און טייל-נביאים, און טייל-מבשרים, און טייל-פאַר פאַסטעכער און לערער, ¹² פּונוועגן דער שלמות פון די הייליקע, פאַר דעם ווערק פון דער עבודה, פאַר דער אויפבויהונג פון דעם לייב פון משיחן, ¹³ ביז מיר אַלע וועלן דערגרייכן די אַחדות פון דער אַמונה, און די דערקענטעניש פון דעם בן־אַלהים, צו אַ פּולקאָמענעם מענטשן, צו דער מאָס פון דעם וואַקס פון משיחס פּולקייט; ¹⁴ פּדי מיר זאָלן מער ניט זיין קיין קינדער, געשלידערט אַהין און צוריק און אַרוםגעטראָגן מיט יעדן ווינט פון לערונג, דורך דער אָפּנאַרעיי פון מענטשן, אין כּיטרעקייט, לויט דער גענאַרעיי פון טעות, ¹⁵ נייערט צו רעדן דעם אַמת אין ליבשאַפט, און וואַקסן אין אַלצדינג צו אים, וואָס איז דער ראָש, משיח, ¹⁶ פון וועמען דער גאַנצער לייב, צונויפגעשטעלט און צוזאַמען געפלאַכטן, דורך דעם, וואָס יעדער אַבר גיט צו, לויט דער ווירקונג אין דער געגעבענער מאָס פון יעדן באַזונדערן טייל, וואָס מאַכט דאָס וואַקסן פון דעם לייב צו דער אויפבויהונג פון זיך אַליין אין ליבשאַפט. ¹⁷ דאָס דאָזיקע זאָג איך דעריבער, און זאָג עדורט אין דעם האַר, אָו איר זאָלט מער ניט גיין ווי סע גייען די גוים; אין דער נישטיקייט פון זייער זין, ¹⁸ וואָס איז פאַרפינצטערט אין זייער פאַרשטענדעניש, פאַר־פּרעמדט פון דעם לעבן פון גאָט, צוליב דער אומוויסנדיקייט, וואָס איז אין זיי, צוליב דער פאַרהאַרטונג פון זייער האַרץ, ¹⁹ וואָס אָן געפילן האָבן זיי זיך איבערגעגעבן דער תּאוּוה, צו טאָן יעדע אימרייניקייט מיט גיריקייט. ²⁰ איר אָבער האָט משיחן ניט אַזוי דערקענט! ²¹ אויב אָבער איר האָט פון אים געהערט, און זענט אין אים געלערנט געוואָרן, אַזוויי דער אַמרת איז אין ישׁוען, ²² זאָלט איר אָפּטאָן דאָס, וואָס איז נוֹגַע אייער פּריערדיקן לעבנסשטייגער, דעם אַלטן מענטש, וואָס ווערט פאַרדאַרבן דורך די תּאוּוה פון אָפּנאַרעיי, ²³ און אָו איר זאָלט באַנייט ווערן אין

דעם גייסט פון אייער פאַרשטאַנד, ²⁴ און אַנטאָן דעם נייעם מענטש, וואָס איז באַשאַפֿן געוואָרן לויט דער געשטאַלט פון גאָט אין גערעכטיקייט און הייליקייט פון אַמת.

²⁵ דעריבער זאָלט איר אָפּטאָן פּאַלשקייט, און רעדט דעם אָמרט יעדער איינער מיט זיין חבר, וואָרים מיר זענען אַברים איינער פון אַנדערן. ²⁶ זייט ברוגו, און זינדיקט ניט; זאָל די זון ניט אונטערגיין אויף אייער רוגו; ²⁷ און גיט אויך ניט קיין פּלאַץ פאַר דעם שטן. ²⁸ זאָל דער, וואָס האָט געגנבעט, מער ניט גנבענען, נייערט זאָל ער ליבערשט אַרבעטן, און טאָן גוטס מיט זיינע הענט, פּדי ער זאָל האָבן פון וואָס צו געבן דעם, וואָס איז נויטבאַדערפטיק. ²⁹ זאָל קיין נבול־פּרה, ניט אַרויסקומען פון אייער מויל, נייערט נאָר דאָס, וואָס עס איז גייטיק פאַר דער אויפבויוונג, פּדי עס זאָל צוגעבן חן צו די, וואָס טוען הערן. ³⁰ און זייט ניט מצער דעם רימ־הקודש פון גאָט, אין וועמען איר זענט פאַרחתמעט געוואָרן ביז דעם טאָג פון גאולדה. ³¹ זאָל יעדע ביטערקייט, און פּעס, און רוגוה, און געשריי, און לעסטערונג אָפּגעטאָן ווערן פון אייר, מיט יעדער רשעות. ³² און זייט גוט איינער צום אַנדערן, דערבאַרעמדיק, זייט מוחל איינער דעם אַנדערן, אַווי ווי גאָט האָט אויך אייך מוחל געווען אין משיחן.

ה גייט דעריבער אין די דרכים פון גאָט, ווי באַליבטע קינדער, ² און גייט אין ליבשאַפט, אַזויווי משיח האָט אויך אייך ליב געהאַט, און האָט זיך מקריב געווען פון אינדזערטוועגן, אַ קרבן און אַ שעכטאַפּער פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט.

³ אָבער זנות, און יעדע טומאה, אָדער גייעקייט, זאָל דאָס אַפילו ניט דערמאַנט ווערן צווישן אייך, ווי סע פּאַסט פאַר הייליקע; ⁴ ניט קיין פאַרדאַרבנקייט, ניט קיין נאַרישע רייד, אָדער ליצנורג, וואָס זענען ניט פּאַסיק, נייערט טוט ליבערשט דאַנקלויבן. ⁵ וואָרים דאָס זאָלט איר וויסן, אַז קיין נואף, אָדער אומריינער, אָדער גייעקער מענטש, וואָס איז אַ געצנדינער, האָט ניט קיין שום נחלה אין דעם מלכות פון משיח און גאָט. ⁶ זאָל אייך קיינער ניט אָפּנאַרן מיט פּוסטע רייד; וואָרים צוליב די דאָזיקע זאַכן קומט דער גרימצאָרן פון גאָט אויף די קינדער פון ווידערשפעניקייט. ⁷ האָט דעריבער ניט קיין מגעזמשא מיט זיי. ⁸ וואָרים אַמאָל זענט איר געווען פינצטערניש, איצט אָבער זענט איר ליכטיקייט אין דעם האַר;

גייט ווי קינדער פון ליכטיקייט⁹ (וואַרים די פרוכט פון דעם ליכט איז אין יעדער גוטסקייט אין רעכטפאַרטיקייט און אַמת),¹⁰ און פרואווט וואָס סע איז וואוילגעפעלן פאַר דעם האַר.¹¹ און פירט ניט קיין מגע־ומשאַ מיט די אויפֿפֿרעדיקע מעשים פון פינצטערניש, נייערט שטראַפֿט זיי ליבערשט.¹² וואַרים דאָס, וואָס זיי טוען בַסְתֵר, וועגן דעם איז אַ חרפה אפילו צו רעדן.¹³ אָבער אַלצדינג, וואָס ווערט געשטראַפֿט, ווערט אַנטפלעקט פון דעם ליכט; וואַרים אַלצדינג, וואָס ווערט נַתְּגֵלָה, איז ליכטיקייט.¹⁴ דער־יבער זאָגט ער:

וואַך אויף, דו, וואָס טוסט שלאָפֿן,

און שטיי אויף פון די טויטע,

און מְשִׁיחַ וועט לייכטן אויף דיר.

¹⁵ גיט אַכטונג דער־יבער וויאָזוי איר גייט, ניט ווי נאַראַנים, נייערט ווי חַכְמִים, ¹⁶ לייזט אויס די צייט, מַחֲמַת די טעג זענען שלעכט. ¹⁷ זייט דער־יבער ניט קיין נאַראַנים, נייערט פאַרשטייט, וואָס עס איז דער רַצוֹן פון דעם האַר. ¹⁸ און שיכורט אייך ניט אָן מיט וויין, וואָס פירט צו פאַרשטייטקייט, מיערט ווערט פול מיט דעם גייסט; ¹⁹ רעדט איינער צום אַנדערן מיט תהילות און תְּשֻׁבָּחוֹת און גייטיקע נגונים, און זינגט און שפילט מיט אייערע הערצער צו גאָט; ²⁰ גיט תְּמִיד פאַר אַלצדינג אַ דאַנק אין דעם נאָמען פון אונדזער האַר יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ צו גאָט, אונדזער פּאָטער.

²¹ זייט אונטערטעניק איינער דעם אַנדערן אין דער פאַרכטיקייט פון מְשִׁיחֵן. ²² ווייבער, זייט אונטערטעניק צו אייערע אייגענע מאַנען, אַזויזוי צו דעם האַר. ²³ וואַרים דער מאַן איז דער קאָפּ פון דעם ווייב, אַזויזוי מְשִׁיחַ איז דער קאָפּ פון דער קהילה, און אויך דער גוֹאֵל פון דעם גוף. ²⁴ נאָר אַזויזוי די קהילה איז אונטערטעניק צו מְשִׁיחֵן, אַזוי זאָלן אויך די ווייבער זיין אין אַלצדינג צו זייערע מאַנען. ²⁵ מאַנען, האָט ליב אייערע ווייבער, אַזויזוי מְשִׁיחַ האָט אויך ליב געהאַט די קהילה, און האָט זיך פאַר איר מְקַרֵּב געווען, ²⁶ כּדֵי עַר זאָל זי מְקַדֵּשׁ זיין, נאָכדעם ווי ער האָט זי מטהר געווען דורך דער וואַסער־וואַשונג מיט דעם וואַרט, ²⁷ כּדֵי ער זאָל פאַר זיך פירשטעלן די קהילה אַ הערלעכע, וואָס האָט ניט קיין פּלעק, אָדער אַ קנייטש, אָדער כּדומה, נייערט אַז זי זאָל זיין הייליק און אָן אַ מום. ²⁸ פּונקט אַזוי דאַרפֿן אויך מאַנען ליב האָבן זייערע ווייבער

ווי זייער אייגן לייב. דער, וואָס האָט לייב זיין אייגן ווייב, האָט לייב זיך אַליין; ²⁹ וואָרים קיינער האָט קיינמאָל ניט פיינט זיין אייגן פלייש, נייערט ער טוט עס נערן און טייער האַלטן, אַזוויי משיח טוט די קהילה, ³⁰ מחמת מיר זענען אַברים פון זיין לייב. ³¹ צוליב דעם זאָל אַ מענטש פאַרלאָזן זיין פאַטער און מוטער, און זיך באַהעפטן אָן זיין ווייב, און די צוויי זאָלן ווערן איין לייב א. ³² דער דאָזיקער סוד איז גרויס; איך רעד אָבער אין שייכות מיט משיח און דער קהילה. ³³ בַּכֵּן, זאָל יעדער איינער פון אייך לייב האָבן זיין אייגן ווייב אַזוויי זיך אַליין; און זאָל דאָס ווייב מורא האָבן פאַר איר מאַן.

קינדער, פאַלגט אייערע עלטערן אין דעם האַר; וואָרים דאָס איז רעכט. ² גיב אָפּ פֿבוד דיין פאַטער און מוטער (דאָס איז דאָס ערשטע געבאָט מיט אַ הבטחה), ³ פדי סע זאָל דיר גוט זיין, און דו זאָלסט לאַנג לעבן אויף דער ערד. ⁴ און איר, פאַטערס, דערצערנט ניט אייערע קינדער, נייערט דערציט זיי אין מוסר און וואָרענונג פון דעם האַר.

⁵ קנעכט, זייט געהאַרכזאַם צו די, וואָס זענען לויט דעם פלייש אייערע האַרן, מיט מורא און ציטערניש, מיט דער אויפריכטיקייט פון אייער האַרץ, ווי צו משיח; ⁶ ניט אויף דעם אופן פון דינען לפנים, ווי די, וואָס ווילן געפעלן ווערן מענטשן, נייערט ווי קנעכט פון משיח, וואָס טוען פון האַרצן דעם רַצון פון גאָט, ⁷ צו טאָן די אַרבעט מיט גוטן רַצון, ווי פאַר דעם האַר, און ניט פאַר מענטשן, ⁸ ווייל איר ווייסט, אַז וואָסער גוטס יעדער איינער טוט, דאָס זעלבע וועט ער קריגן צוריק פון דעם האַר, סיי ער איז אַ קנעכט, אָדער פריי. ⁹ און איר, האַרן, טוט דאָס זעלבע פאַר זיי, און פאַרמיידט דאָס דראַען, ווייל איר ווייסט, אַז דער, וואָס איז סיי זייער האַר און אייערער, איז אין הימל, און ביי אים איז ניטאָ קיין נושאַפנים זיין מענטשן.

¹⁰ צום סוף, זייט געשטאַרקט אין דעם האַר, און אין דער שטאַרקייט פון זיין מאַכט. ¹¹ טוט אָן דעם גאַנצן פאַנצער פון גאָט, פדי איר זאָלט זיין ביכולת בינצושטיין די פאַלשקייטן פון דעם שטן. ¹² וואָרים אונדזער ראַנגלען זיך איז ניט קעגן בלוט און פלייש, נייערט קעגן די שָרים, קעגן די מושלים, קעגן די וועלטהערשער פון דער דאָזיקער פינצטערניש, קעגן

* בראשית ב, 24. = שמות כ, 12; דברים ה, 16.

די גייסטיקע הערשאפטן פון רשעות אין די הימלישע מקומות. ¹³ דעריבער, נעמט אויף אייך דעם גאנצן פאנצער פון גאט, כדי איר זאלט זיין ביכולת אויסצוהאלטן אין דעם בייון טאג, און, נאכן טאן אלצדינג, צו באשטיין. ¹⁴ שטייט דעריבער, און איר וועט האבן אַנגעגורט אייערע לענדן מיט אַמת, און האבן אַנגעטאן די ברוסט־שילד פון רעכטפאַרטיקייט, ¹⁵ און האבן באַשוכט אייערע פיס מיט דער אַנגעברייטקייט פון דער בשורה פון שלום. ¹⁶ צו דעם הייבט אויף די שילד פון אַמונה, מיט וואָס איר וועט זיין ביכולת צו פאַרלעשן אַלע פייעריקע פּיילן פון דעם רשע. ¹⁷ און נעמט דעם קיווער פון דער ישועה, און די שווערד פון דעם גייסט, וואָס איז דאָס וואָרט פון גאָט. ¹⁸ זייט תמיד מתפלל אין דעם גייסט, מיט יעדער תפילה און בקשה. און וואַכט דערצו מיט יעדער געדולדיקייט און געבעט פאַר אַלע הייליקע, ¹⁹ און פון מיינעטוועגן, און מיר זאל געגעבן ווערן דאָס וואָרט ביים עפענען מיינ מויל, צו אַנטפלעקן מיט מוטיקייט דעם סוד פון דער בשורה, ²⁰ פאַר וועלכער איך בין אַ שליח אין קייטן; און כדי איך זאל רעדן מוטיק, ווי איך באַדאַרף צו רעדן.

²¹ און כדי איר זאלט אויך וויסן ווי סע גייט מיר, און וואָס איך טו, וועט טיכיקוס, דער באַליבטער ברודער און געטרייער דינער פון דעם האָר, אייך מוֹדיע זיין אלצדינג. ²² אים האָב איך געשיקט צו אייך פּונוועגן דעם טאַקע, כדי איר זאלט וויסן ווי סע גייט אונדו, און כדי ער זאל טרייסטן אייערע הערצער.

²³ שלום צו די ברידער, און ליבשאַפט מיט אַמונה פון גאָט, דעם פאַטער, און דעם האָר ישוע המשיח. ²⁴ חסד זאל זיין מיט אַלע די, וואָס האָבן ליב אונדזער האָר ישוע המשיח מיט אַן אומפאַרדאַרבלעכער ליבשאַפט.

דער בריוו צו די פיליפער

א פאָלויס און טימאָטעאָוס, קנעכט פון ישוע המשיח, צו אַלע הייליקע אין ישוע המשיח, וואָס זענען אין פיליפּי, מיט די פּאַרשטייער און געהילפּן. ² חסד צו אייך און שלום פון גאָט, אינדער פּאָטער, און דעם האָר ישוע המשיח.

³ איך דאַנק מיין גאָט בעת איך דערמאָן מיך אין אייך, ⁴ און תמיד אין יעטווידער תפילה מינער אין שייכות מיט אייך, טו איך מאַכן מיין געבעט מיט פרייד, ⁵ פאַר אייער חברותאשאפט אין דער בשורה, פון דעם ערשטן טאָג אָן ביז איצט. ⁶ און איך בין בטוח אין אָטדעם, אַז דער, וואָס האָט אָנגעהויבן אין אייך אַ גוט ווערק, וועט עס פאַרענדיקן ביז דעם טאָג פון ישוע המשיח.

⁷ אַזוווי עס איז רעכט פאַר מיר צו טראַכטן אַזוי פּונוגען אייך אַלע, מַחמת איך טראַג אייך אין מיין האַרץ, ווייל סיי אין מינע קייטן, און סיי אין דער פאַרטיידיקונג און באַפעסטיקונג פון דער בשורה, זענט איר אַלע חברים מיט מיר פון חסד.

⁸ וואָרים גאָט איז מיין עדות, ווי איך בענק נאָך אייך אַלע אין דער באַרעמהאַרציקייט פון ישוע המשיח. ⁹ און דאָס בין איך מתפלל, אַז אייער ליבשאפט זאָל זיך אַלץ מערער פאַרמערן אין וויסן און אין יעדן פאַרשטאַנד, ¹⁰ כדי איר זאָלט פאַרשטיין די זאַכן, וואָס זענען אויסגעצייכנט, און כדי איר זאָלט זיין ערלעך און אָן אַ שטרויכלונג

ביז צו דעם טאָג פון מְשִׁיחַן, ¹¹ פול מיט די פִּירוֹת פון רעכטפאַרטיקייט, וואָס זענען דורך יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, צו דעם כְּבוֹד און לויב פון גאָט. ¹² און איך וויל אַז איר זאָלט וויסן, ברידער, אַז דאָס, וואָס האָט זיך געטראָפן מיט מיר, איז גראָד אויסגעפאלן פאַר דעם וואויל פון דער בשורה־טובה, ¹³ אַזוי, אַז מיינע קייטן זענען אַנטפלעקט געוואָרן אין מְשִׁיחַן ביי דער גאַנצער קייסערלעכער וואַך, און ביי אַלע איבעריקע, ¹⁴ און אַז דאָס רוב פון די ברידער, ווייל זיי זענען פאַרזיכערט אין דעם האָר דורך מיינע קייטן, זענען אַ סך מער מוטיק צו רעדן דאָס וואָרט פון גאָט אַן מורא.

¹⁵ יאָ, טייל דרשענען אפילו מְשִׁיחַן צוליב קנאה און קריג, און טייל אויך פון גוטן ווילן. ¹⁶ די לעצטע טוען עס פון ליבשאַפט, ווייל זיי ווייסן, אַז איך בין געזעצט פאַר דער פאַרטייקונג פון דער בשורה; ¹⁷ די אַנדערע אָבער דרשענען מְשִׁיחַן פון פאַרטייאישקייט, ניט אויפריכטיק, בעת זיי טראַכטן צו פאַרמערן פאַר מיר ערגערניש אין מיינע קייטן. ¹⁸ דעריבער וואָס? נייערט אַז בְּכָל־אופן, צי לְפָנִים, אָדער באַמַת, מְשִׁיחַ ווערט געדרשנט. און אין דעם פריי איך מיך, און וועל מיך פרייען. ¹⁹ וואָרים איך ווייס, אַז דאָס וועט אויספאלן צו מיין ישועה, דורך אייער געבעט און הילף פון דעם גייסט פון יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, ²⁰ לויט מיין ערנסטער דער־וואָרטונג און האַפענונג, אַז אין קיין זאָך זאָל איך ניט פאַרשעמט ווערן, נייערט מיט יעדער מוטיקייט, ווי אַלעמאַל, אַזוי אויך אַצינד, וועט מְשִׁיחַ געגרויסט ווערן אין מיין לייב, סיי דורך לעבן, אָדער דורך טויט. ²¹ וואָרים פאַר מיר—צו לעבן מיינט מְשִׁיחַ, און צו שטאַרבן מיינט געווינס. ²² נאָר אויב צו לעבן אין דעם פלייש—אויב דאָס זאָל ברענגען פרוכט פון מיין אַרבעט, דעמאָלט ווייס איך ניט וואָס איך זאָל ווילן. ²³ וואָרים איך בין אין אַ קלעם צווישן די צוויי, ווייל איך האָב אַ פאַרלאַנג אַוועקצוגיין און זיין מיט מְשִׁיחַן, וואָרים דאָס איז אַ סך בעסער; ²⁴ דאָך צו בלייבן אין דעם פלייש, איז אַ סך נייטיקער פאַר אייערטוועגן. ²⁵ און ווייל איך בין דערין זיכער, ווייס איך, אַז איך וועל פאַרבלייבן מיט אייך אַלע, פאַר אייער וואַקסן און פרייד אין דער אַמונה, ²⁶ בדי אייער רימען זיך זאָל זיך דורך מיר מערן אין יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, דורך מיין קומען צו אייך נאָכאַמאַל.

²⁷ נאָר וואָל אייער לעבנסשטייגער זיין ווערדיק דער בשורה פון משיחן, פדי, צי איך קום און זע אייך, אָדער איך וועל זיין אָפּווענד, וואָל איך הערן פון אייער שטאַנד, אָו איר טוט שטיין פעסט אין איין גייסט, און טוט קעמפן מיט איין נפש פאַר דער אָמונה פון דער בשורה, ²⁸ און אָו איר האָט אין קיין זאָך ניט קיין מורא פאַר די שונאים, וואָס איז אַ קלאָרער סימן פון זייער פאַרדאַרבונג, און אויך פון אייער ישועה, און דאָס איז פון גאָט. ²⁹ מחמת פאַר אייך איז דאָס געשענקט געוואָרן, ניט נאָר צו גלויבן אין משיחן, נייערט אויך צו ליידן פון זינעטוועגן, ³⁰ בעת איר האָט דעם זעלבן קאַמף, וואָס איר האָט געזען אין מיר, און הערט אַצינד צו זיין אין מיר.

ר דעריבער, אויב סע איז פאַראַן אַ וואָסער טרייסט אין משיחן, אויב וואָסער נחמה פון ליבשאַפט, אויב וואָסער שותפות פון דעם גייסט, אויב וואָסערע באַרעמהאַרציקייט און רחמנות, ² מאַכט פּוּל מיין שְׂמחה, אָו איר וואָלט זיין פון דעם זעלבן זין, און האָבן די זעלבע ליבשאַפט, און זיין פון איין געמיט, און פון איין מחשבה. ³ טוט גאַרניט דורך קריג, אָדער גאַווה, נייערט מיט אַ נידעריק געמיט וואָל יעדער האַלטן דעם אַנדערן פאַר בעסער פון זיך אַליין; ⁴ און קוקט ניט איטלעכער אויף זיין אייגנס, נייערט אויך אויף דעם אַנדערנס. ⁵ האָט די זעלבע מחשבה, וואָס איז אויך געווען אין ישוע המשיח, ⁶ וואָס, הגם ער איז געווען אין דער געשטאַלט פון גאָט, האָט ער דאָס גלייך זיין מיט גאָט ניט געהאַלטן פאַר קיין באַרויבונג, ⁷ נייערט האָט זיך אויסגעליידיקט, בעת ער האָט אָנגענומען די געשטאַלט פון אַ קנעכט, און איז געוואָרן אין דער גלייכקייט פון מענטשן; ⁸ און בעת ער איז געפונען געוואָרן אין דער פאַרם פון אַ מענטשן, האָט ער זיך דערנידעריקט, און איז געוואָרן אונטערטעניק ביז צום טויט, יא, דעם טויט אויף דעם צלָב. ⁹ דעריבער האָט אים אויך גאָט שטאַרק דערהויבן, און אים געגעבן דעם נאָמען, וואָס איז העכער איבער יעדן נאָמען, ¹⁰ פדי אין דעם נאָמען פון ישוען וואָל זיך בייגן יעדע קני אין הימל און אויף דער ערד און אונטער דער ערד, ¹¹ און יעדע צונג וואָל מודה זיין, אָו ישוע המשיח איז האַר, פאַר דעם פּבוד פון גאָט, דעם פאַטער.

¹² בכּן, מיינע באַליבטע, אַוויזוי איר האָט זיך תּמיד צוגעהאַרכט, ניט

נאָר אין מיין אָנוועזנהייט, נייערט אַ סך מער אַצינד, אין מיין אָפוועזנהייט, זאָלט איר אייך מײַען פאַר אייער אייגענער ישועה מיט מזרא און ציטערניש; ¹⁸ וואָרים דאָס איז גאָט, וואָס טוט ווירקן אין אייך, סײַ צו וועלן און סײַ צו טאָן, לויט זײַן וואוילגעפעלן. ¹⁴ טוט אַלצדינג אָן תרעומות און ספּקות, ¹⁵ פּדי איר זאָלט זײַן רײַן און אומשולדיק, קינדער פון גאָט, אָן אַ מום אין דער מיט פון אַ פאַרקרימטן און פאַרדאַרבענעם דור, צווישן וועמען איר טוט שײַנען ווי ליכטער אין דער וועלט, ¹⁶ און טוט האַלטן פעסט דאָס וואָרט פון לעבן, פּדי איך זאָל מיך האָבן מיט וואָס צו רײַמען אין דעם טאָג פון מְשׁיחַן, אַז איך בין ניט געלאָפּן אומזיסט, און האָב מיך אויך ניט געמיט אומזיסט. ¹⁷ און אויב אפילו איך ווער אויסגעגאַסן אויף דעם קרבן פון עבודה פאַר אייער אַמונדה, פּרייַ איך מיר, און בין מיר אויך מְשׁמַח מיט אייך אַלע. ¹⁸ און אויף דעם זעלבן אופן זאָלט איר אייך אויך פּרייען, און זיך מְשׁמַח זײַן מיט מיר.

¹⁹ און איך האָף אין דעם האַר ישוע, צו שיקן צו אייך אין גיכן טימאָטעאָסן, פּדי איך זאָל מיך טרייסטן, בעת איך וועל וויסן ווי סע גייט אייך. ²⁰ וואָרים איך האָב ניט קיינעם ווי אים, וואָס זאָל אויפריכטיק זאָרגן פאַר אייער מצב. ²¹ וואָרים זײַ אַלע זוכן דאָס זייעריקע, און ניט די זאַכן פון ישוע המְשׁיחַ. ²² איר אָבער ווייסט זײַן אויסגעפרוואוטיקייט, אַז ווי אַ קינד מיט אַ פאַטער, אַזוי האָט ער געדינט מיט מיר אין דער בשורה. ²³ איך האָף דעריבער אים אַרויסצושיקן, אַזוי גיך ווי איך וועל זען ווי סע האַלט מיט מיר; ²⁴ און איך בין בטוח אין דעם האַר, אַז איך אַליין זאָל אויך אין גיכן קומען.

²⁵ איך האָב אָבער געהאַלטן פאַר נײַטיק אייך צו שיקן עפאַפּראָדיטוסן, מיין ברודער און מיטאַרבעטער און מיטקעמפער, און אייער שלײַח און באַדינער אין מיין באַדערפעניש, ²⁶ ווייל ער האָט געבענקט נאָך אייך אַלע, און האָט זיך זייער מצער געווען, מַחמת איר האָט געהערט, אַז ער איז געווען קראַנק. ²⁷ וואָרים ער איז טאַקע געווען קראַנק, קרוב־למיתה. אָבער גאָט האָט זיך דערבאַרעמט אויף אים, און ניט נאָר אויף אים אַליין, נײַערט אויך אויף מיר, פּדי איך זאָל ניט האָבן צער אויף צער. ²⁸ איך האָב אים דעריבער וואָס גיכער געשיקט, פּדי, אַז איר וועט אים ווידער אַמאַל זען, זאָלט איר זיך פּרייען, און איך זאָל אויך

האַבן ווייניקער צער. ²⁹ זייט אים דעריבער מקבל־פּנים אין דעם האַר מיט דער גאַנצער שִׁמְחָה; און האַלט אַזעלכע מענטשן בכבוד, ³⁰ וואָרים פּונוועגן דעם ווערק פון מְשִׁיחַן איז ער געווען נאָענט צום טויט, בעת ער האָט אינגעשטעלט זיין לעבן צו דערגאַנצן דאָס, וואָס האָט געפּעלט אין אייער באַדינונג פאַר מיר.

צום סוף, מייע ברידער, פרייט אייך אין דעם האַר. צו שרייבן אייך די זעלבע זאַכן איז מיר ניט קיין טרחוה, פאַר אייך אָבער איז עס אַ פאַרויכערונג.

² היט אייך פאַר די הינט, היט אייך פאַר די טוערס פון שלעכטס, היט אייך פאַר צעשניידונג. ³ וואָרים מיר זענען די קינדער פון מילדוה, וואָס דינען גאָט דורך דעם גייסט, און רימען זיך אין זשוע הַמְּשִׁיחַ, און האַבן ניט קיין בְּטָחוֹן אין דעם פלייש; ⁴ הַגַּם איך אַליין וואַלט אויך געקענט האַבן בְּטָחוֹן אין דעם פלייש. אויב עמיצער מיינט, ער האָט זיך מיט וואָס איבערצונעמען אין דעם פלייש, האָב איך נאָך מער: ⁵ צו אַכט טאַג האָט מען מיר מל געווען, איך בין פון די בני־יִשְׂרָאֵל, פון דעם שְׁבֵט בְּנֵימִן, אַ יִיד פון יִידן; וואָס שייך דער תּוֹרָה, אַ פּרוּשִׁי; ⁶ וואָס שייך קנאה, גערונ־פּט די קהילה; וואָס שייך צדקות, וואָס איז פון דער תּוֹרָה, בין איך געפונען געוואָרן אָן אַ מום. ⁷ דאָך דאָס, וואָס איז פאַר מיר געווען אַ געווינס, האָב איך פאַררעכנט פאַר הַיּוֹק פאַר מְשִׁיחַן. ⁸ יאָ, און איך רעכן אַלצדינג פאַר הַיּוֹק פּונוועגן דער דערהויבנקייט פון דעם וויסן פון זשוע הַמְּשִׁיחַ, מיין האַר; פאַר וועמען איך האָב געליטן דעם שאַדן פון אַלצדינג, און טו עס רעכענען פאַר פּסוּלָת, פּדי איך זאָל געווינען מְשִׁיחַן. ⁹ און זאָל אין אים געפונען ווערן, מַחֲמַת איך האָב ניט מיין אייגענע רעכטפאַרטיקייט, וואָס קומט פון דער תּוֹרָה, נייערט די, וואָס קומט דורך אַמוּנָה אין מְשִׁיחַן, די רעכטפאַרטיקייט וואָס קומט פון גאָט דורך אַמוּנָה, ¹⁰ פּדי איך זאָל אים קענען, און די מאַכט פון זיין תּחִיַּת־הַמֵּתִים, און האַבן אַ חֶלֶק אין זיינע ליידן, בעת איך וועל ווערן ענלעך אין געשטאַלט צו זיין טויט, ¹¹ אויב איך וועל דורך עפּעס קענען דערגרייכן צו תּחִיַּת־הַמֵּתִים. ¹² ניט ווייל איך האָב שוין דערגרייכט, אָדער בין שוין געמאַכט געוואָרן גאַנץ; איך גיי אָבער ווייטער, אָפּשר וועל איך דערגרייכן דאָס,

צוליב וואָס איך בין אויך דערגרייכט געוואָרן פון ישוע המשיח. ¹³ ברידער, איך רעכן מיך נאָך ניט, אָו איך האָב שוין דערגרייכט; איין זאָך אָבער טו איך: איך פאַרגעס אין דעם, וואָס איז הינטן, און טו אויסשטרעקן נאָך דעם, וואָס איז פאַרויס, ¹⁴ און יאָג זיך ווייטער צום ציל נאָך דעם שכר פון דער הויכער באַרופונג פון גאָט אין ישוע המשיח. ¹⁵ לאָמיר דעריבער, וויפל פון אונדו סע זענען שלִימותדיק, זיין אַזוי גענייגט. און אויב איר זענט אין עפעס אַנדערש גענייגט, וועט אייך אויך גאָט דאָס דאָזיקע אַנטפלעקן. ¹⁶ נייערט, צו דעם, וואָס מיר האָבן דערגרייכט, לויט דעם זעלבן פּלָן לאָמיר גיין.

¹⁷ ברידער, זייט מיינע נאָכפּאָלגער, און באַמערקט די, וואָס גייען אַזוי, ווי איר האָט אונדו פאַר אַ ביישפּיל. ¹⁸ וואָרים אַ סך, פון וועמען איך האָב אייך אָפט געזאָגט, און זאָג אייך איצט אויך מיט געוויין, גייען ווי די שונאים פון דעם צלָב פון משיחן. ¹⁹ זייער סוף איז פאַרדאַרבונג, זייער גאָט איז דער בויך, זייער כּבוד איז אין זייער שאַנד, און זיי דענקען נאָר וועגן ערדישע זאַכן. ²⁰ וואָרים אונדזער בירגער־רעכט איז אין הימל, פון וואַנען מיר וואַרטן אויך אויף דעם גואַל, דעם האַר ישוע המשיח, ²¹ וואָס וועט איבעראַנדערשן דעם גוף פון אונדזער שיפלות, כדי ער זאָל זיין גלייך צו דעם גוף פון זיין כּבוד, לויט דער ווירקונג, מיט וועלכער ער איז בייכולת אַלצדינג אונטערטעניק צו מאַכן צו זיך.

ד בָּכּוּ, מיינע באַליבטע און געגאַרטע ברידער, מיין פרייד און קרוין, אָט אַזוי זאָלט איר שטיין פעסט אין דעם האַר, מיינע באַליבטע. ² איך בין מוהיר יואָדיען, און איך בין מוהיר סונטיכען, צו זיין פון דער זעלבער מחשבה אין דעם האַר. ³ יאָ, איך בעט אויך דיך, אָמתער מיטהעלפער, צו העלפן די דאָזיקע וויבער, וואָרים זיי האָבן זיך געמיט מיט מיר אין דער בשוּררה, אויך מיט קלעמענסן, און די איבעריקע פון מיינע מיטאַרבעטער, וועמעס נעמען זענען אין דעם ספּר־הַחַיִּים. ⁴ פרייט אייך אַלעמאָל אין דעם האַר; און נאָכאַמאָל טו איך זאָגן: פרייט אייך. ⁵ זאָל אייער באַשיידנקייט באַקענט זיין אַלע מענטשן. דער האַר איז נאָענט. ⁶ זייט נישט באַזאָרגט אין קיין שום זאָך, נייערט אין אַלצדינג זאָלט איר דורך תפילה, און תּחנּוּתִים, אינאיינעם מיט דאַנקלויב, באַקענט

מאָכן אייערע בַקשות פאַר גאַט. ⁷ און דער שְׁלום פון גאַט, וואָס שטייגט איבער יעדן שְׁכל, זאָל באַוואַכן אייערע הערצער און אייערע מחשבות אין יְשועַ המָשִׁיחַ.

⁸ צום סוף, ברידער, אַלצדינג, וואָס איז אַמרו, אַלצדינג, וואָס איז בַּבּוּדִיק, אַלצדינג, וואָס איז רעכטפאַרטיק, אַלצדינג, וואָס איז ריין, אַלצדינג, וואָס איז ליבלעך, אַלצדינג, וואָס האָט אַ גוטן שֵׁם, אויב ס'איז פאַראַן עפעס אַ גוטע מידה, און אויב ס'איז פאַראַן עפעס לויבנסווערט, טראַכט פּונוועגן די דאָזיקע זאַכן. ⁹ דאָס, וואָס איר האָט געלערנט, און אָנגענומען, און געהערט און געזען אין מיר, זאָלט איר טאָן; און דער גאַט פון שְׁלום וועט זיין מיט אייך.

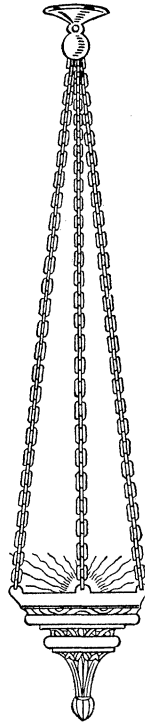
¹⁰ איך האָב מיך אויך זייער געפרייט אין דעם האַר, וואָס סוף-פֿל-סוף האָט איר איצט אויפגעלעבט אייער זאָרג פּונוועגן מיר; איר האָט טאַקע געטאָן זאָרגן פאַר מיר, נאָר אייך האָט געפעלט אַ געלעגנהייט. ¹¹ ניט מחמת איך רעד בּוֹנָע נויט-באַדערפטיקייט; וואָרים איך האָב מיך אויסגעלערנט צו זיין צופרידן אין דעם שטאַנד אין וועלכן איך בין. ¹² איך פאַרשטיי ווי צו זיין דערנידעריקט, און איך פאַרשטיי אויך וויאָזוי צו האָבן שְׁפּע; אין יעדער זאָך און אין אַלצדינג האָב איך מיך אויסגעלערנט דעם סוף, סיי צו זיין זאָט און סיי צו זיין הונגעריק, סיי צו האָבן שְׁפּע און סיי צו זיין נויט-באַדערפטיק. ¹³ איך קען טאָן אַלצדינג אין אים, וואָס טוט מיך שטאַרקן.

¹⁴ דאָך האָט איר וואויל געטאָן, וואָס איר האָט טיילגענומען אין מיינע לידן. ¹⁵ און איר אַליין ווייסט אויך, איר פיליפער, אַז אין אָנהייב פון דער בשורה, בעת איך בין אַרויסגעגאַנגען פון מאַקעדאָניע, האָט קיין שום קהילה ניט געהאַט קיין חֶלֶק מיט מיר אין דעם ענין פון געבן און נעמען, נייערט נאָר איר אַליין; ¹⁶ וואָרים אַפילו אין טעסאַלאָניקע האָט איר געשיקט איינמאַל און ווידער אַמאַל פאַר מיינע באַדערפענישן. ¹⁷ ניט, ווייל איך בין אויסן די מַתָּנה, נייערט איך זוך די פּרוכט, וואָס זאָל זיך מערן אויף אייער חשבון. ¹⁸ איך האָב אָבער אַלצדינג, און איבערגענוג; איך בין זאָט, ווייל איך האָב באַקומען פון עפאַפּראַדיטוסן די זאַכן פון אייך, אַ געשמאַקן ריח-אַ באַוויליקטער קרבן, וואָס איז וואוילגעפעלן פאַר גאַט. ¹⁹ און מין גאַט וועט ממלא זיין יעדע באַדערפעניש אייערע לויט זיין עשירות אין

הערלעכקייט אין ישוע המשיח.²⁰ און צו אונדזער גאט און פאטער זאל זיין דער כבוד אויף אייביק און אייביק. אמן.

²¹ גריסט אלע הייליקע אין ישוע המשיח. די ברידער, וואס זענען מיט מיר, גריסן אייך. ²² אלע הייליקע גריסן אייך, בפרט די, וואס זענען פון דעם קייסערס הויזגעזינד.

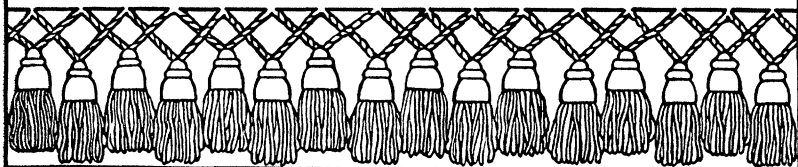
²³ דער חסד פון דעם האר ישוע המשיח זאל זיין מיט אייער גייסט.

דער בריוו צו די קאלאסער

פאָלוס, אַ שליח פון ישוע המשיח דורך דעם רצון פון גאָט, און טימאָטעאָוס, אונדזער ברודער, ² צו די הייליקע און געטרייע ברידער אין משיחן, וואָס זענען אין קאלאָסיי. חֶסֶד צו אייך און שְׁלוֹם פון גאָט, אונדזער פאָטער.

³ מיר דאַנקען גאָט, דעם פאָטער פון אונדזער האַר ישוע המשיח, און זענען תמיד מתפלל פאַר אייך, ⁴ ווייל מיר האָבן געהערט פון אייער אַמונה אין ישוע המשיח, און פון דער ליבשאַפט, וואָס איר טראַגט צו אַלע הייליקע, ⁵ צוליב דער האַפענונג וואָס ליגט באַהאַלטן פון אייערטוועגן אין הימל, און פון וואָס איר האָט פריער געהערט אין דעם אַמתן וואָרט פון דער בשורה, ⁶ וואָס איז געקומען צו אייך, אַזוויי זי פרוכפערט זיך און מערט זיך אין דער גאַנצער וועלט, ווי אויך ביי אייך, זינט דעם טאָג, וואָס איר האָט געהערט אין דער־קענט דעם חֶסֶד פון גאָט אין אַמת. ⁷ אַזוויי איר האָט געלערנט פון עפאָפראַסן, אונדזער באַליבטן מיטאַרבעטער, וואָס איז אַ געטרייער דינער פון משיחן פון אייערטוועגן, ⁸ און וואָס האָט אונדז אויך מוֹדִיע געווען אייער ליבשאַפט אין דעם גייסט.

⁹ צוליב דער דאָזיקער סיבה טוען אויך מיר, זינט דעם טאָג, וואָס מיר האָבן דאָס געהערט, ניט אויפהערן מתפלל צו זיין און בעטן פאַר אייך, אַז איר זאָלט ווערן פול מיט דעם וויסן פון זיין רצון אין יעדער גייסטיקער חכמה און פאַרשטענדיקייט, ¹⁰ צו זיין ווי עס איז ראוי פאַר דעם האַר, לויט זיין יעדן באַגער, און צו זיין פרוכטבאַר אין יעדן גוטן ווערק, און וואַקסן אין דעם וויסן פון גאָט; ¹¹ געשטאַרקט מיט יעדער קראַפט, לויט דער מאַכט פון זיין קבֿוד, מיט פרייד צו יעדער סבֿלנות און געדולדיקייט, ¹² און דאַנקט דעם פאַטער, וואָס האָט אונדו מונכֿה געווען צו זיין טיילנעמער אין דעם אַרבטייל פון די הייליקע אין ליכט; ¹³ וואָס האָט אונדו מציל געווען פון דער מאַכט פון פינצטערניש, און האָט אונדו אַריבערגעפירט אין דעם מלכות פון דעם זון פון זיין ליבשאַפט, ¹⁴ אין וועמען מיר האָבן די ישועה, די פאַרגעבונג פון אונדזערע זינד.

¹⁵ ער איז דאָס אָפּבילד פון גאָט, וועמעס פֿנים מע קען ניט זען, דער בכור פון יעדער באַשאַפונג. ¹⁶ וואָרים אין אים איז אַלצדינג באַשאַפן געוואָרן, אין הימל און אויף דער ערד, זאָכן וואָס מע זעט, און זאָכן וואָס מע זעט ניט, סיי טראַגען, אָדער ממשלות, סיי שַׁררות, אָדער מלוכרות; אַלצדינג איז באַשאַפן געוואָרן דורך אים און פאַר אים. ¹⁷ און ער איז פריער פון אַלצדינג, און אין אים באַשטייט אַלצדינג. ¹⁸ און ער איז דער ראש פון דעם לייב, די קהילה; ער איז דער אָנהייב, דער בכור פון די טויטע, פדי ער זאָל אין אַלצדינג זיין דער ערשטער. ¹⁹ וואָרים עס איז געווען דער רצון פון גאָט, אַז אין אים זאָל רוען די גאַנצע פולקייט, ²⁰ און דורך אים איבערצובעטן אַלצדינג צו זיך, בעת ער האָט געמאַכט שָׁלום דורך דעם בלוט פון זיין צלֿב; דורך אים, זאָג אייך, סיי דאָס, וואָס איז אויף דער ערד, סיי דאָס, וואָס איז אין הימל.

²¹ און אייך, וואָס איר זענט אַמאָל געווען פאַרפרעמדט, און אין אייער מחשבה שונאים אין אייערע ביזע מעשים, ²² האָט ער אַצינד איבערגעבעטן אין דעם גוף פון זיין פלייש דורך דעם טויט, כדי אייך פירצושטעלן פאַר אים הייליק און אָן אַ מום און אָן אַ פלעק; ²³ אויב איר וועט נאָר פאַרבלייבן אין דער אָמונה, געגרויטפֿעסטיקט און שטאַנדהאַפטיק, און וועט ניט אָפּגערוקט ווערן פון דער האַפּענונג פון דער בשורה, וואָס איר האָט

געהערט, און וואָס איז אָנגעוואָגט געוואָרן אין גאַנצן באַשאַף אונטערן הימל, פון וואָס איך, פּאָלוס, בין געוואָרן אַ באַדינער.

²⁴ אַצינד פריי איך מיך אין מיינע לידן פון אייַערטוועגן, און בין ממלא, וואָס ס'איז געמינערט אין די יסורים פון מְשִׁיחַן אין מיינ פלייש פון זיין ליבס־וועג, וואָס איז די קהילה, ²⁵ פון וועלכער איך בין געמאַכט געוואָרן פאַר אַ באַדינער, לויט דער אויסטיילונג פון גאָט, וואָס איז מיר געגעבן געוואָרן פון אייַערטוועגן, כדי ממלאַ צו זיין דאָס וואָרט פון גאָט, ²⁶ דעם סוד, וואָס איז געווען פאַרהוילן פון צייטן און דורות; אַצינד אָבער איז ער אַנטפלעקט געוואָרן פאַר זיינע הייליקע, ²⁷ פאַר וועמען גאָט איז וואוילגעפעלן באַקענט צו מאַכן וואָס ס'איז די עשירות פון דער הערלעכקייט פון דעם דאָזיקן סוד צווישן די אומות־העולם, וואָס איז מְשִׁיחַן אין איך, די האַפענונג פון הערלעכקייט. ²⁸ אים מאַכן מיר באַקאַנט, און וואָרענען יעדן מענטשן און לערנען יעדן מענטשן אין יעדער חכמה, כדי מיר זאָלן פירשטעלן יעדן מענטשן גאַנץ אין מְשִׁיחַן. ²⁹ צו דעם מי איך מיך אויך, לויט זיין ווירקונג, וואָס טוט ווירקן מעכטיק אין מיר.

ב וואָרים איך וואָלט וועלן, אַז איר זאָלט וויסן, ווי שטאַרק איך קעמף פאַר אייך, און פאַר די אין לאַאָדיקיע, און פאַר אַלע, וואָס האָבן מיינ פֿנים ניט געזען, ² כדי זייערע הערצער זאָלן זיין געטריסט, צונויפ־געהעפט אין ליבשאַפט, און צו דער גאַנצער עשירות פון דער פולער פאַרזיכערונג פון פאַרשטענדיקייט, כדי זיי זאָלן פאַרשטיין דעם סוד פון גאָט, און פון מְשִׁיחַן, ³ אין וועמען סע זענען פאַרבאָרגן אַלע אוצרות פון חכמה און וויסן. ⁴ דאָס זאָג איך, כדי קיינער זאָל אייך ניט נאַרן מיט גלאַטע רייד. ⁵ וואָרים, הַגֵּם איך בין אָפווענד אין דעם ליב, דאָך בין איך מיט אייך אין דעם גייסט, טו מיך פרייען און צווען דעם סדר פון אייער גאַנג, און די שטאַנדהאַפטיקייט פון אייער אָמונה אין מְשִׁיחַן.

⁶ דעריבער, אַזוויי איר האָט מקבל געווען ישוע המְשִׁיחַ, דעם האַר, אַזוי גייט אין אים, ⁷ איינגעוואָרצלט און אויפגעבויט אין אים, און באַפעסטיקט אין דער אָמונה, אַזוויי איר זענט געלערנט געוואָרן, געמערט אין דאַנקלויב. ⁸ גיט אַכטונג, אַז קיינער זאָל פון אייך ניט מאַכן קיין זאַקרויב דורך פילאַזאָפיע און פוסטע גענאַרעריי, לויט דער מסורה פון מענטשן, לויט די יסודות פון דער וועלט, און ניט לויט מְשִׁיחַן. ⁹ וואָרים אין אים

טוט וואוינען די גאנצע פולקייט פון דער ליבלעכער גאטהייט, ¹⁰ און אין אים זענט איר געמאכט געוואָרן גאַנץ. ער איז דער הויפט פון יעדער ממשלה און מאַכט; ¹¹ אין וועמען אויך איר זייט געמלט געוואָרן מיט אַ מילה, וואָס איז געטאָן געוואָרן ניט מיט הענט, דורך דעם אויסטאָן פון דעם לייב פון פלייש אין דער מילה פון משיחן, ¹² בעת איר זענט מיט אים באַגראָבן געוואָרן אין דער טבילה, אין וועלכער איר זענט אויך מיט אים אויפגעשטאַנען דורך אַמונה אין דער ווירקונג פון גאָט, וואָס האָט אים מן־הַמַּתִּים געווען. ¹³ און אייך, וואָס זענט געווען טויט דורך אייערע עבירות און דער ערלה פון אייער פלייש, אייך האָט ער לעבעדיק געמאַכט אינאיינעם מיט אים, בעת ער האָט אונדז מוחל געווען אַלע אונדזערע עבירות, ¹⁴ מיט דעם אויסמעקן דעם שטר, וואָס איז געשריבן געוואָרן אין חוקים, וואָס זענען קעגן אונדז, וואָס זענען דער היפוך צו אונדז; און ער האָט דאָס באַזייטיקט פון דעם וועג און אים צוגעגאַנגלט צו דעם צלב. ¹⁵ ער האָט אויסגעטאָן די שרים און די געוועלטיקער, און האָט זיי אַרויסגעשטעלט אָפן צו שאַנד, בעת ער האָט זיי מנצח געווען אין אים.

¹⁶ דעריבער זאָל אייך קיינער ניט משפטן וועגן עסן אָדער טרינקען, אָדער אין שייכות פון אַ יום־טוב, אָדער אַ ראָש־חודש, אָדער אַ שבוע; ¹⁷ וואָס זענען אַ שאַטן פון די זאַכן, וואָס וועלן קומען; דער עָצָם אָבער איז משיחוס. ¹⁸ לאַז קיינער אייך ניט באַרויבן פון אייער שכר דורך אַ פרייַויליקער הכנעה און דער דינונג פון מלאכים, און באַשטייט אויף די זאַכן, וואָס ער האָט געזען, און איז גאַנצ־הדיק אָנגעבלאָזן דורך זיין גשמיותדיקן שכל, ¹⁹ און האַלט זיך ניט אָן אין דעם קאַפּ, פון וועמען דער גאַנצער גוף, וואָס ווערט גענערט און צוזאַמען־געהעפט דורך די קנעכלען און בענדער, טוט וואַקסן מיט דעם וואַקס פון גאָט.

²⁰ אויב איר זענט מיט משיחן אָפגעשטאַרבן פון די יסודות פון דער וועלט, פאַרוואָס טוט איר אייך אונטערטעניק מאַכן, גלייך ווי איר וואַלט געלעבט אין דער וועלט, צו חוקים: ²¹ ריר ניט אָן, פאַרווּך ניט, טאַפּ ניט אָן, ²² זאַלץ אַזוינע זאַכן, וואָס ווערן פאַרלענדט מיט דעם באַנצן. לויט די געבאָטן און לערנונגען פון מענטשן? ²³ יא, די דאָזיקע זאַכן האָבן אָן אויסזען פון חכמה אין וויליקער עבודה, אין הכנעה, און שטרענגקייט צו

דעם לייב, אָבער זיי ברענגען ניט קיין שום נוצן, אַחוץ נאָר דאָס זעטיקן פון דעם פלייש.

דעריבער, אויב איר זענט אויפגעשטאַנען אינאיינעם מיט משיחן, זוכט דאָס, וואָס איז אויבן, וואו משיח איז אַוועקגעזעצט ביי דער רעכטער האַנט פון גאָט. ² טראַכט וועגן דעם, וואָס איז אויבן, און ניט וועגן דעם, וואָס איז אויף דער ערד. ³ וואָרים איר זענט געשטאַרבן, און אייער לעבן איז פאַרבאָרגן מיט משיחן אין גאָט. ⁴ בעת משיחן, וואָס איז אייער לעבן, וועט אַנטפלעקט ווערן, דעמאָלט וועט איר מיט אים אויך אַנטפלעקט ווערן אין הערלעכקייט.

⁵ טייט דעריבער אייערע אַבריים, וואָס זענען אויף דער ערד: זנות, טומאה, תּאווה, בייזע גלוסטונג, און זשעדנעקייט, וואָס איז עבודה־הַרְרָה; ⁶ צוליב דעם טוט דער גרימצאָרן פון גאָט קומען אויף די קינדער פון ווידערשפעניקייט. ⁷ אין יענע זאַכן זענט איר אויך אַמאָל געגאַנגען, בעת איר האָט געלעבט אין זיי. ⁸ אַצינד אָבער זאָלט איר פון זיך אָפטאָן אַט־דאָס אַלץ: פּעס, גרימצאָרן, רשעוּרָה, לעסטערונג, נִיבול־פֶּה פון אייער מויל. ⁹ זאָגט ניט קיין ליגן איינער דעם אַנדערן, נאָכדעם ווי איר האָט אויסגעטאַן דעם אַלטן מענטשן מיט זיינע טואונגען, ¹⁰ און האָט אָנגעטאַן דעם נייעם מענטשן, וואָס ווערט באַנייט מיט דערקענטעניש לויט דעם אָפּבילד פון דעם, וואָס האָט אים באַשאַפן, ¹¹ וואו סע איז מער ניט פאַראַן קיין גריך און ייד, מילה און עַרלה, פרעמדער, סקיטער, קנעכט, פרייער, נייערט משיחן איז אַלץ, און אין אַלץ.

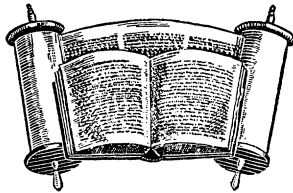
¹² טוט דעריבער אָן, ווי גאָטס אויסדערוויילטע, הייליקע און באַליבטע, אַ האַרץ פון רחמנות, גוטסקייט, הַכְנֵעַה־דִּיקֵיט, עֲנִיוּרָה, געדולדיקייט; ¹³ פאַרטראַגט איינער דעם אַנדערן, און זייט מוחל איינער דעם אַנדערן, אויב איינער האָט זיך אויף וואָס צו באַקלאַגן קעגן עמיצן; אַזוויי דער האַר האָט אייך מוחל געווען, אַזוי זאָלט איר אויך טאַן. ¹⁴ און איבער אַלץ טוט אָן ליבשאַפט, וואָס איז די פאַרבינדונג פון שלִימות. ¹⁵ און לאָז דער שָלוּם פון משיחן געוועלטיקן אין אייערע הערצער, צוליב וואָס איר זענט אויך באַרופן אין איין לייב, און זייט דאַנקבאַר. ¹⁶ זאָל דאָס וואָרט פון משיחן אין אייך וואוינען בשפּע: אין יעדער חֲכמה טוט לערנען און וואַרענען איינער דעם אַנדערן מיט תּהִילות, און תּשְׁבָּחות, און גייסטיקע נגונים.

און זינגט צו גאָט מיט דאָנקבאַרקייט אין אייערע הערצער. ¹⁷ און וואָס נאָר איר טוט, אין וואָרט, אָדער אין ווערק, טוט אַלץ אין דעם נאָמען פון דעם האָר ישוע, און דאָנקט דורך אים גאָט, דעם פּאָטער. ¹⁸ ווייבער, זייט אונטערטעניק אייערע מענער, ווי עס איז ראוי אין דעם האָר. ¹⁹ מענער, האָט ליב אייערע ווייבער, און זייט ניט פאַרביטערט קעגן זיי. ²⁰ קינדער, פּאָלגט אייערע עלטערן אין אַלצדינג, וואָרים דאָס איז וואוילגעפעלן אין דעם האָר. ²¹ פּאָטערס, דערצערנט ניט אייערע קינדער, פּדי זיי זאָלן ניט פאַרלירן דעם מוט. ²² קנעכט, פּאָלגט אין אַלצדינג די, וואָס זענען אייערע האָרן לויט דעם פלייש, ניט מיט אויגן דינסט, מענטשן געפעלן צו ווערן, נייערט מיט דער אויפריכטיקייט פון האָרצן, מיט מורא פאַר גאָט. ²³ און וואָס נאָר איר טוט, זאָלט איר טאָן מיט האָרץ, ווי פאַר גאָט, און ניט פאַר מענטשן; ²⁴ ווייל איר ווייסט, אַז פון גאָט וועט איר באַקומען אייער פאַרגעלטונג פון דעם אַרבייט; איר טוט דינען דעם האָר משיח. ²⁵ וואָרים דער, וואָס טוט אומרעכט, וועט צוריק פאַרגאָלטן ווערן פאַר דעם אומרעכט, וואָס ער האָט געטאָן; און דאָרטן איז ניטאָ קיין נושאַפנים זיין מענטשן.

ד האָרן, גיט אייערע קנעכט דאָס, וואָס סע איז רעכט און גלייך, ווייל איר ווייסט, אַז אויך איר האָט אַ האָר אין הימל. ² האַלט תמיד אין איין מתפלל זיין, און וואַכט דערין מיט דאָנקלויב; ³ זייט מתפלל צוגלייך אויך פאַר אונדו, אַז גאָט זאָל עפענען פאַר אונדו אַ טיר פאַר דעם וואָרט, צו רעדן דעם סוד פון משיחן, צוליב וואָס איך בין געבונדן, ⁴ פּדי איך זאָל עס אַנטפלעקן, ווי איך באַדאַרף צו רעדן. ⁵ פירט זיך אין חכמה קעגן די, וואָס זענען אין דרויסן, און לייזט אויס די צייט. ⁶ זאָלן אייערע רייד זיין תמיד מיט חן, געווירצט מיט זאָלץ, פּדי איר זאָלט פאַרשטיין וויאָזוי איר דאַרפט ענטפערן יעדן איינעם. ⁷ ווי סע האַלט מיט מיר, וועט אייך מוֹדיע זיין טיכיקוס, דער באַליבטער ברודער און געטרייער דינער און מיטקנעכט אין דעם האָר. ⁸ אים האָב איך צו אייך געשיקט צוליב דעם דאָזיקן צוועק טאַקע, פּדי איר זאָלט וויסן אונדזער שטאַנד, און פּדי ער זאָל טרייסטן אייערע הערצער, ⁹ אינאיינעם מיט אָנעסימוסן, דעם געטרייען און באַליבטן ברודער,

וואָס איז איינער פון אייך. זיי וועלן אייך מוֹדִיע זיין פּוּנוּעגן אַלצײַנג, וואָס דאָ איז געשען.

¹⁰ אַרײַסטאַרכוס, מײַן מיט־געפּאַנגענער, גרײַסט אייך, און מאַרקוס, דאָס געשוועסטער־קינד פון בֶּר־נֶבָאן (וועגן וועמען איר האָט באַקומען באַפעלן; אויב ער וועט קומען צו אייך, זאָלט איר אים אויפּנעמען), ¹¹ און יִשׁוּע, וואָס ווערט אָנגערופן יוסטוס; די דאָזיקע זענען די איינציקע פון די געמלטע, וואָס זענען מײַנע מיטאַרבעטער פאַר דעם מַלְכוּת פון גאָט, און וואָס זענען געווען אַ טרײַסט פאַר מיר. ¹² עפּאַפּראַס, וואָס איז איינער פון אייך, אַ קנעכט פון יִשׁוּע הַמָּשִׁיחַ, גרײַסט אייך; ער קעמפט פאַר אייך תָּמִיד אין זײַנע תּפִּילוֹת, אַז איר זאָלט שטיין גאַנץ און פאַרזיכערט אין דעם פּוֹלן רָצוֹן פון גאָט. ¹³ וואַרים איך זאָג עֲדוֹת אויף אים, אַז ער גיט זיך אַ סך מִי פאַר אייך, און פאַר די אין לאַאָדיקיע, און פאַר די אין היראַפּאָליס. ¹⁴ לוקאַס, דער באַליבטער רופּא, און דעמאַס, גרײַסט אייך. ¹⁵ גרײַסט די ברידער וואָס זענען אין לאַאָדיקיע, און נִמפּאַס, און דער קהילה, וואָס איז אין איר הויז. ¹⁶ און נאַכדעם ווי דער דאָזיקער בריוו וועט געלייענט ווערן צווישן אייך, זעט, אַז ער זאָל אויך געלייענט ווערן אין דער קהילה פון די לאַאָדיקער; און אַז איר זאָלט אויך לײענען דעם בריוו פון לאַאָדיקיע. ¹⁷ און זאַגט אַרכיפּוסן: גיב אַכטונג אויף דעם דינסט, וואָס דו האָסט מקבל געווען אין דעם האַר, און אַז דו זאָלסט אים דערפֿילן. ¹⁸ דער גרוס פון מיר, פּאַולוס, מיט מײַן אייגענער האַנט. געדענקט מײַנע קײַטן. יְהוָה זאָל זײַן מיט אייך.

דער ערשטער בריוו צו די טעסאלאניקער

פאָלום, און סילוואַנוס, און טימאָטעאָס, צו דער קהילה פון די טעסאלאניקער אין גאָט דעם פאָטער און דעם האָר ישוע המשיח: חסד צו אייך און שלום.

² מיר דאַנקען תמיד גאָט פאַר אייך אַלע, בעת מיר דערמאָנען אייך אין אונדזערע תפילות; ³ און אָן אויפהער דערמאָנען מיר פאַר גאָט, אונדזער פאָטער, אייער ווערק פון אַמונה, און מי פון ליבשאַפט, און געדולדיקייט פון האַפּענונג אין אונדזער האָר ישוע המשיח. ⁴ וואָרים מיר ווייסן, באַליבטע ברידער פון גאָט, אייער אויסדער־וויילטקייט, ⁵ וויאָזוי אונדזער בשורה איז צו אייך געקומען ניט נאָר אין וואָרט אַליין, נייערט אויך אין גבורה און אין דעם רוים־הקודש, און אין אַ סך זיכערקייט; אַזווי איר ווייסט וואָסערע מין מענטשן מיר האָבן זיך אַרויסגעוויזן קעגן אייך פון אייערט־וועגן. ⁶ און איר זענט געוואָרן נאָכפאלגער פון אונדו און פון דעם האָר, בעת איר האָט מקבל געווען דאָס וואָרט אין אַ סך עיניים, מיט פרייד פון דעם רוים־הקודש, ⁷ אַזווי, אַז איר זענט געוואָרן אַ ביישפיל פאַר אַלע, וואָס גלויבן אין מאַקעדאָניע און אין אַכאַיאַ.

⁸ וואָרים פון אייך איז געהערט געוואָרן דאָס וואָרט פון גאָט, ניט נאָר אין מאַקעדאָניע און

אַכאַיאַ, נייערט אין אַיטלעכן אָרט איז אַרױסגעגאַנגען אייער אַמונה אין גאַט, אַזוי, אַז מיר האָבן ניט נייטיק עפעס דערפון צו רעדן. ⁹ וואָרים זיי אַליין דערציילן וועגן אונדז, וואָסער מין אַרײַנגאַנג מיר האָבן געהאַט ביי אייך, און וויאַזוי איר האָט אייך אַוועקגעקערט פון אָפּגעטער צו גאַט, צו דינען אַ לעבעדיקן און אַמתן גאַט, ¹⁰ און צו וואַרטן אויף זיין זון פון הימל, וועמען ער האָט מתי־מתים געווען, אויף יִשׁוּען, וואָס טוט אונדז מַצִּיל זיין פון דעם גרימצאַרן, וואָס וועט קומען.

ב וואָרים איר אַליין ווייסט, ברידער, אַז אונדזער אַרײַנגאַנג ביי אייך איז ניט געווען אומזיסט; ² הָיִית אָבער מיר האָבן פריער געליטן און זענען פאַרשעמט געוואָרן אין פּיליפּיי, ווי איר ווייסט, האָבן מיר זיך געשטאַרקט אין אונדזער גאַט אייך אַנצוואַגן די בשורה פון גאַט אין אַ סך געראַנגל. ³ וואָרים אונדזער אַנוואַג קומט ניט פון טעות, ניט פון טומאה, אויך ניט אין רַמאות, ⁴ נייערט אַזוויי מיר זענען געפונען געוואָרן באַגלויבט פון גאַט צו זיין אַנפאַרטרויט מיט דער בשורה, אַזוי רעדן מיר; ניט ווי געפעלן צו ווערן מענטשן, נייערט גאַט, וואָס פּרוּאוּט אונדזערע הערצער. ⁵ וואָרים מיר האָבן קיינמאַל ניט גענוצט חניפה־רייד, ווי איר ווייסט, אויך ניט קיין מאַנטל פון קאַרגשאַפט (גאַט איז אַן עֲדוּת); ⁶ אויך האָבן מיר ניט געזוכט קיין קָבוֹד פון מענטשן, ניט פון אייך און ניט פון אַנדערע, הַגֵּם מיר האָבן געקענט פאַדערן אַנגעוועענקייט ווי שלִיחים פון מְשִׁיחַן. ⁷ נייערט מיר זענען געווען צאַרט צווישן אייך, פּונקט ווי אַ זיגערין נערט אירע אייגענע קינדער; ⁸ אַזוי האָט עס אונדז געצויגן צו אייך, און מיר זענען גרייט געווען צו טיילן זיך מיט אייך, ניט נאָר די בשורה פון גאַט, נייערט אויך אונדזער אייגן לעבן, מַחמת איר זענט אונדז געוואָרן זייער טייער. ⁹ וואָרים איר געדענקט, ברידער, אונדזער מן און אַנשטרענגונג; טאַג און נאַכט האָבן מיר געאַרבעט, כּדי מיר זאָלן קיינעם פון אייך ניט פאַלן צו לאַסט, און האָבן פאַר אייך אַנגעזאָגט די בשורה פון גאַט. ¹⁰ איר זענט עֲדוּת, און אויך גאַט, ווי הייליק און רעכטפאַרטיק און אומשולדיק מיר האָבן זיך פאַרהאַלטן לְגַבִּי אייך, וואָס גלויבן; ¹¹ ווייל איר ווייסט וויאַזוי מיר האָבן אייך מוהיר געווען, און אייך דערמוטיקט, ווי אַ פּאַטער זיינע אייגענע קינדער, און האָבן עֲדוּת געוואָגט, ¹² אַז איר זאָלט גיין ווערדיק פאַר גאַט, וואָס טוט אייך באַרופן צו זיין מלכות און הערלעכקייט.

¹³ און צוליב דעם דאַנקען מיר תמיד גאַט, וואָס בעת איר האָט אַנגענומען דאָס וואָרט פון גאַט, וואָס איר האָט געהערט פון אונדז, האָט איר עס מקבל געווען, ניט ווי דאָס וואָרט פון מענטשן, גייערט ווי עס איז אין דערצאָמתן, דאָס וואָרט פון גאַט, וואָס טוט אויך ווירקן אין אייך, וואָס גלויבן. ¹⁴ וואָרים איר, ברידער, זענט געוואָרן נאָכפאלגער פון די קהילות פון גאַט אין ישוע המשיח, וואָס זענען אין יהודה; וואָרים איר האָט דאָס זעלבן געליטן פון אייערע אייגענע לאַנדסלייט, ווי זיי פון די יידן, ¹⁵ וואָס האָבן געהרגעט סיי דעם האַר ישוע און די נביאים, און האָבן אונדז אַרויסגעטריבן, און טוען ניט וואוילגעפעלן גאַט, און זענען דערווידער אַלע מענטשן, ¹⁶ ווייל זיי פאַרווערן אונדז צו רעדן צו די גוים, אָו זיי זאָלן געראַטעוועט ווערן, כדי תמיד ממלאַ צו זיין זייערע זינד; אָבער דער גרימצאָרן האָט זיי שוין דערגרייכט גאָר אין גאַנצן.

¹⁷ מיר אָבער, ברידער, נאָכדעם ווי מיר זענען אויף אַ קורצער צייט באַרױבט געוואָרן פון אייער קעגנוואָרט, ניט אין האַרצן, האָבן שטאַרק חשק געהאַט צו זען אייער פנים; ¹⁸ דעריבער האָבן מיר געוואָלט קומען צו אייך, טאַקע איך, פאַולוס, איינמאַל און נאָכאַמאַל, און דער שטן האָט אונדז געשטערט. ¹⁹ וואָרים וואָס איז אונדזער האַפּענונג, אָדער פרייד, אָדער קרוין פון רימען זיך פאַר אונדזער האַר ישוע ביי זיין קומען? צי זענט איר עס דען ניט? ²⁰ וואָרים איר זענט אונדזער פּבור און פרייד.

דעריבער, בעת מיר האָבן עס מער ניט געקענט דערטראָגן, האָבן מיר גערעכנט פאַר ראַטזאַם צו פאַרבלייבן אַליין אין אַטען, ² און האָבן געשיקט טימאָטעאָסן, אונדזער ברודער און גאַטס דינער אין דער בשורה פון משיחן, אייך צו שטאַרקן און טרייסטן פּונוועגן אייער אַמונה, ³ אָו קיינער זאָל זיך ניט טרייסלען איבער די דאָזיקע צרות. וואָרים איר אַליין ווייסט, אָו צו דעם זענען מיר באַשטימט געוואָרן. ⁴ וואָרים בעת מיר זענען געווען מיט אייך, האָבן מיר אייך פאַרויסגעוואָגט, אָו מיר וועלן ליידן צרות, אַזוויי עס איז געשען, און ווי איר ווייסט עס. ⁵ צוליב דעם, בעת איך האָב עס שוין מער ניט געקענט דערטראָגן, האָב איך געשיקט זיך צו דערוויסן פּונוועגן אייער אַמונה, טאַמער האָט אייך דער מנסה דורך עפעס געבראַכט צו אַ נסיון, און אונדזער מן איז געווען אומזיסט.

⁶ אָבער אַצינד, בעת טימאָטעאָס איז געקומען פֿון אייך צו אונדז, און האָט אונדז געבראַכט די פֿריילעכע בשׂורה פֿון אייער אָמונה און ליבשאַפט, און אַז איר געדענקט אונדז תּמיד צום גוטן, און בענקט אונדז צו זען, אַזוויי מיר אייך, ⁷ זענען מיר דערפֿאַר, ברידער, איבער אייך געטרייטט געוואָרן אין אַלע אונדזערע צרות און נויט, דורך אייער אָמונה; ⁸ וואָרים איצט לעבן מיר, אויב איר שטייט פעסט אין דעם האַר. ⁹ וואָרים וואָסער דאַנק קענען מיר אָפּגעבן גאָט פֿאַר אייך, פֿאַר דער גאַנצער פֿרייד, מיט וועלכער מיר פֿרייען זיך פֿון אייער טוועגן פֿאַר אונדזער גאָט? ¹⁰ טאָג און נאַכט בעטן מיר זייער, אַז מיר זאָלן זען אייער פֿנים, און זאָלן דערגאַנצן דאָס, וואָס איז געמינערט אין אייער אָמונה.

¹¹ און זאָל אונדזער גאָט און פֿאַטער אַליין, און אונדזער האַר ישׂוע, פֿירן אונדזער וועג צו אייך. ¹² און זאָל דער האַר אייך מאַכן וואַקסן און מערן זיך אין ליבשאַפט איינער צום אַנדערן, און צו אַלע מענטשן, אַזוויי מיר טוען אויך צו אייך, ¹³ פֿדי ער זאָל שטאַרקן אייערע הערצער, אַז זיי זאָלן זיין אָן אַ מום אין הייליקייט פֿאַר אונדזער גאָט און פֿאַטער, בעת דעם קומען פֿון אונדזער האַר ישׂוע מיט אַלע זיינע הייליקע.

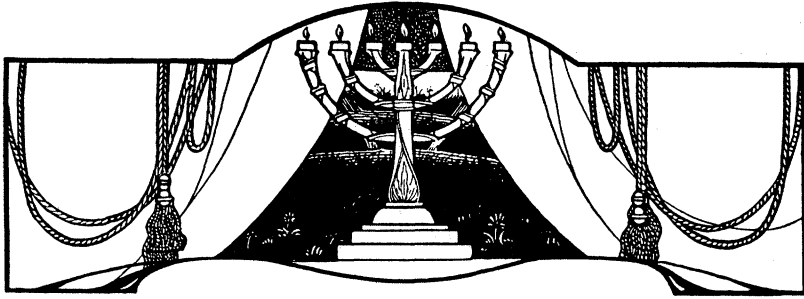
ד צום סוף, ברידער, בעטן מיר אייך און זענען אייך מוהיר אין דעם האַר ישׂוע, אַז אַזוויי איר האָט מקבֿל געווען פֿון אונדז וויאָזוי איר דאַרפט זיך פֿירן און וואוילגעפעלן ווערן גאָט, און טאַקע אַזוי ווי איר טוט דאָס, זאָלט איר עס טאָן אַלץ מער און מער. ² וואָרים איר ווייסט וואָסער געבאָט מיר האָבן אייך געגעבן דורך דעם האַר ישׂוע. ³ וואָרים דאָס איז דער רַצון פֿון גאָט, אייער הייליקייט: אַז איר זאָלט זיך צוריק האַלטן פֿון זנות; ⁴ אַז יעדער איינער פֿון אייך זאָל וויסן וויאָזוי אַליין צו באַהערשן זיין אייגענע פֿלי אין הייליקייט און פֿבוד; ⁵ ניט אין דער גלוסטונג פֿון תּאוה, אַזוויי די געצנדינער, וואָס קענען ניט גאָט; ⁶ אַז קיינער זאָל ניט עובר זיין און קריוודען זיין ברודער אין דעם ענין; וואָרים גאָט איז זיך נוקם אויף דעם אַלעם, אַזוויי מיר האָבן אייך אויך פֿאַרויס מוהיר געווען און אויפגעוויזן. ⁷ וואָרים גאָט האָט אונדז באַרופן ניט צו טומאה, נייערט צו קדושה. ⁸ דעריבער, דער, וואָס טוט עס פֿאַראַכטן, פֿאַראַכט ניט קיין מענטשן, נייערט גאָט, וואָס גיט אייך זיין רוח־הקודש. ⁹ און וואָס שייך דער ליבשאַפט פֿון די ברידער, האָט איר ניט

נייטיק, מע זאל אייך שרייבן, וואָרים איר אַליין זענט געלערנט געוואָרן פון גאָט, ליב צו האָבן איינער דעם אַנדערן.¹⁰ וואָרים איר טוט עס אייך בנוגע אַלע ברידער, וואָס זענען אין מאַקעדאָניע. מיר זענען אייך אָבער מוהיר, ברידער, אַז איר זאָלט טאָן מער און מער,¹¹ און אַז איר זאָלט זיך לערנען צו זיין רואיק, און טאָן דאָס אייעריקע, און צו אַרבעטן מיט אייערע הענט, אַזוויי מיר האָבן אייך געבאָטן,¹² כדי איר זאָלט אייך פירן אָנשטענדיק קעגן די, וואָס זענען אין דרויסן, און איר זאָלט ניט דאַרפן אָנקומען צו קיינעם ניט.

¹³ און מיר ווילן פון אייך ניט פאַרהוילן, ברידער, פּונעוועגן די, וואָס זענען איינגעשלאָפן, כדי איר זאָלט זיך ניט מצער זיין, אַזוויי די איבעריקע, וואָס האָבן ניט קיין האַפענונג.¹⁴ וואָרים אויב מיר גלויבן, אַז ישוע איז געשטאַרבן און איז ווידער אויפגעשטאַנען, אַזוי וועט אייך גאָט ברענגען די, וואָס זענען איינגעשלאָפן אין ישוען, אינאיינעם מיט אים.¹⁵ וואָרים דאָס זאָגן מיר אייך דורך דעם וואָרט פון גאָט, אַז מיר, וואָס לעבן, און זענען איבערגעבליבן ביז אויף דעם קומען פון דעם האַר, וועלן באַיאָפן זיך ניט פעדערן פריער פון די, וואָס זענען איינגעשלאָפן.¹⁶ וואָרים דער האַר אַליין וועט אַראָפּנידערן פון הימל מיט אַ שאַלן, מיט דעם קול פון דעם שר־המלאכים, און מיט דעם שופר פון גאָט; און די טויטע אין מְשִׁיחוֹן וועלן קוֹדֵם אויפשטיין;¹⁷ דערנאָך וועלן מיר, וואָס לעבן, וואָס זענען איבערגעבליבן, אַרויפגעכאַפט ווערן צוואַמען מיט זיי אין די וואַלקנס, צו באַגעגענען דעם האַר אין דער לופט; און אַזוי וועלן מיר תּמיד זיין מיט דעם האַר.¹⁸ דעריבער, טריסט איינער דעם אַנדערן מיט די דאָזיקע רייד.

ו און וואָס שייך די צייטן און זמנים, ברידער, האָט איר ניט נייטיק, אַז מע זאל אייך דאַרפן שרייבן.² וואָרים איר אַליין וויסט גאַנץ גוט, אַז דער טאָג פון דעם האַר טוט קומען אַזוויי אַ גנב אין דער נאַכט.³ בעת זיי טוען זאָגן: שְׁלוֹם און שְׁלוּוה, דעמאָלט וועט קומען אויף זיי פּלוֹצִים אַ בראַך, ווי די ווײַען פון אַ געווינערין; און זיי וועלן באַיאָפן ניט אַנטרינען.⁴ איר אָבער, ברידער, זענט ניט אין דער פינצטערניש, אַז יענער טאָג זאל אייך באַפאַלן ווי אַ גנב;⁵ וואָרים איר אַלע זענט קינדער פון ליכטיקייט, און קינדער פון דעם טאָג; מיר זענען ניט פון דער נאַכט,

אויך ניט פון דער פינצטערניש. ⁶ לאָמיר דעריבער ניט שלאָפן, ווי סע טוען די איבעריקע, נייערט לאָמיר וואַכן און ניכטער זיין. ⁷ וואָרים די, וואָס שלאָפן, שלאָפן אין דער נאַכט; און די, וואָס זענען שיכור, זענען שיכור אין דער נאַכט. ⁸ מיר אָבער, הָיזת מיר זענען פון דעם טאָג, לאָמיר ניכטער זיין, און אַנטאָן דעם פאַנצער פון אַמונה און ליבשאַפט, און פאַר אַ קיווער, די האַפענונג פון ישועה. ⁹ וואָרים גאָט האָט אונדז ניט באַשטימט פאַר גרימצאָרן, נייערט פאַר דער אַרבונג פון ישועה דורך אונדזער האַר ישוע המָשיח, ¹⁰ וואָס איז פאַר אונדז געשטאַרבן, כדי, צי מיר וואַכן אָדער שלאָפן, זאָלן מיר לעבן אינאיינעם מיט אים. ¹¹ בַּכֵּן, טרייסט איינער דעם אַנדערן, און בויט אויף איינער דעם אַנדערן, אַזויזוי איר טוט אויך. ¹² מיר בעטן אייך אָבער, ברידער, איר זאָלט אַנערקענען די, וואָס מען זיך צווישן אייך, און שטייען איבער אייך אין דעם האַר, און וואָס זענען אייך מוהיר, ¹³ און אַז איר זאָלט פאַר זיי האָבן דָרד־אַרץ אין ליבשאַפט פּונוועגן זייער ווערק. לעבט בשָלוֹם צווישן זיך. ¹⁴ און מיר זענען אייך מוהיר, ברידער, שטראָפט די אומאַרנטלעכע, דערמוטיקט די ווייכ־האַרציקע, לענט אונטער די שוואַכע, זייט געדולדיק קעגן אַלע. ¹⁵ זעט אַז קיינער זאָל קיינעם ניט פאַרגעלטן שלעכטס פאַר שלעכטס, נייערט זוכט תּמיד צו טאָן גוטס איינער דעם אַנדערן, און צו אַלע מענטשן. ¹⁶ זייט תּמיד פריילעך, ¹⁷ זייט מתפַּלל אָן אויפהער; ¹⁸ דאַנקט פאַר אַלצדינג; וואָרים דאָס איז דער רָצון פון גאָט צו אייך אין ישוע המָשיח. ¹⁹ לעשט ניט דעם גייסט; ²⁰ זייט ניט מבזה דאָס נביאות זאָגן; ²¹ פּרוואווט אויס אַלצדינג, האַלט פעסט דאָס, וואָס איז גוט; ²² דערווייטערט אייך פון יעדער פאַרם פון שלעכטס. ²³ און דער גאָט פון שָלוֹם אַליין זאָל אייך הייליקן בשְׁלִימוּרָה; און זאָל אייער גייסט און זעל און גוף זיין אין גאַנצן אָפּגעהיט אָן אַ מום ביי דעם קומען פון אונדזער האַר ישוע המָשיח. ²⁴ געטריי איז דער, וואָס האָט אייך באַרופֿן, און וואָס וועט עס אויך טאָן. ²⁵ ברידער, זייט מתפַּלל פאַר אונדז. ²⁶ גריסט אַלע ברידער מיט אַ הייליקן קוש. ²⁷ איך באַשווער אייך ביי דעם האַר, אַז דער דאָויקער בריוו זאָל געלייענט ווערן פאַר אַלע ברידער. ²⁸ דער חֶסֶד פון אונדזער האַר ישוע המָשיח זאָל זיין מיט אייך.

דער צווייטער בריוו צו די טעסאלאניקער

א פאָלויס, און סילוואַנוס, און טימאָטעאָוס, און דער קהילה פון די טעסאלאניקער אין גאַט, אונדזער פּאָטער, און דעם האָר ישוע המשיח: ² חָסֵד צו אייך און שְׁלוֹם פֿון גאַט, דעם פּאָטער, און דעם האָר ישוע המשיח.

³ מיר זענען מחויב תמיד צו דאַנקען גאַט פאַר אייך, ברידער, ווי סע דאַרף צו זיין, וואָרים אייער אָמונה וואַקסט זייער שטאַרק, און די ליבשאַפט פון יעטווידן פון אייך טוט זיך מערן פון איינעם צום אַנדערן, ⁴ אַזוי, אַז מיר אַליין רימען זיך מיט אייך אין די קהילות פון גאַט פּונוועגן אייער סבֿלנות און אָמונה אין אַלע אייערע רדיפות און אין די צרות, וואָס איר טראַגט איבער.

⁵ דאָס איז אַן אָפּענער צייכן פֿון דעם רעכטפּאַרטיקן משפט פֿון גאַט, כּדי איר זאָלט גערעכנט ווערן צו זיין ראוי פאַר דעם מלכות פֿון גאַט, פאַר וועלכן איר טוט אויך ליידן; ⁶ בכּן, אויב עס איז רעכט ביי גאַט צו פאַרגעלטן פיין צו די, וואָס פיניקן אייך, ⁷ און אייך, וואָס זענט געפּייניקט, מנוחה מיט אונדז, ביי דער אַנטפּלעקונג פֿון דעם האָר ישוע פֿון הימל מיט די מלאַכים פֿון זיין שטאַרקייט אין פּלאַמיקן פייער, ⁸ בעת ער וועט פאַרגעלטן נקמה צו די, וואָס קענען ניט גאַט, און צו די, וואָס געהאַרען ניט די בשורה פֿון אונדזער האָר ישוע. ⁹ זיי וועלן ליידן די שטראַף פֿון אייביקער פאַרדאַרבונג פֿון פאַר דעם פֿנים פֿון דעם האָר און פֿון דער הערלעכקייט פֿון זיין מאַכט, ¹⁰ בעת ער וועט קומען פאַרהערלעכט צו ווערן ביי זיינע הייליקע, און ווערן באַוואונדערט פֿון אַלע גלויביקע, וואָרים אונדזער עדות ביי אייך איז געווען באַגלויבט. ¹¹ איבערדעם זענען מיר אויך תמיד מתפלל פאַר אייך, אַז אונדזער גאַט

זאָל אייך האַלטן צו זיין ראוי אין אייער באַרופונג, און זאָל דערפילן מיט שטאַרקייט יעדן באַגער פון גוטסקייט און טואונג פון אַמונה, ¹² כדי דער נאָמען פון אונדזער האַר ישוע זאָל זיין אין אייך פאַרהערלעכט, און איר אין אים, לויט דעם נסד פון אונדזער גאָט און דעם האַר ישוע הַמְשִׁים.

ר און מיר בעטן אייך, ברידער, אין שייכות מיט דעם קומען פון אונדזער האַר ישוע הַמְשִׁים, און אונדזער איינזאַמלונג צו אים, ² אַז אייער פאַרשטאַנד זאָל ניט פּלוּצִים צערירט ווערן, און אייך ניט דערשראָקן ווערן, סיי דורך אַ גייסט, אָדער דורך אַ וואָרט, אָדער דורך אַ בריוו, ווי ער וואָלט געווען פון אונדז, גלייך ווי דער טאָג פון דעם האַר איז שוין געקומען.

³ לאַז קיינער אייך באַיך־אָפּן ניט פאַרפירן; וואָרים סע וועט ניט געשען, סיידן סע וועט קודם קומען די אָפּפאַלונג, און סע וועט אַנטפלעקט ווערן דער מענטש פון זינד, דער ווין פון פאַרדאַרבינג, ⁴ דער, וואָס ווידערשפעניקט און דערהייכט זיך קעגן אַלץ, וואָס ווערט אָנגערופן גאָט, אָדער וואָס ווערט געדינט, אַזוי, אַז ער זיצט אין דעם היכל פון גאָט, און גיט זיך אַרויס ווי אַ גאָט. ⁵ צי געדענקט איר ניט, אַז בעת אייך בין נאָך געווען מיט אייך, האָב אייך דאָס געזאָגט? ⁶ און איר ווייסט אַצינד, וואָס סע טוט אים אויפהאַלטן, כדי ער זאָל אַנטפלעקט ווערן אין זיין געהעריקער צייט. ⁷ וואָרים דער סוד פון רשעות טוט שוין ווירקן; אָבער דער, וואָס טוט עס אַצינד אויפהאַלטן, מוז צוערשט אָפּגעטאָן ווערן פון דעם וועג. ⁸ און דעמאָלט וועט אַנטפלעקט ווערן דער רשע, וועמען דער האַר ישוע וועט טייטן מיט דעם אָטעם פון זיין מויל, און אים אומברענגען דורך דער דערשיינונג פון זיין קומען. ⁹ וואָס זיין קומען איז לויט דער ווירקונג פון דעם שָטן מיט דער גאַנצער קראַפט און צייכנס און פאַלשע וואונדער, ¹⁰ און מיט דער גאַנצער אָפּנאַרעריי פון אומגערעכטיקייט פאַר די, וואָס ווערן פאַרלוירן; מַחמת זיי האָבן ניט מקבל געווען די ליבשאַפט פון דעם אַמת, כדי זיי זאָלן געראַטעוועט ווערן. ¹¹ און צוליב דעם שיקט זיי גאָט אַ ווירקונג פון טעות, אַז זיי זאָלן גלויבן אַ ליגן; ¹² כדי זיי זאָלן אַלע געמשפּט ווערן, וואָס האָבן ניט געגלויבט דעם אַמת, נייערט האָבן געהאַט פאַרגעניגן אין אומגערעכטיקייט.

¹³ מיר אָבער זענען מחויב תמיד צו דאַנקען גאָט פאַר אייך, באַליבטע ברידער פון דעם האַר; וואָרים דערפאַר האָט אייך גאָט אויסדערוויילט פון תחילת אָן צו דער ישועה, דורך הייליקייט פון דעם גייסט און אַמונה פון דעם אַמת; ¹⁴ צוליב וואָס ער האָט אייך באַרופן דורך אונדזער בשורה, צו דער אַרבונג פון דער הערלעכקייט פון אונדזער האַר ישוע המשיח. ¹⁵ בכּן, ברידער, שטייט פעסט, און האַלט זיך אין די איבערענטפערונגען, וואָס מע האָט אייך געלערנט, סיי דורך וואָרט, אָדער דורך בריוו פון אונדז.

¹⁶ און אונדזער האַר ישוע המשיח אַליין, און גאָט, אונדזער פאָטער, וואָס האָט אונדז ליב געהאַט און אונדז געגעבן אייביקע טרייסט און גוטן בטחון דורך תּסד, ¹⁷ וואָל טרייסטן אייערע הערצער און זיי גרונטפעסטיקן אין יעדן גוטן ווערק און וואָרט.

צום סוף, ברידער, זייט מתפלל פאַר אונדז, אָ דאָס וואָרט פון דעם האַר וואָל לויפן און פאַרהערלעכט ווערן, אַזוויי עס איז אויך ביי אייך, ² און אָ מיר וואָלן ניצול ווערן פון פאַרדאַרבענע און ביזע מענטשן; וואָרים ניט אַלע האָבן אַמונה. ³ אָבער דער האַר איז געטריי, וואָס וועט אייך שטאַרקן און באַהיטן פון דעם בייזן. ⁴ און מיר זענען בטוח אין דעם האַר בנוגע אייך, אָ איר טוט און וועט אויך טאָן דאָס, וואָס מיר באַפעלן. ⁵ און דער האַר וואָל פירן אייערע הערצער צו דער ליבשאַפט פון גאָט, און צו דער סבלנות פון משיחן.

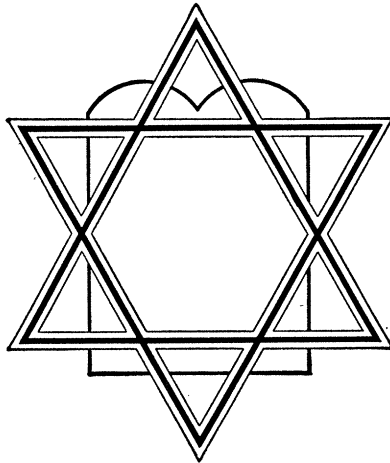
⁶ און מיר באַפעלן אייך, ברידער, אין דעם נאָמען פון אונדזער האַר ישוע המשיח, אָ איר וואָלט זיך אָפּשיידן פון יעדן ברודער, וואָס פירט זיך אומאַרנטלעך, און ניט לויט נאָך דער איבערענטפערונג, וואָס איר האָט מקבל געווען פון אונדז. ⁷ וואָרים איר אַליין ווייסט, וויאָזוי איר דאַרפט אונדז נאָכטאָן; וואָרים מיר האָבן זיך ניט באַנומען אומאַרנטלעך צווישן אייך, ⁸ מיר האָבן אויך ניט געגעסן אומזיסטע ברויט ביי עמיצן, נייערט אין מי און מאַטערניש האָבן מיר געאַרבעט טאָג און נאַכט, כדי מיר וואָלן קיינעם פון אייך ניט זיין קיין לאַסט. ⁹ ניט מחמת מיר האָבן ניט געהאַט קיין רשורה, נייערט צו מאַכן זיך אַ ביישפּיל פאַר אייך, כדי איר וואָלט אונדז נאָכטאָן. ¹⁰ וואָרים אפילו בעת מיר זענען געווען מיט אייך, האָבן מיר אייך אָט דאָס באַפוילן; אויב עמיצער וויל ניט אַרבעטן,

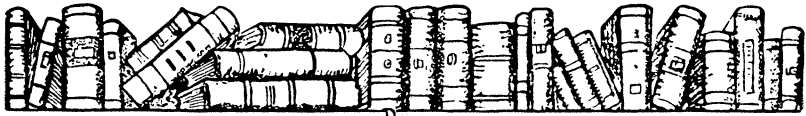
זאָל ער אויך ניט עסן.¹¹ וואָרים מיר הערן, אָו עטלעכע צווישן אייך פֿירן זיך אויף אומאַרנטלעך, און טוען בְּכִלְלֵי נִיט אַרבעטן, נייערט זענען קאַכלעפל.¹² און אַוועלכע באַפעלן מיר און וואַרענען אין דעם האַר יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, אָו זיי זאָלן אַרבעטן בְּמִנוּחָה, און עסן זייער אייגן ברויט.¹³ איר אָבער, ברידער, ווערט ניט מיד אין טאָן גוטס.

¹⁴ אויב עמיצער טוט ניט געהאַרכן אונדווער וואָרט דורך דעם דאָזיקן בריוו, באַמערקט יענעם מענטשן, און חברט זיך ניט מיט אים, כדי ער זאָל פאַרשעמט ווערן.¹⁵ פאַררעכנט אים אָבער ניט פאַר קיין שונא, נייערט שטראַפט אים ווי אַ ברודער.

¹⁶ און דער האַר פון שְׁלוֹם אַליין זאָל אייך תָּמִיד געבן שְׁלוֹם אויף אַלע וועגן. דער האַר זאָל זיין מיט אייך.

¹⁷ דער גרוס פון מיר, פּאַולוס, מיט מיין אייגענער האַנט, וואָס איז דער צייכן אין יעדן בריוו; אָווי שרייב איך.¹⁸ דער קְסֵד פון אונדווער האַר יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ זאָל זיין מיט אייך אַלע.

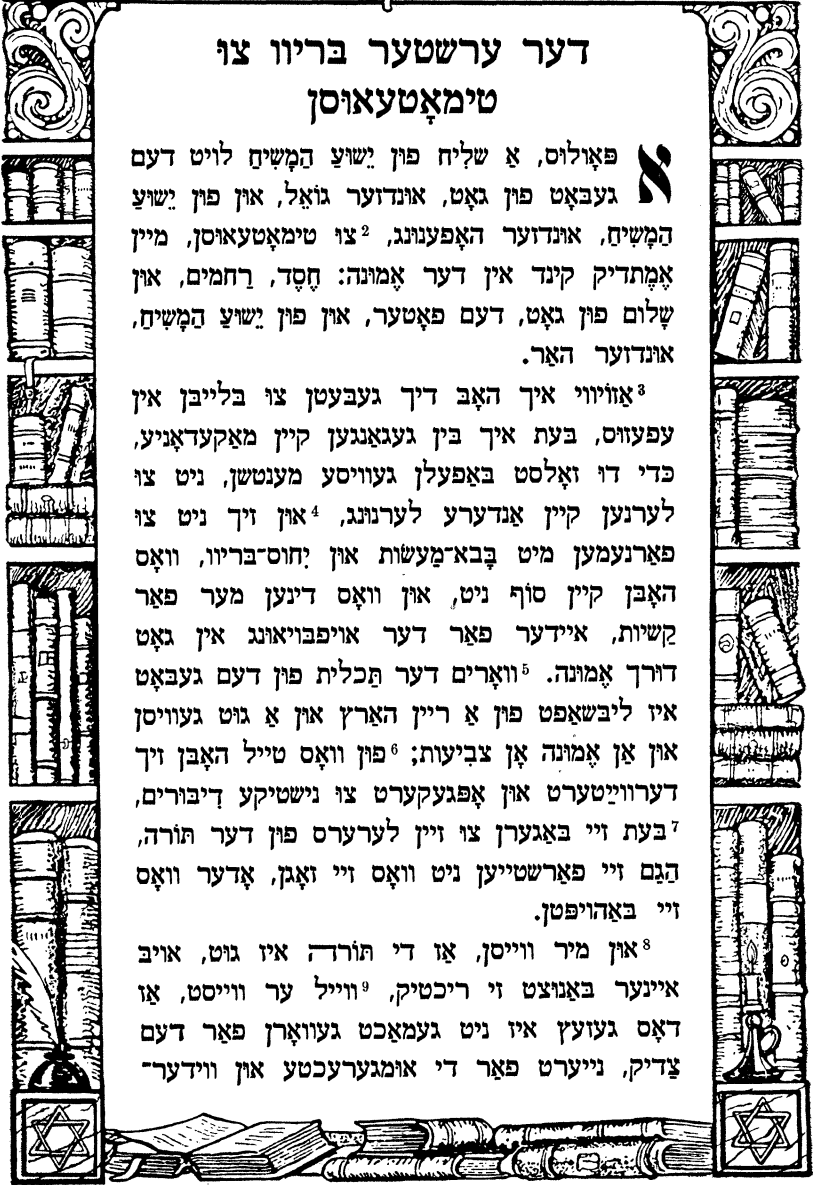

דער ערשטער בריוו צו טימאָטעאָוסן

פּאָלוס, אַ שלּיח פּון ישׁוע המָשיח לויט דעם געבאָט פּון גאָט, אונדזער גואָל, און פּון ישׁוע המָשיח, אונדזער האָפּענונג, ² צו טימאָטעאָוסן, מיין אָמתדיק קינד אין דער אָמונה: חָסד, רחמים, און שְׁלום פּון גאָט, דעם פּאָטער, און פּון ישׁוע המָשיח, אונדזער האָר.

³ אַזוויי אײך האָב דיך געבעטן צו בלייבן אין עפעזוס, בעת אײך בין געגאַנגען קיין מאַקעדאָניע, כדי דו וואָלסט באַפעלן געוויסע מענטשן, ניט צו לערנען קיין אַנדערע לערנונג, ⁴ און זיך ניט צו פאַרנעמען מיט פּבאָמעשות און יחוס-בריוו, וואָס האָבן קיין סוף ניט, און וואָס דינען מער פאַר קשיות, איידער פאַר דער אויפבויהאונג אין גאָט דורך אָמונה. ⁵ וואָרים דער תּכלית פּון דעם געבאָט איז ליבשאַפט פּון אַ ריין האַרץ און אַ גוט געוויסן און אַן אָמונה אָן צבּיעות; ⁶ פּון וואָס טייל האָבן זיך דערווייטערט און אָפּגעקערט צו נישטיקע דיבורים, ⁷ בעת זיי באַגערן צו זיין לערערס פּון דער תּורה, הַגם זיי פאַרשטייען ניט וואָס זיי זאָגן, אַדער וואָס זיי באַהויפּטן.

⁸ און מיר ווייסן, אַז די תּורה איז גוט, אויב איינער באַנוצט זי ריכטיק, ⁹ ווייל ער ווייסט, אַז דאָס געזעץ איז ניט געמאַכט געוואָרן פאַר דעם צדיק, ניערט פאַר די אומגערעכטע און ווידער-

שפעניקע, פֿאַר די גאַטלאָזע און זינדיקע, פֿאַר די רשעים און אומווערדיקע, פֿאַר פֿאַטער-מערדערס און מוטער-מערדערס, פֿאַר רוצחים, ¹⁰ נואפים, פֿאַר די, וואָס ליגן מיט זכרים, פֿאַר די, וואָס כאַפֿן מענטשן, פֿאַר ליגנערס, פֿאַר פֿאַלש-שווערערס, און אויב נאָך עפעס אַנדערש, וואָס איז דער היפּוך פֿון דער געוונטער לערנונג, ¹¹ לויט דער בשורה פֿון דעם פֿבוד פֿון גאָט פֿרויך הוא, וואָס איז מיר אַנפֿאַרטויט געוואָרן.

¹² איך דאַנק אים, וואָס האָט מיר געהאַלפֿן, ישוע המשיח, אונדזער האַר, דערפֿאַר וואָס ער האָט מיך געהאַלטן פֿאַר געטריי, און האָט מיך באַשטימט פֿאַר זיין דינונג, ¹³ הַגֵּם איך בין פֿריער געווען אַ לעסטערער, און אַ פֿאַרפֿאַלגער, און אַן עוֹת־פֿנים. דאָך האָט ער זיך דערבאַרעמט אויף מיר, מחמת איך האָב עס געטאָן ניט וויסנדיקערהייט אין אומגלויבן; ¹⁴ און דער חסד פֿון אונדזער האַר האָט זיך שטאַרק געמערט מיט אַמונה און ליבשאַפט, וואָס איז אין ישוע המשיח. ¹⁵ אַמרת איז דאָס וואָרט, און דאָס איז מע זאָל עס אָננעמען, אַז ישוע המשיח איז געקומען אין דער וועלט אַריין מציל צו זיין זינדיקע, וואָס פֿון זיי בין איך דער גרעסטער. ¹⁶ דאָך צוליב דעם איז מיר אַרויסגעוויזן געוואָרן רחמים, פֿדי אין מיר זאָל ישוע המשיח קודם אַרויסוויזן זיין גאַנצע געדילדיקייט, פֿאַר אַ ביישפּיל פֿאַר די, וואָס וועלן שפעטער גלויבן אין אים צום אייביקן לעבן. ¹⁷ און דעם אייביקן מלך, דעם אומשטאַרבלעכן, און וואָס קיין אויג קאָן ניט זען, דעם איינציקן גאָט, זאָל זיין פֿבוד און הערלעכקייט אויף אייביק און אייביק. אָמן.

¹⁸ דאָס דאָזיקע געבאַט גיב איך איבער דיר, מיין זון טימאָטעאָס, לויט די נבואות, וואָס גייען אויף דיר, פֿדי דורך זיי זאָלסטו קעמפֿן דעם גוטן קאַמף, ¹⁹ צו האַלטן די אַמונה אין אַ גוט געוויסן, וואָס טייל האָבן דאָס פֿאַרשטויסן פֿון זיך און געליטן שיפּבראַך בנוגע דער אַמונה; ²⁰ צו זיי געהערט הימענעאָס און אַלקסנדר, וועמען איך האָב איבער-געענטפּערט דעם שטן, פֿדי זיי זאָלן לערנען ניט צו לעסטערן.

ר איך ראָט דעריבער קודם-כָּל, אַז תּפּילות, פּחנונים, בְּקָשׁוֹת, און דאַנקלויב, זאָלן געטאָן ווערן פֿאַר אַלע מענטשן, ² פֿאַר מלכים און אַלע, וואָס זענען דערהויבן, פֿדי מיר זאָלן קענען פֿירן אַ רואיק און

שטיל לעבן אין יעדער פרומקייט און ערלעכקייט. ⁸ דאָס איז גוט און אָנגענומען פֿאַר גאָט, אונדזער גוּאָל, ⁴ וואָס וויל, אָו אַלע מענטשן זאָלן געראַטעוועט ווערן און קומען צו דער דערקענטעניש פּוּנעם אָמת. ⁵ וואַריס פֿאַראַן איז איין גאָט, און איין מליץ צווישן גאָט און מענטשן, דער מענטש ישוע המשיח, ⁶ וואָס האָט געגעבן זיין נַפּש פֿאַר אַן אויסלייונג פֿאַר אַלע; אַן עֲדוּת אין זיין רעכטער צייט. ⁷ צוליב דעם בין איך באַשטימט געוואָרן פֿאַר אַן אויסרופער און אַ שליח (איך זאָג דעם אָמת, און ניט קיין שָקֵר), אַ לערער פֿון די אומות־הָעוֹלָם אין אָמוּנה און אָמת.

⁸ דעריבער וויל איך, אָו די מענער זאָלן מִתְפַּלֵּל זיין אין יעדן אָרט, און זאָלן אויפהייבן הייליקע הענט, אָן צאָרן און מחלוקות. ⁹ אויף דעם זעלבן אָפּן זאָלן ווייבער זיך פּוּצן אין באַשיידענער קליידונג, מיט שעמעוודיקייט און צניעות, ניט מיט קיין געפּלאַכטענע האָר, אָדער גאָלד, אָדער פּערל, אָדער טייערע מלבושים, ¹⁰ נייערט מיט מעשים־טוֹבִים, ווי סע פּאַסט פֿאַר ווייבער, וואָס פירן זיך אויף פּרוּם. ¹¹ זאָל אַ פּרוי לערנען שטילערהייט מיט דער גאַנצער הכּנֶעה. ¹² איך גיב אָבער ניט קיין רשות אַ פּרוי, זי זאָל לערנען, אויך ניט צו הערשן איבער דעם מאַן, נייערט צו זיין שטיל. ¹³ וואַריס אָדס איז קוֹדֶם באַשאַפּן געוואָרן, דערנאָך תּוֹה. ¹⁴ און אָדס האָט זיך ניט געלאָזט פֿאַרפירן, נייערט דאָס ווייב איז פֿאַרפירט געוואָרן, און האָט עובר געווען. ¹⁵ זי וועט אָבער נִיצוֹל ווערן דורך געבערן קינדער, אויב זיי וועלן בלייבן אין אָמוּנה און ליבשאַפט און הייליקייט מיט צניעות.

אָמת איז דאָס וואָרט: אויב איינער באַגערט דאָס אָמת פֿון אַ פֿאַרשטייער, טוט ער באַגערן אַ גוטע זאָך. ² דער פֿאַרשטייער מוז דעריבער זיין אָן אַ פעלער, דער מאַן פֿון איין ווייב, ניכטער, געלאַסן, אַן עָנוּ, אַ מְכַנִּיס־אוֹרְחָה, פעאיק צו לערנען. ³ ניט קיין שִׁכּוּר, ניט קיין שלעגער, נייערט איידל, ניט קריגעריש, ניט קיין ליבהאַבער פֿון געלט; ⁴ איינער, וואָס פירט גוט זיין אייגן הויז, וואָס האַלט זיינע קינדער געהאַרכוואַם מיט דער גאַנצער ערלעכקייט; ⁵ וואַריס אויב איינער פֿאַרשטייט ניט ווי צו פירן זיין אייגן הויז, וויאָזוי קאָן ער זאָרגן פֿאַר דער עֲדָה פֿון גאָט? ⁶ ניט קיין נייער תּלְמִיד, טאַמער וועט ער זיך אויפבלאָזן, און וועט אַרײַנפּאַלן אין דעם מִשְׁפּט פֿון דעם שָׁטֵן. ⁷ נאָך מער, ער מוז האָבן אַ

גוטן שם ביי די, וואָס זענען אין דרויסן, כדי ער זאָל ניט אַרײַנפאַלן אין קײן חרפה און אין דער נעץ פון דעם שַׁטן.

⁸ אויף דעם זעלבן אָפן דאַרפן געהילפן זײן ערנצט, ניט קײן טאַפּלט-צונגיקע, ניט איבערגעגעבן צו קײן סך ווײן, ניט זשעדנע נאָך מיאוסן געווינס; ⁹ וואָס האַלטן דעם סוד פון דער אַמונה אין אַ רײנעם געוויסן. ¹⁰ און אויך די דאָזיקע זאָלן קודם אויסגעפרוואוט ווערן; דערנאָך זאָלן זײ דינען ווי געהילפן, אויב זײ זענען אָן אַ פעלער. ¹¹ אויף דעם זעלבן אָפן דאַרפן די וויבער זײן ערנצט, ניט קײן רכילות־טרייבערײנס, ניכטער, געטריי אין אַלצדינג. ¹² געהילפן זאָלן זײן מאַנען פון אײן פרוי, און פירן גוט זײערע קינדער און זײערע אײגענע זײערע. ¹³ וואָרײם די, וואָס האָבן גוט געדינט ווי געהילפן, געווינען פאַר זיך אַ גוטע שטעלונג, און גרויס מוטיקײט אין דער אַמונה, וואָס איז אין ישוע המשיח.

¹⁴ די דאָזיקע זאכן שרייב איך דיר, ווייל איך האָף צו קומען צו דיר אין גיכן, ¹⁵ און אויב איך וועל מיך פאַרוואַמען, זאָלסטו וויסן, וויאזוי מע זאָל זיך באַנעמען אין דעם הויז פון גאָט, וואָס איז די עדה פון דעם לעבעדיקן גאָט, דער זײל און יסוד פון דעם אַמרא. ¹⁶ בלי־ספק, גרויס איז דער סוד פון דער געטלעכקײט:

ער, וואָס איז אַנטפלעקט געוואָרן אין דעם פלייש,
 גערעכטפאַרטיקט אין דעם גײסט,
 האָט זיך באַוויזן צו מלאַכים,
 איז אַנגעזאָגט געוואָרן צווישן די אומות,
 געגלייבט אין דער וועלט,

איז אַרױפגענומען געוואָרן אין הערלעכקײט.

דער גײסט אָבער זאָגט בפירוש, אַז אין די לעצטע צײטן וועלן טײל אַוועקפאַלן פון דער אַמונה, און וועלן שענקען אויפּמערקזאַמקײט צו פאַרפירערישע גײסטער און לערנונגען פון שדים, ² דורך דער חניפּה פון מענטשן, וואָס רעדן ליגנס, אויסגעברענט אין זײער אײגן געוויסן ווי מיט אַ הייס אײזן; ³ זײ אַסרן חתונה צו האָבן, און באַפעלן זיך צוריקצוהאַלטן פון שפּײזן, וואָס גאָט האָט באַשאַפן, זײ זאָלן אַנגענומען ווערן מיט דאַנק פון די, וואָס גלױבן און פאַרשטייען דעם אַמת. ⁴ וואָרײם יעדע באַשעפעניש פון גאָט איז גוט, און קײן זאָך דאַרף ניט פאַרוואַרפן ווערן, אויב סע

ווערט אָנגענומען מיט דאָנק; ⁵וואַרים סע ווערט געהייליקט דורך דעם וואַרט פון גאָט אין תפילה.

⁶אויב דו וועסט דאָס פירלייגן פאַר די ברידער, וועסטו זיין אַ גוטער דינער פון ישוע המשיח, גענערט אין די רייד פון דער אַמונה און פון דער גוטער ר־ערנונג, וואָס דו ביסט נאָכגעגאַנגען. ⁷טו אָבער אויסווייכן אומווערדיקע און אַלטע ווייבערישע בַבאַמֶעשֶׁות. און געוויין דיך צו צו פרומקייט; ⁸וואַרים קערפערלעכע אויסבילדונג איז פון קליינעם נוצן; פרומקייט אָבער איז נוצלעך פאַר אַלצדינג, ווייל זי האָט די הבטחה פון דעם איצטיקן לעבן, און פון דעם, וואָס וועט קומען. ⁹אַמַרְתּ אַיז דאָס וואַרט, און ווערט איז עס מע זאָל עס מקבל זיין. ¹⁰וואַרים צוליב דעם מיען מיר זיך און קעמפן, מחמת מיר האָבן געזעצט אונדזער האַפּענונג אויף דעם לעבעדיקן גאָט, וואָס איז דער גאָל פון אַלע מענטשן, בפרט פון די, וואָס גלויבן.

¹¹די דאָזיקע זאכן באַפעל און לערן. ¹²זאָל קיינער נישט פאַראַכטן דיין יוגנטלעכקייט, נייערט זיי אַ ביישפּיל פאַר די, וואָס גלויבן, אין וואַרט, אין לעבנסשטייגער, אין ליבשאַפט, אין אַמונה, אין לויטערקייט. ¹³ביז איד קום, גיב אַכטונג אויף לייענען, אויף מוסר, אויף לערנען. ¹⁴האַלט נישט גרינג די מַתְנֵה, וואָס איז אין דיר, און וואָס איז דיר געגעבן געוואָרן דורך נבואה און מיט דער סמיכה דורך די זקנים. ¹⁵זאָרג דיך פאַר די דאָזיקע זאכן, און גיב דיך אין גאַנצן איבער צו זיי, כדי דיין אַנטוויקלונג זאָל פון אַלעמען געזען ווערן. ¹⁶גיב אַכטונג אויף דיר און אויף דער לערנונג; פאַרבלייב אין די דאָזיקע זאכן, וואַרים אין טאַן דאָס, וועסטו מציל זיין סיי דיך, און סיי די, וואָס הערן דיך.

ה זאָלסט דיך נישט בייזערן אויף אַ זקן, נייערט זיי אים מזהיר ווי אַ פאַטער; די ינגערע מענטשן ווי ברידער, ²די עלטערע ווייבער ווי מוטערס, די ינגערע ווי שוועסטער, מיט דער גאַנצער לויטערקייט.

³גיב אָפּ פּבור אַלמנות, וואָס זענען באַמת אַלמנות. ⁴אויב אָבער אַן אַלמנה האָט קינדער, אָדער אייניקלעך, זאָלן זיי ראַשית לערנען אַרויס-צואווייזן פרומקייט לגבי זייער אייגענער משפּחה, און צו פאַרגעלטן זייערע עלטערן; וואַרים דאָס איז אָנגענומען פאַר גאָט. ⁵און די, וואָס איז אַן אַמתע אַלמנה, און איז איינוואַס, האָט געזעצט איר האַפּענונג אויף גאָט.

און האלט אין איין בעטן און תפילה טאָן טאָג און נאַכט. ⁶ די אָבער, וואָס גיט זיך איבער צו תענוגים, איז לעבעדיק טויט. ⁷ און דאָס זאָלסטו באַפעלן, כדי זיי זאָלן זיין אָן אַ פעלער. ⁸ אויב אָבער עמיצער זאָרגט ניט פאַר זיינע קרובים, און בפרט פאַר זיין אייגן הויגעוונד, האָט ער פאַרלייקנט די אַמונה, און איז ערגער ווי אַן אומגלויביקער.

⁹ אַן אַלמנה זאָל מען פאַרצייכענען יענע, וואָס איז ניט ווינציקער פון זעכציק יאָר אַלט, און וואָס איז געווען דאָס ווייב פון איין מאַן, ¹⁰ וואָס האָט אַ שם פאַר מעשים טובים, וואָס האָט מגדל געווען קינדער, האָט אויפגענומען אורחים, האָט געוואַשן די פיס פון די הייליקע, האָט געהאַלפן די געליטענע, און האָט זיך עוסק געווען אין מעשים טובים. ¹¹ יינגערע אַלמנות אָבער זאָלסטו אַפּאָגן; וואָרים בעת זיי ווערן פאַרשייט קעגן משיחן, באַגערן זיי חתונה צו האָבן, ¹² און ווערן פאַרמשפט, מחמת זיי האָבן פאַרוואָרפן זייער ערשטע התחייבות. ¹³ דערביי לערנען זיי זיך אויך צו זיין פּויל, בעת זיי גייען אַרום פון הויז צו הויז; און ניט נאָר פּויל, ניערט אויך פלאַפלערינס און קאָכלעפל, און רעדן וואָס מע טאָר ניט. ¹⁴ איך וויל דעריבער, אַז די יינגערע אַלמנות זאָלן חתונה האָבן, האָבן קינדער, פירן די באַלעבאַטישקייט, און ניט געבן קיין געלעגנהייט דעם שונא אויף צו לעסטערן; ¹⁵ וואָרים טייל האָבן שוין לאַנג אָפּגעקערט נאָך דעם שטן. ¹⁶ אויב אַן אַשה, וואָס גלויבט, האָט אַלמנות, זאָל זי זיי שטיצן, און זאָל די קהילה ניט ווערן באַשווערט, כדי זי זאָל קאָנען שטיצן די, וואָס זענען אויף אַן אַמת אַלמנות.

¹⁷ די זקנים, וואָס פירן גוט, זאָלן געהאַלטן ווערן פאַר ראוי פון טאַפּלען כבוד, בפרט יענע, וואָס מיען זיך אין דעם וואָרט און אין לערנונג. ¹⁸ וואָרים דער פּסוק זאָגט:

זאָלסט ניט פאַרבינדן אַן אַקס דאָס מויל, בעת ער דרעשט אַ.

און: דער אַרבעטער איז ווערט זיין לויין. ¹⁹ נעם ניט אַן קיין באַשולדיקונג קעגן אַן עלטסטן, סיידן לויט צוויי, אָדער דריי עדות. ²⁰ די, וואָס זינדיקן, שטראַף אין די אויגן פון אַלע, כדי די איבעריקע זאָלן אויך מורא האָבן. ²¹ איך באַפעל דיר פאַר גאָט און ישוע המשיח און די אויסדערוויילטע מלאכים, אַז דו זאָלסט אַפּהיטן די דאָזיקע זאכן אַן פאַראורטייל, און

גארניט טאָן דורך פּאַרטיילעכקייט. ²² לייג ניט אייליק אַרויף די הענט אויף קיינעם, און האָב אויך ניט קיין חֶלֶק אין אַנדערע מענטשנס זינד; האַלט דיך ריין. ²³ טרינק ניט מער קיין וואַסער, נייערט נויץ אַביסל וויין פון דיין מאַגן-וועגן און דייע אַפטע שלאַפּקייטן.

²⁴ די זינד פון טייל מענטשן זענען קלאַר אַנטפלעקט, און גייען פאַרויס צום משפט, אָבער טייל מענטשן טוען זיי נאָכגיין. ²⁵ אַזוי אויך זענען די מעשים-טובים קלאַר אַנטפלעקט, און אַזוינע, וואָס זענען אַנדערש, קענען ניט פאַרבאָרגן ווערן.

אַלע, וואָס זענען קנעכט אונטער דעם יאָך, זאָלן האַלטן זייערע אייגענע האַרן פאַר ראַיי פון יעדן כּבוֹד, כּדי דער נאָמען פון גאָט און די לערנונג זאָלן ניט געלעסטערט ווערן. ² און די, וואָס האָבן האַרן מאַמינים, זאָלן זיי ניט פאַראַכטן, מַחמת זיי זענען ברידער, נייערט לאָזן זיי דינען זיי נאָך בעסער, מַחמת די, וואָס טוען טיילנעמען פון דעם געווינס, זענען גלויביק און באַליבט. דאָס דאָזיקע זאָלסטו לערנען און ראַטן.

³ אויב עמיצער טוט לערנען אַן אַנדערע לערנונג, און איז ניט מספּים צו די געזונטע רייד פון אונדזער האַר ישוע המשיח, און צו דער לערנונג, וואָס איז לויט דער פרומקייט, ⁴ איז ער אויפגעבלאָזן און ווייסט גאַרניט, נייערט מאַכט זיך נאַריש מיט שאלות און סיקסוכים פון רייד, פון וועלכע סע קומען אַרויס קנאה, מַחלוקות, לעסטערונגען, בייזע חשדים, ⁵ וויכוחים פון מענטשן, וואָס זענען פאַרדאָרבן אין פאַרשטאַנד און באַרויבט פון דעם אַמת, וואָס מיינען, אַז פרומקייט איז אַ וועג פאַר געווינס. ⁶ פרומקייט מיט צופרידנקייט איז טאַקע אַ גרויס געווינס; ⁷ וואָרים מיר האָבן גאַרניט אַריינגעבראַכט אין דער וועלט, און מיר קענען אויך גאַרניט אַרויסטראַגן; ⁸ האָבן מיר אָבער שפּיז און אַ צודעק, דאַרפן מיר זיין מיט דעם צופרידן. ⁹ די אָבער, וואָס זענען גענייגט צו זיין ריין, פאַלן אַריין אין אַ נסיון און אין אַ נעץ און אין אַ סך נאַרישע און שעדלעכע תּאוות, אַזעלכע, וואָס דערטרינקען מענטשן אין צעשטערונג און פאַרדאַרבעניש. ¹⁰ וואָרים די ליבשאַפט צו געלט איז דער שוּרש פון אַלע מינים שלעכטס, און יאַגנדיק זיך דערנאָך, זענען טייל אַראַפּגעפירט געוואָרן פון דער אַמונה, און האָבן זיך דורכגעשטאַכן מיט אַ סך ווייטיקן.

¹¹ דו אָבער, אַ מענטש פון גאָט, אַנטרין פון די דאָזיקע זאַכן; און גיי

נאך רעכטפארטיקייט, פרומקייט, אמונה, ליבשאפט, סבלנות, עניוות. ¹² קעמף דעם גוטן קאמף פון דער אמונה, כאפ דיך אן אין דעם אייביקן לעבן, צו וועלכן דו ביסט בארופן געוואָרן, און האָסט אָפגעלייגט אַ גוט עדות פאַר אַ סך עדות. ¹³ איך באַפעל דיר פאַר גאַט, וואָס גיט לעבן צו אַלצדינג, און פאַר ישוע המשיח, וואָס האָט פאַר פאַנטזיס פילאַטוס אָפגעלייגט אַ גוט עדות, ¹⁴ אַז דו זאָלסט אָפהיטן דאָס געבאַט, אָן אַ פלעק, און אָן אַ פעלער, ביז דער דערשיינונג פון אונדזער האַר ישוע המשיח, ¹⁵ וואָס וועט באַווייזן אין זיין אייגענער צייט ווער ס'איז דער געבענטשטער און איינציקער געוועלטיקער, דער מלך המלכים, און האַר פון האַרן, ¹⁶ וואָס נאָר ער אַליין האָט אומשטאַרבלעכקייט, און וואָס טוט וואוינען אין ליכט, וואָס קיינער קאָן דערצו ניט צוקומען, וועמען קיין מענטש האָט ניט געזען און קאָן ניט זען; אים געהערט דער קבֿוד און די אייביקע מאַכט. אָמן.

¹⁷ די רייכע פון דער היינטיקער וועלט זאָלסטו באַפעלן, אַז זיי זאָלן ניט זיין איבערנעמעריש, און אויך ניט שטעלן זייער האַפענונג אויף דער אומזיכערקייט פון עשירות, נייערט אויף גאַט, וואָס גיט אינדז אַלץ זייהותר צום געניסן; ¹⁸ אַז זיי זאָלן טאָן גוטס, און זיין רייך אין מעשים טובים, גרייט מנדב צו זיין און מיטצוהעלפן, ¹⁹ און זיך אָנוואַמלען אַ גוטן יסוד לעַתיד לְבוֹא, כּדי זיי זאָלן זיך אָנכאַפּן אין אָמתדיקן לעבן. ²⁰ אַ טימאָטעאוס, היט אָפּ דאָס, וואָס איז דיר איבערגעענטפערט געוואָרן, און ווייך אויס אומווערדיקע פּלאַפּלערייען און סיקסוכים פון דעם, וואָס ווערט בדרך טעות אָנגערופן חכמה, ²¹ וואָס טייל, וואָס גיבן זיך אָפּ מיט דעם, האָבן געמאַכט אַ טעות בנוגע דער אָמונה. חסד זאָל זיין מיט דיר.

דער צווייטער בריוו צו טימאָטעאוסן

פּאָלוס, אַ שלּיח פון ישוע המשיח, דורך דעם רצון פון גאַט, לויט דער הבטחה פון דעם לעבן, וואָס איז אין ישוע המשיח, ² צו טימאָטעאוסן,

מיין באַליבט קינד: חֶסֶד, רחמים, שְׁלוֹם פֿון גאַט, דעם פּאָטער, און ישׁוע
הַמְּשִׁיחַ, אונדזער האַר.

³ איך דאַנק גאַט, וועמען איך דיין פֿון מייע אַבֿות אָן אין אַ ריין
געוויסן, ווי אָן אויפהער געדענק איך דיך אין מייע תּפֿילורֶת. טאַג און
נאַכט ⁴ בענק איך דיך צו זען, בעת איך דערמאַן מיך אין דייע טרערן,
כדי איך זאָל ווערן פֿול מיט שְׂמֵחָה. ⁵ בעת איך דערמאַן מיך אין דיין
אויפֿריכטיקער אָמונה, וואָס האָט פֿריער געוואוינט אין דיין עלטער־מוטער
לואיז און אין דיין מוטער יוניקע, און איך בין זיכער, אויך אין דיר.
⁶ צוליב דעם דערמאַן איך דיך, אָו דו זאָלסט דערוועקן די מַתָּנָה פֿון גאַט,
וואָס איז אין דיר דורך דעם אַרױפֿלייגן פֿון מייע הענט. ⁷ וואָרים גאַט האָט
אונדו ניט געגעבן קיין גייסט פֿון פֿחד, נייערט פֿון מאַכט און ליבשאַפט
און אַרדענונג.

⁸ דעריבער שעם דיך ניט פֿונוועגן דעם עֵדוּת פֿון אונדזער האַר, אויך
ניט מיט מיר, זיין געפֿאַנגענעם; נייערט לייד שוועריקייט פֿאַר דער בשׁוּרָה
לויט דער מאַכט פֿון גאַט, ⁹ וואָס האָט אונדו מצִיל געווען, און האָט אונדו
באַרופֿן מיט אַ הייליקער באַרופֿונג, ניט לויט אונדזערע מַעשִׂים נאָך, נייערט
לויט זיין אייגענער דָעָה און חֶסֶד, וואָס איז אונדו געגעבן געוואָרן אין ישׁוע
הַמְּשִׁיחַ פֿון פֿאַר אייביקע צייטן, ¹⁰ און איז איצט אַנטפֿלעקט געוואָרן דורך
דער דערשיינונג פֿון אונדזער גואַל ישׁוע הַמְּשִׁיחַ, וואָס האָט אָפּגעשאַפט
דעם טויט, און האָט געבראַכט לעבן און אומשטאַרבלעכקייט צום ליכט
דורך דער בשׁוּרָה, ¹¹ וואָס צו איר בין איך באַשטימט געוואָרן פֿאַר אַ מְבַשֵּׁר
און אַ שְׁלִיחַ און אַ לערער. ¹² צוליב דעם לייד איך אויך די דאָזיקע זאַכן;
דאָך איך שעם מיך ניט. וואָרים איך קען אים, וועמען איך האָב געגלויבט,
און איך בין זיכער, אָו ער איז ביכולת אָפּצוהיטן דאָס, וואָס איך האָב אים
איבערגעענטפֿערט פֿאַר יענעם טאַג. ¹³ האַלט דעם ביי־שפֿיל פֿון געזונטע
רייד, וואָס דו האָסט פֿון מיר געהערט, אין אָמונה און ליבשאַפט, וואָס איז
אין ישׁוע הַמְּשִׁיחַ. ¹⁴ זאָלסט אָפּהיטן דאָס גוטע, וואָס איז דיר איבער־
געענטפֿערט געוואָרן, דורך דעם רוח־הַקֹּדֶשׁ, וואָס וואוינט אין אונדו.

¹⁵ דאָס ווייסטו, אָו אַלע, וואָס זענען אין אַזױע, האָבן זיך אָפּגעקערט
פֿון מיר; צו זיי געהערן פיגעלוס און הערמאַגענעס. ¹⁶ דער האַר זאָל
זיך דערבאַרעמען אויף דעם הויז פֿון אָנעסיפֿאַרוס, וואָרים ער האָט מיך

אָפֿט דערקוויקט, און האָט זיך ניט געשעמט מיט מייע קייטן, ¹⁷נייערט בעת ער איז געקומען קיין רוים, האָט ער מיך פלייסיק געזוכט, און האָט מיך געפונען, - ¹⁸דער האָר זאָל אים געבן צו געפינען רחמים ביי גאָט אין יענעם טאָג, - און אין וויפל זאָכן ער האָט מיר געדינט אין עפעזוס, ווייסטו זייער גוט.

ב כן, דו מיין זון, ווער געשטארקט דורך דעם חֶסֶד, וואָס איז אין יְשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ. ² און די זאָכן, וואָס דו האָסט געהערט פון מיר צווישן עֲדוֹת אַ סך, ענטפער איבער צו געטרייע מענטשן, וואָס וועלן זיין ביכולת אויך אַנדערע צו לערנען. ³ לייך שוועריקייט מיט מיר, ווי אַ גוטער זעלנער פון יְשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ. ⁴ קיין שום זעלנער אויף דינסט פאַרפלאַנטערט זיך ניט אין די עֲסָקִים פון דעם לעבן, כּדִּי ער זאָל וואוילגעפעלן ווערן דעם, וואָס האָט אים פאַרשריבן פאַר אַ זעלנער. ⁵ און אויב עמיצער קעמפט אויך אין די שפּילן, ווערט ער ניט געקריינט, סיידן ער האָט געקעמפט לויט דעם דין. ⁶ דער אַקערער, וואָס טוט זיך מען, דאַרף זיין דער ערשטער צו געניסן פון די פירות. ⁷ פאַרשטיי וואָס איך זאָג; וואָרים דער האָר וועט דיר געבן פאַרשטענדעניש אין אַלצדינג.

⁸ געדענק יְשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, וואָס איז אויפגעשטאַנען תּחִיַּת־הַמָּתִים, פון דעם זאַמען פון דודן, לויט מיין בשורה, ⁹ וואָס צוליב איר לייך איך צרות ביז קייטן, ווי אַ פאַרברעכער; אָבער דאָס וואָרט פון גאָט איז ניט געבונדן. ¹⁰ דעריבער דערטראָג איך אַלצדינג פּוּנוּעגן די אויסדערוויילטע, כּדִּי אויך זיי זאָלן דערגרייכן די ישועה, וואָס איז אין יְשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, מיט אייביקער הערלעכקייט. ¹¹ אַמַּרְתָּ אִיז דאָס וואָרט: אויב מיר זענען געשטאַרבן מיט אים, וועלן מיר אויך לעבן מיט אים. ¹² אויב מיר דערטראָגן, וועלן מיר אויך הערשן מיט אים; אויב מיר וועלן אים פאַרלייקענען, וועט ער אויך אונדז פאַרלייקענען; ¹³ אויב מיר זענען ניט געטריי, פאַרבלייבט ער דאָך געטריי; וואָרים ער קען זיך אַליין ניט פאַרלייקענען.

¹⁴ דערמאָן זיי אין די דאָזיקע זאָכן, און באַפעל זיי פאַר גאָט, אַז זיי זאָלן זיך ניט אַמפּערן איבער רייד, וואָס נוצן אויף גאַרניט, נאָר פאַרדאַרבן די, וואָס טוען הערן. ¹⁵ באַמל דיך צו שטעלן זיך פאַר גאָט, ווי אַן אויסגעפרוואוטער אַרבעטער, וואָס דאַרף זיך ניט שעמען, און וואָס באַגייט זיך רעכט מיט דעם וואָרט פון אַמת. ¹⁶ ווייך אָבער אויס אומ-

ווערדיקע פלאפלערייען; וואַרים זיי פאַרמערן ווייטער דאָס רשעות, ¹⁷ און זייער וואַרט וועט עסן, ווי סע טוט אַ קאַלטער-בראַנד. צו זיי געהערט הימענעאוס און פילעטוס, ¹⁸ וואָס האָבן אָפגעקערט פון דעם אַמת, ווייל זיי זאָגן, אַז תּחַיַת-הַמֵּתִים איז שוין געווען, און צעשטערן די אַמונה פון טייל. ¹⁹ דאָך דער שטאַרקער יסוד פון גאָט באַשטייט, און האָט דעם דאָזיקן חותם: גאָט קען די, וואָס געהערן אים; און: זאָל יעדער איינער, וואָס רופט אָן דעם נאָמען פון גאָט, אָפקערן פון אומרעכט.

²⁰ אין אַ גרויס הויז זענען פאַראַן ניט נאָר פֿלים פון גאַלד און פון זילבער, נייערט אויך פון האַלץ און פון ערד; און טייל צום פֿבוד, און טייל צום אומפֿבוד. ²¹ דעריבער, אויב עמיצער ליטערט זיך פון די דאָזיקע, וועט ער זיין אַ פֿלי צום פֿבוד, געהייליקט, פאַסיק פאַר דעם האַרס נוצן, אָנגעברייט צו יעדן גוטן ווערק. ²² אַנטרין אָבער פון יוגנט-תּאוות, און גיי נאָך רעכטפאַרטיקייט, אַמונה, ליבשאַפט, שְׁלוֹם מיט די, וואָס רופן אָן דעם האַר פון אַ ריין האַרץ. ²³ ווייך אָבער אויס נאַרישע און אומוויסנדיקע קשיוּר, ווייל דו ווייסט, אַז זיי ברענגען צו מחלוקותן. ²⁴ און דעם האַרס קנעכט דאַרף זיך ניט קריגן, נייערט זיין פריינטלעך צו אַלעמען, פעאיק צו לערנען, געדולדיק, ²⁵ און אין עניוּות אויסבעסערן די ווידערשפעניקע. אָפּשר וועט גאָט באַוויליקן, אַז זיי זאָלן תּרטה קריגן, און דערקענען דעם אַמרת, ²⁶ און זיי וועלן אַנטרינען פון דער נעץ פון דעם שֶׁטן, נאָכדעם ווי זיי זענען דורך אים גענומען געוואָרן געפאַנגען פאַר זיין רַצון.

און דאָס זאָלסטו וויסן, אַז אין די לעצטע טעג וועלן קומען שווערע צייטן. ² וואַרים מענטשן וועלן זיין ליבהאַבערס פון זיך אַליין, ליב-האַבערס פון געלט, באַרימערס, פֿעליגאַווה, לעסטערערס, ווידערשפעניק קעגן עלטערן, אומדאַנקבאַר, אומהייליק, ³ אוממענטשלעך, אומפאַרגעבלעך, רכילות-טרייבער, זוללים, אַכזריותדיק, שונאים פון גוטס, ⁴ מוסרים, עקשנים, אויפגעבלאָזן, ליבהאַבערס פון תּענוג מער ווי ליבהאַבערס פון גאָט, ⁵ וואָס האָבן אַ פֿנים פון פרומקייט, בעת זיי פאַרלייקענען די מאַכט פון איר. אויך פון די דאָזיקע קער דיך אָפּ. ⁶ וואַרים צו די דאָזיקע געהערן די, וואָס פּוּיען אַריין אין הייזער, און נעמען געפאַנגען נאַרישע ווייבער, באַלאָדן מיט זינד, פאַרפירט פון אַלערליי תּאוות, ⁷ וואָס תּמיד לערנען

זיי, און קענען קיינמאל ניט קומען צום וויסן פון דעם אמת. ⁸ און פונקט ווי גייס און ימבריס האָבן זיך קעגנעשטעלט משהן, אזוי טוען זיי זיך אויך קעגנשטעלן דעם אמת; מענטשן, וואָס זענען פאַרדאַרבן אין פאַרשטאַנד, און פאַרוואַרפן בנוגע דער אַמונה. ⁹ זיי וועלן אָבער ווייטער ניט קומען; וואַרים זייער נאַרישקייט וועט זיין אָפן פאַר אַלעמען, אזויווי עס איז אויך געווען מיט יענע.

¹⁰ דו אָבער האָסט געטאַן נאָכגיין מיין לערנונג, פּירונג, דעוה, אַמונה, געדולדיקייט, ליבשאַפט, סבּלנות, ¹¹ רדיפות, ליידן, וואָס זענען מיך באַפאַלן אין אַנטיאָכיע, אין איקאָניע, אין ליסטראַ; וואָסערע רדיפות איך האָב איבערגעטראָגן; און פון זיי אַלע האָט מיך דער האַר מציל געווען. ¹² יא, און אַלע, וואָס ווילן לעבן פרום אין ישׁוע המשיח, וועלן גערודפּט ווערן. ¹³ אָבער רשעים און שקרנים וועלן ווערן ערגער און ערגער, וועלן נאַרן און גענאַרט ווערן. ¹⁴ דו אָבער פאַרבלייב אין דעם, וואָס דו האָסט געלערנט און ביסט איבערגעצייגט געוואָרן, ווייל דו ווייסט פון וועמען דו האָסט עס געלערנט, ¹⁵ און ווייל פון קינדווייזן אָן האָסטו געקענט די כתב־הקודש, וואָס קענען דיך מאַכן קלוג פאַר דער ישׁועה דורך אַמונה, וואָס איז אין ישׁוע המשיח. ¹⁶ אַלע כתב־הקודש זענען באַאָטעמט פון גאָטס גייסט, און זענען אויך נוצלעך צום לערנען, צום שטראַפן, צום אויסבעסערן, צום מדריך זיין אין רעכטפאַרטיקייט, ¹⁷ כדי דער מענטש פון גאָט זאָל זיין שלימותדיק, און גרייט פאַר יעדן גוטן ווערק.

אויך באַפעל דיר פאַר גאָט און פאַר ישׁוע המשיח, וואָס וועט משפּטן די לעבעדיקע און די טויטע, און דורך זיין אַנטפלעקונג און זיין מלוכה: ² זאָג אָן דאָס וואַרט, זיי געאיילט אין צייט, און אויסער דער צייט, רעד איבער, שטראַף, זיי מוהיר, מיט געדולדיקייט און לערנונג. ³ וואַרים סע וועט קומען די צייט, ווען זיי וועלן ניט פאַרטראָגן די געזונטע לערנונג, און ווייל זיי האָבן קיצלדיקע אויערן, וועלן זיי זיך אָנקלייבן לערערס לויט זייערע אייגענע תּאוות, ⁴ און זיי וועלן אָפּנייגן זייערע אויערן פון דעם אמת, און זיך קערן צו קבא־מעשות. ⁵ דו אָבער זיי ניכטער אין אַלצידינג, לייד צרות, טו די אַרבעט פון אַ מבשר, זיי ממלא דיין עובדא. ⁶ וואַרים איך בין שוין געבראַכט פאַר אַ קרבן, און די צייט פון מיין אַוועקגיין גענעענט. ⁷ איך האָב געקעמפט דעם גוטן קאַמף, איך האָב

פארענדיקט מיין גאנג, איך האָב געהיט די אָמונה.⁸ פון איצט אָן איז אָנגעברייט פֿאַר מיר די קרוין פון גערעכטיקייט, וואָס דער האַר, דער רעכטפֿאַרטיקער שופֿט, וועט מיר געבן אין יענעם טאָג; און נישט נאָר מיר אַליין, נייערט אויך די אַלע, וואָס האָבן ליב געהאַט זיין אָנטפלעקן זיך.⁹ אייל דיך צו קומען אין גיכן צו מיר;¹⁰ וואָרים דעמאָס האָט מיך פֿאַרלאָזן, ווייל ער האָט ליב געהאַט דעם עולם־הזה, און איז אַוועקגעגאַנגען קיין טעסאַלאָניקע, קרעסצענס קיין גאַלאַטיע, טיטוס קיין דאַלאַמאַציע.¹¹ נאָר לוקאַס אַליין איז מיט מיר. נעם מאַרקוסן און ברענג אים מיט מיט דיר; וואָרים ער איז מיר נוצלעך פֿאַר דער עבֿודה.¹² טיכיקוסן אָבער האָב איך געשיקט קיין עפעזוס.¹³ בעת דו וועסט קומען, זאָלסטו ברענגען דעם מאַנטל, וואָס איך האָב געלאָזן אין טראָאַס ביי קאַרפּוסן, אויך די ספֿרים, און בֿפֿרט די פֿאַרמעטן.¹⁴ אַלקסנדר, דער קופּערשמיד, האָט מיר אַ סך שלעכטס געטאָן; גאָט וועט אים פֿאַרגעלטן לויט זיינע מעשים.¹⁵ פֿאַר אים טו אויך דו דיך היטן, וואָרים ער האָט זיך שטאַרק אַקעגנגעשטעלט אונדזערע רייד.¹⁶ ביי מיין ערשטער פֿאַרטידיקונג האָט קיינער נישט גענומען מיין צד, נייערט אַלע האָבן מיך פֿאַרלאָזן. זאָל דאָס נישט פֿאַררעכנט ווערן אויף זייער רעכענונג!¹⁷ אָבער דער האַר האָט מיר געהאַלפֿן, און האָט מיך געשטאַרקט, כּדי דורך מיר זאָל די בשורה אינגאַנצן אָנגעזאָגט ווערן, און אַלע פעלקער זאָלן זי הערן; און איך בין נישט געוואָרן פון דעם ליבס מויל.¹⁸ דער האַר וועט מיך מציל זיין פון יעדן ביידן ווערן, און וועט מיר פֿאַרהעלפֿן צו זיין הימלישער מלוכה; פֿאַר אים זאָל זיין כּבוד אויף אייביק און אייביק. אָמן.

¹⁹ גרים פריסקא און עקילס, און דעם הויזגעזינד פון אָנעסיפֿאַרוס.
²⁰ עראַסטוס איז פֿאַרבליבן אין קאַרינט, און טראָפּימוסן האָב איך איבער־געלאָזן קראַנק אין מילעטוס.²¹ אייל דיך צו קומען פֿאַר ווינטער. אובולוס גריסט דיך, און פּודענס און לינוס און קלאָודיע, און אַלע ברידער.
²² דער האַר זאָל זיין מיט דיין גייסט. חֶסֶד זאָל זיין מיט אייך.

דער בריוו צו טיטוסן

פאָלום, אַ קנעכט פון גאָט, און אַ שליח פון ישוע
הַמְּשִׁיחַ, לויט דער אַמוּנה פון גאָטס אויסדערוויילטע,
און דער דערקענטעניש פון דעם אַמת, וואָס איז לויט
דער פרומקייט, ² אין האַפענונג אויף אייביקן לעבן, וואָס
גאָט, וואָס קאָן נישט זאָגן קיין ליגן, האָט מבטיח געווען
פון פאַר אייביקע צייטן, ³ און האָט אַנטפלעקט אין זיין
אייגענער צייט זיין וואָרט אין דער שליחות, מיט וואָס
איך בין אָנפאַרטרויט געוואָרן לויט דעם געבאָט פון
גאָט, אונדזער גואָל; ⁴ צו טיטוסן, מיין אַמתדיק קינד
לויט דער בשותפותדיקער אַמוּנה: חסד און שלום פון
גאָט, דעם פאַטער, און ישוע הַמְּשִׁיחַ, אונדזער גואָל.
⁵ צוליב דעם האָב איך דיך געלאָזן אין קרעטא,
פדי דו זאָלסט איינשטעלן אין אַ סדר די זאכן, וואָס
האָבן געפעלט, און באַשטימען זקנים אין יעדער שטאַט,
ווי איך האָב דיר געבאָטן: ⁶ איב איינער איז אָן אַ
פעלער, דער מאַן פון איין ווייב, און האָט קינדער
מאמנים, וואָס ווערן נישט באַשולדיקט אין צעלאָנדיקייט,
אָדער ווידערשפעניקייט. ⁷ וואָרים דער פאַרשטייער מוז
זיין אָן אַ פעלער, ווי גאָטס הויז־פאַרוואַלטער; נישט קיין
עקשן, נישט קיין רגון, נישט קיין שיכור, נישט קיין שלעגער,
נישט זשענדע נאָך מיאוסן פאַרדינסט, ⁸ נייערט אַ מכניס־
אורח, אַ ליבהאַבער פון גוטס, ניכטער, רעכטפאַרטיק,
הייליק, איינגעהאַלטן, ⁹ וואָס האַלט זיך אין דעם
באַגלייבטן וואָרט, וואָס איז לויט דער לערנונג, פדי ער
זאָל קענען מוהיר זיין אין דער געוונטער לערנונג, און
און אויך צו שטראַפן די ווידערשפעניקע.

¹⁰ וואַרים סע זענען פאַראַן אַ סך ווידערשפעניקע, פוסטע פלאַפּלערס און שקרנים, בפרט די פון די געמלטע, ¹¹ וועמעס מויל מוז פאַרשטאַפט ווערן, ווייל זיי קערן איבער גאַנצע הייזער, און לערנען ניט נייטיקע זאַכן, פּונוועגן מיאסן פאַרדינסט. ¹² איינער פון זיי, אַ נביא פון זייערע אייגענע, האָט געזאָגט:

קרעטער זענען תמיד ליגענערס, ביזע חיות, פוילע פרעסערס. ¹³ דאָס דאָזיקע באַצייגעניש איז אַמת. צוליב דער סיבה שטראַף זיי שאַרף, כדי זיי זאָלן זיין געזונט אין דער אַמונה, ¹⁴ און זאָלן ניט שענקען קיין אויפּמערקזאַמקייט צו ייִדישע קבא־מעשׂות, און געבאַטן פון מענטשן, וואָס קערן אָפּ פון דעם אַמת. ¹⁵ פאַר די ריינע איז אַלצדינג ריין. פאַר די אָבער, וואָס זענען טמא און אומגלויביק, איז גאַרניט ריין; ניערט זייער פאַרשטאַנד און געוויסן זענען טמא. ¹⁶ זיי זאָגן, אַז זיי קענען גאָט, דורך זייערע מעשים אָבער פאַרלייקענען זיי אים, ווייל זיי זענען פאַראַפּשייט, און ווידערשפעניק, און פאַר יעדן גוטן ווערק אומטויגלעך.

ב דו אָבער רעד דאָס, וואָס עס פאַסט זיך פאַר דער געזונטער לערנונג: ² אַז זקנים זאָלן זיין נכטער, ערנצט, שְׂכָלְדִיק, געזונט אין אַמונה, אין ליבשאַפט, אין סבלנות; ³ אַז זקנות זאָלן אויך זיין בְּכּוּדִיק אין אויפּפירונג, ניט קיין רכילות־טרייבערינס, ניט פאַרשקלאַפט צו קיין סך וויין, לערערינס פון דעם, וואָס איז גוט, ⁴ כדי זיי זאָלן דערציען די יונגע ווייבער ליב צו האָבן זייערע מאַנען און זייערע קינדער, ⁵ צו זיין צניעותדיק, ריין, פירן די באַלעבאַטישקייט, זיין פריינטלעך, אונטערטעניק זייערע אייגענע מאַנען, כדי דאָס וואָרט פון גאָט זאָל ניט געלעסטערט ווערן. ⁶ די ייִנגערע מענער זיי אויך אַזוי מוהיר צו זיין איינגעהאַלטן. ⁷ אין אַלצדינג וויין דיך אַליין פאַר אַ ביישפּיל פון מעשים־טובים; וויין אין דיין לערנונג אומפאַרדאַרבנקייט, ערנצטקייט, ⁸ געזונטע רייד, וואָס קענען ניט ווערן פאַרמשפט, כדי דער, וואָס איז פון קעגן צד, זאָל פאַרשעמט ווערן, ווייל ער האָט ניט קיין שום שלעכטס צו זאָגן פּונוועגן אונדו. ⁹ זיי מוהיר קנעכט צו זיין אונטערטעניק זייערע אייגענע האַרן, און צו זיין פאַר זיי וואוילגעפעלן אין אַלצדינג; ניט ווידערשפעניק, ¹⁰ ניט גנביש, ניערט צו ווייזן יעדע גוטע געטריישאַפט, כדי זיי זאָלן באַשינען די לערנונג פון גאָט, אונדזער גוֹאֵל, אין אַלצדינג. ¹¹ וואַרים דער חסד פון גאָט האָט זיך באַוויזן פאַר אַ ישועה פון אַלע

מענטשן, ¹² און טוט אונדז לערנען, אָז מיר זאָלן פאַרלייקענען דאָס רשעות און די וועלטלעכע תּאוות, און לעבן איינגעהאַלטן און רעכטפּאַרטיק און פרום אין דער וועלט, ¹³ און וואַרטן אויף דער געבענטשטער האַפענונג און אַנטפּלעקונג פון דער הערלעכקייט פון אונדזער גרויסן גאָט און גואַל ישׁוע המּשׁיח, ¹⁴ וואָס האָט זיך גופּא געגעבן פאַר אונדז, פּדי ער זאָל אונדז אויסלייזן פון יעדן שלעכטס, און רייניקן פאַר זיך אַ פּאַלק פאַר זיין אייגנטום, וואָס איז אייפּעריק אין מעשים-טובים.

¹⁵ די דאָזיקע זאַכן רעד און זיי מוהיר און שטראַף מיט דער גאַנצער מאַכט. זאָל קיינער דיך ניט פאַראַכטן.

דערמאָן זיי צו זיין אונטערטעניק צו הערשער און שְׂרִים, צו זיין געהאַרכואם, צו זיין אָנגעברייט פאַר יעדן גוטן ווערק, ² ניט צו רעדן קיין שלעכטס אויף קיינעם, ניט צו זיין קריגעריש, צו זיין מילד, און אַרויסווייזן די גאַנצע עניוּות צו אַלע מענטשן. ³ וואַרים אויך מיר זענען אַמאָל געווען נאַריש, אומגעהאַרכואם, פאַרפירט, געדינט אַלערליי תּאוות און פאַרגעניגנס, האָבן געלעבט אין רשעות און קנאור, פּיינטלעך, און פיינט געהאַט איינער דעם אַנדערן. ⁴ בעת אָבער די גוטסקייט פון גאָט, אונדזער גואַל, און זיין ליבשאַפט צום מענטשן, האָט זיך באַוויזן, ⁵ ניט דורך מעשים פון רעכטפּאַרטיקייט, וואָס מיר האָבן געטאָן, גייערט לויט זיין דערבאַרעמדיקייט האָט ער אונדז מצייל געווען דורך דער טבילה פון ווידערגעבורט און באַנייאַנג פון דעם רוח־הקודש, ⁶ וואָס ער האָט אויף אונדז אויסגעגאַסן בשׁפּע דורך ישׁוע המּשׁיח, אונדזער גואַל; ⁷ פּדי מיר זאָלן גערעכטפּאַרטיקט ווערן דורך זיין חסד, און ווערן יורשים לויט דער האַפענונג פון אייביקן לעבן.

⁸ אַמת איז דאָס וואַרט, און דעריבער וויל איך, אָז דו זאָלסט די דאָזיקע זאַכן באַפעסטיקן, פּדי אָז די, וואָס האָבן געגלויבט אין גאָט, זאָלן זען זיך עוסק צו זיין אין מעשים-טובים. דאָס איז גוט און גוצלעך פאַר מענטשן. ⁹ ווייך אָבער אויס נאַרישע קשיות, און ירוס-בריוו, און מחלוקות, און קריגערייען וועגן דער תּורה, וואַרים זיי זענען אומנוצלעך און פּוסט. ¹⁰ אַ מענטש, וואָס מאַכט אָן שפּאַלטונגען, זאָלסטו נאָך דער ערשטער און צווייטער וואַרענונג, אויסווייכן בכלל, ¹¹ ווייל דו ווייסט, אָז אַזא איינער איז פאַרדאַרבן, און טוט זינדיקן, און איז פון זיך אַליין פאַרמשפט.

¹² אָו איך וועל שיקן צו דיר אַרטעמאַסן, אָדער טיכיקוסן, זאָלסטו
 דיך איילן קומען צו מיר קיין ניקאָפּאָליס; וואַרים איך האָב באַשלאַסן
 דאָרטן צו ווינטערן. ¹³ שיק גלייך אַרויס זענאַסן, דעם בעל־תּוֹרָה, און
 אַפּאָלאָסן אויף זייער נסיעה; זע סע זאָל זיי גאָרניט פעלן. ¹⁴ און זאָלן
 אויך אונדזערע מענטשן זיך לערנען עוסק צו זיין אין מעשים־טובים פאַר די
 נייטיקע באַדערפענישן, פּדי זיי זאָלן ניט זיין אימפרוכפּערדיק.

¹⁵ אַלע, וואָס זענען מיט מיר, גריסן דיך. גריס די, וואָס האָבן אונדו

ליב אין דער אָמונה.

תּוֹסד זאָל זיין מיט אייך אַלע.

אגדת ציבור

דער בריוו צו פילעמאָנען

פּאָלוס, אַ געפּאָנגענער פּונועגן ישוע המשיח, און טימאָטעאוס, אונדזער ברודער, צו פילעמאָנען, אונדזער באַליבטן מיטאַרבעטער, ² און צו אַפּיען, אונדזער שוועסטער, און צו אַרכיפּוסן, אונדזער מיטקעמפער, און צו דער קהילה אין דיין הויז: ³ חסד צו אייך און שלום פון גאָט, אונדזער פּאָטער, און דעם האַר ישוע המשיח.

⁴ איך דאַנק תמיד מיין גאָט, בעת איך דערמאָן דיך אין מיינע תפילות, ⁵ ווייל איך הער פון דיין ליבשאַפט, און פון דער אַמונה, וואָס דו האַסט צו דעם האַר ישוע און צו אַלע הייליקע, ⁶ כדי די חברותאשאַפט פון דיין אַמונה זאָל ווערן ווירקזאַם אין דער דערקענטעניש פון אַלעם גוטן, וואָס איז אין אונדו, פאַר משיחן. ⁷ וואָרים איך האָב געהאַט אַ סך פרייד און טרייסט פון דיין ליבשאַפט, מיין ברודער, מַחמת די הערצער פון די הייליקע זענען דורך דיר דערקוויקט געוואָרן.

⁸ דעריבער, הגם איך פיל מיך פריי אין משיחן דיר צו באַפעלן דאָס, וואָס איז רעכט, ⁹ דאָך פּונועגן דער ליבשאַפט, בעט איך דיך ליבערשט. אָט איך, פּאָלוס, דער זקן, און אַצינד אויך אַ געפּאָנגענער פּונועגן ישוע המשיח, ¹⁰ בעט דיך פאַר מיין קינד, וועמען איך האָב געוואונען אין מיינע קייטן, פאַר אָנעסימוסן, ¹¹ וואָס איז אַמאָל געווען פאַר דיר אומנוצלעך, אָבער אַצינד איז

אגדת ציבור

ער נוצלעך פאר דיר און פאר מיר).¹² איך שיק אים צוריק צו דיר, אים אליין, דאס הייסט, מיין אייגן הארץ.¹³ איך וואלט אים גערן געהאלטן מיט מיר, כדי ער זאל, אַנשטאָט דיר, מיר דינען אין די קייטן פון דער בשורה; ¹⁴אַבער אָן דיין דעה האָב איך גאַרניט געוואָלט טאָן, כדי דיין גוטסקייט זאל ניט זיין געצוואונגען, נייערט פרייוויליק.

¹⁵וואָרים אָפּשר איז ער דעריבער אָפּגעשיידט געוואָרן פון דיר אויף אַ צייט, כדי דו זאָלסט אים האָבן אויף שטענדיק, ¹⁶ניט מער ווי אַ קנעכט, נייערט מער ווי אַ קנעכט, אַ באַליבטער ברודער, בּפּרַט פאַר מיר, און מְפּל־שָׁכֵן פאַר דיר, סיי און דעם פלייש, און סיי אין דעם האַר. ¹⁷בְּכֵן, אויב דו רעכנסט מיך פאַר אַ חֵבֵר, זיי אים מקבל ווי מיך אליין. ¹⁸און אויב ער האָט דיר בְּכֻלָּ לֵאמֹר אומרעכט געטאָן, אָדער איז דיר עפּעס שולדיק, שטעל דאָס צו אויף מיין חשבון. ¹⁹איך, פּאַוּלוֹס, שרייב דאָס מיט מיין אייגענער האַנט, איך וועל עס באַצאָלן, — איך רעד שוין גאַרניט דערפּון, וואָס דו ביסט מיר שולדיק חוצדעם אויך דיין אייגענעם איך. ²⁰יָא, ברודער, לאָמִיך פון דיר האָבן פרייד אין דעם האַר; דערקוויך מיין האַרץ אין מְשִׁיחַן.

²¹ווייל איך האָב בְּטָחוֹן אין דיין געהאַרכאָמקייט, שרייב איך דיר, וואָרים איך ווייס, אַז דו וועסט אַפּילו טאָן מער ווי איך זאָג. ²²אין דער זעלבער צייט גרייט אויך אָן פאַר מיר אַן אַכסניא, וואָרים איך האָף, אַז דורך אייערע תּפּילוֹת, וועל איך אייך געשענקט ווערן. ²³עפּאַפּראַס, מיין מיטגעפּאַנגענער אין יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, טוט דיך גריסן, ²⁴און אַזוי טוט מאַרקוס, אַריסטאַרכוס, דעמאַס, לוקאַס, מינע מיטאַרבעטער. ²⁵דער חֶסֶד פון אונדזער האַר יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ זאל זיין מיט אייער גייסט.

דער בריוו צו די יידן

נאָכדעם ווי גאָט האָט פאַרצייטן אַ סך מאָל און אויף פאַרשידענע אופנים גערעדט צו די אַבות דורך די נביאים, ² האָט ער אויפן סוף פון די דאָזיקע טעג גערעדט צו אונדז דורך דעם זון, וועמען ער האָט באַשטימט פאַר אַ יורש פון אַלצדינג, דורך וועמען ער האָט אויך באַשאַפן די וועלטן. ³ ער, וואָס איז דער אָפּשיין פון זיין כּבוד, און דאָס סאַמע אָפּבילד פון זיין מְהוּת, האַלט אויף אַלצדינג דורך דעם וואָרט פון זיין מאַכט. בעת ער האָט געמאַכט אַ רייניקונג פאַר זינד, האָט ער זיך אַנידער־געזעצט ביי דער רעכטער האַנט פון דער גדולה אין דער הייך, ⁴ און איז געוואָרן אויף אַזויפיל בעסער איידער די מלאַכים, אַז ער האָט גע־רשנט אַ חֲשׁוּבֵעֶרן שָׁם איידער זיי. ⁵ וואָרים צו וועמען פון די מלאַכים האָט ער ווען אַמאָל געוואָגט:

דו ביסט מיין זון,

היינט האָב איך דיך געבוירן?

און ווידער:

איך וועל פאַר אים זיין אַ פאָטער,

א תהלים ב, 7.

און ער וועט פאר מיר זיין א זון א?

⁶ און בעת ער ברענגט דעם בכור אין דער וועלט אריין, זאגט ער:
און זאלן אלע מלאכים פון גאט זיך בוקן צו אים ב.

⁷ און פונוועגן די מלאכים זאגט ער:

ער מאכט זיינע מלאכים פאר ווינטן,

און זיינע באדינערס פאר א פלאם פייער ג.

⁸ אבער פונוועגן דעם זון זאגט ער:

דיין טראן, א גאט, איז אויף אייביק און אייביק,

און די רוט פון יושר איז די רוט פון דיין מלוכה.

⁹ האסט ליב געהאט צדקות, און פיינט געהאט רשעות,

דעריבער האט גאט, דיין גאט, דיך געזאלבט

מיט דעם אייל פון פרייד איבער דייןע חברים ד.

¹⁰ און:

דו, גאט, האסט אין אנהייב געלייגט דעם יסוד פון דער ערד,

און די הימעלן זענען די ווערק פון דייןע הענט;

¹¹ זיי וועלן אונטערגיין, און דו וועסט באשטיין;

יא, זיי אלע וועלן ווערן אלט ווי א בן ד, ווי א בן ד,

¹² און ווי א מאנטל וועסטו זיי צונויפוויקלען,

און זיי וועלן פארביטן ווערן.

דו אבער ביסט דער אייגענער,

און דייןע יארן וועלן זיך נישט אויסלאזן ה.

¹³ פונוועגן וועמען פון די מלאכים האט ער ווען אמאל געזאגט:

זיך ביי מיין רעכטער האנט,

ביז איך מאך דייןע פיינט

פאר א פוסבענקל צו דייןע פיסו?

¹⁴ צי זענען זיי אלע נישט קיין באדינענדיקע גייסטער, ארויסגעשיקט געווארן

צו טאן דניסט פאר דעם ווילן פון די, וואס וועלן רשענען די ישועה?

דעריבער מוזן מיר זיך א סך שטארקער האלטן אין דעם, וואס

מיר האבן געהערט, כדי מיר זאלן נישט אפפאלן דערפון. ² ווארים

^א שמואל ב' 1, 14. ^ב תהלים צו, 7. ^ג תהלים קד, 4. ^ד תהלים מה, 7, 8.

^ה תהלים קב, 26-28. ^ו תהלים קי, 1.

אויב דאָס וואָרט, וואָס איז גערעדט געוואָרן דורך מלאַכים, איז מקוים געוואָרן, און יעדע עבירה און ווידערשפעניקייט האָט באַקומען אַ גערעכטע פאַרגעלטונג, ³ וויאָזוי וועלן מיר אַנטרינען, אויב מיר פאַרוואָרלאָזן אַזאַ גרויסע ישועה? זי, וואָס איז לכתחילה גערעדט געוואָרן דורך דעם האַר, און באַשטעטיקט געוואָרן פאַר אונדו דורך די, וואָס האָבן אים געהערט, ⁴ בעת גאָט האָט אויך עדות געזאָגט דורך צייכנס און וואונדער, און דורך פאַרשידענע גבורות, און דורך מַתנות פון דעם רוח־הקודש, לויט זיין אייגענעם רצון.

⁵ וואָרים ניט צו מלאַכים האָט ער אונטערטעניק געמאַכט די קומענדיקע וועלט, וואָס פון איר רעדן מיר. ⁶ איינער אָבער האָט ערגעץ עדורט געזאָגט, אַזוי צו זאָגן:

וואָס איז אַ מענטש, וואָס דו טוסט אים געדענקען?

און דער פֿראַג, וואָס דו טוסט זיך אומקוקן אויף אים?

⁷ האָסט אים געמאַכט אַביסל נידעריקער פון די מלאַכים,

און אים געקרוינט מיט הערלעכקייט און פֿבוד,

און האָסט אים געזעצט איבער די ווערק פון דינע הענט;

⁸ אַלצדינג האָסטו אונטערטעניק געמאַכט אונטער זיינע פיס.

וואָרים מיט דעם, וואָס ער האָט אונטערטעניק געמאַכט אַלצדינג אונטער אים, האָט ער גאָרניט געלאָזן, וואָס איז אים ניט אונטערטעניק. דערווייל אָבער זעען מיר נאָך ניט, אַז אַלצדינג זאָל זיין אונטערטעניק אונטער אים. ⁹ מיר זעען אָבער ישוען, וואָס איז געמאַכט געוואָרן אַביסל נידעריקער פון די מלאַכים, פּונוועגן די לייזן פון דעם טויט, וואָס איז געקרוינט מיט הערלעכקייט און פֿבוד, כדי ער זאָל דורך דעם חסד פון גאָט טועם זיין פון טויט פאַר יעדן איינעם.

¹⁰ וואָרים אים, פאַר וועמען עס איז אַלצדינג, און דורך וועמען עס איז אַלצדינג, האָט עס געפאַסט מיט דעם ברענגען אַ סך זין צו הערלעכקייט, משלים צו זיין דורך עיניינים דעם שר פון זייער ישועה. ¹¹ וואָרים סיי דער, וואָס טוט הייליקן, און סיי די, וואָס זענען געהייליקט, זענען אַלע פון איינעם; צוליב דעם שעמט ער זיך ניט צו רופן זיי ברידער, ¹² אַזוי צו זאָגן: איך וועל דערציילן דיין נאָמען צו מיינע ברידער,

אין דער מיט פון קהל וועל איך דיך לויבן*.

¹³ און ווידער:

איך וועל האפן צו אים ב.

און ווידער:

זע, איך און די קינדער, וועמען גאט האט מיר געגעבן.

¹⁴ דעריבער, אזויווי די קינדער האבן א חלק אין פלייש און בלוט, האט ער אויך אויף אן ענלעכן אופן א חלק פון דעם זעלבן, כדי דורך דעם טויט זאל ער קענען מבטל זיין דעם, וואס האט די מאכט פון דעם טויט, דאס איז, דעם שטן, ¹⁵ און זאל אויסלייזן אלע די, וואס זענען דורך מורא פאר דעם טויט זייער גאנץ לעבן געווען אונטערטעניק צו קנעכטשאפט. ¹⁶ ווארים פארוואר, ניט די מלאכים טוט ער העלפן, נייערט ער טוט העלפן דעם זאמען פון אברהמען. ¹⁷ דעריבער איז אים אנגעשטאנען אין אלצדינג געגליכן צו זיין צו זיינע ברידער, כדי ער זאל ווערן א דערבארעמדיקער און א געטרייער פהנגדול אין זאכן, וואס זענען נוגע גאט, מכפר צו זיין אויף די זינד פון דעם פאלק. ¹⁸ ווארים היות ער אליין האט געליטן, בעת ער איז געפרוואוט געווארן, איז ער ביכולת צו העלפן די, וואס ווערן געפרוואוט.

דעריבער, הייליקע ברידער, חברים פון א הימלישער בארופונג, באטראכט דעם שליח און פהנגדול פון אונדזער אמונה, ישוען, ² וואס איז געווען געטריי דעם, וואס האט אים באשטימט, פונקט ווי אויך משה איז געווען אין זיין גאנצן הויז. ³ ווארים ער איז פאררעכנט געווארן פאר ראוי אויף מער פבוד איידער משה, אויף אזויפיל ווי דער, וואס בויט דאס הויז, האט מער פבוד ווי דאס הויז. ⁴ (ווארים יעדעס הויז ווערט געבויט דורך עמיצן; דער אבער, וואס האט אלצדינג געבויט, איז גאט.) ⁵ און משה איז געווען געטריי אין זיין גאנצן הויז ווי א קנעכט, אן עדות פון יענע זאכן, וואס האבן געדארפט שפעטער-צו גערעדט ווערן, ⁶ משיח אבער, ווי א זון איבער זיין הויז; און מיר זענען זיין הויז, אויב מיר האלטן פעסט דעם בטחון און דאס רימען זיך פון אונדזער האפענונג ביז דעם סוף. ⁷ דעריבער, אזויווי דער רומיקונדש טוט זאגן:

הינט, אויב איר וועט הערן זיין קול,

* תהלים כב, 23. ² ישעיה ח, 17. ¹ ישעיה ח, 18.

⁸ זאָלט איר ניט האַרט מאַכן אייערע הערצער, ווי אין מַרְיָה, אַזוי ווי אין דעם טאָג פון מָסָה אין דער מדבר,
⁹ וואו אייערע אָבות האָבן מיך געפרוּאוּט דורך פּראָבירן מיך, און האָבן געזען מיינע מעשים פּערציק יאָר.
¹⁰ דעריבער האָב איך געזערנט אויף דעם דאָזיקן דור, און האָב געזאָגט: זיי זענען אַ פּאָלק מיט פּאַרפּירטע הערצער, און מיינע וועגן קענען זיי ניט,
¹¹ ווי איך האָב געשוואוירן אין מיין צאָרן:
 זיי וועלן ניט אַרײַנקומען אין מיין מנוחה.״

¹² גיט אַכטונג, ברידער, טאָמער וועט זיך מאַכן ביי עמיצן פון אייך אַ בייז האַרץ פון אומגלויבן, אין אָפּפאַלן פון דעם לעבעדיקן גאָט;
¹³ ניערט וואָרנט אייער דעם אַנדערן יעדן טאָג, פּל־זמן עס הייסט נאָך היינט, פּדי קיינער פון אייך זאָל ניט פאַרהאַרטעוועט ווערן דורך דער אָפּנאַרערי פון זינד. ¹⁴ וואָרים מיר זענען געוואָרן טײַלנעמער פון מְשִׁיחַן, אויב מיר האַלטן שטאַרק דעם אָנהייב פון אונדזער בְּטָחוֹן ביו דעם סוף.
¹⁵ בעת סע ווערט געזאָגט:

היינט, אויב איר וועט הערן זיין קול,

זאָלט איר ניט האַרט מאַכן אייערע הערצער, ווי אין מַרְיָה.

¹⁶ וואָרים ווער זענען עס די, וואָס האָבן געהערט, און האָבן געטאָן קריגן? צי האָבן ניט די אַלע, וואָס זענען אַרויסגעגאַנגען פון מצרים דורך משהן?
¹⁷ און קעגן וועמען האָט ער געזערנט פּערציק יאָר? איז עס ניט געווען מיט די, וואָס האָבן געזינדיקט, וועמעס ליבער זענען געפאַלן אין דער מדבר? ¹⁸ און צו וועמען האָט ער געשוואוירן, אַז זיי זאָלן ניט אַרײַנקומען אין זיין מנוחה, אויב ניט צו די, וואָס זענען געווען ווידערשפעניק? ¹⁹ און מיר זעען, אַז זיי זענען ניט געווען ביכולת אַרײַנצוקומען, מחמת זיי האָבן ניט געגלויבט.

דעריבער, פּל־זמן סע בלייבט די הבטחה אַרײַנצוקומען אין זיין מנוחה, לאַמיר מורא האָבן, טאָמער וועט עמיצער פון אייך זיך פאַרזאַמען. ² וואָרים די בשורה טובה איז אויך אונדז אַנגעזאָגט געוואָרן.

פונקט ווי צו זיי; אָבער דאָס וואָרט פון דער הערונג האָט זיי ניט גענוצט, מחמת עס איז ניט געווען באַהעפט דורך אַמונה מיט די, וואָס האָבן געהערט. ³ וואָרים מיר, וואָס האָבן געגלויבט, טוען אַרײַנקומען אין יענער מנוחה, אַזוי ווי ער האָט געזאָגט:

ווי איך האָב געשוואוירן אין מיין צאָרן:
זיי וועלן ניט אַרײַנקומען אין מיין מנוחה,

הַגם זיינע ווערק זענען געווען פאַרענדיקט זינט דער גרוטנפעסטיקונג פון דער וועלט. ⁴ וואָרים ער האָט געזאָגט ערגעץ פּונוועגן דעם זיבעטן טאָג אויף אַזאַ אָפּן:

און גאָט האָט גערויט אין דעם זיבעטן טאָג פון אַלע זיינע ווערק;⁵
און דאָרטן זאָגט ער ווידער:

זיי וועלן ניט אַרײַנקומען אין מיין מנוחה.

⁶ בַּכּן, אַזוי ווי סע בלייבט פאַר טייל אַרײַנצוקומען, און די, וואָס האָבן פריער אָנגענומען די בשורה-טובה, האָבן פאַרפעלט אַרײַנצוקומען, מחמת ווידערשפעניקייט, ⁷ טוט ער ווידער אַמאָל באַשטימען אַ זיכערן טאָג, אַ היינט, ווי ער זאָגט דורך דָוּדן, מיט אַ צייט שפעטער, לויט ווי עס איז פריער געזאָגט געוואָרן:

היינט, אויב איר וועט הערן זיין קול,
מאָכט ניט האָרט אייערע הערצער.

⁸ וואָרים אויב יהושע וואָלט זיי געגעבן מנוחה, וואָלט ער שפעטער ניט געווען גערעדט פון אַן אַנדערן טאָג. ⁹ עס פאַרבלייבט דעריבער אַ מנוחת-שבת פאַר גאָטס פּאָלק; ¹⁰ וואָרים דער, וואָס איז אַרײַנגעקומען אין זיין מנוחה, האָט זיך אַליין אויך געטאָן אַפּרווען פון זיינע ווערק, ווי גאָט האָט געטאָן פון זיינע.

¹¹ לאָמיר זיך דעריבער מיען אַרײַנצוקומען אין יענער מנוחה, כדי קיינער זאָל נאָך דעם זעלבן ביישפּיל ניט פאַלן פּונוועגן ווידערשפעניקייט. ¹² וואָרים דאָס וואָרט פון גאָט טוט לעבן, און ווירקן, און איז שאַרפּער איידער יעדע צוויי שאַרפּיקע שווערד, און טוט דורכשטעכן אַפּילו ביז דער אָפּשיידונג פון נַפּש און גייסט, סיי פון קנעכלעך און מאַרך, און איז פּלינק צו אונטערשיידן די מחשבות און דעורת פון דעם האַרץ. ¹³ און עס איז

* בראשית ב, 2.

ניטאָ קיין באַשעפעניש, וואָס ווערט ניט אַנטפלעקט פאַר אים; נייערט אַלע זאַכן זענען נאַקעט און ליגן אָפן פאַר די אויגן פון אים, מיט וועמען מיר האָבן צו טאָן.

¹⁴ בכּן, ווייל מיר האָבן אַ גרויסן פּה־גְדוּל, וואָס איז דורכגעגאַנגען דורך די הימלען, ישׁוּע, דעם בֶּן־אֱלֹהִים, לאַמיר דעריבער האַלטן שטאַרק אונדזער אָמוּנָה. ¹⁵ וואָרים מיר האָבן ניט קיין פּה־גְדוּל, וואָס קאָן ניט מיטפילן מיט אונדזערע שוואַכקייטן, נייערט איינעם, וואָס איז אין אַלצדינג געפרוּאוּט געוואָרן גלייך ווי מיר זענען, דאָך אָן זינד. ¹⁶ לאַמיר דעריבער גענענען מיט בטחון צו דעם פֶּסַח־חֶסֶד, כּדי מיר זאָלן מקבל זיין רחמים, און זאָלן געפינען חֶסֶד צו העלפן אונדז אין אַן עֲת־צָרָה.

ו וואָרים יעדער פּה־גְדוּל, וואָס ווערט גענומען פון צווישן מענטשן, ווערט באַשטימט פאַר מענטשן אין זאַכן, וואָס זענען שייך גאָט, כּדי ער זאָל קענען מקריב זיין מנחורת און זבחים פאַר זינד. ² און ער קאָן זיך דערבאַרעמען אויף די אומוויסנדיקע און פאַרפירטע, מַחמת דעם, וואָס ער אַליין איז אויך אַרומגערינגלט מיט שלאַפּקייט, ³ און צוליב דער דאָזיקער סִיבָה איז ער מחויב, סיי פאַר דעם פּאַלק, אַזוי אויך פאַר זיך אַליין, מקריב צו זיין פאַר זינד.

⁴ און קיינער טוט זיך ניט נעמען דעם כּבוד אַליין, נייערט ווען ער ווערט באַרופן פון גאָט, אַזוויי אַהרן איז געווען. ⁵ אַזוי האָט זיך אויך מִשִׁיחַ אַליין ניט פאַרהערלעכט, כּדי צו ווערן אַ פּה־גְדוּל, נייערט דער, וואָס האָט צו אים געזאָגט:

דו ביסט מיין זון,

היינט האָב איך דיך געבוירן^א;

⁶ ווי ער זאָגט אויך אויף אַן אַנדערן פּלאַץ:

דו ביסט אַ פּהן אויף אייביק,

לויט דעם סֶדֶד פון מַלְכֵי־צֶדֶק.

⁷ וואָס אין די טעג פון זיין פּלייש, האָט ער גענענט תּפִּילוֹת און תּחֻנוּנִים מיט גרויס געשריי און טרערן צו דעם, וואָס איז געווען בִּיכוּלֹת אים מִצִּיל צו זיין פון טויט, און ער איז דערהערט געוואָרן פאַר זיין גאָטפאַרכטיקייט. ⁸ און הַגֵּם ער איז געווען אַ זון, דאָך האָט ער געלערנט אונטערטעניקייט

^א תּהִלִּים ב, 7. ^ב תּהִלִּים קי, 4.

דורך די זאכן, וואָס ער האָט געליטן; ⁹ און נאָכדעם ווי ער איז געוואָרן שלימותדיק, איז ער געוואָרן די סיבה פון אַן אייביקער ישועה פאַר אַלע, וואָס געהאַרען אים, ¹⁰ און איז באַרופֿן געוואָרן פון גאָט פאַר אַ פּוֹהַן-גְּדוּלָה, לויט דעם סדר פון מַלְכֵי-צֶדֶק.

¹¹ פּוּנוּעַגן דעם האָבן מיר אַ סך צו רעדן, און עס איז האַרב צו דערקלערן, ווייל איך זע, איר זענט געוואָרן טעמפֿ צו הערן. ¹² וואָרים אין מֶשֶׁך פון דער צייט וואָלט איר באַדאַרפֿט זיין לערער, נייטיקט איר אייך ווידער אַמאָל, אַז עמיצער זאָל אייך לערנען די יסודות פון די ערשטע עיקרים פון די נבואות פון גאָט, און זענט געוואָרן אַזעלכע, וואָס נייטיקן זיך אין מילך, און ניט אין פעסטער שפּייז. ¹³ וואָרים יעדער איינער, וואָס טוט נעמען מילך, האָט ניט קיין מבינות אין דעם וואָרט פון רעכטפאַרטיקייט, וואָרים ער איז אַן עופּעלע. ¹⁴ פעסטע שפּייז אָבער איז פאַר דערוואַקסענע, פאַר יענע, וואָס צוליב דעם שטענדיקן געברויך, האָבן צוגעוואוינט זייערע חושים צו אונטערשיידן צווישן גוטס און שלעכטס.

בְּכֵן, לאָמיר לאָזן אין אַ זייט די לערנונג פון די ערשטע עיקרים פּוּנוּעַגן מְשִׁיחַ, און גיין ווייטער צו דער שלימות; לאָמיר ניט לייגן נאָכאַמאָל אַ יסוד פּוּנוּעַגן תּשׁוּבָה פון טויטע מעשים, און פּוּנוּעַגן אַמוּנָה צו גאָט, ² פּוּנוּעַגן דער לערנונג פון טבֿילורָה, און פּוּנוּעַגן אַרױפֿלייגן הענט, און פּוּנוּעַגן תּחִיַת־הַמֵּתִים, און פּוּנוּעַגן אייביקן מִשְׁפֵּט. ³ און דאָס דאָזיקע וועלן מיר טאָן, אַם־יִרְצֶה־ה־שֵׁם. ⁴ וואָרים בּוֹנֵג יענע, וואָס זענען איינמאָל אויפגעקלערט געוואָרן און האָבן טועם געווען פון דער הימלישער מִתְנָה, און זענען געוואָרן טיילנעמער פון דעם רוֹחַ־הַקּוֹדֶשׁ, ⁵ און האָבן טועם געווען די גוטסקייט פון דעם וואָרט פון גאָט, און די כּוּחוֹת פון עולם־הַבּוֹא, ⁶ און זענען אָפּגעפּאַלן, אַזעלכע איז אוממעגלעך ווידער מחדש צו זיין צו תּשׁוּבָה, בעת מיר זעען, זיי קרייציקן פאַר זיך דעם גְּוֹאֲלֵהֵם איבעראַייס, און שטעלן אים אָפּן אַרויס צו בּוֹיִן. ⁷ וואָרים די ערד, וואָס טרינקט דעם רעגן, וואָס טוט קומען אָפּט דערויף, און טוט אַרויסברענגען קרייטעכצער, וואָס טויגן פאַר די, פאַר וועמעס־זענען זי איז אויך באַאַקערט געוואָרן, באַקומט אַ בְּרַכָּה פון גאָט. ⁸ נאָר אויב זי טראַגט דערנער און שטעכערס, ווערט זי פאַרוואָרפֿן און איז נאָענט צו אַ קְלָלָה; און איר סוף איז פאַרברענט צו ווערן.

⁹ מיר אָבער, באַליבטע, זענען פאַרויכערט אויף בעסערע זאַכן פּונוועגן אייך, און זאַכן וואָס באַגלייטן אַ ישועה, הגם מיר רעדן אַזוי. ¹⁰ וואָרים גאָט איז ניט אומגערעכט, צו פאַרגעסן אייערע מעשים און די ליבשאַפט, וואָס איר האָט אַרויסגעוויזן צו זיין נאָמען, מיט דעם, וואָס איר האָט געדינט די הייליקע, און טוט זיי נאָך דינען. ¹¹ און מיר באַגערן, אַז יעדער איינער פון אייך זאָל אַרויסוויזן די זעלבע פּלייסיקייט צו דער פּולקייט פון בּטחון בּיו צו דעם סוף, ¹² כּדי איר זאָלט ניט זיין פּויל, נייערט נאָכטוערס פון די, וואָס דורך אַמונה און געדולדיקייט רשענען זיי די הבטחות.

¹³ וואָרים בעת גאָט האָט אַבְרָהָמֶען געגעבן די הבטחה, האָט ער, מחמת ער האָט ניט געקאָנט שווערן ביי קיין גרעסערן, געשוואוירן ביי זיך אַליין, ¹⁴ אַזוי צו זאָגן: בענטשן וועל איך דיך בענטשן, און מערן וועל איך דיך מערן. ¹⁵ און אַזוי, ווייל ער האָט געדולדיק דערטראַגן, האָט ער געירשנט די הבטחה. ¹⁶ וואָרים מענטשן שווערן ביי דעם גרעסערן, און אין יעדן סיכסוך זייערן איז די שבועה דער סוף פון אַ באַשטעטיקונג. ¹⁷ צוליב דעם האָט גאָט, בעת ער האָט בּדעה געהאַט צו ווייזן די יורשים פון דער הבטחה נאָך אַ סך מערער די אומפאַרענדערלעכקייט פון זיין עצה, האָט ער זיך אַרײַנגעמישט מיט אַ שבועה, ¹⁸ כּדי דורך צוויי אומפאַרענדערלעכע זאַכן, אין וועלכע עס איז אוממעגלעך פאַר גאָט צו זאָגן ליגן, זאָלן מיר, וואָס זענען אַנטרווען פאַר רעטונג, האָבן אַ שטאַרקערע דערמוטיקונג אַנצוכאַפּן זיך אין דער האַפּענונג, וואָס איז אַנגעברייט געוואָרן פאַר אונדז. ¹⁹ און דאָס האָבן מיר ווי אַן אַנקער פאַר דער נשמה, אַ האַפּענונג, וואָס איז זיכער און שטאַנדהאַפטיק, און וואָס גייט אַרײַן אין דעם, וואָס איז דרינען אין דעם פּרוּכָת, ²⁰ וואוהין ישוע איז אַרײַנגעגאַנגען ווי אַ פאַרלויפער פון אונדזערטוועגן, און איז געוואָרן אַ כּהֶן־גְּדוּל אויף אייביק לויט דעם סדר פון מלכי־צדק.

וואָרים דער דאָזיקער מלכי־צדק, מלך פון שְׁלֹם, אַ כּהֶן פון דעם אַל־עֲלִיּוֹן, וואָס איז אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן אַבְרָהָמֶען, בעת ער האָט זיך אומגעקערט פון שלאָגן די מלכים, און האָט אים געבענטשט, ² פאַר

וועמען אויך אברהם האָט אָפגעשיידט פון אַלץ מעשר, ווייל ער איז קודם־כֹּל, דורך אַ דערקלערונג, מֶלֶךְ פון רעכטפאַרטיקייט, און דערנאָך אויך מֶלֶךְ פון שְׁלָם, וואָס מיינט, מֶלֶךְ פון פִּרְדוֹן, אָן פּאַטער, אָן מוטער, אָן יחוס, וואָס האָט אויך נישט קיין אָנהייב פון טעג, אויך נישט קיין סוף פון לעבן, נייערט איז געמאַכט געוואָרן ענלעך צו דעם בְּרָאָהִים; ער פאַרבלייבט אַ כְּהֵן אויף אייביק.

⁴ היינט באַטראַכט ווי גרויס דער דאָזיקער מענטש איז געווען, וואָס אים האָט אַברהם־אַבינו געגעבן מעשר פון דעם בעסטן זאַקרויב. ⁵ און די, פאַרוואָר, פון די בְּנֵי־לֵוִי, וואָס אַרבן די כהונה, האָבן אַ חוֹק לויט דער תורה, צו נעמען מעשר פון דעם פּאַלק, דאָס מיינט, פון זייערע ברידער, הַגֵּם זיי זענען אַרויסגעקומען פון די לענדען פון אַברהמען. ⁶ דער אָבער, וואָס זיין יחוס ווערט נישט גערעכנט פון זיי, האָט גענומען מעשר פון אַברהמען, און האָט געבענטשט דעם, וואָס האָט געהאַט די הבטחות. ⁷ אָבער אָן חילוק־דעות, דער מינדערער ווערט געבענטשט פון דעם גרעסערן. ⁸ און דאָ, מענטשן, וואָס שטאַרבן, זענען מקבל מעשר, דאָרטן אָבער איינער, אויף וועמען סע ווערט עֲדוֹת געזאָגט, אַז ער טוט לעבן. ⁹ און, אַזוי צו זאָגן, דורך אַברהמען האָט אָפֿילו לֵוִי, וואָס איז מקבל מעשר, געגעבן מעשר, ¹⁰ וואָרים ער איז נאָך געווען אין די לענדן פון זיין פּאַטער, בעת מלכי־צֶדֶק איז אים אַרויסגעזאָנגען אַנטקעגן.^א

¹¹ היינט, אויב סע וואָלט געווען שלימות דורך דער כהונה, פון די בְּנֵי־לֵוִי (וואָרים צוליב דעם האָט דאָס פּאַלק מקבל געווען די תורה), צוליב וואָס איז נאָך נייטיק געווען, אַז ס'זאָל אויפשטיין אַן אַנדערער כְּהֵן לויט דעם סדר פון מלכי־צֶדֶק, און נישט גערעכנט צו ווערן לויט דעם סדר פון אַהרֶנען? ¹² וואָרים אויב די כהונה ווערט פאַרענדערט, דעמאָלט איז אויך נייטיק, אַז אַן ענדערונג זאָל געמאַכט ווערן אין דער תורה. ¹³ וואָרים דער, אויף וועמען די דאָזיקע זאַכן ווערן געזאָגט, געהערט צו אַן אַנדערן שְׁבֵט, פון וועלכן קיינער האָט נישט געטאָן קיין עבוד־ה' ביים מוֹבֵט. ¹⁴ וואָרים עס איז קלאָר, אַז אונזער האָר האָט אַרויסגעשפּראַצט פון יהודה, וואָס צו דעם שְׁבֵט האָט משה גאַרניט גערעדט בנוגע כְּהֵנים.

¹⁵ און דאָס ווערט נאָך קלאָרער, אויב סע שטייט אויף אַן אַנדערער

* בראשית יד, 17-20.

פהן, ענלעך צו מלכי־צדק, ¹⁶ וואָס איז געמאַכט געוואָרן, נישט נאָך דעם חוק פון אַ בְּשֵׁר־זָדָם, נייערט נאָך דער מאַכט פון אַן אָנסופיקן לעבן; ¹⁷ וואָרים סע ווערט יְדוּת געזאָגט פּוּנוועגן אים:

דו ביסט אַ פּהן אויף אייביק
לויט דעם סדר פון מלכי־צדק.

¹⁸ צוליב דעם, וואָס אַ פּריערדיק געבאַט ווערט אָפּגעטאָן, מַחמת פּוּנוועגן זיין שלאַפּקייט און אומנצולעכקייט, ¹⁹ (וואָרים די תּוּרה האָט גאַרנישט געמאַכט גאַנץ); און דעריבער ווערט אַרײַנגעבראַכט אַ בעסערע האַפּענונג, וואָס דורך איר גענענען מיר צו גאָט. ²⁰ און הָיוּת ער איז עס נישט געוואָרן אָן אַ שבועה, — ²¹ וואָרים זיי זענען געמאַכט געוואָרן פּהנים אָן אַ שבועה, ער אָבער מיט אַ שבועה דורך דעם, וואָס זאָגט פּוּנוועגן אים:

גאָט האָט געשוואוירן, און ער וועט נישט תּרַטּה האָבן,
דו ביסט אַ פּהן אויף אייביק.

²² אויף אַוויפּיל איז אויך יִשׁוּע געוואָרן די עַרבורג פון אַ בעסערן בונד. ²³ און, פּאַרוואָר, זיי זענען געמאַכט געוואָרן פּאַר פּהנים א סך אין צאָל, מַחמת וואָס דורך דעם טויט זענען זיי געשטערט צו פּאַרבלייבן; ²⁴ ער אָבער, מַחמת ער באַשטייט אויף אייביק, האָט זיין פּהונה אומפּאַרענדערלעך. ²⁵ דעריבער איז ער אויך אין אַלץ ביכולת מציל צו זיין די, וואָס גענענען דורך אים צו גאָט, מַחמת ער לעבט אייביק, פּדי זיך מַשְׁתַּדֵּל צו זיין פּאַר זיי.

²⁶ וואָרים פּאַר אונדז האָט זיך געפּאַסט אַזאַ פּהן־גדול, וואָס איז הייליק, אומשולדיק, תּמים, אָפּגעשיידט פון זינדיקע, און דערהויבן איבער די הימלען; ²⁷ וואָס דאַרף נישט, ווי יענע פּהנים־גדולים, מַקריב זיין יעדן טאָג קרבנות, ראשית פּאַר זיינע אייגענע זינד, און דערנאָך פּאַר די זינד פון דעם פּאַלק; וואָרים דאָס האָט ער געטאָן איין מאַל פּאַר אַלעמאַל, בעת ער האָט זיך אַליין מַקריב געווען. ²⁸ וואָרים די תּוּרה שטעלט אויף מענטשן פּאַר פּהנים־גדולים, וואָס האָבן שוואַכקייטן, אָבער דאָס וואָרט פון דער שבועה, וואָס איז געקומען נאָך דער תּוּרה, שטעלט אויף אַ וון, וואָס איז שלִימוּתדיק אויף אייביק.

ח און דער עיקר פון דעם, וואָס מיר טוען זאָגן, איז אַט־וואָס: מיר האָבן אַזאַ פּהן־גדול, וואָס האָט זיך אַנידערגעזעצט ביי דער רעכטער

האנט פון דעם פּסאָד-הַבּוֹד אין די הימלען, ² אַ דינער פון דעם מְקַדֵּשׁ, און פון דעם אָמְתָן מִשְׁכָּן, וואָס גאַט האָט אויפגעשטעלט, און ניט קיין מענטש. ³ וואָרים יעדער פּהַן-גְּדוּל ווערט באַשטימט מִקְרִיב צו זיין מְנוּחַת און זְבָחִים; דעריבער איז עס נייטיק, אַז אויך דער דאָזיקער פּהַן-גְּדוּל זאָל האָבן עפּעס מִקְרִיב צו זיין. ⁴ דעריבער, אויב ער וואָלט געווען אויף דער ערד, וואָלט ער בְּכָלֵל ניט געווען קיין פּהַן, מַחֲמַת עַם זענען פּאַראַנען יענע, וואָס זענען מִקְרִיב קָרְבָּנוֹת עַל-פִּי הַתּוֹרָה. ⁵ זיי דינען דאָס, וואָס איז אַן אָפּבִּילד און אַ שְׁאָטן פון די הימלישע זאָכן, אַזוויי משה איז באַפוֹילן געוואָרן פון גאַט, בעת ער האָט געהאַלטן אין מאַכן דאָס מִשְׁכָּן. וואָרים זע, זאָגט ער, אַז דו זאָלסט אַלצדינג מאַכן לויט דער געשטאַלט, וואָס איז דיר געוויזן געוואָרן אויף דעם באַרג. ⁶ אַצינד אָבער האָט ער דערגרייכט אַ מער דערהויבענערע דינונג מיט דעם, וואָס ער איז אויך דער מְלִיץ פון אַ בעסערן בונד, וואָס איז אויפגעשטעלט געוואָרן אויף בעסערע הַבְּטָחוֹת. ⁷ וואָרים אויב יענער ערשטער בונד וואָלט געווען אַן אַ חֲסָרוֹן, דעמאָלט וואָלט מען ניט געזוכט קיין סִּיבָה פֶּאַר אַ צווייטן. ⁸ וואָרים בעת ער מוסרט זיי, זאָגט ער:

זע, די טעג קומען אָן, זאָגט גאַט,

און איך וועל שליסן אַ נייעם בונד מיט דעם הויז פון ישׂראל

און מיט דעם הויז פון יהודה,

⁹ ניט לויט דעם בונד, וואָס איך האָב געמאַכט מיט זייערע אָבות

אין דעם טאָג, ווען איך האָב זיי אָנגענומען ביי דער האַנט,

זיי אַרויסצופירן פון דעם לאַנד מצרים;

וואָרים זיי זענען ניט געבליבן אין מיין בונד,

און איך האָב זיי פּאַרוואָרפן, זאָגט גאַט.

¹⁰ וואָרים דאָס איז דער בונד, וואָס איך וועל מאַכן מיט דעם

הויז פון ישׂראל

נאָך יענע טעג, זאָגט גאַט:

איך וועל אַרײַנגעבן מיין תּוֹרָה אין זייער פּאַרשטאַנד,

און אויף זייער האַרץ וועל איך זי אויפּשרייבן;

און איך וועל זיין זייער גאַט,

און זיי וועלן זיין מיין פאלק.
 11 און זיי וועלן ניט לערנען איטלעכער זיין חבר,
 און איטלעכער זיין ברודער, אויז צו זאגן: קענט גאט!
 וואַרים אַלע וועלן מיך קענען,
 פון דעם קלענסטן ביז דעם גרעסטן פון זיי.
 12 וואַרים איך וועל פאַרגעבן זייער זינד.
 און זייער חטא וועל איך מער ניט געדענקען.
 18 מיט דעם, וואָס ער זאָגט: אַ נייעם בונד, האָט ער דעם ערשטן אַלט
 געמאַכט; און דאָס, וואָס ווערט אַלט און פאַרעלטערט, איז נאָענט צום
 פאַרשווינדן.

ו און אפילו דער ערשטער בונד האָט אויך געהאַט דינים פון עבודה,
 און זיין מקדש איז געווען פון דער דאָזיקער וועלט. 2 וואַרים עס
 איז געווען אָנגעברייט אַ משכן, דאָס ערשטע, וואָס אין אים איז געווען די
 מנורה, און דער שולחן, און דאָס לְחֵם־הַפָּנִים; און גערופן האָט מען
 עס מְקוֹם־קָדוֹשׁ. 3 און הינטער דעם צווייטן פּוֹרְכֹת דאָס משכן, וואָס
 ווערט אָנגערופן קדש־קדשים; 4 וואָס האָט געהאַט אַ גילדענעם מוֹבַח פאַר
 קטוֹרֶת און דעם אַרֹן־הַבְּרִית, באַדעקט אַרום און אַרום מיט גאָלד, וואָס אין
 אים איז געווען אַ גילדענער קרוג מיט דעם מֶן דערינען, און אַהרֹנִס
 שטעקן, וואָס האָט געבליט, און די לוחות־הַבְּרִית; 5 און איבער אים די
 כְּרוּבֵי־הַכְּבוֹד, וואָס האָבן באַשאַטנט דאָס כְּפֹרֶת; פון די דאָזיקע זאכן
 קענען מיר אַצינד ניט רעדן באַזונדער.

6 און נאָכדעם, ווי די דאָזיקע זאכן זענען געווען אויז אָנגעברייט, גייען
 די פֿהנים כּסדר אַריין אין דעם ערשטן משכן צו טאַן די עבודות; 7 אין
 דעם צווייטן אָבער, דער פֿהן־גְּדוֹל אַליין, איינמאַל אין דעם יאָר, ניט אָן
 בלוט, וואָס ער איז מקריב פאַר זיך, און פאַר די שַׁגוֹת פון דעם פּאָלק.
 8 מיט דעם טוט דער רוּח־הַקּוֹדֶשׁ אָנצייכענען, אַז דער וועג צום קדש־
 קדשים איז נאָך ניט געווען אַנטפלעקט, פֿלִזֶּמֶן דער ערשטער משכן איז
 נאָך געשטאַנען. 9 דאָס איז אַ מֶשֶׁל פאַר דער היינטיקער צייט; לויט אים
 איז מען מקריב מנחות און זבחים, וואָס קענען ניט משלים זיין, וואָס

איז שייך דאָס געוויסן פון דעם, וואָס טוט די עבֹדָה, ¹⁰ ווייל זיי זענען בלויז חוקים פּונוועגן שפּייין און געטראַנקען און פאַרשידענע טבִּילות פון דעם פּלייש, אַרויפגעלייגט ביז צו אַ צייט פון אַ בעסערער אָרדענונג.

¹¹ אַבער מְשִׁיחַ, נאָכדעם ווי ער איז געקומען אַ פּה־גְדוּל פון די גוטע קומענדיקע זאַכן, איז דורך דעם גרעסערן און מער שלִּימוּת־דיקן מְשִׁחַן, וואָס איז ניט געמאַכט געוואָרן מיט קיין הענט, דאָס הייסט, ניט פון דעם דאָזיקן באַשאַף, ¹² אויך ניט אַפּילו דורך דעם בלוט פון בעק און קעלבער, גייערט דורך זיין אייגענעם בלוט, איז אַרײַנגעגאַנגען איין מאַל פאַר אַלעמאַל אין דעם מְקוּם־קָדוֹשׁ אַרײַן, און האָט דערגרייכט אייביקע גאולה. ¹³ וואָרים אויב דאָס בלוט פון בעק און אַקסן, און דאָס אַש פון אַ קאַלב, וואָס איז געשפּרענגט געוואָרן אויף די, וואָס זענען געווען טמא, האָט געהייליקט צו דער רײַניקייט פון דעם פּלייש, ¹⁴ אויף וויפל מער וועט דאָס בלוט פון מְשִׁיחַן, וואָס האָט דורך דעם אייביקן גייסט זיך מְקַרֵּיב געווען אָן אַ מוּם צו גאָט, רײַניקן אייער געוויסן פון טויטע מעשים, צו דינען דעם לעבעדיקן גאָט?

¹⁵ צוליב דער דאָזיקער סִּיבָה איז ער דער מְלִיץ פון אַ נייעם בונד, פּדי אַ טויט, וואָס איז געשען פּונוועגן דער אויסלייונג פון די פאַרברעכנס, וואָס זענען געווען אונטער דעם ערשטן בונד, זאָלן די, וואָס זענען באַרופֿן געוואָרן, מקבל זיין די הבטָחָה פון דעם אייביקן אַרבייטל. ¹⁶ וואָרים וואו עס איז פאַראַן אַ צוואה, דאָרט מוז זיין נייטיק דער טויט פון דעם, וואָס האָט זי געמאַכט. ¹⁷ וואָרים אַ צוואה איז אין קראַפט, וואו עס איז געווען אַ טויט; וואָרים זי האָט ניט קיין האַפט קל־זמן דער, וואָס האָט זי געמאַכט, טוט לעבן. ¹⁸ דעריבער איז אויך דער ערשטער בונד ניט געהייליקט געוואָרן אָן בלוט. ¹⁹ וואָרים נאָכדעם ווי יעדעס געבאַט איז דורך משהן גערעדט געוואָרן עֲל־פִּי הַתּוֹרָה צום גאַנצן פּאַלק, האָט ער גענומען דאָס בלוט פון קעלבער און בעק, מיט וואַסער און פּורפּור־וואָל און אַזוב, און האָט באַשפּרענגט סיי דאָס ספר און סיי דאָס גאַנצע פּאַלק, ²⁰ אַזוי צו זאָגן: דאָס איז דאָס בלוט פון דעם בונד, וואָס גאָט האָט אייך געבאַטן. ²¹ חוצדעם האָט ער דאָס מְשִׁחַן און די אַלע גַּלִּים פון דער עבֹדָה געשפּרענגט מיט דעם בלוט אויף אַן ענלעכן אופן. ²² און

לויט דער תורה, ווערט פֿמעט אַלצדינג גערייניקט מיט בלוט, און אָן פֿאַרגיסונג פֿון בלוט איז ניטאָ קיין פֿאַרגעבונג.²³ עס איז דעריבער נייטיק געווען, אָ דִי אָפֿבֿילדער פֿון די הימלישע זאַכן זאָלן אַזוי גערייניקט ווערן, אָבער די הימלישע זאַכן גופּאָ מיט בעסערע קרָבנות, איידער די דאָזיקע.²⁴ וואָרים מְשִׁיחַ איז ניט אַרײַנגעגאַנגען אין אַ מקדש, וואָס איז געמאַכט געוואָרן מיט הענט, געגליכן אין געשטאַלט צו דעם אָמתן, נײַערט אין הימל אַרײַן גופּאָ, צו ווייזן זיך אַצינד פֿון אַנדערטוועגן פֿאַר גאָט;²⁵ און דאָס ניט כּדי ער זאָל זיך אַליין אָפט מִקְרִיב זײַן, ווי דער פֿה־גִדּוֹל טוט אַרײַנגײן פֿון יאָר צו יאָר אין דעם קדש־קדשים מיט בלוט, ניט זײַן אײַגנס;²⁶ אַניט וואָלט ער אָפט געמוזט לײַדן זײַנט דער גרונטפֿעסטיקונג פֿון דער וועלט. אַצינד אָבער איז ער אויפֿן סוף פֿון די צײַטן איין מאָל אַנטפֿלעקט געוואָרן, צו פֿאַרלענדן די זינד דורך דעם קרבֿן פֿון זיך אַליין.²⁷ און אַזווייז עס איז באַשטימט פֿאַר מענטשן איין מאָל צו שטאַרבֿן, און נאָכדעם קומט מִשֶׁפֶּט,²⁸ אַזוי וועט אויך מְשִׁיחַ, נאָכדעם ווי ער איז איין מאָל מִקְרִיב געוואָרן צו טראָגן די זינד פֿון דעם רַבִּים, באַווייזן זיך אַ צווייט מאָל אָן זינד, פֿאַר דער ישׁועה פֿון די, וואָס וואַרטן אויף אים.

וואָרים די תורה, ווייל זי האָט נאָר אַ שאַטן פֿון די קומענדיקע גוטע זאַכן, און ניט דאָס אָפֿבֿילד פֿון די זאַכן גופּאָ, איז קײַנמאָל ניט בִּיכּוּלַת מיט די זעלבע קרָבנות, וואָס זײ זענען פֿסֶדֶר מִקְרִיב יאָר נאָך יאָר, שלמותדיק צו מאַכן די, וואָס טוען גענעענען.² אַניט, וואָלט מען דען זײ ניט אויפֿגעהערט מִקְרִיב צו זײַן? מחמת די, וואָס דינען, נאָכדעם ווי זײ זענען איין מאָל גערייניקט געוואָרן, וואָלטן מער ניט געהאַט דאָס באַוואוסטזײַן פֿון זינד.³ אין יענע קרָבנות אָבער איז אַלע יאָר פֿאַראַן אַ זכֶּר פֿון זינד.⁴ וואָרים עס איז ניט מעגלעך, אָ דאָס בלוט פֿון אָקסן און בעק זאָל אַוועקנעמען זינד.⁵ בְּכֵן בעת ער קומט אין דער וועלט אַרײַן, זאָגט ער:

שלאַכטאָפֿער און שפּײַאָפֿער האָסטו ניט באַגערט,

נײַערט אַ גוף האָסטו געטאַן אָנברײַטן פֿאַר מיר.

⁶ בראַנדאָפֿער און זינדאָפֿער האָסטו ניט פֿאַרלאַנגט.

⁷ דעמאָלט האָב איך געזאָגט: זע, איך טו קומען,

אין דער מגילה פון דעם ספר שטייט געשריבן וועגן מיר,
צו טאן דיין רצון, אַ גאַט.⁸

⁸ בעת ער זאָגט אויבן: שלאַכטאַפּער און שפּייזאַפּער, בראַנדאַפּער און זינדאַפּער האָסטו ניט געוואָלט, אויך האָסטו דערין ניט געהאַט קיין וואויל-געפעלן, (וואָס מען איז זיי מקריב על-פי התורה),⁹ דעמאָלט האָט ער געזאָגט: זע, איך טו קומען, צו טאָן דיין רצון. ער שאַפט אָפּ דאָס ערשטע, פּדי ער זאָל באַפעסטיקן דאָס צווייטע.¹⁰ דורך דעם דאָזיקן רצון זענען מיר געהייליקט געוואָרן דורך דעם מקריב זיין פון דעם גוף פון ישוע המשיח איין מאָל פאַר אַלעמאַל.

¹¹ און יעדער פּהן שטייט טאַגטעגלעך צו טאָן די עבֹודת, און מקריב צו זיין די זעלביקע קרבנות, וואָס קאָנען קיינמאַל ניט אוועקנעמען די זינד;¹² ער אָבער, נאָכדעם ווי ער האָט מקריב געווען איין קרבן פאַר זינד אויף אייביק, האָט זיך אַנידערגעזעצט ביי דער רעכטער האַנט פון גאַט,¹³ און וואָרט פון דעמאָלט אָן, ביז זיינע שונאים וועלן געמאַכט ווערן דאָס פּוסבענקל פון זיינע פּיס.¹⁴ וואָרים דורך איין קרבן האָט ער אויף אייביק שלמותדיק געמאַכט די, וואָס זענען געהייליקט געוואָרן.¹⁵ און דער ריח־הקֹדש זאָגט אונדז אויך עֵדות; וואָרים נאָכדעם ווי ער האָט געזאָגט:¹⁶ דאָס איז דער בונד, וואָס איך וועל מאַכן מיט זיי

נאָך יענע טעג, זאָגט גאַט:

איך וועל אַרײַנגעבן מיין תּוֹרָה אין זייער פאַרשטאַנד,

און אויף זייער האַרץ וועל איך זי אויפשרײַבן.

¹⁷ און זייערע זינד און פאַרברעכנס

וועל איך מער ניט געדענקען.

¹⁸ און וואו עס איז פאַראַן פאַרגעבונג פון די דאָזיקע, דאָרט איז מער ניטאָ קיין קרבן פאַר זינד.

¹⁹ דעריבער, ברידער, ווייל מיר האָבן בטחון אַרײַנצוקומען אין מקום־קדוש דורך דעם בלוט פון ישוען,²⁰ דורך דעם נייעם און לעבעדיקן וועג, וואָס ער האָט געהייליקט פאַר אונדז דורך דעם פּרוֹכָר, דאָס הייסט, דורך זיין לײַב;²¹ און ווייל מיר האָבן אַ פּה־גְדוּל־איבער דעם הויז פון גאַט,²² לאַמיר גענענען מיט אַן אויפריכטיק האַרץ אין דער גאַנצקייט

⁸ תהלים מ, 7-9. ⁹ ירמיה לא, 32, 33.

פון אַמנה, פדי אונדזערע הערצער זאָלן זיין באַשפרענגט און פריי פון אַ ביז געוויסן, און אונדזערע ליבער זאָלן געוואַשן ווערן מיט ריין וואַסער; ²³ לאַמיר זיך האַלטן פעסט אין דער אָפענער באַקענונג פון אונדזער האַפענונג, פדי זי זאָל זיך ניט טרייסלען, וואָרים געטריי איז דער, וואָס האָט מבטיחו געווען; ²⁴ און לאַמיר טראַכטן צו דערוועקן איינער דעם אנדערן צו ליבשאַפט און מעשים-טובים, ²⁵ און ניט פאַרלאָזן אונדזער אייגן איינזאַמלען זיך אינאיינעם, ווי עס איז ביי טייל דער מנהג, נייערט לאַמיר מוהיר זיין איינער דעם אנדערן, און אַ סך מער צוליב דעם, ווייל איר זעט, אַז דער טאָג טוט גענעענען.

²⁶ וואָרים אויב מיר זינדיקן בפיוון, נאָכדעם ווי מיר האָבן מקבל געווען דאָס וויסן פון דעם אַמת, דעמאָלט פאַרבלייבט ניט מער קיין קרבן פאַר זינד, ²⁷ נייערט אַ מוֹראַדיק דערוואַרטן פון משפט, און אַ געפערלעך פייער, וואָס וועט פאַרצערן די ווידערשפעניקע. ²⁸ דער, וואָס איז עובר תּוֹרַת-מִשָּׁה, ווערט אָן דערבאַרעמונג געטייט אויף דעם וואָרט פון צוויי, אָדער דריי עֲדוּרָת; ²⁹ היינט, וואָסער האַרבערע שטראַף, מיינט איר, איז ווערט דער, וואָס האָט געטרעטן מיט די פיס דעם בְּנֵי-אֱלֹהִים, און האָט מחלל געווען דאָס בלוט פון דעם בונד, מיט וואָס ער איז געהייליקט געוואָרן, און געלעסטערט דעם גייסט פון חֶסֶד? ³⁰ וואָרים מיר קענען אים, וואָס האָט געזאָגט: צו מיר געהערט די נקמה, איך וועל פאַרגעלטן. און ווידער אַמאָל: גאָט וועט משפטן זיין פּאָלק. ³¹ עס איז אַ מוֹראַדיקע זאַך אַרײַנצופאַלן אין די הענט פון דעם לעבעדיקן גאָט.

³² דערמאָנט אייך אָבער די פריערדיקע טעג, אין וועלכע איר זענט באַלויבטן געוואָרן, און איר האָט דערטראָגן אַ שווערן קאַמף פון עֲנֻיִים, ³³ טיילווייז, ווייל איר זענט געוואָרן אַ שוישפּיל דורך חַרְפּוֹת און צָרוּרָה, און טיילווייז, ווייל איר זענט געוואָרן טיילנעמער מיט די, וואָס זענען אַזוי באַהאַנדלט געוואָרן. ³⁴ וואָרים איר האָט געהאַט רחֲמֵנוּת אויף די, וואָס זענען געווען אין קייטן, און האָט אָנגענומען מיט פרייד די פאַרויבונג פון אייער האָב און גוטס, ווייל איר ווייסט, אַז איר האָט אַ גרעסער פאַרמעגן, און אַ באַשטענדיקס. ³⁵ פאַרוואַרפט דעריבער ניט אייער בְּטָחוֹן, וואָס האָט אַ גרויסע פאַרגעלטונג. ³⁶ וואָרים איר נייטיקט זיך אין געדולד,

פדי נאכדעם ווי איר וועט האָבן געטאָן דעם רצון פון גאָט, זאלט איר מקבל זיין די הבטחה.

³⁷ וואָרים נאָך אַ גאַנץ קליינע רגע וועט קומען דער,

וואָס קומט, און וועט ניט פאַרזאַמען.

³⁸ און מיין גערעכטער וועט לעבן דורך אַמונה;

און אויב ער ציט זיך צוריק,

האָט מיין נשמה ניט קיין וואוילגעפעלן אין אים^א.

³⁹ מיר זענען אָבער ניט פון די, וואָס ציען זיך צוריק צו פאַרדאַרבונג,

נייערט פון די, וואָס האָבן אַמונה מציל צו זיין זייער נשמה.

ו און אַמונה איז אַ פאַרויכערונג פון זאַכן, אויף וועלכע מע האַפט, אַ באַצייגונג פון זאַכן, וואָס ווערן ניט געזען. ² וואָרים דערין האָבן די זקנים באַקומען אַן עדות, וואָס איז זיי געגעבן געוואָרן. ³ דורך אַמונה פאַרשטייען מיר, זענען די וועלטן באַשאַפן געוואָרן דורך דעם וואָרט פון גאָט, אַווי, אַז וואָס סע ווערט געזען, איז ניט געמאַכט געוואָרן פון זאַכן, וואָס שיינען צו זיין.

⁴ דורך אַמונה: האָט הַבַּל מקריב געווען צו גאָט אַ סך אַ בעסערן קרבן ווי קין, דורך וועלכן ער האָט באַקומען אַן עדות, אַז ער איז אַ צדיק, מחמת גאָט האָט עדות געזאָגט אין שייכות מיט זיינע מנחות; און דורך אים, הָגם ער איז טויט, טוט ער נאָך אַלץ רעדן. ⁵ דורך אַמונה איז חנוך אוועקגענומען געוואָרן, כדי ער זאל ניט זען דעם טויט; און ער איז ניט געפונען געוואָרן, מחמת גאָט האָט אים אוועקגענומען. וואָרים איידער ער איז אוועקגענומען געוואָרן, האָט ער באַקומען דאָס עדות, אַז ער איז וואוילגעפעלן געוואָרן פאַר גאָט. ⁶ און אַן אַמונה איז ניט מעגלעך וואוילגעפעלן צו ווערן פאַר אים; וואָרים דער, וואָס טוט גענעענען פאַר גאָט, מוז גלויבן, אַז ער איז, און אַז ער איז אַ פאַרגעלטער פון די, וואָס פאַרשטן אים.

⁷ דורך אַמונה איז נח, נאכדעם ווי ער איז געוואָרנט געוואָרן פון גאָט בנזע זאַכן, וואָס מע האָט נאָך ניט געזען, געגאַנגען מיט גאָטפאַרכטיקייט, און האָט געבויט אַ תּבֵּה, מציל צו זיין זיין הויז; דורך דעם האָט ער

* חבקים ב, 3, 4.

פארמשפט די וועלט, און איז געוואָרן אַ יִרְשׁ פֿון דער צִדְקוֹת, וואָס איז פֿון אָמוֹנָה.

⁸ דורך אָמוֹנָה האָט אַבְרָהָם געפּאָלגט, בעת ער איז גערופן געוואָרן אַרויסצוגיין צו אַן אָרט, וואָס ער האָט באַדאַרפט באַקומען פֿאַר אַן אַרבטייל; און ער איז אַרויסגעגאַנגען, הָגַם ער האָט ניט געוואוסט וואוהין ער איז געגאַנגען. ⁹ דורך אָמוֹנָה איז ער געוואָרן אַ גֵר אין דעם לאַנד פֿון דער הבטחה, ווי אין אַ לאַנד, וואָס איז ניט זיינס, און האָט געוואוינט אין געצעלטן מיט יצחקן און יעקבן, די יִרְשִׁים מיט אים פֿון דער זעלבער הבטחה; ¹⁰ וואָרים ער האָט געוואָרט אויף דער שטאָט, וואָס האָט יסודות, וואָס איר בוימיינסטער און בויער איז גאָט. ¹¹ דורך אָמוֹנָה האָט אפילו שָׁרָה אַליין געקריגן פֿוח טראַגעדיק צו ווערן, הָגַם זי איז שוין געווען אַריבער דער צייט, ווייל זי האָט געהאַלטן פֿאַר געטריי דעם, וואָס האָט מבטיח געווען. ¹² דעריבער איז אויך אַרויסגעקומען פֿון איינעם, און דער, אַזוי גוט ווי געשטאַרבן, אַזויפיל ווי די שטערן פֿון הימל, און ווי דאָס זאַמד ביים ברעג פֿון ים, ניט צום ציילן.

¹³ די אַלע זענען געשטאַרבן אין אָמוֹנָה, הָגַם זיי האָבן ניט מקבל געווען די הבטחות, נאָר האָבן זיי געזען און זיי באַגריסט פֿון דערווייטנס, און האָבן מודה געווען, אַז זיי זענען גרים און וואַנדערער אויף דער ערד. ¹⁴ וואָרים די, וואָס רעדן אויף אַזאַ אופן, מאַכן קלאַר, אַז זיי זוכן אַ לאַנד פֿאַר זייערטוועגן. ¹⁵ און וואָלטן זיי געווען געטראַכט פֿון יענעם לאַנד, פֿון וועלכן זיי זענען אַרויסגעגאַנגען, וואָלטן זיי געהאַט אַ געלעגנהייט זיך אויפצוקערן. ¹⁶ אַצינד אָבער באַגערן זיי אַ בעסער לאַנד, דאָס הייסט, אַ הימליש. דעריבער שעמט זיך ניט גאָט מיט זיי, גערופן צו ווערן זייער גאָט; וואָרים ער האָט פֿאַר זיי אָנגעברייט אַ שטאָט.

¹⁷ דורך אָמוֹנָה האָט אַבְרָהָם, בעת ער איז געפרוואוט געוואָרן, מקריב געווען יצחקן; און ער, וואָס האָט מקבל געווען די הבטחות, איז געווען גרייט מקריב צו זיין זיין בְּיָחִיד; ¹⁸ צו וועמען עס איז געזאָגט געוואָרן: אין יצחקן זאָל דיין זאַמען גערופן ווערן, ¹⁹ ווייל ער האָט גערעכנט, אַז גאָט איז ביכולת אים אויפצואוועקן אפילו פֿון די טויטע, פֿונוואַנען ער האָט אים אויך בְּדָרֶךְ מִשָּׁל צוריק באַקומען. ²⁰ דורך אָמוֹנָה האָט יצחק געבענטשט יעקבן און עֶשָׂו, אפילו בּוֹנֵגַע זאַכן, וואָס האָבן געדאַרפט געשען. ²¹ דורך

אַמונה, האָט יעקב, בעת ער האָט געהאַלטן ביים שטאַרבן, געבענטשט יעדן פון יוספס זין, און האָט זיך געבוקט, בעת ער האָט זיך אָנגעלענט אויף דעם שפיץ פון זיין שטעקן.²² דורך אַמונה האָט יוסף, בעת זיין סוף איז געווען נאַענט, דערמאָנט פּונוועגן דעם אַרויסגיין פון די בני-ישראל, און האָט באַפוילן בנוגע זיינע ביינער.

²³ דורך אַמונה איז משה, נאָכדעם ווי ער איז געבוירן געוואָרן, געווען פאַרבאָרגן פון זיינע עלטערן דריי תּוֹשִׁיִם, וואַרים זיי האָבן געווען, אַז ער איז אַ שיין קינד; און זיי האָבן ניט מורא געהאַט פאַר דעם מלָכס באַפעל.²⁴ דורך אַמונה האָט משה, בעת ער איז אויסגעוואַקסן, זיך אָפּגעוואָגט גערופן צו ווערן דער זון פון פּרעהס טאַכטער,²⁵ און האָט ליבערשט אויסדערוויילט צו לייַדן מיט דעם פּאַלק פון גאָט, איידער הַנָּאֵר, צו האָבן אויף אַ צייט פון פּענוגים פון זינד,²⁶ מחמת ער האָט פאַררעכנט די חרפה פון מְשִׁיחַן פאַר אַ גרעסער עשירות איידער די אוצרות פון מצרים; וואַרים ער האָט אַרויסגעקוקט אויף דעם שַׁכֵּר.²⁷ דורך אַמונה האָט ער פאַרלאָזן מצרים, און ניט מורא געהאַט פאַר דעם גרימצאָרן פון דעם מלָך; וואַרים ער האָט דערטראַגן, ווי ער וואַלט געווען אים, וועמעס פּנים מע קען ניט זען.²⁸ דורך אַמונה האָט ער געהאַלטן פּסח, און דאָס שפּרענגען פון דעם בלוט, פּדי דער משחית פון די בכורים זאָל זיי ניט אַגריירן.

²⁹ דורך אַמונה זענען זיי דורכגעאַנגען דעם ים־סוף ווי דורך יבשה; וואָס די מצרים, בעת זיי האָבן דאָס געפרוּאווט צו טאָן, זענען זיי דערטרונקען געוואָרן.³⁰ דורך אַמונה זענען די מויערן פון יריחו איינגעפאַלן, נאָכדעם ווי זיי זענען אַרומגערינגלט געוואָרן זיבן טעג.³¹ דורך אַמונה איז רַחֲבֵהוּזַנָה ניט אויפגעקומען מיט די, וואָס זענען געווען ווידערשפעניק, ווייל זי האָט אויפגענומען די מרגלים בשלום.

³² און וואָס נאָך זאָל איך זאָגן? וואַרים סע וועט מיר אויספעלן צייט, אויב איך וועל דערציילן פון גּדעוּנען, בְּרָקָן, שמשוּנען, פּפתחן, פון דודן און שמוּאַלן און די נביאים, - וואָס האָבן דורך אַמונה אונטערטעניק געמאַכט מליכורט, האָבן געטאָן צדקות, האָבן מקבל געווען הבטחורט, האָבן פאַרשטאַפט די מיילער פון לייבן,³⁴ האָבן פאַרלאָשן די קראַפט פון פייער, זענען אַנטרונען די שאַרף פון דער שווערד, פון שוואַקייט זענען זיי געמאַכט געוואָרן שטאַרק, זענען געוואָרן גיבורים אין מלחמה, האָבן

פאָריאַגט פּרעמדע קילות. ³⁵ ווייבער האָבן באַקומען זייערע טויטע דורך תּחִיַת־הַמֵּתִים; און אַנדערע זענען געפֿיניקט געוואָרן, און האָבן ניט אָנגענומען זייער אויסלייזונג, כדי זיי זאָלן זוכה זיין אַ בעסער תּחִיַת־הַמֵּתִים. ³⁶ אַנדערע האָבן איבערגעטראָגן שפּאַט און מלכות, און אָפּילו קייטן און תּפֿיסרה. ³⁷ זיי זענען פּאַרשטיינט געוואָרן, זיי זענען אויסגעשטאַנען נסיונות, זיי זענען פּונאַנדערגעזעצט געוואָרן, זיי זענען געטייט געוואָרן מיט דער שווערד; זיי זענען אַרומגעגאַנגען אין שאַפּנפעלן און ציגנפעלן, זיי זענען געווען פּאַרלאָזן, געפֿיניקט, שלעכט באַהאַנדלט – ³⁸ וואָס די וועלט איז זיי ניט ווערט געווען – זיי האָבן געוואָגלט אין מַדְבָּרִיּוֹת און בערג, און אין היילן און לעכער פּון דער ערד.

³⁹ און די אַלע, הָגם זיי האָבן געהאַט דאָס עֲדוֹת, וואָס איז זיי געגעבן געוואָרן דורך אַמונה, האָבן ניט מקבל געווען די הבטחה, ⁴⁰ ווייל גאָט האָט אָנגעברייט עפעס אַ בעסערע זאַך פּון אונדזערטוועגן, כדי אָן אונדז זאָלן זיי ניט ווערן שלימותדיק.

ו דעריבער, ווייל מיר זענען אַרומגערינגלט מיט אַזאַ גרויסן וואָלקן עֲדוֹת, לאַמיר אוועקלייגן אין אַ זייט יעדע משא, און די זינד, וואָס באַהעפט זיך צו אונדז, און לאַמיר לויפן מיט געדילדיקייט דעם וועטלויף, וואָס ליגט פאַר אונדז, ² און קוקן אויף ישׁוּעַן, דעם ראש און משלים פּון אונדזער אַמונה, וואָס צוליב דער שְׂמֵחָה, וואָס איז געווען אָנגעברייט פאַר אים, האָט ער דערטראָגן דעם צלָב, האָט פּאַראַפּשייט די חרפה, און האָט זיך אַנידערגעזעצט ביי דער רעכטער האַנט פּון דעם כְּסֵא־אֱלֹהִים. ³ וואָרים באַטראַכט אים, וואָס האָט דערטראָגן אַזאַ סתִּירָה, פּון זינדיקע קעגן זיך, כדי איר זאָלט ניט ווערן מיד און אָפּגעשוואַכט אין אייערע נשמות. ⁴ איר זענט נאָך ניט בייגעשטאַנען ביז בלוט אין דעם קאַמף קעגן זינד, ⁵ און איר האָט פּאַרגעסן די וואָרענונג, וואָס טוט איינטענהן מיט אייך ווי מיט קינדער:

מיין זון, האַלט ניט גרינג דעם מוסר פּון גאָט,

פּאַל ביי זיך ניט אַראָפּ, בעת דו ווערסט פּון אים געשטראַפּט;

⁶ וואָרים וועמען גאָט האָט ליב, דעם שטראַפּט ער,

און שמייסט יעדן זון, וועמען ער איז מקבל.׃

זעס איז צוליב דער שטראָף, וואָס איר דערטראָגט; גאַט פירט זיך אויף מיט אייך ווי מיט זין; וואָרים וואָסער זון איז עס, וועמען זיין פּאָטער טוט ניט שטראָפן? ⁸ אויב אָבער איר ווערט ניט געשטראָפט, וואָס אין דעם זענען אַלע טיילנעמער, דעמאָלט זענט איר ממונים, און ניט קיין זין. ⁹ נאָך מער, מיר האָבן געהאַט ליבליכע פּאָטערס אונדז צו שטראָפן, און מיר האָבן זיי אָפּגעגעבן כּבוד; צי זאָלן מיר ניט אַ סך ליבערשט אונטערטעניק זיין צו דעם פּאָטער פון די גייסטער, און לעבן? ¹⁰ וואָרים זיי האָבן אונדז געשטראָפט אויף אַ קורצער צייט, לויט ווי זיי האָבן עס געהאַלטן פאַר גייטיק, ער אָבער טוט עס פאַר אונדזער נוצן-וועגן, כּדי מיר זאָלן זיין טיילנעמער פון זיין הייליקייט. ¹¹ יעדע שטראָף זעט אויס, בעת זי קומט אויף אונדז, צו זיין ניט דערפרייענדיק, נייערט טרויעריק; דאָך שפּעטער-צו טראָגט זי פרידלעכע פּירות פון רעכטפּאַרטיקייט פאַר די, וואָס לערנען זיך עפעס דערפון אָפּ.

¹² בכּן, הייבט אויף די הענט, די שלאַפע, און שטאַרקט די מידע קני, ¹³ און מאַכט גלייכע שטעגן פאַר אייערע פיס, כּדי דער לאַמער זאָל ניט אָפקערן פון וועג, נייערט זאָל ליבערשט געהיילט ווערן. ¹⁴ יאָגט זיך נאָך שְׁלוֹם מיט אַלע מענטשן, און דער הייליקונג, אָן וועלכער קיינער וועט ניט זען דעם האַר. ¹⁵ און גיט אַכטונג, אַז קיינער זאָל ניט געמינערט ווערן אין דעם חֶסֶד פון גאַט, און אַז סע זאָל ניט אויפשפּראַצן אַ וואָרצל פון ביטערקייט און אייך באַשווערן, און דורכדעם מטמא מאַכן דעם רבּים; ¹⁶ אַז קיינער זאָל ניט זיין קיין נואף, אַדער אָן אומווערדיקער מענטש ווי עֶשָׂו, וואָס האָט פאַר אַ געקעכץ פאַרקויפט זיין בכּוֹרֵד. ¹⁷ וואָרים איר ווייסט, אַז בעת ער האָט שפּעטער-צו שוין באַגערט צו אַרבן די בְּרַכָּה, איז ער פאַרוואָרפן געוואָרן; וואָרים ער האָט שוין ניט געפונען קיין תּשובָה, הַגֵּם ער האָט זי געזוכט מיט טרערן.

¹⁸ וואָרים איר זענט ניט געקומען צו קיין באַרג, וואָס מע קאָן אָנרירן, און וואָס ברענט מיט פייער, און צו שוואַרצקייט, און חשכות און שטורעם-ווינט, ¹⁹ און דעם שאַלן פון אַ שופּר, און דעם קול פון רייד, וואָס די, וואָס האָבן געהערט, האָבן געבעטן, אַז מע זאָל צו זיי מער ניט רעדן. ²⁰ וואָרים זיי האָבן ניט געקאָנט דערטראָגן דאָס, וואָס איז געבאַטן געוואָרן: אויב אַפילו אַ בהמה טוט אָנרירן דעם באַרג, זאָל מען זי פאַרשטייען. ²¹ און די

זעאונג איז געווען אזוי מוֹרָאדיק, אָז משה האָט געזאָגט: איך האָב זייער מוֹרָא און ציטער. ²² נאָר איר זענט געקומען צום באַרג צִיּוֹן, און צו דער שטאָט פון דעם לעבעדיקן גאָט, דעם הימלישן ירוּשָׁלַיִם, און צו אומציייליקע חַיִּלוֹת מַלְאָכִים, ²³ צו דער כְּנֶסֶת־הַגְּדוּלָה און קהילה פון די בכורים, וואָס זענען פאַרשריבן אין הימל, און צו גאָט, דעם שופט פון אַלע, און צו די גייסטער פון צדיקים גמורים, ²⁴ און צו יִשׁוּעַן, דעם מליץ פון אַ נייעם בונד, און צו דעם בלוט פון שפרענגען, וואָס טוט רעדן פון עפעס בעסערס, ווי דאָס בלוט פון הַבֶּלֶען.

²⁵ זעט, אָז איר זאָלט זיך ניט אָפּזאָגן פון דעם, וואָס טוט רעדן. וואָרים אויב זיי זענען ניט אַנטרונען, בעת זיי האָבן זיך אָפּגעזאָגט פון דעם, וואָס האָט זיי מוֹהיר געווען אויף דער ערד, אַ סך מער וועלן מיר ניט אַנטרונען, אויב מיר קערן אָפּ פון דעם, וואָס טוט מוֹהיר זיין פון הימל, ²⁶ וועמעס קול האָט אַמאָל געמאַכט ציטערן די ערד. אַצינד אָבער האָט ער מַבְטִיחַ געווען, אזוי צו זאָגן: איך וועל נאָכאַמאָל מאַכן ציטערן ניט נאָר די ערד, ניערט אויך דעם הימל. ²⁷ און דאָס דאָזיקע וואָרט: נאָכאַמאָל, באַצייכנט דאָס איבערשטעלן פון יענע זאַכן, וואָס טרייסלען זיך, ווי זאַכן, וואָס זענען געמאַכט געוואָרן, כּדי דאָס, וואָס טרייסלט זיך ניט, זאָל פאַרבלייבן. ²⁸ בְּכֵן, ווייל מיר זענען מקבל אַ מַלְכוּת, וואָס קאָן זיך ניט טרייסלען, לאָמיר זיין דאַנקבאַר, און דינען מיט וואוילגעפעלן פאַר גאָט, מיט פאַרכטיקייט און פּחַד; ²⁹ וואָרים אונדזער גאָט איז אַ פאַרזערנדיק פייער.

י זאָל די ברידערלעכע ליבשאפט באַשטיין. ² פאַרגעסט ניט אין הכְּנֶסֶת־אֹרְחִים; וואָרים דורך דעם האָבן טייל, ניט וויסנדיק, מְכַנִּיס־אֹרְחֵי געווען מַלְאָכִים. ³ געדענקט די, וואָס זענען אין קייטן, ווי געבונדן מיט זיי; און די, וואָס ווערן שלעכט באַהאַנדלט, ווייל איר אַליין זענט אויך אין דעם גוף. ⁴ זאָל דאָס חתונה האָבן געהאַלטן ווערן בְּכּוּד־צווישן אַלע, און זאָל דאָס בעט ניט מטמא ווערן; וואָרים די צעלאָזענע און נואפים וועט גאָט משפטן. ⁵ זייט פריי פון דער ליבשאפט צו געלט, און זייט צופרידן מיט דעם, וואָס איר האָט; וואָרים ער אַליין האָט געזאָגט: איך

וועל דיך באַין־אופן ניט פאַרוואַרפן, איך וועל דיך אויך באַין־אופן ניט פאַרלאָזן.⁶ אַזוי, אַז מיט פריילעכן בטחון זאָגן מיר:

גאַט איז מיין העלפער,

איך וועל ניט מורא האָבן;

וואָס קאָן אַ מענטש מיר טאָן? =

⁷ געדענקט אייערע מנהיגים, וואָס האָבן צו אייך גערעדט דאָס וואָרט פון גאַט; באַטראַכט דעם תכלית פון זייער לעבן, און גייט נאָך זייער אָמונה. ⁸ ישוע המשיח איז דער ועלבער נעכטן, און היינט, און אויף אייביק. ⁹ לאַזט זיך ניט פאַרפירן דורך פאַרשידענע און פרעמדע לערנונגען; וואָרים עס איז גוט, אַז דאָס האַרץ זאָל באַפעסטיקט ווערן דורך חסד, ניט דורך מאַכליים, פון וואָס די, וואָס האָבן זיך פאַרנומען מיט דעם, האָבן ניט געהאַט קיין געווינס. ¹⁰ מיר האָבן אַ מוֹבֵחַ, פון וואָס די, וואָס באַדינען דעם משכן, האָבן ניט קיין רעכט צו עסן. ¹¹ וואָרים די ליבער פון יענע בהמות, וועמעס בלוט סע ווערט געבראַכט אין מקום קדוש אַריין דורך דעם כהן־גדול ווי אַ קרבן פאַר זינד, ווערן פאַרברענט מחוץ־למחנה. ¹² איבערדעם האָט אויך ישוע געליטן אויסער דעם טויער, כדי ער זאָל הייליקן דאָס פאַלק דורך זיין אייגן בלוט. ¹³ לאַמיר דעריבער אַרויסגיין צו אים מחוץ־למחנה צו טראָגן זיין חרפה. ¹⁴ וואָרים דאָ האָבן מיר ניט קיין פאַרבלייבנדיקע שטאַט, נייערט מיר זוכן די שטאַט, וואָס דאַרף ערשט קומען. ¹⁵ בכּוֹן, לאַמיר דורך אים תמיד מקריב זיין אַ קרבן פון לויב צו גאַט, דאָס הייסט, די פרוכט פון לעפּצן, וואָס זענען מודה צו זיין נאָמען. ¹⁶ פאַרגעסט אָבער ניט צו טאָן גוטס, און זיך צו טיילן מיט אנדערע, וואָרים אַזעלכע קרבנות ווערן וואוילגעפעלן פאַר גאַט.

¹⁷ געהאַרט אייערע מנהיגים, און זייט זיי אונטערטעניק, וואָרים זיי וואַכן איבער אייערע נשמות, ווי די, וואָס וועלן דאַרפן אָפגעבן חשבון, כדי זיי זאָלן דאָס טאָן מיט פרייד, און ניט מיט צער; וואָרים דאָס וואָלט געווען פאַר אייך אַן נוצן.

¹⁸ זייט מתפלל פאַר אונדז; וואָרים מיר זענען איבערצייגט, אַז מיר האָבן אַ גוט געוויסן, ווייל מיר באַגערן צו לעבן ערלעך אין אַלצדינג.

⁶ דברים לא, 6, 8. = תהלים קיח, 6. ⁷ ויקרא טו, 27. ⁸ ויקרא ז, 12; ישעיה נו, 19;

הושע, יד, 2.

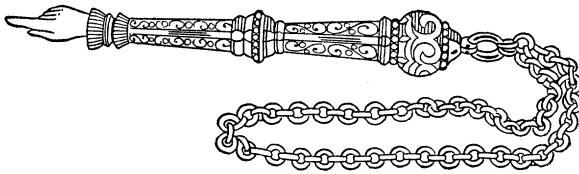
¹⁹ און איך בעט אייך נאך א סך מערער דאָס צו טאָן, כדי איך זאָל צו אייך וואָס גיכער אומגעקערט ווערן.

²⁰ און דער גאָט פון שְׁלוֹם, וואָס האָט צוריקגעבראַכט פון די טויטע אונדזער האַר יֵשׁוּעַ, דעם גרויסן פּאַסטער פון די שאָף, דורך דעם בלוט פון דעם אייביקן בונד, ²¹ זאָל אייך מאַכן תּוֹמִים אין יעדער גוטער זאַך צו טאָן זיין רַצוֹן, בעת ער ווירקט אין אייך דאָס, וואָס איז וואוילגעפעליק פאַר אים דורך יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, צו וועמען סע זאָל זיין דער קָבוֹד אויף אייביק און אייביק. אָמֵן.

²² און איך בעט אייך, ברידער, אַז איר זאָלט אָננעמען דאָס דאָזיקע מוסר-וואָרט; וואָרים איך האָב אייך געשריבן בקיצור. ²³ זייט וויסן, אַז אונדזער ברודער טימאָטעאָס איז באַפרייט געוואָרן; מיט אים, אויב ער וועט בקרוב קומען, וועל איך אייך זען.

²⁴ גריסט אַלע אייערע מְנַהִיגִים, און אַלע הייליקע. די פון איטאַליע גריסן אייך.

²⁵ קְסֵד זאָל זיין מיט אייך אַלע. אָמֵן.

דער בריוו פון יַעקבן

יַעקב, אַ קנעכט פון גאַט און פון דעם האַר ישׁוע המָשיח, צו די צוועלף שְׁבָטִים, וואָס זענען אין גְלוּת: שְׁלוֹם!
² פאַררעכנט עס פאַר לויטער פרייד, מיינע ברידער, בעת איר פאַלט אַריין אין פֿלערליי נסיונות, ³ ווייל איר ווייסט, אַז דאָס אויספראוון פון אייער אַמונה טוט פירן צו געדולדיקייט. ⁴ נאָר זאָל געדולדיקייט האָבן איר שלִימוּת־דיקע ווירקונג, כדי איר זאָלט זיין שלִימוּת־דיק און תָּמִים, און סע זאָל אייך גאַרניט פעלן. ⁵ אויב אָבער עמיצן פון אייך טוט פעלן חֲכָמָה, זאָל ער בעטן ביי גאַט, וואָס גיט אַלעמען מיט אַ פּוֹלֶעַר האַנט, און מאַכט ניט צו שאַנד, און סע וועט אים געגעבן ווערן. ⁶ זאָל ער אָבער בעטן אין אַמונה, און ניט מסופק זיין; וואָרים דער, וואָס איז מסופק, איז ווי די כּוֹוֹאֲלִיע פון יָם, געטריבן פון דעם ווינט און געשלידערט. ⁷ וואָרים יענער מענטש זאָל ניט מיינען, אַז ער וועט עפעס באַקומען פון גאַט; ⁸ ער איז אַ וואַקלדיקער מענטש, און ניט שטאַנדאָפטיק אין אַלע זיינע וועגן. ⁹ זאָל אָבער דער ברודער פון שפּלן שטאַנד

זיך רימען אין זיין דערהויבענער מדרגה; ¹⁰ און דער עושר מיט דעם, וואָס ער ווערט שפּל; מחמת ווי די בלום פון דעם גראָו וועט ער פאַרגיין. ¹¹ וואָרים די זון גייט אויף מיט איר היץ, און דאָס גראָו פאַרוועלקט, און די בלום דערפון טוט אַראָפּפאַלן, און דער חן פון איר געשטאַלט גייט פאַרלוירן; אַזוי וועט אויך דער עושר פאַרוועלקן אין זיינע וועגן.

¹² וואויל איז דעם מענטשן, וואָס האַלט אויס אַ נסיון; וואָרים בעת ער ווערט באַוויליקט, וועט ער באַקומען די קרוין פון לעבן, וואָס גאָט האָט צוגעזאָגט צו די, וואָס האָבן אים ליב. ¹³ זאָל קיינער ניט זאָגן, בעת ער ווערט געפרוואוט, איך בין געפרוואוט געוואָרן פון גאָט; וואָרים גאָט קאָן ניט געפרוואוט ווערן מיט שלעכטס, און ער אַליין טוט קיינעם ניט מנסה זיין. ¹⁴ גייערט יעדער איינער ווערט געפרוואוט, בעת ער ווערט גערייצט און פאַרפירט דורך זיין אייגענער תאוה. ¹⁵ דעמאָלט טוט די תאוה, בעת זי ווערט מעיבֿרת, געבערן זינד; און די זינד, בעת זי וואַקסט אויס, ברענגט דעם טויט.

¹⁶ זייט ניט גענאָרט, מיינע באַליבטע ברידער. ¹⁷ יעדע גוטע מתנה, און יעדע שלימותדיקע מתנה, איז פון אויבן, און קומט אַראָפּ פון דעם פאָטער פון ליכט, ביי וועמען עס איז ניטאָ קיין שום פאַרענדערונג, אָדער אַ שאַטן וואָס בייט זיך. ¹⁸ מיט זיין אייגענעם רצון האָט ער אונדז געבוירן דורך דעם וואָרט פון אַמת, כדי מיר זאָלן זיין אַ מין ביבורים פון זיינע באַשעפענישן.

¹⁹ איר ווייסט דאָס, מיינע באַליבטע ברידער. זאָל אָבער יעדער מענטש זיין פלינק צו הערן, פאַמעלעך צום רעדן, און פאַמעלעך צום דערצערענען; ²⁰ וואָרים דער צאָרן פון אַ מענטשן טוט ניט ווירקן די רעכטפאַרטיקייט פון גאָט. ²¹ בכּן, טוט אָפּ פון זיך יעדע שמוציקייט און איבערבלייב פון רשעות, און זייט מקבל מיט ענינות דאָס איינגעפלאַנצטע וואָרט, וואָס איז בכּוח צו ראַטעווען אייערע נשמות.

²² אָבער זייט טוערס פון דעם וואָרט, און ניט בלויז הערערס, וואָס נאָרן זיך אַליין אָפּ. ²³ וואָרים אויב עמיצער איז אַ הערער פון דעם וואָרט, און ניט קיין טוער, איז ער געגליכן צו אַ מענטשן, וואָס זעט זיין ליבלעך פּנים אין אַ שפיגל; ²⁴ וואָרים ער זעט זיך אַליין, און גייט אַוועק, און פאַרגעסט תּיכּף וואָסער מין מענטש ער איז געווען. ²⁵ אָבער דער, וואָס

קוקט אריין אין דער שלִימוֹת־דיקער תורה, די תורה פון פרייהייט, און בלייבט דערביי, און וואָס איז ניט קיין הערער, וואָס פאַרגעסט, נייערט אַ טוער, וואָס טוט ווירקן, וועט אים זיין וואויל אין זיין טואונג.

²⁶ אויב עמיצער מיינט, אַז ער איז פרום, און טוט ניט צאַמען זיין צונג, נאָרט ער זיין האַרץ, און זיין פרומקייט איז פוסט. ²⁷ אַ ריינע און אומבאַפֿלעקטע פרומקייט פאַר אונדזער גאָט און פאַטער איז דאָס: מַנְחֵם-אָבֵל צו זיין יתומים און אַלמנות אין זייערע צרות, און צו האַלטן זיך אומבאַפֿלעקט פון דער וועלט.

ר מיינע ברידער, האַלט ניט די אַמונה פון אונדזער האַר יְשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, דעם האַר פון כְּבוֹד, מיט נְשִׂאֵת-פָּנִים. ² וואָרים אויב סע קומט אַריין אין אייער בֵּית-הַכְּנֶסֶת אַ מענטש מיט גילדענע רינגען, און שיינע מַלְבוּשִׁים, און סע קומט אויך אַריין אַן אַרעמאַן אין אַפּגעריסענע מַלְבוּשִׁים, ³ און איר קוקט מיט חן אויף דעם, וואָס טראָגט די שיינע מַלְבוּשִׁים, און זאָגט: דו זיין דאָ, אויף דעם בְּכֹבֵדִיקן פֿלאַץ; און צו דעם אַרעמאַן זאָגט איר: דו שטיי דאָרט, אָדער זיין אונטער מיין פוסבענקל. ⁴ צי טוט איר ניט מאַכן קיין חילוק צווישן אייך אַליין, און ווערט שופטים מיט בייזע מַחֲשָׁבוֹת? ⁵ האַרְכֵּט, מיינע באַליבטע ברידער: צי האָט גאָט ניט אויסדערוויילט די אַרעמע פון דער וועלט, צו זיין רייך אין אַמונה און יוֹרְשִׁים פון דעם מַלְכוּרָה, וואָס ער האָט מְבַטְרָח געווען פאַר די, וואָס האָבן אים ליב? ⁶ איר אָבער האָט מְבוּזָה געווען דעם אַרעמאַן. צי טוען אייך ניט באַדריקן די עֲשִׂירִים, און שלעפּן זיי אייך ניט פאַר דעם בֵּית-דִין? ⁷ צי טוען זיי ניט לעסטערן דעם חֲשׁוֹבֵן נאָמען, מיט וועלכן איר ווערט אָנגערופּן?

⁸ אויב איר זענט טאַקע מקיים דאָס קעניגלעכע געזעץ, לויט דער תורה: דו זאָלסט ליב האָבן דיין חֵבֵר ווי זיך אַליין, א, טוט איר גוט; ⁹ אויב אָבער איר זענט נושא־פָּנִים, באַגייט איר אַ זינד, און ווערט פאַרמשפּט דורך דער תורה ווי בעלי-עֵבִירָה. ¹⁰ וואָרים ווער סע וועט מקיים זיין די גאַנצע תורה, נאָר וועט אויף עפעס עובר זיין, האָט ער עובר געווען אויף אַלע מצוות. ¹¹ וואָרים דער, וואָס האָט געזאָגט: דו זאָלסט ניט מְנַה זיין, האָט אויך געזאָגט: דו זאָלסט ניט טייטן. היינט, אויב דו ביסט ניט מְנַה, נייערט טוסט טייטן, האָסטו עובר געווען אויף דער תורה. ¹² אַווי רעדט

און אזוי טוט, ווי מענטשן, וואָס דאַרפן געמשפּט ווערן דורך דער תּוֹרָה פּון פּרִייהייט. ¹³ וואָרים דער משפּט איז אָן רחמנות פאַר דעם, וואָס האָט ניט אַרויסגעוויזן קיין רחמנות; רחמים טוט זיך רימען קעגן דין.

¹⁴ וואָס נוצט עס, מיינע ברידער, אויב אַ מענטש זאָגט, ער האָט אַמונה, נאָר ער האָט ניט קיין מעשים? צי קאָן אים זיין אַמונה העלפן? ¹⁵ אויב אַ ברודער, אָדער שוועסטער איז נאָקעט, און עס פעלט זיי אין טעגלעכער שפּייו, ¹⁶ און איינער פון אייך זאָגט צו זיי: גייט בשלום; זייט אַנגעוואַרעמט און געזעטיקט; און איר גיט זיי ניט די זאכן, וואָס זענען נייטיק פאַר דעם לייב, וואָס טוט עס נוצן? ¹⁷ אויך אזוי איז אַמונה, אויב זי האָט ניט קיין מעשים, איז זי טויט פון זיך אַליין.

¹⁸ עמיצער וועט אָבער זאָגן: דו האָסט אַמונה, און איך האָב מעשים; ווייז מיר דיין אַמונה אָן דייע מעשים, און איך, דורך מיינע מעשים, וועל דיר ווייזן מיין אַמונה. ¹⁹ דו גלויבסט, אָ גאָט איז איינער; דו טוסט גוט. די טיילוואַנים גלויבן אויך, און ציטערן. ²⁰ ווילסטו אָבער וויסן, דו נאַרישער מענטש, פאַרוואָס אַמונה אָן מעשים איז טויט? ²¹ צי איז אַברהם־אָבינו ניט גערעכטפאַרטיקט געוואָרן דורך מעשים, בעת ער האָט פּקריב געווען זיין זון יצחקן אויפן מוֹזֶבֶח? ²² דו זעסט, אָ אַמונה האָט געווירקט מיט זיינע מעשים, און דורך מעשים איז פּולקאָם געוואָרן די אַמונה. ²³ און מקיים געוואָרן איז דער פּסוק, וואָס זאָגט: און אַברהם האָט געגלויבט גאָט, און עס איז אים פאַררעכנט געוואָרן פאַר רעכטפאַרטיקייט, און ער איז גערופן געוואָרן דער פּריינט פון גאָט א. ²⁴ איר זעט, אָ דורך מעשים ווערט אַ מענטש גערעכטפאַרטיקט, און ניט נאָר דורך אַמונה. ²⁵ איז דען ניט רַחֲב־הוֹנָה אויף אַזאַ אופן גערעכטפאַרטיקט געוואָרן דורך מעשים, ווען זי האָט אויפגענומען די מרגלים, און האָט זיי אַרויסגעשיקט מיט אַן אַנדערן וועג? ²⁶ וואָרים אזויווי דער גוף אָן דער נשמה איז טויט, אזוי אויך איז אַמונה אָן מעשים טויט.

זאָלן קיין סך פון אייך ניט ווערן קיין לערערס, מיינע ברידער, ווייל איר ווייסט, אָ מיר וועלן קריגן אַ שווערערן משפּט. ² וואָרים אין אַ סך זאכן ווערן מיר אַלע נישט. אויב עמיצער ווערט ניט נישט אין זיינע רייד, דער איז אָן אַיש תּמים, און איז בכּוֹח צו צאַמען זיין גאַנצן גוף.

א בראשית טו, 6; ישעיה מא, 8; דברי הימים ב' כ, 7. ב יהושע ב, 1-21.

³ און אויב מיר לייגן אריין ציימלעך אין די מיילער פון פערד, כדי זיי זאלן אונדז פאלגן, פירן מיר אויך זייער גאנצן ליב. ⁴ זע, אויך די שיפן, הגם זיי זענען אזוי גרויס און ווערן געטריבן פון שטארקע ווינטן, דאך ווערן זיי ארומגעפירט פון זייער א קליינעם רודער, וואוהין דער שטייערמאן וויל. ⁵ אזוי איז אויך די צונג א קליינער אבר, און טוט זיך רימען מיט גרויסע זאכן. זע, סארא גרויסער וואלד ווערט אונטערגעצונדן דורך א קליין פייער! ⁶ און די צונג איז א פייער; א וועלט פון אומגערעכטיקייט צווישן אונדזערע אברים איז די צונג, וואס טוט באפאלעקן דעם גאנצן ליב, און צינדט אונטער דאס ראד פון לעבן, און ווערט אונטערגעצונדן פון גיהנום. ⁷ ווארים יעדער מין פון בהמות און עופות, פון ווידמונגען און חיות פון דעם ים, ווערט געצאמט און איז געצאמט געווארן דורך דעם מענטשלעכן מין. ⁸ אבער די צונג קאן קיין מענטש ניט צאמען - זי איז אן אומרויאיק שלעכטס, פול מיט ססמהוות. ⁹ מיט איר בענטשן מיר גאט, דעם פאטער, און מיט איר שעלטן מיר מענטשן, וואס זענען געמאכט אין דעם צלם-אלהים. ¹⁰ פון דעם זעלבן מויל קומט ארויס ברכה און קלה. מיינע ברידער, אזוי דארף עס ניט זיין. ¹¹ צי טוט דער קוואל ארויס-שפרודלען פון דער זעלבער עפענונג זיס וואסער און ביטערס? ¹² צי קאן א פינגבויס, מיינע ברידער, טראגן איילבערטן, אדער א וויינישטאק פינג? אויך קאן א זאלצקוואל ניט ארויסגעבן קיין זיס וואסער.

¹³ ווער צווישן אייך איז קלוג און פארשטענדיק? זאל ער ווייזן מיט זיין גוטער פירונג זינע מעשים אין ענינות פון חכמה. ¹⁴ אויב אבער איר טראגט ביטערע קנאה און שנאה אין אייער הארץ, טא רימט אייך ניט און זייט ניט פאלש צום אמת. ¹⁵ די דאזיקע חכמה קומט ניט אראפ פון אויבן, גייערט איז ערדיש, תאנוהדיק, טיילוואניש. ¹⁶ ווארים וואו עס איז קנאה און שנאה, דארט איז מהומה און אלדאס-בייז. ¹⁷ די חכמה אבער, וואס איז פון אויבן, איז קודם-כל לויטער, דערנאך פרידלעך, איידעל, גרינג צום איבערבעטן, פול מיט דערבארעמדיקייט און גוטע פירות, אן ספקות, אן חניפה. ¹⁸ און די פרוכט פון גערעכטיקייט ווערט געזיט אין שלום פון די, וואס מאכן שלום.

פונדאנען קומען מלחמות, און פונדאנען קומען געשלעגן צווישן אייך? **י** צי קומען זיי ניט פון אייערע תאוות, וואס פירן מלחמה אין אייערע

אַבְרָם? ² איר גלוסט, און האָט ניט; איר הרגעט, און זענט מקנא, און קאַנט עס ניט דערגרייכן; איר שלאָגט זיך און פירט מלחמה; איר האָט ניט, מחמת איר טוט ניט בעטן. ³ איר בעט, און באַקומט ניט, מחמת איר בעט שלעכט, פדי איר זאָלט עס אויסברענגען אין אייערע פאַרגעניגנס. ⁴ איר אויסגעלאָסענע! צי ווייסט איר ניט, אָו די פריינטשאַפט מיט דער וועלט איז פריינטשאַפט קעגן גאָט? בכּן, ווער סע וועט זיין אַ פריינט פון דער וועלט, מאַכט זיך פאַר אַ שונא פון גאָט. ⁵ אָדער מיינט איר, אָו דער פּסוק זאָגט אומזיסט: מיט קנאה טוט גאַרן דער גייסט, וואָס ער האָט געמאַכט רוען אין אונדז? ⁶ ער טוט אָבער געבן מער חסד. איבערדעם זאָגט דער פּסוק: גאָט שטעלט זיך קעגן די האַפּערדיקע, און גיט חן צו די ענווים. ⁷ זייט דעריבער אונטערטעניק צו גאָט; און שטעלט אייך אַנטקעגן דעם שטן, און ער וועט אַנטרינען פון אייך. ⁸ גענעענט צו גאָט, און ער וועט גענעענען צו אייך. רייניקט אייערע הענט, איר זינדיקע, און ליטערט אייערע הערצער, איר צוויי־פּנימדיקע. ⁹ פּילט אייער עלנט, און קלאָגט, און וויינט; זאָל אייער געלעכטער פאַרקערט ווערן אין קלאָג, און אייער פרייד אין טרויעריקייט. ¹⁰ דערנידעריקט אייך פאַר גאָט, און ער וועט אייך דערהייבן.

¹¹ רעדט ניט איינער קעגן דעם אַנדערן, ברידער. דער, וואָס רעדט קעגן אַ ברודער, אָדער משפט זיין ברודער, רעדט קעגן דער תּוֹרָה, און משפט די תּוֹרָה. היינט, אויב דו משפּטסט די תּוֹרָה, ביסטו ניט איינער, וואָס איז מקיים די תּוֹרָה, גייערט איר שופט. ¹² איינער נאָר איז דער געזעצגעבער און שופט, דאָס איז דער, וואָס איז ביכולת מציל צו זיין און אומצוברענגען; ווער אָבער ביסטו, וואָס טיסט משפטן דיין חבר? ¹³ קומט דאָך, איר, וואָס זאָגט: היינט, אָדער מאַרגן וועלן מיר גיין אין דער און דער שטאָט אַריין, און פאַרברענגען דאָרט אַ יאָר, און האַנדלען, און פאַרדינען, ¹⁴ הַגֵּם איר ווייסט ניט וואָס מאַרגן וועט זיין. וואָס איז אייער לעבן? וואָרים איר זענט אַ נעפל, וואָס דויערט אַ ווילע, און פאַרשווינדט דערנאָך צוריק. ¹⁵ צוליב דעם באַדאַרפט איר זאָגן: אַם ירצה־השם, אָו מיר וועלן לעבן, וועלן מיר דאָס, אָדער דאָס טאָן. ¹⁶ אַצינד אָבער רימט איר אייך אין אייערע באַרימערײען; אַזאַ מין רימען זיך איז

שלעכט. ¹⁷ בכך, פאַר דעם, וואָס פאַרשטייט צו טאָן גוטס, און טוט עס ניט, פאַר דעם איז עס אַ זינד.

ה קומט דאָך, איר רייכע, וויינט און קלאַגט אויף אייערע צָרוּר, וואָס קומען איבער אייך. ² אייער עשירות איז פאַרפּוילט, און אייערע בנָדִים זענען צעפרעסן פון מאָיל. ³ אייער גאַלד און זילבער איז פאַרזשאַווערט, און זייער זשאַווער וועט זיין אַן עֲדוּרַת קעגן אייך, און וועט פאַרצערן אייער פלייש ווי פייער. איר האָט צונויפגעזאַמלט אייער אוצר אין די לעצטע טעג. ⁴ זע, דער שִׁכָּר פון די אַרבעטאַרער, וואָס האָבן געשניטן אייערע פעלדער, און וואָס איז פון אייך פאַרהאַלטן געוואָרן, טוט אויס־שרייען; און די געשרייען פון די, וואָס האָבן געשניטן, זענען אַריין אין די אויערן פון גאָט צבָאוֹת. ⁵ איר האָט וואויל געלעבט אויף דער ערד, און געהאַט אייערע תּענוגִים; איר האָט פעט געמאַכט אייערע הערצער ווי אין אַ טאָג פון שחיטה. ⁶ איר האָט פאַרמשפט, איר האָט געטייט דעם צדיק; ער טוט זיך ניט שטעלן קעגן אייך.

⁷ זייט דעריבער געדולדיק, ברידער, ביז דעם קומען פון דעם האַר. זע, דער אַקערער וואָרט אויף דער טייערער פרוכט פון דער ערד, און איז געדולדיק מיט איר, ביז זי באַקומט דעם פריזעגן און שפעטרעגן. ⁸ זייט איר אויך געדולדיק, שטאַרקט אייערע הערצער; וואָרים דאָס קומען פון דעם האַר האָט גענענענט. ⁹ מורמלט ניט, ברידער, איינער קעגן דעם אַנדערן, כדי איר זאָלט ניט געמשפט ווערן; אָט שטייט דער שופט פאַר דער טיר. ¹⁰ נעמט אייך, ברידער, פאַר אַ ביישפּיל פון לייזן און געדולד די נביאים, וואָס האָבן גערעדט אין דעם נאָמען פון גאָט. ¹¹ אָט רופן מיר אַן געבענטשטע די, וואָס האָבן אויסגעהאַלטן. איר האָט געהערט פון דער געדולדיקייט פון אַיבן, און איר האָט געזען, וואָס גאָט האָט צום סוף געטאָן, וואָרים גאָט איז פול מיט רחמנות און לייטזעליקייט.»

¹² דער עיקר פון אַלץ אָבער, מיינע ברידער, שווערט ניט, ניט ביים הימל, ניט ביי דער ערד, אויך ניט ביי קיין שום אַנדער שבועה; נייערט זאָל אייער יאָ, זיין יאָ, און אייער ניין, ניין, כדי איר זאָלט ניט פאַלן אונטער דעם משפט.

¹³ טוט ווער לייזן צווישן אייך? לאָז ער מתפלל זיין. איז עמיצער

* אַיב א, 21, 22; תהלים קיא, 4.

פריילעך? לאָו ער זינגען לויב־געזאָנגען. ¹⁴ איז עמיצער קראַנק צווישן אייך? לאָו ער רופן די זקנים פון דער קהילה, און זאָלן זיי מתפלל זיין פאַר אים, און אים זאָלן מיט אייל אין דעם נאָמען פון גאָט; ¹⁵ און די תפילה פון אַמונה וועט מציל זיין דעם קראַנקען, און גאָט וועט אים אויפריכטן; און אויב ער איז באַגאַנגען זינד, וועלן זיי אים פאַרגעבן ווערן. ¹⁶ בכּן, זייט מתנודה אייערע זינד אייער פאַר דעם אַנדערן, און זייט מתפלל אַ אייער פאַר דעם אַנדערן, כדי איר זאָלט געהיילט ווערן. די תפילה פון דעם צדיק האָט אַ גרויסע און שטאַרקע פעולה. ¹⁷ אַלְיָהוּ איז געווען אַ מענטש פונקט אַזוי ווי מיר זענען, און ער האָט מתפלל געווען מיט כּוונה, אַז ס'זאָל ניט רעגענען; און סע האָט ניט גערעגנט אויף דער ערד דריי יאָר מיט זעקס חודשים. ¹⁸ און ער האָט ווידער אַמאָל מתפלל געווען, און דער הימל האָט געגעבן רעגן, און די ערד האָט אַרויסגעבראַכט איר פרוכט¹⁹.

¹⁹ מיינע ברידער, אויב עמיצער פון אייך ווערט אַראָפּגעפירט פון דעם אַמת, און אייער קערט אים אום, ²⁰ זאָל ער וויסן, אַז דער, וואָס טוט אומקערן אַ זינדיקן פון זיין פאַרקרומטן וועג, וועט מציל זיין אַ נפש פון טויט, און וועט פאַרדעקן אַ סך זינד.

¹ מלכים א' א, יז, יח, יט.

דער ערשטער בריוו פון פעטרוסן

פֿעטרוס, אַ שלִיחַ פֿון ישׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, צו די אויסדערוויילטע, וואָס זענען תּוֹשְׁבֵי־פֿון דער צעשפּרייטונג אין פּאָנטוס, גאַלאַטיע, קאַפּאַדאָציע, אַזיע און בִּיטִינִיע,² לויט נאָך דער השָׁנָה פֿון גאַט, דעם פּאָטער, אין הייליקונג פֿון דעם גייסט, צו געהאַרכוואַמקייט און שפּרענונג פֿון דעם בלוט פֿון ישׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ: חֶסֶד צו אייך און שְׁלוֹם זאָלן זיין געמערט.³ געלויבט איז גאַט, דער פּאָטער פֿון אונדזער האַר ישׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, וואָס האָט אונדז לויט זיין גרויס רחמים ווידער אַמאָל געבוירן צו אַ לעבעדיקער האַפענונג, דורך דעם תּוֹחַת־הַמַּתִּים פֿון ישׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ,⁴ פֿאַר אַ נחלָה וואָס איז אומפאַרדאַרבלעך, אומבאַפּלעקט, וואָס ווערט נישט פאַרוועלקט, און וואָס איז באַהאַלטן פֿאַר אייך אין הימל,⁵ איר, וואָס ווערט פֿון דער מאַכט פֿון גאַט באַשיצט דורך אַמונה פֿאַר אַ ישׁועה, וואָס איז אָנגעברייט אַנטפּלעקט צו ווערן אין דער לעצטער צייט.⁶ טוט אייך דערמיט שטאַרק פּרייען, הַגֵּם איר זענט אויף אַ קורצער צייט, אויב גייטיק, טרויעריק געוואָרן דורך פאַרשידענע נסיוֹנוֹת,⁷ כּדִּי דער באַווייז פֿון אייער אַמונה, וואָס איז אַ סך טייערער פֿון

גאָלד, וואָס פאַרגייט, הָגם סע ווערט אויסגעפרוואווט דורך פייער, זאָל אייך זיין צום לויב און הערלעכקייט און פֿבוד ביי דער אַנטפלעקונג פון ישוע המשיח.⁸ הָגם איר האָט אים ניט געזען, האָט איר אים ליב, און הָגם איר טוט אים אַצינד ניט זען, דאָך טוט איר אין אים גלויבן, און טוט אייך שטאַרק פרייען מיט אַן אומדערציילבאַרער און הערלעכער שְמחה;⁹ און איר דערגרייכט דעם תּכלית פון אייער אַמונה, די ישועה פון אייערע נשמות.

¹⁰ פּונוועגן דער דאָזיקער ישועה האָבן חוקר־דורש געווען די נביאים, וואָס האָבן נביאות געזאָגט פּונוועגן דעם חֶסֶד, וואָס דאַרף קומען אויף אייך.¹¹ זיי האָבן געפאַרשט וואָסערע צייט, אָדער וואָסער אָפּן פון צייט דער גייסט פון מְשִׁיחַן, וואָס איז געווען אין זיי, האָט אָנגעדייט, בעת ער האָט פאַרויס עֲדוּת געזאָגט אויף די עינזים פון מְשִׁיחַן, און די גדולות, וואָס וועלן קומען נאָך זיי.¹² פאַר זיי איז דאָס אַנטפלעקט געוואָרן, אַז ניט פאַר זיך אַליין, נייערט פאַר אייך האָבן זיי געדינט מיט די דאָזיקע זאַכן, וואָס זענען אַצינד אָנגעזאָגט געוואָרן צו אייך דורך די, וואָס האָבן מְבַשֵּׂר געווען פאַר אייך די בשורה דורך דעם רוח־הַקּוֹדֶשׁ, וואָס איז געשיקט געוואָרן פון הימל; וואָס אין זיי באַגערן אַרײַנצוקוקן מלאַכים.

¹³ בכּן, גורט אָן די לענדן פון אייער פאַרשטאַנד, זייט נישטער, און לייגט אייער גאַנצע האַפּענונג אויף דעם חֶסֶד, וואָס דאַרף פאַר אייך געבראַכט ווערן ביי דער אַנטפלעקונג פון ישוע המשיח.¹⁴ ווי געהאַרכזאַמע קינדער, זאָלט איר אייך ניט צופאַסן צו אייערע פריערדיקע תּאוות אין די צייטן פון אייער אומוויסנקייט;¹⁵ נייערט גלייך ווי דער, וואָס האָט אייך באַרופּן, איז הייליק, זאָלט איר אַליין אויך זיין הייליק אין יעדן שטייגער פון לעבן,¹⁶ מחמת סע שטייט געשריבן:

איר זאָלט זיין הייליק, וואָרים איך בין הייליק.

¹⁷ און אויב איר רופּט צו אים ווי אַ פּאַטער, וואָס טוט מְשַׁפֵּטן אָן נשׂיאת־פָּנים, לויט יעדן מענטשנס מְעִשִׂים, זאָלט איר פאַרברענגען אין מורא די צייט פון אייער פאַרווײלן.¹⁸ וואָרים איר ווייסט, אַז ניט מיט פאַרדאַרבלעכע זאַכן, מיט זילבער אָדער גאָלד, זענט איר אויסגעלייט געוואָרן פון אייער נישטיקן שטייגער פון לעבן, וואָס איז איבערגעגאַנגען פון אייערע אַבות,¹⁹ נייערט מיט דעם טייערן בלוט פון מְשִׁיחַן, ווי פון אַ

לאַם, אָן אַ מום און אָן אַ פּלעק. ²⁰ ער, וואָס איז געווען פּאַרויסבאַשטימט איידער דער גרונטפעסטיקונג פון דער וועלט, נאָר איז אַנטפלעקט געוואָרן אויף דעם סוף פון די טעג פון אייערטוועגן, ²¹ וואָס זענט דורך אים מאַמינים אין גאָט, וואָס האָט אים מחיה־מתים געווען, און האָט אים געגעבן כּבוד, אַזוי, אַז אייער אַמונה און האַפענונג זאָל זיין אין גאָט.

²² הַיּוֹת איר האָט געלייטערט אייערע נשמות אין אייער געהאַרכזאַמקייט פאַר דעם אַמרת אין ניט קיין פאַרשטעלטער ליבשאַפט פון די ברידער, זאָלט איר גלוטיק ליב האָבן אייער דעם אַנדערן פון האַרצן. ²³ וואָרים איר זענט ווידער אַמאַל געבוירן געוואָרן, ניט פון קיין פאַרדאַרבלעכער וריעה, גייערט פון אומפאַרדאַרבלעכער, דורך דעם וואָרט פון גאָט, וואָס לעבט און געדייט. ²⁴ וואָרים

יעדעס פלייש איז ווי גראָז,

און יעדע פּראַכט דערפון איז ווי דער צווייט פון גראָז.

דאָס גראָז פאַרוועלקט, און דער צווייט פאַלט אַראָפּ;

²⁵ אָבער דאָס וואָרט פון גאָט באַשטייט אויף אייביקאָ.

און דאָס דאָזיקע איז דאָס וואָרט פון דער גוטער בשורה, וואָס איז אייך אַנגעזאָגט געוואָרן.

בכּן, טוט אָפּ פון זיך יעדע רשעות, און יעדן באַטרוג, און חניפּה, און קנאה, און יעדע רכילות. ² ווי נייגעבוירענע עופּעלעך, באַגערט די נייטגעפעלשטע גייסטיקע מילך, כדי איר זאָלט דורך איר וואַקסן צו דער ישועה, ³ אויב איר האָט טועם געווען, אַז דער האַר איז גוט.

⁴ געזענענט צו אים, ווי צו אַ לעבעדיקן שטיין, וואָס איז פאַרוואָרפן פון מענטשן, ביי גאָט אָבער אויסדערוויילט און טייער, ⁵ און ווי לעבעדיקע שטיינער זאָלט איר אַליין אויפגעבויט ווערן צו אַ גייסטיק הויז, צו זיין אַ הייליקע פּהונגה, כדי מקריב צו זיין גייסטיקע קרָבּנור, וואָס זענען באַוויליקט צו גאָט דורך ישוע המשיח. ⁶ מחמת סע שטייט געשריבן:

זע, איך לייג אין ציון אַן אויסדערוויילטן, טייערן ווינקלשטיין;

און דער, וואָס גלויבט אין אים, וועט ניט פאַרשעמט ווערן.

⁷ בכּן, פאַר אייך, וואָס גלויבן, איז ער טייער, פאַר אַזוינע אָבער, וואָס גלויבן ניט:

איז דער שטיין, וואָס די בוימיינסטער האָבן פאַרוואָרפן,
 געוואָרן צום ווינקלשטיין א,
⁸ און אַ שטיין פון שטרויכלונג, און אַ פעלו פון ערגערניש-ב.
 וואָרים זיי שטרויכלען צוליב זייער ווידערשפעניקייט קעגן דעם וואָרט,
 וואָס צו דעם זענען זיי אויך באַשטימט געוואָרן.
⁹ איר אָבער זענט אַן אויסדערוויילטער דור, אַ מלוכה פון פֿהנים,
 אַ הייליקע אומה, אַן עם-סגולה, כדי באַקאַנט צו מאַכן די מידות פון אים,
 וואָס האָט אייך אַרויסגערופן פון פינצטערניש צו זיין וואונדערלעך ליכט;
¹⁰ איר, וואָס זענט אַמאָל ניט געווען קיין פּאָלק, אָבער אַצינד זענט איר
 גאַטס פּאָלק; אַמאָל זענט איר געווען אַן חֶסֶד, אָבער אַצינד האָט איר
 מקבל געווען חֶסֶד.
¹¹ באַליבטע, איך בעט אייך ווי גרים און תושבים, זיך צוריקצוהאַלטן
 פון פליישלעכע תּאוות, וואָס טוען קריגן קעגן אייער זעל. ¹² פירט אייך
 אויף רעכט צווישן די אומות־העולם, כדי, בעת זיי רעדן קעגן אייך ווי
 טוער פון אומרעכט, זאָלן זיי דורך אייערע מעשים־טובים, וואָס זיי זעען,
 לויבן גאָט אין דעם טאָג פון רעכנשאַפט.
¹³ זייט אונטערטעניק אונטער יעדער מענטשלעכער פאַראַרדענונג פון
 דעם האַרס־זעען, סיי דעם מֶלֶך, ווי אַ העכסטן, ¹⁴ אָדער די פּראָקור־
 ראַטאָרן, וואָס זענען פון אים געשיקט געוואָרן צו שטראַפן די, וואָס טוען
 אומרעכט, און צו לויבן די, וואָס טוען גוטס. ¹⁵ וואָרים אַזוי איז דער
 רִצוֹן פון גאָט, אַז דורך טאָן גוטס זאָלט איר פאַרשטומען די אומוויסנדיקייט
 פון נאַרישע מענטשן; ¹⁶ ווי פּרײַע, און ניט נוצנדיק אייער פּרײַהייט פאַר
 אַ מאַנטל פון רשעות, נייערט ווי קנעכט פון גאָט. ¹⁷ גיט אָפּ פֿבוד אַלע
 מענטשן. האָט ליב די ברודערשאַפט. האָט מורא פאַר גאָט. גיט אָפּ
 פֿבוד דעם מֶלֶך.
¹⁸ קנעכט, זייט אונטערטעניק אייערע האַרן מיט דער גאַנצער פּאַרכ־
 טיקייט, ניט נאָר די גוטע און איידעלע, נייערט אויך די ביזע. ¹⁹ וואָרים דאָס
 דאָזיקע איז באַוויליקט, אויב איינער שטייט אויס יסורים פּונדען ערלעכקייט
 צו גאָט, בעת ער טוט ליידין אומזיסט. ²⁰ וואָרים וואָסער פֿבוד איז עס,
 אַז איר זינדיקט, און ווערט געשלאָגן דערפאַר, אויב איר וועט עס אָננעמען

א תהלים קיח, 22. ב ישעיה ח, 14.

געדולדיק? אויב אָבער איר טוט גוטס, און ליידט דערפאַר געדולדיק, איז עס באַוויליקט ביי גאָט. ²¹ וואָרים צו דעם זענט איר באַרופן געוואָרן, מחמת מְשִׁיחַ הָאֵט אויך געליטן פאַר אייך, און געלאָן אייך אַ ביישפּיל, כדי איר זאָלט גיין אין זיינע טריט. ²² ער האָט ניט געטאַן קיין זינד; עס איז אויך ניט געפונען געוואָרן קיין פאַלשקייט אין זיין מויל. ²³ בעת ער איז געלעסטערט געוואָרן, האָט ער ניט געלעסטערט צוריק; בעת ער האָט געליטן, האָט ער ניט געסטראַשעט; נייערט האָט זיך איבערגעענטפערט צו דעם, וואָס טוט מְשַׁפֵּטן רעכטפאַרטיק. ²⁴ ער אַליין האָט אַוועקגעטראַגן אונדזערע זינד אין זיין ליב אויף דעם האַלץ, כדי מיר זאָלן לעבן צו רעכטפאַרטיקייט, נאָכדעם ווי מיר זענען אָפּגעשטאַרבן פאַר זינד; דורך וועמעס וואונדן איר זענט געהיילט געוואָרן. ²⁵ וואָרים איר זענט פאַרבלאַנדזשעט געוואָרן ווי שאַף, אָבער אַצינד האָט איר אייך אומגעקערט צו דעם פאַסטעך און אויפזעצן פון אייערע נשמות.

אויף דעם זעלבן שטייגער, איר ווייבער, זייט אונטערטעניק אייערע אייגענע מאַנען, כדי, אויב אַפילו טייל געהאַרכן ניט דאָס וואָרט, זאָלן זיי קענען געוואונען ווערן אָן דעם וואָרט, דורך דער אויפפירונג פון זייערע ווייבער, ² בעת זיי וועלן זען אייער צניעותדיקע און פרומע אויפפירונג. ³ זייער באַשיינונג זאָל ניט זיין די אויסערלעכע באַשיינונג פון פלעכטן די האָר, און פון טראַגן צירונג פון גאַלד, אָדער פון אַנטאָן זיך קליידער, ⁴ נייערט זאָל דאָס זיין דער פאַרבאַרגענער מענטש פון דעם האַרץ און דער אומפאַרדאַרבלעכער קליידונג פון אַן צניעותדיקן און שטילן גייסט, וואָס האָט אַ גרויסן ווערט פאַר גאָט. ⁵ וואָרים אַזוי פלעגן זיך אַמאָל באַשיינען די הייליקע נשִׁים, וואָס האָבן געהאַפט אין גאָט, און זיי זענען געווען אונטערטעניק זייערע מאַנען, ⁶ ווי שְׁרָה האָט געהאַכט אַבְרָהָמֶען, און האָט אים אָנגערופן האָר. און איר זענט געוואָרן אירע קינדער, אויב איר טוט רעכט, און ווערט ניט דערשראָקן פון קיין שום פּחד.

⁷ אויף אַזאַ שטייגער, איר מאַנען, וואוינט מיט אייערע ווייבער מיט פאַרשטענדעניש, און גיט אָפּ כּבוד דער פרוי, ווי די שוואַכע פּלִי, מחמת זיי זענען אויך מיט־יורשים אין דעם חֶסֶד פון לעבן, כדי אַז אייערע תּפִּילות זאָלן ניט געשטערט ווערן.

⁸ צום סוף, זייט אַלע פון איין מחשברה, רחמנותדיק, ברודערלעך, באַרעמהאַרציק, ענינותדיק. ⁹ פאַרגעלט ניט קיין שלעכטס פאַר שלעכטס, אָדער לעסטערונג פאַר לעסטערונג, נייערט פאַרקערט, בענטשט; וואָרים צו דעם זענט איר באַרופן געוואָרן, כדי איר זאָלט ירשענען אַ ברכה. ¹⁰ וואָרים

דער, וואָס וויל ליב האָבן לעבן,

און זען גוטע טעג,

זאָל היטן זיין צונג פון שלעכטס,

און זיינע ליפן פון רעדן פאַלשקייט;

¹¹ און זאָל ער אָפקערן פון שלעכטס, און טאָן גוטס,

זאָל ער זוכן שלום און זיך יאָגן נאָך אים.

¹² וואָרים די אויגן פון גאָט זענען אויף די צדיקים,

און זיינע אויערן צו זייער געבעט;

אַבער דאָס פֿנים פון גאָט איז קעגן די, וואָס טוען שלעכטס א.

¹³ און ווער איז דער, וואָס וועט אייך טאָן שאָדן, אויב איר זענט

אייפערדיק אין דעם, וואָס איז גוט? ¹⁴ און אויב אפילו איר זאָלט לייַדן

פונוועגן רעכטפאַרטיקייט, טאָ וואויל איז אייך. און האָט ניט קיין מורא

פאַר זייער שרעק, און ערגערט אייך ניט, ¹⁵ נייערט הייליקט אין אייערע

הערצער משיחן פאַר האַר; זייט גרייט תמיד צו געבן אַ תשובה יעדן

איינעם, וואָס פרעגט אייך אַ טעם בנוגע דער האָפענונג, וואָס איז אין אייך,

דאָך מיט ענינות און פאַרכטיקייט; ¹⁶ האָט אַ גוט געוויסן, כדי אין דעם,

וואָס איר ווערט באַשולדיקט, זאָלן פאַרשעמט ווערן די, וואָס לעסטערן

אייער גוטע פירונג פון לעבן אין משיחן. ¹⁷ וואָרים עס איז בעסער צו לייַדן

פאַר טאָן גוטס, אויב דאָס איז גאָטס רצון, איידער פאַר טאָן שלעכטס.

¹⁸ מחמת אויך משיח איז איין מאָל געשטאַרבן פונוועגן זינד, דער צדיק פאַר

די רשעים, כדי ער זאָל אונדז גענענען צו גאָט, בעת ער איז געטייט

געוואָרן אין דעם פלייש, אָבער געמאַכט געוואָרן לעבעדיק אין דעם גייסט.

¹⁹ און אין אים איז ער אויך געגאַנגען און האָט מבשר געווען אין געפאַנגענ

שאַפט פאַר די גייסטער, ²⁰ וואָס זענען אַמאָל געווען ווידערשפעניק, בעת די

געדולדיקייט פון גאָט האָט געוואָרט אין די טעג פון נחן, בשעת די תבה איז

געבויט געוואָרן, וואָס אין איר זענען עטלעכע, דהיינו, אַכט נפשות ניצול געוואָרן פון דעם וואַסער. ²¹ פון וואָס, אין אַן אַמֶתער ענלעכקייט, די טבילה טוט אייך אַצינד אויך מציל זיין, ניט ווי דאָס אָפּטאָן דעם שמוץ פון דעם לייב, נייערט דאָס פאַרלאַנגען פון אַ גוט געוויסן לַיבִי גאָט, דורך דעם תּחַת־הַמַּתִּים פון יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, ²² וואָס איז ביי דער רעכטער האַנט פון גאָט, נאָכדעם ווי ער איז אַרויפגעאַנגען אין הימל אַרײַן; און מלאַכִים און הערשאַפטן און מאַכטן זענען געמאַכט געוואָרן אים אונטערטעניק.

דעריבער, אַזוויי משיח האָט געליטן אין דעם פלייש, זאָלט איר אייך אויך באַוואָפענען מיט דעם זעלבן געדאַנק, וואָרים דער, וואָס האָט געליטן אין דעם פלייש, הערט אויף זינדיקן. ² כּדי ער זאָל מער ניט לעבן אין דעם פלייש די איבעריקע פון זיינע טעג לויט די תּאוות פון מענטשן, נייערט לויט דעם רַצוֹן פון גאָט. ³ וואָרים עס איז שוין גענוג די פאַרגאַנגענע צייט, בעת איר האָט געטאָן דעם באַגער פון די אומות־הָעוֹלָם, און זענט געגאַנגען אין תּאוות, גלוסטונגען, אויסגעלאַסנקייטן, שיכרות און נמאַסע צבּוּדה־נְרוּת. ⁴ איבערדעם וואונדערן זיי זיך, וואָס איר לויפט ניט מיט זיי אין דעם זעלבן שליים פון פאַרדאַרבנקייט, בעת זיי רעדן לְשׁוֹן־הָרַע פּוּנוּעֵגן אייך; ⁵ זיי וועלן אָבער אָפּגעבן דין־זַחֶשׁבּוֹן דעם, וואָס איז אָנגעברייט צו משפטן די לעבעדיקע און די טויטע. ⁶ וואָרים צוליב דעם איז די בשׁוּרָה אָנגעזאַגט געוואָרן אַפּילו צו די מתים, כּדי זיי זאָלן געמשפט ווערן אין דעם פלייש ווי מענטשן, אָבער לעבן לויט ווי גאָט אין דעם גייסט.

⁷ דער סוף אָבער פון אַלצדינג האָט געזעענט; זייט דעריבער געוונט אין פאַרשטאַנד, און זייט ניכטער צו תּפּילה. ⁸ מער פון אַלצדינג זייט גלוטיק אין אייער ליבשאַפט צווישן זיך; וואָרים ליבשאַפט טוט פאַרדעקן אַן אַ שיעור זינד. ⁹ זייט מְכַנִּיס־אֲנֶרְחֵי אייער דעם אַנדערן אַן מורמלעריי; ¹⁰ דינט אייער דעם אַנדערן, לויט דער מִתְּנָה, וואָס יעדער האָט באַקומען, ווי גוטע פאַרוואַלטער פון דעם פּילפאַכן חֶסֶד פון גאָט. ¹¹ אויב עמיצער טוט רעדן, זאָל ער רעדן ווי סע וואָלט געווען אַ נבואה פון גאָט; אויב עמיצער טוט דינען, זאָל ער דינען ווי פון דעם כּוֹחַ, וואָס גאָט טוט געבן, כּדי אין אַלצדינג זאָל גאָט פאַרהערלעכט ווערן דורך יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, וואָס אים געהערט דער כּבוֹד און די הערשאַפט אויף אייביק און אייביק. אַמֵּן.

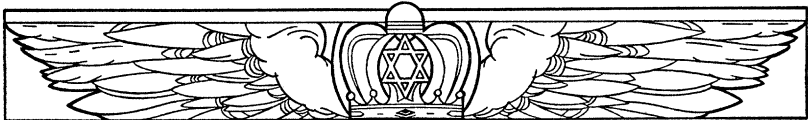
¹² באַליבטע, וואונדערט אייך ניט בנוגע דעם פּייעריקן נסיון וואָס קומט איבער אייך, כדי אייך צו פּרוּוואָן, גלייך ווי סע וואָלט אייך געטראָפּן עפעס אַן אויסטערלישע זאַך. ¹³ נייערט פּרייט אייך, אויף וויפל איר האָט אַ חלק אין משיחס ליידן, כדי איר זאָלט אייך אויך פּרייען ביי דער אַנטפלעקונג פון זיין הערלעכקייט מיט אַ גרויסער פּרייד. ¹⁴ אויב איר ווערט געלעסטערט פּונעגן דעם נאָמען פון משיחן, טאָ וואויל איז אייך, מחמת דער גייסט פון הערלעכקייט און דער גייסט פון גאָט טוט רוען אויף אייך. ¹⁵ נאָר זאָל קיינער פון אייך ניט ליידן ווי אַ רוצח, אָדער אַ גנב, אָדער אַ רשע, אָדער ווי איינער, וואָס מישט זיך אין פּרעמדע עסקים. ¹⁶ נאָר אויב איינער ליידט ווי אַ משיח, זאָל ער זיך ניט שעמען, נייערט זאָל ער אין דעם דאָזיקן נאָמען פאַרהערלעכן גאָט. ¹⁷ וואָרים סע האָט גענעענט די צייט פאַר דעם אָנהייב פון משפט אין דעם הויז פון גאָט; און אויב סע הייבט זיך אָן קודם ביי אונדז, וואָס וועט זיין דער סוף פון די, וואָס געהאַרכן ניט די בשורה פון גאָט? ¹⁸ און אויב דער צדיק ווערט קוים געראַטעוועט, וואו וועט אַהינקומען דער רשע און זינדיקער? ¹⁹ בכּן, זאָלן אויך די, וואָס ליידן לויט דעם רצון פון גאָט, איבערענטפּערן זייערע נשמות צו אַ געטרייען בורא, בעת זיי טוען גוטס.

ה בכּן, די זקנים צווישן אייך בין איך מוהיר, איך, וואָס בין אויך אַ זקן און אַן עדות פון די ליידן פון משיחן, ווי אויך אַ טיילנעמער אין דער הערלעכקייט, וואָס וועט אַנטפלעקט ווערן: ² פיטערט גאָטס סטאַדע, וואָס איז אייך אַנפאַרטרויט, און האָט השגחה איבער איר, ניט דורך צוואַנג, נייערט וויליק, לויט דעם רצון פון גאָט, אויך ניט אין שענדלעכן פאַרדינסט, נייערט מיט חשק; ³ אויך ניט ווי באַהערשער פון גאָטס נחלה, נייערט מאַכט אייך פאַר ביישפּילן פון דער סטאַדע. ⁴ און בעת דער הויפט־פּאַסטעך וועט אַנטפלעקט ווערן, וועט איר מקבל זיין די קרוין פון הערלעכקייט, וואָס טוט ניט פאַרוועלקן.

⁵ אַזוי אויך, איר זינגערע, זייט אונטערטעניק די זקנים. גורט אייך אַלע אָן מיט הכּנעה צו דינען איינער דעם אַנדערן; וואָרים גאָט איז קעגן די האָפּערדיקע, גיט אָבער חן צו די ענווים. ⁶ בכּן, דערנידעריקט אייך אונטער דער מעכטיקער האַנט פון גאָט,

פדי ער זאל אייך דערהייבן מיט דער צייט. ⁷ וואַרפט אַרויף אויף אים אַלע אייערע דאגות, מחמת ער טוט זאָרגן פאַר אייך א. ⁸ זייט ניכטער, זייט וואָך. אייער באַדרענגער, דער שָטן, גייט אַרום ווי אַ ברומענדיקער לייב, און זוכט, וועמען ער זאָל קענען פאַרצוקן. ⁹ אים זאָלט איר שטאַרק ביישטיין אין אייער אַמונה, ווייל איר ווייסט, אַז די זעלבע יסורים ווערן דערפילט אין אייערע ברידער אין דער וועלט. ¹⁰ און דער גאָט פון יעדן חֶסֶד, וואָס האָט אייך באַרופֿן צו זיין אייביקער הערלעכקייט אין מְשִׁיחֵן, וועט אייך אַליין, נאָכדעם ווי איר האָט געליטן אַביסל, מאַכן שלִימוּתֵיךָ, אייך באַפעסטיקן און שטאַרקן. ¹¹ אים געהערט די הערשאַפט אויף אייביק און אייביק. אָמֵן.

¹² דורך סילוואַנוסן, אונדזער געטרייען ברודער, ווי איך רעכן אים, האָב איך אייך בקיצור געשריבן, און מִזְהִיר געווען און עֲדוֹת געזאָגט, אַז דאָס דאָזיקע איז דער אַמתער חֶסֶד פון גאָט; שטייט אין אים פעסט. ¹³ די קהילה אין בְּבֶל, וואָס איז אויסדערוויילט אינאיינעם מיט אייך, גריסט אייך, און אַווי טוט מאַרקוס, מיינ זון. ¹⁴ גריסט איינער דעם אַנדערן מיט אַ קוּש פון ליבשאַפט. שְׁלוֹם צו אייך אַלע, וואָס זענט אין מְשִׁיחֵן.

דער צווייטער בריוו פון פעטרוס

שמעון פעטרוס, אַ קנעכט און שליח פון ישוע המָשיח, צו די, וואָס האָבן מקבל געווען די אייגענע טייערע אַמונה ווי מיר, אין דער רעכטפאַרטיקייט פון אונדזער גאָט און דעם גאָל ישוע המָשיח. ² חֶסֶד צו אייך און שְׁלוֹם זאָל געמערט ווערן אין דער דערקענטעניש פון גאָט און פון ישוע, אונדזער האַר. ³ הֵיִוֹת זיין געטלעכע מאַכט האָט אונדז באַוויליקט אַלצדינג, וואָס האָט אַ שִׁיכוֹת צום לעבן און פּרוּמקייט,

דורך דער דערקענטעניש פון אים, וואָס האָט אונדו באַרופֿן דורך זיין אייגענער הערלעכקייט און גוטע מידות, ⁴ וואָס דורך זיי האָט ער אונדז באַוויליקט זיינע טייערע און זייער גרויסע הבטחות, פדי דורך די דאָזיקע זאָלט איר ווערן טיילנעמער אין דער געטלעכער טבע, בעת איר זענט אַנטרונען די פאַרדאַרבונג, וואָס איז פאַראַן אין דער וועלט דורך פֿאווען.

⁵ און פֿונוועגן דער דאָזיקער סיבה גיט צו פֿון אייער צד די גאַנצע פֿלייסיקייט, און צו אייער אַמונה מידות־טובות, און צו אייערע מידות־טובות וויסן, ⁶ און אין אייער וויסן, זעלבסט־באַהערשונג, און אין אייער זעלבסט־באַהערשונג, סבלנות, און אין אייער סבלנות, פֿרומקייט, ⁷ און אין אייער פֿרומקייט, פֿריינטשאַפט, און אין אייער פֿריינטשאַפט, ליבשאַפט. ⁸ וואָרים אויב די דאָזיקע זאָכן זענען אייערע און פֿאַרמערן זיך, מאַכן זיי אייך איר זאָלט ניט ווערן בַטל, אויך ניט אומפֿרוכפֿערדיק אין דער דערקענטעניש פֿון אונדזער האַר ישוע המשיח.

⁹ וואָרים דעם, וואָס סע פעלן די דאָזיקע זאָכן, דער איז בלינד, און זעט נאָר וואָס עס איז נאָענט, ווייל ער האָט פֿאַרגעסן די רייניקונג פֿון זיינע אַלטע זינד. ¹⁰ איבערדעם, ברידער, פֿלייסט אייך נאָך מער, צו מאַכן זיכער אייער באַרופֿונג און אויסדערוויילטקייט; וואָרים אויב איר וועט דאָס טאָן, וועט איר קיינמאָל ניט געשטרויכלט ווערן. ¹¹ וואָרים אַזוי וועט אייך ברייט געעפֿנט ווערן דער אַרײַנגאַנג אין דער אייביקער מלוכה פֿון אונדזער האַר און גואַל ישוע המשיח.

¹² איבערדעם וועל איך תּמיד זיין גרייט אייך צו דערמאָנען פֿונוועגן די דאָזיקע זאָכן, הַגם איר קענט זיי, און זענט באַפעסטיקט אין דעם אַמת, וואָס איז מיט אייך. ¹³ און איך האַלט עס פֿאַר רעכט, קל־זמן איך בין אין דעם דאָזיקן געצעלט, אייך צו דערוועקן דורך דעם דערמאָנען אייך, ¹⁴ ווייל איך ווייס, אַז דאָס אויסטאָן זיך פֿון מיין געצעלט גענעענט גיך, אַזווייז אונדזער האַר ישוע המשיח האָט מיר אָנגעצייכנט. ¹⁵ און איך וועל מיך שטאַרק מײַען, אַז איר זאָלט נאָך מיין פֿטירה אַלעמאָל זיין בכוח זיך צו דערמאָנען אין די דאָזיקע זאָכן.

¹⁶ וואָרים מיר האָבן ניט געטאָן נאָכגיין קינצלעך אויסגעטראַכטע מעשות, בעת מיר האָבן אייך אָנגעזאָגט די מאַכט פֿון אונדזער האַר ישוע המשיח און זיין קומען, נייערט מיר זענען געווען אויגן־עדות פֿון זיין

דערהויבנקייט. ¹⁷ וואָרים ער האָט מקבל געווען פון גאָט, דעם פּאָטער, כּבוד און הערלעכקייט, בעת אַזאָ קול האָט זיך צו אים דערטראָגן דורך דער דערהויבענער הערלעכקייט: דאָס איז מײן געליבטער זון, אין אים איז מײן וואוילגעפעלן. ¹⁸ און דאָס דאָזיקע קול האָבן מיר געהערט קומען פון הימל, בעת מיר זענען מיט אים געווען אויף דעם הייליקן באַרג. ¹⁹ און מיר האָבן דאָס וואָרט פון נבואה נאָך זיכערער, און איר טוט רעכט, וואָס איר גיט אַכטונג דערויף ווי אויף אַ ליכט, וואָס ליכט אין אַ פינצטערן אָרט, ביז דער טאָג ברעכט אַרײן, און דער מאַרגנשטערן גײט אויף אין אייערע הערצער. ²⁰ פאַרשטייט ראַשׂית דאָס, אַז קײן שום נבואה פון די כּתבֿי־קודֿש האָט אַן אײגענעם באַשׂיד, ²¹ וואָרים קײן שום נבואה איז ווען אַמאָל געקומען דורך דעם רצון פון אַ מענטש, נײערט מענטשן האָבן גערעדט פון גאָט דורך דער השפּעה פון דעם רוּח־הקודֿש.

רעס זענען אָבער אויך אויפגעשטאַנען פאַלשע נבֿיאים צווישן דעם פּאָלק, ווי סע וועלן אויך זײן צווישן אײך פאַלשע לערער, וואָס וועלן בסוד אַרײנברענגען צעשטערנדיקע אַפיקורסור, און וועלן אפילו פאַרלייקענען דעם האַר, וואָס האָט זײ אויסגעקויפט, און וועלן ברענגען אויף זיך אַ גיכע פאַרלענדונג. ² און אַ סך וועלן נאָכגיין נאָך זײערע אומווערדיקע מעשים, און צוליב זײ וועט דער וועג פון דעם אַמת געלעסטערט ווערן. ³ און אין גריקײט וועלן זײ מיט אויסגעטראַכטע רײד מאַכן מסַחֵר מיט אײך; זײער פּסק ווערט פון לאַנג אָן נײט אַפגעלייגט, און זײער פאַרדאַרבונג שלומערט נײט.

⁴ וואָרים אויב גאָט האָט נײט געשײנט די מלאַכים, בעת זײ האָבן געײנדיקט, נײערט האָט זײ אַרײנגעוואָרפן אין גיהנום, און האָט זײ איבער־געענטפערט אין גריבער פון חשכות, אויפגעהיט צו ווערן פאַר דעם משפּט; ⁵ און האָט נײט געשײנט די אַלטע וועלט, נײערט האָט מציל געווען נחן מיט זיבן אַנדערע, אַ מבֿשר פון רעכטפאַרטיקײט, בעת ער האָט געבראַכט אַ מבול אויף דער וועלט פון די רשעים; ⁶ און בעת ער האָט איבערגעקערט די שטעט פון סדום און עמֶורָה אין אַש, האָט ער זײ פאַרמשפּט חרוב צו ווערן, און האָט זײ געמאַכט פאַר אַ משל פאַר יענע, וואָס וועלן לעבן רשעותדיק; ⁷ און האָט מציל געווען דעם צדיק לוֹט, וואָס איז געווען שווער געפלאַגט דורך דעם פאַרשײטן לעבן פון די רשעים, ⁸ (וואָרים יענער צדיק,

בעת ער האָט געוואוינט צווישן זיי, האָט זיך טאָגטעגלעך געקוועלט אין זיין רעכטפאַרטיקער נשמה, בעת ער האָט געזען און געהערט זייערע ביזע (מעשים); ⁹ גאַט פאַרשטייט וויאָזוי מַצִּיל צו זיין די פרומע פון אַ נסיון, און צו האַלטן די רשעים אויף באַשטראַפונג ביז דעם יום־הדין, ¹⁰ און בַּפְּרֵט דֵי, וואָס גייען נאָך דעם פֿלייש אין דער תּאווה פון אומרייניקייט, און פאַראַכטן הערשאַפט.

הַעֲזֹהֲרִיק זענען זיי, איינגעצקשנט, און ציטערן ניט צו לעסטערן שָׁרוּת, ¹¹ בשעת מלאַכים, הַגִּם גרעסער אין שטאַרקייט און מאַכט, ברענגען ניט קעגן זיי קיין לעסטערנדיקן משפט פאַר גאַט. ¹² די דאָזיקע אָבער, ווי באַשעפענישן אָן שִׁכּל, וואָס זענען געבוירן געוואָרן ווי פֿשוּטע חִיּוֹר, געכאַפט און אומגעבראַכט צו ווערן, בעת זיי לעסטערן אין ענגינים, וואָס זיי פאַרשטייען ניט, וועלן אין זייער צעשטערונג זיכער אומגעבראַכט ווערן, ¹³ און ליידן אומרעכט ווי דער שִׁכּר פון טאָן אומרעכט. זיי האַלטן עס פאַר אַ תּעֲנוּג צו פרעסן דורכן טאָג, זענען פלעקן און מומים, און הוליען אין זייערע שִׁקְרִים, בשעת זיי מאַכן סעודות מיט אייך. ¹⁴ זיי האָבן אויגן, וואָס זענען פּוֹל מיט זנות, און וואָס קענען זיך ניט צוריקהאַלטן פון זינד; זיי פאַרבישפּן אומבאַפעסטיקטע נשמות; זיי האָבן אַ האַרץ געוואוינט צו זשענדעקייט; קינדער פון דער קללה. ¹⁵ ווייל זיי האָבן פאַרלאָזן דעם דָּרֶךְ־הַיִּשָּׁר, זענען זיי פאַרבלאָנדזשעט געוואָרן, און זענען געגאַנגען דעם וועג פון בלעם בְּנִבְעוֹר, וואָס האָט ליב געהאַט דעם שִׁכּר פון אומרעכט; ¹⁶ ער איז אָבער געשטראַפט געוואָרן פאַר זיין אייגענער עֲבִירָה: אַ שטום אייזל האָט גערעדט מיט אַ מענטשנס קול, און האָט פאַרמיטן דעם שְׁגֵעוֹן פון דעם נְבִיאָא.

¹⁷ דאָס זענען קוואַלן אָן וואַסער, און נעפלען געטריבן פון אַ שטורעם; פאַר זיי איז אָנגעברייט געוואָרן די שטאַק־פינצטערניש. ¹⁸ וואָרים בעת זיי רעדן אַרויס גרויסע אויפגעשוואַלענע רייד פון נישטיקייט, פאַרבישפּן זיי דורך גלוסט־קייטן און די תּאוות פון פֿלייש יענע, וואָס זענען גראַד אַנטרונען פון די, וואָס לעבן אין טּעוּרָה. ¹⁹ זיי זאָגן זיי צו פּרִייהייט, בעת זיי אַליין זענען קנעכט פון פאַרדאַרבנקייט; וואָרים פון וועמען אַ מענטש ווערט בייגעקומען, פון דעם ווערט ער אויך געבראַכט אין קנעכטשאַפט.

²⁰ וואָרים אויב נאָכדעם, ווי זיי זענען אַנטרונען פון די טומאות פון דער וועלט דורך דער דערקענטעניש פון דעם האַר און גואַל ישוע המשיח, ווערן זיי ווידער אַמאַל פאַרוויקלט אין זיי און בייגעקומען, איז זייער לעצטע מדרגה ערגער ווי די ערשטע. ²¹ וואָרים סע וואַלט געווען בעסער פאַר זיי ניט צו האָבן געקענט דעם וועג פון רעכטפאַרטיקייט, איידער נאָכדעם ווי זיי האָבן אים געקענט, זיך אָפצוקערן פון דעם הייליקן געבאַט, וואָס איז זיי איבערגעענטפערט געוואָרן. ²² סע האָט געטראָפן מיט זיי לויט דעם אַמתן מִשַׁל: דער הונט קערט זיך אום צוריק צו זיין אייגענער אויסברעכונג, און דער חזיר, וואָס האָט זיך געוואָשן, ווידער צו וואַלגערן זיך אין דער בלאָטע.

דאָס איז שוין דער צווייטער בריוו, באַליבטע, וואָס איך שרייב צו אייך; און אין ביידע פון זיי טו איך דערוועקן און דערמאָנען אייער ריין געמיט, ² כדי איר זאָלט געדענקען די רייד, וואָס זענען פריער גערעדט געוואָרן דורך די הייליקע נביאים, און דאָס געבאַט פון דעם האַר און גואַל דורך אייערע שליחים. ³ ראשית זאָלט איר פאַרשטיין דאָס דאָזיקע, אַז אויף דעם סוף פון די טעג וועלן קומען לְצִים מיט זייער ליַצְנוּרָה, וואָס גייען נאָך זייערע אייגענע תאוות, ⁴ און זאָגן: וואו איז די הבטחה פון זיין קומען? וואָרים זינט די אַבורָה זענען אַנטשלאָפן געוואָרן, איז אַלצדינג געבליבן ווי עס איז געווען פון אָנהייב אָן פון דער באַשאַפונג. ⁵ וואָרים דאָס פאַרגעסן זיי בכיוון, אַז די הימלען זענען געווען פון פאַרצייטן, און אָן ערד, וואָס האָט זיך דורך דעם וואָרט פון גאָט געפירעמט פון דעם וואַסער און דורך דעם וואַסער, ⁶ וואָס דורך זיי איז די וועלט, וואָס איז דעמאָלט געווען, אוימגעקומען, בעת זי איז פאַרפלייצט געוואָרן מיט וואַסער. ⁷ די הימלען אָבער, וואָס זענען אַצינד, און די ערד, זענען דורך דעם זעלבן וואָרט אויפגעהיט געוואָרן פאַר דעם פייער, וואָס איז באַהאַלטן געוואָרן אויף דעם יום־הדין און דער פאַרדאַרבוּנג פון די רשעים.

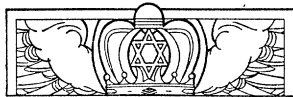
⁸ פאַרגעסט אָבער ניט דאָס איינע, באַליבטע, אַז איין טאָג איז ביי גאָט ווי טויזנט יאָר, און טויזנט יאָר ווי איין טאָג. ⁹ גאָט פאַרזאַמט ניט בנוגע זיין הבטחה, ווי טייל רעכענען פאַרזאַמונג; נייערט איז געדולדיק קעגן אייך, ווייל ער וויל ניט, אַז עמיצער זאָל אומקומען, נייערט, אַז

* משלי כו, 11. = תהלים ז, 4.

אלע זאלן קומען צו תשובה. ¹⁰ אָבער דער טאָג פון גאָט וועט קומען ווי אַ גנב; און אין אים וועלן די הימלען פאַרשווינדן מיט גרויס רעש, און די יסודות וועלן אויפגעלייזט ווערן אין ברענענדיקער היץ, און די ערד און די ווערק, וואָס זענען אויף איר, וועלן פאַרברענט ווערן.

¹¹ הַיּוֹרֵת ווי אַלע די דאָזיקע זאַכן וועלן אַזוי אויפגעלייזט ווערן, וואָסערע מינים מענטשן דאַרפט איר זיין אין אַ הייליק לעבן און פרומקייט, ¹² בעת איר דערוואַרט און באַגערט שטאַרק דאָס קומען פון גאָט טאָג, וואָס דורך אים וועלן אויפגעלייזט ווערן די הימלען אין פייער, און די יסודות צעשמאַלצן ווערן אין ברענענדיקער היץ? ¹³ מיר אָבער וואַרטן, לויט זיין הַבְּטָחָה, אויף נייע הימלען און אויף אַ נייער ערד, וואו סע טוט וואוינען רעכטפאַרטיקייט.

¹⁴ בָּכֶן, באַליבטע, הַיּוֹת איר וואַרט אויף די דאָזיקע זאַכן, גיט אַכטונג, אַז איר זאָלט געפונען ווערן אָן אַ פלעק און אָן אַ מום פאַר אים בַּשְׁלוֹם. ¹⁵ און רעכנט די געדולדיקייט פון אונדזער האַר פאַר אַ ישועה, אַזוי אויך אונדזער באַליבטער ברודער פאַולוס האָט אייך געשריבן, לויט דער חַכְמָה, וואָס איז אים געגעבן געוואָרן, ¹⁶ ווי ער טוט עס אויך אין אַלע זיינע בריוו, בעת ער רעדט אין זיי פוננעגן די דאָזיקע זאַכן. פאַראַן אין זיי טייל זאַכן וואָס זענען שווער צו פאַרשטיין, וואָס די אומפאַרשטענדיקע און ניט שטאַנדהאַפטיקע פאַרדרייען, ווי זיי טוען אויך די אַנדערע ספּרִים, צו זייער אייגענער פאַרדאַרבונג. ¹⁷ איר אָבער, באַליבטע, ווייל איר ווייסט דאָס פון פריער, גיט אַכטונג, טאַמער וועט איר, בעת איר ווערט אַוועקגעטראָגן מיט דעם טעות פון די רשעים, פאַלן פון אייער אייגענער שטאַנדהאַפטיקייט. ¹⁸ נייערט וואַקסט אין דעם חֶסֶד און דערקענטעניש פון אונדזער האַר און גאָל ישוע הַמְּשִׁיחַ. אים געהערט דער כְּבוֹד, סיי אַצינד און אויף אייביק. אָמֵן.

דער ערשטער בריוו פון יוחנן

דאָס, וואָס איז געווען פון אָנהייב אָן, וואָס מיר האָבן געהערט, וואָס מיר האָבן געזען מיט אונדזערע אויגן, וואָס מיר האָבן באַטראַכט און אונדזערע הענט האָבן באַרירט, פּינוּעגן דעם וואָרט פון לעבן, —² און דאָס לעבן איז אַנטפלעקט געוואָרן, און מיר האָבן געזען, און זאָגן עֲדוֹת, און זאָגן אייך אָן דאָס אייביקע לעבן, וואָס איז געווען ביי דעם פּאָטער, און איז צו אונדז אַנטפלעקט געוואָרן, —³ וואָס מיר האָבן געזען און געהערט, דאָס זאָגן מיר אייך אָן, כדי איר זאָלט האָבן תּבֵרוֹת־אֲשַׁפֵּט מיט אונדז, און אונדזער תּבֵרוֹת־אֲשַׁפֵּט איז מיט דעם פּאָטער און מיט זיין זון ישׁוּע הַמְּשִׁיחַ.⁴ און די דאָזיקע זאָכן שרייבן מיר אייך, כדי אונדזער שִׁמְחָה זאָל זיין פּוֹל.

⁵ און דאָס איז די שלִיחוֹת, וואָס מיר האָבן געהערט פון אים און זאָגן אייך אָן, אַז גאָט איז ליכט, און קיין פּינצטערניש איז אין אים בּכֻלָּל נִיטאַ. ⁶ אויב מיר זאָגן, אַז מיר האָבן תּבֵרוֹת־אֲשַׁפֵּט מיט אים און גייען אין דער פּינצטערניש, זאָגן מיר ליגן, און טוען ניט דעם אָמת. ⁷ אויב אָבער מיר גייען אין דעם ליכט, ווי ער איז אין דעם ליכט, האָבן מיר תּבֵרוֹת־אֲשַׁפֵּט איינער מיט דעם אַנדערן, און דאָס בלוט פון ישׁוּען, זיין זון, טוט אונדז רייניקן פון אַלע זינד.

⁸ אויב מיר זאָגן, אַז מיר האָבן ניט קיין זינד, נאָרן מיר זיך אַליין אָפּ, און דער אָמת איז ניט אין

אונדו. ⁹ אויב מיר זענען זיך מתנודה אויף אונדזערע זינד, איז ער געטריי און רעכטפארטיק, און וועט אונדז מוחל זיין אונדזערע זינד, און אונדז רייניקן פון יעדער אומגערעכטיקייט. ¹⁰ אויב מיר זאָגן, אָו מיר האָבן ניט געזינדיקט, מאַכן מיר אים פאַר אַ ליגנער, און זיין וואָרט איז ניט אין אונדז. **ב** קינדער מיינע, די דאָזיקע זאָכן שרייב איך אייך, פּדי איר זאָלט ניט זינדיקן. און אויב עמיצער טוט זינדיקן, האָבן מיר אַ מליץ ביי דעם פּאָטער, ישׁוע המְשִׁיחַ, דעם צדיק; ² און ער איז די פּאַרגעבונג פאַר אונדזערע זינד, און ניט נאָר פאַר אונדזערע אַליין, ניערט אויך פאַר דער גאַנצער וועלט. ³ און דורך דעם ווייסן מיר, אָו מיר קענען אים, אויב מיר היטן אָפּ זיינע מצוות. ⁴ דער, וואָס זאָגט: איך קען אים, און טוט ניט אָפהיטן זיינע מצוות, איז אַ ליגנער, און דער אָמת איז ניט אין אים. ⁵ ווער אָבער סע היט אָפּ זיין וואָרט, אין אים איז באַקָמת די ליבשאַפט פון גאָט דערפילט געוואָרן. דורך דעם ווייסן מיר, אָו מיר זענען אין אים. ⁶ דער, וואָס זאָגט, אָו ער בלייבט אין אים, דאַרף אויך אַליין גיין אַזוויי ער איז געגאַנגען.

⁷ באַליבטע, ניט קיין ניי געבאָט שרייב איך אייך, ניערט אָן אַלט געבאָט, וואָס איר האָט געהאַט פון אָנהייב אָן; דאָס אַלטע געבאָט איז דאָס וואָרט, וואָס איר האָט געהערט. ⁸ ווידער שרייב איך אייך אַ ניי געבאָט, וואָס דאָס איז אָמת אין אים און אין אייך, מַחמת די פינצטערניש פּאַרגייט, און דאָס אָמתע ליכט טוט שוין שיינען. ⁹ דער, וואָס זאָגט, ער איז אין דעם ליכט, און האָט פיינט זיין ברודער, איז נאָך אַלץ אין דער פינצטערניש. ¹⁰ דער, וואָס האָט ליב זיין ברודער, טוט בלייבן אין דעם ליכט, און עס איז ניטאָ אין אים קיין סיבה פון שטרויכלונג. ¹¹ דער אָבער, וואָס האָט פיינט זיין ברודער, איז אין דער פינצטערניש און טוט גיין אין דער פינצטערניש, און ווייסט ניט וואוהין ער גייט, מַחמת די פינצטערניש האָט פאַרבלענדט זיינע אויגן.

¹² איך שרייב אייך, קינדער מיינע, מַחמת אייערע זינד זענען אייך פאַרגעבן געוואָרן פון זיין נאָמענוועגן. ¹³ איך שרייב אייך, פּאָטערס, מַחמת איר קענט אים, וואָס איז פון אָנהייב אָן. איך שרייב אייך, יונגעלייט, מַחמת איר האָט בייגעקומען דעם בייזן. איך האָב געשריבן צו אייך, קינדער, מַחמת איר קענט דעם פּאָטער. ¹⁴ איך האָב געשריבן צו אייך,

פאָטערס, מחמת איר קענט אים, וואָס איז פון אָנהייב אָן. איך האָב געשריבן צו אייך, יונגעלייט, מחמת איר זענט שטאַרק, און דאָס וואָרט פון גאָט טוט בלייבן אין אייך, און איר האָט בייגעקומען דעם בייזן.

¹⁵האָט נישט ליב די וועלט, אויך נישט די זאַכן, וואָס זענען אין דער וועלט. אויב עמיצער האָט ליב די וועלט, איז די ליבשאַפט פון דעם פאָטער נישט אין אים. ¹⁶וואָרים אַלץ, וואָס איז אין דער וועלט, די תּאוּוה פון דעם פלייש, און די תּאוּוה פון די אויגן, און די גאוּוה פון לעבן, איז נישט פון דעם פאָטער, ניערט פון דער וועלט. ¹⁷און די וועלט פאַרגייט, און איר תּאוּוה; דער אָבער, וואָס טוט דעם רצון פון גאָט, פאַרבלייבט אויף אייביק.

¹⁸קינדער, עס איז די לעצטע שעה; און אזוי ווי איר האָט געהערט, אז דער קעגנער פון משיחן קומט, אזוי זענען איצט אויפגעשטאַנען אַ סך קעגנער פון משיחן. פון דעם פאַרשטייען מיר, אז ס'איז די לעצטע שעה. ¹⁹זיי זענען אַרויסגעגאַנגען פון אונדו, זיי זענען אָבער נישט געווען פון אונדו. וואָרים אויב זיי וואָלטן געווען פון אונדו, וואָלטן זיי פאַרבליבן מיט אונדו; זיי זענען אָבער אַרויסגעגאַנגען, כדי זיי זאָלן ווערן אַנטפלעקט, אז זיי אַלע זענען נישט פון אונדו. ²⁰און איר האָט אַ זאַלבוּנג פון דעם הייליקן, און איר אַלע ווייסט עס. ²¹איך האָב אייך געשריבן, נישט מחמת איר קענט נישט דעם אָמת, ניערט מחמת איר קענט אים, און מחמת קיין שום ליגן קומט נישט פון דעם אָמת.

²²ווער איז דער ליגנער, אויב נישט דער, וואָס פאַרלייקנט, אז ישוע איז דער משיח? דער דאָזיקער איז דער קעגנער פון משיחן, וואָס פאַרלייקנט דעם פאָטער און דעם זון. ²³ווער סע פאַרלייקנט דעם זון, האָט אויך נישט דעם פאָטער; דער, וואָס איז מודה אין דעם זון, האָט אויך דעם פאָטער.

²⁴זאָל דאָס, וואָס איר האָט געהערט פון אָנהייב אָן, פאַרבלייבן אין אייך. אויב דאָס, וואָס איר האָט געהערט פון אָנהייב אָן, פאַרבלייבט אין אייך, וועט איר אויך פאַרבלייבן אין דעם זון און אין דעם פאָטער. ²⁵און דאָס דאָזיקע איז די הבטחה, וואָס ער האָט אונדו מבטיח געווען, דאָס אייביקע לעבן.

²⁶די דאָזיקע זאַכן האָב איך אייך געשריבן פּונוועגן די, וואָס ווילן אייך

פאַרפירן; ²⁷ אָבער די זאַלבונג, וואָס איר האָט מקבל געווען פון אים, טוט פאַרבלייבן אין אייך, און איר נייטיקט זיך ניט, אָו עמיצער זאָל אייך לערנען; נייערט אַזוי ווי זיין זאַלבונג טוט אייך לערנען פּונדען אַלצדינג, און איז וואָרהאַפטיק און ניט קיין ליגן, און אַזוי ווי זי האָט אייך געלערנט, אַזוי פאַרבלייבט אין אים.

²⁸ און אַצינד, קינדער, פאַרבלייבט אין אים, פּדי, ווען ער וועט אַנטפלעקט ווערן, זאָלן מיר האָבן בַּשְׁחוֹן, און ניט פאַרשעמט ווערן פאַר אים ביי זיין קומען. ²⁹ אויב איר ווייסט, אָו ער איז רעכטפאַרטיק, פאַרשטייט איר, אָו אויך יעדער איינער, וואָס טוט רעכטפאַרטיקייט, איז פון אים געבוירן.

זעט מיט וואָס פאַר אַ מין ליבשאַפט דער פאַטער האָט אונדז מַנְכָּה געווען, אָו מיר זאָלן גערופן ווערן קינדער פון גאָט; און אַזוינע זענען מיר אויך. פּונדען דער דאָזיקער סִיבָה טוט אונדז די וועלט ניט קענען, מַחֲמַת זי האָט אים ניט געקענט. ² באַליבטע, אַצינד זענען מיר קינדער פון גאָט; און עס איז נאָך ניט אַנטפלעקט געוואָרן וואָס מיר וועלן זיין. מיר ווייסן, אָו ווען ער וועט אַנטפלעקט ווערן, וועלן מיר זיין גלייך ווי ער; וואָרים מיר וועלן אים זען אַזוי ווי ער איז. ³ און יעדער איינער, וואָס האָט די דאָזיקע האַפּעננג געשטעלט אויף אים, רייניקט זיך אַליין, אַזוי ווי ער איז ריין.

⁴ יעדער איינער, וואָס טוט זינדיקן, איז עובר די תּוֹרָה, און זינד איז דאָס עובר זיין אויף דער תּוֹרָה. ⁵ און איר ווייסט, אָו ער איז אַנטפלעקט געוואָרן, פּדי אַוועקצונעמען זינד; און אין אים איז ניטאָ קיין זינד. ⁶ ווער סע פאַרבלייבט אין אים, טוט ניט זינדיקן; ווער סע טוט זינדיקן, האָט אים ניט געזען, און אויך ניט געקענט.

⁷ קינדער, לאָו אייך קיינער ניט פאַרפירן. דער, וואָס טוט רעכט-פאַרטיקייט, איז רעכטפאַרטיק, אַזוי ווי ער איז רעכטפאַרטיק. ⁸ דער, וואָס באַגייט זינד, איז פון דעם שַׁטֵּן; וואָרים דער שַׁטֵּן זינדיקט פון אָנהייב אָן. צוליב דעם איז דער בְּנֵי-אֱלֹהִים אַנטפלעקט געוואָרן, פּדי ער זאָל צעשטערן די מעשים פון דעם שַׁטֵּן.

⁹ ווער סע איז געבוירן געוואָרן פון גאָט, באַגייט ניט קיין זינד, מַחֲמַת

זיין זאמען פאַרבלייבט אין אים; און ער קאָן ניט זינדיקן, מחמת ער איז געבוירן געוואָרן פון גאָט.¹⁰ אין דעם ווערן אַנטפלעקט די קינדער פון גאָט און די קינדער פון שָׁטן. ווער סע טוט ניט קיין רעכטפאַרטיקייט, איז ניט פון גאָט, און אויך ניט דער, וואָס טוט ניט ליב האָבן זיין ברודער.¹¹ וואָרים דאָס איז די שליחות, וואָס איר האָט געהערט פון אָנהייב אָן, אַז מיר זאָלן ליב האָבן איינער דעם אַנדערן.¹² ניט ווי קִין, וואָס איז געווען פון דעם ביין, און האָט געהרגעט זיין ברודער אָ. און פאַרוואָס האָט ער אים געהרגעט? מחמת זיינע מעשים זענען געווען שלעכט, און זיין ברודערס רעכטפאַרטיק.

¹³ וואונדערט אייך ניט, ברידער, אויב די וועלט האָט אייך פיינט.¹⁴ מיר ווייסן, אַז מיר זענען אַריבערגעגאַנגען פון טויט צום לעבן, מחמת מיר האָבן ליב די ברידער. דער, וואָס טוט ניט ליב האָבן, פאַרבלייבט אין טויט.¹⁵ ווער סע האָט פיינט זיין ברודער, איז אַ רוצח; און איר ווייסט, אַז אַ רוצח האָט ניט קיין חֵלֶק אין אייביקן לעבן.

¹⁶ אין דעם דערקענען מיר ליבשאַפט, מחמת ער האָט אַוועקגעגעבן זיין לעבן פאַר אונדז; און אויך מיר דאַרפן אַוועקגעבן אונדזער לעבן פאַר די ברידער.¹⁷ ווער אָבער סע האָט די גיטער פון דער וועלט, און זעט זיין ברודער אין גויט, און פאַרשליסט זיין האַרץ קעגן אים, וויאָזוי טוט די ליבשאַפט פון גאָט פאַרבלייבן אין אים?¹⁸ קינדער, לאָמיר ניט ליב האָבן אין וואָרט, אויך ניט מיט דער צונג, ניערט אין מעשים און אַמת.

¹⁹ אין דעם וועלן מיר דערקענען, אַז מיר זענען פון דעם אַמת, און וועלן פאַר אים פאַרויכערן אונדזער האַרץ,²⁰ מחמת אויב אונדזער האַרץ פאַרמשפט אונדז, איז גאָט גרעסער ווי אונדזער האַרץ און ווייסט אַלצדינג.²¹ באַליבטע, אויב אונדזער האַרץ פאַרמשפט אונדז ניט, האָבן מיר בטחון פאַר גאָט;²² און וואָס מיר בעטן, באַקומען מיר פון אים, מחמת מיר היטן אָפּ זיינע מצוות און טוען דאָס, וואָס איז אים וואוילגעפעלן.²³ און דאָס איז זיין געבאָט, אַז מיר זאָלן גלויבן אין דעם נאָמען פון זיין זון ישוע המשיח, און ליב האָבן איינער דעם אַנדערן, אַזוויי ער האָט אונדז געבאָטן.²⁴ און דער, וואָס האַלט זיינע מצוות, טוט פאַרבלייבן אין אים,

און ער אין זיין. און אין דעם דערקענען מיר, און ער פארבלייבט אין אונדז, דורך דעם גייסט, וואָס ער האָט אונדז געגעבן.

באַליבטע, גלויבט ניט יעדן גייסט, נייערט פראוואוט די גייסטער, צי זיי זענען פון גאָט; מחמת אַ סך פאַלשע נביאים זענען אַרויסגעגאַנגען אין דער וועלט אַריין.² אין דעם טוט דערקענען דעם גייסט פון גאָט: יעדער גייסט, וואָס איז מודה, און ישוע המשיח איז געקומען אין דעם פלייש, איז פון גאָט; און יעדער גייסט, וואָס איז ניט מודה אין ישוען, איז ניט פון גאָט. און דאָס איז דער גייסט פון דעם קעגנער פון משיחן, פון דעם, וואָס איר האָט געהערט, און ער קומט; און אַצינד איז ער שוין אין דער וועלט.

⁴ איר זענט פון גאָט, קינדער מיינע, און איר האָט זיי בייגעקומען; מחמת דער, וואָס איז אין אייך, איז גרעסער ווי דער, וואָס איז אין דער וועלט.⁵ זיי זענען פון דער וועלט, דעריבער רעדן זיי פון דער וועלט, און די וועלט טוט זיי הערן.⁶ מיר זענען פון גאָט; דער, וואָס קען גאָט, טוט אונדז הערן; דער, וואָס איז ניט פון גאָט, טוט אונדז ניט הערן. אין דעם דערקענען מיר דעם גייסט פון אַמת און דעם גייסט פון טעות.
⁷ באַליבטע, לאָמיר ליב האָבן איינער דעם אַנדערן; וואָרים ליבשאַפט איז פון גאָט, און יעדער איינער, וואָס האָט ליב, איז געבוירן געוואָרן פון גאָט, און קען גאָט.⁸ דער, וואָס האָט ניט ליב, קען ניט גאָט; וואָרים גאָט איז ליבע.

⁹ אין דעם איז די ליבשאַפט פון גאָט אַנטפלעקט געוואָרן אין אונדז, וואָס גאָט האָט געשיקט זיין בן-יחיד אין דער וועלט אַריין, כדי מיר זאָלן דורך אים לעבן.¹⁰ אין דעם איז ליבשאַפט: ניט דאָס, וואָס מיר האָבן ליב געהאַט גאָט, נייערט וואָס ער האָט אונדז ליב געהאַט, און האָט געשיקט זיין זון צו זיין די פאַרגעבונג פאַר אונדזערע זינד.¹¹ באַליבטע, אויב גאָט האָט אונדז אַזוי ליב געהאַט, באַדאַרפן מיר אויך ליב האָבן איינער דעם אַנדערן.¹² קיינער האָט קיינמאַל ניט געזען גאָט; אויב מיר האָבן ליב איינער דעם אַנדערן, טוט גאָט פאַרבלייבן אין אונדז, און זיין ליבשאַפט ווערט שלימותדיק אין אונדז.

¹³ אין דעם ווייסן מיר, און מיר בלייבן אין אים, און ער אין אונדז, מחמת ער האָט אונדז געגעבן פון זיין גייסט.¹⁴ און מיר האָבן געזען און

זאָגן עֲדוּת, אָו דער פּאָטער האָט געשיקט דעם זון צו זיין דער גואַל פון דער וועלט. ¹⁵ דער, וואָס וועט מודה זיין, אָו ישׁוע איז דער בְּנ־אֱלֹהִים, טוט גאָט פּאַרבלייבן אין אים, און ער אין גאָט. ¹⁶ און מיר האָבן דערקענט און געגלויבט אין דער ליבשאַפט, וואָס גאָט האָט פאַר אונדז. גאָט איז ליבע, און דער, וואָס בלייבט אין ליבשאַפט, טוט פּאַרבלייבן אין גאָט, און גאָט פּאַרבלייבט אין אים.

¹⁷ מיט דעם איז די ליבשאַפט אין אונדז געמאַכט געוואָרן גאַנץ, כדי מיר זאָלן האָבן בטחון אין דעם יוֹם־הַדִּין; מַחֲמַת אַזוֹיוּי ער איז, פּוּנְקַט אַזוֹי זענען מיר אין דער דאָזיקער וועלט. ¹⁸ עס איז ניטאָ קיין פּחד אין ליבשאַפט, נייערט שלִימוּת־דיקע ליבשאַפט טוט אַרויסטרײַבן דעם פּחד, מַחֲמַת פּחד האָט שטראַף; און דער, וואָס האָט מורא, איז ניט געוואָרן שלִימוּת־דיק אין ליבשאַפט. ¹⁹ מיר האָבן ליב, מַחֲמַת ער האָט אונדז קודם ליב געהאַט. ²⁰ אויב עמיצער זאָגט: איך האָב ליב גאָט, און האָט פיינט זיין ברודער, איז ער אַ ליגנער; וואָרים דער, וואָס האָט ניט ליב זיין ברודער, וועמען ער האָט געזען, קען ניט ליב האָבן גאָט, וועמען ער האָט ניט געזען. ²¹ און דאָס דאָזיקע געבאָט האָבן מיר פון אים, אָו דער, וואָס האָט ליב גאָט, זאָל אויך ליב האָבן זיין ברודער.

ה ווער סע גלויבט, אָו ישׁוע איז דער מִשִׁיחַ, איז געבוירן געוואָרן פון גאָט; און ווער סע האָט ליב דעם, וואָס האָט אים געבוירן, האָט אויך ליב דעם, וואָס איז פון אים געבוירן געוואָרן. ² אין דעם דערקענען מיר, אָו מיר האָבן ליב די קינדער פון גאָט: בעת מיר האָבן ליב גאָט און זענען מקיים זיינע מצוות. ³ וואָרים דאָס איז די ליבשאַפט צו גאָט, וואָס מיר האַלטן זיינע מצוות; און זיינע מצוות זענען ניט שווער. ⁴ וואָרים אַלץ, וואָס עס איז געבוירן געוואָרן פון גאָט, איז מנצח די וועלט; און דאָס איז דער נצחון, וואָס האָט געווען די וועלט: אונדזער אָמוּנָה.

⁵ און ווער איז דער, וואָס איז מנצח די וועלט, אויב ניט דער, וואָס גלויבט, אָו ישׁוע איז דער בְּנ־אֱלֹהִים? ⁶ דאָס איז דער, וואָס איז געקומען דורך וואַסער און בלוט, ישׁוע המִשִׁיחַ; ניט מיט דעם וואַסער אַליין, נייערט מיט דעם וואַסער און מיט דעם בלוט. ⁷ און עס איז דער גייסט, וואָס זאָגט עֲדוּת, מַחֲמַת דער גייסט איז דער אָמַת. ⁸ וואָרים עס זענען דריי, וואָס זאָגן

עדות: דער גייסט, און דאָס וואַסער, און דאָס בלוט; און די דריי זענען איינשטימיק.

⁹ אויב מיר זענען מקבל דאָס עדות פון מענטשן, איז דאָס עדות פון גאָט גרעסער; וואָרים דאָס איז דאָס עדות פון גאָט, אָז ער האָט עדות געזאָגט פּונוועגן זיין זון. ¹⁰ דער, וואָס גלויבט אין דעם בן־אַלהים, האָט דאָס עדות אין זיך; דער, וואָס גלויבט ניט גאָט, האָט אים געמאַכט פאַר אַ ליגנער, מחמת ער האָט ניט געגלויבט אין דעם עדות, וואָס גאָט האָט עדות געזאָגט פּונוועגן זיין זון. ¹¹ און דאָס איז דאָס עדות, אָז גאָט האָט אונדז געגעבן אייביק לעבן, און דאָס דאָזיקע לעבן איז אין זיין זון. ¹² דער, וואָס האָט דעם זון, האָט דאָס לעבן; דער, וואָס האָט ניט דעם בן־אַלהים, האָט ניט דאָס לעבן.

¹³ די דאָזיקע זאכן האָב איך אייך געשריבן, כדי איר זאָלט וויסן, אָז איר האָט אייביק לעבן, איר, וואָס טוט גלויבן אין דעם נאָמען פון דעם בן־אַלהים. ¹⁴ און דאָס איז דער בטחון, וואָס מיר האָבן צו אים, אָז אויב מיר בעטן עפעס לויט זיין רצון, דערהערט ער אונדז. ¹⁵ און אויב מיר ווייסן, אָז ער דערהערט אונדז פּונוועגן דעם, וואָס מיר בעטן, ווייסן מיר, אָז מיר האָבן די בקשות, וואָס מיר האָבן אים געבעטן.

¹⁶ אויב עמיצער זעט זיין ברודער זינדיקן אַ זינד, וואָס איז ניט צום טויט, זאָל ער בעטן, און גאָט וועט אים געבן לעבן פאַר די, וואָס זינדיקן ניט צום טויט. עס איז פאַראַן אַ זינד, וואָס איז צום טויט; ניט פּונוועגן דעם טו איך זאָגן, אָז ער זאָל בעטן. ¹⁷ יעדע אומגערעכטיקייט איז זינד; און עס איז פאַראַן אַ זינד, וואָס איז ניט צום טויט.

¹⁸ מיר ווייסן, אָז ווער סע איז געבוירן געוואָרן פון גאָט, זינדיקט ניט; גייערט דער, וואָס איז געבוירן געוואָרן פון גאָט, היט זיך אָפּ, און דער בייזער רירט אים ניט אָן.

¹⁹ מיר ווייסן, אָז מיר זענען פון גאָט, און די גאַנצע וועלט ליגט אין דער מאַכט פון דעם בייזן. ²⁰ און מיר ווייסן, אָז דער בן־אַלהים איז געקומען, און האָט אונדז געגעבן פאַרשטענדיקייט, אָז מיר זאָלן קענען אים, וואָס איז וואַרהאַפטיק; און מיר זענען אין אים, וואָס איז וואַרהאַפטיק, אין זיין זון ישוע המשיח. דער דאָזיקער איז דער וואַרהאַפטיקער גאָט, און דאָס אייביקע לעבן. ²¹ קינדער, היט אייך פון אָפּגעטער.

דער צווייטער ברייוו פון ירחזון

א דער זקן צו דער אויסדערוויילטער האַרניטע און אירע קינדער, וועמען איך האָב באַמט ליב; און ניט נאָר איך, נייערט אויך אַלע, וואָס קענען דעם אַמת; ² פאַר דעם אַמת וועגן, וואָס טוט פאַרבלייבן אין אונדו, און וועט זיין מיט אונדו אויף אייביק: ³ חסד, רחמים, און שלום זאָלן זיין מיט אונדו פון גאָט, דעם פּאָטער, און פון ישוע המשיח, דעם זון פון דעם פּאָטער, אין וואַרהאַפטיקייט און ליבשאַפט.

⁴ איך פריי מיך זייער שטאַרק, וואָס איך האָב געפונען טייל פון דייע קינדער גיין אין דעם אַמת, אזוי ווי מיר האָבן מקבל געווען אַ געבאָט פון דעם פּאָטער. ⁵ און איצט בעט איך דיך, האַרניטע, ניט ווי איך וואָלט דיר געשריבן אַ ניי געבאָט, נייערט דאָס, וואָס מיר האָבן געהאַט פון אָנהייב אָן, אַז מיר זאָלן ליב האָבן איינער דעם אַנדערן. ⁶ און דאָס דאָזיקע איז ליבשאַפט, אַז מיר זאָלן גיין לויט זיינע געבאָטן. דאָס איז דאָס געבאָט, אזוי ווי איר האָט געהערט פון אָנהייב אָן, אַז איר זאָלט גיין דערין.

⁷ וואָרים אַ סך פאַרפירערס זענען אַרויסגעגאַנגען אין דער וועלט אַריין, וואָס זענען ניט מודה, אַז ישוע המשיח איז געקומען אין דעם פלייש. דאָס איז דער פאַרפירער און דער קעגנער פון משיחן. ⁸ גיט אַכטונג אויף זיך אַליין, כדי איר זאָלט ניט פאַרלירן דאָס, אויף וואָס מיר האָבן זיך געמיט, נייערט אַז איר זאָלט מקבל זיין אַ פילן שכר. ⁹ ווער סע גייט ווייטער און פאַרבלייבט ניט אין דער לערנונג פון משיחן, האָט ניט גאָט; ווער סע פאַרבלייבט אין דער לערנונג, דער דאָזיקער האָט סיי דעם פּאָטער און סיי דעם זון. ¹⁰ אויב עמיצער קומט צו אייך און טוט ניט ברענגען די דאָזיקע לערנונג, זאָלט איר אים ניט אויפנעמען אין אייער הויז, און אים ניט אָפגעבן קיין שלום; ¹¹ וואָרים דער, וואָס גיט אים אָפ שלום, האָט אַ חלק אין זיינע בייע מעשים.

¹² הַיּוֹת ווי איך האָב אייך נאָך אַ סך צו שרייבן, וויל איך עס אָבער ניט טאָן מיט פאַפיר און טינט; נייערט איך האָף צו קומען צו אייך, און צו רעדן פּה־אֶל־פּה, כדי אונדזער שמחה זאָל זיין פול.

¹³ די קינדער פון דיין אויסדערוויילטער שוועסטער גריסן דיר.

דער דריטער בריוו פון ירחזון

דער זקן צו גאיוסן, דעם באליבטן, וועמען איך האָב באַמַרַת ליב.
2 באַליבטער, איך בין מתפלל, אַז דו זאָלסט אין אַלצדינג מצליח זיין און
זיין געזונט, אַזוויי דײַן נשמה טוט מצליח זיין. 3 וואָרים איך האָב מיך
זייער געפרייט, בעת סע זענען געקומען ברידער און האָבן עֲדוֹת געזאָגט
אויף דײַן וואָרהאַפטיקייט, אַזוויי דו גייסט אין דעם אַמת. 4 קיין גרעסערע
פרייד ווי די דאָזיקע האָב איך ניט, צו הערן פון מייע קינדער, אַז זיי גייען
אין דעם אַמת.

5 באַליבטער, דו טוסט אַ געטרייע אַרבעט מיט דעם, וואָס דו טוסט
פאַר די ברידער, און בכלל פאַר פרעמדע, 6 וואָס זאָגן עֲדוֹת אויף דײַן
ליבשאַפט פאַר דער קהילה. דו וועסט טאָן רעכט, זיי ווייטער צו שיקן אויף
זייער נסיעה, ווי עס איז ראַוי פאַר גאָט. 7 מחמת פון דעם נאָמען וועגן זענען
זיי אַרויסגעגאַנגען, און האָבן גאַרניט גענומען פון די געצנדינער. 8 מיר דאַרפן
דעריבער מקבל זיין אַזווינע, פדי מיר זאָלן זיין מיטאַרבעטער פאַר דעם אַמת.
9 איך האָב עפעס געשריבן צו דער קהילה; די אַטראַרעפּעס אָבער, וואָס
האַט ליב צו זיין אַ ראַש צווישן זיי, טוט אונדו ניט אויפנעמען. 10 בכּן,
אויב איך וועל קומען, וועל איך דערמאָנען זיינע מעשים, וואָס ער טוט,
בעת ער פּלודערט קעגן אונדו ביזע רייד. און ווי דאָס וואָלט ניט געווען
גענוג, טוט ער אויך ניט אויפנעמען די ברידער, און יענע, וואָס ווילן עס
טאָן, טוט ער פאַרווערן און זיי אַרויסוואַרפן פון דער קהילה.

11 באַליבטער, טו ניט נאָך דאָס שלעכטע, נייערט דאָס גוטע. דער,
וואָס טוט גוטס, איז פון גאָט; דער, וואָס טוט שלעכטס, האָט ניט געזען
גאָט. 12 דעמעטרויס האָט דאָס עֲדוֹת פון אַלעמען, און פון דעם אַמת אַליין;
און אויך מיר זאָגן עֲדוֹת, און דו ווייסט, אַז אונדזער עֲדוֹת איז אַמת.
13 איך האָב געהאַט אַ סך זאַכן דיר צו שרייבן, נאָר איך וויל זיי ניט
שרייבן מיט טינט און פעדער; 14 איך האָף אָבער באַלד דײַך צו זען, און
מיר וועלן רעדן פּה־אֶל־פּה.
15 שלום צו דיר. די פריינט גריסן דײַך. גריס די פריינט ביים נאָמען.

דער בריוו פון ?הוֹדָהָן

1 יהודה, א קנעכט פון ישוע המשיח, און א ברודער פון יעקבן, צו די וואָס זענען באַרוּפֿן, באַליבטע אין גאָט דעם פּאָטער, און אָפּגעהיט פאַר ישוע המשיח. 2 רחמים צו אייך און שלום און ליבשאַפט זאָלן זיין געמערט.

3 באַליבטע, בשעת איך האָב מיר פּירגענומען מיט דער גאַנצער פּלייסיקייט אייך צו שרייבן פון אונזער בשותפותדיקער ישועה, האָב איך עס געהאַלטן פאַר נייטיק אייך צו שרייבן און אייך דערמאָנען, אַז איר זאָלט קעמפּן פאַר דער אָמונה, וואָס איז איין מאָל פאַר אַלעמאַל איבערגעענטפערט געוואָרן צו די הייליקע. 4 וואָרים סע האָבן זיך צו אייך אַרײַנגעשאַרט טייל מענטשן, וואָס זענען פון לאַנג פאַרויס פאַרשריבן געוואָרן צו דעם דאָזיקן פּסק: רשעים, וואָס פאַרבייטן דעם חסד פון אונזער גאָט אין פאַרשייטקייט, און פאַרלייקענען אונזער איינציקן מושל און האַר, ישוע המשיח.

5 איצט וויל איך אייך אָבער דערמאָנען, הגם איר ווייסט אַלצדינג שוין פון פּריער, אַז גאָט, בעת ער האָט מציל געווען דאָס פּאָלק פון דעם לאַנד מצרים, האָט דערנאָך פאַרטייליקט די, וואָס האָבן ניט געגלויבט.

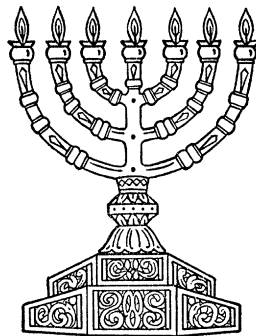
⁶ און מלאכים, וואָס האָבן ניט געהיט זייער אייגענע ממשלה, נייערט האָבן פאַרלאָזט זייער אייגן וואוינאָרט, האָט ער געהאַלטן אונטער פינצטערניש אין אייביקע קייטן פאַר דעם משפט פון דעם גרויסן טאַג. ⁷ פּונקט ווי סדום און עמורה און די שטעט אַרום זיי, וואָס האָבן אויף אַן ענלעכן אופן ווי די דאָזיקע זיך איבערגעגעבן צו זנות און זענען געגאַנגען נאָך פרעמדן פלייש, זענען אַרויסגעשטעלט געוואָרן ווי אַ משל, בעת זיי ליידן שטראַף פון אייביקן פייער.

⁸ אויף אַן ענלעכן אופן טוען אויך די דאָזיקע בעלי-חלומות מטמא זיין דאָס פלייש, און זענען מבטל הערשאַפטן און לעסטערן שַׁרְרוּת. ⁹ דער שַׁרְהַמְלָאך מִיכְאֵל אָבער, בעת ער האָט זיך געקריגט מיט דעם שָׁטן, און זיך מתנפֵּחַ געווען פּונוועגן דעם לִיב פון משהן, האָט ער זיך ניט דערוועגט אַרויסצוברענגען קעגן אים אַ לעסטערנדיקן משפט, נייערט האָט געזאָגט: גאָט זאָל דיך שטראַפן. ¹⁰ די דאָזיקע אָבער לעסטערן דאָס, וואָס זיי קענען ניט, און וואָס זיי פאַרשטייען בטבע ווי נאַרישע בהמות, מיט דעם פאַרדאַרבן זיי זיך. ¹¹ ווי אזוי צו זיי! וואָרים זיי זענען געגאַנגען אין דעם וועג פון קניען, און זענען געלאָפן פאַרשייט צוליב געצאָלטס אין דעם טעות פון בלעמען, און זענען אומגעקומען אין דער ווידערשפעניקייט פון קורחן. ¹² דאָס זענען די, וואָס זענען פאַרבאַרגענע פעלזן אויף אייערע ליבשאַפט-סעודות, בעת זיי עסן מיט אייך, וואָס פיטערן זיך אַליין אָן מורא; וואָלקנס אָן וואַסער, אַרומגעטריבן פון ווינטן; האַרבסט-ביימער אָן פירות, צוויי מאָל געשטאַרבענע, אויסגעריסענע מיט די וואַרצלען; ¹³ ווילדע ים-כוואַליעס, וואָס שוימען אויס זייער אייגענע חרפה; וואַנדערנדיקע שטערן, פאַר וועמען די שטאַק-פינצטערניש איז באַהאַלטן געוואָרן אויף אייביק.

¹⁴ און אויף די דאָזיקע האָט אויך חנוך, דער זיבעטער פון אַדמען, נביאות געזאָגט, אזוי צו זאָגן: זע, גאָט איז געקומען מיט צענטוויזנטער פון זיינע הייליקע, ¹⁵ אויסצופירן אַ משפט איבער אַלע, און צו באַשטראַפן אַלע רשעים פּונוועגן אַלע זייערע מעשים פון רשעות, וואָס זיי האָבן רשעותדיק געטאָן, און פּונוועגן אַלע האַרטע רייד, וואָס גאַטלאָזע רשעים האָבן גערעדט קעגן אים. ¹⁶ דאָס זענען מורמלערס, וואָס באַקלאָגן זיך, וואָס גייען נאָך זייערע פּאוות, און זייער מויל רעדט אויפגעבלאָזענע רייד, און זענען נושא-פנים פון געווינס וועגן.

¹⁷ איר אָבער, באַליבטע, געדענקט די רייד, וואָס זענען פריער גערעדט געוואָרן דורך די שליחים פון אונדזער האַר ישוע המשיח. ¹⁸ וואָריס זיי האָבן אייך געזאָגט: אין דער לעצטער צייט וועלן אויפשטיין אָפּשפּעטער, וואָס וועלן גיין נאָך זייערע אייגענע רשעותדיקע תּאוות. ¹⁹ דאָס זענען די, וואָס מאַכן אָפּשׂײַדונגען, גשמיותדיקע, וואָס האָבן ניט דעם גייסט. ²⁰ איר אָבער, באַליבטע, בויט אייך אויף אין אייער הייליקסטער אָמונה, זייט מתפלל אין דעם רוח־הקודש; ²¹ האַלט אייך אין דער ליבשאַפט פון גאָט, און וואַרט אויף דער באַרעמהאַרציקייט פון אונדזער האַר ישוע המשיח פאַר אייביק לעבן. ²² און אויף טייל, וואָס זענען אין ספק, האָט רחמנות; ²³ און טייל זייט מצירל, רייסט זיי אַרויס פון דעם פּייער; און אויף טייל האָט רחמנות מיט מורא, און מיאוסט אייך אויך פאַר דעם געוואַנט, וואָס איז באַפלעקט פון דעם פלייש.

²⁴ און צו דעם, וואָס איז ביכולת אייך אָפּצוהיטן פון שטרויכלונג, און אייך צו שטעלן אָן אַ מום פאַר דעם פּנים פון זיין הערלעכקייט מיט גרויס שמחה, ²⁵ צו דעם איינציקן גאָט, אונדזער גואַל, דורך ישוע המשיח, אונדזער האַר, וואָל זיין פּבורד, גדולה, קמּשלה און גבורה פון אַלע צייטן, אַצינד און אויף אייביק. אָמן.

די התגלות פון יוחנן

די התגלות פון ישוע המשיח, וואָס גאָט האָט אים געגעבן צו ווייזן זיינע קנעכט, זאָכן וואָס דאַרפן בקרוב געשען; און ער האָט געשיקט און זיי מוֹדִיע געווען דורך זיין מלאַך צו זיין קנעכט יוחנן,² וואָס האָט עדות געזאָגט פּונוועגן דעם וואָרט פון גאָט, און פּונוועגן דעם עדות פון ישוע המשיח, און פּונוועגן אַלצדינג, וואָס ער האָט געזען.³ וואויל איז דעם, וואָס טוט לייענען, און די, וואָס הערן די רייד פון דער נבואה, און היטן אָפּ, וואָס איז דערין געשריבן; וואָרים די צייט האָט גענעענט.⁴ יוחנן צו די זיבן קהילות, וואָס זענען אין אַזוי: הָסֵד צו אייך און שלום פון אים, וואָס איז, און וואָס איז געווען, און וואָס דאַרף קומען; און פון די זיבן גייסטער, וואָס זענען פאַר זיין שטול,⁵ און פון ישוע המשיח, דעם געטרייען עדות, דעם בכור פון די מַתִּים, און דעם הערשער פון די מלכים פון דער ערד. צו אים, וואָס האָט אונדז ליב און האָט אונדז אויסגעלייזט

פון אונדזערע זינד דורך זיין בלוט, ⁶ און האָט אונדז געמאַכט פאַר אַ מלוכה, פאַר פֿהנים צו זיין גאָט און פּאַטער. אים געהערט די הערלעכקייט און די הערשאַפט אויף אייביק און אייביק. אָמֶן. ⁷ זע, ער קומט מיט די וואַלקנס, און יעטוועדעס אויג וועט אים זען, און די, וואָס האָבן אים דורכגעשטאַכן; און אַלע משפּחות פון דער ערד וועלן קלאַנגן איבער אים. יאָ, אָמֶן.

⁸ איך בין די אַלף און די תּוּ, זאָגט גאָט, דער האַר, וואָס איז און וואָס איז געווען און וואָס דאַרף קומען, דער אַלמעכטיקער.

⁹ איך, יוֹחָנָן, אייער ברודער און חבר מיט אייך אין דעם קומער און מלכות און געדולד אין ישוע, בין געווען אויף דעם אינול, וואָס ווערט אָנגערופן פּאַטמאַס, פּונוועגן דעם וואָרט פון גאָט און פּונוועגן דעם עדות פון ישוע. ¹⁰ איך בין געווען אין דעם גייסט אין דעם טאָג פון דעם האַר, און איך האָב געהערט הינטער מיר אַ הויך קול ווי פון אַ שופּר, ¹¹ אַווי צו זאָגן: וואָס דו זעסט, פאַרשרייב אין אַ ספר, און שיק עס צו די זיבן קהילות: קיין עפעווס, און קיין סמירנע, און קיין פּערגאַמוס, און קיין טיאַטיראַ, און קיין סאַרדיס, און קיין פּילאַדעלפּיע, און קיין לאַאַדיקיע.

¹² און איך האָב מיך אויסגעדרייט צו זען דאָס קול, וואָס האָט מיט מיר גערעדט. און ווי איך האָב מיך אויסגעדרייט, האָב איך געזען זיבן גילדענע מנורות, ¹³ און אין דער מיט פון די מנורות—איינעם גלייך ווי אַ בּן־אָדָם, באַקליידט מיט אַ מלבוש אַראָפּצו ביז די פּיס, און אַרומגעגאַרטלט ביי דער ברוסט מיט אַ גילדענעם גאַרטל. ¹⁴ און זיין קאַפּ און זיינע האַר זענען געווען ווייס ווי ווייסע וואַל, ווי שניי, און זיינע אויגן זענען געווען ווי אַ פּלאַם פון פייער, ¹⁵ און זיינע פּיס גלייך ווי פּאַלירט מעש, בעת סע גליט אין אויוון, און זיין קול ווי דאָס קול פון אַ סך וואַסערן. ¹⁶ און ער האָט געהאַט אין זיין רעכטער האַנט זיבן שטערן; און פון זיין מויל איז אַרויסגעגאַנגען אַ שאַרפע צוויי־שניידיקע שווערד; און זיין פּנים איז געווען ווי די זון, בעת זי שיינט אין איר קראַפּט.

¹⁷ און בעת איך האָב אים געזען, בין איך געפאַלן צו זיינע פּיס ווי אַ טויטער. און ער האָט אַרויפגעלייגט אויף מיר זיין רעכטע האַנט, און געזאָגט: האָב נישט קיין מורא; איך בין דער ערשטער און דער לעצטער געזאָגט: האָב נישט קיין מורא; איך בין געווען טויט, און זע, איך בין לעבעדיק ¹⁸

אויף אייביק, און האָב די שליסלען פון טויט און פון שאול־תּחַתִּיה. ¹⁹ שרייב דעריבער וואָס די האָסט געזען, און וואָס איז פאַראַן, און וואָס סע וועט שפעטער געשען. ²⁰ דעם סוד פון די זיבן שטערן, וואָס די האָסט געזען אין מיין רעכטער האַנט, און די זיבן גילדענע מגורות: די זיבן שטערן זענען די מלאַכים פון די זיבן קהילות, און די זיבן מגורות זענען די זיבן קהילות.

ר צו דעם מלאך פון דער קהילה אין עפעזוס שרייב: דאָס דאָזיקע זאָגט דער, וואָס האַלט די זיבן שטערן אין זיין רעכטער האַנט, וואָס גייט אין דער מיט פון די זיבן גילדענע מגורות: ² איך קען דייע מעשים און דיין מין און דיין געדולדיקייט, און אַז דו קענסט ניט פאַרטראַגן קיין רשעים, און האָסט געטאָן אויספראוואון די, וואָס רופן זיך שליחים, און זענען עס ניט, און האָסט זיי אויסגעפונען פאַר ליגנער; ³ און דו האָסט געדולד, און האָסט געטאָן פאַרטראַגן פון מיין נאַמענוועגן, און ביסט ניט געוואָרן מיד. ⁴ איך האָב אָבער קעגן דיר דאָס, וואָס דו האָסט פאַרלאָזן דיין ערשטע ליבשאַפט. ⁵ געדענק דעריבער פּונוואַנען דו ביסט געפאַלן, און טו תשובה, און טו די ערשטע מעשים. אויב ניט, וועל איך קומען צו דיר, און וועל אַוועקרוקן דיין מגורה פון איר אָרט, סיידן דו וועסט תשובה טאָן. ⁶ דאָס אָבער האָסטו, וואָס דו האָסט פיינט די מעשים פון די ניקאלאאיטן, וועמען אויך איך האָב פיינט. ⁷ דער, וואָס האָט אַן אויער, זאָל הערן, וואָס דער גייסט טוט זאָגן צו די קהילות: דער, וואָס איז מנצח, דעם וועל איך געבן צו עסן פון דעם עץ־הַחַיִּים, וואָס איז אין גאַטס גן־עֵדן.

⁸ און צו דעם מלאך פון דער קהילה אין סמירנע שרייב: דאָס דאָזיקע זאָגט דער ערשטער און דער לעצטער, וואָס איז געווען טויט און איז ווידער לעבעדיק געוואָרן: ⁹ איך ווייס פון דיין טרויער און דיין אַרעמקייט (דו ביסט אָבער רייך) און די לעסטערונג פון די, וואָס זאָגן, אַז זיי זענען יידן, און זענען עס ניט, נייערט זענען אַ בֵּית־הַכּוֹסֶרֶת פון שָׁטן. ¹⁰ האָב ניט קיין מורא פאַר דעם, וואָס דו וועסט דאַרפן ליידן. זע, דער שָׁטן איז גרייט טייל פון איך אַרײַנצואוואַרפן אין דער תּפִּיסה, פּדי איר זאָלט געפראוואוט ווערן, און איר וועט האָבן אַרות צען טעג. זיי געטרייבן צום טויט, און איך וועל דיר געבן די קרוין פון לעבן. ¹¹ דער, וואָס האָט אַן אויער, זאָל הערן, וואָס דער גייסט טוט זאָגן צו די קהילות: דער, וואָס איז מנצח, וועט ניט ליידן פון דעם צווייטן טויט.

¹² און צו דעם מלאך פון דער קהילה אין פערגאמום שרייב: דאָס דאָזיקע זאָגט דער, וואָס האָט די שאַרפע צוויי־שניידיקע שווערד: ¹³ איך ווייס, וואו די וואוינסט, דאָרט, וואו ס'איז דעם שטנס טראָן; און דו האַלטסט פעסט מיין נאָמען, און האָסט ניט געטאָן פאַרלייקענען מיין אַמונה, אַפילו ניט אין די טעג פון אַנטפּאַסן, מיין געטרייען עדות, וואָס איז געהרגעט געוואָרן צווישן אייך, וואו דער שטן טוט וואוינען. ¹⁴ איך האָב אָבער עטלעכע זאכן קעגן דיר, מַחמַרַת דו האָסט דאָרטן טייל, וואָס האַלטן די לערנונג פון בלעמען, וואָס האָט געלערנט בָּלָקן צו וואַרפן אַ שטרויכלונג פאַר די בני־יִשְׂרָאֵל, צו עסן דאָס, וואָס מען האָט מַקְרִיב געווען צו אָפּגעטער און צו באַגיין זנות. ¹⁵ אַזוי איך האָסטו טייל, וואָס האַלטן פון דער לערנונג פון די נִיקָאָלאַאיטן. ¹⁶ טו דעריבער תשובה. אויב ניט, קום איך צו דיר אינגיכן, און וועל מלחמה האַלטן קעגן זיי מיט דער שווערד פון מיין מויל. ¹⁷ דער, וואָס האָט אַן אויער, זאָל הערן, וואָס דער גייסט טוט זאָגן צו די קהילות: דער, וואָס איז מַנְצָם, דעם וועל איך געבן פון דעם פאַרבאָרגענעם מן, און איך וועל אים געבן אַ ווייסן שטיין, און אויף דעם שטיין אָנגעשריבן אַ נייעם נאָמען, וואָס קיינער ווייסט ניט, אַחוץ דער, וואָס איז אים מקבל.

¹⁸ און צו דעם מלאך פון דער קהילה אין טיאטיראָ שרייב: דאָס דאָזיקע זאָגט דער בְּנֵי־אֱלֹהִים, וואָס האָט אויגן ווי אַ פּלאַם פון פייער, און זיינע פיס זענען געגליכן צו פּאַלירט מעש: ¹⁹ איך קען דייע מעשים און דיין ליבשאַפט און אַמונה און דינונג און געדולדיקייט, און אַז דייע לעצטע מעשים זענען מער, ווי די ערשטע. ²⁰ איך האָב אָבער עפעס קעגן דיר, מַחמַת דו טוסט דולדן דאָס ווייב אַיִנְבֵּל, וואָס רופט זיך אָן אַ נְבִיאָרָה, און זי לערנט און פאַרפירט מייע קנעכט צו באַגיין זנות, און צו עסן דאָס, וואָס מען האָט מַקְרִיב געווען צו אָפּגעטער. ²¹ און איך האָב איר געגעבן צייט, אַז זי זאָל תשובה טאָן; און זי וויל ניט תשובה טאָן אויף איר זנות. ²² זע, איך וואַרף זי אַרײַן אין אַ געלעגער, און די, וואָס זענען מוֹנָה מיט איר, אין אַ גרויסער צָרה, אויב זיי וועלן ניט תשובה טאָן אויף זייערע מעשים. ²³ און איך וועל שלאָגן אירע קינדער מיט דעם טויט. און אַלע קהילות וועלן וויסן, אַז איך בין דער, וואָס טוט פאַרשטן די גירן און די הערצער; און איך וועל געבן יעדן איינעם פון אייך לויט אייערע מעשים.

24 איך אָבער זאָג אייך, די איבעריקע אין טיאָטיראַ, צו יענע, וואָס האָבן גיט די דאָזיקע לערנונג, וואָס קענען גיט די טיפקייטן פון דעם שָטן (ווי זיי זאָגן), איך לייג אויף אייך גיט אַרויף קיין שום אַנדערע משאַ. 25 דאָך דאָס, וואָס איר האָט, האַלט פעסט ביז איך קום. 26 און דער, וואָס איז מנצח, און דער, וואָס היט אָפּ מיינע ווערק ביז צום סוף, אים וועל איך געבן שלִיטה איבער די אומות. 27 און ער וועט הערשן איבער זיי מיט אַ רוט פון אייזן, ווי די פֿלים פון דעם טעפּער ווערן צעבראַכן אויף פּיצלעך, אַזויזוי איך האָב אויך מקבל געווען פון מיין פּאָטער; 28 און איך וועל אים געבן דעם מאַרגנשטערן. 29 דער, וואָס האָט אַן אויער, זאָל הערן, וואָס דער גייסט טוט זאָגן צו די קהילות.

און צו דעם מלאך פון דער קהילה אין סאַרדעס שרייב: דאָס דאָזיקע זאָגט דער, וואָס האָט די זיבן גייסטער פון גאָט און די זיבן שטערן: איך קען דייענע מעשים; דו האָסט אַ נאָמען, אַז דו לעבסט, און ביסט טויט. 2 וואָך און באַפעסטיק דאָס איבעריקע, וואָס איז געווען גרייט צו שטאַרבן; וואָרים איך האָב גיט געפונען דייענע מעשים גאַנץ פאַר מיין גאָט. 3 געדענק דעריבער וויאָזוי דו האָסט מקבל געווען און געטאָן הערן, און היט עס און טו תשובה. אויב אָבער דו וועסט גיט אַכטונג געבן, וועל איך קומען ווי אַ גנב, און דו וועסט גיט וויסן אין וואָסער שְעוה איך וועל קומען איבער דיר. 4 דו האָסט אָבער אין סאַרדעס עטלעכע נעמען, וואָס האָבן גיט באַפלעקט זייערע מַלבושים; און זיי וועלן גיין מיט מיר אין ווייסן, וואָרים זיי זענען זוכה. 5 דער, וואָס איז מנצח, וועט אַזוי אָנגעטאָן ווערן אין ווייסע מַלבושים, און איך וועל באַיך־אָפּן גיט אויסמעקן זיין נאָמען פון דעם ספּר־הַחַיִּים, און איך וועל מודה זיין זיין נאָמען פאַר מיין פּאָטער און פאַר זיינע מלאַכים. 6 דער, וואָס האָט אַן אויער, זאָל הערן, וואָס דער גייסט טוט זאָגן צו די קהילות.

7 און צו דעם מלאך פון דער קהילה פון פּילאַדעלפּיע שרייב: דאָס דאָזיקע זאָגט דער, וואָס איז הייליק, דער, וואָס איז וואָרהאַפטיק, דער, וואָס האָט דעם שליסל פון דודן, דער, וואָס טוט עפענען, און קיינער וועט גיט פאַרשליסן, און וואָס טוט פאַרשליסן, און קיינער טוט גיט עפענען: 8 איך קען דייענע מעשים—זע, איך האָב געשטעלט פאַר דיר אַ געעפנטע טיר, וואָס קיינער קאָן גיט פאַרשליסן—וואָרים דו האָסט אַ קליינעם כּוּח,

און האָסט געהאַלטען מיין וואָרט, און ניט געטאָן פאַרלייקענען מיין נאָמען.
 9 זע, איך וועל געבן פון דעם בֵּית־הַכֹּנֶסֶת פון שְׁטֵן, פון יענע, וואָס זאָגן,
 אַז זיי זענען ייִדן, און זענען עס ניט, נייערט זאָגן ליגנט-זע, איך וועל
 מאַכן, אַז זיי זאָלן קומען און זיך בוקן פאַר דייע פּיס, און זאָלן וויסן,
 אַז איך האָב דיך ליב. 10 מחמת דו האָסט געטאָן היטן דאָס וואָרט פון מיין
 געדולדיקייט, וועל איך אויך דיך היטן פון דער שְׁעָרָה פון נְסִיוֹן, וואָס
 וועט קומען איבער דער גאַנצער וועלט צו פּרוּוּן די, וואָס וואוינען אויף
 דער ערד. 11 איך קום באַלד; האַלט שטאַרק דאָס, וואָס דו האָסט, פּדי
 קיינער זאָל ניט צונעמען דיין קרוין. 12 דער, וואָס איז מְנַצֵּחַ, דעם וועל
 איך מאַכן פאַר אַ זייל אין דעם הֵיכַל פון מיין גאָט, און ער וועט מער
 ניט אַרויסגיין פון דאָרטן; און איך וועל אויף אים אויפּשרייבן דעם נאָמען
 פון מיין גאָט, און דעם נאָמען פון דער שטאָט פון מיין גאָט, דאָס נייע
 ירוּשָׁלַיִם, וואָס גידערט אַראָפּ פון הימל פון מיין גאָט, און מיין אייגענעם
 נייעם נאָמען. 13 דער, וואָס האָט אַן אויער, זאָל הערן, וואָס דער גייסט
 טוט זאָגן צו די קהילות.

14 און צו דעם מלאך פון דער קהילה אין לאַאָדיקיע שרייב: דאָס
 דאָזיקע זאָגט דער אָמן, דער געטרייער און וואָרהאַפטיקער עֲדוּת, דער
 אָנהייב פון דער באַשאַפונג פון גאָט. 15 איך קען דייע מעשים, אַז דו
 ביסט ניט קאַלט, אויך ניט הייס; הלוואַי וואָלטסטו געווען קאַלט, אָדער
 הייס! 16 בְּכֵן, ווייל דו ביסט לעבלעך, ניט הייס, אויך ניט קאַלט, וועל
 איך דיך אויסשפּייען פון מיין מויל. 17 וואָרום דו טוסט זאָגן: איך בין
 רייך, און האָב דערוואָרבן עֲשִׂירוּת, און נייטיק מיך אין גאַרניט, און
 ווייסט ניט, אַז דו ביסט גראָד עלנט, און אומגליקלעך און אַרעם, און
 בלינד, און נאַקעט. 18 בְּכֵן, ראָט איך דיר, צו קויפן ביי מיר גאַלד,
 געלייטערט דורך פייער, פּדי דו זאָלסט ווערן רייך; און ווייסע מלבושים,
 פּדי דו זאָלסט דיך באַקליידן, און פּדי די בושור פון דיין נאַקעטקייט
 זאָל ניט אַנטפלעקט ווערן; און אויגנזאַלב צו זאַלבן דייע אויגן, פּדי דו
 זאָלסט קענען זען. 19 אַלע, וואָס איך האָב ליב, מוסר איך און שטראַף;
 זיי דעריבער אייפּעריק און טו תשובה. 20 זע, איך שטיי ביי דער טיר
 און קלאַפּ אָן; אויב עמיצער הערט מיין קול און טוט עפענען די טיר,
 וועל איך אַרײַנקומען צו אים, און וועל עסן מיט אים, און ער מיט מיר.

²¹דער, וואָס איז מַנְצָח, דעם וועל איך געבן, או ער זאָל זיך אַנדערזעצן מיט מיר אויף מיין שטול, אַזוויי אויך איך האָב מַנְצָח געווען און האָב מיך אַנדערזעצט מיט מיין פּאַטער אויף זיין שטול. ²²דער, וואָס האָט אַן אויער, זאָל הערן, וואָס דער גייסט טוט זאָגן צו די קהילות.

¶ נאָכדעם האָב איך געזען, ערשט אַ טיר איז געשטאַנען אָפֿן אין הימל, און דאָס ערשטע קול, וואָס איך האָב געהערט, ווי פֿון אַ שופֿר, האָט געטאָן רעדן מיט מיר, און זאָגן: קום אַרויף אַהער, און איך וועל דיר ווייזן דאָס, וואָס מוז שפּעטער געשען. ² און גלייך בין איך געווען אין דעם גייסט. און זע, עס איז געווען אַוועקגעשטעלט אַ שטול אין הימל, און איינער איז געזעסן אויף דעם שטול; ³ און דער, וואָס איז געזעסן, האָט געהאַט אויף זיך דאָס אויסזען ווי פֿון אַ יאַספּיס און אַ סאַרדיס־שטיין; און אַ רעגנבוגן איז געווען אַרום דעם שטול, ווי דאָס אויסזען פֿון אַ שמאַראַגד. ⁴ און אַרום און אַרום דעם שטול זענען געווען פיר און צוואַנציק טראַנען; און אויף די טראַנען האָב איך געזען זיצן פיר און צוואַנציק זקנים, אָנגעטאָן אין ווייסע מלבושים, און אויף זייערע קעפּ קרוינען פֿון גאָלד. ⁵ און פֿון דעם שטול אַרויס גייען בליצן און קולות און דונערן. און זיבן פייער־פּאַקלען האָבן געטאָן ברענען פֿאַר דעם שטול, וואָס זענען די זיבן גייסטער פֿון גאָט; ⁶ און פֿאַר דעם שטול ווי סע וואַלט געווען אַ ים פֿון גלאָז, גלייך ווי קרישטאַל.

און אין דער מיט פֿון דעם שטול, און אַרום און אַרום דעם שטול, פיר חיות פֿול מיט אויגן פֿון פּאַרנט און פֿון הינטן. ⁷ און די ערשטע חיה איז געווען ווי אַ לייב, און די צווייטע חיה ווי אַן אַקס, און די דריטע חיה האָט געהאַט אַ פֿנים פֿון אַ מענטשן, און די פּערטע חיה איז געווען ווי אַ פליענדיקער אַדלער. ⁸ און די פיר חיות, וואָס יעדע איינע פֿון זיי האָט געהאַט זעקס פליגל, זענען פֿול מיט אויגן אַרום און אַרום און אינעווייניק. און זיי האָבן טאָג און נאַכט ניט קיין רו, און זאָגן:

הייליק, הייליק, הייליק איז גאָט דער האַר, דער אַלמעכטיקער,

וואָס איז געווען און וואָס איז און וואָס וועט קומען.

⁹ און בעת די חיות האָבן אָפּגעגעבן הערלעכקייט, און כְּבוֹד, און דאַנקלוב, צו אים וואָס זיצט אויף דעם שטול, וואָס לעבט אייביק און אייביק, ¹⁰ טוען די פיר און צוואַנציק זקנים אַנדערפּאַלן פֿאַר אים, וואָס טוט זיצן אויף דעם

שטול, און טוען זיך בוקן צו אים, וואָס לעבט אייביק און אייביק, און טוען אַנדער־וואָרפֿן זייערע קרוינען פֿאַר דעם שטול, און זאָגן:
 11. ״ראוי ביסטו, אונדזער האָר און אונדזער גאַט, מקבל צו זיין די הערלעכקייט און דעם כְּבוֹד און די שטאַרקייט; וואָרים דו האָסט באַשאַפֿן אַלצדינג, און דורך דיין רַצוֹן זענען זיי געווען און זענען באַשאַפֿן געוואָרן.

ה און איך האָב געזען אין דער רעכטער האַנט פֿון דעם, וואָס איז געזעסן אויף דעם שטול, אַ ספֿר, באַשריבן אינעווייניק און פֿון הינטן, און פֿאַרחתמעט מיט זיבן חתימות. 2 און איך האָב געזען אַ שטאַרקן מלאַך, וואָס האָט אויסגערופֿן מיט אַ הויך קול: ווער איז זוכה צו עפענען דאָס ספֿר און אָפּצויטאָן פֿון אים די חתימות? 3 און קיינער ניט אין הימל, אָדער אויף דער ערד, אָדער אונטער דער ערד, איז בפורֿח געווען צו עפענען דאָס ספֿר, אָדער צו קוקן אויף אים. 4 און איך האָב זייער געוויינט, מחמת סע האָט זיך ניט געפֿונען קיינער, וואָס זאָל זוכה זיין צו עפענען דאָס ספֿר, אָדער צו קוקן אויף אים. 5 און איינער פֿון די זקנים האָט געזאָגט צו מיר: וויין ניט; זע, דער לייב, וואָס איז פֿון דעם שְׁבֵט יהודה, דער שוֹרֵשׁ פֿון יְרוּדן, האָט מנצח געווען צו עפענען דאָס ספֿר און זיינע זיבן חתימות.

6 און איך האָב געזען אין דער מיט פֿון דעם שטול און די פיר חיות, און אין דער מיט פֿון די זקנים, אַ לאַם טוט שטיין גלייך ווי סע וואָלט געווען געשאַכטן, און סע האָט זיבן הערנער און זיבן אויגן, וואָס זענען די זיבן גייסטער פֿון גאַט, אַרױסגעשיקט אויף דער גאַנצער ערד. 7 און ער איז געקומען און האָט אַרױסגענומען דאָס ספֿר פֿון דער רעכטער האַנט ביי דעם, וואָס איז געזעסן אויף דעם שטול. 8 און בעת ער האָט גענומען דאָס ספֿר, זענען די פיר חיות און די פיר און צוואַנציק זקנים אַנדערגעפֿאַלן פֿאַר דעם לאַם, און יעדער איינער האָט געהאַט אַ האַרף און גילדענע בעקנס פֿיל מיט קטוֹרֶת, וואָס זענען די תּפִּילוֹת פֿון די קדושים. 9 און זיי האָבן געזונגען אַ נייעם שיר, אַזוי צו זאָגן:

״ראוי ביסטו צו נעמען דאָס ספֿר און צו עפענען זיינע חתימות, וואָרים דו ביסט געשאַכטן געוואָרן, און מיט דיין בלוט האָסטו געטאָן אויסקויפֿן פֿאַר גאַט פֿון יעדן שְׁבֵט.

און לשון, און אומה, און פאלק, ¹⁰ און האָסט זיי געמאַכט
פאַר אונדזער גאָט אַ מלוכה און פֿהנים, און זיי וועלן
קיניגן אויף דער ערד.

¹¹ און איך האָב געזען, און איך האָב געהערט אַ קול פון אַ סך מלאַכים
אַרום און אַרום דעם שטיל און די חיות און די זקנים; און זייער צאָל איז
געווען צען טויזנט מאָל צען טויזנט, און טויזנטער פון טויזנטער, ¹² און
זיי האָבן געזאָגט מיט אַ הויך קול:

ראַי איז דאָס לאַם, וואָס איז געשאַכטן געוואָרן, מקבל
צו זיין די מאַכט, און עִשירות, און חכמה, און גבורה, און
פֿבוד, און הערלעכקייט, און בענטשונג.

¹³ און יעדע בריאה, וואָס איז אין הימל, און אויף דער ערד, און אונטער
דער ערד, און אויף דעם זם, און אַלצדינג, וואָס איז אין זיי, האָב איך
געהערט זאָגן:

צו אים, וואָס טוט זיצן אויף דעם שטול, און צו דעם לאַם,
איז די בענטשונג, און דער פֿבוד, און די הערלעכקייט, און
די מאַכט אויף אייביק און אייביק.

¹⁴ און די פיר חיות האָבן נאָכגעזאָגט: אָמן. און די זקנים זענען אַנדער־
געפאַלן און האָבן זיך געבוקט.

און איך האָב געזען, בעת דאָס לאַם האָט געעפנט איינע פון די
זיבן חתימות; און איך האָב געהערט איינע פון די פיר חיות זאָגן, ווי
מיט אַ קול פון אַ דונער: קום! ² און איך האָב געזען, ערשט אַ ווייס
פערד, און דער, וואָס איז אויף אים געזעסן, האָט געהאַט אַ בויגן. און
עס איז אים געגעבן געוואָרן אַ קרוין; און ער איז אַרויסגעגאַנגען ווי אַ
גיבור, און פדי מנצח צו זיין.

³ און אַז ער האָט געעפנט די צווייטע חתימה, האָב איך געהערט די
צווייטע חיה זאָגן: קום! ⁴ און אַן אַנדער פערד איז אַרויסגעקומען, אַ
רויט פערד; און דעם, וואָס איז אויף אים געזעסן, איז געגעבן געוואָרן צו
נעמען דעם שָלוּם פון דער ערד, און פדי זיי זאָלן הרגענען איינער דעם
אַנדערן; און עס איז אים געגעבן געוואָרן אַ גרויסע שווערד.
⁵ און אַז ער האָט געעפנט די דריטע חתימה, האָב איך געהערט

די דריטע חיה זאגן: קום! און איך האָב געזען, ערשט אַ שוואַרץ פּערד; און דער, וואָס איז אויף אים געזעסן, האָט געהאַט אַ וואַגשאַל אין זיין האַנט.⁶ און איך האָב געהערט, ווי סע וואַלט געזען אַ קול אין דער מיט פון די פיר חיות זאגן: אַ מאַס ווייץ פאַר אַ דינר, און דריי מאַס גערשטן פאַר אַ דינר, און דעם אייל און דעם וויין פאַרדאַרב ניט.

⁷ און אַז ער האָט געעפנט די פּערטע חתימה, האָב איך געהערט דאָס קול פון דער פּערטער חיה זאגן: קום!⁸ און איך האָב געזען, ערשט אַ געלבליעך פּערד, און דער, וואָס איז אויף אים געזעסן, זיין נאָמען איז געווען טויט; און דער שאול־תּחתיא איז אים נאָכגעגאַנגען. און עס איז זיי געגעבן געוואָרן שליטה, איבער דעם פּערטן טייל פון דער ערד, צו טייטן מיט שווערד, און מיט הונגער, און מיט טויט, און דורך די ווילדע חיות פון דער ערד.

⁹ און אַז ער האָט געעפנט די פיפטע חתימה, האָב איך געזען אונטער דעם מוֹבַח די נשמות פון די, וואָס זענען געהרגעט געוואָרן פּונוועגן דעם וואַרט פון גאָט, און פּונוועגן דעם עֲדוּת, וואָס זיי האָבן אָפּגעלייגט.¹⁰ און זיי האָבן געשריגן מיט אַ הויך קול, אַזוי צו זאָגן: ווי לאַנג, אַ האַר, דו הייליקער און וואַרהאַפטיקער, וועסטו ניט משפּטן און זיך נאָקס זיין פאַר אונדזער בלוט אָן די, וואָס וואוינען אויף דער ערד? ¹¹ און עס איז געגעבן געוואָרן יעדן איינעם פון זיי אַ ווייס קלייד, און עס איז זיי געוואָגט געוואָרן, אַז זיי זאָלן נאָך רוען אַ קורצע צייט, ביז אויך זייערע מיטקנעכט און זייערע ברידער, וואָס דאַרפן געטייט ווערן אַזויזוי זיי, וועלן דערפילן זייער גאַנג.

¹² און איך האָב געזען, בעת ער האָט געעפנט די זעקסטע חתימה, און עס איז געווען אַ גרויסע ערדציטערניש; און די זון איז געוואָרן שוואַרץ ווי אַ זאַק פון האַר, און די גאַנצע לבנה איז געוואָרן ווי בלוט;¹³ און די שטערן פון דעם הימל זענען געפאַלן אויף דער ערד, ווי אַ פּיגנבוים טוט אַראָפּוואַרפן זיינע ניט־צייטיקע פייגן, בעת ער ווערט געטרייסלט פון אַ שטאַרקן ווינט.¹⁴ און דער הימל איז אָפּגעטאַן געוואָרן ווי אַ מגילה, בעת זי ווערט צונויפגעוויקלט; און יעדער באַרג און אינזל זענען אַרויסגערוקט געוואָרן פון זייערע ערטער.¹⁵ און די מלכים פון דער ערד, און די שָׂרִים, און די הויפטלייט, און די נגידים און די תּקִיפִים, און יעדער קנעכט און פרייער, האָבן זיך פאַרבאָרגן אין די היילן און אין די פעלזן פון די

בערג; ¹⁶ און זיי האָבן געוואָגט צו די בערג און צו די פעלזן: פּאַלט אויף אונדז און פאַרבאַרגט אונדז פון דעם פּנים פון דעם, וואָס זיצט אויף דעם שטול, און פון דעם גרימזאַרן פון דעם לאַם! ¹⁷ וואָרים דער גרויסער טאַג פון זייער גרימזאַרן האָט גענעענט, און ווער קען באַשטיין?

און נאָכדעם האָב איך געזען פיר מלאַכים שטיין ביי די פיר עקן פון דער ערד, און האַלטן די פיר ווינטן פון דער ערד, אַז קיין ווינט זאָל ניט בלאָזן אויף דער ערד, אָדער אויף דעם ים, אָדער אויף קיין שום בוים. ² און איך האָב געזען אַן אַנדערן מלאַך אויפגיין פון דעם זונאוּפגאַנג, וואָס האָט דעם חוֹתם פון דעם לעבעדיקן גאַט; און ער האָט געשריגן מיט אַ הויך קול צו די פיר מלאַכים, וועמען עס איז געגעבן געוואָרן צו באַשעדיקן די ערד און דעם ים, ³ אַזוי צו זאָגן: באַשעדיקט ניט די ערד, אויך ניט דעם ים, אויך ניט די ביימער, ביז מיר וועלן האָבן געחַתמעט די קנעכט פון אונדזער גאַט אויף זייערע שטערנס. ⁴ און איך האָב געהערט די צאָל פון די, וואָס זענען געווען פאַרחתמעט: הונדערט און פיר און פערציק טויזנט, פאַרחתמעט פון יעדן שְׁבֵט פון די בני־יִשְׂרָאֵל:

⁵ פון דעם שְׁבֵט יהודה זענען געווען פאַרחתמעט צוועלף טויזנט,

פון דעם שְׁבֵט ראובן צוועלף טויזנט,

פון דעם שְׁבֵט גד צוועלף טויזנט,

⁶ פון דעם שְׁבֵט אָשֵׁר צוועלף טויזנט,

פון דעם שְׁבֵט נַפְתָּלִי צוועלף טויזנט,

פון דעם שְׁבֵט מְנַשֶּׁה צוועלף טויזנט,

⁷ פון דעם שְׁבֵט שִׁמְעוֹן צוועלף טויזנט,

פון דעם שְׁבֵט לֵוִי צוועלף טויזנט,

פון דעם שְׁבֵט יִשָּׁשְׁכָר צוועלף טויזנט,

⁸ פון דעם שְׁבֵט זבולון צוועלף טויזנט,

פון דעם שְׁבֵט יוֹסֵף צוועלף טויזנט,

פון דעם שְׁבֵט בְּנֵמִין זענען געווען פאַרחתמעט צוועלף טויזנט.

⁹ נאָכדעם האָב איך געזען, ערשט אַ גרויסער הַמּוֹן, וואָס קיינער

האַט אים ניט געקאַנט איבערציילן, פון יעדער אומה און פון אַלע שְׁבֵטִים,

און פעלקער, און לשוֹנוֹרוֹ, שטיין פאַר דעם שטול און פאַר דעם לאַם,

אַנגעטאָן אין ווייסע קליידער, און פאַלמען אין זייערע הענט; ¹⁰און זיי שרייען מיט אַ הויך קול, אַזוי צו זאָגן:

די ישועה געהערט צו אונדזער גאָט, וואָס זיצט אויף דעם שטול און צו דעם לאַם!

¹¹און אַלע מלאַכים זענען געשטאַנען אַרום און אַרום דעם שטול און אַרום די זקנים און די פיר חיות; און זיי זענען אַנדערגעפאַלן פאַר דעם שטול אויף זייערע פֿינעמער, און האָבן זיך געבוקט צו גאָט, ¹²און געזאָגט: אָמֵן! בענטשונג, און הערלעכקייט, און חכמה, און דאַנקלויב, און כבוד, און גבורה, און מאַכט, געהערן צו אונדזער גאָט אויף אייביק און אייביק! אָמֵן.

¹³און איינער פון די זקנים האָט געענטפערט און צו מיר געזאָגט: די דאָזיקע, וואָס זענען אַנגעטאָן אין די ווייסע קליידער, ווער זענען זיי און פונדאָנען קומען זיי? ¹⁴און איך האָב געזאָגט צו אים: מיין האַר, דו ווייסט. און ער האָט צו מיר געזאָגט: דאָס זענען די, וואָס קומען אַרויס פון אַ גרויסער צורה, און זיי האָבן געוואָשן זייערע קליידער, און האָבן זיי געמאַכט ווייס אין דעם בלוט פון דעם לאַם. ¹⁵דעריבער זענען זיי פאַר דעם שטול פון גאָט, און זיי דינען אים טאָג און נאַכט אין זיין היכל; און דער, וואָס זיצט אויף דעם שטול, וועט אויסשפרייטן זיין געצעלט איבער זיי. ¹⁶זיי וועלן מער ניט הונגען, און אויך מער ניט דאַרשטן; אויך וועט די זון ניט פאַלן איבער זיי, אויך ניט קיין שום היץ; ¹⁷וואַרים דאָס לאַם, וואָס איז אין דער מיט פון דעם שטול, וועט זיין זייער פאַסטעך, און וועט זיי פירן צו קוואַלן פון לעבעדיק וואַסער; און גאָט וועט אָפּווישן יעדע טרער פון זייערע אויגן.

ח און בעת ער האָט געעפנט די זיבעטע חתימרה, איז געקומען אַ שטילקייט אין הימל אַרום דעם מָשֶׁך פון אַ האַלבער שעה. ²און איך האָב געזען די זיבן מלאַכים, וואָס שטייען פאַר גאָט; און עס איז זיי געגעבן געוואָרן זיבן שופרות.

³און אַן אַנדערער מלאַך איז געקומען און איז געשטאַנען ביי דעם מזבֿח, און ער האָט געהאַט אַ גילדענע פֿייערפאַן; און עס איז אים געגעבן געוואָרן אַ סך קטורת, כדי ער זאָל עס צוגעבן צו די תּפֿילות פון אַלע קדושים אויף דעם גילדענעם מזבֿח, וואָס איז געווען פאַר דעם שטול;

⁴ און דער רויך פון דעם קטורת מיט די תפילות פון די קדושים זענען אַרויפגעגאנגען פאַר גאָט פון דעם מלאַכס האַנט. ⁵ און דער מלאַך האָט גענומען די פייערפאַן, און ער האָט זי אָנגעפילט מיט דעם פייער פון דעם מוֹבַח, און זי אַ וואָרף געטאָן אויף דער ערד; און סע זענען געקומען דונערן, און קולות, און בליצן, און אַן ערדציטערניש.

⁶ און די זיבן מלאַכים, וואָס האָבן געהאַט די זיבן שופרות, האָבן זיך מִכִּין געווען צו בלאָזן. ⁷ און דער ערשטער האָט געבלאָזן: און עס איז געקומען האַגל און פייער, אויסגעמישט מיט בלוט, און זיי זענען געוואָרפן געוואָרן אויף דער ערד. און אַ דריטער טייל פון דער ערד איז פאַרברענט געוואָרן, און אַ דריטער טייל פון די ביימער איז פאַרברענט געוואָרן, און דאָס גאַנצע גרינע גראָז איז פאַרברענט געוואָרן.

⁸ און דער צווייטער מלאַך האָט געבלאָזן: און עס איז געווען ווי אַ גרויסער באַרג, וואָס ברענט מיט פייער, וואָלט אַרײַנגעוואָרפן געוואָרן אין ים אַרײַן; און אַ דריטער טייל פון דעם ים איז געוואָרן בלוט. ⁹ און עס איז געשטאַרבן אַ דריטער טייל פון די לעבעדיקע באַשעפענישן אין ים, און אַ דריטער טייל פון די שיפן איז צעשטערט געוואָרן.

¹⁰ און דער דריטער מלאַך האָט געבלאָזן: און אַ גרויסער שטערן איז געפאַלן פון הימל, וואָס האָט געברענט ווי אַ פאַקל, און ער איז געפאַלן אויף דעם דריטן טייל פון די טייכן און אויף די קוואַלן וואָסער. ¹¹ און דער נאַמען פון דעם שטערן ווערט אָנגערופן ווערמוט; און אַ דריטער טייל פון די וואָסערן איז געוואָרן ווערמוט; און אַ סך מענטשן זענען געשטאַרבן פון די וואָסערן, מחמת זיי זענען געמאַכט געוואָרן ביטער.

¹² און דער פערטער מלאַך האָט געבלאָזן: און אַ דריטער טייל פון דער זון איז געשלאָגן געוואָרן, און אַ דריטער טייל פון דער לבנה, און אַ דריטער טייל פון די שטערן, פדי דער דריטער טייל פון זיי זאָל פאַרפינצטערט ווערן, און דער טאָג זאָל גיט שיינען אין זיין דריטן טייל, און די נאַכט אויף דעם זעלבן אופן.

¹³ און איך האָב געזען, און איך האָב געהערט אַן אַדלער פליען אין מיטן הימל, און זאָגן מיט אַ הויך קול: וויי, וויי, וויי צו די, וואָס וואוינען אויף דער ערד, פונוועגן די אַנדערע קולות פון דעם שופר פון די דריי מלאַכים, וואָס דאַרפן נאָך בלאָזן.

און דער פיפטער מלאך האָט געבלאָן: און איך האָב געזען פּאַלן אַ שטערן פון הימל צו דער ערד; און עס איז אים געגעבן געוואָרן דער שליסל פון דעם אָפּגרונט פון דעם תּהוֹם.² און ער האָט געעפּנט דעם אָפּגרונט פון דעם תּהוֹם: און עס איז אַרויפגעגאַנגען אַ רויך פון דעם אָפּגרונט, ווי דער רויך פון אַ גרויסן אויוון; און די זון און די לופט זענען פאַרפינצטערט געוואָרן דורך דעם רויך פון דעם אָפּגרונט.³ און פון דעם רויך זענען אַרויסגעקומען הייַשעריקן אויף דער ערד, און זיי איז געגעבן געוואָרן מאַכט, ווי סע האָבן מאַכט די עקדישן פון דער ערד.⁴ און עס איז זיי אָנגעזאָגט געוואָרן, אַז זיי זאָלן ניט שעדיקן דאָס גראָז פון דער ערד, אויך ניט קיין שום גרינס, אויך ניט קיין שום בוים, ניערט נאָר אַווינע מענטשן, וואָס האָבן ניט דעם חוֹתם פון גאָט אויף זייערע שטערנס.⁵ און עס איז זיי געגעבן געוואָרן, אַז זיי זאָלן זיי ניט טייטן, ניערט אַז זיי זאָלן געפייניקט ווערן פינף תּדָשִׁים; און זייער פּייניקונג איז געווען ווי די פּייניקונג פון אַן עקדיש, בעת ער שטעכט אַ מענטשן.⁶ און אין יענע טעג וועלן די מענטשן זוכן דעם טויט, און וועלן אים באַיאָרפֿן ניט געפּינען; און זיי וועלן באַגערן צו שטאַרבן, און דער טויט וועט פון זיי אַנטרינען.

⁷ און דאָס אויסזען פון די הייַשעריקן איז געווען ענלעך צו פּערד אָנגעברייט צו מלְחָמָה; און אויף זייערע קעפּ, ווי סע וואָלטן געווען קרוינען ענלעך צו גאַלד, און זייערע פּנימער זענען געווען ווי פּנימער פון מענטשן.⁸ און זיי האָבן געהאַט האָר ווי די האָר פון ווייבער, און זייערע ציין זענען געווען ווי די ציין פון לייבן.⁹ און זיי האָבן געהאַט פּאַנצערס ווי דאָס וואָלטן געווען פּאַנצערס פון אייזן, און דער רויש פון זייערע פּליגל איז געווען ווי דער רויש פון רייטוועגן מיט אַ סך פּערד, וואָס יאָגן אין מלְחָמָה.¹⁰ און זיי האָבן עקן ענלעך צו עקדעשן, און שטעכערס; און אין זייערע עקן איז זייער מאַכט צו שעדיקן מענטשן פינף תּדָשִׁים.¹¹ זיי האָבן געהאַט איבער זיך פּאַר אַ מלְך דעם מלאַך פון דעם תּהוֹם; זיין נאָמען אויף לְשׁוֹן־קוֹדֶשׁ איז אַבְדוֹן, און אין דעם גריכישן לְשׁוֹן האָט ער געהאַט דעם נאָמען אַפּאַליאַן.

¹² דער ערשטער ווייטיק איז אַריבער; זע, סע קומען נאָך צוויי ווייטיקן

נאָכדעם.

¹³ און דער זעקסטער מלאך האָט געבלאָזן, און איך האָב געהערט אַ קול פון צווישן די פיר הערנער פון דעם גילדענעם מזבֿח, וואָס איז פאַר גאָט, ¹⁴ זאָגן צו דעם זעקסטן מלאך, וואָס האָט געהאַט דעם שופֿר: בינד אויף די פיר מלאַכים, וואָס זענען געבונדן ביי דעם גרויסן טייך פֿרָת. ¹⁵ און די פיר מלאַכים זענען אויפגעבונדן געוואָרן, וואָס זענען אָנגעברייט געוואָרן אויף דער שָׁעָה און טאָג און חודש און יאָר, כדי זיי זאָלן טייטן דעם דריטן טייל מענטשן. ¹⁶ און די צאָל פון די חַיִּלוֹת פון רייטערס איז געווען צוויימאַל צען טויזנט מאָל צען טויזנט; איך האָב געהערט זייער צאָל. ¹⁷ און אזוי האָב איך געזען די פּערד אין דער זעלביגער, און די, וואָס זענען אויף זיי געזעסן: זיי האָבן געהאַט פּאַנצערס ווי פון פּייער און פון תְּכֵלֶת און פון שוועבל; און די קעפּ פון די פּערד זענען ווי די קעפּ פון לַיִבִּן, און פון זייערע מיילער גייט אַרויס פּייער און רויך און שוועבל. ¹⁸ דורך די דאָזיקע דריי מַכּוֹת איז אַ דריטער טייל מענטשן געטייט געוואָרן, דורך דעם פּייער און דעם רויך און דעם שוועבל, וואָס זענען אַרויסגעקומען פון זייערע מיילער. ¹⁹ וואָרים דער כּוֹח פון די פּערד איז אין זייער מויל און אין זייערע עקן; וואָרים זייערע עקן זענען ענלעך צו שלאַנגען, און האָבן קעפּ, און מיט זיי טוען זיי באַשעדיקן.

²⁰ און די איבעריקע מענטשן, וואָס זענען ניט געטייט געוואָרן דורך די דאָזיקע מַכּוֹת, האָבן ניט קיין תּשׁוּבָה געטאָן אויף די מַעֲשִׂים פון זייערע הענט, אַז זיי זאָלן זיך ניט בוקן צו בייזע גייסטער און צו אָפּגעטער פון גאָלד, און פון זילבער, און פון קופּער, און פון שטיין, און פון האַלץ, וואָס קענען ניט זען, ניט הערן, ניט גיין; ²¹ און זיי האָבן ניט קיין תּשׁוּבָה געטאָן אויף זייערע רַצִּיחוֹת, ניט אויף זייער טרייבן פֿישוף, ניט אויף זייער זנות, ניט אויף זייערע גַבּוֹת.

¶ און איך האָב געזען אַן אַנדערן שטאַרקן מלאַך אַראָפּנידערן פון הימל, אָנגעטאָן מיט אַ וואַלקן; און דער רעגנבוין איז געווען אויף זיין קאָפּ, און זיין פֿנים איז געווען ווי די זון, און זיינע פּיס ווי זיילן פון פּייער; ² און ער האָט געהאַט אין זיין האַנט אַ קליין אָפּן ספּר. און ער האָט געשטעלט זיין רעכטן פּוס אויף דעם ים, און זיין לינקן אויף דער ערד, ³ און ער האָט געשריגן מיט אַ הויך קול, ווי סע ברילט אַ לַיִבִּ. און בעת ער

האָט געשריגן, האָבן די זיבן דונערן אַרויסגעלאָזן זייערע קולות. ⁴ און בעת די זיבן דונערן האָבן אַרויסגעלאָזן זייערע קולות, בין איך געווען אָנגעברייט צו שרייבן; און איך האָב געהערט אַ קול פון הימל זאָגן: פאַרחתמע די זאַכן, וואָס די זיבן דונערן האָבן אַרויסגערעדט, און פאַרשרייב זיי ניט. ⁵ און דער מלאַך, וואָס איך האָב געזען שטיין אויף דעם ים און אויף דער ערד, האָט אויפגעהויבן זיין רעכטע האַנט צום הימל, ⁶ און האָט געשוואוירן ביי דעם, וואָס לעבט אייביק און אייביק, וואָס האָט באַשאַפן דעם הימל און די זאַכן, וואָס זענען דרינען, און די ערד און די זאַכן, וואָס זענען דרינען, און דעם ים און די זאַכן, וואָס זענען דרינען, אָו סע וועט מער ניט זיין קיין צייט, ⁷ זייערט אין די טעג פון דעם קול פון דעם זיבעטן מלאַך, בעת ער וועט זיין אָנגעברייט צו בלאָזן, דעמאָלט וועט פאַרענדיקט ווערן דער סוד פון גאָט, לויט ווי ער האָט אָנגעזאָגט צו זיינע קנעכט, די נביאים.

⁸ און דאָס קול, וואָס איך האָב געהערט פון הימל, האָט ווידער געטאָן רעדן מיט מיר, און זאָגן: גיי, נעם דאָס ספּר, וואָס איז אָפן אין דער האַנט פון דעם מלאַך, וואָס טוט שטיין אויף דעם ים און אויף דער ערד. ⁹ און איך בין געגאַנגען צום מלאַך, און האָב אים געזאָגט, אָו ער זאָל מיר געבן דאָס ספּר. האָט ער צו מיר געזאָגט: נעם עס און עס עס אויף, און סע וועט מאַכן ביטער דיין בויך, נאָר אין דיין מויל וועט עס זיין זיס ווי האַניק. ¹⁰ און איך האָב גענומען דאָס ספּרל פון דעם מלאַכס האַנט און האָב עס אויפגעגעסן, און עס איז געווען אין מיין מויל זיס ווי האַניק; און אָו איך האָב עס אויפגעגעסן, איז מיין בויך געוואָרן ביטער. ¹¹ און מע האָט צו מיר געזאָגט: דו מוזט ווידער אַמאָל נביאות זאָגן איבער אַ סך אומות, און פעלקער, און לשונות, און מלכים.

י און עס איז מיר געגעבן געוואָרן אַ רוישטעקל, ענלעך צו אַ רויט, און איינער האָט געזאָגט: שטיי אויף, און מעסט דעם היכל פון גאָט, און דעם מוֹבַח, און די, וואָס דינען דערין. ² און דעם פאַרהויף, וואָס איז אין דרויסן פון דעם היכל, לאָו אויס און מעסט אים ניט, וואָרים ער איז געגעבן געוואָרן פאַר די אומורז, און זיי וועלן צעטרעטן די הייליקע שטאָט צוויי און פערציק תּדשים. ³ און איך וועל מאַכן מיינע

צוויי עדות, אָז זיי זאָלן נביאות זאָגן טויזנט צוויי הונדערט און זעכציק טעג, אָנגעטאָן אין זעק. ⁴ די דאָזיקע זענען די צוויי אייבלערטביימער און די צוויי מנורות, וואָס שטייען פאַר דעם האַר פון דער ערד.

⁵ און אויב עמיצער באַגערט זיי צו שעדיקן, גייט אַ פייער אַרויס פון זייער מויל און פאַרצערט זייערע פיינט; און אויב עמיצער וועט באַגערן זיי צו שעדיקן, מוז ער אויף דעם דאָזיקן אָפן געטייט ווערן. ⁶ די דאָזיקע האָבן די מאַכט צו פאַרשליסן דעם הימל, אָז סע זאָל ניט רעגענען אין די טעג פון זייער נביאות זאָגן; און זיי האָבן מאַכט איבער די וואַסערן, זיי צו פאַרקערן אין בלוט, און צו שלאָגן די ערד מיט יעדער מכה, אַזוי אָפט ווי זיי ווילן נאָר.

⁷ און אָז זיי וועלן האָבן פאַרענדיקט זייער עדות זאָגן, וועט די ניה, וואָס קומט אַרויף פון דעם תהום, פאַרפירן מיט זיי מלחמה, און זיי מנצח זיין און זיי טייטן. ⁸ און זייערע טויטע ליבער וועלן ליגן אין די גאַסן פון דער גרויסער שטאָט, וואָס ווערט גייסטיק אָנגערופן סדום און מצרים, וואו אויך זייער האַר איז געקרייזיקט געוואָרן. ⁹ און פון צווישן די אומות, און שבתים, און לשונות, און פעלקער, קוקט מען אויף זייערע טויטע ליבער דריי און אַ האַלב טעג, און זיי לאָזן ניט, אָז זייערע טויטע ליבער זאָלן אַרײַנגעלייגט ווערן אין אַ קבר. ¹⁰ און די, וואָס וואוינען אויף דער ערד, זענען זיך משמח איבער זיי און מאַכן זיך לוסטיק, און זיי וועלן שיקן איינער דעם אַנדערן מתנות, מחמת די דאָזיקע צוויי נביאים האָבן געפייניקט די, וואָס וואוינען אויף דער ערד.

¹¹ און נאָך די דריי און אַ האַלב טעג איז דער לעבנס־אַטעם פון גאָט אַרײַנגעגאַנגען אין זיי, און זיי זענען געשטאַנען אויף זייערע פיס, און גרויס אַימה איז געפאלן אויף די, וואָס האָבן זיי אָנגעקוקט. ¹² און זיי האָבן געהערט אַ הויך קול פון הימל זאָגן צו זיי: קומט אַרויף אַהער! און זיי זענען אַרויף אויף דעם וואַלקן אין הימל אַרײַן, און זייערע שונאים האָבן זיי אָנגעקוקט. ¹³ און אין יענער שעה איז געווען אַ גרויסע ערד־ציטערניש, און אַ צענטער טייל פון דער שטאָט איז אַינגעפאלן, און סע זענען געהרגעט געוואָרן אין דער ערדציטערניש זיבן טויזנט פאַרשוניען: און די איבעריקע זענען דערשראָקן געוואָרן און האָבן אָפגעגעבן פּבוד־צו דעם גאָט פון הימל.

¹⁴ דער צווייטער ווייטיק איז אַריבער; זע, דער דריטער ווייטיק קומט באַלד אָן.

¹⁵ און דער זיבעטער מלאך האָט געבלאָזן, און עס זענען געקומען היכע קולות אין הימל, אזוי צו זאָגן:

דאָס מלכות פון דער וועלט איז געוואָרן דאָס מלכות פון אונדזער האַר און פון זיין מְשִׁיחַ; און ער וועט קיניגן אויף אייביק און אייביק.

¹⁶ און די פיר און צוואַנציק זָגנים, וואָס זיצן פאַר גאָט אויף זייערע טראָנען, זענען געפאלן אויף זייערע פֿנימער און האָבן זיך געבוקט צו גאָט, ¹⁷ און געזאָגט:

מיר דאַנקען דיר, אָ, האַר גאָט, דו אַלמעכטיקער, וואָס ביסט און וואָס ביסט געווען, מַחמת דו האָסט גענומען דיין גרויסע מאַכט און האָסט געטאָן קיניגן. ¹⁸ און די אומות האָבן געזערנט, און געקומען איז דיין גרימצאָרן, און די צייט פון די מתים, געמשפט צו ווערן, און צו געבן דעם שִׁכָּר צו דייע קנעכט, די נביאים, און צו די קדושים, און צו די, וואָס האָבן מורא פאַר דיין נאָמען, די קליינע און די גרויסע, און צו פאַרדאַרבן די, וואָס פאַרדאַרבן די ערד.

¹⁹ און עס איז געעפנט געוואָרן דער הַיכל פון גאָט אין הימל, און עס איז געזען געוואָרן אין זיין הַיכל דער אַרֹן־הַבְּרִית; און סע זענען געקומען בליצן, און קולות, און דונערן, און אַן ערדציטערניש, און אַ גרויסער האָגל. **ו** און אַ גרויסער צייכן איז געזען געוואָרן אין הימל: אַ ווייב, אָנגעטאָן מיט דער זון, און די לְבָנָה אונטער אירע פיס, און אויף איר קאָפּ אַ קרוין פון צוועלף שטערן. ² און זי איז געווען אין טראָגן, און זי האָט געטאָן שרײַען אין ווייען, און אין פיין פון געווינען. ³ און עס איז געזען געוואָרן אַן אַנדער צייכן אין הימל: זע, אַ גרויסע, רויטע שלאַנג מיט זיבן קעפּ און צען הערנער, און אויף איר קאָפּ זיבן קרוינען. ⁴ און איר עק ציט דעם דריטן טייל פון די שטערן פון הימל און טוט זיי וואַרפן צו דער ערד; און די שלאַנג שטייט פאַר דעם ווייב, וואָס דאַרף געווינען, פּדי זי זאָל פאַרצוקן איר קינד, בעת זי וועט געווינען. ⁵ און זי האָט געוואונען אַ קְוִנְכָר, וואָס וועט הערשן איבער אַלע אומורת מיט אַ רוט

פון אייזן; און איר קינד איז אַרויפגענומען געוואָרן צו גאָט און צו זיין שטול. ⁶ און דאָס ווייב איז אַנטרוגען אין דער מדבר אַריין, וואו זי האָט געהאַט אַן אָרט, אָנגעברייט פון גאָט, כדי מע זאָל זי דאָרט דערנערן טויזנט צוויי הונדערט און זעכציק טעג.

⁷ און אין הימל איז געווען מלחמה: מיכאל און זיינע מלאכים האָבן מלחמה געהאַלטן מיט דער שלאַנג; און די שלאַנג און אירע מלאכים האָבן מלחמה געהאַלטן, ⁸ און זיי האָבן ניט גובר געווען, און זייער אָרט איז אויך מער ניט געווען צו געפינען אין הימל. ⁹ און די גרויסע שלאַנג איז אַראָפּגעוואָרפן געוואָרן, דער נחש־הַקדמוני, וואָס ווערט אָנגערופן שוֹטן און שָטן, וואָס פאַרפירט די גאַנצע וועלט; זי איז אַראָפּגעוואָרפן געוואָרן צו דער ערד, און אירע מלאכים זענען אַראָפּגעוואָרפן געוואָרן מיט איר. ¹⁰ און איך האָב געהערט אַ הויך קול אין הימל זאָגן:

איצט איז געקומען די ישועה, און די מאַכט, און דאָס מלכות פון אונדזער גאָט, און די קמ־שלה פון זיין משיח; וואָרים דער באַשולדיקער פון אונדזערע ברידער, וואָס טוט זיי באַשולדיקן פאַר אונדזער גאָט טאָג און נאַכט, איז אַראָפּגעוואָרפן געוואָרן. ¹¹ און זיי האָבן אים מנצח געווען, דורך דעם בלוט פון דעם לאַם, און דורך דעם וואָרט פון זייער עדות זאָגן, און זיי האָבן ניט ליב געהאַט זייער לעבן ביז צום טויט. ¹² דעריבער פרייט אייך, אַ הימלען, און איר, וואָס וואוינט אין זיי! וויי צו דער ערד און צו דעם ים, וואָרים דער שָטן האָט אַראָפּגענידערט צו אייך מיט גרויס גרימצאָרן, ווייל ער ווייסט, אַז ער האָט נאָר אַ קורצע צייט!

¹³ און בעת די שלאַנג האָט געזען, אַז זי איז אַראָפּגעוואָרפן געוואָרן צו דער ערד, האָט זי נאָכגעיאָגט דאָס ווייב, וואָס האָט געבוירן דעם בן־נוֹכר. ¹⁴ און עס איז געגעבן געוואָרן דעם ווייב די צוויי פליגל פון דעם גרויסן אַדלער, כדי זי זאָל קענען פליען צו איר אָרט אין דער מדבר אַריין, וואו זי ווערט גענערט אויף אַ צייט, און צייטן, און אַ האַלבע צייט, ווייט פון דעם פּנים פון דער שלאַנג. ¹⁵ און די שלאַנג האָט אַרויס־געלאָזט פון איר מויל וואָסער נאָך דעם ווייב ווי אַ שטראַם, כדי זי זאָל

אוועקגעטראָגן ווערן פון דעם שטראָם. ¹⁶ און די ערד האָט געהאַלפֿן דעם ווייב, און די ערד האָט געעפנט איר מויל און האָט פאַרשלונגען דעם שטראָם, וואָס די שלאַנג האָט אַרויסגעלאָזט פון איר מויל. ¹⁷ און די שלאַנג האָט געצערנט אויף דעם ווייב, און איז אוועקגעגאַנגען מלחמה צו האַלטן מיט די איבעריקע פון איר זאַמען, וואָס היטן אָפֿ די געבאָטן פון גאָט און האַלטן דאָס עדות פון ישׁוען.

יב און איך בין געשטאַנען אויף דעם זאַמד פון דעם ים. און איך האָב געזען אַ חיה אַרויפקומען פון דעם ים, וואָס האָט געהאַט צען הערנער און זיבן קעפֿ, און אויף אירע הערנער צען קרוינען, און אויף אירע קעפֿ נעמען פון לעסטערונג. ² און די חיה, וואָס איך האָב געזען, איז געווען ענלעך צו אַ לעמפערט, און אירע פיס זענען געווען ווי פון אַ בער, און איר מויל, ווי דאָס מויל פון אַ לייב. און די שלאַנג האָט איר געגעבן איר כוח און איר טראָן און גרויס געוועלטיקונג. ³ און איך האָב געזען איינעם פון אירע קעפֿ, ווי ער וואַלט דערשלאָגן געוואָרן צום טויט, און זיין טויטקלאָפֿ איז געהיילט געוואָרן. און די גאַנצע ערד איז נשחומם געוואָרן איבער דער חיה, ⁴ און זיי האָבן זיך געבויקט צו דער שלאַנג, מחמת זי האָט געגעבן איר געוועלטיקונג צו דער חיה; און זיי האָבן זיך געבויקט צו דער חיה, אַזוי צו זאָגן: ווער איז גלייך צו דער חיה? און ווער איז ביכולת מיט איר מלחמה צו האַלטן?

⁵ און עס איז איר געגעבן געוואָרן אַ מויל צו רעדן גרויסע זאַכן און לעסטערונגען; און עס איז איר געגעבן געוואָרן שליטה צו געווערן צוויי און פערציק חָדשים. ⁶ און זי האָט געעפנט איר מויל מיט לעסטערונגען קעגן גאָט, צו לעסטערן זיין נאָמען און זיין מִשְׁכַּן, און די, וואָס וואוינען אין הימל. ⁷ און עס איז איר געגעבן געוואָרן צו פאַרפירן מלחמה מיט די קדושים, און זיי מַנְצִים צו זיין; און עס איז איר געגעבן געוואָרן רשות איבער יעדן שֶׁבֶט און פֶּאָלֶק און לָשׁוֹן און אומה. ⁸ און אַלע, וואָס וואוינען אויף דער ערד, וועלן איר דינען, יעדער איינער, וואָס זיין נאָמען איז ניט פאַרשריבן אין דעם ספֿר־הַחַיִּים פון דעם לאָם, וואָס איז געשאַכטן געוואָרן זינט דער גרונטפּעסט־טויקונג פון דער וועלט. ⁹ אויב עמיצער האָט אַן אויער, זאָל ער הערן:

¹⁰ אויב עמיצער איז פאַר געפאַנגענשאַפט,

אין געפאנגענשאפט טוט ער גיין;
 אויב עמיצער וועט הרגענען מיט דער שווערד,
 מוז ער מיט דער שווערד געהרגעט ווערן.¹¹
 דאָ איז די געדולדיקייט און די אַמונה פון די קדושים.
 און איך האָב געזען אַן אַנדערע מיה אַרויפקומען פון דער ערד;
 און זי האָט געהאַט צוויי הערנער, ענלעך צו אַ לאַם, און זי האָט גערעדט
 ווי אַ שלאַנג. ¹² און זי האָט אויסגענוצט די גאַנצע געוועלטיקונג פון דער
 ערשטער מיה אין איר אַנגעזיכט. און זי טוט מאַכן די ערד און די, וואָס
 וואוינען דערין, צו דינען דער ערשטער מיה, וואָס איר טויט־קלאַפּ איז
 געהיילט געוואָרן. ¹³ און זי טוט גרויסע וואונדער, און טוט אַפילו פייער
 אַראָפּנידערן פון הימל אויף דער ערד פאַר די מענטשן.
¹⁴ און זי טוט פאַרפירן די, וואָס וואוינען אויף דער ערד, דורך די
 וואונדער, וואָס זענען איר געגעבן געוואָרן צו טאָן פאַר דער מיה, בעת
 זי זאָגט צו די, וואָס וואוינען אויף דער ערד, אַז זיי זאָלן מאַכן אַן אַפּבילד
 דער מיה, וואָס האָט די שלאַנג פון דער שווערד און האָט געלעבט.
¹⁵ און עס איז איר געגעבן געוואָרן צו געבן אַטעם דעם אַפּבילד פון
 דער מיה, פּדי דאָס אַפּבילד פון דער מיה זאָל רעדן, און זאָל מאַכן, אַז
 וויפל סע וועלן ניט דינען דעם אַפּבילד פון דער מיה, זאָלן געטייט ווערן.
¹⁶ און זי טוט מאַכן אַלע, סיי די קליינע און די גרויסע, סיי די רייכע
 און די אַרעמע, סיי די פרייע און די פאַרשקלאַפּטע, אַז סע זאָל זיי געגעבן
 ווערן אַ צייכן אויף זייער רעכטער האַנט, אַדער אויף זייער שטערן,
¹⁷ און אַז קיינער זאָל ניט קענען קויפן אַדער פאַרקויפן, חוץ דער, וואָס
 האָט דעם צייכן, דאָס הייסט, דעם נאָמען פון דער מיה, אַדער די צאָל
 פון איר נאָמען. ¹⁸ דאָ איז חכמה: דער, וואָס האָט פאַרשטענדעניש, זאָל
 באַרעכענען די צאָל פון דער מיה: וואָרים עס איז די צאָל פון אַ מענטשן:
 און איר צאָל איז זעקס הונדערט זעקס און זעכציק.
י און איך האָב געזען, ערשט דאָס לאַם שטייט אויף דעם באַרג
 ציון, און מיט אים הונדערט פיר און פערציק טויזנט, וואָס האָבן זיין
 נאָמען און דעם נאָמען פון זיין פאָטער אַנגעשריבן אויף זייערע שטערנס.
² און איך האָב געהערט אַ קול פון הימל, ווי דאָס קול פון אַ סך וואַסערן,

און ווי דאָס קול פון אַ שטאַרקן דונער; און דאָס קול, וואָס איך האָב געהערט, איז געווען ווי דאָס קול פון האַרפּנשפּילער, וואָס שפּילן אויף זייערע האַרפּן.³ און זיי זינגען אַ ניי געזאַנג פאַר דעם שטול און פאַר די פיר חיות און די זקנים. און קיינער האָט זיך ניט געקענט אויסלערנען דאָס געזאַנג, אַרויף די הונדערט פיר און פערציק טויזנט, וואָס זענען אויסגעקויפט געוואָרן פון דער ערד.⁴ די דאָזיקע זענען עס, וואָס זענען ניט פאַראומרייניקט געוואָרן מיט ווייבער, וואָרים זיי זענען יונגפרויען. די דאָזיקע זענען עס, וואָס גייען נאָך דעם לאַם, וואוהין גאָר סע טוט גיין. די דאָזיקע זענען אויסגעקויפט געוואָרן פון צווישן מענטשן, ווי בכורים פאַר גאָט און פאַר דעם לאַם.⁵ און אין זייער מויל איז ניט געפונען געוואָרן קיין ליגן, וואָרים זיי זענען אָן אַ מום.

⁶ און איך האָב געזען אַן אַנדערן מלאַך פליען אין מיטן הימל, וואָס האָט געהאַט אייביק גוטע בשורות אָנצוזאָגן פאַר די, וואָס וואוינען אויף דער ערד, און פאַר יעדער אומה, און שְׁכַט, און לְשׁוֹן, און פּאַלֶק.⁷ און ער האָט געזאָגט מיט אַ הויך קול: האָט מורא פאַר גאָט, און גיט אים אַפּ פּבוד, וואָרים די שְׁעָה פון זיין משפט האָט גענעענט; און דינט דעם, וואָס האָט געמאַכט הימל און ערד, דעם ים און די קוואַלן וואַסער.

⁸ און אַן אַנדערער, אַ צווייטער מלאַך איז גאַנגעקומען, וואָס האָט געזאָגט: געפאַלן, געפאַלן איז בְּבַל די גרויסע, וואָס האָט געמאַכט אַלע אוימות אָנטרינקען מיט דעם וויין פון דעם גרימצאָרן פון איר זנות.

⁹ און אַן אַנדערער מלאַך, אַ דריטער, איז גאַנגעקומען נאָך זיי, וואָס האָט געזאָגט מיט אַ הויך קול: אויב עמיצער טוט דינען דער חיה און איר אָפּבילד, און באַקומט אַ צייכן אויף זיין שטערן, אָדער אויף זיין האַנט,¹⁰ וועט ער אויך טרינקען פון דעם וויין פון גאַטס גרימצאָרן, וואָס איז אויסגעגאַסן, ניט געמישט אין דעם בעכער פון זיין צאָרן; און ער וועט געפייניקט ווערן מיט פייער און שוועבל אין דעם אָנגעזיכט פון די הייליקע מלאַכים, און אין דעם אָנגעזיכט פון דעם לאַם.¹¹ און דער רויך פון זייער פיניקונג גייט אַרויף אויף אייביק און אייביק; און די, וואָס דינען דער חיה און איר אָפּבילד, האָבן ניט קיין רו טאַג און נאַכט, און ווער סע נעמט אָן דעם צייכן פון איר נאַמען.¹² דאָ איז די געדולדיקייט פון די הייליקע, די, וואָס היטן די געבאַטן פון גאָט און די אָמונה פון ישׁוּען.

¹³ און איך האָב געהערט אַ קול פון הימל, אַזוי צו זאָגן: שרייב: וואויל איז די טויטע, וואָס שטאַרבן אין דעם האָר פון איצטמאַל אָן. יאָ, זאָגט דער גייסט, כּדי זיי זאָלן רוען פון זייערע מיאונגען; וואָרים זייערע מעשים גייען נאָך מיט זיי.

¹⁴ און איך האָב געזען, ערשט אַ ווייסער וואַלקן, און אויף דעם וואַלקן האָב איך געזען זיצן איינעם, ענלעך צו אַ כּוֹנָאָדִם, וואָס האָט געהאַט אויף זיין קאָפּ אַ גילדענע קרוין, און אין זיין האַנט אַ שאַרף שניידמעסער. ¹⁵ און אַן אַנדערער מלאַך איז אַרויסגעקומען פון דעם היכל, און האָט געשריגן מיט אַ הויך קול צו דעם, וואָס איז געזעסן אויף דעם וואַלקן: שיק אַרויס דיין שניידמעסער און שנייד; וואָרים די שְׁעָה פון שניט האָט גענעענט, וואָרים דער שניט פון דער ערד איז צייטיק. ¹⁶ און דער, וואָס איז געזעסן אויף דעם וואַלקן, האָט אַ וואַרף געטאַן זיין שניידמעסער אויף דער ערד, און די ערד איז געשניטן געוואָרן.

¹⁷ און אַן אַנדערער מלאַך איז אַרויסגעקומען פון דעם היכל אין הימל, און אויך ער האָט געהאַט אַ שאַרף שניידמעסער. ¹⁸ און אַן אַנדערער מלאַך איז אַרויסגעקומען פון דעם מוֹצֵחַ, דער, וואָס האָט געהאַט שליטה איבער פייער; און ער האָט גערופן מיט אַ הויך קול צו דעם, וואָס האָט געהאַט דאָס שאַרפע שניידמעסער, אַזוי צו זאָגן: שיק אַרויס דיין שאַרף שניידמעסער און זאַמל צונויף די הענגלעך פון די וויינשטאַקן אויף דער ערד, וואָרים אירע וויינטרויבן זענען אינגאַנצן צייטיק. ¹⁹ און דער מלאַך האָט אַ וואַרף געטאַן זיין שניידמעסער צו דער ערד און האָט איינגעזאַמלט דעם וויינשטאַק פון דער ערד, און האָט אים אַריינגעוואַרפן אין דעם גרויסן וויינקעלטער פון גאַטס גרימצאָרן. ²⁰ און דער וויינקעלטער איז געטראָטן געוואָרן אויסער דער שטאַט, און עס איז אַרויסגעקומען בלוט פון דעם וויינקעלטער, ביז צו די צויען פון די פּערד, אַזוי ווייט ווי טויזנט זעקס הונדערט אַקער.

מו און איך האָב געזען אַן אַנדערן צייכן אין הימל, גרויס און וואונדער־ לעך: זיבן מלאַכים, וואָס האָבן געהאַט די זיבן לעצטע מפורת, וואָרים מיט זיי ווערט פאַרענדיקט דער גרימצאָרן פון גאַט.

² און איך האָב געזען ווי סע וואַלט געווען אַ ים פון גלאַז, אויסגעמישט מיט פייער; און די, וואָס האָבן גובר געווען די חיה, און איר אָפּבילד, און

די צאל פון איר נאָמען, שטייען ביי דעם ים פון גלאָו און האָבן האַרפן פון גאָט. ³ און זיי זינגען דאָס געוואַנג פון משהן, דעם קנעכט פון גאָט, און דאָס געוואַנג פון דעם לאַם, אַזוי צו זאָגן:

גרויס און וואונדערלעך זענען דייע מעשים, אָ, האַר גאָט,
 דו אַלמעכטיקער; רעכטפאַרטיק און אַמת זענען דייע וועגן,
 דו מלך פון די אומות. ⁴ ווער זאַל ניט מורא האָבן, גאָט,
 און רימען דיין נאָמען? וואַרים נאָר דו אַליין ביסט הייליק!
 וואַרים אַלע אומות וועלן קומען און זיך בוקן פאַר דיר;
 וואַרים דייע גערעכטע משפּטים זענען אַנטפלעקט געוואָרן.

⁵ און נאָכדעם האָב איך געזען, און עס איז געעפנט געוואָרן דער היכל פון דעם משכן־הַעֲדוֹת אין הימל; ⁶ און סע זענען אַרויסגעקומען פון דעם היכל די זיבן מלאַכים, וואָס האָבן געהאַט די זיבן מכות, אַנגעטאַן אין ריינער גלאַנצנדיקער לייונט, און זייערע ברוסטן אַרומגעגורט מיט גילדענע גאַרטלעך. ⁷ און איינע פון די פיר חיות האָט געגעבן די זיבן מלאַכים זיבן גילדענע בעקנס, פיל מיט דעם גרימצאָרן פון גאָט, וואָס לעבט אויף אייביק און אייביק. ⁸ און דער היכל איז געוואָרן אַנגעפילט מיט רויך פון דער הערלעכקייט פון גאָט און פון זיין מאַכט; און קיינער איז ניט געווען ביכולת אַרײַנצוגיין אין דעם היכל, ביז סע וועלן זיין אויסגעלאָזט די זיבן מכות פון די זיבן מלאַכים.

מז און איך האָב געהערט אַ הויך קול פון דעם היכל אַרויס זאָגן צו די זיבן מלאַכים: גייט און גיסט אויס די זיבן בעקנס פון דעם גרימצאָרן פון גאָט אויף דער ערד.

² און דער ערשטער איז געגאַנגען און האָט אויסגעגאַסן זיין בעקן אויף דער ערד: און עס איז געוואָרן אַ פאַרפעסטיקט און ביז געשוויר אויף די מענטשן, וואָס האָבן געהאַט דעם צייכן פון דער חיה און וואָס האָבן זיך געבוקט צו איר אָפּבילד.

³ און דער צווייטער האָט אויסגעגאַסן זיין בעקן אין דעם ים אַרײַן; און עס איז געוואָרן ווי דאָס בלוט פון אַ מֶרַז, און יעדעס לעבעדיקע באַשעפעניש, וואָס איז געווען אין ים, איז געשטאַרבן.

⁴ און דער דריטער האָט אויסגעגאַסן זיין בעקן אין די טייכן און אין די קוואַלן וואָסער: און עס איז געוואָרן בלוט. ⁵ און איך האָב געהערט

דעם מלאך פון די וואסערן זאָגן: רעכטפאַרטיק ביסטו, וואָס ביסט און ביסט געווען, דו הייליקער, מחמת דו האָסט געטאָן אַזוי משפטן; ⁶ וואָרים זיי האָבן פאַרגאַסן דאָס בלוט פון קדושים און נביאים, און בלוט האָסטו זיי געגעבן צו טרינקען; זיי זענען עס ווערט. ⁷ און איך האָב געהערט דעם מוֹפֶּת זאָגן: יא, האַר, גאַט, דו אַלמעכטיקער, אָמת און רעכטפאַרטיק זענען דייע משפטים!

⁸ און דער פערטער האָט אויסגעגאַסן זיין בעקן אויף דער זון: און עס איז איר געגעבן געוואָרן צו ברענען מענטשן מיט פייער. ⁹ און מענטשן זענען געברענט געוואָרן מיט גרויס היץ; און זיי האָבן געלעסטערט דעם נאָמען פון גאַט, וואָס האָט די מאַכט איבער די מַפּוֹת, און זיי האָבן ניט קיין תשובה געטאָן, אים אָפּצוגעבן כבוד.

¹⁰ און דער פיפטער האָט אויסגעגאַסן זיין בעקן אויף דעם טראָן פון דער ניה: און איר מלוכה איז פאַרפינצטערט געוואָרן; און זיי האָבן צעביסן זייערע צינגען פון ווייטיק, ¹¹ און זיי האָבן געלעסטערט דעם גאַט פון הימל, צוליב זייערע ווייטיקן און זייערע געשוירן, און זיי האָבן ניט קיין תשובה געטאָן אויף זייערע מעשים.

¹² און דער זעקסטער האָט אויסגעגאַסן זיין בעקן אויף דעם גרויסן טייך פּאַר: און זיין וואַסער איז אויסגעטרוקנט געוואָרן, כדי אָנצוברייטן דעם וועג פאַר די מלכים פון דעם זונאוּפגאַנג. ¹³ און איך האָב געזען אַרויסקומען פון דעם מויל פון דער שלאַנג, און פון דעם מויל פון דער ניה, און פון דעם מויל פון דעם פאַלשן נביא, דריי אומרייע גייסטער, ווי דאָס וואַלטן געווען פרעש. ¹⁴ וואָרים זיי זענען גייסטער פון רוחות, וואָס טוען צייכנס, און וואָס גייען אַרויס צו די מלכים פון דער גאַנצער וועלט, כדי זיי אַינצוזאַמלען צו דער מלְחָמָה פון דעם גרויסן טאָג פון גאַט, דעם אַלמעכטיקן. ¹⁵ (זע, איך קום ווי אַ גנב; וואויל איז דעם, וואָס טוט וואַכן, און וואָס היט זיינע מלבושים, כדי ער זאָל ניט גיין נאָקעט און מען זאָל ניט זען זיין שאַנד!) ¹⁶ און זיי האָבן זיי פאַרזאַמלט אינאיינעם אין דעם אָרט, וואָס ווערט אָנגערופן אויף לשון־קודש הַר־מגדוֹן.

¹⁷ און דער זיבעטער האָט אויסגעגאַסן זיין בעקן אין דער לופט: און עס איז אַרויסגעקומען אַ הויך קול פון היכל פון דעם שטול, אַזוי צו זאָגן: עס איז געשען! ¹⁸ און סע זענען געווען בליצן און קולורת און

דונערן, און עס איז געווען אַ גרויסע ערדציטערניש, אַזאַ ווי ס'איז נאָך ניט געווען, זינט סע זענען מענטשן אויף דער ערד, אַזאַ גרויסע ערדציטערניש, אַזאַ געוואַלטיקע. ¹⁹ און די גרויסע שטאַט איז צעטיילט געוואָרן אין דריי חלקים, און די שטעט פון די אומות זענען געפאַלן; און בְּבָל, די גרויסע, איז געדענקט געוואָרן פאַר גאַט, איר צו געבן דעם בעכער וויין פון דעם גרים פון זיין צאָרן. ²⁰ און יעדער אינול איז אַנטרונען געוואָרן, און די בערג זענען ניט געפונען געוואָרן. ²¹ און אַ גרויסער האַגל, יעדער שטיין אַרום דער וואָג פון אַ צענטנער, איז געפאַלן פון הימל אויף די מענטשן. און מענטשן האָבן געלעסטערט גאַט, צוליב דער פּלאַג פון דעם האַגל; וואַרים זיין פּלאַג איז געווען זייער גרויס.

יז און עס איז געקומען איינער פון די זיבן מלאכים, וואָס האָבן געהאַט די זיבן בעקנס, און האָט גערעדט מיט מיר, אַזוי צו זאָגן: קום אַהער, איך וויל דיר ווייזן דעם משפט פון דער גרויסער זונה, וואָס ויצט אויף אַ סך וואַסערן, ² מיט וועמען די מלאכים פון דער ערד האָבן מונה געווען, און די, וואָס באַוואוינען די ערד, זענען געוואָרן שיכור מיט דעם וויין פון איר זנות.

³ און ער האָט מיך אין דעם גייסט אַוועקגעפירט אין אַ מדבר אַריין, און איך האָב געזען זיצן אַ ווייב אויף אַ שאַרלעך־דויטער חיה, פול מיט נעמען פון לעסטערונג, און זי האָט געהאַט זיבן קעפּ און צען הערנער. ⁴ און דאָס ווייב איז געווען אַנגעטאָן אין פּורפור און שאַרלעך, און באַדעקט מיט גאַלד און אייִדלשטיינער און פּערל, און האָט געהאַט אין איר האַנט אַ גילדענעם בעכער, פול מיט אומווערדיקייטן און אומרייניקייט פון איר זנות; ⁵ און אויף איר שטערן איז געווען אַנגעשריבן אַ נאָמען, אַ סוד: בְּבָל, די גרויסע, די מוטער פון די זנות און פון די אומווערדיקייטן פון דער ערד. ⁶ און איך האָב געזען דאָס ווייב שיכור מיט דעם בלוט פון די קדושים און מיט דעם בלוט פון די עֲדוֹת פון ישׁוען.

און בעת איך האָב זי געזען, האָב איך מיך געוואונדערט מיט אַ גרויס וואונדער. ⁷ און דער מלאך האָט צו מיר געזאָגט: פאַרוואָס האַסטו דורך געוואונדערט? איך וועל דיר זאָגן דעם סוד פון דעם ווייב, און פון דער חיה, וואָס טראַגט זי, וואָס האָט די זיבן קעפּ און די צען הערנער. ⁸ די

חיה, וואָס דו האָסט געזען, איז געווען, און איז נישט, און איז גרייט אַרױפֿ-צוקומען פון דעם תהום און גיין צו פאַרדאַרבוג; און די, וואָס וואוינען אויף דער ערד, וועמעס נעמען זענען נישט פאַרשריבן געוואָרן אין דעם ספֿר־הַחַיִּים זינט דער גרונטפּעסטיקונג פון דער וועלט, וועלן זיך וואונדערן, בעת זיי וועלן זען די חיה, וויאָזוי זי איז געווען, און איז נישט, און וועט ווידער קומען.

⁹ דאָ איז דער זין, וואָס האָט חכמה: די זיבן קעפּ זענען זיבן בערג, אויף וועלכע דאָס ווייב טוט זיצן; ¹⁰ און זיי זענען זיבן מלכים: פינף זענען געפאַלן, איינער איז, דער אַנדערער איז נאָך נישט געקומען; און בעת ער וועט קומען, וועט ער פאַרבליבן אַ קורצע צייט. ¹¹ און די חיה, וואָס איז געווען, און איז נישט, איז אַליין אויך אַן אַכטע, און איז פון די זיבן, און זי גייט אין פאַרדאַרבונג. ¹² און די צען הערנער, וואָס דו האָסט געזען, זענען צען מלכים, וואָס האָבן נאָך נישט באַקומען קיין מלוכה, זיי קריגן אָבער געוועלטיקונג ווי מלכים אויף איין שעה, אינאיינעם מיט דער חיה. ¹³ די דאָזיקע האָבן איין מחשבה, און זיי גיבן זייער מאַכט און געוועלטיקונג דער חיה; ¹⁴ זיי וועלן מלחמה האַלטן מיט דעם לאַם, און דאָס לאַם וועט זיי מנצח זיין, וואָרים עס איז האַר פון האַרן און מלך פון מלכים; און אויך זיי, וואָס זענען מיט אים, וואָס זענען באַרופן און אויסדערוויילט און געטריי, וועלן מנצח זיין.

¹⁵ און ער האָט צו מיר געזאָגט: די וואַסערן, וואָס דו האָסט געזען, וואו די זונה טוט זיצן, זענען פעלקער און המונים, און אומות, און לשונות. ¹⁶ און די צען הערנער, וואָס דו האָסט געזען, און די חיה, די דאָזיקע וועלן פיינט האָבן די זונה און וועלן זי מאַכן וויסט און נאַקעט, און זיי וועלן פאַרצערן איר פלייש און זי פאַרברענען מיט פייער. ¹⁷ וואָרים גאָט האָט אַרײַנגעטאָן אין זייער האַרץ צו טאָן זיין צעה, און צו קומען צו איין באַראַט, און צו געבן זייער מלוכה דער חיה, ביז די רייד פון גאָט וועלן דערפילט ווערן. ¹⁸ און דאָס ווייב, וואָס דו האָסט געזען, איז די גרויסע שטאָט, וואָס רעגירט איבער די מלכים פון דער ערד.

יח און נאָכדעם האָב איך געזען אַן אַנדערן מלאַך אַראָפּינדערן פון הימל, וואָס האָט געהאַט גרויס מאַכט; און די ערד איז באַלויכטן געוואָרן מיט זיין הערלעכקייט. ² און ער האָט געשריגן מיט אַ שטאַרק

קול, אַווי צו זאָגן: געפאַלן, געפאַלן איז בָּבֶל, די גרויסע, און איז געוואָרן אַ וואוינאָרט פון רוחות און אַן אויפהאַלט פון יעדן אימריינעם און מיאוסן פויגל. ⁸ וואָרים דורך דעם וויין פון דעם גרימצאָרן פון איר זנות זענען אַלע אומות געפאַלן; און די מלכים פון דער ערד האָבן מיט איר מִנְה געווען, און די סוחרים פון דער ערד זענען געוואָרן רייך דורך דער מאַכט פון אירע תּענוגים.

⁴ און איך האָב געהערט אַן אַנדער קול פון הימל זאָגן: קומט אַרויס פון איר, מיין פּאָלק, פּדי איר זאָלט ניט האָבן קיין שום חֶלֶק אין אירע זינד, און פּדי איר זאָלט ניט קריגן פון אירע מְכוּרִים; ⁵ וואָרים אירע זינד האָבן אויך דערגרייכט ביז צום הימל, און גאָט האָט געטאָן געדענקען אירע אומגערעכטיקייטן. ⁶ פאַרגעלט איר אַזוויי זי האָט פאַרגעלט, און כּפֹּל-כּפֹּלִים לויט נאָך אירע מעשים. אין דעם בעכער, וואָס זי האָט געמישט, מישט פאַר איר טאַפּלט. ⁷ אויף אַזויפיל וויפיל זי האָט זיך אַליין פאַר-הערלעכט און געהאַט תּענוג, אויף אַזויפיל גיט איר יסורים און טרויער. וואָרים זי זאָגט אין איר האַרץ: איך זיין אַ מלכה, און איך בין ניט קיין אַלמנה, און וועל באַיך-אופן ניט זען קיין טרויער. ⁸ דעריבער וועלן אירע מכות קומען אין איין טאָג: טויט און טרויער און הונגער, און זי וועט אין גאַנצן פאַרברענט ווערן אין פייער; וואָרים שטאַרק איז גאָט, דער האַר, וואָס האָט זי געמשפּט.

⁹ און די מלכים פון דער ערד, וואָס האָבן מיט איר מִנְה געווען און געלעבט צעלאָזן, וועלן וויינען און קלאָגן איבער איר, בעת זיי וועלן קוקן אויף דעם רויך פון איר ברענען, ¹⁰ און שטיין פון דער ווייט פאַר מוּרָא פון איר פיין, און זאָגן: וויי, וויי, די גרויסע שטאַט בָּבֶל, די שטאַרקע שטאַט! וואָרים אין איין שעה האָט גענעענט דיין משפּט. ¹¹ און די סוחרים פון דער ערד וויינען און קלאָגן איבער איר, וואָרים קיינער קויפט ניט מער זייער סחורה, ¹² סחורה פון גאַלד, און זילבער, און אַיִדלשטיינער און פּערל, פייער לימונט, און פּורפור, זייד און שאַרלעך, און אַלערליי דופּטיקע געהילצן, און אַלערליי כּלִים פון עלפאַנטביין, און אַלערליי כּלִים, געמאַכט פון טייערן געהילץ, און פון קופּער, און אייזן, און מאַרמאַר; ¹³ און צימערניג, און געווייץ, און ווייערעך, און זאַלבאייל, און קטורת, און וויין, און אייל, און זעמל-מעל, און וויין, און רינדער און שאַף, און פּערד,

און רייטוועגן, און קנעכט און מענטשלעכע נפשות. ¹⁴ און די פירות, וואָס דיין נשמה האָט נאָך זיי געגלוסט, זענען פאַרשוואונדן פון דיר, און אַלצדינג, וואָס איז געווען זיס און פּרעכטיק, איז פאַרלוירן געוואָרן פון דיר, און מע וועט זיי בְּכָל־מֵעַר נִיט געפֿינען.

¹⁵ די סוּחַרִּים פון די דאָזיקע זאַכן, וואָס זענען דורך איר רייך געוואָרן, וועלן שטיין פון דער ווייט פאַר מורא פון איר פֿיין און וויינען און קלאַגן, ¹⁶ און זאָגן: וויי, וויי דער גרויסער שטאַט, וואָס איז געווען אָנגעטאַן אין פֿייער לייונט, אין פּורפור און שאַרלעך, און באַדעקט מיט גאָלד און אַיַדלשטיינער און פּערל! ¹⁷ וואָרים אין איין שְׁעָה איז אַזאַ גרויס עֲשִׂירוֹת חָרוֹב געוואָרן.

און יעדער שיפּקאַפֿיטאַן, און יעדער איינער, וואָס פאַרט ערגעצ-וואהין, און רודערער, און אַלע, וואָס פאַרדינען זייער חֵינָה פון ים, זענען געשטאַנען פון דער ווייט, ¹⁸ און זיי האָבן געשריגן, בעת זיי האָבן געקוקט אויף דעם רויך פון איר ברענען, אַזוי צו זאָגן: וואָסער שטאַט איז ווי די גרויסע שטאַט? ¹⁹ און זיי האָבן געוואָרפן שטויב אויף זייערע קעפּ, און געשריגן, בעת זיי האָבן געוויינט און געקלאַגט, אַזוי צו זאָגן: וויי דער גרויסער שטאַט, וואָס אין איר זענען אַלע, וואָס האָבן געהאַט שיפּן אויף דעם ים, געוואָרן רייך דורך איר עֲשִׂירוֹת, וואָרים אין איין שְׁעָה איז זי חָרוֹב געוואָרן. ²⁰ פריי דיך איבער איר, דו הימל, און איר קדושים, און שליחים, און נביאים! וואָרים גאָט האָט געמשפּט אייער משפּט אין איר. ²¹ און אַ שטאַרקער מלאַך האָט אויפּגעהויבן אַ שטיין, ווי דאָס וואָלט

געווען אַ גרויסער מילשטיין, און האָט אים אַרײַנגעוואָרפן אין ים אַרײַן, און געזאָגט: אַזוי וועט מיט אַ שטאַרקן כּוֹח אַנדערגעוואָרפן ווערן בְּבָל, די גרויסע שטאַט, און זי וועט מער נִיט געפונען ווערן. ²² און דאָס קול פון האַרפּנשפּילער, און זינגער, און פּלייטנשפּילער, און טרומײַטערער, וועט אין דיר מער נִיט געהערט ווערן; און קיין מײַנסטער פון קיין שום האַנטווערק וועט מען אין דיר מער נִיט געפֿינען; און דאָס קול פון אַ מיל וועט אין דיר מער נִיט געהערט ווערן; ²³ און דאָס ליכט פון אַ לייכטער וועט אין דיר מער נִיט שיינען; און דאָס קול פון חתן און פּלה וועט אין דיר מער נִיט געהערט ווערן; וואָרים דייע סוּחַרִּים זענען געווען די פּירשטן פון דער ערד, און מיט דיין כּיִשוּף זענען אַלע אומות פאַרפֿירט

געוואָרן. ²⁴און אין איר איז געפונען געוואָרן דאָס בלוט פון נביאים און פון קדושים, און פון אַלע די, וואָס זענען געהרגעט געוואָרן אויף דער ערד.

יח נאָכדעם האָב איך געהערט ווי סע וואָלט געווען אַ הויך קול פון אַ גרויסן המון אין הימל, אַזוי צו זאָגן:

הַלְלוּיָהּ! די ישועה און הערלעכקייט און מאַכט געהערן צו אונדזער גאָט. ²וואָרים אָמת און רעכטפאַרטיק זענען זיינע משפּטים; וואָרים ער האָט געמשפּט די גרויסע זונה, וואָס האָט פאַרדאַרבן די ערד מיט איר זנות, און ער האָט זיך גוקט געווען אין איר פאַר דעם בלוט פון זיינע קנעכט.

³און אַ צווייט מאָל האָבן זיי געזאָגט: הַלְלוּיָהּ! און איר רויך גייט אַרויף אויף אייביק און אייביק. ⁴און די פיר און צוואַנציג זקנים און די פיר תיות זענען אַנדערגעפאַלן און האָבן זיך געבוקט צו גאָט, וואָס זיצט אויף דעם שטול, און האָבן געזאָגט: אָמֵן. הַלְלוּיָהּ! ⁵און אַ קול איז אַרויסגעקומען פון דעם שטול, אַזוי צו זאָגן:

לויבט אונדזער גאָט, אַלע זיינע קנעכט, איר וואָס האָט מורא פאַר אים, די קליינע און די גרויסע.

⁶און איך האָב געהערט ווי סע וואָלט געווען דאָס קול פון אַ גרויסן המון און ווי דאָס קול פון אַ סך וואַסערן, און ווי דאָס קול פון שטאַרקע דונערן, אַזוי צו זאָגן:

הַלְלוּיָהּ! וואָרים דער האַר, אונדזער גאָט, דער אַלמעכטיקער, טוט קיינען. ⁷לאַמיר זיך פרייען און פריילעך זיין, און אים אָפגעבן כבוד, וואָרים גענענט האָט די חתונה פון דעם לאַם, און זיין פּלה האָט זיך אָנגעברייט. ⁸און עס איז איר געגעבן געוואָרן, אַז זי זאָל זיך אָנטאָן אין פיינער ליינונט, ליכטיק און לויטער; וואָרים די פיינע ליינונט זענען די רעכט-פאַרטיקע מעשים פון די קדושים.

⁹און ער האָט צו מיר געזאָגט: שרייב: וואויל איז די, וואָס זענען געבעטן געוואָרן צו דעם חתונה-מאַלצייט פון דעם לאַם. און ער האָט צו מיר געזאָגט: דאָס זענען אָמתע רייד פון גאָט. ¹⁰און איך בין אַנדערגעפאַלן פאַר זיינע פיס, זיך צו בוקן פאַר אים. און ער האָט צו מיר געזאָגט:

וע, דו טאָרסט עס ניט טאָן! איך בין אַ מיטקנעכט מיט דיר און דייע ברידער, וואָס האָבן דאָס עדות פון ישוען. בויק דיך פאַר גאָט, וואָרים דאָס עדות פון ישוען איז דער גייסט פון נבואה.

¹¹ און איך האָב געזען דעם הימל אויפגעפנט, ערשט אַ ווייס פערד. און דער, וואָס איז אויף אים געזעסן, איז גערופן געוואָרן געטריי און וואָרהאַפטיק, און אין רעכטפאַרטיקייט טוט ער משפטן און מלחמה האַלטן. ¹² און זיינע אויגן זענען ווי אַ פלאַם פון פייער, און אויף זיין קאָפּ זענען אַ סך קרוינען; און ער האָט אויפגעשריבן אַ נאָמען, וואָס קיינער קען ניט, אַחוץ ער אַליין. ¹³ און ער איז אָנגעטאָן אין אַ מלבוש, באַשפּריצט מיט בלוט, און זיין נאָמען ווערט אָנגערופן: דאָס וואָרט פון גאָט. ¹⁴ און די תּילות אין הימל זענען אים נאָכגעגאַנגען אויף וויסע פערד, באַקליידט אין פייער לייוונט, ווייס און לויטער. ¹⁵ און פון זיין מויל גייט אַרויס אַ שאַרפע שווערד, כדי מיט איר צו שלאָגן די אומות; און ער וועט הערשן איבער זיי מיט אַ רוט פון אײזן; און ער טרעט דעם וויינקעלטער פון דעם גרימצאָרן פון גאָט, דעם אַלמעכטיקן. ¹⁶ און אויף זיין מלבוש און אויף זיין דיך איז געווען ביי אים אָנגעשריבן אַ נאָמען: מלך פון מלכים און האַר פון האַרן.

¹⁷ און איך האָב געזען אַ מלאך שטיין אין דער זון, און ער האָט געשריגן מיט אַ הויך קול און געטאָן זאָגן צו אַלע פייגל, וואָס פליען אין מיטן הימל: קומט, און זאַמלט אייך צונויף צו דעם גרויסן מאַלצייט פון גאָט, ¹⁸ כדי איר זאָלט עסן דאָס פלייש פון מלכים, און דאָס פלייש פון הויפטלייט, און דאָס פלייש פון גיבורים, און דאָס פלייש פון פערד און פון די, וואָס זיצן אויף זיי, און דאָס פלייש פון אַלע מענטשן, סיי פרייע און סיי קנעכט, סיי קליין און גרויס.

¹⁹ און איך האָב געזען די תּיה און די מלכים פון דער ערד און זייערע תּילות פאַרזאַמלט אינאיינעם, מלחמה צו האַלטן קעגן אים, וואָס איז געזעסן אויף דעם פערד, און קעגן זיין מיל. ²⁰ און די תּיה איז גענומען געוואָרן, און מיט איר דער פאַלשער נביא, וואָס האָט געמאַכט די צייכנס פאַר איר, מיט וועלכער ער האָט אָפּגענאַרט די, וואָס האָבן אָנגענומען דעם צייכן פון דער תּיה און די, וואָס האָבן זיך געבוקט צו איר אָפּבילד; זיי ביידע זענען אַרײַנגעוואָרפן געוואָרן לעבעדיקערהייט אין

דעם טייך פון פייער, וואָס ברענט מיט שוועבל. ²¹ און די איבעריקע זענען געטייט געוואָרן מיט דער שווערד פון דעם, וואָס איז געזעסן אויף דעם פערד, די שווערד וואָס איז אַרויסגעקומען פון זיין מויל; און אַלע פייגל זענען געוואָרן זאָט מיט זייער פלייש.

ב און איך האָב געזען אַ מלאַך אַראָפּנידערן פון הימל, וואָס האָט געהאַט דעם שליסל פון דעם תהום און אַ גרויסע קייט אין זיין האַנט. ² און ער האָט אָנגעכאַפט די שלאַנג, דעם נח־שהקדמוני, וואָס איז דער שוטן און שָטן, און האָט אים געבונדן אויף טויזנט יאָר, ³ און אים אַרײַנגעוואָרפן אין תהום אַרײַן און אים פאַרשלאָסן און פאַרחתמעט איבער אים, אַז ער זאָל די אומות מער ניט פאַרפירן, ביז די טויזנט יאָר וועלן געענדיקט ווערן; דערנאָכדעם מוז ער באַפרייט ווערן אויף אַ קורצער צײַט. ⁴ און איך האָב געזען טראָנען, און זײ זענען געזעסן אויף זײ, און משפט איז זײ געגעבן געוואָרן; און איך האָב געזען די נשְׁמורת פון די, וואָס זענען געקעפט געוואָרן פּונוועגן דעם עֲדורת פון ישׁוּען און פּונוועגן דעם וואָרט פון גאָט, און אַזוינע, וואָס האָבן זיך ניט געבוקט צו דער חיה, אויך ניט צו איר אָפּבילד, און האָבן ניט געקראָגן דעם צײַכן אויף זייער שטערן און אויף זייער האַנט; און זײ זענען לעבעדיק געוואָרן, און האָבן געקניגט מיט מְשִׁיחַן טויזנט יאָר. ⁵ די איבעריקע פון די טויטע זענען ניט לעבעדיק געוואָרן, ביז די טויזנט יאָר וועלן ניט זיין געענדיקט. דאָס איז דער ערשטער תּחִיַת־הַמֵּתִים. ⁶ געבענטשט און הייליק איז דער, וואָס האָט אַ חֶלֶק אין דעם ערשטן תּחִיַת־הַמֵּתִים. איבער די דאָזיקע האָט דער צווייטער טויט ניט קיין שליטה; נײַערט זײ וועלן זײַן פּוּהִים פון גאָט און פון מְשִׁיחַן, און וועלן קניגן מיט אים טויזנט יאָר.

⁷ און אַז די טויזנט יאָר ווערן געענדיקט, וועט דער שָטן באַפרייט ווערן פון זיין תּפִּיסה, ⁸ און וועט אַרויסקומען אָפּצוואַרן די אומורת, וואָס זענען אין די פיר עקן פון דער ערד, גוג און מגוג, כדי זײ צונויפצוואַמלען אינאיינעם צו דער מלְחָמָה; זייער צאָל איז ווי דאָס זאַמד פון דעם ים. ⁹ און זײ זענען אַרויפגעגאַנגען איבער דער ברייט פון דער ערד און האָבן אַרומגערינגלט דעם לאַגער פון די קדושים און די באַליבטע שטאָט; און אַ פייער האָט אַראָפּגענידערט פון הימל און האָט זײ פאַרצערט. ¹⁰ און דער שָטן, וואָס האָט זײ פאַרפירט, איז אַרײַנגעוואָרפן געוואָרן אין דעם

טייך פון פייער און שוועבל, וואו אויך די חיה און דער פאלשער נביא זענען געווען; און זיי וועלן געפייניקט ווערן טאָג און נאַכט אויף אייביק און אייביק.

¹¹ און איך האָב געזען אַ גרויסן ווייסן שטול, און דעם, וואָס איז אויף אים געזעסן, פון וועמעס פֿנים די ערד און דער הימל זענען אַנטרונען געוואָרן; און עס איז פֿאַר זיי ניט געפונען געוואָרן קיין פֿלאַץ. ¹² און איך האָב געזען די טויטע, די גרויסע און די קליינע, שטיין פֿאַר דעם שטול; און ספֿרים זענען געעפנט געוואָרן. און אַן אַנדער ספֿר איז געעפנט געוואָרן, וואָס איז דאָס ספֿר־הַחַיִּים. און די טויטע זענען געמשפט געוואָרן אויף דעם סמך פון דעם, וואָס איז געווען געשריבן אין די ספֿרים, לויט זייערע מעשים. ¹³ און דער ים האָט אַרויסגעגעבן די טויטע, וואָס זענען געווען אין אים; און דער טויט און דער שאַל־תַּחַתִּיה האָבן אַרויסגעגעבן די טויטע, וואָס זענען געווען אין זיי. און יעדער איז געמשפט געוואָרן לויט זיינע מעשים. ¹⁴ און דער טויט און דער שאַל־תַּחַתִּיה זענען אַרײַנגעוואָרפן געוואָרן אין דעם טייך פון פייער. דאָס איז דער צווייטער טויט, דער טייך פון פייער. ¹⁵ און אויב עמיצער איז ניט געפונען געוואָרן פֿאַרשריבן אין דעם ספֿר־הַחַיִּים, איז ער אַרײַנגעוואָרפן געוואָרן אין דעם טייך פון פייער.

כא און איך האָב געזען אַ נייעם הימל און אַ נייע ערד; וואָרים דער ערשטער הימל און די ערשטע ערד זענען פֿאַרגאַנגען, און דער ים איז מער ניטאָ. ² און איך האָב געזען די הייליקע שטאָט, אַ ניי ירושָׁלַיִם, אַראָפּגעדערן פון דעם הימל פון גאָט, אָנגעברייט ווי אַ פֿלד, וואָס איז אויסגעפּוצט פֿאַר איר מאַן. ³ און איך האָב געהערט אַ הויך קול פון דעם שטול אַרויס, אַזוי צו זאָגן: זע, דאָס מִשְׁכַּן פון גאָט איז מיט די מענטשן, און ער וועט וואוינען מיט זיי, און זיי וועלן זיין זיין פֿאַלק, און גאָט אַליין וועט זיין מיט זיי. ⁴ און ער וועט אָפּווישן יעדע טרער פון זייערע אויגן; און קיין טויט וועט מער ניט זיין, סע וועט אויך ניט זיין קיין טרויער, קיין געוויין, קיין פיין, מַחַמַת די ערשטע זאָכן זענען פֿאַרגאַנגען. ⁵ און דער, וואָס איז געזעסן אויף דעם שטול, האָט געזאָגט: זע, איך מאַך אַלְצַדִּיג ניי. און ער האָט געזאָגט: שרייב, וואָרים די דאָזיקע

רייד זענען באַגלויבט און אַמרט. ⁶ און ער האָט צו מיר געזאָגט: עס איז געשען! איך בין די אַלף און די תּוּ, דער אָנהייב און דער סוף. איך וועל געבן דעם, וואָס איז דאָרשטיק, פּריי פון דעם קוואַל פון לעבעדיק וואַסער. ⁷ דער, וואָס איז מנצח, וועט זשענען די דאָזיקע זאַכן; און איך וועל זיין זיין גאָט, און ער וועט זיין מיין זון. ⁸ אָבער פאַר די פּחַננים, און אומגלויביקע, און אומווערדיקע, און רוצחים, און גואפים, און מכשפים, און געצנדינערס, און אַלע ליגנער – זייער חֶלֶק וועט זיין אין דעם טייך, וואָס ברענט מיט פייער און שוועבל. דאָס איז דער צווייטער טויט. ⁹ און עס איז געקומען איינער פון די זיבן מלאַכים, וואָס האָבן געהאַט די זיבן בעקנס, וואָס זענען געווען באַלאָדן מיט די זיבן לעצטע מְכוּרָה, און ער האָט גערעדט מיט מיר, אַזוי צו זאָגן: קום אַהער, איך וויל דיר ווייזן די פּלה, דאָס ווייב פון דעם לאָם. ¹⁰ און ער האָט אין דעם גייסט מיך אַוועקגעפירט צו אַ גרויסן און הויכן באַרג, און האָט מיר געוויזן די הייליקע שטאָט ירושלים אַראָפּנידערן פון דעם הימל פון גאָט ¹¹ מיט דער הערלעכקייט פון גאָט; איר ליכטיקייט איז געווען ענלעך צו זייער אַ טייערן שטיין, ווי דאָס וואַלט געווען אַ יאַספּיס, קלאָר ווי קרישטאַל. ¹² און זי האָט געהאַט אַ גרויסע און הויכע מויער מיט צוועלף טויערן, און ביי די טויערן צוועלף מלאַכים, און דערויף זענען געווען אָנגעשריבן נעמען, וואָס זענען די נעמען פון די צוועלף שְׁבָטִים פון די בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל. ¹³ אין מורח זענען געווען דריי טויערן, און אין צפון דריי טויערן, און אין דרום דריי טויערן, און אין מערב דריי טויערן. ¹⁴ און די מויער פון דער שטאָט האָט געהאַט צוועלף יסודות, און אויף זיי צוועלף נעמען פון די צוועלף שלִיחים פון דעם לאָם.

¹⁵ און דער, וואָס האָט גערעדט מיט מיר, האָט געהאַט פאַר אַ מאָס אַ גילדענע רויט, צו מעסטן די שטאָט און די טויערן פון איר און איר מויער. ¹⁶ און די שטאָט ליגט פיר-עקיג, און די לענג פון איר איז אַזוי גרויס ווי די ברייט. און ער האָט געמאַסטן די שטאָט מיט דער רויט, צוועלף טויזנט אַקער; די לענג און די ברייט און די הייך פון איר זענען גלייך. ¹⁷ און ער האָט געמאַסטן איר מויער, הונדערט פיר און פערציק אַיילן, לויט דער מאָס פון אַ מענטשן, דאָס איז, פון אַ מלאַך. ¹⁸ און דאָס געבוי פון איר מויער איז געווען יאַספּיס, און די שטאָט איז געווען

ריין גאלד, ענלעך צו לויטערן גלאָו.¹⁹ די יסודות פון דער שטאַט מויער זענען געווען באַצירט מיט אַלערליי מינים טייערע שטיינער: דער ערשטער יסוד איז יאַספּיס, דער צווייטער סאַפּיר, דער דריטער אַגאַט, דער פּערטער סמאַראַגד,²⁰ דער פיפטער סאַרדאַניקס, דער זעקסטער רובין, דער זיבעטער כרזסאַליט, דער אַכטער בעריל, דער ניינטער טאַפּאַז, דער צענטער כרזסאַפּראַס, דער עלפטער היאַצינט, דער צוועלפטער אַמעטיסט.²¹ און די צוועלף טויערן זענען געווען צוועלף פּערל; יעדער איינער פון די פאַרשידענע טויערן איז געווען פון איין פּערל; און די גאַס פון דער שטאַט איז געווען לויטער גאלד, ווי דורכזיכטיק גלאָו.

²² און איך האָב אין איר ניט געזען קיין היכל; וואַרים גאַט, דער האַר, דער אַלמעכטיקער, און דאָס לאַם, זענען איר היכל.²³ און די שטאַט האָט ניט נייטיק געהאַט, ניט די זון, ניט די לבנה, צו שיינען אויף איר; וואַרים די הערלעכקייט פון גאַט האָט זי באַלויכטן, און איר ליכט איז דאָס לאַם.²⁴ און די אומות וועלן גיין אין איר ליכט, און די מלכים פון דער ערד וועלן אין איר אַרײַנברענגען זייער הערלעכקייט.²⁵ און אירע טויערן וועלן מער קיינמאַל ניט פאַרשלאָסן ווערן בייטאַג-וואַרים דאָרט וועט מער ניט זיין קיין נאַכט;²⁶ און זיי וועלן אַרײַנברענגען אין איר די הערלעכקייט און דעם קבֿוד פון די אומות;²⁷ און סע וועט אין איר מער קיינמאַל ניט אַרײַנגיין קיין טמא זאך, אָדער דער, וואָס טוט אומווערדיקייט און שָקֶר, נײַערט נאָר די, וואָס זענען פאַרשריבן אין דעם ספֿר־הַחַיִּים פון דעם לאַם.

נב און ער האָט מיר געוויזן אַ שטראָם פון וואַסער פון לעבן, לויטער ווי קרישטאַל, וואָס איז אַרויס פון דעם שטול פון גאַט און פון דעם לאַם,² אין דער מיט פון איר גאַס. און אויף דער זייט און אויף יענער זייט פון דעם שטראָם איז געווען דער יְצִיַּהֲחַיִּים, וואָס האָט געטראָגן צוועלף מינים פֿירות, און ברענגט זיין פרוכט יעדן חודש; און די בלעטער פון דעם בוים זענען געווען פאַר דער היילונג פון די אומות.³ און סע וועט מער ניט זיין קיין קללה. און דער שטול פון גאַט און פון דעם לאַם וועט זיין דרינען, און זיינע קנעכט וועלן אים דינען;⁴ און זיי וועלן זען זיין פֿנים, און זיין נאָמען וועט זיין אויף זייערע שטערנס.⁵ און

סע וועט מער ניט זיין קיין נאכט, און זיי באדארפן ניט קיין ליכט פון קיין לייכטער אָדער פון דער זון; וואָרים גאָט, דער האַר, וועט זיין זייער ליכט; און זיי וועלן קיניגן אויף אייביק און אייביק.

⁶ און ער האָט צו מיר געזאָגט: די דאָזיקע רייד זענען באַגלויבט און אָמת. און גאָט, דער האַר פון די גייסטער פון די נביאים, האָט געשיקט זיין מלאַך צו ווייזן זיינע קנעכט דאָס, וואָס מוז בקרוב געשען. ⁷ און זע, איך קום באַלד. וואויל איז דעם, וואָס היט אָפּ די רייד פון דער נבואה פון דעם דאָזיקן ספר.

⁸ און איך, יוֹחָנָן, בין דער, וואָס האָט געהערט און געזען די דאָזיקע זאַכן. און בעת איך האָב געהערט און געזען, בין איך אַנדיערגעפאלן צו בוקן זיך פאַר די פיס פון דעם מלאַך, וואָס האָט מיר דאָס געוויזן. ⁹ און ער האָט צו מיר געזאָגט: דו מוזט עס ניט טאָן! איך בין אַ מיטקנעכט מיט דיר און און מיט דיינע ברידער, די נביאים, און מיט די, וואָס היטן די רייד פון דעם דאָזיקן ספר. בוק דיך צו גאָט!

¹⁰ און ער האָט צו מיר געזאָגט: פאַרחתמע ניט די רייד פון דער נבואה פון דעם דאָזיקן ספר; וואָרים די צייט איז נאָענט. ¹¹ דער, וואָס איז אומגערעכט, זאָל ער ווייטער טאָן אומגערעכטיקייט; און דער, וואָס איז טמא, לאָז ער ווייטער זיך מטמא זיין; און דער, וואָס איז רעכטפאַרטיק, לאָז ער ווייטער טאָן רעכטפאַרטיקייט; און דער, וואָס איז הייליק, זאָל ער זיך ווייטער הייליקן. ¹² זע, איך קום באַלד, און מיין שַׁכַּר איז מיט מיר, צו פאַרגעלטן יעדן איינעם לויט זיינע מעשים.

¹³ איך בין די אַלף און די תּוּ, דער ערשטער און דער לעצטער, דער אָנהייב און דער סוף. ¹⁴ וואויל איז די, וואָס וואָשן זייערע קליידער, פּדי זיי זאָלן האָבן רשות צו דעם עַץ־הַחַיִּים, און זאָלן אַרײַנגיין דורך די טויערן אין דער שטאָט אַרײַן. ¹⁵ דרויסן זענען די הינט, און די מכשפים, און די נואפים, און די רוצחים, און די געצנדינער, און יעדער איינער, וואָס האָט ליב און גיט זיך אָפּ מיט שַׁקֵּר.

¹⁶ איך, ישׁוּעַ, האָב געשיקט מיין מלאַך צו אייך מיט דעם דאָזיקן צודת פאַר די קהילות. איך בין דער שוֹרֵשׁ און דער שטאַם פון דודן, דער גלאַנצנדיקער מאָרגנשטערן.

¹⁷ און דער גייסט און די כּלה זאָגן: קום. און דער, וואָס הערט, לאָז

ער זאָגן: קום. און דער, וואָס איז דאָרשטיק, לאָז ער קומען; דער, וואָס וויל, לאָז ער געמען פריי דאָס וואַסער פון לעבן.

¹⁸ איך זאָג עדוּרַת יעדן איינעם, וואָס טוט הערן די רייז פון דער נבואה פון דעם דאָזיקן ספר: אויב עמיצער וועט מערן צו זיי, דעם וועט גאָט מערן די מכות, וואָס זענען פאַרשריבן אין דעם דאָזיקן ספר; ¹⁹ און אויב עמיצער וועט מינערן פון די רייז פון דעם ספר פון דער דאָזיקער נבואה, דעם וועט גאָט מינערן זיין חלק פון דעם עץ־חיים און פון דער הייליקער שטאָט, וואָס זענען פאַרשריבן אין דעם דאָזיקן ספר.

²⁰ דער, וואָס טוט עדות זאָגן אויף די דאָזיקע זאכן, זאָגט: יא, איך קום באלד. אָמין, קום, האַר ישוע!

²¹ דער חסד פון דעם האַר ישוע זאָל זיין מיט אייך אלע. אָמין.

